

Iwaperite tajorentsi
ikenkithatakoetziri
awinkatharite Jesokirishito

Ashéninka Pajonal New Testament

Contents

MATEEYO	1
MARIKOSHI	85
ROOKASHI	133
JOWA	215
RANTAYITAKIRINI	273
OROOMAJATZI	340
1 KORINTOJATZI	369
2 KORINTOJATZI	396
KARAASHIYAJATZI	416
EJEESOJATZI	428
JIRIPOSHIJATZI	439
KOROJAASHIJATZI	447
1 TEJAWOONIKAJATZI	455
2 TEJAWOONIKAJATZI	461
1 TEMOTEEYO	464
2 TEMOTEEYO	473
TEETO	479
JIRIMOONI	483
IJORIYOTZINKARITE	485
JANTYAAKO	509
1 PEETERO	520
2 PEETERO	529
1 JOWA	535
2 JOWA	543
3 JOWA	545
JOORASHI	547
ROÑAAGAYITAKIRINI	550

**Iwaperite tajorentsi ikenkithatakoetziri
awinkatharite Jesokirishito**

New Testament in Ashéninka Pajonal (PE:cjo:Ashéninka Pajonal)

Language: Ashéninka Pajonal

Provided by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

This print-on-demand edition of Scripture is produced and provided at cost by the Digital Bible Society in partnership with the Bible League of Canada, Open Doors International, and other missions and translation agencies. To order additional copies of this or other Bibles, please visit www.dbs.org (USA), www.bibleleague.ca (Canada), and www.opendoors.org (Europe).

Copyright and Permission to Copy

Copyright © 2008 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright © 2008 Wycliffe Bible Translators, Inc. Scripture text used by permission.

PDF, ePub, and MOBI Bible covers and design are copyrighted 2017 by the Digital Bible Society (www.dbs.org).

PDF generated on 2017-08-24 from source files dated 2017-08-24.

59fc5720-cc4f-50e7-835f-d1268073a856

ISBN: 978-1-5313-0152-1

MATEEYO ROJANKINATAKOTAKIRI JESOKIRISHITO, TSIKA IKANTA ROWAWIJAAKOTANTZI

Iwaeropaeni ichariniiteni Jesoshi

(Rk. 3.23-38)

1 Paerani ijeekawitani Jesokirishito jaka kipatsikika. Tekirani ijeekini jaka, ijeekini itakaantaworini ichariniiteni Iraviirini eejatzi Awaraamani. Iroñaaka nojankinateeyemironi iwaeropaeni riraga ichariniiteni riraga Jesokirishito.

²Eenironi ijeekini paerani rirori Awaraama, iinani otzimiri itomini iitachari Ijaaka. Itomini irira rirotaki Jakoowo. Itomipaenini rirotaki Joraa eejatzi rirentzipaeni. ³Itomini riraga Joraa rirotaki riraga Pareshi eejatzi Shaari. Rinironi irirapaeni owaero Tamaara. Itomini riraga Pareshi iwaero Eshiroomo. Itomini irira rirotaki Araami. ⁴Itomini irira rirotaki Aminagaawa. Irira rirotaki ashitaririni Naashoni. Itomini riraga Naashoni rirotaki Sharimoo. ⁵Riraga Sharimoo rirotaki ashitaririni Woosho. Rinironi rootaki Raawa: rootaki paashinijatotsiri atziri. Itomini riraga Woosho iwaero Oweeri. Rinironi rootaki Roota: rootaki paashinijatotsiri atziri eejatzi. Itomini riraga Oweeri rirotaki Isayii. ⁶Itomini irira rirotaki Iraviiri, riraga jiwawentziririni joriyopaenini paerani. Ari ikaataki irinta shiramparipaenini 14.

Roojatzi ikoñaatapaaki itomini riraga Iraviiri iitachari Sharamoo. Rinironi rowaga iinani Oriiyashi tekira ikami. ⁷Itomini rirori Sharamoo riraga Rorowaama. Itomini irira rirotaki Awiiyashi. Itomini riraga Awiiyashi rirotaki Aasha. ⁸Itomini irira rirotaki Joshepaata. Itomini riraga Joshepaata iwaero Joraama. Itomini irira rirotaki Oshiiyashi. ⁹Itomini riraga Oshiiyashi rirotaki Jotaama. Itomini irira rirotaki Akaashi. Itomini riraga Akaashi iwaero Eshikiyashi. ¹⁰Irira rirotaki ashitaririni Manasheeshi. Itomini irira rirotaki Amoo. Itomini riraga Amoo rirotaki Joshiiyashi. ¹¹Riraga Joshiiyashi rirotaki ashitaririni Jekoniiyashi, eejatzi rirentzipaeni. Ari ikaataki jaka eejatzi paashini shiramparipaenini 14. Ijeekantari riraga Jekoniiyashi eejatzi rirentzipaeni ipokapaaki joraaropaeni poñaachari inteenanta kipatsi iitachari Wawirooniya. Ranaakotakiri joraaro joriyopaeni roojatzi ragaeyakirini osheki irirapaeni roojotakiri raanakiri inampikinta rantawaeteniri. Raanakiri maawaeni joriyopaenini janta inampikinta.

¹²Roojatzi ikoñaatapaaki itomini riraga Jekoniiyashi iitachari Jaratyeeeri. Itomini rirotaki iwaero Jorowaweeri. ¹³Itomini riraga Jorowaweeri rirotaki Awyoori. Irira rirotaki ashitaririni Eryakiimi. Itomini irira iwaero Ajooro. ¹⁴Itomini riraga Ajooro rirotaki Sherooko. Itomini irira iwaero Akiimi. Ro itomini irira rirotaki Eryooro. ¹⁵Irira rirotaki ashitaririni Eryaari. Itomini irira iwaero Mataa. Itomini riraga Mataa rirotaki Jakoowo. ¹⁶Riraga Jakoowo rirotaki ashitaririni Josee. Irira ikashiyakawo rayero Mariiya, rowaga riniro Jesoshi, iitachari eejatzi Rotyaantanewo Tajorentsi. ¹⁷Ari ikaataki maawaeni rirori shiramparipaenini eejatzi 14.

Ikoñaatapaaki Jesokirishito

¹⁸Iroñaaka nokamantemi tsikarika ikanta ikoñaatantapaakari paerani Jesokirishito. Rinirontapaakyaawo irira rowaga tsinani oetachari Mariiya. Eejatzi ikashiyakawo rayero Josee, omaanta tekiraata imatziro, tekiraata rayiro. Roojatzi

omotzitashitaka, tema otajonkapaakiro Ishire Tajorentsi omotzitakaapaakiro. ¹⁹ Riraga Josee tema iñaakirowa omotzitaki; roojatzi ikenkithashiryaaantawitaka, ikantzi: “Tee okameethatzi iroka tsinani. Tema oshinetakari paashini shirampari. Iroñaaka eero nayiro”. Omaanta irira ikameethataki, rootaki ikowantakari ikamintheero. Tee ikoyi rowashiwentayero. Ikenkithashiryaaawitaka: “Eero nokantziri atziripaeni ishirontawentawokari. Apaniroeni nokamantathatero, nokantero: ‘Eero nayimi’”. ²⁰ Omaanta eenirorika ikenkithashiryaaawitaka, imaanaki roojatzi romapokapaakiri ronampiri Tajorentsi romishimpyaakiri, ikantapaakiri:

—Josee, tema eeroika icharineeteniperero Iraviirini. Eero pikenkithashiryaaakotawo pookero Mariiya. Tekatsi oshinetaya paashini shirampari. Omotzitakirira tema otajonkakitziiro Ishire Tajorentsi, rootaki ikoñaatantyaari. ²¹ Aririka otzimaki otomi, piiteri Jesoshi.* Rowawijaakoteri anteeyirorini kaari kameethatatsi, rootaki piitanyaariri iwaero Jesoshi.

—Jee, aritaki.

Roojatzi ipiyanaka riraga ronampiri Tajorentsi.

²² Roojatzi otzimantakariri otomi omonkaatantyaari rojankinatakotzitarini paerani kamanantzirorini iñaani Tajorentsi iitachari Iseeeyashini. Rootaki Ishire Tajorentsi ojankinatakaakiriri. Ajaa, iroka ikantziri: ²³ “Iinja omotzitashitanakya apaani kaari shinetariri shirampari, otzimeri otomi, iiteeteri Emanoeri”. Okantakotziri Emanoeri: “Itsipatakae Tajorentsi”. Rootaki iroka ikantakiriri rirori ronampiri Tajorentsi.

²⁴ Ipiriinantanaka Josee, ikemijantaperotanakiro ikantakiriri ronampiri Tajorentsi. Riyaatashitakiro Mariiya, ikantakiro:

—Aritaki iinja naaperotemi. Omaanta iroñaaka thame nopankoki.

²⁵ Omaanta tekira imatziro Josee rowaga Mariiya, roojatzi otzimantakariri otomi. Ikoñaatantapaakari, riraga Josee iitakiri itominthori Jesoshi. Roojatziykya raantaperotanakawo.

Apaanipaeni yotakotziriri ompokiropaeni rareetakitari Jesoshi

2 Ikoñaatapaaki Jesoshi janta nampitsiki owaero Weri. Ojeeki Weri janta Joreeyaki. Ikoñaatantapaakari eeniro ijeeki Erooreshi Jerojareeki. Irintapaeni kaari jorriyotatsiri, omaanta ipinkathariwenteeyakirini maawaeni joreeyajatzi. Roojatzi rareetapaenta apaanipaeni yotanitzinkaripaeni poñaachari paashinikinta kipatsi, ipoñaaka janta inteenanta. Ikinapaaki riyowapiintzinta oorya. Riyotapiintawitari ompokiropaeni iitarikamakya. ² Ipokantapaentari janta rojampitapaakiri jerojareejatzi, ikantapaakiri:

—¿Tee piñiiri tsika ijeekakika riraga jewaperowenterini ijorriyotzinkaritepaeni, riraga owakira koñaateentsiri? Janta nonampikinta noñaawakiri ikontetapaaki jenoki ompokiro, rootaki niyotantanakari koñaatapaaki. Nopokantapaakari iroñaaka, nopinkathateri, nokimoshirewenterini.

³ Ikemantawakariri riraga pinkathari Erooreshi, tee inimotanakiri, ikenkithashiryaaanaka: “Tee nokoyi paashini jewawenantatsini, naaka apaniroeni”. Eejatzi maawaeni jerojareejatzi ikemantawakariri, ikenkithashireeyanakani.

⁴ Roojatzi ikaemakaantakiri riraga Erooreshi maawaeni jewatatsiripaeni

* 1:21 Okantzi Jesoshi apaanteki aari: Owawijaakotantatsini.

ñaanakowenantatsiripaeni janta Tajorentsipankoki. Eejatzi ikaemakaantakiri maawaeni jewatakayitziririni iyotaantzirori Iwaperite Tajorentsi. Rojampitawakiri maawaeni, ikantawakiri:

—¿Oetaka okantziri Iwaperite Tajorentsi? ¿Tsika ikoñaatekapa Rotyaantanewo Tajorentsi?

⁵Ikantanakiri:

—Ari okantzi: ikoñaate janta Weriki jaka Joreeyakika. Tema paerani aritaki ro-jankinatakotzitarini kamanantzirori iñaani Tajorentsi iitachari Mikiiyashini, ikantaki: ⁶“Janta Joreeyaki ari ojeeki nampichaaniki oetachari Weri. Tee ikemakotaw-itawo maawaeni atziri omaanta anaakotero maawaeni nampitsi antawo Joreeyaki ikemakotero maawaeni atziri. Rooma ikoñaatzimoteri jeekatsiri janta Jewatatsini, ikempoyeyerini maawaeni joriyopaeni”.

⁷Riraga Erooreshi imanakiro maawaeni okaatzi ikemawakiri, ikaemakaan-teeyakirini riraga yotakopiintawitariri ompokiropaeni. Ipokantapaakari, ikantawakiri:

—¿Tsika okaatzika piñaantakariri ompokiro ikontetapaaki piyotantakari ikoñaat-apaaki jewatatsini?

⁸Ikemawakiri ikamantapaakiri, roojatzi rotyaantawakiri ikantawitawakiri:

—Kameetha piyaate Weriki paminakiteri tsikarika ijeekaperotzi eentsi. Aririka piñaapaakiri pipokaate jaka pikamantaatena, kameetha nareetakityaari naari nopinkathatantakityaariri nokimoshirewenteri eejatzi.

—Jee, ari.

⁹⁻¹⁰Ikemantapaakariri ikantawakiriri, rowaaganaka riraga yotakotziriri ompokiropaeni. Roojatzi janta niyanki awotsi iñaawaatziiri eejatzi ompokiro jenokira iñaakiri chapinki janta ipoñaakanta. Iñaantawaariri ikimoshireperotanaki. Reewatanakiri apatziro rowakaanakiri janta ijeekakinta eenchaaniki; ari ikatziya-paaka janta jenoki ipankokira. ¹¹Roojatzi raretantapaaka janta, ikyaapaaki pankot-siki, iñaapaakiri Jesoshi, eejatzi riniro. Rotziwerowashitapaakari, riwethatanta-paakari, eejatzi ipinkathatapaakiri ikimoshirewentapaakiri. Roojatzi itaaparyaan-tapaakawo itsiwoote, raakiro inowikyaakiro iraata oorotatsiri kameethaperotat-siri, pinaperotachari. Eejatzi raakiro apite kajankaritatsiri eejatzi kameethatatsiri. Roojatzi ipashitantapaakari Jesoshi. ¹²Roojatzi imaapaaki. Imishiwaetakaakiri Tajorentsi. Ikantakiri:

—Eero pipiyanaa janta Erooreshiki.

Ikemawakiri roojatzi ikinapithatantanaari paashiniki awotsi, riyapatapithateeri iipatsiteki.

Josee ishiyapithatakari Erooreshi

¹³Roojatzi ipiyeeyanaani inampiki rirori yotakotziriri ompokiropaeni, roojatzi rapiitakiro Josee romishimpyaantakariri ronampiri Tajorentsi, ikantapaakiri:

—¡Pipiriinte! Ikowaki pinkathari riraga Erooreshi rowamaakaanteri eentsi. Paanakiri janta Ejiipitoki, eejatzi pitsipatanakyaawo piina. Ari pijeekapaaki janta, eero pipiyaa. Paata nokantemi pipiyee.

—Jee, aritaki.

¹⁴Roojatzi ipiriintanaka ikantanaka riyapatapithatanakiri niyankipaeteni tsiteniri. Ishiyakaapithatanakari eentsi janta Ejiipitoki, itsipatanakawo iina. ¹⁵Ijeekaw-

itapaaka janta, ijeeki, ijeeki, ojamanitanaki janta, roojatzi ikamanaki riraga Erooreshini. Riraga Tajorentsi ikamantakiri Josee roojatzi ipiyantari iipatsiteki. Rootaki omonkaatantakawori rojankinatakotzitarini paerani kamanantzirorini iñaani Tajorentsi iitachari Oseeyashini. Rirotaki Awinkatharite jankinatakayiriri. Rojankinatzi:

“Ikantakini Tajorentsi: ‘Ijeekawitakya notyomi janta Ejiipitoki, roojatzi nokaman-teeri ipiyee’”.

Ikijanaka Erooreshi

¹⁶ Rootaki riyotantanakari riraga Erooreshi teera ipiyaa yotakotziriri ompokiropaeni, ikantaki:

—Irintapaeni ramatawitakinakya.

Ikijanaka roojatzi rotyaantanakiri joraaropaeni, ikantakiri:

—Piyaate janta Weriki, eejatzi piyaate janta paashinipaenikira pankotsikira okaakini. Powamaakiteriroña eentsipaeni janta. Pithonkeri maawaeni shirampari owakira yowatsiri roojatzi irintapaeni monkaateenchari apite rojarentsite, powamaakiteriroña maawaeni.

—Jee, ari.

Rootaki ikanantakawori iroka, rooma ikantziri chapinki riraganki yotakotziriri ompokiropaeni ikantzi tekira imonkaatziro Jesoshi rojarentsite apite. Ikenkithashiryaawitaka iita eeniro ijeeki Jesoshi Weriki. ¹⁷ Ari omonkaataka iroka rojankinatziitarini paerani kamanantzirorini iñaani Tajorentsi iitachari Jeremiiyashini. Rojankinatakotakironi paashini nampitsi okaakini Weri, ikantzi:

¹⁸ “Inja ikemakoetero janta Ramaaki ari irakoeyakarini ramaajatopaeni otomipaeni, osheki okoetyagaeyakirini. Rowaga ojawaenini Rakeeri eejatzi tsinani-paeni irakotyaari otomipaeni eero okaatzimotziro irakotyaari. Rootaki iraan-teeyakaririni okoetyagaeyanakirini rowamagaetakiri otomipaeni, maawaeni”.

Ipiyanaa Josee Najareeteki

¹⁹ Tee ojamanitzi ikamantakari Erooreshini, eeniro ijeeki riraga Josee janta Ejiipitoki. Roojatzi romishimpyaantaari ronampiri Tajorentsi, ikantapaeri:

²⁰ —Iroñaaka okameethatzi pipiyeerakya janta piipatsiteki, tema kamaki kowawitachari rowamayerimi Jesoshi.

²¹ Ikemawakirira roojatzi ipiyantaa iipatsiteki oetachari Ishirayeeri. Riyaatawitanaka Weriki raanakiri eentsi eejatzi itsipatanakawo iina. ²² Omaanta niyanki awotsi ikemakotakiri Arekiraawo, itomini Erooreshini, iroñaaka ipinkatharitzi ipoy-aatakari ashitaririni. Ari ithaawanaki rirori Josee, tee ikoyi riyaatane janta. Roojatzi rapiitakiro romishimpyagaari ronampiri Tajorentsi, ikantapaakiri:

—Eero piyaatzi pinampiki paerani, riraga Arekiraawo rowamaakaantawakirikari eentsi.

Rootaki riyaatantanakari iroñaaka janta Karireeyaki. ²³ Ikanta rareetapaaka janta ijeekapaaki nampitsiki tsikarika ijeekawita paerani oetachari Najareete, aritaki rantaritapaaki Jesoshi janta. Rootaki omonkaatantakari iroñaaka ikantakirini kamanantzirorini iñaani Tajorentsi paerani, ikantzi: “Ipoñaakya riraga Rotyaantanewo Tajorentsi Najareeteki”.

**Riraga Jowa kaawoshitakotantatsiri Tajorentsi
ikamanantapiintzi janta okaankiityeenta**

(Mr. 1.1-8; Rk. 3.1-9, 15-17; Jowa 1.19-28)

3 Ikanta riyataki Jowa, riraga kaawoshitakotziriri Tajorentsi janta Joreeyaki okaankiityeenta. Aritaki ritanakawo ikenkithatakapaapiinteeyakirini atziripaeni.² Ikantapiinteeyirini:

—Pikenkithashiryaawakyaata, eero pikimitaa paerani. Pipakagaero kaari kameethatatsi panteeyakirini. Pameenteeyari Tajorentsi iroñaaka. Rooteentsi reewawentemi, eejatzi raminakowiritantemi.

³ Paerani ikenkithatakotzitarini Jowa riraga kamananzirorini iñaani Tajorentsi iitachari Iseeyashini. Iroka rojankinatakotzitaririni, ikantzi:

“Eenitatsi iinja atziri kenkithatakayerini atziripaeni janta okaankiityeenta, ikanteri: ‘Paamayarirapa Awinkatharite, pikameethatanaki pineshironkatawakaeya”.

⁴ Eejatzi Jowa, tee ikithaatawo kithaarentsi kameethari. Omaanta ikithaatawo ontyaantsi iwitzi kameeyo. Eejatzi ishirikathakitari mashitsimashi ikimitakari riraga Iriiyashi kamananzirori iñaani Tajorentsi. Rowapiintari kimitariri tsitsiri.[†] Eejatzi ithotziri iyaa pitsi eenitatsirika. ⁵ Ipokashitapaakiri maawaeni jerojareejatzi. Eejatzi ikemijantapaakiri maawaeni joreeyajatzi. Eejatzi maawaeni jeekatsiri okaakini iña oetachari Joriraani, eejatzi ipokashitapaakiri ikemijantapaakiri. ⁶ Ikantapaakiri kemaperotapaakiriri:

—Niyotzi eenitatsi kaari kameethatatsi nantziri. Nokowaperotzi ineshironkaperotena Tajorentsi rowawijaakotena.

Roojatzi ikaawoshitakotantawakariri Tajorentsi riraga Jowa iñaakira oetachari Joriraani.

⁷ Eejatzi ipokaeyawitakani warijeeyopaeni eejatzi saroseeyopaeni. Ikowawitaka ikaawoshitakotawakirimi rirori eejatzi.

Omaanta ikijathatawakiri Jowa ikantawakiri:

—¡Eerokateeyakini maankipaeni! Pikimiteeyakaarini kamaaripaeni. Tema pitheeyawaetashita eejatzi pamatawitashitari maawaeni. Tee okameethatzi pantziri. Tee pikowaeyawitani piyaate paamariki kaari tsiwakanitatsini, rootaki pikowantawitakari pikaawoshitakotyaarimi Tajorentsi. Eero pikenkithashiryaashiwita eero rowashironkaemi Tajorentsi tema pikaawoshitakotashitayaari. ⁸ Pikowakirika nokaawoshitakotawakimiri Tajorentsi pityaawo pikenkithashireeya pijeekanteeyari kameetha, pookaero kaari kameethatatsi pantapiinteeyakirini niyotantyaari tee pikimita paerani. ⁹ Eero pikantawaetashita:

“Nocharinetakari Awaraamani, rootaki niyotantakari aritaki nawijakotee”. Pamatawitashitaka eeroka apaniroeni. Tee paapatziyaperotari. Ikowakirikami riraga Tajorentsi, imatero ipeyeromi atziri iroka mapika osheninkateeyaarini Awaraamani, aritaki rantakiromi. ¹⁰ Maawaeni inchato kaari kithokitatsi tema ari atowakiro apiyotero atagaeyeroni paamariki. Eejatzi eerori pikimiteeyakawoni inchato kaari kithokitatsi. Kyaaryoowa rookimikari eerori Tajorentsi paamariki kaari tsiwakanitatsini. ¹¹ Niyotakiririka rookaero atziri kaari kameethatatsi rantziri, nokaawoshitakotawakiri Tajorentsi iñaakira. Omaanta kaakitaki impaetapaakinani,

[†]3:4 Janta Ishirayeriki rowari riraga oshiyariri tsitsiri.

riraga Rotyaantanewo Tajorentsi. Ranaakotakina, tema rirotaki jewaperowenan-tatsiri. Aritaki ikithaatakaapaakaero Ishire Tajorentsi maawaeni aapatziyakariri amitakotantyaariri. ¹²Owiitakirorika arooso aakiro otzinkayitakiro. Rowaga otaki ataakiro paamaariki. Rooma rowaga owatha otetakiro akempoyaantapiintaworiki. Eejatzi ikimiteri riraga impaetakinari. Tema rinashityaari atziripaeni. Retakotyaaari aapatziyeeyakaririni ijeekimotantyaariri janta okameethatzinta omaantakya kaari kameethatatsi rookaerini paamariki kaari tsiwakanitatsini.

Jesoshi ikaawoshitakotakari Tajorentsi

(Mr. 1.9-11; Rk. 3.21-22)

¹³Ikantaka ipoñaanaka Karireeyaki Jesoshi, riyataki iñaaki oetachari Joriraani. Riyaatashitakiri Jowa ikaawoshitakotantawakyaariri Tajorentsi, ¹⁴omaanta tee ikowawita riraga Jowa. Ikantawitawakari:

—Eero nokaawoshitakotzimiri Tajorentsi eerori. Rooma eeroka kaawoshitakotanakinarinikya Tajorentsi naari. ¿Iitaka pikowantari nokaawoshitakotawakimiri eeroka? Rooma eerokataki pinkatharitatsiri.

¹⁵Ikantapaakiri:

—Rootaki okameethatantari iroñaaka pikaawoshitakotenari Tajorentsi naaka amonkaatantyaawori ikowakaakaeri.

Roojatzi ikantawakiri:

—Jee ari, pipokeeta jaka.

¹⁶Roojatzi ikaawoshitakotantawakari rirori. Roojatzi ishitowaataneera iñaaki, iñaawakitziro Ishire Tajorentsi opoñaaka jenokinta Tajorentsikinta ayiitashita-paakiri okimiwitapaakari jamomo ookantapaakari. ¹⁷Roojatzi ikemayitawakirini Tajorentsi janta jenokinta, ikantanaki:

—Rirotaki notyomi nonintashireperotanewo. Osheki niweshiryaawentakari.

Ikowawitaka iwinkatharite kamaari rantakayerimi Jesoshi kaari kameethatatsi

(Mr. 1.12-13; Rk. 4.1-13)

4 Roojatzi riyataki Jesoshi tekatsinta atziri ipanko: okaankiityeenta janta. Tema iyaatakaakiri Ishire Tajorentsi. Rootaki iyaatakaantakariri iñaanantyaariri iwinkatharite kamaaripaeni.[‡] Ikowawitaka irira rantakayerimi Jesoshi kaari kameethatatsi ranaakotantyaaririmi. ²Eeniro ijeekapaaki riraga Jesoshi janta okaataki 40 kitejiri tee rowa, ayimaperotakiri itashe. ³Roojatzi ipokashitapaakiri riraga iwinkatharite kamaaripaeni. Iñaantawitapaakari, ikantawitapaakari:

—Eerokarika Itomipero Tajorentsi, pipeyero mapika opeyanakya owanawontsi poyaari.

⁴Omaanta ikantawakiri:

—Eero nantziro. Okantzi Iwaperite Tajorentsi: “Tee apatziro akoyiro owanawontsi ashintsiwathatantyaari, inta kowaperotachari akemijantaperotero maawaeni ikowakaakaeri Tajorentsi ashintsitantyaari ashireki”.

[‡]4:1 Riraga iwinkatharite kamaari ronampiri naawita Tajorentsi paeraniperoroña, omaanta ipiyathatantakaririni paerani riraga Tajorentsi rootaki rookantakariri rirori jaka jaawiki.

⁵ Roojatzi raanakiri janta Jerojareeki ikatziyakaakari janta okaapankatapaakinta Tajorentsipankoki.

⁶ Iroñaaka ikantawitanakari:

—Eerokarika Itomi Tajorentsi, pomyaanakyaatya jaawiki, ñaa, eero pikamaapaaki. Pikenkithashireerotyakaatzi okantzimiri Iwaperite Tajorentsi: “Ari rotyaantakimiri Tajorentsi ronampiripaeni ikempoyeemi. Ari raawakimi rakokira eero pikagaantapaaka jaawikinta mapiki”. Ñaakiro, ¿itaka pithaawantakari?

⁷ Rapiitziri ikantawakiri:

—Eero nomyaa. ¿itaka noñaanantyaariri Pawa? Eejatzi paashini okantzi Iwaperite: “Tee okameethatzi añaantawityaari riraga Tajorentsi, rowashironkaekari”.

⁸ Roojatzi riweyaantanakari raanakiri antawoki ochempi. Roñaagakiri Jesoshi maawaeni kipatsipaeni rashi jewawenantatsiripaeni, iñaakiro maawaeni nampitsi owaneenkataka eejatzi maawaeni rowaagawo jeekayitatsirini, ⁹ ikantawitanakari:

—Naapatziyakagaeyemirini maawaeni jeekatsiri kipatsikipaeni, aririka pipinkathatena naaka.

¹⁰ Omaanta ikantanakiri:

—Eero naapatziyimi. Piyaatekya inteenanta, kamaari, eerokakya Jatanaashi. Rooma okantzi Iwaperite Tajorentsi: “Pipinkathateri Awinkatharite, tema rirotaiki Tajorentsi. Apatzirokyaka irira paapatziyari, pipinkathateri, eejatzi pikimoshirewenterii”.

¹¹ Roojatzi riyaaantanaka inteenanta riraga iwinkatharite kamaaripaeni. Rimpaetaki ipokapaaki ronampiripaeni Tajorentsi, ramitakotapaakiri, ipapaakiri rowanawo.

Ritanakawo Jesoshi riyotaantzi Karireeyaki

(Mr. 1.14-20; Rk. 4.14-15; 5.1-11; 6.17-19)

¹² Ikantaka ikemawaki riraga Jesoshi ragaetakiri Jowa romonkyaanteetakariri omonkyaagementotsiki. Roojatzi ipiyantanaa Karireeyaki, areetapaa inampiki Najareeteki. ¹³ Roojatzi roshirinkantakawo ipanko, riyaaanaki Kaperinawooki ari ijeekapae. Rootaki Kaperinawootatsiri Karireeyawero ojeeki ochereeteki antawo inkaare. Ijeekaki shaporoonijatzi eejatzi nejatariijatzii janta paerani. ¹⁴ Awijantakari iroka omonkaatantyaari rojankinatakotzitakaririni paerani riraga Iseeyashini:

¹⁵ “Ijeeki shaporoonijatzi eejatzi nejatariijatzii janta ochereetekinta inkaareki intat-sikeronta Joriraaniki, janta Karireeyaki. Ijeekaeeyininta kaari yotziri Tajorentsi.

¹⁶ Okimitzimotawitakariri eeniro otsitenitzi, okimiwitaka tee riyotawitarini riror-ipaeni Tajorentsi. Riyaaantyaarimi paamarikinta omaanta iroñaaka eero. Okimitzimotantyaariri okitejitakotapaakiri, okimiwita riyotakaakiri riraga Tajorentsi. Riraga iyotziriri rirori eero riyaatzi paamariki”.

¹⁷ Aripaete Jesoshi ikenkithatakanakiri maawaeni atziri janta, ikanteeyakirini:

—Pikenkithashiryaawakyaata, eero pikimita paerani inta pipakaero kaari kameethatatsi pantziri. Pameentyaari iroñaaka Tajorentsi. Rooteentsi kameetha ipinkathariwenantemiri.

Riyoyaakiri Jesoshi apanipaeni riyotaanewo eejatzi riyotaakiri atziripaeni

¹⁸ Ikinanaki janta ochereetekira rowaga inkaare iitachari Karireeya. Ikinanaki iñaapaakitziiri riraga Shimo iiteetziri eejatzi Peetero, eejatzi rirentzi riraga Antereeshi. Irira apite ishiryaaapiintzi shima. ¹⁹ Ikanta Jesoshi ikaemapaakiri, ikantapaakiri:

—¿Eeroka shiryaawaetapiintatsiri? Pipoke, thame poyaatanakina aritaki niyotakimi paapatziyakaapiintyaari atziripaeni Pawa Tajorentsi.

²⁰ Roojatzi rookantanakawo ishiryaaamento royaatanakiri riyotaantyaariri. ²¹ Ro ijanthaneentawitanaka iñaapaakitziiri Jantyaako eejatzi rirentzi Jowa, rirotaki itomi apite Sewereeyo. Ijeekaki ipitoki ishirikawaetzi ishiryaaamento. Itsipatari ashitariri. Ikaemapaakiri ikantapaakiri:

—Thame poyaatanakina.

²² Roojatzi royaatantakariri. Rookanakiri ashitariri ijeekanaki janta ipitoki.

²³ Ikanta ikinakinawaetzi ikenkithatakaantzi riraga Jesoshi. Ithotyeyakironi maawaeni Karireeyaki. Janta ikenkithatakaakiri maawaeni atziri nampitsikipaeni ojeekira pankotsi ipiyotantapiintarira joriyopaeni. Ikamantapaakiri atziripaeni tsikarika ikanta Tajorentsi reewawenanteeyerini maawaeni. Eejatzi retsiy-atakoeyawakirini maawaeni mantsiyatzinkaripaeni paashinijatopaeni matakiriri mantsiyarentsitayatsirinipaeni. ²⁴ Riraga jeekaeyatsirini inteenanta janta Shiiryaki ithotyaaanaka ikemakoeyakirini Jesoshi. Roojatzi ramanteeyanakiririni maawaeni mantsiyari, kyaantariri kamaari, kijopookitatsiri, katsiwaetatsiri, maawaeni. Retsiyatakotawaeri Jesoshi maawaeni. ²⁵ Royaaatanakiri osheki karireeyajatzi, tekaaporishijatzi, jerojareejatzi, joreeyajatzi eejatzi poñaaneenchari intatsikeronta Joriraaniki. Royaaatanakiri maawaeni.

Ikenkithawaetzi riraga Jesoshi janta tonkaariki; ikantziri atziri ikimoshiretanteeyaari

(Rk. 6.20-23)

5 Paashiniki kitejiriki iñaawakiri piyotawentariri ikaataki oshekini atziri. Rootaki itonkaantanakari eechonkiini tyonkaarikiini. Ari ijeekapaaki jaga. Roojatzi ipokanaki riyotaanewopaeni okaakini, eejatzi ipiyotawentapaakari riraga atziripaeni. ² Roojatzi riyotagaeyawakirini, ikantawakiri:

—Aririka pikowaperote pikimityaari Tajorentsi rootaki reentsitetantemiri, pikemijantena iroñaaka.

³—Eerokarika yotakotachari tee pikameethatzi, aritaki riweshiryaakaakimi riraga Tajorentsi, kameetha ipinkathariwentakimi.

⁴ Eerokarika owashiretzinkari, aritaki riweshiryaakaakimi Tajorentsi roemoshirenkakimi.

⁵ Eerokarika maerishiretatsiri aritaki riweshiryaakaakimi Tajorentsi ineshironkatakimi reentsitetakimi.

⁶ Eerokarika kowaperotzirori ikoyiri Tajorentsi, aritaki riweshiryaakaakimi irira ramitakotakimi.

⁷ Eerokarika neshironkatantaniri maawaeni atziri, aritaki riweshiryaakaakimi Tajorentsi tema ari ineshironkaperotakimi eeroka.

- ⁸ Eerokarika kameethatzinkari pajankaneki, aritaki riweshiryaaakakimi Tajorentsi aritaki piñagaeri.
- ⁹ Eerokarika omaeryaantatsiri paashinipaeni atziri ijeeki kameetha, aritaki riweshiryaaakakimi riraga Tajorentsi. Rootaki kameetha ikananteetemiri: “Eerokataki reentsite Tajorentsi”.
- ¹⁰ Eerokarika antaperotzirori kameethaperotatsiri, rootaki ikijantemiri atziripaeni, aritaki riweshiryaaakakimi Tajorentsi. Rooma reentsitetakimi eejatzi piyotzi reewawentakimi.
- ¹¹ Riyotakirorika atziri paapatziyakina, rootaki ikantzimatantemiri, rowashironkaantemiri, eejatzi itheeyakotantemiri, itheenkemi, omaanta ero pikantashiryaa, ero. Aritaki riweshiryaaakakimi riraga Tajorentsi. ¹² Omaanta pikantyaani piweshiryaperotanakya, rooma ipinataperotawaemi iinja riraga Tajorentsi janta okameethaperotzinta. Ero pimaiejantziri: tema paerani ikijeetakirini rirori kamanantzirorini iñaani Tajorentsi eejatzi.

Roshiyakaawentakiro Jesoshi tziwi eejatzi ootamentotsi

¹³ Eekiro riyaatatyee Jesoshi riyotaaperoteri, ikanteri:

—¡Pamine sha! Noshiyakaawentemiro tziwi. Tema aaka akatyokapiintziri iwatha tziwiki, ero ishitzitanta. Rooma teerika okatyotzi okaanteekaata. Tema ari ookakiro, tekatsi koyeroni. Ari poshiyeyawitakawoni eerokapaeni tziwi: eerokateeyakini iyotagaeyakiririni atziri tsika ikantya ikameethatantyaari. ¹⁴ Eejatzi ari pikimiwitakawo eeroka oorentamentotsi. Pikenkithashiryaaakoterotya. Aririka ojeeki nampitsi tsikarika otonkagaetya, ero omana maawaeni iñeetawakiro otamorekanakyaarika tsiteniriki. Tee otzikaa tema ojeekinta tonkaariki. Eejatzi pikimiteeyawitakawoni, eerokapaeni iyotagaeyiririni maawaeni atziripaeni: ero pimaniro piyotayitziririni, inta kameetha piyotaantayiteroni kameethatayitatsirini. ¹⁵ Eejatzi, okimitaka aririka poonthoteri pootamento pipankoki, ero pitankimotakotziri kantziriki, inta powakiri janta jeñokiinira ootaperotantyaari okoñeetye maawaeni pankotsiki pikini paminawaete. ¹⁶ Ari pikimiwitawo iroka eerokapaeni iroñaaka, apatziro pantero maawaeni kameethatatsiri, riyotantyaari pinampijatzipaeni paapatziyapiintari Tajorentsi, ikimoshiretantyaari riroripaeni, ikanantyaari: “Osheki ikameethaperotzi Pawa Tajorentsi”.

Ikenkithatakotziro riraga Jesoshi Iwaperite Tajorentsi okameethatzi

¹⁷ Eejatzi riraga Jesoshi ikantziri atziripaeni:

—Eero piitakaashiwitawo nopokantari jaka nopakaakayemiro paapatziyawo rojankinarini Moeseeshi, ero. Eejatzi ero piitashiwitakawo nokantemi tee okameethatzi oetarika rojankinatakiro kamanantayitzirorini iñaani Tajorentsi paerani, ero. Omaanta nopokantari niyotaaperoeyemironi ikantaperoeyakirini, piyoperotantyaari kameetha oetarika okantakotziri. ¹⁸ Othonkyaarika kipatsi eejatzi jenoki inta ero othonkimaeta rojankinarini Moeseeshi eejatzi kamanantayitzirorini iñaani Tajorentsi. Kyaaryo omonkaatyaawo maawaeni ikantakirini paerani. ¹⁹ Eerorika pikemijantaperotziro kaminagaantsi, eejatzi eerorika piyoteeri paashinipaeni atziri ikemijantaperotziro roori, tema pijeekashita janta ipinkatharitzinta Tajorentsi. Omaanta aririka pikemijantaperotero maawaeni rojankinateeyinirini, eejatzi aririka piyotagaeyerini paashini atziri ikemijantaperoeyeroni, ari

pipinkathariwenantapae janta ipinkatharitzinta riraga Tajorentsi. ²⁰ ¿Piitakaashi-witakawoma ikameethataki irintapaeni iyotaantawitawori Iwaperite Tajorentsi eejatzi riraga warijeeyopaeni? Ironaaka nokantemi: tee imonkaatziro ikowakaaw-itariri Tajorentsi. Eerorika panaakotziri pikameethaperote, eero piyaatzi eerori janta ipinkatharitzinta.

Ikenkithatakotakiro Jesoshi kijaantsi

(Rk. 12.57-59)

²¹ Eejatzi ikantzi riraga Jesoshi:

—Piyotakiro ikantziri achariniitenipaeni paerani: “Eero powamayiri paashini atziri. Ninkarika owamaantatsiri eejatzi rirori rowamagaeteri”. ²² Omaanta nokantemi naaka: eero pikijiri paashinipaeni: rowashironkaemikari Tajorentsi. Eejatzi eero pikantziri atziri: “Tee piyotzi. Tee añiuro piipatha”. Pikantakiririka ayotaki tema pikijakiri rootaki okameethatantari rowamaakaanantemiri pinkatharipaeni. Eejatzi okimita aririka pikaweyeri atziri pikanteri: “Eeroka majontzi”, tema pikijakiri rootaki okameethatantari rotyaantemi Tajorentsi paamarikinta kaari tsiwakanitatsini. ²³ Pamine, piyaatantyaari janta Tajorentsi pankoki pikanteri riraga Tajorentsi ipeyakotemiro kaari kameethatatsi pantziri, rootaki pipashitantariri pipira riyotantyaari rirori kyaaryo pookakiro kaari kameethatatsi pantakiro, omaanta eenirorika ikijawentzimiri paashini atziri, ²⁴ piyaawo piyaatashiteri riraga kijakimiri pikanteri: “Pipeyakotenawo okaatzi nantziri, eero napiitziro kaari kameethatatsi. Eero amaerineentawakaana. Pineshironkatena, kameetha aakameethatawakagaeya”. Pipeyakotantawakagaeyaawoni, pipiyanaki ironaakakya Tajorentsi pankoki, roojatzi pipashitantapaakyaari Tajorentsi oetarika pikowashityaari pipashityaariri. ²⁵ Eenitatsirika kijakimiri ikowaki raanakimi janta pinkathariki ikantakotantemiri, eero pikijiri inta pishintsite pikanteri: “Eero akijawakaa, thame aakameethatawakagaeya”. Aririka rareetakaapaakimi pinkathariki, ikanteri joraaro: “Paanakiri irika”, roojatzi romonkyaaakaantawakimi janta omonkyaaagementotsiki. ²⁶ Rooma eerorika pipaperotziri maawaeni pireewitziriri, eerowa roeyowitzimi roojatzi pipinantteeyariri.

Ikanteeyakirini Jesoshi: “Kyaaryoowa, pishirontawokari tsinani kaari payi”

²⁷ Eejatzi ikantziri:

—Piyotakiro ikantziri achariniiteni paerani: “Eero pishirontzimotawo piina paashini tsinani, eero pishirontzimotari piimi paashini shirampari”. ²⁸ Nokamantemi naaka: “Aririka piñaawenashireeyaawo tsinani eejatzi pikenkithashiryaaakotyaaaworika pishirontyaawo, ari eenitatsi pantani, kimitaka piñaathatzimotakawo piina”. ²⁹ Noshiyakaawentemiro: aririka antakayemiro poki kaari kameethatatsi, pikithokireero, pookero. Tema tee pikoyi iyaatakayemi paamariki kaari tsiwakanitatsini. Tema okameethatzi piyaatashiteeya kashetaakini poki janta jenokinta. ³⁰ Aririka antakayemiro pako kaari kameethatatsi, pithatyero pako pookero. Tema tee pikoyi iyaatakayemi paamariki kaari tsiwakanitatsini. Tema okameethatzi piyaaponthotziitashiteya janta jenokinta. Ñakiro, tee okameethaperotzi papiitapiintero kaari kameethatatsi. ³¹ Eejatzi ikantzini riraga achariniiteni paerani: “Aririka pikowaki pookaero piina, pojankinateniro paperi pookanteeyaawori, ari okaatapaaki”. ³² Omaanta nokantemi naaka:

“Eerowa pookaero piina. Aririka pookaero piina eejatzi pagaerika paashini, tema piñaathatzimotaawo piinaperoni. Agaerika eejatzi paashini oemi piina, eeniro antani: oñaathatzimotaari oemiperoni. Eejatzi riraga agaeroni, eeniro rantani. Omaanta apatziro okameethawita pookaero aririka oñaathatzimotakimiririka paashini shirampari”.

Eero pamatawitziri paashinipaeni

³³ Eekiro riyaatatzi ikantziri riraga Jesoshi:

—Piyoteeyakini okantziri Iwaperite Tajorentsi, rootaki ikantzirini yotaantat-sirini: “Eero pitheeya, eero pikantawaetashita”. Eejatzi ikantakini: “Aririka pikante: ‘Riyotaki Awinkatharite ari nomonkaatemiro maawaeni nokantakimiri. Namataw-itakimirika ari rowashironkaakina’. Pikanterorika: ‘Riyotzi Awinkatharite aritaki nomonkaatakimiro maawaeni nokantakimiri’, ari okameethatzi pimonkaataper-otero okaatzi pikantakiri”. Rootaki okantakiri rojankinatakirini paerani riraga Moe-seeshini. ³⁴ Omaanta nokantemi naari: eero pitheeyawaeta. Aririka pothataakiro pikantziri, ñitaka pikowantyaari pikante: “Riyotakiro Awinkatharite nothataakiro nokantzimiri”? Okameethataki pimonkaataperotero maawaeni pikantakiri. Eero eejatzi pikantashita oetarika. Apanipaeni ikantashita: “Tee notheeya. Ñaakiro, okantani eeniro jenokinta, eejatzi okantani nothataakiro nokantziri”, omaanta ikantashita. Nokantemi eero pikimitari irinta; rooma Tajorentsi riro-taki jeekat-siri jenokinta. Riyotzi pothataakirorika pikantziri. Eenitatsi paashini ikantashita: “Okantani ojeeki jenokinta jeekamentotsi rashi Tajorentsi eejatzi nokimita naari, nokantani kameetha noñaawaetzi”, omaanta ikantashita. Nokamantemi naaka: tema tee okameethatzi pikantawaetashitya oetarikapaeni tema riyotzitakimiro Tajorentsi okaatzi pikantakiri. ³⁵ Eejatzi apanipaeni ikantashita: “Tee notheeya. Ñaakiro, okantani eeniro kipatsi, eejatzi nokantani nothataakiro nokantziri”, omaanta ikantashita. Nokantemi naaka eero pikimitari irinta, rooma Tajorentsi riro-taki ashitawori kipatsi. Ikantakowentziri maawaeni. Riyotzi pothataakirorika pikantziri. Eejatzi paashinipaeni ikantashita: “Tee notheeya. Ñaakiro, okantani eeniro ojeeki Jerojaree, eejatzi nokantani nothataakiro nokantziri”, omaanta ikan-tashita. Eejatzi nokantemi naaka, eero oshiyari irinta; rooma Tajorentsi riro-taki otyaantziriri jewawenantatsiri ijeekantari janta. ³⁶ Eejatzi eero pikimitari paashinipaeni kantatsiri: “Tee notheeya. Ñaakiro, kyaaryo eenitatsi noeto, eejatzi kyaaryo tee notheeya”. Eero poshekiro pikantziri. Eero pimatziro pitajonkero pikitamaatakaantyaawori piishi. ³⁷ Eero pitheeya. Kyaaryoorika pantero oetarika-paeni, kameetha pikante: “Jee, nantakiro”. Eerorika pikoyi pantero, pikante: “Eero nantziro”. Monkaataka. Tee okameethatzi poshekeero piñaani pamatawitantyaariri paashinipaeni. Rowashironkaemikari Tajorentsi.

Eero pipiyatari kijawitemini

(Rk. 6.29-30)

³⁸ Eekiro riyaatatzi ikanteeyakirini riraga Jesoshi:

—Eejatzi ikantakini achariniiteni paerani: “Aririka pikithokiriiteri roki paashini atziri eejatzi ipiyatemi ikithokiriitemiro pashi poki. Aririka pitzinkeryaakoteri raeki paashini atziri, kameetha ipiyatemi eejatzi itzinkeryaakotemi pashi paeki”. ³⁹ Omaanta nokantemi naaka: eero pipiyatari kijakimiri omaanta aririka ipaja-

wootemi rakokira, pishinetayaari jantakirona ipajawootemi eejatzi, eero pipiy-atari. ⁴⁰ Aririka atziri raakaanemi pinkathariki okaatzi pireewitziriri raapi-thatemirorika piithaari, pipawakiri eejatzi paashini pipewiryaaotarira, eero pik-ijiri omaanta pineshironkatawakiri. ⁴¹ Aririka romperateetemi payeniri rowaa-gawo apaani kiroometero powawijaaneenteniri apaani paashini kiroometero eejatzi. Eero pikijashita inta pineshironkateri. ⁴² Ikwakotemirika owashironkaachari koe-tyeemotziriri, pipawakiri. Eejatzi aririka ikantemi: “Pipashitawakinawo iroka ee-jatzi noepiyeemi osheninka iinja”, ari pipashitawakyaari, eero pithaanaapithatari.

Ikantzi riraga Jesoshi: “Pineshironkateri kijakimiri”

(Rk. 6.27-36)

⁴³ Eekiro riyaatatzi ikantziri Jesoshi:

—Eejatzi ikantaki achariniiteni paerani: “Pineshironkateri neshironkatzimiri eerori. Omaantakya kijakimiri, pikijaperoteri rirori”. ⁴⁴ Omaanta nokantemi naaka: pineshironkaperoteri kijawitakimiri, owashironkaawitakimiri, maawaeni. Pamanakotyaaari, pikanteri Tajorensi ineshironkateri maawaeni rirori. ⁴⁵ Rootaki ikowakaakiriri Tajorensi maawaeni aapatziyariripaeni reentsitetyitakarini. Rirotaki wetsikakiriri oorya: rooryaakoteeyakirini maawaeni atziri, aapatziyariri eejatzi kaari aapatziyari. Eejatzi rowariyaakiniri inkani kameetha oshookantari maawaeni owanawontsi. Eejatzi rowawo maawaeni atziri: riraga aapatziyariri eejatzi kaari aapatziyari, eejatzi kaari yotziri Tajorensi, maawaeni rowawo. Rootaki ayotantawori ineshironkatziri Tajorensi maawaeni riraga aapatziyariri eejatzi riraga kaari yotziri. Eejatzi eerori rootaki pineshironkateeyantyaririni maawaeni. ⁴⁶ Apatzirorika pineshironkatawakiri neshironkatzimiri eerori, eero ijeekakayimi Tajorensi jenokinta. Riroma riyotzi theenkantatsiri eejatzi ineshironkatawakiri neshironkatziriri. Omaanta panaakoteri eerori, pineshironkateeyirini maawaeni. ⁴⁷ Apatzirorika piwethatashityaari wethatzimiri, eero piyaatzi pijeeki janta jenokinta. Riroma riyotzi maawaeni kaari yotziri Tajorensi riwethatari wethatariri rirori. Panaakoteri: piwethateeyarini maawaeni. ⁴⁸ Pikameethaperotanaki, pikimitakotyaaari Piri jenokinta, riroma osheki ikameethaperotaki irira.

Riyotaakae riraga Jesoshi tsika akantya aneshironkatante

6 Eejatzi ikanteeyakirini Jesoshi:

—Paamawentyaawo, pipankinatakotarikari Tajorensi iinaantemiri atziri rootaki iinaaperotantemiri pikameethatzi eeroka. Aririka pantero iroka tekatsi okantya ipinatemi rirori iinja. ² Aririka pipashityaari owashironkaenkari koetyeemotariri, eero pithotyero pikamantziri paashinipaeni. Eero pikimitari riraga oshiyakaawaerintzi raapatziyarimi Tajorensi. Aririka iperi irira owashironkaenkari oetarika, ikamanteeyakirini maawaeni atziripaeni janta nampitsiki. Ikamanantayitaririni atziripaeni iinaaperotantyaariri ikameethatzi. Aririka iinaaperotawityaari atziri, monkaataka; omaanta eerowa iinaaperotziri riraga Tajorensi, tekatsi riweshiryaawenantyaari. ³⁻⁴ Eero pikimitari riraga oshiyakaawaetawitachari raapatziyarimi Tajorensi. Rootaki, aririka pineshironkateri owashironkaenkari, pimaniro, roojatzi riweshiryaawenantemiri Tajorensi. Rooma riyotakiro irira oetarika pantziniriri, roojatzi okimitakya, aritaki ramitakotakimi eenitatsirika koetyeemotemini.

Riyotagaeyakaeni Jesoshi tsika akanterori akenkithatakayeri Tajorentsi

(Rk. 11.2-4)

⁵ Eejatzi ikantzi Jesoshi:

—Aririka pikenkithatakayeri Tajorentsi, eero pikimitari oshiyakaawaetawitachari raapatziyarimi rirori. Ikwaperotziro ikatziya ikenkithatakayeri janta pankotsi ipiyotantapiintarira joriyopaeni eejatzi janta niyanki nampitsi iñaantyaariri atziripaeni, rootaki iñaaperotantyaariri ikameethatzi. Kyaaryo nokantemiri iroka: monkaataka. Iñaaperotantariri atziripaeni, omaanta tee iñaaperotziro Tajorentsi ikameethatzi. ⁶ Aririka pikenkithatakayeri Tajorentsi, piyaate apaniroeni pipankoki, pashitakotanakya inthomaenta roojatzi pikenkithatakayeri ashitzimiri riraga Tajorentsi. Riro ñeemini apaniroeni pijeekakira ari iñaaperotemi pikameethatzi, riweshiryaaawentemiri. ⁷ Aririka pikenkithatakaakiri, eero poshekiro ñaagantsi anik, anik, anik. Eero pikenkithashiriro aririka poshekiro ñaagantsi osheki rootaki ikemijanantemirimi. Rootaki rametari rirori kaari yotziri Tajorentsi. ⁸ Kyaaryoowa, pikimitarikari riroripaeni. Riyoperotziro Tajorentsi maawaeni koetyeemotakimiri. Tekirani pikanteri, riyotzitakawo. ⁹ Aririka pikenkithatakayeri Tajorentsi, ari pikimiteero eeroka iroka:

“Pawa, niyotzi pijeeki jenokinta eejatzi jaawikika eejatzi pikemijanteeyanani. Osheki pikameethaperotaki.

¹⁰ Kameethapero pipinkathawenteeyanani.

Nokowaki nantemiro kipatsikika pikowakaakinari, nokimityaari rantziri ponampiripaeni janta jenokinta. Rooma imatakimiro maawaeni pikowakaakiriri.

¹¹ Maawaeni kitejiri pamitakoeyenani nantawaete, eero okoetyeemotantana noyaari.

¹² Niyotzi eenitatsi kaari kameethatatsi nantziri, omaanta eero pikijawentanawo, inta pipeyakotenawo. Rooma nopeyakotziniri antakaanawori naari oetarikapaeni, tee nokijiri.

¹³ Eero pishinetziri kamaari rantakayenawo kaari kameethatatsi.

Pikanteetatyeyyaani peewawenteeyenani.

Ashi powantyaawo pitajonkawentena.

Eejatzi naari, ashi nowantyaawo noñaaperotemi.

Rootaki nokantakimiri, ari okaatzi”.

¹⁴ Eejatzi ikantzi riraga Jesoshi:

—Aririka pipeyakoteniri kijakimiri, eejatzi ipeyakotzitemiro Piri jenokinta eeroka kaari kameethatatsi pantziri.

¹⁵ Omaanta eerorika pipeyakoteeniri maawaeni rantakaawitakimiri, eero ipeyakotzimitiro riraga ashitzimiri jenokinta okaatzi kaari kameethatatsi pantakiri.

Riyotaakiri Jesoshi riyotaanewo tsika ikantya itzitawentyaari Tajorentsi

¹⁶ Eejatzi ikanteeyakirini:

—Aririka pitzitawentyaari Tajorentsi pikenkithatakaantakyaariri irira, eero piyotakaakiri paashinipaeni. Eero pikimitari riraga oshiyakaawaetawitachari raapatziyarimi rirori. Aririka itzitawentyaari Tajorentsi, rowashirepootashitaka riyotantyaari maawaeni itzitawentawo. Roojatzi atziripaeni ikenkithatakotziri ikameethaperotzi omaanta kyaaryo tee riweshiryaaawentari riraga Tajorentsi.

¹⁷ Eero pikimitari riroripaeni. Aririka pitzitakotyaari Tajorentsi kameetha pikishitya eejatzi kameetha pikantya pikiwapootya poshepootya, ¹⁸ eero riyotantzimi riraga atziri pitzitawentatyaari Tajorentsi omaanta apaniroeni yotemini Tajorentsi rirootaki weshiryaawentemini eejatzi ñaaperotemini pikameethatzi. Rootaki riweshiryaaakantemiri iinja.

¹⁹ Eejatzi ikantzi:

—Eero pikenkithashiryaaapiintziro pipiyotero powaagawo jaka jaawikika: opathaagaantzikari eejatzi rapeyagaanteetzitzirokarari eejatzi ikoshiteetzimikari. ²⁰ Omaanta pikantya pikenkithashiryaaakopiintyaari Tajorentsi eejatzi pantero ikowakaakimiri rootaki iñaaperotantemiri pikameethatzi. ²¹ Ñaakiro, aririka pikowaki pipiyotero powaagawo jaka kipatsikika rootaki pipeyakotantapiintariri Tajorentsi, omaanta aririka pikowaki piweshiryaaakayaari rirori pikenkithashiryaaakopiintyaari.

Poki okimiwitakari oorentamentotsi

(Rk. 11.33-36)

²² Eenitatsi poki paminantari kitejiriki. Okimitaka eenitatsi oorentamentotsi pitsiwootapiinantari tsiteniriki piñaantyaawori. Aririka okameethataki oki, kameetha paminawaetantyaari. ²³ Omaanta eerorika okameethatzi poki, eero piñiiri, kimitaka tsiteniriki. Eejatzi okimitaka, aririka pikenkithashiryaaapiintero kaari kameethatatsi, eero piyotziri Tajorentsi, eero piñiiri, kimitaka tsiteniriki.

Eejatzi ikantzi riraga Jesoshi: “Aririka pantawaewentya eerori, tekatsi pikantya panteniri Tajorentsi ikowakaakimiri”

(Rk. 16.13)

²⁴ Eekiro riyaatatyeekantakiri:

—Tekatsi pikantya pithamaeteniri apite piwaatorote. Aririka pithamaeteniri apite, pikenkithashiryaaakotakiri apaani kameetha rirori, pineshironkateri, omaanta pikenkithashiryaaakoteri paashini tee ikameethatzi, pitheenkiri. Eejatzi okimitakya aririka panteniri Tajorentsi ikowakaakimiri, pikenkithashiryaaakopiinteri kameetha irinta, pinintaperotantyaariri, eero pikoyi pipiyotero powaagawo osheki. Omaanta aririka pikowaki pipiyotero osheki powaagawo, aritaki pantawaetawentero eeroka paantyaawori, eero pikowae paapatziyari riraga Tajorentsi. Eero pimatziro papitetziri piwaatorote.

Pikenkithashireero Tajorentsi ikoyiri

(Rk. 12.22-31)

²⁵ Eejatzi ikantziri:

—Ari nokantemi: eero pikenkithashiryaaakotashitapiintawo oetarikapaeni poyaari, pimiri, pikithaatapiintyaari, oetarikapaeni. ¿Rootakima piyeekantari powapiintyaawo? Tee rootaki piyeekanta, inta rootaki piyeekantari pikenkithashireeri Tajorentsi riraga wetsikakimiri, eejatzi pipinkathateri. ¿Rootakima piwatha otzimantari powaneenkantantyaawori? Tee rootaki otzimantari. Omaanta eeniro piyeekantari piyoteri Tajorentsi piweshiryaaakayaari rootaki okameethatantari panteniri ikowakaakimiri. ²⁶ Pamineri riraga tsimeripaeni jenokiweri. Tee ipankiwaetzi, tee rowiitzi, eejatzi tee rantzi ipanko ojeekantari rowanawo.

Omaanta maawaeni kitejiri eenitatsi royaari: tema ramitakotziri rirori Tajorentsi. Maawaeni kitejiri ineshironkatziri, tema eeroka osheki inintaperotakimi, rootaki ipantakimirori eejatzi. ²⁷ Aririka pikenkithashiryaaapiintero ¿arima pimatakiro pojanthaya apaniroeni? Eero. Patsipetashita pikenkithashiryaaakotashita. ²⁸ ¿Iitaka pikenkithashiryaaapiinantawori piithaari, oetarika pikithaataaari? Paminero oteyakipaeni ampee, tee okenkithashiryaaapiintziro irona: “¿Oetarikapaeni nokithaataaawo?” Tee okirikawaetzi, eejatzi tee ontyaawaetzi, ²⁹ omaanta osheki owaneenkataka. Pamine, paerani osheki rowaneenkawaetani riraga jewawenantatsiri iiteetziri Sharamooni, ojeekini osheki rowaagawo, omaanta tee ikimitaperotawo oteyakipaeni, osheki owaneenkaperotaka irowapaeni. ³⁰ Riroma rirotaki Tajorentsi owaneenkatzirori oteyakipaeni inchashi, omaanta intspaete okamateyatzi, intspaete opariteyatzi, eejatzi rootakoetziro. Rooma eerori, piijekini. Riroma ineshironkaperotzimi eeroka rootaki piyotantaperotari itzimakayemiro oetarika koetyeemotzimiri kameethatsiri. Pameentyaari, eero pitheenkiri, aritaki itzimimotakaakimiro riraga Tajorentsi. ³¹ Rootaki eero pikenkithashiryaaotapiinantashitawo oetarika, eero pikantzi: “¿Iitaka noyaari? ¿Oetaka nomiriteri? ¿Oetaka nokithaataaari?” ³² Ikowakowaeyironiroña irokapaeni riraga kaari yotziri Tajorentsi. Eero pikimitari irirapaeni. Riroma riyotzimi riraga piri jenokinta, riyotziro koetyeemotakimiri. ³³ Rootakikya pikantyaani pityaawo pipinkathatantyaaririni Tajorentsi eejatzi pikanteri rowameethashiretemi, roojatzikya ramitakotemi eenitatsi koetyeemotakimiri. ³⁴ Rootaki eero pikenkithashiryaaakopiintawo inkaamani oetarika panteri. Rooma tekatsirika tzimimotzimiri, omaanta ramitakotemi riweshiryaaakayemi riraga Tajorentsi inkaamani, eejatzi maawaeni kitejiri riweshiryaaakayemi.

Eero pikantzimatziri paashinipaeni

(Rk. 6.37-42)

7 Eejatzi ikantzi riraga Jesoshi:

—Eero pikantakotashitari paashini atziri. Aririka pikantakotashityaari, ikantzimikari Tajorentsi: “Pantakiro eerori kaari kameethatsi”. ² Aririka pikijeri paashinipaeni, aritaki ikijawaemi eerori Tajorentsi. Eejatzi okimitaka, aririka pineshironkateri paashinipaeni, ari ineshironkatawaemi rirori. ³ Eenitatsirika kaari kameethatsi pantziri, tee okameethatzi pikanteri paashini atziri eerori: “Eenitatsi kaari kameethatsi pantziri”. Noshiyakaawentemiro iroka: aririka otyaakyaatakimi antawo inchapanki pokikira, ¿arima piñiitakiri ityaakyaawo owaanini inchapetoki rokikira paashini atziri? ⁴ Naakiro, tee okameethatzi pikanteri: “Ajaakya, nagaemiro pityaakyaawo pokikira”. ⁵ ¡Poshiyakaawaetashita paapatziyarimi Tajorentsi! ¡Pamatawitantashita! Pikowawitaka pikimitakotyaarimi kameethaperotzinkari. Naakiro, pityaawo pookero eerori antawowa inchapanki konompyaatoteencharira roojatzi pikokichaatanteeaari ari pimatero pagaeniri ityaakiro paashinira atziri. Eejatzi okimitaka pikowakirika pikanteri pisheninka ipakayero kaari kameethatsi rantziri, pityaawo pipakayero pantziri eerori roojatzi pimatero pikanteri. ⁶ Tee pipapiintziri otsitzi kameethaperotatsiri iwatha. Eejatzi tee pipapiintziri chaancho poreryaanikitatsiri mapi pinaperotachari royaawo, tee ikoyi royaawo. Tema ratsikawitawakawo eejatzi ikijakotyaawo rowitsintakiro mapi. Eejatzi okimitaka kameetharoña oetarika okantziri Iwaperite Tajorentsi. Kameetha

pikenkithatakayeri paashinipaeni atziri okantziri. Omaanta aririka ikijantemiro, tee ikoyi ikemijantemi, eero poñaashirenkiri inta piyotaapiinteri koyirori.

Pamaniri Tajorentsi oetarika, ari ipakimi

(Rk. 11.9-13; 6.31)

⁷ Eejatzi ikantzi riraga Jesoshi:

—Aririka pikanteri atziri ipawakimiro oetarika pikowakowateri, aritaki piñaakiro. Aririka pareetya pankotsiki, pikantapaakiri jeekatsiri: “Pashitarenawo”, roojatzi rashitaryaantakimiro. Ari okimitaka iroka, pikanteririka Tajorentsi pikoyiri, aritaki imatakimiro oetarika kameethatatsiri pikowakowatziri.

⁸ Aritaki ramitakotakiri maawaeni amaniriri. Eejatzi kowakowatakotziriri rirori koetyeemotariri, aritaki imatakiro. Aririka pikenkithatakaapiinteri, ari ikemijantemi, imatemiro oetarika kameethatatsiri pikanteriri. ⁹ Pamine, aririka ikantemi pitomi: “Pawa, pipena kaniri noyaari”, çarima pipashitawakyaari mapi? ¹⁰ Eejatzi ikantemirika: “Pipawakina shima noyaari”, çarima pipashitawakyaari maanki? ¹¹ Ñaakiro, tee pikameethaperotzi omaanta piyotzi pineshironkapiinteri peentsitepaeni. Owanaaperotaka riraga Piri jeekatsiri jenokinta osheki ikameethaperotaki. Tema riyoperotziro ineshironkaperotziri maawaeni kenkithatakaakiriri.

¹² Eejatzi ikantaki riraga Jesoshi:

—Pikowakirika raakameethateeyimini paashini atziri eejatzi pikimitzityaari eerori kameetha paakameethateri raakameethatantemirikya eerori. Tema rootaki okantakirini rojankinarini Moeseeshi eejatzi rojankinatakiro kamanantayitzirorini iñaani Tajorentsi.

Ikenkithatakotziro Jesoshi apite awotsi

(Rk. 13.24)

¹³ Eejatzi ikenkithatakotakiro riraga Jesoshi tsikarika akantya akyaantyaari janta jenokinta roshiyakaawentakiro awotsi, ikantzi:

—Pikowakirika pikye ijeekinta Tajorentsi, pikinantapaakyaawo okaamanchakitzini awotsi, pikyaantapaakyaawo okaatzini omoo. Eenitatsi paashini awotsi jaawokipetatziri. Tee opomeentsita ikinanteetyaawo roori; eenitatsi oshekini kinantawori, eejatzi janta ikyaanteetyaawo antawo omoo. Omaanta maawaeni kinayitaneentsini janta eero rareeta jenokinta inta ikemaatsitapiintyaawo paamari kaari tsiwakanitatsini. Osheki kyaantawori. ¹⁴ Omaanta rowaga paashini awotsi okaamanchakitzini osheki opomeentsitaka ikinanteetyaawo. Eenitatsi apanipaeni kinantawori, omaanta kameetha rareetyaawo rirori okaatzini omoo ikyaantapaakyaari Tajorentsikinta, eero rapiiteero ikamae.

Ikenkithatakotziri Jesoshi amatawitantatsiri

(Rk. 6.43-46)

¹⁵ Eejatzi ikantzi riraga Jesoshi:

—Kyaaryoowa, ramatawitzimikari oshiyaawitariripaeni iyotaantzirori Iwaperite Tajorentsi. Kyaaryoowa, piitakaashitarikari maawaeni iyotaantatsiri riyotaatziimi Iwaperite Tajorentsi kameetha. Kyaaryo riyotaawitzimi apanipaeni, tee riyotaaperotzimiro kyaaryooperotatsiri. ¹⁶ Paminaperoteri rantayitzirini, riraga iyotaantzirori,

rootaki piyotantyaariri ikameethatzirika. Pamine, ¿okithokitziroma oowa kitochee? Teewee. ¿Okithokitziroma iyeera^f kawana? Teewee. Tee omatziro. Eejatzi ikimita riraga amatawitantsiri, tekatsi ikantya rantero ikowaperotziri Tajorentsi. ¹⁷ Inchato kameethari okithokitziro okithoki kameethari, ari athotero. Omaanta teerika okameethatzi inchato, tee okithokitziro okithoki kameethari. ¹⁸ Rowaga inchato kameethari, tekatsi okantya okithokitero okithoki kaari kameethatatsi. Eejatzi kaari kameethatatsi inchato, tekatsi okantya okithokitero kameethatatsiri okithoki. ¹⁹ Tema achekapiintziro chochoki kaari kithokitatsini, oejapiintziro paamariki. ²⁰ Eejatzi okimitaka, potsikanataperotyaaari maawaeni kowatsiri riyoteemi. Piyote okameethatzirika rantziri, ari kameetha eejatzi riyotaantziro Iwaperite Tajorentsi. Rooma teerika okameethatzi rantziri, eejatzi tee okameethatzi riyotaantziri.

Ikenkithatakotziri Jesoshi yotakoperoteeriri

(Rk. 13.25-27)

²¹ Eejatzi ikantzi riraga Jesoshi:

—Eeniro ñaawaetashitachari osheki ikantashita: “Eeroka Nowinkatharite, osheki nopinkathatzimi”. Omaanta eero riyateeyini irira janta notsipatyaari jenokinta, inta jataperotatsini janta maawaeni riraga antaperotziniriri Pawa ikowakaakiriri.

²² Aririka nopinkatharentsiperotanaki nopiyoteeyerini maawaeni atziri nokantakowenantyaariri. Eenitatsi oshekini atziri kantashitenani: “Nowinkatharite, osheki nokenkithatakotzimi. Nokantziri kyaantariri kamaari: ‘Pameentyaari Jesoshi pawijakotanteeyaari’. Eejatzi nokantziri atziripaeni: ‘Rirotaki Jesoshi matakaanawori notajonkantzi’”. ²³ Omaanta nokanteri irirapaeni: “Tee niyotzimi, tee reentsitetzimi Pawa. Piyaate inteenanta, osheki pantziro kaari kameethatatsi. Tee nokoyi pijeekimotena jaka”.

Atziri owetsikirori pankotsi kijopathariki kipatsi eejatzi owetsikirori impanekiki

(Rk. 6.47-49)

²⁴ Pamine, aririka paapatziyawo maawaeni okaatzi nokantzimiri eejatzi aririka pantakinawo maawaeni nokowakaakimiri, okameethataki, eeroka yotaniri, pikimitakotakari atziri wetsikirori ipanko okijopathatzira kipatsi. ²⁵ Roojatzi opariyantapaaka inkani, oonkanaka. Opokawitapaaka antawo tampyaa otatsinkawitapaakawo, omaanta tee ataanakiro. Rootaki kaari ataantawo, tema riwet-sikakitziro okijopathaperotzira kipatsi. ²⁶ Eejatzi okimitya eerori, eerorika pikenkithashireero maawaeni okaatzika nokantakimiri eejatzi eerorika pantanawo maawaeni nokowakaawitzimiri, tee okameethatzi. Eeroka kimitariri kaari yotatsi. Pikimitakotyaari wetsikirori ipanko janta impanekiiteki ochereeteki iñaa. ²⁷ Okanta opariyapaaki inkani, oonkanaka. Opokapaaki antawo tampyaa otatsinkanakiro pankotsi, aanakiro iñaa. Ñaakiro, ratsipetashitakawo riraga wetsikawitawori. Eero patsipetashitawo eerori pikemijantana, omaanta pantaperotero kameetha nokowakaakimiri.

7:16 Iyeeratatsiri rootaki chochoki, oshiyawo komashiki. Ithoetziro, pocharini. Tee antawoperotzi.

²⁸ Rootaki ikanteeyakiririni piyotawenteeyakaririni janta tonkaariki. Ari rot-sikanateeyanakarini maawaeni, ikantzi:

²⁹ —Osheki riyotanitzi irira, ikenkithatakaakae kimitaaka pinkathari, kameetha riyotaakae; tee ikimitari riraga iyotaantawitawori rojankinarini Moeseeshi.

Retsiyatakotakiri Jesoshi patheen kari

(Mr. 1.40-45; Rk. 5.12-16)

8 Ithonkapaakiro riraga Jesoshi riyotagaeyakirini atziri janta tonkaariki. Roojatzi roerinkantapaa, eejatzi royaateeyakirini oshekini atziri. ² Roojatzi ipokashita-paakiri apaani shirampari patheen kari, itonkiyotawakari rotziwerowashitapaakari, ikantapaakiri:

—Nowinkatharite, tema eenitatsi pitajorenka, pikowakirika petsiyatakotena, niyotzi aritaki pimatakiro.

³ Roojatzi rowaankantawakawo rako rirori, ipampitawakiri ikantziri:

—Jee, nokowaki. Petsiyatakotanee iroñaaka.

Intsipaete opeyanaka ipathaawo. ⁴ Roojatzi ikantziri:

—Eerowa pikamantziri paashinipaeni netsiyatakotakaakimi, inta pantero ikantzitarini paerani Moeseeshini: piyaatashiteri riraga ñaanakowenantatsiri Tajorentsi-pankokinta pikanteri irira: “Paerani nopathaawitani, omaanta iroñaaka, etsiyatakotaana. Paminena tee añaagero iroñaaka, nopathaawo”. Aririka raminawakimi, roojatzi pipantapaakyaari pitsimerite jenokiweri itaantyaanariri Tajorentsi, riyoteeyantyaarini atziripaeni etsiyakotatakimi.

Roojatzi riyaatantanaka.

Riraga Jesoshi retsiyatakotakiri ronampiri kapitaano

(Rk. 7.1-10)

⁵ Ikantaka itharyaanaka Jesoshi, eejatzi riraga oyaateeyakiririni, roojatzi raree-tanteeyapaakani Kaperinawooki. Itonkiyotawakari apaani iwinkatharite oshekini joraaro. Kaari riro joriyo. ⁶ Ikantapaakiri:

—Nowinkatharite, eenitatsi nonampiri janta nopankokinta, tee imatziro ishewata, eejatzi osheki ikatsitaki; katsitaperotanaki. Nokowaki petsiyatakotakayeri.

⁷ Roojatzi ikantawakiri:

—Aritaki niyaate netsiyatakotakayemiri.

⁸ Omaanta ikantanakiri:

—Osheki nopinkathatzimi. Tee nokameethatzi naari; tee naaka joriyo, eero notsi-patapaakimi janta nopankoki. Apatzirorika pikante etsiyatakotanee rirori, niyotaki aritaki etsiyatakotanaki. Patsipetawokari piyaate nopankoki, osheki pipinkathari-wenantzi. ⁹ Eejatzi naari eenitatsi kantanari oetarika nanteri, eejatzi nokimitzita naari nojoraarote eenitatsi nomperateeyakarini. Nokanteririka apaani joraaro: “Piyaate”, ari riyataanaki. Nokanteririka paashini: “Pipoke”, ari ipokanaki. Eejatzi nokimitziri nonampiri rirori, aririka nokanteri: “Iroka panteri”, ari rantakiro.

¹⁰ Ikanta ikemantawakariri, ari rotsikanatanakari, roojatzi ipithokashitantanakari oyaateeyakiririni, ikantanakiri:

—Kyaaryootaki iroka nokantemiri, maawaeni jaka anampipathakika tekatsi apaani noñaaneente kimitakotyaarini irika paashinijatzitatsiri atziri: osheki rameen-taperotakari Tajorentsi. ¹¹ Iinja janta ipinkatharitzinta, aritaki ipiyoteeyaani os-

hekini paashinijatzitatsiri atziri ipoñaayitapaakyaani paashinipaenikinta kipatsi. It-sipatapaeyaari Awaraama, Ijaaka, Jakoowo, riweshiryaawaetya maawaeni janta. ¹²Omaanta oshekini joriyo jeekatsinimi janta, aritaki ikenkithashirya irirapaeni: “Naaka joriyo, rootaki niyaatantaari jenokinta”, omaanta eero riyaatzi, tee raapatziyaperotari Tajorentsi. Ikwakaawitakari itsipatyaarimi janta ipankokinta, omaanta osheki itheenkakiri, rootaki rotyaanantyaariri janta otsitenikaakiperotzik-inta. Tema ijeeki janta paamariki kaari tsiwakanitatsini. Janta riraaperotanakya ee-jatzi ratsikaekiteeyanakyaani, tyakiririri. Osheki rowashironkaanakya janta, osheki ikemaatsityaawo paamari owatsinka. ¹³Roojatzi ikantawakiri riraga iwinkatharite joraaro:

—Kameetha iroñaaka piyaate pipankoki. Paapatziyaperotakina, rootaki retsiy-atakotantaneeyari ponampiri.

Intsipaete retsiyatakotanee.

Jesoshi retsiyatakotakiro riyote Peetero

(Mr. 1.29-34; Rk. 4.38-41)

¹⁴Riyaatanaki iroñaaka riraga Jesoshi ipankoki Peetero. Ikyaanapaakari iñaapaakitziiro riyote omantsiyataki, omaryaaka omaamentokira, ojaawamerikitzi. ¹⁵Ipampitapaakiro akokira, roojatzi awijakotantanaa ojaawamerikiwitaga etsiyatakoperotanee. Roojatzi opiriinantanaa mantsiyawitachari opantawakari rowanawo.

¹⁶Okantaka otsitenitanaki, ramaetapaakiri oshekini kyaantakariri kamaari. Roo-jatzi ikenkithatakaantawakari roojatzi rowawijaakotantawakariri. Eejatzi retsiy-atakotawakiri oshekini mantsiyatzinkari. ¹⁷Tema imonkaatakiro riraga Jesoshi maawaeni ikenkithatakotzitaririni paerani Iseeyashini. Ikantakotzitaririni: “Iinja retsiyatakoteri Rotyaantanewo Tajorentsi oshekini mantsiyatzinkari, eejatzi osheki ineshironkateeyirini”.

Kowawitachari oyaaterinimi Jesoshi

(Rk. 9.57-62)

¹⁸Paashiniki kitejiri iñaantakariri riraga Jesoshi oshekiniroña piyotawen-teeyakaririni, ari ikantanakiri riyotaanewopaeni:

—Thame aate intatsikeronta inkaare.

¹⁹Ikanta ipokashitapaakiri iyotaantzirori Iwaperite Tajorentsi, ikantapaakiri:

—Iyotaanari, nokowaki naari noyaatemi tsikarika piyaate.

²⁰Rakanakiri Jesoshi, ikantanakiri:

—Riraga piratsi eenitatsi imoo imaantari. Eejatzi ikimita riraga tsimeri jenoki-weri, eenitatsi rookantari, imaantari. Kyaaryo naaka poñaachari jenokinta, nokoñaat-apaaki jaka kipatsikika, omaanta tekatsi naaka nopanko nomaantyaari. Pat-sipetashitawokari poyaatena, powashironkaakari.

²¹Ikantapaaki paashini riyotaanewo:

—Nowinkatharite, nokowawitaka noyaatemimi omaanta tekiraata ikami pawa. Ikamakirika nokitanakiri roojatzikya noyaatantanakimi kijokiro nowanakimi.

²²Omaanta ikantawakiri:

—Poyaanakina. Paata ikitateri ikaateeyinira kaari yotziri Tajorentsi, eejatzi ikaateeyinira theenkantatsiri.

Romaerintakiro riraga Jesoshi antawo tampyaa

(Mr. 4.35-41; Rk. 8.22-25)

²³ Roojatzi rotetantanaka riraga Jesoshi pitotsiki, itsipatanakari riyotaanewopaeni. Ikowaki imontyeero inkaare. ²⁴ Roojatzi imaanaki rirori pitotsiki. Niyankyaani omapokashitapaakari riyotaanewopaeni antawo tampyaa, omaetonkaapaaki otetaagapaaka. ²⁵ Roojatzi riyaatashitantanakari riyotaanewo, ikaakapaakiri, ikantapaakiri:

—¡Nowinkatharite! ¡Aritaki pimaaki! ¡Rooteentsi apiinkiwee! ¡Powawijaakotena, eejatzi eerori, powawijaakotya!

²⁶ Roojatzi ipiriintanaka, ikantawakiri:

—¿Litaka pithaawantari? ¿Litaka kaari pameentaperotantana?

Roojatzi ichereemotantakawo tampyaa eejatzi otamakaari. Ikantakiro:

—¡Pimaerite!

Roojatzi okaatantanaka tampyaa, eejatzi omaeritzitanaa iñaa: tee añawaero otamakaari. ²⁷ Ari rotsikanateeyanakarini riroripaeni, roojatzi ikantawakaaka:

—¿Tsikama iitayaarika atziritsiri irika? Pamineritya okemijanantakariri tampyaa eejatzi omaetonkaa: romaeryaantakawori.

Rowawijaakotakiri kyaantariri kamaari

(Mr. 5.1-20; Rk. 8.26-39)

²⁸ Ikantaka Jesoshi rareetapaaka intatsikeronta, raatakotapaaka janta. Tema owaero rowaga kipatsi Karaara. Ikanta apite atziri kyaantariri kamaaripaeni, ipoñaaka kaminkarimashiki, itonkiyotawakari riraga Jesoshi. Riraga kyaantariri kamaari osheki ikijakaakari iyamaaritepaeni, rootaki ithaawanantakariri atziripaeni. Tee ikinantanaawo awotsi ikinapiintawitaga. ²⁹ Roojatzi icheraacheraatakaantakiri kamaaripaeni, ikantziri:

—¿Litaka poñaashirenkantanari, Jesoshi? Niyotakimi, eeroka Itomi Tajorentsipero. ¿Rootakima pipokashitantanari powashironkaena? Tekiraataga omonkaata kitejiri powashironkaantenari.

³⁰ Ari ipiyotziteeyakani chaanchopaeni janta, osheki rowawaeteeyani.

³¹ Ikantaka kamaari ikantakiri riraga Jesoshi:

—Aririka pookakagaenari irika nokyaantawitarika, pishinetena niyaatashiteri chaancho nokyaantapaeyaari irirapaeni.

³² Roojatzi ikantawakiri:

—Piyaate, pikyaantapaakyaari irinta.

Roojatzi riyaatantanaka ishirinkashitanakari chaancho, roojatzi ishiyanaka maawaeni impeetaki, ipiinkapaaki inkaareki, motoririri, motoririri. Itsitsiyeeypaakini iñaaakira, motoririri. ³³ Ikantaka shentawitariri chaancho ishiyanaka, tema ithaawanakitzi rootaki riyaatantanakari ojeekinta nampitsi ikamantapaakiri maawaeni atziri oetaka awijimotakiriri eejatzi ikamantakotapaakiri kyaantawitariri kamaari awijakotee. ³⁴ Roojatzi ikijaka maawaeni jeekatsiri janta, eejatzi ithaawantari rootaki ipokashitantapaakari ikantapaakiri riraga Jesoshi:

—¡Thame piyaate! ¡Tee nokoyi pipokimotena jaka nonampikika!

Retsiyatakotakiri Jesoshi kijopookitatsiri

(Mr. 2.1-12; Rk. 5.17-26)

9 Roojatzi rotetantanaa riraga Jesoshi pitotsiki, ikaateeyaneerini riyotaanewopaeni. Ipiyanaka inampiperokinta intatsikeronta inkaare.

² Roojatzi ramaetapaakiniri rirori apaani kijopookitatsiri, ramakotakiri imaa-mentoki. Riyotaki riraga Jesoshi osheki raapatziyari riraga amiriri, rootaki ikanantawakariri riraga kijopookitatsiri:

—Piweshiryaaanakyaa, niyompari, tema ari nopeyakotakaemi kaari kameethatatsi pantawari, aritaki nowawijaakoteemi.

³ Ikanta apanipaeni iyotaanzirori Iwaperite Tajorentsi ikemawakiri. Roojatzi ikantawakagaeyantanakarini:

—Irika shiramparika iitajorentsitashityaami. Itheenkakiri Tajorentsi.

⁴ Riyotakiri irirapaeni Jesoshi oeta ikenkithashiryaari rajankaneki, rootaki ikanantanakari:

—¿Litaka pitheenkantanari? ¿Litaka pikijashiryaantanari? ⁵ Aririka nokanteri irika: “Iroñaaka netsiyatakoteemi, pipiriintee, panashiteeya”, tema ari pot-sikanatanakyaari. Eerorika imatziro ipiriinta, ari pishirontawentanakina naaka. Omaanta kameetha pikantanaki tekatsi shirampari materoni rowawijaakoteri atziri kaari kameethatatsi rantziri. Kameetha pikantzi. Tema piitashiwitaka nokantashitari: “Nowawijaakotemi, eero nokijawentzimi kaari kameethatatsi pantziri”.

⁶ Nokowaki piyote tee nokantawaetashita. Naaka poñaachari jenokinta, nokoñaat-apaaki jaka kipatsikika. Ikantakina paeraniperorona Pawa janta: “Powawijaakote-nari antzirori kaari kameethatatsi eero akijantari paata”. Nokowaki iroñaaka piyote eenitatsi notajorenka, rootaki nomatantariri nokamintheeri antzirori kaari kameethatatsi, nowawijaakoeyerini.

Rootaki ikanantakariri kijopookitatsiri:

—Pikatziyanaki, paaneero pimaamento, piyaatee pipankoki.

⁷ Roojatzi ipiriintantanaka riraga kijopookiri katziyanaa, jatane ipankoki. ⁸ Iñaantawakariri maawaeni piyoteenchari oetarika awijaneentsiri, rotsikanatawakari, thaawanaki, ikanteeyanakini:

—Tema ikameethatzi Tajorentsi, imatakaakiri irika retsiyatakotakaakiri mantsiyatzinkari.

Ikantana Jesoshi: “Mateeyo, poyaatenaa”

(Mr. 2.13-17; Rk. 5.27-32)

⁹ Roojatzi rowaaganaka riraga Jesoshi roojatzi nojeekakinta naari. Naaka Mateeyo. Iñaapaakina jaka pankotsikika nopiyotayitzinirininta iyorikitepaeni atziri eekiro noperi pinkatharitatsiri Oroomaki. Ikantapaakina:

—Thame poyaatanakina.

Roojatzi nokatziyantanaa noyaatanakiri. ¹⁰ Roojatzi naanakiri janta nopankoki nokantziri: “Thame nakiyotemi”. Eejatzi naanakiri riyotaanewopaeni. Eejatzi nakiyotawakiri. Eejatzi nokaemakiri riraga notsipatayitarini nopiyoteeyinirini ooomajatzi iyorikite, eejatzi nokaemakiri paashinipaeni antzirori kaari kameethatatsi. Ari nokaateeyakirini maawaeni; nowaeyakani. ¹¹ Ikantaka iñaakinaga ipokashiteeyakinani warijeeyopaeni, ikaemapaakiri apaani riyotaanewo Jesoshi, ikantziri:

—¿Litaka rantziri riraga iyoteemiri? Rakiyoteeyakirini piyotziriri iyorikite oroomajatzi, eejatzi ikaateeyakirini paashini kaari kameethatzinkari. Tee okameethatzi iroka.

¹² Omaanta ikemakiri riraga Jesoshi, rootaki ikanantanakariri:

—Riraga kaari mantsiyatatsini tee ikoyi aawinantatsiri raawinteri intakya mantsiyatatsiri rirotaki kowatsiri. Okimitaka iroka, riraga kenkithashiryaaw-itachari ikameethatzi, tee ikoyi ipokashitena nowawijaakotantyaariri inta apatziro riraga iyotakotachari eeniro rantani rirotaki pokashitanari nowawijaakotantyaariri. ¹³ Thame piyaate piyotakoeyawakironi iroka okantakotziri Iwaperite Tajorentsi, okantzi: “Tee apatziro nokoyi powamaashitapiintenari powishate inta eejatzi nokowakaaperotakimiri paapatziyaperotena. Eejatzi nokowakaaperotakimi kameetha pineshironkaperoteri maawaeni”. Tee apatziro nopokashitziri nowawijaakoteri riraga kameethatzinkari omaantakya nopokashitaperotzi riraga kaari kameethatatsi, riyotanteeyariri Tajorentsi.

Rootaki ikantziriri riraga Jesoshi warijeeyopaeni.

Rojampitanteetari Jesoshi tzitawentaantsi

(Mr. 2.18-22; Rk. 5.33-39)

¹⁴ Roojatzi ipokaeyapaakini riyotaanewo Jowa kaawoshitakotziriri Tajorentsi ikantapaakiri riraga Jesoshi:

—Pamine, notzitawentapiintari Tajorentsi, eejatzi ikimitaka riraga warijeeyopaeni; omaantakya pashi piyotaanewopaeni tee itzitawentapiinteeyarini rirori, inta rowapiinteeyani maawaeni kitejiri. ¿Litakakya?

¹⁵ Ikantawakiri:

—Piyotaki rametakawo riraga aatsiri iina ikaemiri inampijatzipaeni rowakaakari riweshiryaawentakawo roori. Eero retakotanakawo kaemakaantziriripaeni. Omaanta aririka raapithateetaneeri inteenanta, roojatzikya retakotanakyaari, eero rowa. Eejatzi nokimitya naari paata, aririka niyaate. Niyaaterika roojatzi retakoeyantanakyaani rirori niyotaanewopaeni, eejatzi itzitawenteeyanakyaarini Tajorentsi tema retakoeyanakityaanani. Rooma eeniroka nojeeki jaka, eero itzitawentari Pawa, tema riweshiryaawentana. ¹⁶ Tee pimaiejantziri iyotaantatsiri, tee. Eejatzi eenitatsirika pimaathapooki antyashipawo rooteentsi oshipaaye, aririka powawatatero owakirari maathaantsi, roojatzi aririka pikiwero aminathanaka owakirari, eero omonkaatanawo, roojatzi otzijagaantanakya antyashipawotatsiri, patsipetashitakawo powawatatziro. Eejatzi okimitakya, patsipetashityaawo paapatziyawo maawaeni okaatzi iyoteetakimiri. Okameethatzi pipakayero paashini paapatziyawitarira roojatzi kameethatanaki paapatziyana naari. ¹⁷ Rapiitakiro Jesoshi roshiyakaawenteniri okaatzi riyotaakiriri, ikantzi:

—Piyotzi aakapaeni joriyopaeni shirikiriri imashi piratsi apiyaatantyaawori awishoowaantsi oowa. Omaanta eero apiitantari apiyaatantari awishoowaantsi oowa owakirari inthomaenta itaworimashi inta apiyaatantya owakira mashiri. Api-itantyaaririka tema ari ijagaanaki. Okimitaka iroka, oetarika niyotagaemiri naari eejatzi owakirari. Tee okameethatzi pipiyotero ikemijantakayimiri paashini iyotaantsi. Pipakayero pikemijantziro ikantawitzimiri irintapaeni roojatzi kameethatanaki paapatziyana naari.

Rootaki ikantakiriri riraga Jesoshi.

**Riraga Jesoshi retsiyatakotakiro jokaawitawori iraa eejatzi
rañaakagaero eejatzi kamaawiteenchari**

(Mr. 5.21-43; Rk. 8.40-56)

¹⁸ Roojatzi ipokashitantapaakari jewawentzirori ipiyotapiinteeyaninta joriyopaeni, rotziwerowashitapaakari ipinkathatantapaakari riraga Jesoshi, ikantapaakiri:

—Kamaki nishintyo, nokowaki piyaatakite nopankoki pipampitakitenawo roojatzi añaantaneeyaari eejatzi. ¹⁹ Roojatzi ikatziyantana Jesoshi royaatanakiri janta, nokaateeyanakirini naaka maawaeni riyotaanewo. ²⁰⁻²¹ Ari janta niyanki awotsi oyaatapaakiri Jesoshi apaani tsinani, okaataki 12 ojarentsite owashironkaaka, omantsiyataki, ari okantatyaani ojokaatziro iraa. Okanta okenkithashiryaka, okantzi: “Aririka nopampitzitakiri iithaari Jesoshi aritaki netsiyatakotanee”. Roojatzi okinashitantapaakari itapiiki, opampitzitapaakiri opatziyaakiki iithaari. ²² Roojatzi ipithokanaka iñaawakiro, roojatzi ikantawakiro:

—Piweshiryaanakya, choeni, pameentakina, rootaki petsiyatakotantaari.

Aripaete etsiyatakotanee.

²³ Roojatzi nowaaganaka areteeyapaakinani ipankoki jewatatsiri. Noñaapaakiri jonkatakoeyawitaworini kamaentsiri eejatzi oshekini atziri irakoeyawitaworini icheragaeyakini riraaka. ²⁴ Roojatzi ikanantapaakari riraga Jesoshi:

—Thame piyaatane. Tee okami irowa piraakowitakarira, omaashita.

Roojatzi ishirontawentakari injii, injii, injii. ²⁵ Roojatzi riyowantanaka nekokironta roojatzi ikyaantapaaka riraga Jesoshi. Roerikawakotapaakiro roojatzi opiriintantanaka añaanee. ²⁶ Othotyanaaka ikemakoetawakiri Jesoshi janta maawaeni nampitsikapaeni.

Raminakaakiri apite kaari kokichaatsini

²⁷ Roojatzi nowaagaeyanakani, tema royaatakiri Jesoshi apite kaari kokichaatsini ichereemotakiri, ikantakiri:

—Tema eeroka icharineeteni Iraviirini. Rotyaantakimi Tajorentsi rootaki nokowantari pineshironkatena.

²⁸ Roojatzi nokyaanteeyapaakani eejatzi riraga kaari kokichaatsini ipokashitapaakiri rirori roojatzi ikanantawakari:

—¿Pikenkithashiryakama aritaki nomatakiro nokokichaatakagaemi?

Ikantawakiri:

—Jee, Nowinkatharite, niyotzi aritaki pimatakina pikokichaatakagaena.

²⁹ Roojatzi ipampitantakari rokiki, ikantanakiri:

—Paapatziyakina rootaki netsiyatakotanteemiri.

³⁰ Roojatzi raminantanaa. Ikantakiri rirori:

—Eerowa pikamantziri paashinipaeni: “Ikokichaatakagaana Jesoshi”.

³¹ Omaanta riyaatantanakari ikantakiri maawaeni iñaapaakiri:

—Ikokichaatakagaana Awinkatharite. ³² Nokantaka riyateeyakaawitanakinanira riraga Jesoshi, roojatzi noonthaantawakari atziri ramakiri kyaantariri kamaari. Tee imateeya iñaawaete. ³³ Roojatzi rookantawakanari Jesoshi riraga majontzitakaawitakariri, roojatzi iñaawaetantanaa. Ari rotsikanateeyawakariniroña maawaeni iñaawakiriri, ikantawakaaka:

—Pamine, paerani tee añaapiintziro kimitaworika iroka jaka aepatsitekika.

³⁴ Omaanta ikanteeyakini riraga warijeeyopaeni:

—Irika shiramparitatsirika ramitakotakitziiri iwinkatharite kamaaripaeni. Rootaki imatantariri rookakiniri ikaateeyinira ikamaaritzu rotyaantziiri.

Osheki ineshironkatziri riraga Jesoshi atziripaeni, ikowaki raapatziyari

³⁵ Osheki ikinakinayitanakini riraga Jesoshi ithotyaaikiro maawaeni nampitsipaeni, riyotaantaki janta pankotsi ipiyotantapiintarira joriiyopaeni. Ikenkithakotapiintziiri Tajorentsi, tsika ikanta ipinkathariwenantzi. Eejatzi retsiyatakotakaakiri maawaeni mantsiyaripaeni, tekatsi pomeentsitzimotyaaeni. ³⁶ Ikanta inaawakirira oshekini atziri ipiyotawentakari, osheki retakoeyakarini. Ikantzi:

—Osheki rowashironkagaeyakani irirapaeni, tekatsi iyotaantatsiri riyotaaperoteri oetarika okantaperotziiri Iwaperite Tajorentsi. Ikimiwitari owisha riraga kaari ishenteezi, rootaki rowashironkagaeyantakarini.

³⁷ Roojatzi ikanteeyanani:

—Okimitakawo iroka oshekitziranki okithoki pankiwaerontsi. Omaanta tekatsipero antawaetatsini owiiteroni okithoki. Eejatzi okimitaka roori eenitatsi ironaaka osheki atziri kowawitachari raapatziyaperotyaaeni riraga Tajorentsi omaanta tekatsi osheki aapatziyakagaeyaaririni. ³⁸ Pamaneri Awinkatharite Pawa Tajorentsi rotyaanantyaariri oshekini kenkithatakayeririni anampijatzu, raapatziyanteeyaririni.

Riyoyaakiri Jesoshi 12 riyotaanewopaeni

(Mr. 3.13-19; Rk. 6.12-16)

10 Roojatzi ikaemaeyanakinani Jesoshi maawaeni nokaateeyinira 12 riyotaanewo. Imatakagaeyakinawoni nowawijaakoteri kyaantawitariri kamaari nookiniri iyamaarite. Eejatzi netsiyatakotantayityaaririni omatayitziirini paashini-jatopaeni mantsiyarentsi.

² Iroka nowaeropaenika naakapaeni rotyaantaneewo: Shimo, (riraga iiteetziiri eejatzi Peetero), eejatzi rirentzi Antereeshi; Jantyaako, (riraga itomi Sewereeyo), eejatzi rirentzi Jowa; ³ Jiripi eejatzi Waritoromee; Tomashi eejatzi naaka, nowaero Mateeyo (riraga piyotawitanariri paerani iyorikite oroomajatzu); Jantyaako (riraga itomi Arijeeyo); Tareeyo; ⁴ Shimo, (riraga kathaaperotzinkari antayitziirorini oetarika-paeni); eejatzi riraga Joorashi (riraga karyootejatzu, rirootaki aakaanteririni iinja Jesoshi).

Rotyaanteeyantenarini Jesoshi nokenkithateeyeni eejatzi retsiyatakoeyerini mantsiyatayitatsirini

(Mr. 6.7-13; Rk. 9.1-6)

⁵ Rotyaanteeyantenarini riraga Jesoshi, omaanta rityaawo eenitatsi iroka ikantawakinari:

—Eerowa piyaatashitziiri riraga kaari joriiyotatsi, eejatzi riraga jamaaryajatzu.

⁶ Intakya piyaatashiteri maawaeni ajoriiyotzinkarite. Nokimitakaantakiri owisha, riraga kaari ishenteezi. ⁷ Tsikarika pikineeyanakini pikenkithatakayeri atziiripaeni. Pikanteri: “Rooteentsi ipinkathariwentee Tajorentsi”. ⁸ Petsiyatakotakayeri mantsiyatziinkari, pañaakagaeri kamatsiri, petsiyatakotakayeri patheenkarini, ee-

jatzi powawijaakoteri kyaantawitariri kamaari. Osheki ineshironkatakimi Tajorentsi ramitakotashitakimi eerori, omaanta tee ikowantzimotzimiro. Eejatzi pikimitzitya eerori, pineshironkateri paashinipaeni pamitakoteri. Eero pikowantzimotzitari. ⁹Eero paanaki piyorikite, ¹⁰piwoorijate, paashini pimaatha, paashini pijapatote, paashini pikotzi, oetarika paashinipaeni: piyaatashitanakya. Ninkarika pineshironkatakiri okameethatzi ineshironkatemi eerori ipashitemi koetyeemoyitakimirini. ¹¹Aririka pareetapaakya nampitsiki pikowakowatapaakiri apaani atziri kameethatatsiri rajankaneki. Aririka raakameethatawakimi, ari pijeekapaaki janta, roojatzi paata powaagantaneeya paashiniki nampitsi. ¹²Aririka pareetapaakya, piwethatapaakyaari ashitawori inampi. ¹³Aririka raakameethatawakimi irinta, pikanteri Tajorentsi: "Pawa, pineshironkaperoteri". Omaanta teerika raakameethatawakimi, eero pikantziri rirori ijeekakaeri kameetha. ¹⁴Eerorika raakameethatawakimi jeekatsiripaeni janta nampitsiki, eejatzi eerorika raapatziyeeyawakimini, ari powaaganakya. Eejatzi potekakontatanakya piitzikira riyotantyaari eero pipiyashitari eejatzi. Pikanteeyanakinini: "Iroñaaka tee paapatziyana, ari rowashironkaemi Tajorentsi iinja". ¹⁵Kyaaryootaki iroka nokantemiri: aririka othonkaeya iinja kipatsi, ikantakowenanteeyaaririni Tajorentsi maawaeni atziri, roojatzi rowashironkaantakyaari maawaeni joroomajatzini eejatzi maawaeni komoorajatzini, rooma oshekini ranteeyakironira kaari kameethatatsi. Omaanta riraga kaari aapatziyeeyawakimini rirotaki iinja kemaatsitaperotyawoni osheki kat-siri. Tema rowashironkaaperotantakyaariri riraga Tajorentsi riroripaeni.

¹⁶Pamine, notyaantatziimira iroñaaka pikenkithatakotena janta maawaeni anampijatzikinta, omaanta nokimitakaantawitakimi eeroka owisha pojatekantyaari koweenkatatsiri. Kyaaryoowa, rowashironkaemikari theenkantatsiri. Rootaki nokowantakimiri pikenkithashiryaaperoty kameetha eejatzi piyothaniperote kameetha. Pikimitakotyaaari maanki. Osheki ikenkithashiryaaperota aririka ramininate royaari; omaanta eejatzi kameetha paakameethatante pikimitakotyaaari jamomo. Tee riyotzi ikijanita paashinipaeni, kameetha ijeeki. Ari pikimitakotyaaari eerori: pijeeki kameetha eero powashironkaeri paashinipaeni.

Rootaki ikantawakinari riraga Jesoshi.

Iinja ikijemikya oshekini atziri".

(Mr. 13.9-13; Rk. 21.12-19)

¹⁷Ikanteeyakinani riraga Jesoshi:

—Kyaaryoowa, rowashironkayitziiminikari atziri. Aritaki raaneemi janta riyotaawakaakanta jewatatsiripaeni rowashironkaantemiri. Eejatzi raaneemi janta pankotsiki ipiyotantapiintarira joriiyo ipajapajaapiintemi. ¹⁸Riyotakimirika paapatziyakina, raaneemi atziripaeni janta ijeekinta jewaperowenantatsiripaeninta paashinijatzitatsiri atziri, roojatzi eeroka pikenkithatakagaeyerini riyoteeyantanakyaarini atziripaeni. ¹⁹Aririka raakaanakimi eero pikantashiryaashita: "¿Oetaka nokantapaakiriri?" Tema naaka yotakaakimiri oetarika pikantapaakiriri. ²⁰Eero piyotashita eerori pikenkithatakayeri, omaanta Ishire Tajorentsi iyotaaperotemini pikenkithatakayeri. ²¹Iinja osheki ari ikijaperowentakinani atziripaeni. Apaani aririka raakaanteri rirentzi, ari rowamagaetakiri; paashini raakaanteri itomi, eejatzi paashinipaeni raakaanteriyiterini ashitariri. ²²Paapatziyakina, rootaki ikijantemiri atziripaeni, omaanta eero pipakaero paapatziyana. Roojatzirika

pikantyaani kijokiro poyena paapatziyena, aritaki nowawijaakotakimi kameetha piyeekimotantenari janta jenokinta. ²³ Aririka ikijimi jeekatsiripaeni nampitsiki, ari pishiyanaiki, pitharyaanaki paashiniki nampitsiki. Kyaaryo, tekira pithotziro maawaeni nampitsi jaka Ishirayeriki, tekira piyotagaeri maawaeni, roojatzi nopiyantapaeya naari. Tema naaka poñaachari jenokinta, nokoñaatapaaki jaka kipatsikika. ²⁴⁻²⁵ Osheki ikijanakina iroñaaka atziripaeni. Paapatziyakina rootaki ikijantemiri eerori. Pamine, aririka imonkaawityaari riyotaanewo iyoteeriri riyote ari kameetha, omaanta eero imatziro ranaakotziri. Eejatzi aririka imonkaawityaari onampirentsi riraga omperatariri ari kameetha, omaanta eero imatziro ranaakotziri. Osheki ikijakina, iitashitakina naaka Wereshewoo riraga iwinkatharite kamaaripaeni. Iinja rowanaaperotemi eeroka osheki ikijaperotanakimi.

¿Ninka athaawantyaarika?

(Rk. 12.2-9)

²⁶ Omaanta eero pithaawanteeyarini. Iinja ari piyotakiro maawaeni kaari piyotziri iroñaaka. Tema ari piyotakiri ninkarika kijakiriri Tajorentsi eejatzi ninkarika kijakimiri eerokapaeni aapatziyanari naari. Piyotero oetaka rantayitakirini eejatzi tsika ikanteeteri rowashironkagaeteri. Iroñaaka tee riyotzi irirapaeni nopinkatharitati, omaanta inja riyoperoyeni maawaeni; iñaawakinaka nopinkathariperotapaaki naari, eejatzi pikaatena eerori. ²⁷ Apaniroeni nokamantakimi eerori iroñaaka, omaanta tekira riyotzi theenkantatsiri, nomanawitakawo. Iinja nokowaki pikamanteri maawaeni riyotantyaari irirapaeni. ²⁸ Imatawityaawo rirori theenkantatsiri rowamaemi omaanta eero pithaawantari. Tekatsi ikantemi rotyaantemi paamari kaari tsiwakanitatsini. Omaanta riraga Tajorentsi pipinkathaperoteri; ikowakirika irira imatero rowamaemi eejatzi rotyaantemi janta paamari kaari tsiwakanitatsini. Rirotaki pithaawantyaari irira. ²⁹ Pamine, tee ipinaperowita tsimeri iryaanini, riraga jenokiweripaeni, omaanta teerika ikowakayiri Tajorentsi ikame, eero ikami. Eejatzi riyotzi tsikarika okaate ikamantyaari apaani. Eejatzi okimitakya eerori, eerorika ikowakayimi pikame, eerokya ishinetziri atziri rowamaemi. ³⁰ Riyotziro tsikarika okaatzi piishi, tema eejatzi riyotziro maawaeni okaatzi awijimotemini. ³¹ Naakiro, osheki panaakotziri tsimeripaeni jenokiweri, osheki ikenkithashiryaakimi riraga Tajorentsi. Iroñaaka eero pithaawantari. Ikantzimatemirika atziri, omaanta eero pithaawantari.

³² Pikanteririka atziri: “Naapatziyari Jesoshi”, eejatzi naari nokimitzityaawo janta jenokinta nokanteri Pawa: “Raapatziyakina rirori, nosheninkatakari”. ³³ Omaanta pikanteririka atziri: “Tee naapatziyari Jesoshi”, eejatzi nokimitzityaawo naari janta jenokinta nokanteri Pawa: “Tee raapatziyana rirori, tee niyotziri naari”.

³⁴ Eejatzi ikantana riraga Jesoshi:

—Eero piitakaashita nopokakika jaka ari raakameethatawakagaeyanakyaaeni atziri. Tee rootaki nopokanta raakameethatawakaanteeyarini inta ikijawakaeyantyaarini. ³⁵⁻³⁶ Aririka raapatziyena apaani shirampari omaanta rirentzi tee raapatziyana. Rootaki ikijawakaantari. Ikimitaaganki shirampari aririka raapatziyena naaka tema ari ikijawakiri ashitariri. Tsinani aririka aapatziyena roori ari okijawakiro iniro; eejatzi okijitanakyaawo ewatyeero rowaga ayiro kaari aapatziyana. ³⁷ Rooma okameethatzi pinintaperoteri piri eejatzi piniro, omaanta

nokowaki kameethapero pinintashireperotena naari. Eerorika pinintaperotana, eero noñaaperotzimi eerori pikameethatzi. Eejatzi, okameethatzi pinintashireteri pitomi eejatzi pishinto, omaanta nokowaki kameethapero pinintashireperotena naari. Eerorika pinintashireperotana, eero noñaaperotzimi eerori pikameethatzi. ³⁸Nokowaki pikyaaryoowentenawo maawaeni nokowakaakimiri. Aririka ikijanteetemi, omaanta nokowaki eekiro piyaatatyee pikyaaryoowentenawo oetarika nokowakaakimiri. Eerorika pikyaaryoowentanawo maawaeni, eero noñaaperotzimi naari pikameethaperotzi. ³⁹Aririka pikaminthaaperoty eerori apaniroeni iroñaaka, ari powashironkaaperotanakya iinja. Omaanta paapatziyaperotenarika iroñaaka, omawitya rowashironkawitemi atziri, tema eero patsipetashitawo paapatziyana; aritaki iinja pañaagae janta okameethaperotzinta. ⁴⁰Piyaatantari, ninkarika aakameethatemini eeroka, tema raakameethatzitakina naari eejatzi. Eejatzi maawaeni aapatziyanari, tema rirotaki aapatziyariri Pawa, riraga otyaantakinari. ⁴¹Maawaeni aririka raapatziyari eejatzi raakameethateri kamanantayitzirorini iñaani Tajorentsi imonkaatawakaantyaari iñaaperotawakiri rirori. Tema ari ipinatakiri iinja. Eejatzi okimitaka maawaeni aririka raakameethateri kameethatzikari riraga aapatziyanari eejatzi ikimitakari, imonkaatawakaatya iñaaperotawakiri riraga Tajorentsi ikameethatzi. Eejatzi ipinatziyaari iinja. ⁴²Ninkarika pantashitachari atziri oetarika omawitya apatziro tajokira iña tema rirotaki aapatziyanari nonintanewo, kyaaryootaki nokantzimiri: “Eero patsipetashitawo panteri, ari ipinatakimi Pawa iinja”.

11 Rootaki ikanteeyanarini riraga Jesoshi, ari okaatapaaki riyotaakinari. Roojatzi niyaateeyanakini. Eejatzi rowaaganaka Jesoshi janta paashinipaenikinta nampitsi, riyotaakiri jeekatsiripaeni, ikenkithatakaakiri. Niyaatanaki naaka apitepaeni, eejatzi paashinipaeni riyateeyanakini apitepaeni riyotaanewopaeni, nokaateeyini 12.

Rotyaantakiri Jowa riyotaanewo iñeeri Jesoshi

(Rk. 7.18-35)

²Riraga Jowa kaawoshitakowentziriri Tajorentsi ijeekaki iroñaaka omonkyaagementotsiki. Ikantaka ikemakotakiro rantakiri Jesoshi, riraga iiteetziri Rotyaantanewo Tajorentsi, rootaki rotyaanantakari apite riyotaanewo raminakiteri Jesoshi.

³Ikantawakiri:

—Piyaatashitakiririka Jesoshi pojampitapaakiri: “¿Eerokama Rotyaantanewo Tajorentsi naamagaeyakarini? ¿Eenitatsima paashini naamagaeyarini?”

⁴Roojatzi ipokantapaaka rirori apite rareetapaakari Jesoshi. Rojampitantaapaakari, ikantawakiri:

—Iroñaaka pipiyanee, pikamantapaeri Jowa okaatzi maawaeni pikemakinari eejatzi maawaeni piñaakotakinari. ⁵Pikamantapaeri naminakagaeyakirini riraga kaari kokichaawitacharini, nokatziyatziyatakagaeyakarini riraga kijopooki-witacharipaeni, netsiyatakotakagaeyakirini riraga pathaawitacharipaeni, nokemakagaeyakirini riraga kaari kemawitachanipaeni, eejatzi nopiriintayitaneerini kamawiteencharipaeni. Niyotakagaeyakirini owashironkaawitacharipaeni tsika ikantya rowawijaakotanteeyaariri riraga Tajorentsi. ⁶Riweshiryaakaanakimi maawaeni kaari theenkanari naaka. Rootaki pikantapaeriri Jowa.

⁷Roojatzi ipiyantanaa janta riraga apite, ikanantapaariri riraga Jowa okaatzira iñaakotakiriri janta.

Riraga Jesoshi iñaaperotziri riraga Jowa kaawoshitantatsiri ikameethatzi

(Rk. 7.24-30)

Omaanta eeniro ijeekaki riraga Jesoshi ikenkithatakagaeyakirini piyotawentakariripaeni, ikantanakiri:

—Paerani piyaatapiintzi janta tekatsinta atziri ipanko pikemijantapiintziri Jowa. ¿Iitaka piyaatashiteyantakitaririni? ¿Rootakima piyaatashitantariri pikemijanteri ñaawaetashitachari? Teewee. ⁸¿Piyaatashitantakitariri piñaakitizirima atziri kithaatachari kameetha? Teewee. Riraga kithaatawori iithaari kameethatatsiri ijeekaeyini janta ipankoki jewawenantsiri. ⁹Ajaatya, pikamantena: ¿iitaka piyaatashitakitzi? ¿Riroma piitziri kamanantzirori iñaani Tajorentsi piyaatashitantakitariri? Tema kyaaryo ikamantziro, omaanta ranaakoperoyakirini paashinipaeni kamanantayitzirorini iñaani Tajorentsi. ¹⁰Ikenkithatakotzitarini paerani Tajorentsi, ikantzitakinani: “Notyomi, notyaanteri iinja jewatemini ikenkithatakapaakiri jorriyopaeni, ikanteri: ‘Pikenkithashireyaanitya, okameethatzi pijeeki kameetha, paamayari Awinkatharite, kaakitaki’”. Rirotaki riraga Jowa kaawoshitakotziri Tajorentsi rojankinatakotziteetakariri paerani. ¹¹Kyaaryo nokamantemiri, tema oshekini naawita kamanantatsiri omaanta tekatsi kimityaarini Jowa riraga kaawoshitakotziri Tajorentsi. Tema ranaakoeyakirini maawaeni paashinipaeni riyoperotakiri Tajorentsi. Omaanta riraga atziri kaariroña yoperotatsi omaanta iñaakiririka Jesoshi itajonkantzi rootaki ranaakoperotantanakariri iroñaaka Jowa; tema iñaakiri tsika ikanta Tajorentsi reewawenanzimatzi. ¹²Paerani ikenkithatakotanani naari riraga Jowa kaawoshitakotantatsiri Tajorentsi, eejatzi raapatziyakawo osheki atziri okaatzi ikenkithatakotanari. Iroñaaka nokenkithatakotziri Tajorentsi piyotanteeyakarini. Eejatzi paapatziyakaanteeyaririni. ¹³Tema paeraninki ikenkithatakotanani maawaeni kamanantayitzirorini iñaani Tajorentsi, riyotanteeyaworini maawaeni nopokaerika iinja. Eejatzi ikimitani Moeesehini ikenkithatakotana. Maawaeni ikantzini: “Aritaki ipokaki Rotyaantanewo Tajorentsi, omaanta rityaawo ipoke kimiwityaarini Iriiyashini, eentsikiro rimpae-tapaaki Rotyaantanewo Tajorentsi”. ¹⁴Aririka paapatziyawo nokantzimiri, rirotaki irira kimiwitariri Iriiyashini ipokapaaki. Tema reewatakina Jowa. ¹⁵Iroñaaka pikemaperotakina pikempitakira.

Rootaki ikanteeyiririni maawaeni piyotawentari.

¹⁶Eejatzi ikanteeyiririni riraga Jesoshi:

—Tee piyotzi iitarika pikoyiri pikemijanteri. Pikimitakari eentsipaeni jeekatsiri awotsiki, kantziriri paashinipaeni: ¹⁷“Nojonkawaetantawitari omaanta tee inimotakimi, tee piweshiryaaana. Niraawitanaka, omaanta tee piraaga. Tee nomatziro niweshiryaaakayemi”. ¹⁸Ñaakiro, pikowawita ranteeyeronimi pinampijatzi oetarika pikowakaawitakariri. Piñaawitakari Jowa rametakawo tee rowa kameethatatsiri eejatzi rametakawo tee rirapiintziro shinchaaripaeni ikenkithashiryaaakotari Tajorentsi. Roojatzi pikantashitari: “Oo, eenitatsi iyamaarite pinkakaakiriri, rootaki kaari rowaperotanta eejatzi kaari rirantawo shinchaari”. ¹⁹Naaka poñaachari janta jenokinta, nokoñaatapaaki jaka kipatsikika. Nowa maawaeni eejatzi niriro shinchaari. Roojatzi pikantzimatakina: “Pamine sha, irinta owashitachari, shinki-

tachari. Itsipaminthatakari ayitakaeriri ayorikite eejatzi paashinipaeni kaari kameethatzinkari”. Omaanta nokantemi riyotzi Tajorentsi ari okameethataki maawaeni ikowakaakinari; eejatzi maawaeni aapatziyanari, riyotaki okameethataki ikowakaakinari Pawa.

Rootaki ikantziriri.

Jesoshi ikantakotziri jeekatsiri nampitsikipaeni tsikarika itajonkantzi osheki. Tema tee raapatziyari.

(Rk. 10.13-16)

²⁰ Roojatzi riraga Jesoshi ikantakotziri jeekatsiri nampitsipaeni tsikarika itajonkantzi osheki. Iñaawitawakari osheki riroripaeni omaanta tee ikenkithashiryaa, tee ikoyi ipakaero kaari kameethatatsi rantziri: tema itheenkakiri riraga Tajorentsi. Rootaki ikananteeyaririni:

²¹—Ashironkaamatsitemiini eerokapaeni korashiinijatzzi, eejatzi eeroka wetheerajatzzi. Powashironkaanakya maawaeni. Osheki piñaawitawakina notajonkantzi, omaanta tee pikenkithashiryaaawaka, tee paapatziyana. Iñaawakinami notajonkantzi riraga tziirojatzini paerani, eejatzi riraga shiroojatzini, ari ikenkithashiryaaanakyaami, ipakaakiromi kaari kameethatatsi rantzirini paerani, raapatziyenami. ²² Iinja aririka ikantakowenteri maawaeni Pawa, rowashironkayeri riraga tziirojatzini eejatzi riraga shiroojatzini, osheki tee ikameethatzini. Omaanta rowashironkaaperotemiroña eerori. Tema piñaakotawitakinawo notajonkantzi omaanta tee paapatziyana. ²³ Eejatzi eerori kaperinawoojatzzi, piitashiwitakawo piyotakiri Tajorentsi piyaatantyaari jenokinta, omaanta pitheenkawaetana, rootaki piyaatantyaari owashironkagaantsikinta, ari pikemaatsityaaworoña paamari jaawiki. Iñaawakiromi riraga joroomajatzini maawaeni piñaawakiri eerori, ari ikenkithashiryaaanakyaami, eero ithonkiri paerani Tajorentsi, roojatzzi okantyaani iroñaaka inampi. ²⁴ Iinja eejatzi rowashironkayerini riraga Tajorentsi joroomajatzini, tee rameentari riraga Tajorentsi, omaanta rowashironkaaperotemiroña eerori kaperinawoojatzzi, tee paapatziyana, omawitya piñaawitakinaga notajonkantzi.

Rootaki ikantziriri riraga Jesoshi.

Pipokashiteena naaka, ari piñeero nomakoryaakaayiteemini

(Rk. 10.21-22)

²⁵ Paashini kitejiri ikenkithatakaakiri riraga Jesoshi Iriiri, ikantziri:

—Noñaaperotzimi, Pawa, eeroka jewaperowentziriri maawaeni janta jenokinta eejatzi jaka kipatsikika. Eenitatsi kantashitacharipaeni ikantashita: “Niyoperotzi naari”, omaanta pimanapithateeyakirini piyotantari. Ariwee. Omaanta piyotakaan-teeyakirini paashinipaeni, riraga atziri kimitariri eentsipaeni: tema irirapaeni kaari kantakaaperotachari inta raapatziyeeyimini. ²⁶ Pineshironkateeyakirini irirapaeni, pikowakaakiri riyote. Ariwee, pantziro pikoyiri.

²⁷ Rootaki ikantziriri ashitariri, roojatzzi ikananteeyakaririni piyotawenteeyaririni:

—Rirotaki Pawa iyotakaakinari maawaeni, eejatzi riyoyaakina nopinkathariwenante maawaeni. Tekatsi paashini atziri yotakoperotziriri Itomi: apatziro Pawa rirori riyoperotana. Eejatzi tekatsi yotakoperotziriri riraga Pawa, apatziro naari niyoperotakotziri. Eejatzi riyotziri rirori, riraga atziri niyoyaakiri niy-

otakaantyaariri. ²⁸Eeroka maawaeni, aririka patsipetyaawo kameethanakimi, aririka powashironkaeya, pameentena pikantena, aritaki nowawijaakotakimi niweshiryaakayemi. ²⁹Paapatziyena pikowakirika niyoteemi; tema naaka amatsinkakayemini eejatzi osheki noneshironkatantzi. Eero nopomeentsitawentzimi. Aririka paapatziyena, niweshiryaakayemi. ³⁰Pikowakirika naakarika piwinkatharite, eero nowashironkaantzimi, inta namitakotapiintemi. Pikowakirika naakarika piwinkatharite, eero opomeentsitzimotantzimi paapatziyena, tema nokimoshiryaakaakimi.

Ikenkithatakotakiri Jesoshi kitejiri amakoryaanteetari

(Mr. 2.23-28; Rk. 6.1-5)

12 Paashiniki saawaro noyaateeyakirini Jesoshi janta pankiwaerentsimashik-inta, maawaeni nokaateeyakirini riyotaanewopaeni. Rooteentsi ojampate teriiko. Eejatzi ayimateeyakinani notashe janta, rootaki notzimpejanteeyanaka-worini nowaeyakawoni. ²Iñaawakina warijeeyopaeni, roojatzi ikanantakari Jesoshi:

—Pamineriita piyotaanewopaeni. Iroñaaka kitejitatsiri kaari antawaetantapi-inta; iroñaaka tee okameethatzi rowiitantyaawori; tee ikemijantaperotziri okaatzi ikantziri Tajorentsi.

³Rakanakiri:

—Tema tee piñaananeentziro Iwaperite Tajorentsi okenkithatakotakirini Iravi-irini. Ayimatantawitakarini paerani itashe, eejatzi ayimatantawiteeyakaririni itashe maawaeni oyaatziriri. ⁴Roojatzi ikyaantapaaka okaankiitzi ipankomawoki Tajorentsi. Eenitatsi jewatatsiri janta, riraga ñaanakowenantatsiri. Ari ikantapaakiri: “Ayimatakina notashe”. Eeniro ojeekaki paa janta rashi Tajorentsi. Tee ishineteetzi royaawo maawaeni jorriyopaeni, apatziro riraga ñaanakowenantatsiripaeni rirotaki oyaawoni. Omaanta tee ikoyi rowashironkayeeri, rootaki ipantawakariri Iraviirini, eejatzi tsipatariripaeni. Rowaeyakawoni. Iroñaaka tee pikantzi: “Tee okameethatzi rantzirini Iraviirini”. ¿Iitaka pikanantari: “Tee okameethatzi iroka rantziri piyotaanewopaeni?” ⁵Eejatzi piyotakiro rojanki-natakirini paerani Moeseeshi: “Okaate 6 kitejiri pantawaete omaanta apaani kitejiri eero pantawaetantawo”. Maawaeni saawaroki tee antawaetapiintzi aaka-paeni. Omaanta maawaeni saawaroki riyaatapiintzi ñaanakowenantatsiri rantawae-tapiintzi janta Tajorentsi pankoki. Tee pikijantari, tema inimotakimi rantziri. ⁶Kyaaryo iroka nokantemiri: okaatzi niyotaantziri naari anaakoperotakiro oetarika-paeni riyotagaetziriri atziri janta Tajorentsi pankoki. ⁷Ñaakiro, rojankinateetakini paerani: “Ikantziri Tajorentsi: ‘Tee nokoyi apatziro powamashitapiintenari pipira, inta nokowakaaperotakimiri paapatziyaperotena; nokowaki pineshironkatante kameetha maawaeni atziri’”. Piyotakoperotakirorikami iroka ikantziri Tajorentsi, tema eeromi pikanantarimi irika owiitakirorika teriiko: “Tema eenitatsi kaari kameethatatsi pantziri”. ⁸Nopoñaaka naaka jenokinta, nokoñaatapaaki jaka kipat-sikika: tema naaka kantatsini oetarika anteri saawaroki.

Rootaki ikantziri Jesoshi.

**Itharyeyanakani Jesoshi ipiyotapiinanta joriyopaeni
retsiyatakotakiri atziri kijopookitatsiri rako**

(Mr. 3.1-6; Rk. 6.6-11)

⁹Ikanta itharyaakagaeyanakinani riraga Jesoshi roojatzi ikyaakaanteeyapaakinani pankotsiki apiyotantapiintarira aaka joriyopaeni. ¹⁰Eenitatsi janta warijeeyopaeni eejatzi eenitatsi atziri kijopookitatsiri rako. Riraga warijeeyopaeni ikantawakiri riraga Jesoshi:

—¿Okameethatzima petsiyatakoteri atziri kitejitatsiriki kaari rantawaetantapiinteetari?

Ikowaki retsiyatakoteri Jesoshi atziri kitejiriki kaari rantawaetantapiinteetari, rootaki ikantakotashitantakariri jewayitatsiriniki ikante: “Rantawaetzi Jesoshi kitejitatsiriki kaari rantawaetanteetari, tee ikameethatzi irika”. ¹¹Rakanaki:

—Pamine, aririka ipariye powishate omookira kitejitatsiriki kaari rantawaetanteetari, ¿eeroma pagaatziri pariyawiteenchari omooki? ¹²Tema ranaakotziri atziri owisha, ikameethaperotaki. Okameethatzi aneshironkateri atziri kitejitatsiriki kaari rantawaetanteetari.

¹³Roojatzi ikanantawakari riraga kijopookitatsiri rako:

—Powankaero pako.

Roojatzi rowankantanakawo, kameethataneerako, omonkaatanaawo paashini rako. ¹⁴Ikanta warijeeyopaeni ikijeeyanakani, riyataanaki rajaryagaeyanakarini, ikantzi:

—¿Tsika akanterika owamaakaanantyaariri Jesoshi?

Rowaga Iwaperite Tajorentsi okenkithatakotzitakari Jesoshi

(Mr. 3.7-12; Rk. 6.17-19)

¹⁵Riyotakotanaka riraga Jesoshi ikowatzi warijeeyopaeni rowamaakaanteri, rootaki ishitowapithatantanakariri, rowaagakaantanakinari, royaateeyakinani osheki atziri. Ikanta Jesoshi retsiyatakotakiri oshekini mantsiyatzinkari, maawaeni pokashitziriri. ¹⁶Roojatzi ikanteeyantakaririni:

—Eerowa pikamantziri paashinipaeni: “Retsiyatakotakaakina Jesoshi”.

¹⁷Imonkaatakiro Jesoshi maawaeni rojankinatakotzitakarini paerani Iseeeyashi. Ikantzitakarini Tajorentsi:

¹⁸“¡Pamine sha! Irika notyaantanewoka. Nokowakaakiri rantenawo maawaeni oetarika nokowakaakiriri. Osheki nonintaperotziri, osheki noñaaperotziri ikameethatzi. Notyaanteniri noshire, okithaatakayaari, amitakopiinteri. Ikanteri paashinijatzitatsiri atziri, raapatziyeena, nookirikari paamariki kaari tsiwakanitatsini, rowaga kitejitatsiri iinja nokantakowenterini maawaeni atziri ikameethatzirika.

¹⁹Eero ipiyawaantetanta, eero ishintsitziro ipaante. Eero akemiri icherayi.

²⁰Eero rowashironkaeri owashiretachari. Eero ramatawitziri kowatsiri riyotena. Ikantyaani ineshironkatante, roojatzi kitejitatsiri iinja nokantakowenantaaririni maawaeni atziri. ²¹Rirotaki owawijaakoteerini paashinijatzitatsiri atziri, tekatsi paashini owawijaakoteerini”. Rootaki maawaeni aapatziyariri raamaantakariri rirori.

Rootaki ikantakirini Tajorentsi paerani.

Riraga warijeeyopaeni ikantzimateeyakironi Ishire Tajorentsi

(Mr. 3.20-30; Rk. 11.14-23)

²²Ikanta ramaetakiniri Jesoshi kyaantariri kamaari. Tee imateeya iñee, eejatzi tee iñaawaetzi. Roojatzi rowawijaakotantawakari: iñaakagaeri eejatzi iñaawaetakagaeri. ²³Ari rotsikanateeyanakarini maawaeni ñaakoeyakiririni ikantawakaeyanakani:

—¿Rirotakima irika Owawijaakotanteentsirika aamagaeyakarini riraga ichari-neeteni Iraviirini?

²⁴Omaanta riraga warijeeyopaeni ikantawakaaka:

—Rirotaki Wereshewoo, riraga iwinkatharite kamaaripaeni amitakotakiriri imatantakariri rotyaantakiri iyamaarite.

²⁵Omaanta Jesoshi riyotakotakiri okaatzi ikenkithashireeyakirini rootaki ikanantakariri:

—Aririkami romanatawakaeyaami atziripaeni kipatsikitzirika tema ari ithonkawakagaeyakyaanimi. Eejatzi okimita riraga jeekatsiripaeni nampitsiki aririka rantawakaakya, rinteenaryaawakaeyanakyaaanimi eero kijokiro rowawakaanami rookawakaanakya, itsiparyaawakaanakya. ²⁶Pamine, aririkami ramitakotenami Jatanaashi notyaanteri iyamaarite, tema ari ithonkaeyawakyaanimi. ²⁷Eejatzi pikantzi eeroa rirotaki Wereshewoo rirorikami amitakotenanani notyaantziri kamaari, nojampitemi eero, ¿rirojatzima eejatzi kamaari amitakotziriri pisheninkapaeni eero rotyaanantariri kamaari? Kaariwee. Pojampiteri piyotaanewopaeni roo kantemini okaatzika pikantakiri kameethatakirika. ²⁸Omaanta rootakirika Ishire Tajorentsi amitakotanari notyaanantakariri kamaari, tema rootaki piyotantyaarimi monkaataka kitejiri ikowantawitari Tajorentsi ipinkathariwenteyeminimi pajankaneki. ²⁹Eenitatsirika kowatsiri ikoshiteri shintsiperotatsiri, rooma rityaawo roteyiri, shepik, ranaakoteri roojoteri. Impaetzi ikoshiteri rowaagawo, eero imatziro ipiyatawakari ashitawitawori rowaagawo. Eejatzi ikimitaka, Jatanaashi ikimiwitakiri shintsitatsiri, omaanta otajonkakina roori Ishire Tajorentsi, nanaakotziri rirori, nomatantawori notyaanteri iyamaarite. ³⁰Riraga kaari aapatziyana rirotaki kijantanariri. Eejatzi okimiwita iroka maawaeni kaari amitakotana niyotaakoteri Tajorentsi, ari riyotaakiri atziri kaari raapatziyantaari rirori. ³¹⁻³²Eejatzi ikantakiri Jesoshi riraga warijeeyopaeni:

—Rootaki nokamantemiri: “Kyaaryoowa, pitheenkimatzirokarira Ishire Tajorentsi. Riraga Tajorentsi ineshironkatziro maawaeni kaari kameethatawitacha, eejatzi maawaeni kantzimatawitariri eero ikijantari rantziri aririka raapatziyeeyari. Eejatzi ineshironkatziro Pawa maawaeni kantzimatawitanari. Omaanta eero ineshironkatziro riraga kantzimatakirori Ishire. Eero ineshironkatziro iroñaaka eejatzi iinja, inta rowashironkaeri kameetha”. ³³Rooma inchato kameethari okithokitanaki kameetha okithoki. Rooma teerika okameethatzi inchato, tee okithokitziro okithoki kameethari. Piñeerorika okithoki okameethataki piyotanaakiro roori owaato kameethataki. Eejatzi nokimita naari, aririka nantero kameethatatsiri, tema kameethatakina, omaanta aririkami nanteromi kaari kameethatatsi eero nokameethatzimi. Iñaanteeri atziri okaatzi antziri riyotanteeri akameethatzirika, rooma teerika akameethatzi. ³⁴Amatawitantanari

eerori maawaeni, poshiyakari maanki. Osheki pitheeya. Tekatsi pikantya piyotaante kameetha. Tee okameethatzi pikenkithashiryaari pajankaneki, rootaki kaari okameethatanta pikantziri. ³⁵Riraga kameethatatsiri atziri ikenkithashiryaapiintawo kameethatatsiri, rootaki okameethatantari rantziri. Rooma riraga kaari kameethatanzinkari ikenkithashiryaapiintawo rantero kaari kameethatatsi, rootaki kaari okameethatanta rantziri. ³⁶Pamine, oetarika pikantziri jaka jaawikika riyotaki Tajorentsi. Iinja kitejitatsiri othonkantapaakyaarini kipatsi, arimache ikantakowenteeyemini: ikenkithashiryaakayemiro maawaeni tee okameethatzi pikantziri iroñaaka. ³⁷Okameethatzirika pikantziri, aritaki iñaaperotemi pikameethatzi, omaanta teerika okameethatzi pikantzi, ikantemi: “Eenitatsi kaari kameethatatsi pantziri, tema tee paapatziyana kameetha. Rootaki piyaatantyaari paamariki kaari tsiwakanitatsini, osheki pikemaatsityaawo”.

Rootaki ikantakiriri riraga Jesoshi warijeeyopaeni.

Riraga theenkantatsiri ikowakowitakari Jesoshi itajonkantemi

(Rk. 11.29-32)

³⁸Roojatzi ikanantawitanakari warijeeyopaeni eejatzi iyotaantayitziroirini Iwaperite Tajorentsi:

—Iyotaanari, nokowaki noñeemi pitajonkero oetarikapaeni, niyotantemiri eerokarika riraga Owawijaakotantatsiri.

³⁹Ikantawakiri riraga Jesoshi:

—Tee pikameethateeyini, osheki pitheenkakiri Tajorentsi, rootaki pikanantawitakinari. Eero noñaayimiro notajonkantzi. Omaanta apatziro nokenkithashiryaakagaemiri rantakiri paeraniperoroña Jonaashini riraga kamanantziroirini iñaani Tajorentsi. Pikenkithashiryaakotatyeeeromi tema ari paapatziyakinami. ⁴⁰Paerani iniyakirini antari omani, okaataki 3 kitejiri ijeekaki isheetomawokinta inthomaenta. Eejatzi nokimitya naari paata, okaate 3 kitejiri nojeeki inthomaenta omooki kipatsi. ⁴¹Aririka ipiriinte niniweejatzi ikantakowenteeyakimironi oetarika pantziri. Iinja Tajorentsi, ikantemi: “Eenitatsi kaari kameethatatsi pantakiri eerori”. Paerani riraga niniweejatzini raapatziyawakarini Jonaashi ikenkithatakotantariri Tajorentsi. Iroñaaka eeroka, piñeeyawitakinani naari. Tema osheki nanaakoperotakirini riraga Jonaashini, omaanta tee paapatziyawakina. ⁴²Kyaaryo ikantakoeyemini eerori iinja riraga Tajorentsi: “Eenitatsi panteeyakirini kaari kameethatatsi”. Paerani iwinkathawoteni sheewajatzinipaeni okemakotantakaririni Sharamoo riyothanitzi osheki, rootaki opokashitantakariri okemijanteri. Atsipewentakari opoñaanaka in-teena. Omaanta naaka nanaakoperotakiri rirori. Piñeeyawitakinani omaanta tee paapatziyeeyanani. ⁴³Eejatzi noshiyakaawentemiro: aririka apaani atziri rookaeri kamaari ikinanaki janta opiryaapathatanzinta ikowakowatzi tsika imakoryaantyaari. Omaanta tee iñi imakoryaantyaari. ⁴⁴Roojatzi ikantzi: “Nopiyeeta popoñaakanta ishireki shirampari”. Roojatzi ipiyantaa, iñaapaatziiri shirampari ikimiwitakawo pankotsi pishiityaaka tekatsi jeekantyaarini. Tema tee raapatziyaperotari Tajorentsi. Rootaki ikyaanantapaariri kamaari. ⁴⁵Roojatzi riyaatantanaka raakitziiri paashini kamaari, ikaatzi 7. Maperori osheki tee ikameethatzi. Ikantakiri: “Thame aate ajeekaeyini nojeekira chapinki”. Irika atzirika paerani rowashironkaawitakani ee-chonkiini. Omaanta iroñaaka rapiiteerira imaperotakiri, osheki rowashironkaaper-

otanakya. Eejatzi pikimiteeyakani eerori iroñaaka tee pikameethatzi, rootaki osheki powashironkaanteeyaarini iinja.

Rootaki ikanteeyakiririni riraga Jesoshi.

Irira Jesoshi isheninkatakari maawaeni aapatziyariri

(Mr. 3.31-35; Rk. 8.19-21)

⁴⁶ Eeniro ikenkithawaetakagaeyanani riraga Jesoshi naakapaeni maawaeni piyotawentakari, okantaka riniro areetapaaka eejatzi rirentzipaeni, ikatziyeeyapaakani janta inkokironta. Tema okowaki okenkithatakayeri. ⁴⁷ Eenitatsi kamantakiriri:

—Areetapaaka piniro eejatzi pirentzipaeni, okowapaakimi. Okowaki okenkithawaetakaemi.

⁴⁸ Omaanta ikantawakiri:

—¿Ninkama nanatsiri? ¿Ninkama yeeyitatsiripaeni?

⁴⁹ Roojatzi rookotanteeyanakarini riyotaanewopaeni ikantanakiri:

—Irika niyotaanewopaeni, sha, nokashiyakaakari rirotaki yeeyipaeni, eejatzi noñaakiro kimitaka nana. ⁵⁰ Rirotaki nonampijatziperoyakarini maawaeni antziniriri Pawa jenokinta ikowakaakiriri; rirotaki nokanteeyirini yeeyi, choeni, eejatzi nana.

Roshiyakaawentakiri irira Jesoshi pankiwaetatsiri

(Mr. 4.1-20; Rk. 8.4-8)

13 Roojatzi riyowantanaka riraga Jesoshi pankotsiki jataki inkaareki. Ari ijeekapaaki. ² Eejatzi ipiyotawentakari oshekini atziri. Inaapaakiro rirori pitotsi othataka othapyaaqiinira, roojatzi rotetantapaaka, ijeekapaaki. Ari ikatziyeeyapaakani piyotawentariripaeni impanekiiteki. ³ Roojatzi osheki ikenkithatakagaeyakinani. Roshiyakaawentakinari pankiwaetatsiri, ikantzi:

—Riyaatzi pankiwaetatsiri rookayitzironi okithoki teriiko rowaneki. ⁴ Pariyagaantapaentsiri apanipaeni okithoki awotsiki ikantaka konthawo ipokapaaki rowapaakawo. ⁵ Paashini apanipaeni okithoki opariyagaantapaaki mapipookiki. Tekatsiperowa kipatsi: eechonkiini janta. Intsipaete oshookawitanaka. Eejatzi intsipaete antawotapaaki. ⁶ Ishintsiityaapaaki oorya intsipaete ojampiyanski. Roojatzi okamantaka, tema tekatsi osheki oparitha. ⁷ Paashini okithoki pariyapaentsiri kitocheemashiki. Oshookawitanaka pankirentsi anaanakiro kitochee roojatzi okamantanaka. ⁸ Paashinipaeni okithoki opariyapaaki kipatsiperoki kameethari. Oshookanaki, okithokitanaki. Apanipaeni okithokitanaki okaatzi 30. Paashinipaeni okithokitanaki okaatzi 60. Eejatzi paashinipaeni okithokiperotanaki okaatzi 100. ⁹ Eenitatsirika pikempita pikemantari, aritaki powakempitayaawo nokantakimiri.

Riyotakiri Jesoshi riyotaanewopaeni roshiyakaawentziniriri

(Mr. 4.10-12; Rk. 8.9-10)

¹⁰ Notsipatanakari paashinipaeni riyotaanewo nojampitapaakiri riraga Jesoshi:

—¿Iitaka poshiyakaawenantakariri paashinipaeni? Tee imateeyironi riyotakotziro oeta pikantawitariri.

¹¹ Ikantawakina:

—Ishinetzimi Tajorentsi piyotakotero kaari riyotzi paashinipaeni. Ikwaki piyote tsika ikanta rirori ipinkathariwenantzi. Omaanta tee ikoyi riraga paashinipaeni riyotakotero tsika ikanta reewawenantzi. ¹²Eenirorika yowitachari ikoyirika riyopote, aritaki niyotakaaperotakiri. Omaantakya paashinipaeni kaari kowatsini riyote, rootaki kaari riyotantyaari. Eero niyoteeri eejatzi ari nopeyapithatakiri riyowitari eechonkiini. ¹³Rootaki noshiyakaawenantakanariri riroripaeni, rooma tee ikoyi riyote. Ramineeyawityaani omaanta riyotakoeyironi iñeeyawitakarini. Ikemaeyawityaani nokantziri omaanta tee riyotakotawakiro nokantawitariri. ¹⁴Omaanta imonkaatapaakiro ikenkithatakotzitakarini paerani Iseeyashi, ikantakotzitakarini: “Pikemaeyawityaani omaanta eero piyotakotawakiro okantakotziri. Pamineeyawityaani omaanta eero pikenkithashiryaakoeyawoni piñeeyawitakarini. ¹⁵Tee pikoyi piyote, rootaki kaari pikenkithashiryaantawaka. Tee pikoyi pikemi, rootaki piwitantawakawori pikempita. Tee pikoyi paminaperote, rootaki pima-chookantawakari. Aririkami pikowakimi piyotemi aritaki pikemawakiromi, eejatzi piñaakimi eejatzi piyotakotenami pajankanekira. Rooma tee pikoyi paapatziyana nowawijaakotantemiri”.

Rootaki ikenkithatakotakiririni paerani Iseeyashi. ¹⁶Omaanta eerori amineeyeemini, pikokichaantawo poki rootaki paapatziyantakinari, tema rootaki pikimoshireeyantarini. ¹⁷Kyaaryo, ikowaeyawitakani paerani maawaeni kamanantayitzirorini iñaani Tajorentsi eejatzi maawaeni kameethatzinkarini iñeeyeronimi iroka piñaakirika iroñaaka eerokapaeni. Ikowaeyawitakani ikemaeyenanimi okimitaka iroñaaka eeroka pikemanari. Omaanta tee iñeeyanani, tee ikemaeyanani.

Rootaki ikanteeyakinariini Jesoshi.

Riraga Jesoshi riyotagaeyakirini riyotaanewo oetarika kantakotachari

(Mr. 4.13-20; Rk. 8.11-15)

¹⁸Roojatzi ikanteeyantakinani riraga Jesoshi:

—Iroñaaka niyotagaeyemironi oeta okantakotziri noshiyakaawentakimiri inkaaganki. ¹⁹Arimachee nokantapiintziri paashinipaeni tsika ikanta Tajorentsi reewawenantzi, omaanta teerika ikemiro rirori, ikimiwitawo awotsi tsikarika opariyagaantapaaki apanipaeni okithoki. Ikanta ipokapaaki konthawo rowapaakawo okithoki awotsiki, ari oshiyawori ipoki kamaari raapithatakiri rajankaneki ikenkithashiryaawitawakawo nokantziri. ²⁰⁻²¹Rooma mapipooki opariyapaakira paashini okithoki oshiyakaawentakiri atziri kemawitawakawori noñaani ariwitanaka owakirani ikimoshirewentanakiro. Omaanta tekiraata riyotakoperotziro kameetha noñaani opomeentsitzimotakari oetarikapaeni, ikijaneentayitanakirini atziripaeni roojatzi ipakaantanaawo raapatziyawitawo noñaani. ²²Kitocheemashiki opariyantapaakari paashini okithoki oshiyakaawentakiri atziri kemawitawakawori noñaani omaanta osheki ikenkithashiryaaperotakawo oetarikapaeni jeekatsiri jaka kipatsiki eejatzi riweshiryaawentashitakawo rowaagawo. Rootaki kaari ikenkithashiryaantawo nokantawitariri. Tee raapatziyana kameetha. ²³Kipatsipatha kameethari opariyantapaakari paashinipaeni okithoki oshiyakaawentakiri atziri kemaperotawakirori noñaani raaperotawakiro kameetha okaatzi okantziri. Raapatziyaperotanakawo. Raapatziyakaanakari paashinipaeni atziri oshekiperotanaki iroñaaka iyemijantzinkaritepaeni.

Apaanipaeni raapatziyakaakari 30 atziri, paashinipaeni raapatziyakaakari 60, eejatzi paashinipaeni raapatziyakaakari 100.

Rootaki ikantakinari.

Roshiyakaaventziriri Jesoshi teriikopero eejatzi oshiyawitawori teriiko

²⁴ Eejatzi paashini roshiyakaawentakina riraga Jesoshi, ikantzi:

—Aritaki ikantari Tajorentsi ipinkathariwenantzi, reentsitetari atziripaeni. Ikim-itakari pankitzirori okithoki teriiko. Riyoshiiwitakawo ipankitakiro kameethari okithoki. ²⁵ Ikantaka tsiteniriki imaanaki, eejatzi ratziritepaeni. Ikantaka ipokapaaki kijapaakiriri ramakiro okithoki oshiyawitawori teriiko omaanta kaari owaetawo. Ipankitapaakiniri janta rowanekinta, itsipataapaakiro teriiko. Roojatzi riyaatantanaa ithonkanakirowa ipankitanakiniri. ²⁶ Okanta oshookanaki teriiko, okithokitanaki. Eejatzi oshookitanaka roori oshiyawitawori teriiko. Ari ojatizinkanakawo. ²⁷ Iñaawakiro ratziritepaeni oshookanaki, roojatzi riyaatashitantanakari ashitawori irinta, ikantapaakiri: “Tema otsiyakotanaki okithokipaeni rooperori pipankitakiri janta powaneki. Omaanta ¿iitakakya oshookantateetanakari oshiyawitawori teriiko?” ²⁸ Ikantawakiri: “Rirotakirika pankitakirori kijanari”. Roojatzi ikantapaakiri: “¿Pikowakima niyaate iroñaaka nothokakitero oshiyawitawori teriiko?” ²⁹ Ikan-tanakiri: “Eero. Aririka pithokawitakyaawo ari pithokakotakiro roori teriikopero”. ³⁰ Ari okaantawakaata. Otsipatawakyaawoota oshooki. Iinjakya aminawakiroota ojampatawakiita owiitantyaawori. Roojatzikya nokanteeyemini: “Pithokero oshiyawitawori teriiko, otayaata janta paamariki. Eekiro pimpaetanakiro powiitanakiro teriikopero. Pikempoyeenawo janta nokempoyaapiintzironta”.

Rootaki roshiyakaawentakinari riraga Jesoshi.

Roshiyakaawentakinawo irira Jesoshi okithoki moshitaaja

(Mr. 4.30-32; Rk. 13.18-19)

³¹ Eejatzi paashini roshiyakaawenteeyakinawoni riraga Jesoshi, ikantzi:

—Aritaki ikanta Tajorentsi ipinkathariwenantzi, roshiyawitakawo okithoki moshitaaja[§] ipankiitzi owantsiki. ³² Okaatzini okithoki naawita omaanta oshookanakirika, antawotanaki. Anaakotanakiro paashinipaeni pankirentsi aritaki raampeyantayitakyaawoni tsimeripaeni jenokiwiripaeni eejatzi ari imaashitanta-kyaawo. Kimitaka iroka iroñaaka eenitatsi apaanipaeni aapatziyanari ipinkathatziri Tajorentsi. Omaanta eekiro, eekiro ayotakaeri paashinipaeni raapatziyari rirori roojatzi iinja ari roshokitero aapatziyanari.

Roshiyakaawentakiro irira Jesoshi tapiyakawori paa

(Rk. 13.20-21)

³³ Eejatzi paashini roshiyakaawentanari, ikantzi:

—Aritaki ikantari riraga Tajorentsi reewawenantzi eekiro eekiro riyoteeri maawaeni ikowakaakiriri. Roshiyakawo tsinani owetsikiro paa. Aakiro osheki opane teriiko, eejatzi otsipataakiro eechonkiini tapiyakaawori eejatzi eechonkiini iña. Roojatzi otapiyantanakya maawaeni. ³⁴ Aritaki ikantapiintatyani

[§]**13:31** Iroka moshitaaja rootaki okithoki owaanini pankirentsi, shookatsiri inampiki paashinijatzitatsiri atziri.

roshiyakaawentapiinteeyakinirini maawaeni piyotawentakariri. Tee riyotaaperoneentziri kameetha iñaani, inta roshiyakaawentashitanari iñaani.³⁵ Imonkaatakiro rojankinatztakarini paerani kamanantzirorini iñaani Tajorentsi: “Ikantzi riraga Tajorentsi: ‘Osheki noshiyakaawenteeyenirini atziripaeni nokamanteeyerini kaari riyoteeyawityaani rirori paerani, tema omanimotawitakari”.

Oeta okantakotzi oshiyawitawori teriiko eejatzi teriikopero

³⁶ Roojatzi riwethatantanaari riraga Jesoshi piyotawentakariripaeni.

Roojatzi riyaatantanaa rirori janta pankotsiki. Naaka maawaeni riyotaanewo noy-
aatanakiri. Nokantziri:

—Piyotaaperotenawo poshiyakaawentakiriri maawaeni piyotawentzimiri inkaaganki. ¿Oetaka oshiyakawori oshiyawitawori teriiko ipankiitzi teriikomashiki?

³⁷ Ikantanakina:

—Arimache nopoñanaka naaka jenokinta, natziriperotapaaki jaka kipatsikika. Naaka kimiwitawori ipankiitzi teriiko kameethari. Naapatziyakagaeyakarini atziripaeni raapatziyari Tajorentsi.³⁸ Rowaga owantsitatsiri rootaki kantakotachari maawaeni kipatsika ajeekantarika. Rowaga teriikopero oshiyakaawentakiri maawaeni reentsite Tajorentsi. Omaanta oshiyawitawori teriiko oshiyakaawentakiri oyaatziriri iwinkatharite kamaari.³⁹ Riraga kijantatsiri pankitakirori oshiyawitawori teriiko rirotaki iwinkatharite kamaaripaeni. Rowaga owiitachari okithoki oshiyakaawentakiro kipatsi othonkaeyarika iinja, ikantakowenantaariri Tajorentsi maawaeni atziri okaatzi rantziri. Riraga owiitziro pankiwaerentsi okantakotziri ronampiripaeni Tajorentsi.⁴⁰ Naakiro, ipiyotakaantakiro oshiyawitawori teriiko itaantyaawori. Ari okimitya iinja areetapaakya nokantakowenantaariri atziri okaatzi rantziri.⁴¹ Notyaanteeyirini oshekini nonampiripaeni, ipiyotantaaririni maawaeni kaari kameethatinkari, eejatzi maawaeni antakayiriri paashini atziri kaari kameethatatsi,⁴² roojatzi nookakaanterini janta paamarikinta kaari tsiwakanitatsini. Osheki rowashironkagaeya janta, osheki ikemaatsityaawo paamari.⁴³ Iki-moshiretakaaperoteri Pawa maawaeni kameethatinkari, rajankaneki, irirapaeni ari ishikakiryaanaki ikimitanakyaari oorya; itsipatyari rirori janta ipankoperokinta. Powakempitaperotawakyaaworika nokantakimirika ari paawakiro.

Ikenkithatakotziri Jesoshi koriki imaneeziri

⁴⁴ Aritaki ikantari riraga Tajorentsi ipinkathariwenantzi, reentsitetyaaririka atziripaeni. Ikimitakari shirampari ñaakiriri oshekini koriki imaneeziri kipatsikira. Osheki ikowakotakiri rootaki ikenkithashiryaaantakarini: “Namananteroota kipatsi naakotantaariri koriki”. Ityaawentakotaneeri jatanaki ipimanteeyakironi rashitayitarini ramanantakotantaariri kipatsi ijeekakira koriki. Roojatzi ramanantakawo kipatsi. Ikimoshirewentaanakiri osheki iyorikite riraga amanantakirorira.

Roshiyakaawentakiro Jesoshi poreryaanikitatsiri mapi

⁴⁵ Eejatzi ikantari riraga Tajorentsi reewawenantzi, reentsitetari kowatsiri raapatziyaari. Irintakya ikimitakari kowatsiri ramanantero poreryaanikitatsiri mapi kitamaari, pinaperotachari.

⁴⁶ Inaawakiro apaani okameethaperotaki, opinaperotaka. Ikowaperotakiro, rootaki ipimanantawori maawaeni tзимimotziriri raantariri koriki. Roojatzi ithonkakiri iyorikite ramananantakawori rowaga poreryaanikitatsiri mapi kitamaari, pinaperotachari.

Ikenkithatakotziro irira Jesoshi tsikarika ikanta shiryaatatsiri

⁴⁷ Rapiitakiro riraga Jesoshi roshiyakaawentakinari tsika ikantari Tajorentsi reewawenante, ikantakina:

—Aririka reewawenante riraga Tajorentsi, ari ikimitari shiryaatatsiri, rowinkakiro ishiryamento niyankyaani inkaareki roojatzi inoshikakotakiri raaki osheki shima inashitzinkaripaeni rotetakiri pitotsikira. ⁴⁸ Ojamanitanaki aririka riyeekitanaki pitotsikira roojatzi ipokanta othapyaakiini. Riyoyaawaetapaaki kameethatatsiri rotetakiri kantziriki. Riraga kaari kameethatatsiri rookayitakirini. ⁴⁹ Aritaki okimiteeya iinja aririka nopokae jaka kipatsikika notyaanterikyа nonampiripaeni, ipokapaaki jaka jaawikika riyoyaayitapaakirini ikaatzi kameethatatzinkari rajankaneki, omaanta riraga kaari kameethatatsi rajankaneki, rinashitapaakyaari rirori ⁵⁰ rookaeyirini janta paamarikinta kaari tsiwakanitatsini. Ari riraakoeyaaeni eejatzi ratsikaekitya antawaete rirori: ikemaatsiteeyaawoni katsiri. ⁵¹ ¿Pikemaperotakiroma nokantakimiri?

Nokanteeyakirini:

—Jee, nokemakimi.

⁵² Roojatzi ikanteeyanani:

—Aririka ikemijantena riraga iyotaantzirori Iwaperite Tajorentsi, riyotanakiro osheki. Tema iroñaaka riyotziro maawaeni rojankinateetzirini paerani, eejatzi raapatziyanarika, riyotziro owakiratatsiri niyoteeriri iroñaaka. Riyotanakiro tsikarika ikantari riraga Tajorentsi reewawenantzi. Okimitaka, riyotziri koetyeemotziriri ratziritapaeni irintapaeni ashaagantachari kameethari, roojatzi ipantariri apanipaeni itaworitatsiri rowaagawo eejatzi apanipaeni owakiratatsiri rowaagawo, oetarika koetyeemotariri. Eejatzi okimitaka iroñaaka eerori, kameetha piyotagaeri paashinipaeni itakaantaworini Iwaperiteki Tajorentsi eejatzi piyoteetyaari owakirari niyotaakimirika iroñaaka.

Ipiyanaa Jesoshi Najareeteki

(Mr. 6.1-6; Rk. 4.16-30)

⁵³ Ari okaatapaaki roshiyakaawentakinari riraga Jesoshi, thonkapaaka, roojatzi riyaaantanaa.

⁵⁴ Iroñaaka ipiyanaa riraga Jesoshi janta iipatsiteki ipoñaakanta. Noyaateeyanakirini naaka. Roojatzi riyotaantapaakari janta pankotsiki ipiyotantapiintarira joriiyopaeni. Ari rotsikanateeyanakarini maawaeni kemawakiriri, ikanteeyanakini:

—¿Iitakakya iyotaakiriri riyothanitantakari? ¿Ninkakya matakaakiririka itajonkantzi? ⁵⁵ Tema rirotaki itomini riraga wetsikirori jeekamentotsipaeni. Paminerotyа rinirowa Mariiya. Pamineritya rirentzipaeni Jantyaako, Josee, Shimo eejatzi Joorashi. ⁵⁶ Eejatzi akaateeyakironi ritsiropaeni jaka. ¿Tsika opoñaaka maawaeni iroka riyothanitantari?

⁵⁷ Rootaki itheenkantakariri riraga Jesoshi, ikantzimatzi, rootaki ikanantakariri irira:

—Atziripaeni ineeririka paashinijatzi kamanantzirori Iwaperite Tajorentsi kameetha raapatziyaperotawakyaari. Riroma rirorika jeekariko inampiki ikamanantawityaaworika Iwaperite Tajorentsi eero ikowaperotzi raapatziyaperotyaaari, inta itheenkiri rirori.

⁵⁸ Osheki itheenkayakirini ikaateeyini ijeeki. Tee raapatziyaperoyarini rootaki kaari osheki itajonkananta janta.

**Riraga Eroreshi rowamaakaantakiri Jowa. Roojatzi
iitakaawitakari Jesoshi rirotaki Jowani priiintachari**

(Mr. 6.14-29; Rk. 3.19-20; 9.7-9)

14 Apaani kitejiri ikemakotawakiri Jesoshi riraga Eroreshi. Tema irira riro-taki pinkathariwentziriri maawaeni karireeyajatzi iroñaaka. ²Ikemakotanta-wakariri, ikanteeyanakirini ronampiripaeni: “Aamaaka rirotaki Jesoshitatsiri riraga Jowa kaawoshitakotziriri Tajorentsi. Nowamaakaantawitakari omaanta aamaaka priiintarika añagae eejatzi, rootaki imatantakawori itajonkantapae iroñaaka”.

³⁻⁴ Chapinki riraga Eroreshi raapithatakiri rirentzi Jiripi iina, oetachari Erori-yashi. Roojatzi ikanantakari riraga Jowa kaawoshitakotantatsiri Tajorentsi:

—Tee okameethatzi okaatzi pantakiri. Rootaki raakaanantanakariri Jowa romonkyaakaantakiri omonkyaagementotsiki. Roojatzi roojotakaantakiri karenathaki. ⁵Chapinki ikowawitaka rowamaakaanterimi, omaanta ithaawantakari atziripaeni. Osheki raapatziyeyakarini Jowa, tema ikenkithashiryaakotziri riro-taki kamanantzirori inaanu Tajorentsi rootaki ikenkithashiryaantanakariri riraga Eroreshi: “Aririka nowamaakaantakiri ari ikijakowentakyaari atziripaeni”. Rootaki ithaawantakari rowamaakaanterimi chapinki. ⁶Roojatzi omonkaantakira kitejitatsiri paerani ikoñaatantapaakari riraga Eroreshi. Ipiyotawentari oshekini inampijatzi ikimoshirewentziri, ishinkitawaeta. Eejatzi okantaka opirantakotziri ishinto Eroriyashi, osheki inaanaperotakawo, ⁷rootaki ikanantakawori:

—Oetarika pikowakotenari, aritaki nopakimiro. Riyotzi Tajorentsi, eero namatawitzimi.

Roojatzi iyaatashitantanakawori ojampitantawori iniro. ⁸Okantawakiro ishinto:

—Pikanteri rowamaakaanteri riraga Jowa.

Roojatzi okanantakariri roori:

—Nokowaki powamaakaanteri riraga Jowa, pipakotenawo piratoki iitoni, iy-
tantyaari nana kyaaryo kamaperotaki.

⁹Roojatzi rowashirentanaka rirori tee ikowawita rowamaakaanterimi omaanta inkaaganki ikemaeyawakirini maawaeni atziripaeni okaatzi ikantakiri. Tekatsi ikan-taneeya roepiyaneero. ¹⁰Rootaki ithatyaakaanantakariri iitoki riraga Jowa. ¹¹Roo-jatzi ramanteetakawo iitoni thatyaaka. Aawakiro, roojatzi aantanakanawori iniro. ¹²Ikantaka riraga riyotaanewoni roojatzi ipokantapaaka raanakiro iwatha iki-tatakiro. Roojatzi riyatashitantanakari riraga Jesoshi ikamantapaakiri:

—Rowamagaetakirirakya Jowa.

¹³Ikemantawakari rirori kamaki irira, roojatzi riyatantanaka apaniroeni janta tekatsinta atziri. Itsipateeyanakinani.

Rowakaakari Jesoshi 5000 shirampari

(Mr. 6.30-44; Rk. 9.10-17; Jowa 6.1-14)

Itenteeyanakinani, rootaki nokinantakoeyanakarini pitotsi. Omaanta ikemakotakiri oshekini atziri, ipoñeeyanakani nampitsikipaeni, ikinanaki onomateeteki iñaa, royaatakina. ¹⁴ Roojatzi naatakoeyantapaakani, notonkagaeyanagini kipatsiki. Eejatzi noñaapaakiri oshekini oyaakiriri Jesoshi. Osheki retakoshiryaapaakari irira maawaeni, retsiyatakoeyakirini mantsiyatzinkaripaeni. ¹⁵ Tsiteniityaaki oorya. Nokaateeyakirini paashini riyotaanewo Jesoshi, nokanteeyawitakarini:

—Pamine, tekatsi atziri ipanko jaka, rooteensi otsitenite. Potyaanteri atziripaeni riyateeyini pankotsikipaeni ramananteeta royaari.

¹⁶ Ikantawakina:

—Eero. ¿Iitaka ratsipetashitanyaa riyate? Piperi eerori royaari.

¹⁷ Nokantanakiri:

—O, tekatsi noperiri. Paminetya sha, tee oshekitzi paa okaatzi apawakooni. Eejatzi mereto ikaatzi apite.

¹⁸ Ikantawakina:

—Pamakinawo maawaeni eejatzi mereto.

Roojatzi nopantakari. ¹⁹ Ari ikanteeyanakinani maawaeni:

—Pijeeki jaawiki katawomashiki.

Jeekaeyanagini. Roojatzi raantakawo paa eejatzi mereto. Raminanaki jenokinta, ikantanakiri Ashitariri:

—Ariwee, Pawa, pipakinawo iroka nowanawo noyaari.

Ari ikagaakiro paapaeni, shimapaeni, ipaeyakinariini maawaeni. Eekiro napanakiri paashinipaeni atziri. Roojatzi nowaeyakawoni maawaeni. ²⁰ Ari rowaeyakawoni maawaeni piyotawentakariripaeni, reshitanakiro owanawontsi. Roojatzi nopiyotayiteeroni tzimagaantapaentsiri niyeekitakiro kantzirikira okaatzi 12. ²¹ Naamaashita ikaateeyakini riraga owaeyakaworini shirampari 5.000, eejatzi tsinanipaeni eejatzi eentsipaeni.

Irira Jesoshi ranashaatapaawo inkaareki, tee itsitsiyi

(Mr. 6.45-52; Jowa 6.15-21)

²² Roojatzi rotyaanteeyakinani riraga Jesoshi, ikanteeyakinani:

—Niyotaanewopaeni, potetanakya pitotsiki, peewatena intatsikeronta.

Roojatzi eejatzi rotyaantakiri maawaeni piyotawentakariri, ikantakiri rirori:

—Piyaaterapa janta pipankokipaeni.

—Jee, ari.

²³ Roojatzi itonkaantanaka tonkaariki apaniroeni, ikenkithatakaeri Ashitariri. Otsitenitanakana, eeniro ijeeki apaniroeni janta.

²⁴ Nokanteeyanakani nokinakoeyanagini niyankyaani inkaareki. Roojatzi antawo omaetonkaaki, eejatzi oepiyapiyatakotakina antawo tampyaa. ²⁵ Okantaka rootzi-mateensi okitejite, noñagaatziiri Jesoshi ranashaatapaawo iñaa. Tee itsitsiyi. Eejatzi tee niyotawaeri. ²⁶ Tema rominthaagapaakina, nokaemaeyantanakani:

—¡Eeeee! ¡Kaakitaki peyariwee!

Osheki nothaawantaperotawakari. ²⁷ Omaanta ikanteeyapaakinani:

—Naakakya pokatsiri, piweshiryaawentawakina, eero pithaawantashitana.

²⁸ Roojatzi ikanantanakari Peetero:

—Eerokarika Nowinkatharite pikaemena nanashaatyaata naari iñaaki, niyaatashitemiita pikatziyakaga eerori.

²⁹ Ari ikantakiri:

—Pipokanaki.

Roojatzi imitaanaki inkaareki, ranashaatantawitanakawo, riyaatemi janta Jesoshi. ³⁰ Omaanta roojatzi ikenkithashiryaanakiro tampyaa, eejatzi ithaawanaki, itsitsiyimawitanaka. Ikaemanaki:

—Nowinkatharite, paawaena.

³¹ Roojatzi rakotashitawakiri, rakathawakotawaeri. Ikantanakiri:

—Eechonkiini paapatziyana. ¿Litaka kaari pameentaperotantana?

³² Roojatzi rotetantapaa pitotsiki, notsipateeyanaarini, roojatzi kaataneetampyaa. ³³ Osheki nopinkatheeyanakirini, nokanteeyanakirini:

—Kyaaryootaki, eeroka Itomi Tajorentsipero.

Retsiyatakotakaakiri maawaeni mantsiyatzinkari janta

(Mr. 6.53-56)

³⁴ Roojatzi nomontyaanteeyanaawoni, naatakoeyapaani intatsikeronta. Tema nareeteeyapaakani janta Jenejareeteki. ³⁵ Ikantaka jeekayitatsirini riyotawaerira areetapaa Jesoshi roojatzi ikamantawakaanteeyanakani maawaeni ikaateeyinira ijeekaeyini. Ramaeyakirini maawaeni mantsiyatzinkaripaeni. ³⁶ Royiikiiyakarini ipampitziteeyakirini imaatha. Ikantaka roojatzi ipampitziteeyantakarini imaatha opatziyaakikira. Etsiyatakoeyaneeni maawaeni okaatzi owawijaakotzitikirini imaatha.

Owaariperotzirori ashire

(Mr. 7.1-23)

15 Paashini kitejiri ipokashitapaakiri riraga Jesoshi apanipaeni warijeeyo eejatzi iyotaantzirori Iwaperite Tajorentsi. Ipoñeeyakani Jerojareeki, ikantapaakiri:

²—Tema aakaeyakini joriiyo. Ameteeyakawoni rootzimateentsirika oyaa itakyaawo akiwero ako, roojatzi owantanakya. Tema tee akimitari kaari yotziri Tajorentsi rootaki riyotaakaerini itakaantaworini paerani. ¿Litakakya kaari imonkaantawo piyotaanewopaeni? Tee okameethatzi rowashitya, tekiraata ikiwawakota.

³ Ikantawakiri:

—¿Litakakya kaari pimonkaantawo eeroripaeni ikaminaawitzimirira Tajorentsi? Osheki pimonkaatashitakawo ikantashitayitarini itakaantaworinipaeni rootaki kaari paapatziyaperotantawo ikaminaawitzimirira. ⁴ Tema ikantziri Moeseeshini: “Pipinkathateri piri eejatzi piniro”. Eejatzi ikantzi: “Riraga Tajorentsi ikantakotziri akawaantetziriri ashitariri eejatzi riniro: ‘Okameethatzi rowamagaeteri’”. ⁵ Omaanta eerokapaeni pikanteeyakirini atziri: “Pimatero pikanteri ashitzimiripaeni: ‘Eero nomatziro namitakotzimi, nopemi koriki tzimimowitanarika namitakotantemirimi, irika nashi koriki: tema nokashiyakaatziiri Tajorentsi noperi’”. ⁶ Ñakiro, pantashiteeyakawoni eerori pikowakaeyakarini, tee panteeyironi ikowawitari rirori. Pookaeyanakironi Iwaperite Tajorentsi panantyaawori okimitaka ranteeyakirini

pichariniitenipaeni paerani. Tee pishinetziri atziri ramitakotziri ashitariri ee-jatzi riniro. ⁷ ¿Amatawitantaniripaeni! Poshiyakaawaetashita paapatziyakari rirori, omaanta tee paapatziyari. Kyaaryo ikenkithatakotziteeyakimirini paerani Iseeeyashi. Iroka rojankinatztakarini:

⁸ Ikantzi Tajorentsi: “Irika atzirika ikantashiteeyakinani ipaanteki: ‘Nopinkathatzimi’, omaanta rajankanekira tee raapatziyaperotana, okimitzimotakina inteena ijeekaeyakini.

⁹ Ratsipetashitakawo ipiyotawentashitana, tee riyotaantziro nokaminaantariri, inta riyotaantashitawo ikantayitzirini ichariniitenipaeni paerani”.

¹⁰ Roojatzi ikaemantakari riraga Jesoshi piyotawentariripaeni. Ikaemanakiri ikanteeyawakirini:

—Pikemaperoeyenani, piyotawakiro nokamantemiri: ¹¹ okaatzi powayitarini, tee iñaakotzimiro Tajorentsi owaariperotero pishire. Omaantakya okaatzi piñaawaetziri kaariperotatsiri eejatzi okaatzi pikenkithashiryaayitarini rootaki owaariperotzirori pishire.

¹² Nokantanaka niyaatashiiyakirini riraga Jesoshi, naakapaeni riyotaanewo, nokanteeyapaakirini:

—¿Piyotakima eeroka ikijantakimiro warijeeyopaeni pikantakiriri inkaaganki?

¹³ Rakanakina:

—Okimitaka atziri inothokero maawaeni kaari ipankitzi, arimache iinja rowashironkayeri riraga Pawa jenokinta maawaeni atziri kaari reentsitetari. ¹⁴ Eero pikenkithashiryaakotapiintawo ikantziri riroripaeni. Tee ikoyi riyotero ikowakiri rirori. Ikimitakari kaari kokichaatsi. Noshiyakaawentemiri: rakathateririka kaari kokichaatsi paashini kaari kokichaatsi, eenitatsirika omoo janta, tema ari-taki ipariyeeyakini irira apite omooki. Okimiwitaka iroka, riraga warijeeyopaeni riyotaakiri paashini atziri kimitariri kaari kokichaatsi. Tema tee ikoyi riyoteri oetarika ikowakaakiriri Tajorentsi. Tema kimitaka kaari kokichaatsi, tee riyotziri rirori. Rootaki iinja irira rowashironkaantyaariri.

¹⁵ Ikantziri riraga Peetero:

—Tee nokemimi. Piyoteenawo oetaka okantaperotziri: “Oetarika oyaari, tekatsi okantero owaariperotero ashire. Omaanta oetarika akenkithashiryaari, rootaki owaariperoteeni”.

¹⁶ Ikantawakiri:

—Eejatzi eeroka, ¿tema pikemaperotana? ¹⁷ ¿Tema piyotzi oetarika oyaari iyaatzi asheetoki roojatzi ashitanteeyaawo? Tekatsi okantziro ashire.

¹⁸ Maawaeni pikenkithashiryaari opoña pajankaneki rootaki piñaawaetantawori. Piñaawaeterorika kaari kameethatatsi tema rootaki owaariperotzirori pishire. Omaanta owaariperotziro pishire okaatzi piñaawaetayitzirini pipaanteki kaari kameethatatsi eejatzi okaatzi pikenkithashiryaayitarini. Rooma pajankaneki tee pikameethatzi. ¹⁹ Rooma piyotziro tee pikameethatzirika pajankaneki ari pantziro kaari kameethatatsiri, powamaantzi, pishirontzimotawo tsinani kaari piina, paap-ithatziri paashini atziri iina, maenari piñaathatawo tsinani kaari payi, pikoshitzi, pitheeya, pikantzimatziri paashini atziri. ²⁰ Rootaki eeroka powaariperotantawori. Omaanta teerika pikiwawakota rootentsirika poya, tekatsi okantero pishire. Eero ikijantzimiro Tajorentsi.

²¹ Roojatzi jatanaki rirori Jesoshi, naaka, maawaeni.

Rowawijaakotziro Jesoshi ishinto kanaanajato

(Mr. 7.24-30)

Riyaatakaanakina riraga Jesoshi janta Tziiroki eejatzi Shirooki. ²²Opokashita-paakiri janta kanaanajato, rowaga kaari joriiyotatsi. Okantapaakiri:

—Nowinkatharite, rooma eeroka ichariniiteni jewatatsirini riraga Iraviiri. Nokowaki pineshironkatena, eejatzi nishintyo pineshironkatero. Ikyaantapaakawo kamaari, shiyashiyataka.

²³ Omaanta imaeritanaki, tee rakawakiro. Nokantawitari naari:

—Pikantero iyaateeta, atama oñaashirenkaka. Tema osheki okaemakaemataki.

²⁴ Roojatzi ikantzi:

—Rootaki rotyaanantakinari Pawa, apatziro nowawijaakoteri nojoriiy-otzinkaritepaeni. Rivotaki kimitariri owishapaeni kaari ishenteetzi.

²⁵ Omaanta otziwerowashitapaakari, apiitakiri okantakiri:

—Nowinkatharite, pineshironkatena.

²⁶ Ikantawakiro, roshiyakaawentakiro:

—Tee okameethatzi aapithateri atomi owanawontsi apantyaariri otsitzite. Eeroka kaari joriiyotatsi. ¿Iitaka noneshironkatantemiri?

²⁷ Tee okantzimoneentanakyaawo ikantawitakaworira, inta okantziri:

—Kyaaryo, Nowinkatharite, kameetha iroka pikantanarika. Omaanta, riraga otsitzite rowawo opetokeeriki pariyayitatsirini jaawiki royaarika ashitariri rotsitzite.

²⁸ Ikantawakiro:

—Tsinani, kameetha paapatziyaperotakina. Aritaki nomatakimiro pikowakotakinarika.

Aripaete awijakotanee ishinto. ²⁹ Roojatzi riyaatantanaa riraga Jesoshi, eejatzi maawaeni nokaateeyaneerini.

Retsiyatakotakiri irira Jesoshi oshekini mantsiyatzinkari

(Mr. 7.31-37)

Ikinakaanakina riraga Jesoshi janta othapyaakiini inkaare janta Karireeyaki. Itonkaakaanakina tonkaariki, ijeekakaapaakina janta. ³⁰ Ipokashiteeyakirini osheki atziri ramakiri osheki mantsiyari: aashetawitachari, kamampowaakiwitachari, majontziwitacharipaeni, thatyaaponthowitacharipaeni, eejatzi paashinipaeni mantsiyawitachari roojeekaeyakirini iitzikeroki rirori. Retsiyatakoeyakirini maawaeni. ³¹ Roojatzi rotsikanatantanakari atziri iñaakirira aashetawitacharini anashitaa kameetha, riraga kaari kokichaawitachani kokichaate, majontziwitachari ñaawaetanee, kaari shewawitachani rako shewatanaa eejatzi paashinipaeni mantsiyari etsiyatakotee. Ari rotsikanateeyakarini tee riyotzi oeta ikanteeyanakirini roojatzi iñaaperoeyantanakarini riraga Tajorentsi. Ikanteeyanakini:

—Tema ikameethaperotaki Tajorentsi riraga pinkathariwentziriri maawaeni joriiyopaeni.

Rowakaakari Jesoshi 4000 atziri

(Mr. 8.1-10)

³² Roojatzi ikaemaeyantakinani riraga Jesoshi naakapaeni maawaeni riyotaanewo. Ikanteeyakinani:

—Osheki netakoeyakarini maawaeni piyotawentanari, tema okaataki kitejiri 3 itsipateeyakinani jaka. Tekatsi roya. Tasheyamoonthataki. Tee nokoyi notyaantashiteeyaari inampiki tekirarika rowa. Rooma notyaantashiteeyaririka, ari ishipeetanaki awotsiki. Eero imatziro rareeta inampiki.

³³ Nokantapaakiri:

—Pamine, tekatsi atziri ipanko jaka. ¿Tsika ayenirika owanawontsi aperiri? Oshekini ikaateeyiniroña.

³⁴ Ikantawakina:

—¿Tsika okaatzika owanawontsi jeekaentsiri?

Nokantanakiri:

—Okaataki 7 paa, eejatzi mereto apanipaeni.

³⁵ Roojatzi ikanantawakariri riraga piyotawentariri:

—Pijeakaeyini maawaeni katawomashiki.

³⁶ Jeekaeyanakini. Roojatzi raantakawo paa eejatzi mereto. Ikantziri ashitariri:

—Ariwee Pawa, eenitatsi noyaari.

Roojatzi ikagaantakawo paa eejatzi mereto. Ipakinawo eejatzi maawaeni riyotaanewo. Naawakiro, noshirinkakiniri rirori piyotawentakariripaeni. Itajonkakiniri oshekitanaki paa, roshekitanaki eejatzi mereto. ³⁷ Nowaeyakawoni, kemaeyanakinani maawaeni. Roojatzi nopiyoteeyakironi tzimagaantapaentsiri niyeekiteero kantzirikira, okaatzi 7. ³⁸ Tee ayoperotzi tsika ikaatzi maawaeni owaenchari. Owaka osheki tsinani eejatzi eentsipaeni. Omaanta aamaashitya 4.000 shirampari owaenchari. ³⁹ Roojatzi rotyaanantaari, ikantakiri:

—Piyaateerakya iroñaaka pipankokipaeni.

Roojatzi riyaatantanaa. Noteteeyantanakani pitotsiki, montyaakotanakina janta Makataaki.

Ikowawitaka warijeeyopaeni iñeerimi irira Jesoshi itajonkantemi

(Mr. 8.11-13; Rk. 12.54-56)

16 Ikanta ipokashiteeyapaakirini warijeeyopaeni eejatzi saroseeyopaeni ikowaeyawitakani rantakaantyaaririmi riraga Jesoshi kaari kameethatatsi ikijantanakyaaririmi. Ikantawitapaakari:

—Nokowaki noñeemimi pitajonkante, niyotantanakyaari kyaaryo pipoñaaka jenokinta.

² Rakanakiri rirori:

—Pamine, aririka itsiteniityaanaki oorya piñaakirorika okiraawayeetyaanaki, tema pikantanaki: “Paminetya jenoki kiraawayeetyaaki. Eero opariyi inkani”.

³ Omaanta, amaetyaakakya piñaakirorika aaninkaki, ari pikantanaki: “Rooteentsi opariye inkani. Paminetya aaninkakinta”. Amatawitantaniri, piyotakoeyakironi opariyerika inkani. Omaanta tee piyotakotzimaetawo maawaeni okaatzi piñeeyawitakarini jaka kipatsikika. ⁴ Tee pikameethateeyini, osheki pitheenkakiri riraga Tajorentsi. Iroka tee okameethatzi. Pikowawita piñeena notajonkante, omaanta eero noñaayimiro. Apatziro iinja, piñaakironi roshiyakaawentakinirini paerani Jonaashini.

Rootaki ikantakiriri riraga Jesoshi, roojatzi riyaatantanaa.

Roshiyacaantziniri Jesoshi tapiyakaawori paa

(Mr. 8.14-21)

⁵ Rareetakaeyapaakinani intatsikeronta inkaare irira. Tema nopeyakotanakiro paa: tee naanakiro. ⁶ Ikanteeyakinani rirori:

—Paamayaawowa rowaga tapiyakaawori paa rashi warijeeyopaeni eejatzi rashi saroseeyopaeni.

⁷ Roojatzi nokantawakaeyantanakani:

—¿Iitaka ikanantakaeri: “Paamayaawowa tapiyakaawori paa rashi warijeeyopaeni eejatzi rashi saroseeyopaeni”? Rooma ikanantakaeri teera amaneero paa. Aamashitya rootakirika ikanantakaeri.

⁸ Ikantaka riyotakotakina oetarika nokantawakaakari, rootaki ikanantanakinari:

—¿Tekirama pameentaperotana? ¿Iitaka pikanantari: “Tekatsi paa”? ⁹ ¿Tekirama piyotana? ¿Tema pikenkithashiryaawakiro chapinki okaatakotawitakagaanki paa apawakooni, omaanta ikemaeyakawoni osheki atziri rowantakawori? Ikaatakiranki 5.000 shirampari okaatzi tzimagaantapaentsiri 12 kantziriki yeekitapaatsiri.

—Jee. Kyaaryo.

¹⁰ ¿Tema pikenkithashiryaawakiro kaatatsiriranki paa 7, eejatzi nowakaakari 4.000 shirampari omaanta ikemaeyakawoni maawaeni eejatzi tzimagaantapaentsiri poteteero kantziriki okaatzi yeekitatsiri 7?

—Kyaaritaamakya.

¹¹ Ikantanakina:

—¿Iitaka kaari piyotantawakawo nokanantawitakimiri: “Paamayawowa tapiyakaawori paa rashi riraga warijeeyopaeni eejatzi riraga saroseeyopaeni? Tee ro nokantakoperote rowaga paa pipeyakotanakiri inkaaganki”.

¹² Roojatzi niyotakotantakawo oeta okantakotziri ikenkithatakotakiri tee ro ikenkithatakoperotzi tapiyakawori paa omaanta ikenkithatakotziri maawaeni riyotantayitzirini warijeeyopaeni eejatzi saroseeyopaeni. Tema riyotaashitakari kaari rooperotatsiri. Tee ikoyi riraga Jesoshi ramatawitantenawo riroripaeni okaatzi riyotaantayitzirini.

Peetero ikantziri riraga Jesoshi: “Eeroka Owawijaakotantatsini”

(Mr. 8.27-30; Rk. 9.18-21)

¹³ Roojatzi niyaateeyantanakani intatsikeronta Joriraani paashiniki Sesareeya rowaga nampitsi riwetsikakaantapaakiri Jiripi riraga pinkathari. Ari nokinakitzi janta. Roojatzi ikanteeyanakinani riraga Jesoshi:

—Nopoñaaka naaka jenokinta natziriperotapaaki jaka jaawikika. ¿Oetaka ikenkithashiryaakoeyanarini naaka atziripaeni? ¿Tsikama iitakinaka naaka?

¹⁴ Nokantawakiri:

—Ikantzi apaanipaeni: “Jesoshi rirotaki Jowani, riraga kaawoshitakowitariri Tajorentsi, piriintaa”. Ikantzi paashinipaeni: “Irira rirotaki Iriiyashini, riraga kamanantzirorini iñaani Tajorentsi, añaagaatsiri”. Ikantziri paashinipaeni: “Jesoshi rirotaki Jeremiiyashini, añaagaatsiri”. Eejatzi paashinipaeni ikantzi: “Rirotaki paashini kamanantzirorini iñaani Tajorentsi, piriintaachari”.

¹⁵ Roojatzi ikanteeyantanakinani:

—Eerokapaeni, ¿oetaka pikenkithashiryaakoeyanarini naaka?

¹⁶ Riraga Shimo, iiteetziri eejatzi Peetero ikantawakiri:

—Eerokataki riraga Rotyaantanewo Tajorentsi naamaakari. Eeroka Itomi Tajorentsi, riraga Añaaperotatsiri.

¹⁷ Ikantziri:

—Piweshiryawaetya, Shimo itomi Jonaashi. Riyotaakimiro iroka riraga Tajorentsi. Tee roo yoteemironi atziri. ¹⁸ Noetzimi Peetero, tema okantziri piwaero apaanteki aari: mapi. Tema paapatziyana naaka riraga Rotyaantanewo Tajorentsi. Rootaki nokowakaantakimiri piyoteeri atziri iroka niyotagaeyakimirini eerori. Paapatziyakaakari osheki atziri. Rowashironkaawitakimirika iwinkatharite maawaeni kamaari omaanta ero imatziro ranaakotemi. ¹⁹ Niyoteemi oetarika ranteeyerini atziri riyaatanteeyaari Tajorentsikinta jenokinta. Eerorika paapatziyakaagaeyaarini atziri jaka kipatsikika, ero riyaatzi jenokinta; omaanta maawaeni atziri paapatziyakaagaeyakinari rirotaki jeekaeyatsini iinja janta jenokinta. ²⁰ Roojatzi ikanteeyantakinani:

—Eerowa pathawayitawo pikamanantawaetzi, pikante: “Jesoshi rirotaki Rotyaantanewo Tajorentsi, riraga Owawijaakotantatsini”.

Irira Jesoshi ikamantzitakari ikame

(Mr. 8.31–9.1; Rk. 9.22–27)

²¹ Aripaete ritanakawo ikamanteeyanani ikame. Ikanteeyanani:

—Rooteentsi niyaate janta Jerojareeki. Osheki rowashironkayena janta riraga aaperoteenchari, riraga jewawentayitziririni ñaanakowenantatsiri Tajorentsi, eejatzi riraga iyotaantayitzirorini Iwaperite Tajorentsi, maawaeni. Aritaki okantyaari rowamagaetena, omaanta okaate kitejiri 3, ari nopiriintanee nañgae.

²² Tee inimotziri Peetero okaatzi ikantakiriri. Rootaki raantanakariri eekitziroeni jaga ikantapaakiri:

—Nowinkatharite, ¡tee okameethatzi pikantakirika! ¡Eero powashironka! ¡Eero pikami!

²³ Roojatzi ipithokashitantanakari rirori, ikantanakiri:

—¿Iitaka pikanantakari? Pikimitakari Jatanaashi, riraga iwinkatharite kamaari-paeni. ¿Iitaka pookakaantanawori? Pikantakirika pikenkithashiryaaashitakawo ikenkithashiryaari atziri; tee piyotziro ikowakaakinari Tajorentsi. Eero pookakaanawo ikowakaakinari Pawa. Nomonkaateniriita.

²⁴ Roojatzi ikanteeyanani:

—Pikowaperotzirika paapatziyaperotena, okameethatzi pikyaaryoowentenawo oetarika nokowakaakimiri naari, ero pantashitawo pikowakaari eerori. Pipomeentsiwentena: aririka rowashironkaawitemi, omaanta eekiro piyaatanakitye paapatziyaperotanakina. Tema iroka kimitaka pinatanakitziro piyoroshite.

²⁵ Riraga kowawitachari ikaminthayaami ari rowashironkaantyaari iinja Tajorentsi, omaanta riraga kemaatsitawentenani, iñeenarõña janta Tajorentsikinta.

²⁶ Omawitya pipiyotaperotawityaaworika osheki owaagawontsi jaka kipatsikika, omaanta pipeyakotakiririka Tajorentsi, ero piyaatzi jenokinta ijeekinta rirori. Tema patsipetashiteeyawitakawoni maawaeni pashiteeyawitakarini. Ñaakiro, tekatsi pikantya pipinateri Tajorentsi ijeekakaantemiri janta inampikinta. ²⁷ Nopoñaaka naari jenokinta, nokoñaatapaaki kipatsikika. Eejatzi niyaatawitaatya jenokinta. Tema eejatzi nopiyaate iinja jaka, notsipatapaakyaari

nonampiripaeni, nopinkathariperotapaaki, nokimitapaakyaari Ashitanari. Roojatzi nokantakowenantapaakyaari maawaeni atziri okaatzi rantayitzirini. ²⁸Kyaaryo, iroka nokantzimirika, eenitatsi apaanipaeni iroñaaka pikaateeyakinika jaka, eerotzitarika pikami, ari piñaawaena nopinkathariperotapaaki.

Rootaki ikantakinari Jesoshi.

Ishipakiriimotakiri Jesoshi 3 riyotaanewo

(Mr. 9.2-13; Rk. 9.28-36)

17 Ikanta itsipatakina naaka maawaeni riyotaanewo, nomaaki 6.

Roojatzi rookanakina, raanakiri apatziro Peetero, Jantyaako eejatzi Jowa, riraga rirentzi Jantyaako, raanakiri janta antawoki tonkaari. ²Roojatzi ishipakiriimotantanakari. Iñaawakiri ishipakiryapootanaki ikimitanakari oorya, eejatzi iithaari okitamaaperotankiroña. ³Romapokapaakiri Moeseeshi, eejatzi Iriiyashi, rirota kamananzirorini iñaani Tajorentsi paerani. Ikenkithatakaapaakiri Jesoshi. ⁴Roojatzi riraga Peetero, ikantziri:

—Nowinkatharite, kameethataki apokaeyakinika jaka noñaantakimiri. Pikowakirika, niwetsikemi pankoshintsi 3: apaani pashi, apaani rashi Moeseeshi, eejatzi paashini rashi Iriiyashi.

⁵Eenirowa iñaawaetzi omapokapaaka menkori, otzikaapaakiri maawaeni, osheki oshipakiryapaaki roori. Ari ijeekaki Tajorentsi menkoriki iñaawaetanaki, ikantzi:

—Irika rirota notyomi nonintaperotanewo, osheki niweshiryaawentaperotakari. Pikemijanteri.

⁶Ikemantawakaworira riraga riyotaanewopaeni ikantziri rirori, ithaawantanakari osheki, itankimotapithatanakari. ⁷Omaanta ipokashitapaakiri Jesoshi, ipampitapaakiri. Ikanteeyakirini:

—Pikatziyane, eero pithaawantari.

⁸Roojatzi raminawitanaa tekatsitane, apaniroeni Jesoshi. ⁹Roojatzi roerinkantanaa. Ari niyanki awotsi ikantakiri:

—Eerowa pikamantakotzitana piñaakinaka iroñaaka. Omaanta naaka riraga atziriperotapaentsiri nokamawitakya arika eejatzi nañagae, aripaeterakya pikamanteeyanakirini paashinipaeni atziri okaatzika piñaawakiri iroñaaka.

¹⁰Roojatzi ikanteeyantakarini riroripaeni:

—Riraga iyotaantzirori Iwaperite Tajorentsi ikanteeyini: “Rirota itapaakyaawoni ipoke Iriiyashini, eentsikiro rimpaetapaaki ipokapaaki rirori Rotyaantanewo Tajorentsi”. ¿litakakya ikanantawaetakari iroka?

¹¹Rakanakiri:

—Kyaaryo okaatzi ikantakirini: “Rirota itapaakyaawoni ipoke riraga Iriiyashi, rowameethateeyapaakirini maawaeni”. ¹²Omaanta nokamantemi: kyaaryo ipokapaentzi Iriiyashini omaanta tee riyotawakiri atziripaeni, osheki rowashironkashiteeyawakarini. Eejatzi ikimitawakina naari iinja, osheki rowashironkaeyawakinani.

¹³Roojatzi niyotakoperoeyantanakawoni ikenkithatakotatziiri Jowani, riraga kaa-woshitakotziriri Tajorentsi.

Rowawijaakotziri riraga Jesoshi ewonkiri kokikokitatsiri

(Mr. 9.14-29; Rk. 9.37-43)

¹⁴ Roojatzi rareeteeyantapaanani rookaeyanakinanira chapinki. Osheki atziri oyaakiriri. Roojatzi ipokashitapaakiri Jesoshi apaani shirampari. Rotziwerowashitapaakari, ikantapaakiri:

¹⁵ —Nowinkatharite, pineshironkateri notyomi. Osheki ikamanapiintzi, osheki rashironkaapiinta. Ipariyapiintzi itaapiinta paamarikira, pokiree; eejatzi ipiinkaapiintzi iñaakira, chomoog. ¹⁶ Naawitanakanari piyotaanewo, nokantawitapaakari: “Powawijaakotenari notyomi”, omaanta tee imatziri.

¹⁷ Rakanakiri rirori Jesoshi:

—¡Atziri theenkantatsiri! ¿Tekiraatama piyotzi? ¿Tsika okaateka notsipatemi piyantyaari imatakaantemirori Tajorentsi petsiyatakotante? Osheki pitheenkakina.

Roojatzi ikantawakiri ashitariri:

—Pamakinari jaka pitomi.

¹⁸ Roojatzi ikantakiri Jesoshi kamaari:

—Eero poñaashirenkiri rirori, inta pookaneeri. Roojatzi rawijakotantanaa riraga eentsi. ¹⁹ Roojatzi nojampitantapaakari:

—¿Iitakakya kaari nomatantawo nowawijaakoteri naari?

²⁰ Ikanteeyanakinani:

—Ñaakiro, okantakaakimira tee paapatziyaperotawo okaatzi nokantawitakimiri rootaki kaari pimatantawo powawijaakoteri. Kyaaryo, aririkami paapatziyaperotakyaawo nokantzimiri, tema aritaki pimatakiro tonkaari pikanterorika: “Pishirinke janta”. Roojatzi oshirinkantanakya janta. Ñaakiro, tekatsi pomeentsitzimotemini pameentaperotyaaworika nokantzimiri. ²¹ Pookantyaariri kamaari kimitakaaririka aakiriri eentsika okameethatzi pityaawo pamaneri osheki Tajorentsi eejatzi pitziakatotyaaari irira.

Roojatzi itharyaanaka rirori Jesoshi, itsipatanakina naaka maawaeni riyotaanewo.

Rapiiteeniri eejatzi Jesoshi ikanteeri ikame

(Mr. 9.30-32; Rk. 9.43-45)

²²⁻²³ Apaani kitejiri janta Karireeyaki, rapiitaana riraga Jesoshi ikanteeyaanani naaka maawaeni riyotaanewo, ikantzi:

—Nopoñaanaka naari janta jenokinta natziriperotapaaki jaka. Rooteentsi raagetena, rowamagaetena naari. Okaate kitejiri 3 ipiriintaneena Pawa ñaagae.

Nokemantawakari, nowashireeyanakani. Roojatzi notharyaanteeyanakani.

Ipinatakiro Jesoshi riwetsikantayitaworini Tajorentsiipanko

²⁴ Roojatzi riyaatakagaeyantanakinani riraga Jesoshi janta Kaperinawooki, areeteeyapaakinani. Eeniro ijeeki janta riraga piyotziriri koriki rowameethatanteetyaawori Tajorentsiipanko. Ikanta ipokashitapaakiri Peetero riroripaeni, ikantapaakiri:

—¿Ipinatapiintzirima riraga iyoteemiri rowameethatanteetyaawori Tajorentsiipanko?

²⁵ Rakanakiri rirori:

—Jee, ipinatziro.

Roojatzi ipiyanaka pankotsiki ijeekinta Jesoshi. Ipiyanaka, ikyaapaaki, ikowawitaka rirori Peetero rojampiterimi aririka ipakiri koriki rowameethatanteetyaawori Tajorentsipanko. Omaanta riyotaki riraga Jesoshi ikenkithashiryaaakari Peetero rootaki rathawaakotantanakariri, ikantanakiri:

—Shimo, ¿oetaka pikenkithashiryaaari eerori? Riraga jewawenantatsiri, ¿tsika itzimika ikowakotapiintziri iyorikite? ¿Ikowakotzirima inampijatzipero? ¿Riroma ikowakotziri paashinijatzitatsiripaeni atziri?

²⁶ Ikantawakiri:

—Riroma ikowakotziri paashinijatzipaeninta atziri.

Roojatzi ikantanakiri rirori:

—Kyaaryo, tekatsi ikowakotziri inampijatzipero. Eejatzi okimitaka naari, tekatsi ikowakotena Pawa, tema nosheninkatakari. ²⁷ Omaanta tee nokoyi eeniro ikijawentenari riraga kempoyiiriri koriki. Piyaate iroñaaka pakachaatakite inkaarekinta. Aririka paaki shima, poerikeri, paminawaanteteri ipaanteki, aritaki piñiitakiri koriki. Roojatzi paaneeri kempoyiiririkinta koriki, pipapaakiri. Rirotaki apinatakari aaka.

Ikenkithatakotakiri Jesoshi jewawenantatsini paata janta jenokinta

(Mr. 9.33-37; Rk. 9.46-48)

18 Ojamanineentanentsi nopokashitapaakiri riraga Jesoshi, naaka maawaeni riyotaanewopaeni, nokantapaakiri:

—Maawaeni naaka piyotaanewo, nokowaki pikantena ¿ninkama jewapero-terinika atziripaeni janta ipinkathariperotzinta Tajorentsi? ² Roojatzi ikaemantakari eentsi, ikatziyakaakari niyanki, ³ ikanteeyawakinani:

—Kyaaryo nokamantemiri pikenkithashiryagaeyaari pameentari Tajorentsi, eejatzi pipakaero pajagaaga. Nokowaki pikimitakotyaari irika eentsika, paapatziyaperotena. Eerorika paapatziyaperotana, eero pimatziro piyaate janta ipinkatharitzinta Tajorentsi. ⁴ Irika eentsika tee ikantakaaperota, tee itheenkana inta raapatziyaperotana. Maawaeni kimitakotyaarini irira rirotaki tsipateeyeenarini neewawenantzi. ⁵ Aririka pineshironkateri aapatziyanari, kimitaririka irika eentsi, eejatzi pikimitzitakina naari: pinintashiretakina. ⁶ Omaanta aririka pantakayeri eentsi aapatziyanari kaari kameethatatsi, ari rowashironkaaperotakimi eerori Tajorentsi. Okameethawitami pityaawomi pikamemi eero pantakaantarikya kaari kameethatatsi aapatziyanari, rootaki kaari nowashironkaantemimi.

Ikantziri Jesoshi: “Pantzirokari kaari kameethatatsi”

(Mr. 9.42-48; Rk. 17.1-2)

⁷ Ikantziri eejatzi:

—Netakotari maawaeni atziri. Kyaaryo, tee ikowawita ranteromi kaari kameethatatsi, omaanta rantakagaetakiri. Arimache rowashironkaaperotakirikya Tajorentsi iinja irintapaeni antakaakiriri.

⁸ Noshiyakaawentemiro antakayemirorika pako kaari kameethatatsi pichekero, pookero. Eejatzi pikimitzityaawo roori piitzi antakayemirorika kaari kameethatatsi. Piyaatyookakitashiteeya janta jenokinta rooma otzimawityaarika apite pako eejatzi apite piitzi iyaatakaashitzimikari janta paamariki kaari tsiwakanitatsini. ⁹ Eejatzi poki, aririka aminakayemiro kaari inimotziri Tajorentsi pikithokireero, pookero.

Kashetaakini pikyaapae janta jenokinta. Rooma otzimaawityaarika apite poki iyaatakaashiteemikari paamariki kaari tsiwakanitatsini.

¹⁰ Eejatzi ikantzi riraga Jesoshi:

—Eero pimanintziri kimitakariri irika eentsika aapatziyanari. Eenitatsi ronampiri Tajorentsi kempoyaakowentapiinteeyakiririni maawaeni riroripaeni. Eejatzi eerori pikimityaari, pikantani pikempoyaawenteri eentsipaeni. ¹¹ Nopoñaanaka naaka jenokinta, natziritapaaki. Nopokashiteeyakirini jatatsinimi paamariki kaari tsiwakanitatsini, nowawijaakoteeyerini.

Roshiyakaawentziri Jesoshi owisha peyeenchari

(Rk. 15.3-7)

¹² Noshiyakaawentemiro eejatzi. Eenitatsirika ashitachari 100 rowishate, ipeyakaarika apaani, ¿tsika ikantanakyaarika? Tema ari rookanakiri riraga jeekagaantaneentsiri 99 rowishate keshiiki jataki iroñaaka ikowakowataateri riraga peyeenchari. ¹³ Omaanta iñagaeririka eejatzi, ¿riroma riweshiryaawentyaari riraga piyoteenchari kaari peyachani? Kaari. Omaanta riweshiryaawentyaari riraga peyawiteenchari. ¹⁴ Ikimitakaga riraga ashitariri rowishate tee ikoyi ipeya apaani, eejatzi ikimita riraga Pawa jeekatsiri jenokinta, tee ikowakaaneentziri ipeya apaani atziri aapatziyanari.

Tsika akantya apeyakotawakaantyuaawori antzimotakimirori kaari kameethatatsi

(Rk. 17.3)

¹⁵ Eejatzi ikantakina Jesoshi:

—Aririka rantzimotakimiro piyemijantzinkarite kaari kameethatatsi okameethatzi piyaatashiteri pikenkithatakayeri apaniroeni. Omaanta eero pikijiri; eero pikamantziri paashinipaeni. Aririka ikemijantemi inetheemi eeroka eejatzi Tajorentsi pipeyakoteniri okaatzi rantzimotakimiri roojatzi pineshironkatanteeyaari, aritaki pineshironkatawakagaeya paakameethatawakagaeya, eejatzi ineshironkatzityaari rirori. ¹⁶ Omaanta eerorika ikemijantawakimi, apawo piyaatashiteri. Iroñaaka paaneeri paashini apaani eerorika apite piyemijantzinkarite. Paaneeri ikenkithatakayeri, riyotantyaari rirori kyaaryo pikantziri, eejatzi riyotantyaari kyaaryo pikowaki pineshironkateri. ¹⁷ Eerorika ikemijantawakimi, pipiyoteri maawaeni piyemijantzinkarite jaga, pikanteri maawaeni ikantawakayaari rirori. Eerorika ikemijanteeyawakirini okaatzi ikantawitakariri, rootaki piyotantyaari ikimitakari kaari yotziri Tajorentsi, eejatzi paashini antzirori kaari kameethatatsi. Iroñaaka pikimitakayaari kaari yotziri Tajorentsi, riraga antzirori kaari kameethatatsi, eero pikantakotziri aapatziyariri Tajorentsi.

¹⁸ Kyaaryootaki iroka nokantemiri: eeroka, riraga aapatziyaperotanari, oetarika pithañaari kipatsiki, ari ithañaakyaawo Pawa jenokinta; eejatzi oetarika pishinetziriri kameethatatsiri eejatzi ikanteri Tajorentsi ishinetziri. Pikanteririka eenitatsi kaari kameethatatsi rantziri, eejatzi ikanteri rirori. Pikanteririka tee añiuro kaari kameethatatsi rantziri, eejatzi ikimitya riraga Tajorentsi. ¹⁹ Eejatzi nokantemi, aririka eerokapaeni pikanteri Pawa jenokinta ramitakotemi oetarikapaeni, omawitya pikaaterika apite, aritaki ikemijantakimi, ramitakotakimi. ²⁰ Tsikarika pipiy-

otawentena aririka apite aapatziyanari, eerorika 3, aririka osheki, eejatzi naari nokaatemi. Eejatzi ari iyotakayemi Ishire Tajorentsi oetarika kameetha pikanteriri Tajorentsi.

Rootaki ikantakiri Jesoshi.

Pineshironkatante atziri

²¹ Ikantaka Peetero, riyaatashitakiri Jesoshi, rojampitapaakiri, ikantakiri:

—Nowinkatharite, ¿tsika okaateka noneshironkatapiinteri riraga kijapiintanari nopeyakopiinteniri? ¿Arima okaate 7 nopeyakopiinteniri?

²² Ikantawakiri:

—Pikanteetatyeyyaani pineshironkateri, pipeyakoteniri rantziri. Ero pipiyatako-tari kijapiintzimiri. ²³ Noshiyakaawentemiro tsika ikanta Tajorentsi ineshironkatziri aapatziyariri. Ikimitakari pinkathari rireewiteetziri ronampiripaeni. Tema iroñaaka ikowakiri irira ipinateeri ireewitakiriri. ²⁴ Ikaemakiri apaani ireewitziriri oshekipero koriki. Ikantawitawaari: “Pipinatawaena pireewitanaga”. ²⁵ Ikantawakiri: “Tekatsi naye nopinatemi”. Roojatzi ikanantakari paashini ronampiripaeni: “Paanakiri irika pipimanteri, eejatzi iina, itomipaeni, rowaagawo, maawaeni, roojatzi ipinatan-teena koriki rireewitaanaga”. ²⁶ Ikanta riraga ireewitziriri rotziwerowashitanakari ipinkathatanakiri, ikantanakiri: “Ero pipimantana poyaawentawakyaata ari-taki nopinateemi”. ²⁷ Roojatzi osheki retakotatari iwaatorote, ishinetziri riyowa-nee, ikantawakiri: “Aritaama, monkaataka pireewitana, eero nokowakotaneemi”. ²⁸ Ikanta ireewitantawitacharira riyaaawitanaaga. Ari janta niyanki awotsi itonkiy-otawakari ireewitziriri rirori. Tee rireewiperotziri osheki: inta eechonkiini. Roojatzi roerikakentsitantakari ikentsiki, ikantakiri: “Intsipaeete pipinatena pireewitana”. ²⁹ Roojatzi rotziwerowashitantawitakari, ikantawitakari: “Poyaakowentawakyaata, aritaki nopinateemi iinja maawaeni nireewitzimiri”. ³⁰ Omaanta tee ikoyi ineshi-ronkateri eejatzi royaakowentya omaanta romonkyaagakaantashitakari ikan-takiri: “Pipinateenarika maawaeni pireewitanaga, roojatzi noemishitowakaan-teeemi”. ³¹ Ikantaka iñaakowenantakariri paashinipaeni ratzirite riraga iwaatorote, okantzimeentanakari roojatzi riyaatashitantanakari iwaatorote, ikantapaakiri: “Noñaateekiri iriranki petakotaariranki eerori. Teera retakotantateeta rirorita inta romonkyaagakaantateekiri ireewitawitariri rirori eechonkiini”. ³² Roojatzi ikae-makaanantakari riraga iwaatorote, ikantawakiri: “Ñaakiro, pikantakina inkaa-ganki: ‘Ero pipimantana’, rootaki noneshironkaperotantakimiri, nokanantaw-itakimiri: ‘Iroñaaka eero pipinataana pireewiwitanaga’. Omaanta eeroka, tee pikameethatzi. Tee pineshironkatziri riraga ireewitawitzimiri eerori eechonki-
ini. ³³ Tema okameethawita pineshironkaterimi eerori ireewitzimiri eechonki-
ini. Nokimitakimira naari noneshironkatakimi: tee nowashironkaemi”. ³⁴ Roo-
jatzi ikijantaperotanaka iwaatorote romonkyaagakaantakiri, ikantakiri: “Nokowaki
iroñaaka pipinatena maawaeni pireewitanaga; pipinatena maawaeni roojatzi
noemishitowakaananteemi”.

³⁵ Ikaatakaapaakawo Jesoshi, roojatzi ikanantanaka:

—Okimitaka iroka noshiyakaawenteeyakinirini, eejatzi ikimitemi iinja eerori Ashitanari jeekatsiri jenokinta, eerorika pineshironkatziri atziri, eerorika kyaary-oopero pipeyakotziniri oetarikapaeni rantzimotzimiri, ari rowashironkaaperotakimi Pawa iinja, eero ipeyakotzimiro eerori pantani.

Eero pookiro piina

(Mr. 10.1-12; Rk. 16.18)

19 Ithonkantanakawori riyotaantzi riraga Jesoshi, ishitowakaanakina Karireeyaki, jatanakina iroñaaka janta intatsikeronta Joriraani janta okaakintawo Joreeya. ²Eejatzi royaatanakiri oshekini paashinipaeni atziri. Eejatzi rirori retsiyatakotawakiri maawaeni mantsiyatzinkari.

³Eejatzi ipokashitapaakiri warijeeyopaeni. Ikowawitaka ikompitakayaarimi, rootaki ikanantawitapaakariri:

—¿Tsikama okantzika Iwaperite Tajorentsi? ¿Okameethatzima ninkarika kowashitachari rookero iina?

⁴Ikantawakiri:

—Tema piñaanatapiintawitawo okantziri Iwaperite Tajorentsi. Paerani riwet-sikakiri Tajorentsi shirampari eejatzi tsinani. ⁵⁻⁶Eejatzi ikantzi: “Aririka rayero shirampari iina, rinteenaryaanakiri ashitariri eejatzi riniro, omaanta tee nokowakayiri rookero iina, eero. Inta nokowaki kijokiro rowanakiro irowa. Rinashitawitani paerani shirampari eejatzi tsinani, omaanta aririka raaki iina, kimitanaa apaani ikantaka, kijokiro rowawakaanakya”. Iñaakiri Tajorentsi apaani ikantaka; eero iroñaaka rookakagaeri atziri.

⁷Roojatzi rojampitanakiri, ikantakiri:

—¿Iitakakya ishinetantariri riraga Moeseeshi shirampari rookero iina? Tema ikamineeri shirampari paeni: “Tekirarika pookiro piina pityaawo pojankinateniro paperi pikantero iroñaaka ookawakaatyeyya. Roojatzi pimatanteeyawo pookaero piina”.

⁸Ikantawakiri:

—Tema pikijoshiretakitzi pajankaneki rootaki ishinetantakimiri. Omaanta tee ikoyiro Tajorentsi. ⁹Nokantemi naari, aririka pookero piina roojatzi paye paashini, aritaki panteero kaari kameethatatsi. Tema pishirontzimotakawo piina paashini tsinani. Apatziro aririka oshirontyaari paashini shirampari, okameethawita pookeromi.

¹⁰Eejatzi nokanteeyanakirini naaka riyotaanewopaeni:

—¿Kyaaryootaki pikantakinari? ¿Aririka naaki noena eero nomatziro nookero? Okameethatzi eero nayi noena.

¹¹Ikantawakina:

—Kyaaryo iroka pikantziri. Jee, apanipaeni atziri tekatsirika iina imaterorika riweshiryaanakya, omaanta kaari maawaeni atziri. ¹²Eenitatsi apanipaeni kaari matachani rayi iina, tema ashi royiroyi ikoñaatantakari ipiryaakitzi, rootaki kaari imatantawo itsipatantyaawori tsinani, rootaki kaari raanta iina. Eenitatsi apanipaeni rayiteetziri iyatharekitho, rootaki kaari raanta iina. Eenitatsi paashini kaari kowatsini raye. Ikowakiri ijeekashitya ikyaaryoowenteniri Tajorentsi oetarika paeni ikowakiri ranteniriri. Eerorika pikoyi pishirontyaawo tsinani tekatsirika piina, omaanta pimatero piweshiryaanakya, aritaki kameetha eero payi piina.

Jesoshi ramanakotakari eentsipaeni

(Mr. 10.13-16; Rk. 18.15-17)

¹³Eejatzi ramaetakiniri riraga Jesoshi eentsipaeni. Ikantapaakiri ashitariri:

—Pineeronkawakiri neentsitepaeni, pamaneri Tajorensi ineshironkateneri.

Nokantawiteeyawakarini:

—Eero pashiiriiri Awinkatharite.

¹⁴ Omaanta ikantana irira:

—Eero pikatziyakaari. Pishinetenari ipokashitenaata eentsipaeni. Riyotzi irira rameentana. Maawaeni aapatziyanari, ikimityaari irika eentsipaeni rameentana, tema ari reentsitetakyaari Tajorensi.

¹⁵ Roojatzi ipampitantawakari iitokira maawaeni, ikantziri Tajorensi:

—Pawa, nokowaki pineshironkateri irika eentsipaenika.

Roojatzi riyaatantanaka riraga Jesoshi, itsipateeyanaanani maawaeni riyotaanewo.

Ikenkithawaetakaakiri riraga Jesoshi ashaagantzinkari

(Mr. 10.17-31; Rk. 18.15-17)

¹⁶ Paashini kitejiri ipokashitapaakiri shirampari, ikantapaakiri:

—Iyotaantatsiri kameethari. Pikamantena, ¿itaka kameethatsiri nanteri iroñaaka naari jaka nojeekanteeyaripa janta jenokinta? Nokanteetapaatyeeyaani.

¹⁷ Ikantawakiri:

—¿Itaka pikanantanari: “Kameethari”? Tekatsi kameethatzinkari, apatziro ikameethatzi Tajorensi. Omaanta pikowakirika piyaate jenokinta, pantero maawaeni ikaminaakimiri Tajorensi rojankinatakirini Moeseeshi.

¹⁸ Rakanakiri ikantanakiri:

—¿Tsika okantyaaka nanteri?

Ikantawakiri Jesoshi:

—Eero powamaeri atziri, eero pishirontawo tsinani kaari payi, eero pikoshitzi, eero pitheeyakotari paashinipaeni, ¹⁹ pipinkathateri piri eejatzi piniro. Pineshironkateri paashinipaeni atziri: pikimitaaga eerori osheki pineshironkata, ari pikimitziyaari paashinipaeni atziri pineshironkateri.

²⁰ Ikantanaki:

—Nomonkaatakiro maawaeni iroka eenironi neentsitapaakini roojatzi iroñaaka. ¿Oetaka paashini nanteri?

²¹ Rakanakiri:

—Pikowakirika pikameethaperotantaneeyaari pithotyero maawaeni iroka, piyaate pipimantero maawaeni tzimimotzimiri, piperi owashironkaenkari, rootakirakya kaari pikenkithashiryaaantaneeyawo pipiyotaneero powaagawo, inta pikenkithashiryaaantaneeyaari Tajorensi, roojatzi pipiyashitanteena, thamerakya poyaataneena naari.

²² Ikanta rirori ikemantawakari osheki rowashiretanaka. Riyotakotanaka osheki rowaagawo, tee ikowaki ipimantero. ²³ Roojatzi ikanantanakina Jesoshi:

—Kyaaryo nokantzi, osheki opomeentsitzimotari ashaagantzinkari ikowaki Tajorensi ipinkathariwenante. ²⁴ Napiitemiro noshiyakaawentemiro: riraga kameeyo opomeentsitzimotakari roshinthateri imooki kithapi. Rowanaaperotaka riraga ashaagantzinkari opomeentsitzimotaperotakari rirori ikowaki Tajorensi ipinkathariwenteri.

²⁵ Nokemaeyantawakaaworini ikantakinari Jesoshi, ari notsikanateeyanakarini. Roojatzi nojampitantanakari:

—¿Ninkama awijakotatsinika?

²⁶ Roojatzi ramineeyakinani maawaeni, ikanteeyakinani:

—Riraga atziri eero imatziro rowawijaakoty apaniroeni, omaanta Tajorentsi aritaki imatakiro rowawijaakoteri atziri. Kaari imatawita atziri omaanta rirori imatziro oetarika pomeentsiwitachari.

²⁷ Ikantanakiri Peetero:

—Pamine Nowinkatharite, nookaeyanakironi naaka maawaeni tzimimoteeyawitanarini, noyaateeyantanakimirini. ¿Oetaka nayeri iinja owinawo?

²⁸ Ikanteeyawakinani:

—Kyaaryo iroka nokamanteeyemirini, “Nopoñaaka naaka jenokinta, natziriperotapaaki kipatsikika, iinja ari otzimaewakirari kipatsi. Naaka nojeeki iinja janta nowinkatharimentoki, nopinkatharitaperote. Eejatzi eeroripaeni pitsipateeyenani pipinkathariteeyeni. Okaate 12 piwinkatharimentopaeni pijeekanteeyarini eerori. Pipinkathariwenteeyerini maawaeni jorriyopaeni. ²⁹Maawaeni ikaatzi ookayitanakirorini ipankopaeni, rirentzipaeni, ritsiropaeni, iriripaeni, riniropaeni, reentsitepaeni, iinapaeni, iipatsitepaeni royaatantenari, eero ratsipetashiteeyawoni. Riraga Tajorentsi ari roepiyayiteenirini rookaeyawitanakarini. Rookanakirika apaani roepiyayiteenirini Tajorentsi osheki. Eejatzi ikanteetatyeyyaani itsipateeyenani janta rañaaperoeyapaeni jenokinta. ³⁰Eenitatsi iroñaaka osheki pinkatharitatsiri jaka kipatsiki, omaanta eero ipinkathariteeyini maawaeni janta jenokinta: rooma aamashitya apanipaeni pinkatharitagantatsini. Eejatzi eenitatsi iroñaaka osheki owashironkaenkaripaeni, omaanta iinja janta jenokinta ipinkatharitagantaepae rirori”.

Antawaeteeyatsirini janta oowamashiki

20 Eekiro riyaatatyeekamantziri riraga Jesoshi:

—Noshiyakaawentemiro tsikarika ikanta Tajorentsi ipinkathariwenantzi. Ikimitakari ashitawori roowamashite. Riyataanaki irira amaetyaaka janta nampitsiki ramineri owiitziniriri roowate. ²Iñaapaakiri apanipaeni kowatsiri rowiteniri, ikantapaakiri: “Aririka pamitakotena iroñaaka, aririka itziroryaanaki oorya, aritaki nopinatakimi apaani koriki, riraga iitachari tenaaryo”.** Ikantawakiri: “Ari kameetha”. Roojatzi ikanantakari: “Piyaate iroñaaka powiitenawo”. Roojatzi riyaatantanaka rowiitziro. ³Roojatzi ijenokiityaantapaaka oorya, riyataanaki janta ramineri owiitziniriri roowate. Iñaapaakitziiri janta apanipaeni jeekashitachari kaari antawaetatsi. ⁴Ikantapaakiri: “¿Tee pikowaeyini eerori powiitena noowate? Aritaki nopinatakimi kameetha”. Rakanakiri: “Jee, aritaki nowiitakimiro”. Roojatzi riyaatantanaka rowiiteniri. ⁵Tampatsika oorya riyataanaki eejatzi janta ramine paashini owiitakoterini roowate. Ragaatzi paashini rotyaantakiri rantawaete. Eejatzi tsiteniiteni piyanaa raminaatzi paashini amitakoterini. Iñaakitzi apanipaeni kaari owiitatsi; rotyaantakiri rantawaete eejatzi. ⁶Tsiteniityaaperotanaki, riweyaantapanaatawo raminaanaatzi paashini, roojatzi iñaantapaaka jeekashitzinkari tekatsi rante. Roojatzi ikanantapaakari: “¿Litaka pithotyaaakotziri jaka, tekatsima pantawaero?” ⁷Rakanakiri: “Tekatsi antawaetakaenani”. Roojatzi ikanantanakari:

**20:2 Tenaaryo rirotaiki ikithoki koriki monkaatachari antawaerontsi apaani kitejiri.

“Thame pamitakotena, powiitakotena noowate. Aritaki nopinatakimi kameetha”. Jatanaki.

⁸Rootzimateensi itziroriimate oorya, roojatzi ikanantanaka ashitawori roowamashite. Ikantakiri jewatakaantzirori antawaerontsi: “Pikaemeri antawaeteeyatsirini pipinateeyerini. Pitanakyaari pipinateri riraga impaetaperotapaentsiri rantawaetzi roojatzi pithonkanteeyaari pipinateri maawaeni iriranki roojatzi ikaatzi antawaeteentsiri amaetyaaka”. ⁹Roojatzi ipokantapaaka riraga impaetapaentsiri rowiitziro. Eechonkiini rantawaetaki irirapaeni omaanta ipinatawakiri maawaeni apaani tenaaryo. ¹⁰Roojatzi ipokantapaaka rirori itakawori rantawaetapaaki amaetyaaka. Iitakaashiwitaka ari ipinataperotakiri osheki omaanta ipinatawakiri tenaaryo eejatzi. ¹¹Iñaatziiri raawakirira iyorikite roojatzi ik-ñaanikowenantanakariri owiitakaakiriri, ¹²ikantanakiri: “¿Iitaka nomonkaatanakariri owakira pokapaentsiri rantawaetzi? Pipinatakina okaatzira pipinatakiriri rirori. Tema naaka rantawaetaki amaetyaaka roojatzi tsiteniiteni eejatzi osheki natsipetakari ijaawanka oorya. Okameethawita pipinaperotenami oshekyaa-jeeni koriki”. ¹³Ikantawakiri: “Niyompari, tee namatawitzimi; nopinaperotakimi kameetha. Eejatzi tema nokantakimi amaetyaaka: ‘Nopinatemi apaani tenaaryo’. Eejatzi pakakina: ‘Jee, aritaki, kameethataki’. ¹⁴Irika piyorikiteka paanakiri, piyaate pipankoki. Nopantakariri irika impaetapaentsiri rantawaetzi ikaatzira nopakimiri eerori. Aritaki nokowakaawo naari rootaki nopantakariri. ¹⁵Tema okameethatzi nopashitakari noorikite. ¿Iitaka kaari pikowakaantana noneshironkateri? Rootaki ikantakiriri riraga ashitawori roowamashite. ¹⁶Ñaakiro, riraga Tajorentsi iñaaperoyakirini aapatziyakariri osheki ojarentsi ikameethataki; eejatzi iñaaperoyakirini riraga aapatziyakariri iroñaaka ikameethatzi. Tema imonkaatawakaeyakani maawaeni, rowawijaakoeyakirini, omawitya raapatziyari osheki ojarentsi, rooma eechonkiinirika”.

Rootaki ikantziri riraga Jesoshi, roojatzi itharyaakaanakina.

Rapiitana Jesoshi ikamanteeyakinani rowamaeteri

(Mr. 10.32-34; Rk. 18.31-34)

¹⁷Ikantaka Jesoshi itonkaakagaeyakinani janta Jerojareeki. Ari niyanki awotsi roojatzi riyoshiitanakina naakapaeni riyotaanewopero ¹² ragaeyanakinani intyañaampiini. Ikamanteeyakinani:

¹⁸—Iroñaaka piyoteeyakini atonkagaeyatyeeeni janta Jerojareeki. Nopoñaaka naaka jenokinta, natziriperotapaaki jaka, omaanta rooteentsi omonkaatya raanteenari ragaeyenani jewawentayitziririni ñaanakowenantatsiri eejatzi iyotaantayitzirorini Iwaperite Tajorentsi. Ikanteeyenani: “Osheki tee pikameethaperotzi, rootaki pikamantyaari”. ¹⁹Roojatzi raantena janta kaari yotziri Tajorentsi ikantapaakiri: “Irika Jesoshi payeri, powamaeri”. Ari ishirontawenteeyawakinani rirori. Ipajapajaatawakina, ikentakotakaantawakina inchapankeki ikanteetziri koroshi, roojatzi nokamantakya. Okaatapaakirika kitejiri 3 roojatzi ipiriinanteena Pawa aña-gaana eejatzi.

Rootaki ikanteeyakinarini.

Iyaatashitakiri Jesoshi iina Sewereeyo

(Mr. 10.35-45)

²⁰ Roojatzi opokashitantaapaakari riraga Jesoshi iina Sewereeyo. Otsipataapaakari otomi apite, iitachari Jantyaako eejatzi Jowa, riraga apite riyotaanewo, otziwerowashitapaakari, okantapaakiri:

—Nokowaki pineshironkatena.

²¹ Ikantawakiro:

—¿Oetaka pikoyiri?

Okantziri:

—Aririka iinja pipinkatharitaperotapae nokowakaakiri apiteka notyomi itsipatemi: apaani jeekatsini pakoperoki, paashini pampateki. Ikaatemi itsipateeyemini pipinkathariteeyini.

²² Rakanakiro Jesoshi:

—Tee piyotzi oetarika pikowakotanari. Pamine, rooteentsi nokemaatsityaawo osheki katsiri naari. Rooma patsipetashitakawo eerori teerika imatziro ikimitana naaka nokemaatsityaawoka osheki katsiri.

Ikantanakiri otomipaeni:

—Aritaki nomatakimiro naari.

²³ Roojatzi ikanantakari:

—Kyaaryo aritaki pikemaatsiteeyakyaawoni, omaanta naaka eero nomatziro nokantzimi ninkarika jeekimotenani iinja nakoperoki, nampateki; apatziro yotatsiri Pawa jeekatsiri jenokinta ninkarika ikashiyakayitakarini paerani jeekatsini.

²⁴ Nokemaeyantakaworini naaka riyotaanewopaeni iroka ikantakiri roojatzi nokijanteeyanakarini riraga Jantyaako eejatzi Jowa. Nokijanteeyanakaririni ikowaeyawitakityaani ipinkathariteeyenimi. ²⁵ Roojatzi ikaemanteeyakinani Jesoshi naakapaeni riyotaanewo, ikanteeyakinani:

—Piyoteeyakini eeroka riraga iwinkatharitepaeni kaari yotziri Tajorentsi rameteeyawoni romperateeyarini isheninkapaeni. ²⁶⁻²⁷ Omaanta eerokapaeni eero pikimitakoeyarini. Eero pomperatanteeyani eerori. Pikowakirika peewawenante, pamitakoeyerini kameetha atziripaeni: petakotyaari, eero pomperatashiteeyarini. Panteniri kameetha maawaeni oetarika ikowakoeyemirini. ²⁸ Pikimitakotena naaka. Tee ro nopokantyaari naaka jaka kipatsikika nomperatayitapaakimini, inta nopokantari jaka namitakoeyemini, noneshironkateeyemini, nokamawenteeyemini nopinawenanteeyemirorini kaari kameethatatsi pantziri eerokapaeni maawaeni pawijakotanteeyaaari, eero rowashironkaanteemi Tajorentsi.

Retsiyatakotakaakiri riraga Jesoshi kaari kokichaatatsi apite

(Mr. 10.46-52; Rk. 18.35-43)

²⁹ Rookaeyakaanaanawoni Jesoshi nampitsi owaero Jerikoo. Ikineeyanakini janta awotsiki itonkaakaantyaariri Jerojareeki. Royaateeyakirini osheki atziri.

³⁰ Eeniro ijeekaki jaga othapikira awotsi irira kaari kokichaatatsi ikaatzi apite. Ikamanteetakiri:

—Kaakitaki Jesoshi.

Roojatzi ikaemantawakari, ikantziri:

—¡Pineshironkatena! ¡Rooma eeroka icharineeteni Iraviirini!

³¹ Roojatzi ikijathatakiri piyotaneenchari, ikanteeyawakirini:

—¡Pimaerite!

Eekiro ikaematziiri, ishintsithatakiri ikaemakiri:

—Nowinkatharite, pineshironkatena. Rooma eeroka naamagaeyakarini, eerokataki icharineeteni Iraviirini.

³² Ikatziyapaaka riraga Jesoshi, ikantapaakiri:

—¿Oetaka pikoyiri namitakotemiri?

³³ Ikantawakiri:

—Nowinkatharite, nokoyi pikokichaatakagaena.

³⁴ Roojatzi ineshironkatapaakiri, ipampyaakitapaakiri rokikira. Kokichaatanee, roojatzi royaatantakari osheki riweshiryaawentanakari.

Rareetya riraga Jesoshi Jerojareeki, ikiyakotakari ewankari wooro

(*Mr. 11.1-11; Rk. 19.28-40; Jowa 12.12-19*)

21 Rootzimatapaentsi nareetya Jerojareeki, ari nareetapaakyaawo Wetejajee jeekatsiri janta tonkaariki owaero Oriiwomashi. Roojatzi rotyaanantakari riraga Jesoshi apite riyotaanewo, ² ikantakiri:

—Thame peewate jaga nampitsiki, aririka piñaapaakiri wooro tsinani othatakotaka otsipatakari otomi ewonkiri poojoryaakotapaakiri. Pamakinari jaka. ³ Aririka ikanteetawakimi: “¿Iitaka poojoryaakotantawori?” pikanteri: “Ikowatziro Awinkatharite”. Ari roepiyeemiri intsipaete. Roojatzi ikanantanakimi: “Paanakiniri”.

⁴ Ranantakawori iroka, imonkaatziro rojankinatakotzitakaririni paerani kamanantzirorini iñaani Tajorentsi iitachari Jakariiyashi. Ikantzitakani:

⁵ “Pikanteeyerini jeekaeyatsirini janta Jerojareeki: ‘Paamayari iinja Piwinkatharite, kaakitaki. Osheki ikameethaperotaki. Tee riyotzi ikantakaaperota, ikyaaakota-paakyaari ewonkiri wooro’”.

⁶ Roojatzi riyaaanaki riyotaanewo apite iñaapaakitziro wooro tsinani otsipatari otomi ewonkiri, roojoryaakotapaakiro, ramakiniri. ⁷ Ramakiri apite. Nowankitakiniri imitzikaakira kithaarentsi, roojatzi ikyaaakotantakari Jesoshi. ⁸ Osheki atziri kinantanakawori janta awotsiki iñaawakiri, eejatzi iñaaperoeyawakirini maawaeni: ishitashitaantakiri^{††} awotsiki imaathaapaeni ikinapaakirapa wooro. Paashinipaeni ichoonkayitakironi kompiroshi ishitashitakiri awotsiki ikinapaakinta wooro. ⁹ Osheki atziri jewateeyakiririni awotsikira. Osheki paashini impaeteentsiri eejatzi. Osheki ikimoshirewenteeyanakirini. Roojatzi ikaemaeyanakini, ikanteeyanakini:

—¡Pamineri irika, rirotaki icharineeteni Iraviirini aamagaeyakarini! ¡Thame apinkathateeyerini! ¡Rotyaantakiri Awinkatharite! ¡Thame añaaperoeyerini! ¡Tema iñaaperotakiri riraga Tajorentsi, tema ikameethaperotzi!

¹⁰ Roojatzi rareetakaanapaakina Jerojareeki. Ikemakoeyawakirini maawaeni jerojareejatzi, rojampitawakagaeyanakani:

—¿Ninkama irika pokapaentsirika?

¹¹ Rakaeyapaakirini paashinipaeni pokaentsiri:

^{††} **21:8** Rootaki rameteeyarini rirori joriiyopaeni ishitashitaantayitzirini pinkathari imaathaaki ipokerika.

—Rirotaki Jesoshi, riraga kamanantzirorini iñaani Tajorentsi jeekawitachari paerani Najareeteki, rowaga nampitsi janta Karireeyaki.

Rookaeyakirini Jesoshi pimantayitatsirini janta Tajorentsipankoki

(Mr. 11.15-19; Rk. 19.45-48; Jowa 2.13-22)

¹²Ikantaka Jesoshi ikyaakaapaakina janta Tajorentsipankoki. Iñaapaakitziiri janta inthomaenta osheki amanantatsiri eejatzi pimantatsiri, rootaki opoñaanatanakari rookaeyapaakirini maawaeni irirapaeni. Tema rotatsinkitawaetapaakiri maawaeni imeejate riraga kaampiyawakaayitanaririni iyorikite. Eejatzi ikimitzitakari rirori pimantatsiri jamomo rotatsinkitayitapaakirini maawaeni imeejatepaeni. ¹³Roojatzi ikanteeyanakirini:

—Okantzi Iwaperite Tajorentsi: “Ikantzi Tajorentsi: ‘Iroka Tajorentsipankoka okameethatzi pikenkithatakaapiinteyenani, omaanta eerokapaeni pikoshitashiteeyakarini atziri pokaeyawitacharini jaka Tajorentsipankokika’”. Tee okameethatzi iroka panteeyakirini.

¹⁴Eejatzi janta ipokashitapaakiri oshekini kaari kokichaatsi, eejatzi kijopookitatsiripaeni. Retsiyatakoeyawakirini. ¹⁵Riraga jewawentayitziririni ñaanakowenantsiripaeni eejatzi riraga iyotaantayitzirorini Iwaperite Tajorentsi iñaakirira okaatzi rantakiri. Eejatzi ikemakiri osheki eentsipaeni ikaemaeyakini:

—¡Osheki okameethaperotaki rantayitakirini Jesoshi! ¡Thame añaaperoeyerini! ¡Tema rirotaki icharineeteni Iraviirini!

Omaanta tee inimotanakiri riraga jewawentayitziririni ñaanakowenantsiripaeni iroka iñaakiri eejatzi ikemakiri. Rootaki ikijantaperotanakari osheki. ¹⁶Roojatzi ipokashiiyantapaakarini Jesoshi, ikantapaakiri:

—¿Pikemaeyakirini inkaaganki ikantakimiri riraga eentsipaeni? Tee okameethatzi iroka ikantakimirika. Tee okameethatzi ipinkathateeyemini.

Rakanakiri:

—Jee, nokemaeyakirini. Tekirama piñaanatziro Iwaperite Tajorentsi kantakotzirori: “Iñaaperoeyerini eentsipaeni owawijaakotantatsiri iinja”. ¹⁷Roojatzi riyateeyakaantanakinani janta Wetaaniyaki. Ari nomaapaaki.

Rowamaakiro Jesoshi iyeera

(Mr. 11.12-14, 20-26)

¹⁸Okitejitanaki ipiyeeyakaanakinani janta Jerojareeki. Ari niyanki awotsi itasheyapaaki Jesoshi. ¹⁹Iñaapaakiro awotsinampiki chochoki iitachari iyeera, oshiyawitawo potooki. Ikowawitapaaka ithotemi okithoki, omaanta tekatsi; apatziro iyotashitaka oshi. Teera iñaapaakiro okithoki roojatzi ikanantanakawo:

—Eero iroñaaka papiitero pikithokite ithotanteemiri atziri.

Okantaka rowaga iyeera jampiyashitanaki intsipaete.

²⁰Inkaamani aririka rawijakagaeyanakinawoni rowaga iyeera, noñaawakirowa ojampishitanaki intsipaete roojatzi nokenkithashiryaakoeyanakironi. Rojampiteetakiri riraga Jesoshi:

—¿Tsika okantanakaka ojampirinkashitantanakari intsipaete rowaga iyeera?

²¹Ikantawakina:

—Kyaaryo, aririka eekiro piyaataye pameentaperotyaari Tajorentsi, aritaki imatakaakimiro pantero kimitaworika piñaakirika iroñaaka. Eejatzi

pikanteririka Tajorentsi: “Poshirinkero iroka tonkaari janta inkaarekinta, aritaki imatakaakimiro”.²² Pameentaperotyaaririka, aririka pamaneri, aritaki imatakaakimiro oetarikapaeni pikowakoteriri.

Roojatzi itharyaakagaeyananani Jerojareeki.

Ikanteetakiri Jesoshi: “¿Ninkama otyaantzimiri?”

(*Mr. 11.27-33; Rk. 20.1-8*)

²³ Ikantaka Jesoshi ipiyakagaeyakinani Tajorentsipankoki, ikyaaki riyotaantaapaaki. Roojatzi ipokashitantapaakariri riraga jewawentayitziririni ñaanakowenantatsiri eejatzi riraga aataperoteenchari, ikantapaakiri:

—¿Ninkama otyaantaperotzimirika piyotaantariri jorriyopaeni eejatzi petsiyatakoeyantakaririni? ¿Ninkama otyaantzimirika pookantapaakariri pimantatsiri chapinki?

²⁴ Ikantawakiri:

—Eejatzi naari, nojampitemi apaani. Aririka pakawakina, aritaki nokamantanakimi ninkarika otyaantakinari.²⁵ ¿Ninkama otyaantakiriri Jowa ikaawoshitakotantariri Tajorentsi jorriyopaeni? ¿Rirotakima Tajorentsi otyaantziriri? ¿Atzirima otyaantziriri?

Roojatzi ikantathatawakagaeyantanakani:

—Akanteririka: “Tajorentsi otyaantakiri”, ikantanakaekari: “¿Iitaka kaari paapatziyantarikya?”²⁶ Omaanta akantakiririka: “Atziriri otyaantakiri”, ikijanakaekari atziripaeni. Tema maawaeni iitashitari Tajorentsi otyaantakiriri Jowa riyotaanantari.

²⁷ Roojatzi ikantapaakiri:

—Tee niyotzi ninkarika otyaantziriri.

Rakanakiri rirori:

—Eejatzi nokimitzitaka naari, eero nokamantzimi ninkarika otyaantakinari nanantawori piñaakotakinarika.

Roshiyakaawentakiniri riraga ñaanakowenantatsiri ashitachari apite itomi

²⁸ Eejatzi ikanteeyakirini riraga Jesoshi:

—Noshiyakaawentemiri ashitachari itomi apite; ¿iitaka pikenkithashiryaakotakariri eeroka? Ikantakiri itawori ikoñaatzi: “Notyomi, piyaate iroñaaka pantawaete janta noowamashiteki”.²⁹ Rakanakiri, ikantawakiri: “Eerowa niyaatzi”. Ikantaka paata ikenkithashiryaanaa, roojatzi riyaaantaa rantawaetzi.³⁰ Eejatzi ikantziri paashini itomi: “Notyomi, piyaate iroñaaka, pantawaete janta noowamashiteki”. Ikantanakiri: “Ari, pawa, niyaate”. Omaanta tee riyaaatzi.³¹ Ari, iroñaaka nojampitemi: ¿Ninka kemijantaperotziririka ashitariri ikowakaakiriri?

Ikantakiri:

—Irinta itakawori ikoñaatapaaki, jatatsiri rantawaetzi.

Ikantakiri:

—Kyaaryo iroka nokantemirika: ranaakoeyemini riraga piyotziriri koriki ipantyaariri oroomajatzi eejatzi rowaga tsinani ñaathapiinteeyawitaririni shirampari kaari oemi. Tema raapatziyakina rootaki imatantakawori Tajorentsi reewawentakiri rajankaneki.³² Pamine, paerani ipokawitapaentaga riraga Jowani kaawoshitantatsiri jaga riyoteeyawitapaakimini tsika pikantya pijeekanteeyari kameetha;

omaanta eerokapaeni tee pikowaeyini paapatziyeyawakyaarini. Omaanta aapatziyeyawakaririni riraga piyotziriri koriki ipantyaariri oroomajatzi eejatzi rowaga tsinani ñaathawitaririni shiramparipaeni kaari oemi. Piñeeyawitakarini raapatziyeyakawoni okaatzi riyotaakiriri Jowa rootaki ikameethatantari. Omaanta eerokapaeni tee pikenkithashiryaaneenta, tee paapatziyimaetawakari Jowani.

Roshiyakaawentakiri Jesoshi aminirori oowamashi

(*Mr. 12.1-12; Rk. 20.9-19*)

³³Iroka paashini roshiyakaawenteeyakiniririni riraga jewateeyatsirini ñaanakowenantatsiri eejatzi riraga iyotaantayitzirorini Iwaperite Tajorentsi. Ikantakiri:

—Pikemaeyawakinani paashini nokantemiri. Eenitatsi apaani pankitzirori roowamashite. Eejatzi rotantotakotakiro maawaeni othapiki. Eejatzi riwetsikashitakiro tsikarika rawishoowero oowa rowantyaawori owaaga. Riwetsikakiro eejatzi pankotsi jenokitatsiri, ijeekashitantyaawori aminawiritanteroni oowamashi. Roojatzi riraga ashitawori roowamashite ikantanakiri antawaetziniriripaeni: “Iroñaaka paminenawo noowamashite eejatzi pithamaetakotenawowa. Iinja pipashitena kashetani”. Rakaeyanakirini: “Jee, aritaki, nomatakimiro”. Roojatzi riyaaantanaka rirori paashiniki kipatsi. ³⁴Ojamanitakotanaki roojatzi omonkaatantapaaka irakanaki oowapaeni. Roojatzi rotyaanantawitaka ronampiripaeni ashitawori roowate, ikantawitawakari: “Piyaate iroñaaka janta pikanteri riraga aminawori noowamashite ipakaantawakina nashi naari”. Roojatzi riyateeyawitanakani, areeteeyapaakani janta. ³⁵Iñaawakiririka riraga aminayitzirorini oowamashi, rompojawakiri apaani, tok; eejatzi paashini rowamaawakiri, shemi; omaanta paashini rompojantawakari mapiki, shemi. ³⁶Ikanta riraga ashitawori roowamashite eekiro rotyaanantakitzi ronampiripaeni. Ikantaka aminirorira oowamashi ithonkawakiri, rowamaakiri ikimitaakirira paashini jewatapaentsiri. ³⁷Roojatzi ikenkithashiryaanaka ashitawori roowamashite ikantzi: “Iroñaaka notyaanteri notyomi. Aamaaka eero rowamaawakiri irira. Rirotaama ipinkathatawakiri”. Roojatzi rotyaanantawitanakari itomi. ³⁸Ikantaka iñaawakirira roojatzi ikantawakaan-tanaka: “Kaakitakira riraga itomi ashitawori roowamashite. Aririka ikamaki paata ashtariri, rirotaki poyaateeyaarini iriri; tema rirotaki ashiteeyawoni. Iroñaaka thame owamaawakiri. Aakoteeroota aaka roowamashite”. ³⁹Roojatzi roerikawakiri shepik, raanakiri janta othapiki, rowamaakiri, shemi. ⁴⁰¿Oetaka pikenkithashiryaari eeroka? ¿Ipokaerika ashitawori roowamashite tsika ikanteeyapaakirinika riraga antawaeteeyawitanaririni roowamashiteki?

⁴¹Rakaeyanakirini:

—Ari rowamaeyapaakirini maawaeni, roojatzi raminanteeya paashini riropertatsiri amineenirini eejatzi pakaantapiintenirini irakapaetetaneerika rotyaanteeniriri rirori rashityaari.

⁴²Roojatzi ikantawakiri rirori Jesoshi:

—Tekirama piñiiri okantziri Iwaperite Tajorentsi:

“Itheenkakiro mapi riraga wetsikirori pankotsi, omaanta iñaaperotakiro Tajorentsi okameethatzi: tema okijotakakiro maawaeni pankotsi. Rooma ikameethataki Awinkatharite, tema otsikanatakaworoña maawaeni rantziri”.

⁴³Rootaki nokanantakimiri: eero piñeeyirini Tajorentsi eerori ipinkathariwenteyeminimi. Omaantakya reewawenteyerini paashinijatzitatsiri atziri: riraga pinkathataperoyakiririni eejatzi aapatziyaperoyakaririni. ⁴⁴Naaka oshiyakawori rowaga mapi: tema nokenkithatakotziro kameethaperotatsiri. Ninkarika kaari aapatziyawakyaawoni kyaaryooperotatsiri, aritaki rowashironkaakya: riyate janta ike-maatsityaawonta, ashi rowaero.

⁴⁵Riraga jewawentayitziririni ñaanakowenantatsiripaeni eejatzi riraga warijeeyopaeni ikemaeyantawakaworini roshiyakaawentayitakinirini Jesoshi roojatzi riyotakoeyantawakawoni rirotaki irirapaeni roshiyakaawenteyakiririni. Tema tee raapatziyari rirori. ⁴⁶Ikowaeyawitanakani raakaanterimi Jesoshi omaanta ithaawanteeyakarini atziripaeni. Riyotaki atziripaeni riraga Jesoshi rirotaki kenkithatakotziriri Tajorentsi, rootaki kaari raantari.

Roshiyakaawentakiri Jesoshi kaemakaantawitariri atziripaeni rowakaeyaarimi

22 Rapiitakiniri eejatzi Jesoshi roshiyakaawentakirini piyotawenteyakaririni, ikanteeyakirini:

²—Noshiyakaawentemiro tsika ikanta Tajorentsi ipinkathariwentantzi. Ikimitakari riraga pinkathari. Eenitatsi itomi owakira aatsiri iina. Ikantaka riraga ashitariri ikowaki riweshiryaawentyaari itomi, rootaki ikaemakaananteeyakaririni inampijatzi rakiyoteri rowakayaari. ³Rotyaantakiri apaanipaeni ronampiri romiñaawitakitari atziripaeni ipokeeta rowaeyaani, omaanta tee ikowaeyini ipoke. ⁴Rapiitakiri rotyaantawitanakari paashini ronampiripaeni, ikantawitakari: “Piyataate pikamantaateriita riraga ikamantakitzirira inkaaganki itawitakitari: ‘Pojataki kaniri eejatzi iwatha, oyiitaka maawaeni’. Thame powakitya”. ⁵Omaanta riraga romiñaawitakitari tee ikowaeyini ipoke. Jateeyakini tsikarikapaeni: riyaatzi apaani janta rowaneki, paashini ikinanaki riyomparita. ⁶Omaanta paashinipaeni ragaeyawakirini rotyaantawitakari, ranteetawakiri pok, pok; ipajapajaateeyakirini osheki rowashironkaeyakirini roojatzi rowamaantakari. ⁷Ari ikemaki riraga jewatatsiri, antawo ikijanaka. Roojatzi rotyaanantanakari joraaropaeni riyate rowamaeri owamaantatsiripaeni. Riraga joraaropaeni ithonkakitziri maawaeni, eejatzi ipankopaeni rootakiro maawaeni. ⁸Roojatzi ikanantanakari paashinipaeni ronampiri. “Mataka maawaeni owanawontsi oyiitaka. Omaanta rirori ikanteeyawitakitarini inkaaganki: ‘Tee ikameethatzi’, tekatsi okantya ipokanteeyaarini, rooma tee ikameethatzi. ⁹Piyaatanaki iroñaaka janta awotsikipaeni antawopetatziki, pomiñaanakiri maawaeni piñaanakirira. Pikanteri: ‘Thame nakiyotemi kaniri: rooma aaki notyomi iina’”. ¹⁰Ikantaka ronampiripaeni jateeyanakini, ramayitapaakirini ikaatzi iñaayitakitzirini janta, kameethatzinkaripaeni eejatzi kaari kameethatzinkaripaeni. Rareetakagaeyakarini ipaeyapaakirini kithaarentsi rooperori. ¹¹Roojatzi ikyaantapaaka rirori jewawenantatsiri riwethatantawakari pokayiteentsirinipaeni, raminapaaki jaga; roojatzi iñaapaakiri apaani shirampari kaari kithaatacha kameetha. ¹²Itonkiyotapaakari, ikantapaakiri: “Niyompari, nopawitanakimi inkaaganki kithaarentsi kameethari pikithaawentyaarimi notyomi oemoshiryaantyaariri. ¿Iitaka kaari pikithaantawo?” Omaanta imaeritashitaka. ¹³Roojatzi riraga pinkathari ikanantakari ronampiripaeni: “Payeri irika poojoteri rakoki eejatzi iitzi, pookeri inteena otsiteniperotzinta rowaga paamariki kaari tsi-

wakanitatsini, ashi royero rirori janta, riraya eejatzi ratsikaekitya tyakiririri, osheki ikemaatsityaawo”.

¹⁴ Ñaakiro, eejatzi ikimiwitaka Tajorentsi, ikaemakaantawitakari maawaeni atziri rawijakotanteeyaarimi, omaanta eero roshekitzi kyaatsini, apatziro apanipaeni owawijaakotaachani.

Riyotaakiri Jesoshi warijeeyopaeni ranteniri pinkathari ikowakaeriri

(Mr. 12.13-17; Rk. 20.20-26)

¹⁵ Ikanta ikijeeyanakani riraga warijeeyopaeni roojatzi ishitowantanaa ikenkithatakaawakagaeyakani, ikanteeyini:

—¿Tsika akanterika Jesoshi akompitakaantyaariri, akijakaantyaariri?

¹⁶ Roojatzi rotyaanteeyantakarini irirapaeni riyotaanewopaeni itsipateeyakarini riraga oyaateeyiririni Erooreshi. Ipokashitakiri Jesoshi, ikantakiri:

—Iyotaantatsiri, niyotzi piñaawaetziro rooperotatsiri: tee pitheeya. Eejatzi kameetha piyotaantziro Iwaperite Tajorentsi eejatzi eero pikemijantaperotziri atziripaeni oetarika ikantawitemiri rirorika pinkathari kaaririka pinkathari. Eekiro piñaawaetatziiro kameethatatsiri. ¹⁷ Iroñaaka pikantena oetarika pikenkithashiryari. ¿Okameethatzima aperi pinkathari, riraga Seesari ayorikite? Tema irira kaari joriyo. ¿Terikama okameethatzi?

¹⁸ Riraga Jesoshi riyotakotakiri ikowae yawitakani ramatawiterimi ikompitakaantyaaririmi. Rootaki ikanantanakariri:

—¿Eerokapaeni oshiyakaawaetashitachari paapatziyarimi Tajorentsi! ¿Iitaka pamatawitantenarimi? ¹⁹ Poñaayenari koriki pipapiintziriri oroomajatzi.

Roojatzi ramantanakari apaani ikithoki koriki iitachari tenaaryo. ²⁰ Roojatzi ikanantawakari:

—¿Ninkama ashitawori ipoo owakoteencharika? ¿Tsikama itzimika ashitawori iwaero jankinateencharika?

²¹ Rakanakiri:

—Kaarima riraga Seesari.

Roojatzi ikanantanakari:

—Panteniri irinta ikowakaakimiri; eejatzi pantzityaanari riraga Tajorentsi ikowakaakimiri.

²² Ikemaeyantawakaworini maawaeni iroka, ari rotsikanateeyanakarini, tekatsi paashini ikantaneeriri. Roojatzi rookantanaari: jateeyaneeni.

Ikamantakiri Jesoshi saroseeyopaeni “Kyaaryo, apiriintee eejatzi”

(Mr. 12.18-27; Rk. 20.27-40)

²³ Roojatzi ipokapaaki saroseeyopaeni. Iitashiwitakawo eero apiriinta añagae eejatzi, eero aatzi jenokinta. Ipokashitapaakiri, ikantapaakiri riraga Jesoshi:

²⁴ —Iyotaantatsiri, ikantzini Moeseeshi: “Eenitatsirika shirampari iina, omaanta tekatsirika itomi, aririka ikamaki, okameethatzi ragaero iinani rirentzi itzimakaanteeyaawori otomi. Itzimapaakirika otomi kimiwitanaka rirotaki ashityaarini rirentzini itomi”. ²⁵ Paerani eenitatsi atziri ikaateeyini 6 rirentzi. Itanakawori rantaritzini raawitaka iina, omaanta tee itzimakaero eentsite. Ikamashitaka. Ikanataka paashini rirentzi roojatzi raantawitaawo rirori. ²⁶ Eejatzi rirori tee itzimakaero eentsite. Ikamashitaka rirori. Eejatzi ikimiteeyakani maawaeni rirentzipaeni,

aawitawori iinani rirentzini. Tee itzimakagaeyironi eentsite. Ikamashiteeyakani maawaeni. ²⁷ Impaete okamae roori. ²⁸ Aririka ipiriinteeyaneeni iinja, ¿ninkama iinanteeyaaawoni? Tema iinanteeyakawonika paerani maawaeni.

²⁹ Roojatzi ikanantanakari rirori:

—Osheki pikompitakawo. Tee pikemaperotziro okantziri Iwaperite Tajorentsi, eejatzi tee piyotakoperotziri itajorentsiperotaki. ³⁰ Aririka ipiriinteeyaneeni rañaga eejatzi, tekatsi agaeroni iinja. Maawaeni piriintaachani eero ragae iinapaeni. Omaanta ikimitakoeyaarini ronampiripaeni Tajorentsi jenokinta. ³¹ Riraga kamaawitachari ari ipiriintee iinja, tema piñaanatziro ikantziri Tajorentsi iwaperiteki: ³² “Naaka Tajorentsi, raapatziyanewo Awaraama, Ijaaka, Jakoowo”. Ñaakiro, tee ikantzi: “Raapatziyawanaga paerani”. Omaanta eeniro añi ishira janta jenokinta, roojatzi ikanta raapatziyari iroñaaka rootaki ipinkathariwenantariri Tajorentsi.

³³ Ikemantawakawori iroka riraga piyotawenteeyakaririni ari imaeriiyanakini, rotsikanateeyanakarini, ikanteeyanakini:

—Kameetha riyotaantzi Jesoshi.

Ikamantziri Jesoshi oetaka okowakaaperoteeri Iwaperite Tajorentsi

(Mr. 12.28-34)

³⁴ Ikemaeyantakaririni warijeeyopaeni kameetha rakakiri riraga Jesoshi saroseeyopaeni, romaeryaakiri ipiyoteeyakani ipokashiteeyapaakirini rirori. ³⁵ Ikowawitaka ikompitakayaarimi warijeeyopaeni. Ikaatziri apaani iyotaantzirori Iwaperite Tajorentsi, riyoperotziro okantziri. Ikantawitapaakari:

³⁶ —Iyotaanari, eenitatsi osheki iyotaakaeri Iwaperite Tajorentsi: ¿tsika otzimika kameethaperotatsiri kaminagaantsi akemijantaperoteri?

³⁷ Ikantawakiri rirori:

—Rootaki iroka kameethaperotatsiri: “Pinintashireperoteriroña kameetha Tajorentsi, riraga Awinkatharite. Pikyaaryoowentero pinintashireperoteri maawaeni pajankaneki, eejatzi maawaeni pishireki, eejatzi pikantyaani pikenkithashiryaapiintyaari”. ³⁸ Rootaki anaakotantaperotatsiri maawaeni kaminagaantsi Iwaperiteki Tajorentsi. ³⁹ Eenitatsi paashini, kimitawori: “Okimita osheki pinintaperotaka eeroni, pikimiteerira paashinipaeni atziri, pinintaperoteri maawaeni”. ⁴⁰ Aririka pantero iroka, aritaki pimonkaatero maawaeni rojankinatzirini paerani Moeseeshi, eejatzi rojankinatzirini riraga kamanantayitzirorini iñaani Tajorentsi.

¿Ninkama iriri Jesokirishito?

(Mr. 12.35-37; Rk. 20.41-44)

⁴¹ Eenirowa ipiyoteeyakani warijeeyopaeni, ⁴² rojampiteeyakirini Jesoshi:

—¿litaka pikenkithashiryaakotziriri Rotyaantanewo Tajorentsi, riraga Owawijaakotantatsini? ¿Ninka tomintaririka?

Ikanteeyanakirini:

—Rirotaki icharineeteni Iraviiri.

⁴³⁻⁴⁴ Ikantakiri:

—Paerani ojankinatakaakirini Ishira Tajorentsi Iraviirini, ikanantariri Rotyaantanewo Tajorentsi: “Nowinkatharite”. Rooma piyotziro Iwaperite Tajorentsi okantzi: “Riraga Pawa Tajorentsi ikantakiri Nowinkatharite:

‘Pijeekimotena nakoperoki, pitsipatena eewawenteri atziripaeni. Pijeekanaki roojatzi nothonkantakyaari maawaeni kijakimiri’. ¿Iitakakya ikanantariri riraga Iraviirini paerani: “Nowinkatharite”? ⁴⁵Tema ikenkithatakotzitarini Iraviirini Rotyaantanewo Tajorentsi, ikantziri: “Nowinkatharite”. ¿Tsika ikantyaari Iraviirini ipinkathateeri icharineeteni impaetatsiri ijeeki? Rooma ametakawo apinkathatziri jewateeri.

⁴⁶Imaeritashiteeyanakani maawaeni. Tekatsi akaneentsini eechonkiini. Eejatzi paashiniki kitejiri tee rapiiteeri rojampitaneeri: ithaawantanakari rapiiterimi rojampiterimi eejatzi.

**Ikantzi Jesoshi: “Eero poshiyakotari iyotaantawitawori
Iwaperite Tajorentsi eejatzi warijeeyopaeni”**

(Mr. 12.38-40; Rk. 11.37-54; 20.45-47)

23 Ikanteeyakirini riraga Jesoshi piyotawenteeyakaririni eejatzi naaka maawaeni riyotaanewo:

²—Irira iyotaantzirori Iwaperite Tajorentsi eejatzi irira warijeeyopaeni rirotaki poyaatariri Moeseeshini riyotaantziro Iwaperite Tajorentsi. ³Okameethatzi pikemijantaperotero oetarikapaeni ikantzimiri omaanta eerokya pantziro rantziri. Ikantawitzimi: “Ari pikantya, kameetha pijeeki”, omaanta tee ijeeki rirori kameetha. ⁴Osheki opomeentsitzimotzimi pantero maawaeni riyotagaeyakimirini, omaanta tee riyoteemi maawaeni okaatzi okantziri Iwaperite Tajorentsi, eejatzi tee ipomeentsiwentzimaetawo rantero rirori oetarika ikantawitakimiri. ⁵Rantashitawo oetarikapaeni piñaantyaariri, piñaaperotantyaariri ikameethatzi. Tema romaawakotakawo eechonkiini Iwaperite Tajorentsi rakoki eejatzi roojoyinatakotzitatawo ipankaki, pikanantyaari kameetha raapatziyaperotakari Tajorentsi. Eejatzi rowaneentashitaka ikithaashitetziitakawo ikantakaaperotashitaka. ⁶Aririka rowaeyani, ikowaperotzi itsipatapiintyaari jewatatsiri. Eejatzi ikimitzitaka janta pankotsiki ipiyotantapiintarira joriyyopaeni ikowaperotaki itsipatapiintyaari jewatatsiri janta. ⁷Ikantakaaperotashitaka rootaki ikowantakari kameetha piwethateeyaarini janta aririka pitonkiyotyaari, eejatzi ikowaki pikanteeyerini: “Iyotaanari”. ⁸Omaanta eeroka, eerokya pikimitakotari. Eero pikowanaki ikanteetemi paashinipaeni: “Iyotaanari” iñaaperotantemiri. Maawaeni eerokapaeni pimonkaatawakagaeyakani: eerokataki yeeyipaeni. Apatziro Rotyaantanewo Tajorentsi rirotaki pikanteri: “Iyotaanari”. Okameethatzi apatziro piñaaperoteri irira. ⁹Jaka kipatsikika, eero pikantashitari paashinipaeni atziri: “Pawa”. Omaanta apatziro pikante Pawa riraga jeekatsiri janta jenokinta, eejatzi piripero eejatzi pirithori jaka kipatsiki. Tekatsi paashini pikanteri. ¹⁰Eejatzi eero pishinetziri ikanteetashiyitzimini: “Nee-watzinkarite”. Eenitatsi peewatzinkarite papintzite apaani, naaka riraga Rotyaantanewo Tajorentsi. ¹¹Pikowakirika peewawenante, pityaawo pamitakotapiinteri paashinipaeni, pineshironkateeyerini. ¹²Aririka pikante: “Naaka Neewawentemi, osheki nokameethatanaki”, aritaki ipashiwentakagaeyakimini Tajorentsi. Aririka pikante: “Tee nomatziro apaniroeni, Pawa Tajorentsi, pamitakotenari”, roojatzi ramitakotemi, imatakayemiro, kameetha peewawenantyaariri atziri.

Rootaki ikanteeyanarini rirori.

Ashironkaamatsitemiini iyotaantzirori Iwaperite Tajorentsi eejatzi warijeeyopaeni

¹³ Roojatzi ikantakiri Jesoshi iyotaantayitzirorini Iwaperite Tajorentsi eejatzi warijeeyopaeni:

—¡Ashironkaamatsitemiini! Poshiyakaawaetashita paapatziyari Tajorentsi, omaanta osheki pamatawitakiri atziripaeni. Kaari rooperori piyotaakiriri oetarika ikowakaawitariri Tajorentsi riyoteeririmi. Ashironkaamatsitemiini iinja powashironkaeyaani osheki. Eero paapatziyari Tajorentsi ipinkatharitakaantemiri pajankaneki, eejatzi eero pishinetziri paashinipaeni atziri raapatziyari ipinkatharitakaantyaariri rajankaneki. ¹⁴ Eeroka oshiyakaawaerintzi pikoyi paapatziyaarimi Tajorentsi. Osheki netakotakimi rooma paata ari powashironkaaperoeyakyaani. Osheki paapithatakiro opankopaeni kamaentsiripaeni oemi. Tema osheki pojanthaashitawo pamanaawaetashitari Tajorentsi. Omaanta tee paapatziyawo iñaani, rootaki rowashironkaantaperotemiri osheki iinja. ¹⁵ Eeroka poshiyakaawaetashita paapatziyarimi Tajorentsi. ¡Ashironkamatsitemiini! Pamatawitantaki osheki rootaki powashironkaanteeyaarini iinja. Piyaate tsikarika piyotaantawityaaririni paashinijatzitatsiri atziri ipeyanteeyari joriiyo roshiyantemirimi eerori rootaki riyaatanteeyaarini rirori janta paamariki kaari tsiwakanitatsini. ¹⁶ Osheki rowashironkaaperoeyemini Tajorentsi. Pikimitakoeyakarini kaari kokichaatsini ikathatziri paashini kaari kokichaatsini. Rooma tee piyotziri Tajorentsi rootaki kaari pimatantawo piyoteeri kameetha paashinipaeni atziri. Pikantashita: “Aririka akante: ‘Tema ojeeki Tajorentsiipanko jaga, piyotantyaari eero namatawitzimi’, pikenkithashiryaashita okameethatzi pamatawitante. Omaanta aririka pikante: ‘Tema ijeeki oootatsiri pinatachari osheki janta Tajorentsiipankokinta, piyotantyaari tee namatawitzimi’, tema kyaaryoopero piñaawaetziro kameethatsiri. Kaari pamatawitantzi”. Teemaeta piyotziri Tajorentsi oetarika ikowakaakimiri. ¹⁷ ¡Eeroka majontzi! Osheki piñaawaetashitaka. ¿Oetaka kameethaperotatsiri? ¿Ooroma kameethaperotatsiri? ¿Tajorentsiipankoma kameethaperotatsiri? Tema rashi Tajorentsi Tajorentsiipanko. Rootaki Tajorentsiipanko kameethatakanakiriri ooro ojeekakira. ¹⁸ Eejatzi tee okameethatzi pikantashita: “Aririka akante: ‘Tema ari ojeekaki aritaari ataantapiintanariri Tajorentsi apira, piyotantyaari eero namatawitzimi’, aritaki ayotzi kameetha amatawitante. Omaanta aririka akante: ‘Tema ari eenitatsi apira owamaakiniri Tajorentsi ataakiniri janta aritaariki, piyotantyaari eero namatawitzimi’, ari piyotzi eero amatawitantziroña. ¹⁹ ¡Eeroka kaari kokichaagantzi! ¿Iitaka kameethaperotatsiri? ¿Rirotakima pipira? ¿Rootakima aritaari pitaantanariri Tajorentsi pipira kameethatatsiri? Tema rashi Tajorentsi aritaari rootaki ikameethatakanakawori pipira pitaakiniri Tajorentsi”. ^{20–22} Paminetya, osheki pikantzi: “Tema eenitatsi aritaari ataantapiintanariri Tajorentsi apira”, “Tema eenitatsi Tajorentsiipanko”, “Tema eenitatsi jenokinta”, oetarikapaeni. Tee okameethatziroña pikantashitawo, tema piitashiwitaka okameethatzi pamatawitantzi. ¿Piitashitama tee ijeeki Tajorentsi? Tema ijeeki, eejatzi ari rowashironkaawentakimiro maawaeni pamatawitantzira. ²³ ¡Ashironkaamatsitemiini eerokapaeni warijeeyopaeni eejatzi iyotaantziroripaeni Iwaperite Tajorentsi! Poshiyakaawaetashita paapatziyari Tajorentsi, aritaki rowashironkaaperoeyakimini Tajorentsi iinja. Pamine, eenitatsi echonkiini

panteeyawitakarini. Paakirika piyorikite 10, apaani pipakiri Tajorentsi. Paakirorika piwankiri 10 meentashi, koraanteroshi, eejatzi tsirikana 10, apaani maawaeni irowa pipakiriri Tajorentsi. Rootaki panteeyawitakarini eechonkiini; omaanta eenitatsi kameethaperotatsiri ikowakaaperotawitakimiri Tajorentsi, omaanta iroka tee pantziro. Ikwakaawitakimiri kameetha piyeeki, eejatzi pineshironkateeyerini paashinipaeni atziri, eejatzi pikyaaryoowenteniri okaatzi ikowakaakimiri rirori. Maawaeni iroka roowitaka kameethaperotawitachari panteeyerinimi. Eekirokya impaetanaki pipashityaari apaani oshi, maawaeni paakiri.

²⁴ Tee piyoteeyini! Pikaaryoowentawitakawo kaari ikowakaaperotzimi Tajorentsi. Omaanta tee pikenkithashiryaperotzimaetawo rowaga ikowakaaperowitakimiri. ²⁵ Ashironkaamatsitemiini eerokapaeni! Poshiyakaawaetashita paapatziyarimi Tajorentsi, omaanta ari pashironkaperoteeyaani iinja. Pamine, pameteeyawitawoni pikiwaeyironi pimirimto eejatzi piwiratote otapiikira, omaanta tee pikiwimaetawo inthomaenta. Rootaki oshitzinatantayitakarini rooma tee pikiwiro. Eejatzi pikimiwitakawo eerori pimirimto. Ñaakiro, osheki pikiwayitzironi pakopaeni, pikameethatantyaarimi, omaanta tee paapatziyaari Tajorentsi pikameethatantyaarimi. Tema eejatzi piñaawenashiryagaero oetarika pashitawori apatziro eeroka, osheki paapithatatziri okaatzi rashitari paashinipaeni. ²⁶ Eeroka warijeeyopaeni kaari kokichaatsi: tee piyotziroña pantero kameethaperotatsiri! Aririkami pityaawomi pikameethatanakimi pajankaneki, roojatzimi okameethatzimi iñaaperotantemirimi Tajorentsi, eejatzi atziripaeni. ²⁷ Ashironkaamatsitemiini eerokapaeni iyotaantawitawori Iwaperite Tajorentsi eejatzi warijeeyopaeni. Osheki pamatawitantaki rootaki rowashironkaanteeyemirini osheki iinja. Pikimiwitakawo omoo impeeta romonkyaantapiinteetariri kaminkari. Kameetha owaneenkawitaka jeñokiini kitamaawitaka omaanta janta inthomaenta shitzitanaki. Tema yeekitaki itonkipaeni kaminkari. ²⁸ Ari pikimitzimotakari atziri pikameethatemi, iñaaperoyantawitakimirini riroripaeni okaatzi pantziri. Omaanta tee pikameethatzimaeta pajankaneki, osheki pamatawitantzi eejatzi osheki pantapiintakiro kaari kameethatatsi. Tema pitheeyashita. ²⁹⁻³⁰ Ashironkaamatsitemiini eerokapaeni oshiyakaawaerintzi paapatziyari Tajorentsi: osheki powashironkaaperoyeanyi iinja. Iroñaaka pimoontashiyitakirini kaminkari powantyaanariri itonkipaeni. Eejatzi poshirinkantayiteeyaririni itakaantaworini kamaentsiri paerani, riraga rowamaayitakirini pichariniiteni riraga kamanantayitzirorini iñaani Tajorentsi. Powaneenkayitakironi rowaga tonkitsipankopaeni kameetha. Pikitayitantaririni kameethatzinkaripaeni rajankaneki eejatzi pikantayitzini: “Aririkami nokoñaatzitakyaami paerani ikoñaatantakari nochariniiteni, eero nokempiyarimi naari nowamaeri rirori, riraga rowamaakirini nochariniiteni”. ³¹ Tema pikantakotashita eeroka apaniroeni aririka pikanteeyeni: “Nochariniiteni riraga owamaakirini kamanantayitzirorini iñaani Tajorentsi”. Pikantashita: “Eero nakawentziri riroripaeni”. Pamatawitashitaka eeroka apaniroeni. ³² Eejatzi eerori iroñaaka pikimitakoeyakarini. Eerokateeyakini owamaantatsiri. Aritaki pimonkaatakiro ritakarini rantakiri pichariniiteni. ³³ Kimiteeyakimini maankipaeni! Tee pikameethaperoeyini! Piitashitama eero rotyaantzimi Tajorentsi paamarikinta kaari tsiwakanitatsini?

Ikanteeyakirini Jesoshi: “Rowashironkagaeyakimini Tajorentsi”

³⁴ Eekiro riyaatatyee ikanteeyirini riraga Jesoshi:

—Notyaantemiri iinja paashinipaeni kamanantayiterorini iñaani Tajorentsi, rirotaki iyothaniperotatsiri eejatzi iyotaantatsiri. Notyaantemiri riyoteemi kameethaperotatsiri. Niyotakotakimi eero paapatziyawakari, inta powamaagaan-tashiteeyawakyaarini apanipaeni eejatzi apanipaeni pikentakotakaantawakiri, riraga paashinipaeni pipajapajaatakaantawakiri janta pankotsiki pipiyotan-tapiintarira eejatzi paashinipaeni pikijagaantawakiri tsikarika ikinayitakini. ³⁵ Eenitatsi kaari kameethatatsiri pantakiri eerori, rooma inimotakimi eerori ikameeta maawaeni kameethatzinkari: ritanakawo rowamaakiri riraga Aweerini eejatzi ikantanaka paashinipaeni maawaeni roo oweyaantapaakawori riraga Jakariiyashi, riraga itomini Perekiiyashini. Rowamagaeyakirini pichariniiteni janta Tajorentsi pankoki okaakiniki aritaari. Aririkami pikoñaatzitakyaami eeroka, arimache pakawentakirimi eerori. Ashi poyiro powamaantzi. ³⁶ Kyaaryootaki iroka nokantemiri. Ari pimonkaatakiro paata iroka nokantakimiri. Ashi poyiro powashironkaeri paashinipaeni atziri kameethari. Rootaki ikanantemiri Tajorentsi: “Eenitatsi pantani”. ³⁷ ¡Ashironkaamatsitemiini jerojareejatzipaeni! Eerokapaeni powamaakiri rotyaantanewopaeni Tajorentsi: tema pompojantakari mapi kamanantayitziroirini iñaani Tajorentsi. Okimitziriranki tyaapa ojatewiririkitziri iyeerikini eejatzi nokimiwitaka naari, osheki netakoeyawitakimini. Nokowaperowitaka nowawijaakoeyemini omaanta eerokapaeni tee pikowaeyini namitakoeyemini. ³⁸ ¡Pamine sha! ¡Iroka pinampika! Ero roojatzi okanteetatyeeyaani ojeeki. Tekatsi jeekatsini iinja. ³⁹ Ero papiitaana piñagaana. Apatziro piñagaena iinja, pikanteerika: “Kameethaperotaki Jesoshi, rirotaki Awinkatharite, riraga Rotaantanewo Tajorentsi”. Osheki pikimoshirewenteeyanakinani.

Rootaki ikantakiriri riraga Jesoshi.

Iinja ishekiroryagaeteero Tajorentsi panko

(Mr. 13.1-2; Rk. 21.5-6)

24 Roojatzi riraga Jesoshi riyowantanaa Tajorentsi pankoki roowiteenchami riyaaete. Nopakashiteeyapaakirini naakapaeni riyotaanewo naminakagaeyapaakirini notsikanateeyapaakawoni maawaeni Tajorentsi panko. ² Roojatzi ikanteeyantanakarini:

—Piñaakiro maawaeni iroka pankotsika. Piñaawitakawoka iroka pankotsi iroñaaka. Iinja eero piñagaero eejatzi. Ari ishekiroryagaeteero maawaeni okaatzi piñaawitakarika.

Tsika okantyaaka rootzimateentsirika ipokae Jesoshi

(Mr. 13.3-23; Rk. 21.7-24)

³ Roojatzi niyaateeyanakini tonkaariki oetachari Oriiwomashi, notonkaanaki, tonka, tonka. Areeteeyapaakinani tonkaariki, ari imakoryaapaaki Jesoshi, roojatzi niyaatashitapaakiri nokantapaakiri:

—Pikamanteeyenani: ¿Tsika okaateka ishekiroryaanteetyaawori irona pankotsipaeninta? ¿Litaka iyotakayenani iinja tsika okaateka pipokantyaari, othonkanteeyari kipatsi?

⁴Ikantanakiri riraga Jesoshi:

—Kyaaryoowa, ramatawiteetzimikari iinja. ⁵Eenitatsi oshekini pokatsinipa kantapaentsini: “Naaka Rotyaantanewo Tajorentsi”. Kyaaryoowa, ramatawitashitzimikari rirori. ⁶Pikemakopiinteyeroni omanataantsi. Pikemaeyerini atziri ikan-teeyeni: “Romanatawakaeyatyaani paashinikipaeni nampitsi eejatzi paashiniki kipatsipaeni”. Omaanta eero pithaayi. Aritaki okantyaari romanatawakagaeyaani. Omaanta tekira omonkaatya maawaeni nokantakimiri, okaatzi nopokanteeyari. Tekira othonkanteeyari kipatsi. ⁷Atziri jeekatsiri paashinikipaeni kipatsi ari ikijawakayitanakyaani jeekatsiri paashini kipatsi, romanatawakagaeyani. Itasheyeyanakini, tekatsi ragae rowaeyaari. Opokaeyeni antawo mantsiyarentsi. Omoyekapiintya kipatsi, othonkayiteroni tsikarikapaeni omoyekya. ⁸Omaanta teki-raata omaperota ikemaatsitaperotyaaowo katsiri.

⁹Eekiro riyaatatyeek ikamantawakina:

—Riyotakimirika atziri paapatziyakina, rowashironkaeyemini ikemaatsitaka-gaeyemironi osheki katsiri, rowamaakaantemi, ikijeeyemini maawaeni atziri. ¹⁰Osheki atziri piyakoteeyaworini ranteero kaari kameethatatsi, roojatzi rookanteeyawo raapatziyari Tajorentsi. Ikiyayitanakirini paashinipaeni kemijantzinkari raakaantayitanakirini. ¹¹Iinja osheki pokatsini theyashitachani ikantapaaki:

—Naaka iyotaantzirori Iwaperite Tajorentsi. Tema ramatawiteeyashitakarini osheki aapatziyawitakariri Tajorentsi. ¹²Eekiro riyaaanakiyee atziri rantaperotanakiro kaari kameethatatsi rootaki rookantanakyaawori inintashiretawakagaeyani eejatzi ipyekotantanakyaariri Tajorentsi. ¹³Omaanta ninkarika kijokiro owaperotenani ikanteetatyaaani raapatziyana rirotaki nowawijaakoteeyerini. ¹⁴Piyaatakayero noñaani eerokapaeni maawaeni aapatziyanari. Piyaate maawaeniki kipatsi, pikanteri maawaeni atziri nokowaki nowawijaakoteri. Omonkaatapaakyaarika maawaeni iroka, roojatzikya omonkaatantapaakya maawaeni nokantzitakimiri.

¹⁵Eekiro riyaatatyeek ikamanteeyanani:

—Paerani rojankinatzi Intañeeri, riraga kamanantzirorini iñaani Tajorentsi, ikantzini: “Aritaki ipokaki iinja jaga Tajorentsi pankonakiki osheki kaari kameethatatsini, reewanaperoeyashiteeyakawoni okaatzi jeekayitatsirini jaga maawaeni”. Tema piyotzi iroka nokenkithatakotziri. Aririka piñaakiripa atziri rantapaakirorika okaatzi rojankinatzitakarini riraga Intañeeri rootaki piyotantanakyaari irika nokamantakotziri. ¹⁶Roojatzi pijeekirika Joreeyaki, pishintsite pishiyeyanakini tonkaariki. ¹⁷Aririka pijeeki inkokironta, eero pikyaapanaatzi inthomaeki pipankoki paantapanaatyaawori powaagawo, inta pishiyaperotanaki. ¹⁸Eejatzi aririka pijeeki owantsiki, eero pipiyashitapanaatawo paashini piithaari. ¹⁹Ashironkaamatsiteroeni paata tsinani motzitatsiri eejatzi thotatsiri eentsite eero omatziro oshiyaperota kameetha. ²⁰Kaakitaki iinja pishiyapithatyaari omaanta pamaneri Tajorentsi okantya eero pishiyanta inkanipaeteki, eejatzi eero pishiyanta kitejiriki pimakoryaantapiintari.

²¹Eejatzi ikantzi riraga Jesoshi:

—Osheki piñeero iinja opomeentsitzimoteeyemini. Pashironkaaperotanakyaarona, panaakoteri maawaeni itakaantaworini atziri paerani pashironkaeya. Eejatzi eero iñiuro maawaeni impaetatsiri ijeeki okimitaka iroka. ²²Aririkami ojamanitemi rowashironkaeyeminimi, ari pithonkaeyakyaanimi,

omaanta riraga Tajorentsi ikaminthaakiri maawaeni aapatziyariri riyoyeeyakirini, rootaki kaari ojamanitanyia rowashironkaemi. ²³ Eejatzi iitarika kantakimini: “Areetapaaka Rotyaantanewo Tajorentsi riraga Owawijaakotantatsini; pamineri irika”. Paashini kantatsini: “Irinta areetapaaka janta”. Omaanta eero paapatziyari. ²⁴ Kaakitaki iinja osheki amatawitantatsiri ikantapaaki: “Naaka Jesokirishito riraga owawijaakotantatsiri”. Omaanta kaari. Paashinipaeni ikante: “Naaka iyotaanzirori Iwaperite Tajorentsi”. Ramatawitantayitapaakyaaririni atziripaeni tema itajorentsijeempiyaashitapaakya. Eejatzi aritaki ikowakowawitakya tsika ikantya ramatawitantyaaririmi riyoyaaperotayitakirini Tajorentsi. ²⁵ Naakiro, nokamantzitakimiro tsikarika okantyaari iinja. ²⁶ Rootaki piyotantyaari aririka ikanteemi: “¡Pamine! Irinta Jesokirishito janta okaankiteronkiitziinta”. Ero patsipetawo piyaatzi. Eejatzi ikanteetemirika: “Irika jaka Jesokirishito inthomaekika pankotsi. Ero pakiri”. ²⁷ Kyaaryo, nopoñaaka naaka jenokinta, natziriperotapaaki kipatsikika. Eejatzi nopiyee paata janta jenokinta. Tema romapokimi tariito rookathatyaarika, tyaaooo, ithotyaapaentziro janta jenokinta. Ari nokimiteeya iinja naari aririka nopokae: nomapokaeyapaemini omaanta ari piñeeyawaenani maawaeni. ²⁸ Tsikarika ijeeki kaminkari, eejatzi rewoteenkatzita riroripaeni tzijo. Eejatzi okimitaka, tsikarika ijeeki kemijantawitanari, eejatzi tsikarika ijeeki kaari yotana, rootaki ipokashitantyaariri oshekini amatawiterini.

Aritaki okantyaari iinja ipokanteeyaarini Jesoshi

(Mr. 13.24-37; Rk. 21.25-36; 17.25-36; 12.41-48)

²⁹ Eekiro riyaaataayee ikantzi riraga Jesoshi:

—Ari osheki opomeentsizimoeyanakyaaarini atziri, maawaeni: osheki rowashironkagaeyanakyaaariroña. Roojatzi intsipaete itsiwakanaki oorya, eejatzi riraga kashiri, eejatzi ipariyanaki ompokiro maawaeni: tema shewatanaka maawaeni jenokijatzi. ³⁰ Roojatzi nokontetantapaakya janta jenoki. Roojatzi retakotanteeyanakyaani maawaeni theenkaeyanarini. Ari iñeeyawaenani maawaeni atziri nokinapae menkoriki nopinkatharitaperotapaaki, noshipakiryaaaperotapaaki. ³¹ Itziwootanakiri nonampiri tziwoorentsi. Maawaeni nonampiri ipokaeyapaakini ipiyoteeyerini maawaeni aapatziyanari. Maawaeni ikaatzi niyoyeeyakirini. Ithotyeeyerini ipiyoteeyerini riroripaeni maawaeni paashinikipaeni kipatsi.

³² Paashini ikamanteeyanarini riraga Jesoshi:

—Iroñaaka noshiyakaawentemiro iyeera. Pikemijantena. Rooteentsirika oshookaempekitanaki, eejatzi oshitane, ari piyotanaki rooteentsi okithokitee. ³³ Eejatzi okimitakya, aririka piñaawakiro iroka nokantzitakimirika piyotantyaari rooteentsi nopokae. ³⁴ Eerorika pikamita, aritaki piñaawakiro maawaeni iroka nokantzitakimirika. ³⁵ Othonkaeya jenokijatopaeni eejatzi kipatsi omaanta noñaani eero othonka. Omonkaataperoteeya kameetha maawaeni nokantakimiri. ³⁶ Omaanta tekatsi yotatsini tsikarika okaate; tee riyotzi ronampiri Pawa, eejatzi naari tee niyotzi. Apatziro Pawa apaniroeni yotatsiri. ³⁷⁻³⁹ Paerani eenironi ijeekini riraga Noe, rowapiinteeyani atziripaeni, ishinkiteeyani, raapiinteeyini iina, maawaeni. Tee ikenkithashiryaaakotanaawo ikantawitakariri Noeni: “Kaakitaki oonkawo”. Roojatzi iinja rotetantanaka riraga Noeni ipitoki, rashitakotanaka, jae tok. Omapokapaakiri antawo inkaani, oonkanaka. Ithonkaeyakani, maawaeni theenkakiriri, itsitsiyeyakini. Eejatzi ikimitakya iinja maawaeni theenkaeyanarini,

aririka omonkaatapaakya nopokanteeyari, eero ikenkithashireeyani nomapokaeya-paakirini. Rootaki nowashironkaanteeyapaakyaaririni, eero nowawijaakotapaeri. ⁴⁰ Roojatzi itsipatawakayaarika apite shirampari thamaetatsiri janta owantsiki, apatzirorika apaani rirotaki aapatziyanari. Tema rirotaki irira naaneeri notsipatanakyaari, omaanta paashini, eero naaneeri. ⁴¹ Okimitakya, eenitatsi apite tsinani tonkayitzirorini shinki, apatzirorika apaani aapatziyanari tema rootaki irowa naaneeri notsipatanakyaawo, omaanta paashini eero naaneero.

⁴² Rootaki paamagaeyantanarini, pikenkithashiryaaapiintena. Tee piyotzi tsika okaateka nopokantyaari. Nomapokapaakimikari. ⁴³ Okimitaka riraga ashitawori ipanko ikoshiteetzi. Riyoteemi rooteensi ipoke koshitantatsini, ikakitemi, eero ishinetzirimi ikoshiteri, inta roepiyawaerimi. ⁴⁴ Eejatzi naari, paamagaeyantanarini, nomapokaemikari. Paapatziyaperoteena, tee piyotzi tsika okaateka nopokantyaari. ⁴⁵ Pikimityaari onampirentsi kameethari, ikyayooowentziniri maawaeni ikantziriri iwaatorote. Ikanteririka irira: “Eeroka wetsikapiinterorini rowanawo notyomi, pipiinteri kameetha”. Tema imonkaatakiniri. ⁴⁶⁻⁴⁷ Aririka iñeeri kameetha riwetsikapiintziro rowanawo, ari ikanteri: “Kameetha pantziro nokowakaakimiri. Iroñaaka eeroka kempoyeenawoni maawaeni tzimimotanari. Kameetha nopinatemi, niyotzi eero pamatawitana”. Tema ari ikimoshiryaanaki ronampiri. ⁴⁸ Omaanta eenitatsirika paashini ronampiri, kaari aapatziyarini riraga iwaatorote. Ikantashitya irinta: “Iroñaaka jatanaki nowaatorote, eero ipiyita”. ⁴⁹ Roojatzi irinta kaari aapatziyariri ikijiri paashinipaeni onampirentsi, ikapojapiintziri, ishinkitapiinta. ⁵⁰ Roojatzi romapokapaakiri riraga iwaatorote, tee raamayari riraga kaari aapatziyarini. ⁵¹ Roojatzi rowashironkaapaakiri, rotyaanteri janta inteenanta, itsipatantyaariri amatawitantatsiri. Roojatzi janta riraaperotanakya eejatzi osheki ikemaatsityaawo kat-siri. Eero pikimitari eeroka, inta irintakya pikimityaari riraga aapatziyaperotariri iwaatorote.

Rootaki ikantziri riraga Jesoshi.

Roshiyakaawentakiro 10 ewankawo

25 Eekiro riyaatatye ikamanteeyakinani riraga Jesoshi:
 —Iroñaaka noshiyakaawentemiro tsika ikanta Tajorentsi reewawenantzi. Eenitatsi ewankawo 10, kowatsiri aminakowentero rayi iina apaani shirampari. Okanta otsitenitanaki roojatzi aantayitakani oorentamento ootanakyaari iinja aririka ipokaki. ² Okaataki ewankawo iyoperotaneentsiri apawakooni eejatzi okaataki kaari yotatsini apawakooni. ³ Aawiteeyanakawoni irowa ootamento, omaanta tee ayiro oyeenka oriwo ootantyaari roori. ⁴ Omaanta roori yotatsiri, aakotanakiro oyeenka oriwo ootantyaari awotsikira. ⁵ Ikantaka rojamanitaki aatsini iina, tekiraata ipokeeta. Agaeyakironi owochokini, roojatzi omaanteeyanakani maawaeni. ⁶ Okantaka niyankipaeteki tsiteniri, okemataatzi kaemaantsi: “Kaakitaki aatsini iina, piyaate paminawakiri”. ⁷ Roojatzi opiriinteeyantawitanakani maawaeni, owetsikawitanakari ootamento. ⁸ Okantawitakawo kaari yotatsini: “Pipena naari eechonkiini pashi oyeenka oriwo rooteentsi nothaatakotya nashi naari”. ⁹ Akanakiro rowaga yotanitzinkawo: “Eero nopimi. Iyotaka nashi naari. Tekatsi nopemiri eerori. Nopakimirika tekatsi nootaneeya naari. Piyaate pamananantapaentya eerori ipimantapiinanta”. ¹⁰ Roojatzi iyaatantanaka amananan-tapaenta. Aritaki areetzimatapaaka riraga aatsini iina kyaanaki janta ithomaenta

pankotsiki. Itsipaeyanakawoni wetsikaenchari inkaaganki. Ashitakotanaka pankotsiki, tog. ¹¹Roojatzi opiyawitapaaka kaari kenkithashiryaacha, okantawitapaakari: “Pashitareenawo naaka jaga”. ¹²Omaanta ikantawakiro: “Tee niyotzimi, ninkarika. Tee nokoyi pipokashitena jaka”. ¹³Pikenkithashiryaakoperotawakiro iroka noshiyakaawentakimirika. Okimitakaga yotaniperotatsiri aamaaperotakari aatsiri iina, eejatzi pikimitya eerori: paamayena tee piyotzi tsikarika okaatzi nopokanteeyaari. Yotaniperotatsiri kijokiro owakotziro oyeenka oriwo. Eejatzi pikimitya eerori, kijokiro powanakiro Ishire Tajorentsi.

Roshiyakaawentakiri Jesoshi atziripaeni ipaetakiri koriki roshekeeri

(Rk. 19.11-27)

¹⁴Eekiro ikantatzi riraga Jesoshi:

—Eejatzi noshiyakaawentemiro paashini tsika ikanta Tajorentsi ipinkathariwenantzi. Kimitaka riyaatziranki ashaagantachari paashinikinta nampitsi. Ritakawo ikaemaeyakirini ronampiri maawaeni, ikanteeyakirini: “Nokowaki poshekeenari noorikite”. ¹⁵Roojatzi ipantakari apaani ronampiri koriki 5.000. Ikanatakiri: “Ajaa, poshekeenarira noorikite”. Rakanakiri: “Jee, aritaki”. Eejatzi paashini ipakiri rirori: ipakiri ikaatzi 2.000, osheki ipinataka. Ikanatakiri: “Ajaa, poshekeenarira”. Rakanakiri: “Jee, aritaki”. Eejatzi paashini ipawitakari rirori ikaatzi 1.000. Ikowawitaka roshekeenirimi. Eejatzi ipinataka rirori osheki. Riro ipaperoetakiri osheki yotaniperotatsiri. Omaanta riraga yotatsiri eechonkiini tee ipaperoetziri osheki. Ipaeyakirini maawaeni roojatzi riyaatantanaka ashitariri iyorikite paashiniki nampitsi. ¹⁶Riraga aaperoteentsiri koriki 5.000 riyaaanaki, roshekyaaerotantyaanariri iyorikite iwaatorote. Ikantaka riyomparitaka; roojatzi raantaka paashini koriki 5.000. ¹⁷Eejatzi riyomparitaka rirori agaentsiri 2.000. Eejatzi roshekitakiniri: raaki rirori paashini 2.000. ¹⁸Omaanta riraga aawiteenchari 1.000 raanakiri rotetashitanakari omooki kipatsi. ¹⁹Ojamanitakotaki iwaatorote. Ikantaka iinja roojatzi ipiyantapaa ipankoki. Ikantapaakiri: “Iroñaaka pamaenari maawaeni noorikite. Nokoyi niyote tsika ikaataki”. ²⁰Roojatzi ipokantapaaka ipaetanakirira paerani 5.000, ikantapaakiri iwaatorote: “Irika piyorikite pipanakiniriranki eejatzi irika paashinika piyorikite 5.000 rirotaki naakiri niyomparitantakari”. ²¹Roojatzi ikanantawakari iwaatorote: “¡Kameethataki! Pimataperotakiro nokowakaakimiri. Pikyaaryoowentakiro eechonkiini piyomparitaka rootaki iroñaaka nopantemiri paashini osheki. Eeroka aminakaanteroni. Iroñaaka pipokanaki jaka, pikye pitsipatena akimoshireeyeni”. ²²Roojatzi ipokantapaaka riraga ipaetanakirira paerani 2.000, ikantapaakiri iwaatorote: “Ajaa, irika piyorikiteka pipakinari. Niyomparitaka osheki, noshekyaaantakimiriri. Naakimini paashini 2.000”. ²³Ikantawakiri iwaatorote: “Kameethataki, pimatakinawo nokowakaakimiri. Pikyaaryoowentakiro eejatzi piyomparitaka, rootaki nopantemiri paashini osheki. Eeroka aminakaanteroni. Iroñaaka pikyee jaka pitsipatena akimoshireeyeni”. ²⁴⁻²⁵Rimpaetapaaki riraga aawiteenchari 1.000, ikantawitapaakari: “Niyotakimi eeroka, tee pineshironkatantzi, osheki nothaawantakimi. Noetakaamintheetzi noshekyaaakimiririka piyorikite, ari paapithateenarimi maawaeni, rootaki kaari niyomparitanta. Rootaki nokitatanakariri piyorikite inthomaeki kipatsi. Irika piyorikiteka, pagaeri”. ²⁶Roojatzi ikantawakiri: “Tee okameethatzi pantziri, osheki piperataka. Piyowitaka nokowawitaka naari roshekitanakimi noorikite. ²⁷¿Iitaka kaari pipantari riraga kempoyaapi-

intziriri koriki? Ari pipakirimi iriranki, ipinatawaenami, apawo naantakyaarimi. Eejatzi ipitawaenarimi maawaeni nashipero naari”.²⁸ Roojatzi ikantawakiri riraga paashini ronampiri: “Paapithateri noorikite, piperi riraga oshekyaaikinariri iroñaaka 10.000.”²⁹ Nopaperoteri osheki riraga ashaagantaperotachari, omaanta riraga kaari ashaagantaperowitacha otzimimowityaaririka eecheonkiini aritaki naapithatakiri tekatsi jeekimotaneerini.³⁰ Iroñaaka irika paanakiri janta pookeri otsiteniperotz-inta rowaga paamariki kaari tsiwakanitatsini, tee ikameethatzi. Nokowaki ikaateri maawaeni riraga riraaperoty a eejatzi kemaatsitakawori katsiri. Janta riraawaetyaanta, ratsikaekityaanta. Tyakiririri, tyakiririri”.

Iinja Jesoshi ikantakowenterini maawaeni atziri

³¹ Ikamanteeyanani riraga Jesoshi:

—Naaka poñaachari jenokinta, nokoñaatapaaki jaka kipatsikika. Rooteentsi niyaatane, roojatzi ari nopiye, notsipatyaari maawaeni nonampiri. Nopokantyaari, arimache nopinkatharentsitapaaki, notsipatapaakyaari maawaeni nonampiri. Nopinkatharentsiperotapaaki, ipinkathaperoeyawakinani maawaeni jeekatsiri.³² Nopiyoteeyapaakirini injja maawaeni atziri, poñeeyapaencharini paashinikipaeni kipatsi. Nokimitakotyaari ashitachari ipirapaeni rinashityaaririka: rinashitakari owisha, rinashitzitakari riraga kaawira, maawaeni. Eejatzi nokimitakaantapaakiri injja naari maawaeni atziri: ninashityaari aapatziyakinari, eejatzi ninashityaari riraga theenkanari.³³ Nokanteeyerini maawaeni aapatziyanari: “Pipoke jaka nakoperokika”. Eejatzi nokanteeyerini paashinipaeni: “Pipoke eerori jaka nampatekika”.³⁴ Roojatzi nokanteeyantakyaarini maawaeni nakoperokitziri: “Pipokaeyanakini maawaeni eerokapaeni ikimoshiretakaaperotemi osheki Pawa. Paerani riwetsikitakimironi piyeekantyaari janta inampikinta. Iroñaaka piyaate pitsipatyaari. Kameetha ipinkathariwenteeeyemini.³⁵ Ayimawitakinani notashe, pipawakinani noyaari. Ayimawitakinani nomiri, pipawakinani nomiri. Tee piyowitanani omaanta pineshironkatantakinari janta pipankokipaeni.³⁶ Tekatsiwitani noethaari, roojatzi pipakinawo. Nomantsiyawitani, roojatzi pipokashitakina pineshironkatakina. Romonkyagaetakini omonkyagamentotsiki roojatzi pipokashitanakina pineshironkatakini”.³⁷ Ari pikaateeyerini maawaeni paashini kameethatzinkari rajankaneki pikanteeyinipa: “Nowinkatharite, tsika okaatzika ayimatantawitakimiri pitashe nopantakimiri powanawo. Tee nokenkithashiryaaneero. ¿Tsika okaatzika ayimatantawitakimiri pimir, nopantakimiri? ³⁸ ¿Tsika okaatzika noneshironkatantakimiri noemaakimi nopankoki? ¿Tsika okaatzika nopantakimiri piithaari? ³⁹ ¿Tsika okaatzika noñaantakimiri pimantsiyatzi niyaatashitantakimiri noneshironkatantakimiri?” ¿Tsika okaatzika omonkyagaetakimi nareetantakitzimiri? ⁴⁰ Roojatzi nokanantanakyaari: “Kyaaryo nokantemi: ‘Pineshironkatakiririka apaani aapatziyanari eejatzi pikimitzitakina naari, pineshironkatakina””.⁴¹ Roojatzi nokanteeyantakyaarini maawaeni katziyeenchari nampateki: “Piyaateeyeni iroñaaka janta paamarikinta kaari tsiwakanitatsini, pikemaatsityaawo paamari riwetsikakiri paerani Tajorentsi. Riwetsikashitziriri iwinkatharite kamaaripaeni eejatzi maawaeni ikaatzi oyaatziriri. Iroñaaka ari pikaateri pitsipatyaari janta, osheki powashironkaaperoeyaani.⁴² Paerani ayimatakina notashe, omaanta tee pipawakina noyaari. Ayimatakina nomiri, omaanta tee pipawakina.⁴³ Niyaatashitawitzimini noñeemi, omaanta

tee pineshironkatawakina, tee poejeekawakina pipankoki. Tekatsini noethari, omaanta tee pipawakina nokithaatyari. Nomantsiyatzini eejatzi romonkeetakina omonkyaagementotsiki, omaanta tee pipokashitana pareetena". ⁴⁴ Roojatzi ikanteeyantanakinani eejatzi: "Nowinkatharite, ¿tsikapaetenika okaatzi noñaantakimiri pashironkaawaetaka kaari noneshironkatantzimi?" ⁴⁵ Roojatzi nokanteri: "Kyaaryo, tee pineshironkatziri irintapaeni aapatziyanari, rootaki kaari pineshironkatantana naari". ⁴⁶ Rowashironkaeyerini riraga Tajorentsi janta paamari kaari tsiwakanitatsini. Ikanteetatyeyyaani ashi royiroyi ijeeki janta; omaantakya riraga kameethatzinkari ijeekaeyini rirori janta jenokinta, ikanteetatyeyyaani rañaaperotapae.

**Ikenkithawaetakaawaka joriyopaeni: "¿Tsikarika
akanteri Jesoshi owamaakaanantyaariri?"**

(Mr. 14.1-2; Rk. 22.1-2; Jowa 11.45-53)

26 Ithonkantakawori riraga Jesoshi ikamanteeyakinani maawaeni iroka, ari ikanteeyanani naaka maawaeni riyotaanewo:

²—Piyoteeyakini rooteentsi areetya kitejiri akenkithashiryaa kotapiinantarini rawijantakarini paerani ronampiri Tajorentsi janta Ejiipitoki. Okaataki apite kitejiri areetantyaari. Roojatzi raakaananteetenari ikentakootena.

³ Roojatzi ipiyotaka riraga jewayitziririni ñaanakowenantatsiripaeni eejatzi riraga aataperoteenchari. Ipiyotaka janta ipankoki iwinkathariteki ñaanakowenantatsiripaeni. Iwaero irira rirotaki Kaejashi. ⁴ Rajaryaakari Jesoshi rowamaakaanteri:

—¿Tsika akanterika Jesoshi aantyaariri eejatzi owamaakaanantyaariri? Omaanta tee akoyi riyote atziripaeni, ikijakowentarikari.

⁵ Ikantanaki paashinipaeni:

—Pamine, rooteentsi areetya kitejiri rawijantanakarini paerani ronampiri Tajorentsi Ejiipitoki, rooteentsi ikimoshireeyanakini atziri maawaeni. Eero amatziri aaneeri rirori iroñaaka, ikijakowentarikari maawaeni atziri.

Ojeetantakari Jesoshi wetaaniyajato kajankaari

(Mr. 14.3-9; Jowa 12.1-8)

⁶ Ikantaka riraga Jesoshi itharyaanaka roojatzi rareetantapaaka Wetaaniyaki. Itsipateeyakinani naakapaeni maawaeni riyotaanewo. Nareeteeyapaakani ipankoki Shimo, riraga pathaawitacharini paerani. ⁷ Nowaeyapaakani, roojatzi opokashitapaakiri roori tsinani, amakotakiro kajankaari poteeryaki kameethari. Oshekini owinawo iroka kajankaari. Roojatzi ojeetapaakiri iitoki Jesoshi. ⁸ Noñeeyawakironi irowa, nokijeeyanakironi, nokantzi:

—¿Litaka apaatantawori? ⁹ Opimanteromi kajankaari, aantyaatami oshekini koriki, oneshironkaterimi oshekini owashironkaenkari.

¹⁰ Ikantanaki Jesoshi:

—¿Litaka pikantawenantawori iroka tsinanika? Kameethataki okaatzi antakirika.

¹¹ Rooma riraga owashironkaenkaripaeni ikanteetatyeyyaani itsipateeyemini jaka pineshironkatapiinantyaariri, omaanta naaka eero nokanteetatyeyyaani nojeekimoteeyimini naari. ¹² Iyotakotakina iroka tsinanika rooteentsi nokame, rootaki ojeetantakinari. ¹³ Kyaaryo iroka nokamantemirika, tsikarika ikenkithatakoteetero noñaani, aririka othotyaanakya maawaeni kipatsiki eejatzi ikenkithatakotzityaawo

iroka tsinanika okaatzi antakiri ikenkithashiryaa kotantapiinteetyaawori roori oneshironkatakina.

Ikantziri Joorashi ñaanakowenantatsiri: “Namitakotemi payeri Jesoshi”

(Mr. 14.10-11; Rk. 22.3-6)

¹⁴Ikantaka riyatashitakiri Joorashi karyootejatzi riraga jewatayitziririni ñaanakowenantatsiri ikenkithatakaeri. Rirowitaka naawita riyotaanewo Jesoshi.

¹⁵Ikantapaakiri:

—Aririka nokamantemi tsika pikanteriri Jesoshi paantyaariri, ¿itaka pipinatenari?

Ikantawakiri:

—Nopinatemi koriki ikaate 30 ikithoki riwetsikaetziri piraata.

Roojatzi ipantawakari. ¹⁶Roojatzi ipiyantapaa riraga Joorashi. Aripaete raminap-erotziri riyotantyaari tsika ikanteriri raakaanantyaariri.

Riweyaantakaanaari rowakaanaari riyotaanewo Jesoshi

(Mr. 14.12-25; Rk. 22.7-23; Jowa 13.21-30; 1 Ko. 11.23-26)

¹⁷Monkaatapaaka kitejiri nowaeyawoni paa kaari tapiyacha. Roojatzi riyatashitantakari apanipaeni riyotaanewo riraga Jesoshi, ikantapaakiri:

—¿Tsika pikoyika nowojantemiro owaeyaarini akenkithashiryaaantyaawori rawi-jantanakarini ronampiri Tajorentsi janta Ejiipitoki paerani?

¹⁸Ikantawakiri:

—Piyaate Jerojareekinta, pikantapaakiri shirampari piñaapaakirinta janta: “Ari ikantzi iyotaantatsiri: ‘Rooteentsi nomonkaatero maawaeni ikowakaakinari Pawa. Nokoyi noya pipankoki, notsipateeyarini maawaeni niyotaanewo’”.

¹⁹Roojatzi riyatantanaka, imonkaatakiro maawaeni okaatzi ikantakiriri riwet-sikaeyapaakini royaari. ²⁰Otsitenitanakari, itsipateeyakinani Jesoshi naaka-paeni riyotaanewo, riyateeyapaakini janta rakiyoteeyakinani maawaeni janta.

²¹Eenirowa nowaeyanakani maawaeni, roojatzi ikanteeyantanakinani rirori Jesoshi:

—Kyaaryo nokantemi: iroñaaka jaka pikaatzika, eenitatsi aakaantenani.

²²Roojatzi osheki nowashiretanteeyanakani, ikanteeyanakini apanipaeni:

—¿Naakama, Nowinkatharite, aakaantemini?

Eejatzi paashinipaeni ikantziri:

—¿Nowinkatharite, naakama aakaantemini?

²³Ikanteeyanakinani:

—Rirotaki irika ochaantakotakinari iroñaaka nowiratoteki rirotaki aakaantenani.

²⁴Okenkithatakotzitanakini Iwaperite Tajorentsi paerani, aritaki nomonkaatakiro maawaeni okenkithatakotanari. Omaanta osheki rowashironkaaperotanakya riraga aakaantenani. Eero ikoñaatzimi paerani irira, eeromi rowashironkashitarimi Tajorentsi.

²⁵Roojatzi rojampitantari Joorashi rirori:

—¿Naakama, iyotaanari, aakaantemini?

Ikantawakiri:

—Jee, eerokakya.

Riyotaakae riraga Jesoshi owawentyaari eejatzi amiriwenter

(Mr. 14.22-35; Rk. 22.19-20; 1 Ko. 11.23-26)

²⁶Rooteentsi nothonkimatero noya, raakiro riraga Jesoshi paa, ipaasonkiwentakawo. Roojatzi ikagaakiro, ipaeyakinani naakapaeni, ikantana:

—Ajaa, payero, poyaawo. Okimitaka nokagaakimiro paa, tema naakataki oshiyakaawenteenchari, paata nokamawenteeyemini.

²⁷Roojatzi raakotantakawo awishoowaantsi oowa pajoki, ipaasonkiwentakawo. Ipakoteeyakinani, ikanteeyakinani:

—Ajaa, pimiriteeyeni maawaeni. ²⁸Rooma iroka oshiyawitawo niraa. Paata aririka nokamawentakimi, napaatawentemi niraa, ineshironkatantemiri Tajorentsi. Aririka pameentena, eero ikenkithashireero kaari kameethatatsi pantziri. Owakirari inimotaakina iroka nokantakimiri, piyotantyaari tsikarika pikantya pawijakotanteeyari eerori eejatzi maawaeni atziri. ²⁹Iroñaaka eero napiitziro nomiritziro awishoowaantsi oowa. Iinja aririka napiitero nomiritero, aritaki nokaateeyemini amiritero owakiratatsiri awishoowaantsi oowa janta Tajorentsikinta.

Ikantana Jesoshi: “Iroka tsiteniri, ari pookaeyanakinani”

(Mr. 14.26-31; Rk. 22.31-34; Jowa 13.36-38)

³⁰Nomampaawenteeyakarini Tajorentsi, roojatzi riyaatakaanteeyanakinani janta tonkaariki oetachari Oriiwomashi, notonkaaneentanaki maawaeni. ³¹Roojatzi ikanteeyanani riraga Jesoshi:

—Iroka tsitenirika, aritaki pookaeyanakinani eerokapaeni, maawaeni. Rooma paeraniperoroña ikantakotzitana Tajorentsi Iwaperiteki ikantzini: “Noshineteririka rowamaeri riraga kempoyiiriri rowishatepaeni, ishiyeeyanakyaani, rotsipareeyawakaanakyaani”. Iroka rojankinatziro Jakariiyashi riraga kamanantzirorini iñaani Tajorentsi paeraniperoroña. ³²Omaanta aririka nopiriintanee nañagae, neewataneemi janta Karireeyaki, ari piñeena janta.

³³Roojatzi ikantziri Peetero:

—Aririka rookemi irikapaeni maawaeni, omaanta naari, eero nookimi.

³⁴Ikantawakiri:

—Kyaaryo, iroka tsitenirika, tekirarika iñee tyaapa, ari okaate 3 pikante: “Tee niyotziri Jesoshi”.

³⁵Ikantawitari:

—Aririka notsipatemi akame, omaanta eero nokantzi: “Tee niyotziri Jesoshi”.

Eejatzi nokanteeyawitakani maawaeni.

Ramani Jesoshi Irii janta Jethemaniiki

(Mr. 14.32-42; Rk. 22.39-46)

³⁶Ikantaka rareetakagaeyapaakinani riraga Jesoshi janta oriiwomashiki owaero Jethemaniiki, ojeeki janta tonkaari owaero Oriiwomashi. Ikanteeyapaakinani rirori:

—Pijeekawakiita jaka. Niyaatakiteeta janta nokenkithatakaakiteriita Pawa.

³⁷Raanakiri riraga Peetero, eejatzi itomi Sewereeyo apite. Osheki retakotanaka riraga Jesoshi, antawo ikenkithashiryaanakiro okaatzi awijimoterini. ³⁸Roojatzi ikantziri:

—Osheki netakotanakarona. Pijeekawakiita jaka, pikakiterapa.

³⁹ Roojatzi ijanthawitanaka eechonkiini, romaryaapaaka tankimotapaaka kipatsiki, ikenkithatakaakiri Ashitariri, ikantziri:

—Pawa, tee nokowawita nokemaatsityaawomi katsiri, omaanta eero nantashitawo nokowawitari naari, inta nantemiro pikowakaakinari eerori.

⁴⁰ Roojatzi ipiyashitapaari riyotaanewo 3, iñaapaatziiri imagaeyakini maawaeni. Ikantapaakiri riraga Peetero:

—Tema pamaweneentziro piwochokini, ¿tee pimatziro pikakineentzi eechonkiini? ⁴¹ Pikakite, pamaneri Tajorentsi ramitakotantemiri eero panantawo kaari kameethatatsi. Kyaaryo, pikowawitaka pantaperoteromi maawaeni nokowakaakimiri, omaanta tee pimatziro.

⁴² Ikantaka rapiitakiro ipiyanaka jaga, ikantziri:

—Pawa, pikowakaaperotakinaworika nokemaatsityaawo katsiri, kameethataki. Aritaki nomatakiro, nomonkaatero maawaeni pikowakaakinari.

⁴³ Ari ipiyapaa iñaapaeri riyotaanewo 3 imagaeyakini. Osheki ayimaperotakiri iwochokini. ⁴⁴ Roojatzi riweyaantapaentawo ipiyanaka, ikenkithatakaayiri Iriri. Roojatziita rapiitapae ikantakiriri inkaaganki. ⁴⁵ Roojatzi ipiyashitakari riraga riyotaanewo, ikantapaakiri:

—¿Pimaatzi? Iroñaaka monkaatapaaka. Iroñaaka ikantakowentenakya kaari kameethatzinkari, iroñaaka raaneena. ⁴⁶ Pipiriinte, thame aate. ¡Pamine sha! Kaakitapaaki irinta aakaantenani.

Roerikaetakiri riraga Jesoshi

(*Mr. 14.43-50; Rk. 22.47-53; Jowa 18.2-11*)

⁴⁷ Iroñaaka ipokashitantapaakari Joorashi, riraga riyotaanewo naawita Jesoshi. Ipokashitapaakiri, reewatapaakiri rirori oshekini atziri. Maawaeni ramaeyakironi antawo rowejamento eejatzi ipajamento wetsikachari inchato. Ipoñaanaka janta jewatayitatsirini ñaanakowenantatsiripaeniki eejatzi aataperoteenchari. ⁴⁸ Ari, ikamantanakiri inkaaganki riraga Joorashi irirapaeni:

—Nonintapootapaakiri Jesoshi, piyotantyaariri. Rirotaki paerikapaakiri eerori.

⁴⁹ Roojatzi ipokashitantapaakari, ikantapaakiri:

—¿Eeniromi, iyotaanari?

Roojatzi inintapootapaakiri.

⁵⁰ Ikantawakiri rirori Jesoshi:

—Notsipatanewo, ¿iitaka pipokashitziri jaka? Pantero iroñaaka.

Roojatzi ipokashitantapaakariri maawaeni roerikapaakiri, shepik. ⁵¹ Roojatzi injokiryakiro paashini riyotaanewo Jesoshi rashi rowejamento. Ikowawitaka ichekawakirimi iitoki riraga ronampiri iwinkatharite ñaanakowenantatsirini, omaanta apatziro ichekawitawakari ikempita. ⁵² Ikantziri riraga Jesoshi:

—Powaero powejamento ipiyatzimikari. Rooma ichekaetawakiri rirotaki chekantapiintatsiri. ⁵³ Rooma piyotzi nokowakirikami, nokanterimi Pawa, roojatzi rotyaantenarimi oshekiniroña ronampiri ikijakowentenami. ⁵⁴ Omaanta ikijakowentenarikami, rowawijaakotenarikami, eero nomonkaatziromi okantakotanarini Iwaperite Tajorentsi.

⁵⁵ Roojatzi ikanteeyawakirini riraga maawaeni pokashitapaakiriri:

—¿Iitaka pamantawori powejamentopaeni eejatzi pipajamentopaeni kimitaka naaka koshintzi? Piñaapiintana maawaeni kitejiri janta Tajorentsi pankoki, niy-

otaapiintziri atziri, tee payitanakya chapinki. ⁵⁶Omaanta rootaki paantanari iroñaaka omonkaatantyaari rojankinatakotzitanarini riraga kamanantayitzirorini iñaani Tajorentsi Iwaperiteki.

Roojatzi nothaawantanaka naaka riyotaanewopaeni, noshiyanaka maawaeni.

Riraga jewatatsiripaeni ikantakowenantariri Jesoshi

(*Mr. 14.53-65; Rk. 22.54, 63-71; Jowa 18.12-14, 19-24*)

⁵⁷Ari, ragaetanakiri riraga Jesoshi janta ipankoki Kaejashi, riraga iwinkatharite ñanakowenantatsiripaeni Tajorentsiipankoki. Ipiyotakanta janta riraga iyotaantzirori Iwaperite Tajorentsi eejatzi aataperoteenchari. ⁵⁸Roojatzi rimpaetanaki Peetero janta inteenaneente roojatzi rareetantyaari ipankoki Kaejashi riraga iwinkatharite ñanakowenantatsiri. Ikyapaaki otaamapetaataga mapi, ijeekapaaki okaankiityeera. Itsipatapaakari waariryapaeni. ⁵⁹Roojatzi riraga iwinkatharite ñanakowenantatsiri, riraga paashini jewawentayitziririni irirapaeni eejatzi paashinipaeni jewatayitziririni ikowanaki atziri itheeyakotashityaarini Jesoshi rootaki, ari rowamaakaananteetyaariri rirori. ⁶⁰Roojatzi eenitatsi oshekini theyyakotawitakariri, omaanta tekatsi ikanteri rowamaakaanantyaariri. Roojatzi ipokapaaki paashini apite theyyakotapaakariri, ⁶¹ikantapaaki:

—Ikantzi irika: “Noshekiroreero Tajorentsiipanko; okaate kitejiri 3 aritaki nowetsikaero”.

⁶²Ikatzianaka iwinkatharite ñanakowenantatsiri, ikantanakiri:

—¿Tekatsima pikanteri eerori? ¿Oetaka pikantziriri iroka ikantakotzimiri?

⁶³Omaanta imaeritashitaka riraga Jesoshi. Rapiitakiri rirori ikantanakiri:

—Tema iñaakimi Tajorentsi, riraga Añaaperotatsiri. Pikantaperotena: ¿eerokama Itomi Tajorentsi riraga Rotyaantanewo?

⁶⁴Ikantziri:

—Naakataki. Naaka poñaachari jenokinta, natziritapaaki jaka kipatsikika. Iinja piñeenani nojeeki rakoperoki Tajorentsiipero, eejatzi iinja piñaawakinani nokinapaakini menkoriki, nopiyapae jaka kipatsikika.

⁶⁵Roojatzi ikijantanakari rirori maawaeni, rootaki itzijagaakotantanaka iithaariki. Ikantzi:

—¿Pikemakirikya ikantziri? Tee okameethatziroña, iitajorentsitakimiwee. ¿Iitakama akowantari paashini kantakoterini? ⁶⁶¿Iitaka pikenkithashireeyirini eerori? ¿Tsikama akanterika?

Ikanteeyirini:

—Eenitatsi rantani. Okameethatzi ikame.

⁶⁷Roojatzi ipokapaaki rirori maawaeni reewapootakiri ipookira. Eejatzi ikapojay-itakirini. Rontajawootakiri tak, tak, tak. ⁶⁸Ikantziri:

—Rotyaantanewo Tajorentsi, pikantena: ¿ninka kapojakimirika?

Ikantzi Peetero: “Tee niyotziri Jesoshi”

(*Mr. 14.66-72; Rk. 22.55-62; Jowa 18.15-18, 25-27*)

⁶⁹Riraga Peetero eenirokya ijeeki janta inkokirona. Oñaawakiri onampirentsi okantawakiri:

—Eeroka tsipatariri Jesoshi, riraga karireeyajatzi.

⁷⁰Rakanakiro:

—Tee niyotzi oetarika pikantanari.

⁷¹ Roojatzi rawijanaki janta ikyaawitapaakaga, eenitatsi paashini onampirentsi oñaawakiri roori, okantziri:

—Pamine sha, irika tsipatariri Jesoshi, riraga najareetejatzi.

⁷² Ikantanakiro:

—Tee niyotziri irika pikantakinari. Teerika okyaaryootaki iroka nokantakimiri, nokowaki rowashironkayenaata Tajorentsi.

⁷³ Ro ojamaniwitanaka eechonkiini, ipokapaaki paashini ñaawakiriri, ikantapaakiri:

—Kyaaryo, eerokakya tsipatariri. Nokemakiro piñaawaetaki, eerokakya karireeyajatzi.

⁷⁴ Ikantanakiri:

—Teewee, tee niyotzirikya irika shirampari pikantakiri. Riyotzi Tajorentsi kyaaryo nokantakimiri. Teerika okameethatzi nokantakimiri, nokowaki rowashironkayenaata Tajorentsi.

Roojatzi iñaantanaka tyaapa. ⁷⁵ Roojatzi ikenkithashiryaawakiro ikantziriri Jesoshi: “Tekiraata iñee tyaapa, okaate 3 pikante: “Tee niyotziri Jesoshi””. Roojatzi riyowanaki, riraapaaka jmmm, jmmm.

Ragaetanakiri Jesoshi janta Peraatoki

(Mr. 15.1; Rk. 23.1-2; Jowa 18.28-32)

27 Owakira okitejitanaki, ikenkithawaetakaawaka riraga jewatayitziririni ñaanakowenantatsiri eejatzi aataperoteenchari ikantawakaaka:

—¿Tsikama akanterika iroñaaka Jesoshi owamaakaanantyaariri?

² Roojatzi roojotakiri, raanakiri janta ijeekinta pinkathari iitachari Peraato. Irinta kaari joriiyo inta rirotaki oroomajatzi.

Ishirikashitaka rirori Joorashi

(Ran. 1.18-19)

³ Ipoñaashitanaka Joorashi riraga aakaantakiriri Jesoshi riyotaki rowamaakaan-tashityaari irinta, omaanta tekatsi rantawita kaari kameethatatsi. Riyotakotanaka, osheki ikenkithashiryaanaka, roojatzi ipiyantanaka Tajorentsi-pankoki roepiya-paeniri 30 ikithoki koriki ipinawitakariri chapinki raakaanantakariri. Ramina-paakiri jewawentayitziririni ñaanakowenantatsiripaeni eejatzi aataperoteenchari.

⁴ —Ajaa, piyorikite. Tee okameethatzi iroka nantakiri: tema naakaan-tashitakari Jesoshi. Tekatsi rantawita: ikamashitya iroñaaka.

Omaanta ikanteeyawakirini irintapaeni:

—Omawitya, eerokaritya.

⁵ Roojatzi rookanakiri iyorikite, romanatanakiri, patareei, janta Tajorentsi-pankoki, ishiyanaka roojatzi ishirikantapaaka. ⁶ Ari, riraga jewawentziriri ñaanakowenantatsiri ragaatziri koriki, ikantzi:

—Tee okameethatzi jaka akempoyeeeri irika korikika. Rooma rirotaki apinatakiriri Jesoshi raakaanantyaariri.

⁷ Roojatzi ikenkithataakaawaka:

—¿Tsikama akanterika korikika?

Ikantzi:

—Thame amanantero kipatsi akitatantyaariri kamatsiri riraga poñaachari paashiniki kipatsipaeni.

Rootaki ramanantakawori kipatsi oetachari ragaetapiintziri kipatsi kowitzipitha. ⁸Paerani roojatzi iroñaaka iiteetziro rowaga kipatsi: “Iwinawo Jesoshi raakaanantakariri”. ⁹Imonkaatakiro rojankinatztakarini paerani Jeremiiyashi:

“Raaneeri 30 ikithoki koriki riwetsikanteetariri iraata oetachari piraata. Rirotaki iwinawo raakaanantyaariri Rotyaantanewo Tajorentsi. Eero roshekitzu koriki ipinatantawityaariri.

¹⁰Rirotaki ramanantyaawori kipatsi janta ragaetapiintziri kowitzipitha. Rirotaki Awinkatharite kanterini ramanantero kipatsi”.

Peraato rojampitziri Jesoshi

(Mr. 15.2-5; Rk. 23.3-5; Jowa 18.33-38)

¹¹Ari, ragaetanakiri riraga Jesoshi janta ijeekinta pinkathari iitachari Peraato, ikatziyimotapaakari. Ikantawakiri irira:

—¿Eerokama iwinkatharite joriiyopaeni?

Ikantapaakiri:

—Jee, naakakya.

¹²Roojatzi ikijakiri riraga jewawentayitziririni ñaanakowenantatsiripaeni eejatzi riraga aataperoteenchari ithawetakotakiri, omaanta imaeritashitaka rirori, tekatsi ikantzi. ¹³Ikantawakiri riraga Peraato:

—¿Tema pikemakiri ikantakotzimiri? ¿Iitaka kaari pikananta eerori?

¹⁴Tekatsi ikantzi Jesoshi, tee rakiri. Roojatzi rotsikanatanakariroña riraga ikenkithashiryaanaka.

¹⁵Ari maawaeni ojarentsi, aririka omonkaataka kitejitatsiri rawijantanakarini paerani ronampiri Tajorentsi Ejiipitoki, riraga Peraato ikantapiintawakiri maawaeni jeekatsiri:

—Eeniro ijeeki oshekini pinampijatzi janta omonkyaagementotsiki. ¿Pikowakima noemishitowaemiri apaani omonkyaagaarewo?

Rootaki ikantapiintziri maawaeni ojarentsi roemishitowapiintziri omonkyaagaarewo, ninkarika ikoyiri joriiyopaeni. ¹⁶Eeniro ijeeki omonkyaagementotsiki shirampari ikemakotakiri joriiyopaeni, iitachari Warawaashi. ¹⁷Roojatzi iroñaaka kitejiri ipiyotaka oshekini atziri, rootaki ikanantawakariri:

—Piyotzi nametakawo noemishitowaemiri apaani jeekatsiri omonkyaagementotsiki. ¿Ninkama pikowakiri noemishitowaemiri iroñaaka? ¿Rirotakima Warawaashi? Teerika pikoyiri irira, ¿rirotakima pikowaki irika Jesoshika, riraga piitziri Rotyaantanewo Tajorentsi?

¹⁸Riraga Peraato riyotakotziri jewatatsiripaeni joriiyopaeni osheki ikijashitari riraga Jesoshi; tema tee ikowakayaari riraga joriiyopaeni royaateri rirori raapatziyari. Rirowitaka ikanterimi maawaeni joriiyo: “Nokowaki poemishitowaenari riraga Jesoshi”. ¹⁹Eejatzi inkaaganki otyaantakiri iina riraga Peraato kantziriri: “Okantzi pina: ‘Eero powamaakaantziri riraganki, ikameethaperotaki. Nomishitawakiri inkaaganki, osheki nokenkithashiryaakotawakiri’”. Rootaki kaari ikowantawita rowamaakaanterimi. ²⁰Omaanta riraga jewatayitziririni ñaanakowenantatsiripaeni eejatzi aataperoteenchari ikantziri riraga atziripaeni:

—Pikanteri: “Poemishitowaeri Warawaashi. Riraga Jesoshi, pikentakotakaanteri”.

²¹ Roojatzi rapiitawakiri, ikantawakiri riraga Peraato:

—Pamine sha, ikaataki apite. ¿Ninkama pikowakiri noemishitowaemiri?

Ikantzi maawaeni:

—¡Warawaashi!

²² Ikantawakiri:

—¿Tsika akanterika irika Jesoshika, riraga iiteetziri Rotyaantanewo Tajorentsi?

Ikantakiri maawaeni:

—¡Pikentakotakaanteri!

²³ Ikantawitari rirori:

—¿Litama rantakiri nokentakotakaanantyaariri?

Eekiro ikaemapaakitzi:

—¡Pikentakotakaanteri! ¡Pikentakotakaanteri!

²⁴ Osheki ikijanaka maawaeni. Riyotanaki riraga Peraato ratsipetashitaka ro-jampitawitakari. Ikanantakariri riraga ronampiri:

—Pamakotenawoota iñaa.

Ramakotakiniri, roojatzi ikiwawakotaka rako riyotantyaari atziri tee ikowawita rowamaakaanteri riraga Jesoshi. Tee ikowawita, roojatzi ikantawakiri:

—Kaari naari kowatsini nowamaakaanteri, kaari. Pikowakirika eerori, eerokamacheetaka kentakotakaanterini.

²⁵ Ikantakiri:

—Nokowaperotaki, rooma naakakya kantakimiri. Kameetha ikijenaata naari Tajorentsi, eejatzi kameetha ikijeri maawaeni notyomi nashi.

²⁶ Roojatzi roemishitowakiri riraga Warawaashi. Roemishitowakiri, ikantawakiri riraga joraaro:

—Paaneeri Jesoshi, powajankiteri, roojatzi pikentakoteri.

Riraga joraaropaeni raanakiri ishirontawentakari Jesoshi

(Mr. 15.16-20; Jowa 19.1-3)

²⁷ Ikantaka joraaropaeni raanakiri irira janta ipankokira pinkatharentsi, roojatzi ikaemapaakiri paashinipaeni joraaro. ²⁸ Roojatzi raatonkoryaakiri iithaari. Ikithaatziri paashini kithaarentsi kityonkamawoneentatsiri. ²⁹ Roojatzi riwetsikantakanari amantheerentsi kitocheetatsiri ramantheetakaakiri. Eejatzi ipakiri kotzitsi, ikantziri:

—Poerikiro pikotzi.

Riraga jewawenantatsiri paerani rametakawo ikithaatapiintawo kityonkari, ramantheetawo ramantheeri pinaperotachari, eejatzi roerikapiintziro ikotzi pinat-achari. Roojatzi rotziwerowashitapaakari, roshiyakaawaetashitaka ipinkathajeem-piyaakari, ikantziri:

—Eeroka, nowinkatharite. ¿Peewatanakimi, peewawenterimi maawaeni jorriyopaeni?

Ishirontawentakari:

—Injii, injii, injii.

³⁰ Reewapootakiri maawaeni. Roojatzi raapithatanakiri ikotzi. Rompojantanakari iitokira. ³¹ Osheki ishirontawentanakari injii, injii, injii. Roojatzi raatonkoryaa-

gaeri kityonkamawoneentatsiri, ikithaatakagaari iithaaripero, roojatzi raantanakari ikentakotantyaariri.

Ikentakotakiri Jesoshi koroshiki

(*Mr. 15.21-41; Rk. 23.26-49; Jowa 19.17-30*)

³² Ikanta raanakiri joraaro riraga Jesoshi koroshiki. Romperatakari irira raaneero antawo inchato oetachari koroshi. Osheki otenatzi, ipomeentsiperotawo raaneero. Janta awotsiki itonkiyotawakari shireenejatzi iitachari Shimo. Romperatawakari joraaro ikantziri:

—Ajaa, koroshi, paaneeniri irika.

Roojatzi itsipatanakari, raanakiniri koroshi. ³³ Roojatzi rareetapaaka maawaeni tonkaariki oetachari Koorikota. Ari aetziro aari apaanteki: iitonakintsi. ³⁴ Areetapaaka, ipawiteetapaakari riraga Jesoshi awishoowaantsi oowa otsipatakawo kepishiyanto. Ikemijantawitawakawo, tee ikoyi rirero. ³⁵ Roojatzi ikentakotakiri joraaropaeni koroshiki. Roojatzi rowatzikakotakiri. Eejatzi iñaathawaetaka irirapaeni riyotantyaari ninkarika aakironipa iithaari. ³⁶ Roojatzi ijeekantanaka jaga, raminakowenteri riraga Jesoshi. Ro ijeekantakari, raminakowenteriita, rowawijaakotzirikari paashini atziri. ³⁷ Eejatzi inkaaganki rojankinatakoetakiro owaanini inchakotaki: “Irika rirotaki Jesoshi iwinkatharite joriyopaeni”. Roojatzi ikentakotakiro jeñokiiniki iitoki Jesoshi. ³⁸ Eejatzi ikentakotakiri apite koshitantatsiri; apaani rowatzikakotakiri rakoperoki riraga Jesoshi, eejatzi paashini rowatzikakotakiri rampateki. ³⁹ Eenitatsi oshekini atziri awijayitatsirini awotsiki ininatakiri riraga Jesoshi. Rotekayinatapaaka irinta. Ishirontawentapaakari, injii, injii, injii. ⁴⁰ Ikantapaakiri:

—Pishekiroereromi Tajorentsipanko, okaate kitejiri 3, piwetsikaeromi. Ajaatya, powawijaakotya eeroka. Eerokarika Itomi Tajorentsi, ari payiite jaawiki.

⁴¹ Eejatzi ikimitaka riraga jewatayitziririni ñaanakowenantatsiri eejatzi riraga iyotaantayitzirorini Iwaperite Tajorentsi, eejatzi riraga warijeeyopaeni, eejatzi riraga aataperoteencharipaeni ishirontawentakari. Ikantzi:

⁴² —Rowawijaakotakiri apaanipaeni anampijatzi, omaanta iroñaaka tee imatziro rowawijaakotya rirori. Thame aminawakiriita, rirotakirika awinkatharite kimitaka pikantzi, kameetha rayiite jaawiki iroñaaka. Rayiiterika jaawikika, ari aapatziyanakyaari aaka. Injii, injii, injii. ⁴³ Tema ipinkathatawitarira Tajorentsi rirori: rowawijaakoteriita iroñaaka. Aamaashitya aritaki rowawijaakoterimi itomi, rooma ikantzi: “Naakakya Itomi Tajorentsi”. Injii, injii.

⁴⁴ Eejatzi ikimitaka riraga koshintzi ikentakoteetakiri, ishirontzitaka rirori.

Ikamaki Jesoshi

(*Mr. 15.33-41; Rk. 23.44-49; Jowa 19.28-30*)

⁴⁵ Ikaataki oorya tampatsika, omapokapaaka otsitenitanaki maawaeni kipatsi, roojatzi shaawiteni. ⁴⁶ Rooteentsi okitejitane, antawo ikaemanaki Jesoshi, ikantzi:

—Erii, Erii, ¿raama jawaatani?

Rootaki akantziri apaanteki: “Notajorentsite, Notajorentsite, ¿iitaka pookantanari?”

⁴⁷ Ikemantawakariri riraga jeekaneentsiri, ikantzi:

—Pikemiri, ikaemiri Iriiyashi.

⁴⁸ Roojatzi ishiyanaka atziri, rowiinkakiro piyonkashinkanari awishoowaantsi oowa kepishaari. Rojataakiro chekopikira rowaankakotanakiniri riraga Jesoshi, raa-jookawakiromi. ⁴⁹ Omaanta ikantziri paashinipaeni:

—Eero pantziro. Thame aminawakiriita aririka ipokashitapaakiririka Iriiyashi rowawijaakoteriita. Injii, injii.

⁵⁰ Roojatzi rapiitziro ikaemi. Antawo ikaemi. Roojatzi ikamantanaka.

⁵¹ Ikamantaka Jesoshi, omapokanaka otzijagaanaka antawoni otzikaakiro janta Tajorentsi pankoki inthomaenta. Tontari irona, otzikaakiro omookira. Omapokanaka itanaka jenoki otzijagaanaka owaag, roojatzi jaawiki, apitemankitanaka. Eejatzi omoyekanaka kipatsi, moye, moye. Okotaanaki antawo mapi maawaeni. ⁵² Eejatzi rashitaryaakotanaka ijeekira kaminkari, ipiriintanaka oshekini aapatziyariri Tajorentsi. ⁵³ Rimpaetaki ipiriintanaa Jesoshi, riyaaateyanakini Jerojareeki. Iñeeyawakirini oshekini atziri.

⁵⁴ Eejatzi riraga omperatariri joraaro eejatzi joraaropaeni riraga kempoyaakiriri riraga Jesoshi iñaawakiro omoyeka kipatsi eejatzi iñaawakiri riraga piriintayitaneencharini, iñaawakiro otsitenitanaki, maawaeni. Roojatzi ithaawantanakariroña, ikantzi:

—Kyaaryo, rirotaki Itomi Tajorentsi.

⁵⁵ Eejatzi jaga, eeniro oshekini tsinani aminawaetawakiri riraga Jesoshi. Rootaki oyaawaetanakirini, opoñeeyakani Karireeyaki. Kijokiro owapiintanakirini, oneshironkatzirini, opapiintzirini rowanawo. ⁵⁶ Okaatakiro Mariiya rowaga makaraarajato; paashini Mariiya rowaga riniro Jantyaako eejatzi Josee; eejatzi paashini rowaga riniro Jantyaako eejatzi Jowa, rirojatzi itomi Sewereeyo apite. Roojatzi oñaawakiri rirori, ikamanaki.

Romonkeetakiri Jesoshi omooki

(Mr. 15.42-47; Rk. 23.50-56; Jowa 19.38-42)

⁵⁷ Rooteentsi otsitenityaanaki. Eeniro riyaaatanaki apaani riyotaanewoni Jesoshi iitachari Josee. Ipoñaaka irinta Arimateeyaki; rirotaki ashaagantzinkari.

⁵⁸ Riyaatashitanakiri riraga Peraato, ikantapaakiri:

—Kamaki Jesoshi. Nokowaki pishinetena naaneeri nomonkeeri omooki janta, riwetsikaetzinirinta kamatsiri.

—Jee, ari.

Roojatzi ikaemiri joraaro, ikantawakiri:

—Pishineteri irika raaneeri.

⁵⁹ Roojatzi riyaaataki rirori Josee, raakitzi, raanakiri, roojatzi rapineetakotanakiri tokoyakira kitetatsiri. ⁶⁰ Roojatzi romonkyaanakiri omooki, rowaga owakira imokaetziro mapi impeetaki. Ipineero, rotzitakiro antawo mapi omookira, rashitakotantakariri. Roojatzi riyaaataphatantanaari. ⁶¹ Eenitatsi eejatzi janta Mariiya, rowaga makaraarajato, eejatzi ojameto otsipatakawo. Opokaki, roojatzi ojeekaki okaakinira omoo. Aminakowenantawakariri rirori romonkyaanakiri.

Riyaataki joraaro ishentawitakawo omoo romonkyagaetakirira Jesoshini

⁶² Rawijantanakawo kitejiri ikentakotantariri Jesoshi oetachari Kitejitatsini rawijantanakarini Ronampiri Tajorentsi paerani Ejiipitoki. Okitejitanaki riyaaatashita-

paakiri jewatayitziririni ñaanakowenantatsiri eejatzi warijeeyopaeni janta Peraa-toki. ⁶³Ikantapaakiri:

—Nowinkatharite, nokemawakiri ikantzi chapinki riraga amatawitantatsiri: “Nokame, roojatzi okaate kitejiri 3, ari nopiriintanee nañagae”. ⁶⁴Nokowaki potyaanteri joraaro iroñaaka ishentaperotero omoo janta romonkyagaetakirinta. Raminaperotero roojatzi omonkaatantyaari kitejiri 3. Riyaatashitzirikari riyotaanewoni raanakirikari, roojatzi ikantzirikari atziripaeni: “Piriintanaa Jesoshi, rañagae”. Paerani osheki ramatawitantzini irinta Jesoshini, omaanta aririka raaneeri riyotaanewo rirori, ramatawitaperotzirikari irintapaeni anampijatzi, ikantzirikari: “Piriintanaa Jesoshi añagae”.

⁶⁵Ikantawakiri rirori Peraato:

—¡Ajaa, joraaropaeni! Paanakiri janta raminaperoteroota omoo.

⁶⁶Roojatzi riyaaantanaka, rashitakoperotakiri, roojatzi ishenteeyakironi riraga joraaro.

Ipiriintanaka irira Jesoshi

28 Awijanaki kitejiri imakoryaantari, iroñaaka otominkotapaaki. Eeniro ot-sitenineentzi, opiyaka janta Mariiya makaraarajato, eejatzi otsipatakawo ojameto. Iyaatantari aminashityaawo omoo omonkyagaetakirinta riraga Jesoshini. ²Omapokanaka antawo omoyekanaka kipatsi rareetapaakaga ronampiri Awinkatharite, poñaaneenchari jenokinta. Ipokantapaakari ipinaapithatapaakiri mapi, roojatzi ijeekantapaakawo. ³Osheki ishipakiryapaaki. Ikimitakawo raamorenkiranki tariito osheki ishipakiryaaiki. Kitamaaperori iithaari. ⁴Oshekiroña ithaawantawakari rirori maawaeni joraaro. Tee imatziro ishewata, kimiwitaka kamanaki. ⁵Roojatzi opokapaaki tsinanipaeni, othaawantapaakari eejatzi, omaanta ikantziro rirori:

—Eero pithaayi eerori. Niyotaki pipokashitawitari pamineri Jesoshi, riraga ikentakoteetakiri. ⁶Tee añiiri iroñaaka, piriinta, añagae. Rooma ikantakiminikya paerani, monkaataka. Paminerotya romaryaanteetawitakaririka, tekatsi. ⁷Iroñaaka intsipaete piyaate pikanteriita maawaeni riyotaanewo: “Ipiriintanakiri Tajorentsi Awinkatharite, añagae eejatzi. Reewatemi Karireeyaki. Iroñaaka piyaate eeroka, aritaki piñeeri janta”. Rootaki nopokantari nokantemi.

⁸Roojatzi owaperotanakiroroña, eejatzi osheki okimoshiretanakiroña; iyaatanaki oshiyashitanakina naakapaeni riyotaanewo okantena. ⁹Niyanki romapokapaakiro riraga Jesoshi, riwethatapaakawo, ikantziro:

—¿Eeroka?

Roojatzi iyotawakiri, iyaatashitapaakiri, otziwerowashitapaakari, roojatzi oerika-paakiri iitzikira. Osheki opinkathatapaakiri. ¹⁰Roojatzi ikantawakiro:

—Eero pithaayi. Piyaateeyini iroñaaka, pikanteri maawaeni niyotaanewo riyaa-te janta Karireeyaki. Aritaki iñaapaakina janta.

—Jee, ari.

Ikantaki joraaropaeni: “Ikoshiteetakiri Jesoshini”

¹¹Rootaki opokashitantanari okantapaakina, eejatzi irinta joraaropaeni riraga aminawitawori omoo ipiyanakawo nampitsikinta riyaaatashitanakiri jewatayitziririni ñaanakowenantatsiri ikamantapaakiri maawaeni oetarika awijaneentsiri.

Ikemawakiri rirori. ¹² Roojatzi ipiyoteeyakirini jewatayitziririni jorriyopaeni eejatzi aataperoteencharipaeni riyotaawakaaka, ikanteeyakini:

—¿Iroñaaka tsika akantyaaka amanakotantyaariri?

Roojatzi ikaemakaantakiri maawaeni joraaropaeni, ikantawakiri:

—Ajaa, koriki, osheki nopinatemi. ¹³ Rootaki pikanantyaariri atziripaeni: “Ragaetaatziri Jesoshini, rooma nomaanakitzi eechonkiini niyankiiteni tsiteniri. Okimitaka ipokapaaki riyotaanewopaeni Jesoshini raapaentziri”. ¹⁴ Aririka ikemakowentawakimi pinkathari, aritaki niyaataki naari janta nokamantakowentemi eero rowajankitantzimi.

¹⁵ Roojatzi raakiri koriki ipinateeyakirini jewatayitziririni jorriyopaeni, riyataanaki itheeyawaetaka, imonkaatakiro maawaeni ikamantakiri. Rootaki ikantakiri maawaeni jorriyopaeni roojatzi iroñaaka, tee riyotzi kyaaryooperorika rañagae Jesoshi.

Iñeeyerini Jesoshi janta Karireeyaki

¹⁶ Paashini kitejiri niyaatanaki naaka riyotaanewopaeni Jesoshi 11 tonkaariki janta Karireeyaki ikenkithatakotakiri chapinki Jesoshi tekira ikamini. Tekatsi itsipatanewoni iroñaaka Joorashini, rooma kamaki. ¹⁷ Iñaanteeyapaakaririni, ipinkathaperotapaakiri, ikimoshirewentakiri. Omaanta apanipaeni ikantashiretzi:

—¿Rirotakima Jesoshi?

¹⁸ Roojatzi Jesoshi romapokapaakina ikanteeyapaakinani maawaeni:

—Iroñaaka Pawa iitakina itzinkami jenokinta eejatzi kipatsika. ¹⁹ Rootaki notyaanantemiri piyaate maawaeniki nampitsi, piyoteeri maawaeni atziri raapatziyena, eekiro riyaatatyee rameentena, pithotyeyanakironi maawaeni kipatsi. Aririka raapatziyakimi atziri riyotanakirorika naaka owawijaakotakiriri, kameetha pikaawoshitakoteniri Tajorentsi. Rootaki ikowakaakiriri Pawa, eejatzi nokowakagaeyakiririni naari, eejatzi okowakagaeyakiririni Ishire Tajorentsi. ²⁰ Eejatzi pikamanteeyerini maawaeni imonkaatero maawaeni kameethatatsiri nokamantakimiri eerori. Naari kijokiro nowanakimi, nokempoyeemi, eejatzi maawaeni aapatziyanari; roojatzi nopiyanteeyari nopinkatharitantapaakyaari kipatsikika.

Ari okaatzi.

Naaka jankinatzirori:

Mateeyo

MARIKOSHI ROJANKINATAKOTAKIRI JESOKIRISHITO, TSIKA IKANTA ROWAWIJAAKOTANTZI

Rantayitzirini Jowa kaawoshitakotantziriri Tajorentsi

(Mt. 3.1-12; Rk. 3.1-18; Jowa 1.19-28)

1 Iroñaaka nokamantemiro kameethatatsiri. Nokamantemi rowawijaakotantzi Jesokirishito. Tema rirotaki Itomi Tajorentsi. ²Paerani eenironi ijeekini kamanantzirorini iñaani Tajorentsi iitachari Iseeyashi. Rojankinatakotzitakarini Tajorentsi ikantziriri itomi: “Pikemina, notyomi. Notyaanteri kenkithatakotemini, reewatanakimi. Tema ari ikanteri maawaeni atziri: ‘Paamayarirapa Awinkatharite, pikameethashiretanaki’. ³Eenitatsi iinja atziri kenkithatakayerini atziripaeni janta okaankiityeenta, ikanteri: ‘Paamayarirapa Awinkatharite. Pikameethatanaki iñaaperotantapaakimiri pikameethatzi. Aririka pikameethatanaki pikimityaawo awotsi kameethatatsiri ikinantapaakyaari Jewaperowenantatsiri: powameethatero iñaaperotanteeyapaakyaaworini’”. ⁴Aritaki monkaatapaaka ikantzitakarini paerani Iseeyashini. Jowa riraga kaawoshitakotziziriri Tajorentsi ijeekaki janta tekatsinta atziri ipanko, ikimitakiro rojankinatakotzitakaririni Iseeyashi paeraniperoroña. Ikantakiri maawaeni pokashitziriri:

—Pikenkithashiryagaeyakya, eero pikimita paerani. Aririka pookaperoteero pantawitari, aritaki nokaawoshitakotakimiri Tajorentsi, roojatzi riyoteeyantanakyaani atziri ikaminthaaperotatzimi rirori, eero ikenkithashiryaakoteemiro pantayiwitakarini.

⁵Ikanta ipokashitapaakiri maawaeni jeekatsiri kipatsiki owaero Joreeya, eejatzi maawaeni jerojareejatzi, ikantapaakiri:

—Eenitatsi kaari kameethatatsi nantziri. Nokowaki nawijkote, tema naap- atziyaperotari Tajorentsi.

Roojatzi ikaawoshitakotawakiniri riraga Jowa maawaeni romitsitsiyaakotawakiri iñaakira iitachari Joriraani. ⁶Tee ikithaatawo Jowa kameethatatsiri, inta ikithaatawo ontyagaantsi iwitzi kameeyo. Ishirikathakitakari mashitsimashi. Rowapiintari kimitariri tsitsiri. Eejatzi ithotziri echonkiini iyaa pitsi. ⁷Ikenkithatakaapiintziri maawaeni atziri ikantapiintziri:

—Kaakitaki impaetakinari, riraga Rotyaantanewo Tajorentsi; tema ranaakotakina, ipinkathariperotzi irinta. Osheki noñaakoweenkatzi rirora, omaanta naaka tee noñaakoweenkata. ⁸Nokaawoshitakotzimiri Tajorentsi iñaaki, omaanta riraga impaetakinari ikithaatakaapaakaero Ishire, amitakotanteeri.

Jowa ikaawoshitakotawakiniri Tajorentsi Jesoshi, eejatzi Jatanaashi iñaantawitakari

(Mt. 3.13-17, 4.1-11; Rk. 3.21-22, 4.1-13)

⁹Paashini kitejiri rareetapaaka Jesoshi janta ijeekinta Jowa. Ipoñaaka Najareetekiki, jeekatsiri kipatsi iitachari Karireeyaki. Riraga Jowa ikaawoshitakotawakiniri Tajorentsi rirori iñaakira iitachari Joriraani. ¹⁰Eenirowa othapyaaki iña, raminanaki jenokinta, roojatzi omapokapaaka iñaawakiro Ishire Tajorentsi,

ayiitashitapaakiri Jesoshi, oshiyapaakari jamomo. ¹¹ Ikematziiri Tajorentsi ikantziri:

—Eeroka notyomi nonintashireperotzimi. Osheki nokimoshirewentaperotakimi.

¹² Roojatzi aanakiri Ishire Tajorentsi tekatsinta atziri ipanko, okaankiityeenta.

¹³ Ijeekaki janta okaataki 40 kitejiri. Riraga Jatanaashi ipokashiwitakari iñaantawitapaakari, ikoyi rantakayerimi kaari kameethatatsi. Eejatzi tekatsi atziri itsipatyaaari janta, omaanta rojatekaakari koweenkayitatsirini piratsi, omaanta ineshironkatakakiri ronampiripaeni Tajorentsi, ipakiri rowanawo.

Ritantanakawori Jesoshi riyoyaakiri riyotaanewopaeni

(Mt. 4.12-22; Rk. 4.13-15)

¹⁴ Paashini kitejiri ragaetanakiri riraga Jowa omonkyaagementotsiki janta Jerojareeki. Roojatzi ipiyanaka Jesoshi Karireeyaki. Ikamanteeyakirini atziripaeni tsikarika ikanta Tajorentsi rowawijaakotantzi. ¹⁵ Ikanteeyakirini:

—Rooteentsi ipinkathariwentayiteeni Tajorentsi. Pikenkithashiryagaeya, pookaero panteeyirini eero pikimita paerani: tee pikameethawitani. Omaanta paapatziyeeyaarini Tajorentsi, pawijakointeeyarini.

¹⁶ Paashini kitejiri ikinanaki Jesoshi ochereeteki inkaare jeekatsiri Karireeyaki. Iñaapaakiri Shimo, eejatzi rirentzi Antereeshi. Ishiryaatzi inkaareki: aritaki ikantapiinta, ishiryaatapiintziri shima. ¹⁷ Ikanta Jesoshi ikaemapaakiri, ikantapaakiri:

—Pipoke, thame poyaatanakina aritaki niyotaakimi paapatziyakaapiintyaari atziripaeni Pawa Tajorentsi.

¹⁸ Roojatzi rookantanakawo ishiryaaemento, royaatanakiri riyotaantyaariri. ¹⁹ Ro ijanthawitanaka eechonkiini, iñaapaakiri Jantyaako itsipatari rirentzi Jowa. Riro-taki itomipaeni Sewereeyo. Ari ijeekaeyini ipitoki ishirikiro ishiryaaemento. ²⁰ Ikan-tapaaka Jesoshi, ikaemakotzitapaakari, ikantziri:

—Thame poyaatanakina.

Roojatzi royaanteeyakarini rirori iroñaaka. Intsipaeete rookanakiri iriri ipitoki, itsipatayitanakarini ikaatzi amitakotayitziririni ishiryaatzi. Ikantzi:

—Jatakinagapa, pawa. Noyaatyeeeri Jesoshi.

—Jee, piyaate.

Ikyapaaki Jesoshi ipiyoteeyantarini joriyopaeni

(Rk. 4.31-37)

²¹ Roojatzi rareetapaa Jesoshi Kaperinawooki, ikaateeyirini riyotaanewopaeni. Rootaki saawaro, kitejitatsiri imakoreeyantarini joriyopaeni, ikyapaaki pankotsiki ipiyotantapiintarira irira. Riyotaapaakiri atziri. ²² Riraga atziripaeni, rotsikanteeyanakarini, ikantawakagaeyanakani:

—Piñaakiri, kameetha riyotaantaperotaki, riyoperotzi irira. Tee ikimitari riraga iyotaapiinteeyawiteerorini Iwaperite Tajorentsi: tee riyoperotzi irirapaeni.

²³ Eenitatsi janta shirampari kyaantariri kamaari. Ikaemakotawakiri Jesoshi, ikantawakiri:

²⁴ —Niyotakimi: eeroka riraga Jesoshi najareetejatzi, eejatzi eeroka Itomipero Tajorentsi riraga kameethaperotatsiri. ¿Iitaka pipokashitantanari? ¿Areetakama pithonkaeyantenarini?

²⁵ Iñaashintsithatakiri rirori kamaari:

—;Pimaeritewee! Pishitowantaneeyari irira shiramparira.

²⁶ Ari rompetawathatakaakari shirampari, ishintsitanaki ikaemanaki, roojatzi rookantanaari kamaari. ²⁷ Eejatzi rotsikanateeyakarini atziripaeni maawaeni. Rojampitawakaanaka:

—;Piñaakiroma imatakiri rantakiri? Owakira akemakiro iroka riyotaakaeri. Eejatzi imatakiri kamaari, rotyaantakiri: ithaawantaperotakari, jatanee.

²⁸ Roojatzi intsipaete ikenkithatakotanteeyakarini maawaeni karireeyajatzi.

Retsiyatakotakiro Jesoshi riyote Peetero

(Mt. 8.14-15; Rk. 4.38-39)

²⁹ Ipoñagaeyaani pankotsiki ipiyotapiinanta joriyopaeni riyateeyanakini ipankoki Shimo, eejatzi Antereeshi. Royaateeyanakirini Jantyaako eejatzi Jowa.

³⁰ Ikamanteetawakiri Jesoshi:

—Ojaawamerikitatzi riyote Shimo. Eeniro jaga omaamentoki omaryaaka.

³¹ Ari riyatashitanakiro, ikathawakotapaakiro, piriintanaka. Roojatzi opeyantanaa ojaawamerikitzira, roojatzi opaeyantakarini rowanawo.

Ro saawaro retsiyatakotayitantakaririni Jesoshi mantsiyaripaeni

(Mt. 8.16-17; Rk. 4.40-41)

³² Rooteentsi itziroree oorya, ramayitakinirini Jesoshi maawaeni mantsiyari, eejatzi maawaeni kyaantariri kamaari. ³³ Maawaeni nampitsiweri ipiyoteeyapaakani omooki pankotsi. ³⁴ Ijeekaeyapaakini maawaeni mantsiyari, inashitachari imantsiyaripaeni. Retsiyatakoeyerini. Eejatzi ikantakiri kamaaripaeni:

—Pookaeyaneerini riraga pikyaantanewo, eejatzi pimaeriteeyeni.

Riraga kamaaripaeni, riyoteeyakirini Jesoshi rirotaki Tajorentsi, rootaki kaari ikowakaantari kamaaripaeni ikamanteri atziri.

Ikenkithatakaeri Jesoshi Iriiri

(Mt. 4.23; Rk. 4.42-44)

³⁵ Rootzimateentsi okitejite, ipiriintanaka Jesoshi. Riyaatanaki janta tekatsi jeekatsini, ikenkithatakaeri Iriiri. ³⁶ Ikowakowateeri Shimo eejatzi ikaateeyinira itsipateeyarini. ³⁷ Iñaantapaariri, ikantapaakiri:

—Ikowakowaeyakimini maawaeni atziri.

³⁸ Ari ikantawakiri rirori:

—Ari ikantawakaata. Thame aate paashinikipaeni nampitsi. Aritaki janta nokenkithatakagaeyerini paashinipaeni atziri, rootaki nopokantakari kipatsikika.

³⁹ Ikinakinayitanakini, ithotyaagaeyanakironi nampitsipaeni janta Karireeyaki. Ikenkithatakaapiintakiri atziri janta pankotsiki ipiyotantapiintarira joriyopaeni, rowawijaakoeyakirini maawaeni kyaantariri kamaari.

Retsiyatakotakiri Jesoshi patheenkari

(Mt. 8.1-4; Rk. 5.12-16)

⁴⁰ Paashini kitejiri riyatashitakiri patheenkari Jesoshiki. Patheenkari tee imatziro itsipatari paashini atziri. Tee oshinetziri Iwaperite Tajorentsi. Ari riyatashitakiri rirori, rotziwerowashitapaakari ipinkathatantapaakariri, ikantapaakiri:

—Tema eeroka pinkathari, pikaminthayena. Eenitatsi pitajorenka: pikoyirika pet-siyatakoteena, ari pimatakiro.

⁴¹ Osheki retakotaperotawakari. Ari rakotashitawakiri, ipampitawakiri. Ikantawakiri:

—Jee, nokoyi: aritaki petsiyatakotee.

⁴² Roojatzi opeyantanaa iwathaawo, etsiyatakotanee. ⁴³ Rotyaanteeri, ikantaperotakiri:

⁴⁴ —Nokantemi: eerowa pikamantayizirini paashini atziri, inta piyaatashiteri ñaanakowenantatsiri, poñaagapaeyaari etsiyatakoteemi, roojatzi ishine-teemi pipiyashiteri atziripaeni. Pimonkaatero ikantzirini Moeseeshi: powamaeniri Tajorentsi pipira riyotantyaari atziripaeni etsiyatakoteemi.

⁴⁵ Ari riyataanaki, omaanta ikamantakotayitakironi, maawaeni awijimotayitakiririni. Riyotakoeyakirini atziri Jesoshi, rootaki kaari riyaatantanaka nampitsiki. Ijeekakitzi janta okaankiityeenta. Ipokashiiyakirini atziri poñaayitacharini paashini-paeniki nampitsi.

Retsiyatakotakiri Jesoshi kijopookitatsiri

(Mt. 9.1-8; Rk. 5.17-26)

2 Paashini kitejiri ipiyanaa Jesoshi Kaperinawooki. Ikemakoeyerini areetapaaka rirori ijeekapaaki pankotsinentsiki. ² Ipiyoteeyakani osheki atziri, yeekitaki pankotsiki. Tekatsi ikinapaaki paashini atziri rotzikaapaakiro omoo. Ikenkithatagaeyakirini Jesoshi iñaani Tajorentsi. ³ Ari inatakotapaakiri kijopookitatsiri. Ikaatzi ⁴ amiriri. ⁴ Tekatsi ikantya rontsirokyaaari Jesoshi, rotzikaakiri atziripaeni. Roojatzi rateetakaanakarani jenoki pankotsi. Imoontapaakiro kameetha, apatziro rothataakotakiri ijeekakira Jesoshi. Royiitakotakiri imaamentoki. ⁵ Riyotawakiri Jesoshi rameenteeyakarini riraga ⁴ amakiriri, rootaki ikanantakariri riraga kijopookitatsiri:

—Niyompari, ari nopeyakotakaemiro kaari kameethatatsi pantawitari, aritaki nowawijaakoteemi.

⁶ Eeniro jaga ijeekaki iyotaantzirori Iwaperite Tajorentsi. ⁷ Ikenkithashireeyakani rajankanekiri rirori:

—¿Litaka ikantashiwaetantari irika? Iitajorentsitashitaka. ¿Tsika ikanterika rowawijaakotantyaariri? Tema apatziro rowawijaakotantzi riraga Tajorentsi.

⁸ Riyoshiryaakotakiri Jesoshi ikenkithashiryaari, ikantziri:

—¿Litaka pikenkithashiryaantari? ⁹ ¿Litaka pomeentsitaperotachani? ¿Opomeentsitama nokanteri irika kijopookitzinkari: “Eero nowashironkaemi, inta nowawijaakoteemi”? ¿Opomeentsitaperotama nokanteri irika kijopookitzinkari: “Pikatziyane, paaneero pimaamento, pikatziyatziyawaetaneeya”? Eerorika imatziro, tema aritaki pishirontawentakina. ¹⁰ Nokowaki piyoteeyeni eenitatsi notajorenka nowawijaakotantyaariri.

¹¹ Rootaki ikantakiriri kijopookitatsiri:

—Nokantzimi, pikatziyanaki, paaneero pimaamento, piyaatee pipankoki.

¹² Roojatzi ikatziyantanaa, raaneero imaamento, ishitowanee. Iñeeyawaerini jioriiyotzinkaritepaeni, ari rotsikanateeyanakarini. Ikanteeyanakini:

—Tema ikameethaperotzi Tajorentsi, tee añiuro paerani kimitawori iroka.

Riyoyaakiri Jesoshi Rewii

(Mt. 9.9-17; Rk. 5.27-39)

¹³ Paashini kitejiri piyanaa Jesoshi othapyaaki inkaare. Ipiyotashiteeyapaarini eejatzi osheki atziri, riyotagaeyerini. ¹⁴ Roojatzi rowaaganaa eejatzi. Iñaapaakiri Rewii, riraga itomi Arijeeyo, ijeeki pankotsiki ipiyotapiintziri koriki: ipiyotapi-inteeyinirini oroomajatzi. Riraga joriiyopaeni roonakari piyotapiintziriri koriki. Omaanta ikantapaakiri riraga Jesoshi:

—Thame poyaatanakina.

—Jee, thametaatyaami.

Ari ikatziyanaka, royaatanakiri. ¹⁵⁻¹⁶ Ari riyaaateeyanakini ipankoki Rewii. Rowakagaeyapaakarini osheki oyaateeyiririni Jesoshi, riyotaanewopaeni, osheki piyotapiintziriri koriki, maawaeni. Eejatzi rakiyoteeyakirini osheki paashinipaeni kaari kameethatzinkaripaeni. Rareeteeyapaakani iyotaantzirori Iwaperite Tajorentsi, rirotaki warijeeyo. Iñaakotapaakiri Jesoshi ikempiyeeyakarini rakiyoteeyirini kaari kameethatzinkaripaeni. Rojampitapaakiri riyotaanewopaeni:

—¿Iitaka itsipateeyantaririni irikapaeni, rowaeyani? Tee ikameethateeyini.

¹⁷ Ari ikemawakiri rirori Jesoshi, ikantziri:

—Riraga kaari mantsiyatatsini tee ikoyi aawinantatsiri raawinteri, intakya mantsiyatatsiri rirotaki kowatsiri. Tee ro nopokantya nokaemeri kenkithashiryaachari kameethatatsiri, inta riraga kaari kameethatatsi.

Riraga riyotaanewo Jesoshi tee itzitapiintya

¹⁸ Ikantaka itziteeyani riyotaanewopaeni Jowa eejatzi riyotaanewopaeni warijeeyo. Apanipaeni atziri ipokashitziri Jesoshi, ikantapaakiri:

—Iroñaaka itziteeyani riyotaanewopaeni Jowa, eejatzi ikimiteeyani riyotaanewopaeni warijeeyo. ¿Iitaka kaari itzitanta piyotaanewopaeni eerori?

¹⁹ Ari ikantawakiri Jesoshi:

—Okimitaka aririka raye shirampari iina, ikaemaeyerini isheninka ikimoshirewenteeyerini. Rareetapaakyaarika, ¿arima itziteeyapaakyaani rirori? Eero. Tema riweshiryaawentapaakyaari. Ñaakiro, iroñaaka nokaateeyirini naari niyotaanewopaeni: ¿Iitaka notzitakaantyaariri? ²⁰ Omaanta aririka rookaeyaneerini isheninka aatsiri iina, aripaetekya itziteeyanakyaani. Eejatzi iinja naari, nookaeyaneerini niyotaanewopaeni, rowashiretakoyanakinani, roojatzi itziteeyantanakyaani. ²¹ Tee pimaejantziri iyotaantatsiri, tee. Eejatzi eenitatsirika pimaathapooki antyashipawo rooteentsi oshipaaye, aririka powawatatero owakirari maathaantsi, roojatzi aririka pikiwero aminthatanaka owakirari, eero omonkaagaakitanaa, roojatzi otzijagaantanakya antyashipawotatsiri, patsipetashitawo powawatatziro. Eejatzi okimitakya, patsipetashityaawo paapatziyawo maawaeni okaatzi iyoteetakimiri. Kameetha pipakaakiro paashini paapatziyawitariri roojatzi kameethatanaki paapatziyena naari. ²² Napiitakiro noshiyakaawentemiro okaatzi niyoteemiri. Piyotzi aakapaeni joriiyopaeni awetsikiri imashi piratsi apiyaatantyaawori awishoowaantsi oowa. Omaanta eero apiitantari apiyaatantari awishoowaantsi oowa owakirari inthomaenta itaworimashi inta apiyaatantya owakira mashiri. Apiitantyaaririka tema ari ijagaanaki. Okimitaka iroka, oetarika niyotagaemiri naari eejatzi owakirari. Tee

okameethatzi pipiyotero ikemijantakayimiri paashini iyotaantsi. Pipakayero pikemijantziro ikantawitzimiri irintapaeni roojatzi kameethatanaki paapatziyena naari.

Ikantawakaawentakawo saawaro

(Mt. 12.1-8; Rk. 6.1-5)

²³ Paashini saawaro ikinanaki Jesoshi pankirentsimashiki, itsipateeyarini riyotaanewopaeni. Ari niyanki rowiitanaki riyotaanewo okithoki teriiko, itayaakiro otaki, rowaeyawoni okithoki.

²⁴ Ari ikantziri warijeeyo:

—¿Litaka rowiitantawori okithoki, itayaawaentakawo iroka kitejirika amakoryaantari? Tee okameethatzi. ¿Litaka ranantawori?

²⁵ Rakanakiri Jesoshi:

—¿Tema tee pikenkithashiryaaneentziro Iwaperite Tajorentsi kenkithatakotziriri paerani Iraviirini, riraga jewawenantatsiri maawaeni joriiyopaeni? Tekatsi raye royaari, ayimatakiri itashe, eejatzi itsipateeyarini. ²⁶ Eenirowo janta ipankomawoki Tajorentsi paa riwetsikaetziniriri irira: tee ishineteeyerini rowaeyaawoni maawaeni atziri, apatziro rowaeyaawoni ñaanakowenantatsiripaeni. Omaanta ayimawitakiri itashe Iraviirini. Riyaatashitakiri Awyataari, riraga iwinkatharite ñaanakowenantatsiripaeni, ikantziri: “Notasheeyakini. Tekatsi nowaeyaarini”. Ari ipawakiri paa: “Eenitatsi iroka, powapaeya”. Ari rowakawo, eejatzi rowakagaeyakarini itsipateeyarini. Kaari riroripaeni ñaanakowenantatsiri, omaanta tee ikoyi Tajorentsi rowashironkagaeyerini. ²⁷ Pamine, riraga Tajorentsi riwetsikakiniri atziri kitejiri imakoreeyantyaarini. Tee ro riwetsikantyaanariri atziri iñaapinkathatero kitejiri. ²⁸ Nopoñaaka naaka jenokinta, natziriperotapaaki jaka kipatsiki: tema naaka kantatsini oetarika anteri saawaroki.

Riraga Jesoshi retsiyatakotziri kijopookitatsiri rakoki

(Mt. 12.9-14; Rk. 6.6-11)

3 Riraga Jesoshi riyaatanee eejatzi pankotsiki ipiyotantapiintari joriiyopaeni. Ar-itaki ijeekiri jaga: shirampari kijopookitatsiri rakoki. ² Raminashiiyawakarini atziri riraga iijanewo, joreririri: ikowaki riyote aririka retsiyatakoteeri saawaroki. Tee ishineteetziro retsiyatakoteetziro atziri saawaroki. Ikowaeyakini riroripaeni ikantakoeyerini: “Tee okameethatzi iroka rantakiri Jesoshi”. ³ Riraga Jesoshi ikantziri kijopookitatsiri rako:

—Pikatziyee, pipoke jaka niyanki.

Roojatzi riyaatantanaka niyanki, ikatziyantapaaka.

⁴ Roojatzi rojampiteeyakirini maawaeni amineentsiri:

—¿Kameethama aneshironkateri atziri kitejiriki amakoreeyantarini? ¿Arima owashironkayeri? ¿Okameethatzima owawijaakoteri? Teerikama, ¿pikowakima owamaeyerini?

Omaanta imaeriiyanakini. ⁵ Ikijanaka Jesoshi, ramineeyanakirini, eejatzi retakoeyanakarini riroripaeni. Tema ikijoshiryaanakitzi rajankaneki tee ikaminthaanteeyini atziri. Ikantziri shirampari:

—Powaankaero pako.

Ari rakotanee, roojatzi retsiyatakotantanaa. ⁶ Ishitowaeyanakini warijeeyopaeni, riyaatashiiyanakirini itsipamintharipaeni Erooreshi. Ikantawakagaeyakani:

—¿Tsiikatya akanterika Jesoshi, owamaantyaariri?

Retsiyatakotantzi Jesoshi janta inkaareki

(Mt. 4.24-25; 12.15-21; Rk. 6.17-19)

⁷ Riraga Jesoshi eejatzi riyotaanewopaeni riyaatapitheeyanakirini warijeeyopaeni inkaareki ijeekapaaki apaniroeni, omaanta royaateeyanakirini osheki karireeyajatzi, eejatzi joreeyajatzi, ⁸ jerojareejatzi, iroomyajatzi, jeekatsiri intatsikeronta iñaaki Joriraani, maawaeni jeekatsiripaeni Tziiroki, Shirooki, maawaeni. Ikemakoeyakirini itajonkantzi, rootaki riyaatashiiyantakaririni osheki atziri. ⁹ Ikantziri riyotaanewo:

—Pamakinawoota pitotsi, notetawakyaata: rawitsineeyapaakinanikari atziri. Rooteentsimi rowamayenami.

¹⁰ Ikanta Jesoshi rotetantakawo pitotsi ari ikenkithatakagaeyakirini atziripaeni kipatsiki, roojatzi rayiitantapaaka eejatzi kipatsiki. Osheki retsiyatakoyawakirini mantsiyatzinkaripaeni. Riraga paashini mantsiyari rinteenyumayitakirini atziripaeni, ikowaki ipampitantapaeyaariri Jesoshi awijakotanee imantsiyari. ¹¹ Riraga atziri kyaantariri kamaari rotziwerowashitapaakari ipinkatheeyakirini. Icheraanaki iñaawaetakaakiri ikantziri:

—Jesoshi, eerokataki Itomi Tajorentsi.

¹² Ikantaperotziri Jesoshi:

—Pimaerite, eero pikamantakotana.

Riyoyaakiri Jesoshi riyotaanewoperotyaari

(Mt. 5.1; 10.1-4; Rk. 6.12-16)

¹³ Paashini kitejiri itonkaanaki Jesoshi tonkaariki. Ikaemakaantakiri ikaatzri riyoyaakiri, ari ipokashiteeyakirini. ¹⁴ Riyoyagaeyakirini 12 shirampari, itsipaperoeyaarini. Iinja iiteri rotyaantanewo, tema rotyaanteeyerini ikenkithatakagaeyerini maawaeni atziripaeni iñaani Pawa Tajorentsi. ¹⁵ Eejatzi ipakiri itajorenka, rookakaakowiritanantyaariri kamaaripaeni atziri.

¹⁶ Rirotaki riyoyaakiri riyotaanewo 12. Riyoyaakiri Shimo (iitakiri Peetero), ¹⁷ eejatzi Jantyaako itsipatakari rirentzi Jowa, (rirotaki itomipaeni Sewereeyo. Iitakiri riroripaeni iroñaaka Wowaneerejeshi). (Akantziri aaka apaanteki: “Oshiyawori oñaawaepookitzi”).[‡] ¹⁸ Eejatzi riyoyaakiri Antereeshi, Jiripi, Waritoromee, Mateeyo, Tomashi, Jantyaako (itomira Arijeeyo), Tareeyo, paashini Shimo (riraga kathaaperotzinkari antayitzirorini oetarikapaeni). ¹⁹ Eejatzi riyoyaakiri Joorashi (riraga karyootejatzi, aakanterini iinja Jesoshi).

Iitakaawitakari ikyaantakari kamaari Jesoshi

(Mt. 12.24-32)

²⁰ Roojatzi ipiyanaa Jesoshi pankotsinentsiki. Ipiyoteeyaani eejatzi osheki atziri. Tekatsi ikantya rowaeya eejatzi riyotaanewo. ²¹ Ikemakotakiri Jesoshi isheninkapero, riyaatashitawaari raaneerimi ipankoperoki. Ikantawakaanaka:

[‡]**3:17** Oshiyawori oñaawaepookitzi okantakotziri: “shintsitziniriri rantawaetziniriri Jesoshi rootaki iitantakariri”.

—Osheki ishinkiwentaka Jesoshi, tee iñaakota, thame aaneeri.

²² Ipokashitapaakiri eejatzi jerojareejatzipaeni, iyotaantzirori rojankinarini Moeesehi. Ikantashitapaakari:

—Rirotaki Wereshewoo kyaantapaakariri ishireki Jesoshi. Tema rirotaki iwinkatharite maawaeni kamaari: rirotaki amitakotziriri rirori rotyaantziri iya-maashi, rootaki imatantakariri.

²³ Ikaemaeyawakirini Jesoshi, roshiyaakaawenteeyawakirini:

—¿Kyaaryooma ikyaantapaakina iwinkatharite kamaari? Pamine: ¿tsika ikityaaka Jatanaashi rookaeya rirojatzi? Eero imatziro. ²⁴ Okimitaka aririka ikijawakagaeyani jeekatsiri nampitsiki, rookawakagaeyaarinika, ¿arima ijeekaeyaneeni kameetha? Eero. ²⁵ Eejatzi okimitaka aririka ikijawakagaeyani jeekatsiri pankotsiki, ¿arima kijokiro rowawakaaneeya? Eero. ²⁶ Eejatzi ikimitaka, aririka Jatanaashi ikijerimi iyamaaritzinkarite, rookawakagaeyanimi, eeromi ijeekimi, inta aritaki ithonkawakayaeyanimi. Rootaki. ²⁷ Eejatzi ikimita rirori koshitantatsiri: ithaawantari shintsiperotatsiri ikyaapankoteri ikoshitantyaariri rowaagawo. Aririka ipokashiteri, reewatapaakiri roerikapaakiri, roojotapaakiri shintsitatsiri, roojatzikya raantakyaawo oetarikapaeni rowayitzirini ipankoki.

²⁸ Kyaaryootaki iroka nokamantaperotemiri: ineshironkateeyirini Tajorentsi maawaeni antzirori kaari kameethatatsi. Tema ipeyakoteniri okaatzu rantziri. Eejatzi, aririka ikantzimateeyawityaarini, ineshironkateeri eejatzi. ²⁹ Omaanta eero ineshironkateeri riraga kantzimatzirori Ishire Tajorentsi: ikanteetatyeyyaani ijeeki rirori paamariki kaari tsiwakanitatsini. Eerowa rawijakotee.

³⁰ Rootaki ikantakiriri Jesoshi. Ñaakiro, ikantashiiyawitakani inkaaganki: “Rirotaki iwinkatharite kamaari amitakotziriri Jesoshi”. Tema rootaki Ishire Tajorentsi amitakotziriri, kaari iwinkatharite kamaari.

Ikamantziri Jesoshi ninka isheninkatakari

(Mt. 12.46-50; Rk. 8.19-21)

³¹⁻³² Ikantaka ijeeki Jesoshi pankotsiki, ijeekimoeyapaakirini areeteeyapaakaririni. Roojatzi areetapaaka riniro, otsipateeyapaakarini rirentzipaeni eejatzi ritsiropaeni. Okatziyapaaka inkokironta, okantziri oñaapaakiri:

—Pikantenari notyomi.

Ari ikyaaashitanakiri, ikantapaakiri:

—Areetapaaka piniro, pirentzipaeni, eejatzi pitsiropaeni. Ojeekapaaki inkokironta, okowapaakimi.

³³ Rakawakiri:

—¿Ninka nanatatsiri? ¿Ninka yeeyitatsiripaeni?

³⁴ Roojatzi rookotantanakari jeekimoeyakiririni. Ikantanaki:

—Iroka nanaka. Irika yeeyika. ³⁵ Ninkarika antapiintzirori ikowakaeriri Tajorentsi: riroteeyakini yeeyi, choeni, nana. Nosheninkateeyakarini maawaeni aapatziyeyanarini.

Roshiyakaawentziro Jesoshi inashitacharipaeni kipatsi

(Mt. 13.1-23; Rk. 8.4-15)

4 Paashini kitejiri, rapiitakiri Jesoshi riyotagaeri janta othapyaakiininta inkaare. Ari ipiyotawentapaakari oshekini atziri. Ikanta Jesoshi iñaawakirira roshekita-

paaki atziri, rotetanaka pitotsiki, rotatsinkakiro eechonkiini niyankyaani inkaare, ijeekanaki iroñaaka rirori. Tema oshekyaanzi atziri ikatziyashitakari othapyaaki. ²Ari riyotaayitakirini oetarikapaeni, eejatzi roshiyakaawentayitakironi okaatzi ikenkithatakotayitzirini. Ikantakiri iroñaaka:

³—Pikemena! Riyaatanaki pankiwaetatsiri janta rowaneki rookakitero okithoki teriiko. ⁴Ari rookakitapaakiro okithoki teriiko. Eenitatsi apanipaeni ookakitapaenchari awotsiki. Ikanta ipokapaaki jenokiweripaeni, rowapaakawo okaatzi rookakitawitakari irika shirampari janta awotsiki. ⁵Eenitatsi paashini pariyapaentsiri okithoki janta mapipookiki, tee oshenkaawitapaaka, intsipaete oshookawitanaka. ⁶Ari ijenokitapaaki oorya, roojatzi ojampiyashitantanaka. Tee oparithaperotzi, rootaki okamantanakari. ⁷Opariyapaaki paashini okithoki kitocheemashiki. Okanta oshookawitanaka, okimotatawitanaka. Omaanta anaanakiro oshookanaki kitochee rootaki kaari okithokitananaka. ⁸Paashinipaeni okithoki opariyapaaki kipatsiperoki kameethari. Oshookanaki, okithokitanaki. Apanipaeni okithokitanaki okaatzi 30. Paashinipaeni okithokitanaki okaatzi 60. Eejatzi paashinipaeni okithokiperotanaki okaatzi 100. ⁹Pikoyirika piyotakotero okaatzi nokenkithatakaakimiri paa-patziyena iroñaaka.

¹⁰Jateeyaneeni atziripaeni ikaatzi piyotawentakariri Jesoshi, eeniro itsipateeyanaarini Jesoshi apanipaeni aapatziyariri eejatzi riyotaanewopaeni, riyaaatee pankotsiki. Ikanta rojampiteeyakirini rirori, ikanteeyakirini:

—Iyotaantatsiri, ¿oetaka poshiyakaawentakiri inkaaganki okaatzi pikenkithatakiri?

¹¹Ikantakiri Jesoshi:

—Pamine, iroñaaka nokamantemiro eerori kaari piyotawita: aritaki piyotakiro tsika ikantari Pawa reewawenantzi. Riroma paashinipaeni atziri, eerowa nokantziri rirori inta noshiyakaawentashitayityaanarini.

¹²Irintapaeni atziri rirotaki aminawitachari, tee iñeemaetawo okaatzi nantziri. Eejatzi rirotaki kemijantawitanari, teemaeta ikemathatziro oetarika nokantawitakariri. Rootaki kaari rookantawo okaatzi rantayitzirinira kaari kameethatatsi, eero ipeyakotzimaetanari Pawa rantziri.

¹³Eejatzi ikantakiri:

—¿Tema pikemathatawakiro eeroka okaatzi noshiyakaawentakiri inkaaganki? Aririka napiitakimiro noshiyakaawentayitemironi, eerowa piyotakotawakiro eejatzi.

¹⁴Riraga pankiwaetatsiri okithoki rirotaki oshiyakariri iyotaantzirori iñaani Tajorentsi. Rowaga okithoki oshiyakawo iñaani. ¹⁵Rowaga awotsi opariyantapaakari apanipaeni okithoki oshiyakari atziri kemawitawakawori iñaani Tajorentsi, omaanta riraga Jatanaashi ipokapaaki imanomotakaapaakiri: tee raapatziyanaana. ¹⁶Eejatzi iroka pariyapaentsiri mapipookiki, rootaki oshiyakaawentachari apanipaeni atziri kemawitawakawori iñaani Pawa, intsipaete iroñaaka ikimoshirewentawitanakawo. ¹⁷Pankirentsi okaatzi kaari tzipaperotatsi oparitha, intsipaete okamanaki. Iroka roshiyakawo riraga atziri ikemijantawitaka roojatzi rowashironkagaetakiri, aririka ikijeetakiri. Rootaki intsipaete rookantanaawori ikemijantawita. ¹⁸Rowaga kipatsi kitocheemashiteentsiri oshiyakaawentziri kemathatawitawakawori iñaani Pawa Tajorentsi, ¹⁹omaanta ikenkithashiryaaipiintziro jeekayitatsirini jaka kipatsikika,

ikimoshirewenteeyironi rashitayitarini. Eekiro ikowanakitzi rashaagawotya, oetarikapaeni, rootaki rookantaawori ikemijantawita. ²⁰Omaanta iroka kameethari kipatsi oshiyakaawentziri kemaperotawakirori iñaani Tajorentsi. Aritaki raapatziyaperotakawo, eejatzi raapatziyakaaperotakari paashinipaeni atziri. Apaani raapatziyakaakari 30, paashini raapatziyakaakari 60, paashinipaeni raapatziyaperotakaakari 100.

Roshiyakaawentakiniri Jesoshi ootamentotsi

(Rk. 8.16-18)

²¹ Eekiro riyaatatzi ikantakiri Jesoshi:

—Akowakirika ootakotya ¿arima owakiri ootamentotsi kowitziki inthomaenta? ¿Arima amanakiri ootamentotsi? ¡Eero! Tema akowatzi oyeri ootamentotsi jeñokiini okoñeetyaantyaari aminanteeyaarini maawaeni. ²² Okimitaka iroka iinja okoñaatanaki maawaeni amanayitawitarini iroñaaka riyoteeyanakironi maawaeni okaatzi anteeyakirini. ²³ Pikoyirika piyotero kameetha, ari pikemaperotawakiro iroka nokamantakimiri.

²⁴ Paashini ikantakiri eejatzi:

—Pikenkithashireeyawo iroka pikemakiri. Aririka eechonkiini paapatziyawakyaawo nokamantzimiri, ari eechonkiini piyotawakiro. Aririka osheki paapatziyaperotawakyaawo, ari osheki piyotawakiro, niyotaaperotakimiri. ²⁵ Riraga aapatziyawakawori niyotakiriri, eekiro niyaatatye niyotaaperoteri. Riraga kaari aapatziyawakawori nokamantawitakariri, eero riyotzi oetarika, tema ipeyakotakiro eechonkiini riyowitari.

Roshiyakaawentziniri Jesoshi okithoki shookatsiri

²⁶ Eejatzi ikantzi:

—Tema ipinkathariwenteeyakaeni Tajorentsi. Roshiyakari atziri jatatsiri rowaneki ipankitziro okithoki. ²⁷ Imaapiintzi tsiteniriki, ikakitapiintzi kitejiriki. Shitowathowatanaki iwankiri, okimotatanaki. Tee riyotakotzimaetawo tsika okanta oshookantakari. ²⁸ Oshookaki kipatsiki: eewatanaki othowaki, roojatzi owaatotantanaka, roojatzi owathatantanaka. ²⁹ Aririka ojampatanaki okithoki, ichekakoetero, tema monkaatapaaka rowiitanteeyawori.

Roshiyakaawentziniri moshitaaja

(Mt. 13.31-32; Rk. 13.18-19)

³⁰ Eejatzi ikantzi Jesoshi:

—¿Tsika nokantemirorika noshiyakaawentemiroka tsika ikanta Tajorentsi ipinkathariwenantzi? ¿Tsika akanteroka akenkithatakotantyaawori? ³¹ Oshiyakawo okithoki moshitaaja. Omaanta rowaga okithoki, tee okimitawo paashinipaeni kithokitatsiripaeni: okaerikitziini kameetha. ³² Aririka apankitero, oshookanaki. Okimotatanaki, anaayitanakironi paashinipaeni pankirentsityatitsirini. Antawotayanakini owaempkepapaeni, aritaki raampyekyaawo shiwankitayitatsirini.

³³ Aritaki ikantapiinta Jesoshi, roshiyakaawentapiintziniri atziri riyotaantyaariri iñaani Tajorentsi. Aririka eechonkiini ikemakiro, ari eechonkiini riyotakiri: oshekirika ikemawakiro, ari osheki riyotakiri. ³⁴ Riyotaantariri tema roshiyakaawentapiintziniri. Omaantakya riyotaanewo, ithotyagaeyakinirini riyotaaperoeyakinirini.

Romaerintakiro riraga Jesoshi tampyaa

(Mt. 8.23-27; Rk. 8.22-25)

³⁵ Itziroryaanaki oorya, ikantziri Jesoshi riyotaanewopaeni:

—Thame amontyaanee intatsikeronta inkaare.

³⁶ Roojatzi riyaatapithatantanakari ikaatzi piyotawentakariri.

Ari ijeekaki Jesoshi rirori pitotsiki. Roteteeyapaakani riyotaanewopaeni roojatzi imontyaakotantanaka. Eejatzi imontyaakotanaka apaanipaeni atziri ikaatzi piyotawenteeyakaririni, ikinakoeyanakini paashiniki pitotsi.

³⁷ Imontyaakomintheeyani ari omapokashitakari niyankyaani inkaare antawo tampyaa. Antawo otamakaari, otetaatapaaka pitotsiki roowiteenchami itsitsiyakotemi. ³⁸ Omaanta imaatzi Jesoshi rirori janta opataki pitotsi, rotziitotaka. Ikaemanakiri iroñaaka riyotaanewo, ikantziri:

—¡Iyotaanari! ¡Aritaki pimaaki! ¡Rooteentsi apiinke!

³⁹ Ari ikaakakiri Jesoshi, ipiriintanaka, ikaemakotakiro tampyaa, ikantziro:

—¡Aritaki pitampyaataki!

Ikantziro eejatzi inkaare:

—¡Pimaerite!

Okanta iroñaaka tampyaa awijanaki, maeritane inkaare. ⁴⁰ Roojatzi ipithokashitantanakari Jesoshi ikantanakiri riyotaanewopaeni:

—¿Iitaka pithaawantari? ¿Tekirama pameentaperotana naaka?

⁴¹ Tema antawo ithaawaeyanakini riyotaanewopaeni, tekatsi ikanteeyanakini. Okanta ojamaniityaaki, rojampitawakagaa, ikantawakaeyani:

—¿Ninkama irika, romaeryaantakawori tampyaa, eejatzi romaeryaantakawori inkaare? ¿Rirotakima Tajorentsi?

Rookakaakowentakiri Jesoshi shirampari ikyaantashiretari kamaari

(Mt. 8.28-34; Rk. 8.26-39)

5 ¹⁻² Rareetakaakari Jesoshi intatsikeronta inkaare, ari rareetakaapaakari iipatsiteki karaarajatzi. Ro raatakoeyapaakani kipatsiki. Intsipaete iñaawakiri Jesoshi shirampari kyaantashiretariri kamaari. Ishiyashitawakari Jesoshi ipoñaaka janta kitataarewontsimashiki, ³ ari ijeekawaetzi rirori. Tema tekatsi aaweerini oojoterini karenathakira.

⁴ Okantawitaka roojotantawitapiinteetariri kijothari rakoki, eejatzi iitziki, omaanta itzimpejakopiintayitakini. Tekatsi monkaatzityaarini ishintsini.

⁵ Ikantatyaani, riyaatapiintzi tonkaariki. Ikaemakaematapiintzi, itowaetapiinta mapikipaeni. Tema ishinkiwentakaakari iyamaarite.

⁶ Riraga shirampari iñiitawakarira inteena ipokaki Jesoshi, ishiyashitakari rareetapaakari, rotziwerowashitapaakari, ipinkathatapaakiri. ⁷⁻⁸ Ikanta Jesoshi, iñaawakirira shirampari ikyaantashiretariri kamaari, icheraakotawakiri, ikantziri:

—¡Kamaari, pookaneeri shiramparira!

Irika shirampari, antawo icheraanaki ikantakaakarira iyamaarite, ikantanaki:

—¿Iitaka poñaashirenkantanari? Eeroka Jesoshi, itomi Tajorentsi piro. Nokantemi iroñaaka eero powashironkaana.

⁹ Roojatzi Jesoshi rojampitakiri irika kamaari, ikantakiri:

—¿Tsika piitaka?

Rakanakiri kamaari, ikantzi:

—Nowaero Oshekyaanzi. Rootaki noetantari, tema osheki nokanta nojeekantari irika shirampari. ¹⁰Teera nokoyi potyaantena naakapaeni paashiniki kipatsi.

¹¹Ari ijeekaki eejatzi janta oshekyaanzi chaancho tonkaariki, ikaatzi 2.000, rowawaeteeyani. ¹²Ikantanaki kamaari, ikantziri Jesoshi:

—Ari nokoyi potyaantena janta chaanchoki, nojeekanteeyapaakyaarini inthomaenta.

¹³Ari ishinetakiri. Rookaeyaneerini shirampari, ishirinkashiteeyanakarini chaancho, ikyaanateeyapaakarini. Roojatzi ishiyeeyanakani riraga chaanchopaeni impeetaki, ari ithonkaeyakani: ipiinkaeyapaakini inkaareki pooo, pooo, pooo.

¹⁴Ikanta irikapaeni shentziriri chaancho, iñaakirowa okaatzi awijeentsiri, antawo ithaawaeyanakani iroñaaka. Shiyeeyanakani, ikantapaakiri ikaatzi jeekaeyatsirinipaeni okaakinira. Intsipaete antetanaka ñaagantsi. Pokaeyanakini atziripaeni ramineri iitarika awijimotakiriri chaancho. ¹⁵Riyaatashiteetakiri Jesoshi, iñeetapaakiri riraga shirampari ijeekantawitari kamaaripaeni. Ijeekaki ikithaataawo iithaari, kameethatane. Tema iñeetapaakirira, antawo ithaawaanteeyapaakarini. ¹⁶Ikanta irikapaeni ñaakiriri inkaaganki Jesoshi okaatzi rantakiri, ikanteeyawakirini paashinipaeni atziri owakira pokapaentsiri okaatzi awijeentsiri inkaaganki. Ari okaatzi ikantawakiriri tsika ikanta iñaakiri ipiinkantakarini chaanchopaeni. ¹⁷Ikanta ikemaeyawakinira atziripaeni, ikanteeyakirini:

—Jesoshi, iroñaaka tee nokoyi pipokimotena nonampiki, pipiyanaki.

¹⁸Ikanta ikemawakira Jesoshi, roojatzi rotetanaa pitotsiki. Ikantawitawaari iroñaaka irika shirampari rookakiniri iyamaaritepaeni, ikantziri:

—Jesoshi, nokoyi noyaataneemi.

¹⁹Rakanakiri Jesoshi, ikantanakiri:

—Eero poyaatana, piyaate pinampiki tsikarika ijeeki pinampijatzipaeni. Pikantapaeri maawaeni okaatzira awijimotakimiri. Pikantapaeri eejatzi: “Ineshironkatakina Nowinkatharite”.

²⁰Ikemawakirira irika shirampari, roojatzi riyaatane janta inampiki. Ikan-takiri inampijatzi eejatzi riyataki maawaeni paashiniki nampitsi janta ipatsiteki oetachari Tekaaporishi. Ikantapaeri osheki atziri okaatzi awijimotakiriri.

Ikanta ikemaeyawaerini ikenkithawaetapae, osheki itzimaetyaashiiyanakani.

Retsiyatakotziro Jesoshi jokaatzirori iraa

(Mt. 9.18-26; Rk. 8.40-56)

²¹Ikantanaka imontyaanaka Jesoshi intatsikeronta inkaare. Ipiyoeyakaninta osheki atziri janta othapyaakiini. ²²Rareetapaaka shirampari iwaero Jaero, riraga jewatakaayitziririni ijoriyotzinkaritepaeni janta pankotsiki ipiyotantapiintarira. Iñaapaakiri, rotziwerowashitapaakari Jesoshi riwethatantapaakarini Jesoshi.

²³Ikantaperotapaakiri:

—Rooteentsi okame nishintyo. Pipoke pipampitakitero awijakotantaneeyaari roori, eero okamanta.

²⁴Ari royaatanakiri, roojatzi royaatayitanakirini osheki piyotawentariri, rawitsinaawakaanaka. ²⁵Ari okaataki tsinani jokaatzirori iraa, okaatakotaki 12 ojarentsi.

²⁶Osheki raawinteetawitakawo, thonkapaaka oorikite omaanta eekiro iyaatatzi ojokaatziro iraa. ²⁷⁻²⁸Okemaki ikantakoeyirini Jesoshi: “Osheki retsiyatakotantzi”.

Ojatekanakari oyaateeyiririni okinapaaki itapiiki. Okenkithashiryaanaka: “Aririka nopampitziteri imaatha, aritaki netsiyatakotee”.

Ari opampitzitawakiri imaatha, kaatakotanee ojokaatziro iraa. ²⁹ Okemawakitya tsinkaririri, awijakotanee. ³⁰ Eejatzi rirori intsipaete ikemashitawakawo itajorenka. Ari ipithokashitanakari oyaatziriri, ikantziri:

—¿Ninkama pampitzitakinawori nomaatha?

³¹ Rakanakiri riyotaanewo, ikantanakiri:

—Tema piñiiri roshekitaki oyaatayitzimirini. Rawitsinaayitakimini. Eekiro pikan-tatzi: “¿Ninkama pampitzitanawori nomaatha?”

³² Raminaminayitanakini ikoyi iñeeri pampitzitakiriri imaatha. ³³ Roori tsinani, osheki othaawanaki ompetatanaka, tonki, tonki, tonki. Iyotaki awijakotanaki. Otzi-werowashitapaakari, oñaaperotantariri. Othotyaaikiro okantaperotakiri maawaeni.

³⁴ Ikantziro:

—Tsinani, pameentakina, rootaki petsiyatakotantaari. Iroñaaka piyaate, piki-moshiretee. Tema etsiyatakoteemi.

³⁵ Tekiraata ithonkiromi ikenkithawaetakayiro, ipokaeyapaakini ronampiripaeni riraga Jaero. Ikantapaakiri:

—Kamanaki pishinto. ¿Iitaka poñaashirenkantariri irika iyotaantatsiri?

³⁶ Ikemawakiro Jesoshi iroka ikantapaakiriri. Ikantziri:

—Jaero, eero pikantashiryaashita, inta pameentena naaka.

³⁷ Tekatsi ishinete oyaatanakirini, inta ishinetakiri riraga Peetero, Jantyaako itsi-patanakari rirentzi Jowa. ³⁸ Roojatzi rareeteeyapaakani ipankoki Jaero. Iñaapaakiri atziripaeni: ikaemaeyakini, rowashiretakoeyakawoni, riraakoeyakawoni. ³⁹ Ikyaa-paaki, ikantapaakiri:

—¿Iitaka pikaemakotantawori? ¿Iitaka piraakotayitantaworini? Tee okamaper-otzi ewankawo, omaashita.

⁴⁰ Ishirontawenteeyawakarini, roojatzi roemishitowaeyapaakirini. Raanakiri iri eejatzi iniro, eejatzi riyotaanewopaeni, ikyaaashitapaakiro janta omaryaakanta ewankawonta kamawiteencharira. ⁴¹ Roerikawakotapaakiro. Ikantziro rashi ipaanteki:

—Tarita komi.

(Akantziri aaka apaanteki: “Ewankawo, pañaagae”.) ⁴² Roojatzi añaantanaa, opiriintanaa, sherok, anashitanaa. Okaataki ojarentsite 12, rootaki omatantaari anashiwaeta. Rotsikanateeyanakawoni osheninkapaeni. ⁴³ Ikantaperotziri rirori:

—Eerowa pikamantayitzirini atziri okaatzi piñaakiri nantakiri. Ari iroñaaka pipero owanawo.

Riyaataki Jesoshi Najareeteki

(Mt. 13.53-58; Rk. 4.16-30)

6 Roojatzi riyaatantanaa Jesoshi, areetapaa inampiki rirori. Royaateeyerini riyotaanewo. ²⁻³ Roojatzi kitejiri imakoryaantapiintari, riyotaantapaa janta pankotsiki ipiyotantapiintarira joriyyopaeni. Rotsikanatawakari osheki kemawakiriri. Itheenkaeyakirini Jesoshi, ikanteeyini:

—Tema rirotaki asheninkapero aari. ¿Tsika ipoñaakaakawoka iroka riyotaantziri? ¿Tsika ikantakari itajonkantayitantakarini? ¿Kaarima irika wetsikapiiintzirori jeeka-

mentotsi? Rirotaki otomi Mariiya, tema rirotaki rirentzipaeni Jantyaako, Josee, Joorashi, eejatzi Shimo. Eejatzi ritsiropaeni, tema ojeekimoteeyakaeni jaka.

⁴Ikantzi Jesoshi:

—Inaaperoeyakirini atziri kamanantzirorini inaanani Tajorentsi. Omaanta rirorika kamanantawityaawoni inampijatzi osheki itheenkirini.

⁵Kyaaryo inampiweri itheenkaeyakirini riraga Jesoshi, rootaki kaari itajonkantapiinanta janta inampiperoki. Apatziro ipampitayitzirini apaanipaeni mantsiyatzinkari, retsiyatakotayitzirini. ⁶Omaanta tee raapatziyeeyarini inampijatzi, rootaki rotsikanatantanakari riraga Jesoshi, ikenkithashiryaaka: “¿Litaka kaari raapatziyeeyantanani?”

Rantayitzirini riyotaanewopaeni Jesoshi

(Mt. 10.1-15; Rk. 9.1-6)

Ikinakinayitanakini Jesoshi nampitsikipaeni, riyotaantayitanakini. ⁷Eejatzi riyoyaaakiri riyotaanewo 12. Imatakaakiri rowawijaakotantyaariri kyaantawitariripaeni kamaari. Roojatzi rotyaanteeyakirini; itsipatawakaanteeyanakarini, apitepaeni riyaatayitanakini nampitsikipaeni. ⁸Ikantaperotawakiri:

—Aririka piyaatanaki, tekatsikya paanaki. Eero payi poyaari, eero payiro pithaate. Eejatzi eero payi piyorikite. Omaantakya paanaki pikotzi. ⁹Eejatzi pijapatotanakya, omaanta eero paanaki paashini pimaatha.

¹⁰Eejatzi ikantawakiri:

—Tsikarika pijeekapaaki, aritaki pijeekaarikotapaaki, roojatzi piyaatantakya paashiniki nampitsi. ¹¹Eerorika raakameethateeyawakimini janta nampitsiki, eejatzi eerorika ikemijanteeyawakimini, ari pishirinkanaki potekakontatanakya pitzikira riyotantyaari eero pipiyashitari eejatzi. Omaanta ari rowashironkaakiripa Tajorentsi iinja.

¹²Ari riyaaateeyanakini riyotaanewopaeni. Ikamanteeyakirini atziripaeni:

—Pikenkithashiryagaeya, eero pantapiintziro eejatzi kaari kameethatatsi, inta pookaero.

¹³Rowawijaakoeyakirini osheki kyaantawitariri kamaari. Ijeetantayitakarini oyenka oriiwo osheki mantsiyaripaeni, retsiyatakoeyakirini.

Riraga Eroreshi rowamaakaantakiri Jowa kaawoshitantatsiri.

(Mt. 14.1-12; Rk. 9.7-9)

¹⁴Osheki kemakoeyiririni Jesoshi, rootaki ikemakotantakariri eejatzi pinkathari iitachari Eroreshi. Ikantayitzini atziripaeni:

—Rirotaki Jowa kaawoshitantatsiri, kamawiteenchari: piriintanaa. Rootaki ipirinantari itajorentsizira.

¹⁵Eenitatsi paashini kantayitawitacharini:

—Rirotakirika Iriiyashini: piriintaachari.

Paashini kantayitatsirini eejatzi:

—Rirotaki kamanantzirorini inaanani Tajorentsi. Roshiaari kamanantayitzirorini inaanani Tajorentsi paerani.

¹⁶Ikemakotantariri riraga Jesoshi, ikantzi Eroreshi:

—Rirotateekityaami Jowa. Nohekakaantawitakarini ikentsiki omaanta piriintanaa eejatzi.

17-19 Ari paerani Erooreshi raapithatakiri rirentzi iina. Iita rirentzi Jiripi, ro iinantawitarini, Eroriyashi.

Riraga Jowa ikantapiintawitakari Erooreshi:

—Tee okameethatzi paapithateri pirentzi iina.

Okijanakiri Eroriyashi, okowaperotaki owamaakaanteri, omaanta tee ikoyi riraga oemi. Osheki oñaashirenkapiintakiri, rootaki raakaanantakariri Jowa, romonkyakaantakiri omonkyaaagementotsiki. ²⁰ Ipinkathatawitakari riraga Jowa, riyotziri ikameethaperotzi, raapatziyaperotari Tajorentsi. Rootaki kaari ikowanta rowamaakaanteri. Tema ithaawakaawitayaari Jowa, ikenkithatakaapiintziri. Raapatziyawitawo ikantziriri Jowa, omaanta tee riyotzi tsika ikantya. ²¹ Monkaataka kitejiri ikoñaatantakari paerani Erooreshi. Rowakagaeyakarini osheki inashitayitacharini jewatatsiripaeni karireeyajatz. Rootaki kitejiri owamaakaanantakyaariri rowaga Eroriyashi Jowa. ²² Okyaapaaki ishinto roori janta rowaeyaninta opirantakotapaakiri. Iñaaperotawakiro kameetha riraga Erooreshi eejatzi itsipateeyarini. Ikantziro ewankawo:

—Pikowakotena iitarika pikoyiri. Aritaki nopakimi. ²³ Iñaakina Tajorentsi, riyotzi eero namatawitzimi. Oetarikapaeni pikowakotakinari, aritaki nopakimi. Pikowakirika nopagaantemi noepatsite, aritaki nopakimi kashetani.

²⁴ Shitowanee roori, ojampitapaakiro iniro:

—¿Oetaka nokowakoteriri?

Akawakiro roori:

—Ro pikowakoteriri iito Jowa kaawoshitakotziriri Tajorentsi.

²⁵ Intsipaete opiyashitanaari pinkathari. Okowakotapaakiri, okantziri:

—Nokoyi iroñaaka pipakotenawo piratoki iito riraga Jowa.

²⁶ Osheki rowashiretanaka. Tema aritaki ikantakiro inkaaganki: “Eero namatawitzimi”. Eejatzi ikemaeyawakirini maawaeni itsipateeyakarini. Tee iroñaaka ikowae ramatawitero. ²⁷ Ari rotyaantakiri owamaantatsiri, ikantawakiri:

—Pamakinawo iito Jowa.

Ari riyaaanaki janta romonkyaaakirinta, ichekapaakiri ikentsiki. ²⁸ Ramakotakiro piratoki iito, ipapaakiro ewankawo. Roori, owaakiniro iniro. ²⁹ Ikemakotakiri riyotaanewoni Jowa, ari riyaaatashiyakirini. Raaneero iwatha ikitatero.

Rowakaakari irira Jesoshi osheki atziri

(Mt. 14.13-21; Rk. 9.10-17; Jowa 6.1-15)

³⁰ Paashini kitejiri ipiyayitaani riraga rotyaantanewo Jesoshi. Ikanteeya-paakirini maawaeni rantayitakirini. Eejatzi ikantakoeyapaeroni maawaeni riyotaanteeyakirini. ³¹ Osheki atziri piyotawenteeyapaakaririni Jesoshi. Apaanipaeni jatayiteeni, eekiro ipokatzi paashini, rootaki kaari imatanta rowaeyaani rirori eejatzi riyotaanewo. Ikanteeyakirini irirapaeni:

—Thame ayowaeyanakini, aate janta tekatsinta atziri amakoryaawakiita eechonkiini.

³² Roojatzi riyaaateeyanakini, ikinakotanaki pitotsiki. ³³ Omaanta iñeeyawakirini oshekini atziri, riyoteeyanakirini tsikarika riyaaate. Ipoñaayitanakani ipankokipaeni, ishiyashitanakari, ishirethapyaatanakawo othapyaakini. Ranaakoeyakirini rirori, royaapaakiri. ³⁴ Imitaanaki riraga Jesoshi eejatzi riyotaanewopaeni, iñaapaakiri osheki oyaakiriri. Roojatzi osheki retakoshiryaaperotapaakari roshiyakaantapaakiri

owisha kaari ishenteetzi. Osheki riyotagaeyapaakirini oetarikapaeni. ³⁵ Roojatzi itsiteniityaanaki oorya. Ipokashitapaakiri riyotaanewopaeni, ikantapaakiri:

—Iroñaaka ajeekaki jaka tekatsi pankotsi, tekatsi owanawontsi. Eejatzi itsiteniityaanaki oorya. ³⁶ Okameethatzi potyaanteeyerini atziri riyaaeteeta owantsiki, nampitsikipaeni. Ramanantapaente rowanawo.

³⁷ Rakanakiri Jesoshi, ikantziri riraga riyotaanewopaeni:

—Piperiita eeroka owanawontsi.

Ikantawakiri riroripaeni:

—¿Pikoyima niyaate namanantakite owakagaeyaaririni atziripaeni? Osheki opinata: ero imonkaata koriki.

³⁸ Ikantawakiri:

—¿Tsikama okaatzika owanawontsi? Piyaate, paminakitero.

Ari iñaakitziro, ikantapaeri:

—Apatziro apawakooni okaatzi paa, eejatzi apite mereto.

³⁹ Ikantawakiri:

—Poejeekiri atziripaeni jaga katawomashiki. Pipiyoteeyerini, eejatzi pinashiteeyakyaarini.

⁴⁰ Ari ipiyoteeyakirini, ijeekaeyanakini. Apanipaeni piyoteenchari ikaatzi 100 atziri, rinashitaka paashinipaeni piyoteenchari ikaateeyini 50. Eenitatsi osheki paashinipaeni piyoteenchari. ⁴¹ Ari raakiro riraga Jesoshi paa eejatzi mereto, raminanaki jenokinta, ikantziri Iriri:

—Ariwee, Pawa, eerokataki pakinawori iroka noyaarika.

Ikagaakiro paa. Ipayitakirini riyotaanewopaeni roshirinkakiniri piyoteenchari. Eejatzi mereto, royiitakiniri maawaeni atziri, ⁴² ari rowaeyakani. Ikemaeyanakani, tee ithonkanakiro owanawontsi. ⁴³ Raayiteeroni tzimagaantapaentsiri, riyeekiteeyironi kantziriki okaatzi 12. ⁴⁴ Ikaateeyini owaenchari 5.000 shirampari, eejatzi tsinanipaeni, eejatzi eentsipaeni.

Ranashaatawo irira Jesoshi inkaare

⁴⁵ Roojatzi rotyaantakiri riraga Jesoshi riyotaanewo, ikantziri:

—Thame potetanakya pitotsiki. Peewateeyenani intatsikeronta inkaareki, janta Wetheeraki: notyaanteeyeriniita ipankokipaeni irika piyoteenchari.

—Jee, ari.

⁴⁶ Ikanta riyataanaki atziripaeni roojatzi riyataanaki riraga Jesoshi tonkaariki, ikenkithatakayiri Tajorentsi ⁴⁷ Tsiteniriki eekiro oepiyakotziri tampyaa. Ari iniyankitakotanaki inkaareki riyotaanewo, omaanta eeniro ijeekaki rirori apaniroeni tonkaariki. ⁴⁸ Ikanta iñaakiri riyotaanewo, ikomakomateeyawitanaawoni riyotakiri makoempekitapaaki. Ari riyaatashitanakiri rirori. Ranashaatanakawo inkaare, tee itsitsiyi. Roowiteenchami rawijanakirimi ⁴⁹ roojatzi iñeeyantawaarini, ranashaatapaakawo inkaare. Iiteeyawitawakarini peyari. Ari ikaemaeyanakini:

—¡Eeeee! ¡Kaakitaki peyariwee!

⁵⁰ Ari iñeeyawakirini maawaeni. Ithaawaeyanakini. Intsipaete iñaanatapaakiri rirori:

—Piweshireeyanakyaaani. Naaka pokatsi. Eero pithaawantana.

⁵¹ Rotetapaaka pitotsiki itsipateeyapaakarini roojatzi opeyantanaa tampyaa. Ri-weshiryaawentari eejatzi osheki rotsikanateeyanakarini. ⁵² Inēeyawitakarini inkaa-ganki itajonkiro paa omaanta tekira ikenkithashiryaakoperotari irira rirotaki Tajorentsi. Tema eeniro okijotzimoneentakiri rajankane.

Rantayitzirini Jesoshi janta Jenejareeteki

⁵³ Imontyaantanakawori, rareeteeyapaakani Jenejareeteki. Raatakoeyapaakani. ⁵⁴ Rayiiteeyapaakini, intsipaete riyoteeyawakirini atziri. ⁵⁵ Ishiyashiteeyawakarini. Ramakoeyakinirini mantsiyatzinkaripaeni ishitashiki, janta ijeekapaakira Jesoshi, aritaki janta raakotanakiniri. ⁵⁶ Ikinakinayitzini owaaninikipaeni nampitsi, nampit-sikipaeni antawo, eejatzi owantsikipaeni. Tsikarika ikinayitzini Jesoshi ipiyotayi-takinirini mantsiyaripaeni. Royiitakinirini niyanki nampitsiki, ikanteeyawakirini:

—Pishineteenawo nopampitzitawakimiro opatziyaakiki piithaari.

Ari rawijakoeyaneeni maawaeni pampitzitawakiriri iithaari.

Rameteeyarini jorriyopaeni

(Mt. 15.1-9)

7 Ikanta ipokapaaki warijeeyopaeni, eejatzi apanipaeni iyotaantzirori Iwaperite Tajorentsi, ipoñaaka Jerojareeki. Ipiyotawentapaakari Jesoshi. ² Ināgaeya-paerini riyotaanewo, rowaeyani tee ikiwawakota: tema tee ikiteshiretzi. Ikanteeyini: “Aririka oyaa, ityaawo akiwawakotya akameethashiretantyaari”. ³ Riraga warijeeyo rameteeyawoni rootzimateentsirika roya ikiwawakoperota. Tema rameteeyawoni maawaeni jorriyopaeni. Rooma eerorika ikiwawakota eero royiita. Imonkaatay-itzironi riyotaantapiintzirini itakaantaworini. ⁴ Aririka ipoñaagaeya janta nampitsiki niyanki, eerorika ikiwawakoperotapaa eero rowa paa. Eejatzi imonkaatashitayitakawoni osheki oetarika riyotaayitziririni atziripaeni. Ikiwapiinteyironi iwajoni, iwachakate, iyotsironakite; maawaeni. ⁵ Ari rojampiteeyapaakirini Jesoshi:

—¿Iitaka kaari imonkaatantawo piyotaanewo riyotaantayitzirini itakaantaworini? Irika iroñaaka owaencharika tee ikiwawakota ipeyakotakiro okantziri kam- inagaantsi: eeniro rantani. ⁶ Ikantanakiri Jesoshi:

—Osheki pamatawitantayitzini, tema poshiyakaawaetashita paapatziyari Tajorentsi. Aritaki ikamantakotzitakimini paerani Iseyeyashi. Rojankinatakini, ikantzi: “Irika atzirika ikantawaetashiteeyakinani: ‘Nopinkathatzi’, omaanta rajankanekira tee raapatziyaperotana, okimitzimotakina inteena ijeekaeyakini. ⁷ Ratsipetashitakawo rotziwerowashitana; roshiyakaawaetashita inaaperotana. Ramatawitashitayitakarini ijorriyotzinkaritepaeni: ikantawitari iroka riyotaaw- itariri kimiwitaka rootaki Iwaperite Tajorentsi”. Kyaaryootaki iroka ikantzitakarini Iseyeyashi.

⁸ Eejatzi ikantziri Jesoshi:

—Pookanakiro ikaminaawitzimiri Tajorentsi, inta paapatziyashitanakawo riyotaanteeyirini atziri. ⁹ Aritaki pitheenkakiro ikaminaawitzimiri Tajorentsi, inta pikowashitaka pimonkaatero riyotaantayitzirini itakaantaworini. ¹⁰ Tema ikantziri Moeseeshini: “Otzimatye pipinkathateri piri eejatzi piniro”. Eejatzi ikantzi: “Riraga Tajorentsi ikantakotziri akawaantetziriri ashitariri eejatzi riniro: ‘Okameethatzi rowamagaeteri’”. ¹¹ Omaanta pikantashitapiinteyawitarini atziri: “Aririka pikashiyakayeri Tajorentsi piyorikite, ari pipaperoteri. Rashironkaawaetyaarika

piri, piniro, pikanteri: ‘Eero nomatziro nopemiri koriki: irika *koriwaka*, tema nokashiyakaakiri Tajorentsi noorikite noperiri’”.¹² Aritaki iroñaaka tee pishinetziri ajoriiyotzinkaritepaeni retakotaneeyaari iriri, riniro.¹³ Pikowakaakiri raapatziyawo piyotaapiintziriri, omaanta piyotaakiri itheenkakiro ikantziri Tajorentsi. Aritaki pikantapiintari: pookakaayitzirini ajoriiyotzinkaritepaeni raapatziyawowa Iwaperite Tajorentsi.

Ikamantakotziro Jesoshi owaariperotzirori ashire

(Mt. 15.10-20)

¹⁴ Rapiitakiro ikaemaeri riraga Jesoshi piyoteeyeencharini ikanteeyirini:

—Pikemaperoeyenani maawaeni. Nokoyi pikemaperotena nokantemiri.

¹⁵ Okameethatzi owaeyaawoni oetarikapaeni, eero añiuro antani: tekatsi okantero owanawontsi ashire. Omaanta aririka pikenkithashiryaaakotyaawo kaari kameethatatsi, eejatzi piñaawaeterorika kaari kameethatatsi, rootaki owaariperoteroni pishire.¹⁶ Eerokapaeni kemayitakirorini okaatzi nokantakimiri, pikenkithashiryaaakotyaawo.

¹⁷ Ithonkakiro riyotaakiri eejatzi rookaneeri piyotawentariri, roojatzi ikyaapae pankotsiki Jesoshi eejatzi riyotaanewopaeni. Rojampitapaeri irira:

—¿Oetaka poshiyakaawentziniriri inkaaganki?

¹⁸ Ikantawakiri:

—Eejatzi eeroka, ¿tee pikemawakina inkaaganki? Oetarikapaeni owayityaarini okameethatzi, eero añiuro antani. Tema piyotawakiro.¹⁹ Rooma eero omatziro owaariperotziro ashire, inta iyaataki asheetoki, roojatzi ashitanteeyawori.

Rootaki riyotaayitziririni okameethataki oetarika rowaetari.²⁰ Eejatzi ikantziri:

—Omaanta pikenkithashireerorika kaari kameethatatsi, eenitatsi pantani.

²¹ Rooma pikenkithashiryaaakaworika pajankaneki pantero kaari kameethatatsi, rootaki panantyaawori maawaeni: pishirontyaawo tsinani kaari payi, pishirontyaari shirampari kaari payi, pikoshite, powamaante,²² osheki pikowaperotero oetarikapaeni rashitayitarini paashinipaeni atziri, pantero kaariperoripaeni, pamatawitante, piñaathatantya, piñaawenawaetya pikowaperote pikimityaari ashaagantzinkari, pikantzimateri atziri, pikantakaaperotya, tee piyoteeyironi pantero kameetha.

²³ Kyaaryo, pikenkithashiryaaawo pantero kaari kameethatatsi, rootaki panantawori: rootaki powariperotantakari.

Retsiyatakoteero Jesoshi ishinto shirojeniishiyajato

(Mt. 15.21-28)

²⁴ Roojatzi riyataanee Jesoshi Tziiroki. Ijeekapaaki pankotsinentsiki, tee ikowawita riyoteeterimi. Omaanta tekatsi ikantya imanapithatyaari atziri.

²⁵ Ojeeki janta tsinani, ikyaantawitakawo ishinto kamaari. Okemakotawakiri roori Jesoshi, iyaatashitanakiri, otziwerowashitapaakari.²⁶ Kaari joriiyo, opoñaaka Shirojeniishiyaki. Okantapaakiri:

—Ikyaantakawo nishintyo kamaari, petsiyatakoteenawo.

²⁷ Roshiyakaawentashitanawo, ikantawakiro:

—Nitawakyaariita nojoriiyotzinkarite netakotyaari. Tee okameethatzi aapithateeri rowanawo eentsite aperi otsitzi.

²⁸ Roori akanakiri:

—Jee, kyaaryo. Ari ijeekita rirori otsitzi otapinaki raperotayitzironi rowana-wopetokipaeni eentsite.

²⁹ Ikantaneero:

—Jee, kameetha; kyaaryo pikantakiri. Kameetha piyaatee iroñaaka, awijakotanee pishinto.

³⁰ Opiyanaaga opankoki. Oñaapaero ishinto, omaryaaka omaamentoki, awijakotanee, tema yowanee owamaarite.

Riraga Jesoshi retsiyatakotziri matakempitatatsirini

³¹ Roojatzi rowaagakaantanaari Jesoshi riyotaanewo, ikinanee Shirooki, roojatzi kirinkanta Joriraaniki, roojatzi rareetapaa inkaareki owaero Karireeya. Ikinanaki ochereeteki intatsikeronta Karireeya janta Tekaaporishiki. ³² Ramaetapaakiniri shirampari amashitzinkari inthomaenta ikempita, kaari kematsi eejatzi imajontzitzi. Ikantapaakiri amiriri:

—Pipampitawakiri, petsiyatakoteeri.

³³ Riraga Jesoshi rookaneeri piyotawentariri, apaniroeni itsipatanakari matakempitari. Romonkyaaakiniri rakoempeki ikempitaki. Reewatakiro rakoempeki, ipampitakiri ineniki. ³⁴ Raminanaki jenokinta, ikenkithatakaakiri Tajorentsi roojatzi ikantziri ipaante rashi:

—ǀEpeta!

Akantziri aari añaaneki: “Piwitaryaaneeya”. ³⁵ Iwitaryaanaa ikemantari. Opeyanaa imajontziwita, kameetheenkatanee iñaawaetanee. ³⁶ Rapiitapiintawitari ikantziri:

—Eerowa pikamantakotana.

Omaanta tee ikemijantaperotziri, eekiro ikamantakotanakitziiri. ³⁷ Eekiro rot-sikanateeyanakityaarini Jesoshi. Ikanteeyini atziripaeni:

—ǀitakakya? Okameethaperotantari rantayitzirini. Imataperotakiro Jesoshi maawaeni rantayitzirini. Kemanee amashitzinkari inthomaenta ikempita, eejatzi riraga majontziwitachari, iñaawaetakagaeri.

Rapiiteero Jesoshi roshekyagaero paa

(Mt. 15.32-38)

8 Paashini kitejiri ipiyoteeyakani eejatzi osheki atziri, tekatsi rowaeyaarini. Riraga Jesoshi ikaemiri riyotaanewo, ikantawakiri:

²—Netakoeyakarini irikapaeni. Ro netakoeyantakaririni 3 kitejiri itsipateeyakinani, tee rowa. ³ Agaeyakirini itashe. Eenitatsi apanipaeni poñeenchari inteena: aririka notyaanteeyawiteeyarini iroñaaka ipankoki, ari ishipeawathatanaki niyanki awotsiki.

⁴ Rakanakiri riraga riyotaanewo:

—ǀTsika akantyaaka akemakagaeyantyaaririni paa? Jaka tekatsi atziri jeekatsini.

⁵ Rojampitakiri:

—ǀTsika okaatzika jeekaentsiri paa?

Ikantzi:

—Okaatzi 7.

⁶ Ikanteeyakirini piyotawenteeyaririni:

—Pijeekaeyeni katawomashiki.

Raakiro paa, ipaasonkitziri Iriri. Ikagaakiro, ipaeyakinani naaka riyotaanewopaeni, noshirinkaeyakinirini piyoteenchari. ⁷Eenitatsi eejatzi mereto apanipaeni. Ipaasonkiwentakiri eejatzi. Roojatzi ikantziri riraga riyotaanewo:

—Pipaeyerini eejatzi mereto.

⁸Roojatzi nowaeyakani, nokemaeyanakani. Naayiteeroni tzimagaantapaentsiri, nowaero kantziriki. Okaatzi yeekitaatsiri 7. ⁹Ikaateeyini owaenchari 4.000 shirampari. Roojatzi rotyaanteeyeerini:

—Piyaateeyeeni pipankokipaeni.

Ikowawita warijeeyo iñeerimi Jesoshi itajonkantayitzini

(Mt. 15.39–16.4; Rk. 12.54-56)

¹⁰Itsipateeyanaarini riyotaanewo, roteteeyanaani pitotsiki. Niyaateeyaneeni janta Tarimanootaki. ¹¹Ari ipokapaaki warijeeyopaeni. Ikijathatapaakiri, ikantziri: —Ajaatya, pitajonkantayitini niyotantemiri eerokatakirika Tajorentsi, roojatzikya aririka nomatero naapatziyemi.

¹²Osheki okantzimoneentanakari Jesoshi. Ikantzi:

—¿Iitaka ikowaeyantarini maawaeni atziri noñaayeri notajonkante? Kyaaryootaki iroka nokamantaperotemiri, eero noñaayimiro notajonkantayitini.

¹³Roojatzi riyaatakaantanaari riyotanewo, rotetanaa eejatzi pitotsiki. Riyaatanee, imontyaanaa intatsikeronta.

Ikantziri Jesoshi: “Ramatawitzimikari warijeeyo”

(Mt. 16.5-12)

¹⁴Ipeyakoeyanakironi riyotaanewo raanakiromi rowanawo pitotsiki, inta apaani paa raanaki. ¹⁵Ikantziri Jesoshi:

—Paamawentyaawo tapiyakaawori paa, rashitari warijeeyopaeni, eejatzi rashitari Eroreshi.

¹⁶Roojatzi ikantawakaanaka, ikanteeyini:

—Tekatsi paa ashi, rootaki ikanantakaeri: “Paamawentyaawo tapiyakaawori paa”.

¹⁷Riyotakotakiri Jesoshi ikenkithashiryaari, ikantziri:

—¿Iitaka pikantawakaanari: “Tekatsi paa ashi”? ¿Iitaka kaari pikemaperotanta? ¿Iitaka kaari piyotanta? ¿Pikijoshiryaakitzi pajankaneki? ¹⁸Otzimawita poki, ¿iitaka kaari piñaanta? Otzimawita pikemantari, ¿iitaka kaari pikemanta? ¿Iitaka kaari pikenkithashiryaantaawo ¹⁹noshekyaantakawori paa? Okaatawita apawakooni paa, ikaatzi owakawori 5.000 shirampari. Ari pagaero tzimagaantapaentsiri. ¿Tsikama okaatzi yeekitatsiri kantziriki?

Ikanteeyawakirini:

—Okaatzi 12.

²⁰Ikantzi Jesoshi:

—Eejatzi paashini, okaatzi paa 7, ikaatzi eejatzi owakawori 4.000. Pagaero eejatzi tzimagaantapaentsiri. ¿Tsika okaatzika kantziri piyeekitakiri?

Ikanteeyirini:

—Okaatzi 7.

²¹Ikantziri:

—¿Tekirama iroñaaka piyotawakiro? Tee ro nokenkithatakoteri paa inkaaganki, omaanta nokenkithatakotzi riyotaantziri warijeeyo eejatzi Erooreshi.

Retsiyatakoteeri Jesoshi kaari kokichaatatsini

²² Ikantaka rareeteeyanakani Wetheeraki. Ramaetapaakiniri Jesoshi kaari kokichaatatsini. Ikantapaakiri amiriri:

—Pipampitawakiri ikokichaatantaneeyaari.

²³ Ari ikathatanakiri kaari kokichaatatsini, raanakiri othonkapaakanta nampitsi. Reewakitapaakiri rokiki, ipampitakiri rokiki. Rojampitakiri:

—¿Kokichaateemi?

²⁴ Raminanee, ikantzi:

—Jee, kokichaawitaana noñaawitaari shiramparipaeninta, omaanta tee ikoñaataperotzi, ikimitzimotashitakina inchatopaeni ranashiteyani.

²⁵ Rapiiteeri eejatzi, ipampiteeri rokiki. Roojatzi ikokichaaperotanee, etsiyatako-taperotanee. Raminanee, koñaaperotanee maawaeni. ²⁶ Ikantziri Jesoshi:

—Eerowa pikinanee nampitsiki pikamantzirikari atziri oetarika awijimotakimiri. Apatzirokya powaneero pipankoki.

Riraga Peetero riyotakotziri Jesoshi rirotaki Rotyaantanewo Tajorentsi

(Mt. 16.13-20; Rk. 9.18-21)

²⁷ Ikantaka rowaaganaa Jesoshi, itsipatanaari riyotaanewopaeni. Riyaa-teeyanakini janta Sesareeyaki riwetsikakaantakiri Jiripi. Niyankitanaki awotsiki, rojampitayitakirini riyotaanewo:

—¿Iitaka ikenkithashiryaaakotanari atziripaeni? ¿Ninkama naaka?

²⁸ Rakanakiri, ikantanakiri:

—Apanipaeni aamaayiteencharini eeroka Jowani kaawoshitakotziriri Tajorentsi. Iirira paashinipaeni raamaakimi eeroka riraga kamanantzirorini iñaani Tajorentsi iwaero Iriiyashi. Paashinipaeni ikantzi eeroka inashitachari kamanantzirorini iñaani Tajorentsi piriintaachari.

²⁹ Rojampiteeyakirini:

—Eerokakya, ¿iitaka pikenkithashiryaaokoeyanarini?

Rakanakiri Peetero, ikantakiri:

—Eerokataki naamagaeyakarini paerani: eeroka Rotyaantanewo Tajorentsi.

³⁰ Roojatzi ikanantanakari:

—Eerowa iroñaaka pikamantakoperotzitanaata, pikante: “Jesoshi rirotaki Rotyaantanewo Tajorentsi, riraga Owawijaakotantatsini”.

Ikanteeyirini Jesoshi: “Nokemaatsitawenteeyemini”

(Mt. 16.21-23; Rk. 9.22)

³¹ Roojatzi riraga Jesoshi riyotagaeri eejatzi:

—Naaka poñaachari jenokinta, nokoñaatapaaki jaka kipatsikika. Iinja osheki nokemaatsitawenteeyemini. Kyaaryo, itheenkakina aataperoteenchari atziri, eejatzi jematayitziririni ñanakowenantatsiri, eejatzi iyotaantzirori Iwaperite Tajorentsi: itheenkaeyenani, rootaki rowamaakaanantenari iinja. Nokamawitakya, omaanta okaate 3 kitejiri, roojatzi nopiriinanteeya.

³² Aritaki ikantaperoeyawitakarini. Riraga Peetero raanakiri inteeneeni, ikantakiri:

—¿Litaka pikanantawori iroka? Tee okameethatzi pikame.

³³ Roojatzi ipithokashiiyakarini Jesoshi riyotaanewopaeni, ramineeyanakirini. Roojatzi ishintsithatakiri Peetero, ikantziri:

—Pikimitakari Jatanaashi. Piyaate. Eeroka pikenkithashiryaashitakawo ikenkithashiryaari atziripaeni. Tee piyotziro ikowakaakinari Tajorentsi.

Tsika akantyaaka aakapaeni oyaatantyaariri Jesoshi

(Mt. 16.24-28; Rk. 9.23-27)

³⁴ Roojatzi ikaemakiri Jesoshi piyoteencharipaeni eejatzi riyotaanewopaeni. Ikantakiri:

—Aririka pikowaki poyaateeyenani, eero pantziro kaari kameethatatsi pikowashitayitarini eerori. Poyaateeyanakinani, pikyaaryoowenteeyenawoni maawaeni nokowakaakimiri: omawitya aririka pikamakotena. ³⁵ Tekiririka piwetsika pikamakotena, patsipetashita pijeeki, ari piyaataki paamariki kaari tsiwakanitatsini. Omaanta aririka piwetsikakya pikamakotena, eejatzi aririka paapatziyakaayitenarini paashinipaeni atziri eero patsipetashitawo: pikanteetateyeyaani pañe janta jenokinta. ³⁶ Aririka pashiteeyawoni maawaeni jeekayitatsirini jaka kipatsiki, omaanta piyaate paamariki kaari tsiwakanitatsini, tema patsipetashitakawo pashitayityaawoni oetarikapaeni. ³⁷ Ñaakiro, tekatsi pikantya pipinateri Tajorentsi ijeekakaantemiri janta inampikinta. ³⁸ Tema naaka poñaachari jenokinta, natziritapaaki jaka kipatsikika. Eejatzi nopiyanee janta. Roojatzi iinja nopiyanteeya eejatzi jaka kipatsikika notsipatapaakyaari maawaeni ronampiri Pawa riraga kameethatatsiripaeni, notajorentsiperotapaaki: nokimityaari Pawa. Rootaki okameethatanteeyaari pikenkithashireeyaani: aririka pipashiwentzimotakaakyaari kaariperotatsiri naaka iroñaaka, eejatzi aririka pipashiwentakayaawo noñaani, ari iinja nopashiwentakaapaemi eeroka aririka nopiyee.

9 —Kyaaryootaki iroka nokamantaperotemiri. Pamine, akaateeyakini iroñaaka jaka. Eerotzitarika pikamiteeyani, aritaki piñaawaena nopinkathariperotapaaki, notajorentsitapaaki.

Irira Jesoshi ipaashinitzimotanakiri riyotaanewo

(Mt. 17.1-13; Rk. 9.28-36)

² Awijanaki 6 kitejiri. Raanakiri Jesoshi riraga Peetero, Jantyaako, eejatzi Jowa, reewatanakiri janta antawo tonkaari. Ari ijeekapaaki irirapaeni. Ipaashinitzanaki Jesoshi, ipaashinitzimotanakiri oyaatziriri. ³ Oshipakiryanaaniki imatha okitamaamawoperotanaki osheki. Jaka kipatsiki tee añihiro kitamaari kimityaawoni iroka. ⁴ Romapokapaakiri ikoñaatzimotapaakiri Iriiyashini eejatzi Moeseeshini, ikenkithatapaakiri Jesoshi. ⁵ Iñaawaetashiwaetanaka Peetero:

—Iyotaanari, tema okameethataperotzi pamakinaka jaka noñaantakimiri. Iroñaaka nokowaki niwetsikaeyenimi 3 pankoshintsipaeni: apaani pashi, apaani rashi Moeseeshi, eejatzi paashini rashi rirori Iriiyashi.

⁶ Ithaawaperotayitanakini osheki, rootaki kaari riyotanta Peetero iitarika ikan-terimi. ⁷ Otzikaapaakiri menkori. Omapokanaka iñaani Tajorentsi menkoriki, ikantakiri:

—Rirotaki notyomi nonintaperotziri, paapatziyaperotyaari.

⁸ Intsipaeete raminawitanaari riyotaanewo, tekatsi riroripaeni, inta apaniroeni Jesoshi. ⁹ Roojatzi ipiyanteeyanaani, roerinkaeyanaani. Ikantaperotziri Jesoshi:

—Eerowa pikantakotzirokyo iroka piñaakiri iroñaaka. Aririka piñaakina nañagaee eejatzi, ari pikenkithatakotero okaatzi piñaakina. Naaka poñaachari jenokinta nokoñaatapaaki jaka kipatsiki.

¹⁰ Ari ikemaeyawitakarini, roojatzi rojampitawakaantanaka iitaka iroka ikantziri Jesoshi: “Nañagaee eejatzi”. ¹¹ Roojatzi ikanteeyantakarini riroripaeni:

—Riraga iyotaantzirori Iwaperite Tajorentsi ikanteeyini: “Rirotaki itapaakyawoni ipoke Iriiyashini, eentsikiro rimpaetapaaki ipokapaaki rirori Rotyaantanewo Tajorentsi”. ¿Iitakakya ikanantawaetakari iroka?

¹² Riraga Jesoshi rakanakiri, ikantanakiri:

—Kyaaryo ikanteetzi: “Riro itapaakyawoni ipoke Iriiyashini, rowameethateeya-paakirini maawaeni”. Tema naaka rojankinatakotzitakarini paerani: “Osheki ikemaatsityaawo, eejatzi osheki itheenkaetawakiri”. ¿Iitaka rojankinatantawori iroka?

¹³ Iroñaaka nokantemi: aritaki ipokapaentzi paerani paashini Iriiyashini. Ikan-taminthatziri atziri osheki rowashironkaakiri, imonkaatakiro rojankinatakotziteetakaririni paerani. Eejatzi ikimitena naari.

Retsiyatakotziri Jesoshi kyaantariri kamaari

(Mt. 17.14-21; Rk. 9.37-43)

¹⁴ Roojatzi ipiyanteeyanaani janta ijeekaeyakininta riyotaanewopaeni paashini. Inēeyapaakirini itsipateeyapaakarini osheki piyotawentakariri. Ijeeki iyotaantzirori Iwaperite Tajorentsi, iñaanatziri ipiyapiyawaanteteeyakarini riraga riyotaanewopaeni Jesoshi. ¹⁵ Ari inēeyawakirini Jesoshi ipokae, rotsikanataperotawakari. Ishiyashiteeyanakarini, riwethateeyawakarini.

¹⁶ Rojampitapaakiri:

—¿Iitaka piñaanatawakaanteeyarini?

¹⁷ Rakanakiri apaani shirampari, ikantzi:

—Iyotaanari, namakimiri notyomi. Ikyaaantakarini kamaari, romajontziitakinari.

¹⁸ Aririka ishinkiwentakaapaeyari, rowariyaakiri kipatsiki, ishimoretakaanakiri, ratsikaekitakaanakari, ikijopookitakaanakiri. Nokantawitari piyotaanewo: “Petsiy-atakoteeri”. Teewee, tee imatziro.

¹⁹ Rakanakiri Jesoshi:

—Atziri theenkantaniri. Tee paapatziyimaetana. ¿Tsika okaateka piyoteeyantyaarini? Niyotaapiintawitakimiri, omaanta tee paapatziyeeyawakawoni. Intsipaeete, pamakinaritya pitomi.

²⁰ Ari ramakiniri. Riraga kamaari, iñaapaakiri Jesoshi. Rapitziwitakaanakari eentsi, ipariyakaanakiri kipatsiki, pok. Ipinaapinaataakaanakari, ishinkanawatzi-takaanakiri ipaanteki. ²¹ Riraga Jesoshi rojampitakiri iriri eentsi:

—¿Tsika okaatzika itantanakariri?

Rakanakiri:

—Eeniro reentsitapaaki. ²² Osheki itaakaapiintari paamariki, eejatzi ipiinkakay-itapiintakirini iñaaki. Ikowawita rowamaerimi. Pitajonkantzirika, pineshironka-teena, petsiyatakoteenari.

²³ Ikantziri Jesoshi:

—¿Litaka pikanantanari: “Pitajonkantzirika”? Pameentanarika, aritaki imatakimiro eeroa Tajorentsi oetarikapaeni.

²⁴ Ishintsitanaki ikantziri iriri eentsi:

—Nameentawitzimi. Teerikama nameentaperotzimi, pamitakotena nameentaperotantemiri.

²⁵ Riraga Jesoshi iñaawakiri ishiyashiteeyapaakarini osheki atziri. Ishintsithatakiri kamaari, ikantziri:

—Eerokataki kamaari. Pimajontzitakaantzi, eejatzi pamashikempitatakaantzi. Iroñaaka nokantaperotemi: “Pipakagaeri, eero pipiyantari eejatzi”.

²⁶ Riraga kamaari ikaemakaanakiri eentsi, rapitziwitakaanakari roojatzi rooka-neeri. Riraga eentsi ikimiwitakari kamatsiri. Osheki kantayitatsirini:

—Kamaperotaki.

²⁷ Omaanta ikathawakoteeri Jesoshi, ipiriinteeri, ikatziyanaa rirori, sherok. ²⁸ Roojatzi ikyagaeyapaeni pankotsiki. Riyoteeyanakani riyotaanewo, rojampiteeyirini:

—¿Litakakya kaari nomatantawo naari netsiyatakoteri?

²⁹ Rakanakiri:

—Osheki ishintsitzi riraga kamaari, rootaki kaari pimatantari petsiyatakoteeri riraga shinkiwentawitachari. Eejatzi maawaeni kimiteeyaririni, eero pimateeyirini apaniroeni. Apatzrorika pitzitawentyaari Tajorentsi eejatzi pamanaperoteri, ari ramitakotakimi rirori powawijaakoteri kyaantawitariri kamaari.

Rapiitakiri Jesoshi riyotaanewo, ikantakiri: “Aritaki nokame”

(Mt. 17.22-23; Rk. 9.44-45)

³⁰⁻³¹ Roojatzi rowaaganaka Jesoshi eejatzi riyotaanewopaeni janta, ikinanee Karireeyaki. Ari ikowaki rirori riyoteeri riyotaanewopaeni apaniroeni, rootaki imanantanakari riyaatayitaneeni. Ikantanakiri irirapaeni:

—Naaka poñaachari jenokinta, nokoñaatapaaki jaka kipatsikika: rooteentsi raakaanteetena. Rayena atziri rowamaena. Ari nokamaperotawitakya, ari okaate 3 kitejiri, eejatzi nañagae.

³² Omaanta tee riyoteeyawakironi ikantawitakariri. Ithaawanteeyanakarini ro-jampiterimi oetarika ikantawitariri.

Tsika akantyaaka apinkathariwenante iinja

(Mt. 18.1-5; Rk. 9.46-48)

³³ Ikantaka rareeteeyapaakani Kaperinawooki, ijeekaeyapaakini pankotsiki. Ro-jampitziri Jesoshi riyotaanewo:

—¿Litaka pikantawakaari awotsiki?

³⁴ Imaeriteeyanakini rirori, ipashiwenteeyanakani; rooma ikantawakaanaka janta awotsiki, ikantzi:

—Iroñaaka akaateeyinika, ¿ninkama anagaenika apinkatharite?

³⁵ Roojatzi ijeekantapaakawo Jesoshi jeekamentotsi. Ikaemakiri riyotaanewo, ikantziri:

—Aririka pikoye pipinkathariwenante, petakoeyaarini maawaeni atziri, eejatzi pamitakoeyerini, pineshironkaeyerini.

³⁶ Ramakiniri apaani eentsi. Rojatekapaakiniri niyanki, rawithakitawakiri. Ikantziri:

³⁷ —Aririka pineshironkateri aapatziyanari, kimitaririka irika eentsi, eejatzi pikimitzitatina naari: pinintashiretakina naari. Eejatzi okimitaka, aririka pinintashiretena, tee apatziro naaka pinintashireperotena, omaantakya eejatzi Pawa otyaantakinari.

Rowawijaakotantzi paashini aapatziyariri Jesoshi

(Mt. 10.42; Rk. 9.49-50)

³⁸ Roojatzi riraga Jowa ikantanakiri:

—Iyotaanari, noñeeyakirini shirampari, ikantzi: “Naapatziyakari Jesoshi, rootaki nookantakariri kamaari”. Tee iroñaaka akaateeyerini rirori jaka, rootaki nothañaakotantariri.

³⁹ Ikantziri Jesoshi:

—Eero pithañaakotari. Tema naaka nomatakaakiri itajonkantzi. Irira tee iki-jeeyeeni, tema rantakinawo nokowakaakiriri. ⁴⁰ Ninkarika kaari kijaneenteeni riro-taki atsipateeyarini. ⁴¹ Aririka riyotawakimi atziri eeroka aapatziyanari, rootaki ikaminthaantawakimiri ipawakimi pimiri, omawitya aririka okaate eechonkiini, aritaki ipinatakiri Pawa. Kyaaryootaki iroka nokamantzimiri.

Koweenkatatsiri antakirorika kaari kameethatatsi

(Mt. 18.6-9; Rk. 17.1-2)

⁴² Eejatzi irika eentsi, aapatziyanari: aririka pantakayeri kaari kameethatatsi, aritaki rowashironkaaperotakimi Tajorentsi. Okameethatawitami pikamityaami paerani, eero pantakaantarikya kaari kameethatatsi aapatziyanari; rootaki kaari nowashironkaantemimi. ⁴³ Eenitatsi iroka noshiyakaawentemiri: iroñaaka piyotantyaari tee okameethatziroña pantero kaari kameethatatsi. Aririka antakayemiro pako kaari kameethatatsi, pithatyeero. Aritaki okameethatzi piyaaponthotziitashitya jenokinta, okantyaata janta pañaantaperotapaeyaari. Tee okameethatziroña otzime apite pako eerorika pithatyeero, rootaki piyaatantyaari paamariki kaari tsiwakanitatsini. Tema okanteetatyeeyaani amoreki. ⁴⁴ Eero janta ikami chowitsi, eejatzi eero otsiwakanitzi paamari roori. ⁴⁵ Eejatzi aririka antakayemiro piitzi kaari kameethatatsi, pithatyeero. Aritaki okameethatzi piyaaponthotziitashitya jenokinta, okantyaata janta pañaantaperotapaeyaari. Tee okameethatzi eenitatsi apite piitzi: eerorika pithatyeero, rootaki piyaatantyaari paamariki kaari tsiwakanitatsini. ⁴⁶ Eero janta ikami chowitsi. Eejatzi eero otsiwakanitzi paamari roori. ⁴⁷ Eejatzi aririka aminakayemiro poki kaari inimotziri Tajorentsi, pikithokireero, pookero. Ari okameethatzi kashetaakini pikyaapae janta ipinkatharitzinta Tajorentsi. Rooma otzimaawityaarika apite poki: iyaatakaashiteemikari paamariki kaari tsiwakanitatsini. ⁴⁸ Eero janta ikami chowitsi. Eejatzi eero otsiwakanitzi paamari roori. ⁴⁹ Eeroka aapatziyeeyakinari, rootaki ikijanteeyantemirini kaari aapatziyeeyanarini. Aririka paapatziyeeyenani,

ari piñero opomeentsitzimotemi. ⁵⁰Okameethatzi tziwi. Omaanta aririka opeyanakya owatyorite, tekatsi okantya okatyotanee eejatzi. Ari pikimitya eerori: pikempoyeero iñaani Tajorentsi pajankaneki paakameethatawakaanteeyaarini. Tema okameethatzi: pikantyaani paakameethatawakagaeyaani, maawaeni. Tema pikimitakotakawo tziwi.

Riyotaakiri Jesoshi atziri: “Eero pookaero piina”

(Mt. 19.1-12; Rk. 16.18)

10 Ikantaka rowaaganaa Jesoshi, ikinakaaneeri riyotaanewopaeni Joreeyaki. Eejatzi riyatee intatsikeronta Joriraani. Ipiyotawentapaari eejatzi osheki atziri, riyotagaeyapaerini. Tema aritaki rameteeyawoni riyotaantapiintzi.

²Ipokashitapaakiri warijeeyopaeni. Ikowawita ikompitakayaarimi Jesoshi, rootaki rojampitanteyapaakaririni:

—¿Tsikama okantzika Iwaperite Tajorentsi? ¿Oshinetama rookaero shirampari iina?

³Rakanakiri riraga Jesoshi:

—¿Oetakama rojankinatakirini Moeseeshi pikemijantaperotantyaawori?

⁴Rakaeyanakirini rirori:

—Rojankinarini Moeseeshi oshinetziri atziri rookaero iina. Tema okantzi: “Aririka pikoyi pookaero piina, pityaawo, pojankinateniro paperi pikanteero: ‘Iroñaaka nookaemi’. Roojatzikya pimatantyaawo pookaero”.

⁵Ikantanakiri Jesoshi:

—Tee ikowakaantziro Tajorentsi pookaero piina, omaanta eerokapaeni tee añi-iro pikenkithashiryaantari, rootaki rojankinatantakimirori Moeseeshi paerani iroka.

⁶Paeraniperoroña ritantakawori riwetsikantaki Tajorentsi, riwetsikakiri shirampari eejatzi tsinani. ⁷Rootaki rotsiparyaantyaariri shirampari iriri, eejatzi riniro, kijokiro rowantanakyaawori iina. ⁸Rinashitawitani paerani shirampari eejatzi tsinani. Omaanta aririka raaki iina kimitanaa apaani ikantaka: kijokiro rowawakaanakya.

⁹Iñaakiri Tajorentsi apaani ikantaka; eero iroñaaka rookakagaeri atziri.

¹⁰Roojatzi ijeekantapaa pankotsiki. Rojampitapaeri eejatzi riyotaanewo:

—¿Tsika okantaka iroka pikantakiri?

¹¹Ikantziri:

—Ninkarika ookeroni iina aririka ragae paashini tsinani, tema iñaathatzimotaawo iinaperoni. ¹²Eejatzi okimitya roori tsinani, aririka ookaeri oemi, agerika paashini shirampari, tema oñaathatzimotaari oemiperoni.

Riraga Jesoshi iñaaperotziri eentsipaeni

(Mt. 19.13-15; Rk. 18.15-17)

¹³Ikanta ramaetapaakiniri eentsipaeni, ikantapaakiri Jesoshi:

—Pipampiteri eejatzi pikanteri Tajorentsi kameetha ijeekakagaeyerini irika eentsipaeni.

Omaanta ikantawakiri riyotaanewopaeni:

—Eero pamiri eentsipaeni jaka, rocheempitaririkari iyotaanari.

¹⁴Tee inimotanakiri Jesoshi rantakiri. Ikantanakiri:

—Pishinetenari ipokashitenaata eentsipaeni. Eerowa pikatziyakari. Piñeeyakirini irikapaeni eentsika, tee itheenkaeyanani, inta rameenteeyakinani. Tema reewawen-

teeyirini Tajorentsi maawaeni kimateeyaririni rirori. ¹⁵ Kyaaryootaki iroka noka-mantaperotzimiri, irika eentsipaeni rameenteeyakarini Tajorentsi. Riroma riraga kaari oshiyarini eentsi, riraga kaari ameentari Tajorentsi, eero imatziri reentsitetari.

¹⁶ Inataperoyawakirini eentsi, rowaeyakinirini rako iitoki. Ikanteeyirini:
—Kameetha ineshironkatemi Tajorentsi.

Ikenkithawaetakayiri Jesoshi ashaagantzinkari

(Mt. 19.16-26; Rk. 18.18-27)

¹⁷ Ikanta riyaaatee Jesoshi, ikinanee awotsiki. Ishiyapaaka apaani shirampari, rotziwerowashitapaakari. Ikantziri:

—Iyotaantsiri kameethari. ¿Oetakama nanteri nañaantyaari, nokanteetatyeeyaani?

¹⁸ Ikantziri:

—¿litaka pikanantanari: “Kameethari”? Tekatsi kameethatatsini, inta apatziro Tajorentsi ikameethatzi. ¹⁹ Piyomacheetawo iroka ikaminagaetakiriri Moeseeshini: “Eero powamaantzi. Eero pishirontawo kaari piina. Eero pikoshitzi. Eero pitheeyakotari atziri. Eero pamatawitantzi payitanyaariri rashitayitarini paashini atziri. Pipinkathateri piri eejatzi piniro”.

²⁰ Ikantanakiri rirori:

—Pamine, eenironi newankaritapaakini, nothotyaaikiro maawaeni irokapaeni, roojatzi iroñaaka.

²¹ Riraga Jesoshi, raminanakiri, inintashireperotakiri. Ikantakiri:

—Eenitatsi apaani kaari pantzi. Piyaate iroñaaka pipimantayiteroni maawaeni pashaagawo. Pipashiteeyaarini kaari tzimatsi rashaagawo, rooma eeniro ikashiyakaaperotakimiri Tajorentsi kaari thonkanitachani jenokinta. Roojatzi poyaatantanakina.

²² Ikemawakirira ikantakiriri, ookantzimotapaakari rajankaneki rowashiretakotanakawo. Ro rowashiretantanakari tema oshekini tzimimotziriri rowaagawo. Roeyomaetanaka, riyaaanee. ²³ Ari ipithokashitanakari Jesoshi riyotaanewo, ikantziri:

—Riraga ashaagantzinkari opomeentsitzimotari ikowaki Tajorentsi ipinkathariwenteri.

²⁴ Ikemanteeyawakaririni riyotaanewo, rotsikanatanakari. Rapiiteeri eejatzi Jesoshi, ikantziri:

—Notyomipaeni, kyaaryo opomeentsitzimotari atziri ikowaki Tajorentsi ipinkathariwenteri aririka rameentyaawo rowaagawo. ²⁵ Noshiyakaawentemiri kameeyo. Tema opomeentsitaka roshinthateri kameeyo imooki kithapi. Omaanta pomeentsiperotachari ashaagantzinkari ikowaki Tajorentsi ipinkathariwenteri.

²⁶ Tema osheki iroñaaka rotsikanateeyanakarini rirori. Ikantawakaanaka:

—¿Ninkama iroñaaka awijakotaatsini? Pomeentsiritaani.

²⁷ Raminanakiri Jesoshi, ikantziri:

—Eero imatashitawo atziri rowawijaakoteeya rirori, omaanta rirotaiki Tajorentsi materini rowawijaakoteeri. Tekatsi pomeentsitzimotyaarini rirori.

Tajorentsi ipinateeyerini maawaeni oyaateeyiririni Jesokirishito

(Mt. 19.27-30; Rk. 18.28-30)

²⁸ Roojatzi Peetero ikantanakiri rirori:

—Omaantakya naaka, nookayitakironi maawaeni, oetarika nashiteeyawitarini, noyaatanakimi eerori.

²⁹ Ikantzi Jesoshi:

—Kyaaryootaki iroka nokantemiri. Aririka pikowaki poyaatanakina, eero patsipetashitawo pookayiteroni pinampi, pirentzipaeni, pitsiropaeni, piniro, pina, piri, peentsitepaeni, powanepaeni. Eejatzi aririka pikowaki pikamanantero noñaani raapatziyanteenari atziri, eero patsipetashitawo. ³⁰ Kyaaryo, ikijawentemiro paapatziyana opomeentsitzimotawitemi, omaanta eero patsipetashitawo. Aririka pookanakiro apaani oetarika, ipaemi Tajorentsi 100: pipankopaeni, pirentzipaeni, pitsiropaeni, piniropaeni, peentsitepaeni, powanepaeni, maawaeni. Ari-taki iinja otzimimoteeyeemini osheki janta pañaaperoeyapaeninta, pikanteetateyeyaani. ³¹ Eenitatsi iroñaaka osheki pinkatharitatsiri jaka kipatsikika, omaanta eero ipinkathariteeyini maawaeni janta jenokinta: rooma aamashitya apaanipaeni pinkatharitagaantatsini. Eejatzi eenitatsi iroñaaka osheki owashironkaenkaripaeni, omaanta iinja janta jenokinta ipinkatharitagaantapae rirori.

Rapiiteeniri eejatzi Jesoshi: “Aritaki nokamaki paata”

(Mt. 20.17-19; Rk. 18.31-34)

³²⁻³³ Ikanta ikineeyanakini awotsiki, rooteentsi rareeteeyaani Jerojareeki, reewatanaki Jesoshi. Rotsikanatanakari oyaateeyiririni, eejatzi ithaawaeyanakini. Ari ipiyotziri eejatzi riraga 12 riyotaanewo, ikantziri:

—Pikemijantena. Iroñaaka piyoteeyakini atonkagaeyatyeeni janta Jerojareeki. Tema naaka poñaachari jenokinta, nokoñaatapaaki jaka kipatsikika. Rooteentsi omonkaatya raanteetenari ragaeyenani jewatayitziririni ñaanakowenantatsiri eejatzi iyotaantayitzirorini Iwaperite Tajorentsi, rowamaakaantakina. Raakaan-teena eejatzi, raantenari kaari yotziri Tajorentsi. ³⁴ Ishirontawenteeyakinani, reewapootena, ipajapajaatena, rowamaena. Okaatapaaki 3 kitejiri, roojatzi nopiriinantaneeya.

Ikantziri Jesoshi tsika ikantyaari ipinkatharitantyaari

(Mt. 20.20-28)

³⁵ Ipokashitakiri okaakini Jantyaako, eejatzi Jowa, riraga itomipaeni Sewereeyo. Ikantziri:

—Iyotaanari. Nokowaki pishinetenawo iitarika nokowakotemiri.

³⁶ Ikantawakiri Jesoshi:

—¿Litaka pikoyiri noshinetemiri?

³⁷ Ikantziri:

—Iinja pipinkatharitaperote, pishinetena nojeekimotemi pakoperoki. Irika yeeyika ijeekimotemi pampateki, nokimiteeyemini eerori pipinkatharitziri.

³⁸ Ikantziri Jesoshi:

—Tee piyotzi iitarika pikantakinari. Pamine, osheki nokemaatsityaawo naari, ¿arima pimatakiro osheki pikemaatsityaawo eerori?^{¶¶}

³⁹ Ikantaki riyotaanewo:

—Jee, ari nomatakiro.

Ikantawakiri:

—Iinja piñeero pikemaatsityaari. ⁴⁰ Omaanta tekatsi nokantya noshinetemi pi-jeeki nakoperoki, eejatzi nampateki. Inta kantatsine Pawa ninkarika jeekimotenani: riyotzitarikani paerani riraga jeekimotenani.

⁴¹ Ikemaeyantakaworini riraga paashinipaeni riyotaanewo iroka ikantakiri, ikijan-teeyanakarini riraga Jantyaako eejatzi Jowa. Nokijanteeyanakaririni ikowaeyaw-itakityaani ipinkathariteeyenimi. ⁴² Ikanteeyirini Jesoshi:

—Pipokaeyeni. Piyotzi ijeeki iwinkatharitepaeni kaari yotziri Tajorensi. Romper-atayitakarini atziripaeni rirori. Eejatzi riraga jewatatsiripaeni, romperateeyakarini isheninkapaeni. ⁴³ Ero pikimitari eeroripaeni. Omaantakya aririka pikowaki pipinkathariwenteeyerini atziri, petakoeyaarini maawaeni pitsipateeyarini. ⁴⁴ Ee-jatzi aririka pikowaki peewawenante, otzimatye petakoeyaarini maawaeni. ⁴⁵ Naaka poñaachari jenokinta, nokoñaatapaaki jaka kipatsikika. Tee ro nopokantyaari nom-peratemi eerokapaeni, intakya nopokantari namitakoeyemini, eejatzi nokamawen-teeyemini eerokapaeni atziri nopinawenantemirori kaari kameethatatsi pantziri, nowawijaakotantemiri.

Retsiyatakotziri Jesoshi Waritemeeyo

(Mt. 20.29-34; Rk. 18.35-43)

⁴⁶ Ikanta rareetaka Jesoshi janta nampitsiki owaero Jerikoo. Rowaaganaa eejatzi, itsipateeyanakarini riyotaanewopaeni eejatzi osheki piyoteenchari. Ari ijeekaetzini awotsinampiki shirampari iitachari Waritemeeyo, rirotaki itomi Temeeyo. Kaari kokichaatatsi Waritemeeyo, inethaakopiintziri atziri ipashityaari koriki. ⁴⁷ Ike-makotawakiri kaakitaki Jesoshi, riraga najareetejatzi. Owakira ikemakotawakiri, ikaemawakiri, ikantziri:

—¡Jesoshi! Tema eeroka icharineeteni Iraviiri, pineshironkatapaena naari.

⁴⁸ Osheki atziri ishintsitheeyakirini:

—¡Pimaerite!

Eekiro ikaemaperotanakitzi, ikantzi:

—¡Jesoshi! ¡Icharineeteni Iraviiri! ¡Pineshironkataneena!

⁴⁹ Ikatziyapaaka Jesoshi, ikantzi:

—Pikaemeri.

Ikaemaetziri kaari kokichaatatsi, ikanteetziri:

—Piweshiryaaanakya, pikatziyane. Ikaemimi irinta.

⁵⁰ Roojatzi rookantanakawo ipewiryaaotari, ikatziyanaka, sherok. Riyaatashitanakiri Jesoshi. ⁵¹ Ikantawakiri:

—¿Ititaka pikowakotanari? ¿Tsika nokantemika?

Rakanakiri riraga kaari kokichaatatsi.

—Pawa, nokowaki naminee.

^{¶¶}10:38 Riraga Jesoshi roshiyakaawentashitawo aririka ikemaatsitakyaawopa kat-siri kimitaka rirakitziro kepishaaperotatsiri, eerorika kimitaka ikaawoshiwentak-ityaawo oetarika pomeentsiperotachari.

⁵²Ikantziri Jesoshi:

—Iroñaaka piyaatee. Pameentakina, rootaki petsiyatakotantaari. Roojatzi ikokichaatananaa, royaatanakiri rirori.

Riyaatanaki Jesoshi Jerojareeki, iñaaperotawakiri atziripani

(Mt. 21.1-11, 14-17; Rk. 19.28-40; Jowa 12.12-19)

11 Paashini kitejiri rareetzimatakaapaakari Jesoshi Jerojareeki eejatzi Weteja-jeeki, okaakiniki Wetaaniyaki: itonkaanakiro tonkaari oetachari Oriiwomashi. Riraga Jesoshi rotyaantakiri riyotaanewo apite, ² ikantakiri:

—Piyaate janta nampitsiki. Aririka pareetakya janta piñaapaakiri apaani wooro ewankari, tekira ikyaakotaa. Eeniro ithatakotaka; pithataryaakotashitapaakyaari pamakinari. ³ Aririka ikanteetawakimi: “¿Iitaka pithataryaakotantariri wooro?” pikantanakiri: “Ikaemakaantziri Awinkatharite. Iinja roepiyeemiri”. Ari-taki ishinetawakimiri iwoorote.

⁴ Roojatzi riyaatanaki riyotaanewo. Iñaapaakiri wooro janta awotsiki. Ithatakotaka okaakini ashitakontsi pankotsi. Ithataryaakotapaakiri. ⁵ Eeniro ijeeki atziripani, rojampitawakiri:

—¿Oetaka pantziri? ¿Iitaka pithataryaakotantariri wooro?

⁶ Rakanakiri, ikantziri okaatzi ikantawakiriri inkaaganki Jesoshi. Ari ishinetawakiri iroñaaka raanakiri wooro. ⁷ Ari ikathatakotanakiniri Jesoshi. Rowankitakiniri imitzikaaki iithaaripaeni, roojatzi ikyaakotantanakari rirori. ⁸ Ari ranashitakaanakari awotsiki, iñaaperoeyawakirini maawaeni atziri, romaankaeyakironi kithaarentsipani awotsiki. Paashinipani ichekakiro oshi kompiroshi, eejatzi rowakiniri awotsiki. ⁹ Riraga jewateeyakiririni eejatzi impaeteeyatsirini, ikaemaeyanakini:

—¡Irikatapaaki owawijaakoteeni! ¡Thame añaaperotawakiri! ¡Rirotaki rotyaantakaeniri Tajorentsi! ¹⁰ Paerani Iraviirini ipinkathariwentzirini nojorriyotzinkarite: omaanta iroñaaka, ipinkathariwentakae irika añaawakirika. Rirotaki ichari-neeteniperu Iraviirini. Thame añaaperoteri Tajorentsi jenokijatzi.

¹¹ Roojatzi rareeteeyapaakani Jerojareeki, ikyaapaaki Tajorentsi-pankoki. Ithotyaapaakiro raminayitapaakironi. Ari itsiteniityaanaki oorya. Roojatzi ishitowantanakari, ipiyanaka Wetaaniyaki. Itsipateeyanakarini 12 riyotaanewo.

Iñaakiro Jesoshi iyeera kaari tzimatsi okithoki

(Mt. 21.18-19)

¹² Ari okitejitanaki eejatzi rookaneero Wetaaniya, riyaate Jerojareeki. Ari niyanki awotsi aawitakari itashe Jesoshi. ¹³ Iñaakiro inteena inchato iitachari iyeera. Otzimawita oshi. Ari riyaatashitziro, ikowawitapaakawo okithoki. Tee iniiri, inta apatziro oshi. Tekiraata iyopaeteta okithokitanteeyaaari. ¹⁴ Ikantanakiro Jesoshi:

—Tekatsi owaeyaawoni pikithoki inja.

Ikemakiri riyotaanewopaeni.

Riraga Jesoshi rookaeyakirini Tajorentsi-pankoki pimantayitawitacharini

(Mt. 21.12-17; Rk. 19.45-48; Jowa 2.13-22)

¹⁵ Roojatzi rareeteeyaaani eejatzi Jerojareeki. Ikyaaape Tajorentsi-pankoki. Rookaeyapaakirini maawaeni pimanteeyawitacharini eejatzi maawaeni

amananteeyawitacharini. Rotatsinkitayitapaakirini imeejatepaeni riraga pimantayitatsirini iyorikite. Eejatzi rotatsinkitayitapaakirini ijeekamentopaeni pimanteeyawitaririni jamomo. ¹⁶ Ithañaanakawo ipimantero owaagawontsi janta Tajorentsipankoki. ¹⁷ Ari riyotaantaki, ikanteeyirini:

—Paerani rojankinateetzironi Iwaperite Tajorentsi, ikantzini: “Ikantzi Tajorentsi: ‘Iroka Tajorentsipankoka okameethatzi pikenkithatakaapiinteyenani eerokapaeni maawaeni inashitzinkaripaeni atziri, omaanta eerokapaeni pikoshitashiteeyakarini atziri pokaeyawitacharini jaka Tajorentsipankokika’”. Tee okameethatzi iroka panteeyakirini.

¹⁸ Ari ikemaeyawakirini maawaeni riraga piyotawentariri, rootaki rotsikanteeyantanakaririni. Eejatzi ikemakotakiri jewatayitziririni ñanakowenantatsiripaeni, iyotaantzirori Iwaperite Tajorentsi, maawaeni. Ikanteeyawitakani:

—¿Tsika akanterika Jesoshi owamaantyaariri?

Omaanta tekatsi ikanteri, ithaawanteeyakarini. Tema ipinkatheeyakirini atziri Jesoshi. ¹⁹ Itziroryaanaki oorya, ari rookaneero Jesoshi nampitsi.

Iñeeyakironi rowaga iyeera, okamanaki

(Mt. 21.20-22)

²⁰ Okitejitanaki eejatzi, ipiyanaa Jesoshi eejatzi riyotaanewopaeni janta Jerojareeki. Ikineetaneero iyeera. Iñaapaakiro, okamanaki, roojatzi janta oparithaki.

²¹ Ikenkithashiryaakiro Peetero ikantanakiri Jesoshi chapinki. Ikantziri:

—Iyotaanari, paminero iyeeraka powamayimatakiri chapinki. Kamanaki.

²² Rakanakiri Jesoshi:

—Pameentyaari Tajorentsi. ²³ Kyaaryootaki iroka nokamanteeyemirini. Aririka pikanteri Tajorentsi: “Poshirinkero otzishinta, pookero janta inkaareki”, eerorika pitheenkashiretzi, inta piyotaperotaki roshirinkero, aritaki imatakimiro. ²⁴ Rootaki nokamanantzimirori iroka: aririka pikenkithatakayeri Tajorentsi, oetarika pikanteriri, pikenkithashirya: “Aritaki imatakinawo nokantakiriri”. Pameentaperotyaaririka, aritaki imatakimiro. ²⁵ Aririka pikenkithatakayeri Tajorentsi, aririka eekiro piyaatayee pikijiri paashini atziri ari pityaawo piyaate pikaminthayeri irira: oetarikapaeni rantzimotakimiri eero pameñaawo pikijiri inta pipeyakoteniri. Roojatzi eerori, eero ikijimi Pawa Tajorentsi pantayitzirini eerori, inta ipeyakotemiro. ²⁶ Eerorika pipeyakotziniri atziri, kijakimiri, eero ipeyakotzimiro eerori Tajorentsi.

Ikantawentawakaakawo itajorenka Jesoshi

(Mt. 21.23-27; Rk. 20.1-8)

²⁷ Ipiyakagaeyaarini eejatzi Jerojareeki, ikatziyatziyawaeta janta Tajorentsipankoki. Riraga jewawentayitziririni ñanakowenantatsiripaeni, iyotaantziroripaeni rojankinarini Moeseeshi, eejatzi aataperoteenchari ipokashiteeyakirini.

²⁸ Ikanteeyapaakiri:

—¿Ninka iyotaakimirorika pipinkatharitantari pimatayitantaworini pantayitzirini? ¿Ninkama iitakimirika pinkathari, pantantyaawori iroka?

²⁹ Ikantawakiri Jesoshi:

—Iroñaaka apaani nojampiteeyemini eerori. Aririka pakakina eerori, roojatzi nokamanantemiri naaka ninkarika otyaantakinari. ³⁰ Riraga Jowa ikaa-woshitakotayitzinirini Tajorentsi atziri. ¿Ninkama otyaantziriri ikaawoshitakotay-

itzinirini? ¿Riroma Tajorentsi otyaantziriri? Teerikama, ¿riroma atziri otyaantziriri? Pakenatya.

³¹ Ari ikantawakaanaka ñaanakowenantatsiripaeni:

—Aririka akanteri: “Rirotaki Tajorentsi otyaantziriri”, ikanteekari: “¿Litaka kaari paapatziyantari Jowa?” ³² Eejatzi eero akantziri: “Rirotaki atziri otyaantziriri”. Iki-janakaekari maawaeni atziri.

Ñaakiro, riraga ñaanakowenantatsiri ithaawanteeyakarini atziripaeni; maawaeni irira iñaaperoyakirini kameetha Jowa, ikanteeyini: “Tema irira Tajorentsi otyaantziriri Jowa ikamanantzi iñaani”. ³³ Rootaki ikanantariri ñaanakowenantatsiripaeni:

—Tee niyotzi ninkarika otyaantziriri.

Ikantzi Jesoshi:

—Eejatzi naari, eero nokantzimi ninkarika otyaantanari nopinkatharitantari nomatantawori iroka.

Roshiyakaawentziniri Jesoshi pankitzirori oowamashi

(Mt. 21.33-46; Rk. 20.9-19)

12 Roojatzi roshiyakaawentziniri Jesoshi iroka, ikantziri:

—Ipankitziro shirampari roowamashite. Eejatzi rotantotakotakiro maawaeni othapiki. Eejatzi riwetsikashitakiro tsikarika rawishoowero oowa rowantyaawori owaaga. Riwetsikakiro eejatzi pankochaaniki ijeekantyaari jenoki raminakowenantaawori maawaeni. Roojatzi ikantziri thamaetakoteroni: “Paminawiritantenawo maawaeni: iinja pipashitena kashetani”. Roojatzi riyaatantanaka paashiniki kipatsi. ² Ojamanitapaentzi irakaanaki okithoki oowa. Ari riraga ashitawori rotyaantawitari ronampiri apaani, raagaantakitemi oowa. ³ Tee ipawakiri, omaanta raawakiri, shepik; ipajatashitawakari, tak, tak, tak. Roepiyawaeri, tekatsi raanaki. ⁴ Ari rotyaantawitaka eejatzi paashini ronampiri. Rompojawakiri iitoki, pok, pok, rowashironkaawakiri. ⁵ Rotyaantawitaka paashini eejatzi. Rowamaawakiri, shemi. Eejatzi rotyaantawitakari osheki paashinipaeni: apaanipaeni ipajapajaatawakiri; irira paashinipaeni rowamaawakiri. ⁶ Apatziro apaani yotapaencha itomi rirori, inintaperotziri. Ikenkithashiryaanaka rirori: “Rirorika notyomi irira ipinkathatawakiri”. Rotyaantawitakari rirori. ⁷ Omaanta ikantawakaanaka thamaetakotzirori: “Kaakitakira itomi ashitawori, aririka ikamaki iriri, rirotaki irika ashitaperoteeyaawoni. Thame owamaawakiri, roojatzikya aakotanteeyaawo aaka roowamashite”. ⁸ Ari raawakiri, rowamaawakiri, shemi. Rookakiri othapikinta oowamashi. ⁹ ¿Litaka pikenkithashireeyarini? ¿Tsika ikanterika ashitawori rowamaashite? Tema ari ipokaki irira, ithonkapaakiri ratziritepaeni. Paashini raminee aminawiritantenirini. ¹⁰⁻¹¹ Tema piñaanatziro Iwaperite Tajorentsi, tsikarika okantakotana naaka, noshiyakawo mapi. Okantzi: “Riraga wetsikaeyirorini pankotsi itheenakiro apaani mapi ikantzi: ‘Tee okameethatzi’, omaanta iinja rowaga mapi itheenkawitakari, iñaakiro riraga Tajorentsi okameethatzi, tema rirotaki yoyaakirori kijotakaaperoteroni pankotsi. Tema rootaki otsikanatantanakawori aakapaeni”.

¹² Riyotakoeyawakironi ikantakiri Jesoshi, rirotaki roshiyakaawentakiri irirapaeni. Rootaki ikowaeyantawitakarini ragaeyanakirinimi, omaanta

ithaawanteeyakarini riraga piyotawenteeyakaririni. Rootaki rookaeyantanaarini, riyaateeyaneeni.

Kameethama apinateri iwinkatharite oroomajatzi

(Mt. 22.15-22; Rk. 20.20-26)

¹³Rotyaanteetziri warijeeyopaeni eejatzi oyaatziriri Erooreshi. Ikowawitaka ikompitakayaarimi Jesoshi. ¹⁴Rareetapaaka, ikantapaakiri:

—Iyotaantatsiri, niyoteeyakimini eerokataki kameethatsiri. Tee okantzi-moneentzimi oetarikapaeni ikantayitzirini atziri, tee pithaawantari. Kameetha piyotaantziro ikowakagaeyeerini Tajorentsi. ¿Okameethatzima aaka joriyopaeni noperi iwinkatharite oroomajatzi koriki? ¿Teerikama okameethatzi? ¿Noperima? ¿Eeroma nopiri?

¹⁵Riyotakotakiri Jesoshi, ikowashita ramatawiterimi irika jampitakiriri. Ikantziri: —¿Iitaka pikowantakari pikompitakayenami? Pamakinari koriki, poñaayenari.

¹⁶Ari apaani ramakiniri. Rojampiteeyirini:

—¿Ninkama oshiyakaawentachari ipooka? ¿Ninkama ashitawori iwaero jankinateencharika?

Rakaeyanakirini rirori, ikantziri:

—Irira ashitawori Seesari, riraga iwinkatharite oroomajatzi.

¹⁷Ikantziri:

—Panteniri pinkathari ikowakaemiri, eejatzi panteniri Tajorentsi ikowakaemiri rirori.

Rotsikanateeyanakarini riraga jampiteeyiririni.

Rojampitakowenteetziro aririka rañaagae kamayiteentsiri

(Mt. 22.23-33; Rk. 20.27-40)

¹⁸Ikantapiintzi saroseeyo: “Eero ipiriintaa kamatsiri”. Ari ipokashitziri rirori Jesoshi, rojampitapaakiri:

¹⁹—Iyotaantatsiri, ikantzini Moeseeshi: “Eenitatsirika shirampari iina, omaanta tekatsirika itomi, aririka ikamaki, okameethatzi ragaero iinani rirentzi itzimakaanteeyaawori otomi. Itzimapaakirika otomi kimiwitanaka rirotaki ashityaarini rirentzini itomi”. ²⁰Ari. Eeniro shirampari rirentzi 6. Raawita iina, roojatzi ikamaki. Tekira itzimakayiro itomi. ²¹Raawitaawo rirentzini apitetapaentsiri. Ikamaki rirori, eejatzi tee itzimakayiro itomi. Eejatzi ikimitaa rirori riraga *tres*-tapaentsiri. ²²Eejatzi rirori ikimiteeyakani maawaeni rirentzini. Tekatsi tzimakayeroni itomi. Roojatzi okamantaka roori tsinani. ²³Iinja aririka ipiriinteeyaneeni kamaeyeentsirini, ¿ninkama agaeroni? Tema iinanteeyawitawoni maawaeni.

²⁴Ikantziri Jesoshi:

—Tee piyotziro Iwaperite Tajorentsi, eejatzi tee piyotakotziri Tajorentsi, itajorentsi perotaki, tema rootaki pikompitantakawori iroka. ²⁵Ikamaeyakini. Iinja ipiriinteeyaneeni eejatzi. Omaanta eero ragae eejatzi iina. Eero itzimae aakaagaerini eejatzi. Aritaki roshiyapaeyaari ronampiri Tajorentsi jeekatsiri jenokinta. ²⁶Iroñaaka nokamantemi: aritaki ipiriinteeyaneeni kamatsiripaeni. Tema piñaanatakiro rojankinarini Moeseeshi. Okenkithatakotziro inhashimpoki, oponthowitaka omaanta tee othonka. Janta ikemakiro paerani Moeseeshi ikantziriri Tajorentsi: “Naaka Tajorentsi, ikantani ipinkatheeyakinani Awaraama, Ijaaka, ee-

jatzi Jakoowo”. ²⁷ Ñaakiro, eeniro rañi riroripaeni ishireki, roojatzi ikantani raapatziyari Tajorentsi. Rootaki pikompitantakawori pikenkithashiryaaashitaka kamaki. Ñaakiro, eero athonkaperoeyaani. Osheki pikompitaperotakawo eero.

Ikenkithatakotziro ikowakaaperotakaeri Tajorentsi

(Mt. 22.34-40)

²⁸ Eeniro jaga apaani iyotaantzirori Iwaperite Tajorentsi. Tema ikemakiri rirori. Riyotawakiri Jesoshi kameetha riyotaakiri saroseeyopaeni. Roojatzi rontsirokantapaakari rojampitapaakiri:

—¿Iitaka ikowakaaperoteeri Tajorentsi?

²⁹ Rakanakiri Jesoshi:

—Tema rojankinatakaeni Moeseeshi paerani ikowakaaperoteeri Tajorentsi. Eenitatsi iroka rojankinatziirini: “Nojoriiyotzinkaritepaeni, pikemijanteeyenani. Riraga Tajorentsi, rirotoaki Awinkatharite, apaniroeni ipinkatharitziri irira. ³⁰ Oshekipero pinintashireperoteri, maawaeni pajankaneki, pikantyaani. Eejatzi pikenkithashiryaaapiinteri”. ³¹ Eekiro rojankinatziirini kaminagaantsi, ikantziri: “Pikimita eeroka osheki pininta apaniroeni, eejatzi pikimiteeyerini maawaeni atziri osheki pinintaperoeyerini”. Rootaki ikowakaaperoeyaerini.

³² Ikantanakiri iyotaantzirori Iwaperite Tajorentsi:

—Jee, aritaki. Kyaaryootaperotaki iroka pikantakiri. Apaniroeni ikanta Tajorentsi, tekatsi paashini. ³³ Okameethataperotzi anintashireperoteri maawaeni ajankaneki, akenkithashiryaaapiinteri. Eejatzi akimita aaka aninta, eejatzi akimiteri maawaeni akaateeyinira, anintaperoeyerini rirori. Rootaki ikowakaaperotakaeri Tajorentsi. Tee ro ikowaperote atayeniri tsimeripaeni.

³⁴ Ikemakiri Jesoshi, kameetha ikantakiri, ikantziri:

—Rooteentsi pipinkathateri Tajorentsi, ipinkathariwenantemiri rirori.

Roojatzi ithaawantanaka atziripaeni rojampitaneerimi eejatzi.

Ikenkithatakotaa rirojatzi Rotyaantanewo Tajorentsi

(Mt. 22.41-23.7; Rk. 20.41-47)

³⁵ Riyotaantzi Jesoshi janta Tajorentsiipankoki:

—Ikantzi iyotaantzirori Iwaperite Tajorentsi: “Riraga Rotyaantanewo Tajorentsi, icharineeteni Iraviiri”. ¿Iitaka ikanantari? ³⁶ Tema ro Ishire Tajorentsi jankinatakaeririni Iraviiri. Rojankinatakironi iroka: “Riraga Tajorentsi ikantziri Nowinkatharite: ‘Pijeeki jaka nakoperoki, pikaatena apinkathariteeyeni. Aritaki nowashironkagaeyerini maawaeni kijeeyawitakimirini””. ³⁷ Tema ikenkithatakotziitarini Iraviiri Rotyaantanewo Tajorentsi, ikantziri: “Nowinkatharite”. ¿Tsika ikantyaari Iraviirini ipinkathateeri icharineeteni impaetatsiri ijeeki?

Ari ikemaeyawakirini, ikimoshireeyanakini osheki piyotawentakariri. Ikanantakari iroka riyotakaakiri atziri riyote riraga Rotyaantanewo Tajorentsi kaari apatziro icharineni Iraviiri omaanta eejatzi rirotoaki itajorentsite paeraniperoroña tekira ipokapaaki kipatsiki. ³⁸ Eejatzi ikantziri:

—Paamayaarira iyotaanteeyawitaworini Iwaperite Tajorentsi. Ikwashita rowaneenkatya, ikantakaaperotyaaawo iithaari, ikinakinathanthanatziitakayero. Ikwaki iñaaperotashityaari atziri jaga nampitsiki. ³⁹ Eejatzi aririka riyaatapiinte janta pankotsiki ipiyotantapiintarira joriiyopaeni, riyoyaaapiintziro jeekamentotsi

kameethaperotatsiri. Eejatzi aririka ipiyoteeyani atziri rowaeyani ikowaki rirori rojatekapaeya niyanki itsipatanteeyaaririni pinkatharipaeni. ⁴⁰Rowashironkayiro kamatsiri oemi raapithatapiintziro maawaeni tzimimotawitawori. Rojamanitziro ikenkithatakayiri Tajorentsi, wero, wero. Osheki ramatawitantzi, omaanta iinja rookeri Tajorentsi paamariki kaari tsiwakanitatsini.

Rowaga ashironkaenkawo opakiri Tajorentsi maawaeni oorikite

(Rk. 21.1-4)

⁴¹Ari ijeekaki Jesoshi, imontetakawo rotetantapiintariri korikika riwetsikantyaawori kameetha Tajorentsi panko. Raminaminthatziri osheki pokatsiripaeni, rotetziri iyorikite roteteeyapiintzinirira. Ipoki osheki ashaagantzinkari, rotetapaaki oshekipero iyorikite. ⁴²Opokapaaki roori kamatsiri oemi ashironkaenkawo. Otetapaakiri roori apimerontakite oorikyaanikite, tee ipinaperowitya irika. ⁴³⁻⁴⁴Ikaemiri riyotaanewo, ikantziri:

—Kyaaryootaki iroka nokamantemiri: eechonkiini otetawitaka iroka ashironkaenkawo, omaanta iñaaperotakiro Tajorentsi okameethatzi. Tema opakiri maawaeni tzimimotawitakawori: tekatsi iroñaaka amanantaneeya owanawo. Omaanta riraga ashaagantzinkari, osheki roteteeyawitakani, omaanta tee iñaaperotziri Tajorentsi ikameethatzi: tema oshekini iyorikite ikempoyaashitari.

Iinja ishekiroryagaetero Tajorentsi panko

(Mt. 24.1-2; Rk. 21.5-6)

13 Roojatzi ishitowakaantanakari Jesoshi Tajorentsi pankoki. Ikantziri apaani riyotaanewo:

—Iyotaanari. Paminero mapika riwetsikanteetawori Tajorentsi panko kameethataki.

²Ikantziri Jesoshi:

—Piñaakiro tsika okantari iroka mapipanko. Antawo naawita, omaanta iinja ishekiroryagaeteero, ookayitanakyaani jantapaeni mapi. Othonkaperotanakya pankotsi.

Iñeeteri aririka othonkimateeya

(Mt. 24.3; Rk. 21.7)

³Roojatzi rareetapaaka tonkaariki owaero Oriiwomashi. Imontenampitapaakawo Tajorentsi panko. Riyaatakaaneentanakiri jantyaajeeni Jesoshi, Peetero, Jantyaako, Jowa eejatzi Antereeshi. Ari ijeekapaaki. ⁴Rojampitapaakiri:

—Pikamanteeyenani. ¿Tsika okaateka ishekiroryaanteetyaawori maawaeni Tajorentsi pankonta? Arima iinja omonkaatapaeyarika ishekiroryaantyaawori, ¿tsika nokantyaaka niyotantyaari?

Iinja rashironkagaeyani atziri

(Mt. 24.4-8; Rk. 21.8-11)

⁵Ikantziri Jesoshi:

—Kyaaryoowa, ramatawiteetzimikari. ⁶Eenitatsi osheki pokatsini, ikante: “Naaka Rotyaantanewo Tajorentsi”. Ramatawitapaakiri osheki atziri. ⁷Aririka pikemakoteri romanatawakaaka atziri, eejatzi pikemiri paashini kantatsini: “Romanatawaka-

gaeyaani atziri”. Omaanta eero pithaayi. Aritaki okantyaari iinja, romanatawakaapi-intya, omaanta tekiraata omonkaata nopinkatharitantapaeyaari. ⁸Riraga atziri jeekatsiri paashinijatoki kipatsi romanatapiintanakiri atziripaeni jeekayitatsirini paashinikipaeni kipatsi. Eejatzi apaani jewawenantatsiri ragaeyanakirini inampijatzipaeni romanatakayaari. Omoyekapiintayitanakyaani kipatsi, eejatzi itasheyapi-inteeyanakini osheki atziripaeni. Eekiro riyaatatyeekemaatsiteeyaawoni oetarika-paeni, rashironkaaperoeyanakyaani.

Ikantziri Jesoshi: “Ikijeeyapiinterini aapatziyanari”

(Mt. 24.9-14; Rk. 21.12-19)

⁹Eejatzi ikantakiri Jesoshi:

—Paamawentya eerokapaeni. Paapatziyakina rootaki raanteemirini iyotaawakaenchariki ikantakowentemi. Aririka piyaate janta pankotsiki ipiyotantapiintarira joriiyopaeni, aritaki ipajapajeetawakimi, tak, tak, tak. Raanakimi janta ijeekinta jewawenantatsiri, eejatzi janta ijeekinta pinkathariperotatsiri. Aririka rayemi, roojatzi pikemijantakayeri rirori, rawijakotanteeyaari. ¹⁰Okameethatzi rityaawo ikemakoyenani maawaeni atziri jeekatsiri kipatsiki nowawijaakotantzi, roojatzi nopokanteeya nopinkathariperotapaaki. ¹¹Aririka ragaetanakimi janta, aririka ikantakowenteetemi, eero pikenkithashirya: “¿Oetaka nokanteriri?” Aritaki iyotaakimi Ishire Tajorentsi oetarika pikanteriri. Rootaki ñaawaetakaemini, tee eeroka ñaawaetashitachani apaniroeni. ¹²Iinja apaani shirampari kaari aapatziyana raakaanteri rirentzi aapatziyanari, rowamaakaanantyaariri. Paashini raakaanteri itomi aapatziyanari. Eejatzi paashini atziri ikijanakiri ashitariri, rowamaakaanteri. ¹³Paapatziyakina, rootaki ikijanteetemirini maawaeni. Kyaaryo, opomeentsitzimoeyemini, omaanta aririka pikantyaani pameentaperotena, aritaki nowawijaakoteemi.

Iinja opomeentsitaperotanakya janta Joreeyaki

(Mt. 24.15-20; Rk. 21.20-23)

¹⁴Eejatzi ikantziri Jesoshi:

—Aririka piñaanatero rojankinarini Intañeeri, piyotawakiro ikantzirini: rashironkagaeyanakyaani atziri. Ikantzi eejatzi eenitatsi Tajorentsi pankoki onariri Tajorentsi, rootaki maawaeni atziri rookantanakawori Tajorentsi pankoki. Aririka piyeeki Joreeyaki, eejatzi piñeeririka riraganki, pithaakyaate, pishiyeyanakini janta tonkaariki. ¹⁵Aririka piyeeki pankotsiki inkokironta, eero pikyaapanaatzi paantayitapanaatyaaworini oetarikapaeni, inta pishiyanaaki. ¹⁶Eejatzi piyaaterika owantsiki, eero pipiyapanaata paapanaatero piithaari. ¹⁷Aririka omonkaatapaakya maawaeni iroka, ooo, osheki ashironkayitanakyaani motzityatatsirini, eejatzi ashironkaakya thotayiriri eentsite: opomeentsitzimoeyaawoni oshiye. ¹⁸Pamaneri Tajorentsi areetya iroka owashironkagaantsika ojarentsi paetekameetha pishiyaperoeyantanakyaarini eero opariyi inkani raawakimikari kijeeyemirini.

Raamawentakagaeyakarini Jesoshi ikantziri: “Ramatawitzimikari”

(Mt. 24.21-26; Rk. 17.22-24, 21.22-24)

¹⁹Eenitatsi eejatzi ikantziri Jesoshi:

—Aritaki iinja rashironkaaperoeyanakyaaani osheki atziri. Paerani tee añaapi-intzironi kimityaawoni iroka, eejatzi riraga maawaeni itakaantaworini, tee iñi-ironi. Eejatzi maawaeni impaetayitatsini, iinja eero iñi-ro eejatzi kimityaawoni iroka. ²⁰Tee ishinetziro Tajorentsi ojamanite iroka owashironkagaantsi: rooma aririkami ishineteromi, ari ithonkawakaeyakyaanimi. Rooma romaerintakiro, tema ikamintheeyakaeni aakapaeni aapatziyeeyaririni, riraga riyoyaayitakirini rirori. ²¹Aririka ikamanteetemi: “Pamine, irira rotyaantanewo Tajorentsi”, eero paapatziyari. Eejatzi aririka ikanteete: “Irira”, eero paapatziyaperotari, itheeyashita. ²²Ipokapaaki amatawitantatsini, ikantapaaki: “Naaka Jesokirishito, naaka kamanantzirorini iñaani Tajorentsi”. Itajorentsijeempiyaashitapaakya, ikoyi paapatziyawakyaari, rantayitemironi kaari piñaapiintzi. Ikowawita ramatawiterimi aapatziyeeyaririni Tajorentsi, omaanta tekatsi ikanteri. ²³Paamawentya. Neewatzi-takimiro nokamantaperoeyakimironi maawaeni.

Riraga Jesoshi ikamantakotaa ipiyanteeyaari

(Mt. 24.29-31; Rk. 21.25-28)

²⁴Eejatzi ikantziri:

—Aririka ipakaakiro ikijawakagaeyani, roojatzikya itsiteniityaantanakya oorya, eero ikimitanaa ikimitaaka iroñaaka. Eejatzi eero ikitamashitanee kashiri. ²⁵Eejatzi ipariyagaantanaki ompokiropaeni, ipoñaakya jenoki, ishewashewatashitanakya paashinipaeni. ²⁶Naaka poñaachari jenokinta, nokoñaatapaaki jaka kipatsikika: iinja iñeeyawaenani atziri nokinapae menkoriki. Notajorentsiiperotapaaki, nopinkatharitapaaki. ²⁷Eejatzi notyaanteeyerini nonampiripaeni ipiyoteeyerini maawaeni aapatziyeeyanarini. Ipoñaayitanakyaani maawaeni kipatsikipaeni.

Roshiyakaawentziniri Jesoshi iyeera

(Mt. 24.32-35; Rk. 21.29-33)

²⁸Eekiro riyaatatyeey ikantziri:

—Eenitatsi iroka piyotantyaawori oshiyakaawentaantsika iyeera. Owakirarika oshookaempekitanee, aririka otzimanee oshi, piyotaki rootaatsi ojarentsitee. ²⁹Eejatzi, okimita, aririka piñeeyawakironi maawaeni iroka nokamantayitakimirini, piyotanaki okaakitapaana, rooteentsi nopokashitaatemi. ³⁰Kyaaryootaki iroka nokamantzimiri. Tekira pikamaeyeni eerokapaeni, omonkaatapaakya maawaeni iroka nokamantzimiri. ³¹Aritaki othonkaeya maawaeni kipatsi eejatzi ithonkaeya maawaeni jenokijatzi: kashiri, oorya, ompokiropaeni, maawaeni. Omaanta noñaani, eero othonkanita.

Aamagaeyaari Jesoshi: tee ayoteeyini tsikarika okaate ipokanteeyaari

(Mt. 24.36-51; Rk. 21.34-36)

³²Eenitatsi eejatzi ikantziri riraga Jesoshi:

—Tekatsi yotatsini tsikarika okaate kitejiri eejatzi tsikarika ikaate oorya; tee riyotzi ronampiri Pawa, eejatzi naari tee niyotzi. Apatziro Pawa yotatsiri. ³³Paamawentya, eejatzi paamagaeyenani. Tee piyotzi tsika okaate nopokanteeyaari. ³⁴Noshiyakaawentemiri atziri, jatatsiri inteena. Aririka rookanakiro ipanko, ikan-teeyanakirini maawaeni ronampiripaeni iitarika ranteeyeniririni. Eejatzi rirori riraga jeekakaeyiniriri ipanko ikantanakiri rirori: “Paamagaenaga”. ³⁵Rootaki nokan-

teeyantzimirini: paamagaeyenani eerori. Tee piyotzi tsika okaate nopokanteeyaari: aririka itziroryaanee oorya, aririka niyankiite tsiteniri, aririka iñee tyaapa, aririka okitejiityaanaki nopokae. ³⁶ Kyaaryoowa, paamaaperoeyenani. Aririka nopokae, nomapokapaemikari. Noñaapaemikari, maashiretakimi. ³⁷ Iroka nokantzimirika, rootaki nokanteeyakiririni maawaeni atziri. Paamaaperoeyenani, maawaeni.

Ikowaeyakini joriiyopaeni raakaanteri Jesoshi

(Mt. 26.1-5; Rk. 22.1-2; Jowa 11.45-57)

14 Okaatapaaki apite kitejiri omonkaatantyaari kitejitatsiri rawijantari ronampiri Tajorentsi janta Ejiipitoki paerani. Iroka kitejiri tee rowapiintawo tapiyachari paa, inta kaari tapiyacha. Ari ikowaki jewatayitziririni ñaanakowenantatsiri eejatzi iyotaanzirori Iwaperite Tajorentsi tsika ikantereri ramatawiteri Jesoshi raantyaariri. Aritaki ikowaperotawita rowamaerimi Jesoshi. ² Ikantzi:

—Eero aantari kitejiri rawijantarini ronampiri Tajorentsi: ikijakowenteeyarinikari atziripaeni.

Apaani tsinani ojeetziri Jesoshi kajankaari

(Mt. 26.6-13; Jowa 12.1-8)

³ Ikantaka Jesoshi ijeekaki Wetaaniyaki, janta ipankoki Shimo pathaawitacharini. Osheki owaeyacharini janta. Opokapaaki tsinani, amakotapaakiro kajankaari. Iyoshaaka owaa naariwo osheki owinawo. Okameethaperotzi ojeekantari, ro riwetsikaetziri mapi iitachari arawaashitoro. Okagaakotapaakiniri, ojeetantapaakari iitoki. ⁴ Ijeekaeyini apanipaeni kijaperoeyakirorini. Ikantawakaanaka rirori:

—¿Iitaka iroñaaka eewanatantakawori iroka kajankaarika? ⁵ Arimi opimanteromi, aantakyaawomi osheki koriki, roojatzikya opayiterinimi ashironkayitacharini.

Tee inimoeyanakirini okaatzi antakiri, ⁶ omaanta ikantziri Jesoshi:

—Eero pithañaakotawo. ¿Iitaka pikijantawori? Okameethaperotzi ojeetakina. ⁷ Aritaki ikantani ikaatzimikya osheki ashironkaenkari. Aririka pikowaki petakotyaari, aritaki pimatakiro pipakiri. Omaanta naaka, eero nokantani notsi-pateeyemini. Eero oshekitzi kitejiri pineshironkatantanakinari jaka kipatsiki. ⁸ Tee omatayitzironi oetarikapaeni, omaanta ojeetakina naaka. Tema ajeetapiintziri kamatsiri, omaanta tee riyotakotya. Omaanta iroka tsinanika itakina ojeetakina, eeniroka nañi. Iyotakina nokame paata. ⁹ Kyaaryootaki iroka nokamantemiri: tsikarika ikamananteeyeroni atziri noñaani, eejatzi ikamantakoetero iroka tsinanika oetarika antakiri, ikenkithashiryaaqoeyantyaaworini.

Ikenkithashiryaaqa Joorashi raakaanteri Jesoshi

(Mt. 26.14-16; Rk. 22.3-6)

¹⁰ Eeniro irira Joorashi karyootejatzi, rivotaki riyotaanewo naawita Jesoshi. Ikan-tanaka riyaaatanaki apaniroeni janta ijeekinta jewatayitziririni ñaanakowenantatsiri, ikantakotziri Jesoshi raakaanantyaariri. ¹¹ Ari ikemaeyawakirini riroripaeni ikantapaakiriri, ikimoshireeyanakini, ikantawakiri: “Kameethataki: osheki nopinatemi koriki iroñaaka”.

Roojatzi ikenkithashiryaaanaka Joorashi: “¿Tsika nokanterika naakaanantyaariri Jesoshi? ¿Tsika okaateka?”

Rotyaanantakariri riraga Jesoshi riyotaanewopaeni ramine tsika rowaeyaani
(Mt. 26.17-19; Rk. 22.7-13)

¹² Monkaatapaaka kitejiri rowaeyantaworini paa kaari tapiyacha. Eejatzi rowa-
maakiri owisha rowaeyaarini kitejiriki ikenkithashiryaaapiintziro rawijantariri ron-
ampiri Tajorentsi paerani. Ikanta riyotaanewo rojampitziri Jesoshi:

—¿Tsika pikoyika nowojanteri owisha?

¹³ Ari rotyaantziri riyotaanewo apite, ikantziri:

—Piyaate Jerojareeki. Aritaki pitonkiyotawakyaari shirampari, aatsiri iñaa
chomoki. Poyaatanakiri rirori. ¹⁴ Tsikarika janta ikyaapae, aritaki piñaapaakiri
ashitawori ipanko; rirotaki piñaanatapaakiri. Pikantapaakiri: “Ikantzi iyotaantatsiri:
‘¿Tsikama nojeekantapaakyaari nowakaantapaeyariri niyotaanewopaeni owisha?’”

¹⁵ Roojatzi roñaagantawakimiro janta jenoki oshitamenkotanta antawo. Ari piwet-
sikero janta owanawontsi.

¹⁶ Roojatzi riyataanaki riyotaanewo janta, iñaapaakiro iroka ikantakiriri, roojatzi
rowojantapaakiro rowanawo.

Ikantakotakiri Jesoshi aakaanterini

(Mt. 26.20-25; Rk. 22.21-23; Jowa 13.18-30)

¹⁷ Roojatzi itsitieniityaanaki oorya. Rareetapaaka rirori Jesoshi, itsipateeya-
paakarini riyotaanewopaeni. ¹⁸ Ijeekaeyapaakini, rowaeyapaakani, ikantziri
Jesoshi:

—Kyaaryootaki iroka nokamantemiri. Apaani akiyotanari iroñaaka rirotaki
aakaanenani paata.

¹⁹ Rowashireeyanakani riraga riyotaanewopaeni, ikantaki apaanipaeni:

—¿Naakama aakaantemini?

Eejatzi paashini:

—¿Naakama?

Eejatzi paashinipaeni rojampiteeyanakirini.

²⁰ Ikantzi Jesoshi:

—Tema rirotaki aakaanenani ochaantakotakinari iroñaaka nowajoneki.

²¹ Naaka poñaachari jenokinta, nokoñaatapaaki jaka kipatsikika. Rooteentsi
nokame. Aritaki omonkaatakya rojankinatakotziteetakinari. Omaanta ari
rowashironkaakya riraga aakaanenani. Eerorikami ikoñaatzimi rirori, eeromi
raakaanantami, eejatzi eeromi ikemaatsitawomi katsiri.

Roshiyakaawenteeyakaeroni Jesoshi ikamawentakae aaka

(Mt. 26.26-29; Rk. 22.14-20; Jowa 13.21-30; 1 Ko. 11.23-26)

²² Eeniro rowaeyakani, raakiro Jesoshi paa. Ipaasonkitziri Iriri Tajorentsi, ika-
gaakiro, ipaeyakirini riyotaanewo. Ikantziri:

—Powaeyawoni iroka paa, oshiyakaawentzirori nowatha. Tema naaka
kamawenteeyakimirini.

²³ Eejatzi raakiro pajoki awishoowaantsi oowa. Ipaasonkitakiri Tajorentsi,
ipakoeyakirini, rireeyawakironi. ²⁴ Ikanteeyakirini:

—Iroka oshiyakaawentzirori niraa. Napaatawentero osheki atziri. Aririka noka-
mawentemi, piyoteeyakironi kyaaryo ikantakimiri Tajorentsi, rowawijaakoeyemini.

²⁵ Kyaaryootaki nokanteeyimirini. Eero iroñaaka napiiteero jaka kipatsiki nireero awishoowaantsi oowa. Aririka nojeekapae janta ipinkatharitzinta Tajorensi, ari ni-rapaero eejatzi.

Ikanteeyirini Jesoshi riyotaanewo: “Iinja pookaeyaneenani”

(Mt. 26.30-35; Rk. 22.31-39; Jowa 13.31-38)

²⁶ Ari ithonkakiro rowaka, romampaawenteeyanakarini Tajorensi, roojatzi riyaatanteeyanakani janta tonkaariki, oetachari Oriiwomashi. ²⁷ Ikanteeyakirini Jesoshi:

—Iinja pookaeyaneenani. Aritaki rojankinatakotziteetakimini: “Rowamagaeteri riraga shentziriri owisha, roojatzi ikinashiwaetanakya rowishate”. ²⁸ Omaanta, injja nopiriinteerika nañaaga neewateeyanakimini janta Karireeyaki, ari piñeena.

²⁹ Ikantziri Peetero:

—Aririka rookaeyemini maawaeni paashini, inta naaka, eero nookimi.

³⁰ Ikantawakiri rirori:

—Kyaaryootaki iroka nokantemiri: iroñaaka tsiteniriki, tekiraatarika rapiitakiroota iñi tyaapa, osheki pithaawanaki. Okaate 3 pikante: “Tee niyotziri Jesoshi”.

³¹ Omaanta ikantaperotzi Peetero:

—Eero nookimi. Atsipatawakagaeyanirona akamaeyeni, eero nokantzi: “Tee niyotziri”.

Eejatzi imonkaatawakaaka ikanteeyakirini maawaeni paashinipaeni.

Ikenkithatakaeri Jesoshi Irii janta Jethemaniiki

(Mt. 26.36-46; Rk. 22.39-46)

³² Roojatzi rareeteeyapaakani janta Jethemaniiki. Ikanteeyirini riyotaanewo:

—Pijeekaeyawakiniita jaka, nokenkithatakaawakiriita Pawa.

³³ Rirotakikya raanakiri Peetero, Jantyaako, eejatzi Jowa. Areetzimotapaakari ikenkithashiryaanaka, eejatzi osheki rowashiretanaka. ³⁴ Ikantziri:

—Osheki netakotanaka. Pijeekawakiita jaka, pikakiterapa.

³⁵⁻³⁶ Ari ishirinkaneentanaka eechonkiini jaga. Rotziwerowanaka kipatsiki, ikenkithatakaeri Irii. Ikantziri:

—Pawa, eeroka matzirori maawaeni oetarikapaeni. Nokowawitaka powawijaakotenami iroka nokemaatsityaari, omaanta eero nantziro nokowawitari nanteri naari, inta nokowaki nantemiro pikowakaakinari eerori.

³⁷ Roojatzi ipiyanaa jaga ijeekakira riyotaanewo. Iñaapaatziiri, imagaeyakini. Ikantapaakiri Peetero:

—Shimo, ¿maakimima? ¿Eeroma pamawetziro pikakite eechonkiini?

³⁸ Pikakite. Pamaneri Tajorensi okantyaatakya aririka ikowaki iwinkatharite kamaari rantakayitemironi kaari kameethatatsi, eerokya panantawo. Kyaaryo pikowaperowitaka pantenirimi Tajorensi ikowakaakimiri, omaanta tee pimatziro.

³⁹ Ipiyanaka eejatzi, ikenkithatakaapaeri Irii roojatzi ikanteeri ikantakiriri inkaaganki. ⁴⁰ Ipiyapaa, iñeeyapaerini magaeyakini eejatzi. Osheki agaeyakirini iwochokini. Osheki ipashiwenteeyakani, tee riyotzi oetarika ikanteeyirini. ⁴¹ Ipiyapiyataka riraga Jesoshi, okaatzi 3 ipiyanaa. Roojatzi ipiyantapaaka ikantapaakiri:

—Eekiroma pimaatzi. Iroñaaka monkaatapaaka, rooteentsi ikentakotakaan-teetena: rooteentsi rayena kaari aapatziyanari. ⁴²Iroñaaka pipiriinte, thame aate. Oo, okaakitapaaki aakaantenani.

Ragaeyakirini Jesoshi

(Mt. 26.47-56; Rk. 22.47-53; Jowa 18.2-12)

⁴³Eeniro iñaawaetzi Jesoshi, ipokapaaki riraga Joorashi, rirowitaka riyotaanewo. Itsipateeyapaakarini iroñaaka osheki atziri. Ramaeyapaakironi ichekamentopaeni eejatzi rompojamentopaeni wetsikachari inchato. Riroteeyakini rotyaantanewo jewatayitziririni ñaanakowenantatsiri, riraga rotyaantanewo iyotaantzirori Iwaperite Tajorentsi, riraga aataperoteenchari. ⁴⁴Ikantziteeyakarini riraga Joorashi irirapaeni:

—Iroñaaka nokamantaperotemi piyotantapaakyaariri Jesoshi: piñaakinrika nothowootapaakiri, rirotaki poerikapaakiri. Paanakiri.

⁴⁵Ari ipokapaaki rokaakintapaakari. Ikantapaakiri:

—Iyotaanari.

Ithowootapaakiri.

⁴⁶Roerikaeyapaakirini, shepik, ishirikaperotapaakiriroña ragaeyanakirini.

⁴⁷Apaani riyotaanewo raanakiro ichekamento. Ithatziitakiri ikempita ronampiri iwinkatharite ñaanakowenantatsiri, thatzik.

⁴⁸Ikanta Jesoshi iñaakiri okaatzi rantakiri riyotaanewo, ikantziri:

—¡Eero! Okanteekaata, poyaankaero pichekamento, ipiyatzimikari. Tema piyotzi maawaeni antawakaantawori ijawirite eejatzi rowamaanteetakari jawiri. ¿Tee piyotzi nokowakirikami, nokanterimi Ashitanari rotyaantenarimi oshekinipero ronampiri piyakowentenanani?

Roojatzi ipampitakiri ikempita, retsiyatakotakiri.

Ari ikanteeyawakirini Jesoshi:

—¿Naakama koshintzi? ¿Iitaka pamashitantanari pichekamento eejatzi pompojamentopaeni? Paashitanakina, eero noshiyapithatzimi. ⁴⁹Aritaki maawaeni kitejiri notsipateeyawitzimini janta Tajorentsi pankoki, niyotaantzimiri. Pikoyirika payena, paanakina. Iroñaaka omonkaataka okantzitakarini Iwaperite Tajorentsi.

⁵⁰Riraga riyotaanewopaeni rookaeyanakirini, shiyeeyanakani maawaeni.

⁵¹Apaanikya ewankari oyaatawitanakariri Jesoshi. Tee ikithaatanakya, omaanta rapineetashitakawo iwashikawo. Roerikaetawitawakari, ⁵²ithañaanaka rirori, rookanakiro iwashikawo, ishiyamerikitanaka.

Ikanteeyini jewatatsiripaeni: “Okameethatzi ikame Jesoshi”

(Mt. 26.57-68; Rk. 22.54-65; Jowa 18.12-14, 19-24)

⁵³Ari ragaeyanakirini Jesoshi iwinkathariteki ñaanakowenantatsiri. Ipiyotawenteeyapaakarini maawaeni jewatayitziririni ñaanakowenantatsiri, aataperoteenchari eejatzi iyotaantzirori Iwaperite Tajorentsi. ⁵⁴Riraga Peetero royaatakowentawitanakari Jesoshi, omaanta rookaneentanakiri inteenanta, roojatzi rareetantapaaka janta ipankoki iwinkatharite ñaanakowenantatsiri. Tee ikyaapaaki rirori pankotsiki; ijeekimotapaakiri onampirentsi paeni rakitsitapaakawo paamari.

⁵⁵Ari inthomaenta ipiyotawentakari Jesoshi riraga jewatayitziririni jorriyopaeni. Rojampiteeyirini atziri:

—¿Piñaakotakirima rantziri Jesoshi kaari kameethatatsi nowamaakaanantyaariri?

Omaanta tekatsi iñaakoteri. ⁵⁶Ipokapaaki osheki theeyakotakariri, tee omonkaatawaka ikantayitakirini. ⁵⁷Apaanipaeni katziyaneencha, itheeyakotashitakari, ikantzi:

⁵⁸—Nokemaeyakirini Jesoshi ikantzi: “Iinja noshekiroero Tajorentsipanko iroka riwetsikani atziri. Ari okaate 3 kitejiri niwetsikae naaka paashini Tajorentsipanko, kaari riwetsiki rirori atziri”.

⁵⁹Omaanta tee omonkaatawakakya ikantayitawitakarini. ⁶⁰Ikatzianaka niyanki riraga iwinkatharite ñaanakowenantatsiri. Rojampitakiri Jesoshi, ikantakiri:

—¿Iitaka kaari pakantana? ¿Oetaka iroka ikantakotayitakimirini irika?

⁶¹Omaanta imaeritaki, tee raki. Rapiitakiri riraga iwinkatharite ñaanakowenantatsiri:

—¿Eerokama Rotyaantanewo Tajorentsi naamagaeyarini, riraga Itomi Tajorentsi noñaaperotziri?

⁶²Rakanakiri:

—Naaka. Kyaaryo pikantakiri. Iinja piñeena nojeeki janta rakoperoki Pawa Tajorentsi, nokaateeyirini neewawenanteeyapaeni. Eejatzi piñaawaena nokinanta-paeyaawo janta menkori, aririka nopiyee paata.

⁶³Riraga iwinkatharite ñaanakowenantatsiri ikijanaka. Ikenkithashiryaakotanakari Jesoshi ikantzimatakiri Tajorentsi, rootaki itzijagaantanakawori iithaari. Ikantanaki:

—¿Iroñaaka iitaka akowantyaari paashini kantakoterini? ⁶⁴Pikemaeyawakirini iroñaaka okaatzi ikantakiri, tema itheenkakiri Tajorentsi. ¿Tsika pikanteeyinika eeroka?

Ikanteeyanakini:

—Kyaaryo, eenitatsi rantani. Okameethatzi ikame.

⁶⁵Eenitatsi apaanipaeni eewatayitziririni. Roojatzi ipashikapootakiri, eejatzi ikapojapootakiri. Ikantziri:

—Pikamantena iroñaaka ninkarika kapojapootakimiri.

Eejatzi riraga waariryaapaeni ipajapooteeyakirini.

Ikantzi Peetero: “Tee niyotziri Jesoshi”

(Mt. 26.69-75; Rk. 22.55-62; Jowa 18.15-29)

⁶⁶Eeniro ijeeki rirori Peetero janta inkokirona pankotsiki rakitsita. Opokapaaki apaani ronampiri iwinkatharite ñaanakowenantatsiri. ⁶⁷Oñaapaakiri Peetero, rakitsita paamariki. Otsikanatapaakari, joreririri, okantapaakiri:

—Eeroka tsipatariri riraga Jesoshi najareetejatzi.

⁶⁸Ithaawanaki, ikantanaki:

—Tee, tee niyotzi oetarika pikantziri. Tee nokemimi eejatzi.

Roojatzi riyataanaki ashitakontsiki shiirikoki. Iñaanaki tyaapa. ⁶⁹Apiiteeri oñaagaeri onampirentsi. Okanteeyirini maawaeni okaateeyakinira:

—Rirotaki irika tsipatariri Jesoshi.

⁷⁰Eejatzi rapiiteero Peetero, ikantzi:

—Tee niyotziri.

Ari ojamanitapaentzi eechonkiini. Roojatzi ikantziri irikapaeni katziyayiteencharini:

—Kyaaryooperotaki. Eerokataki tsipatariri Jesoshi, eerokataki kariireeyajatzhi.

⁷¹ Ikantaperotanaki:

—Tee niyotziri riraga shirampari pikantakinari. Riyotzi Tajorentsi kyaaryo nokantaki: notheyakyaarika, nokowaki rowashironkayenaata Tajorentsi.

⁷² Rapiitakiro iñaanaki tyaapa. Ikenkithashiryaneero Peetero ikantakiriri Jesoshi: “Tekiraatarika rapiitanakiroota iñaanaki tyaapa, okaate 3 pikante: ‘Tee niyotziri Jesoshi’”. Ari rowashiretanaka Peetero, roojatzhi riraantanaka, jmmm, jmmm.

Ragaeyanakirini Jesoshi Peraato

(Mt. 27.1-26; Rk. 22.66–23.5; Jowa 18.28-40)

15 Rooteentsi okitejiityaanaki, rapiitakiro ipiyotawenteeyarini Jesoshi riraga jewatayitziririni ñaanakowenantatsiripaeni, eejatzhi aataperoteenchari eejatzhi iyotaantzirori Iwaperite Tajorentsi. Ikantakowenteeyakirini Jesoshi. Roojatzi roojoteeyakirini irira, raanakiri janta, ipapaakiri Peraato. ² Rojampitawakiri:

—¿Eerokama iwinkatharite joriiyopaeni?

Riraga Jesoshi rakanakiri:

—Pikantakiri eeroka kyaaryoopero.

³ Ikanteeyini jewatayitziririni ñaanakowenantatsiri:

—Osheki rantayitakirini irika, tee ikameethatzi.

⁴ Rapiiteeri Peraato, rojampitziri:

—¿Iitaka kaari pakanta? Pikemawakiri osheki kantakotashiteeyakimirini.

⁵ Tee raki Jesoshi. Riraga Peraato tee riyotzi oetarika ikenkithashireeyarini. ⁶ Ari eenitatsi rametari: maawaeni oarentsi, aririka omonkaatapaeya kitejitatsiri rawijantakariri ronampiri Tajorentsi achariniitene paeranipero Ejiipitoki. Roeyowapiintziri omonkyaagaarewo apaani ikowakagaeyirini atziripaeni. ⁷ Eeniro iroñaaka rashitakotaka janta atziripaeni kowayitawitacharini rookerimi pinkathari: iwaero apaani Warawaashi rirotaki owamaantaneri. ⁸ Ari riyaatashiiyakirini riraga piyoteenchari, ikanteeyapaakirini Peraato:

—Nokoyi panteeyenawoni iroka pametari: poeyowaenari apaani pomonkyaaganewo.

⁹ Rakawakiri Peraato, ikantawakiri:

—¿Riroma pikowakiri noeyoyemiri riraga Jesoshi piwinkatharite?

¹⁰ Riyotaki Peraato osheki iñaaperoyeirini atziripaeni Jesoshi, rootaki ikijeeyantanakaririni ñaanakowenantatsiripaeni raakaanantakariri. ¹¹ Ari riraga jewatayitziririni ñaanakowenantatsiri ikenkithayitanakini, ikanteeyakirini atziripaeni:

—Pikante: “Kaari Jesoshi”. Pikanteeyirini: “Riraga poeyowaeri Warawaashi”.

¹² Rapiiteeri eejatzhi Peraato, ikantziri:

—¿Tsikama nokanterika iroñaaka irika pipinkatheeyawitakarini?

¹³ Ikaemaeyanakini paashinipaeni:

—Pikentakotakaanteri koroshiki.

¹⁴ Rojampitziri:

—¿Iitaka rantakiri nokentakotakaanantyaariri?

Eekiro rapiitanaatziiro ikaemaeyanakini:

—¡Pikentakotakaanteri, pikentakotakaanteri!

¹⁵ Ikowanaki Peraato ikimoshiretakagaeyerini riraga atziripaeni, rootaki roemishitowantaariri Warawaashi. Omaanta Jesoshi ipajatakaantakiri, roojatzi raakaan-takiri ikentakotakaan-takiri.

Ishirontawenteeyakarini riraga Jesoshi

(Mt. 27.27-31)

¹⁶ Roojatzi irira joraaropaeni raanakiri Jesoshi inthomaenta ipankoki Peraato, ari okaankiityaaneentzi eechonkiini. Owaeronta rowaga pankotsi peretooryo. Riraga joraaropaeni ikaemaeyakirini maawaeni paashinipaeni. ¹⁷⁻¹⁸ Itheenkaeyakirini, ishirontawenteeyakarini, ikantziri:

—¿Erokatakima iwinkatharite joriyyopaeni? Iroñaaka naari noñaaperotemi.

Ari ikanteetakiriri iroñaaka Jesoshi, tema rantaminthatakiri rootaki roshiyakaawenantakariri apaani jewawenantatsiri. Raatonkoryaagae-takiri Jesoshi, ikithaateetakiri kityonkamawoneentatsiri. Ragaetakiniri kitochee, riwetsikaetakiniri ikimitakaanteetakiniri amantheerentsi roojatzi ramantheetakaan-takiri.

¹⁹ Rotziwerowashitakiri, iñaaperojeempiyaakiri, roojatzi rompojan-takiri chonkopishitonki iitoki eejatzi reewapooteeyakirini. ²⁰ Ari osheki rantaminthatakiri, roojatzi reshitapaakiri. Roojatzi raatonkoryaakiri ikithaaw-itakariri kityonkamawoneentatsiri, ikithaateeri iithaaripero rirori. Roojatzi raantanakiri ikentakoteetantyaariri antawokotaki koroshi.

Ikentakoteetantakariri riraga Jesoshi

(Mt. 27.32-44)

²¹ Roojatzi joraaropaeni raanakiri Jesoshi. Niyanki awotsi iñaakiri shiram-para iwaero Shimo rirotaki iriri Arejaantero eejatzi Roojo. Owakira ijeekapaaki Jerojareeki ipoñaakawo paashiniki nampitsi iitachari Shireene. Romperatawakari iroñaaka, ikantakiri:

—Pinatanakiniri Jesoshi iroka koroshi.

Ikanta Shimo inatanakiro, raanakiro.

²² Ari ragaeyanakirini Jesoshi janta tonkaariki oetanta Koorikota. Rootaki iitanta-woori tonkaari oshiyakawo iitonaki atziri. ²³ Ari ipakowitakiri kepishaari, eero ike-maatsiperotantawo katsiri, inta tee rirawakiro Jesoshi. ²⁴ Roojatzi ikentakotee-takiri Jesoshi rakokira eejatzi iitzikira, rowatzikakoteetakiri kipatsiki. Ikanta irika-paeni joraaro, raakiro iithaari. Roojatzi rookayitzironi mapyaaniki. Ro riyotantyaari ninkarika ayeroni iithaari. Eejatzi rapiitakiro riyotakoeyeroni mapi roojatzi raan-tanakyaaawo maawaeni okaatzi ikithaayitarini rirori.

²⁵ Jenokiityapaaki oorya, ikentakoteetantakariri. ²⁶ Roojatzi raaki paashini inchakota owaanini, rojankinateetakiro jankinarentsi okantzi: “Rirotaki jew-awentziriri joriyyopaeni”. Rootaki rojankinatantakawori, riyoteetantyaari iitarika rowamaanteetakiriri. Ikentakoetakiniri jeñokiini ipatziitoki Jesoshi.

²⁷ Iroñaaka eeniro ikaatzi apite koshintzi ikentakoteetakiri eejatzi, ari itsipatakiri Jesoshi. Apaani rowatzikakoteetakiniri rakoperoki, irira paashini rowatzikakoetakiniri rampateki. ²⁸ Rootaki omonkaantantakiri jankinarentsi Iwaperiteki Tajorentsi kantatsiri: “Ikimitakaanteetyaari kaari kameethatatsi”. ²⁹ Ari

rawijayitzini iroñaaka osheki atziri, osheki itheenkimawaetakiri Jesoshi, osheki ishirontawentari, ikanteeyirini:

—¡Oo! Eeroka shekiroreeronimi Tajorentsipanko, ro awijawitakya 3 kite-jiri ari piwetsikaeromi eejatzi. ³⁰ ¿Arima pitajonkantashiwaeta? Intsipaete, pitajonkakowentya eeroka: payiitee iroñaaka ikentakoetakimira koroshiki.

³¹ Roojatzi ipokantapaaka eejatzi irikapaeni jewatayitziririni ñaanakowenantat-siripaeni eejatzi iyotaantawitawori Iwaperite Tajorentsi. Ishirontawenteeyakarini, ikantawakaeyanakani:

—Pamineri irikakya, rirowitaka owawijaakotziriri paashini atziri, tee imatziro rowawijaakotya rirori. ³² Eerokawitaka Rotyaantanewo Tajorentsi, jewawenantaw-itariri ajorriyotzinkaritepaeni. Aminamatsitawakiriita aririka rayiitee koroshiki. Aririka añaakiri, thame aapatziyari.

Eejatzi ikimitakari rirori tsipatakari Jesoshi ikentakotaka, itheenkakiri eejatzi.

Ikamanaki Jesoshi

(Mt. 27.50-56; Rk. 23.45-49; Jowa 19.30-37)

³³ Ikaataki oorya tampatsika, omapokashitapaaka otsitenitanaki maawaeni kipatsi. Tee añaaneeri oorya. Okaatzi ojamanitapaentzi 3 oora. Roojatzi rooryaan-tanaa. ³⁴ Roojatzi ikaemantanaka antawo Jesoshi ikantzi ipaanteki rashi:

—Eroe, Eroe, ¿raama jawaatani?

Rootaki akantziri aaka apaanteki: “Notajorentsite, Notajorentsite, ¿iitaka pookantanari”?

³⁵ Ikemantawakariri apanipaeni jeekaneentsiri ikantzi:

—Pikemiri, ikaemiri Iriiyashi.

³⁶ Ari ishiyanaka atziri, rowiinkapaakiniri kepishaatatsiri piyonkashinkanari. Rojataakiniri jawookiikira. Ipawitari ratsimiyawakiro. Ikantziri katziyayiteen-charinipaeni jaga:

—Ari ikantawakaata: aminawakiriita aririka ipokashitapaakiri Iriiyashi rayiitashitapaakiri.

³⁷ Antawopero ikaemanaki Jesoshi, kamanaki.

³⁸ Eenitatsi janta Tajorentsipankoki antawo tokoya, tontarini, ashitako omooki. Itanakawo jenoki, otzijagaanaki waaaag, roojatzi jaawiki. Thatzii. Apitemankitanaka.

³⁹ Eeniro imontetakari itzinkami joraaro. Iñaawakiri tsika ikantanakari Jesoshi ikamantanakari. Roojatzi ikanantanaka:

—Kyaaryoopero: riropertaki irika shirampari Itomi Tajorentsi.

⁴⁰ Eeniro apanipaeni tsinani ojeeki inteenapaeni aminayitzini. Okaateeyakironi Mariiya makaraarajato, eejatzi ojameto, Mariiya rootaki riniro Jantyaako eejatzi paashini Josee. Jantyaako impaerintzi ikoñaatzi. Eejatzi okaateeyironi Jaromee.

⁴¹ Eeniro ijeekawitani janta Karireeyaki oyaateeyirini maawaeni irokapaeni tsinani amitakotziriri. Iroñaaka ojeeki jaka osheki paashinipaeni tsinani. Itonkaantanakari Jesoshi janta Jerojareeki, oyaateeyanakirini.

Iitaka ikantakiriri Jesoshini

(Mt. 27.57-61; Rk. 23.50-56; Jowa 19.38-42)

⁴²Itsiteniityaanaki oorya. Ro kitejitatsini inkaamani imakoryaanteeyarini, tema iroñaaka riwetsikaeyironi oetarika ashi inkaamani. ⁴³Eeniro Josee, riraga poñaachari Arimateeyaki. Aritaki ikaateeyirini riraga iyotaawakagaey-acharini. Iñaaperoteeyirini atziripaeni rirori. Raamaari Tajorentsi rirori ikowaki reewawenteri. Iroñaaka ishirampariperotanaki Josee, riyatashitanakiri Peraato, ikantapaakiri:

—Nokoyi pishinetenari naaneeri Jesoshini. ⁴⁴Itzimaetyaashitanaka riraga Peraato. Ikenkithashiryaanaka: ¿Okyaaryootzitanakyaama, intsipaete ikamanaki Jesoshi? Ari ikaemakaantakiri iwinkatharite joraaro. Rojampitawakiri:

—¿Kyaaryooma? ¿Kamaperotanakima Jesoshi?

⁴⁵Ikantziri:

—Jee, kamaperotaki.

Roojatzi rotyaanantakari Josee royiitakoteeri jaawikira Jesoshini. ⁴⁶Ramanantaki Josee tokoya. Royiitakiri Jesoshini rapineetakotakiri. Romaryaakiri omooki, janta imoonteezironta impeeta. Ipinaashitakiri antawo mapi omooki. ⁴⁷Oñaakoperotakiri Mariiya makaraarajato tsika rowakiri. Otsipatawo ojameto, rowaga riniro paashini Josee.

Ipiriintanaka Jesoshi

16 Awijanaki kitejiri imakoryaanteeyarini. Roojatzi amanantanakari tsinani kajankapaneri, otziritanteeyaririmi Jesoshini. Ro owaeropaeni roori tziriterinimi Mariiya makaraarajato, eejatzi roori okaatziro ojameto riniro Jantyaako, eejatzi roori Jaromee. ²Ari okitejiityaanaki iyaatzi janta omooki rotetawitakarinta Jesoshini. Rootaki tominko iyaatantakari. Ari ijenokitapaaki oorya, roojatzi aretantapaaka. ³Okantawakaeyanakani:

—¿Ninka pinagaenironika rowaga mapi ashitantari? Antawoni, eero aawiro aaka.

⁴Aminapaaki, oñaapaakiro rowaga mapi antawo, pinaanaka ashitaryaanaka. ⁵Okyaapaaki omooki janta rowawitakarinta. Tee oñaapaeri Jesoshini, omaanta irira oñaapaaki apaani shirampari jaga. Ikithaatawo kithaarentsi kitamaaripero. Otsinkashiryaanakiro irowapaeni oñaapaakirira ijeeki.

⁶Ikantawakiro:

—Eero pithaayi. Riro paminawitari riraga Jesoshi najareetejatzi, riraga iken-takoetakiri. Piriintanaa, tee añaagaeri jaka. Jatee. Pamineroty rowawiitakarika. ⁷Piyaatee iroñaaka pikamantapaeri Peetero eejatzi paashini riyotaanewopaeni. Pikantapaakiri: “Reewatanakimi janta Karireeyaki, aritaki piñaapaeri janta. Tema aritaki ikamantzitakimini paerani”.

⁸Ari intsipaete iyowanee, oshiyana. Ompetatanaka, osheki otsinkashiryaanakiro. Othaawanaki, rootaki kaari okamanantari atziri otonkiyotakari janta awotsiki.

Oñaagaeri Mariiya Jesoshi

(Jowa 20.11-18)

⁹Rootaki ipiriinantaari Jesoshi tominko. Ro ritaperotaari roñaagaawo Mariiya makaraarajato. Rootaki paerani ikyaantawitakawo 7 kamaari, omaanta retsiyatako-takironi. ¹⁰Roojatzikya iyaatananaka roori okamantapaakiri riraga itsipateeyaw-itarini Jesoshi. Roojatzi rowashiretakoeyawitarini, eejatzi eeniro riraakoeyaw-itarini. ¹¹Roojatzi okamantawitapaakiri:

—Piriintanaa Jesoshi, noñaagaeri.

Tee raapatziyawakawo.

Iñaakiri apite riyotaanewo Jesoshi

(Rk. 24.12-35)

¹²Roojatzi ipaashinipootanaki ipookira Jesoshi, roñaagapaari apite riyotanewoni ranashiiyani janta awotsiki. ¹³Ari ipiyanaa irika ñaakiriri, ikamantapaakiri paashinipaeni. Eejatzi ikimitawakiri, tee raapatziyawakari.

Ikenkithatakagaeyirini Jesoshi maawaeni riyotaanewo

(Mt. 28.16-20; Rk. 24.36-49; Jowa 20.19-23)

¹⁴Ari rowaeyani riyotaanewopaeni, ikaateeyini 11. Roojatzi roñaagaeyanta-paaririni Jesoshi. Ikanteeyapaakirini:

—Tema nokamantzikimini ari nopiriintee: ¿iitaka kaari paapatziyantana? Tema tee añiuro pikenkithashiryantari. ¿Iitaka kaari paapatziyantari ñaaki-nari inkaaganki? ¹⁵Piyaateeyeni pithotyaanakiro maawaeni kipatsi. Pikaman-teeyerini maawaeni atziri tsika ikanteeya rawijakointeeyaari rirori. ¹⁶Ninkarika aapatziyawakyaawoni rowaga pikamantakiriri, roojatzi raapatziyantawakyaari Tajorentsi ari ikaawoshitawentanakyaari irira tema aritaki rawijakotee. Rooma riraga kaari aapatziyawakyaawoni ari rowashironkaaperoteri Tajorentsi rirori. ¹⁷Tsikaarika piyaateeyeni, itajonkakowentemi Tajorentsi, riyoteeyantyaarini atziri kyaaryootaki iroka pikantakiriri. Nomatakayemiro petsiyatakotantyaariri kyaan-tariri kamaari. Piyotayiteroni paashinipaeni ñaagantsi pikenkithatakotantenari. ¹⁸Aririka poerikawityaari maanki, aririka ratsikawitemi, omaanta eero rowamaemi. Eejatzi, aririka piraakowityaawo piyantatsiri, eero owamaemi. Eejatzi, aririka pi-pampiteri mantsiyatatsiri eejatzi pikantakowentero, ari rawijakoeyeni.

Ithonkapaakiro Marikoshi rojankinari

(Rk. 24.50-53)

¹⁹Rootaki ikanteeyakiririni Awinkatharite Jesoshi, roojatzi roenokantanaa jenok-inta, ijeekapae janta rakoperoki Tajorentsi, ikaatapaari ipinkatharitapae rirori. ²⁰Ari riyaaateeyanakini riyotaanewopaeni. Ikinakinayitanakini, ikamanantayitanakini tsikaarika ikinayitanakini. Kijokiro rowakiri Awinkatharite, ramitakoeyirini. Eejatzi itajonkantayitakini, riyoteeyantakarini atziripaeni kyaaryooperotaki ikamanteeyakiririni. Aritaki okantaperotari.

Ari okaatzi.

Naaka jankinatzirori:

Marikoshi

ROOKASHI ROJANKINATAKOTAKIRI JESOKIRISHITO, TSIKA IKANTA ROWAWIJAAKOTANTZI

1¹⁻⁴ Naaka Rookashi nokoyi niwethatemi eeroka Teyoojiro tsikarika pikanta piyeeki. Iroñaaka nokoyi nokenkithatakoteri Jesokirishito. Ikaateeyakini osheki jankinatakoeyakiririni, ikamantakotayitakironi okaatzi rantayitakirini. Iñeeyakirini, eejatzi ikemakoeyakirini, rootaki rojankinatakotantariri. Noñaanatakiro naari okaatzi rojankinatakiri, eejatzi nojampitakowentayitakironi rantayitakirini niyotakoperotantakawori, nohotyaakiro maawaeni. Iroñaaka nokamantemiro naari, nokowaki piyoperotero kameetha rantayitzirini Jesoshi, rootaki nojankinatantakimirori piyoperotantyaaworini kyaaryo rooperori okaatzi riyotagaetakimiri.

Irida Kawiriyeeri ikamantziri Jakariiyashi itzime itomi

⁵ Paerani, ipinkatharitantari Erooreshi janta Joreeyaki, eenitatsi eejatzi ñaanakowenantatsiri Tajorentsi iitachari Jakariiyashi. Rirotaki icharineeteni Awiiyashini: aririka areetapaeya kitejiri rantawaetantyaanariri Tajorentsi janta Tajorentsi pankoki ikaateeyirini isheninkathoripaeni rashi rirori riraga icharineetenipaeni Awiiyashini. Owaero iina Erijaweera, rirotaki ojariitepaenini Aawooni eejatzi. ⁶ Riraga Jakariiyashi rirotaki aapatziyariri Tajorentsi, eejatzi iina rootaki aapatziyariri. Ikantani rantayitakironi okaatzi ikaminaakiriri rirori, rootaki riyoteeyantakaririni atziri ikameethataki. Tekatsi okantya ikantakowenantaariri. ⁷ Omaanta tee itzimi reentsite: amashithakitakitya iina, eejatzi imonkaatawakagaeyakani rantyashipariteeyakini.

⁸ Okantaka omonkaatapaaka kitejiri rantawaetakaanteeyaririni isheninkathoripaeni, eejatzi riraga Jakariiyashi. ⁹ Rameteeyawoni riyoyaapiintzi apaani ñaanakowenantatsiri rotyaanteri inthomaenta Tajorentsi pankoki itaantyaanariri Awinkatharite kajankapaneri. Ikanteeyakirini isheninkathori rirori:

—Iroñaaka eeroka niyoyaakimi piyaate inthomaenta janta, pitayeniri Awinkatharite kajankapaneri.

¹⁰ Ikanta ikyaanaki inthomaenta, omaanta paashini piyoteeyencharini oyaakiriri inkokironta, ikenkithatakagaeyirini riraga Tajorentsi.^{§§} ¹¹ Janta inthomaenta, romapokakiri ronampiri Awinkatharite, ikatziyimotapaakari rakoperoki okaakini aritaari itaakirowa kajankapaneri. ¹² Iñaantawakariri rotsikanatanakari, tee riyotzi oeta ikantanakiri, eejatzi osheki ithaawanaki. ¹³ Omaanta ikantakiri:

—Jakariiyashi, eero pithaayi. Eenitatsi pamanakotakiriri Tajorentsi; tema ike-makimi, rootaki otzimantyaari iinja piina pitomi. Piiteri Jowa. ¹⁴ Osheki piki-moshirewenter, eejatzi ikimoshirewenteeyerini osheki atziri aririka ikoñaatapaaki. ¹⁵ Eejatzi iñaaperoteri Tajorentsi ikameethataki. Eero riri awishoowaantsi oowa eejatzi inashitachari shinjaari. Ojeekantyaari Ishire Tajorentsi rajankanekira; teki-raata okoñaatziri riniro roojatzi ojeekantzitari. ¹⁶ Osheki raapatziyakagaeyaarini pijorriyotzinkaritepaeni, ipinkathateeyantyaaririni Tajorentsi, tema rirotaki irira Awinkatharite maawaeni. ¹⁷ Ikimityaari Iriiyashini, osheki iyotaakiri Ishire

§§1:10 Rameteeyawoni itaakirorika kajankapaneri, ramaneeyani.

Tajorentsi, eejatzi oshintsitakaakiri. Reewatakiri Awinkatharite, ikamanteeyerini isheninkapaeni raamagaeyaarini rirori, eejatzi inintaperoeyerini reentsitepaeni. Riyotagaeyerini rirori raapatziyanteeyaariri Tajorentsi, ikimityaari riraga itakaanta-worini raapatziyarini. Riyotagaeyerini theenkantatsiri kameetha raapatziyaari rirori.

¹⁸ Ikantakiri Jakariiyashi:

—¿Tsika nokantyaaka niyoperotantyaari kyaaryootakirika iroka pikantakinari? Antyashiparitakina, eejatzi noena, antyashipawotaki roori.

¹⁹ Rakanakiri:

—Naaka Kawiriyeeeri, kijokiro noyiri Tajorentsi. Rirotaki otyaantakinari noka-manantzimorika iroka kameethatatsiri. ²⁰ Aritaki omonkaatakya iroka nokaman-takimiri, omaanta tee paapatziyawo nokantawitakimirika, pitheenkakina. Iroñaaka pimajontzite, eero piñaawaetanee roojatzi paata ikoñaatantakya pitomi.

²¹ Eeniro janta inkokironta piyoteeyencharini royaawitaari Jakariiyashi, ikanteeyakini:

—Ojanititeekityaami ipeyaka. ¿Iitaka kaari ishitowantaa?

²² Roojatzi iñaawaeri ishitowapae, tee imataneeya iñaawaetanee, omaanta rooko-rookotashiwaetaka. Roojatzi riyoteeyantanakani, ikanteeyanakini:

—Eenitatsi iñaakiri janta inthomaenta. Tee iñaawaetaantsiperotanee.

²³ Okaatzi 7 kitejiri rantawaetaki Tajorentsiipankoki. Roojatzi ipiyanaa ipankoki rirori. ²⁴ Roojatzi omotzitantaka iina, okempoyaaka opankoki. Ikaatzi 5 kashiri tee oshitowae. ²⁵ Okantzi:

—Paerani tee itzimawityaani notyomi, rootaki nopashiwenantakari, omaanta iroñaaka eero napiiteero nopashiwentaa. Ineshironkatakina Awinkatharite, tema ikameethaperotaki.

Irira Kawiriyeeeri ikamantziro Mariiya itzimaki otomi

²⁶ Okaatakotaki 6 owashirite omotzitaki Erijaweera. Roojatzi rotyaanantakari eejatzi riraga Tajorentsi Kawiriyeeeri:

—Piyaate Najareeteki: jeekatsiri Karireeyaki. ²⁷ Pareetakityaawo tsinani owaero Mariiya, okashiyakari ayeri Josee, riraga icharineeteni Iraviiri. Omaanta tekira oshinetari shirampari.

²⁸ Ikantaka riyaatashitakiro riraga Kawiriyeeeri. Romapokapaakiro ikantapaakiro: —¿Eeniro, Mariiya? Nopokantari nokamantemi: piweshiryaanakya. Osheki inintashireperotakimi Tajorentsi, kijokiro rowakimi. Panaakotakiro maawaeni tsinani ikaminthaaperotzimi rirori.

²⁹ Omaanta othaawantawakari, okenkithashiryaanaka: “¿Iitaka ikanantanari?”

³⁰ Ikantapaakiro:

—Eero pithaawantana. Kyaaryo, ikaminthaaperotakimi riraga Tajorentsi. ³¹ Rooteentsi pimotzite. Iinja pitzimeri pitomi, piiteri Jesoshi. ³² Ipinkathariperote. Riyoteeyakirini atziri rirotaki Itomi Tajorentsi, riraga jeekatsiri jenokinta. Tema rirotaki Awinkatharite. Paerani riraga Iraviirini ipinkathariwentawitarini ijoriy-otzinkariteni. ³³ Iinja ipinkatharite rirori eejatzi. Tema ikantziri Tajorentsi itomi: “Notyomi, eero pipinkathariwenteeyeririni maawaeni, pikanteetatyeeyaani”. Aritaki ikantyaari ipinkathariwenante, eero ipakagaero.

³⁴ Okantawakiri:

—¿Tsika nokantyaaka itzimantyaari notyomi? Tekatsikya noemi.

³⁵ Rakanakiro:

—Irowa tzimakayemini Ishire Tajorentsi. Rootaki tajonkawentemini. Iinja ikan-takoeteri pitomi: “Ikameethaperotaki, tee añiuro kaari kameethatatsi rantziri. Riro-taki Itomi Tajorentsi”. ³⁶ Eejatzi nokamantemi: antyashipawoperowitaka roori pinatsito Erijaweera, tema ikanteetziro roori tee iyotziri otzimeri eentsite, omaanta okaatakotaki 6 owashirite iroñaaka omotzitaki. Iinja otzimeri otomi. ³⁷ Ñaakiro, tekatsi pomeentsitziromotyaaarini Tajorentsi, imateeyironi oetarika ikoyiri.

³⁸ Okantanakiri:

—Tema rirotaki Nowinkatharite. Inimotakina oetarika ikowakaakinari. Ikwakaakinarika itzimashitya notyomi, ari kameethataki.

Roojatzi ipiyantanaka riraga ronampiri Tajorentsi.

Jataki Mariiya areetyaawo Erijaweera

³⁹ Awijanaki apanipaeni kitejiri roojatzi iyaatananaka rowaga Mariiya Joreeyaki. Oshintsitanaki iyaatanaki otonkaanaki tonkaariki. ⁴⁰ Areetapaaka janta ipankoki riraga Jakariiyashi. Oñaapaakiro Erijaweera, okantapaakiro:

—¿Eeniromi?

⁴¹ Rowaga Erijaweera okemantawakawori Mariiya okaemapaaki, okematziiiri ishewatanaka eentsite omotzikira, mitzi. Eejatzi okyaantapaakawo Ishire Tajorentsi iyotaaperotakiro, ⁴² roojatzi ocheraantanaka, okantziro:

—Tema ineshironkatakimi Tajorentsi, eejatzi ikimiteeyironi maawaeni tsi-nani; omaanta eeroka, panaakoeyakinani: ineshironkaperotakimi rirori. Tema ee-jatzi iñaaperotziri peentsite ikameethatzi. ⁴³ Eeroka ashityaarini Awinkatharite. ¿Iitaka pikenithashiryaaantanari pareetantanari? ⁴⁴ Pamine, nokemantawakimiri piwethatapaakina, ikimoshiryaanaki neentsite, ishewatanaka nomotziki, mitzi. ⁴⁵ Paapatziyaperotawakawo maawaeni ikamantakimiri Awinkatharite, rootaki ineshironkatantakimiri.

⁴⁶ Okantzi Mariiya:

—Tema ikameethaperotaki Awinkatharite, ⁴⁷ rirotaki Atajorentsite eejatzi owaw-ijaakoeyerini. Osheki nokimoshirewentakiri. ⁴⁸ ¿Iitaka ineshironkatantakinari naari? Naaka ashironkaenkawo, tekatsi niyotzi naari. Omaanta iroñaaka ari-paete ikimoshirewentena maawaeni atziri. ⁴⁹ Osheki itajonkakowentakina, tema itajorentsiaperotaki, ikameethaperotaki. ⁵⁰ Ikantatyeeyaani ineshironkaeyakirini maawaeni pinkatheeyirini. ⁵¹ Osheki itajonkantayitakini. Ithonkaeyeroni okaatzi ikenkithashiryaaari maawaeni kantakaaperotzinkari. ⁵² Imateeyakirini pinkathar-itawitachari rookakaakiri ipinkathariwenantawita. Omaantakya ashironkaenkari ipeyakiri pinkathari. ⁵³ Kimitaka ipakiri osheki oetarika riraga koetyeemotakariri, ari rotyaantakiro Ishire iyoteeri atziri kowatsiri riyoteri Tajorentsi ee-jatzi raapatziyantyaariri. Omaanta riraga kenkithashiryaaakotawori tekatsi koe-tyeemotyaaarini, eero rotyaantziniri Ishire riyotaantyaari. Eero rowawijaakotziri. ⁵⁴ Ikantani riraga Tajorentsi ramitakoeyakirini ajorriyotzinkarite, tee ipeyakotee aari inta ineshironkaeyakaeni. ⁵⁵ Aritaki rantakiro maawaeni ikantakiriri itakaanta-worini paerani: Awaraama eejatzi maawaeni icharineeteni ikanteetatyeeyaani.

Rootaki okantakirori rowaga Mariiya. ⁵⁶ Ojeekakitzi 3 kashiri, roojatzi opiyanta-naa onampiki.

Ikoñaatapaaki Jowa kaawoshitantatsiri

⁵⁷ Monkaatapaaka kitejiri okoñaawaanitantyaariri Erijaweera. Tema koñaataapaaki otomi. ⁵⁸ Ikemakoeyakironi osheninkapaeni, ikimoshirewenteeyanakironi. Ikanteeyanakini:

—Tema ineshironkaperotakiro Awinkatharite.

⁵⁹ Ari okaataki imaakotaki 7, roojatzi okitejitanaki omonkaataka itotonatantyaariri ishiramparitantarira. Rameteeyawoni joriyopaeni iitakotyaari jewatatsiri itomi ikoñaatapaaki iwaero iriri, rootaki ikananteeyarini isheninka:

—Tema iitya Jakariiyashi, iitakotyaari iriri.

⁶⁰ Omaanta okantzi riniro:

—Eero iita Jakariiyashi, omaanta iitya Jowa.

⁶¹ Ikanteeyanakironi:

—¿Iitarikya pikowantari piiteri Jowa? Tee añiiri pisheninka iitachani Jowa.

⁶² Roojatzi rookorookotantanakariri rojampitantakari riraga Jakariiyashi:

—¿Oetaka pikoyiri eeroka?

⁶³ Rookotanakiniri paperi, rojankinatakiniriri: “Aritaki iitya Jowa”. Ari rotsikanteeyanakarini riroripaeni. ⁶⁴ Roojatzi imapokashitanaa riraga Jakariiyashi iñaawae-tanee eejatzi, ikantzi:

—Tema ikameethaperotaki Tajorentsi.

⁶⁵ Roojatzi rotsikanteeyantanakarini maawaeni isheninka. Ikemakoeyakirini maawaeni jeekatsiripaeni tonkaarikipaeni: rowaga jeekatsiri Joreeyaki. ⁶⁶ Ikenkithashireeyanakani rajankaneki maawaeni kemakoeyakiririni ikantzi: “¿Tsikama ikantatyaarika riraga eentsi? ¿Oetakama ranteri paata? Tema ineshironkaperotakiri Awinkatharite itajonkawentakiri”.

⁶⁷ Roojatzi rowaga Ishire Tajorentsi iyotaakiri riraga Jakariiyashi, ikanantakawori iroka:

⁶⁸ —Tema ikameethaperotzi Awinkatharite, rirotaki tajonkawenteeyakaerini. Ipokashiteeyakaeni ikamawenanteeyeerini ipinawenanteeyeerorini kaari kameethatatsi antziri rowawijaakoeyanteerini. ⁶⁹ Paerani Iraviirini rantakiniri Tajorentsi ikowakaakiriri. Iroñaaka rotyaantakiri Tajorentsi icharineeteni Iraviirini, itajorentsitaki, rowawijaakotante. ⁷⁰ Tema paeraniperoroña riraga kamanantayitzirorini iñaani Tajorentsi, riraga kameethaperotatsiri, ikantakirini atziripaeni: “Ikantzimi Tajorentsi: ⁷¹ ‘Notyaantemiri owawijaakoeyemirini, eenitatsirika kijeeyemirini, oonawaetzimiri, aritaki rowawijaakoeyakimini’. ⁷² Tema noneshironkateeyakirini ichariniiteni Awaraama, maawaeni. Eero nopeyakotziro nokashiyakagaeyakarini. ⁷³ Paerani nokantaperotakiri pichariniiteni Awaraama: ⁷⁴ ‘Iinja nowawijaakoeyerini picharineetenipaeni, nokijakowenteeyaarini kijeeyawitakaririni, eero ithaawaeyini aapatziyeeyenarini. ⁷⁵ Ninkarika aapatziyenani rirotaki nashipaeni. Nowameethateeyerini, nokantyaani noñaaperoeyerini ikameethatzi’”. Rootaki ikantakiriri Tajorentsi itakaantaworini. ⁷⁶ Iroñaaka notyomi, nokantemi: “Iiteetemi: ‘Eerokataki kamanantzirori iñaani Tajorentsi jenokijatzi’”. Tema ari pikamanteeyeerini atziri okameethatzi ijeeki kameetha, raamagaeyaarini Awinkatharite. ⁷⁷⁻⁷⁸ Piyotagaeyerini atziripaeni riyoteeyantyaarini tsika ikantya rawijakotanteeyaari. Pikamanteeyerini ikamintaaperoeyakirini Tajorentsi, eero ikenkithashiriro eejatzi kaari

kameethatatsi rantayitzirini. Aririka riyowapaaki oorya, eero otsitenitane, inta okitejitanaki. Eejatzi okimitakya, aririka ipoñaakya Awinkatharite jenokinta, ayoperoeyanakini ⁷⁹rowawijaakoeyeerini maawaeni aapatziyariri riraga kaari yotawitariri Tajorentsi, riraga thaawantawitawori ikame. Riyotakagaeyapaakirini tsika ikantyaari iñaaperotantyaariri Tajorentsi ikameethatzi.

Rootaki ikantakirini Jakariiyashi.

⁸⁰Okanta awijaki osheki ojarentsi, antaritanaki Jowa, osheki raapatziyakari Tajorentsi. Roojatzi riyaatantaka apaniroeni tekatsinta atziri ipanko, roojatzi paata ikenkithatakaapiinteeyakirini atziripaeni.

Ikoñaatapaaki Jesoshi

2 Eenitatsi oroomajatzi iwaero Seesari Awoshito, rirotaki pinkathariwentzirori maawaeni kipatsipaeni. Owakira ikoñaatantakari Jowa, otomi Erijaweera, ikaminaakiri Seesari:

—Nokowaki rojankinatakoeyaani maawaeni atziripaeni, niyotantyaari tsikarika ikaatzzi.

²Irira Shiriiño rirotaki jewawentziriri shiiryajatzi, rojankinatanteetakawori iwaeropaeni atziri. ³Rootaki riyaateeyantanakarini maawaeni atziri janta nampit-sikinta tsikarika ikoñaatapaaki ichariniiteni paerani, rojankinatakotakaantya iwaeropaeni. ⁴Eeniro ijeekaki riraga Josee janta Najareeteki. Rirotaki icharineeteni Iraviiri riraga pinkatharitawitacharini. Aritaki inampitawoni irira Weriki, ojeeki janta Joreeyaki. Rootaki riyaatantanakari Josee janta, rojankinatakotakaantya. ⁵It-sipatanakawo Mariiya rowaga ikashiyakarira rayero. Tekira oshinetari shirampari, omaanta omotzitashitaka rooteentsi otzimeri otomi. ⁶Rareetapaaka rirori janta Weriki roojatzi okemantakari ratsikaneentakiro thowiwiwiwiwi. ⁷Ikwakowaw-itapaaka rirori pankotsi imaantapaakyaarimi omaanta ithotyakowitapaakawo ijeekantapaakyaarimi, inta iñaapaaki apaani ipanko piratsi. Aritaki okoñaatakiri otomi jewatatsiri itzimi. Oponatakiri, owakiri jaga royiitantapiinteetantariri piratsi rowanawo.

⁸Tsitenitanaki, eeniro ijeekayitzini shentziriri rowishate janta keshiiki. Tee imayi, ikakiwentziri rowishate. ⁹Romapokapaakiri Awinkatharite, ishikipakiryaakoeyapaakirini, kimitaka okitejite, eejatzi iñagaeyawakirini ronampiri Awinkatharite. Ithaawantawakari oshekipero, ikantaka rompetateeyanakani, tonki, tonki. ¹⁰Roojatzi ikantapaakiri:

—Eero pithaawantana, eenitatsi nokamantemiri okameethaperotaki. Osheki pikimoshirewentero, eejatzi osheki ikimoshirewentero maawaeni atziri. ¹¹Owakira ikoñaatapaaki Weriki owawijaakotemini: rirotaki Awinkatharite riraga Rotyaantanewo Tajorentsi. ¹²Piyaate janta ipankoki piratsi, paminakiteri rirori owakira koñaatapaentsiri. Piñaapaakiri iponataka janta romaryaaka royiitantapiinteetantariri piratsi rowanawo. Nokamantakimiro iroka iroñaaka piyotantyaari kyaaryo tee namatawitzimi.

¹³Roojatzi romapokantapaakariri jenoki oshekini ronampiri Tajorentsi iñaaperoyepaakirini, ikanteeyapaakini:

¹⁴—Rooma ikameethaperotaki Tajorentsi, nopinkathateeyirini janta jenokinta. Eejatzi jaka kipatsikika ijeekakagaeyerini kameetha maawaeni antzirori ikoyiri

Tajorentsi riraga pinkathaziriri. ¹⁵ Roojatzi ipiyeeyantanaani maawaeni jenokinta, roojatzi ikantawakaeyanakani rirori shentziriri rowishate:

—Ikamantakae ronampiri Tajorentsi koñaatapaaki Weriki owawijaakoteeni. Thametya aminakiteri.

¹⁶ Roojatzi ishintsiperotantanakari riyaaatanaki, iñaapaakiziiri janta ipankokinta piratsi. Iñaapaakiri Josee, eejatzi rowaga Mariiya, omaryaakiri otomi royiitantapiinteetanariri piratsi rowanawo. ¹⁷ Iñaantapaakariri, roojatzi ikamanteeyantapaakarini jeekatsiripaeni jaga okaatzi ikantakiriri ronampiri Tajorentsi. ¹⁸ Ikantaka maawaeni kemakiriri ikantawakaanaka:

—¿Pikemakiro ikantziri? ¿Oetaka ikantziri?

¹⁹ Omaanta roori Mariiya osheki okenkithashiryaanakawo ikanteeyakiririni, okenkithashiryaakopiintakawo ajankaneki. ²⁰ Roojatzi ipiyeeyantanaani rirori shentziriri rowishate keshiiki. Ikimoshirewenteeyanakirini Tajorentsi ikanteeyanakini:

—Tema ikameethataki Tajorentsi. Okameethataki maawaeni roñaagakaeri eejatzi maawaeni ikantakaeri. ¡Kameethari Tajorentsi!

Itotonateetakiri Jesoshi

²¹ Okaataki 7 imaakotaki Jesoshi roojatzi kitejitatsiri 8 itotonatanteetakariri ishiramparitaririra. Eejatzi iitakiri iwaero Jesoshi: imonkaatakiro ikantzitakawori Mariiya chapinki ronampiri Tajorentsi.

Ragaetanakiri Jesoshi tajorentsipankoki

^{22–24} Paerani rojankinatakaakirini Awinkatharite Moeseeshi: “Aririka okoñaawaanite tsinani otomi, okempoyeeya opankoki okaate 40 kitejiri: eero iyaatzita apiyoteeyaninta apinkathaperotzirinta Tajorentsi. Omonkaatakyaarika 40 kitejiri, okameethatzi iyaate Tajorentsipankoki aanaeri ñaanakowenantatsiriki apite jamomo eerorika apite jampakitzi”. Eenitatsi paashini rojankinatziniri okantzi: “Rirorika shirampari riraga jewatatsiri otzimiri tsinani, ikowakaakiri Awinkatharite raapatziyaperotyaari, ranaakoteri impaetatsini ikoñaatzi”.

Ari ikaatakotaki 40 kitejiri itzimantakari Jesoshi, roojatzi riyaaateeyantanaani Jerojareeki: Josee, Mariiya, eejatzi kijokiro owanakiri eentsite. Imonkaateeyakironi maawaeni rojankinatzinirini Moeseeshi iroka okyaantapiinteeyaari Mariiya Tajorentsipankoki. Eejatzi okantakiri Tajorentsi:

—Irika notyomika, nokowaki rantaperotemiro oetarika pikowakaakiriri.

²⁵ Ari ijeeki janta Jerojareeki shirampari iitachari Shimiyo. Rirotaki aapatziyaperotariri Tajorentsi, kameetha ijeeki, raapatziyaperotawo roori Ishire. Eejatzi raa-maari Rotyaantanewo Tajorentsi: riraga weshiryaakagaeyaaririni maawaeni jori-iyopaeni. ²⁶ Okamantakiri Ishire Tajorentsi: “Eerotzitarika pikami, ari piñaawakiri Rotyaantanewo Tajorentsi”. ²⁷ Roojatzi otyaanantakari Ishire Tajorentsi rirori janta Tajorentsipankoki; eekiro rimpaetapaaki Josee, Mariiya, othomaakiri Jesoshi. ²⁸ Riraga Shimiyo iñaawakirira Jesoshi, riyaatashitakiri ithomaawakiri; roojatzi ikanantakari Tajorentsi:

—Nowinkatharite, tema pikameethaperotaki, ^{29–30} noñaakiri owawijaakoteenani, riraga pikantakinari noyeeri. Iroñaaka monkaataka, tekatsi noyaanee eejatzi. Nokimoshiretaki, wetsikakina nokame.

³¹ Kyaaryo, potyaantakiri rowawijaakoeyerini maawaeni atziri: ³² rirotaki riyotakagaeyerini paashinijatzitatsiri atziri, riweshiryaaawenteeyaarini maawaeni jori-iyopaeni aapatziyeeyemirini.

³³ Roojatzi raminantanaka Josee, eejatzi Mariiya, rotsikanatanakari rirori; ikenkithashiryaaakoperotanakawo ikantakiri. ³⁴⁻³⁵ Eekiro ikanteeyanakirini:

—Nokowaki ineshironkaeyemini Tajorentsi.

Eejatzi ikantakiro rinirowa eentsi:

—Pamine, iinja osheki piraakotyaaari pitomi: ipokantakari jaka ayoteeyantyaarini tsika akantya awijakoeyanteeyaarini omaanta ikaate osheki atziri theenkaeyeririni: rowashironkagaeyaani riroripaeni. Omaantakya paashini atziripaeni, riweshiryaaawentaperoeyaarini pitomi. Apaani theenkaeyeririni, paashini weshiryaaawenteeyaaririni, okoñaatzimotantyaariri ikenkithashireeyarini.

Rootaki ikantakirori Shimiyu.

³⁶⁻³⁷ Ari ojeeki eejatzi Tajorentsipankoki tsinani oetachari Aana: ojeekantawo pankotsi imaantapiintari atziripaeni aapatziyaperotariri Tajorentsi jaga okaankiitzi Tajorentsipankoki. Tema roori rootaki kamanantakotatsiri, osheki okamantapiintakiri osheninka iñaani Tajorentsi. Irini iita Janoeri: rirotaki isheninkani Asheeri. Antyashipawoperotaki Aana: okaataki ojarentsite 84. Eejatzi roori ayitaka oemi eenironi ewankawotapaaki. Okaatzi otsipatawitakari oemi 7 ojarentsi, tekiraata ot-sipaperotyaaariitami roojatzi ikamapithatantakawo. Rootaki ojeekantakari iroñaaka ipankoki Tajorentsi. Otzitawentari rirori, eejatzi okantani: kitejiriki, tsiteniriki amanapiintari Tajorentsi; osheki opinkathatakiri. Tee okenkithashiryaaaperotaawo owayitarini. ³⁸ Okanta iyaatashitakiri Jesoshi roori. Okantakiri Tajorentsi:

—Ariwee, noñaakiri naari.

Roojatzi okanteeyakirini osheninkathoripaeni:

—Eeniroka irika, rirotaki owawijaakoeyeririni atziripaeni: maawaeni aamagaeyaririni.

³⁹ Imonkaatakiro Josee eejatzi Mariiya maawaeni rojankinatakirini Moeseeshi: tema rirotaki ojankinatakaakiriri Awinkatharite. Roojatzi ipiyanteeyanaani Naja-reeteki: jeekatsiri Karireeyaki.

Rewankaritapaakini Jesoshi, ipiyanaa eejatzi Tajorentsipankoki

⁴⁰ Ikanta ikimotatanaki Jesoshi, eekiro riyaatatzi ithaamentanakitya eejatzi riyothanitaki ikenkithashiryaaaperota kameetha, eejatzi eekiro ikimitakotanakityaari Tajorentsi. Eejatzi irira osheki inintaperotakiri rirori.

⁴¹ Rametapiinteeyawoni maawaeni ojarentsi riyaatapiintzi riraga Josee eejatzi rowaga Mariiya janta Jerojareeki, aririka omonkaatapaya kitejitatsiri iitachari Rawijantakarini Ronampiri Tajorentsi joriyyopaeni janta Ejiipitoki.

⁴² Ari iroñaaka okaataki rojarentsite riraga Jesoshi 12. Rapiitantaawori riyaa-tee eejatzi janta Jerojareeki. Itsipatanakawo riniro, ashitariri eejatzi paashinipaeni inampijatzi. ⁴³ Riyaatanaki ikimoshirewentero rantakiri Tajorentsi. Rojamanitakitzi apanipaeni kitejiri ikimoshirewentanakiri janta, roojatzi ipiyeeyawitaani riraga Josee eejatzi Mariiya itsipatawitanaari inampijatzi. Tee riyotzi jeekanakira riraga Jesoshi Jerojareeki. ⁴⁴ Apaani kitejiri ikinanaki Josee eejatzi iina. Raa-maashitawitakari itsipatanakari Jesoshi paashinipaeni inampijatzi. Tsitenini ram-inaminawitakari roojatzi otsitenitantanaka. Ikowakowawitanakari ikaateeyeenira

ipokae, ⁴⁵ omaanta tee iñagaeri. Roojatzi ipiyantanaka janta raminaminatziri. ⁴⁶ Okaataki kitejiri 3 roojatzi iñaantapaari rirori Tajorentsipankoki: ikaateeyirini iyotaantayitatsirini. Ikemijantziri irintapaeni riyotaantzi eejatzi rojampitayitakirini rirori oetarikapaeni. ⁴⁷ Ari rotsikanatakari maawaeni kemakiriri, ikantzi:

—¿Pikemawakiri ewankarika? ¡Riyothaniperotzi! Kameetha rakawakiri ikantziriri iyotaantatsiri, tee ikompitawo.

⁴⁸ Ari rotsikanatapaakari Josee, eejatzi iina. Okantakiri irowa:

—Notyomi, ¿tsika pijeekakika? Pamine, nokowakowawitakimi nokaatziri pirithori. Osheki nokoetyaakimi.

⁴⁹ Rakanakiro:

—¿Iitaka pikowakowatantanari? Tema piyotzi nokowaperotaki nokemijantaperotero ikoyiri Pawapero. Rootaki nojeekantari jaka.

⁵⁰ Omaanta tee riyotakotawakiri riroripaeni ikantawitakariri. ⁵¹ Roojatzi riraga Jesoshi royaatantanaawo, roerinkanaka ipiyeeyanaani Najareeteki. Ipiyanaaga ikantani ikemijantaperotapiintziri maawaeni okaatzi ikantziriri riraga Josee eejatzi riniro. Tekatsi rante: tee iperanita, tee ipiyathanita. Omaanta roori Mariiya osheki okenkithashiryaaakawo ajankaneki maawaeni iroka oñaakiri eejatzi okemakiri. ⁵² Eekiro, eekiro, riyaaanakitzi riyothaniperotanakitzi, oemonkanaka kameetha. Eejatzi Tajorentsi iñaaperotakiri rirori Itomi ikameethatzi, eejatzi maawaeni atziripaeni iñaakiri ikameethatzi.

Ritantakawori Jowa ikenkithatzi

(Mt. 3.1-6; Mr. 1.1-6; Jowa 1.19-28)

3 Iroñaaka okaatzi 15 ojarentsi ipinkathariwenteeyakirini maawaeni jeekayitatsirini kipatsikipaeni riraga oroomajatzi iwaero Teweeryo Seesari. Ari rotyaantakiri riraga Poonshiyo Peraato ipinkathariwentziri joreeyajatzi. Eejatzi rotyaantakiri riraga Erooreshi ipinkathariwentziri riraga kariireeyajatzi; omaanta rirentzi Erooreshi, iwaero Jiripi, ipinkathariwentziri riraga itooryajatzi eejatzi tarakoniitejatzi. Eejatzi riraga Rijaañashi ipinkathariwentziri awireeñajatzi. ² Eejatzi iroñaaka ipinkathariwenteeyirini ñaanakowenantatsiripaeni Aanashi eejatzi Kaejashi. Roojatzi ijeekantapaaka Jowa, itomi Jakariiyashi, janta okaankiityeenta. Ikantakiri Tajorentsi:

—Nokowaki iroñaaka pikenkithatakaeri atziripaeni, eenitatsi nokowakiri pikamanteeyeririni.

³ Ikanta ikinakinayitanakini rirori othapyaakiini iñaa iitachari Joriraani, ikan-teeyakirini atziripaeni:

—Pikenkithashiryagaeya, eero pikimitagaa paerani, pookaero kaari kameethatatsi panteeyakirini, roojatzi ikamintheeyantemirini Tajorentsi: eero ikenkithashiryaaakoteemiro pantawitarini. Roojatzi nokaawoshitakotan-teeyakimirini Tajorentsi riyotantyaari atziri awijakoteemi.

⁴ Paerani ikenkithatakotzitarini Jowa riraga kamanantzirorini iñaani Tajorentsi iitachari Iseeyashi. Iroka rojankinatakotzitaririni, ikantzi: “Eenitatsi iinja atziri kenkithatakayerini atziripaeni janta okaankiityeenta, ikanteri: ‘Paamayarirapa Awinkatharite. Pikameethatanaki iñaaperotantapaakimiri pikameethatzi. Aririka pikameethatanaki pikimityaawo awotsi kameethatatsiri ikinantapaakyaari Jewaperowenantatsiri: powameethatero iñaaperotanteeyapaakyaaworini. ⁵ Pikiya-

gaanteero opompaetopaeni, pityaakiyiteroni otenkanaapaeni, powameethatero maawaeni. Eejatzi powameethatero awotsi tzipitayitatsirini, otampatsikatantyaari kameetha, okameethapankaatanee. Noshiyakaawentashitakawo iroka. ⁶Roojatzikya maawaeni atziripaeni iñeeyantawakyaarini owawijaakoeyeririni, riraga Rotyaantanewo Tajorentsi”.

Ikantayitziririni Jowa atziri

(Mt. 3.7-12; Mr. 1.7-8; Jowa 1.19-28)

⁷Ikantaka ipokashiteeyawitakarini osheki atziri ikowawitaka ikaawoshitakoeyaarini Tajorentsi. Omaanta riraga Jowa eenitatsi ikanteeyawakiririni:

—Eerokateeyakini maankipaeni: pikimiteeyakarini kamaaripaeni. Tema osheki pamatawitanteeyini, eejatzi pitheeyawaetashita. Tee okameethatzi pantziri. Tee pikowaeyawitani piyaate paamariki kaari tsiwakanitatsini, rootaki pikowantawitakari pikaawoshitakotyaarimi Tajorentsi. ⁸Pikowakirika nokaawoshitakotawakimiri Tajorentsi, pityaawo pikenkithashireeya, pi-jeekanteeyaari kameetha, pookaero kaari kameethatatsi pantapiinteeyakirini niyotantyaari tee pikimiwita paerani. Eero pikantawaetashita: “Nosheninkatakari Awaraamani, rootaki niyotantakari aritaki nawijakotee”. Pamatawitashitaka eeroka apaniroeni. Ikowakirikami riraga Tajorentsi, imatero ipeyiromi atziri iroka mapika, osheninkatanteeyaaririmi rirori aritaki rantakiro. Omaanta eerokapaeni eerokawitaka icharineeteni Awaraama, eerorika paapatziyari rirori patsipetashitakawo pisheninkawitakari: rooma pajankanekira kimitakimi mapi: pikijotzira. ⁹Maawaeni inchato kaari kithokitatsi tema ari atowaeyakironi apiyoteeyeroni atagaeyeroni paamariki. Eejatzi eerori pikimiteeyakawoni inchato kaari kithokitatsi. Kyaaryoowa rookimikari eerori Tajorentsi paamariki kaari tsiwakanitatsini.

¹⁰Rojampiteeyakirini riraga atziripaeni:

—¿Iitaka pikoyiri nanteeyerini?

¹¹Rakanakiri:

—Otzimirika apite piithaari, pipagaanteri ashironkaenkari apaani. Otzimimotzimirika osheki powanawo, pipagaanteri eejatzi ashironkaenkari. Pikaminthaantapiinte.

¹²Eejatzi ipokashitakiri Jowa aayitziririni koriki: rayiniri riraga oroomajatzi, osheki ramatawitziri eejatzi atziripaeni. Tema raagaantzitapiintakiri. Ipokashiyakirini ikowaki ikaawoshitakoeyawakirini Tajorentsi, rojampitapaakiri:

—¿Oetarika nanteri naari piyotantenari kyaaryo naapatziyakari rirori?

¹³Ikantawakiri:

—Eero powanaashitawo eeroka apaniroeni paashitzitantyaariri iyorikite atziri, omaanta pimonkaataperotero kameetha ikantakimiri oroomajatzi.

¹⁴Eejatzi ipokashiyakirini apanipaeni joraaro, rojampitakiri:

—¿Oetaka nanteri naari?

Ikantawakiri:

—Eero pikijashitari atziri pikowantyaari pomintaayeri paapithatantyaariri iyorikite, eejatzi eero pikowantari payitantyaariri iyorikite. Pikimoshirewentero ip-inatzimirira piwinkatharite, eero pikoyi ipaetemi paashini.

¹⁵Ikanta raamagaeyarini Jesokirishito, iitashiteeyawitani rooteentsi rareetya. Ikenkithashiryaakoeyirini ikantzi: “¿Rirotakima Jowa Rotyaantanewo Tajorentsi?”

¹⁶Omaanta ikanteeyakirini Jowa:

—Nokaawoshitakoeyakimirini Tajorentsi iñaaki: kaari pomeentsitachani. Iinja ipokapaakirika Awinkatharite, osheki nopinkathaperotakiri, rooma naaka tee nomonkaatari naari. Rotyaanteeyeeni rirori Ishire Tajorentsi ojeekantanakimi pajankaneki, owameethateeyemini. ¹⁷Iinja rinashitakagaeyarini irira kameethatatsiri eejatzi kaari kameethatatsi. Akimitzirowanki aari anashitawo okithoki pankirentsi, kitekiyiteentsirini eejatzi anashitawo roori jampipentakitatsiri. Akempoyeero okithoki, inta atayero jampipentakiri. Eejatzi ikimiteeyeeni rirori impaetakinari, riraga Rotyaantanewo Tajorentsi: ikamintheeyerini aapatziyeeyaririni, irira iñaaperotakiri ikameethatzi. Omaanta riraga theenkiriripaeni ari rowashironkagaeyakirini. Tema iñaaperotakiri tee ikameethatzi.

Romonkyaagakaantakiri Erooreshi Jowa omonkyaagementotsiki

(Mt. 14.3; Mr. 1.14; 6.17)

¹⁸Aritaki ikenkithatakaapiintziri Jowa: ikamantapiinteeyakirini atziri tsika ikanteeyaa ikameethatanteeyaaari, eejatzi ikamantziri tsika ikanteeyaa rawijakotanteeyaarini.

¹⁹⁻²⁰Eejatzi ikantakiri riraga Erooreshi:

—Tee okameethatzi pantayitzirini. Paapithatakiri pirentzi iina rowaga Erori-yashi. Eeniro osheki paashini kaari kameethatatsi pantayitzirini.

Roojatzi ikijanakiri Erooreshi. Ipinkathariwenteeyirini karireeyajatzzi, rootaki imatantakawori raakaantakiri Jowa, shepik, romonkyaagakaantakiri. Eekiro riyaatatzi rantaperotanakiro kaari kameethatatsi.

Riraga Jesoshi ikaawoshitawentakari Tajorentsi

(Mt. 3.13-17; Mr. 1.8-11)

²¹⁻²²Tekirani romonkyaagakaanteetziri Jowa, eejatzi tekirani ikenkithatakotakiri Tajorentsi riraga Jesoshi, tema riraga Jowa ikaawoshitawenteeyakarini Tajorentsi osheki atziri. Eejatzi riraga Jesoshi ikaawoshitawentakari ashitariri, roojatzi ikenkithatakaantakariri irira. Omapokapaaka ayiitashitapaakiri Ishire Tajorentsi, opoñaaka jenokinta. Oshiyawitapaakari jamomo. Eejatzi ikemaeyawakironi ikantakiriri Tajorentsi:

—Eeroka notyomi nonintashireperotzimi. Osheki nokimoshirewentakimi.

Rojankinatziro iwaeropaeni ichariniitenipaeni paerani Jesoshi

(Mt. 1.1-17)

²³Okaataki rojarentsite Jesoshi 30, ritantanakawori ikenkithatakagaeyirini ijori-iyotzinkaritepaeni. Omawitya ikenkithashiryaaka maawaeni atziri rirotaki itomi Josee, rirotaki itominthori, riraga jewatatsiri ikoñaatzi. Eekiro rimpapetaapaaki reentsiteperopaeni Josee.

Iri riraga Josee iwaero Erii.

²⁴Iri riraga Erii iwaero Mataani.

Iri riraga Mataani iwaero Rewii.

Iri riraga Rewii iwaero Meeriki.

Iri riraga Meeriki iwaero Jaanani.

Iri riraga Jaanani iwaero Josee.

²⁵ Iri riraga Josee iwaero Matateyashi.

Iri riraga Matateyashi iwaero Amooshi.

Iri riraga Amooshi iwaero Nawooni.

Iri riraga Nawooni iwaero Eeshiri.

Iri riraga Eeshiri iwaero Nagae.

²⁶ Iri riraga Nagae iwaero Maatari.

Iri riraga Maatari iwaero Matateyashi.

Iri riraga Matateyashi iwaero Shemee.

Iri riraga Shemee iwaero Joseeki.

Iri riraga Joseeki iwaero Joraa.

²⁷ Iri riraga Joraa iwaero Jowanaani.

Iri riraga Jowanaani iwaero Reeja.

Iri riraga Reeja iwaero Jorowaweeri.

Iri riraga Jorowaweeri iwaero Jaratyeeeri.

Iri riraga Jaratyeeeri iwaero Neeri.

²⁸ Iri riraga Neeri iwaero Meeriki.

Iri riraga Meeriki iwaero Ariitzi.

Iri riraga Ariitzi iwaero Kojaami.

Iri riraga Kojaami iwaero Eremoraami.

Iri riraga Eremoraami iwaero Eere.

²⁹ Iri riraga Eere iwaero Joshoe.

Iri riraga Joshoe iwaero Eriyashaari.

Iri riraga Eriyashaari iwaero Joriimi.

Iri riraga Joriimi iwaero Mataa.

Iri riraga Mataa iwaero Rewii.

³⁰ Iri riraga Rewii iwaero Shimiyo.

Iri riraga Shimiyo iwaero Joraa.

Iri riraga Joraa iwaero Josee.

Iri riraga Josee iwaero Jonaani.

Iri riraga Jonaani iwaero Eryakiimi.

³¹ Iri riraga Eryakiimi iwaero Mereeya.

Iri riraga Mereeya iwaero Maenaani.

Iri riraga Maenaani iwaero Mataata.

Iri riraga Mataata iwaero Nataani.

³² Iri riraga Nataani iwaero Iraviiri.

Iri riraga Iraviiri iwaero Isayii.

Iri riraga Isayii iwaero Oweeri.

Iri riraga Oweeri iwaero Woosho.

Iri riraga Woosho iwaero Sharimoo.

Iri riraga Sharimoo iwaero Naashoni.

³³ Iri riraga Naashoni iwaero Aminagaawa.

Iri riraga Aminagaawa iwaero Araami.

Iri riraga Araami iwaero Aarani.

Iri riraga Aarani iwaero Eshiromi.

Iriririraga Eshiromi iwaero Pareshi.

Iriririraga Pareshi iwaero Joraa.

³⁴ Iriririraga Joraa iwaero Jakoowo.

Iriririraga Jakoowo iwaero Ijaaka.

Iriririraga Ijaaka iwaero Awaraama.

Iriririraga Awaraama iwaero Taree.

Iriririraga Taree iwaero Nakoori.

³⁵ Iriririraga Nakoori iwaero Sherooko.

Iriririraga Sherooko iwaero Ragaawo.

Iriririraga Ragaawo iwaero Pereeki.

Iriririraga Pereeki iwaero Eeweri.

Iriririraga Eeweri iwaero Jaari.

³⁶ Iriririraga Jaari iwaero Kaenaani.

Iriririraga Kaenaani iwaero Aratajaari.

Iriririraga Aratajaari iwaero Sheeme.

Iriririraga Sheeme iwaero Noe.

Iriririraga Noe iwaero Rameeki.

³⁷ Iriririraga Rameeki iwaero Matojareeni.

Iriririraga Matojareeni iwaero Enoko.

Iriririraga Enoko iwaero Jareeri.

Iriririraga Jareeri iwaero Maarareeri.

Iriririraga Maarareeri iwaero Kaenaani.

³⁸ Iriririraga Kaenaani iwaero Enooshi.

Iriririraga Enooshi iwaero Seete.

Iriririraga Seete iwaero Araani.

Paerani riwetsikantakariri Tajorentsi riraga Araani.

Jatanaashi ikowawita rantakayerimi Jesoshi kaari kameethatatsi

(Mt. 4.1-11; Mr. 1.12-13)

4 Ikanta Jesoshi itonkaantanaari tema ipoñaakaga Joriraanikira. Ikithaatako-takawo Ishire Tajorentsi, aanakiri janta okaankiityeenta. ²Okaatzi 40 kite-jiri ijeekaki janta, tee rowaneenta eechonkiini: aaperotakiri itashe. Ikanta riyaatashitakiri Jatanaashi riraga iwinkatharite kamaaripaeni iñaantari, ikowawitaka rantakayerimi kaari kameethatatsi. ³Ikantawitapaakari:

—Eerokarika Itomipero Tajorentsi, ajaatya: pitajonkero iroka mapika, opeyanakya paa, poyaari.

⁴Rakanakiri Jesoshi:

—Eero nantziro. Okantzi Iwaperite Tajorentsi: “Tee apatziro akoyiro owanawo ashintsiwathatantyaari, inta kowaperotacha akemijantaperotero maawaeni ikowakaakaeri Tajorentsi ashintsitantyaari ashireki”.

⁵Roojatzi raanakiri antawoki ochempi, rookotapaakiniri maawaeni kipatsi, ⁶ikantakiri:

—Pikowakirika nokanteeyerini maawaeni jeekatsiripaeni ipinkathateeyemini, raakameethateeyemini. Aritaki nomatakiro noperi ninkarika nokoyiri. Tema naaka pinkathariwenteeyiririni maawaeni, ⁷aririka nokanteri ipinkathateeyemini

eerori, aritaki ipinkathateeyakimini. Apatzirokya nokowaki potziwerowashitena, pipinkathatena naari.

⁸Rakanakiri:

—Rooma okantzi Iwaperite Tajorentsi: “Pipinkathateri Awinkatharite, tema rirotaki Tajorentsi. Apatzirokya irira paapatziyari, piñaaperoteri, eejatzi pikimoshirewenterini”.

⁹Roojatzi raantanakari janta Jerojareeki, okaapankatapaakinta Tajorentsi-pankoki, jantoo jenoki. Ikantapaakiri:

—Eerokarika Itomi Tajorentsi, ajaatya: pomyaanakyaatya jaawiki, eero pika-mantapaaka. ¹⁰Pikenkithashireerotya okaatzi okantzimiri Iwaperite Tajorentsi: “Ari rotyaantakimiri Tajorentsi ronampiripaeni, ikempoyeemi”. ¹¹Eeniro eejatzi paashini rojankintzirini: “Aritaki raawakimi rakokira, eero pikagaantapaaka jaawiki mapiki”. Ñaakiro, ¿iitaka pithaawantakari?

¹²Rakanakiri:

—Eero nomyaa. ¿iitaka noñaanantyaariri Pawa? Rooma eenitatsi paashini okantzi Iwaperite Tajorentsi: “Tee okameethatzi añaantawityaari Tajorentsi: rowashironkaemikari”.

¹³Ikanta iwinkatharite kamaari teera imatziro rantakayiri Jesoshi kaari kameethatatsi, roojatzi rookantanaari. Omaanta iinja rapiiteeri.

Ipiyanaa Jesoshi Karireeyaki

(Mt. 4.12-17; Mr. 1.14-15)

¹⁴Roojatzi ipiyantanaa Jesoshi Karireeyaki, osheki omatakaakiri Ishire Tajorentsi: tema okithaatakaakari roori. Tee ojamanitzi ikemakoeyakirini maawaeni jeekat-siripaeni janta. ¹⁵Riyotaantapiintaki pankotsiki ipiyotantapiintarira jorriyopaeni. Ikanteeyanakini:

—Tema ikameethataperotaki Jesoshi; tema kameetha riyotagaeyakaeni.

Rareetapaa Jesoshi Najareeteki

(Mt. 13.53-58; Mr. 6.1-6)

¹⁶Roojatzi riyaatantanaa Jesoshi Najareeteki, rootaki inampi rantaritakira paerani. Ikantanaka saawaroki riyaanakini janta pankotsiki ipiyotantapiintarira jorriyopaeni, tema rametapiinteeyawoni riyaatzi saawaroki. Inthomaenta ikatziyapaaka, iñaanateniri atziripaeni Iwaperite Tajorentsi. ¹⁷Ipaetawakiri rojankinarini Iseeyashi. Rapineeryaakiro, raminakiro iñaanateniriri. Okantzi: ¹⁸“Okithaatakaapaakina Ishire Awinkatharite, otyaantakina nokamanteri maawaeni ashironkaay-itacharini tsika ikantyaari rawijakotanteeyaari. Nokamanteri maawaeni romperatanewopaeni kamaari noemishitowaeyerini. Noñaakagaeri eejatzi kaari kokichaataatsi. Eejatzi nopakaakowenteeri maawaeni rowashironkagaetziri. ¹⁹Eejatzi nokamanteeyerini atziri rooteentsi notajonkakowenterini”.

²⁰Roojatzi rapineetantawo Iwaperite Tajorentsi, roepiyeeniri ipaeri, roojatzi ijeekantanaa. Ari rotsikanateeyanakarini joreririri. ²¹Ikanteeyakirini:

—Kyaaryo iroñaaka nomonkaatakiro iroka noñaanatakimirika, naaka okenkithatakotzi.

²²Ikanta iñaaperoeyawitakarini kameetha Jesoshi, eejatzi iñaaperoeyakironi okaatzi ikantakiriri. Roojatzi rojampitawakaeyakani:

—¿Kaarima itomiranki Josee?

²³ Ikantakiri:

—¿Pitheenkatayaanama? Naamaashita pikantenami: “Ajaatya, powawijaakoteritya pinampijatzipero eerori. Nokemakotakimi pitajonkantaki janta Kaperinawooki, iroñaakakya pitajonkantetya eejatzi jaka anampikika”. ²⁴ Omaanta nokamantemi pameteeyaawoni eerokapaeni pitheenkaeyirini pisheninkapero: tee piyotzi pipinkathatziri rirori, omaantakya paashinijatzi rirotaiki pikoyiri pipinkathateri. ^{25–26} Kyaaryo iroka nokamantemiri: paerani eenironi ijeekini Iriiyashini, piyoteeyakini tee opariyini inkani. Tema paerani osheki ojarentsitakini. Okaatzi 3 ojarentsi eejatzi 6 kashiri, tee opariyane inkani. Itasheyeeyanakini maawaeni jeekatsiripaeni kipatsiki. Eejatzi ojeeki osheki kamayiteentsirini oemi jaka, omaanta rotyaantakiri Tajorentsi Iriiyashi paashiniki kipatsi owaero Jeniishiya. Rotyaantziri riyaaatashitero kamatsiri oemini jeekatsiri janta Jareepetaki, okaakintawo Shiroo. Itajonkawentapiintakiniro owanawo. Omaanta jeekatsiri jaka inampiki, tee itajonkawentziniro. ²⁷ Eejatzi, paerani ijeekantakari Eriseeyoni riraga kamanantzirorini iñaani Tajorentsi, ijeekini jaka osheki patheenkari, omaanta tekatsi retsiyatakote. Apatziro retsiyatakotakiri shiiryajatzi iitachari Naamaani. Tema raapatziyari Tajorentsi.

²⁸ Ikemaeyantawakarini piyoteeyencharini, ikijeeyaperotanakani. ²⁹ Roojatzi ikatziyeeyantanakani, ragaeyakirini, shepik. Raanakiri janta othapiiteki nampitsi, ojeekinta impeeta. Rotatsinkantyaaririmi, ³⁰ omaanta tee imatziri, tee iñaawakiri tsikarika ikinanawo.

Ipiyanaa Jesoshi Kaperinawooki

(Mr. 1.21-28)

³¹ Ari ipiyanaa Jesoshi Kaperinawooki karireeyawero. Saawaroki riyotagaeyakirini atziri. ³² Riraga atziripaeni rotsikanateeyanakarini, ikantawakagaeyanakani:

—Tema okameethataki iroka riyotaakaeri. Ikimiwitakari pinkathari: rooma riyotaaperotakae kameetha.

³³ Ari ijeekaki pankotsiki janta ipiyotantapiintarira joriyopaeni shirampari kyaantariri kamaari. Icherayimotawakiri, ikaemakotawakiri:

³⁴ —Eeroka Jesoshi poñaachari Najareeteki. Niyotakimi: eeroka Itomipero Tajorentsi riraga kameethaperotatsiri. ¿Iitaka pipokashitantanari? ¿Pikowawitama pookena janta otsiteniperotzinta?

³⁵ Iñaashintsithatakiri Jesoshi, ikantakiri:

—¿Pimaerite! Pishitowantaneeyari irira shiramparira.

Roojatzi rotyaantanakari shirampari kipatsiki, tereei, roojatzi rookantanaari. Tekatsi ikantanakiri shirampari, riroperotane. ³⁶ Rotsikanateeyanakarini eejatzi ikanteeyanakini:

—Piñaakiri: apatziro iñaanatakiri kamaari, roojatzi ishitowantanaka. Osheki ipinkatharentsitaki, osheki itajonkantzi.

³⁷ Ikanta ikemakoeyakirini Jesoshi maawaeni jeekatsiripaeni jaga.

Retsiyatakotakiro Jesoshi riyote Peetero

(Mt. 8.14-15; Mr. 1.29-31)

³⁸ Roojatzi ishitowantana Jesoshi pankotsiki ipiyotantapiintarira joriiyopaeni riyaaatanaki ipankoki Shimo. Ikanteetawakiri:

—Omantsiyatziira riyote Shimo, osheki ojaawamerikitaki. Petsiyatakoteero.

³⁹ Roeyotashitapaakawo, ikantapaakiro:

—Ari opeyaneeya pijaawamerikiri, petsiyatakotanee.

Roojatzi opeyantanaa, tekatsitane; okatziyanaka, opaeyawakirini rowanawo.

Retsiyatakotayitakirini paashinipaeni atziri

(Mt. 8.16-17; Mr. 1.32-34)

⁴⁰ Ikanta itziryaanee oorya. Ramaetapaakiniri Jesoshi osheki mantsiyari inashitachari imantsiyarentsite. Ipampiteeyawakirini, retsiyatakoeyawakirini.

⁴¹ Eejatzi rowawijaakoyitakirini osheki kyaantariri kamaari. Riraga kamaari-paeni riyotawakirira Jesoshi rirotaki Rotyaantanewo Tajorentsi rootaki ikaemaeyantanakani, ikanteeyini:

—Eeroka Itomi Tajorentsi.

Omaanta riraga Jesoshi ro romaeryaantakariri, tema ikantanakitziiri:

—Pimaerite, eero pikamantakotana.

Roojatzi rookantanaari rirori atziripaeni.

Rowaaganaa Jesoshi paashinikipaeni nampitsi

(Mt. 4.23-24; Mr. 1.35-39)

⁴² Okantaka okitejitanaki riyaaatanaki Jesoshi janta tekatsinta jeekatsini. Omaanta ikowakowaeyanakirini atziripaeni. Iñaantaariri, ikanteeyawitapaarini:

—Eero piyaatee, pijeeki jaka Kaperinawooki.

⁴³ Omaanta ikantanakiri Jesoshi:

—Eero nojeeki. Nokowaki nokamanteri paashinipaeni atziri ipinkathariwentee-yerini Tajorentsi, tema okameethatzi riyoteeyeroni riroripaeni. Rootaki rotyaanan-takinari Pawa.

⁴⁴ Ikantaka ikinakinayitanakini Jesoshi janta Karireeyaki, ikenkithataka-gaeyakirini atziri janta pankotsikipaeni ipiyotantapiintarira joriiyopaeni.

Riraga Shimo ishiryataki osheki shima

(Mt. 4.18-22; Mr. 1.16-20)

5 Paashini kitejiri ikenkithatzi Jesoshi janta othapyaaki inkaare iitachari Jene-jareete. Iiteetziro eejatzi Karireeya. Itsitachonchoeteeyapaakani atziripaeni, ikowaeyakini ikemero iñaani Tajorentsi. ² Ikanta Jesoshi iñaakiro apite pitotsi janta othapyaaki. Tekatsi otetantyaawoni: riraga shiryaatatsiri ikiwatziro ishiryaaemento iñaaki. ³ Rotetaka Jesoshi ipitoki Shimo, ikantakiri:

—Shimo, potyaantero eechonkiini niyankyaani pitotsi.

Ari ijeekakotaki, riyotagaeyakirini piyoteencharipaeni othapyaakininta.

⁴ Ithonkantakawori riyotagaeyakirini, ikantakiri Shimo:

—Piyaate janta ojaanaatakinta, pishiryaate.

⁵ Rakanakiri:

—Iyotaanari, nokitejitakowitaka noshiryaatzi inkaaganki, tekatsi naaneente ee-chonkiiniroña. Iroñaakakya pikantakinaka, aritaki niyaataki noshiryaaataate eejatzi.

⁶Ikantaka ishiryaaataatzi: raaperotaki osheki shima monki, monki. Yeekitaki ishiryaaamentoki, rooteentsi otzijagaanakimi. ⁷Ikaemawakotakiri iyempiyaminthari jeekatsiri paashiniki pitotsi ikantziri: “Pipoke pamitakoteeyenani”.

Roojatzi ipokakotanteeyapaakani, rotetakotakiri terori, terori; yeekitapaaki apite pitotsiki, roowiteenchami otsitsyanakimi. ⁸⁻¹⁰Ikaatzi osheki shima raaki, antawo ikenkithashiryaaakotanakawo okaatzika iñaakiri; Peetero eejatzi ikimiteeyakani iyempiyaminthari: riraga Jantyaako eejatzi Jowa. Rivotaki itomi Sewereeyo. Itsipatapiintari Shimo ishiryaaatapiintziri shima. Rotziwerowashitanakari Peetero Jesoshi, ikantanakiri:

—Nowinkatharite, potsipareena. Tee nokameethaperotzi naaka, eero pitsipatana. Rakanakiri Jesoshi:

—Eero pithaawantana. Eenitatsi nokamantemiri: eerokataki shiryaawitariri shima, omaanta iroñaaka eero pishiryaaataneeri shima, inta paapatziyakaapiinteeyaarini atziripaeni Tajorentsi.

¹¹Ikanta raatakoeyapaani, roojatzi rookaeyantanakawoni ipitopaeni, ishiryaaamentopaeni, maawaeni. Royaaateyanakirini Jesoshi.

Retsiyatakoteeri Jesoshi patheenkari

(Mt. 8.1-4; Mr. 1.40-45)

¹²Paashiniki kitejiri janta nampitsiki ari ijeeki Jesoshi roojatzi ipokantapaaka shirampari pathaaperotatsiri: othonkakiri ipathaawo. Iñaantapaakariri Jesoshi, rotziwerowashitapaakari, ikantziri:

—Nowinkatharite, tema eeniro pitajorenka: pikowakirika petsiyatakotena, aritaki pimatakiro.

¹³Roojatzi rowaankantawakawo rako rirori, ipampitawakiri. Ikantziri:

—Nokowaki. Petsiyatakotee.

Intsipaete opeyanaka ipathaawo. ¹⁴Roojatzi ikantanakiri:

—Eerowa pikamantakotana. Apatziro piyaatanaki janta ñaanakowenantatsiriki, poñaagapaeyaari riyotantyaari etsiyatakoteemi. Pimonkaatero ikantakirini Moeseeshi: “Paanakiniri ñaanakowenantatsiri pipira itayeniri Tajorentsi riyoteeyantyaarini atziripaeni etsiyatakoteemi”.

¹⁵Omaanta eekiro riyaaatayee ikamantakoeyakirini Jesoshi. Oshekiniroña atziri riyaaatashiteeyawitakarini raapatziyarimi, eejatzi osheki ikowaeyawitani retsiyatakotantyaaririmi. ¹⁶Omaanta riyaaatanaki rirori janta tekatsinta atziri ipanko, ikenkithatakayeri Iri.

Retsiyatakoteeri Jesoshi kijopookitatsiri

(Mt. 9.1-8; Mr. 2.1-12)

¹⁷Paashini kitejiri riyotaantee Jesoshi pankotsiki. Ari ijeekayitakini okaakini warijeeyopaeni eejatzi iyotaanzirori Iwaperite Tajorentsi: ipoñaayitanakani osheki nampitsikipaeni, janta Karireeyaki, Joreeyaki, eejatzi poñaayitaneencharini Jerojareeki. Tema eenitatsi itajorenka Awinkatharite imatantawori retsiyatakotantzi.

¹⁸Okaakitapaaki shiramparipaeni, ramakoeyakirini kijopookitatsiri. Ikowaeyawitakani raanakirimi janta ijeekakinta Jesoshi, omaanta tekatsi ikinakaanakiri, rotzik-

agaeyakirini atziripaeni. ¹⁹ Tekatsi ikini ikyaapaaki, rootaki rateetakaanakariri opatziitoki pankotsi. Rothataakotakiri imoontakiro ijeekakira Jesoshi, roojatzi royiitakotakiri kijopookitatsiri. ²⁰ Riyotawakiri amakiriripaeni raapatziyeeyakarini, rootaki ikanantawakariri:

—Niyompari, ari nopeyakotemiro kaari kameethatatsi pantawitari, aritaki nowawijaakotemi.

²¹ Ikantaka ikenkithashireeyanakani warijeeyopaeni eejatzi iyotaantzirori Iwaperite Tajorentsi: “Tee okameethatzi iroka: iitajorentsitashitaka. Apaniroeni Tajorentsi rowawijaakotantzi”.

²² Omaanta riyotakotakiri Jesoshi ikenkithashireeyarini riroripaeni, roojatzi ikanantanakari:

—¿Itaka pikenkithashiryaantari pajankaneki: “Iitajorentsitashitaka”? ²³ Aririka nokanteri irika: “Netsiyatakoeteemi iroñaaka, pikatziyatziyawaetanaki”, tema ari potsikanatanakyaari. Eerorika imatziro ipiriinta, ari pishirontawentanakina naaka. Omaanta ari kameetha pikantanaki tekatsi shirampari materoni rowawijaakoteri atziri kaari kameethatatsi rantziri. Kameetha pikante. Tema piitashiwitaka nokantashitari: “Nowawijaakotemi, eero nokijawentzimiro kaari kameethatatsi pantziri”.

²⁴ Nopoñaaka naaka jenokinta, nokoñaatapaaki jaka kipatsikika. Nokowaki piyoteeyeni eenitatsi notajorenka, eejatzi nomatakiro nokamintheeri antzirori kaari kameethatatsi, nowawijaakoeyerini.

Roojatzi ikanantanakari kijopookitatsiri:

—Iroñaaka nokantemi: pikatziyanaki, paaneero pimaamento, piyaatee pipankoki.

²⁵ Ineeyawakirini ikatziyanaa, raaneero imaamento, jatanee ipankoki. Ikantanaki:

—Ariwee, tema ikameethaperotaki Tajorentsi.

²⁶ Ari rotsikanateeyanakarini atziripaeni, ikanteeyanakini:

—Tema ikameethaperotaki Tajorentsi, ipinkatharitaperotzi. Tee añaapiintziro iroka añaakirika iroñaaka.

Royaatanakiri Rewii Jesoshi, tema rirotaki piyotawitanariri pinkathari iyorikite

(Mt. 9.9-13; Mr. 2.13-17)

²⁷ Roojatzi ishitowantanaa Jesoshi, roojatzi iñaantapaakari Rewii, riraga piyotayitziniriri atziri iyorikite, ipantyaariri pinkathari. Ijeeki janta pankotsiki ipiyotapiintzirira koriki, rojankinatapiintzinta. Ikantapaakiri:

—Thame poyaatanakina.

²⁸ Ipakaanakiro rojankinatakotayitzirini koriki, rookanakiro maawaeni, ikatziyanaka, royaatanakiri Jesoshi. ²⁹ Riraga Rewii raanakiri irira eejatzi riyotaanewo janta ipankoki. Roojatzi ikaemakaantakiri paashinipaeni piyotziniriri pinkathari iyorikite, eejatzi paashinipaeni atziri, rowakagaeyakarini. ³⁰ Ipokapaaki warijeeyopaeni eejatzi riraga iyotaantzirori Iwaperite Tajorentsi ikiñaanikowentakiri rirori: ikantakiri riyotaanewo:

—Pamineritya Jesoshi: itsipateeyakarini piyotziriri iyorikite oroomajatzi, rowaeyani, imiriyini. Eeniro eejatzi paashinipaeni kaari kameethatatsini. Tee okameethatzi itsipateeyaarini rowakagaeyaarini.

³¹ Ikantawakiri riraga Jesoshi:

—Riraga kaari mantsiyatatsini tee ikoyi aawinantatsiri raawinteri. Intakya mantsiyatatsiri rirotaki kowatsiri. ³²Tee roo nopokashitziri kameethatzinkari omaantakya nopokashitziri riraga kaari kameethatatsi, riyotanteeyariri Tajorentsi eejatzi raapatziyari.

Rootaki ikantziriri rirori warijeeyopaeni.

Rojampitakiri ñaanakowenantatsiri: “¿Iitaka kaari itzitanta piyotaanewo?”

(Mt. 9.14-17; Mr. 2.18-22)

³³Ikantakiri warijeeyopaeni Jesoshi:

—Pamine, itzitapiinta riyotaanewo Jowa, eejatzi ikenkithatakaapiintziri Tajorentsi: eejatzi ikimiteeyakarini riyotaanewo warijeeyo. Omaanta riraga piyotaanewopaeni pashi tee itzitawo; inta rowapiinteeyani, rirapiinteeyini.

³⁴Rakanakiri:

—Aririka raye shirampari iina, ikaemaeyerini isheninkapaeni ikimoshirewenteeyantyaaririni. Aririka rareeteeyakyaani, ¿arima itziteeyapaakyaani? Eero. Eejatzi naari, nokaateeyirini iroñaaka niyotaanewopaeni: ¿Iitaka notzitakaantyaariri?

³⁵Rooma rookaeyaneerini isheninka aatsiri iina, roojatzikya itziteeyantanakyaani. Eejatzi nokimiwitaka naari: aririka iinja nokame, ari rowashiretakoeyanakinani niyotaanewo, roojatzikya itziteeyantanakyaawoni rirori.

³⁶Eejatzi roshiyakaawentziri iroka; ikantziri: “Eejatzi, eenitatsirika atziri iithaari owakirari, eero itzijagaero owawatawo eechonkiini rowawatatantyaawori antyashipawopooki imaatha. Aririka powawatatero, eero omonkaatawakaana. Eejatzi pikiwerorika aminthamawotanakyaarika owakirari, eejatzi eekiro iyaatanakitye oshipaanaki itaworipooki. ³⁷⁻³⁸Tema apyaaganantawo owakirari pyaarentsi imashiki owakirari, roojatzi ashirikakotantakyaawo eero apaatanta. Aririka oshimowanaki oshinchaatanakirika, otapiyaperotakiri imashi. Rirorika owakirari, eero ipejakotzi, eejatzi eero apaata oowaa. Roorikami apyaaganantyaawomi pyaarentsi itawori imashi, tema itapiyamootzitanakirika itonkanaki: pooo. Tzijaanaki, eejatzi apaatanakya pyaarentsi. ³⁹Tema aririka ireeyeroni itaworyaateentsiri pyaarentsi, eero akoyiro irero owakirari”.

Ikantawakaanteeyakawoni kitejitatsiri saawaro

(Mt. 12.1-9; Mr. 2.23-28)

6 Apaani saawaro, ikinanaki Jesoshi teriikomashiki, itsipatanakari riyotaanewopaeni. Irirapaeni ithatyaayitakini apaanipaeni okithoki teriiko, ramirokakitakiro, okaankikitanaki okithoki, rowaeyakawoni. ²Iñeeyakirini warijeeyopaeni, ikantakiri:

—Tee okameethatzi iroka pantziri. Tema iroka saawaro, kitejitatsiri amako-reeyantarini, eero atayaantawo iroñaaka. ¿Iitaka panantakawori?

³⁻⁴Rakanakiri Jesoshi:

—Tema tee piñaananeentziro rojankinatakoteetakiririni Iraviiri. Aantakariri itasheni eejatzi itsipateeyarini. Eenitatsi janta ipankomawoki Tajorentsi paa riwetsikaetziniriri irira. Apaniroeni rowaeyawoni ñaanakowenantatsiripaeni, tee oshinetziri Iwaperite Tajorentsi paashinipaeni royaawo. Omaanta rashironkaantawitakari, aantawitakariri itashe Iraviiri, rootaki ipantakariri paa riraga iwinkatharite ñaanakowenantatsiri, eejatzi ipaeyakirini maawaeni oyaateeyiririni. Ñaakiro, tema

tee ikowakayiri rowashironkaeya itasheyi. ⁵Nopoñaaka jenokinta, nopokapaaki jaka kipatsikika, nokoñaatapaaki: tema naaka kantatsini oetarika anteri saawaroki.

Retsiyatakotakiri kijopookiwakori

(Mt. 12.9-14; Mr. 3.1-6)

⁶Paashini saawaro riyaaanee janta pankotsiki ipiyotantapiintarira jorriyopaeni, ikyaapaaki riyotaantapaaki irirapaeni. Ari ijeekaki janta shirampari kijopookitatsiri rakopero. ⁷Rotsikanaperotakari iyotaanzirori Iwaperite Tajorentsi eejatzi warijeeyopaeni, ikowaki riyoteri aririka retsiyatakotante saawaroki, ikantakotantyaariri iwinkathariteki: “Noñaakiri Jesoshi rantakiro kaari kameethatatsi”. ⁸Omaanta riyotakiri Jesoshi ikenkithashireeyakarini. Ikantanakiri kijopookiri rako:

—Pipoke, pikatziyapae jaka niyankika.

Roojatzi ikatziyantanaaka, riyaatashitakiri. ⁹Ikanteeyakirini rirori:

—Iroñaaka nojampiteeyemini. ¿Oetaka kameethatatsiri anteeyerini saawaroki? ¿Kameetharinima akaminthayeri atziri? Teerika okameethatzi, ¿pikowatziima owashironkaeri? ¿Kameetharinima owawijaakoteri atziri? Teerikama okameethatzi, ¿pikowatziima owamaeri?

¹⁰Ramineeyakirini Jesoshi, imaeriyakini. Roojatzi ikanantanakari:

—Powaankaero pako.

Roojatzi rowaankantanakawo, kameethanee rako. ¹¹Omaanta ikijaperoeyanakani ñaanakowenantatsiripaeni. Ikantawakaeyanakani:

—¿Tsika akanterika owamaakaanantyaariri?

Riyoyaantakariri Jesoshi riyotaanewopaeni

(Mt. 10.1-4; Mr. 3.13-19)

¹²Paashini kitejiri riyataaki Jesoshi tonkaariki, ikenkithatakaantyaariri Iriri. Ari ikitejitakotakaakiri ikenkithatakayiri. ¹³Ikaemaeyakirini oyaateeyakirini, riyoyaanteeyakaririni 12 riyotaanewopero. Ikowaki rotyaanteri iinja ikenkithatakotantyaawori iñaani Tajorentsi, rootaki iitantariri rotyaantanewo Jesoshi. Iroka iwaeropaeni: ¹⁴⁻¹⁶Shimo (eejatzi iitziri Jesoshi Peetero), Antereeshi (riraga rirentzi Shimo), Jantyaako, Jowa, Jiripi, Waritoromee, Mateeyo, Tomashi, Jantyaako (riraga itomi Arijeeyo), Shimo (riraga kathaaperotzinkari antayitzirorini oetarikapaeni), Joorashi (riraga rirentzi Jantyaako) eejatzi Joorashi karyootejatzi (riraga aakaanterini iinja Jesoshi). Rootaki iwaeropaeni riyotaanewo riyoyaakiri Jesoshi.

¹⁷Roojatzi roerinkapaa janta okameethapatheeyeenta. Ipiyotakanta osheki riyotaanewopaeni, eejatzi osheki paashinipaeni atziri: ipoñeeyakani Joreeyaki, Jerojareeki, Tziiroki, eejatzi Shirooki. Ojeeki Tziiro eejatzi Shiroo inteena, janta othapyaaki antaworoña inkaare. Riyaatashiyyakirini Jesoshi ikemijanteeyawakirini, eejatzi ikowaeyakini retsiyatakoeyeni maawaeni mantsiyaripaeni. ¹⁸Rowawijaakoeyakirini kyaantariripaeni kamaari. ¹⁹Ikowaeyakini maawaeni ipampiteeya-paakirini, itajonkakowenantyaariri retsiyatakotantaneeyaari imantsiyatakira.

Ikenkithatakotakiri Jesoshi kimoshireteeyatsirini

(Mr. 5.1-12)

²⁰Riraga Jesoshi ramineeyanakirini riyotaanewopaeni, ikantakiri:

—Aririka pashironkaawitakya iroñaaka, pikimoshirete: aritaki ipinkathariwenteeemini Tajorentsi. ²¹ Aririka pikoyi pantero oetarika ikowakaakimiri irira, pikimoshirete: aritaki ramitakotakimi pantero. Aririka powashiretawitakya iroñaaka, pikimoshirete: aritaki ikimoshiryaakagaemi rirori iinja. ²² Aririka ikijeeyemini atziripaeni panantawori okaatzi ikowakaakimiri Tajorentsi, eerorika ikowaeyimini itsipateeyimini, imaninteeeyeminirika ikantemi: “Tee pikameethatzi”. Eejatzi ikijanteeyemironirika paapatziyanaka, omaanta ikimoshiryaakayemi Pawa. Tema nopoñaaka naaka jenokinta, nokoñaatapaaki jaka kipatsikika. ²³ Aririka ikijeeyemini, pikimoshireperote, pikanteeyeni: “Kameethawee”. Tema aritaki kameetha ipinaperotemi Pawa jenokinta. Kyaaryo riraga itakaantaworini ikijeeyakirini riraga kamanantayitzirorini iñaani Tajorentsi paeraniperorofa.

Ikenkithatakotakiri Jesoshi ashironkaachani iinja

²⁴ Eenitatsi paashini eejatzi ikantakiriri Jesoshi:

—Omaanta riraga ashaagantachari, ikimoshirewentziro rowaagawo iroñaaka: monkaataka, rowashironkaeya rirori iinja. ²⁵ Eejatzi rowashironkaeyani iinja riraga kimoshirewenteeyawitaworini iroñaaka rowanawopaeni, tema ari iñaakiro iinja itashe.

Rowashironkaya iinja shironteeyacharini iroñaaka: iinja rowashireteeyanakyaani eejatzi riragaeyani. ²⁶ Aririka iroñaaka iñaaperoyemini maawaeni atziri, iinja osheki pashironkaeya: tema riraga itakaantaworini paerani iñaaperoyashitarini riraga amatawiteeyiririni.

Ikowaki Jesoshi anintaperoteri kijayiteerini

(Mt. 5.38-48; 7.12)

²⁷ Eejatzi ikanteeyakirini riraga Jesoshi:

—Pikemijanteeyawakinani nokantemiri: pinintaperoteri eeroka kijeeyimirini, pikaminthayeri. ²⁸ Pamaneri Tajorentsi ramitakoeyerini maawaeni kantzimateeyakimirini, eejatzi maawaeni kijeeyimirini. ²⁹ Aririka ipajawootemi, pishine-teeyaari ipajawootemi eejatzi jakakiroka. Aririka raapithatemi pipewiryaakogo, piperi paashini piithaari eejatzi. ³⁰ Aririka ramanakotemi oetarikapaeni, piperi. Aririka raapithatemi powaagawo, eero pikowakoteeri eejatzi. ³¹ Aririka pikowaki ikaminthayemi paashinipaeni, eejatzi eerori pikaminthayeri irirapaeni. ³² Ap-atzirorika pinintaperotashiteeyarini maawaeni nintaperoyimirini eerori, tema monkaataka okaatzika pantakiri: tekatsi ikantya ipinatemi Tajorentsi. Tema riyotzitari riraga kaari aapatziyariri rirori inintaperoyakirini riraga nintaperoyiririni rirori. ³³ Eejatzi okimitaka roori: apatzirorika pineshironkatashityaari neshironkapiintzimiri eerori, tema eejatzi monkaataka okaatzika pantakiri. ¿Itaka pikoyiri ipinatemiri Tajorentsi? Eejatzi riraga kaari aapatziyari Tajorentsi ikamintheeyirini kamintheeyiririni rirori. ³⁴ Aririka pikowaki roepiyeemi pipakiriri atziri, tema monkaataka: ¿pikenkithashiryaakama ipaemi eejatzi Tajorentsi? Tema eejatzi ipakiriri riraga kaari aapatziyari irira oetarikapaeni, eejatzi ikowaki roepiyeeniri okaatzi ipawitariri. ³⁵ Rootaki nokanantakimiri pineshironkaeyerini eeroka kijeeyakimirini, pikaminthaante, pipashitayityaarini ashironkaenkari: eero pikenkithashirya aririka imatero roepiyeemi. Aririka pantero iroka, aritaki ipinataperotakimi Tajorentsi kameetha, eejatzi itomintaperoyemini. Tema

kameetha ipinkathariwenantzi rirori janta jenokinta. Kyaaryo ikamintheeyakirini piyaathateeyawitaririni, riraga kaari kameethateeyatsini. ³⁶Ineshironkataperotantzi Tajorentsi: eejatzi pikimitakoeyaarini eerori pineshironkatante.

Eero pikantawentziri paashinipaeni

(Mt. 7.1-6)

³⁷ Eekiro riyaatayee ikantakiri Jesoshi:

—Eero pikantakowentashitari atziri, eejatzi eero pikantashitari: “Eeniro rantani”, ikantzimikari Tajorentsi: “Eeniro pantani eerori”. Eero pikijawentziri atziri rantayitzirini inta pikaminthayeri: panterorika iroka eero ikijawentzimiro riraga Tajorentsi pantayitzirini eerori, inta ikaminthayemi. ³⁸ Aririka pipayiterini ashironkaenkari koetyeemotayitaririni, eejatzi ikimiteemi rirori Tajorentsi: ipayitemironi maawaeni koetyeemotayitakimirini eerori. Noshiyakaawentemiro: tee ithañaaaneentawo ipaperotemi; inta kameetha rotenakero, ipatzitakotero, rowintaaperotero, ranonkayitakaaneentakawo ipashitemiri. Omaanta aririka eechonkiini pikaminthaante, eejatzi eechonkiini ikaminthayemi eerori. Aririka pikaminthaantaperote osheki, eejatzi osheki ikaminthaaperotemi eerori.

³⁹ Roojatzi roshiyakaawentakiririri Jesoshi, ikantakiri:

—¿Arima imatakiro kaari kokichaatsi rakathateri ikaateeyinira paashini kaari kokichaatsi itentawakaya? Eero imatziro: eenitatsirika omoo jaga, tema ari ipariyeeyakini. ⁴⁰ Apaani riyotaanewo tee ranaakotziri iyoteeriri riyoperote. Omaanta aririka ithonkakiro rishitooryataperotaki, aritaki ikimitakotanakyaari iyoteeriri. ⁴¹ ¿Iitaka pikijawenantariri pisheninka rantayitzirini? Piyotakotawakyaata eerori aamaashitya eerokarika maperotakirori kaari kameethatatsi, eeniro osheki pantani. Okimitaka pikantawitakaririra pisheninka: “Otyaakyaatakimi opaneki kipatsi”, omaanta eerori, eeniro tyaakyaatakimiri antawo inchapanki, konompyaatoteencharira pokiki. ⁴² Okameethatzima pikanteri: “Ajaatya, nosheninka, nagaemiro pityaakyaawo”. Tema piyotakotya eenitatsi inchapanki otzikaakimiri eerori pokikira. ¿Tsika pikantyaaka paanteeyaanariri ityaakyaawo pisheninka? ¡Pamatawitantaki! Pikowawitaka pikimitakotyaarimi kameethaperotzinkari. Ñaakiro, pityaawo pookiro eerori antawowa inchapanki konompyaatoteencharira pokikira, roojatzi paminaperotaneerika, ari pamitakoteri pagaeniri ityaakyaawowa pisheninka rokikira rirori.

Inchato kameethari eejatzi inchato kaari kameethatatsi

(Mt. 7.17-20)

⁴³ Eenitatsi paashini roshiyakaawentakiririri Jesoshi, ikantakiri:

—Aririka okameethate inchato, eejatzi okimitzitaka okithoki roori okameethataki. Rooma teerika okameethatzi inchato, eejatzi okimitzitaka okithoki roori tee okameethatzi. ⁴⁴ Aririka añeero okithoki inchato ayotzi tsika okantari inchato roori. Tema rootaki ayoteeyantaworini inchato rooperori, aririka okameethate okithoki. Aririka pikowaki pithote chochoki, ¿arima piyaataki janta kawanaki? Eero piyaatzi, tema piyotakiro tee okithokitantawo komashiki kawana; eejatzi okimitzita tsikontochee eero okithokitziro oowa. ⁴⁵ Aririka akenkithashireero kameethatatsiri, akenkithatayiteroni kameethatayitatsirini.

Aririka akenkithashireero kaari kameethatatsi, akenkithatakotayiteroni kaari kameethatatsi. Tema añaawaetantakityaawo akenkithashiryaayitarini.

Owatzikantakari apite pankotsi inashitachari kipatsi

(Mt. 7.21-29)

⁴⁶ Eekiro riyaatatyee ikantakiri Jesoshi:

—¿Litaka pikantashiwaetantanari: “Nowinkatharite”? Tee pikemijantaperotana. ⁴⁷ Iroñaaka noshiyakaawentemiri tsika ikantari aapatziyanari. Ikemawakiro noñaani, ikemijantaperotanakiro: ranteeyakironi maawaeni nokantakiriri. ⁴⁸ Ikimitakarini atziri wetsikirori ipanko. Ikiyashiperotakiro inthomaenta, royaankakiro tzinkamintsipanke ityaakitakotakiro kameetha, kijoperotanaki. Okantaka opariyaperotaki inkani roojatzi amaanitapapaaka iña. Otatsinkawitapaakawo antawo amaani, omaanta tee aawiyiro: rooma kijoperotaki kameetha tzinkamintsipanke. ⁴⁹ Omaanta riraga kaari kemijantaperotanari ikimitakari shirampari wetsikawitachari ipanko, tee ikiyashitaperotziro inthomaenta, eejatzi tee ityaakitakoperotziro kameetha. Okantaka osheki amaanitapaaki iña roojatzi otyaantanakawo ipanko ayitanakiri, tee añaagero.

Rootaki ikanteeyakiririni Jesoshi.

Retsiyatakotakiri Jesoshi ronampiri kapitaano

(Mt. 8.5-13)

7 Eejatzi ipiyanaa Jesoshi janta Kaperinawooki. ² Janta nampitsiki ari ijeeki kapitaano. Rirotaki oroomajatzi, kaari joriiyo. Ikantaka imantsiyataki ronampiri, roowiteencha ikamemi. Riraga kapitaano osheki inintaperotziri ronampiri. ³ Ike-makotakiri Jesoshi itajonkantaki, roojatzi rotyaanantakariri aataperoteenchari joriyopaeni ikantakiri:

—Pikamantakiteri Jesoshi ipokanakiita jaka retsiyatakotakitenari nonampiri.

⁴⁻⁵ Ikantaka rareeteeyapaakarini, ikantaperoeypaakirini:

—Piyaatashiteri. Ikameethaperotzi riraga kapitaanonta, osheki ininteeyakaeni aaka joriyopaeni. Riwetsikakaantakaeniro pankotsi apiyotantapiintyaari. Okameethatzi petsiyatakoteniri ronampiri.

⁶⁻⁷ Roojatzi royaateeyanakirini. Okaakitapaaki inampi, itonkiyotawakari paashini rotyaantanewo kapitaano. Ikamantapaakiri, ikantziri:

—Eenitatsi iroka ikantakiri nowapitaanote: “Nopinkathataperotakimi, rootaki kaari niyaatanta notonkiyotemi. Rooma naaka tee nokameethatzi, rootaki kaari nokowanta pipoke nopankokika. Niyotaki pikowakirika petsiyatakoteri nonampiri, aritaki retsiyatakotee. ⁸ Eejatzi naari eenitatsi kantanari oetarika nanteri, eejatzi nokimitzita naari nojoraarote eenitatsi nomperateeyakarini. Nokanteririka joraaro: ‘Piyaate’, ari riyaatanaki. Nokanteririka: ‘Pipoke’, ari ipokanaki. Eejatzi nokimitziri nonampiri rirori, aririka nokanteri: ‘Iroka panteri’, ari rantakiro”.

⁹ Ikemantawakawori Jesoshi okaatzi ikantakaantawakiriri, ari rotsikanatanakari. Roojatzi ipithokashiteeyantanakarini oyaateeyakiririni, ikanteeyanakirini:

—¿Pikemakiroma iroka ikantakirika riraga oroomajatzi? Tekatsi noñe nojoriyotzinkarite apaani kimitakotyaarini rirori: osheki rameentakina.

¹⁰ Roojatzi ipiyanteeyanaani rotyaantanewo kapitaano ipankoki. Iñaapaatziiri ronampiri, etsiyatakotanee.

Rowañagaeri Jesoshi kamawiteenchari janta Nayiikinta

¹¹ Paashini kitejiri riyataanaki riraga Jesoshi janta Nayiiki, itsipateeyakarini ronampiripaeni eejatzi osheki paashini oyaateeyiririni. ¹² Rokaakinteyapaakawoni nampitsi, roonthaakowentakari inatakoetapaakiri kaminkari, ikitateeterimi. Rinirowa kamaki roori oemi, eejatzi apintzite otomi tekatsi paashini. Oyaatakowentakiri otomini, otsipateeyarini osheki onampijatzi. ¹³ Iñaantawakawori Awinkatharite, osheki retakotawakawo, ikantawakiro:

—Eero piraakotari pitomi.

¹⁴ Riyaatashitakiro kajo inatakotanteetakariri, ipampitapaakiro. Ikatziyakaapaakari natakotziriri. Ikantakiri Jesoshi kamaentsiri:

—Ewankari, pipiriintee.

¹⁵ Roojatzi ipiriinantanaa, ikotyaaatanaa; ñaawaetanee. Roojatzi ikanantawo riniro:

—Irika pitomika ñaanee.

¹⁶ Rotsikanateeyanakawoni atziripaeni iñaanteeyawakawoni, ithaawaeyanakini, ikanteeyanakini:

—Tema ikameethaperotaki Tajorentsi. Rotyaantakaeniri kamanantzirorini iñaani. Kyaaryo, itajonkawentakae, ikaminthagaeyirini aapatziyeyearirini.

¹⁷ Roojatzi ikemakoeyantakaririni maawaeni joreeyajatzi, eejatzi othotyaaanaa ñaagantsi paashinikipaeni nampitsi.

Irira Jowa Kaawoshitantatsiri rotyaantakiri riyotaanewo Jesoshiki

(Mt. 11.2-6)

¹⁸ Ikanta ikemakotakiri riraga Jesoshi riyotaanewopaeni Jowa, riraga kaawoshitakotziniriri Tajorentsi. Riyaatashiiyakirini, ikamantapaakiri rantayitakirini rirori. Riraga Jowa, ikaemakiri riyotaanewo apite. ¹⁹ Roojatzi rotyaantakiri Awinkathariteki, ikantawakiri:

—Piyaatakite Jesoshiki, pojampitakiteri pikanteri: “¿Eerokama Rotyaantanewo Tajorentsi naamagaeyakarini? ¿Eeniroma paashini naamagaeyaarini?”

²⁰ Ikanta rareeteeyapaakarini rirori, ikantapaakiri:

—Rotyaantakina riraga Jowa, ikantana: “Pojampitakiteri Jesoshi: ‘¿Eerokama Rotyaantanewo Tajorentsi naamagaeyakarini? ¿Eeniroma paashini naamagaeyaarini?’”

²¹ Omaanta tee rakawakiri rirori, inta rantzi retsiyatakotayitzirini osheki mantsiyatayitatsirini, eejatzi rowawijaakotayitakirini osheki kyaantariri kamaari rajankaneki. Eejatzi raminakaayiteerini osheki kaari kokichaatsatsini. ²² Roojatzi ikantakiri riroripaeni:

—Iroñaaka pipiyanee pikamantapaeri Jowa okaatzira pikemakinari eejatzi piñaakotakinari nantziri. Pikamantapaeri naminakagaeyakirini riraga kaari kokichaawitacharini, nokatziyatziyatakagaeyakarini riraga kijopookiwiwitaripaeni, netsiyatakotakagaeyakirini riraga pathaawitacharipaeni, nokemakagaeyakirini riraga amashitachari inthomaenta ikempita eejatzi nopiriintayitaneerini kamawiteencharipaeni. Eejatzi niyotakagaeyakirini owashironkaawitacharipaeni tsika ikantya rowawijaakotanteeyaariri riraga Tajorentsi. ²³ Riweshiryaakaanakimi maawaeni kaari theenkanari naaka.

Irira Jesoshi ikantzi: “Ikameethaperotaki Jowa”

(Mt. 11.7-15)

²⁴Ikanta ipiyeeyanaani riraga rotyaantanewo Jowa, omaanta eeniro ijeekanaki Jesoshi ikenkithatakagaeyanakirini piyotawentakariri. Ikenkithatakotanakiri riraga Jowa, ikanteeyanakirini:

—Paerani piyaatapiintzi janta tekatsinta atziri ipanko pikemijantapiintziri rirori. ¿Iitaka piyaatashiteeyantakaririni? ¿Rootakima piyaatashitantariri pikemijanteri ñaawaetashitachari? Tee ñaawaetashita. ²⁵¿Iitaka piyaatashitan-taperotariri piñeeri? ¿Piyaatashitantakariri piñaakitzirima atziri kithaataworri owaneenkatachari kithaarentsi pinaperotachari? Teewee. Pamine, riraga kithaataworri owaneenkatachari isheninkatakari pinkathari, riweshiryaawentawo rowaagawo jeekatsiri ipankoki pinkathari. Omaanta riraga Jowa tee ikimitakotari rirori. ²⁶Ajaaty, pikamantena: ¿iitaka piyaatashitakitzi? ¿Riroma piitzi kamanantzirori ñaani Tajorentsi piyaatashitantakariri? Tema kyaaryo ikamanantziro, omaanta ranaakoperoyakirini paashinipaeni kamanantzirori ñaani Tajorentsi. ²⁷Tema piyoteeyironi riraga Tajorentsi ikenkithatakotzitarini rirori Iwaperiteki paerani, ikantzitakinari: “Notyomi, notyaanteri iinja jewatemini ikenkithatakaapaakiri joriyopaeni, ikanteri: ‘Pikenkithashireeyaani, pijeeki kameetha, eero pantziro paashini kaari kameethatatsi, paamayari Awinkatharite, kaakitaki’”. Kyaaryo, rirotaki riraga Jowa Kaawoshitantsiri ojankinatakotzitetakariri paerani. ²⁸Tema ranaakoeyakirini irira maawaeni paashinipaeni kamanantatsiri: imatakiro maawaeni ikowakaakiriri Tajorentsi, rootaki ñaaperotantakariri irira ikameethatzi. Omaanta ñaaperotaperotakiri kameetha Tajorentsi maawaeni ipinkathariwentaperoyirini.

Ñanakowenantatsiri itheenkaeyakirini Jowa eejatzi Jesoshi

(Mt. 11.16-19)

²⁹Ikanta ikemaeyakirini osheki atziri ikantakiriri Jesoshi. Ikemantakariri, ikanteeyanakini:

—Kyaaryo, tema ikameethaperotaki Tajorentsi.

Eejatzi ikaateeyakirini kemaeyakirini riraga piyotayitzirini iyorikite eekiro iperi oroomajatzi, tema ikaawoshitakotayitawakinirini Tajorentsi Jowa chapinki. ³⁰Omaantakya riraga warijeeyopaeni eejatzi riraga iyotaantayitziroirini Iwaperite Tajorentsi tee ikowaeyini ranteniri rirori ikowakaawitariri: tema tee riyatashitzi riraga ikaawoshitakotantyaariri rirori. Eejatzi tee inimotziri ikantawitariri Jesoshi.

³¹Ikantzi eejatzi:

—¿Iitaka noshiyakaawenteniriri irikapaeni kaari raapatziyantana? Tee ikoyi ikenkithashiryaaneentya. ¿Iitaka ikimitakari? ³²Irira noshiyakaawenteeyerini eentsi, ñaathawaeteeyacharini pankotsiki okaankiiteyera. Ipoñaanaka apaani ikantanakiri: “Apaniroeni nojonkawaetawita omaanta tee poyaatana, tee pomampaawaeta. Nowashiretakotawitari kamaentsiri, omaanta eeroka tee pitsipateeyanani powashiretakoeayarini”. ³³Ñaakiro, riraga Jowa itzitapiintaka, tee rirori kachaja eejatzi paashini shinchaari, eekiro pikanteeyatziini: “Eenitatsi iya-maarite pinkakaakiriri, rootaki kaari rowaperotanta, eejatzi kaari rirantawo shinchaari”. ³⁴Omaanta naaka nopoñaaka janta jenokinta, nokoñaatapaaki jaka kipat-

sikika, roojatzi nowapiintawita eejatzi nirapiintawita. Omaanta eekiro pikan-teeyatziini: “Irinta owaagatzinkari, shinkitzinkari. Itsipatapiinteeyakarini piyotapi-intziniriri oroomajatzi iyorikite, eejatzi itsipatapiinteeyakarini paashinipaeni kaari kameethatatsini”.³⁵ Omaanta nokantemi: “Riyotzi Tajorentsi ari okameethataki maawaeni ikowakaakinari; eejatzi maawaeni aapatziyanari, riyotaki okameethataki ikowakaakinari Pawa”.

Riyaataki Jesoshi ipankoki Shimo riraga warijeeyo rakiyoteri

³⁶ Ikanta apaani warijeeyo iwaero Shimo, ikantakiri Jesoshi:

—Pipoke nopankoki, owaeyaani.

Rakanakiri:

—Jee, kaakitakina.

Ikanta riyaaateeyanakini, ijeekapaaki jeekamentotsiki.³⁷ Ari ojeeki tsinani jaka nampitsiki antapiintawitawori kaari kameethatatsi. Okemakotakiri Jesoshi, rowatya jaga ipankokinta warijeeyo, iyaatashitakiri oñaakiteri. Aakotanakiniri kajankaari. Ro aakotantanakanari mapi kitamaari imokaetziri.³⁸ Ojeekimotapaakiri okaakini iitziki Jesoshi. Iraaperotapaaka, opitenkantakari oyaaki iitzikira, oshetantanaari oeshi. Roojatzi othoyitzitanakiri iitzi, eejatzi ojeetantakari kajankaari iitziki.³⁹ Iñaantawakawori riraga warijeeyo, ikenkithashiryaanaka: “Rirotakima Rotyaantanewo Tajorentsi, ari riyotawakiromi iroka tsinanika opampitakiri, eejatzi eeromi ishinetawomi opampiterimi iitziki”. Tema osheki antapiintziro kaari kameethatatsi.

⁴⁰ Omaanta riyotakiri Jesoshi okaatzi ikenkithashiryaakari, ikantakiri:

—Shimo, eenitatsi nokantemiri.

Rakanakiri:

—Ajaatya, iyotaanari, pikantenatya.

⁴¹ —Noshiyakaawentemiri. Eenitatsi shirampari ikaatzi apite ireewitziriri. Apaani rireewitziri 500 tenaaryo, paashini rireewitziri 50 tenaaryo.⁴² Irika apiteka atziri ireewitantatsiri tee imatziro ipinakowenteeya ireewitantatsiri. Ikantaka riraga rireewiteetziri iñaakirira tee imatziro ipinateeri, rootaki ikanantakariri: “Iroñaaka nokoyi netakotemi, eero pipinataana pireewiwitanaga, ikaanteekaata. Apaani rireewitawitakari eechonkiini, omaanta riraga paashini rireewitaperotawitakari. Pikantena: ¿ninka inintaperotanakirika ashitariri iyorikite?”

⁴³ Rakanakiri:

—Naamaashitya riraga ireewitaperotawitakariri, tema rirotaki ikaminthaaperotakiri kameetha.

Ikantanakiri:

—Kyaaryo okaatzi pikantakinari.

⁴⁴ Roojatzi raminantanakawo Jesoshi tsinani, ikantziri Shimo:

—Ñaakiro, inkaaganki nokyaapaaki jaka pipankokika, omaanta tee paakameethatawakina: tema tee pipawakina iña nokiwantapaakyaaworimi noetzi. Omaanta tsinanika, okiwantapaakinawo oyaaki noetziki, eejatzi oshetantakinawo oeshi.⁴⁵ Piwethatantanari, tee pithowootana, omaanta roori, onintanintaatakiro noetzi.⁴⁶ Tee piheetantanawo noetoki iyeenka, omaanta iroka, ojeetantakinawo noetziki kajankaari.⁴⁷ Pamine, eeniro antayitawitakarini osheki kaari kameethatatsi omaanta nokaminthaakiro, eero nokenkithashiryaakoteero antayitzirini: tema rootaki onintaperotantakinari. Aririka nokaminthayeri

antayitawitaworini eechonkiini, eechonkiini inintashiretakina rirori. Omaanta nokaminthaaperoteririka osheki eejatzi inintaperotzitena osheki rirori.

⁴⁸ Roojatzi ikantawakiro tsinani:

—Eeniro pantayitawitakarini, omaanta eero nokijantzimi, eero nokenkithashiryaakoteemi eejatzi.

⁴⁹ Eeniro ijeekaeyakini owaeyeencharini, rojampitawakagaeyanakani:

—¿Tsikama iitayaarika irika, ipyakotakaanakanawori antzirori kaari kameethatatsi?

⁵⁰ Omaanta Jesoshi eekiro riyaatatzi ikantziro roori:

—Pameentakina, rootaki pawijakotantaari. Piyateee kameetha, piweshiryaaperotaneeya.

Oyaateeyakirini Jesoshi tsinani amitakopiinteeyiririni

8 Roojatzi Jesoshi ikinakinayitanakini nampitsikipaeni. Ikenkithatakagaeyakirini atziri, ikamanteeyakirini:

—Rooteensi ipinkathariwenteeyemini Tajorentsi.

Kijokiro rowakiri riyotaanewopaeni, ikaatzira 12, ² eejatzi oyaateeyakirini tsinanipaeni. Tema apanipaeni roori ikyaantawitakawo kamaari, eejatzi paashinipaeni omantsiyatashitawitaka omaanta retsiyatakoeyeroni Jesoshi. Owaero apaani tsinani Mariiya makaraarajato. Ikaatawita kamaari jeekantawitawori 7. ³ Eejatzi paashini oyaatziriri, owaero Jowaana, iina Kooja. Riraga Kooja, rirotaki amitakotziriri pinkathari Eroreshi. Eejatzi oyaatakiri Sosaana, eejatzi paashinipaeni tsinani. Iroka tsinanipaeni amitakopiinteeyakirini Jesoshi, opapiinteeyakirini koetyeemotakariri.

Roshiyakaawentziniri ookakitziro okithoki teriiko

(Mt. 13.1-23; Mr. 4.1-20)

⁴ Ipiyotawenteeyakarini Jesoshi oshekini atziri, roojatzi roshiyakaawenteeyakinirini ookayitziro okithoki teriiko, ikanteeyakirini:

⁵—Riyaataki shirampari rookakitziro okithoki teriiko owantsiki. Apanipaeni pariyapaentsiri awotsiki: raatzikayitakironi anashitayitacharini, ikanta ipokaeyapaakini konthawopaeni rowaeyapaakawoni, ithonkapaakiro pariyapaentsiri. ⁶ Paashinipaeni pariyapaentsiri mapimashiki. Oparithawitanaka eechonkiini, omaanta tee ashepathatakoperotzi, rootaki ojampishitanakari, intsipaete okamaeyanakini. ⁷ Paashini okithoki opariyapaaki kitocheemashiki: oshookawitanaka, omaanta ananakiro kitocheepaeni, rootaki okamantanakari. ⁸ Omaanta paashini opariyapaaki kameethariki kipatsi: oshookanaki kameetha, okithokitaperotanaki osheki.

Rootaki roshiyakaawenteeyakiniririni. Roojatzi ishintsithatanakiro ipaante, ikanteeyanakirini:

—Eenitatsirika pikempita pikemantari, powayempitaperotyaaawo iroka nokantakimirika.

⁹ Rojampiteeyakirini riyotaanewopaeni:

—¿Oetaka kantakotachari poshiyakaawentziri inkaaganki?

¹⁰ Rakanakiri:

—Eerokataki aapatziyariri Tajorentsi, rootaki ikowakaantakimiri irira piyoteeyeroni eeroka kaari riyoteeyini paashinipaeni atziri kaari aapatziyariri. Eeroka niyotakaakimi tsika ikanta Pawa ipinkathariwenteeyakimini. Omaanta noshiyakaawenteeyakinirini paashinipaeni: ramineeyawityaani irirapaeni, omaanta eero riyotakoperotziro oetarika iñaawityaari; ikemaeyawityaani, omaanta eero riyotakatziro ikemaeyawitakarini.

¹¹ Rootaki iroka noshiyakaawentzimiri: rowaga okithoki oshiyakaawentzirori iñaani Tajorentsi. ¹² Iroka awotsi opariyantawitapaakari okithoki oshiyakaawentziri kemaeyawitawakaworini iñaani Tajorentsi: ipokapaaki kamaari, rookakagaeri ikenkithashiryaawitakawowa iñaani Tajorentsi. Tee ikowakayiri raapatziyari eejatzi rawijakote. ¹³ Rowaga mapipookiteentsiri opariyantawitapaakari okithoki, oshiyakaawentakiri atziri weshiryaawentawitanakawori iñaani Tajorentsi, inimotawitakari. Omaanta tee ikyaaryoowentziro: aririka opomeentsitzimotakari raapatziyari, roojatzi rookantaneeyawo. ¹⁴ Iroka kitocheemashi opariyantawitapaakari, oshiyakaawentakiri kemaeyawitakaworini iñaani Tajorentsi, omaanta ikenkithashiryaapiintziro rantapiintziri, iweshiryaawentawo owaagawontsipaeni, eejatzi ikowaki ikimoshirewentashityaawo oetarikapaeni kaari kameethatatsi. Ratsipetashitakawo ikemawitawo iñaani Tajorentsi: tee raapatziyawo kameetha, tee rantaperotziniri rirori ikowakaawitariri. ¹⁵ Omaanta iroka okameethatzi kipatsi oshiyakaawentziri atziri kemaperotawakirori iñaani Tajorentsi. Ikyaryoowentaperotanakiro kameetha raapatziyaperotanakawo, ikameethashiryaanaki rajankaneki. Rirokaki antaperotzirori maawaeni ikowakaakiriri Tajorentsi. Tema riyotaakiri paashinipaeni iñaani Tajorentsi.

Roshiyakaawentakirini Jesoshi ootamentotsi

(Mr. 4.21-25)

¹⁶ Eenitatsi paashini roshiyakaawentakiririri Jesoshi riyotaanewo, ikanteeyakirini:

—Aririka oonthoteri ootamentotsi amineeyantyaarini, ¿arima ataapatakotakiri kantziriki? ¿Arima amanakiri tsikarika? Okameethatzi owakoteri jeñokiini okoñaatantyaari oetarikapaeni. Rootaki imatantapaakyaawori kyaapaentsirira iñaapaakiro oetarikapaeni jeekatsiri inthomaenta. ¹⁷ Okimitaka iroka iinja okoñaatanaki maawaeni amanayitawitarini iroñaaka riyoteeyanakironi maawaeni okaatzi anteeyakirini. ¹⁸ Paamayawowa okameethatzi pikemaperoyawakinani piyoteeyanteeyarini. Eechonkiini piyotaki iroñaaka, omaanta aririka pikemaperotena, nothotyeeyemironi niyotakaaperoyemini. Aririka piitakaashiwita piyotzi, eero pimatziro paapatziyawo niyotaawitakimirika, eejatzi ari pipeyakotakiro okaatzi piyotawitari eechonkiini: tekatsi piyotzimaetaneeya.

Riyaatashiteeyakirini isheninkapero Jesoshi iñeeri

(Mt. 12.46-50; Mr. 3.31-35)

¹⁹ Okantaka iyaatashitantanakari Jesoshi riniro, otsipateeyanakarini rirentzipaeni. Rareeteeyapaakani pankotsiki janta ijeekakinta rirori, omaanta tekatsi ikantapaakya rontsirokaeyapaakyaarini: rookagaeyakirini oshekipaeni atziri. ²⁰ Ikaman-teetakiri Jesoshi:

—Okowapaakimi piniro, eejatzi pirezzipaeni. Ojeekapaaki janta inkokironta.

²¹ Omaanta rakanakiri:

—Ninirontakawo maawaeni aapatziyaperoeyakaririni Tajorentsi, maawaeni antaperotziniriri ikowakaakirori. Eejatzi maawaeni aapatziyariri riroteeyakini yeeyipaeni, choenipaeni.

Romaerintakiro Jesoshi tampyaa eejatzi omoetonkaari inkaare

(Mt. 8.23-27; Mr. 4.35-41)

²² Paashini kitejiri rotetanaka Jesoshi pitotsiki, itsipateeyakarini riyotaanewopaeni. Ikantakiri:

—Thame amontyagaeyaneeni intatsikeronta inkaare.

²³ Ikantaka riyataakoeawitanakani, aakotanakiri tampyaa. Jatakotaki niyankaani, ari janta opataki pitotsi imaanaki Jesoshi. Roojatzi omapokaeyakirini antawo tampyaa, otetaatapaakawo iinaa pitotsiki, rooteentsi itsitsiyakoeyenimi.

²⁴ Roojatzi ikaakantanakari riyotaanewopaeni ikantakiri:

—¡Iyotaanari! ¡Pipiriinte! ¡Rooteentsiwee atsitsiyakoteeyeni!

Ari itzinaanaka, roojatzi rojantzikaantakawo tampyaa, ipeyeero omoetonkaari: opeyaperotanaa kameetha. ²⁵ Ikantziri riyotaanewo:

—¿Litaka kaari pameenteeyantanani?

Ithaawanteeyanakarini, eejatzi rotsikanateeyanakarini. Ikantawakagaeyanakani:

—¿Ninkama irika? Omaerintakirori tampyaa, eejatzi omoetonkaari: ipeyeero. Tee añaapiintziri kimityaarini irika.

Rookaeniri Jesoshi atziri iyamaarite

(Mt. 8.28-34; Mr. 5.1-20)

²⁶ Ipoñaanaka Jesoshi Karireeyaki, roojatzi rareetapaaka intatsikeronta: janta Karaaraki. ²⁷ Raatakotapaaka, rayiiteeyapaakini kipatsiki. Iñaapaakiri atziri kyaantawitariri kamaari: ojamanitaki ijeekamerikitzi tee ikithataawo iithaari. Tee ijeeki pankotsiki, inta ikinakinamerikitzi janta kaminkarimashiki.

²⁸ Iñaantawakariri Jesoshi, rotziwerowashitawakari, roojatzi icheraakaanakarini iyamaarite ipaantekira shirampari, ikantakiri:

—¿Litaka poñaashirenkantanari? Niyotawakimi: eerokataki Itomi Tajorentsipero jeekatsiri jenokinta. Eero powashironkaana.

²⁹ Rootaki ikaemantanakari, ithaawantawakari Jesoshi, riyotaki kamaari rotyaantatyeeeri. Riraga shirampari ojamanitaki ijeekantakari kamaari, ikinakaapiintziri tsikarikapaeni. Roojotapiintetawitari rakoki eejatzi iitziiki karenathaki, omaanta osheki ishintsitakaakiri kamaari, ithatyaakiro karenatha roojotanteeyataririni. Aririka ithatyaanakiro, ishiyakaanakari kamaari janta teenta ijeeki atziri. ³⁰ Rojampitakiri Jesoshi:

—¿Oetaka piwaero?

Rakanakiri:

—Nowaero Oshekyaaantzi.

Rootaki iitantakari Oshekyaaantzi ijeekantakari inthomaenta oshekini kamaari. ³¹⁻³² Ari ijeeki janta tyonkaarikiini osheki chaancho rowaeyani. Riraga kamaari ikanteeyakirini Jesoshi:

—Eero potyaanteeyanani jaawikinta otsitenikaakitziinta inta nokowaki potyaanteeyenani janta chaanchoki, nokyaantapaakyaari rirori.

Ikantanakiri:

—Piyaateeyeni.

³³ Roojatzi rookaeyantanaarini shirampari, ishirinkashitanakari chaanchopaeni, roojatzi ishiyeeyantanakani riroripaeni ipariyeeyanakini impeetaki, ipiinikaeya-paakini inkaareki, motoririri, motoririri. Tsitsiyeeyapaakini maawaeni.

³⁴ Riraga shentawitariri chaancho iñaantawakariri, ishiyeeyanakani janta nampit-siki ikamanteeyerini isheninka eejatzi jeekaeyatsirini owantsiki. ³⁵ Roojatzi ipokaeyantanakani atziri ramineri riraga kyaantawitakariri kamaari, oetarika aw-ijimotakiriri. Iñaapaatziiri, tekatsitane, tee ishinkiwentanaa, ijeekae kameetha Jesoshiki. Ikithaataawo imaatha, kenkithashiryaaperotanaa kameetha iroñaaka. Ithaawanteeyapaakarini. ³⁶ Riraga ñaaperotakiriri ikamanteeyawakirini maawaeni inampijatzji okaatzi rantakiri Jesoshi, ithotyaawakiniri. ³⁷ Osheki ithaawaeyanakini maawaeni nampitawori jaga. Rotyaanteeyerini Jesoshi, ikantziri:

—Piyaatee, eero pipokae eejatzi.

³⁸ Omaantakya riraga kyaantawitakariri kamaari ikantawitakari Jesoshi:

—Nokowaki noyaataneemi.

Omaanta ikantziri:

³⁹ —Eero poyaatana. Aritaki pijeeki, piyaatee pipankoki. Pikamanteeyapaerini pinampijatzjipaeni ikaminthaakimiri Tajorentsi.

Roojatzi riyaatantanaa, ikinakinayitanakini nampitsiki, ikamanteeyakirini inampijatzjipaeni:

—Piñaakina: osheki ikaminthagaana Jesoshi.

Retsiyatakoteero Jesoshi ojokaatzirori iraa eejatzi ipiriinteero rishinto Jaero

(Mt. 9.18-26; Mr. 5.21-43)

⁴⁰ Roojatzi ipiyantanaa Jesoshi, imontyaanaawo inkaare. Royagaeyakirini osheki atziri, raakameethateeyawaerini. ⁴¹⁻⁴² Itonkiyotawakari shirampari iitachari Jaero: rirotaiki jewatakaantatsiri janta pankotsiki ipiyotantapiintarira joriyopaeni. Rotzi-werowashitapaakari iitziki Jesoshi ipinkathatantapaakariri, ikantapaakiri:

—Thame nopankoki, rooteentsi okame nishintyo.

Apinto rishinto, okaataki ojarensite 12. Roojatzi royaatanakiri, rawitsina-gaeyanakirini oyaateeyanakiririni. ⁴³ Oyaatanakiri eejatzi tsinani ojokaatzirori iraa, okaatakotaki 12 ojarensite ojokaatakiro. Osheki raawintawitakawo; othonkakiri oorikite aawintakaanantari. Omaanta tekatsi materoni etsiyatakoteroni. ⁴⁴ Okinashitapaakiri itapiiki opampitzitakiri iithaari okaatapaakira, roojatzi opeyantanaa iraa. ⁴⁵ Roojatzi ikantanaki Jesoshi:

—¿Ninka pampitzitakinawori noethaari?

Ikanteeyanakini paashinipaeni:

—Tee nopampitzitzimiro piithaari.

Roojatzi ikantanakiri Peetero:

—Iyotaanari, pamine, ikaateeyini atziri osheki rinkiteeyakimini, rawitsineeyaki-mini. Eekiro pikantanakitzi: “¿Ninka pampitzitakinawori noethaari?”

⁴⁶ Omaanta royiikiitakari rirori:

—Eenitatsi pampitzitakinawori. Okamantakina notajorenka: eenitatsi notajonkakowentero.

⁴⁷ Iyotanaki tsinani tekatsi okantya omanapithateri opampitzitakirira iithaari. Ompetatanaka, iyaatashitanakiri, otziwerowashitapaakari, okantapaakiri:

—Naakataki antzitakimirori piithaari, rootaki netsiyatakotantaari nojokaawitawoni nira.

Ikemaeyawakironi maawaeni atziripaeni. ⁴⁸ Ikantakiro Jesoshi:

—Tsinani, pameentakina, rootaki petsiyatakotantaari. Piyaatanee kameetha pipankoki, pikimoshiretanee.

⁴⁹ Eenirowa ikenkithawaetakayiro tsinani, areetapaaka paashini ikaateeyinira ijeeki Jaero ikamantapaakiri:

—Kamanaki pishinto. Eero poñaashirenkantari iroñaaka iyotaantatsiri riyate apankoki.

⁵⁰ Ikemawakiri Jesoshi, roojatzi ikanantanakari:

—Eero pikantashirya. Aririka pameentena, ari añaagae pishinto.

⁵¹ Ari rareteeyapaakani pankotsiki. Ikantzi Jesoshi:

—Eero eeroka pikyeeyapaeni: intakya rirori kyaatsini Peetero, Jowa, Jantyaako, iri, eejatzi iniro, ari ikaate.

⁵² Eeniro riraakoeyakawoni osheninkapaeni, rowashiretakoyakawoni. Ikan-teeyakirini Jesoshi:

—Eero piraakoeyawoni: tee okamaperotzi, inta omaatzi.

⁵³ Ishirontawenteeyanakarini, tema riyoteeyakini kamaperotaki. ⁵⁴ Roojatzi roerikawakotapaakiro, ishintsithatapaakiro ipaante, ikantzi:

—¡Ewankawo, pipiriintanee!

⁵⁵ Roojatzi opiriinantanaa. Ikantakiro iniro:

—Pipero owanawo oyaata.

⁵⁶ Ashitaanitachari ari rotsikanatanakari ikantanaki:

—¡Pamine! ¡Imatakiro ipiriintziro kaminkawo!

Omaanta ikantakiri Jesoshi:

—Eerowa pikamantakowaetana iroñaaka okaatzika piñaakiri.

Rotyaantakiri Jesoshi riyotaanewo ikenkithatakagaeyerini atziri

(Mt. 9.35-38; 10.5-15; Mr. 6.7-13)

9 Ipiyoteeyakirini Jesoshi riyotaanewo 12, imatakagaeyakirini itajorenkaki, itajonkakowenantaari paashinipaeni, ikanteeyakirini:

—Nokowaki pookakaakowenteeyerini atziri kyaantawitariri iyamaarite, pi-materi pookeri maawaeni kamaaripaeni, eejatzi petsiyatakoeyerini maawaeni mantsiyatayitatsirini. ² Iroñaaka piyaateeyeni. Pikinakinayitanakini, pikamanteeyerini atziri: “Rooteentsi ipinkathariwenteeyemini Tajorentsi”. Eejatzi petsiyatakotayiterini mantsiyayitatsirinipaeni. ³ Nokantemi, tekatsi paanaki: eero payi paashini pimaatha, pikotzi, pithaate, powanawo, piyorikite, pipewiryaakogo, apatziro pikithaatakarika. ⁴ Ninkarika aakameethatawakimini ari pijeekapaaki. ⁵ Eerorika raakameethateeyawakimini jeekatsiripaeni, powaaganakya, eejatzi potekakontatanakya piitzikira riyotantyaari eero pipiyashitari eejatzi. Pikanteeyanakirini: “Iroñaaka tee pikemijantana, ari rowashironkaemi Tajorentsi iinja”.

⁶ Roojatzi riyaatanteeyanakani, ikinayitanakini nampitsikipaeni. Ika-manteeyakirini atziri tsika ikanteeyaka rawijakotanteeyaari. Eejatzi retsiyatakotayiteerini mantsiyatayitatsirini.

Riraga Erooreshi ikowaki iñeeri Jesoshi

(Mt. 14.1-12; Mr. 6.14-29)

⁷Ikanta riraga pinkathari Erooreshi ikemakotakiri rantayitakirini Jesoshi, itajonkantayitakini. Tee riyotzi oetarika ikenkithashireeyaari. Ikanteetayitzini: “Irira Jesoshitatsiri rirotaki Jowani: piriintaachari”. ⁸Ikantayitzini paashinipaeni: “Roñaagantapaa eejatzi Iriiyashi”. Paashini kantayitatsirini: “Piriintaa paashini kamanantzirorini iñaani Tajorentsi”. ⁹Omaanta ikantzi Erooreshi:

—Nothatyaakaantakiri Jowani: kamataaki. Omaanta, ¿ninka irika akemakoeyakirini itajonkakowenteeyakirini atziripaeni? Nokowaki noñeeri.

Ikaatzi 5.000 shirampari ipakiri Jesoshi rowanawo

(Mt. 14.13-23; Mr. 6.30-46; Jowa 6.1-15)

¹⁰Ikanta ipiyeeyanaani rotyaantanewo Jesoshi, ikamanteeyapaerini rantayitakirini. Rothatagaeyaneerini ragaeyaneerini riyotaanewopaeni janta Wetheeraki.

¹¹Omaanta riyoteeyakini atziri jatanaki, roojatzi royaateeyantanakarini. Riraga Jesoshi riwethateeyawakarini riyotagaeyakirini tsika ikanta Tajorentsi ipinkathariwenteeyakirini. Eejatzi retsiyatakoeyakirini mantsiyaripaeni. ¹²Okantaka otsiteniityaanaki, ipokashitapaakiri riyotaanewopaeni, ikanteeyapaakirini:

—Paminerotya, kaankiityaaki jaka. Potyaanteeyerini atziri iroñaaka nampit-sikipaeni: raminantyaari imagaeyantyaarini eejatzi rowaeyantyaarini.

¹³Omaanta ikantawakiri:

—Pipaeyerini eeroka rowaeyaarini.

Ikantanaki:

—Tekatsi nopayeririni. Pamine, okaataki jaka paa apawakooni, eejatzi apite mereto. ¿Pikowakima niyaateeyeni namanantakiteniri rowaeyaarini maawaeni irikapaeni? Eenitatsi oshekini atziri.

¹⁴Aamaashitya ikaateeyini shirampari 5.000 ipiyoteeyakani. Ikantziri Jesoshi:

—Poejeekaeyerini maawaeni: pinashitayityaarini ikaatayiteni 50 piyotachani, eejatzi paashinipaeni ikaate 50. Eejatzi ikimiteeyakyaani maawaeni.

¹⁵Ari ikanteeyakirini, roejeekaeyakirini. ¹⁶Roojatzi roerikantakawo Jesoshi paa, eejatzi mereto. Raminanaki jenokinta, ikantziri Iriri: “Ariwee, Pawa, pipakinawo nowanawo”. Roojatzi ipantakari riyotaanewo, ikantakiri:

—Ajaa, poshirinkeniri riraga piyoteeyencharinira.

¹⁷Rowaeyakani maawaeni, ikemaeyapaakani. Roojatzi raantayitaawoni tzima-gaantapaentsiri, roteteero kantziriki. Okaatzi riyeekiteeri 12.

Ikantziri Peetero: “Eerokataki Jesoshi riraga Rotyaantanewo Tajorentsi”

(Mt. 16.13-23; Mr. 8.27-33)

¹⁸Paashini kitejiri riyataanaki apaniroeni Jesoshi ikenkithatakaeri Iriri. Riyoshitanakiri raanakiri riyotaanewoperopaeni 12. Roojatzi rojampitantakari:

—¿Litaka ikenkithashiryakoperotanari ajoriiyotzinkaritepaeni? ¿Tsikama noeta-perotaka naari?

¹⁹Rakanakiri:

—Ikantayitzini apaanipaeni: “Rirojatziita Jowani kaawoshitantawitacharini, piri-intaacha”. Irira paashini ikantzi: “Rirojatziita Iriiyashini, oñaagantapaacha eejatzi”.

Irira paashini ikantzi: “Rirojatziiita paashini kamanantzirorini iñaani Tajorentsi, piriintaachari”.

²⁰ Roojatzi rojampitananakari rirori ikantanakiri:

—Omaanta eeroka, ¿tsika pikanteeyinika?

Rakanakiri Peetero:

—Eerokataki Rotyaantanewo Tajorentsi naamagaeyakarini.

²¹ Omaanta ikantaperoeeyirini:

—Eerowa pathawayitawo pikamanantawaetzi, pikante: “Jesoshi rirotaki Rotyaantanewo Tajorentsi, riraga Owawijaakotantatsini”. ²² Kyaaryo, nopoñaanaka jenokinta, nokoñaatapaaki jaka kipatsikika omaanta osheki nokemaatsitya paata. Itheenkaeyenani aataperoteenchari, jewatayitziririni, ñaanakowenantatsiripaeni, iyotaantzirori Iwaperite Tajorentsi, maawaeni. Ikanteeyenani: “Kaari irira Jesokirishito”. Rowamaakaantena, okaate kitejiri 3, nopiriintanee eejatzi.

Ikantzi Jesoshi: “Poyaataperoeyanakinani: eero piperawenteeyawoni”

(Mt. 16.22-28; Mr. 8.32-38)

²³ Roojatzi ikanteeyantakarini Jesoshi maawaeni:

—Pikowaeyakinirika poyaataperoeyanakinani, otzimatyee pookaperoeyanakironi oetarikapaeni inimoteeyawitzimirini eerokapaeni pantziri, inta maawaeni kitejiriki pipomeentsiwenteeyaawoni nokowakagaeyakimirini naari, omawitya rowamaan-teetemi, omawitya ikijanteetemi. ²⁴ Aririka pantawaetawentashitya eeroka iroñaaka, eero piyotaperotziri Tajorentsi, eejatzi eero pijeekimoteeri iinja. Rooma aririka pinintaperotena naari, eejatzi pipomeentsiwentayitenawoni nokowakagaeyimirini naaka, eero patsipetashitawo, inta piweshiryaaawentyaari iroñaaka Tajorentsi, eejatzi pijeekimotapaeri iinja. ²⁵ Omawitya pipiyotaperotawityaaworika osheki owaagawontsi jaka kipatsiki, omaanta pipeyakotakiririka Tajorentsi, eero piyaatzi jenokinta ijeekinta rirori. Tema patsipetashiteeyawitakawoni maawaeni pashiteeyawitakarini. Ñaakiro, tekatsi pikantya pipinateri Tajorentsi ijeekakaantemiri janta inampikinta. ²⁶ Tema naaka poñaachari jenokinta, natziritapaaki jaka kipatsikika. Eejatzi nopiyanee janta. Roojatzi iinja nopiyanteeya eejatzi jaka kipatsikika, notajorentsiperotapaaki: nokimityaari Pawa eejatzi maawaeni ronampiri, riraga kameethaperotatsiripaeni. Rootaki okameethanteeyaari pikenkithashireeyaani: aririka pipashiwentakayena naaka iroñaaka, eejatzi aririka pipashiwentakayaawo noñaani, ari iinja nopashiwentakaapaemi eeroka aririka nopiyee. ²⁷ Omaanta kyaaryo iroka nokamantemiri, eero namatawitzimi: eerorika pikamita, piñaayitawakironi tsika ikanta Tajorentsi ipinkathariwenantzi.

Ipaashinitzimotakiri Jesoshi riyotaanewo

(Mt. 17.18; Mr. 9.28)

²⁸ Rootzimateentsi awijanaki apaani tominko riyaatantakarini Jesoshi tonkaariki, ikenkithatakayiri Iriri. Raanakiri Peetero, Jantyaako, eejatzi Jowa. ²⁹ Eenirowa ikenkithatakaakiri Iriri, ari omapokashitapaaka ipaashinipootanaki, eejatzi oshipakiryaperotanaki iithaari, ochookyaakiri riraga amineeyakiririni. ³⁰ Romapokashitapaakari eejatzi apite shirampari, ikenkithatakaapaakiri Jesoshi. Riraga ayiitapaentsiri rirotaki Moeseeshini eejatzi Iriiyashini; ³¹ tee ikimitee akimiteeyanika aaka, ikameethaperotaki: ikimiteeyakarini jenokijatzi.

Ikenkithatakaawakagaeyakani 3: ikenkithatakotakiro ikame iinja Jesoshi janta Jerojareeki. ³² Osheki ipochokyaayitawitanaka Peetero eejatzi itsipateeyarini, omaanta tee imagaeyini. Ramineeyakirini Jesoshi, ishipakiryaaiki, ikimitanakawo kitejiri. Eejatzi ramineeyakirini riraga itsipateeyakarini. ³³ Rooteentsi ipiyanee riraga apiteteentsiri, ikantziri Peetero:

—Iyotaanari, kameethataki pamakinaka jaka, noñeeyakimini. Iroñaaka nokowaki niwetsikemi 3 pankoshintsi: apaani pashi, apaani rashi rirori Moeseeshi, eejatzi apaani rashi rirori Iriiyashi.

Ikanta Peetero iñaawaetashitanaka, tee ikenkithashireeya oetarika iñaawaeteri. ³⁴ Omapokashitapaakari eenirowa ikenkithawaeteeyini menkori, otzikagaeya-paakirini, roojatzi ithaawaeyantanakani. ³⁵ Roojatzi ikemaeyakirini Tajorentsi, iñaawaetaki menkorikira, ikantanaki:

—Rirotaki irika notyomi nonintaperotanewo: pikemijanteeyawakirini.

³⁶ Roojatzi ramineeyantawitanarini: tekatsi iñaanee, apatziro Jesoshi apaniroeni ikatziya. Ikanta imaneeyakironi okaatzi iñaakiri, ojamanitakotaki, tee ikamantawaetzi. Paatakya ikamantakoteeripa okaatzi iñaakiri.

Retsiyatakoteeri Jesoshi eentsi ikyaantawitakari kamaari

(Mt. 17.14-21; Mr. 9.14-29)

³⁷ Okitejitanaki, roerinkaeyanakani, itonkiyoteeyawakarini osheki atziri. ³⁸ Ikantawakiri apaani:

—Iyotaanari, pikaminthaaneenari notyomi napintzite, tekatsi paashini.

³⁹ Rowariyaapiintziri kamaari, ikaemakaapiintziri. Rompetatakaapiintari, ishimoretakaapiintari. Rowashironkaapiintakiri: tee rotsiparyaaneentari.

⁴⁰ Nokantawitakari piyotaanewopaeni retsiyatakoterimi, omaanta tee imatziri.

⁴¹ Rakanakiri Jesoshi:

—Eero imatziri: tema ari pikaateeyini pitheenkanteeyini, rootaki kaari imatan-tari kamaari; tema pikenkithashiryaneenta. Osheki neshiwentakimi notsipatakimi niyotagaeyawitakimironi iñaani Tajorentsi. ¿Tekiraatama piyotakoperoeironi ita-jorenka Tajorentsi? Pamakinari pitomi jaka.

⁴² Rootaki iniyankitakaawitapaakari itomi, romapokashitanaka kamaari iparyaakaakiri kipatsiki, tereei, rompetatakaakari tonki, tonki. Roojatzi rotyaanantaari Jesoshi kamaari, rowawijaakoteeri eentsi. Ikanteeri Iriri:

—Irika pitomi: awijakotee iroñaaka.

⁴³ Rotsikanateeyanakarini kameetha maawaeni atziripaeni, ikantawakagaeyanakani:

—Tema itajorentsi-perotaki kameetha Tajorentsi.

Rapiiteero Jesoshi ikamantakota ikame iinja

(Mt. 17.21-23; Mr. 9.29-32)

Eenirowa rotsikanateeyakarini, ikanteeyakirini Jesoshi riyotaanewo:

⁴⁴ —Pikenkithashiryaperotero iroka nokamantemirika. Eero pipeyakotziro. Nopoñaaka naaka janta jenokinta, nokoñaatapaaki jaka kipatsikika, omaanta iinja aritaki raakaanteetakina.

⁴⁵ Omaanta tee riyoteeyawakironi ikantawitakariri. Tee ishinetziri Tajorentsi riyotakoeyawakironi. Ithaawanteeyakarini rojampiterimi oetarika ikantawitariri.

Ikantziri Jesoshi riyotaanewo tsika ikantyaari ipinkatharitanteeyarini

(Mt. 18.1-5; Mr. 9.33-37)

⁴⁶ Roojatzi ikantawakagaeyanakani riyotaanewopaeni Jesoshi, raamagaeyakani, ikantzi:

—Jaka akaateeyinika: ¿ninka anaakotantaatsini ipinkatharitee? ¿Naakama pipinkathateeyeni?

⁴⁷ Riyotakotakiri Jesoshi oetaka ikenkithashireeyakarini. Ikaemakiri eentsi:

—Pipokanaki jaka okaakini.

⁴⁸ Roojatzi ikanteeyantanakarini riyotaanewopaeni:

—Pamineri irika eentsi, aapatziyanari. Aririka petakotyaari irika eentsika, eejatzi petakotakina naari. Aririka petakotakina naari, eejatzi petakotakari otyaantakinari. Aririka petakotyaari paashinipaeni atziri, aritaki pipinkatharitaki iinja.

Retsiyatakotantaki paashini aapatziyariri Jesoshi

(Mr. 9.38-40)

⁴⁹ Roojatzi ikanantakari Jowa:

—Iyotaanari, chapinki noñaakiri shirampari janta rowawijaakotayitakirini kyaantawitariri kamaari. Ikamantawitakina raapatziyimi, rootaki imatantariri rowawijaakotziri. Omaanta tee kijokiro rowaeyeeni aaka rootaki nookakaantakariri rowawijaakoteri kyaantawitariri kamaari.

⁵⁰ Rakanakiri Jesoshi, ikantziri:

—Eero pithañaakotari. Irira tee ikijeeyeeni, tema rantakinawo nokowakaakiriri. Rootaki atsipateeyantakaririni.

Riraga jamaaryajatzi tee raakameethatziri Jesoshi

⁵¹ Rooteentsi areetya kitejiri riyatee Jesoshi jenokinta. Apatziro ipoñaanaka riyataanaki Jerojareeki. ⁵² Rotyaantakiri riyotaanewo, ikantakiri:

—Thame pityaawo janta Jamaaryaki, pamine ajeekanteeyapaakyaarini.

⁵³ Ikanta riyataawitanaka, omaanta riyoteeyakirini jamaaryajatzi riyaatatye Jesoshi janta Jerojareeki, rootaki kaari ishinetantawakari roojeekawakiri inampiki. Roojatzi ipiyantanaa, ikamantapaeri Jesoshi, ikantziri:

—Eero ishinetee amaye inampiki.

⁵⁴ Ikemantawakari Jantyaako eejatzi Jowa, ikantakiri:

—Nowinkatharite, ¿pikowakima nokanteri Tajorentsi itagaeyerini maawaeni jamaaryajatzi? Nokimityaari Iriiyashini paerani: itaakaantakirini joraaropaeni kijeeyakiririni.

⁵⁵ Rookathatanakiri Jesoshi, ikantanakiri:

—Tee okameethatzi akijeri. Tee piyoteeyini eeroka tsika pikantakari: tee pikameethashiretzi. ⁵⁶ Naaka poñaachari jenokinta, natziritapaaki jaka kipatsikika. Tee ro nopokantya nowamaayiterini atziri, inta nopokantari nowawijaakoeyerini.

Roojatzi rowagaeyantanaani paashiniki nampitsi.

Riraga kowatsiri oyaateeyeririni Jesoshi

(Mt. 8.18-22)

⁵⁷ Ikanta ikineeyanakini awotsiki, itonkiyotawakari shirampari, ikantawakiri Jesoshi:

—Nowinkatharite, nokowaki noyaataperotanakimi, tsikarika piyaate.

⁵⁸ Ikantanakiri:

—Naaka poñaachari janta jenokinta nokoñaatapaaki jaka kipatsikika nowawijaakotantyaariri atziri. Pikemijantawakiro iroka nokamantemiri: riraga otsitziniro eenitatsi imoo imaapiinantari, riraga jenokiweripaeni eenitatsi imaashi; omaanta naaka, tekatsi nopanko nomaantyaari.

⁵⁹ Roojatzi ikantakiri paashini atziri:

—Poyaatanakina eeroka.

Rakanakiri ikantzi:

—Nowinkatharite, nokowawitaka, omaanta ikamawakiita pawa. Aririka nokitatanakiri roojatzikya noyaatantanakimi.

⁶⁰ Rakanakiri Jesoshi:

—Eeniro ikaateeyini theenkantatsiripaeni, rirotaki kitaterini aririka ikamaki. Omaantakya eeroka, thame poyaatena pikamanteeyeriniita atziri tsika ikanta Tajorentsi ipinkathariwenanteeyeerini.

⁶¹ Ikantziri paashini shirampari:

—Aritaki, nowinkatharite, noyaataperotanakimi: omaanta niteeyapaentyaariniita niwethateeyapaentyaariniita nosheninkapaeni.

⁶² Omaanta rakanakiri Jesoshi:

—Pithapaterorika kipatsi pipankiwaetantyaari piwankiri, eero paminami-nawaetzi tsikarikapaeni, eero otzipitziwaetantanaka pithapatakiri. Eejatzi okimitaka roori: pikowakirika ipinkathariwentemi Tajorentsi, poyaataperotena, eero pikenkithashiryaapiintziro panteero eejatzi pantapiintawitarini paerani.

Rotyaantakiri Jesoshi 72 kenkithatakaanteeyatsirini

10 Roojatzi rotyaanteeyakirini Awinkatharite osheki riyotaanewopaeni reewateeyanakini, ikaateeyini 72. Ikantawakiri:

—Piyaateeyini nampitsikipaeni nokanteeyakimirini, apite pikantawakaayitanakyaani. Eekiro nimpaeemi iinja naari. ² Okimitaaka pankirentsi oshekiterika okithoki tekatsiperorika owiiteroni apaatanakya okithoki rooma tee roshakitzi owiiteroni. Eejatzi okimitaka ironaaka eeniro oshekipero atziri kaari aapatziyana. Pamanapiinteri Awinkatharite rotyaanteeyantyaaririni osheki amitakotemini pikenkithatakagaeyerini atziri, riyaatanteeyaarini rirori jenokinta. ³ Pamine, osheki opomeentsitzimoeyemini, osheki rowashironkaeyemini theenkantatsiri: pikimityaari owisha, rojatekakari manitzipaeni. Ironaakakya, piyaateeyini pikenkithateeyeni. ⁴ Eero paanaki pithaate, piyorikite, pijapatote. Aririka pitonkiyotawakyaari atziri niyanki, eero pikatziyakaari pikenkithawaetakayiri, omaanta pawijanakiri: apatziro powaanakiro janta nokantakiminta. ⁵ Tsikarika pijeekapaaki, pikanteri Tajorentsi ramitakoteri ashitawori ipanko raapatziyanteneri ijeekantyaari kameetha. ⁶ Aririka raapatziyana, ari rawijakotee, ijeekantyaari kameetha. Rooma eerorika raapatziyana tee patsipetashitawo pikenkithatakayiri iinaani Tajorentsi:

tema pantakiniri iroka nokantakimiri. ⁷Tsikaerika janta piyeekapaaki, aritaki piyeekayapaakini. Eero pikinakinayitzini pankotsikipaeni. Poyaawo oetarika ipawakimiri, eejatzi pirero, maawaeni. Okameethatzi ipawakimi oetarikapaeni koetyeemotakimiri: riraga atziri antawaetatsiri ikameethatzi ipineeteri. ⁸Tsikaerika pareetapaakya, aririka raakameethatawakimi, powapaakyaawo oetarika ipawakimiri. ⁹Eenitatsirika mantsiyaripaeni, petsyatakoeyerini. Pikamanteeyerini maawaeni: “Rooteentsi ipinkathariwenteyemini Tajorentsi”. ¹⁰Omaanta eerorika raakameethatawakimi paashinipaeni atziri, pikanteeyanakirini: ¹¹“Pike-maeyawakinani: ikowawita Tajorentsi ipinkathariwentemimi, omaanta tee pikoyi. Tee paakameethateeyawakinani, eejatzi okimitaka, tee paakameethatawakiri Tajorentsi. Iroñaaka pashironkagaeyaani”. ¹²Rootaki nokowakiri pikamanteriri. Ñaakiro, paerani riraga joroomajatzini imaninteeyakirini Tajorentsi rootaki ithonkanteeyakaririni. Omaanta eerorika raapatziyeeyawakimini atziri iroñaaka, ari iinja ranaakotaperoteri joroomajatzini ikemaatsitaperoteeyaawoni osheki.

Ikenkithatakotakiri Jesoshi piyatheyakaririni

(Mt. 11.20-24)

¹³Eejatzi ikantzi Jesoshi:

—Ashironkaamatsiterini korashiinijatzii eejatzi wetheerajatzii: osheki iñaakoeyawitakinawoni notajonkantapiintaki, omaanta tee raapatziyeeyawakinani. Rirorikami ñeeyakinanimi tziirojatzii eejatzi shiroojatzii, tema ari ikenkithashireeyaneeyaanimi, rookaeyeronimi kaari kameethatatsi ranteeyirini. ¹⁴Kyaaryootaki rowashironkaeyakirini Tajorentsi iinja tziirojatzii eejatzi shiroojatzii, rowashironkagaeyerini, omaanta rowashironkaaperoeyerini osheki korashiinijatzii eejatzi wetheerajatzii. ¹⁵Eejatzi ikenkithashireeyawitakani kaperinawoojatzii riyateeyenimi janta jenokinta, omaanta eero riyateeyini inta riyateeyeni janta paamariki jeekatsiri inthomaenta kipatsi ikemaatsityaawo. ¹⁶Niyotaanewo, pikemaeyenani. Aririka raapatziyeeyawakimini atziripaeni, eejatzi naari raapatziyeeyakinani. Aririka itheenkaeyawakimini eerori, eejatzi ikimitzitakina naari itheenkaeyakinani. Eejatzi okimitaka, aririka itheenkaeyenani naari, tema itheenkaeyerini eejatzi riraga otyaantakinari. Iroñaakakya, piyaateeyeni.

Ari ikanteeyakani.

Piyeeyapaani riyotaanewo Jesoshi kaatatsiri 70

¹⁷Ikantaka ipiyeeyapaani rotyaantaneewopaeni Jesoshi, ikimoshireeyapaakini. Ikamanteeyapaakirini:

—Nowinkatharite, riyotakina kamaari naapatziyakimi, ikemijantaperotakina. No-matakirikya notyaanteeyakirini.

¹⁸Rakanakiri:

—Kyaaryo riraga Jatanaashi ipinkathariwentawitakari iyamaaritzinkarite, omaanta noñeeyakimini pimanteeyakirini potyaantakiri kamaari eerori: iroñaaka niyotaki eero ipinkatharitaperotzi Jatanaashi, tema ramitakotakimi Tajorentsi panaakotantakariri kamaaripaeni. ¹⁹Iroñaaka osheki notajonkawentakimi: okimiwitaka aririka paatzikawityaari maanki, eero rowamaemi; eejatzi riraga kitoniro, tekatsi ikantemi. Eejatzi ikijawitemi riraga iwinkatharite kamaari, omaanta tekatsi ikantemi, tema notajonkakowentakimi. ²⁰Kyaaryo

potyaantayitakirini kamaari, omaanta eero piweshiryaawentawo iroka, inta pikimoshirewentaperoyeroni piyaateeyeni jenokinta, tema rojankinateetakiro piwaero janta.

Ikimoshireperotaki Jesoshi

(Mt. 11.25-27; 13.16-17)

²¹ Roojatzi riraga Jesoshi okimoshiretakaaperotakiri Ishire Tajorentsi, ikantziri Iriri:

—Pawa, osheki pikameethataki. Pipinkathariwenteeyirini maawaeni jenokijatzi eejatzi maawaeni kipatsijatzi. Eeniwitacha atziri iyotawitachari, riyotayitawitawoni oetarikapaeni, omaanta pimanapithatakiri piñaani: tee riyoteeyironi tsika ikantyaari rawijakotanteeyaari. Omaantakya piyotaaperoyakirini riraga kaari iyoperowitachari: itheenkaeyawitakarini ijoriyyotzinkarite omaanta pikowakaaperoyakirini rirori riyote.

²² Roojatzi ikanteeyakirini piyotawenteeyakaririni:

—Rirotaki Pawa matakakinawori maawaeni. Apaniroeni riyoperotana Pawa, tekatsi paashini iyoperotenani. Eejatzi nokimita naari, apaniroeni niyoperotziri, tekatsi paashini iyoperoterini: omaantakya ninkarika nokowakaakari noñaayeri, rirotaki yoterini Pawa eejatzi.

²³ Ipthokashitanakari rirori riyotaanewopaeni, apaniroeni irira ikanteeyakirini:

—Piñeeyakinani eeroka nomatakiro kaari iñaapiinteeyini paashinipaeni atziri. Okameethatzi pikimoshirewentena, eejatzi ikimoshirewentena paashini ñaayitanarini. ²⁴Ikowaeyawitakani paerani riraga kamanantzirorini iñaani Tajorentsi iñeenami notajonkantayiteni, omaanta tee iñaana notajonkantayitzini. Eejatzi ikowaeyawitani iñeenami riragapaeni pinkatharitayitawitacharini. Eejatzi ikowaeyawitani ikemaeyenanimi, omaanta tee ikemaeyanani. Intakya eerokapaeni piñeeyakinani, pikemaeyakinani.

Ikowaperotzi Tajorentsi anintashireperoteri, eejatzi anintashireperoteri maawaeni atziri

(Mt. 22.34-40; Mr. 12.28-34)

²⁵ Paashini kitejiri ipokashitakiri iyotaantzirori Iwaperite Tajorentsi rowaga rojankinarini Moeseeshi. Ikowawitaka ikompitakayaarimi Jesoshi, ikantawitapaakari:

—Iyotaanari, ¿tsika nokantyaaka nojeekantyaari jenokinta, nokanteetatyeeyaani?

²⁶ Ikantawakiri:

—¿Oetaka okantziri rojankinarini Moeseeshi? ¿Oetaka okantzimiri?

²⁷ Rakanakiri:

—Okantana: “Okameethatzi anintashireperoteriroña Tajorentsi maawaeni ajankaneki. Rirotaki Awinkatharite. Eejatzi kameetha akyaaryoowentero aapatziyaari. Eejatzi kameetha akenkithashiryaaperotyaaari tema ikameethaperotaki. Eejatzi paashini ikowaki Tajorentsi: akimitaaka anintaa aaka, eejatzi akimiteri paashinipaeni atziri, anintaperoteriroña”.

²⁸ Ikantanakiri:

—Kyaaryooperotaki iroka pikantakirika. Aririka pimonkaatero iroka eerori, ari-taki piyeekae jenokinta pikanteetatyeeyaani.

Ikantakotziri jamaaryajatzi, neshironkatziriri joriyo

²⁹ Omaanta riraga iyoperowitawori rojankinarini Moeseeshi tee inintashireperotziri maawaeni atziri, rooma ikowawita imaniromi. Rootaki rojampitantanakariri Jesoshi:

—¿Ninkama atziri nonintaperoeyerini?

³⁰ Ikantawakiri:

—Noshiyakaawentemiro. Ikinanaki apaani joriyo awotsiki. Ipoñaanaka Jerojareeki roerinkawitanaka taapiki rareetantyaami nampitsiki iitachari Jerikoo. Ikan-taka niyanki awotsi romapokapaakiri apanipaeni koshintzi roerikapaakiri, shepik. Roojatzi raatonkoryaapaakiri, raapithatapaakiri iithaari, osheki ipajapajaatakiri tag, tag, tag. Roojatzi rookamerikitanakiri awotsiki, rawijanakiri. Rooteentsi ikamemi riraga owashironkaenkari. ³¹ Ikantapaaka ikinapaaki awotsiki ñaanakowenantat-siri, rirowitaka joriyo eejatzi. Iñaawitapaakari rirori rowashironkagaetakiri, roshi-nampitapithatanakiri, tee retakotanakari. ³² Eejatzi ikimitaka irira paashini shi-rampari riraga icharineeteni Rewiini. Tema maawaeni irirapaeni ramitakotziri ñaanakowenantatsiri janta Tajorentsipankoki. Ikinapaaki awotsiki, iñaawita-paakari rirori, eejatzi roshinampitapithatanakiri, tee retakotanakari rirori ee-jatzi. ³³ Omaanta ikinapaaki paashinijatzitatsiri atziri rirotaki jamaaryajatzi, roo-nanewo joriyopaeni. Ikinapaaki iñaapaakitiiri rirori, roojatzi retakotantapaakari. ³⁴ Riyaatashitapaakiri raawintapaakiri, eejatzi roojotakotapaakiri rompojeetakirira. Eejatzi eeniro ramakiri iwoorote riraga jamaaryajatzi. Roojatzi raakiri rirori rowankitakiri iwooroteki, raanakiri janta ojeekinta pankotsi. Eejatzi janta kameetha inintashireperotanakiri raawintapaakiri. ³⁵ Okitejitanaki ikowaki riraga jamaarya-jatzi riyaaate. Ikantanakiri ashitawori ipanko: “Ajaa, irika korikika. Nokowaki pikamintheeri irika shirampari. Tekirarika imonkaata koriki, paata nopinatapaemi paashini aririka nopiyee”. ³⁶ Ari ikaataki 3 ñaakiriri owashironkaenkari awotsiki. ¿Ninka atziri nintaperotakiriri?

Rootaki rojampitakiriri riraga Jesoshi iyoperowitawori rojankinarini Moeseeshi.

³⁷ Rakanakiri:

—Tema rirotaki riraga etakotakariri.

Ikantanakiri riraga Jesoshi:

—Eejatzi eerori, pikimityaari: pinintashireproteri maawaeni atziri.

Jesoshi rareeteeyapaawoni Maarita eejatzi Mariiya

³⁸ Ari ikinanaki awotsiki Jesoshi, itsipateeyarini riyotaanewopaeni. Rareeteeya-paakawoni owaanini nampitsi.

Roojatzi janta oñaantawaari tsinani owaero Maarita, okantawakiri:

—Thame pijeekaeyeni nopankoki.

³⁹ Otsipatawo irento janta opankoki owaero Mariiya. Ojeekimotakiri Awinkatharite iitziki, okemijantawakiri, riyotaapaakirori. ⁴⁰ Rowaga Maarita, osh-intsiwaetawakiniri onkotsitayitzinirini rowanawopaeni. Roojatzi iyaatashitakiri, okantapaakiri:

—Nowinkatharite, pamine, apaniroeni nonkotsitayitzimironi poyaari. Rooma rowaga eentyo, tee amitakotana. Potyaantero amitakotenaata jaka.

⁴¹ Rakanakiro:

—Maarita, osheki pikenkithashiryaaperotakawo eeroka ponkotsiwaete owana-wontsi, eejatzi powameethayiteroni oetarikapaeni. Osheki pikenkithashiryaakawo. Okameethatawita maawaeni iroka, ⁴² omaanta eenitatsi apaani kameethaperotat-siri: rootaki iyoyagaanantakari pirento roori, tekatsi kantawenteroni.

Riyotayiri Jesoshi riyotaanewo tsika ikantya ramaneri Tajorentsi

(Mt. 6.9-15; 7.7-11)

11 Paashiniki kitejiri riyataki Jesoshi ikenkithatakayeri Ashitariri. Ithonkata-paakiro ikenkithatakayeri Iriri, roojatzi ikantapaakiri apaani riyotaanewo:

—Nowinkatharite, paerani riraga Jowani riyotaakiri riyotaanewopaeni tsika ikantya ikenkithatakayeri Tajorentsi. Eejatzi eeroka iroñaaka nokowaki piyoteena naari tsika nokantya namaneri.

²Ikantawakiri:

—Aririka pikenkithatakayeri, ari pikimitero iroka pikanteri:

Pawa, jeekatsiri jenokinta,
 osheki pikameethaperotaki, nokowaki pipinkathariwenteeyenani, maawaeni.
 Okameethatzi nanteeyemironi maawaeni
 pikowakaakinari: nokoyi nokimityaari
 ponampiripaeni jenokijatzinta ranteeyimironi maawaeni pikowakaakiriri.

³Pamitakotena maawaeni kitejiriki

eero okoetyeemotantana noyaari.

⁴Eero pikijawentanawo kaari kameethatatsi nantziri inta pikaminthayena: tema naari nokamintheeyirini maawaeni atziri. Eero pishinetziri kamaari rantakayenawo kaari kameethatatsi.

Pikowakotaperoteri Tajorentsi koetyeemotzimiri, aritaki imatakimiro

⁵Eejatzi ikantakiri Jesoshi:

—Pamine, niyotaanewopaeni, noshiyakaawentemiro. Aririka piyaatashiteri pitsipaminthari tsiteniriki pinetheeri rowanawo. Pikantapaakiri: ⁶“Tekatsi nopawakiriri niyompari owakira rareetapaaka. Nokoyi pipawakina nowakyaariri”. ⁷Aa-mashitya ari ikantawakimimi: “Eero poñaashirenkana, osheki nowochokini. Maawitakina naaka, eejatzi neentsitepaeni, maawaeni. Ashitaka ashitakontsi. Tekatsi nokantya nopiriinte nopantemirori poyaari”. ⁸Ñaakiro, pitsipaminthari powawitari. Tee ikowawita ipiriinte ipantemirori poyaari. Omaanta eekirowa poñaashirenkiri roojatzi ipiriinantanakya, ipawakimiro poyaari pikowakotakiriri. Rooma tee ikoyi poñaashirenkapiinteri. ⁹Eejatzi okimita, aririka pamanapiinteri Tajorentsi, ari ramitakotapiintakimi ipakimi koetyeemotzimiri. Pikowakotapiinteri aritaki piñaakiro koetyeemotzimiri. Pikenkithatakaapiinteri aritaki ikemakimi, imatakayemiro kameethatatsiri. ¹⁰Kyaaryo, maawaeni amanapiintziriri Tajorentsi ari ramitakotakiri iñaantyaawori koetyeemotariri. Maawaeni kowakowapiintatsiri riyotaapiinteri iñaantyaawori koetyeemotariri. Maawaeni kenkithatakaapiintziriri ari ikemakiri kameetha imatantyaawori kameethatatsiri.

¹¹Ñaakiro, ikowakotemirika pitomi owanawontsi royaari, ¿arima pipawakiri mapi? Ikowakotemirika shima royaari, ¿arima pipawakiri maanki? ¹²Aririka ikowakotemi iithoki tyaapa, ¿arima pipawakiri kitoniro? Eero pipawakiri, inta pipa-

perotawakiri kameethatatsiri royaari. ¹³ Naakiro, tee pikameethawitya eerokapaeni, omaanta piyotzi pineshironkatziri peentsitepaeni. Rooma irintapaeni Ashitakaeri jenokinta riyotaperotzi rirori ineshironkaperotee aakapaeni. Aririka pikowakoperoteri, rotyaantemiro Ishire amitakotemini.

Ikanteetzi riraga Jesoshi rirotaki kamaari

(Mt. 12.22-32, 12.43-45; Mr. 3.20-30)

¹⁴ Paashini kitejiri iñaakiri Jesoshi shirampari imajontzitakaakiri kamaari, ikyaaantawitakari rajankaneki. Itajonkakowenteeri Jesoshi, rowawijaakoteeri, roojatzi iñaawaetantanaa eejatzi. Rotsikanateeyanakarini maawaeni ñeeyakiririni.

¹⁵ Omaanta ikantayitzini apanipaeni:

—Ramitakotashitakari Jesoshi Wereshewoo: riraga iwinkatharite kamaari, rootaki imatantawori rowawijaakoteeri imajontzitakaakirira kamaari.

¹⁶ Ijeekaki paashini theenkiriri Jesoshi, ikantziri:

—Ajaatya, pitajonkante, niyotantemiri kyaaryorika pipoñaaka jenokinta.

¹⁷ Omaanta riyotakiri rirori ikenkithashireeyakarini. Ikantziri:

—Aririka romanatawakagaeyaani atziri, tema aritaki ithonkawakagaeyakyaani. Eejatzi aririka ikijawakagaeyaani asheninka, tema ari itsipareeyawakaanakyaani.

¹⁸⁻¹⁹ Eejatzi okimita, aririka ikijeeyerinimi Jatanaashi iyamaaritzinkarite, ¿tsika ikantyaari ipinkathariwenantyaariri? Eerori pikanteeyakini iroñaaka: “Rirotaki Wereshewoo amitakotziriri Jesoshi rowawijaakotantariri imajontzitakaeri kamaari”. Rirorika amitakotenanimi nowawijaakotziri imajontzitakaeri kamaari, ¿ninka amitakotziriri pisheninkapaeni rowawijaakotantariri atziri kyaantawitakariri kamaari? ¿Rirojatzi pisheninka eerori kamaari? ²⁰ Omaanta imatakaakinawo Tajorentsi nowawijaakotantakariri imajontzitakaeri kamaari, piyoteeyantyaarini iroñaaka kijokiro rowaeyakimini riraga Tajorentsi, ikowaki ipinkathariwenteyemini.

²¹ Paashini roshiyakaawentakiniriri Jesoshi, ikantaki:

—Pamine, eenitatsirika shirampari shintsitatsiri ithatyaamento, ichekopite, maawaeni, tema ishentaperotziro ipanko. Eero ishinetziro ikoshiteeteri rowaagawo.

²² Omaanta ipokapaakirika anaakotapaakirini shintsitaperotatsiri, eero imatziro rotsinampaawakiri rirori oetarika ranantapaakyaariri. Tema ari raapithatapaakiri rowamaamentopaeni. Roojatzi ikoshitanakyaari rowaagawo, ipaeyanakirini isheninkapaeni rirori. ²³ Ikijeeyakinani maawaeni kaari inimoteeyirini nantero, rootaki rantawakaantanakari osheki atziri kaari raapatziyantaneena.

Ipiyawo eejatzi kamaari

²⁴ Aririka ipakagaeri atziri kamaari, okameethatzi ipinkanakiri: rapiiteerikari eejatzi. Okimitaka iroka: ikinakinayitakini riraga kamaari janta ochempiki, ikowakowawita tsika ijeekantyaari. Omaanta teerika iñee ijeekantyaari, roojatzi ikenkithashiryaaantanaawori ipoñaanakanta, ikante: “Nopiyaneeeta janta nopoñaakanta”. ²⁵ Aririka ipiyapae, iñaapaeri shirampari kimitaka pankotsi, opishitaka eejatzi kameetha okaankiityaaki. ²⁶ Roojatzi riyaaantaka ikaameri paashinipaeni iyamaaritzinkarite, ikaatzi 7. Maperori tee ikameethatzi riroripaeni. Naakiro, iroka pankotsi roshiyakawo kyaantawitariri kamaari. Aririka rapiiteeri ikyaaantee-yari, roojatzi imaperotanteeya eero ijeekanee kameetha.

Ikantzi Jesoshi: “Ikimoshireeyakini maawaeni aapatziyanari”

²⁷ Ijeekaeyakini janta osheki kemaeyakiririni Jesoshi. Ocheraanaki apaani tsinani, okantzi:

—¡Tema okimoshirewentakimi piniro koñaatakimiri!

²⁸ Omaanta ikantawakiro:

—Jee, kyaaryo, omaanta ikimoshireperoeeyakini maawaeni kemaeyirorini iñaani Tajorentsi, eejatzi raapatziyeeyari.

Ikowakotziri theenkantaniri Jesoshi itajonkante

(Mt. 12.38-42; Mr. 8.12)

²⁹ Eekiro ipiyotawenteeyatyaarini Jesoshi paashinipaeni atziri. Roojatzi riyota-gaeyantakarini, ikantziri:

—Tee pikameethateeyini. Pikowaeyawitani piñeeyenanimi notajonkanteemi eejatzi, omaanta eero notajonkantzi. Apatziro pikenkithashireeyaari Jonaashini piyotantyaari: ³⁰ paerani iniyakiri antari omani. Okaatzi 3 imaakotaki inthomaenta, roojatzi ishitowantanaa ipaanteki, riyaatantanaka riyoteeri niniweejatzi. Tema rotyaantakiri Tajorentsi. Ari nokimiteeya iinja naari piyoteeyantyaarini rotyaantakina Tajorentsi: tema nopoñaaka janta jenokinta natziritapaaki jaka kipatsiki. ³¹ Eejatzi rowaga iwinkathawoteni sheewajatzi, opoñaaka inteena kameetha, paashiniki kipatsi. Paerani opoñaaka inteena okemijanantariri Sharamooni. Okowaki riyotakaaperotero riyotaantziri. Pamine, nanaakoperotakiri naaka Sharamooni niyotzi, omaanta eeroka pitheenkaeyakinani. Iinja, aririka ipiyoteeyerini Tajorentsi maawaeni kamatsiripaeni, ikanteeyemini: “Eenitatsi pantani: pitheenkakiri Notyaantanewo. Rooma roori rowaga iwinkathawoteni sheewajatzi, tema riro aapatziyakaaworini okaatzi riyotaakirori Sharamooni”. ³² Eejatzi ikimitaka riraga niniweejatzini: raapatziyakari Jonaashini. Ikenkithashireeyanaani, ipakagaeyeroni kaari kameethatatsi ranteeyawitarini. Nanaakotziri naaka Jonaashini, omaanta eeroka tee paapatziyeeyanani. Iinja ikantemi Tajorentsi: “Raapatziyakarini niniweejatzini Jonaashini: omaanta eeroka, ¿itaka kaari paapatziyantari Notyaantanewo?”

Ikenkithatakotziro Jesoshi ootamentotsi

(Mt. 5.15; 6.22-23)

³³ Eejatzi ikanteeyakirini Jesoshi:

—Aririka poonthoteri ootamentotsi, ¿arima pimanakiri tsikarika? ¿Arima potetakiri kantziriki? Tema powapiintziri jeñokiini ijeekapiintzira, pikoñaatakotantyaari. ³⁴ Iroka oki okimitawitawo ootamentotsi ashi awatha. Okameethatzirika oki, ari añeeyakironi oetarikapaeni. Omaanta teerika okameethatzi, eero añiuro oetarikapaeni, okimitaka akinaki tsiteniriki, tee ayoteeyini tsikarika akinaki. Eejatzi okimita aririka akenkithashireero kameethatatsiri ari antero kameethatatsiri. Omaanta akenkithashireerorika kaari kameethatatsi rootaki anantyaawori kaari kameethatatsi. ³⁵⁻³⁶ Okameethatzi piyotakotya eeroka paapatziyaperotakaririka Tajorentsi. Pimonkaaterorika iroka, ari piyoperotanaki iroñaaka eero pitheenkimatantee. Tema pikimitakotakari ootamentotsi ootaperotachari.

Rootaki ikanteeyakiririni Jesoshi.

Ashironkaamatsitemiini ari rowashironkagaeyemini Tajorentsi iinja

(Mt. 23.1-36; Mr. 12.38-40; Rk. 20.45-47)

³⁷ Roojatzi ikantanakiri warijeeyo Jesoshi:

—Thame aate nopankoki, oya.

Roojatzi royaatantanakari, rowakaapaakari. ³⁸ Tee ikiwawakota Jesoshi, rootaki rotsikanatantanakariri kameetha warijeeyo. ³⁹ Ikantanakiri rirori: “Eerokapaeni pikenkithashiryaaopiinteeyironi okaatzi piñaayitzirini. Omaanta tee pikenkithashiryaaopiinteeyironi oetarika jeekayitatsirini pajankaneki. Pametawo pikiwiro pako, piwatha, piithaari, maawaeni. Omaanta tee pookimaetawo kaari kameethatatsi jeekatsiri pajankanekira. Pikimitakari atziri kiwawitawori iwajoni ikiwashitakawo jeñokiini, omaanta inthomaekira eeniro ojeeki owanawontsi opathayitakawoni. Omaanta tee pithonkiro pikiwiro. ⁴⁰ Tee pikenkithashiryaaaneenta. ¿Apatziroma riwetsikakiro Tajorentsi pako? Tema eejatzi riwetsikiro pikenkithashiryaaantari. ⁴¹ Pipashitayitawitarini ashironkaenkari koetyeemowitariri, omaanta tee pikaminthaaperotziri, patsiwakashitakawo pipakiri. Omaanta aririka pikaminthaaperoteri paashinipaeni atziri, tema ari pikameethataki. ⁴² Pashironkagaeyani eerokapaeni. Kyaaryo pipagaantapiintawitari Tajorentsi eechonkiini pashi meenta, koraantero, kachaarikishi, omaanta tekira omonkaata ikowakayimiri Tajorentsi. Eeniro pantawitakari kameetha, eejatzi eeniro kaari pantzi. Tee pinintashireperotziri irira eejatzi tee pikaminthaaperotziri paashinipaeni atziri. Okameethatzi piperi Tajorentsi eechonkiini piwankiri, omaanta eero pipeyakotziro pinintashireperoteri eejatzi pantaperoteniri ikowakaakimiri. ⁴³ ¡Ashironkaamatsitemiini eerokapaeni! Aririka ipiyoteeyaani ajoriiyotzinkarite iñaaperotantyaariri Tajorentsi, pikowaeyini ipinkathateeyemini eeroka eejatzi. Aririka pikinayitanakini pankotsikipaeni, pikowaki kameetha raakameethateeyaperotemini atziripaeni. ⁴⁴ Kyaaryo, rowashironkagaeyemini Tajorentsi. Pikimitakari kaminkari kitatachari kipatsiki, imanaka; tekatsi yotatsini ari ikineeyini atziripaeni, tee riyoteeyini rootentsimi raatzikakoterimi kaminkari pathagaentsiri. Eejatzi pikimitaka eerori, pimanayitawitawoni kaari kameethatatsi pantayitzirini”.

Rootaki ikantakiriri Jesoshi warijeeyopaeni. ⁴⁵ Roojatzi ikanantanaka iyotaantzirori rojankinarini Moeseeshi:

—Iyotaantsiri, okaatzika pikantakiri eejatzi naaripaeni pikijakaakina.

⁴⁶ Rakanakiri Jesoshi:

—Jee, eejatzi eerori rowashironkagaeyemini Tajorentsi. Osheki powanaayitakinirini atziripaeni pikowakaaperotakiri imonkaatero, omaanta tee imatziro. Eejatzi pikimitaka eerori: tee pimonkaateeyironi. Eejatzi tee petakotari rirori-paeni. ⁴⁷ Kyaaryo, pashironkagaeyani. Pimonkaateeyakarini pichariniiteni rowamagaeyakirini kamanantayitzirorini iñaani Tajorentsi. ⁴⁸ Tema riyotakotakina naaka iriripaeni. Eejatzi eerokapaeni owamaantatsiri. Tee pikoyi eeroka paa-patziyena. Ari pitzimitakyaarikami paerani eerori, ari powamagaeyakirinimi eerori eejatzi riraga kamanantatsirini. ⁴⁹ Riyotakoeyakimini Tajorentsi, ikantzimi: “Notyaanteniri atziri kenkithatakayerini, omaanta rowamaayitawakirini apaanipaeni, irira paashinipaeni ikijawakiri, ikemaatsitakaawakyaari”. ⁵⁰ Eenitatsi

panteeyakirini maawaeni: pashi powaeyironi powamaantzi. Riraga itakaantaworini powamagaeyerinimi, roojatzi pikanta ironaaka eerori pikowaki powamagaeyerini aapatziyeeyakaririni Tajorentsi. ⁵¹ Pisheninkateeyakarini owamaakiririni Aweeri. Eejatzi pisheninkateeyakarini owamaakiririni riraga Jakariiyashi: rowamagaetakiri rirori janta Tajorentsi pankoki. Eenirowa panteeyakirini maawaeni, rootaki rowashironkaawentemiri Tajorentsi. ⁵² Pashironkagaeyani eerokapaeni. Piyotaantawitawo rojankinarini Moeseeshi, omaanta pashironkagaeyaani: tema pamatawiteeyakirini ajoriiyotzinkaritepaeni. Tee pikowaeyini piyotakoteri Tajorentsi eerokapaeni, eejatzi tee pikowakagaeyirini riyoteeyerini riroripaeni riyoteri irira.

⁵³ Rootaki ikanteeyakiririni maawaeni, roojatzi ishitoworanaa. Ikiyeeyanakirini riraga warijeeyopaeni eejatzi riraga iyotaantzirori Iwaperite Tajorentsi, eejatzi eekiro roñaashirenkanakitziiri, rojampijampitanakiri oetarikapaeni, ⁵⁴ ikowaeyawitakani ikompitakayaarimi, ipoñaakaantyaariri, raakaanantyaarimi.

Paamagaeyaawoni warijeeyo ranteeyirini

(Mt. 10.28-33, 12.32, 10.19-20)

12 Ipiyotawenteeyakarini Jesoshi oshekiperoña atziri, rawitsinaawakagaeyakani. Roojatzi ikanantakari riyotaanewopaeni:

—Paamayaarira warijeeyopaeni, ramatawiteeyiminikari. Roshiyakaawaetashita raapatziyari Tajorentsi, omaanta osheki ramatawitantzi. ² Iiteeyawitakani tekatsi yotatsini ramatawiteeyawitakarini, omaanta iinja aritaki riyotakoeyerini maawaeni atziri rashi rowaeyironi ramatawitantzi. ³ Eejatzi eeroripaeni, oetarika pomanawitari pikantziri ironaaka, ari ikemakoeyeemini iinja. Oetarika pikamantathatantawitariri apaani atziri janta pipankoki, ari itacheronkawaantetanaki ikaemanaki janta ipiyoteeyaninta atziripaeni.

¿Ninka athaawantaperotyaaari?

⁴ Ironaaka, notsipaminthari, nokamantemi: eero pithaawantari riraga atziri kowatsiri rowamaemi. Aririka rowamaemi, omaanta apatzirowamaawityaawo piwatha, omaanta eero rowamaero pishire. ⁵ Omaanta riraga Tajorentsi pithaawantyaari: ikowakirika, rowamaemi ari imatakiro. Omaanta eejatzi ikowakirika rotyaantemi paamariki kaari tsiwakanitatsini, ari imatakiro. Rirotakikya pithaawantya rotyaantzimikari paamariki. ⁶ ¿Ipinaperotama iyaanini shiwankitzinkari? Tee ipinataperota, omaanta riyoteeyirini Tajorentsi: tee ipeyakoeyirini apaani. ⁷ Eejatzi okimitaka, riyoperoeyakimini eerori: riyotziro eejatzi tsika okaatzi piishipaeni. Ikempoyeeyakirini shiwankitzinkari iyaanini, tema eerokapaeni ikempoyaaperoeyakimini. Eero pikantashiryaaashita, omaanta piweshiryaaawentyaari Tajorentsi. ⁸ Eejatzi piyoteeyakironi iroka nokantemiri: eero pipashiwentakaana, aririka pikamanteeyerini paashinipaeni atziri paapatziyakina, aritaki nokamantakiri Pawa eejatzi ronampiripaeni janta jenokinta pisheninkatakina. Tema naaka poñaachari jenokinta, nokoñaatapaaki jaka kipatsikika. ⁹ Omaanta pipashiwentakayenarika jaka kipatsiki, eejatzi eerori nopashiwentakayemi naari janta jenokinta iinja. ¹⁰ Aririka ikantzimatenataziri, ari imatero Tajorentsi ikaminthayeri, aririka raapatziyeena iinja, eero ikenkithashireero ranteeyirini. Omaanta aririka ikantzimateeyeroni Ishire Tajorentsi, eero ikaminthayimaetari Tajorentsi. Tema tee ikoyi rirori raapatziyena.

¹¹ Aririka ragaetemi janta pankotsiki ipiyotantapiintarira jorriyopaeni, eejatzi janta kankakowenantatsiriki, eejatzi janta jewatatsiriki, eero pithaawanteeyarini. Eero pikenkithashiryaaashitapiintawo: “¿Iitaka nokanteriri?” ¹² Aririka ragaetemi, ro iyoteemini Ishire Tajorentsi oetarika pikanteriri.

Kyaaryoowa, piñaawenaperotawokari osheki owaagawontsi

¹³ Roojatzi ikantakiri apaani shirampari Jesoshi:

—Iyotaanari, ipanakirini pawani yeeyika maawaeni tzimimoeyawitaririni. Tekatsi ipena naari. Pikanteri yeeyi ipagaanteena naari rowaagawo.

¹⁴ Rakanakiri:

—Eero nokantziri. ¿Naakama kankakowenantatsiri, nokanantyaariri pirentzi?

¹⁵ Roojatzi ikanteeyirini maawaeni piyotawenteeyakaririni:

—Kyaaryoowa: piñaawenaperotawokari rashitayitarini paashinipaeni, eero oweshiryaaaperotakayimi.

¹⁶ Roojatzi roshiyakaawenantakanari, ikantziri:

—Eenitatsi iipatsite ashaagantzinkari. Osheki onintzi pankirentsi kameetha oshookayitanakini iwankiripaeni. ¹⁷ Monkaatapaaka rowiitantyaawori okithokipaeni, ikempoyaantyaaworimi opankokipaeni roori, omaanta iroñaaka yeekitapaaki. Tee omonkaatapaakawo paashini. ¹⁸ Ikenkithashiryaaaka ikantzi: “¿Tsika nokanteroka? Tekatsi nowantyaawori maawaeni. Jaa, niyotaki iroñaaka tsika nokantero: noshiryaaakantero pankochaanikira, nantakaantee antawopero pankotsi nowantyaawori maawaeni nowankiripaeni, eejatzi maawaeni nowaagawo. ¹⁹ Oshekitaki iroñaaka maawaeni, tekatsi koetyeemoteenani. Ojamani okantya, eeroota othonkita nowanawo; iroñaaka nomakoree osheki ojarentsi, eero nantawaetzitaa. Iroñaaka nowapiintya, noshinkitapiintya, niweshiryaaawentyaawo maawaeni tzimimotanari”. Rootaki ikenkithashiryaaakari ashaagantzinkari. ²⁰ Omaanta ikantzi Tajorentsi: “Tee piyotakota. Iroñaaka tsiteniriki pikame, roojatzi ¿ninkarika ashiteeyawoni maawaeni tzimimoeyawitzimirini?” ²¹ Naakiro, tee riyotzi maawaeni kowawitachari roshekeero rowaagawo jaka kipatsiki. Okameethawita ijeekimi kameetha ijeekanteeyaarimi iinja janta jenokinta. Tema rootaki ikowakiri Tajorentsi.

Pikanteri Tajorentsi ikempoyaawentemi

(Mt. 6.25-34)

²² Eejatzi ikantakiri Jesoshi riyotaanewo:

—Eero pikenkithashiryaaakoperotapiintawo tsika paye poyaari eejatzi pikithaatyaari. ²³ Tema rirotaki Tajorentsi owañaakimiri. ¿Opomeentsitzimotarima iroñaaka ipemi poyaari eejatzi pikithaatyaari? ²⁴ Pikenkithashiryaaakotyaari tsika ikantari tsimeri jenokiwiripaeni: tee ipankitaanta eejatzi tee ikempoyaanta rowanawo pankotsiki, omaanta ipapiintziri Tajorentsi royaari. Pamine, ikempoyaawenteeyakirini irira tsimeripaeni jenokiwiri tema eejatzi eerori ari ikimitemi. ²⁵ ¿Iitaka patsipetashitantawori pikenkithashiryaaapiintawo oetarikapaeni? ¿Piitzima aririka pikenkithashiryaaapiintawo eekiro piyaatatye pantaripenthakitani? Eerotaatyaami. Eejatzi ¿arima pimatakiro pojanthayero pañaantari? Eero pimatziro. ²⁶ Naakiro, patsipetashitakawo pikenkithashiryaaapiintawo. Tekatsi paye. ²⁷ Pikenkithashiryaaakotyaawo tsika okanta oteyakipaeni. Tee othamaetaanta,

eejatzi tee ontyaanta oethaari, omaanta okameethaperotaki. Paerani osheki rowaneenkatanani Sharamooni, omaanta tee ikimiperotawo oteyakipaeni: anaakotakiri, okameethaperotaki irowa. ²⁸ Ñaakiro, rowaneenkatakiro Tajorentsi oteyakipaeni inchashi. Eechonkiini ojeekawita, omaanta intsipaete ojampiyanee. Omaanta eerokapaeni ojamani piyeeki: tema piyotzi ikenkithashiryaaperotakimi eerori. ¿Iitakakya pitheenkantakariri? ²⁹ Eero pikenkithashiryaapiintawo oetarika poyaari, eejatzi oetarika pireri: ikemakayemi Tajorentsi. ³⁰ Tema rootaki rantapiinteyirini kaari yotziri Tajorentsi ikenkithashiryaapiintawo oetarika rowapiinteyaarini. Omaanta eeroka, riyotzitakimiro Pawa Tajorentsi maawaeni koetyeemotakimiri. ³¹ Eerokapaeni pityaawo pikenkithashiryaakoperoteri Tajorentsi eejatzi pipinkathataperoteri irira, aritaki ipakimiro maawaeni koetyeemotakimiri. ³² Niyotaanewo, osheki inintaperotakimi Pawa Tajorentsi: ikowaperotaki ipinkathariwenteeyemini, ikaminthaaperoeyemini. ³³ Pipimantero pashitayitarini, pipayiterini ashironkaenkari owinawo. Aritaki ipinatakimi Tajorentsi janta jenokinta. Ojeekaperote powaagawo janta: eero opathagae, eero opitsitee, eero ikoshiteeteemi, eero rapeyeero kaero. ³⁴ Aririka ojeeki powaagawo jaka kipatsiki, osheki pikenkithashiryaakiro jeekayitatsirini kipatsikika. Omaanta aririka ojeeki powaagawo janta jenokinta, aritaki pikenkithashiryaakopiintakiri Tajorentsi.

Piwetsikaeyaani, tee piyotzi tsika okaate ipokashiteeyemini Tajorentsi

(Mt. 24.45-51; 25.1-13; Mr. 13.33-35)

³⁵⁻³⁶ Eekiro riyaatatzi ikanteeyakirini Jesoshi riyotaanewo:

—Paamagaeyaarini piwinkatharite, piwetsikashireeyaani. Pikimitakotyaaari riraga ronampiri ashitawori ipanko. Riyaataki riraga ashitawori iñeeri isheninka raye iina. Raamagaeyaarini ronampiripaeni janta ipankoki. Aririka rareetapaeya ikowapae rashitaryaawaeniri, eejatzi ikowapae iñaapaero owetsikayitakani kameetha. Aririka otsitenitane, ikowaki oorentya ipanko. Eejatzi ikowaki ikakite ronampiripaeni, ramitakotantawaeyaariri onampitariri. ³⁷ Aririka iñaapaeri riwetsikaeyakani, ikimoshireeyanakini maawaeni. Riraga ashitawori ipanko ijeekakagaeyerini maawaeni ronampiripaeni, rowakagaeyapaeyaarini. ³⁸ Omawitya tee riyoteeyawityaani tsika okaatzi ipokanteeyaaari: aririka niyanki tsiteniri, rooma rootzimateentsirika okitejite. Omaanta roojatzi iñeeyapaerini ronampiri riwetsikaeyakani maawaeni, ari ikimoshireeyanakini irirapaeni. ³⁹ Piyotakoteeyakironi iroka nokamantemiri: aririkami riyotemi ashitawori ipanko rooteentsi ipoke tsiteniriki koshitantatsiri, tema aritaki ikakitakimi, eero imatziromi ikoshiterimi. Omaanta tee riyotzi tsikarika okaate ipokantyaari koshintzi. ⁴⁰ Eejatzi nokimitawitari koshintzi, tee nokamantzimi tsikarika okaate nopokanteeyari. Paerani nopoñaaka jenokinta, nokoñaatapaaki jaka kipatsikika. Iinja nopiyaate eejatzi. Pikenkithashireeyenani, paamagaeyeenani: nomapokapaemikari.

Onampirentsi kyaaryoowentzirori ikanteetziriri eejatzi kaari kyaaryoowenteroni

⁴¹ Ikanta rojampitakiri Peetero:

—Nowinkatharite, ¿apatziroma poshiyakaawenteeyanawoni naakapaeni kameetha? Eejatzima rirori, ¿pikowakima poshiyakaawenteeyerini maawaeni atziri kameetha?

⁴² Rakanakiri:

—Nokenkithatakagaeyatziirini maawaeni kyaaryoowentzirori nokowaka-gaeyakiririni. Ikimitaka iwaatorote atziripaeni, ikowakaakiri apaani ronampiri ikyaaryoowenteniri rowakaapiintyaari paashinipaeni ronampiripaeni. Roojatzi riyaaatantaka iwaatorote tsikarika. ⁴³ Aririka rowakaapiintakyaari kameetha, ipokaerika iwaatorote, riweshiryaaawentapaakyaari. ⁴⁴ Ikantapaakiri: “Kameetha pimonkaatakinawo. Iroñaaka eeroa amineeyenaworini maawaeni tzimimotanari”. ⁴⁵ Omaanta, ikantatyeerimi riraga ratzirite: “Eero ipokitaa nowaatorote”. Apatziro ipoñaanaka ikijakijaatanakiri onampirentsipaeni, ipajapajaatakiri: shirampari, tsinani, maawaeni. Iperataka osheki, ishinkishinkitashitaka. Omaanta tee imonkaatziniri ikowakaawitanakariri iwaatorote retakotyairimi paashinipaeni. ⁴⁶ Paashiniki kitejiri ipokae iwaatorote, romapokapaeri. Rowajankitaapaakiri ronampiri, ikimitakaanteri paashinipaeni kaari monkaateroni ikantawitanakariri. ⁴⁷ Ñaakiro, riyotawitakawo ronampiri ikowakaayitawitakaririni iwaatorote, omaanta tee ikemijantaperotziri, tema rootaki ipajatakaanantyaariri, tema osheki ipajapajaatakaantaperoteri. ⁴⁸ Omaanta eero rowajankitaaperotziri kaari yotzinkari. Tekirarika riyoteeri iwaatorote oetaka kameethatatsiri ranteri eero ipajatashitari osheki. Omaantakya riraga yoperowiteenchari rirotaki ipajeeteri kameetha.

Iinja osheki ikijawakaawenteeyenani atziripaeni

(Mt. 10.34-36)

⁴⁹ Eejatzi ikantzi Jesoshi:

—Atayerorika owantsi, taanaka maawaeni. Okimiwitaka iroka, nopokakika jaka kipatsikika nokenkithatakagaeyakirini maawaeni atziri iñaani Pawa, eejatzi nokamawenteri. Apaani paeni raapatziyawakawo omaanta paashinipaeni tee raapatziyawo inta ikijashitawakina roojatzi rowamaantakinapa iinja. Nokowakaaw-itakari ranteromi iroñaaka. ⁵⁰ Osheki nokenkithashiryaaakotaka iroñaaka: rooteentsi nokemaatsiperotyaawo katsiri. ⁵¹ ¿Piitashiteeyawitawitawo nopakashiteeyakirini atziri nomaerinteeyerini, kameetha raakameethatawakaantyaari? Teewee, omaanta ikijawakaawenteeyenani. ⁵² Apaani pankotsi ijeekantyaaworika apawakooni atziri, riraga 3 ipoñaashitanakya ikijanakiri riraga paashini apitera. Riraga apitera ipiy-atakotzitanakyaari rirori. ⁵³ Apaani atziri ikijanakiri itomi, eejatzi itomi ipiyat-zitanakyaari iriri. Tsinani okijanakiro ishinto, eejatzi rowaga ishinto opiyatzi-tanakyaawo iniro. Tsinani okijitanakawo ewatyeero opiyatakotzitanakyaawo ayiuro.

Pikenkithashireeya piyotantyaari riyoteemiro Tajorentsi

(Mt. 16.1-4; Mr. 8.11-13)

⁵⁴ Roojatzi ikanteeyirini piyotawenteeyaririni:

—Aririka piñaakiro antawo tampyaa amakiro menkori otsitenipithatanaki, pikan-teeeyini: “Kaakitaki inkaniwee”. Tema piyoteeyakini opariyatye inkani. ⁵⁵ Aririka piñaakiro opiteyaryaanaki piyogo, pikanteeyeni: “Rooteentsi oniyankite ojar-entsite”. Tema eejatzi piyoteeyakini. ⁵⁶ ;Amatawitantaniri! Piyotakoeyawitawoni

tsikarika okantya jenoki, eejatzi kipatsi. Tema piyoteeyakini opariyatyeerika inkani. Omaanta tee pikowaeyini piyoteeyeni opomeentsitzimoteeyemini iinja. ⁵⁷ ¿Iitaka kaari pikantakotantari okaatzi kyaaryooperotatsiri? ⁵⁸ Aririka raakaanantemiri atziri koriki pireewitziriri, aririka raanakimi kantakotantatsiriki. Tekiraatarika rareetakayemi, piwetsikaeri pikanteri: “Eero pikijana, ari nopinateemi iinja”. Rooma eerorika pikantziri rootaki romonkyaagakaanantemiri omonkyaagementot-siki. ⁵⁹ Aririka romonkyaakimi, ipinataakaaperotakimiri maawaeni koriki okaatzi pireewitziriri. Eerorika pipiri, eero roemishitowiteemi.

Pookaero kaari kameethatatsi pantapiinteeyirini

13 Roojatzi ipokaki paashini atziripaeni, ikamantapaakiri Jesoshi: —Riyaateeyawitakani karireeyajatzipaeni janta Jerojareeki rowamaenirimi Tajorentsi ipira. Riraga kaaripero Peraato rowamaakaanateeyakirini karireeyajatzipaeni janta okaankiitziira ipankoki Tajorentsi, tsikarika rowamaapiintzinirinta ipirapaeni. Ari rowamaakiri itsipatakari eejatzi ipirapaeni. Riraa atziri otsipateeyanakawoni rashira ipira.

² Rakanakiri Jesoshi:

—¿Piitakaakirima riraga karireeyajatziri rirotaki antaperoeyakirorini kaari kameethatatsi ishinetantakariri Tajorentsi rowamaakaanantakariri Peraato? ³ Nokamantemi: tee ro ikamantari. Omaanta eerokapaeni, kyaaryoowa: eerorika pikenkithashiryaa, eejatzi eerorika pookaero kaari kameethatatsi pantapiinteeyirini, aritaki pikimiteeyakyaarini riroripaeni pithonkayya. ⁴ Eejatzi paerani otziroryaantakariri antawo mapipanko janta Shiroeki, atsinakaeyakirini 18 shirampari, ikamaeyakini. ¿Iitaka ikamaeyantakarini? ¿Rantaperotakitziiroma kaari kameethatatsi ikamaeyantakarini? ⁵ Nokantzimi: “Tee”. Tema ikimiteeyakarini maawaeni paashini atziri. Eejatzi nokantzimi eerori, pikimityaari riroripaeni eeromi pikenkithashireeyaani, pookaero kaari kameethatatsi pantapiinteeyirini. Eerorika pantziro iroka eerokapaeni, aritaki rotyaantakimi paamariki kaari tsiwakanitatsini.

Rowaga iyeera kaari kithokitatsini

⁶ Roojatzi roshiyakaawenteeyantakanarini iroka, ikantzi:

—Ipankitakiro atziri iyeera janta roowamashiteki. Ojamanitaki ojeekaki, tee okithokitzi. Riyaatapiintawita raminee okithoki, rowiitemi: omaanta tee okithokitzi. ⁷ Roojatzi ikantziri riraga thamaetziniriri: “Pamine, okaataki 3 ojarentsi nopokapiintawitaka nowiitemi okithokipaeni, omaanta tee okithokitzi maeta eechonkini. Aminashita okatziya. Pichekero, nopankiteeta oetarikapaeni kameethatatsiri”. ⁸ Rakanakiri thamaetziniriri: “Ari okantawakaata iroñaaka iroka ojarentsika. Noshe-watawakiroota kipatsi amethopanetanakyaari, eejatzi nowapiintenirowo itziya pipira, kameetha otzimantyaari okithoki. ⁹ Rooma okithokitakirika paashini ojarentsi, tema kameetha eerokya achekiro. Rooma eerorika okithokitzi, roojatzi nochekantakyaawo”.

Retsiyatakotakiro saawaroki Jesoshi kyaantawitawori kamaari

¹⁰ Paashiniki saawaro riyotaantaki Jesoshi janta pankotsiki ipiyotantapiintarira joriiyopaeni. ¹¹ Eenitatsi janta pankotsiki apaani tsinani kyaantawitawori paerani

kamaari itsiyajoemitzitakaakiro. Okaatakotaki 18 ojarentsi otsiyajoemitziwitaka, ashi owakiro otsiyajoemitzitaki: tekatsi okanteeya otampatsikatanteeyaari. ¹² Iñaan-takawori Jesoshi, ikaemakiro:

—Pipokanaki, iroñaaka netsiyatakoteemi.

¹³ Ipampitawakiro, roojatzi awijakotantanaa. Kameethatane, okatziyanaa. Okantanaki:

—Retsiyatakotaana Tajorensi, tema ikameethaperotaki.

¹⁴ Riraga jewawentzirori janta pankotsiki ipiyotantapiintarira jorriyopaeni iki-janakiri Jesoshi. Ikanteeyanakirini piyoteeyencharini:

—Okameethatzi antawaeteeyeni 6 kitejiri, omaanta aririka omonkaatapaakya kitejiri 7 okameethatzi amakoryaaperoeyanakini. Eero antawaetzimaetantawo. Aririka pikowaki petsiyatakoeyeeni, pipoke paashiniki kitejiri, eerokya pipoki saawaroki.

¹⁵ Ipiyawaantetanakari Awinkatharite, ikantanakiri:

—Amatawitantaniri! Osheki pamatawitantashitaka. Tema pantawaeteeyeni eeroka saawaroki. Pamine, aririka imiritaki piwaakate saawaroki, tema ari pithatakoryaakoteri paanakiri janta ojeekinta iña. Eejatzi pikimitziri piwoorote, maawaeni. Kyaaryo, pineshironkateeyirini pipirapaeni saawaroki. ¹⁶ Omaanta kaari pipira iroka tsinanika, inta pijorriyotzinkawote. Paeranitaki ikyaantawitakawo kamaari kimitaka othatakotaka roori: tema okameethataki akaminthayero saawaroki, etsiyatakoteero.

¹⁷ Ikemantawakawori iroka, ipashiwenteeyanakani maawaeni kijeeyakiririni Jesoshi. Omaanta riroripaeni paashini atziri riweshiryaawenteeyanakarini Jesoshi, ikanteeyanakini:

—Okameethateeyakini rantayitakirini Jesoshi.

Jesoshi roshiyakaawentziro moshitaaja eejatzi tapiyakaawori paa

(Mt. 13.31-34; Mr. 4.30-32)

¹⁸ Roojatzi ikantzi Jesoshi:

—¿Piyoteeyinima tsika ikanta Tajorensi ipinkathariwenantzi? ¿Tsika nokanteroka noshiyakaawenantemirori? ¹⁹ Oshiyakawo okithoki moshitaaja ipankitziri shirampari rowaneki. Oshookanaki, okimotatanaki, oshiyawitakawo inchato. Rookantapiintakawo tsimeri jenokiwero imakoryaantapiintawo owaempekikipaeni.

²⁰ Rapiitakiro, ikantzi:

—¿Tsika nokanteroka noshiyakaawenantemirori tsika ikanta Tajorensi ipinkathariwenantzi? ²¹ Okimitakawo tsinani aakiro tapiyakaawori paa eechonkini. Otsipataakiro osheki teriikopane otapiyantanakari. Oshineeyakaanakiro maawaeni, roojatzi antawotantanaka. Eejatzi ikimita riraga atziri. Eenitatsirika apaani antzirori kaari kameethatatsi, rantakagaeyerini paashinipaeni atziri rantero kaari kameethatatsi.

Pipomeentsiwentyaawo pareetantyaari jenokinta

(Mt. 7.13-14, 21-23)

²² Ikantaka ikinakinayitakini Jesoshi nampitsikipaeni, riyotaantayitzini. Roshiretakawo riyaate Jerojareeki. ²³ Rojampitakiri apaani:

—Nowinkatharite, ¿tsika ikaateeyinika awijakoeyaatsini? ¿Arima ikaate apanipaeni?

Rakanakiri:

²⁴—Noshiyakaawentemiro. Okimiwitakawo okaatzini omoo akyaantyaari jenokinta. Eenitatsi osheki kowawitachani riyaatemi jenokinta, omaanta eero imatziro rareeta. Pipomeentsiwentyaawo pareetantyaari janta. ²⁵Eejatzi okimiwitakawo rantziri ashitawori ipanko. Ijeekaki inthomaenta rirori, rashitakotaka, riyaaawitakawo ashitakontsi. Roojatzi pipokaeyantawitakyaani eerokapaeni, pikantawitapaakyaari: “Nowinkatharite, pashitareenawo, nokyaantyaari”. Omaanta ikantawakimi: “Tee niyoteeyimini tsikarika pipoña”. ²⁶Roojatzi pikanteeyawitanakyaarini: “Paerani pitsipateeyakinani nonampiki owaeyakani, eejatzi piyotagaeyakinani”. ²⁷Aritaki ikantemi: “Tee niyotzimi. Piyaatee, pipiyanee tsikarika pipoñaaka. Osheki pantayitziro ni kaari kameethatatsi. Tee pikameethatzi”. ²⁸Piñaantakariri Awaraama, Ijaaka, Jakoowo, maawaeni riraga kamanantzirorini iñaani Tajorentsi ijeekaki jenokinta, omaanta eerokapaeni, roepiyawaemi Tajorentsi, eero pimateeyironi pikyaapae. Roojatzi osheki powashiretaperotanakya, piraaperotanakya eejatzi patsikaekiteeyanakyaani, tyakiririri. ²⁹Ipoñeyapaakyaani aapatziyariri Tajorentsi intatsikeronta, jakakiroka, katonko, kirinka, maawaeni kipatsikipaeni. Ijeekaeyapaakini janta ipinkatharentsitzinta rirori. ³⁰Rareetaperoteeya riraga pitheenkaeyakirini. Omaanta riraga pipinkathateeyawitakarini eero rareeteeyaani rirori: ashi rowaeyeroni ijeekaeyanakini jaka.

Riraaneentakotawo Jesoshi Jerojaree

(Mt. 23.37-39)

³¹Roojatzi ipokantaka apanipaeni warijeeyo. Ikantapaakiri Jesoshi:

—Piyaate paashiniki kipatsi. Ikowaki Erooreshi rowamaakaantemi.

³²Rakanakiri:

—Pikamantakiteri riraga amatawitantatsiri: “Ikantzi Jesoshi: ‘Eero noshiya. Nokantyaani nowawijaakoeyeriniita kyaantawitariri kamaari eejatzi mantsiyari-paeni: iroñaaka, inkaamani, eejatzi paashini kitejiri. Roojatzi nomonkaatakiro maawaeni’”. Rootaki pikanteriri. ³³Rootaki nokinakinayitanyaarini iroñaaka, inkaamani, eejatzi paashiniki kitejiri. Eejatzi okameethatzi nokame Jerojareeki: tema janta aritaki ikamapiintzi kamanantayitziroini iñaani Tajorentsi.

³⁴Eejatzi ikantakiri Jesoshi:

—Riraga jerojareejatzi osheki rowamaayitakirini kamanantzirorini iñaani Tajorentsi. Roshemyaapiinteeyakirini mapiki paashinipaeni rotyaantanewo Tajorentsi. Okimitziriranki tyaapa ojatewiririkitzi iryaanipaeni, eejatzi nokimiwitaka naaka osheki nokowawitaka nopiyoteeyerinimi jerojareejatzi: naapatziyakagaeyarinimi iñaani Tajorentsi omaanta tee ikowaeyini. ³⁵Pamine, tekatsi amitakoterini iroñaaka, rookaeyirini Tajorentsi, ikantzi: “Ari ikantakaata”. Eero iñagaana eejatzi iroñaaka. Iinja, aririka nopiyee, ari iñaawaena, eejatzi ikanteeyeeni: “Tema ikameethaperotaki Rotyaantanewo Tajorentsi”.

Retsiyatakoteeri saawaroki Jesoshi aawayinkaripaeni

14 Paashiniki saawaro riyaaanaki Jesoshi janta ipankoki jewatakagaeyiririni warijeeyopaeni rowakayaari. Paashini warijeeyopaeni inetapitakiri Jesoshi,

ikowakowataki tsika ikantya ipoñaakaantyaariri ikantakowenantaariri. ²Ijeeki janta apaani mantsiyari, ari inewootakiri riraga Jesoshi. Tema aawaayitakini maawaeni iwatha. ³Rojampitziri riraga iyotaantziroripaeni Iwaperite Tajorentsi eejatzi warijeeyopaeni:

—¿Okameethatzima etsiyatakoteri mantsiyaripaeni kitejiriki amakoreeyantarini?

⁴Omaanta ari imaeriteeyanakini, tee rakaneentzi eechonkiini. Ipoñaanaka Jesoshi ikathatakiri mantsiyari, retsiyatakoteeri, roojatzi rotyaanantaari ipankoki. ⁵Roojatzi ikanantakiri riraga aminaperoyakiririni:

—Tema pantawaeteeyini eerokapaeni saawaroki. Aririka ipariyaki piwaakate omooki, tema ari pagaeri eejatzi.

⁶Eejatzi imaeriiyanakini.

Eero pikantakaaperoyani

⁷Ikanta rotsikanateeyakarini Jesoshi riraga owaeyacharini riyoyagaeyakironi rooperori jeekamentotsi. Ikowaki ijeekimoteri okaakini riraga pinkathari iñaaperotantyaaririmi. Roojatzi roshiyakaawenteeyakirini Jesoshi:

⁸—Aririka rakiyotemi pijoriiyotzinkarite, eero pijeekantashitawo jeekamentotsi ijeekakerotzira pinkathari. Ari aamaashitya, raretapaakyaarika paashini owakotyaarini pinkathariperotatsiri, ⁹roshirinkimikari paashiniki jeekamentotsi riraga kaemakaantakimiri, ikantzimikari: “Eero pijeeki jaka. Ijeekapaakiita rirori pinkathariperotatsiri”. Roojeekaemikari janta othapiki, tema ari pipashiwentanakya. ¹⁰Omaantakya okameethatzi pijeekapaaki janta othapiki. Roojatzi aririka iñaakimi riraga kaemakaantzimiri, roojatzi ikanantakimi: “Pipokanaki jaka, niyompari, pijeekimoteri okaakini pinkathari”. Iñagaeyemini maawaeni owaeyeencharini itsipateeyakimini pinkathari. ¹¹Pikantakaaperotashityaarika eeroka apaniroeni pikowaki iñaaperotanteetemiri, ari ipashiwentakaakimi Tajorentsi: tekatsi ñaaperotaneemini. Omaanta riraga kaari kantakaaperotachani rirotaki iñaaperoteri Tajorentsi kameetha, itsipatantyaariri ipinkathariwenante.

Ikenkithatakotakiri Jesoshi kaemakaantawitariri atziri rowakagaeyaarinimi

(Mt. 22.2-14)

¹²Eejatzi ikantakiri Jesoshi riraga kaemakaantakiriri roya:

—Aririka pikaemakaanteri atziri powakaanteeyaaririni, eero pikaemapiinteyirini pisheninkaperopaeni eejatzi riraga ashaagantzinkaripaeni. Aririka powakaakyaari, ari rirori ipiyateemi, rowakagaemi iinja. ¹³Omaanta okameethaperotzi pikaemakaantaperoterira riraga kaari ashaagantayitachani, riraga kijopookitatsiri, riraga kaari kokichaataatsi, maawaeni. ¹⁴Rooma paata rirori tekatsi ikanteemi ipiyateemi rowakagaeyeemini. Omaanta iinja ipiriinteyeerini Tajorentsi maawaeni aapatziyeeyaririni. Roojatzi ipinaperoteemi rirori Tajorentsi. Eero patsipetashitawo pikaminthaantzi.

¹⁵Ikemantakariri apaani owaenchari, ikantanaki:

—Tema okameethaperotaki ajeekae janta ipinkatharitzinta Tajorentsi.

¹⁶Ikantawakiri Jesoshi:

—Ikimitaka apaani shirampari ronkotsitakaantakiro osheki owanawontsi, roojatzi ikaemakaantakiri osheki atziri roya. ¹⁷Onkotsiteeyakani maawaeni. Roojatzi rotyaantakiri ronampiri: “Piyaate, pikamanteeyerini: ‘Monkaataka, onkotsi-

teeyakani maawaeni, pipoke iroñaaka”.¹⁸ Omaanta tee ikowaeyini riyateeyeni. Ikantzi apaani: “Owakira namanantakotaki noepatsite. Niyaate iroñaaka nami-nakitero, kameethatakirika. Pikamanteeri: ‘Eero ipoki rirori’”.¹⁹ Ikantzi paashini: “Owakira namanantakiri 10 waaka. Nokowaki naminakiteri kameethatakirika. Pika-mantapaeri: ‘Eero ipoki rirori roya’”.²⁰ Ikantziri paashini: “Owakira naaki noena. Tekatsi nokantya niyaate”.²¹ Ikantaka ipiyanaa riraga ronampiri rotyaantaw-itari. Ikamantapaeri: “Ikanteeyini: ‘Eero niyaatzi nowa’”. Roojatzi ikijantanaka riraga iwaatorote, ikantanakiri ronampiri: “Ikantakaata nosheninkapaeni. Iroñaaka piyaate janta pankotsikipaeni nampitsi, pikinayitanakini pikowakowayitakiterini riraga kaari ashaagantachani, riraga kijopookitatsiri, riraga aashetatzinkari, riraga kaari kokichaataatsi, maawaeni”. Roojatzi riyaatantanaka, ikaemaeyakitzirini, pokaeyapaakini.²² Ikantaka rareetapaa eejatzi, ikantapaeri iwaatorote: “Niyaatak-itzi, nokamanteeyakirini. Areeteeyapaakani, omaanta tekiraata imonkaata”.²³ Ikan-takiri eejatzi: “Piyaatakite eejatzi janta, pikinayitanakini awotsikipaeni, pikaemaeyakiterini paashinipaeni ipokanakiita, nokowatzi riyeekitantaperoyepaakyaa-woni nopanko.”²⁴ Omaanta riraga nosheninka nitawitakari nokaemakaantawitakari, eero royimaetawo iroka nonkotsitakaantawitakanariri”.

Rootaki ikenkithatakagaeyiririni Jesoshi janta ipankoki warijeeyo.

Pipomeentsiwentaperoteniri Jesoshi ikowakagaeyakimirini

(Mt. 5.13; 10.37-39; Mr. 9.50)

²⁵ Ikantaka paashiniki kitejiri ikinanaki Jesoshi awotsiki eejatzi royaateeyanakirini osheki atziri. Ipthokashiteeyakarini, ikanteeyakirini:

²⁶ —Niyotaki pininteyirini piripaeni, piniropaeni, piinapaeni, pitomipaeni, pirezzipaeni, pitsiropaeni, maawaeni. Eejatzi eeroka ninteeyachani apaniroeni. Omaanta pikowaeyakinirika poyaateeyenani, okameethatzi naaka pinintaperoye-nani kameetha. Eerorika pinintaperotana, tekatsi pikantya pipeyeeya niyotaanewo.²⁷ Eejatzi eerorika pipomeentsiwentaperotanawo nokowakagaeyakimirini, eejatzi eerorika poyaataperotana, tekatsi pikantya pipeyeeya niyotaanewo. Pikenkithashireeyaani tsikarika pikantyaari.²⁸ Okimitaka aririka ikowaki rantakaantero shirampari ipanko, rityaawo rojampiteri riraga wetsikenirini tsika okaate opinatya. Roojatzi raminantakyaari iyorikite monkaatakarika.²⁹ Eerorika ritawo raminiri tsika ikaatzi iyorikite imonkaatyaarika, aamaashitya aririka ikompitakyaawo. Apatzirorika imonkaatakawo otzinkamipankepaeni ari ikaatapaaki iyorikite rootaki kaari imatantawo ithonkakaantero. Roojatzi ishirontawentyaari atziri.³⁰ Ikanteeyeni: “Pamineri, riwetsikakaantawitaka ipanko, omaanta tee ithonkakaantziro. Tee itzimaperotzi iyorikite, injii, injii”.³¹ Eejatzi riraga pinkathari, aririka ikemakotakiri paashini pinkathari rotyaantakiri 20.000 joraaro rowayiritantyaariri. Aririka ikaate ijoraarote 10.000, tee riyoperotzi okameethatzirika romanatawakiri riraga pokatsini. Tema rityaawo ikaemaeyerini isheninkapaeni ikenkithawaetakagaeyerini riyotantyaari okameethatzirika romanatya roepiyantyaariri riraga pokashiterini.³² Aririka ikanteeyakini isheninka: “Ari ranaakoeyakaeni, oshekiperotaki. Eero amatziro apiyatari”. Ikanteeyanakini: “Tekira rareeteeyaani, thame otyaante apanipaeni asheninka rojampiteri oetarika ikowakoteeri eerokya rowayiritantee”.³³ Eejatzi pikimitya eeroripaeni: aririka pikowaki poyaatana, pityaawo pikenkithashireeya tsika

okanteeyarini maawaeni tzimimoeyimirini. Pikenkithashiryaaperoeayakyaarinika: roojatzi pookaeyeroni, poyaataperoyanakinani naari. ³⁴⁻³⁵Nokowaki riraga aapatziyanari riyoteeri paashinipaeni atziri ijeekae kameetha, rooma eerorika riyoteeri, tee imatziro rantero nokowakaayitawitakaririni, ratsipetashitakawo ijeeki. Ikimitakawo tziwi kaari katyotatsini: tema tee okameethatzi, ookapiintziro. Pikenkithashiryaaperotero iroka nokanteeyakimirini piyotakoperotantyaawori.

Rootaki ikanteeyakiririni Jesoshi oyaateeyiririni.

Ikenkithatakotakiri Jesoshi riraga owisha peyachari

(Mt. 18.10-14; Jowa 10.1-18)

15 Ijeekaeyini janta osheki joriyo piyotziriri iyorikite ijoriyotzinkarite eekiro ipiri riraga oroomajatzii. Ikaateeyakirini paashinipaeni antapiintzirori kaari kameethatatsi. Ikemijantapiinteeyakirini Jesoshi ikenkithatzi. ²Ikiñaanikowenteeyakirini riraga warijeeyopaeni eejatzi riraga iyotaantzirori Iwaperite Tajorentsi: —Tee okameethatzi iroka rantakirika Jesoshi: itsipatapiinteeyakarini kaari kameethatayitatsini, rowaeyani.

³Roojatzi roshiyakaawenantikanari iroka Jesoshi, ikantakiri:

⁴—Pamine, ikaaterika powishate 100, ipeyakaarika apaani, tema ari pookanakiri riraga 99 janta keshiiki, roojatzi piyaatantanakya janta teenta ijeeki atziri, pikowakowataateri peyeenchari. Pikowakowateeririka roojatzi piñaanteeyaari. ⁵Aririka piñaapaeri, tema osheki pikimoshirewentapaeri. Tema ari pamaeri pina-teeri, powapaeri janta ijeekaeyininta paashinipaeni owisha. ⁶Eejatzi, aririka pa-reetapaeya pinampiki, tema ari pikaemaeyapaakirini pisheninka, pikanteeyerini: “Thame akimoshireeyeni: ipeyawitaka nowishate, noñaagaeri eejatzi”. ⁷Eejatzi ikimita rirori Tajorentsi. Aririka ikenkithashiryagaeya apaani antzirori kaari kameethatatsi, rookaerorika rantziri, iroñaaka Tajorentsi ikanteri maawaeni jeekat-siripaeni jenokinta: “Thame akimoshirewenteyerini”. Tema tee riro ikantakotziri riraga paashinipaeni kameethateeyatsirini.

Ikenkithatakotakiri Jesoshi koriki peyachari

⁸Eenitatsi paashini ikantakiriri Jesoshi:

—Paashini eejatzi noshiyakaawentemiro: eenitatsi tsinani oorikite, ikaatzi ikithoki 10. Aririka ipeyakya apaani, okowakowayiteerini. Aririka otsitenitanaki, oonthoteri ootamento, oñaantyaariri, eejatzi opishitaperotero pankotsi aminayiteerini otyaakitakiririka kipatsi. Okanta okowakowateeri roojatzi oñaanteeyaari. ⁹Aririka oñaagaeri, okaemaeyerini osheninkapaeni, okanteri: “Thame pitsipateeyenani, akimoshireeyini. Noñaagaeri eejatzi noorikite peyawiteenchari”. ¹⁰Eejatzi nokamanteeyemini: eejatzi ikimitaka riraga Tajorentsi. Aririka ikenkithashiryagaeya apaani antzirori kaari kameethatatsi rookaerorika rantayitzirini, kimoshiretanaki Tajorentsi, eejatzi ronampiripaeni.

Ikenkithatakotakiri Jesoshi apaani ewankari shiyapithatariri Iriri

¹¹Paashini eejatzi roshiyakaawentakiniriri Jesoshi, ikantzi:

—Eenitatsi shirampari ikaatzi itomi apite. ¹²Riraga impaetatsiri ikoñaatzi ikan-takiri Iriri: “Pawa, nokowaki pipena iroñaaka kashetani powaagawo eejatzi piy-orikite pipanakinari paata aririka pikamae”. Roojatzi ipakiri. ¹³Paashini kite-

jiri ipimantanakiro rowaagawo ipawitakariri Iriri. Roojatzi riyaatanaki inteena, paashiniki kipatsi, raanakiro maawaeni jeekimotziriri. Janta riyaatakinta, tee ijeeka-paaki kameetha, rootaki rapaatantakawori maawaeni rowaagawo eejatzi iyorikite. ¹⁴ Roojatzi ithonkatakotantapaaka, tekatsi jeekimotaneerini, eejatzi tee añaagaero rowaeyaarini. Osheki rashironkaawaetaka ewankarika, aaperotakiri itashe. ¹⁵ Rootaki ikinakinatantanakari ramini antawaerontsi. Ari iñaapaakiri ashitachari osheki ichaanchote. Ikantapaakiri: “¿Pikowakima nantawaetemi?” Ikantawakiri: “Jee, nokowaki paminenari nochaanchote”. ¹⁶ Ikantaka raminawitanari ichaanchote, ipapiintziri rowanawo: rowaga oshiyawitawori otaki intsipa. Omaanta riraga ewankari tekatsi perini rowanawo, ikowawitaka rakiyoterimi chaancho, omaanta riraga ashitariri tee ishinetziri. ¹⁷ Roojatzi ikenkithashiryaanaka ikantzi: “Janta pawakinta ikaateeyini osheki ratzirite. Eeniro rowaeyarini maawaeni. Ikemapiinteyani kameetha, eejatzi otzimagaantzi owanawontsi. Omaanta naaka jaka aaperotakina notashe, rooteentsi nokame. ¹⁸ Iroñaaka nopiyee janta pawaki, nokantapaeri: ‘Pawa, tema nopiyathatakimi tee nokemijantaperotziro okaatzi pikantawitakinari, eejatzi tee naapatziyari riraga Tajorentsi. Eenitatsi nantzimotakimiri. ¹⁹ Eero iroñaaka pitomintaana inta pikimitakayeena ponampiri, naaka thamaeteemironi powanipaeni”’. ²⁰ Roojatzi ipiyanta, ikinanee awotsiki. Ikan-tanaa, rootaatsi rareteeya ipankoki iriri. Ikanta irira iñiitawaari janta inteena, ikinapae. Osheki ikimoshiretanee, retakoshiryaawaari. Ishiyashitawaari, rawithakitawaeri, ithowootawaeri, ikaminthaaperotawaeri. ²¹ Roojatzi ikanantapaari itomi: “Pawa, tema nopiyathatakimi tee nokemijantaperotziro pikantawitakinari eejatzi nopiyathatakari Tajorentsi. Eeniro osheki nantani. Tee okameethatzi pitominteena iroñaaka, inta pikimitena ponampiri”. ²² Omaanta iriri ikaemakiri ronampiri-paeni, ikanteeyirini: “Pishintsiteeyini paakitero kithaarentsi kameethari, pikithaateri notyomika. Eejatzi paakiteniri aniiyo, poyaankeniri rakoki. Paakiteniri ijapatote, pijapatotapaeri. ²³ Eejatzi paakiteniri waaka ewonkiri, tzipaperotatsiri iyeenka, powamayeniri. Thame maawaeni akimoshirewentawaeri notyomi, owaeyaani maawaeni. ²⁴ Noetakaawitaka eero noñaagaeri, ikimitzimotakina kamawitaka. Omaanta iroñaaka kimitaka añaagae eejatzi, noñaagaeri. Ipeyawitaka, iroñaaka ipokae, añaayiteerini eejatzi”. Osheki ikimoshireeyanakini rowagaeyakarini. ²⁵ Eeniro paashini itomi, riraga jewataneentsiri rantaritzzi, ikan-tanakawo, riyaatzi ithamaetzi janta owantsiki: tee iñaawaeri rirentzi raretan-tapaari rirori. Ikanta ipokae, rokaakintapaawo pankotsi, ikemapaatziiri ijonka-teeyini eejatzi iwaerateeyini. ²⁶ Ikaemapaakiri apaani onampirentsi, rojampitakiri: “¿Oetaka piwaeratawenteeyirini?” ²⁷ Rakanakiri: “Areetapaa pirentzi. Rowamaakaantawakiniri piri waaka ewonkiri riraga wathantzi, rowakagaeyakarini maawaeni atziri. Osheki riweshiryaawentawaari pirentzi ipokae, kameetha rareetaa tekatsi oyerini”. ²⁸ Roojatzi ikijantanaka rirentzi, tee ikoyi ikyaapae pankotsiki. Riyowanaki iriri, ikantawitawaari: “Pipokanaki, notyomi, pikyaapae. Piweshiryaawentawaeyaari pirentzi”. ²⁹ Omaanta rakanakiri itomi: “Eerowa, pawa, nokoyi nokantemi. Paerani nantakimiro oetarikapaeni pikaminaakinari, tee nopiyathaneentzimi eechonkiini. Omaanta tekatsi pipaneentena naaka eechonkiini nowakaayityaaririni notsipamintharipaeni. Tee pipaneentana apaani chiiwo. ³⁰ Inta riro pikowateekikya yeeyira piperi, riyaatapithawitakimi inteena ithonkitakimiri piyorikite; ipinayitakirorini tsinanipaeni imayempitziro. Iroñaaka ipiyapaaga powa-

maakiniri waaka wathantzi”. ³¹Rakanakiri iriri, ikantanakiri: “Notyomi, akanatyaani kijokiro owawakaa. Eerokataki ashiteeyaawoni maawaeni owaagawontsika aririka nokamae. ³²Omaanta okameethaperotzi aweshiryaawentawaeyaari pirentzi. Okimiwitaka ikamaki, aetakawitaka eero añaagaeri eejatzi. Iroñaaka kimitaka añaagae eejatzi añaagaeyerini. Ipeyawitaka, iroñaaka añaagaeri eejatzi. Thame aweshiryaawenteeyaariini.

Okimitaka iroka, ari ikimitee Tajorentsi aari inintaperotakae, ajeekimoteririka kameetha eejatzi eerorika ajeekimotziri kameetha”.

Ikenkithatakotakiri Jesoshi amatawitziriri iwaatorote

16 Eejatzi ikantakiri Jesoshi riyotaanewo:
 —Eenitatsi eejatzi ashaagantzinkari apaani kempoyaawitanariri iyorikite, maawaeni. Roojatzi ikamananteetakari ashaagantzinkari: “Ikoshitakimira riraga kempoyaawitzimiriri piyorikite”. ²Roojatzi ikaemakiri, rojampitakiri: “¿Kyaaryooma iroka ikanteetakinari? ¿Pikoshitakina noorikite? ¿Litaka pikoshitantanari? Iroñaaka poepiyeenari maawaeni noorikite, nokowaki pojankinatenawo iwaeropaeni maawaeni ireewitanari. Iroñaaka eero noshinetaneemiri eejatzi noorikite”. ³Ikantaka ikenkithashiryaanaka rirori: “Eero iroñaaka ishinetanaana nowaatorote nokempoyagaeniri iyorikite. ¿Tsika nokantyaaka iroñaaka? Tee noshintsiwathatzi nothamaetantyaari. Eejatzi nopashiwentaka nonethaakoteri atziri ipashitena koriki. ⁴¡Jaaa! Niyotaki iroñaaka oetaka nanteri. Iroñaaka nokaminthagaeyerini maawaeni ireewiteeyiririni nowaatorote, raakameethatanteeyenarini naari janta ipankoki: eero ishinetantana nowashironkaawaetya”. ⁵Ikanta ikaemaeyakirini maawaeni ireewiteeyiririni iwaatorote. Rojampitakiri riraga jewatapaentsiri ipokapaaki, ikantziri: “¿Tsika ikaatzika pireewitziriri nowaatorote?” ⁶Rakanakiri: “Nireewitziri osheki oyeenka oriiwo. Okaatzi nireewitziriri yeekitachani 100 wiroo owaanini”. Ikantawakiri: “Jee, kyaaryo. Eeniro iroka paperi ojankinataka pireewitziriri. Payero paperika, pojankinateniri paashini, pikante: ‘Nireewitzimi 50 wiroo owaanini yeekitatsini oyeenka oriiwo’. Amatawiteriita nowaatorote”. Rakanakiri ireewitziriri “Jee, kameethataki”. ⁷Roojatzi ishitowanee jewatapaentsiri, ipokapaaki paashini. Rojampitawakiri: “¿Tsika okaatzika pireewitziri nowaatorote?” Rakanakiri: “Osheki nireewitziri teriiko, okaatzi yeekitatsini koshitaariki 100”. Roojatzi ikantanakiri: “Eeniro paperika pojankinatakaniriri paerani nowaatorote. Kyaaryo, ari okaatzi pireewitziri 100. Thame amatawiteriita. Pookaero iroka paperika; pojankinateniri paashini, pikanteri: ‘Ari okaatzi nireewitzimi 80 koshitaari, yeekitatsini teriiko’”. Roojatzi rojankinatakaniriri. ⁸Ikanta riraga iwaatorote riyotantanaka ramatawitakiri. Ikantanaki: “Tee okameethatzi ramatawitakina, omaanta osheki riyothanitzitzi tsika ikantya rayero koetyeemotakariri”. Kyaaryo riraga theenkantatsiri riyothanitzitzi ikenkithashireeya tsika ikantya rantero kaari kameethatatsi. Ari ikimityaami rirori riraga aapatziyariri Tajorentsi ikenkithashiryaaperotyaaawomi rantero okaatzi kameethatatsiri ikoyiri Tajorentsi. ⁹Iroñaaka nokamanteeyemini: eenitatsirika piyorikite, pikaminthagaeyerini paashinipaeni, pipaeyerini koetyeemotariri rirori. Ari ipinaperoteemi eerori Tajorentsi iinja. Aririka pikamaeyakini, ari pookanakiro tzimimoeyimirini, omaanta raakameethateyawaemini rirori janta jenokinta. Tema eenitatsi janta pipeekantyaari kaari thonkanitachani. ¹⁰Eerorika pikoshitzi ee-

chonkiini eero eejatzi pikoshitzi osheki. Omaanta pikoshiterika eechonkiini, eejatzi aritaki pikoshitaki osheki. ¹¹ Aririka pikoshitayiteni oetarikapaeni, riyotaki Tajorentsi tee paapatziyari rirori: eejatzi eero isheninkatzimi, eero pimatziro piñi-iro inampi. ¹² Eerorika pamitakotantari atziri piyorikite itajonkawentawitakimiri Tajorentsi, ¿tsika ikantyaaka ipinatantawaemiri iinja janta jenokinta? ¹³ Eero pimatziro pantawaetziniri kameetha eenitatsirika piwaatorote apite. Omaanta apaani pinintaperotanaki, inta paashini poonanakyaari. Piweshiryaawentyaari apaani, omaanta riraga paashini, eero piweshiryaawentari. Eejatzi okimita iroka, aririka pikenkithashiryaakopiintyaari koriki, eero pimatziro poyaaperotziri kameetha Tajorentsi.

Riraga Jesoshi riyotaakiri warijeeyopaeni ikowakaakiriri Tajorentsi

¹⁴ Ikanta ikemaeyantawakaririni warijeeyopaeni ikantakiriri Jesoshi, roojatzi ishi-rontawenteeyantanakaririni. Ikowaperotakiita rashaagantya osheki, rootaki ishi-rontawenantanakariri Jesoshi. ¹⁵ Roojatzi ikanantakari:

—Pikowaeyawitakani iiteeyemini atziri pikameethateeyakini, omaanta riyoteeyakimini Tajorentsi. Iñaaperoeyawitakimini atziri, omaanta riyotaki Tajorentsi tee pikameethateeyini pajankaneki. ¹⁶ Paerani okameethatzini paapatziyakawoni rojankinarini Moeseeshi eejatzi riraga kamanantayitzirorini iñaani Tajorentsi. Omaanta areetapaaka iroñaaka Jowa, riraga kaawoshitakotziriri Tajorentsi. Paashini iroñaaka ikowakagaeyakimirini Tajorentsi. Riraga Jowa ritanakawo ikamanteeyakimini kameethatatsiri: rooteentsi ipinkathariwenteeyemini rirori. Ikowaperoeyawitakani atziri iñeeri. ¹⁷ Iinja opeyaneeya kipatsi eejatzi jenoki, omaanta eero opeyaa roori rojankinarini Moeseeshi: ikowaki Tajorentsi pikantyaani pikemijantero piyotantyaari pijeeki kameetha. ¹⁸ Tema okantzi: “Eero piñaathatzimotawo piina paashini tsinani”. Aririka pookaero piinapero pagaerika paashini tsinani, piñaathatzimotakawo piinaperoni. Eejatzi tee okameethatzi payero tsinani ookiriri oemi.

Ashaagantzinkari eejatzi Raajawo

(Mt. 19.1-12; Mr. 10.1-12)

¹⁹ Ikanta ikanteeyakirini Jesoshi:

—Eeniwitacha shirampari ashaagantzinkari, osheki iithaari kameethamawotatsiri, osheki rowaneenkataka. Maawaeni kitejiriki rowakagaeyakarini isheninka owanawontsi pinaperotachari. ²⁰ Eenitatsi eejatzi ashironkaaperotachari iitachari Raajawo. Ojonkayitakini ijoepaeni opathaakayitakirini. Ari ijeekapiintawita janta ikyaapiintzinta riraga ashaagantzinkari ipankoki. ²¹ Osheki rowashironkaawaetaka, aaperotakiri itashe. Ikwawita raperotayiteronimi rowanawo rowariyaayitzirini ashaagantzinkari jaawiki. Eejatzi riraga otsitzipaeni ithoyitapaakirini ipathaa-wokipaeni. ²² Roojatzi ikamaki rirori. Riyaatashitakiri ronampiripaeni Tajorentsi, raawaeri, roojatzi raantanaari janta ijeekinta Awaraamani. Okameetheeeyeenta osheki. Eejatzi ikamaki riraga ashaagantzinkari. Ikitateetakiri kipatsiki. ²³ Osheki rashironkaaperotaka iroñaaka riraga ashaagantawitacharini janta jaawiki pamariki, osheki ikemaatsitakawo. Raminanaki janta ijeekinta Awaraama, iñaataatziri eejatzi riraga Raajawo. ²⁴ Ikaemakotakiri: “Pawa Awaraama, petakotena. Pikanteri riraga Raajawo rowiinkeroota rakoempeki iñaaki, ipokeeta jaka ip-

itenkaatenaata nopaanteki iñaa. Oshekipero nashironkaaka jaka paamariki”.²⁵ Omaanta ikantakiri Awaraama: “Notyomi, pikenkithashireeya tsika pikanta paerani piyeekini kipatsiki. Kameetha piyeekawitani, omaantakya riraga Raajawoka osheki rashironkaawitakani. Tema iroñaaka kameetha ijeekapae rirori jaka, rooma eeroaka osheki pikemaatsitakawo janta.”²⁶ Eejatzi piyeekakotaki intasikeronta impeeta, tekatsi ikinashitemi Raajawo. Eejatzi eerori, tekatsi pikinashiteri pipokantyaari jaka”.²⁷ Roojatzi ikanantakari: “Eerorika pimatziro pikaminthayena, nokowaki potyaanteeri Raajawo kipatsiki: janta ipankoki pawani.”²⁸ Ijeekinta janta yeeyipaeni, ikaatzi apawakooni. Nokowaki ikamantapaeri, ipokikari rirori jaka. Paminena naari iroñaaka, osheki nokemaatsitakawo jaka”.²⁹ Roojatzi ikantziri Awaraama: “Eenitatsi rojankinarini Moeseeshi eejatzi rojankinarini paashini kamanantayitziroini iñaani Tajorentsi. Rootaki raapatziyeeyaarini”.³⁰ Ikanta rakanakiri: “Jee, eeniro naawita. Omaanta aririka iñagaeri kamaentsiri ipiriinteeya, aritaki ikenkithashireeyaneeyaani, rookaero kaari kameethatatsi ranteeyirini”.³¹ Ikantanakiri Awaraama: “Teerika raapatziyawo Iwaperite Tajorentsi, eero eejatzi raapatziyari kaminkari ipiriintawiteeyarika”.

Eero pantakaeri atziri kaari kameethatatsi

(Mt. 18.6-7; Mr. 9.42; Mt. 18.21-22)

17 Ikanteeyakirini Jesoshi riyotaanewopaeni:

—Nokamantemi: ikantyaani eenitatsi atziri antakagaeyeririni paashinipaeni atziri kaari kameethatatsi. Omaanta rowashironkagaeyerini Tajorentsi riraga antakayiriri paashinipaeni kaari kameethatatsi.² Aritaki rowashironkaaperoeyeririni antakagaeyiririni eentsipaeni kaari kameethatatsi. Okameethawitami riteetyaarimi roojoteetenirimi mapi antawo ikentsiki rowiinkaeterimi. Rowiinkaetateeyeririkami tekatsi antakaaneerinimi eentsi kaari kameethatatsi.³ Kyaaryoowa, pantakaerikari atziri kaari kameethatatsi.

Eejatzi ikantakiri:

—Aririka piñaakotakiri pisheninka rantero kaari kameethatatsi, pikenkithatakayeri. Aririka rookaero rantziri, pikaminthayeri, paakameethateeri.⁴ Aririka ikijemi atziri, ikoshitemirika, ikantzimatemirika, oetarika. Omaanta aririka ikanteetemi: “Tee okameethatzi nantzimotakimiri, osheki nowashiretakota, eero napiiteero, pikaminthagaena pipeyakotenawo nantzimotakimiri”, ari nokowaki pikaminthayeri. Aririka osheki rapiiteero rantzimoteemiro, eejatzi osheki ikantemi: “Pikaminthayena pipeyakotenawo nantakiri”. Tema nokowakaakimi eejatzi osheki pikaminthayeri: eero pikijawentziri.

Pameentaperotakaeri Jesoshi

(Mt. 21.22; Mr. 11.22-26)

⁵ Riraga rotyaantanewopaeni ikantakiri Awinkatharite:

—Nameentawitzimi, omaanta nokowaperotaki piyoteena nameentaperotantemiri.

⁶ Rakanakiri:

—Pameentenaarikami eechonkiini, pikowakirikami, pikanteri Tajorentsi iponchakireero inchatowa, rowiinkero janta inkaareki. Tema ari imatakimiromi, rowiinkaatemiro.

Rantayiterini omperatatsiri

⁷ Eejatzi ikanteeyakirini Jesoshi:

—Okimitaka eenitatsi shirampari ratzirite. Ithamaetapiintziniri eejatzi rami-napiintziniri ipira. Aririka ipokae ratzirite pankotsiki, ¿itaka ikantawaeriri iwaatorote? ¿Arima ikantawaeri: “Pipoke, pijeekapae, powapaeya”? Eero ikantziri. ⁸ Tema ikantashitawaeyaari iwaatorote: “Iroñaaka ponkotsiwentapaena noyaari; eejatzi nomiriteri, pamakinawo. Aririka nokemapaakya, ari powanakya eerori”. ⁹ Eejatzi tee ikantziri: “Ariwee, pantakinawo”; tema rametakawo apatziro rantawae-tapiintziniri iwaatorote. ¹⁰ Eejatzi eeroripaeni, okameethatzi pantapiinteyinirini maawaeni ikowakagaeyakimirini Tajorentsi. Roojatzi okameethatzi pikante: “Apatziro nantakiniri ikowakaakinari. ¿litaka nokantakaaperotantyaari? Tekatsi okantya Tajorentsi ipinatantenari”.

Retsiyatakoeyakirini Jesoshi 10 patheenkari

¹¹ Ikanta rowaaganaa Jesoshi, ikinayitanakini okaakini oweyaantawonta Jamaaryaki eejatzi Karireeyaki. Roshiretakawo rareetya Jerojareeki. ¹² Roojatzi ra-reetapaaka paashiniki nampitsi, inñeeyawakirini patheenkari paeni, ikaateeyini 10. Ikatziyeeyakani eekitziroeni jaga. ¹³ Ikaemakoeyawakirini:

—Jesoshi, eeroka nopinkathateeyirini, petakoeyenani, petsiyatakoeyenani.

¹⁴ Inñaanakariri riraga Jesoshi, ikanteeyakirini:

—Piyaateeyeni janta ijeekinta ñaanakowenantatsiri, poñaagapaeyaari.

Ari ikemijantaperoeyakirini, riyateeyanakini. Janta niyanki awotsi ari retsiyatakoeyaneeni. ¹⁵ Inñeeyantawaani etsiyatakoeyaneeni, ipiyanaa apaani janta Jesoshiki. Icheraaperotaki, ikantzi:

—Tema ikameethataki Tajorentsi, retsiyatakotakina.

¹⁶ Rotziwerowashitapaakari Jesoshi, roeyotashitaperotakari, ipinkathataperotakiri, ipaasonkitaperotapaakiri. ¡Ipoñaa irika shirampari Jamaaryaki! ¹⁷ Roojatzi ikantakiri Jesoshi:

—Tema ikaateeyini netsiyatakoeyakirini 10. ¿Tsikama paashinipaeni? ¹⁸ Apatziro irika paashinijatzitatsiri atziri ipiyashitapanaatana, ipaasonkitakina, eejatzi inñaperotakiri Tajorentsi. Riroma asheninkaperopaeni naawita, tee ipiyapanaataa ipaasonkitantyaariri rirori.

¹⁹ Roojatzi ikantziri otziwerowashitakariri:

—Iroñaaka pikatziyee, okameethatzi piyaatee. Pameentakari Tajorentsi, rootaki pawijakotantaari.

Tsika ikantari Tajorentsi ipinkathariwenantzi

(Mt. 24.23-28, 36-41)

²⁰ Riraga warijeeyopaeni rojampiteeyakirini Jesoshi, ikantziri:

—¿Tsika okaate ipoke Tajorentsi ipinkathariwenteyanteerini?

Rakanakiri:

—Aririka ipinkathariwenante Tajorentsi, omaanta eero piñaaperotziri. ²¹ Eero pimatziro pikante: “Eeniro jaka”, eejatzi: “Eeniro janta”. Kyaaryo, eero ikoñaataperotzi: okameethataki pipinkathashireeyerini maawaeni.

²² Eejatzi ikanteeyakirini riyotaanewopaeni:

—Tema naaka poñaachari jenokinta, nokoñaatapaaki jaka kipatsikika, omaanta eero nokantatyeyyaani kijokiro nowaeyemini. Iinja pikowaeyawitaneyyaani piñagaenami eejatzi, omaanta eero piñagaana. ²³ Eejatzi aririka ikanteetemi: “Piyapaa Jesoshi, ari ijeekapaaki janta”. Paashini ikanteetemi: “Ari ijeekapaaki jaga”. Omaanta kaarina naaka. Eero patsipetashitawo piyaatashitana. ²⁴ Aririka omonkaataperotapaakya nopokanteeyari, ari piyotaperotawaena. Okim-itaaganki aririka aamorenkiranki maawaeni jenoki morek, morek, eejatzi nokimita-paeya naari aririka nopiyee eero nomanapaa, eero pikompitawaana. ²⁵ Omaanta nityaawo nokemaatsitayityaawoni osheki katsiri, eejatzi itheenkaeyenani atziripaeni. ²⁶ Ikimitaka paerani ijeekantakari Noeni tema maawaeni paashinipaeni atziri itheenkaeyakirini Tajorentsi, eejatzi rantakiro osheki kaari kameethatatsi. Eejatzi ikimiteeya iinja atziripaeni aririka nopiyee naari riraga atziriperotapaentsiri, osheki itheenkaeyeenani rirori. ²⁷ Rowapiinteeyani paerani, rirapiinteeyini, raapiinteeyironi iinapaeni, raakaayitakironi rishintopaeni oemi, paashini oetarikapaeni. Ari ikanteeyani, roojatzi rotetantanaka Noe ipitoki. Roojatzi opokapaaki antawo inkani, oonkanaka maawaeni kipatsi. Ikamaeyanakini maawaeni theenkantatsiri. ²⁸ Eejatzi ikimiteeyakani isheninka riraga Roote, jeekaeyatsirini Joroomaki: rowapiinteeyani, rirapiinteeyini, ikinayitanakini riyomparitayitanakani, ipankitayitziironi rowayitarinipaeni, riwetsikayitziironi ipankopaeni. ²⁹ Omaanta ishi-towantanakari Roote, rotyaantakiro Tajorentsi osheki paamari poñaachari jenokinta, itagaeyakirini maawaeni joroomajatzini. Theenkaeyatsirini rootaki ithonkanteeyakaririni Tajorentsi maawaeni, thoperee. ³⁰ Aritaki okantyaari aririka nopiyee. Ijeeki osheki theenkantatsirini, eero ikenkithashiryaaari Tajorentsi.

³¹ Pamine, aririka omonkaatapaakya nopokanteeyaaari, pijeekerika okaankiityeera pankotsi, eero pikyaapanaatzi pankotsiki paantapanaatyaawori powaagawo. Eejatzi, pantawaeterika powaneki, eero pipiyapanaata pipankoki paantapanaatyaawori powaagawo. ³² Kyaaryoowa pikimitawokari iinani Roote, pipithokakari eerori pitapiiki. ³³ Ninkarika kaari kowatsini ratsipewentena naaka omawitya ikamawentena eero riyaatzi janta ijeekinta Tajorentsi. Omaanta kowatsiri ratsipewentena naaka omawitya ikamawentena naari, ikanteetatyeeyaani ijeekimotena jenokinta. ³⁴ Aririka nopokae, eenitatsirika apite atziri imayi imaamentoki. Apaani aapatziyanari rootaki naantaneeyariri notsipatanakyaari, omaanta paashini, eero naaneeri. ³⁵ Otsipatawakayaarika apite tsinani otoonkiro shinki. Apatziro apaani aapatziyanari rootaki naantaneeyawori notsipatanakyaawo, omaanta paashini, eero naaneero. ³⁶ Itsipatawakayaarika apite shirampari janta owantsiki, ithamaetzi. Apatziro apaani aapatziyanari rootaki naantaneeyariri notsipatanakyaari, omaanta paashini, eero naaneeri.

³⁷ Ikemaeyantakaririni riyotaanewopaeni, rojampitanakiri:

—Nowinkatharite, ¿tsikama oñaaganteeyaaka iinja iroka pikantakinari?

Rakanakiri:

—Tskarika ijeeki kaminkari, aritaki ipiyotawenteeyari tzijopaeni. Oshiyakaawentachari tzijo, tema iinja maawaeni aapatziyeyanarini naaka aritaki ipiyotawenteeyenani.

Jesoshi ikenkithatakotakiri kantakotantatsiri kaari kameethatatsi

18 Paashiniki kitejiri roshiyakaawenteeyakinirini eejatzi Jesoshi riyotaanewo. Ikwaki riyoteeri ikenkithatakaapiinteri Tajorentsi, ikyaryoowenteeyeroni, eero ipakagaero. ²Ikanteeyakinirini:

—Eenitatsi janta nampitsiki riraga kantakotantatsiri, kaari pinkathatziri Tajorentsi. Eejatzi tee riyotzi ikaminthayeri atziripaeni. ³Ari ojeeki janta nampitsiki apaani tsinani, kamaentsiri oemi. Iyaatashitapiintawitari riraga kantakotantatsiri, okantapiintawitari: “Pamitakotena, tee okameethatzi ikijapiintena riraga paashini shirampari”. ⁴Tee ikowawita riraganki ramitakoteromi, omaanta ikenkithashiryaanaka, ikantzi: “Tee nopinkathawitari Tajorentsi, eejatzi tee nokoyi nokaminthayeri paashinipaeni atziri. ⁵Omaanta osheki ashiiryakaanika iroka tsinanika. Namitakoteroota, eerokya opokashitantanaana, eero ashiiryanaana eejatzi”.

⁶Ikantanaki Awinkatharite:

—Pamine, tee ikameethatzi riraga kantakotantatsiri nokenkithatakotakirika, omaanta ramitakotakiro iroka tsinani oñaashirenkapiintziriri. ⁷Omaantakya riraga Tajorentsi, ikameethaperotaki. Aririka ikantyaani ramanapiinteri aapatziyanari ikenkithatakaapiinteri rirori, tema aritaki ramitakotakiri. ⁸Kyaaryootaki iroka nokamantemiri: intsipaete ramitakoeyerini Tajorentsi maawaeni kenkithatakagaeyeririni. Omaanta aririka nopiyee jaka kipatsikika ¿arima roojatzi noñeeyapaemini pikantyaani pameenteeyenani, pikenkithatakagaeyirini Tajorentsi?

Jesoshi ikenkithatakotakiri warijeeyo eejatzi piyotziniriri oroomajatzi koriki

⁹Paashini eejatzi roshiyakaawentakiri Jesoshi. Ikenkithatakotziri riraga kantakaaperotzinkari, riraga theenkaeyiririni paashinipaeni atziri. Ikantziri:

¹⁰—Riyaataki apite shirampari Tajorentsiipankoki ikenkithatakayeri Tajorentsi. Apaani rirotaki warijeeyo, omaanta paashini piyotziniriri iyorikite joriiyopaeni eekiro iperikya oroomajatzi. ¹¹Ikantaka ikatziyapaaka riraga warijeeyo, ikantawitapaakari: “Tajorentsi, ariwee, osheki nokameethataki naaka. Tekatsi nante, tee nokimitari riraga koshitantatsiri, riraga amatawitantatsiri, shirontayitaworini osheki tsinani. Eejatzi tee nokimitari irika ayitziriri atziri iyorikite. ¹²Nametakawo maawaeni tominko notzitapiinta apite kitejiri, eejatzi nopagaantapiintayitziimironi maawaeni naayitzirini. Naakirika 10 oetarika, apaani nopakimi”. ¹³Omaanta riraga piyotapiintziniriri oroomajatzi iyorikite ikatziyaneentapaaka inteen. Tee ikantakaaperota rirori, omaanta osheki ipashiwentakaakawo rantayitzirini, rootaki kaari raminanta jenokinta, apatziro rompojashipaneetaka. Ikantzi: “Tajorentsi, pineshironkatena naari, tee nokameethaperotzi, eeniro osheki nantani”. ¹⁴Nokamantemi, oshekini naawita rantani riraga shirampari, omaanta ikaminthaakiri Tajorentsi. Aririka ipiyee ipankoki riyotanaki iñaaperotakiri rirori ikameethatzi. Omaantakya riraga warijeeyo, tee ikimitari. Eero iñaaperotziri riraga Tajorentsi kantakaaperotachari. Omaanta riraga kaari kantakaaperotachani ipeyeeri pinkathariwenantatsini.

Ikowaki Jesoshi ipokashiteeyerini eentsipaeni

(Mt. 19.13-15; Mr. 10.13-16)

¹⁵ Okantaka tsinanipaeni amaeyakinirini Jesoshi eentsipaeni, okowaki ipampiteeyerini eejatzi ikanteri Tajorentsi ramitakotantyaariri. Omaanta iñaantawakawori riyotaanewo, ithañaakowitakawo eero amiri eentsitepaeni: tee ikowakaawityaari ipokashiteri. ¹⁶ Omaanta ikaemiri Jesoshi eentsipaeni, ikantakiri riyotaanewo:

—Pishinetenari ipokashitenaata eentsipaeni. Eerowa pikatziyakari. Nokowaki ipokashiteenaata. Piñeyakirini irikapaeni eentsika: tee itheenkaeyanani, inta rameenteeyakinani. Tema reewawenteeyirini Tajorentsi maawaeni kimiteeyaririni rirori. ¹⁷ Eejatzi, kyaaryootaki iroka nokamantemiri: maawaeni kaari oshiyarini eentsi riraga aapatziyanari kameetha, eero imatziri reentsitetari Tajorentsi.

Ewankari ashaagantzinkari

(Mt. 19.16-30; Mr. 10.17-31)

¹⁸ Paashini kitejiri riyatashitakiri Jesoshi apaani iwinkatharite joriyyo. Ikantapaakiri:

—Iyootaanari kameethari. Pikamantena: ¿oetakama nanteri nañaantyaari, nokanteetatyeeyaani?

¹⁹ Ikantawakiri Jesoshi:

—¿Iitaka pikanantanari: “Kameethari”? Tekatsi kameethatatsini, inta apatziro Tajorentsi ikameethatzi. ²⁰ Piyotakoeyironi maawaeni ikaminaakaeri Tajorentsi: “Eero piñaathatzimotawo piina paashini tsinani, eero powamaantzi, eero pikoshitzi, eero pitheeyakotari paashini atziri, pipinkathateri piri eejatzi piniro”.

²¹ Rakanakiri:

—Tema maawaeni iroka nomonkaatakiro: eenironi newankaritapaakini, roojatzi iroñaaka.

²² Ikemantawakawori iroka, ikantanakiri Jesoshi:

—Eenitatsi apaani koetyeemotakimiri eejatzi: pipimanteeyeroni maawaeni tzimimotayitzimirini, pipaeyerini ashironkaenkari owinawo. Aririka pimatakiro iroka, ojeeke osheki tzimimoeyemirini janta jenokinta. Pipimantakirorika powaagawo, pipokanaki poyaataperotanakina.

²³ Ikemantawakawori iroka, osheki rowashiretanaka. Rooma ashaagantzinkaripero, tee ikoyi ipimantero rowaagawo, omaanta rompetakawo.

²⁴ Iñaakirira Jesoshi rowashiretanaka, roojatzi ikantaki:

—Opomeentsitzimotakari ashaagantzinkari ikowaki Tajorentsi ipinkathariwenter. ²⁵ Napiitemiro noshiyakaawentemiro: tema opomeentsitzimotakari riraga kameeyo roshinthateri imooki kithapi. Omaanta ashaagantzinkari opomeentsitzimotaperotyaari ikowaki Tajorentsi ipinkathariwenter.

²⁶ Ikanta rojampitanakiri riraga kemawakiriri:

—¿Arima? ¿Pomeentsitakama? ¿Ninkama materoni awijakotaatsini?

²⁷ Rakanakiri Jesoshi:

—Iroka kaari imatapiintzi atziri, omaanta imatakiro Tajorentsi rirori.

²⁸ Roojatzi ikantakiri Peetero:

—Iyootaanari, nookaeyakironi maawaeni tzimimoeyanarini noyaateeyantakimirini iroñaaka.

²⁹ Rakanakiri:

—Kyaaryootaki iroka nokamantemiri: tee patsipetashitawo. Aririka pookaeyeroni pipankopaeni, piinapaeni, pirezzipaeni, pitsiropaeni, piripaeni, piniropaeni, pitomipaeni, pishintopaeni: omaanta rootaki pookaeyantyaaririni pikowapero-taki ipinkathariwentemi Tajorentsi, eero patsipetashitawo. ³⁰ Aritaki ipinatakimi Tajorentsi iroñaaka jaka kipatsikika, eejatzi ipinatawaemi iinja janta jenokinta: pikanteetatyeyyaani pañaaperotapae janta.

Rapiiteero Jesoshi ikamantakota rowamagaeteri

(Mt. 20.17-19; Mr. 10.32-34)

³¹ Riyoshiiteeyanakirini roojatzi ikaemantakari Jesoshi riyotaanewo 12, ikantakiri:

—Pamine, iroñaaka aateeyeni Jerojareeki. Eenitatsi rojankinatakotzitikinarini paerani riraga kamanantayitzirorini iñaani Tajorentsi. Naaka poñaachari jenokinta, nokoñaatapaaki jaka kipatsikika. Iroñaaka janta Jerojareeki ari omonkaatya maawaeni rojankinatakotzitikinarini. ³² Raakaantena asheninka aari, rayena kaari yotziri Tajorentsi. Ishirontawenteeyenani, rowashironkagaeyenani, reewapootayitenani, ³³ ipajapajaatena, rowamaena. Okaatapaakirika 3 kitejiri, nopiriintanee eejatzi.

³⁴ Omaanta tee riyotakoeyawakironi oetarika ikanteeyawitakaririni, ikompiteeyawakawoni.

Raminakagaeri Jesoshi kaari ñaantatsi

(Mt. 20.29-34; Mr. 10.46-52)

³⁵ Ikantanaka Jesoshi, ikinanaki awotsiki, rootzimateentsi rareetya nampitsiki iitachari Jerikoo. Ari ijeeki janta awotsinampiki shirampari kaari ñaantatsi, inethaakotapiintziri koriki awijayitatsirini. ³⁶ Ikemantawakari rirori ipokaeyapaakini osheki atziri, rojampitakiri paashini atziri:

—¿Ninka pokatsiripaeni?

³⁷ Rakanakiri:

—Kaakitaki Jesoshi, riraga Najareetejatzi, royaateeyakirini osheki atziri. Ari iki-napaakawo jaka.

³⁸ Roojatzi ikaemakotantawakari:

—Jesoshi, eeroka icharineeteni Iraviirini. ¡Pamitakaajeetenatya naaka!

³⁹ Ikanteeyanakirini jewateeyiririni Jesoshi:

—¡Pimaerite!

Omaanta, eekiro ikaemanakitzi:

—¡Jesoshi! ¡Pamitakaajeetenatya!

⁴⁰ Roojatzi ikatziyantapaaka Jesoshi, ikantanaki:

—Pamakinari.

Ikanta ramaetakiri. Roojatzi rojampitawakiri:

⁴¹ —¿Iitaka pikoyiri?

Rakanakiri:

—Nowinkatharite, nokowaki noñaantee naari.

⁴² Ikantanakiri:

—Aritaki piñaantee iroñaaka. Pameentakina, rootaki petsiyatakotantaari.

⁴³ Aripaete iroñaaka iñaantanee. Roojatzi royaatantanakari Jesoshi, ikantanaki:
 —Iñaakagaana Tajorentsi, tema ikameethataki.
 Eejatzi ikimiteeyakarini maawaeni ñeeyakiririni, ikanteeyakini:
 —Tema ikameethataki Tajorentsi.

Iñaakiri Jakeeyo Jesoshi

19 Roojatzi ikinanaki riraga Jesoshi janta nampitsikinta iitachari Jerikoo. ² Ari ijeeki janta ashaagantzinkari iitachari Jakeeyo. Rirotaki riraga jewatakay-itziririni maawaeni piyotapiintziniriri ooomajatzi iyorikite ijoriiyotzinkaritepaeni. ³ Ikowawita rirori Jakeeyo iñeerimi riraga Jesoshi, omaanta tee rantaripenthakiitzi: ikaamokokitziini. Oshekini atziri rotzikaakiri rootaki kaari imatanta iñeeri rirori. ⁴ Roojatzi ishiyantana, ranaanakiri maawaeni atziri reewatanaki janta awotsiki. ⁵ Roojatzi rateetantapaakawo inchato janta othapiki ikinanakinta paata Jesoshi. Ra-teetapaakiro inchato roojatzi raminakotawakiri riraga Jesoshi ikinapaaki jaawiki. Rareetantapaakariri, raminapaaki jenoki, roojatzi iñaantapaakari, ikantapaakiri:

—Jakeeyo, intsipaete pojoonki. Ari noshiretakawo iroñaaka pipankoki.

⁶ Roojatzi intsipaete rojoonkanaka, ikantawakiri:

—Jee, thameeta nopankoki.

Osheki ikimoshirewentawakiri riraga Jakeeyo. ⁷ Omaanta ikijanaka ami-neeeyakiririni, ikantzi:

—Irira teera ikameethatzi. ¿Iitarikya riyaatashitantariri Jesoshi janta ipankokinta?

⁸ Niyanki awotsi riraga Jakeeyo raapatziyari Jesoshi, roojatzi ikantakiri:

—Nowinkatharite, iroñaaka nopagaanteeyerini owashironkaenkari kashetani tzimimotanari. Eenitatsirika atziri namatawitakiri nokoshitakiri, noepiyeeniri maawaeni, eejatzi nopaeri paashini osheki. Okaatzirika apaani nokoshitakiri, nopaeri 4.

⁹⁻¹⁰ Roojatzi ikantawakiri:

—Iroñaaka kitejiri pawijakotaki. Iroñaaka pikimiperotari achariniiteni paerani Awaraamani, paapatziyakari Tajorentsi. Naaka poñaachari jenokinta nokoñaatapaaki jaka kipatsikika. Rootaki nopoñaantari jenokinta: naminaminatziri owashironkaenkari, riraga kaari yoperotziriri Tajorentsi, nokowaki nowawijaakoteri maawaeni.

Jesoshi ikenkithatakotziri pinkathari pakiriri ronampiripaeni koriki

(Mt. 25.14-30)

¹¹ Ikemaeyakironi atziripaeni ikantakiri Jesoshi. Eejatzi riyoteeyakini rooteentsi rareetya Jerojareeki. Iitashiteeyakani rooteentsi ipoke Tajorentsi ipinkathari-wenante jaka kipatsiki, ¹² roojatzi roshiyakaawenantakanariri iroka, ikantziri:

—Ijeeki apaani shirampari, pinkatharitawitachari. Tema ikaemakaantakiri paashini pinkathari janta paashiniki kipatsi. Ikantaka riyataanaki, ipeyawakiri pinkatharipero ipinkathariwenantyaariri inampijatzipaeni. ¹³ Ikanta rootzima-teentsi riyaaete, ikaemakiri ronampiripaeni ikaatzi 10, ipaeyanakirini osheki koriki. Ikantakiri: “Irika korikika, osheki iwinawo. Nokowaki piyompariteeyantyaarini. Aririka nopiyee, naminapaeri tsika ikaatzi koriki paakiri”. ¹⁴ Ikantaka riyataanaki iitantyaariri pinkathari. Omaanta tee ikowaeyirini inampijatzipaeni ipinkatharite,

osheki ikijeeyakirini. Rotyaanteeyawitakani apanipaeni inampijatz, ikantawitari riraga paashini pinkathari: “Tee nokowakagaeyirini ipinkathariwenteeyenani riraganki, tee ikameethatzi”.¹⁵ Omaanta iitawakiri pinkathari, roojatzi ipiyantanaa ipinkathariwenantyaariri. Ikaemakaanteeyakirini ronampiripaeni: riraga ipaeyawitanakarini iyorikite. Rojampiteeyakirini: “¿Poshekyaakinarima noorikite?”¹⁶ Ari ikantapaakiri riraga jewatatsiri: “Pamine, iroñaaka noshekyaaperotakiri piyorikite. Apaani pipakinari, noshekyaaperotakiri, iroñaaka naaki 10”.¹⁷ Ari ikantanakiri pinkathari: “Kameethatakimi. Osheki piyotaki. Pikaaryoowentakinawo eechonkiini okaatzi nokantakimiri. Iroñaaka noetemi pinkathariwenteroni osheki nampitsi, okaate 10. Pikaaryoowentenawo pipinkathariwentero”.¹⁸ Ikantaka ipokapaaki paashini, ikantapaakiri: “Irika piyorikiteka. Pipakinari apaani, iroñaaka naaki apawakooni”.¹⁹ Eejatzi ikantawakiri: “Iroñaaka pipinkathariwentero eeroka apawakooni nampitsi”.²⁰ Roojatzi ipokantapaaka paashini, ikantapaakiri: “Nowinkatharite, eeniro piyorikiteka pipawitakinari chapinki. Nokempoyaaakimiri nowañoerateki”.²¹ Osheki nothaawantakimi, niyotaki osheki pipinkatharitati. Paapithatziri paashinipaeni rashitayitarini, eejatzi payitanziro okithoki kaari pipankitzi”.²² Roojatzi ikanantanakari: “Tee pikameethatzi, tee pantanawo nokowakaawitakimiri. Pikantawitana: ‘Osheki pipinkatharitzi, paapithatziri paashinipaeni rashitayitawitarini, paayitzironi okithoki kaari pipankitzi’. Piyotawitakaga, rootaki nokijantakimiri iroñaaka”.²³ ¿Iitaka kaari powantanari noorikite waankoki? Powakirimi janta, ari roshekyaanakyaami iroñaaka noorikite”.²⁴ Roojatzi ikanantakari riraga katziyayiteencharini: “Paapithateri noorikite. Piperi riraga agaentsiri 10”.²⁵ Ikanteeyawitanakarini: “Nowinkatharite, eenitatsi oshekini iyorikite iroñaaka. ¿Iitakakya pipashitantyaariri paashini eejatzi?”²⁶ Rakanakiri: “Nokamantemi, itzimerika ashaagantachani, nopaeri paashini eejatzi. Omaanta riraga kaari ashaagantacha, naapithateeri rowaga tzimimotawitariri eechonkiini”.²⁷ Eejatzi riraga kijakinari kaari kowakaawitenani nowinkatharite, pamaeyakinarini, naminakoeyemiriniita powamaeyerini”.

Rootaki ikenkithatakagaeyakirini Jesoshi atziripaeni.

Rareetapaa Jesoshi Jerojareeki

(Mt. 21.1-11; Mr. 11.1-11; Jowa 12.12-19)

²⁸ Roojatzi rowaaganaka eejatzi Jesoshi, riyaaate Jerojareeki. ²⁹ Rootapaentsi raareetyaawo nampitsi iitachari Wetejatee eejatzi Wetaaniya. Ari ojeeki janta tonkaari iitachari Oriiwomashi. Roojatzi rotyaanantaka riyotaanewo apite, ³⁰ ikantakiri:

—Piyaate janta nampitsiki, ari piñaapaakiri wooro ithatakotaka janta. Tekira ikyakoetari. Pithataryaakotapaakiri, pamakinari. ³¹ Aririka rojampiteetemi: “¿Iitaka pithataryaakotantariri?” Pikanteri: “Ikowakiri Awinkatharite”.

³² Roojatzi riyaaateeyantanakani apite, iñaapaakitziiri ikantakiriri Jesoshi.

³³ Ikanta ithataryaakotapaakiri. Roojatzi rojampitantanakari ashtariri:

—¿Iitaka pithataryaakotantariri nowoorote?

³⁴ Rakanakiri:

—Ikowakiri Awinkatharite.

—Ari, paanakiniri.

³⁵ Roojatzi raantanakari janta Jesoshiki. Rowankitakiniri imitzikaaki iithaari-paeni ijeekantyaari Jesoshi, roojatzi ikyaaakotantakari. ³⁶ Ikanta rowaagakotanaka

janta awotsiki, ishitashiteeyakinirini atziripaeni iithaaripaeni awotsiki, ranashitantanakyaaari wooro. ³⁷Ari ritanakawo iroñaaka roerinkakotanaka. Royateeyanakinirini osheki aapatziyeeyakaririni, iweshiryaaawenteeyanakarini, ikaemaeyanakini. Ikanteeyanakini:

³⁸—Tema ikameethataki Tajorentsi. Añeeyakirini itajonkawentapiinteeyakaeni. Ikameethataki Awinkatharite rotyaantakaeniri Tajorentsi. Kameetha ijeekaeyakini maawaeni jenokijatzi, iñaaperoeyakirini Tajorentsi.

³⁹Ari ijeekitaka riraga warijeeyopaeni, ikaateeyakirini atziripaeni. Ikantawitakari Jesoshi:

—Iyotaantatsiri, pojantzikagaeyerini riraga oyaateeyimirini.

⁴⁰Rakanakiri:

—¿Iitaka nojantzikaantyaariri? Okameethataki ranteeyakirini. Ijantziyaeyanakinirikami irikapaeni, tema ari iñaawaetakaakiromi Tajorentsi mapipaenika oñaaperotantenarimi.

⁴¹Ikanta rokaakiteeyapaakawoni, iroñaaka raminakotapaakiro Jerojaree. Riraakoeyapaakarini Jesoshi jeekatsiripaeni, ⁴²ikantzi:

—Nokowawitaka nojeekakagaeyeminimi kameetha, omaanta tee pikowaeyini. Pitheenkaeyakinani, iroñaaka eero piñagaana nopinkathariwenteeyemini.

⁴³Iinja ipoke powayiritepaeni rotzikaperoeyapaakimini, itapoteeyapaakimini joraaropaeni, eero ishineteeyimini tsikarika pikini pishiyantyaari. Romanateeyapaakimini, ⁴⁴ijoweyaperoeyapaakironi pipanko kameetha. Rowamaagaantapaakimi. Nopokashiteeyawitakimini, nopinkathariwenteeyeminimi, omaanta tee pipinkathateeyawakinani, inta pitheenkaeyawakinani. Rootaki awijatsini inja maawaeni iroka.

Romishitowiri Jesoshi pimantayitatsirini tajorentsiipankoki

(Mt. 21.12-17; Mr. 11.15-19; Jowa 2.13-22)

⁴⁵Rareetantapaakari Jesoshi Tajorentsiipankoki iñeeyapaakirini pimantayitatsirini eejatzi amanantayitatsirini. Roojatzi rookatheeyantapaakarini rookakiri inkokironta. Ithonkaeyakirini maawaeni, ⁴⁶ikantakiri:

—Tema rojankinatziiteetakawo Iwaperiteki Tajorentsi: “Ikantzi Tajorentsi: ‘Iroka Nopankoka okameethatzi pikenkithatakaapiinteeyenani eerokapaeni maawaeni atziri’, rootaki niwetsikakaanantawori”. Omaanta iroñaaka eerokapaeni pikoshitashiteeyakarini atziripaeni pokaeyawitacharini nopankoki.

⁴⁷Ikantapiintatyaani maawaeni kitejiri riyatapiintzi Tajorentsiipankoki, riyotaantapiintaki. Omaanta ikijeeyanakinirini riraga jewatayitziririni ñaanakowenantsiripaeni, riraga iyotaantzirori rojankinarini Moeseeshi, eejatzi riraga pinkathariwenteeyiririni jeekatsiripaeni. Rojampitawakagaeyakani:

—¿Tsika akanterika Jesoshi, owamaakaanantyaariri?

⁴⁸Omaanta tee riyoteeyini tsika ikanteriri, tema eeniro osheki atziri piyotawenteeyakaririni, ikemijantziri okaatzi ikantziriri.

Rojampitziri Jesoshi: “¿Ninka otyaantakimiri?”

(Mt. 21.23-27; Mr. 11.27-33)

20 Apaani kitejiri ijeekaki Jesoshi janta Tajorentsiipankoki riyotagaeyakirini atziripaeni, ikamantakiri tsika ikanteeyaarini rawijakotanteeyarini.

Ikantaka ipokaeyapaakini riraga jewartayitatsirini ñaanakowenantatsiripaeni, riraga iyotaantzirori Iwaperite Tajorentsi, riraga aataperoteenchari, maawaeni.² Ikanteeyapaakirini:

—Pikamanteeyenani ninka owakimirika pinkathari: ¿ninka otyaantakimirika pantayitantaworini iroka?

³Rakanakiri:

—Eejatzi naari, eenitatsi nojampiteeyemirini. Pikamanteeyenani: ⁴¿Ninkama otyaantakiriri Jowa ikaawoshitakotantariri Tajorentsi? ¿Riroma Tajorentsi otyaantakiriri? Kaarima, ¿riroma otyaantziriri atziri?

⁵Tee rakaeyirini, inta ikantawakagaeyanakani:

—¿Iitaka akanteriri? Akanteririka: “Rirotaki Tajorentsi otyaantakiriri”, ikan-teekari: “¿Iitaka kaari paapatziyantari?” ⁶Eejatzi akantawitakyaaririka: “Riraga atziripaeni otyaantakiriri”, tema ari ikijeeyanakaeni atziripaeni. Rompojanteerokari mapi. Tema rirori ikenkithashiryaakoperotziri Jowa rirotaki kamanantzirori iñaani Tajorentsi.

⁷Rootaki ikananteeyanakaririni:

—Tee niyoteeyini ninkarika otyaantakiriri Jowa.

⁸Roojatzi ikanantaka rirori Jesoshi:

—Eejatzi naari, eero nokamantzimi ninkarika otyaantakinari.

Jesoshi ikenkithatakotakiri riraga pankitzirori oowa

(Mt. 21.33-44; Mr. 12.1-11)

⁹Roojatzi ikenkithatakagaeyakirini Jesoshi atziri, roshiyakaawenteeyakinirini, ikantakiri:

—Eenitatsi atziri pankitzirori oowamashi. Roojatzi ikanantakari ratzirite: “Paminawiritantenawo, iinja aririka okithokitanaki, paye eerori kashetani okithoki, kashetani pipena naari”. Ikanteeyanakirini: “Ari, kameetha”. Roojatzi riyaatantana ashitawori paashiniki kipatsi, ipeyaka ojamani janta. ¹⁰Okanta omonkaatapaaka rowiitakiro okithoki. Riraga ashitawori roowate rotyaantakiri riraga ronampiri, ikantakiri: “Piyaatakite janta ojeekinta noowate, pikowakotakiteri riraga aminanawori rotyaantawakina kashetani”. Ikantaka jatawitanaka omaanta ikijeeyawakirini, ipajapajaatawakiri, roepiyawakiri. Tekatsi ipawakiri. ¹¹Roojatzi rotyaanantawitakari paashini ronampiri, omaanta ikaweyawaetawakiri, ipajapajaatawakiri, roepiyawakiri. Tekatsi ipawakiri. ¹²Roojatzi rotyaanantawitakari paashini eejatzi, omaanta eejatzi ipajatawakiri, tak, tak, osheki riyowakaakiri riraa. Roepiyawakiri eejatzi. ¹³Ikenkithashiryaaka iroñaaka riraga ashitawori, ikantzi: “¿Iitaka nanteri iroñaaka? Aamaashitya rirorika notyaanteri iroñaaka notyomi nonintaperotziri. Aririka iñeeyawakirini irira, aamaashitya rirorika ipinkathatawakiri”. Roojatzi rotyaanantawitakari rirori. ¹⁴Iñaanteeyawakaririni, ikantawakagaeyanakani: “Paminceritya itomi ashitawori iipatsite. Aririka ikamaki iriri, tema rirotaki aakoteroni. Thame owamaawakiri, agaeroota iinja aaka kipatsi”. ¹⁵Roojatzi roerikantawakari, shepik. Ragaeyanakirini janta okaatapaaki iipatsite, rowamagaeyakirini, shemi.

Rootaki ikenkithatakagaeyakiririni Jesoshi. Ikanteeyakirini:

—Oetaka pikenkithashiryaari ikanteriri riraga ashitawori iipatsite. ¹⁶Tema ari riyataakite rirori, ikijaperoeyakiterini thamaetawitanariri rowani, eejatzi rowa-
maakiteri. Roojatzi raminanteeya paashini thamaeteenirini.

Ari ikanteeyanakirini kemaeyawakiririni:

—Tema eero imatziro ranteeyeroni iroka, eero ishinetziri Tajorentsi.

¹⁷Ramineeyakirini Jesoshi, ikantziri:

—¿Piitakaawitakama eero imatziro? ¿Oetakama otzimantakari Iwaperite Tajorentsi? Tema okantzi: “Riraga wetsikaeyirorini pankotsi itheenakiro apaani mapi, ikantzi: ‘Tee okameethatzi’, omaanta iinja rowaga mapi itheenkawitakari, iñaakiro riraga Tajorentsi okameethatzi, tema rirotaki iyoyaakirori iroka mapi kijotakaaperoteroni pankotsi. Tema rootaki otsikanatantanakawori aakapaeni”. ¹⁸Noshiyakawentemiri atziri aririka ipariyaki antawoki mapi tema ari ikagaapokitapaaki. Eejatzi aririka opariyaki antawo mapi ari atsinakapaakiri, opithoryaapaakiri. Kimitaka iroka, ninkarika kaari aapatziyana naaka eero rawijakote, eejatzi aririka nokantakoteri kaari aapatziyana aritaki notyaanteeyakirini paamari kaari tsiwakanitatsini.

**Riyoteeri Jesoshi atziri ikemijantaperoteri
ikantziri pinkathari eejatzi ikantziri Tajorentsi**

(Mt. 21.45-46; 22.15-22; Mr. 12.12-17)

¹⁹Riraga jewatayitziririni ñaanakowenantatsiripaeni, eejatzi riraga iyotaantzirori Iwaperite Tajorentsi ikowaeyawitakani ragaeyerinimi iroñaaka Jesoshi, tema riyotakoeyawakani rirotaki roshiyakaawenteeyakirini. Omaanta tee imatziro rayiri, ithaawanteeyakarini atziripaeni, ikantzi: “Eero ayiri, ikijakotanakarikari atziripaeni”. ²⁰Roojatzi rotyaanantakari ñaanakowenantatsiri atziri, ikantakiri:

—Iroñaaka piyaate pamatawiteri riraga Jesoshi. Pikimitakaantapaakyaari kyaaryo pikowaperotaki paapatziyari; omaanta, pikompitakaeyari iñaani. Aririka ikompitanakyaawo ikantereri, intsipaete pipokanaki pikamantena. Roojatzi aatashitantakyaari pinkathari, akamanteri ikantakiri.

²¹Ikantaka riyatashitanakiri Jesoshi, ikantapaakiri:

—Iyotaanari, niyoteeyakini kyaaryooperotaki maawaeni pikantakinari eejatzi maawaeni piyotaakinari. Tee paminashitari atziri ipooki piyotantyaariri ikameethatzirika, inta paminaperotzi rajankani ikenkithashiryaantari. Eejatzi kameetha piyotagaeyakinawoni ikowakagaeyakinarini Tajorentsi. ²²Iroñaaka pikamantena: ¿okameethatzima apaeyerini riraga iwinkatharite oroomajatzi ayorikite ikowakotakaeri? ¿Eeroma apiri?

²³Ikanta riraga Jesoshi riyotakotakirini ikowaeyawitani ramatawiterimi. Ikantziri:

—¿Litakakya pikowantari pikompitakayenawo noñaani? ²⁴Poñaayenari ikithoki piyorikite. ¿Ninka roshiyapootakarika irika korikikika? ¿Ninka ashitawori iwaero jankinateencharika?

Rakanakiri:

—Rootaki ipoo iwinkatharite oroomajatzi, riraga Seesari, eejatzi ojankinataka iwaero.

²⁵Roojatzi ikanantanakari Jesoshi:

—Okameethatzi panteniri irinta ikowakaakimiri, eejatzi pantzityaanari Tajorentsi ikowakaakimiri.

²⁶ Tekatsi ikanteeyaani ikompitakayaari iñaani Jesoshi, kameetha riyotaanta-perotaki. Rotsikanateeyanakarini riraga amatawiterinimi, rootaki imaeeriteeyan-tanakarini. Tekatsi ikantaneeri eejatzi.

Rojampitakoventeetziro aririka rañagae kamayitatsirini

(Mt. 22.23-33; Mr. 12.18-27)

²⁷ Roojatzi riyaatashitantakari Saroseeyo Jesoshi. Ikenkithashireeyani riraga Saroseeyo, ikantzi: “Eero ipiriinteeyaani riraga kaminkaripaeni, eero riyaaateeyini jenokinta”. Rareetapaakaga, ikantapaakiri:

²⁸ —Iyotaantatsiri, ikantzini Moeseeshi: “Eenitatsirika shirampari iina, omaanta tekatsirika itomi, aririka ikamaki, okameethatzi ragaero iinani rirentzi itzi-makaanteeyaawori otomi. Itzimapaakirika otomi kimiwitanaka rirotaki ashityaarini rirentzini itomi”. ²⁹ Aamashitya eeniro shirampari ikaatzi rirentzi 6 impaetatsiri. Riraga itawitanakawori raawitaka iina, ikamashitaka. Tee itzimi itomi. ³⁰ Roojatzi raantawitaawo rirori rirentzini. Eejatzi tee itzimakayiro itomi, roojatzi ikamantaka rirori. ³¹ Eejatzi ikimitaka paashini rirentzini. Raawitaawo tsinani, ikamashitaka eejatzi rirori. Eejatzi ikimiteeyakani maawaeni rirentzini. Tekatsi tzimakayeroni otomi. ³² Ro impaeteentsi roori tsinani, okamaki. ³³ Iroñaaka pikamantena: kyaary-orika ipiriinteeyaneeni maawaeni kamaeyawiteencharini, ¿ninka iinanteeyaawoni iroka tsinani? Tema ikaateeyawitani aawitawori 7.

³⁴ Ikanta ikantawakiri Jesoshi:

—Kyaaryo, jaka kipatsiki rameteeyakawoni shirampari rayi iina. Eejatzi tsinanipaeni ameteeyawoni ayi oemi. ³⁵ Ari ipiriinteeyeerini Tajorentsi maawaeni atziri iñaaperotziri, omaanta janta jenokinta eero ragae iina. Eejatzi tsinani, eero agae oemi. ³⁶ Eejatzi eero janta ikamae eejatzi, ikimiteeyapaeyaarini maawaeni ronampiripaeni Tajorentsi, jeekimoeyiririni: tee ikamaeyini rirori. Ikan-tani rañagaeyini. Eejatzi itomintaperoeeyearini maawaeni atziri riraga ipiriinteeyeerini. ³⁷ Paerani riyotzitakani Moeseeshi ipiriinteeyaneeni kamayitatsirini. Ikenkithatakotantawori inchashimpoki amorekawitachari, ikenkithatakotakiri eejatzi Awinkatharite. Ikantzini: “Raapatziyana Awaraama. Eejatzi Ijaaka raapatziyana, eejatzi Jakoowo”. ³⁸ Ñaakiro, tee ikantzi: “Raapatziyawitakinani Awaraamani”. Añaatsi iroñaaka Awaraama eejatzi paashinipaeni, rootaki ikanantakari: “Raapatziyana”.

³⁹ Roojatzi ikantayitankarini apanipaeni iyotaantzirori Iwaperite Tajorentsi:

—Iyotaanari, kameethataki iroka pikantakiri.

⁴⁰ Ithaawanteeyakarini rojampiteeyaneerinimi eejatzi.

Jesokirishito rirotaki icharineeteni Iraviiri

(Mt. 22.41-46; Mr. 12.35-37)

⁴¹ Paashini eejatzi ikantakiri Jesoshi:

—¿Itaka pikanteeyantarini: “Rirotaki Rotyaantanewo Tajorentsi icharineeteni Iraviirini”? ⁴² Tema paerani romampaawentarini Iraviiri Tajorentsi, rojankinatakiro iroka: “Riraga Tajorentsi, ikantakiri Nowinkatharite: ‘Notyomi, piyeeki jaka nakoperoki, pikaatena apinkathariteeyeni, ⁴³ roojatzi ipinkathateeyantemirini

maawaeni kijeeyawitakimirini”'. ⁴⁴ ¿Riroma Jesokirishito icharineeteni Iraviiri? Rirorika icharineeteni ¿itaka ikanantaririkya paerani: “Nowinkatharite”? Tee pameteeyawitawoni pipinkathateeyirini impaetatsiri ijeeki.

Paamayaarira iyotaantawitawori Iwaperite Tajorentsi

(Mt. 23.1-36; Mr. 12.38-40; Rk. 11.37-54)

⁴⁵ Maawaeni atziri ikemaeyakirini Jesoshi, riyotagaeyakirini riyotaanewopaeni, ikantakiri:

⁴⁶ —Paamayaarira riraga iyotaanteeyawitaworini Iwaperite Tajorentsi. Osheki ikowaki ikinakinathanthanatziite. Eejatzi ikowaki kameetha raakameethateeyawakirini atziri janta nampitsiki. Eejatzi janta pankotsiki apiyotantapiintarira, ikowaki ijeekimotapiinteri pinkatharipaeni. Eejatzi aririka ipiyoteeyani atziri rowaeyani, ikowaki kijokiro rowapiinteri pinkatharipaeni. Eero pikimitari riroripaeni. ⁴⁷ Kimiperowitaka ikameethatzi. Rojamanitziro ikenkithatakayeri Tajorentsi. Ikowaeyawitakanira atziri raapatziyaperotakayaarimi Tajorentsi. Omaanta osheki ramatawitapiintakiro kamatsiri oemi, ikoshitashitakawoni tzimimotzirori. Kyaaryootaki iroka nokamantemiri: rowashironkaaperoeyerini osheki Tajorentsi paamariki iinja.

Ikenkithatakotziro Jesoshi tsinani ashironkaenkawo

(Mr. 12.41-44)

21 Ari ijeekaki Jesoshi janta Tajorentsi pankoki. Raminayitawakirini ashaagantzinkari otetziriri iyorikite janta rotetantapiintaririra. ² Eejatzi inaakiro irowa kamaentsiri oemi owashironkaenkawo. Otetapaakiri roori apimerontakite oorikyaanikite, kaari pinatacha. ³ Ikantzi:

—Kyaaryo iroka nokamantemiri: pitheenkizirokari irika amakiri iroka kamaentsiri oemi. Omaanta osheki inaaperotzitakiro Tajorentsi irika amakirika, anaakotakiri ramaeyawitakarini riraga ashaagantzinkari. ⁴ Osheki iwinawo ramawitakariri rirori, omaanta eeniro ikempoyaagaantanaki tzimagaantapaentsiri rirotaki ramakiri rirori. Rooma iroka, amanakiri maawaeni tzimimotawitawori, tee añaageri tzimagaantanaatsini, tekatsi aantaneya oyaari.

Iinja ishekiroryagaeteero Tajorentsi panko

(Mt. 24.1-3; Mr. 13.1-4)

⁵ Ikenkithatakaawakaeyakani riyotaanewopaeni, ikanteeyini:

—Tema okameethaperotaki Tajorentsi pankoka. Eejatzi maawaeni mapipaeni riwetsikantakawori, okameethateeyakini, eejatzi maawaeni rowaneenkantakawori janta otantoki.

Ikemanteeyakaririni, ikantziri Jesoshi:

⁶ —Iinja ishekiroryagaeteero maawaeni iroka piñaaperoeyirini iroñaaka. Rookaeteero mapipaenika inteena.

Oeta awijatsini iinja rootzimataatsirika ipokae Jesoshi

⁷ Roojatzi rojampiteeyakirini:

—¿Tsika okaateka omonkaatantyaari iroka pikantakinari? ¿Tsika nokantyaaka niyotantyaari rooteentsi omonkaatya?

⁸Ikantakiri:

—Kyaaryoowa, ramatawiteetzimikari. Ipoke osheki atziri ikantapaakimini: “Naaka Jesokirishito”. Paashini kantapaentsini: “Rotyaantakina Jesokirishito noka-mantemi rooteentsi ipokae”. Omaanta ero paapatziyari. ⁹Pikematyeeri atziri ikante romanatakagaeyatyaani atziripaeni, eejatzi rookaeyerini iwinkatharitepaeni. Omaanta ero pithaawaeyini. Aritaki okantyaari ikijawakaapiinteeyaani, omaanta tekira omonkaata nopokanteeyaari.

¹⁰Eejatzi eenitatsi paashini ikantakiriri:

—Riraga atziripaeni romanaterini inashitapaeni atziri. Eejatzi riraga jewawenan-tatsiri paashiniki kipatsi ragaeyanakirini inampijatzipaeni romanatakayaari ro-manateeyirini riraga jeekatsiripaeni paashiniki kipatsi. ¹¹Eejatzi osheki otzimayi-tanakini antawo omoyeka jaka kipatsiki. Agaeyerini atziripaeni itashe, osheki ika-maeyanakini; eejatzi omateeyirini mantsiyarentsi atziripaeni, ikamagaantayiteni rirori. Eejatzi okimitzitanakya janta jenokinta ari piñaawakiro kaari piñaapiin-teeyini, osheki pithaawanteeyanakyaawoni.

Jesoshi ikantakiri riyotaanewo: “Iinja ikijeeyemini atziri”

(Mt. 24.9-22; Mr. 13.9-20)

¹²Eejatzi ikanteeyakirini:

—Omaanta reewateetemi ikijeetemi: tema paapatziyakina. Ragaeyanakimini theenkantatsiri janta pankotsiki ipiyotantapiintarira joriyopaeni, eejatzi romonkyaayitemini omonkyaagementotsiki. Ragaeyanakimini eejatzi janta pinkatharipaeniki, ikijattheeyemini, ikantemi: “¿Iitaka paapatziyantariri Jesoshi?” ¹³Omaanta ero pithaawantari riraga kijawitemini, inta pikamanteeyerini tsikarika nokanta nowawijaakoeyakimini. ¹⁴Eero pikenkithashiryaa: “Aririka ragaetena, ¿oetaka nokanteriri?” ¹⁵Aririka ragaetakimi niyotagaeyemini naaka oetarika pikanteriri. Ero imatantzimi riraga kijemini ipiyawaantetemi, ikantemi: “Pikomptashitawo”. ¹⁶Nokamantemi: tee apatziro raakaantemi paashinijatzi atziri eejatzi raakaantzitemi piripaeni, piniropaeni, pirentzipaeni, pitsiropaeni, pisheninkapaeni, maawaeni. Rowamaagaantemi. ¹⁷Tema riyoteeyakiminirika atziri paapatziyakina, rootaki roonaperotantemiri. ¹⁸⁻¹⁹Omaanta aririka kijokiro poyena eejatzi pikyaaryoowentenawo maawaeni nokanteeyakimirini, ari nokempoyaaperoeyakimini. Eejatzi piyaaperoeyanteeyaarini janta jenokinta pikanteetateyeyaani piyeekaperoyapaeni. Ero imateeyironi riraga kijeeyawitakimirini rookakagaeyemironi piyaateeyini janta jenokinta.

²⁰Eejatzi ikantaki Jesoshi:

—Aririka piñagayawakirini joraaro rinkiteeyapaakironi Jerojaree, ari piyoteeyanakini rooteentsi ithonkaeyeroni pinampi. ²¹Roojatzi okameethatzi ishiyeeyanakini tonkaariki maawaeni jeekaeyatsirini nampitsiki. Eejatzi maawaeni jeekatsirini Joreeyaki, ishiyeeyanakini. Eejatzi riraga jatayitatsirini owantsikipaeni, ero ipiyapanaata nampitsiki. ²²Aritaki omonkaatakya maawaeni iroka rojankinatzi teetakarini paerani: “Rowajankitaperoeyerini Tajorentsi maawaeni theenkaeyakiririni”. ²³Aririka omonkaatapaakya maawaeni iroka, oo, osheki ashironkayitanakyaani motzitatyitatsirini, eejatzi ashironkaakya thotaayitziririni eentsite: opomeentsitzimoeyaawoni oshiye. Osheki ikemaatsitayitanakyaawoni ri-raga jeekatsiripaeni. Osheki rowashironkagaeyerini Tajorentsi. ²⁴Romanateeyerini

osheki atziri, ikamagaantayitanakini. Paashinipaeni roojotayiterini, ragaetanakiri paashinikipaeni kipatsi. Ijeekapaaki kaari yotziripaeni Tajorentsi ojamani Jerojareeki, roojatzi ikananteeya Tajorentsi: “Aritapaaki, monkaatapaaka”.

Ikenkithatakotaa Jesoshi, tsika okantyaari aririka ipiye

(Mt. 24.23-31; Mr. 13.21-27)

²⁵ Eekiro riyaatatye ikantziri Jesoshi:

—Piñeeyawakirini ipaashiniteeyanakini jenokijatzi: riraga oorya, kashiri, ompokiropaeni, maawaeni. Piñeero kaari piñaapiinteeyini. Eejatzi jaka kipatsiki ithaawaeyanakini maawaeni atziri, ikemaeyawakironi opoematanaki antaworoña inkaare, moo. Eejatzi iñaawakiro antaworoña otamakaari. Ramineeyanakironi, joreririri. ²⁶ Eero riyoteeyini atziri tsikarika ikanteeyanakyaaeni, rootaki ithaawaperoeyantanakyaarini. Ishewatayitanakyaani ompokiro. ²⁷ Roojatzi piñeeyantawakinani, nopiye eejatzi. Tema nopoñaaka paerani jenokinta, nokoñaatantapaentari jaka kipatsiki. Aririka nopiye eejatzi, nokinapae menkoriki, notajorentsitaperotapaaki, nopinkatharitaperotapaaki. ²⁸ Aririka piñagaeyawakironi iroka nokanteeyakimirini, piweshireeyanakyaaeni, pamineeyawakinani: rooteentsi nowawijaakotaperoeyemini, tema nagaeyaatatyeemini naaneemi jenokinta.

Ikantakota Jesoshi aririka ipokaatee iinja

(Mt. 24.32-35; Mr. 13.28-32)

²⁹ Roojatzi roshiyakaawenantakanari iroka, ikantakiri:

—Paminero iyeera tsika okantari. Kaaririka iyeera, eejatzi paashini inchato paminero. ³⁰ Aririka eereshitane oshi, piyoteeyanakironi rootzimataatsi ojarentsitane. ³¹ Eejatzi okimitaka, aririka piñaakiro omonkaatakya maawaeni nokamantzikimirika, piyoteeyanakini rooteentsi ipinkathariwentaperoeyemini Tajorentsi. ³² Aririka piñagaeyawakironi itanakya iroka nokamantakimiri, ari eerotzitarika pikamita, aritaki piñagaeyakironi omonkaatakya maawaeni. ³³ Aritaki othonkaeya maawaeni kipatsi eejatzi ithonkaeya maawaeni jenokijatzi: kashiri, oorya, ompokiropaeni, maawaeni. Omaanta noñaani, eero othonkanita.

Ikantzi Jesoshi: “Paamaperoeyeenani kameetha”.

(Mt. 24.36-44; Mr. 13.33-37)

³⁴ Eejatzi ikantakiri:

—Paamaaperoeyenani: nomapokapaemikari nokantakowenantemiri. Kyaaryoowa pikenkithashiryaa kotawokari kaari kameethatatsi pajankaneki. Pishinkiteeyanikari. Pikenkithashiryapiintzirokari jeekaeyatsirini jaka kipatsiki. ³⁵ Aritaki nomapokapaakiri maawaeni jeekatsiripaeni kipatsiki. Nowashironkagaeyerini maawaeni kaari aamaawenteeyachani. ³⁶ Eekiro piyaatatye paamawentya. Eejatzi pamaneri Tajorentsi ramitakotemi kameetha pareeteeyanteeyaarini jenokinta, eerokya pikemaatsitantawo maawaeni iroka nokamantakimiri.

³⁷ Maawaeni kitejiriki riyotaantaki Jesoshi janta Tajorentsipankoki. Maawaeni tsiteniniki riyaatapiintzi janta tonkaariki iiteetziri Oriiwomashi. ³⁸ Eejatzi maawaeni kitejiriki riyaatapiinteeyakini atziripaeni Tajorentsipankoki ikemijanteeyirini.

Ikamantawakaeta raakaanteeteri Jesoshi

(Mt. 26.1-5, 14-16; Mr. 14.1-2, 10-11; Jowa 11.45-53)

22 Rooteentsi areetya kitejitatsiri rowantapiinteeyaworini paa kaari tapiy-acha. Tema ikenkithashiryaakopiintawo joriiyopaeni paerani rawijeeyantakaworini ronampiri Tajorentsi ipankopaeni janta Ejiipitoki. ²Rowameethatawaka-gaeyakani riraga jewatayitziririni ñaanakowenantatsiripaeni eejatzi riraga iyotaanteeyirorini Iwaperite Tajorentsi ikantzi:

—¿Tsika akanterikakya Jesoshi owamaantyaariri? Aamaashitya ari ikijakotanakyaari atziripaeni.

³Ikantaka riraga Jatanaashi ikyaantapaakari Joorashi karyootejatzi, riraga riyotaanewo naawita Jesoshi: riyotaakiri raakaanteri iwinkatharite. ⁴Ari riyataashitakiri riraga jewatayitziririni ñaanakowenantatsiripaeni eejatzi waariryaa ashi Tajorentsiipanko, ikantapaakiri:

—Namtakotemi paakaanantyaariri Jesoshi.

⁵Ikemantawakariri, ikimoshireeyanakini, ikanteeyawakirini:

—Ari, kameetha. Ari nopinatakimi koriki iroñaaka.

⁶Ikantakiri:

—Ari, kameethataki. Iroñaaka naminaperoteri, roojatzi nokamantemi tsika pikantyaari pimanakaantyaariri payeri eerokya iñaakowenantawakari atziripaeni.

Awinkatharite rowakaakari riyotaanewopaeni

(Mt. 26.17-19; Mr. 14.12-16)

⁷Areetapaaka kitejitatsiri rowantapiinteeyaworini paa kaari tapiyacha eejatzi rowamaapiinantariri owisha, ikimitzirira ichariniitenipaeni paerani janta Ejiipitoki.

⁸Riraga Jesoshi rotyaantakiri Peetero eejatzi Jowa, ikantawakiri:

—Thame peewate powoantero owanawontsi owaeyaarini, akenkithashireeyantyaaworini rawijantanakari paerani owamaantatsiri.

⁹Rojampitanakiri:

—¿Tsika pikowakiroka nowoantero?

¹⁰Rakanakiri:

—Aririka pareetakya nampitsiki, piñaapaakiri shirampari raakotaneero iña. Poyaatanakiri janta pankotsiki, tsikarika ikyaapae. ¹¹Pikantapaakiri riraga ashitawori ipanko: “Ikantzi Awinkatharite: ‘¿Tsika nowakayaarika niyotaanewopaeni?’” ¹²Roñaayimiro janta oshitamenkotakanta jenoki. Owetsikaeyakani ajeekaeyantyaarini. Ari powojanteeyapaakini owaeyaarini.

¹³Roojatzi riyateeyanakini, iñaapaakiro ikantakiriri Jesoshi. Ronkotsiteeya-paakirini royaari, ikenkithashiryaakotantyaariri ronampiri Tajorentsi rawijantanakariri ichariniitenipaeni paerani janta Ejiipitoki.

Jesoshi riyotagaeyakirini riyotaanewo rowawentapiintyaari paa

(Mt. 26.20-29; Mr. 14.17-25; Jowa 13.18-30; 1 Ko. 11.23-26)

¹⁴Rareeteeyapaakani Jesoshi eejatzi rotyaantanewopaeni rowaeyapaakani.

¹⁵Ikanteeyakirini Jesoshi:

—Osheki nokoyitakani nowakagaeyaneemini iroka owanawontsika eeniroka nañi, akenkithashiryaantyaawori rowawijaakotantaki Tajorentsi paerani. ¹⁶Noka-

mantemi, naapatziyaperotakari Tajorentsi rootaki nokamantyaari. Eero napiiteero nowawo iroka eejatzi jaka kipatsikika. Kyaaryo, rooteentsi nokame, nomonkaatero maawaeni rojankinatzitakarini riraga kamanantayitzirorinipaeni eejatzi paashini jankinatayitakirorini Iwaperite Tajorentsi paerani. Nomonkaatero maawaeni roojatzi nowapaeyaawo tsikarika ipinkathariwenante Tajorentsi.

¹⁷ Ikanta raakotakiro pajoki, ipaasonkitakiri Iriri, roojatzi ikantzi:

—Paakoeyawakironi iroka, pireeyeroni. ¹⁸ Nokamantemi: eero napiiteero nireero awishoowaantsi oowa jaka kipatsikika. Omaantakya nirapaero eejatzi janta ipinkatharitzinta Tajorentsi.

¹⁹ Roojatzi raakiro paa, ipaasonkitakiri Iriri. Ikagaakiro, ipaeyakirini riyotaanewo, ikantziri:

—Iroka paaka, powaeyaawoni. Naaka kamawenteeyemirini. Nokowaki powapi-intyaawo paa pikenkithashiryakotapiinantenari nokamawenteeyakimini.

²⁰ Rowaeyakani maawaeni. Roojatzi ipakoeyakirini awishoowaantsi oowa. Ikanteeyakirini:

—Aririka pirero iroka, nokowaki piyoteeyeni oñaaganteroni owakirari ini-motawakaantsi. Tema rootaki niraa apaatawenteeyemirini, nokamawenteeyemini nowawijaakoeyantemirini.

²¹ Roojatzi ikanteeyakirini:

—Eenitatsi akaateeyakinika iroñaaka owaeyakani riraga aakaantenani owamaakaantenani. ²² Naaka riraga atziriperotapaentsiri nokamawenteeyerini maawaeni atziri rootaki ikowakinari Pawa Tajorentsi, omaanta ashironkaamatsiterini riraga aakaantenani.

²³ Ikemanteeyawakaririni, rojampitawakagaeyanakani:

—¿Ninkama aakaanterini?

Riyotagaeyakirini Jesoshi riyotaanewo tsika ikantyaari ipinkatharitantyaari

(Mr. 10.42-45)

²⁴ Roojatzi ikantawakaanteeyakarini riyotaanewopaeni:

—¿Ninka iinja jewatakaaperoyantatsirini? ¿Ninka anaakotantaperotatsini ipinkatharitaperote?

²⁵ Ikantanakiri Jesoshi:

—Rameteeyawoni riraga jewatatsiripaeni kaari yotziri Tajorentsi ipinkathateeyakirini iwinkatharitepaeni. Ikantashiteeyakani: “Retakoeyakarini atziripaeni”, omaanta eeniro romperataperotapiinteeyarini. ²⁶ Omaanta eerokapaeni, eero pikimitakoeyarini. Aririka pikowaki pipinkathariwenante, eero pikantakaaperota, inta pamitakotapiinteri kameetha paashinipaeni. ²⁷ ¿Ninka ipinkathataperotziri atziri? ¿Riragama wetsikapiintziniriri rowanawo? Kaari. Tema riro ipinkathateetziri riraga omperateeyaririni ronampiripaeni. Omaanta naaka tee nomperateeyimini, inta netakoeyakimini. ²⁸ Kijokiro powaeyakinani paerani roojatzi iroñaaka, piyoteeyakini opomeentsizimotapiinteeyakaeni. ²⁹ Rootaki nokanantzimiri iroñaaka eerori pipinkathariwenante, ikimitaakina Pawa ikowakaakinawo nopinkathariwenante. ³⁰ Pitsipatapiinteeyenani owapiinteeyaani eejatzi irapiinteeyeni janta nopinkatharitapaenta, eejatzi apinkathariwenteeyerini maawaeni joriyopaeni.

Jesoshi ikenkithatakotakiri Peetero rookeri

(Mt. 26.31-33; Mr. 14.27-31; Jowa 13.36-38)

³¹ Eejatzi ikantakiri Awinkatharite:

—Shimo, pikemina, riraga Jatanaashi ikantakiri Tajorentsi ikowaki iñaantemi, riyotantyaari paapatziyaperotakinariika. Kyaaryoowa, ikowaki rantakayemiro kaari kameethatatsi. ³² Omaanta nokantakiri Tajorentsi ramitakotemi eerokya pookap-erotantawo paapatziyana. Iinja, aririka pithawetakotya oetarika pantakiri, eejatzi pookero ari poyaatena eejatzi, pikenkithashiryaaakagaeyeerini maawaeni piyemi-jantzinkarite, paapatziyakaaperoyantyaaririni.

³³ Rakanakiri Shimo:

—Tema eeroka Nowinkatharite, kijokiro nowanakimi; aririka romonkeetemi, eero nookimi. Romonkeetenaata naari. Aririka rowamagaetemi, notsipataperotanakimi. Rowamagaetenaata naari.

³⁴ Ikantakiri:

—Nokamantemi: iroñaaka tsitenirikika, tekiraata iñee tyaapa, okaate 3 pikante: “Tee niyotziri Jesoshi”.

Thaato eejatzi jawiri

³⁵ Roojatzi ikanteeyantakarini Jesoshi riyotaanewopaeni:

—Paerani notyaanteeyakimini pikenkithatakagaeyantaririni atziripaeni. Nokanteeyawakimini: “Eero payi pithaate, piyorikite, eejatzi paashini piithaari”. Iroñaaka nojampiteeyemini: “¿Pashironkagaeyakanima? ¿Eenitatsima koetyeemoeyakimirini?”

Raanakirini:

—Tekatsi koetyeemotenani.

³⁶ Roojatzi ikanteeyanakirini:

—Iroñaaka nokanteeyemini: eenitatsirika pithaate, paanakiro. Eenitatsirika piyorikite, paanakiri. Tekatsirika pijawirite, pipimantero pipewiryaaakotari pamananantyaawori apaani pijawirite. ³⁷ Aritaki omonkaatakya rojankinatakotakinari paerani Iseeyashi: “Rowamagaeteri, ikimitakaanteetyaari owamaantzinkari”. Kyaaryo, othotyaaperotakya kameetha maawaeni rojankinatakotzitakinari paerani riraga kamanantzirorini iñaani Tajorentsi.

³⁸ Roojatzi ikanteeyirini:

—Eenitatsi iroka, Nowinkatharite: apite okaatzi nojawirite.

Rakanakiri:

—Ari, monkaataka.

Janta Jethemaniiki ikenkithatakayiri Jesoshi Iriiri

(Mt. 26.36-46; Mr. 14.32-42)

³⁹ Roojatzi ishitowanaki Jesoshi, riyaatanee eejatzi janta riyaatapiintzinta: janta tonkaariki iitachari Oriiwomashi. Itsipateeyanakarini riyotaanewopaeni. ⁴⁰ Raree-teeyapaakani, ikanteeyapaakirini:

—Iroñaaka pamaneeyaarini Tajorentsi ramitakoeyantemirini: pantzirokari kaari kameethatatsi.

⁴¹ Roojatzi rowaaganaka Jesoshi apaniroeni eekitziroeni jaga. Rotziwerowapaaka, ikenkithatakaeri Iriri, ikantziri:

⁴²—Pawa, pikowakirika, powawijaakotenawo iroka nokemaatsitakyaari. Omaanta eero pantziro nokowakiri naari, inta pantero pikowakaakinari eerori.

⁴³ Roojatzi ipokapaaki apaani ronampiri Tajorentsi, ramitakotapaakiri Jesoshi, ishintsitantakari. ⁴⁴ Osheki ikemaatsitakawo, eekiro ikenkithatakaaperotanakiziiri Iriri. Antawo ikemawakiro imajawitanaki, tema otsipatanakawo iyaaki riraa roojatzi othaatanakana, pitek, pitek. ⁴⁵ Ithonkanakiro ikenkithatakaeri Iriri, riyataanee janta ijeekaeyakininta riyotaanewopaeni, ineeypaatziirini magaeyakini. Rooma osheki rowashireeyananki inkaaganki, rootaki imaantanakari. ⁴⁶ Ikanteeyapaerini:

—¿Litaka pimagaeyantakarini? Pipiriinteyaneeni. Pamaneeyarini Tajorentsi ramitakotemi eerokya panantawo kaari kameethatatsi.

Ragaetakiri Jesoshi

(Mt. 26.47-56; Mr. 14.43-50; Jowa 18.2-11)

⁴⁷ Eenirowa ikenkithatakagaeyawitarini Jesoshi riyotaanewo, areteeyapaakani osheki atziri, reewateeyapaakirini Joorashi. Rirowitaka riyotaanewo Jesoshi, omaanta iroñaaka ikowaki raakaanteeri. Ipokashitapaakiri rirori, ithowootapaakiri.

⁴⁸ Ikantawakiri:

—Ro pithowootantanari, paakaananteenari. Tema piyotaki naaka riraga atziriperotapaentsiri riraga poñeenchari jenokinta.

⁴⁹ Ikanta iñaakowentawakirira okaatzi awijimotakiriri Jesoshi. Rojampiteeyirini:

—Nowinkatharite, ¿pikowakima nochekiri?

⁵⁰ Rootaki ichekaetakiri ikempitapero apaani ronampiri riraga iwinkatharite ñanakowenantatsiri, thatzik. ⁵¹ Ikantakiri Jesoshi:

—Ari okantakaata, eero pikoshekari.

Roojatzi roepiyeeniri ikempita, rowithagaeniri. ⁵² Irira itsipateeyapaakarini Joorashi riraga jewatayiririni ñanakowenantatsiripaeni, eejatzi riraga jewatakaantatsiri janta ipankokinta Tajorentsi, eejatzi aataperoteenchari. Ikantawakiri Jesoshi:

—¿Litaka pamashitantanari pichekamentopaeni eejatzi pompojamentopaeni? ¿Naakama koshintzi? ⁵³ Tema notsipatapiinteeyawitzimini janta Tajorentsi pankoki, omaanta tee pikoshekaeyanani. Omaantakya iroñaaka monkaataka paantakinarika: rooma ipinkathariwenteeyakimini iwinkatharite kamaari.

Ikantzi Peetero: “Tee niyotziri Jesoshi”

(Mt. 26.57-75; Mr. 14.53-72; Jowa 18.15-27)

⁵⁴ Roojatzi roteyanteetakari Jesoshi, shepik. Ragaeyanakirini janta ipankoki iwinkatharite ñanakowenantatsiri. Ikantaka rimpaetanaki Peetero itapiiki Jesoshi.

⁵⁵ Janta pankotsiki, okaankiiteera, ari roeshita paamari. Ijeekaeyapaakini, rakitsiteeyapaakani riraga agaeyakiririni Jesoshi. Ari itsipateeyapaakarini Peetero. ⁵⁶ Roojatzi opokapaaki ronampiri ñanakowenantatsiri. Okatziyapaaka, aminapaakiri Peetero, joreririri. Roojatzi okantanaki:

—Eejatzi irika rirotaki oyaatziriri Jesoshi.

⁵⁷ Ikantawakiro:

—Tee niyotziri rirori.

⁵⁸ Roojatzi paashini aminakiriri, ikantakiri:

—Tema eeroka oyaatziriri Jesoshi.

Ikantakiri:

—Teewee. Tee noyaatziri.

⁵⁹ Ari ojamanitapaentzi, roojatzi ikantaki paashini:

—Kyaaryo, rirotaki oyaatakiriri irika shirampari, tema eejatzi ipoñaaka Karireeyaki.

⁶⁰ Ikantanakiri riraga Peetero:

—Tee niyotzi oetarika pikantakinari.

Roojatzi iñaantanaka tyaapa, anterekoov. ⁶¹ Riraga Jesoshi ipithokashitanakari Peetero, raminanakiri. Roojatzi ikenkithashiryaantanakawo ikantzitakariri inkaaganki: “Tekiraatarika iñee tyaapa, okaate 3 pikante: “Tee niyotziri Jesoshi””. ⁶² Ari ishitanakari Peetero, riraaperotanaka, jmmm, jmmm. Osheki retakoperotanaka.

Ishirontawenteeyakarini Jesoshi

(Mt. 26.67-68; Mr. 14.65)

⁶³ Riraga shenteeyakiririni Jesoshi ishirontawenteeyakarini, eejatzi ipajapaataakiri, tak, tak. ⁶⁴ Roojatzi ipashikapootantakarini eejatzi ipajapootakiri, ikantakiri: —Pikamantenaata ninka pajapootakimiri. Injii, injii.

⁶⁵ Osheki rowashironkaeyakirini, tema itheenkakiri, ishirontawenteeyakarini.

Ipiyotaventeetari Jesoshi

(Mt. 26.59-66; Mr. 14.55-64; Jowa 18.19-24)

⁶⁶ Okantaka okitejitanaki ipiyoteeyani riraga aataperoteenchari, riraga jew-atayitziririni ñaanakowenantatsiripaeni, riraga iyotaantzirori Iwaperite Tajorentsi, maawaeni. Ragaeyanakirini Jesoshi janta ikantakowentapiinteeyirininata atziri.

⁶⁷ Rojampiteeyakirini:

—Pikamantenaata: ¿eerekama Rotyaantanewo Tajorentsi naamagaeyakarini?

Rakanakiri:

—Nokantemirikami: “Jee, naaka Jesokirishito”, eero paapatziyawo nokantemiri.

⁶⁸ Eejatzi, nojampitemirikami oetarikapaeni, eero pakana. ⁶⁹ Omaanta nokantemi iroñaaka riraga atziriperotapaentsiri ijeekimotapaeriita Pawa rakoperoki, notsipatapaeyariita notajorentsitaperotapae.

⁷⁰ Rojampiteeyakirini:

—¿Eerekama Itomi Tajorentsi?

Rakanakiri:

—Jee, naaka.

⁷¹ Roojatzi ikanteeyanakini:

—¿Iitaka akowantyaari paashini kamantakoterini? Tema akemaeyakirini aaka ipaanteperoki, iitajorentsishitaka. Eenitatsi rantani.

Raanakiri Jesoshi janta Peraatoki

(Mt. 27.1-14; Mr. 15.1-5; Jowa 18.28-38)

23 Riyaateeyanakini maawaeni, raanakiri Jesoshi janta Peraatoki. Rirotaki oroomajatzi, pinkathariwenteeyiririni joriyyopaeni. ² Ikantapaakiri:

—Eenitatsi rantakiri irika. Ramatawiteeyakirini nojorriyotzinkaritepaeni, ikanteeyawitakarini: “Eero pipiri pinkathari piyorikite”. Eejatzi ikantapiintzi: “Naaka Rotyaantanewo Tajorentsi, naaka jewawentzimiri”.

³ Rojampitakiri Peraato:

—¿Kyaaryoma? ¿Eerokama iwinkatharite jorriyo?

Rakanakiri:

—Jee, naaka.

⁴ Roojatzi rirori ikanteeyawakirini:

—Tee añiuro rantani irika.

⁵ Omaanta eekiro ikanteeyanakitziini:

—Ikijakagaeyakarini atziripaeni, ikanteeyakirini: “Thame ookeri awinkatharite”. Ritanakawo janta Karireeyaki, iroñaaka ikinakinayitzini jaka Joreeyakini, ramatawiteeyakirini maawaeni.

Raanakiri Jesoshi janta Erooreshiki

⁶ Ikemantakawori Peraato ikanteeyakiririni, rojampitakiri:

—¿Rirotakima karireeyajatzi irika?

⁷ Rakanakiri:

—Jee, rirotaki.

Ikantawakiri:

—Paanakiri janta Erooreshiki. Rirotaki pinkathariwenteeyiririni karireeyajatzi. Ari ijeekaki iroñaaka jaka Jerojareeki. Ipokaki chapinki.

⁸ Ikanta ragaeyaneerini janta. Iñaantawakariri Erooreshi, ikimoshiryaanaki. Osheki ikemakotzitapiintari, itajonkantayitakini, rootaki ikowantawitakariri iñeeri. Ikowawita iñeerimi itajonkantayitenimi. ⁹ Osheki rojampitayitawitakarini oetarika-paeni, omaanta tee rakiri Jesoshi. ¹⁰ Osheki rapiitapiintakiniri riraga amakiriri, ikantzi:

—Tee ikameethatzi. Eeniro rantani.

¹¹ Roojatzi ishirontawenanteeyakaririni Jesoshi riraga Erooreshi eejatzi maawaeni joraaropaeni. Tema ikithaatakaakari kameethari kithaarentsi, ikimitakaantawitakari pinkathari, ishirontawenteeyantyaaririni. Roojatzi rotyaanantaari eejatzi janta Peraatoki. ¹² Aripaete raakameethatawakagaa Erooreshi eejatzi Peraato. Omawitya paerani ikijawakaawita.

Rowamaakaanakiri Peraato Jesoshi

(Mt. 27.15-26; Mr. 15.6-15; Jowa 18.39–19.16)

¹³ Roojatzi ipiyoteeyantakarini Peraato riraga jewatayitziririni ñaanakowenantat-siripaeni, pinkatharipaeni, eejatzi osheki atziripaeni.

¹⁴ Ari ikanteeyakirini:

—Pamine, inkaaganki pamawitakinari irika, pikanteeyawitakinani riyotagaeyakirini atziri rookaeyenani naari, eejatzi rirori nowinkatharitzinkaritepaeni. Piñeeyakinani nojampitakiri oetarikapaeni, omaanta noñaaperotakiri ikameethatatz: tee añiuro rantani. ¹⁵ Eejatzi rirori Erooreshi, iñaaperotakiri kameethatatsi, rootaki roepiyantakinari jaka. Ñaakiro, tekatsi rante nowamaakaanantyaariri. ¹⁶ Iroñaaka nopajatakaantashitawakyaari, roojatzi noeyowaanteeyari.

¹⁷ Rametapiinteeyawoni rirori maawaeni ojarentsi aririka omonkaatapaeya iroka kitejiri ikimoshiryaanteeyarini roeyowapiintzi apaani omonkyaagaarewo.

¹⁸ Omaanta maawaeni piyotawentakariri Jesoshi ikaemaeyanakini:

—Powamaakaanteri irika, omaanta riraga Warawaashi poeyowaeri.

¹⁹ Paerani irika ikanteeyakirini atziri janta Jerojareeki: “Thame ookeri riraga pinkathari”. Eejatzi rowamayitzirini atziri, rootaki romonkyaanteetariri omonkyaagementotsiki. ²⁰ Ikowawita Peraato roeyowaerimi Jesoshi, rootaki ikowantawitakari rojantzikaerimi atziripaeni. ²¹ Omaanta eekiro ikaemaeyanakitziini riroripaeni:

—¡Pikentakotakaanteri! ¡Pikentakotakaanteri!

²² Rapiitawitaari eejatzi Peraato:

—¿Iitaka nokentakotakaanantyaariri? ¿Iitaka rantakiri? Nojampiteeyawitakimini, omaanta tee pikamantaperotana opoñaantyaari nowamaakaanantyaariri. Nopajatakaantashitawakyaari, roojatzi nopakaanteeyari.

²³ Eekiro ikaemaeyanakitziini:

—¡Pikentakotakaanteri! ¡Pikentakotakaanteri!

Eekiro ikantanakitzi, roojatzi rakakaantakari Peraato, ²⁴ Ikantziri:

—Ari nomateeyakironi iroka pikowakagaeyakinarini.

²⁵ Roeyowakaanteeri Warawaashi, riraga piyathatachari eejatzi owamaantatsiri, eejatzi ikanteeyakirini:

—Paanakiritya Jesoshika, pantero oetarika pikoyiri pantakaeriri.

Ragaeyanakirini ikentakotantyaari.

(Mt. 27.31-32; Mr. 15.21-23; Jowa 19.16-17)

²⁶ Ari ragaeyanakirini Jesoshi janta ikentakoterinta, ikinanaki awotsiki. Itonkiyoteeyawakarini shireenejatzi iitachari Shimo. Ipoñaanaka owantsiki. Ari romperatawakari joraaro inatanakiniri Jesoshi koroshi, rowaga ikentakotantyaarira. Royaatapaeri itapiiki Jesoshi. ²⁷ Royaateeyanakirini osheki atziri. Eenitatsi eejatzi osheki tsinani ocheragaeyakini irakoeyakarini. Osheki owashiretakoyakarini.

²⁸ Omaanta raminanakiro Jesoshi, ikanteeyanakironi:

—Jerojareejatopaeni, eero piraakoeyanani, inta eeroka irakoeyeenchani, eejatzi piraakoeyaarini peentsitepaeni. ²⁹ Iinja opomeentsitzimoyemini, pashironkagaeyanakaani. Iinja ikanteete: “Okimoshiretanaki kaari tzimatsi otomi”. ³⁰ Eejatzi ikowaeyawitanakyaani atziripaeni opariyashiteeyerinimi impeeta atsinakantyaariri eero rañaantana. ³¹ Pamine, tekatsi nanteni naaka, omaanta rowashironkaawae-tashitena. Tema iinja rashironkaaperoyani osheki maawaeni antzirori kaari kameethatatsi.

³² Eejatzi ragaetanakiri apite koshitantatsiri, itsipantantakariri rirori Jesoshi, ikentakoetakiri.

Ikentakotakiri Jesoshi koroshiki

(Mt. 27.33-38; Mr. 15.22-32; Jowa 19.18-24)

³³ Rareetakaanteeyapaakaririni janta tonkaariki iiteetziri Iitonakintsi ikentakoyepaakarini koroshiki, tyag, tyag. Omaanta apaani koshintzi ikentakotetakiri rirori paashiniki koroshi janta rakoperokira Jesoshi. Irira paashini ikentakotetakiri jakakiroka rampateki. ³⁴ Roojatzi ikenkithatakantakariri Jesoshi Iriri:

—Pawa, pikaminthayeri irikapaeni, eero powajankitawentziri rowamaakinaka. Tee riyowaetzi rirori oetarika rantziri.

Riraga joraaropaeni ikowaeyakini ragaeyeroni iithaarini Jesoshi. Ikantawakagaeyakani:

—Thame ookero mapyaaniki ayoteeyantyaarini ninkarika ayeroni iithaarini.

Ikantanaki paashini:

—Jee, thame.

³⁵ Ipiyotawenteeyakarini janta osheki atziri, amineeyiririni, eejatzi riraga pinkatharipaeni. Ishirontawenteeyakarini Jesoshi, injii, injii; ikantzi:

—Rowawijaakotawitakari paashinipaeni, ajaatya aminawakiriita aririka iroñaaka imateeya rirori rowawijaakoteeya. Rioperotakirika Jesokirishito, riraga Rotyaantanewo Tajorentsi, ari imateeya rowawijaakoteeya.

³⁶ Eejatzi riraga joraaropaeni, ishirontawenteeyakarini. Riyaatashitakiri, iperimi awishoowaantsi oowa kepishaari. ³⁷ Ikantakiri:

—Eerokarika iwinkatharite joriiyo, ajaatya powawijaakoteeya iroñaaka: injii, injii.

³⁸ Eeniro ikentakoteetakiro janta koroshiki jankinarentsi owaetakiniri jeñokiini ipatziitoki Jesoshi. Ojankinataka iñaaniki kireeshiyatzi, eejatzi iñaaniki oroomajatzi, eejatzi iñaaniki joriiyo. Ojankinataka, okantzi: “Irika rirotaki jewawentziriri joriiyopaeni”.

Ikenkithatakaakiri Jesoshi koshitantatsiri ikentakoetakirira

(Mt. 27.39-53; Mr. 15.33-38; Jowa 19.28-30)

³⁹ Apaani koshintzi kentakoteencharira rampateki Jesoshi ishirontawentakari rirori ikantakiri:

—Eerokarika Rotyaantanewo Tajorentsi, powawijaakotya eejatzi powawijaakotzitenaa naari.

⁴⁰ Omaanta ikijathatanakiri paashini koshintzi, ikantakiri:

—¡Pimaerite! ¿Tema pithaawantari Tajorentsi? Eejatzi eeroka rooteentsi pikame.

⁴¹ Eeniro antziri aaka, tee akameethatzi rootaki akamantyaari, omaantakya irika tekatsi rante ikamashitakya. Tee ikimitakotee aaka.

⁴² Roojatzi ikanantanakari:

—Jesoshi, aririka pareeteeya janta Tajorentsikinta pikenkithashiryaapaena naari, powawijaakotena.

⁴³ Rakanakiri:

—Kyaaryo nokantemiri: iroñaaka kitejirika pitsipatapaakina janta okameethaperotzinta. ⁴⁴⁻⁴⁵ Ikaataki oorya tampatsika. Omapokashitanaka otsitenikaakiperotapaaki maawaeni kipatsi. Tee añaaneri oorya. Okaatzi ojamanitaki 3 oora-paeni. Roojatzi ooryaantanaa eejatzi. Tema eejatzi eenitatsi janta Tajorentsi pankoki otzikayirori niyanki. Okantaka omapokashitanaka otzijaaganaki, waaag, thatzik; apitemankitanaka. ⁴⁶ Roojatzi ikaemanaki Jesoshi, ikantanaki:

—Pawa, iroñaaka nokame. Eeroka pikempoyagaena.

Roojatzi ikamantanaka.

Rowashireteeyanakani maawaeni ñaakiriri Jesoshi ikamaki

(Mt. 27.54-56; Mr. 15.39-41)

⁴⁷ Ìñaantawakariri iyapitaanote joraaropaeni, ikantanaki:

—Tema ikameethataki Tajorentsi. Kyaaryo ikameethaperotzini irika shiramparini. Tekatsi rantani.

⁴⁸ Eejatzi riraga amineeyiririni, ikenkithashireeyanakani maawaeni. Ipiyeeyanaani inampiki, osheki rowashireteeyanakani. ⁴⁹ Omaantakya riraga yotakiriri Jesoshi, ikatziyeeyakani jantyaajeeni, ramineeyanakini. Okaateeyakirini iroka tsinanipaeni poñaachari Karireeyaki, tsipatapaakariri chapinki Jesoshi.

Romonkyaagaetakiri Jesoshi omooki

(Mt. 27.57-61; Mr. 15.42-47; Jowa 19.38-42)

⁵⁰⁻⁵¹ Ari ijeeki janta kameethari shirampari, iitachari Josee, arimateeyajatzi. Ojeeki Arimateeya janta Joreeyaki. Ari ikaatziri Josee riraga paashinipaeni ikaatzira ipinkathariteeyini joriyopaeni, rowameethatawakaeyani, omaanta tee ikowawita rirori ikentakotakaanterimi Jesoshi. Ipinkathatziri riraga Tajorentsi, raamagaeyakarini ipokae ipinkathariwenteyerini maawaeni atziri. ⁵² Ikanta riyaaatki rirori Peraatoki, ikantapaakiri:

—Nokowaki pishinetenari Jesoshini, naaneeri.

Ikantawakiri:

—Kameethataki, ari paaneeri.

⁵³ Roojatzi royiitakotantari, rapineetakotakiri tokoyaki, kameethamawotatsiri. Raanakiri janta ojeekinta mapi, rowaga owakira imokaetzi, romonkyaapaakiri inthomaenta. Tekiraata rowanteetawo kaminkari, rirotaki omapokapaakirori Jesoshi. ⁵⁴ Tema rootaki weereneshi ikamantakari Jesoshi. Riwetsikaeyakironi atziri oetarikapaeni, tema rooteentsi saawaro imakoryaantapiintari. ⁵⁵ Rowaga tsinanipaeni oyaatakowenteeyakirini Jesoshini, aminakoeyakirini ragaeyanakirini omooki, janta royaankakoeyakirini inthomaenta. ⁵⁶ Roojatzi opiyanteeyanaani janta opankoki. Owetsikapaakiro kajankaari eejatzi paashini kajankaatatsiri. Areetantapaakari saawaro omakoryagaeyakini, omonkaatziro ikaminaantziri Tajorentsi.

Ipiriintanaa Jesoshi

(Mt. 28.1-10; Mr. 16.1-8; Jowa 20.1-10)

24 Otominkotapaaki, okanta tsinanipaeni iyaataki amaetyaaka janta rookaetakitzirinta Jesoshi. Aanakiro kajankaari owetsikakiri. Oyaatanakiro paashinipaeni tsinani. ² Areetapaaka rowaetakirira chapinki omooki antawo mapi, ratsinakakotanteetakiriri omooki. Areetantawitapaakawori oñaapaatziiri ashitaryaanaka mapi. ³ Okyaashitawitapaakari Jesoshini omooki, omaanta tee oñaapaeri Awinkatharite. ⁴ Tee iyoteeyanakini oetarika okenkithashiryaanaka. Roojatzi romapokantapaakawo apite shirampari, ikatziyimotapaakawo okaakini. Oshipakiryamawotaki iithaari. ⁵ Osheki othaawantawakari, oeyomaetanaka roojatzi kipatsiki. Rojampitapaakiro:

—¿Litaka paminantari ãñaatsiri jaka? Jaka rookaetziri kaminkari. ⁶ Tee ãña-gaeri Jesoshi jaka, tema tzinaanaa. Pikenkithashireero ikamantzitakimirini janta Karireeyaki. ⁷ Tema ikantzi: “Naaka poñaachari janta jenokinta, nokoñaatapaaki

jaka kipatsikika. Iinja rayena kaari aapatziyana, ikentakotena koroshiki. Okaate 3 kitejiri ari nopiriintanee eejatzi”.

Monkaataka iroñaaka.

⁸ Roojatzi okenkithashiryaaantanaawo ikamantzitakaworini rirori. ⁹ Opiyanaa okamantapaakiri riyotaanewopaeni eejatzi paashinipaeni aapatziyariri. ¹⁰ Owaero iroka tsinanipaeni: Mariiya rowaga makaraarajato, Jowaana, Mariiya riniro Jantyaako, eejatzi paashinipaeni tsinani. Tema okantawitakari rotyaantanewo Jesoshi iroka. ¹¹ Omaanta tee raapatziyawo riraga riyotaanewopaeni Jesoshi iroka okamantawitapaakiri, iitakaashiteeyakani okantawaetashita. ¹² Omaanta riraga Peetero ishiyanaka janta omooki rowaeyawitakarinta chapinki Jesoshi. Raminapaakiro inthomaenta, iñaapaakiro tokoya iponatantawitakariri. Roojatzi ipiyanaa pankot-siki, osheki ikenkithashiryaaakotanaka.

Janta awotsiki iñaawakiri riyotaanewo Jesoshi

(Mr. 16.12-13)

¹³ Ikanta riyaaanaki apite riyotaanewo Jesoshi janta nampitsiki owaero Emawooshi. Ipoñaaka Jerojareeki, okaatzi ojamanitzi 11 kiroometero raree-tantyaari nampitsikinta. ¹⁴ Ikinanaki, ikenkithatakaawakaanaka. Ikenkithatakotziri awijimotakiriri Jesoshi, eejatzi maawaeni okaatzi rantakiri. ¹⁵ Ranashita ikenkithatakaawaka, roojatzi itsipatantapaakari riraga Jesoshi, kijokiro rowanakiri janta awotsiki. ¹⁶ Iñaawitawakari, omaanta tee ishinetziri Tajorentsi riyotawakiri.

¹⁷ Ikantapaakiri:

—Inkaaganki pikinantapaakari awotsiki, ¿iitaka piñaanatawakaantari? ¿iitaka powashiretantakari?

¹⁸ Ikanta apaani iitachari Kerejowashi, rakanakiri:

—Riyoteeyakini maawaeni jerojareejatzi okaatzi awijeentsiri. ¿Apatziroma pikan-takaakawo eeroka tee piyotzi oeta awijeentsiri?

¹⁹ Ikantanakiri:

—¿Iitakakya?

Ikantawakiri:

—¿Tema pikemakotziri Jesoshini, riraga Najareetejatzi? Ikenkithatakaapiin-teeyanawoni ikoyiri Tajorentsi eejatzi osheki itajonkantapiintzi. Iñaaperotziri irira eejatzi iñaaperotziri maawaeni atziri ikameethatzi. ²⁰ Raakiri riraga je-wawentziriripaeni ñaanakowenantatsiripaeni eejatzi awinkatharitepaeni. Ikan-teeyakini tee ikameethatzi, ikentakotakaantakiri kamaki. ²¹ Noetashitawitaka irira rivotaki owawijaakoeyenarinimi aakapaeni maawaeni joriiyopaeni, pinkathariwen-teeyenarinimi. Omaanta iroñaaka okaataki 3 kitejiri ikamantakari. ²² Jataki tsina-nipaeni inkaaganki amaetyaaka janta rowawiitakarinta Jesoshi. Opiyantapaakari, ²³ okamantapaakina: “Tee noñagaeri Jesoshini, tekatsi. Omaantakya noñaapaakiri ronampiripaeni Tajorentsi, ikantawakina: ‘Piriintanaa, añaagae Jesoshi’”. Rootaki okantapaakinari. ²⁴ Roojatzi ishiyantanaa apaanipaeni riyotaanewo Jesoshi janta, raminakitzirowawiitakarinta iñaapaakiro okaatzi okantakinari, omaantakya Je-soshini, tee iñiiri.

²⁵ Roojatzi ikantakiri:

—Tee añiiri piyotantari, pitheenkakiro ikantziri riraga kamanantayitziror-ini iñaani Tajorentsi. Tee paapatziyawo. ²⁶ Tema ikantzitakani rityaawo ri-

raga Rotyaantanewo Tajorentsi ikemaatsityaawo osheki katsiri, roojatzikya ipinkathariperotanaki.

²⁷ Roojatzi riyotaantakoperotanaka rirori apaniroeni Iwaperite Tajorentsi, ithotyaanakiro maawaeni kenkithatakotziriri rirori. Ritanakari rojankinarini Moe-seeshi, rimpaetakiro riyotaakiri rojankinarini paashinipaeni kamanantayitzirorini iñaani Tajorentsi. ²⁸ Rareeteeyantapaakarini nampitsiki, rooteentsi rawijanakimi riraga Jesoshi, ²⁹ omaanta ikanteeyawakirini paashinipaeni:

—Eero piyaatziita, pijeekanakiita nopankoki. Tsiteniityaaki, rooteentsi otsitenite.

Roojatzi riyaatantapaenta ipankoki. ³⁰ Roojatzi itsipateeyantapaakarini rowa. Raapaakiro paa riraga Jesoshi, ipaasonkitakiri Tajorentsi, roojatzi ipantakari maawaeni. ³¹ Okantaka opokimotapaakiri ikenkithashiryaaanaka, riyotataatziiri Jesoshi. Roojatzi ipeyimotantanaari eejatzi, tee iñaawaeri. ³² Ikantawakaanaka:

—Rootawetsikya rookantzimotakaakinawo kameetha najankaneki ikenkithawae-takaantapaakaeri janta awotsiki. Riyotaantakaerori okantakotziri Iwaperite Tajorentsi. Tema osheki akimoshirewentaperotakiro okaatzi ikantakaeri.

³³ Roojatzi ipiyantanaa Jerojareeki. Iñaapaatziiri janta riraga 11 riyotaanewo Jesoshi, itsipatakari paashinipaeni aapatziyariri, ipiyoteeyakani. ³⁴ Ikantawakiri maawaeni jeekatsiri janta:

—Kyaaryoroña piriintaperotanaa Awinkatharite añaagae. Iñaawakiri Shimo.

³⁵ Roojatzi ikanantapaakari riraga apite:

—Eejatzi naari, noñaagaeri janta awotsikinta, kameethapero riyotaakina omaanta tee niyotzitawitari, omanimoshiryaaakina janta nopankoki ikagaantakawori paa, ipantakinawori, aripaete niyotanakiri.

Iñeeyerini riyotaanewo Jesoshi

(Mt. 28.16-20; Mr. 16.14-18; Jowa 20.19-23)

³⁶ Eeniro ipiyoteeyakani pankotsiki ikenkithatakaawakagaeyani, roojatzi romapokantapaakari Jesoshi, ikatziyimoyepaakarini niyanki. Ikantapaeri:

—Pikimoshireeyanakini, maawaeni.

³⁷ Rotsikanateeyanakarini, tee riyoteeyawakirini, iitashiteeyawitawakarini kamaari. Ithaawanteeyakarini. ³⁸ Rojampitapaakiri:

—¿Litaka pithaawanantanari? ¿Litaka pitheenkaeyantanarini pajankaneki?

³⁹ Pamineeyeroni nako eejatzi noetzi ikyaantanakinaga kiraawo. Naaka pokaatsiri. Ajaatya, pipampiteeyenani piyoteeyantenarini. Piñaakina, eenitatsi nowatha eejatzi notonki. Tee naaka kamaari. Riroma kamaari tekatsi iwatha eejatzi itonki.

⁴⁰ Roojatzi roñaaganteeyakarini rako eejatzi iitzi. ⁴¹ Omaanta eeniro itheenka-neentayitzini, tee raapatziyaperotari rirotaki piriintaacha. Ikimoshireeyawitakani jeñokiini iwathakira omaanta jaga rajankaneki eeniro ikantashireeyini: “Kyaaryo, rirotakiroña ari aamaashitya kaaririka”. Rootaki ikanantanakariri:

—¿Eenitatsima oyaari?

⁴² Ari ipakiri shima tashirentsi. ⁴³ Raawakiri, royimotakari. Ari ramineeyakirini, joreririri.

Ari riweyaakiro Jesoshi riyotagaeyakirini riyotaanewo

(Ran. 1.4-8)

⁴⁴ Roojatzi ikanteeyantakarini:

—Tema chapinki nokamantzitakimi: “Osheki nokemaatsityaawo, rowama-gaetena. Otzimatye omonkaatya maawaeni rojankinatakotzitakinarini Moeseeshi, eejatzi riraga kamanantayitzirorini iñaani Tajorentsi, eejatzi riraga mam-paawaetaawenteeyaririni irira”. Iroñaaka monkaataka.

⁴⁵ Roojatzi riyotaaperoeyantakaririni okantayitzirini Iwaperite Tajorentsi, ⁴⁶ ikanteeyakirini:

—Tema okantzi Iwaperite Tajorentsi: “Aritaki ikamaki Rotyaantanewo Tajorentsi, okaate 3 kitejiri ari ipiriintanee eejatzi. ⁴⁷ Ikenkithatakoteeteri maawaeni kipatsikipaeni, ritanakyaawo jaka Jerojareeki: ikemakoeyakirini maawaeni atziri. Ikamanteeyerini irirapaeni: ‘Pikenkithashireeyanakyaani, pookaeyeroni kaari kameethatatsi panteeyirini. Pameentyaari Tajorentsi rowawijaakotantemiri’”. ⁴⁸ Ari piñagaeyakironi iroñaaka monkaataka rojanki-natakotziteetakinari paerani. ⁴⁹ Iroñaaka notyaantemiro ikashiyakaakimiri Pawa: opokashitemi Ishire, okithaatakayemi. Omaanta pijeekawakiita jaka nampitsikika roojatzi opokawakiita. Ari omatakagaeyemini panteeyantyaaworini oetarikapaeni ikowakagaeyemirini Pawa.

Roenokanaa Jesoshi jenokinta

(Mr. 16.19-20; Ran. 1.9-12)

⁵⁰ Paashini kitejiri ragaeyantanakarini riraga Jesoshi riyotaanewopaeni janta We-taaninyaki. Ari janta niyanki, rowankanakiro rako Jesoshi, ikenkithatakaakiri Iriri, ikantziri:

—Pawa, irika niyotaanewopaenika: pitajonkawenteeyerini, piweshiryaakagaeyarini.

⁵¹ Ikantzirika iroka, eekiro roenokanaa jenokinta, peyanaa. ⁵² Osheki ipinkatha-teeyakirini, roojatzi ipiyanteeyanaani Jerojareeki, ikimoshireeyanakini osheki.

⁵³ Riyaatapiintaki janta Tajorentsi pankoki, ikantapiinteeyakini:

—Tema ikameethataki Tajorentsi.

Ari okaatzi.

Naaka jankinatzirori:

Rookashi

JOWA ROJANKINATAKOTAKIRI JESOKIRISHITO, TSIKA IKANTARI ROWAWIJAAKOTANTZI

1 Iroñaaka naaka Jowa nojankinatakoteri irira apintzitsiri rirotaki iyoperotakotakaaneeriri Tajorentsi. Naaka riyotaanewo Jesoshi.

Tekirani riwetsikironi kipatsi, eeniro ijeeki riraga iyoperotakotakaaneeriri Tajorentsi. Itsipatarini irira Pawa Tajorentsi. Eejatzi rirotaki Tajorentsi. ²Ikempiyakarini paeraniperoroña ashitariri. ³Riraga iyoperotakotakaaneeriri Tajorentsi rirotaki wetsikironi maawaeni, oetarikapaeni añaayitzirini. Tekatsi paashini wetsikeroni oetarika. Tekatsimi irira, eeromi riwetsikaeyeronimi okaatzi añaayitzirini, ari tekatsi tzimashitachanimi. ⁴Rirotaki owañagaeyakaerini eejatzi roshiyakawo kitejitakotakagaeyerini: tema riyoperotakaakae tsika ikantari Tajorentsi. ⁵Paerani tee ayoteeyawitarini rirori, okimitzimotakae ajeekakitzi tsiteniriki; roojatzi ipokantapaakari riraga iyoperotakotakaaneeriri Pawa Tajorentsi. Iroñaaka okimitzimotakae akitejitakoeyakini. Tema kameetha riyoperotakotakaeri rirori aakapaeni. Iroñaaka riraga theenkiriri rirori okimitzimotari eekiro riyaatatye ejeeki tsiteniriki; omaanta tee imatziro rantakagaero apiitantyaawori ajeeki tsiteniriki.

⁶Riraga Pawa Tajorentsi rotyaantakiri shirampari iitachari Jowa. ⁷Ikowan-teeri rirori maawaeni aaka aapatziyaperotyaaeri riraga iyoperotakotakaaneeriri Tajorentsi. Rootaki rotyaanantariri riraga Jowa ikantakotayitapaakirini irira. Ari ikinanaki riraga Jowa ikantakotayitapaakirini rirori. ⁸Kaari irira rirotaki iyoperotakotakaaneeriri Tajorentsi, inta riraga Tajorentsi rotyaantakaeri rirori ikantakotan-tapaakyaariri irira impaetatsini.

⁹Ari impaetzi ipokantapaakari riraga iyoperotakotakaaneeriri Tajorentsi jaka kipatsiki. Roojatzi riyoperotakaantanakaeriri Tajorentsi aakapaeni jeekatsirika kipatsikika. ¹⁰Ari ijeekimotapaakiri atziripaeni kipatsikika. Tema riwetsikantakawori kipatsi paeraniperoroña omaanta tee riyoteeyawakirini atziri rirotaki wetsikaeyakirorini. ¹¹Ipokawitapaaka rashiki ipatsiteki: ipokawitapaaka ijoriii-otzinkarite, omaanta tee ipinkathatawakiri. ¹²Omaanta reentsitetari Tajorentsi apanipaeni atziri. Ninkarika aapatziyakariri riraga iyoperotakotakaaneeriri Tajorentsi, riraga ameentari, tema reentsitetakari riraga Tajorentsi. ¹³Eero reentsitetee akowashitari aaka, eejatzi tee ro akoñaatashitee reentsitetee Tajorentsi inta ikowashitanaka irira reentsitetakae.

¹⁴Riraga iyoperotakotakaaneeriri Tajorentsi ipokapaaki jaka kipatsiki ikoñaata-paaki atziri. Iitantakari Jesoshi. Riraga Pawa Tajorentsi rotyaantakiri jaka. Ijeeki-moeyapaakaeni aakapaeni itsipatakae. Noñaayitawakirini irira rapintzite Itomi Pawa Tajorentsi ishipakiryaaiki. Ikimiperotakari Iriri; rirotaki kyaaryooperotatsiri, eejatzi ineshironkaperotakae aaka.

¹⁵Ikanta riraga Jowa riyotaakotakiri riraga Jesoshi ikantakotakiri irira rirotaki iyoperotakotakaaneeriri Tajorentsi. Ikantayitakirini riraga atziri:

—Irika Jesoshi nokamantakotakiri chapinki. “Ranaakotena riraga impaetatsini. Tekirani nokoñaatzini naari, eenironi ijeeki rirori itsipatari Ashitariri Tajorentsi”.

¹⁶Irira Jesoshi ashi royiro inintaperotantzi rootaki ineshironkaperotanteeri aaka. Eekiro riyaatatzi ineshironkaperotakae. ¹⁷Paeraniperoroña riraga Tajorentsi ro-jankinatakaeriri Moeseeshini. Rojankinatziro oetarika ikowakiri anantyaawori aaka

ajeekantyaari kameetha. Eejatzi rojankinatakotziri riraga Jesokirishito ineshironkaperotakae. Iroñaaka ipokaki irira tema rirotaki kyaaryooperotatsiri, neshironkaperotantatsiri. ¹⁸ Tekatsi atziri ñeerini Tajorentsi, omaanta riraga Jesoshi Itomi rapintzite iñiiri. Ikimitari Iriri, rooma kijokiro royiri. Tema itsipatawakaaka. Apintzi irira iyoperotakotakaaneeriri riraga Tajorentsi.

Riraga Jowa ikantakotakiri Jesoshi

¹⁹ Nityaawo nokantakoteri riraga Jowa okaatzi ikantakotakiri riraga Jesoshi. Riraga jewartatsiripaeni joriiyopaeni jeekatsiri janta Jerojareeki rotyaantakiri apaani-paeni ñaanakowenantatsiri Jowaki rojampikowentakaantakiri irira. Eejatzi rotyaantakiri apaani-paeni amitakotantatsiri ñaanakowenantatsiri itsipatakari: tema rirotaki icharineeteni Rewiini. Rojampitapaakiri, ikantapaakiri:

—¿Iitaka pikaawoshitakotantariri Tajorentsi atziri? ¿Ninkamika? ¿Eerokama Rotyaantanewo Tajorentsi naamagaeyawitakarini?

²⁰ Ikantaperotawakirikya:

—Kaari naaka.

²¹ Rapiitakiri:

—¿Kyaaryo? ¿Eerokama Iriiyashini?

—Kaarina.

—¿Eerokama riraga kamanantzirori iñaani Tajorentsi naamagaeyakarini?

—Kaarina.

²² Rapiitakiri:

—¿Ninkamika? ¿Iitaka nokantapaeriri otyaantakinari? ¿Iitaka pantziri?

²³ Ikantawakiri:

—Naaka ikenkithatakotzini paeraniperoroña Iseeyashi riraga kamanantzirorini iñaani Tajorentsi. Rooma rojankinatzeni:

“Iinja ipokae kaematsini, ikenkithatapiinte janta tekatsinta atziri ipanko, ikante:

‘Pikenkithashireeyakya, paapatziyari Awinkatharite, rowameethatantemiri.

Rootaki ipokantyaari riyoteemiro piyeekatyaari kameetha. Ipokantyaaripa”.

²⁴ Irika pokaentsiri riraga ojampitantatsiri rirotaki warijeeyopaeni.*

²⁵ Ikantapaakiri:

—¿Kyaaryo? ¿Kaarimima Rotyaantanewo Tajorentsi? ¿Kaarimima Iriiyashini?

¿Kaarimima riraga kamanantzirorini iñaani Tajorentsi naamagaeyakarini ipokae?

¿Iitaka pikaawoshitakotantawakariri Tajorentsi riraga atziripaeni?

²⁶ Ikantawakiri:

—Tema naaka nokaawoshitakotantawakariri Tajorentsi apatziro iña. Eenitatsi iroñaaka paashini shirampari kaari piyotzi eerokapaeni itsipatakae: tema rirotaki riraga Rotyaantanewo Tajorentsi. ²⁷ Rirotaki impaetanari, tema rirotaki jewaperotatsiri. Osheki noñaakoweenkaperotziri irira. Tee noñaakoweenkaperota naari.

²⁸ Aritaki ikantapiinta riraga Jowa janta Wetaaniyakinta, intatsikeronta Jori-raaniki. Janta ikaawoshitakotapiintarinta Tajorentsi atziripaeni iñaaki.

* 1:24 Warijeeyo rirotaki jewartatsiri piyotapiintantsiki joriiyopaeni.

Rapiitakiri riraga Jowa ikenkithatakotakiri Jesoshi

²⁹ Okitejitanaki raminanaki riraga Jowa iñaawakiri Jesoshi ipokapaaki. Ikantziri atziripaenika:

—¡Pamine sha! Irikatapaaki Jesoshi riraga Rotyaantanewo Tajorentsi. Iwaero ee-jatzi rowishate Tajorentsi. Ikamawentee paata aaka maawaeni atziri, iñaaperotan-teeri Ashitariri akameethatzi. Raapithateero aakapaeni oetarika kaari kameethatatsi atziri. Oshiyantyaariri rowamagaetantyaariri owisha iñaaperotanteeri riraga Tajorentsi aaka maawaeni joriiyo akameethatzi. ³⁰ Rirotaki irira nokenkithatakotakiri chapinki nokanantakariri: “Ranaakotakina impaetapaenani, rirotaki jewap-erotatsiri. Osheki noñaakoweenkaperotakiri irira. Tee noñaakoweenkata naari. Tekirani nokoñaatzini naaka, eenironi ijeeki irira itsipatakari Pawa Tajorentsi”. ³¹ Paerani tee niyowitarini rirotaki Rotyaantanewo Tajorentsi, omaanta iroñaaka niyoperotziri. Eejatzi ikowaki riraga Tajorentsi riyoteri maawaeni ikaateeyinira no-joriiyotzinkarite. Rootaki nopokantakari naaka nokaawoshitakotawakiri maawaeni nojoriiyotzinkarite nookotantyaariri rirori.

³²⁻³³ Roojatzi ikanantanakari:

—Tee niyotawitarini naaka. Omaanta rotyaanantakinari riraga Tajorentsi, ikan-takina: “Pikaawoshitapiintawakiri atziri iñaaki, piyoteeri maawaeni riroripaeni ikenkithashiryaakotena. Iinja piñaawakiro ayiitapaaki Noshire. Ninkarika ookan-tapaakyaari rirotaki riraga kithaatakotawakawori atziripaeni Noshire”. Ari im-paetzi noñaawakiro oshawiinkapaaki Ishire Tajorentsi. Opoñaaka jenokinta, ookan-tapaakari Jesoshi. Oshiyaawitapaakari jamomo.

³⁴ Kyaaryo noñaaperotakiro. Rootaki nokantakotantakariri: “Rirotaki Itomi Tajorentsi”.

Atziri ikamantakotziri Jesoshi rirotaki Rotyaantanewo Tajorentsi

³⁵ Okitejitanaki rapiitakiro ikatziya riraga Jowa jaga itsipatana naaka riy-otaanewo apite. ³⁶ Raminakiri riraga Jesoshi ikatziyatziyawaetatya janta awotsiki. Ikantzi riraga Jowa:

—¡Sha! Pamineri irinta. Rirotaki Rowishate Tajorentsi; riraga Rotyaan-tanewo. Rotyaanantariri ikamawenteeyerini maawaeni atziri, rowawijaakotan-teeri. Roshiyakari owisha rowamaapiintziri ñaanakowenantatsiri iñaaperotanteeri Tajorentsi aakapaeni joriiyo akameethatzi.

³⁷ Nokemantawakariri riraga Jowa naaka riyotanewo apite, rootaki noyaatanta-nakariri riraga Jesoshi. ³⁸ Ipithokashitakina irira iñaakina noyaatagirira. Ikantakina:

—¿Litaka pikoyiri?

Nokantawakiri:

—Tekatsi. Iyotaantatsiri, ¿tsika pijeekika?

³⁹ Ikantawakina:

—Thame poyaatanakina noñaayemiro.

Roojatzi noyaatantanakariri rirori, noñaapaakiro pankotsi ashinentsi ijeekantari. Ari jenokitapaaki oorya. Noñaapaakiro pankotsi, nojeekimotapaakiri maawaeni

kitejiri. ⁴⁰ Iwaero paashini areetapaenchari Antereeshi rirotaki rirentzi Shimo iiteeteri paata Peetero.[†]

^{41–42} Tsitenini oorya riyaaanaki Antereeshi raminakiteri rirentzi. Iñaanta-paakariri irira, ikantapaakiri:

—Noñaakiri Rotyaantanewo Tajorentsi. Thame poyaatanakina, piñaapaeri.

—Jee, thame.

Ari rareetapaakari Jesoshiki. Raminawakiri, ikantawakiri:

—Rooma eeroka Shimo, itomi Jonaashi. Iinja iiteetemi: Peetero.

^{43–44} Okitejitanaki riraga Jesoshi ikoyi ipiyanee ipankokinta janta paashiniki kipatsi. Oeta kipatsi Karireeya. Naakapaeni riyotaanewopaeni itsipatakina. Omaanta tekirani riyaaatani janta, riraga Peetero raminakitziri jaga riyompari Jiripi. Romiñaakiteri. Jiripi, Peetero eejatzi Antereeshi ipoñaaka Wetheeraki: itsipatawakaaka janta. Wetheera rootaki nampitsi jeekatsiri janta Karireeyaki. Raminakitziri, ari iñaakiri rirori, ikantziri:

—Thame pamineri Rotyaantanewo Tajorentsi.

—Jee, thame.

Iñaantawakari Jesoshi riraga Jiripi ikantawakiri:

—Thame poyaatanakina.

Roojatzi royaatantanakari. Ari jateeyanakini maawaeni.

⁴⁵ Ari yowapaakina maawaeni janta okaakini Kanaa, paashini nampitsi jeekatsiri Karireeyaki. Ari irira Jiripi riyaaatkitzi ipankoki riyompari Nataneeri. Iñaapaakiri ikantapaakiri:

—Noñaakirikya riraganki, rojankinatakotzitarani paeraniperoroña Moeseeshi. Eejatzi kamanantayitzirorini iñaani Tajorentsi rojankinatztitakoeyarini rirori. Rirotaki Jesoshi, itomini Josee najareetejatzi.

⁴⁶ Ikantawakiri:

—Tee ikameethatzi maawaeni najareetejatzi. ¿Kyaaryooperoma ikameethatzi rirori?

Rakanakiri Jiripi:

—Thame paminakiteri, piyotantyaariri ikameethatzirika.

Ari riyaaanaki.

⁴⁷ Ari rokaakinteeyapaakarini riraga Jesoshi iñaawakiri ipokapaaki, ikantziri tsipatayitakaririni:

—Pamineroña riraga Nataneeri. Rirotaki joriiyopero kimiperotariri itakaantawori paerani Ishirayerini: ikameethataki, tee riyotzi ramatawitantzi.

⁴⁸ Rojampitapaakiri Nataneeri, ikantapaakiri:

—¿Tsika pikantakaka piyotantawakinari nokameethatzi?

Ikantawakiri:

—Noñaakimi janta ponsiritawo iyeera, tekira ikenkithatakaemi Jiripi.

⁴⁹ Rakapaakiri riraga Nataneeri:

—Tema eeroka Itomi Tajorentsi: pithotyaaikiro maawaeni, piyotayitzirini. Eerokataki jewawentziriri joriiyopaeni.

⁵⁰ Ikantawakiri:

[†]1:40 Okantzi: “Iinja iiteetemi Sheejashi okantakotzi Peetero”. Tema akantziri aari apaanteki Sheejashi eejatzi Peetero: mapitatsiri. Sheejashi rootaki ñagaantsi ipaanteki ewereyojatzi. Peetero rootaki ñagaantsi ipaanteki kireeshiyajatzi.

—Pamine, inkaaganki nokantakimi: “Noñaakimi pontsiritawo iyeera”. ¿Rootakima paapatziyantakinari? Ari piñeena iinja notajonkantaperotanaki osheki, impaetzikya paapatziyantaperotenari. ⁵¹ Kyaaryootaki iroka nokantemiri. Aritaki piñaakiro iinja jenokiperonta inthomaenta. Piñaakiri ronampiripaeni Tajorentsi rayiitashitena ipiyaneero eejatzi. Ikanantari nopokantari jaka kipatsiki niyoperotakotakaeriri riraga Tajorentsi maawaeni atziri. Tema naaka poñaachari jenokinta, nokoñaataki jaka kipatsikika.

Ritanakawo Jesoshi itajonkantawori iñaa

2¹⁻² Okaatzi nomaaki apite. Okitejitanaki aritaki ikimoshireeyini maawaeni kanaajatzzi. Ojeeki nampitsi owaero Kanaa kipatsi owaero Karireeya. Iki-moshirewenteeyakirini riroripaeni apaani shirampari owakira rayirowa iina. Tema romiñaakiri oshekini atziri rakiyoteri. ³ Eeniro ikaateeyinira kanaajatzzi, eejatzi roori riniro Jesoshi, eejatzi notsipateeyakarini naaka, Jesoshi, eejatzi paashinipaeni riyotaanewo, maawaeni. ³ Ari rowaeyakani maawaeni atziri eejatzi imiritaki awishoowaantsi oowa, rootaki iwyaaritayitarini jorriyopaeni rirori. Rooteentsi ithaatzimatero, rootaki okanantariri rowaga riniro Jesoshi:

—Tekatsi paashini awishoowaantsi oowa: ¿tema aritaki pimatakiro pamitakoteri?

⁴ Ikantawakiro:

—Nana, ¿iitaka pikanantanari? Tekiraata omonkaata notajonkante.

⁵ Omaanta okantziri roori onampirentsipaeni jaga:

—Pikemijantaperoterira oetarika romperatemiri.

⁶ Eeniro jaga chomoo antawopero⁶ okaatzi 6. Riwetsikaetziro mapi. Rootaki ojeekantari iñaa ikiwantapiintari jorriyopaeni ikiwawakowentari Tajorentsi. Omaanta iroñaaka thaataka. ⁷ Ikantziri rirori maawaeni onampirentsi:

—Piyeekitero iñaa chomookipaenira.

Ari riyeekiteeyakironi maawaeni. ⁸ Roojatzi ikanantanakari:

—Pikitero iroñaaka paakotanakiniri omperatzimiri, pimpaete paakotanakiniri maawaeni atziri.

Ari raakotanakiniri. ⁹ Ikemijantawakiro riraga omperatariri, tema opeyanaka awishoowaantsi oowa. Tee riyotzi omperatariri onampirentsi tsikarika opoñaaka iroka, omaanta riyotaki onampirentsi, iyeekitzirori chomookira iñaa. Roojatzi riraga omperatantachari ikaemantakariri aatsiri iina. ¹⁰ Ikantziri:

—Tema rootaki itapiintari kameethari awishoowaantsi oowa aperi atziri. Aririka ashinkitawitanakyaani apokashitapaero majankaari. Aritaki okantari ameteeyarini. Eerokaritya eeroka kempoyaakirori rowaga kameethari. Owakira iroñaaka pamakaantakiro.

Ari maawaeni ririro.

¹¹ Ari janta Kanaa jeekatsiri Karireeyaki, ritakawo Jesoshi itajonkantaki. Roñaagakinawo ishintsinka. Noñaakiri naaka eejatzi paashini riyotaanewo, roojatzi ameenantanakariri maawaeni.

³2:1-2 Naakapaeni jorriyopaeni nametapiintawo iroka. Aririka atziri raye iina, ari romiñeeri oshekini atziri rakiyoteri. Ikimoshireeyakini maawaeni.

⁶2:6 Apaani okaate yeekitatsini 80 riitero iñaa.

¹² Roojatzi noerinkanteeyanakarini Kaperinawooki. Itsipatanakina Jesoshi naaka, riri, rirentzipaeni, rirojatzi paashinipaeni riyotanewo. Ari nokaateeyanakinini maawaeni. Nomagaeyanakini janta apanipaeni tsiteniriki.

**Iroñaaka nokantakoteri riraga Jesoshi roemishitowaeyakinini
Tajorentsipanko pimantatsiripaeni**

¹³ Rootzimateentsi kitejiri nokimoshiryaantapiintari naakapaeni joriiyo owaero Kitejitatsiri rawijantariri ronampiri Tajorentsi. Nokenkithashiryaakotawo kitejiri paeraniperoroña rawijantakarini irira ipankokipaeni nochariniitini janta Ejiipitoki.

Rootaki oshekini atziri itonkaantanakari Jerojareeki tonka, tonka, tonka, ipinkathatantariri riraga Tajorentsi. Ari itonkaanaki riraga Jesoshi janta. Nokaatanakiri paashinipaeni riyotanewo noyaatanakiri. ¹⁴ Nokyaakaapaakiri Tajorentsipankoki noñaapaakiri janta pimantatsiri waaka, owisha, jamomo, maawaeni. Eejatzi ijeekaki jaga kaampiyayitziririni atziri iyorikitepaeni. ¹⁵ Ari iñaakiro riraga Jesoshi shiwithapaeni riwetsikashitakiri pajamentotsi ipajatantyaariri waaka. Roojatzi romishitowanteeyakaririni owisha, waaka, maawaeni. Ipitamenkakotakiri imeejatekipaeni kaampiyayitziririni iyorikitepaeni, rojokitakiri iyorikite. ¹⁶ Ikanteeyirini pimantatsiri jamomo:

—Pagaeyanakinini irika. Eero pipimantawaetzi jaka nopinkathatapiintzirika Pawa.

¹⁷ Roojatzi nokenkithashiryaantanakawo rojankinatakotziteetakiririni irira Jesoshi paeraniperoroña Iwaperiteki Tajorentsi: “Naamaakotzitakari, Pawa, iroka Tajorentsipankoka; rootaki rowamaanteetenari iinja”. ¹⁸ Ikantanakiri jewatatsiripaeni joriiyopaeni:

—¿Iitaka panantawori iroka? ¿Iitaka poñaayenari niyotantemiri eerokarika rotyaantzi irira Tajorentsi?

¹⁹ Ikantawakiri:

—Pishekiroero iroka Tajorentsipankoka ari okaate 3 kitejiri napiiteero notzina-gaero. ²⁰ Roojatzi ikijathatantanakari riraga jewatatsiripaeni joriiyo:

—Okaatzi oshekini ojarentsi riwetsikanteetakawori iroka Tajorentsipankoka. ¿Arima okaate 3 kitejiri piwetsikanteeyaawori eerori? Eerowa pimatziro.

²¹ Ñaakiro, rirojatzi oshiyakaawentachari. Riroma rirotaki oshiyakaawentachari iwatha Tajorentsipankoka, rooma kijokiro royiri Ashitariri. ²² Ikamantakari, okaataki 3 kitejiri ipiriinantaari. Roojatzi, aritaki nokenkithashireeyanakinini iroka oshiyakaawentachari. Eejatzi niyotanakiro okenkithatakotakirini paerani Iwaperite Tajorentsi monkaataka iroñaaka maawaeni okenkithatakotakiri.

²³ Areetapaaka Kitejitatsiri rawijantari ronampiri Tajorentsi nokimoshiryaantari maawaeni naaka joriiyojatzi. Ijeekapaaki riraga Jesoshi Jerojareeki, osheki itajonkantayitapaakini. Iñaayitakirini atziri, rootaki raapatziyeeyantakaririni. ²⁴ Omaanta riyotzi rirori iitaka ikenkithashiryaari maawaeni atziri, rootaki raamaantanakari: “Ragaetanakinakari”. ²⁵ Riyotakiri riraga atziri iitaka ikenkithashireeyarini. Riyotashitaka, tekatsi kamanterini.

Ikenkithawaetakaakiri Jesoshi Nikoreemo

3 Eeniro shirampari jewatziriri joriiyopaeni iwaero Nikoreemo. Rirotaki wari-jeeyo. ² Ikanta riraga Nikoreemo ipokashitakiri Jesoshi tsiteniriki, ikantapaakiri:

—Iyotaanari, niyotakimi pipoñaaka Tajorensiki. Rootaki pipokantakari, piyoteeyapaenani. Eeromi itsipatzimimi Tajorensi eeromi pitajonkantzimi. Rootaki nokowantari piyoteena naari.

³ Ikantawakiri riraga Jesoshi:

—Kyaaryooperotaki iroka nokantemiri: riraga kaari apiitaachani ikoñaatee, eero reentsitetari Tajorensi, eejatzi eero imatziri iñiiri irira, itsipatantyaariri jenokinta.

⁴ Ikantapaakiri riraga Nikoreemo:

—Aririka antyashiparitaki, ¿tsika akantyaaka apiiteero akoñaatanteeyaari? ¿Arima amateero apiyaneero omotziki anironi apiitero akoñaatantapaeyaari?

⁵ Ikantawakiri:

—Kyaaryootaki iroka nokantemiri: maawaeni kaari apiitaachani ikoñaatee eero reentsitetari Tajorensi. Omaanta aririka rityaawo okoñaateri riniro eejatzi impaetzi apawo otzimiri Ishire Tajorensi, aritaki rashitakyaari riraga Tajorensi eejatzi ram-inakowiritantakiri. ⁶ Tsinani aririka oeyoyeer otomi, ikimitari ashitariri, ikame. Eejatzi okimiwitaka Ishire Tajorensi, aririka otzimeri atziri ikimityaari Tajorensi, eero ikami, inta ikantyaani ijeeki itsipatyaari Tajorensi. ⁷ Aririka nokantemi: “Pa-piiteeya pikoñaatee”, eero pitzimaetyaashitanaka. ⁸ Tsikarika okoyi otampyaataki tampyaa, pikemawakiro opoematapaaki, mooo. Omaanta tee piyotzi tsikarika oki-napaaki eejatzi tee piyotzi tsikarika iyaate. Eejatzi ikimiwitawo maawaeni otziman-tari Ishire Tajorensi.

⁹ Ikantapaakiri riraga Nikoreemo:

—¿Oetaka poshiyakaawentanari?

¹⁰ Ikantawakiri:

—¿Kaarimima eerori iyotaayitziririni maawaeni ajoriiyotzinkarite? ¿Iitaka kaari piyotantawakawo iroka nokantzimiri? ¹¹ Kyaaryooperotaki iroka nokantemiri: nokantakotziri iitarika niyotziri eejatzi noñaayitzirini omaanta tee paapatziyawo nokantayitawitziririni. ¹² Iroñaaka nokenkithatakowitzimiro iñeetziri jaka kipatsikika, omaanta tee paapatziyawo. Aririka nokenkithatakotemiro oetarika ikoyiri riraga Tajorensi, ¿arima paapatziyakina? ¹³ Tekatsi atziri jatatsini jenokinta eejatzi ipiyee jaka kipatsikika ikantemi oetarika ikoyiri Tajorensi. Omaanta naaka nopoñaaka jenokinta nokoñaatapaaki kipatsikika. Aririka nokenkithatakotero jenokinta, niyotakiro oeta nokantziri. ¹⁴ Paeraniperoroña riyaatantakariri acharin-iteni paerani janta tekatsinta atziri ipanko, ratsikayitawakirini oshekini maanki. Ikamayitakini osheki. Ari ikantakiri riraga Tajorensi Moeseeshini: “Piwetsikeri oshiyaarini maanki powatzikakoteri inchapankeki. Raminayiterinirika atziripaeni ari retsiyatakotanee, eero ikami”. Aritaki imatakiri Moeseeshini. Retsiyatakotantariri osheki atziri. Ikimiwitaka ikantana riraga Tajorensi: “Rowamagaetemi eerori rowamayemi atziri, rowatzikakotemi inchapankeki. ¹⁵ Pikamawentari atziri powaw-ijaakoteri maawaeni aapatziyemini”.

Rootaki ikantziriri Jesoshi riraga Nikoreemo. Ithonkapaakiro ikenkithatakaakiri.

¹⁶ Inintashireperotanteeriroña riraga Tajorensi aakapaeni maawaeni atziri kipatsikika, rootaki rotyaanantakariri Itomi rapintzite jaka kipatsikika. Ninkarika aapatziyeeyaaririni rirori, eero riyaatzi paamariki kaari tsiwakanitatsini, inta ikan-teetatyeeyaani ijeeki jenokinta itsipatapaeyaari Tajorensi. ¹⁷ Tee ro rotyaanan-tariri Tajorensi riraga Itomi jaka rowashironkae aakapaeni atziri, inta rotyaanan-takaariri rowawijaakotee. ¹⁸ Eero ikantakowenteeyirini Pawa Tajorensi maawaeni

aapatziyariri Jesoshi. Omaanta ikantakowenanteeyakaririni rirori maawaeni kaari aapatziyaarini, rootaki rowashironkaantyaariri iinja. ¹⁹Ro rowashironkaantyaariri theenkaeyiririni riraga Jesoshi. Omaanta Irira ipokaki rirori riyotaanteeri aaka tsikarika ikantari riraga Tajorentsi eejatzi riyotaanteeri ajeeki kameetha. Noshiyakaawentemiri: okimiwitaka ikitejitakotakiri atziri jaka kipatsiki tema iñaakiro maawaeni oetarika ranteeyirini. Omaanta riraga kaari aapatziyari rantapi-inteeyironi kaari kameethatatsi, tee ikoyiro riyotero iroka riyotaawitakariri; inta okimiwita inintaperotziro tsiteniriki irirapaeni. Tee ikoyi ijeeki kitejiriki, ikantzi: “Ineeterokari riraga Tajorentsi antziri aaka, rowashironkaanteerokari”. ²⁰Maawaeni antzirori kaari kameethatatsi ikijakiri Jesoshi. Tee ikoyi ipokashiteri: riyotaki rooñaawontzitzirikari kaari kameethatatsi rantziri, rootaki kaari ipokashitantari raapatziyantyaariri. ²¹Omaanta antzirori kyaaryooperotatsiri, riro-taki pokashitziriri riraga Jesoshi. Roñaagayitzirini kameethatatsiri rantziri. Riroma riro-taki Tajorentsi antakayiriri kameethatayitatsirini, rootaki kaari ipashiwenanta rirori ipokashitziri. Kimiwitaka ijeekaki kitejiriki imatziro iñiiri maawaeni atziri ee-jatzi Tajorentsi.

Jowa riraga kaawoshitakotantatsiri rapiitziro ikantakotziri Jesoshi

²²Iinja riyataakaanakina riraga Jesoshi Joreeyaki. Nojeekapaaki janta, nokaawoshitakotantapaakari Tajorentsi atziri. ²³Eejatzi riraga Jowa ikaawoshitakotawakiri Tajorentsi atziri jaga Aenookira okaakintawo Jariimi; tema oshekitapaaki iña jaga. Riyaatashitanakiri oshekini atziri ikaawoshitakotawakiniri riraga Tajorentsi. ²⁴⁻²⁵Tekiraata romonkyaagaetziri riraga Jowa. Riyotaanewopaeni rashi ipiyawaantetakari paashini joriyo. Ro ipiyapiyawaantetawakagaeyani, ikantzi tsika akanteeyanakyaanika akiteshoretanteeyaarini. ²⁶Roojatzi riroripaeni ipokashitantapaakariri riraga Jowa ikantapaakiri:

—Iyotaanari, ikaawoshitakotawakiri Tajorentsi riraganki pitsipatariranki chapinki jantakironta Joriraaniki. Riraganki pikantakotakiri riro-taki Rotyaantanewo Tajorentsi. Rootaki riyaatashitantanakariri maawaeni atziri, tema iroñaaka rookanakae aaka. ¿Iitakakya?

²⁷Ikantawakiri:

—Tekatsi amatashiteeyani aaka apaniroeni, inta Tajorentsi jenokijatzi matakagaeroni maawaeni kameethatatsiri. ²⁸Pikemakina eerokapaeni nokantakimi chapinki: “Kaarina naaka riraga Rotyaantanewo Tajorentsi. Omaanta rotyaantakina riraga Tajorentsi neewatanakiri rirori”. ²⁹Noshiyakaawentemiro. Irira owakira aatsiri iina, aaperotzirori. Ikimoshirewentakiro iina. Rootaki riraga isheninkathoripaeni ikimoshirewenantyaariri. Iroñaaka nokimiwitari riraga kimoshirewentziriri aatsiri iina. ³⁰Kyaaryo chapinki osheki atziri ipokashitapiintana ikemakotziri Rotyaantanewo Tajorentsi; omaanta iroñaaka rookanakina, riyaatashitakiri ipinkathaperotziri rirori. Naaka tee: ero iroñaaka ipinkathatanaana. ³¹Riragakya poñaachari jenokinta reewaperowenteeyirini maawaeni. Naaka kipatsijatzi, nomonkaateeyarini maawaeni jeekatsiripaeni kipatsikika, tee apinkathariteeyini ikimitaaga rirori. Tema apatziro akenithawaetakotashitawo iroka añaayitzirini jaka kipatsikika. ³²Omaanta riraga poñaachari jenokinta ikamantakotziro oetarikapaeni iñaayitzirini eejatzi ikemayitzirini janta. Omaanta tekatsi osheki aapatziyaperotawakyaawoni ikantakiri. ³³Omaanta maawaeni aapatziyawakawori

okaatzi ikantziri riyotzi kyaaryooperotaki maawaeni ikantziriri Tajorentsi. ³⁴Rirotaki Tajorentsi otyaantziriri riraga Jesoshi, iroñaaka riyotaantapaakiro iyenkithari. Riraga Tajorentsi tee ithañaawo Ishire, inta ikithatzitakari Itomi Ishireki. ³⁵Riraga Pawa jenokijatzi inintaperotziri Itomi, eejatzi rotyaantakaeri reewaperowenteeyeeni aakapaeni maawaeni atziri. ³⁶Maawaeni aapatziyariri Itomi Tajorentsi ikanteetatyeeyaani rañe jenokinta. Omaanta eero riyaatzi jenokinta riraga kaari aapatziyari rirori, tema ikanteetatyeeyaani ikijantyaari Tajorentsi.

Rookaneero Jesoshi Joreeya

4 ¹⁻³Riraga warijeeyopaeni ikemakotakiri Jesoshi. Ikanteeyirini atziri: —Riraga Jesoshi ranaakotziri Jowa riyotaantzi. Osheki raapatziyakaakari atziripaeni, osheki ikaawoshitakotawakari Tajorentsi.

Omaanta tee ikaawoshitakotari Tajorentsi riraga Jesoshi inta naakapaeni riyotaanewo kaawoshiteenchari. Riyotaki Awinkatharite ikemakotakiri riraga warijeeyopaeni oetarika rantziri. Rootaki rookakaantanaanawori Joreeya ipiyakaananaanari Karireeyaki.

Ikenkithatakaakiro Jesoshi jamaaryajato

⁴⁻⁵Ikinakaanaana Jesoshi Jamaaryaki naakapaeni. Rareetakaapaentana okaakini nampitsi iitachari Shikaari. Rootaki iipatsiteni Jakoowoni paeraniperoroña: iroka ipakiriri itomini Joseeni. ⁶Eenitatsi jaga iiyakotanewo iñaa Jakoowoni. Makotapaaki riraga Jesoshi, rooma nopoñaaka maawaeni inteena. Ijeekimotashitapaakawo okaakini roori imakoryaantapaaka. Tema tsiteniityaapaaki oorya. ⁷⁻⁸Not-sipatakari naaka paashinipaeni riyotaanewo niyaatapaentzi jaga nampitsiki namanantapaentzi nowanawo. Roojatzi opokantapaaka tsinani jamaaryajato okitaatzi iñaa. Ikantawakiro rirori:

—Pipakotena nomiri.

⁹Okantziri:

—¿Kaarimima joriiyo? ¿Iitaka pikowakotantanari iñaa? Naaka jamaaryajato.

Tema tee raakameethateeyirini joriyopaeni jamaaryajatzi. Rootaki okanantakariri: “¿Iitaka pikowakotantanari iñaa?”

¹⁰Ikantawakiro riraga Jesoshi:

—Tee piyotzi oetarika ikowakaakimiri riraga Tajorentsi nomatemiri. Eejatzi tee piyotzi naari ninkarika. Nokantakimi: “Pipakotena nomiri”. Omaanta piyotakinarikami naari, pikantakinami eerori: “Eerokakya pipenaata nomiri”. Roojatzi nopashitantemirorimi iñaa owañaantatsiri.

¹¹Okantakiri:

—Tekatsi pikitaatantyaari. Inthomaeperonta ojeeki iñaa kiteyaaperotatsiri. ¿Ninka payenirika iroka iñaa owañaantatsiri? ¹²¿Panaakotakirika achariniiteni riraga Jakoowoni kiyashitzirori iroka iiyakotanewoni? Imiritzirini iñaa imiriteeyironi maawaeni rirori itomipaeni eejatzi maawaeni ipira. Roojatzi iroñaaka nomiriteeyirini naaka. Okameethataki iñaa: ¿pikenkithashiryaaka pipena iñaa anaakotzirorini iroka okameethatzi?

¹³Ikantawakiro:

—Ninkarika miriteeyirorini iroka iñaa ari rapiitero maawaeni ikemaero imiri. ¹⁴Omaanta ninkarika miritakironi iñaa nopiriri naaka, eero rapiitziro imiritee. Rowaga iñaa noferiri okimita iyowaatapaakitzi ishireki, rootaki owañaakiriri. Ikantyaani ijeekimotapaakina.

¹⁵Okemakiri. Tee iyotzi ikantakotziro roori Ishire Tajorentsi. Okenkithashireeya ikantakotziro iñaa. Okantakiri:

—Pipenawokya iroñaaka iroka iñaa pikantakinari, eerokya nomiritantanaa. Eero natsipetaatawo nopokaate jaka nokitaatane iñaa.

¹⁶Ikantanakiro rirori:

—Pityaawo piyaate pikaemakitenari piimi.

¹⁷Okantawakiri:

—Tekatsi noemi.

Ikantanakiro:

—Kyaaryootaki pikantakinari: “Tekatsi noemi”. ¹⁸Ikaataki piimi paawitakari apawakooni. Irira pitsipatashitari iroñaaka kaari piimi. Kyaaryo pikantakina.

¹⁹Okantawakiri:

—Kyaaryo eerokakya kamanantayitzirorini iñaaani Tajorentsi: apaani iroñaaka nojampitemi. ²⁰Jaka tonkaariki ipinkathapiinteeyirini riraga Tajorentsi maawaeni nochariniitenipaeni. Eerokapaeni joriyopaeni pikantzi kameetha apinkathateri Jerojareeki. ¿Oetaka kameethatatsiri?

²¹Ikantawakiro:

—Pikemijantero iroka nokantemiri iroñaaka. Paata eero pikenkithashiriirori tsikarika pipinkathateri riraga Tajorentsi. Atsipetashita akenkithashiryaashitawo tsikarika apinkathateri inta okameethaperotzi akenkithashireeri ninka apinkathateri. ²²Eerokapaeni jamaaryajatzii tee piyotziri irira pipinkathawitari. Naaka-paeni joriiyo, niyotziri naaka ninka naapatziyeeyarini. Riraga owawijaakotantatsini rirootaki joriiyotatsini paata. ²³Monkaatapaaka pipinkathaperoteri riraga Pawa: pikoyirika, ari amitakoeyemini maawaeni Ishire Tajorentsi, iyoteemiro kyaaryooperotatsiri. Rootaki ikoyiri Tajorentsi. ²⁴Tekatsi iwatha riraga Pawa Tajorentsi. Riraga kowatsiri raapatziyaari irira, okameethatzi ikemijantaperoteri Ishire okaatzi iyotayeeriri kyaaryootatsiri.

²⁵Okantanakiri:

—Niyotaki ipokae Rotyaantanewo Tajorentsi, riraga iiteetziri Kirishito. Rareeta-paakaerika riyotakaapaakae oetarikapaeni.

²⁶Ikantawakiro:

—Naaka riraga Rotyaantanewo Tajorentsi.

²⁷Rootaki ikantakirori riraga Jesoshi rowaga tsinani. Roojatzi naaka, nokaatakiri paashinipaeni riyotaanewo nareetapaa. Noñaapaakiri. Omaanta tee nojampitapaeri: “¿Iitaka pikantzirori tsinani? ¿Iitaka pikenkithatakaantawori?” Naminashitapaakari.

²⁸Naminashitapaakari, ookanakiro oowitzite opiyanaka onampiki. Okantapaakiri onampiwori:

—Thame poyaatanakina maawaeni. ²⁹Noñaayemiri shirampari kantakinari maawaeni oetarika nantayitzirini. Riromachee Rotyaantanewo Tajorentsi.

Ikemijanantawori okaatzi okantakiri, ³⁰roojatzi royaatantanakawo maawaeni raminakiteri riraga Jesoshi.

³¹ Rootaki tekira opiya roori iiyakotanewoki, nokantawitanakari Jesoshi:

—Iyotaanari, poya.

³² Ikantawakina:

—Eenitatsi nowari nashi naari kaari piyotzi eeroka.

³³ Roojatzi nokantawakaantanaka:

—¿Ramaetakinirima rowanawo?

³⁴ Ikantanakina:

—Nantziniro otyaantakinari ikowakaakinari okimitzimotakina nowaka, oshintsitakaakina eejatzi iweshiryaaakakina. ³⁵ Rooma pikantawakaawita eerokapaeni tekira omonkaata 4 kashiri ari agaeyantyaaworini opiyotapiintaga, pankirentsi. Piitashiwitaka aririka pareetakya janta Karireeyaki roojatzi piyoteeri atziri oetarika ikantziriri Tajorentsi. Omaanta nokantemi: pamineri oshekini atziri pokatsini jaka. ¿Piñaakiri? Kithaatawori kitamaari. Ikoyiri maawaeni riyoteri Tajorentsi. Piyotaantyaariri oetarika ikoyiri rirori raapatziyantyaariri. ³⁶ Aririka piyotaaakiri atziri roojatzikya raapatziyari riraga Tajorentsi, ari nokimoshiryaaakayemi. Okimiwita aririka powiiteniri piwaatorote ipinatemi. Piyotaashitari eejatzi ikemijantana roojatzi eero ikami inta ikanteetapaatyeeyaani ijeeki jenokinta Tajorentsi. Rootaki iinja maawaeni rityaawo yotaakotziriri Tajorentsi eejatzi maawaeni impaetatsiri riyotaakotanakiri rirori apiyowentyaari riraga Tajorentsi akimoshireeyantyaarini, maawaeni. ³⁷ Kyaaryootaki iroka ikantapiinteetzi: “Irira pankitakirori eero rowiitziro inta paashini owiiteroni”. ³⁸ Notyaanteeyemini piyotagaeyeririni atziri oetarika ranteri reentsitetanteeyakaririni riraga Tajorentsi. Naari eejatzi paashinipaeni atziri niyotaaakiri eechonkiini, iroñaaka thame pithonkaeri piyoteeri eeroka. ³⁹ Aririka okantakotapaakiri riraga Jesoshi rowaga tsinani, raapatziyanakari oshekini onampiweri. Tema okantziri: “Noñaayemiri shirampari kantakinari maawaeni oetarika nantayitzirini”. Rootaki royaatantawori jaga. Rareetan- teeyakaririni maawaeni. ⁴⁰ Ipokashitantakari ikantapaakiri:

—Pijeeekimotanakinaata.

Ari ijeekakaanakina apite kitejiri janta, ⁴¹ nokenkithatakaanakiri irirapaeni Jesoshi eejatzi naaka maawaeni riyotaanewo. Raapatziyaperotanakari osheki riraga shikaarijatzi. ⁴² Ikanteeyakironi riraga shikaarijatzi rowaga tsinani:

—Naapatziyakawo eechonkiini pikantakinari omaanta iroñaakakya nokemaperotakiri irira Jesoshi, rootaki niyoteeyantakarini kyaaryokya oetarika pikantakinari. Rirotaki Owawijaakotantatsiri maawaeni jeekatsiri kipatsiki riraga aapatziyariri. Rirotaki irinta Rotyaantanewo Tajorentsi.

⁴³ Ari apite imaaiki Jesoshi janta. Okitejitanaki tee ikoyi ikijanakiri riraga jewatatsiripaeni joriyyopaeni rootaki riyaatantanakari. Ipiyanee iipatsiteki Karireeyaki. Noyaatanakiri naakapaeni riyotaanewo. ⁴⁴ Riyaatantari omaanta riyotzi tee raapatziyaperotari osheki atziri janta. Rirotaki Jesoshi kantapiintatsiri: “Tee raapatziyari atziri kamanantzirorini iñaani Tajorentsi iipatsiteki inta itheenkapiintziri inampijatzzi”.

⁴⁵ Omaanta aririka nareetapaeya maawaeni naakapaeni Karireeyaki, raakameethatawakiri riraga Jesoshi maawaeni karireeyajatzzi. Riyaatakitzi oshekini irirapaeni chapinki janta Jerojareeki, ikimoshireeyini maawaeni. Aritaki janta iñaayitakironi rantziri Jesoshi. Rootaki iroñaaka raakameethatantakariri maawaeni.

Jesoshi retsiyatakotziri itomi jewatatsiri

⁴⁶ Rapiitakiro riyaatanee riraga Jesoshi Kanaaki: rowaga karireeyawero. Janta chapinki ipeyakiro iña awishoowaantsi oowa.

Eeniro ijeeki Kaperinawooki jewatatsiri, imantsiyataki itomi. ⁴⁷ Ikemakotawakiri riraga Jesoshi poñaachari Joreeyaki, areetapaa Karireeyaki. Ari riyatashitanakiri, ikantapaakiri:

—Rooteentsi ikame notyomi. Thame petsiyatakotakitenari.

⁴⁸ Ikantakiri riraga Jesoshi atziripaeni:

—Eerorika notajonkantayitzini, ¿arima paapatziyeeyakinani? Aritaki pikantee-yarini eeroka, pitheenkaeyanani.

⁴⁹ Rapiitziri ikantapaakiri:

—¡Nowinkatharite! ¡Intsipaete, pipoke nopankoki! ¡Ikamikari notyomi!

⁵⁰ Ikantawakiri:

—Pipiyee iroñaaka. Eero ikami pitomi, aritaki retsiyatakotee.

Ikemijantaperotanakiri piyanaa. ⁵¹ Niyanki awotsi itonkiyotawakari ronampiri-paeni, ikantapaakiri:

—Etsiyatakotee pitomi.

⁵² Roojatzi rojampitantapaakari, ikantapaakiri:

—¿Tsika ikaatakika oorya retsiyatakotantakari?

Ikantakiri:

—Chapinki, itziroryaanaki oorya, aritaki awijanaki ijaawamerikitzi.

⁵³ Ikenkithashiryaanaki aritaki ikaataki oorya ikanantakariri Jesoshi: “Eero ikami pitomi”. Rootaki rameenantanakariri Jesoshi. Eejatzi ikimiiyakani riraga isheninka maawaeni, rameentakari rirori. ⁵⁴ Iroñaaka apite itajonkantaki riraga Jesoshi janta Karireeyaki ipoñaanakanta Joreeyaki.

Retsiyatakotziri mantsiyatzinkari janta inkaareki

5 Iroñaaka monkaatapaaka paashini kitejiri nokimoshiryaantanaari maawaeni joriiyopaeni. Tema ipiyotakiri oshekyaaantsi atziri janta Jerojareeki, ipinkathatantyaariri Tajorentsi. Eejatzi itonkaanaki riraga Jesoshi janta tonka, tonka.

² Eenitatsi oshiirikota riwetsikaetziro mapi inkinagaakitakiro maawaeni pankotsi janta rowakinta Jerojareekinta. Eejatzi eenitatsi ashitakontsipani. Apaani owaero ipaanteki ewereeyo, rashitako owisha. Ari inthomaenta oshiirikota okaakini rashitako owisha eenitatsi inkaare itachari Wetheshita. Eejatzi eenitatsi janta kaapa apawakooni. ³ Rootaki janta romaryaanteeyarini mantsiyari osheki. Ipiyoteeyanira mantsiyaperotatsiripaeni: riraga kaari kokichaataatsi, kijopookitatsiri, matharitonki, maawaeni. Royeeyironi iña omaemañaatya. ⁴ Aririka omaemañaatya iña nokantapiintzi naakapaeni joriiyo: “Ipokapaaki inkaareki ronampiri Tajorentsi, imaemañaatakaakawo iña, chomok, chomok. Roojatzi ninkarika ityaawoni itsi-siyaatantyaawo ari retsiyatakotee”.

Ari oshekini mantsiyatzinkari janta royeeyeroni omaemañaatya iña. ⁵ Eenitatsi jaga shirampari okaatzi 38 rowawijaakiri rojarentsite imantsiyataki. ⁶ Ari ikatziy-atziyawaetashita riraga Jesoshi janta iñaapaakiri irira mantsiyatzinkari romaryaaka. Riyotakotapaakiri aritaki okaataki rojarentsite osheki imaryaaka jaka. Ikantziri:

—¿Pikoyi petsiyatakotee?

⁷Ikantawakiri:

—Jee. Omaanta tekatsi tsitsiyakayenani aririka omaemañaatya iña. Naaka tee nomatziro notsitsiye apaniroeni: tema rootaki ranaakotantanari paashini, itakawori itsitsiyaki rirori.

⁸Ikantapaakiri:

—Pipiriintee, paaneero pishitashi, piyaate pipankoki.

⁹Roojatzi etsiyatakotanaki. Ipiriintanaa raaneero ishitashi ipankoki.

Rootaki kitejitatsiri nomakoryaantapiintari naakapaeni maawaeni joriiyo.

¹⁰Rootaki ikanteeyantakaririni riraga jewatatsiripaeni joriiyopaeni okaatzi iñaakiri rirori:

—Rootaki ironaaka kitejitatsiri amakoryaantapiintari. Tee oshineta aaneero ironaaka ashitashi. ¿Iitaka paantanakawori pathi?

¹¹Ikantawakiri:

—Riraga etsiyatakotakaanari rirotaki kantanari: “Paaneero pishitashi, piyaatee pipankoki”.

¹²Roojatzi ikanantanakari:

—¿Ninka kantakimirika iroka?

¹³Tee riyotzi rirori ninkarika etsiyatakotziriri. Eenitatsi jaga osheki atziri, ipeyimotanakari riraga Jesoshi. ¹⁴Iinja irira Jesoshi raminaminatakiri riraga etsiyatakotziriri, eejatzi iñaakiri janta Tajorentsipankoki. Ikantziri:

—Ñaakiro. Eeroka etsiyatakoteemi. Eero pantapiintziro eejatzi kaari kameethatatsi. Apiitaneemikari pimantsiyate, pikamaekari.

—Jee. Aritaki.

¹⁵Roojatzi riyaatantanaka shirampari. Ikantapaakiri riraga jewatatsiripaeni joriiyopaeni:

—Rirotaki etsiyatakotakaakinari Jesoshi.

¹⁶Rootaki ikijantanakariri irirapaeni jewatatsiripaeni joriiyo riraga Jesoshi. Ikowantakari rowamagaeterimi rirori tema retsiyatakotantakari kitejitatsiriki nomakoryaantapiintari maawaeni naaka joriiyopaeni. Ari ikantziri piyotawentariri:

—¿Iitaka pikanantari kitejitatsiriki amakoryaantapiintari?

¹⁷Rootaki ikantawakiriri:

—Roojatzi ikantani Pawa rantziro kameethatatsiri. Eejatzi nokimitari naaka. ¿Iitaka nopakaantyaaworikya nantziro kameethatatsiri kitejitatsiri amakoryaantapiintari?

¹⁸Eekiro riyaatatzi ikowaperotziroña rowamaeriroña riraga Jesoshi. Tee apatziro iñaakiri ranantashitawo kitejitatsiriki nomakoryaantapiintari; inta eejatzi ikemakiri riraga Jesoshi ikantzi: “Pawa nashi rirotaki Tajorentsi”. Roojatzi ikanantanaka riroripaeni jewatatsiri joriiyopaeni:

—Iitajorentsitashitaka, tee ikameethatzi.

¹⁹Ikantawakiri riraga Jesoshi:

—Kyaaryootaki iroka nokantemiri. Tee nantashitawo naaka apaniroeni inta nomonkaatakiro oetarika noñaakotziriri rantziri Pawa. ²⁰Irira inintaperotana naaka Itomi riyotaakinawo maawaeni nantziri. Iinja imatakayena nanaakotero nantakiniririka shiramparika, tema notajonkaperotantyaariri oetarikapaeni, rootaki potsikanaperotantanakinari osheki. ²¹Rooma ipiriinteeri Pawa kaminkari

rowañaakiri. Eejatzi nokimityaari naaka, nowañaanakiri ninkarika nokowakaari. ²²Eero ikantakowentziri Pawa atziri ikameethatzirika, eero: inta rootaki rotyaanantakinari naaka nokantakowenantaari. ²³Ikowakiri Pawa maawaeni atziri inaakoweenkateri rirori. Eejatzi ikowakaakina inaaperotena naari maawaeni atziri nokameethaperotzi. Riraga kaari naaperotanaa naaka nokameethatzika, tee inaaperotziri Pawa rirori ikameethatzi. Tema rirotaki Pawa otyaantakinari. ²⁴Kyaaryootaki iroka nokantemiri. Maawaeni kemirori nokantziri, aririka raapatziyakaari otyaantanari, aritaki ikantyaani ijeekantakyaari janta jenokinta notsipatyaari naaka. Eero ikantakowentziri Pawa. Ikamawitakya, omaanta ari rapiiteeya rañaagae. ²⁵Kyaaryootaki iroka nokantemiri. Iroñaaka riraga kaari aapatziyari ikemaeyawaeroni noñaani: tema naaka Itomi Tajorentsi. Ikanteetatyeyaaani rañaageyeni maawaeni aapatziyawori noñaani. Aritakikya iroñaaka omonkaatakya raapatziyeyantenarini. ²⁶Irira Pawa ashi royiro rañi eejatzi rowañaakiri atziri. Naaka nomonkaatakari. Ikwakaakinari naaka ashi noyiro nañi eejatzi nowañaakiri atziri. ²⁷Tema nopoñaaka jenokinta natziritapaaki jaka kipatsikika. Ro rotyaanantanari nokantakowentero maawaeni atziri ikameethatzirika. ²⁸Eero potsikanatana. Iinja ikemaeyenani maawaeni riraga kaminkari okaatzi nokantziri. ²⁹Aritaki ipiriintanakiri antzirori kameethatsiri, rañeeyanakini ijeeki jenokinta ijeekira Tajorentsi. Eejatzi riraga eekiro riyaatatyee antzirori kaari kameethatsi ipiriintawitanakyaapa omaanta ikantakowenantaari riraga Tajorentsi maawaeni: rotyaanterori paamariki kaari tsiwakanitatsini. ³⁰Tekatsi nokantya nantashityaawo. Nokantakowenantaari riraga atziri ikameethatakirika nomonkaatakiro ikantanari Pawa. Kyaaryoopero nokantakowenantarori. Tee nantashitawo oetarika nokoyiri naari inta nantenirori Pawa otyaantakinari ikowakaakinari irira.

³¹Eejatzi ikantziri Jesoshi:

—Aririka naaka kantakotachanimi apaniroeni, pikantemi: “Tee kyaaryoopero ikantzi”. ³²Omaanta eenitatsi paashini kantakotanari, riraga Pawa. Niyotzi kyaaryootaki ikantakotanari irira. ³³Omaanta eerokapaeni, potyaantayitakinirini riraga Jowa, pojampitakaantakiri. Eejatzi irira ari ikantakoperotakiro kyaaryooperotatsiri, ikantakimi: “Rirotaki Jesoshi Owawijaakotantatsiri, rirotaki Itomi Tajorentsi”. ³⁴Tekatsi okantya ikamantakotena atziri: “Ikameethatzi Jesoshi”, omaanta nokowaki eeroka pawijakote, rootaki nokanantzimirori iroka. ³⁵Riraga Jowa roshiyawitari ootamentotsi amorekaperotatsiri. Piñaawakiri okoñeetyaapaaki rashi: rooma osheki riyotakaakimi. Pikimoshirewentawitawakari eechonkiini. ³⁶Eenitatsi eejatzi paashini riyotakaakimiri, rowaga anaakotzirori Jowa, piyoperotantenari. Iroñaaka nothotyaaneenirori Pawa otyaantakinari maawaeni okaatzi ikantakinari. Oetarika nantayitzirini naari, iyotakaakimiri rotyaantakina Pawa. ³⁷Eejatzi ikamantakotakina naaka Pawa riraga otyaantakinari. Omaanta tee pikemijantaneentziri oetarika ikantziri, eejatzi tee piñaaneentziri tsika ikantari. ³⁸Eejatzi tee paapatziyana naaka Rotyaantanewo, rootaki kaari paapatziyantawo ikantziri rirori. ³⁹Piñaanapiintawitakawo Iwaperite Tajorentsi, rootaki pikenkithashiryantari pawijakotantari, pikantatyeyaaani pañaanaki. Omaanta rootaki roori kantakotanari naaka. ⁴⁰Omaanta tee pikoyi pameentena naaka nowañaantemiri. ⁴¹Omawitakya pikantashita piñaaperotana, tee pameentana. ⁴²Niyotzimi naaka, tee pinintaperotziri Tajorentsi pajankanekira. ⁴³Rotyaantana Pawa, rootaki nopokantakari.

Omaanta tee piñaaperotana eerokapaeni. Aririka ipokashitemi paashini atziri kaari rotyaantanewo Pawa, iñaaperota apaniroeni, rirotakikya piñaaperotawakirikya. ⁴⁴Eejatzi eeroka iñaaperotawakaachari. Aritaki pikantari. Omaanta tee pikoyi iñaaperotemi rapintzite Tajorensi pikameethatantyaari. ¿Tsika pikantyaaka paapatziyaperotantyaariri eeroka? Eero pimatziro. ⁴⁵Eero pikenkithashiryaashita naaka thawetakotemini Pawaki: “Eeniro, Pawa, irikapaeni rantziro kaari kameethatatsi”. Eenitatsi paashini thawetakotemini: rirotaki riraga Moeseeshini, ikanteri irira Pawa: “Tee raapatziyawo irokapaeni rowaga pojankinataakaakinarini”. ¿Piitakaa ari rowawijaakoteemi? Eerowa. ⁴⁶Arimi paapatziyaperotyaarimi riraga Moeseeshini, ari paapatziyaperotakinami naari. Tema rojankinatakotzitakina rirori paerani. ⁴⁷Niyotakimi tee paapatziyawo rojankinarini Moeseeshi. ¿Arima paapatziyakyawo nokantzimirini naari? Eerowa.

Rootaki ikantziriri Jesoshi riraga jewatatsiripaeni jorriyopaeni.

Roshekyaaikiro paa eejatzi mereto rosheekyaakiri

6 Paashini kitejiri riraga Jesoshi imontyaakaanakinawo inkaare naakapaeni maawaeni riyotaanewo. Noetziro inkaare Karireeya naakapaeni jorriyo. Omaanta iitziro Teweeryashi riraga paashinijatzitatsiri atziri. ²Imontyaakaanakinawo inkaare, royaatakiri oshekyaanzi atziri. Iñaakotantakariri maawaeni itajonkantzi. Itajonkawentakiri mantsiyatzinkari. ³Itonkaakaanakina tonkaariki. Ijeekakaapaakina janta. ⁴Rooteensi omonkaatya Kitejitatsiri rawijantari ronampiri Tajorensi. Rootaki nokimoshiryaantanakyaari naakapaeni jorriyo. ⁵Ijeekakaapaakina riraga Jesoshi, raminanaki. Iñaawakiri oshekini atziri pokashitakiriri. Ikantziri Jiripi:

—¿Tsika amananteeka rowayityaarini atziripaeni?

⁶Ro ikantashitantariri, ikowaki iñaantyaari riraga Jiripi. Omaanta riyotaki oetarika ranteri. ⁷Ari ikantawakiri:

—Taanitya. Aririka amanantawityawo oshekini, aririka ikaate 200 tenaaryo, tekira omonkaata owanawontsi royaari atziripaeni. Itasheni. Aaka tekatsi osheki koriki. Eero amatziro amanantziro osheki owanawontsi.

⁸Ari eenitatsi janta paashini riyotaanewo, riraga Antereeshi. Rirotaki rirentzi Peetero. Ikantziri rirori:

⁹Iyotaanari, eenitatsi jaka apaani ewankari ipaani apawakooni. Eenitatsi eejatzi mereto apite. Omaanta notheenkakiri: eero riyomaatari, eenitatsi oshekini atziri.⁸

¹⁰Eenitatsi jaga oshekini katawomashi, roojatzi ikanantawakari riraga Jesoshi:

—Aritaki poejeekaeyerini maawaeni atziri katawomashikira. Ikaataki 5.000 shirampari jeekaeyentsirini. Eejatzi tsinanipaeni eejatzi eentsipaeni ijeekaeyini: maawaeni. ¹¹Roojatzi raantakawo rirori paa eejatzi raantakari mereto. Roojatzi raminanaki jenokinta ikantziri Ashitariri:

—Ariwee, Pawa, eenitatsi nowanawo.

Ari ikagaakiro paa eejatzi ikagaakiri mereto, ipakiri riyotaanewopaeni, eekiro rowawijeerini maawaeni atziri ijeekira. Rowaeyani atziripaeni maawaeni ikoyiri. ¹²Ikemaeyantapaakarini maawaeni ikantana riraga Jesoshi naakapaeni riyotaanewo:

⁸6:9 Jorriyogatzi rowaka paa maawaeni kitejiri okimitaaganki aari owawo kaniri.

—Pagaatero maawaeni tzimagaantapaentsiri, tee nokoyi eewanatyaawo.

¹³ Ikemaeyakawoni iroka paa apawakooni. Nagaatziro tzimagaantapaentsiri. Notetakiro kantzirikipaeni: niyeekitakiro okaatzi 12.

¹⁴ Inēeyakirini itajonkakiro paa, roojatzi ikanteeyantanakarini:

—Riroperotaki irika kamanantzirorini iñaani Tajorentsi akemakotziri, aamagaeyarini paerani.

¹⁵ Riyotawakiri Jesoshi ipokashiiyerinimi owaeyeencharini raanakirimi iiterimi jewawenantatsini. Roojatzi ipeyapithatantanakari. Riyaatanaki riraga Jesoshi tonkaarikiapaniroeni.

Riraga Jesoshi ranashaatawo inkaare

¹⁶⁻¹⁷ Itziroriimatanaki oorya noerinkaeyanakani naaka maawaeni riyotaanewo inkaareki, noyeri riraga Jesoshi janta. Tsitenitapaaki, omaanta tekira ipoki. Roojatzi notetantanaka pitotsiki nomontyaantyaawori intatsikeronta janta Kaperinawooki. ¹⁸ Opokapaaki antawo tampyaa moo, moo, omaemañaata inkaare, rootaki amantapaakawori antawo otamakaari. ¹⁹ Aritaki nokomakomatakiro niyanki. Inteena kipatsi, aamaashitya ari okaatzi 5 kiroometero aririkapa 6 nareetantakyaari. Eekiro nokomaeyawitakani. Roojatzi noñaantawakari riraga Jesoshi ranashaatawo inkaare; rokaakintapaakina. Tee itsitsiyi: kimiwitapaaka rootaki ranashitanta-paakari kipatsi. Nothaawaperotanaki maawaeni. ²⁰ Omaanta ikantapaakina irira:

—Naakataki, eero pithaawantana.

²¹ Roojatzi nokimoshiretantanaa naawakiri notetawakiri pitotsiki. Intsipaeete naatakoeyapaakani othapyaakiini janta niyaatenta.

Rirotaki Jesoshi oshiyawori owanawontsi añaakaakiriri aapatziyariri

²² Okitejitanaki riraga atziripaeni eeniro ijeekanaki intatsikeronta inkaare raminawitanakari Jesoshi. Ikantawakaaka:

—¿Tsika ijeekika riraga Jesoshi? Chapinki rotetaa pitotsiki riyotaanewopaeni riyaaatanaki. Tee rotetaka riraga Jesoshi. Kaari paashini pitotsi. ¿Tsikarika ijeekaki rirori?

²³ Ironaaka rareetawitapaaka oshekini teweeryashijatzi, ikinakotapaaki ipitoki. Raatakoeyapaakani okaakini nowawaeteeyakaninta paa chapinki. Ikowawitapaakari ikantzi:

—¿Tsikama Jesoshi? ¿Tsikama riyotaanewo?

²⁴ Tee inēeyapaerini; eejatzi naakapaeni, tee inēeyapaanani. Roojatzi rotetantanaa atziri ipitokipaeni riyaaatakotanaki Kaperinawooki, ikowanteeyapaakarini riraga Jesoshi.

²⁵ Aritaki inēeyapaakirini. Ikantapaakiri:

—Iyotaanari, naminamineeyakimini. ¿Tsika pikantaka pareetantapaari jaka?

²⁶ Ikantawakiri:

—¿Iitarikya pikowantanari? Kyaaryootaki iroka nokantemiri: tee ro pikowantana pipinkathatena, inta pikowantana nowakayemi kimitaka nantakiri chapinki. ²⁷ Iroka oyaarika ari othonkanakya. Eero patsipewentashitawo, inta naaka patsipewentap-erotya; naaka materoni nowañaaperotemi rootaki pañaaperotantapaakyaarini janta jenokinta pikantyaani. Nopoñaaka jenokinta, rotyaantakina Pawa jaka kipatsikika, natziritapaaki rootaki nowaņeeyantakimirini.

²⁸ Rojampitakiri:

—¿Tsikama nokantyaaka nanantyaawori ikowakaakinari Tajorentsi?

²⁹ Ikantawakiri:

—Paapatziyeeyenani naaka Rotyaantanewo: rootaki ikowakaemiri Pawa.

³⁰ Roojatzi rojampiteeyantanaarini, ikantaneeri:

—¿Oetaka poñaayenari naapatziyantemiri? Aririka noñaakimi pitajonkante, aritaki niyotaki kyaaryoopero pikantakinari. ³¹ Paeraniperoroña riraga achariniitenipaeni rowaeyakawoni manaa janta tekatsinta atziri ipanko. Okantzi Iwaperite Tajorentsi: “Ipaetakiri rowanawo rowaeyantaworini. Opoñaaka jenokinta”. Tema riro Moeseeshini paeyakiririni, rootaki riyoteeyantakyaarini achariniitenipaeni paerani okameethatzi royaateri maawaeni.

³² Ikantawakiri riraga Jesoshi:

—Kyaaryootaki nokantemiri. Tee riro Moeseeshini piriri rowaeyarini poñeenchari jenokinta, inta riraga Pawa pawitakariri. Iroñaaka ikowawita ipemi paashini powaeyaari kameethaperotatsiri, poñaachari jenokinta. ³³ Rowaga paa poñaachari Tajorentsi jenokinta rootaki owañiiriri maawaeni atziri.

³⁴ Rootaki ikantakiri Jesoshi. Rirotaki kantakotacha apaniroeni. Omaanta tee ikemaperotziri atziri. Ikantziri:

—Aritaki pikanta, Nowinkatharite, pikantyaani pipapiintenawo rowaga noyaari pikantakotakinari.

³⁵ Ikantawakiri rirori:

—Naaka Rotyaantanewo Tajorentsi. Naaka oshiyawori paa owañaantatsiri. Naaka owañaakiriri atziri. Aririka poyaatanakina eero ayimi pitashe eejatzi paapatziyanarika eero pimiritanee. ³⁶ Aritaki nokanteeyawitakimini. Piñeeyawitakinani notajonkantzi omaanta tekira paapatziyana. ³⁷ Ikantanari riraga Pawa: “Pikempoyeeyinarini maawaeni ameentakinari”. Riyoteeyakirini ipokashiteeyanakinani raapatziyanteeyanakinarini. Riraga pokashitapaenani, eero noepiyawakiri. ³⁸ Tee ro nayiitantapaari nanantyaawori nokowashitari naari, inta nantero ikowakaakinari otyaantakinari. Rootaki nayiitantapaakari. ³⁹ Irintapaeni nokempoyaakiniri irira Pawa, eero nopeyakotzi apaani. Nopiriinteeyirini irirapaeni iwatha omonkaantapaeya kitejiri othonkantapaeyaari kipatsi. Rootaki ikowakaanari riraga Pawa otyaantakinari. ⁴⁰ Maawaeni atziri ñeenani aririka raapatziyena, ari ikanteetateeyaani ijeekimotakiri Tajorentsi jenokinta. Nopiriinteeyerini iinja, othonkantapaeyaari kipatsi. Rootaki ikowakaakinari Pawa otyaantakinari.

⁴¹ Roojatzi ikiñaanikowenantanakari riraga jewatatsiripaeni joriyopaeni. Tema ikemakiri ikantaki: “Naaka oshiyawori owanawontsi, poñaachari jenokinta”, rootaki ikiñaanikowenantanakariri. ⁴² Ikanteeyini:

—Ayotziri rirori. Tema rirotaki Jesoshi, itomi Josee. Ayotziri iriri, rirotaki Joseeni. Eejatzi ayotziro riniro. ¿Iitaka ikanantari: “Nopoñaaka jenokinta”? Ikantashitaka.

⁴³ Riyotzi riraga Jesoshi oetarika ikantawakaakari. Ikantziri:

—Eero pikiñaanikowentana. ⁴⁴ Eeromi ikoyimi Pawa otyaantakinari, tekatsi pokashitenanimi raapatziyantenaarimi. Omaanta riraga aapatziyanari rirotaki nopiriintaneeri iinja omonkaatapaakyaarika kitejiri nokantakowenantyaariri maawaeni atziri. ⁴⁵ Rojankinatakotzitakari paeraniperoroña kamanantayitzirorini iñaani Tajorentsi: “Tajorentsi riyotagaeyakirini maawaeni”. Maawaeni aapatziyakawori ikantziri rirori, riyotawakirorika, aritaki rameentakina nowawijaakotantyaariri.

⁴⁶Nopoñaaka jenokinta, rootaki noñaantariri Pawa. Tekatsi paashini ñeerini.

⁴⁷Kyaaryootaki iroka nokantemiri, riraga aapatziyanari ikantyaani ijeeki iroñaaka eejatzi iinja jenokinta janta Tajorentsiki.

⁴⁸Iroka ikanteeyirini eejatzi:

—Naaka oshiyawori owanawontsi owañaakiriri atziri. Kyaaryo naaka owañeerini rirori. ⁴⁹Rañaawitanaka pichariniitenipaeni paeraniperoroña rowaeyawitakawoni manaa janta tekatsinta atziri ipanko. Omaanta ari ikamaki janta. ⁵⁰Omaanta naaka tee nokimitawo iroka. Tee nomatziri noshinetziri aapatziyakinari riyaaate pamariki kaari tsiwakanitatsini. ⁵¹Naaka oshiyawori owanawontsi owañaakiriri atziri, nopoñaaka jenokinta. Ninkarika oyaawoni iroka owanawontsi ikanteetatyeeyaani rañagaeyeeni jenokinta. Noperi maawaeni jeekatsiri kipatsikika rañeeyantyaarini: tema rootaki nowatha.

⁵²Roojatzi ikantawakaeyantanakarini riraga jewatatsiripaeni joriiyopaeni. Ikanteeyini:

—Tee nokemaperotziri. ¿Tsika ikantyaaka ipanteerori Jesoshi iwatha aari owantyaawori?

⁵³Ikantawakiri rirori:

—Kyaaryootaki iroka nokantemiri, rooma nopoñaaka jenokinta, natziritapaaki jaka. Eerorika powawo nowatha, eejatzi eerorika pirirowo niraawo pañi. Jee, noshiyakaawentemi nowatha eejatzi niraawo. Kyaaryo nokantzimi eejatzi, eerorika paapatziyawo nokamawenteriri atziri iñaaperotantariri riraga Tajorentsi, eero pikan-tani piyeeki jenokinta. ⁵⁴Maawaeni oyaawoni nowatha, eejatzi ireroni niraawo, ikanteetatyeeyaani rañee omaanta eerorika pikenkithashiryaaakotana nokamawentakimi eejatzi eerorika pikowakaana nowawijaakotemi eero nopiriintzimi iinja omonkaat-apaakyaarika kitejiri nokantakotantyaariri maawaeni atziri. ⁵⁵Nowatha rootaki owanawontsipero. Niraawo rootaki imiritaperotziri. ⁵⁶Ninkarika oyaawoni nowatha eejatzi miriteroni niraawo roojatzi ikantya, kijokiro rowana. Eejatzi nokimitya naaka, kijokiro noyeri. ⁵⁷Añaatsiri rirotaki Pawa otyaantakinari: rirotaki owañaakinari naari. Eejatzi ikimiteeyaani rirori oyaawoni nowatha, nowañeeyerini maawaeni. ⁵⁸Rootaki iroka owanawontsi ayiitapaentsiri jenokinta. Tee okimitawo rowaga rowaeyarini achariniiteni paeraniperoroña. Irira ikamaki okaankiityeenta. Intakya nowañakiri maawaeni aapatziyanari. Riraga oyaawoni owanawontsika nokan-takimiri ikanteetatyeeyaani rañagaeyeni rirori jenokinta.

⁵⁹Aritaki riyotagaeyakiririni Jesoshi piyotapiintaantsiki rashi joriiyopaeni, janta Kaperinawooki. Tema osheki roshiyakaawentakaero iwatha eejatzi niraawo.

Ikantakotakiro tsika ikantyaani ijeekantyaari atziri

⁶⁰Oshekini kemaeyawitawakaworini riyotagaeyawitakaririni, roojatzi ikanantanaka:

—Opomeentsitzimotakae antero iroka ikantakaerika aaka, eero amatzirowo aapatziyawo.

⁶¹Riyotashitaka riraga Jesoshi ikijimawaetakiri riraga iyotagaeyawitakaririni. Ikantanakiri:

—¿Teerika okameethatzimotzimi iroka nokantakimirika? ⁶²Paerani nopoñaaka naari jenokinta, natziritapaaki jaka kipatsikika. Iinja piñeeyawakinani nopiyanee jenokinta. ¿Roojatzi iitaka pikenkithashireeyantarini?

Ikantziro iroka ikenkithashiryaaakotziri ikame, ipiriintanee, eejatzi ipiye Iririki.

⁶³ Ishire Tajorentsi rootaki owañagaeyeririni maawaeni jeekaeyatsirini jenokinta. Eero ijeekaeyini maawaeni atziri. Iroka nokamantakimiri oshiyawitawo Ishire Tajorentsi: aririka paapatziyaawo, ari owañaakimi jenokinta. ⁶⁴ Niyotakoeyimini: eenitatsi pikaateeyinika kaari aapatziyana.

Paerani riyotzitari riraga Jesoshi ninka kaari aapatziyaarini. Eejatzi riyotzitakari aakaanterini iinja. ⁶⁵ Eekiro riyaatatzi ikantanakiri:

—Niyotaki tee paapatziyeeyanani maawaeni, rootaki nokanantakimiri inkaaganki: “Eeromi ikowakaerimi Pawa, tekatsi materoni pokashitenanimi naaka”.

⁶⁶ Rootaki rookantanakariri osheki riraga aapatziyaaririmi. Aripaete tee royaa-teeyaneerini. ⁶⁷ Roojatzi riraga Jesoshi ikanteeyanakinani 12 riyotaanewo:

—¿Arima pookaeyanakinani eeroka eejatzi?

⁶⁸ Rakanakiri Peetero:

—Nowinkatharite, eerorika noyaatzimi eeroka, ¿ninkakya noyaatanakirika? Ikantyaani rañeeyanakini jenokinta maawaeni aapatziyeeyakaworini pikantakirika.

⁶⁹ Naapatziyeeyimini, niyoteeyanakimini; eeroka Rotyaantanewo Tajorentsi, pikameethaperotaki.

⁷⁰ Ikantanakiri:

—Rooma eeroka niyoyagaeyakimini. Pikaatzi jaka 12, omaanta apaani pikaatzika, rirotaki oyaatziriri iwinkatharite kamaari.

⁷¹ Ikenkithatakotakiri Joorashi karyotejatzi, itomi riraga Shimo. Eeniro itsipatawitana maawaeni. Omaanta rirotaki aakaanterini riraga Jesoshi iinja.

Iroka ikantayitziririni karireeyajatzi eejatzi jerojareejatzi

7 Roojatzi ikinakinatakaanakina riraga Jesoshi Karireeyaki. Ikowawita riraga jewatatsiripaeni joriyyopaeni rowamaerimi, rootaki kaari ikowantari rirori riyaaate Joreeyaki. ² Rooteentsi napiitero nokimoshireeyantyaarini naaka joriyyopaeni. Rooteentsi maawaeni atziri riyaaate Jerojareeki riwetsikaeyeroni pankoshintsi ijeekantyaari 7 kitejiri, ikenkithashireeyantyaaworini ikineeyanakini ichariniitenipaeni paerani janta tekatsinta atziri ipanko. ³ Rirentzipaeni riraga Jesoshi ikantziri:

—Piyaate iroñaaka Joreeyaki. Poñaagapaeri piyotaanewopaeni janta oetarika pantziri. Tema pitajonkawenteeri osheki atziri. ⁴ Pikowakirika riyoteeyemini maawaeni atziripaeni pikinakinayitanakini iñeeyantemirini. Eero pimaniro oetarika pantayiterini. Aririka pitajonkantayiteni, poñaayaari maawaeni atziri.

⁵ Tee raapatziyari rirentzipaeni rirori, ⁶ rootaki ikanantakariri rirori:

—Tekiraata omonkaatya kitejiri niyaatakaantyaariri osheki atziri janta Jerojareeki. Omaanta eerokapaeni piyaate oetarika kitejiri pikoyiri. ⁷ Tekatsi ikantya maawaeni atziri ikijemi eeroka, pikimiiyarini. Inta naaka roonakina osheki. Nokananteeyakaririni: “Tee okameethatzi iroka pantayitzirini”, rootaki ikijantanakinari. ⁸ Pitonkagaeyanakininiita eeroka Jerojareeki. Tekiraata niyaatziita, tekira omonkaatya kitejiri notonkaakaantyaariri osheki atziri.

⁹ Aritaki ikantawakiri. Ari ijeekanaki Karireeyaki. ¹⁰ Omaanta rirentzipaeni rirotaki jateentsiri Joreeyaki, itonkaanaki tonka, tonka. Ikimoshiretapaaki. Rimpae-tanaki riraga Jesoshi itonkaakaanakina. Omaanta tee roñaagantapaeroña: tee ikoyi iñaayitawakirini oshekini atziri. ¹¹ Janta Jerojareeki ikanta riraga jewatatsiri-

paeni jorriyopaeni raminaminawitakari riraga Jesoshi. Ikowantawitakari rayerimi. Ikanteeyini:

—¿Tsika riraganki Jesoshi?

¹² Piyoteenchari janta ikamantawakaaka rirori. Apanipaeni ikantzi:

—Rirotaki kameethari.

Apanipaeni paashini ikantzi:

—Tee ikameethatzi, irira osheki ramatawitziri atziri.

¹³ Omaanta ithaawantakari atziripaeni riraga jewatatsiripaeni jorriyopaeni, rootaki imanakotantakawori ikantakotziriri rirori.

Riyotaantaki Jesoshi janta Tajorentsipankoki

¹⁴ Tee roñaagantapaaroña riraga Jesoshi, imaaki 3. Okitejitanaki itonkaanaki irira Tajorentsipankoki. Riyotaantapaaki. ¹⁵ Rotsikanatakari riraga jewatatsiripaeni joriyopaeni rirori. Ikantawakaaka:

—Tee ayotaatziiri aaka. ¿Iitaka riyotantayitaworini oetarikapaeni?

¹⁶ Ikantawakiri:

—Tee naaka yotashitawori iroka niyotaakimirika, inta riyotakaanawo riraga otyaantakinari. ¹⁷ Pikowaperoterika panteniri ikowakaakimiri riraga Tajorentsi, aritaki piyotanakiro. Piyotanaki rotyaantanarika rirori. Piyotanaki noñaawaetashitarika. ¹⁸ Ikowantari ikimoshiryaashitakaakari atziri riraga ñaawaetashitachari, ikantakotziro okaatzira ikoyiri. Aririka itheeyashita, ikowanakiri riraga atziri ikantakoteri: “Kameetharini irika ñaawaetashitachari”. Omaanta eenitatsirika kantakaanantatsiri ikowanakiri otyaantziriri ikantakoteri: “Kameetharini otyaantakiriri”. Tema riyotaantaki kyaaryooperotatsiri, tee itheeyashita. ¹⁹ Rooma rootaki ikantzimiri Moeseeshini paeraniperoroña: “Iroka pantayiterini. Rootaki ikowanakiri Tajorentsi”. Omaanta tekatsi jaka mataperoteroni iroka ikantakimiri. ¿Iitarikya pajaryaantanari naaka powamaena?

²⁰ Ikantawakiri maawaeni piyoteenchari:

—Ikyaantashitakimi kamaari. ¿Ninka ajareemini rowamaemi?

²¹ Aritaki ikemiri riraga Jesoshi omaanta tee ikantawakiri. Inta ikantziri riraga jewatatsiripaeni jorriyopaeni:

—Eerokapaeni pikoyi powamaena. Apaani notajonkantaki saawaroki, rootaki pikowantari powamaena. ²² Omaanta ikantakimiri riraga Moeseeshini Iwaperiteki Tajorentsi: “Pitotonateri pitomi aririka ikaatakotapaaki 8 kitejiri”. Omaantakya kaari Moeseeshini kantaperotatsini, intakya riraga ichariniiteni paerani. Rootaki iroñaaka pitotonatantariri pitomi pitothowapiinta eejatzi saawaroki rowaga kitejitatsiri amakoryaantari. ²³ Pitotonatantapiintawo kitejitatsiri amakoryaantapiintari, pimonkaantawori rojankinatziiri Moeseeshini Iwaperiteki Tajorentsi. Rootaki kitejitatsiri amakoryaantapiintari netsiyatakotantariri riraga shirampari. Omaanta eekiro piyaatatzi pikijashitayaana. ¿Iitarikya? ²⁴ Aririka paminapooteri pisheninka, eero pikantashita: “Kameetharini irinta. Riraga paashini pikante tee ikameethatzi”. Pityaari piyoperoteri, roojatzikya piyotanaki oetarika pikenkithatakoteriri. Eejatzi okimitya pikenkithashiryaaperotero nokantzimiri piyoperotantenari.

Ipoñaaka Rotyaantanewo Tajorentsi jenoki

²⁵ Roojatzi ikanantawakaaka jerojareejatzi apanipaeni:

—¿Kaarima irika ikowaetziri rowamagaeteri? ²⁶ Pamineri iroñaaka, riyotaantay-itizini jaka tee imaniri. Tekatsi kanterini: “Pimaerite”. ¿Raamaatyaarima maawaeni jewatatsiri riyoperotaki irika Rotyaantanewo Tajorentsi? ²⁷ Omaanta ayotakotakiri aaka tsikarika ipoñaaka irika Jesoshi. Irira karireeyajatzí. Ipokaperotapaerika riraga Rotyaantanewo Tajorentsi, tekatsi yotakoterini tsikarika ipoña rirori. ¿Paamaakama irinta rirota Rotyaantanewo Tajorentsi?

²⁸ Eekiro riyaatatzi riyotaantzi riraga Jesoshi Tajorentsi pankoki, ikantzi:

—¿Pikenkithashireeya piyotenami? ¿Piyotzima tsikarika nopoñaakari? Tee piyoperotzi. Tee nopokashita, eenitatsi otyaantakinari: riroperotatsiri. Kaari piyotziri eeroka, ²⁹ inta naaka niyotziri naari. Riraga otyaantakinari rirota ni nopoñimotanakari jenokinta.

³⁰ Roojatzi ikowantaperotawitakari rayerimi. Omaanta tekatsi ayerini. Tekiraata omonkaatya raanteeyaariri.

Rooteentsi riyaatee Jesoshi

³¹ Osheki piyotantyaariri raapatziyakari. Ikantayitzini:

—¿Aririka ipokapaaki riraga Rotyaantanewo Tajorentsi, ranaakotapaeri riraganki itajonkantapae? Eerowee.

³² Riraga warijeeyopaeni ikemaeyawakirini atziri ikenkithatakotakiri riraga Jesoshi. Ari maawaeni ikijanakiri. Rootaki irirapaeni eejatzi jewatatsiripaeni ñaanakowenantatsiri rotyaanantakariri waariryaapaeni raantyaaririmi. ³³ Rootaki ikanantanakariri riraga Jesoshi atziri:

—Iroñaaka notsipatanakimi. Rooteentsi nopiyanee otyaantakinarikinta.

³⁴ Pikowakowawitakitenarika omaanta eero piñaana. Tsikarika nojeeki eero pimatziro piyaate eerori.

³⁵⁻³⁶ Ikantawakaaka riraga jewatatsiripaeni jorriyopaeni:

—¿Iitaka ikanantari? ¿Tsikama riyaateka irika shirampari eero añiiri? ¿Tsikama riyaateka kaari amatantyaawo aate aaka? Arima riyaate riraga atziri jeekayitatsirini paashinikipaeni kipatsiki. ¿Arima riyotaapaeri atziri janta?

Ikashiyakari rotyaanteniri roori Ishire Tajorentsi

³⁷ Rowaga riweyaantanakawo kitejiri niweshiryaawenteeyantyaaririni Tajorentsi rootaki kameethaperotatsiri kitejiri. Ishitowantapaakari oorya maawaeni naaka nopiyotantakari janta Tajorentsi pankoki, nopinkathatantariri riraga Tajorentsi, eejatzi nokimoshireperotaki. Tema ikatziyashita riraga Jesoshi janta. Romapokashitanakawo itacheronkawaantetanaki, ikantanaki:

—¿Maawaeni ninkarika miritatsiri ishireki ipokashitenaata imiritapaeta! ³⁸ Ari otzimantakyaari rajankaneki aapatziyanari iña owañaantatsiri oshitowantapaakyaari. Rootaki okantakotziri Iwaperite Tajorentsi iroka iña nokantakimirika imiritapaeta.

³⁹ Ro roshiyakaawentakiri iñaatatsiri rowaga Ishire Tajorentsi, rootaki iinja kithatakayaarini maawaeni aapatziyariri Jesoshi. Omaanta tekiraata ijenokanaa riraga Jesoshi rootaki tekira opokashitantari roori Ishire Tajorentsi aapatziyariri.

⁴⁰ Eenitatsi oshekini piyoteeyeencharini jaga ikemawakiri ikantakiriri rirori, roojatzi ikanantanaka apanipaeni:

—Rioperotaki irika kamanantzirorini iñaani Tajorentsi aamaantakariri maawaeni.

⁴¹ Paashini kantayitatsirini:

—Rirotaki Rotyaantanewo Tajorentsi.

Paashini kantatsiri:

—¿Arima ipoñeeyani riraga Rotyaantanewo Tajorentsi Karireeyaki? Teewee.

⁴² Rooma okantzi Iwaperite Tajorentsi: “Rotyaantanewo Tajorentsi rirotaki ichari-neeteni Iraviirini. Ipoñaakya Weriki, janta ijeekawitani irira paerani”.

⁴³ Roojatzi ipiyapiyawaantetakotantakariri maawaeni riraga Jesoshi. ⁴⁴ Eenitatsi apanipaeni kowawiteenchari ragaerimi, omaanta tee imatziro.

⁴⁵ Ipiyeyanakani maawaeni waariryaapaeni. Rareeteeyapaakarini riraga jewat-siripaeni ñaanakowenantatsiri eejatzi warijeeyopaeni. Ikantawakiri:

—¿Litakajaga kaari pamantanari jaka? Nokantawitzimi inkaaganki: “Pamakinari”.

⁴⁶ Rakapaakiri:

—Kameetha iñaawaetzi irinta shiramparinta. Kameetha riyotaantzi, tekatsi paashini kimityaarini. Tee ikantziro oetarika kaari kameethatatsi.

⁴⁷ Ikantawakiri:

—Ramatawitashitakimi eerokapaeni eejatzi. ⁴⁸ ¿Naapatziyakari naakapaeni jew-atatsiri? Kaari naapatziyari. ¿Raapatziyakaririka warijeeyopaeni? Kaari. ⁴⁹ Omaanta irintapaeni atzirinta tee riyojeempiyaawo Iwaperite Tajorentsi. Tee okameethatzi iñaaperotziri riraganki. Rowashironkaeri Tajorentsi maawaeni irinta iinja.

⁵⁰ Eenitatsi jaga Nikoreemo, pokashitakiriri riraga Jesoshi chapinki tsiteniriki. It-sipatawakaeya iwarijeeyotzinkarite, ikantanakiri:

⁵¹ “¿Pikantakotashitari: “Tee ikameethatzi Jesoshi?”” Eeromi okantakae ro-jankinarini Moeseeshi okameethatzi ityaawo akemijanteri ikantakiri, eejatzi okameethatzi ityaawo ayotero kameetha oetarika rantakiri.

⁵² Ikantawakiri:

—Tema eeroka eejatzi pikimiwitari karireeyajatzi riraga kaari iyotziriri. Pam-inaminayiteroni Iwaperite Tajorentsi piyotantyaari tee ipoña Karireeyaki riraga Rotyaantanewo Tajorentsi.

⁵³ Roojatzi riyaatanee maawaeni ipankokipaeni.

Tsinani shirontariri shirampari kaari oemi

8 Omaanta irira Jesoshi riyataakaanakina tonkaariki, iitachari Oriiwomashi. Ari nomaaki janta. ² Okitejitzimataki ipiyakaapaakina Tajorentsipankoki. Osh-hekyaantzi atziri riyatashitanakiri. Ijeekapaaki riraga Jesoshi, riyotaantapaariri. ³ Ramaeyapaakinirini apaani tsinani iñeetakiro oshirontakari shirampari kaari oemi. Riraga amirori rirotaki iyotaantziroripaeni Iwaperite Tajorentsi, eejatzi warijeey-opaeni. Rojatekakiro niyanki. ⁴ Ikantapaakiri:

—Iyotaantatsiri, iñeetakiro tsinanika oshirontakari shirampari kaari oemi.

⁵ Paerani rojankinatzi Moeseeshi okameethatzi rompojanteetyaawo mapi tsinani oshirontakari kaari oemi. ¿Tsika pikantzika eerori?

⁶ Iñaantawitari, ikowaeyawitani ikompitakayaarimi, rootaki ikananteeyaw-itaririni. Omaanta apatziro roeyotanaka Jesoshi, rojankinatantanakawo rakoempiki kipatsiki. ⁷ Rapiitawitanakari riroripaeni:

—¿Litaka pikantziri?

Ikatziyana irira. Ikantawakiri:

—Eenitatsirika pikaatzika iroñaaka kaari antziro kaari kameethatatsi, rityaawo rompojero mapiki, ari roojatzi pompojero maawaeni.

⁸Rapiitziro roeyotanaka, eejatzi rojankinatane kipsatsiki. ⁹Omaanta ikemantawori iroka, maawaeni thawetakotzirori riyatane. Ritanaawo riraga aatayiteencharini, rimpaetanaki riraga maawaeni ewankaripaeni riyatane. Roojatzi ijeekanaki riraga Jesoshi, eejatzi roori tsinani, roojatzi okatziya jaga. Eejatzi nojeekanaki naakapaeni riyotanewo eejatzi paashini atziri. ¹⁰Ikatziyana riraga Jesoshi. Tekatsi iñaaki thawetakotzirori, inta eenitatsi tsinani. Ikantziro:

—¿Tsika iroñaaka riraganki thawetakotakimiriranki? ¿Tekatsima thawetakotemironi pantziri?

¹¹Okantanakiri roori:

—Tee noñaawaeri, nowinkatharite, jateeyaneeni.

Roojatzi ikanantawakawo:

—Eejatzi naari, eero nokantakowentzimiro pantakiri. Piyaatane iroñaaka, eero papiitziro panteero kaari kameethatatsi.

Tajorensi rirotaki kankotziriri Jesoshi

¹²Impaetzi rapiitantawori iñaanataneeri Jesoshi atziri ikantanakiri:

—Naaka oshiyaworiranki ootamentotsiranki koñeetyaakayeroni maawaeni kipsipaeni. Tema niyoperotakotziri riraga Pawa Tajorensi eejatzi niyoperotakotzimiro tsika ikanta. Eejatzi nokantakotzimiro oetaka kyaaryooperotatsiri. Ninkarika aapatziyakinari eero rantapiintziro kaari kameethatatsi, tema kimitakotaka ijeekaki kitejiriki ikimitaaga riraga Tajorensi.

¹³Roojatzi ikanantanakari warijeeyopaeni:

—Tema pikantakotashita eeroka apaniroeni. Nokemimi omaanta tee nomatziro naapatziyemi, eerorika tekatsi apite ikantana. Tema tee niyotzi kyaaryooperorika okaatzi pikantziri.

¹⁴Ikantawakiri:

—Jee, naaka kankotacha. Omaanta kyaaryooperotaki nokantakiri. Ro okameethatantakari niyotzi naaka tsikarika nopoñaakari. Eejatzi niyotzi tsika niyaatee. Omaanta eeroka tee piyotzi tsikarika nopoñaanakari. Eejatzi tee piyotzi tsikarika niyaatee. ¹⁵Pikimitakari oshekini paashini atziri. Tee piyotana omaanta pikantakowentashitakina maawaeni. Pikenkithashiryaashita: “Irika shirampari ikimita maawaeni paashini shirampari”. Omaanta naaka tee nokantakowentzimi iroñaaka. ¹⁶Omaanta nokantakowentemimi pikameethatzirika iroñaaka, kyaaryootaki nokantakowentemimi. Niyotakimi; eejatzi kijokiro royena Pawa riraga otyaantakinari, riyotakimi eejatzi. Nokaatiki apite niyoperoeyemini. ¹⁷Rooma okantzi Iwaperite Tajorensi rowaga piñaanatapiintziri: “Apiterika ikaate kankoterini atziri ari ayoperotanaki kyaaryooperotaki ikanteri”. ¹⁸Ari nokantakota naaka, eejatzi ikantakotana Pawa riraga otyaantakinari; apite nokanta.

¹⁹Ikantanakiri riraga warijeeyo:

—¿Tsika iroñaaka piri?

Ikantawakiri riraga Jesoshi:

—Tee piyotana. Tee piyotziri Pawa eejatzi. Aririka piyotakinami eeroka, piyotakirimi riraga Pawa eejatzi.

²⁰Rootaki ikantakiriri maawaeni Jesoshi janta Tajorentsipankoki. Ijeekanaki okaakini janta ipapiintzirinta Tajorentsi koriki. Ikowawitaka riraga warijeeyopaeni ragaeterimi riraga Jesoshi omaanta tekira omonkaata ikamantyaari maawaeni ikowakaakiriri Ashitariri, rootaki kaari imatanteetari ragaeteri.

²¹Eekiro riyaatatzi riraga Jesoshi ikantanaki:

—Rootzimateentsi niyaatee. Pikowakowawitanakinami maawaeni piñaanakinami omaanta eero piñaana. Eero pimatziro piyaate niyaateenta naari. Tema roojatzi pikantyaani pantapiintero kaari kameethatatsi roojatzi pikamantakya, rootaki piyaatantyaari paamariki kaari tsiwakanitatsini.

²²Ikantawakaaka riraga jewatatsiripaeni jorriyopaeni:

—Pikenkithashireeya ishinetatya. Pikemakiriroña ikanantari: “Rooteentsi niyaatee, eero pimatziro piyaate niyaateenta naari”.

²³Ikantanakiri riraga Jesoshi:

—Eeroka jeekatsiri kipatsikika omaanta naaka nopoñaaka jenokinta. Jaka kipatsikika rootaki pijeekantari eerokapaeni. Tee nojeekaperotzi naaka kipatsikika.

²⁴Rootaki nokanantakimiri inkaaganki: “Tema roojatzi pikantyaani pantapiintero kaari kameethatatsi roojatzi pikamantakya”. Eerorika paapatziyawo nokantakimiri, aritaki piyaataki paamariki kaari tsiwakanitatsini.

²⁵Rojampitakiri, ikantakiri:

—¿Ninkamika?

Ikantawakiri:

—Tema nokantaperowitakimi. ²⁶Eenitatsi osheki nokantemirimi; eenitatsi eejatzi pantayitzirini nokantakowentemirimi. Omaanta rioperotaki otyaantakinari, eenitatsi ikantakinari irira: rootaki iroka nokamanteriri atziripaeni.

²⁷Tee riyotziri riraga jewatatsiripaeni jorriyopaeni rirotaki ikenkithatakotakiri Ashitariri, riraga Pawa Tajorentsi. ²⁸Roojatzi ikantziri riraga Jesoshi:

—Aririka powatzikakotakina paata koroshiki, aritaki piyotanakina eerokapaeni. Piyotena nopoñaanaka jenokinta, natziritapaaki jaka kipatsikika. Eejatzi ari piyotanakina tekatsi nantawitya naari. Nokantziro iroka riyotaakinari Pawa otyaantakinari, ²⁹kijokiro rowanakina rirori. Tema nantziniri naari oetarika ikowakaakinari irira, rootaki kaari rookantana.

³⁰Eeniro ikanteeyakiririni iroka, ari osheki atziri raapatziyimawitakari.

³¹Roojatzi Jesoshi ikanantanakari riroripaeni:

—Aririka paapatziyaperotanakyaawo nokantzimiri, tema eeroka niyootaanewopaeni. ³²Aritaki piyotakoperotanakina naaka riraga kyaaryooperotatsiri. Rootaki nookakaakowenantakimiri. Eero omperateeteemi paashini.

³³Ikantawakiri riroripaeni:

—Naaka icharineetenipaeni Awaraamani. Tekatsi omperatenani paerani roojatzi iroñaaka. ¿Litakajaga pikanantanari: “Pookakaakowenantakinari”?

³⁴Rakakiri rirori:

—Kyaaryooperotaki iroka nokantemiri. Eenitatsi omperatariri maawaeni antzirori kaari kameethatatsi. Rowaga kaari kameethatatsi rantapiintziri, oshiyawitari omperatariri. ³⁵Riraga omperarentsi eero ikantani ijeekaperote ipankoki omperatariri. Omaantakya riraga itomi ashitawori ipanko ikantani ijeekaperote irira.

³⁶Naaka Itomi Tajorentsi. Aririka nookakaakowentakimi, eero rapiiteemi romperateemi. ³⁷Niyoperotakimi maawaeni, eerokatawitaka icharineetenipaeni Awaraamani. Omaanta tee paapatziyawo nokantzimiri. Rootaki pajaryaantanari powamaena. ³⁸Naaka nokamantzimiro okaatzi ikantakinari Pawa nashi eejatzi roñaagakinawo janta notsipatarinta. Omaanta eeroka ikantzimi pirintakari pashi rootaki pantapiintziri eerokapaeni okaatzi ikowakaakimiri.

³⁹Ikantawakiri:

—Naakapaeni jorriyopero, naaka icharineetenipaeni Awaraamani.

Ikantziri riraga Jesoshi:

—Kaari. Eerokami maawaenimi icharineeteniperopaenimi Awaraamani aritaki pikimantanakyaarimi. Raapatziyanani paerani rirori, picharineetenitakyaarinimi, pikimiyarimi eeroripaeni, paapatziyakinami. ⁴⁰Naaka kantawitawori kyaaryootatsiri nokemiri Tajorentsi. Omaanta pajareeyanani powamaena. Tee pikimitani riraga Awaraamani, tee. Ikimoshiryaantakari rirori raapatziyakawo oetaka ikantziri riraga Tajorentsi. ⁴¹Omaanta pantapiintziro eeroka rantziri piriperotari.

Roojatzi ikanantanakari irirapaeni:

—¿Paashinika ashitanari? Apaani nirintari naakapaeni. Rirotaki Tajorentsi.

⁴²Ikantakiri riraga Jesoshi maawaeni:

—Rirorikami pirintyaarimi Tajorentsi aritaki pinintaperotakinami naaka. Tee nopokashita; aritaki nopoñaakari riroriki, rirotaki otyaantakinari. ⁴³¿Iitaka kaari piyotantawakawori nokantzimiri? Tema tee pikoyi paapatziyawo okaatzi nokantzimiri, rootaki kaari pimatantawo paapatziyawo. ⁴⁴Rirotaki Jatanaashi pirintakari eerokapaeni. Rootaki pikowantakari pantapiintziniri ikowakayimiri. Owamaantatsirini paerani: irira rirotaki oñaagantzirori rowamaantzi. Tee ikenkithashireeyawo kyaaryootayitatsirini, rootaki kaari ikameethatanta. Theeyachari irira, rootaki itheeyantayitaarini atziri. ⁴⁵Omaanta naaka nokamantawitakimiro kyaaryooperotatsiri, omaanta tee paapatziyana; tema poyaataatziiri riraga Jatanaashi. ⁴⁶¿Eenitatsi jaka ñaakinari naari nantziro kaari kameethatatsi? Teewee. Rooma okameethatakirika nokantakimiri, ¿iitaka kaari paapatziyantana? ⁴⁷Maawaeni itomintari Tajorentsi, rirotaki aapatziyawori ikantziri. Tee itomintzimi eerokapaeni. Rootaki kaari paapatziyantawo ikantziri rirori.

⁴⁸Roojatzi ikantawakiri riraga jewatatsiripaeni jorriyopaeni:

—Kyaaryootaki nokantakimiri. Eerokataki jamaaryajatzi, eejatzi ithawirentsitakaashitakimi kamaari.

⁴⁹Ikantawakiri rirori:

—Tee nothawirentsitzi: nopinkathatziri Pawa. Omaanta eeroka tee pipinkathatana; pitheenkakina eeroka. ⁵⁰Tee nokowashita iñaaperotena atziri; inta Pawa kowaentsiri iñaaperotena maawaeni atziri. Eejatzi rirotaki kankowenterini maawaeni theenkanari ikameethatzirika. ⁵¹Kyaaryootaki iroka nokantemiri: raapatziyaperotawakyaaworika nokantziriri, eero ikamaperotzi.

⁵²Roojatzi ikanantanakari riraga jewatatsiripaeni jorriyopaeni:

—Iroñaakarofña niyoperotakimi pithawirentsitaki. Kamaki Awaraamani. Eejatzi kamanantayitzirorini iñaani Tajorentsi, kamaki riroripaeni. Omaanta pikantzi eerori: “Eero ikami aapatziyaworini nokantziri”. ⁵³Kamaki achariniiteni paerani Awaraamani. Kamaki riroripaeni kamanantayitzirorini iñaani Tajorentsi. ¿Piitashi-

witama panaakotziri riraga Awaraamani? ¿Piitashiwitama panaakotziri maawaeni paejatziiteni peewaperotaki eeroka?

⁵⁴ Ikantawakiri Jesoshi:

—Aririka nokantashityaami neewawenantzi, rooma natsipetyaawomi. Pawa, riraga pikantziri eerori: “Notajorentsiti”, rirotaki jewatakaakinari. ⁵⁵ Tee piyotziri eeroka rirori, omaanta niyotziri naaka. Aririka nokantakimi: “Tee niyotziri”, aritaki nokimitemimi eerori, notheyakyaami naaka. Rooma niyotziri riraga Pawa. Nomonkaateniri okaatzi ikantanari. ⁵⁶ Achariniitani paerani riraga Awaraamani, riyotakotakina rootaki ikimoshiryaantakari. Riyotzi iinja nopoke jaka kipatsiki, natziritapaaki. Iñaakina roojatzi ikimoshireperotantanaka eejatzi.

⁵⁷ Ikantziri riraga jewatatsiripaeni joriyopaeni:

—Tekiraata pantyashiparitzimaneenteeta. ¿Piñiirima Awaraamani? Teewee.

⁵⁸ Ikantawakiri rirori:

—Kyaaryootaki iroka nokantemiri. Tekirani ikoñaatzini riraga Awaraamani, eenirona nojeeki naari. Jee, noñaanakiri.

⁵⁹ Roojatzi ramantawitanakawori mapi riraga jewatatsiripaeni, rompojerimi riraga Jesoshi. Omaanta romanapithatanakari irira Tajorentsipankoki, raminaminawitapaakari janta. Tee iñiiri. Tema shitowanaki rirori.

Retsiyatakotakiri Jesoshi kamampowaakitatsiri

9 Iinja ikinakaanakina janta riraga Jesoshi. Noñaapaakiri shirampari kamampowaakitatsiri. Aritaki ikantapaaka owakira ikoñaatapaaki. ² Nokaatziri riyotaanepaeni nojampiteeyirini, nokanteeyirini:

—Iyotaanari, ¿iitaka ikoñaatantakari kamampowaakitatsiri? ¿Rooma rantayitziro ni kaari kameethatatsi ashitariri ikamampowaakitantakari itomi? ¿Aririka irika antakirori kaari kameethatatsi ikamampowaakitantakari?

³ Ikantawakiri:

—Tekatsi rantzi, ikamampowaakitashitaka. Eejatzi ashitariri, tekatsi rantzi. Ro ikamampowaakitantakari irika itajonkakowenantakyaariri riraga Tajorentsi. Ikwakaakiri maawaeni atziri riyotanaki kyaaryo itajorentsitaki. ⁴ Iroñaakaroña okameethatzi antero oetarika ikowakiri Tajorentsi. Rotyaanantanari nokimitantari irira, notajonkakowenantakyaariri irika. Kaari nojamanitzi. Aririka ojamantaki aaka aririka itziroryaanaki oorya eero amatziro antero oetarika. ⁵ Eenirona nojeekika jaka kipatsikika, naaka iyotakotakaakiriri Tajorentsi maawaeni atziri.

⁶ Ikanantakariri iroka, reewatantanakawori kipatsi, ijampowathatakiro, roojatzi itziryaakitantakari rokikira kamampowaakitatsiri. ⁷ Ikantakiri Jesoshi irira:

—Piyaate janta Shiroeki, pikiwaakitakitya.

Rootaki Shiroe** inkaare. Roojatzi riyaatantanaka, ikiwaakitapaaka. Ipiya, aminanee. ⁸ Eenitatsi jaga inampiwari, eejatzi riraga ñaapiintziriri inethaantapiintzi koriki. Ikanteeyanakini:

—¿Kaarima irika riraganki jeekapiintatsiri nethaantapiintatsiri koriki?

⁹ Apanipaeni kantayitatsirini:

—Rirotaki.

Paashini kantayitatsini:

**9:7 Akantziro aari apaanteki Shiroe: Rotyaantziri.

—Kaari irira. Roshiyashitari.

Ikantawakiri rirori:

—Naakataki.

¹⁰ Rojampitakiri:

—¿Tsika ikanteetakimika pikokichaataantaari?

¹¹ Ikantawakiri rirori:

—Riraga shiramparinta iitachari Jesoshi reewatakiro kipatsi, ijampowathatakiro, itziryaakitantakinawo nokikira. Ikantakina: “Piyaate Shiroeki, pikiwaakitakitya”. Niyaatanaki, nokiwapaaka, roojatzi nokokichaataantanaa.

¹² Roojatzi ikanantanakari:

—¿Tsikarõña irira?

Ikantawakiri:

Tsika, taaninya.

^{13–14} Rootaki kitejiri nomakoryaantapiintari naakapaeni joriyo itziryaakitantariri riraga Jesoshi kamampowaakitawitachari ikokichaataakaantariri. Roojatzi raantee-tanakanariri warijeeyopaeni. ¹⁵ Rojampitawakiri ikantawakiri:

—¿Oetaka raashitakimiri pikokichaataantaari?

Ikantziri:

—Itziryaakitantakinawo jampowatha nokiki, roojatzi niyaatantanakari nokiwaakitakita. Iroñaaka kokichaataana.

¹⁶ Roojatzi ikanantanaka warijeeyo apanipaeni:

—Riraga shirampari rantawaetantawo kitejiri amakoryaantapiintari. Teetsikya ipoñaaka Tajorensiki.

Paashini kantayitatsini:

—Rirorikami antzirori kaari kameethatatsi, eero imatziromi itajonkantayitenimi. Tema ipiyapiyawaantetawakaanteeyakarini, anik, anik, anik.

¹⁷ Rapiitanakiri ikantanakiri:

—¿Iitaka piitzirika eerori riraga kokichaataakimiri?

Ikantawakiri:

—Noetziri naaka rirotaki kamanantzirori iñaani Tajorensi.

¹⁸ Riraga jewatatsiripaeni joriyopaeni tee raapatziyari: iitakaashitawitaka tee ikamampowaakitzi. Ikaemakaantakiri ashitariri eejatzi riniro ¹⁹ rojampitawakiri, ikantawakiri:

—¿Rirotaki irika pitomi pikantziriranki: “Ikoñaatapaaki kamampowaakitatsiri”? ¿Iitaka iroñaaka ikokichaataantaari?

²⁰ Rakapaakiri:

—Jee, rirotaki notyomi. Noñaaperotziri ashi royiro ikoñaatakotapaakiro ikamampowaakitapaaki. ²¹ Omaanta tee noñiiri tsika ikantaari ikokichaataantaari, tee niyotzi naaka. Eejatzi tee niyotzi ninkarika kokichaataakiriri. Tee reentsitaneeroñaaka. Pojampiteri irira.

Rootaki ikantziri ashitariri riraga warijeeyopaeni. Ari jatane.

²² Riraga ashitariri ithaawanteeyakarini riraga jewatatsiripaeni joriyopaeni, tema riyotaki aritaki ipiyowenteeyakarini riraga Jesoshi. Ikanteeyitakani: “Eenitatsirika kantatsini: ‘Rirotaki Jesoshi Rotyaantanewo Tajorensi’, eero ishinetziri irira at-sipatyaari akemijanteeyini”. Rootaki ithaawanteeyanakarini ashitariri, ²³ rootaki ikanantanakariri: “Tee reentsitaneeroñaaka notyomi. Pojampiteri irira”.

²⁴ Roojatzi rapiitakiri rirori ikaemakaantakiri riraga kamampowaakiwitachari. Ikantawakiri:

—Piñaaperoteri Tajorentsi. Irinta shirampari niyoteeyirini rirori antzirori kaari kameethatatsi.

²⁵ Ikantapaakiri riraga kamampowaakiwitachari:

—Rirorikama antzirori kaari kameethatatsi, tee niyotzi naaka. Apatziro niyotakikya, nokamampowaakitawitani paerani, iroñaaka kokichaataana. ²⁶ Rapiitakiri ikantawakiri:

—¿Tsika ikantapaakimika ikokichaatakaanteemiri?

²⁷ Rakapaakiri:

—Rootaki nokantawitakimiri inkaaganki omaanta tee paapatziyawakawo. ¿Iitaka pikowantari papiitero pikemiro? ¿Pikowaeyanakinirika eeroka paapatziyari rirori?

²⁸ Roojatzi ikijathatantanakariri ikantanakiri:

—Eerokatajantaki eerori riyotaanewo. Omaanta naakapaeni riyotaanewopaeni Moeseeshini. ²⁹ Niyoteeyini ikenkithatakaakirini Tajorentsi riraga Moeseeshi paerani peroroña. Rooma riroriranki shirampari tee niyoteeyirini tsikarika ipoñaakari irira.

³⁰ Ikantawakiri:

—¡Kyaaritaamakya! Rootaki notsikanatantakimiri. Tee piyotziri eerori tsikarika ipoñaakari, omaanta rirotaki kokichaatakaakinari. ³¹ Ayotakoeyirini Tajorentsi, tee ikemijantziri antayitzirorini kaari kameethatatsi. Omaanta riraga pinkathaperoteri Tajorentsi, antzirori ikowakaakiriri, rootaki ikemapiintantariri riraga Tajorentsi. ³² Tee akemakotapiintziri kokichaatakayerini koñaatapaentsiri kamampowaakitatsiri. Omaanta naaka nokoñaatapaaki nokamampowaakitapaaki, tema retsiyatakotaana rirori. ³³ Eeromi ipoñaami Tajorentsi tekatsimi matenanimi etsiyatakoteenani.

³⁴ Ikantziri riroripaeni:

—Paerani pikoñaatantapaakari tee pikameethatapaaki. ¿Arima pikowaki iroñaaka piyoteeyinani? ¡Jantzikoeni! ¡Intsipaete piyaate jaga!

Rootaki rookantakariri Tajorentsi pankoki.

³⁵ Ikemakotakiri riraga Jesoshi rookaeyakirini warijeeyopaeni riraga kamampowaakiwitachari. Roojatzi raminakitzi, ikantapaakiri:

—¿Paapatziyarima Itomi Tajorentsi?

³⁶ Ari ikantawakiri:

—¿Tsika ijeekakika, naapatziyakari?

³⁷ Ikantapaakiri:

—Naakataki. Piñaakinaroña, nokenkithatakaakimi iroñaaka.

³⁸ Ikantawakiri:

—Naapatziyawakimi, Nowinkatharite. Eeroka riroporori.

³⁹ Ikantapaakiri:

—Rootaki nopokantakari kipatsikika, nokantakotantayariri maawaeni atziri tsika ikanteeyani. Tema noñaakimi eeroka, eerokawitaka kamampowaakitatsiri omaanta iroñaaka nokokichaatakagaemi. Niyotaakotakimiri Tajorentsi. Tema paapatziyana rootaki iinja piñaantayariri irira. Kimitaka iroka nopokapaaki jaka niyotaakoteri Tajorentsi maawaeni atziri. Riraga aapatziyeeyanarini aritaki riyotaakiri paashini atziri iñeeri iinja. Omaanta riraga kaari aapatziyeeyanarini inta

ikenkithashiryaawita riyoterimi Tajorentsi, tema tee riyotzimaetari eejatzi eero iñi-iri iinja. Iitashiwitaka riyotziri iroñaaka. Omaanta roshiyashitakari kamampowaakitatsiri tee riyoperotziri irira.

⁴⁰ Riraga warijeeyopaeni itsipateeyakarini, ikemaeyawakironi ikantakiriri. Roojatzi ikanteeyantanakani apanipaeni:

—Iroka poshiyakaawentakiri kamampowaakitatsiri, ¿teetsikya pikenkithashiryaakowitana naaka kamampowaakiwitachari?

⁴¹ Rakapaakiri rirori:

—Pikamampowaakitziira, eero ojeeki kaari kameethatatsi pantziri; omaanta pikanteeyawitani: “Namineeyini”, rootaki ojeekantari pantani.

Riraga Jesoshi ikenkithatakotziri ashitariri rowishate

10 Eekiro riyaatatzi riyotaantzi riraga Jesoshi, ikantanakiri:

—Kyaaryootaki iroka nokantemiri. Rooma tsiteniniki romonkyaapi-intziri ashitariri rowishate ishiirikoteki. Eenitatsi apaani omoo eejatzi ashitako kameetha. Romonkyaantariri ikempoyaantari tsiteniriki. Ninkarika pokatsini eerorika ikyaapaaki omooki inta rateetashitapaakya raantyaariri owisha, irira rirotaiki koshintzi. Ikoyi ikoshite. ²⁻³ Eenitatsirika atziri shentziniriri ashitako, aririka ipokapaaki ashitariri, ari rashitaryaawakiniri ishineteri ikyaanaki. Aririka ikyaashitapaakiri, ikaemapaakiri rowishate iwaeropaeni, ari ipokashiteri maawaeni, eero ithaawantawakari ashitariri. Roojatzi raanakiri janta paashitomashiki, ⁴ reewatanakiri. Ari riyowaantetziri iñaani, rootaki royaateeyantaririni. ⁵ Aririka ikaemawityaari kaari iñaapiintzi rowishate, eero riyowaantetawakiri ipaante. Eero royaatziri inta ishiyaapithatanakyaari maawaeni.

⁶ Rootaki roshiyakaawentawitakanariri riraga Jesoshi omaanta tee riyotakoteeyironi oetarika roshiyakaawentziniriri. ⁷⁻⁹ Ikanteeyanakirini eejatzi:

—Kyaaryootaki iroka nokantemiri. Naaka oshiyawori ashitakontsi ikyaapiintzira owisha. Tema kimitaka iroka, aririka pikowaperotaki piyoteeri Tajorentsi paapatziyakinarika naari. Maawaeni eeroka jewatatsiri jorriyopaeni jaka kaari aapatziyanari kimitakimi koshintzi. Kaari piyotaakoperotakiriri Tajorentsi atziri. Omaanta naaka iyoperotziriri riraga Pawa. Ninkarika aapatziyenani naaka nowañaakiri ikantyaani nojeekakayeri eejatzi nopaperoteri oetarika owañeerini. ¹⁰ Ipokashitziri koshintzi ikoshite owisha, rowamaeri. Eerokapaeni jewatatsiri pikimiwitakari: rooma tee pikameethatzi. Tee piyotaakotantaperotziri Tajorentsi atziri, rootaki aririka ikame irira, tee riyoperotanakiri Tajorentsi. Rootaki kaari iñaaperotantariri rirori ikameethatzi. Tema rootaki kaari nomatantawo nojeekakayeri naaka eejatzi Pawa. Omaanta naaka nopokaki nowañaantakariri kameetha.

¹¹ Naaka oshiyariri riraga shentziriri rowishate kameethari. Tema naaka ashitariri kameethari aapatziyaperotanari rootaki nokowantakari nokamawenterini. ¹² Tee nokimitari shentziniriri owisha ipinatzi ashitariri. Irira kaari ashitariri owisha. Aririka iñaawakiri rirori ipokapaaki manitzi, ithaawantanakari ishiyaapithatanakari; rookanakiri owishapaeni. Roojatzi raantapaakyaarikya riraga manitzi apanipaeni owisha, rowamayitapaakirini. Maawaeni paashinipaeni owisha itsiparyaayitanakani. ¹³ Aritaki ikantari rirori. Tee ikenkithashiryaaperotziri owisha, inta ikenkithashiryaashitakari koriki ipineeteri, rootaki ishiyaapithatanakariri. Pikimitaka eerokapaeni jewatatsiripaeni pookanakiri irika kamam-

powaakiwitachari, tee pamitakotziri kameetha. ¹⁴⁻¹⁵Tema naaka oshiyariri riraga shentziriri rowishate kameethari. Kyaaryo naaka ashitariri kameethari riraga aapatziyanari. Tema maawaeni irirapaeni nokashiyeeyirini nosheninka. Kimitaka niyotziri Pawa eejatzi riyotakina naaka, tema niyotziri riroripaeni, eejatzi naaka riyotzitana. Eejatzi nokamawenteri. ¹⁶Eenitatsi eejatzi paashinijatzitatsiri atziri kaari joriiyotatsiri. Nokowakiri maawaeni irira eejatzi ikemantenari oetarika nokantziri, niyotaakotantariri Pawa Tajorentsi roojatzi raapatziyanteena. Aririka raapatziyena ari nokashiyeeri nosheninka. Tema nokashiyeeri nosheninka maawaeni aapatziyanari, joriiyotatsiri eejatzi paashinijatzitatsiri atziri.

¹⁷Eejatzi ikantzi Jesoshi:

—Nokowashitari naaka nokamawenteri atziripaeni, rootaki nokamaweniantyariri iinja eejatzi nopiriintanee. Rootaki inintaperotantanari Pawa. ¹⁸Tekatsi matashityaawonimi rowamaenami, inta nokowaperotaki nokamawenteri maawaeni atziri rootaki nomatantyaawori. Nomatero nokamawenteri atziri, eejatzi nomatero nopiriinte: rootaki ikowakaakinari Pawa.

Ari riyataakaanakina naakapaeni.

¹⁹Aritaki okantari ikantakiriri riraga Jesoshi. Roojatzi ipiyapiyawaantetan-teeyapaakaririni maawaeni jewatatsiripaeni joriiyopaeni. ²⁰Eenitatsi osheki kantayitatsirini:

—Ikyaantashitakari kamaari. ¿Iitaka pikemijanantariri?

²¹Ikantzi paashinipaeni:

—Tee ikyaantari kamaari, tema kameetha riyotaantzi. Kaari irinta kamaari: tema ineshironkataakiri kamampowaakitatsiri, rootaki ikokichaatakaantariri.

Rapiitziro ikantzi Jesoshi: “Naaka monkaatakariri Tajorentsi”

²²Okanta okyaawontsitapaaki. Monkaatapaaka kitejiri nokenkithashiryaantawori rowameethatanteetawori Tajorentsi paerani. Ipiyakaakina Jesoshi Jerojareeki.

²³Ari ikatziyatziyawaeta rirori janta owitheenkeyitani otzinkamipaeni pankotsi, noetziro pankotsi Rashi Sharamooni. Tema rootaki ikaapanomatantakawori rinkinagaakitero okaatzira. ²⁴Ipiyowentapaakari osheki jewatatsiripaeni joriiyopaeni, rojatekapaakiri Jesoshi. Ikantapaakiri:

—Paerani pimanapithatakinawo. Pikantaperotena iroñaaka: ¿eeroka Rotyaantanewo Tajorentsi poemshitowaeri oroomajatzi?

²⁵Ikantawakiri:

—Aritaki nokanteeyawitakimini; omaanta tee paapatziyawakina. Oetarika nantayitakirini, rirotaki Pawa otyaantakinari matakaakinawori. Iroka nantayitakirini, rootaki riyotakaemirini naaka Rotyaantanewo Tajorentsi. ²⁶Aritaki nokantakimi: tee ro kaari pikowanteeyani pikemijantena, inta kaari pimatantawo pikemijantana. ²⁷Riraga aapatziyanari ikemiro nokantziri. Niyotziri maawaeni eejatzi irirapaeni royaatana. ²⁸Aritaki naaka nowañaakiri maawaeni. Tema roojatzi ikantyaani nojeekakaakiri naaka. Eero riyaatzi paamariki kaari tsiwakanitatsini. Nokempoyaperotakiri, okimitzimotawitana noerikawakotakiri. Tekatsi aapithatenarini. ²⁹Riraga Pawa pakinariri ikantakina: “Pikempoyeenari irirapaeni”. Ranaakotakiri maawaeni itajonkantaperotzi, tekatsi aapithaterini eejatzi Pawa rakoki. ³⁰Nomonkaataperotakiri Pawa, eejatzi naaka imonkaatakina.

³¹ Roojatzi maawaeni riraga jewatatsiripaeni joriyopaeni ramawitanaka mapi rompojanyaaririmi. ³² Omaanta ikantanakiri rirori:

—Rirotaki Pawa tajonkakaakinari. Osheki noñaagayitakimironi. ¿Iitakama nantakiri pikowantari pompojentenari mapiki?

³³ Ikantawakiri:

—Tee ro nompojemiri mapiki pantzirowa kameethatatsiri. Eeroka shirampari, omaanta piitajorentsitashitaka, rootaki nompojemiri mapiki.

³⁴ Ikantanakiri rirori:

—Tema rojankinatakaanakiniri Tajorentsi atziri Iwaperiteki rirori, okantzi: “Nokanteeyemini eeroka maawaeni tajorentsitatsiri”. ³⁵ Riraga ojankinatziroirini Iwaperite Tajorentsi ikantziri: “Tajorentsitatsiri”. Tekatsi akantero inashitakayaawo Iwaperite Tajorentsi. ³⁶ Ikowakaakina Pawa, rootaki rotyaanantakinari jaka kipatsikika. Inkaaganki nokantakimi: “Naaka Itomi Tajorentsi”. ¿Iitaka iroñaaka pikanantanari: “Piitajorentsitashitaka”? Itajonkantaki Pawa. ³⁷ Eerorika nokimitari irira eero paapatziyana. ³⁸ Omaanta nokimitaririka, paapatziyeyyanani. Eerorika pikoyi paapatziyashitana naari, okameethatzi paapatziyakotenawo nantziri. Paapatziyawo, roojatzi piyotantyaari ikimitana Pawa. Eejatzi naari nokimitari irira. Piyoperotawakiro.

³⁹ Rapiitziro ikowaperoeyawitanakani rayerimi, omaanta ipeyimotanakari Jesoshi.

⁴⁰ Ari imontyaakaanakinawo naaka riraga Jesoshi Joriraaniki. Riyaataakaanakina janta intatsikeronta tsikarika paerani Jowani ikaawoshitantzi. Aritaki ijeekakaapaakina janta apite kashiri. ⁴¹ Osheki pokashitanakiriri eejatzi. Ikanteeyawakaapaakani:

—Tee itajonkantzi Jowani omaanta kyaaryootaki maawaeni ikantakotakiriri Jesoshika.

⁴² Osheki aapatziyayitawakaririni riraga Jesoshi janta.

Ipiriintanakiri Jesoshi Raajawo

11 Ijeeki Wetaaniyaki shirampari iwaero Raajawo, imantsiyataki. Ojeeki eejatzi ipankoki ritsiropaeni: rowaga Mariiya, eejatzi rowaga Maarita. ² Chapinki ojeetziri Mariiya Awinkatharite iitziki. Ro ojeetantari kajankaari. Oshetantari oeshi eejatzi. Tema mantsiyataki iyaariri, ³ rootaki otyaanantakariri kanterini Jesoshi. Inteenanta riyaaatashitakiri. Iñaantapaakariri ikantapaakiri:

—Nowinkatharite, riraga Raajawo pinintaperotziri, mantsiyataki. Thame aate.

⁴ Ikemantawakariri Jesoshi ikantawakiri:

—Imantsiyatawitawakyaata omaanta eero ikamaperotzi. Ro imantsiyatantakari, ikowaki Pawa Tajorentsi maawaeni atziri ipinkathatena naari eejatzi ipinkathatzi-ityaari irira.

⁵ Jesoshi inintaperotziro roori Maarita, irento, eejatzi iyaariri. ⁶ Ari ikemakotz-itakari imantsiyataki, tee riyaaatzi intsi paete, ijeekanaki apite kitejiri. ⁷ Roojatzi ikanantanakina maawaeni:

—Thame apiyeyyanakini eejatzi Joreeyaki.

⁸ Nokantanakiri naari:

—Iyotaanari, chapinki janta ari rompojakimimi mapiki riraga joreeyajatzi. ¿Eekiroma pipiyashitanaatyeeri janta? Eero aatzi: rowamaemikari.

⁹⁻¹⁰Riyotantari Jesoshi oetarika ikenkithashireeyari Pawa Tajorentsi eejatzi oetaka ikowakaanari naari, ikantana maawaeni:

—Tema eeniro okaatzi 12 oorapaeni apaani kitejiri akatziyatziyawaetantyaari eero antziwatanta. Eejatzi eenitatsi 12 oorapaeni tsiteniri akatziyatziyawaetantyaaworika aritaki antziwatakya. Okimiwitakawo iroka, tekiraata omonkaata kitejiri rowamaena. Aritaki amatakiro akatziyatziyawaete janta. Eero rowamagaetana iroñaaka, eero. Pawa ikowakaakae aate aaka. Aririka aapatziyaperotyaaari riraga Tajorentsi, eero imatziro paashini atziri ipakaakagaero aapatziyakarira.

¹¹Aritaki ikantakinari. Roojatzi ikanantanari:

—Imaashitaka^{††} Raajawo. Niyaate iroñaaka nokaakapaeri rirori.

¹²Nokantanakiri:

—Maaperotakirika, Nowinkatharite, aritaki retsiyatakotanee.

¹³Omaanta ikenkithatakowitakari Raajawo, ikamaki. Naaka, noetakashitawitaka ro ikantanari: “Imaashita, imakoryaantari”. ¹⁴Roojatzi ikantaperotantanakinari:

—Kamaperotakiroña Raajawoni. ¹⁵Kameethaperotaki tee noñiiri naaka ikami-motena, pimatantyaawori paapatziyaperoyanakinani, rootaki nokimoshiryaaantanakari. Thame amineeyakiterini maawaeni.

¹⁶Riraga Tomashi iiteetziri Tsipantzi, ikanteeyanani:

—Thame aateeyanakini maawaeni, rowamagaete aaka.

¹⁷Roojatzi niyaatantanaka.

Nomagaeyakini niyanki awotsi. Okitejitanaki roojatzi nowaagantanaka. Tsitenini rootzimateentsi nareetya inampiki Raajawoni. Ikanteetawakina ikaatakotaki 4 kitejiri omonkyaaganteetantakariri Raajawoni omooki impeetaki. ¹⁸Rowaga Wetaaniya okaakintawo Jerojaree, aamaashitya okaatzi 3 kiroometero. ¹⁹Ipoñaaka Jerojareeki osheki joreeyajatzi pokashitzirori Maarita eejatzi Mariiya. Eejatzi itsipatawo we-taanijajatzi. Ikantapaakiro:

—Eero petakotashitari piyaaririni.

²⁰Ari ritakawo apaani shirampari, kamanteroni Maarita:

—Kaakitakira Jesoshi.

Ookanakiro opanko, jatanaki otonkiyotawakari. Omaanta Mariiya, eeniro ojeekanaki pankotsiki.

²¹Okantawakiri rowaga Maarita:

—Aririkami pijeekimi jaka, Nowinkatharite, eeromi ikamimi aarinini. ²²Niyotaki iroñaaka oetarika pikanteriri riraga Tajorentsi aritaki ipakimi okaatzi pikowakoteriri.

²³Ikantapaakiro:

—Aritaki rapiiteero rañaagae piyaaririni.

²⁴Okantawakiri:

—Jee, aririka omonkaatapaakya kitejiri ipiriinanteeyariri Tajorentsi maawaeni kamayitatsirini, aritaki ipiriintanee rirori aarinini. Niyotakiro iroka.

²⁵⁻²⁶Ikantapaakiro:

—Naaka añaakagaerini maawaeni kamawiteenchari, eejatzi nowañagaeri riraga piyaaririni eejatzi. Ikamawitakyaarika aapatziyanari ari rapiiteero rañaagae eejatzi.

^{††}11:11 Ikantzirorika joriyopaeni *imaashitaka* omatero okantakotziri apite inashita. 1. Irira imaaki 2. Ikamaperotakitzi.

Eero noshinetziri apaani atziri aapatziyanari itsipatyaari Jatanaashi janta paamariki kaari tsiwakanitatsini. ¿Paapatziyawoma iroka nokantakimirika?

²⁷ Okantawakiri:

—Jee, Nowinkatharite, niyotakimi eerokataki riraga Itomi Tajorensi riraga Rotyaantanewo naamaakari.

²⁸ Ari, piyaate pikaemiro pirento.

Roojatzi opiyana, okantziro rowaga Mariiya. Okamantathatapaakiro:

—Aretapaaka Iyotagaeri, ikaemakaantapaakimi.

²⁹ Okantziro:

—Jee, ari.

Intsipaete okatziyanaka, iyaatashitanakiri Jesoshi. ³⁰ Tekiraata rareetya rirori pankotsiki. Eeniro ijeeki janta otonkiyotakitarinta Maarita. Ari royiuro janta Mariiya. ³¹ Ari iñaakiro roori iyaatzi maawaeni tsipataworipaeni pankotsiki ari roemoshirenkaatziro, roojatzi royaatantanakawo maawaeni. Iitawitaka ari iyaate apiitero irakotyaari iyaaririni janta omookinta. ³² Ari oñaapaakiri Jesoshi, iyaatashitziri otziwerowashitapaakari owethatari. Okantapaakiri:

—Poemoshirenkapaena, Nowinkatharite. Aririkami pijeekimi jaka, eero ikamimi aarinini.

³³ Iñaawakiro riraga Jesoshi irayimotapaakari, eejatzi riragaeyakani joriiyopaeni riraga tsipatayitaworini. Roojatzi ikantashiretanaki rirori, rowashiretanaka.

³⁴ Ikantanaki:

—¿Tsika powakirika?

Okantawakiri:

—Janta, Nowinkatharite, nowakiri omooki. Thame paminakitero.

³⁵ Ari riraapaaka riraga Jesoshi. ³⁶ Rootaki ikanantanakari joreeyajatzi:

—Piñaakiri, osheki inintashiretawitarini.

³⁷ Eenitatsi apanipaeni kantaneentsiri:

—¿Kaarima irika kokichaatakagaeriri kamampowaakitatsiri? Eeniririkami jaka, ¿arima retsiyatakoteerimi eejatzi Raajawoni, eero ikamimi?

³⁸ Rapiitziro ikantashireperotanaki rirori. Rokaakiwitapaakawo omoo imoon-tashitanteetakariri kaminkari impeetaki. Rashitakotanteetakari mapi. ³⁹ Ikantapaaki riraga Jesoshi:

—Pipinoyaakoteri mapikika.

Okantawakiri rowaga Maarita:

—Eero, Nowinkatharite, ikaatakotaki imaakotaki 4 kitejiri ikamantakari. Shitzitanaki.

⁴⁰ Ikantanakiro:

—Eero pikantzi: “Eero”. Tema nokantakimi: “Paapatziyakinarika aritaki piñaakiro itajonkante Tajorensi”.

⁴¹ Roojatzi ipinoyaanteetakawo mapi. Raminanaki riraga Jesoshi jenoki, ikantanaki:

—Ariwee, Pawa, niyotaki pikemakina. ⁴² Niyotaki pikanta pikemapiintana. Eenitatsi osheki katziyimotanari jaka. Nokowaki riyote maawaeni potyaantakina, rootaki nokenkithatakaantzimiri.

⁴³ Roojatzi ikaemaperotantanaka:

—Raajawo, pipiriintee, pipokae.

⁴⁴ Roojatzi riyowantanaka kamawiteenchari. Chapinki roojotanteetawakariri tokoyatha: rakoki, iitziki, maawaeni. Ipashikapootanteetawakariri paaño. Iroñaaka ikantziri Jesoshi:

—Poojoryaakoteeri, potyaanteri riyaatee.

⁴⁵ Riraga joreeyajatziri, rirotaki tsipateeyakaworini Mariiya, iñaakoeyakirini Jesoshi ipiriintakagaari Raajawo rowañaagaari.

Rajaryagaeyakarini rowamaeri Jesoshi

Tema oshekini riraga jewatatsiri raapatziyeeyanakarini Jesoshi. ⁴⁶ Paashinipaeni riraga jewatatsiri iñaakiri eejatzi ikijanaka. Roojatzi riyaatashitakiri warijeeyopaeni, ikantakotapaakiri riraga Jesoshi, okaatzi rantakiri. ⁴⁷ Ari ikantakoeyakitzirini riraga warijeeyopaeni. Tema ikaemakaanteeyakirini riraga 70 jewawentziriri joriyopaeni. Ikantawakaeyakani:

—¿Tsika akanterika? Riraganki shirampari osheki itajonkantapiintaki. ⁴⁸ Aririka ashinetanakiri eekiro riyaatzi itajonkantzi, ari raapatziyeeyanakyaaeni maawaeni atziri, ipokashiteekari oroomajatziri, ishekirowakoteekari Tajorentsipankoki. Eejatzi ithonkaekari aaka, maawaeni.

⁴⁹ Itsipatari Kaejashi riroripaeni janta. Iroñaaka ojarentsi rirotaki irira iwinkatharite ñaanakowenantatsiripaeni. Ikantanaki rirori:

—Tekatsi piyote eerori. ⁵⁰ Tee pikenkithashiryaaqya. Pamineeyini: okameethatzi-moeyeminiita ikameeta apaani shirampari rowawijaakoeyanteerini aakapaeni, eero athonkanta maawaeni aakapaeni.

⁵¹ Tee ikantashitari iroka. Rooma rirotaki iwinkatharite maawaeni ñaanakowenantatsiri. Riyotaakiri Tajorentsi, rootaki ikantakotzitantakariri ikamawenteeyerini riraga Jesoshi maawaeni joriyopaeni. ⁵²⁻⁵³ Tee apatziro ikamawenteeyirini joriyopaeni, inta ikamawenteri maawaeni atziri reentsite-tantyaariri Tajorentsi maawaeni aapatziyariri rirori. Inashiteeyawitani, ijeekaeyini maawaeni nampitsikipaeni inteenaki omaanta ikamawenteri ipiyoyantyaaririni maawaeni. Aripaete riraga jewatatsiripaeni joriyopaeni rajaryagaeyakarini riraga Jesoshi, rowamaeri. ⁵⁴ Rootaki kaari iroñaaka ikinapiinantanakari irira janta roshekitzinta joreeyajatzipaeni, tee roñaagapaari. Riyaataakaanakina paashiniki kipatsi. Ari ijeekakaapaakina nampitsiki oetachari Ejerayeemi othapikinta janta tekatsinta atziri ipanko.

⁵⁵ Rootzimateentsi omonkaatya Kitejitatsiri Rawijantariri Ronampiri Tajorentsi janta Ejiipitoki ikimoshireeyantyaarini maawaeni nojorriyotzinkarite. Iroñaaka itonkaanaki maawaeni Jerojareeki rowameethatantanakyaariri, ipinkathatantyaariri Tajorentsi. Riyaateeyanakini jeekatsiri tsikarikapaeni, ⁵⁶ tema raminaminawitapaakari Jesoshi. Ikyapaaki maawaeni Tajorentsipankoki ipinkathateri Tajorentsi, ikantawakaapaaka:

—¿Oetaka pikenkithashiryaaari eeroka, arima ipokaki Jesoshi?

—Aamashitya aririka.

⁵⁷ Tema aritaki ikantakaantakae aaka maawaeni atziri riraga warijeeyopaeni eejatzi jewatatsiripaeni ñaanakowenantatsiripaeni:

—Aririka piñaakiri Jesoshi, pipoke pikamantakitena intsipaete.

Tema ikowaeyanakini raakaanteri.

Janta Wetaaniyaki ojeetziri tsinani Jesoshi

12 Tekiraata 6 kitejiri omonkaatantyaari nokimoshirewenantyaawori Kitejitat-siri Rawijantariri Ronampiri Tajorentsi janta Ejiipitoki. Rareetakaaneena riraga Jesoshi Wetaaniyaki janta ijeekinta riraga Raajawo kamawiteenchari: riraga rowaŋagaeri Jesoshi. Tema itsipateeyakawoni ritsiropaeni, rowaga Maarita eejatzi rowaga Mariiya. ²Ari riwetsikaetakiro owanawontsi iŋaaperotantyaariri Jesoshi. Tema eejatzi ikaateeyirini Raajawo, naaka riyotaanewopaeni eejatzi paashinipaeni atziri. Rakiyoteeyirini maawaeni. Maarita rowaga ritsiro riraga Raajawo rootaki kitantatsirini okitziri atziripaeni. ³Irento Mariiya amapaakiniri Jesoshi kajankapithari yoshaachari naariwo, kameethaperotatsiri. Pinaperotachari. Otziripithatantakari iitziki, roojatzi oshetantanakari oeshi. Kajankaenkatanaki maawaeni pankotsiki. ⁴Ari eenitatsi jaga Joorashi karyooteejatzi rirowitaka riyotaanewo. Riyotaki riraga Jesoshi rirotaki aakaanterini iinja. Ikantawakiro:

⁵—¿Litaka kaari pipimanantawo kajankapitharika? Pinaperowitachari osheki koriki. Apayitanakiririnimi riraga ashironkaenkaripaeni. Omaanta peewanatashitakawo owinawo maawaeni.

⁶Ikantashita: tee ineshironkatziri ashironkaenkari. Ikempoyaawitanari noorikite maawaeni, omaanta rirotaki ayitanariri eecheonkiini noorikite. Tema eejatzi ikowaki eecheonkiini owinawo kajankapithari, rootaki ikijakotantawori tee opiri owinawo.

⁷Ikantziri Jesoshi:

—Okantyaata. Iyotaki nokame, rootaki otziripithatantanari^{‡‡} tekiraata nokame.

⁸Ikantyaani ikaatemikya maawaeni owashironkaenkari, ari pimatero pineshironkatapiinteeyerini. Omaanta naaka eero nokantani nokaatemi maawaeni kitejiri. Eero oshekitzi kitejiri pineshironkatantanakinari jaka kipatsiki.

⁹Osheki joreeyajatzipaeni kemakoeyawakiririni riraga Jesoshi eenitatsi janta, rootaki riyaatashitantanakari maawaeni. Eejatzi riyaatashitanakiri maawaeni ikoyi iŋaantyaariri Raajawo, riraga kamawiteenchari ipiriintapaakiri rirori. ¹⁰Rajaryagaeyakarini maawaeni jewatayitatsirini Tajorentsiipankoki: tema ikowanaki rowamaeri eejatzi Raajawo. ¹¹Osheki joreeyajatzipaeni ŋaakoeyakiririni riraga Jesoshi rowaŋaakiri Raajawo, rootaki iroŋaaka osheki jewatatsiri joriiyopaeni raapatziyeyantanakaririni riraga Jesoshi, eejatzi rotsipariitanakari paashinipaeni jewatatsiri riraga kowatsiri rowamaerimi.

Riraga jerojareejatzi iŋaaperotziri Jesoshi

¹²Okitejitanaki oshekini pokaentsiri ikimoshireeyini maawaeni. Ike-makoeyakirini riraga Jesoshi ari ipoki Jerojareeki. ¹³Ari ragaeyanakironi oshipaeni kompiroshi eejatzi paashinipaeni oshiyawori raanakiro janta awotsiki itonkiyoteeyawakarintata Jesoshi. Itacheronkawaanteteeyini:

—¡Sha! ¡Irika owawijaakotantatsini! ¡Ikameethaperotzi! ¡Rirotaki Rotyaantanewo Tajorentsi! ¡Rirotaki irika reewawenteeyirini nojoriiyotzinkaritepaeni!

^{‡‡}12:7 Rametari joriiyopaeni ijeetantyaari kajankaari kaminkari eejatzi itziripithatantyaari kajankapithari eejatzi ityaakitantyaari panetatsiri tokoyamaashiki iponantantyaaririra kaminkari tekiraata ikitata. Roojatzi raantanakyaari ikitateri.

¹⁴Ĩnaapaakiri Jesoshi apaani wooro tekiraata ikyaakotari atziri. Rirotaki omapokaantapaakariri ikyaakotapaakari rirori. Rootaki imonkaatantakawori jankinarentsi Iwaperiteki Tajorentsi. Okantziri:

¹⁵“Maawaeni jeekatsiri Jerojareeki, eero pithaayi, pokapaaki jewawentemini ikyaakotapaakari wooraani tekira ikyaakoetari”.

¹⁶Omaanta tee niyotzi naaka maawaeni riyotaanewo imonkaatziro rojankinateetziro paerani Iwaperiteki Tajorentsi. Aritaki ikamawentee riraga Jesoshi, ipiriintaka eejatzi riyaatanee jenokinta, ari okanta nokenkithashiryaakotziro maawaeni noñaakiri atziri rantakiri rirori. Rootaki nokanantari: “Kyaaryo ari okanta. Imonkaatziro rirori oetaka rojankinateetziro Iwaperiteki Tajorentsi”.

¹⁷Ari chapinki ikaemiri Raajawo: “Pishitowae”, ari shitowanee. Kamaperotawiteenchari, omaanta rapiitziro rañee: nokaatzi osheki ñaakoeyiririni, roojatzi nokantakoeyakironi iroka noñeeyakirini. ¹⁸Ari ikemakotakiri riraga Jesoshi maawaeni atziri itajonkantziri rirori, rootaki riyaatashiteeyantakaririni itonkiyotawakari maawaeni. ¹⁹Roojatzi ikanantawakaantanaka warijeeyopaeni:

—Ñaakiro. Maawaeni atziri royaatziri rirori. ¡Tee okameethatzi! ¿Oetakatya anteri? Tekira amatziri apakaeri rirori.

Riraga jewatatsiripaeni joriyyopaeni eekiro riyaatatzi iperatanaka royaateri rirori.

Paashinijatzitsiri atziri ikoyi iñeeri riraga Jesoshi

²⁰Itonkaanaki Jerojareeki osheki atziri ikimoshiretanyaaari, eejatzi ipinkathatantyaariri Tajorentsi. Ikaatziri kireeshiyajatziri owakira peyacha joriyyo.

²¹Riyaatashiteeyapaakirini irirapaeni riraga Jiripi, rirotaki wetheerajatziri. Ojeeki Wetheera Karireeyaki. Ikantapaakiri:

—Yeeyi, nokoyi noñeeri Jesoshi.

²²Jiripi riyaatashitanakiri ikantakiri Antereeshi. Roojatzi riyaatantanaka apite eejatziri riroripaeni ikanantyaariri riraga Jesoshi.

²³Ikantawakiri irira:

—Eerokataki paashinijatzitsiri atziri omaanta pikoyi piyotena naaka. Kameetharini. Okameethatawita maawaeni atziri maawaeni kipatsiki raapatziyenami naaka. Tema rooteentsi nokamawentemi eerokapaeni maawaeni atziri. ²⁴Kyaaryootaki iroka nokantemiri. Aririka omanakitero teriiko mapipookiki, eerorika opariyapaaki kipatsiki, eero oshooki roojatzi okantya: apaani okithoki ojeekanaki. Omaanta tziroyaapaentsiri kipatsiki, kimiwitaka kamaki okithoki oshookantari owakirari owaatha, roojatzi okithokitantanakya osheki. ²⁵Eenitatsi atziripaeni kempoyaayiwitacharini, tee ikoyi rowashironkaya, omaanta ratsipetashitakawo ikempoyaaka, tema rootaki riyaatantyaari paamariki kaari tsiwakanitatsini. Omaanta kaari kempoyaacha inta rantakiniri Tajorentsi ikowakaakiriri omawitya ikemaatsiwentyaari kipatsikika, tema roojatzi ikantyaani rañaapae janta jenokinta nojeekakayeri kameetha. ²⁶Maawaeni kowatsiri rantenawo nokowakaakiriri, okameethatzi royaatenaata; tema ikaatena tsikarika nojeeki naari. Eejatzi iñaakiri Pawa ikameethatzi rirori. ²⁷Iroñaaka nokenkithashiryaanaka. ¿Oetaka nokanteriri Pawa? ¿Nokanteririka: “Pawa, rooteentsi rowashironkayena atziri, powawijaakotena”? Eero nokantziri. Tema ro noshintsitashitantakawori nopokantakari kipatsiki nokemaatsityaawo eejatzi

nokamawenteri maawaeni atziri. ²⁸ Roojatzi ikenkithatakaantakariri Ashitariri. Ikantziri:

—Pawa, nokowaki ipinkathateeyeminiita atziripaeni, iñaaperoeyeminiita pikameethatzi.

Roojatzi nokemaeyantakaririni Pawa janta jenokinta, ikantzi:

—Tema poñaagakotakityaanari notajorenka eeroka, rootaki iñaaperotantakinari atziripaeni nokameethatzi. Iinja papiitero poñaagakaanteroni notajorenka eeroka, rootaki iñaaperotantenari osheki atziri.

²⁹ Ari ikemaeyawitawakarini katziyeyawiteencharini, inta tee riyoperotawakiro. Ikantagaantashitanaka:

—Oñaawaepookitatzzi.

Paashini kantayiteentsini:

—Iñaanatatziri ronampiri Tajorentsi.

³⁰ Ikantziri riraga Jesoshi:

—Tee naaka opokashitzi ñaagantsi iyotaantenari: inta eeroka riyotaka-gaeyawitakimini Tajorentsi otyaantakinari. ³¹ Iroñaakaroña ikantakowenteri maawaeni theenkantatsiri, ikantziri: “Eeniro pantziro kaari kameethatzi, aritaki nowashironkaemi”. Iroñaaka eejatzi rookakaakiri Pawa riraga iwinkatharite maawaeni kamaaripaeni eejatzi maawaeni kaari aapatziyana. ³² Rooteentsi rowamagaetena rowatzikakoetena koroshiki roojatzikya nokenkithashiryaaakaakiri maawaeni atziri, ipokashiteeyenani, ikoyi nowawijaakoteri riroripaeni.

³³ Rootaki ikantakiri riraga Jesoshi. Ikamantzitakari tsika ikantyaaka ikamantyaari iinja.

³⁴ Ikantawakiri atziri:

—Iyotagae Iwaperite Tajorentsi: “Roojatzi ikanteetateyeyaani Rotyaantanewo Tajorentsi rañe”. ¿Iitaka pikantziri? ¿Iitaka pikanantawori eeroka: “Ari rowamagaetakiri atziritapaentsirika”? ¿Ninkakya irika kamatsineka?

³⁵ Rakanakiri:

—Notsipatemi naaka riraga iyotakoperotakaaneeriri Tajorentsi paashini eechonkiini. Paapatziyena iroñaaka. Eerorika paapatziyana eero piyotziri riraga Tajorentsi. Rootaki piyaatantyaari paamariki kaari tsiwakanitatsini. ³⁶ Rootaki paapatziyantantari imatantyaawori reentsitetemi. Roojatzi ojeekantapaakimi pajankaneki noñaani.

Roojatzi riyaatantanaka imanapithatanakari.

Kaari raapatziyantari jewatatsiripaeni joriiyopaeni

³⁷ Iñaawitakari osheki atziri itajonkantayitakini riraga Jesoshi omaanta tee raapatziyeyawakarini. ³⁸ Imonkaatakiro rojankinatakotzitaririni paerani Iseeyashi riraga kamanantayitzirorini iñaani Tajorentsi, ikantzi:

“Nowinkatharite, eero roshekiperotzi aapatziyawakimini rowaga akamanteriri. Iñaawitemi pitajonkante. Omaanta eero raapatziyimi”.

³⁹ Rootaki kaari imatantyaawo raapatziyari Jesoshi. Tema ikantzitakani eejatzi:

⁴⁰ “Riraga Tajorentsi tee ishinetziri riyoperoteri kimitaka tee iñiiri rokiki riraga kaari aapatziyaariri Jesoshi eejatzi tee ishinetziri riyotakayeri rajankaneki kimita tee ikenkithashiryaa rajankaneki. Ikantzi Tajorentsi: ‘Iñeekari. Riyotzikari. Rameentanakari. Nowawijaakotzirikari’”.

Rootaki kaari imatantawo maawaeni kaari aapatziyariri Jesoshi ikenkithashiryaaaroña. ⁴¹Paerani iñaakiri riraga Iseeyashi ishipakiryaaiki Awinkatharite, impaetzi ikenkithatakotziri. ⁴²Eejatzi osheki jewatatsiripaeni joriyopaeni raapatziyawitanakari Jesoshi. Omaanta ithaawantari warijeeyopaeni, rootaki kaari ikanantari inampijatzi: “Naapatziyakari Jesoshi”. Ikenkithashiryaa: “Ikijantanarikari naapatziyari irira, eero ishinetanaana notsipataneeyaari atziri janta piyotaantsiki nopinkathateri Tajorentsi”. ⁴³Riraga warijeeyopaeni ikowapi-intzi iñaaperoyerini atziripaeni ikameethatzi, tee ikenkithashiryaaakoperotari Tajorentsi iñaaperoteririka irirapaeni ikameethatzi.

Kameetha aapatziyari riraga Jesoshi

⁴⁴Roojatzi itacheronkawaantetantanaka riraga Jesoshi:

—Maawaeni aapatziyanari, tee apatziro naaka raapatziyaperotana, inta eejatzi raapatziyitari otyaantakinari. ⁴⁵Maawaeni ñaapiintakinari, iñaapiintzityaari eejatzi otyaantakinari. ⁴⁶Tema nopokapaaki jaka kipatsiki, nokimitapaakari ootamentotsi niyotakotakaantayariri riraga Tajorentsi maawaeni atziri eero eekiro riyaatatyee ijeekanaki tsiteniriki; omaanta imatziro raapatziyana, eero rantapi-intanakiro kaari kameethatzi, inta imonkaatakiro ikowakaakiriri Tajorentsi. ⁴⁷Omaanta ninkarika kemayitawitakaworini nokantziri: eerorika ikemijantaperotziro, eero nokantakowentziri naaka. Tee ro nopokantari kipatsikika nokantakowentayiterini atziri, inta nopokantari nowawijaakoteri. ⁴⁸Maawaeni theenkakinari kaari aapatziyawori noyenkithari, eenitatsi okantakowenteri iinja. Iroka noyenkithari nokantawitakari: iinja omonkaatapaakyaarikarona othonkantyaari kipatsi, ari okantakowenteri theenkakinari okaatzi nokantziri. ⁴⁹Tee noñaawae-tashita. Pawa otyaantakinari, rirotaiki kantanari: “Rootaki irokakya piñaawaeta-paeri. Irokakya pikantapaeriri”. ⁵⁰Riraga aapatziyawori kaminagaantsi rashi Pawa okaatzika nokamantakiriri, ari owañaanakiri ikanteetatyeyaani ijeeki jenokinta. Tema nomonkaatakiro maawaeni okaatzi ikantakinari Pawa.

Jesoshi riyotagaeyakinawoni tsiteniriki tekiraata ikami

13 Rooteentsi nokimoshirewenteeyanakironi Kitejitatsiri Rawijantari Ronampiri Tajorentsi janta Ejiipitoki. Aritaki riyotaki riraga Jesoshi omonkaataka rookantanaawori kipatsika, ipiyantanaari Ashitaririki. Ikantatyeyaani ineshironkaeyakaeni maawaeni rashiteeyakaeni kipatsijatzika. Iroñaaka ineshironkaperotee, tee ithaawanaki ikamawentee.

²Ari nowaeyani maawaeni notsipatakari Joorashi karyootejatzi, riraga itomi Shimo. Ikenkithashiryaaakaakari rajankaneki riraga iwinkatharite kamaaripaeni riraga Joorashi raakaantawityaarini Jesoshi iinja. ³Riraga Jesoshi riyotaki Iriri iitakiri jewawenteroni maawaeni oetarikapaeni kipatsikika eejatzi jenokinta. Riyotaki eejatzi ipoñaaka Tajorentsiki, rooteentsi ipiyashitaneeri eejatzi. ⁴Ari rowakagaeyakinani irira Jesoshi, roojatzi ikatziyanaka. Raatonkoryaanakawo iithaari. Rapi-neethakitanakawo roshewootantari. ⁵Roojatzi ijantakawo iñaa tajokira antawo, iki-wanteeyakinawoni noetzipaeni: nashi naari eejatzi paashinipaeni riyotaanewo. Ro roshetantakinawori noetzi roshewootantari. ⁶Roowiteenchami ikiwayitzitapaakirimi riraga Peetero, ikantziri:

—Rooma eerokataki Nowinkatharite, tee okameethatzi pikiwenawo noetzi naari, inta okameethatemi nokiwemiromi piitzi eeroka.

⁷ Ikantawakiri:

—Tee piyotakotziro iroñaaka iroka nantakimiri. Aritaki piyotakiro iinja.

⁸ Ikantziri rirori:

—Eerokya pikiwanawokya noetzi kya.

Ikantawakiri:

—Eerorikakya nokiwimiro piitzi, eero akimitawakaa iinja.

⁹ Roojatzi ikanantakariri rirori:

—Nowinkatharite, eero apatziro pikiwenawo noetzipaeni, inta eejatzi pikiwenawo nako, nopoo, maawaeni. Nokoyi akimitawakayaaroña.

¹⁰ Ikantawakiri:

—Eero rapiitziro ikiwakya kaawoshiteenchari. Rapiitziro ikiwirowo apaniroeni iitzi. Kiteeteeyawitakimini eerokapaeni inta apaani kaari kitetatsi.

¹¹ Riyotakiri Joorashi rirotaki aakaanterini. Rootaki ikanantakari: “Apaani kaari kitetatsi”. ¹² Ithonkaeyakinani ikiwaeyakinawoni noetzi maawaeni. Roojatzi ikithaatantaawo iithaari. Eejatzi ijeekimoteeyakinani, ikantana:

—¿Piyoteeyakinima iroñaaka iitaka nanantayitaworini irokapaeni? ¹³ Rooma pikantapiinteeyanani: “Iyotaantatsiri”, eejatzi “Nowinkatharite”. Kyaaryootaki iroka pikantakinari. Naaka iyotagaeyimirini. Okameethatzi pipinkathatena.

¹⁴ Naaka piwinkatharite, omaanta nokiwakimiro piitzi namitakotantzimiri nokimitakari ponampiri. Ari poshiyakotenawo naaka: pamitakoperotawakaya.

¹⁵ Noñaagakimiro inkaaganki tsika pikantya eeroka. Aritaki iroñaaka pikimitawagaeyanakyaani. ¹⁶ Kyaaryootaki iroka nokantemiri. Ronampiri tee ranaakotziri omperatariri. Eejatzi riraga rotyaantanewo eero ranaakotziri otyaantakiriri.

¹⁷ Iroñaaka piyotakiro iroka niyotaakimiri, tema rootaki pikimoshiretantyaari pimonkaatakirorika nokowakaemiri nokimoshiryaakaanterini. ¹⁸ Eeniro iroñaaka apaani nokantakoperoteri, tee maawaeni nokenkithatakotzimi.

Niyoyagaeyakimini maawaeni, tema niyoteeyakimini. Eenitatsi Iwaperite Tajorentsi tekiraajeeni omonkaatyaata, okantzi: “Riraga owakotakinari nopaani, rirotaki piyankashitenani”.

¹⁹ Aritaki nokanteeyakimini tekiraata ragaetena. Piyotantari omonkaataka okaatzi nokantakimiri, aritaki paapatziyakotena naaka riraga Rotyaantanewo Tajorentsi riraga Owawijaakotantatsiri. ²⁰ Kyaaryootaki iroka nokantemiri. Aririka raakameethateetawakiri notyaantanewo, eejatzi naari, raakameethatena. Aririka raakameethatawakina naari eejatzi ikimiteri riraga otyaantakinari raakameethateri.

Ikantzi Jesoshi: “Rooteentsi raakaanteetena”

²¹ Roojatzi rowashiretantanaka Jesoshi, ikamanteeyanani:

—Kyaaryootaki iroka nokantemiri. Eenitatsi jaka aakaanterini.

²² Ari naminawakaanaka naaka maawaeni riyotaanewo, tee niyotzi ninkarika kantakotakinari. ²³ Naaka riyotaanewo inintaperotana Jesoshi, eenirona naari notziintanakari ichopineeki noñaanatantakari. ²⁴ Rookotakina Peetero, ikantana:

—Pojumpiteri. ¿Ninka ikenkithatakotziri?

²⁵ Roojatzi apawo notziitotaperotantanakariri ichopineeki riraga Jesoshi. Nokantakiri:

—Nowinkatharite, ¿ninka aakaanteminika?

²⁶ Ikantakina:

—Aririka nochaantero paa, irika nopakiri, rirotaki aakaantenani.

Roojatzi rochaanantanakawo paa, ipakiri Joorashi itomi Shimo karyootejatzi. Ari raawakiro. ²⁷ Roojatzi ikenkithashiryaakaantakariri iwinkatharite kamaaripaeni Joorashi raakaanteri rirori. Riraga Jesoshi riyotzi oetaka ikenkithashiryaari rirori. Ikantanakiri:

—Oetarika pikenkithashireeyirini pantero, pimateroota intsipaete.

^{28–30} Raantawakawori rowaga paa, rowakawo, roojatzi riyaatantanaka raakaanantyaariri. Rirotaki kempoyaakinari noorikite maawaeni. Naakapaeni owaeyeencharini jaga tee niyotawakiro ikantakiriri: “Pimateroota intsipaete”. Riyaatantakariri, raamaanaka apaanipaeni ikantziri Jesoshi: “Pamanante oyaari akimoshirewenantyaawori Rawijantariri Ronampiri Tajorentsi”. Paashini raamaaka ikanteri: “Piyaate pipashitayityaarini ashironkaenkari”. Niyankitaki tsiteniri ipiyashitanakari.

Ikamantakina naakapaeni riyotaanewo riyaaeteeta

³¹ Roojatzi ikamantanakina Jesoshi:

—Nopoñaanaka naari jenokinta, natziritapaaki jaka kipatsiki. Rooteentsi kijashitanari raantaneenari. Roojatzi nokamawenteri maawaeni atziri, nopiri-inantaneeyari, nopiyantari jenokinta. Tema nokamawenantaariri aapatziyeeyanarini ipinkathateeyanteenarini naari eejatzi Pawa ikanteri: “Tajorentsi riroperori. Rotyaantakaeri Itomi riraga Jesoshi ikamawentee aari”. ³² Eejatzi ikimitya Pawa, riyotakagaeyerini atziri ipinkathateeyinani naari. Eejatzi ikantakotenari rirori: “Rirotaki notyomi. Rantakiro kameetha maawaeni nokowakaantakariri rantero”. Iroñaaka imatero: eero ijamaneentawo. ³³ Iroñaaka, niyotaanewopaeni, rooteentsi nookanteeyaneemirini. Pikowakowaperotana omaanta okimitaka nokantakiri jewatatsiripaeni joriyopaeni chapinki, eejatzi iroñaaka nokanteeyemini eerokapaeni: “Nopiyantari janta, omaanta eero pimatziroota eerori piyaateeta, tekira”. ³⁴ Paashini nokamineeyemirini iroñaaka: “Pineshironkatawakaeyanikya maawaeni. Nokimitaka naaka noneshironkaeyimini, eejatzi pikimitawakaeyani eeroka, pineshironkatawakaeyanikya. ³⁵ Aririka pineshironkatawakaeyanikya, aritaki riyotakoeyakimini eeroka maawaeni atziri: eerokapaeni niyotaanewopero”.

Ikante Peetero: “Tee niyotziri Jesoshi”

³⁶ Ikantzi riraga Peetero:

—¿Tsika piyaateka, Nowinkatharite?

Ikantakiri:

—Janta niyaatee, eero pimatziroota poyaatanakina iroñaaka. Iinja aritaki poyaatanakina.

³⁷ Ikantziri rirori:

—Nowinkatharite, ¿iitarikya kaari nomatantyaawo noyaatemi iroñaaka? Omawitya rowamagaeteerika, aritaki okanta.

³⁸ Ikantawakiri:

—¿Arima pantero? Kyaaryootaki iroka nokantemi. Tekirani iñiini tyaapa, pikante: “Tee niyotziri Jesoshi”. Okaate 3 pikante.

Raanakiri Jesoshi aapatziyariri Pawaki

14 Eejatzi ikanteeyanakinani Jesoshi:
 —Eero pikenkithashiryaashipiintawo inta pameentyaari Tajorentsi. Eejatzi naari, pameentena. ² Janta inampiki Pawa eenitatsi oshekini pankotsipaeni. Eero oshekitzimi, ari nokantemimi: “Tee oshekitzi”. Niyaate janta niwetsikaeyapaemini pi-panko, pijeekanteeyapaeyaarini eeroka iinja. ³ Aririka nomatemiro pijeekantyaari, ari napiitaatero nopiyashiiyakitemini nagaeyaatemini. Aritaki notsipatapaakimi no-jeekinta naari. ⁴ Piyotzi tsikarika niyaatee. Piyotzi eejatzi tsikarika nokinanaki.

⁵ Ikantziri riraga Tomashi:

—Tee niyotzi naaka tsikarika piyaatee. ¿Tsika niyotantyaari tsikarika pikinee?

⁶ Ikantakiri:

—Tema naaka oñaayemironi pikinantanyakyaari pareetantyaari Pawaki, eejatzi naaka yotaapiinteeyakimironi kyaaryooperotatsiri, naaka añaakagaeyakimirini pikanteetatyeyaaani. Tekatsi pikantya piyaatashiteri Pawa, inta naaka aaneemini. ⁷ Piyoteeyantakinarinimi naaka piyoteeyakirinimi Pawa eejatzi. Paata piñeena nokamawenteri maawaeni atziri ikimitaaka ikantanari Pawa roojatzi piyoperoteri tsika ikantari rirori.

⁸ Ikantziri riraga Jiripi:

—Nowinkatharite, poñaagaeyenarini Piri; ari okaatapaaki, eero napiitaneemi nojampikowentaneeri.

⁹ Ikantakiri:

—Paerani notsipateeyakimini. ¿Tekirama piyotana? Maawaeni ñaakinari, kim-itaka iñaakiri Pawa rirori. ¿Iitaka pikanantanari iroñaaka: “Poñaayenari piri”? ¹⁰ ¿Tekirama piyotzimate nokimitari Pawa? Eejatzi ikimitana rirori. Tee nokantashita. Ikimitana irira, rirotaki matakaanawori notajonkantzi. ¹¹ Tema nokantzimi nokimitari irira. Eejatzi ikimitana naari. Paapatziyawo iroka nokantakimiri. Eerorika pikoyi paapatziyashitana, ari piñaaperoyakinani notajonkantaki, tema rootakikya paapatziyantakinari.

Aririka riyatanees Jesoshi, osheki imateniri aapatziyariri

¹² Eejatzi ikanteeyanakinani riraga Jesoshi:

—Rootaki kyaaryootaki nokamantemiri. Maawaeni aapatziyenani ikimiteeyanani, eeniroka nantziro naaka eejatzi ikimitya rirori rantaperotero. Tema niyotaakiri atziri rootaki raapatziyantakinari apaanipaeni. Ari niyaateeta Pawaki, eejatzi opoki rowaga Ishire Tajorentsi amitakotemini. Roojatzi pikamanantyaari atziri maawaeni nokantakimiri naaka, rootaki raapatziyantayitenarini oshekini. ¹³ Aririka paapatziyanakina, aritaki nomatakimiro oetarika pikowakoteri riraga Pawa. Iroka nokantemiro ikanantyaari maawaeni atziri iñaaperoteri Pawa. ¹⁴ Paapatziyaperotakinari, pimatero pinetheena Naaka oetarikapaeni, aritaki nomatakimiro pikantenari. ¹⁵ Pinintaperotakarika, pikemijantaperoyenani oetarika nokaminagaeyemirini. ¹⁶ Naaka amanerini Pawa rotyaanteeyemironi paashini Amitakoeyemirini. Aritaki imatakimiro. Roojatzi okantyaani otsipateeyemini roori: ¹⁷ rootaki rowaga Ishire Tajorentsi iyotayemironi maawaeni kyaaryootakotatsirini Tajorentsi. Omaanta tee riyoteeyironi irowa kaari aapatziyanari, rootaki kaari opokashiteeyantaririni otsipateeyarini. Omaanta

aritaki kijokiro owanteeyakimirini eerori. Rootaki piyoteeyantakaworini eeroka. ¹⁸Nopiyaneerika Pawaki, ero nookimi apaniroeni, ari nopiyashiyemini Noshireki. ¹⁹Rooteentsi niyaate. Ero rapiitana inēeyanakinani kaari aapatziyanari, inta piñeeyenani eeroka. Ashi noyiro nañi, rootaki pañaanteeyanakarini eerori: pikantyaani piyeeki jenokinta. ²⁰Aririka nopiriintanee, aritaki piyoteeyanakini nokimitari Pawa. Tema eejatzi pikimiteeyenani eeroka, eejatzi nokimiteeyimini naari: akimitawakaeyani. ²¹Maawaeni yotawakirori nokaminaakiriri, ikemijantaperotakirorika eejatzi, rirotaki nintashireperotanari. Pawa aritaki inintashireperotakiri nintashireperotanari. Eejatzi naari aritaki nonintashiretakiriri rirori. Niyotakaaperoteri tsika nokanta.

²²Eenitatsi janta paashini Joorashi, kaari karyootejatzi. Rojampitziri irira, ikantziri:

—Nowinkatharite, piyotakaaperotakina naaka tsika pikantari. ¿Iitaka kaari piyotakaantari kaari aapatziyemini tsikarika pikantari?

²³Ikantakiri:

—Pinintaperotana eeroka omaanta tee inintaperotana riraga kaari aapatziyanari. Pinintaperotanarika, pikemijantaperotero nokantzimiri, roojatzi inintaperotantemiri riraga Pawa. Roojatzi nopokashiyakimini pishireki, kijokiro nowantemiri Naaka eejatzi Pawa. ²⁴Omaanta kaari nintashiretanari, ero ikemijantaperotziro nokantziri. Iroka nokantakimirika, kaari nashi nokantzimiri naari, inta ikantziri otyaantakinari. ²⁵Eenironaka notsipateeyimini, aritaki nokamantz-itakimiro omaanta tekiraata pikemaperotana. ²⁶Riyotzi Pawa paapatziyakina, rootaki rotyaanantemirori amitakotantatsiri roori Ishire Tajorentsi. Iyotakaemiro oetarikapaeni. Okenkithashiryaaakaapakimiro maawaeni nokantzimiri. Rootaki kenkithashiryaaakayemironi eerokapaeni maawaeni nokantakimiri.

²⁷Eekiro riyaatatyeek ikantanakina riraga Jesoshi:

—Rooteentsi niyaate. Nokimoshiryaanaki naaka tee nowashiretakota. Nokowaki pikimitena pikimoshireyanakini eeroka: tema naaka pikimoshirewente. Ero imatziro atziri roemoshirenkemi. Omaanta naaka oemoshirenkemini. Aririka eekiro piyaatatyeek pikenkithashiryaaakotena naaka aritaki nojeekakagaeyakimini kameetha. ²⁸Aritaki pikemakiro nokanteeyakimirini rooteentsi niyaate, eejatzi nopiyee. Aririka pinintaperotena kameetha pikimoshirewentena niyaate Pawakinta. Aritaki riraga Pawa ranaakotakina. ²⁹Iroñaaka nokamantz-itakimiro tekirani niyaatee. Aririka piyotaki omonkaataka nokamantakimiri, paapatziyaperoyantenanari. ³⁰Eechonkiini napiitzimi nokenkithatakaakimi. Awotsikitapaaki jewatatsiri maawaeni kaari aapatziyanari: rirotaki iwinkatharite kamaaripaeni. Tekatsi ikantya rirori reewawentena naaka. ³¹Omaanta noshinetari rowamaena oyaatziriri rashi. Iirira Pawa ikowakaakinari nokamawentero maawaeni atziri. Rootaki nokanantariri riyoteeyantanakaworini atziri nonintaperotziri riraga Pawa, eejatzi nantapiintziniri oetakarika ikowakaakinari. Pikatziyanaki. Thame aatee.

Riraga Jesoshi rirojatzi oshiyakaawentacha owaatotha oowa

15 Ikantawitanaana riraga Jesoshi inta eekiro riyaatatzi riyotaana. Iroka paashini roshiyakaawentakinari irira:

—Naaka kimitawori owaatotha oowa. Eeroka kimitawori otha. Rirotaki Pawa thamaetakotzirori. ²Aririka otha kaari kithokitapaentsiri riraga thamaetakotzirori

ipejayitzironi, eejatzi rookiro. Omaanta rowaga kithokitatsiri rowameethatako-takiro okithokiperotantanakyaari. Kimitaka iroka, Pawa rantakimiro eerokapaeni aapatziyanari. Raapatziyaperotakaantemiri, ikameethatakaaperotakimi. ³ Iroka niy-otagaeyakimirini, rootaki owameethashireeyakimirini Ishire. ⁴ Kijokiro powaeyenani. Aritaki naari kijokiro nowaeyemini. Otha oowa aririka ochewaryaanaki, ero omataa okithokite, rooma ari okamae. Aritaki pikimiteeyaworini eerori. Eerorika kijokiro powaeyenani, ero pimatziro piyoteeyerini kameetha paashini atziri raapatziyantari. ⁵ Naaka kimitawori owaatotha. Eerokapaeni pikimitawo othapaeni. Maawaeni kijokiro oyenani rirotaki mateeyanakirorini oetarika nokowakaakiriri. Tema kijokiro noyeri naari. Omaanta aririka pintareeyanakinani, ero pantzi-maetawo nokowakaakimiri. Rootaki okameethatantari kijokiro powanakina naaka. ⁶ Riraga kaari kijokiro owana, ari ikimitakaanteetakyaari otha oowa ipejeetero, thatzik. Roojatzi aririka ojampishitanaki, rookaetero paamariki, pok, otaya, tzinini. ⁷ Roojatzirika kijokiro powaeyanakinani eejatzi aririka paapatziyaperotyaawo nokantzimiri, pikantena oetarika pikowayitzirini: aritaki nomatakimiro. ⁸ Aririka pimatayitakironi oetarika nokowakayemiri, riyoperotemi maawaeni atziri eerokaperotaki niyotaanewopaeni. Aritaki iñaaperoteri atziri riraga Tajorentsi ikameethatzi.

Riraga Jesoshi isheninkatakari maawaeni riyotaanewo

⁹ Iroka eejatzi ikanteeyanarini riraga Jesoshi:

—Kimitaka inintashiretana Pawa osheki, eejatzi naaka nokimiteeyimini, nonintashireeyimini osheki. Kijokiro poyena, rootaki anintaperotawakagaeyantyaarini osheki. ¹⁰ Pikemijantaperoterorika nokaminagaeyimirini, aritaki nokantanakimiri nonintaperoeyanakimini naaka. Nokemijantaperotziro ikantakinari riraga Pawa, roojatzi ikantani inintaperotakina. ¹¹ Ashi noyiro nokimoshiryaanaki naari. Ro nokamanantzimirori iroka pikimoshirewenantyaawori eeroka. Nokowaki pikimoshireperotanaki maawaeni. ¹² Iroka nokaminaantemiri: tema nonintashireeyimini naaka. Rootaki nokaminaantakimiri: pikimitaaga eerori, pinintaperotawakagaeyani. ¹³ Riraga neshironkaperotziriri atziri, ikamawentakiririka, rirotaki nintashireperotziriri kameetha. ¹⁴ Aririka pimateeyakironi nokantakimiri, eerokaperotaki notsipamintharipero. ¹⁵ Ero noeteeyakimini iroñaaka nonampiri, tee riyotzi onampirentsi oetarika rantziri onampitariri. Omaanta niyotakagaeyakimini okaatzi ikamantakinari riraga Pawa, rootaki atsipaminthatawakaantaperotakari iroñaaka. ¹⁶ Tee eerokapaeni yoyeenani; inta naaka yoyayitakimirini eerokapaeni. Notyaantakimi panantyaawori oetarika nokowakaayitemirini. Ero patsipetawo oetarika pantayitenarini. Pikemijantaperotenarika, aritaki imatakaakimiro riraga Pawa oetarika pikanteriri. ¹⁷ Napiitanakimiro iroka nokaminagaeyakimini: pinintawakagaeyani maawaeni.

Theenkantatsiri roonakari Jesoshi eejatzi aapatziyariri

¹⁸⁻¹⁹ Eekiro riyaatatzi ikantakina Jesoshi:

—Riraga kaari aapatziyanari ineshironkatawakaaka. Aririkami pikimityaarimi eeroka, aritaki ineshironkatakimimi eeroka. Omaanta tee pikimitari. Niyoyeeyakimini maawaeni, rootaki roonantakimiri. Kyaaryo, roonantakimiri riraga kaari aapatziyanari, omaanta nokowanaki piyoperote ritawo roonana naari.

²⁰ Pikenkithashiryaakiro nokantakimiri chapinki: “Riraga ronampiri tee ranaakotziri onampitariri”. Aritaki ikijakina. Eejatzi ikimitemi eeroka, ikijeeyemini. Tee ikemijantaperotziri nokanteeyawitakaririni. Eejatzi eeroka, eero ikemijantaperoeyimini pikamanteeyawityaaririni eerokapaeni. ²¹ Rirotaki Tajorentsi otyaantakinari. Omaanta tee riyotziri maawani rirori, rootaki ikijantemiri. Tema piyotaakowitakinari riroripaeni. Rootaki ranantawori iroka. ²² Ari nopokashitawitakari, nokenkithatakaawitakari. Eeromi nopokashitzirimi eero eenitatsimi iroñaaka rantani. Omaanta iroñaaka tekatsi okantya irirapaeni ikantero: “Tee niyotziri nantziro kaari kameethatatsi”. ²³ Riraga oonakinari roonakari Pawa rirori. ²⁴ Eero eeniromi rantani, eeromi iñaawitakina notajonkawentzimotakirimi. Nomatayitakironi kaari imatayitzini atziri. Omaanta iñaawitakina notajonkantzi, eekiro roonatyana. Eejatzi roonitakari riraga Pawa. ²⁵ Aritaki ikantari maawaeni. Tema monkaataapaaka iroka rojankinakotziteetakaririni rirori Iwaperiteki Tajorentsi: “Roonashitana maawaeni, tekatsi nantawitya”. ²⁶ Ari notyaantakimiro eerokapaeni Amittakotemini, rowaga Ishire Tajorentsi. Opoñaakya Pawaki, kameetha iyotapaemiro kyaaryooperotatsiri. Aririka opokapaaki okantakotapaakina naaka. ²⁷ Eejatzi eerori, okameethatzi pikantakotakina naari eejatzi. Tema eeroka tsipatapiintakinari paerani nitantakawori niyotaakotakiriri atziripaeni.

16 Eekiro riyaatatzi ikantana riraga Jesoshi:
 —Nokoyi eero pipakaero paapatziyana, rootaki nokanantzimorori maawaeni iroka. ² Paata pikowaeyawityaani pikaaterimi ajorriyotzinkarite janta piyotapiintaantsiki inta roepiyawakimi. Rowamaemi eejatzi. Aritaki riraga kijakimiri ikenkithashireeya rantziniri Tajorentsi ikowakaakiriri. ³ Tee riyotziri riraga Pawa, eejatzi naaka, tee riyotana, rootaki ranantemirori iroka. ⁴ Aririka omonkaatakya iroka nokantakimiri, aritaki pikenkithashiryaanakiro nokantakimikya rootaki iroñaaka nokanantzimorori. Paerani notsipatzimini, rootaki kaari nokanantzimini, omaanta rooteentsi niyaatee, rootaki nokanantaperotakimiri.

Opoke Ishire Tajorentsi

⁵ Ikantanakina riraga Jesoshi:

—Iroñaaka niyaate otyaantakinari. Omaanta tee pojampitana: “¿Tsika piyaateka?” ⁶ Iroñaakaroña nokantakimi, rootaki petakoperotantanakari maawaeni pajankaneki. ⁷ Kyaaryooperotaki iroka nokantakimiro. Okameethatzimotzimi niyaatee. Eerorika niyaatee eero opokashitzimi Amittakoperotemini rowaga Ishire Tajorentsi. Aririka niyaatanaki, aritaki notyaanteeyapaakimironi Noshire. ⁸ Areetapaakimirika, ari oñaanashiretapaakiri maawaeni kaari aapatziyanari okanteri: “Eeroka antayitzirorini kaari kameethatatsi”. Oñaanashiretapaakiri maawaeni ikamawenterira Jesoshi iñaaperotantariri Tajorentsi ikameethatzi, eejatzi rowameethatantyaariri. Eejatzi oñaanashiretapaakiri maawaeni tsika ikantyaari Tajorentsi ikantakowenantaariri maawaeni kaari aapatziyanari. ⁹ Tema tee raapatziyana rootaki rowashironkaawentyaari iinja kaari kameethatatsi. Eejatzi rowaga Ishire Tajorentsi okanteri: “¿Iitaka kaari paapatziyantari Jesoshi?” ¹⁰ Maawaeni kaari aapatziyanari tee riyotakoperotziri Pawa Tajorentsi iñaaperotakotantanari naaka. Omaanta aririka opokapaaki rowaga Ishire Tajorentsi oñaanashiretapaakiri maawaeni atziri nokamawenteri eejatzi nopiyanteeyari Pawaki, rootaki raapatziyantenaaririka iñaaperoteri rirori ikameethatzi. ¹¹ Eejatzi

opokashitantapaakari Ishire Tajorentsi iyotakagaeyapaerini maawaeni theenkantatsiri ari ikantakotanteri Tajorentsi, rowashironkagaeyerini. Tema rirotaki rirori rowashironkagaeyerini Jatanaashi riraga iwinkatharite kamaaripaeni, eejatzi rirotaki jewatatsiri maawaeni theenkakinari jaka kipatsiki. ¹²Tekira eeniro osheki nokamantemirimi omaanta eero pimatziro piyoteeyawakironi iroñaaka. ¹³Kyaaryooperotaki maawaeni iyoteemiri Ishire Tajorentsi. Aririka opokapaaki, iyotakaapaemiro maawaeni kyaaryootatsiri. Eero iyotaashita apaniroeni. Oetarika okemakinari naaka niyotaantziri aritaki iyotaapaemi maawaeni. Iyoteemi oetarika awijatsini iinja. ¹⁴Aawakironi noyenkithari roojatzi iyotaantawakimi eero, tema apatziro okamantemiro maawaeni iroka noyenkithari. Tema ari oñaaperoteena. Tema apatziro okamantakotana naaka. ¹⁵Maawaeni ikantayitanarini Pawa, nokantayitakironi naaka, rootaki nokanantakimiri maawaeni: “Iyotaantemiri rowaga Ishire maawaeni iroka nokantziri”.

¹⁶Ikantanakina Jesoshi:

—Paata eero piñaana. Paashini paata ari papiitero piñeena.

Ikantakota Jesoshi ikamawentee eejatzi ipiriinantaneeyari omaanta tee nokemaperotziri. ¹⁷Roojatzi nokantagaantawakaeyakani:

—¿Tsika okantaka iroka ikantakaeri? “Paata eero piñiitana. Paashini paata ari papiitena piñeena”. Ikantzi eejatzi: “Niyaatee Pawaki”. ¹⁸¿Iitakakya ikanantari: “Paata”? Tee ayotakotawakiri oetarika ikantakaeri.

¹⁹Riyotaki Jesoshi nokamantawakaaka. Riyotaki nokowawitari nojampiterimi. Ikantanakina:

—¿Pojampikowentawakaanakawo nokantakimiri? “Paata eero piñaana. Paashini paata papiitena piñeena”. ²⁰Kyaaryootaki iroka nokantemiri. Ari piraakotanakina maawaeni, powashiretanakya. Omaanta kimoshirewitachari maawaeni kaari aapatziyanari. Powashirewitakya eerokapaeni, omaanta ari papiitero pikimoshiryaanee.

²¹Aririka omonkaatakya oeyowantyaariri otomi tsinani, okemaatsitakari. Ikoñaatantakari eentsite, tee okenkithashiryaanaka okemaatsitakari, inta okimoshirewentziri riraga otomi. ²²Aritaki pikimitakari iroñaaka eerokapaeni, powashiretawitaka nokamantari. Omaanta aritaki nopiriintanee napiitero noñaaneemi. Rootaki pikimoshireeyantanakarini, tekatsi owashiretakaaneemini eero. ²³Aririka nopiriintanee, roojatzi piñaantawaena eero pikowanaki pojampitena kyaaryootaki nokantemiri. Paerani nojeekawitani janta Pawaki roojatzi nopokantakari jaka kipatsikika eejatzi nopiyimaetaneeya Pawaki. Kyaaryootaki iroka nokantemiri: aririka paapatziyena, ari ramitakotemi Pawa oetarika pikanteriri. ²⁴Paerani tekira paapatziyanani, pikenkithatakaeyirini Pawa omaanta tee pikenkithatakoeyanani naaka. Iroñaakaroña pamanakotenaata roojatzi ikemantakimiri, ipantemiri okaatzi pikowakotanari pikimoshireeyantanakyaarini kameetha.

²⁵Eejatzi ikantanakina riraga Jesoshi:

—Ari noshiyaakaawentapiintzironi oetarika, omaanta paata eero napiitziro noshiyaakaawenteemiro. Inta okameethatzi nokamantakoperoteri Pawa, eero nomanapithatziro. ²⁶⁻²⁷Iinja eero pikenkithashirya pikantena naaka: “Nowinkatharite, pamaneri Pawa nokoyi ramitakotena”. Eero nintashiretakinari. Paapatziyena kyaaryo nopoñaaka Pawaki, rootaki inintaperotantakimiri irira

Pawa. Ari ineshironkaperoyakimini, rootaki ramitakotantemiri koetyeemotzimiri maawaeni. ²⁸Nojeekawitani riroriki, roojatzi nopokantakari kipatsikika. Iroñaaka nookaneero kipatsika, nopiyashitaneeri Pawa.

²⁹Nokantziri naakapaeni:

—Iroñaakaroña pikamantaperotakinawo. Tee poshiyakaawentanawo. ³⁰Ari tekirani nokantzimini, piyotzi oetaka nokenkithashiryaakari. Iroñaaka niyoteeyakini maawaeni pithotyakiro piyotziro maawaeni, rootaki nokimoshiryaantakari pipoñaaka Tajorentsiki. Tekatsi iroñaaka nojampiteemiri.

³¹Ikantawakiri Jesoshi:

—¿Kyaaryooma paapatziyaperotakina iroñaaka? ³²Rooteentsi nokemaatsitanyaaawori, ari nomintaagakaantakimi, piyaatanaki eeroka pinampikipaeni. Pookaeyanakinani apaniroeni. Aritaki rootzimateentsi omonkaatapaakyaaroña. Inta tee naaka apaniroeni, kijokiro rowana riraga Pawa. ³³Ro nokamanantzimirori iroka piweshiryaantyaari. Aritaki piweshiryaawentakina. Jaka kipatsikika rowashironkaetemi, omaanta piweshireeyanakyaaanikya. Nanaakotakiri maawaeni jeekatsiri kipatsikika, nopinkathariperotzi naaka, notsipatemi.

Jesoshi ikenkithatakayeri Iriri

17 Ari okaatapaaki maawaeni ikanteeyakinarini Jesoshi, roojatzi raminantanaka jenokinta, ramanantanakari Iriri, ikantakiri:

—Pawa, monkaatapaaka kitejiri nokamantyaari. Rooma naaka Pitomi. Paerani akashiyeeyakawoni nokamashiteri atziripaeni, pipiriinantaanari nokamawitakaga rootaki piñaaperotantariri maawaeni atziri ikameethatzi raapatziyantenanari naaka eejatzi nowañaakiri ikantyaani ijeeki jenokinta atsipatawakaantyaari aaka. Iroñaaka pamitakotena nomonkaatapaakiro maawaeni nokemaatsiwenantyaari. Ari nowañaakiri maawaeni aapatziyanari ipinkathatanteeyemirini eeroka. ²Tema ari piitakina riraga pinkathariwenantatsiri maawaeni jeekatsirika kipatsiki, rootaki nomatantawori nañaakagaeyerini maawaeni piyoyagaeyakinarini nashityaari. Ro piyoyaantakariri ikanteetatyeeyaani rañagaeyeeni itsipateeyeeni. ³Eeroka Tajorentsi apintzi. Kameetha riyoteeyemini atziri maawaeni. Eejatzi kameetha riyote naaka potyaantanewo: tema naaka Jesokirishito. Maawaeni riyoperotena ikanteetatyeeyaani rañee jenokinta. ⁴Jaka kipatsikika nantakimiro maawaeni pikowakaakinari, rootaki nopinkathatakaantakimiriri atziripaeni. ⁵Paerani, Pawa, tekirani awetsikironi kipatsi, pitsipatanani janta jenokinta apinkathariiyini. Iroñaaka papiitero pikimitakagaena eejatzi akaate apinkathariiyeni.

⁶Ari eekiro riyaatatzi ikantziri Ashitariri:

—Irika atziripaeni kipatsijatzi maawaeni pashitakari. Pikantakina: “Pikempoyaanakinari”. Ari niyotakaakiri maawaeni tsikarika pikantari. Raapatziyaperotawakawo maawaeni piyoyaakiri. ⁷Iroñaaka riyoteeyanakimini eeroka itaperotawori piyotagaeyanakinani maawaeni okaatzi niyotagaeyakiririni. ⁸Maawaeni piyotaaakinari, nokamantakiri niyotaanewopaeni, niyotaaperotakiri maawaeni. Raapatziyakawo rajankaneki. Rootaki riyotakotantakinawori kyaaryo nopoñaakanta jenokinta eejatzi eeroka otyaantakinari. ⁹⁻¹⁰Namanakoeyakarinika irikapaeni. Tee namanakoeyarini irirapaeni kaari aapatziyanari inta apatziro irika nokempoyaaakimiri. Tema eeroka ashitariri maawaeni irika, eejatzi pashitakaakinari naari maawaeni. Tema ashiteeyanakarini maawaeni, rirootaki ashi. Raap-

atziyana maawaeni, rootaki ipinkathatantanari. ¹¹ Eero eekiyo niyaatatyee no-jeekanaki kipatsikika, omaanta irikakya jeekaneentsini maawaeni jaka, omaantakya naakakya piyashitaneemini. Pawa, eeroka riroperori. Tema eekiyo piyaatatzi pitajonkantzi. Iroñaaka eeroka aminaneerini pitajorenkaki, ikimitanteeri. Nokowaki imonkaatawakaya ikimitakae aaka amonkaatawakaaka. ¹² Notsipatanteeyakaririni maawaeni, tema pimatakaakina, rootaki nomatariri nokempoyaantakariri. Namina-kowentakiri maawaeni; tekatsi ashironkaachani, inta apaani rashironkaeya riraga Joorashi, rirotaiki jatatsini paamariki kaari tsiwakanitatsini. Aritaki omonkaatukya okantakotzirini jankinatacharini Piwaperite paerani. ¹³⁻¹⁴ Niyotaakiri riroripaeni pikantanari, rootaki iroñaaka ikijantanakariri maawaeni kaari aapatziyanari. Ro ikijantakariri, tee ikimitarikya. Ikimitana naari riraga niyotaanewopaeni nashi, tee nokimitari naari kaari aapatziyanari. Iroñaaka nopiyashitaneemi. Tekiraata eenirona nojeeki kipatsikika, nokantziri riroripaeni maawaeni piñaani, ro nokimoshireperotakaantyaariri maawaeni, ikimitenaata naari nokimoshiretzi. ¹⁵ Tee namanatziimi: “Paapithateri kipatsiki”, inta apatziro nokantziimi: “Pikempoyeeri eero imatantari iwinkatharite kamaari rantakayeeri oetarikapaeni”. ¹⁶ Irikapaeni tee ikimitari theenkantatsiri, ikimitaakina naaka: tee nokimitari theenkantatsiri. ¹⁷ Pinashityaari riroripaeni, piyotakagaeyerini kyaaryooperotatsiri, ikyaryoowentemiro maawaeni pikowakagaeyiririni. Piñaani rootaki kyaaryooperotatsiri. ¹⁸ Potyaantakina niyaatashitantariri atziripaeni nokenkithatakagaeyirini. Eejatzi naari nokimitakari notyaanteeyerini riyatashitantaariri atziri maawaeni kipatsiki ikenkithatakagaeyerini. ¹⁹ Nokyaaryoowentemiro maawaeni pikowakaakinari: tema nokamawenteri riroripaeni, riyoteeyantyaaworini ikyaryoowenan-teeyemirorini oetarika pikowakaakiriri.

²⁰ Iroka eejatzi ikantziriri Jesoshi Ashitariri:

—Tee riro namanakotari apatziro ayotaanewoka jaka; inta eejatzi namanakotari maawaeni riraga raapatziyakagaeyaaripa: riraga aapatziyeeyanarini iinja. ²¹ Nokowakikya ikimitawakaanakyaarofa maawaeni. Tema akimitawakaaka, Pawa, atsipatawakaaka aaka. Eejatzi nokowaki ikimitee aaka maawaeni riraga aapatziyanari, roojatzi riyotantyaawori atziri kyaaryo potyaantaperotakina. ²² Pitajonkakowentakina nokimitantakimiri eerori, eejatzi notajonkakowentakirini maawaeni rirori ikimitawakaantyaari. Imonkaateeyakaeni aaka, akimitawakaaka. ²³ Ikimitana naari. Nokimitzimi eerori. Rootaki ikimitawakaaperotantyaari maawaeni aapatziyanari, roojatzi riyotantyaari maawaeni atziri potyaantakina, eejatzi pimonkaatakagaeyakinarini naaka eejatzi riraga aapatziyanari, pinintaperoyanani. ²⁴ Tekirani ojeekini kipatsi, tema pinintaperotanani, rootaki pitantakinari naari, nopinkathariwenteri atziri. Iroñaaka, Pawa, nokowaki itsipateeyenani iñaantenari nopinkathaperotanaki. Tema pikantana: “Pikempoyeeyenarini maawaeni”, aritaki nomatakimiro. ²⁵ Pikameethaperotaki, Pawa. Tee riyotzimi maawaeni kaari aapatziyanari, omaanta niyotzimi naari. Eejatzi riyoteeyakimini irikapaeni potyaantakinari, ²⁶ niyotakagaeyakirini tsikarika pikantari eerori. Aritaki napiitakiniri niyotakaaperoteri, pinintaperotantariri, pikimitakaantenari naari pinintashireperotana. Eejatzi ikimiteeyakinani maawaeni. Ari okaatzi.

Rootaki ikantziriri Jesoshi Ashitariri.

Raantanakariri Jesoshi

18 Ipakaanakiro Jesoshi ikenkithatakaeri Ashitariri roojatzi riyataakaan-tanakina: Jesoshi, eejatzi naaka maawaeni riyotaanewo. Noerinkanaka nomontyaanakawo piryaajanteniri iitachari Sherooni. Notonkaanaki roojatzi nareetantapaaka Oriiwomashiki. Nokyaapaaki. ²Aritaki janta riyataakaapiin-tanakina Jesoshi, rootaki riyotantari riraga Joorashi, riraga aakaanterinira. ³⁻⁵Riraga jewatayitatsirini ñaanakowenantatsiri Tajorentsi pankoki eejatzi warijeey-opaeni rotyaantawakiri joraaropaeni eejatzi waariryaapaeni. Reewatapaakiri riraga Joorashi. Ramapaaki ootamentotsipaeni, oorenantyaaripaeni, rompojamentopaeni eejatzi; ipokashitapaakiri riraga Jesoshi maawaeni. Riyotaki irira iitaka ikanteriri. Riyataanaki itonkiyotawakari, ikantawakiri:

—¿Ninka paminirika?

Rakapaakiri:

—Riraga Jesoshi najareetejatzi.

Ikantawakiri:

—Naakataki.

⁶Ikanantawakariri riraga Jesoshi: “Naakataki”, roojatzi ipiyantanakawo itapiiki. Ityaapaaki maawaeni kipatsiki, tereei. ⁷Rapiitawakiri:

—¿Ninka pikowaperotzirika?

Ikantawakiri:

—Riraga Jesoshi najareetejatzi.

⁸Ikantziri:

—Tema nokantakimi: “Naaka Jesoshi”. Naakarikakya pikoyi, pishineteri riyaa-teeta irikapaeni notsipatarika.

⁹Omonkaantapaakawori ikantakiriri Jesoshi Ashitariri: “Irika pikantakinari: ‘Pikempoyeenari’, tekatsi ashironkaachani”. ¹⁰Roojatzi Peetero inojakiryaa-tanakawo ichekamento. Ithatziitawakiri ronampiri Iwinkatharite ñaanakowenantat-siripaeni, omaanta ithatziitashitawakari ikempita rakojanorikitzirika. Iwaero onam-pirentsi Maariko. ¹¹Roojatzi ikanantariri riraga Jesoshi rirori:

—Poepiyero pichekamento poyaankaero. Rootaki ikowakaakinari Pawa ra-gaetena nokemaatsitawenantaariri atziri. Eero nothañapithatari.

Raanakiri Jesoshi joraaro Aanashiki

¹²Roojatzi ragaeyantakarini riraga Jesoshi. Rirotaki agaeyanakiririni jo-raaropaeni, iwinkatharite joraaropaeni, waariryaapaeni. Roojatzi roojotanta-nakari. ¹³Ritapaentawo raanakiniri Aanashiki. Rirotaki rikonkiri Kaejashi riraga iwinkatharite ñaanakowenantatsiri iroñaaka. ¹⁴Irika rirotaki kantakiriri jewatatsiri-paeni joriiyopaeni: “Okameethatzimotzimi ikameeta shiramparinta apaani, rowaw-ijaakotantyaariri maawaeni atziripaeni eero rowamaeri oroomajatzi”.

Peetero imanakotashitakari Jesoshi

¹⁵Peetero rirotaki oyaatakowentawitanakariri riraga Jesoshi, notsipatari naaka. Riraga iwinkatharite ñaanakowenantatsiripaeni riyotana naaka rootaki ishinetanta-nari naaka nokyaantapaaka niyankiiteki ipankoki, notsipatapaakari riraga Jesoshi.

¹⁶ Omaanta riraga Peetero ikatziyapaaka ashitakontsikira jantakirowa. Niyowanee inkokironta, nokantapaakiro shentzirori ashitakontsi:

—Pishineteri irira ikye.

Okantana:

—Jee, ari.

Roojatzi ikyaakaantapaakinari riraga Peetero. ¹⁷ Rowaga onampirentsi okantawakiri:

—¿Kaarimima eerori riyotaanewo Jesoshi?

Ikantziro:

—Kaarina.

¹⁸ Okatsinkaetyaaki. Roeshitaka paamari onampirentsi paeni, eejatzi waariryaa paeni. Rakitsiyakani osheki paamariki. Eejatzi riraga Peetero itsipatapaakari maawaeni rakitsiyapaakani.

Riraga Kaejashi rojampitakiri Jesoshi

¹⁹ Riraga iwinkatharite ñaanakowenantatsiripaeni rojampitakiri Jesoshi, ikantakiri:

—¿Ninka yotaapiintziririka? ¿Oetaka piyotaapiintziriri maawaeni?

²⁰ Ikantawakiri rirori:

—Ikemakina maawaeni atziri niyotaantziri. Niyotaantapiintzi janta ipiyotapiintanta joriiyopaeni. Eejatzi niyotaantapiintzi jaga Tajorentsi pankoki. Tekatsi no-manapithatziri atziri. ²¹ ¿Litaka pojampitantanari naari? Pojampiteri irirapaeni kemakinari oetarika nokantakiriri. Riyotakiro riroripaeni.

²² Roojatzi ipajapootantanakariri apaani waariryaa katziyeenchari jaga. Ikantziri:

—¿Arima apiyathatasyaari iwinkatharite ñaanakowenantatsiri?

²³ Ikantawakiri:

—Teerika kyaaryooperotatsiri nokantakiriri, piyotakayenawo. Rooma okyaaryootzirika nokantakiriri, ¿iitaka pipajapootantanakinari?

²⁴ Rootaki riraga Aanashi rotyaanantakariri waariryaa raaneeri Jesoshi oojoteencharira janta Kaejashiki.

Rapiitzi Peetero imanakotashitakari Jesoshi

²⁵ Riraga Peetero eekiro rakitsitaya. Roojatzi ikananteetakariri:

—Tema eeroka riyotaanewo Jesoshi.

Roojatzi imanakotashita, ikantanaki:

—Kaari naaka.

²⁶ Itsipatari maawaeni janta paamariki apaani ronampiri Kaejashi. Rirotaki isheninka riraga ithatyaakempitawitakari riraga Peetero. Ikantziri:

—Eerokama noñaakiri oriiwomashiki itsipatzimi Jesoshi.

²⁷ Rapiitakiro Peetero imanakotaka. Roojatzi ñaantanaka tyaapa.

Raanakiri Jesoshi Peraatoki

²⁸ Okitejiityaanaki rookanakiro maawaeni ipanko Kaejashi. Raanakiri Jesoshi ipankoki Peraato, riraga oroomajatzi rirotaki jewawentziriri joriiyo. Kaari joriiyo, rootaki kaari ikowanta joriiyopaeni ikyaapae ipankoki. Ikantzi riraga jewatatsiri joriiyo:

—Rooteentsi owawentakotyaaari Tajorentsi aaka akenkithatakoteeri paeraniperoña aririka rawijanakiri joriyopaeni ronampiri Tajorentsi janta Ejiipitoki. Aririka aate inthomaenta ipankoki Peraato eero amatziro oya aaka, eero inaaperotee aaka Tajorentsi akameethatzi.

²⁹ Roojatzi riyowashitantanakariri Peraato. Ikantawakiri riraga amaeyakiririnira:

—¿Iitaka rantakiri irika shiramparika pamantakinariri?

³⁰ Ikantapaakiri rirori:

—Eenitatsi rantayitzirini. Eeromi rantziromi kaari kameethatatsi, eero namimirimi.

³¹ Roojatzi ikanantawitakari Peraato:

—Paaneeri eerori. Tema ojeeki jankinarentsi pashi yotayimiri powashironkaantyaariri. Pimateri eerori powashironkaeri.

Ikantapaakiri rirori:

—Tee ishineteetanari nowamaeri.

³² Rootaki ikantakiriri omonkaatantakari ikantzitakari Jesoshi. Tema ikantzitani: “Ari ikentakoteetena koroshiki”. ³³ Roojatzi ipiyantanaa Peraato ipankoki. Ikaemakaanteeri Jesoshi. Ikantziri:

—¿Eerokama jewawentziriri joriyopaeni?

³⁴ Ikantawakiri Jesoshi:

—¿Piyowitakinakya? ¿Iitaka pojampitantanari? ¿Eenitatsima paashini kamantakimiri?

³⁵ Rakanakiri:

—¿Naakama iroñaaka joriyo? Rirotaki atziri amakimiri jaka, riraga jewatayitatsirini ñaanakowenantatsiri. ¿Iitaka pantakiri ikijantakimiri maawaeni?

³⁶ Ikantawakiri riraga Jesoshi:

—Tee nopinkathariwenantzi jaka kipatsiki. Nopinkathariwenanterikami jaka, aritaki ikijakowentakinami maawaeni nonampiri: eeromi ishinetzirimi rirori riraga joriyopaeni ramakinami. Omaanta tee jaka nopinkathariwenantzi.

³⁷ Roojatzi ikanantakari:

—¿Kyaaryooma? ¿Eerokama jewaperotatsiri?

Jee, naaka jewaperotatsiri. Kyaaryo pikantakina. Nokantziri maawaeni atziri kyaaryooperotatsiri. Rootaki natziritantapaakari, rootaki nopokantakari kipatsikika. Maawaeni riraga iyotanakirori kyaaryooperotatsiri, rirotaki maawaeni aapatziyanari.

³⁸ Ikantziri riraga Peraato:

—¿Oetaka iroka pikantziri: “kyaaryooperotatsiri”?

Roojatzi riyowashitantanaari irira riraga joriyopaeni, ikantakiri maawaeni:

—Nojampitawitakimi inkaaganki, tee pikantana iitaka rantaperotakiri nowamaantyaariri.

Riraga Peraato ikowawitaka ipakayerimi Jesoshi

³⁹ Eekiro riyaatatzi ikantzi:

—Aririka omonkaatapaeya Kitejitatsiri Rawijantariri Ronampiri Tajorentsi, noeyowapiintzimiri apaani romonkeetziri. Tema aritaki okantari ameteeyarini. ¿Pikoyima noeyowaemiri jewaperotzimiri? ⁴⁰ Roojatzi ikaemantanaka maawaeni:

—Eero poeyowaanari irira, inta poeyowaenari riraga Warawaashi.

Tema irira rirotaki koshintzi.

19 Roojatzi raakaanantakariri Peraato riraga Jesoshi, ipajatakaantakiri. ²Riraga joraaro itapotayitakinirini ramantheeri kitochee okimi-witakawo tsikontochee. Ramantheetakaakariri. Ikithaatakiri kityonkamawori. ³Ipokashitapiintakiri maawaeni riraga joraaro iñaathawaetashitari ipinkathatziri, ikantajeempiyaashitapaakari:

—Eeroka jewawentziriri joriiyo nopinkathatemi. Injii, injii, injii.

Roojatzi ipajawootantapaakari rakoki. ⁴Rapiitziro riyowashitaneeeri Peraato jew-atatsiripaeni joriiyopaeni. Ikantziri:

—Rirotaki irika, napiitzimiri namaemiri. Nojampitawitakimi, omaanta tekatsi pikanteeyinani niyotantyaari iitaka pikijantakariri. Namakaanantariri pamineri eerokapaeni nopajatakaantakiri. Omaanta tee niyotzi iitakakya nowamaakaanantyaariri.

⁵Riyowanee Jesoshi rirori. Ramantheetakawo okimiwitakawo tsikontochee, ikithaatakawo kityonkamawori. Ikanteeyirini Peraato:

—Rirotaki irika. Ñaakiri, nopajatakaantakiri.

⁶Raminawakiri jewatayitsirini ñaanakowenantatsiripaeni eejatzi waariryaa-paeni. Ikaemanaki:

—¡Pikentakotakaanteri koroshiki! ¡Pikentakotakaanteri koroshiki!

Ikantziri Peraato:

—Pagaeyanakirini eeroka, pikentakotakaanteri. Nojampitawitakari, tekatsi noke-makotziri rantzi iitakakya nowamaakaanantyaariri.

⁷Ikantawakiri jewatatsiri Tajorentsipankoki:

—Eenitatsi Iwaperite Tajorentsi iyotaanari okameethatzi ikame iitajorentsi-tashita. Tema ikantzi rirori: “Naaka Itomi Tajorentsi”, rootaki okameethatantakari ikame.

Rapiitakiri riraga Peraato rojampitakiri Jesoshi

⁸Ikemantawakariri Peraato ikanteeyakiririni eekiro riyaatatzi ithaawaperotanaki.

⁹Ipiyakaanaari, ikyanee ipankoki eejatzi Jesoshi. Ikantapaeri riraga Peraato:

—¿Tsika pipoñaaka eeroka? ¿Ninkami eeroka?

Tee rakanakiri rirori.

¹⁰Roojatzi ikanantanakari:

—¿Iitaka kaari pakantana? Naaka jewatatsiri atziriki. Nokowakirika, ari nomatero nookakaakowentemi. Eejatzi okimitaka, nokowakirika, nomatero nokentakotakaan-temi koroshiki. Tema piyotakiro.

¹¹Ikantawakiri Jesoshi:

—Eeromi ishinetzimimi Tajorentsi, tekatsi pikantenami. Riraga amakaanantakinari jaka, rirotaki antaperotakirori kaari kameethatatsi.

¹²Roojatzi ikowantawitanaka Peraato ipakaerimi. Omaanta rapiitziro ikaemanaki jewatatsiripaeni joriiyopaeni:

—¡Aririka pipakaeri irira, tee pitsipaminthatari Seesari! Irika riraga kantashitachari: “Naaka jewatatsiri”. Tema rirotaki kijakiriri peewatzinkarite riraga Seesari janta Oroomaki.

Ikentakotakaantakiri riraga Jesoshi

¹³ Ikemantakari Peraato ikanteeyakiririni riyowakaaneeri Jesoshi. Janta riwetsikaetzironta, oenokamentotsi iwetsikaetziri mapi. Janta eenitatsi jeekamentotsi ijeekapiintzira Peraato ikantakowenantapiintzirira atziri. Nokantziro naaka maawaeni joriiyo: “Kawaata”.[¶] ¹⁴ Okitejitanaki Kitejitatsiri Rawijantariri Ronampiri Tajorentsi janta Ejiipitoki. Roojatzi ikanteeyantakarini Peraato:

—Rirotaki irika jewatatsiri pathi eerori.

¹⁵ Omaanta ikaemaeyanakini riroripaeni:

—¡Payeri! ¡Paanakiri janta! ¡Pikentakotakaanteri koroshiki!

Rojampitziri ikantziri:

—¿Nokentakotakaanteri piwinkatharite?

Ikantawakiri riroripaeni:

—Tee nopinkatharitakaayiri, omaanta apaniroeni Seesari nopinkatharitakaayiri.

¹⁶ Roojatzi ikantakiri joraaropaeni:

—Paaneeri pikentakoteri.

Roojatzi raantanakari.

Ikentakotakaantakiri Jesoshi janta koroshiki

¹⁷ Roojatzi raashitantanaka Jesoshi koroshi. Rookanakiro pankotsipaeni riyowakotantanaki owitheenkapaataga inkokironta antawopaeni mapi, rareetanta-paakawo tonkaariki oetachari litonakintsiki. Iitziro rowaga tonkaari joriyopaeni: “Koorikota”. ¹⁸ Aritaki ikentakotakiri koroshiki. Itsipatakari apite shirampari. Iken-takotakiri riroripaeni paashini koroshiki apite. Rowamagaetakiri Jesoshi rojatekaetakiri niyanki. Apaani rowamagaetakiri rakoperoki Jesoshi, riraga paashini ram-pateki. ¹⁹ Peraato rojankinatakaantaki kantatsiri: “Jesoshi najareetejatzi, rirotaki jewawentziriri joriyopaeni”. Ipatakotakaantakiro koroshiki. ²⁰ Okaak-intawo nampitsi aritaki ikentakotakiri Jesoshi. Osheki jewatatsiri joriyopaeni ñaanatakirori rojankinatzi. Ojankinatawitaka ipaante joriiyo, eejatzi oromajatzi eejatzi ipaanteki kireeshiyajatzi. ²¹ Riraga jewatayitatsirini ñaanakowenantatsiri joriyopaeni ikantziri Peraato:

—Tee okameethatzi pojankinatziro: “Rirotaki jewawentziriri joriyopaeni”, inta pojankinate: “Irira kantashitachari: pinkathariwentziriri joriiyo”.

²² Ikantawakiri Peraato:

—Aritaki, nomatakiro: nojankinatakaantakiro. Eero ninashitawo nojankinari.

²³ Ari ikentakotakiri joraaro. Ari ikaatzi 4 joraaro: itakariri rayitakiri ipashikari iitoki, paashini ishintoromashite, paashini ijapatote, paashini iithari eejatzi. Omaanta ipewiryaa kotari, tee oshirika inta ontyaajaampanatashita maawaeni.

²⁴ Rootaki ikanantawakagaeyakarini:

—Eero atzijagaero. Thame ñaathawaetawentyaawo ninkarika ayiterini.

Aritaki ikantari joraaro. Imonkaatakiro kantatsiri Iwaperiteki Tajorentsi, ikantzi: “Ipawakaayitawoni noethaarini. Ipankinatzenawo nopewiryaa kotari”. ²⁵ Rowaga riniro Jesoshi okatziyapaaka okaakini ikentakotakaga. Otsipatawo irentopero, roojatzi owaero Mariiya. Rootaki iina Kerejowashi. Eeniro jaga eejatzi Mariiya

[¶]19:13 Ikantziro rirori ipaanteki arameeyojatzi Kawaata: opatziito pankotsi.

makaraarajato. Eejatzi naaka nokatziya okaakini. ²⁶ Iñaanakiro Jesoshi riniro, eejatzi iñaakina naari. Ikantziro:

—Nana, ajaa, irikakya Jowa rirotaki pitomintanakyaari.

²⁷ Ikantanakina:

—Ajaa, rootaki pinironteeyari pitsipataperoteeyawo.

Roojatzi naantanaawo nopankoki noshenantawori. Ro ikanantanari tema inintashireperotakina. ²⁸ Riyotanaki Jesoshi aritaki monkaataka maawaeni. Roojatzi ikanantanaka:

—Nomiritaatyaami.

Ro ikanantari imonkaatakiro okantziri Iwaperite Tajorensi. ²⁹ Eenitatsi jaga chomokira yeekitaki kepishaari. Ijashiteetakiniri piyonkashinkanarikira. Rojataakiniri jawokiikira. Ipakotakiri ipaantekira riraga Jesoshi. ³⁰ Ratsimiyawakiromi roojatzi ikanantanaka:

—Aritaki iroñaaka, nomonkaatakiro ikowakaakinari Pawa.

Roojatzi roeyotantanaka, ikamanaki.

Rojataakiri Jesoshi

³¹ Iroñaaka riwetsikawenteeyironi joriiyo kitejiri nomakoryaantapiintari. Itzirori-imatanakirika oorya, rooteentsi areetya saawaro rootaki kitejitatsiri nomakoryaantapiintari. Tee ikowaeyini joriiyopaeni riraga kentakoeyencharini rowawijeero koroshiki, rootaki ikanteeyantakaririni Peraato:

—Pikagaakaantero iporipaeni, roojatzi pojataakaanantanakyaariri, ikamantyaari intsipaete.

³² Roojatzi riyatashitanteeyanakaririni joraaro, ikagaaporitakiri iporikira riraga tsipatakariri riraga Jesoshi. Eejatzi ikagaaporitayiteetakarini paashinipaeni. ³³ Apatziro rowashiwitapaakari Jesoshi, ikagaerimi iporikira: omaanta iñaapaakitziiri kamaki, rootaki kaari ikagaantari iporiki. ³⁴ Omaanta apaani joraaro rojataapaakiri imerikiki. Iyowaatanaki riraa tyonkinininini. Eejatzi iñaayowaatanaki. ³⁵ Naaka ñaakotakiriri, iroñaaka naaka kankotakiriri paapatziyantyaariri Jesoshi. Niyotzi kyaaryo nokantzimiri. ³⁶ Aritaki ikanteetakiriri, eejatzi omonkaataka Iwaperite Tajorensi kantatsirini: “Eero ikagaayiteetzirini itonki apaani”. ³⁷ Eenitatsi paashini jankinarentsi Iwaperiteki Tajorensi okantzi: “Aritaki ramineeteri Rotyaantanewo Tajorensi, riraga rojatagetakiri”.

Romonkeetakiri Jesoshi omookira

³⁸ Eeniro janta ijeekaki koroshiki Josee arimateeyajatzi. Riyotaanewo Jesoshi naawita, omaanta imanakiro. Ro imanantakawori ithaawantakari jewatatsiripaeni joriiyopaeni. Omaanta ishirampariwentanakiri riyatashitakiri riraga Peraato ikantapaakiri:

—Pishinetayenari Jesoshini, naaneeriita.

Ikantawakiri:

—Paaneeri.

Roojatzi riyatantanaka ragaateri. ³⁹ Itsipatanakari riraga Nikoreemo. Rirotaki jatashitziriri paerani Jesoshi tsiteniriki. Raakotanakiniri itziritantyaariri. Imae-mañaatziro owaa inchato owaero miira, eejatzi opane inchato owaero aaroe. Aamaashita okaatzi otenatzi 30 kiiro. ⁴⁰ Ragaetaatziri Jesoshini. Ro tokoyatha rap-

ineetakotantakariri, itsipatakiro kajankari. Rootaki rametari jorriyopaeni aririka riwetsikeri kamatsiri. ⁴¹Ojeekinta pankirentsi okaakini ikentakoeyakirininta koroshiki. Janta pankirentsi ojeekinta rowanteetyaariri, owakiririka imokaetzirika. ⁴²Rooteentsi itziroryaanaki oorya, omonkaatantyaari kitejiri amakoryaantapiintari. Iñaakiro Josee okaakinitaki omoo. Rootaki rowantakariri Jesoshini janta. Ari ipinaashitanakiri mapi omooki. Ipiyanaa maawaeni pankotsiki.

Okowawitari Mariiya Jesoshini

20 Otominkotapaaki. Rooteentsi okitejitzimate iyaatakaakiro Mariiya makaraarajato janta omooki rowawitakarinta Jesoshini. Oñaapaakiro ookanaka mapi rashitakotantawitakariri. ²Oñaapaakiro inthomaenta omooki. Tee oñiiri Jesoshini. Tekatsi. Oshiyakaanakawo roori. Ari areetapaaka pankotsiki tsikarika nojeeki naaka eejatzi Peetero, okamantapaakina:

—Tekatsi Jesoshini omooki. Tema ragaetaneeri. Tee ayotzi tsikarika owaetakiri.

³Okamantapaakina, niyaatantanakari naaka eejatzi Peetero. Niyaatanaki rowawiteetakarinta. ⁴Noshiyanaka apite, omaanta nanaakotakiri Peetero. ⁵Niyowaapaaki noeyotapaaka naminantapaakari inthomaenta. Noñiiri tokoyatha ookanaka omooki, omaanta tee nokyaapae. Tekatsi iwatha Jesoshini. ⁶Rimpaetapaaki ipokaapaaki riraga Peetero. Rirotaki kyaapaentsiri inthomaenta. Roojatzi iñaapaakiro tokoyatha. ⁷Eejatzi rowaga paaño opashikantawitakariri iitoki, tee otsipatawo tokoyatha. Apitziwita ookashitanaka roori. ⁸Ari nokyaanaki naaka, noñaakiro, roojatzi niyotantanakari piriintanaa Jesoshi. ⁹Tekiraata nokenkithashireeyironi Iwaperite Tajorentsi kantatsiri: “Ikamakirika Rotyaantanewo Tajorentsi, aritaki ipiriintanee”. ¹⁰Noñaapaakiro, nopiyanaka nopankoki.

Aminawakiri Mariiya Jesoshi

(Mr. 16.9-11)

¹¹Omaanta Mariiya makaraarajato opiya omooki eejatzi katziyeencharira inkokiroeni, irakotakari riraga Jesoshini. Oeyotanaka, aminanaki inthomaenta. ¹²Oñaakiri apite ronampiri Tajorentsi, ikithaatawo kitamaari. Ijeekaki rowawiteetakarinta Jesoshini. Ijeekaki apaani iitokira rowawitakarira Jesoshini, paashini iitzi.

¹³Ikantziro:

—Tsinani, ¿iitaka piraantari?

Okantawakiri irowa:

—Ragaetanakiri Nowinkathariteni. Tee niyotzi tsikarika rowaetakiri.

¹⁴Roojatzi opithokaantanaka. Oñaamacheetawakari riraga Jesoshi ikatziyapaaka, omaanta tee iyotawakiri.

¹⁵Ikantziro:

—Tsinani, ¿iitaka piraantari? ¿Ninka pikoyirika?

Oetakaashiwitakariri irira rirotaki thamaetakotzirori pankirentsi paeni. Okantziro:

—¿Erokama aanakiriri Nowinkathariteni? Pikamantenaata tsikarika powakiri.

Aritaki naakiteri naari.

¹⁶Ikantziro:

—Mariiya.

Opithokanaka, okantawakiri:

—¡Iyotaanari!

¹⁷ Okimoshiryaantari okenkithashireeya ipiyaka. Oerikawakiri. Roojatzi awithak-
itantawakariri. Ikantziro:

—Pipankaena, eero poteyaana. Tekiraata noenokana Pawaki. Iroñaaka nokowaki
piyaatashiteri maawaeni aapatziyanari, pikamantapaakiri maawaeni rooteentsi
noenokaeya Pawaki. Tema rirotaki Tajorentsi. Tema rirojatzi Piri eeroka, piyotziri
rirotaki Tajorentsi, rootaki pipinkathatariri.

¹⁸ Roojatzi opokashitantaanari naaka, eejatzi paashini riyotaanewopaeni, oka-
mantapaakina maawaeni:

—Noñagaerikya Awinkatharite.

Eejatzi okamantapaakina okaatzi ikantayitakirorini rirori.

Ritapaakari Jesoshi, roñaagaeyarini riyotaanewo

¹⁹ Itsiteniityaanaki oorya, nopiyoteeyakani, nokaatakiri paashini riyotaanewo.
Nothaawantari jewawentziriripaeni joriyopaeni, riraga owamaakaantakiririni Je-
soshini, rootaki noyaawitantakawori ashitakontsi. Romapokashitapaakina riraga Je-
soshi ikatziyapaaka niyanki. Ikantapaakina maawaeni:

—Pikimoshireeyanakini maawaeni.

²⁰ Roojatzi roñaagantapaakinawori maawaeni rako eejatzi imerikiki. Noñaawakiri
maawaeni rirotaki Nowinkatharite, roojatzi nokimoshiryaantanaka maawaeni.

²¹ Rapiitakina:

—Pikimoshireeyanakini maawaeni. Rirotaki paerani otyaantakinari Pawa, eejatzi
eerori iroñaaka nokimitemi eeroka, notyaantemi.

²² Roojatzi itajonkantanakina maawaeni, joo. Ikantzi:

—Pagaero Ishire Tajorentsi, kijokiro owaeyanakimini maawaeni. ²³ Piñaakiri
atziri raapatziyaperotakina, roojatzi pikanantyaariri: “Ikamintheemi Tajorentsi
eerori, eero ikijawentzimirotantyaariri”. Rootaki ikaminthaaperotantyaariri
Pawa riraga pikantziri. Pikanteririka paashini atziri: “Tee paapatziyari Jesoshi,
rootaki ikijawenantemirori Tajorentsi”, aritaki paata ikijawentakimiro.

Ikanteeyakirini Tomashi: “Noñeeyakirinikya Awinkatharite”

²⁴ Ipokashitanteeyakinarini, tee añiiri Tomashi, riraga iiteetziri Tsipantzi: apaani
peyeenchari. ²⁵ Ipokantapaakari irira, nokamanantawakari:

—Noñeeyakirinikya Awinkatharite.

Omaanta ikantana:

—¿Kyaaryo? Tee naapatziyawo. Nokoyi noñeero rako, tsikarika ikyaaki kiraawo,
nokoyi nomonkeero nakoempeki. Eejatzi nokoyi nomonkeero nako imerikiki.
Eerorika nomonkiiro, eero naapatziyawo.

Rapiitakiri iñeeyakirini riyotaanewo riraga Jesoshi

²⁶ Awijanaki apaani tominko, ari napiitziro nopiyoteeyanakani pankotsiki, it-
sipatakina maawaeni riraga Tomashi. Oshekini nothaawantakari maawaeni ki-
janakinari, rootaki napiitantakawori noyaawitantakawori ashitakontsi. Rapiita-
paakina romapokapaakina riraga Jesoshi, ikatziyashitapaaka niyanki. Ikantapaak-
ina maawaeni:

—Pikimoshiryaanakyaroña maawaeni.

²⁷ Roojatzi ikanantapaakari riraga Tomashi:

—Paminero nako. Pakote, pomonkeero pakoempeki jaka. Pakote, eejatzi pomonkeero pako numerikikika. Eero pitheenkana, inta paapatziyena.

²⁸ Roojatzi ikanantawakari riraga Tomashi:

—Eerokaperotaki Nowinkatharite, eerokaperotaki Notajorentsita.

²⁹ Ikantapaakiri:

—Iroñaaka piñaakina, rootaki paapatziyantakinari. Eenitatsi kaari ñaanari, omaanta raapatziyeeyakinani: nokimoshireperotakaanakiri maawaeni irikapaeni.

³⁰ Oshekini itajonkantayitakini riraga Jesoshi. Naaka maawaeni riyotaanewo, noñeeyakirini, omaanta tee nojankinatziro maawaeni jaka. ³¹ Ro nojankinatantakawori iroka paapatziyantaariri maawaeni riraga Jesoshi rirotaki Rotyaantanewo Tajorentsi, riraga Itomi. Aririka paapatziyakaari, aritaki rowañaakimi pikantyaani ijeekakaayemi rirori.

Rapiitziri riyotaanewo 7 iñaakiri Jesoshi janta Karireeyaki

21 Nokanta nopiyeeyanaani naakapaeni riyotaanewo janta Karireeyaki. Roojatzi rapiitana roñaagapaana riraga Jesoshi, eejatzi paashinipaeni riyotaanewo. Noñeeyawaerini othapyaakiini inkaareki Teweeryashiki. Iitziro eejatzi Inkaare Karireeya. Aritaki okantakari. ² Nopiyoteeyakani, naaka itomi apite Sewereeyo. Nokaateeyirini Peetero, eejatzi riraga Tomashi. Itsipatana Nataneeri, riraga karireeyajatzi poñaachari Kanaaki. Eejatzi eenitatsi apite paashini riyotaanewo Jesoshi. Nopiyotaka maawaeni. ³ Ikantana Peetero:

—Niyaate noshiryaate.

Nokanteeyanakirini:

—Eejatzi naari.

Ari niyaateyanakini. Noteteeyapaakani maawaeni pitotsiki. Noshiryaataawitaka, roojatzi nokitejitakotantaka. Tekatsi nayi. ⁴ Okitejitanaki ikatziyapaaka riraga Jesoshi othapyaakiini. Tee niyoteeyawakirini.

⁵ Ikantapaakina:

—Notsipaminthari, ¿Paaki shima?

Nokantawakiri:

—Tekatsi.

⁶ Ikantakina:

—Apawo pishiryaate pakoperoki, aritaki paaki.

Ari noshiryaatanaki maawaeni. Naaki oshekiniroña shima, tee naawyaakotziri notetakoteri nopitoki. ⁷ Naaka nokantziri Peetero:

—Jaa, rirotakimakya Awinkatharite.

Ari ikithaatanakawo rirori iithaari. Ipiinkashitanakiri ramaatanaki othapyaakiinira raatapaaka. ⁸ Nimpaetakotapae naakapaeni, nonoshikakotziri shima. Okaakitapae othapyaakiini, aamaashitaka okaatzi 100 meetero. ⁹ Nomitaanaki maawaeni omerikyaataki othapyaakiiniki. Noñaapaaki paamari, itashitziri shima. Eenitatsi eejatzi paa. ¹⁰ Ikantawakina:

—Pamagaantakinari iroñaaka shima pishiryaatakirira.

¹¹ Rapiitziro rotetapaa Peetero pitotsikira inoshikaatakotapaakiri shima ishiryaatementoki kipatsiki. Yeekiperotaki antariipaeni shima, ikaatzi 153. Oshekiperoroña omaanta tee opejanaki noshiryaatemento. ¹²⁻¹³ Ikantawakina:

—Ajaa, poya.

Ikagaakinawo paa eejatzi ikagaakinari shima. Nowaeyakarini maawaeni. Nothaawantakarini nokanterimi: “¿Ninkamika”? Maawaeni niyotawakiri rirotaki Awinkatharite. ¹⁴Ikamaki chapinki Jesoshi, ipiriintanaa. Rootaki roñaagaana eejatzi maawaeni riyotaanewo. Iroñaaka okaatzi 3 roñaagaana naakapaeni.

Riraga Jesoshi ikenkithataakaakiri Peetero

¹⁵Nowaeyakani maawaeni. Roojatzi rojampitantakarini Jesoshi riraga Shimo, iitziri Peetero:

—Peetero, ¿panaakotakiri irikapaeni, pinintashireperotana eeroka?

Ikantawakiri rirori:

—Eeroka, Nowinkatharite, yotatsiri nonintzimi.

Ikantanakiri:

—Piyoteeri riraga aapatziyanari: tema ari roshiyakyaari nashi nowishaanite.

¹⁶Rapiitakiri, ikantawakiri:

—¿Pinintashiretana?

Rapiitawakiri ikantawakiri:

—Jee, Nowinkatharite, eeroka yotatsiri nonintashiretzimirika.

Ikantziri:

—Pikempoyeenari maawaeni ameenteeyakinarini.

¹⁷Rapiitziro rojampitziri, tres-tapaentsiri. Ikantziri:

—¿Pineshironkatanama?

Roojatzi rowashirewaetantanaka Peetero. Tema ro rowashiretantakarini okaatzi 3 rojampitziri Jesoshi okimitaka chapinki riraga Peetero imanakotashitaka okaatzi 3. Ikantawakiri:

—Eerokakya, Nowinkatharite, yotzirorikya maawaenikya. Piyotana eeroka nonintashiriimirika eechonkiini.

Ikantziri:

—Pikempoyeeri kameetharini maawaeni aapatziyanari. Tema roshiyawitakaari nowishate. Piyotakoperotakina. ¹⁸Kyaaryootakini iroka nokantemiri: paerani, eeniro pewankariwaetzini, pikithaatapiintawoni piithaari. Piyaatapiintayitzini tsikarika pikoyiri piyaate: tekatsi atziri kantemini: “Eero piyaatzi”. Omaanta aririka pantyashipariperotapaaki, pakote pakoki, roojoteetemi, ikithaatemi paashinipaeni. Raanakimi janta tsikarika tee pikowawita piyaate.

¹⁹Aritakini ikantakiri. Riyotaakiri tsika ikantyaari rowamagaetantyaarini Peetero iinja. Aririka iñeeteri ikamaki, riyotanaki maawaeni iñaaperotakiri Tajorentsi ikameethatzi. Roojatzi ikanantanakyaari:

—Thame, poyaatanakina.

²⁰Ipthokanaka Peetero. Iñaakina noyaatanakiri, rooma naaka riyotaanewo Jesoshi inintaperotziri. Chapinki nowakagaeyantakaririni Jesoshi, naaka ojampitakiriri: “Nowinkatharite, ¿ninka aakaanteminika?” ²¹Iñaantakinari Peetero, rookotana, eejatzi ikantziri Jesoshi:

—Nowinkatharite, ¿tsika ikanteeterika iinja riraganki?

²²Ikantawakiri:

—Nokoyirika ijeekanakiita jaka roojatzi nopiyanteeyaari, eero pikenkithashiryaaakotari. Omaanta eeroka poyaatenaata.

²³Rowaagaeyakinirini maawaeni paashinipaeni aapatziyariri Jesoshi okaatzi ikantziriri irira. Iitashiwitaka irira eero nokami. Omaanta tee ikantzi Jesoshi: “Eero ikami Jowa”. Inta ikantawitari: “Nokoyirika ijeekanakiita jaka roojatzi nopiyantakyaari, eero pikenkithashiryaakotari”.

²⁴Naakapero riyotaanewo riraga Jesoshi, jankinatziroori iroka. Noñiuro maawaeni. Niyoteeyakini kyaaryooperotaki maawaeni iroka nojankinatakiri. ²⁵Teera nothotzi-iro nojankinatziro maawaeni rantayitakirini Jesoshi. Arimi ojankinatayitakotyaami maawaeni, rantayitakirini, naamaashitya ari iyeekitakiromi maawaeni kipatsi iñaanamentopaeni.

Ari okaatzi.

Naaka jankinatziroori:

Jowa

RANTAYITAKIRINI ROTYAANTANEWO JESOSHI

Rookashi rapiiteeniri rojankinatakaniri Teyoojiro

1 Nokoyi niwethatemi, nonintanewo Teyoojiro. ¿Tekatsima oyemini? Naaka kameetha. Paerani nitantakawori nojankinatantakimirori, niyotaantakimirori osheki rantayitzirini Jesoshi. Eejatzi niyotaantakimirori osheki riyotaantayitzirini. ²⁻³ Ari iñaashitzimaetakawo ikamakira, ari rañaagae, roojatzi roñaagantapaakariri riyotaanewopaeni. Osheki iñaakotapiinteeyirini rantapaakiri rirori, rootaki riyoperotantariri rañaagae. Okaatzi 40 kitejiri roñaagapiinantariri. Ikenkithatakotziri tsikarika ikanta Tajorentsi reewawenantzi. Rotyaantanakiri riyotaanewopaeni riyoteeri paashini atziri oetarika ikowakaakiriri ranteri. Ro kantziriri Ishire Tajorentsi. Roojatzi riraga Tajorentsi raaneeri Itomi jenokinta, roojatzi noweyaantakawori nokenkithatakotakiri paerani. Iroñaaka eekiro niyaatatzi nowaayemiro nokantemi rantziri riraga rotyaantaneewopaeni Jesoshi, riraga otyaantanakiriri paerani.

⁴ Apaani kitejiri, tekira riyaaatee jenokinta, ikaatakagaeyakirini Jesoshi eejatzi riyotaanewopaeni ikantaperotakiri riraga Jesoshi:

—Eero pookanakiro Jerojareeki, nokowaki poyaawakiroota ikashiyakaakimiro Ashitanari, rowaga pikemakinari chapinki nokantzitakimiriroña. ⁵ Riraga Jowani ikaawoshitakotzimiri Tajorentsi iñaaki, riyotantakari atziri paapatziyari Tajorentsi. Omaanta eero ojamanitzi opokashitemi Ishire Tajorentsi, okithaatakaapaakimi, riyotantyaari atziri kyaaryo pikemijantaperotakina naari.

Roenokantanakari Jesoshi jenokinta

⁶ Paashini kitejiri ipiyotawenteeyakarini Jesoshi riyotaanewopaeni eejatzi paashinipaeni aapatziyariri janta tonkaariki owaero Oriiwomashi. Rojampiteeyirini. Ikantziri apaani:

—Nowinkatharite, aaka isheninkani riraga achariniiteni Ishireeyerini. Paerani ijeekawitani jewawenantatsiripaeni achariniitenipaeni; omaanta iroñaakaroña tekatsi. ¿Arima iroñaaka pikanteri paashini reewawenteeyenani? Osheki nokowaki.

⁷ Ikantawakiri:

—Tee ikowakayimi Ashitanari piyotero tsikarika okaate. Ojamanitatziirika rooma tsikarika okaate. Apatziro Ashitanarikya apaniroeni kantatsini. ⁸ Iinja itajonkawenteeyeminiita eejatzi opokashiteeyemini Ishire. Omatakayemi, rootaki nokowakaakimiri pikenkithatakotena jaga Jerojareeki, eejatzi pithotyaanakiro Joreeyaki pikenkithatakotena. Eejatzi pikenkithatakotena janta Jamaaryaki, eejatzi pithotyaanakiro maawaeni paashinipaenikinta kipatsikinta, pikenkithatakotena. Tsikarika piyaate nokowaki pikenkithatakotena.

⁹ Rootaki ikantanakiriri Jesoshi. Ari ramineeyawakirini maawaeni, roojatzi roenokantana jenoki, ipeyimotanakari menkoriki. ¹⁰ Ari ramineeyanakirini jenoki joreririri, jatanaki. Ari romapokapaakiri apite ronampiri Tajorentsi, ikatziyimoeypaakarini. Ikimitapaakari shirampari; kitamaamawori imaatha. ¹¹ Ikantapaakiri:

—¿Eeniromi, karireeyajatzi? ¿Iitaka eekiro paminanta jenoki? Piñaawakiri riraga Jesoshi roenokanaka jenokinta. Eejatzi ipiye paata. Aririka ipiye, ikimitapaeya iroñaaka riyaaantanaari.

¹²Roojatzi roerinkantanaa taapiki, ipiyeyanaani Jerojareeki riraga rotyaantanewo Jesoshi kimitaka apaani kiroometero. Okaakini Jerojaree, tee inteenaperotzi.

¹³Ari rareteeyapaakani, rateeteeyapaakini oshitamenkota jenoki. Janta imaapi-inteeyininta riraga Peetero, eejatzi Jowa, Jantyaako, Antereeshi, Jiripi, Tomashi, Waritoromee, Mateeyo, Jantyaako (riraga itomi Arijeeyo), Shimo (riraga kathaap-erotzinkari antayitzirorini oetarikapaeni), eejatzi Joorashi (riraga itomi paashini Jantyaako), imaapiinteeyini maawaeni. ¹⁴Ari rapiitapiinteeyironi ipiyoteeyani eejatzi ikenkithatakagaeyirini Tajorentsi. Itsipateeyarini rirentzipaeni Jesoshi, eejatzi riniro rowaga Mariiya, eejatzi paashinipaeni tsinani. Aritaki ikantani ikenkithatakaapiinteeyirini Tajorentsi.

Riyoyaayitantakaririni Mateeyashi poyaatariri Joorashini

¹⁵Ari paashini kitejiri ikatziyanaka riraga Peetero ikatziyimoteeyanakarini iyemi-jantzinkaritepaeni. Aamashitya ikaateeyini 120. ¹⁶Ikantzi:

—Nojoriyotzinkaritepaeni, okameethatzi amonkaatero okantzirini Iwaperite Tajorentsi. Paerani iyoteerini Ishire Tajorentsi Iraviirini ikenkithatakotantaririni Joorashini: riraga jewateeyakiririni agaeyakiririni Jesoshi. ¹⁷Aritaki akaateeyawitariniroña. Paerani itsipateeyawiteeni rantawaetakaawitakina. ¹⁸Omaanta raakaantashitaari Awinkatharite, ipinatashiteetawitakari koriki. Raawitakari, roojatzi roepiyeeniri, rirotaiki koriki ramananteetawitakari kipatsi. Roojatzi irira ishirikantanaka, shirik; ithatanaka. Roojatzi ithatyaakotantanaka, thatzik; ipityaankanaka; roojatzi ikotaantapaaka imotziki, waag, iyowapaaki isheeto. ¹⁹Riyoteeyakiririni maawaeni jerojareejatzi. Rootaki iitanteetawori kipatsi ramananteetzi Asheererama. Akantziro apaanteki aaka: “Iwinawoni Jesoshi rowamaanteetawitakariri”. ²⁰Aritaki paerani rojankinateetziironi mampaantsi kantatsiri: “Okaankipankotanaki ipankoni aakaanterini Awinkatharite, tekatsi jeekantzityaarini”. Eejatzi okantzini mampaantsi: “Okameethatzi eeniro poyaatyaarini kenkithatakaanantatsini”. ^{21–22}Iroñaaka thame akanteri paashini: “Pipoyaatyaari Joorashini”: tema rootaki ikowakaakaeri Tajorentsi. Rirotaiki akanteri tsipatapiinteeyeerini paerani: ñaaperotziriri Jowani ikaawoshitantzini, eejatzi ñaapiintziriri Jesoshi. Akowaki ñaakiriri rañaagae eejatzi riyaatanee jenokinta: akanteri ikaateeyeeni akenkithatakoeyerini Jesoshi. ¿Ninka akanterika iroñaaka ipoyaatyaari? ²³Ari ikantzi paashini:

—Rirorika irika Josee Warajawaashi, iiteetziri eejatzi Jooshito. Teerika irira, rirorika irika Mateeyashika. Ari ikaemiri apite:

—Pipokanaki jaka niyanki. ^{24–25}Roojatzi ikenkithatakaeri Tajorentsi, ikantziri:

—Nowinkatharite, eerokakya iyotzirori tsika ikanteeyarini maawaeni atziri rajankaneki. Eeniro irika apite. Piyotakayenari ninkarika pikowakayaari eeroka poyaatyaarini Joorashini. Tekatsi ikanta iroñaaka rirori ikenkithatee eejatzi ranantee: tema kamaki rirori, jataki janta paamariki kaari tsiwakanitatsini.

²⁶Roojatzi iñaathawaetaka, tema riyoyaakiri Mateeyashi. Ari ikaatawitani chapinki rotyaantanewo Jesoshi 11. Iroñaaka ikaateeyeeni eejatzi 12.

Kitejiri iiteetziri: “Pentekoshiteshi”

2 Ari iroñaaka omonkaatapaaka kitejiri iiteetziro: “Pentekoshiteshi”. Ari ipiyoteeyakani Jerojareeki maawaeni aapatziyariri Jesoshi. ²Omapokashitapaakari, ikemawakiro oshiyaawitawori antawo tampyaa, opomatapaaki, moo. Opoñaanaka jenokinta, othotyapaakiro pankotsi ijeekaeyantarini. ³Eejatzi okoñaatzimotashitapaakari oshiyaawitakawori paamari, otsiparyagaeyapaakani ojeekanteeyapaakarini iitokipaeni maawaeni jeekaentsiri. ⁴Okithaatakagaeyapaakarini Ishire Tajorentsi. Roojatzi iñaawaetantanakawo inashitachari paantentsipaeni tekatsi iyoteerini, imateeyakironi rowaga oñaawaetakaapaakiri Ishire Tajorentsi.

⁵Ari ijeeke janta Jerojareeki joriyopaeni, aapatziyaperotawori rojankinarini Moeseeshi, ipoñaayitanakani paashinipaeni kipatsiki, tsikarika. ⁶Ikemanteeyawakaririni iñaawaeteeyanakirini, rootaki ipiyotawentapaakari osheki atziri. Ikemaeyapaakironi ipaantepero. Tee riyotakotapaeri. ⁷Rotsikanatakari, ikenkithashireeyapaakani rojampitawakagaeyapaakani:

—Tema maawaeni riraga ñaawaeteentsirika rirotaki karireeyajatzi. ⁸¿Tsika akantaka akemanteeyanakaworini maawaeni apaanteperopaeni? ⁹Iroñaaka akaateeyakirini paaratyajatzi, meryaajatzi, eraamajatzi. Eejatzi eenitatsi jeekatsiri Mesopotaamiyaki, Joreeyaki, Kaparooshiyaki, Poontoki, Aashiyaki, ¹⁰Jiriijiyaki, Pampiiriyaaki, Ejiipitoki. Eejatzi akaateeyakirini poñaayiteencharini okaakintapae Shireeneki, janta kipatsiki owaero Riiwya. Eejatzi eenitatsi areetantachari poñaayitacharini Oroomaki joriyopaeni eejatzi peyeenchari joriiyo. ¹¹Akaateeyakirini joriyoperotatsiri eejatzi peyaachari joriiyo. Akaateeyirini kireeshiyajatzi eejatzi araawyajatzi. Akemaperoyakironi ashi apaantepero omawitya inashita atziri rashi ipaantepaeni ikemayitzironi. ¹²Ari rotsikanateeyanakarini oshekyantzi atziri, tee riyotakotziri. Rojampitawakagaeyanakani:

—¿Tsika akantaka akemantawori apaantepero?

¹³Omaanta paashinipaeni, ishirontawenteeyanakarini, ikantzi:

—Ishinkiteeyakani irinta, injii, injii.

¹⁴Ari eeniro janta riraga Peetero, ikaateeyirini paashinipaeni rotyaantanewo Jesoshi. Itacheronkawaantetanaki ikantanakiri:

—Nojoriyotzinkaritepaeni, maawaeni eeroka jeekatsiripaeni jaka Jerojareeki, piyoteeyawakironi iroka nokantemiri, pikemijanteeyawakinani. ¹⁵Piitashiteeyawitakarini ishinkiteeyakani irikapaeni. Omaanta tee ishinkiteeyani. Jaka aepatsiteki tema ishinkitapiinteeyani atziri tsiteniriki, omaanta kitejiriki eero ishinkita. Tema iroñaaka tekira ijenokitapaaki oorya. Tekira omonkaata ishinkitapiinteeta, ¹⁶omaanta iroka pikemakiri ikantakotziri kamanantzirorini iñaani Tajorentsipero iitachari Joeri paerani, tema rojankinatzitakawoni oetarika ikantziri Tajorentsi. ¹⁷Ikantzi Tajorentsi: “Iinja iñeero maawaeni atziri notyaanteniri Noshire. Okamantakaayiterini noñaani pitomipaeni, pishintopaeni. Riraga ewankaripaeni niyotakaeri oetarikapaeni rajankaneki. Eejatzi Ishire Tajorentsi oñaagayitakirini antyashiparipaeni oetarikapaeni, kimiwitaka imishiwaetatzii. ¹⁸Eejatzi maawaeni aapatziyenani shiramparipaeni, tsinanipaeni, notyaanteniri Noshire, ikenkithatakotanenari. ¹⁹Ari nomatero iinja kaari piñaapiintzi jenoki eejatzi jaka kipatsikika: potsikanatanakyaawo. Aritaki piñeeyeroni iinja riraani oshekini kamaentsiri,

eejatzí piñaawakíro otagaeyanakyaaani pankotsipaeni: oshekipero okachaaperotanaki. ²⁰ Nityaawo noetsiwakanakiri oorya; eejatzí riraga kashiri, ikityonkatanaki, roshiyanyakyaawo iraañsi. Roojatzí omonkaatapaakya kitejiri rareetantapaakyaari Piwinkatharite reewatawenterí maawaeni atziri. Osheki imatapaakíro, ikan-takoeyantyaaririni irira. ²¹ Omaanta rowawijaakoeyirini maawaeni atziri ikantzí: ‘Nowinkatharite, powawijaakotena’”.

Rootakí rojankinatzirini Joeri.

²² Eekíro ikantzí Peetero:

—Nojoriyotzinkarite, pikemijantawakíro iroka nokantemirí, nokenkithatako-terí Jesoshi, riraga najareetejatzí. Itajonkantayitzini, imatayitakirini kaari añaapi-intzí. Eejatzí imatayitakirini oetaríkapaeni, ayotantarí itajoreñsiperotakí. Tema piñaapiinteeyakirini eerorí, piyotakíroña. Tema rírotakí Tajoreñsi matakaakirirí. ²³ Paerani arítakí ríyotakotzitarini irira, ikantzítani: “Aritakí okantyaari, ipiman-teeterí riraga Jesoshi”. Rírotakí atziri kaari kameethatatsí owamaakirirí, omaanta eerokapaeni pikentakotakaanteeyakirini, powamaakaanteeyakirini.

²⁴ Ari osheki ikemaatsítayítakawoni, ikamaperowítaka. Omaanta rowañaagaeri eejatzí Tajoreñsi, tee ikowakayirí eekíro ikamaperotatyé. ²⁵ Tema rojankinatzitakawoni paeraniperoroña Iraviirí iñaani Jesoshi:

“Niyotakí kijokíro rowakina Ashitanari, ijeekakí nakoperokí ramítakotapiin-takina, kaari nothaawantya. ^{26–27} Osheki nokimoshirewentakirí, rootakí nokanantarí: ‘Pawa, osheki niweshíryaaka. Niyotakí eero pookana janta jaawíkinta. Eejatzí eero pishinetana nopathayí paata, tema piñaaperotana nokameethatzí. Niyotakí pimatakaakinawo iroka pikantakinari. ²⁸ Piyotakaakinawo nokantyaani nañaaperotanakí, kijokíro owawakaeya, nokantyaani niweshíryaawentanakimí’”.

Rootakí iñaani Jesoshi rojankinatzirini Iraviirí.

²⁹ Eekíro rowaaganakitziro Peetero:

—Iroñaaka, nojoriyotzinkarite, piyotaperotziro nokamantaperotemí ikamakí achariniitení riraga Iraviirini, ikitataka. Eenitatsíra iroñaaka ikitatakanta. ³⁰ Kamanantzírorí rinawítani. Ríyotaperotzironí ikantaperotzirirí Tajoreñsi: “Kyaaryootakí iroka nokamantaperotemirí, eero namatawítzimi. Iinja reewawenante pijori-yotzinkaríperote, poyaatemini”. ³¹ Ñaakíro, tekirani ipiriintaani Rotyaantanewo Tajoreñsi, omaanta ríyotakotzítakarini Iraviirí. Tema rojankinatzitakani: “Ikante Rotyaantanewo Tajoreñsi: ‘Pawa, niyotakí eero pookana janta jaawíkí, eejatzí eero pishinetana nopathayé’”.

³² Rírotakí Jesoshi piriinteerirí Tajoreñsi. Aritakí noñeeyakirini naari, iroñaaka nokamantaperotakimíro. ³³ Aritakí raawaerí janta rakoperokí, ikaatantapaakarirí reewawenantzí. Eejatzí okithaatakaakari Jesoshi Ishire Tajoreñsi, rowaga ikashiyakaakirirí Irirí. Iroñaakakya, rotyaanteeyakinawoni naari jaka: rootakí piñaanteeyakinariní eejatzí pikemaeyantakinariní. ^{34–35} Pamine, tee ríro kenkithatakotachani riraga Iraviirí paerani, inta ikenkithatakotzírí Rotyaantanewo Tajoreñsi. Tee roenokaeya irira Iraviirini jenokinta inta riraga Rotyaantanewo Tajoreñsi. Tema rojankinatzitani rírorí paerani: “Irirá Pawa Tajoreñsi rírotakí kantzirirí Awinkatharite riraga Rotyaantanewo Tajoreñsi: ‘Píjeekapae jaka nakoperokí, píkaatena eewawenante roojatzí iñaaperoeyantemirini paata maawaeni kijeeyawítzimirini’”.

³⁶ Eekiro ikamantanakiri Peetero:

—Tema aakateeyakini icharineeteni Ishireeyerini. Kameetha riyoperoeyeroni maawaeni ajoriiyotzinkarite iroka nokantakimiri: pikentakotakaantawitakari Jesoshi, omaanta ipiriinteeri Tajorentsi, kyaaryo ipeyawaeri eejatzi Jewawenantatsiri, eejatzi Rotyaantanewo, kimitaka ikashiyakaakiriri achariniitani paerani.

³⁷ Ikemanteeyawakaworini iroka, osheki ikenkithashiryaaaperoeyanakani. Riyotakoperotanaka kyaaryo rantziro kaari kameethatatsi. Rojampiteeyirini Peetero eejatzi paashinipaeni rotyaantanewo:

—Nojoriiyotzinkarite, ŷtsika nokanteeyaanika aritakima ikaminthagaena Tajorentsi?

³⁸ Rakanakiri:

—Pikenkithashiryaaagaeyakya, eero pikimitaaga paerani. Kameetha paapatziyari Jesokirishito eejatzi pikaawoshitakowentyaari Tajorentsi riyotantyaari atziri paapatziyari Jesoshi. Rootaki ikaminthaanteeyemirini Tajorentsi, eero rapiteemiro ikenkithashiryaaakotzimiroña eejatzi kaari kameethatatsi panteeyawitakarini. Rootaki okithaataakantakimiri Ishire rotyaantzimiri. ³⁹ Rootaki ikashiyakaagaeyakimirini eerori; eejatzi ikashiyakaagaeyakirini rirori pisheninkatanakyaarini iinja, eejatzi maawaeni atziri jeekayitatsirini paashinipaeni kipatsiki. Rootaki ikashiyakaagaeyakaerini maawaeni; rootaki ikowakagaeyakaeri Awinkatharite, aririka aapatziyeeyaarini.

⁴⁰ Osheki paashini ikamantaperoeyiririni, ikowaki raapatziyakaaperotyaaari. Eejatzi iroka ikantakiriri:

—Pookero kaari kameethatatsiri pantziri ari rowawijaakoteemi Tajorentsi. Rootaki eero rowashironkaantzimi paata.

⁴¹ Ari ikemaperotakiro oetarika ikantakiri riraga Peetero, raapatziyawakawo ari ikaawoshitawentakari Tajorentsi, aamashitya ikaateeyakini 3.000. ⁴² Ikantateeyeaani ikemijantaperoeyirini iroka riyotagaeyiririni. Ikantateeyeaani kameetha ikimitawakagaeyakani: itsipatawakagaeyakani rakiyotawakaeyani owanawontsi, ikenkithashireeyantakaririni riraga kamawenteeyakiririni, eejatzi ramanapiinteeyirini Tajorentsi.

Ijeeki kameetha riraga aapatziyariri Jesoshi

⁴³ Riraga rotyaantanewo Jesoshi rantapiintakiniri atziripaeni kaari ñaapiinteeyirorini eejatzi imatayitakironi oetarika riyotantanakariri kyaaryo itsipatari Tajorentsi. Osheki rotsikanatanakari maawaeni atziri, ikantzi:

—Imatakaakiri Tajorentsi aapatziyariri Jesoshi. ⁴⁴ Ari ikimitawakaeyakani irirapaeni. Tee ithaawakaeyawoni oetarikapaeni, omaanta ipawakaapiinta tzimimotayitziririni, oetarikapaeni. ⁴⁵ Ipimanteeyironi rowaagawo eejatzi iipatsite. Ipagaanteeyakirini iyorikite maawaeni aapatziyariri Jesoshi koetyeemotziriri. ⁴⁶ Maawaeni kitejiri riyaatapiinteeyini janta Tajorentsi pankoki. Eejatzi rakiyotawakaeyakani owanawontsi ipankokipaeni rirori, ikenkithashiryaaantariri kamawenteeyakaerini. Aririka rowaeyani, ikimoshireperoyini, eejatzi kameetha ipashitawakaeyakani.

⁴⁷ Ikanteeyini:

—Kameetharini Tajorentsi.

Eejatzi riraga maawaeni jeekatsiripaeni inēeyakirini rirori ikameethatzi. Ikantatyeyyaani maawaeni kitejiri raapatziyaperotanakyaari paashinipaeni atziri, rosheki-takaaperoeyakirini Awinkatharite.

Ikenkithatakaantzi Peetero janta Tajorentsipankoki

3 Paashini kitejiri, shaawiiyaaki oorya, itonkaanaki Peetero eejatzi Jowa janta Tajorentsipankoki oetotziikinta tonkaari. Maawaeni kitejiri shaawiiyaaki oorya riyapatapiintzi joriiyopaeni janta ramanapatiintariri Tajorentsi. ²Eeniro ijeekaki janta apaani shirampari kijopookitatsiri. Aritaki ikantzitapaaka paerani owakira ikoñaatapaaki. Ari maawaeni kitejiri ramaetapiintziri omooki Tajorentsipankoki iiteetziro: “Kameethari omoo”. Aritaki rowaetapiintziri omooki inethaantyaariri iyorikite kyaayitatsirini. ³Riraga Peetero eejatzi Jowa roowiteencha ikyeeyapaenimi Tajorentsipankoki, omaanta ināawakiri rirori ikantawitawakari:

—Pikaminthayena, nojoriiyotzinkarite, pipena koriki.

⁴Ari ramineeyapaakirini Jowa, Peetero, ikantziri:

—Paminenatya.

⁵Raminaperotawitawakari, iitashiwitaka ari ipakirimi oetarika. ⁶Omaanta ikantanakiri:

—Tekatsi noorikite, omaanta nokowaki nokaminthayemi. Nokanteri Jesokirishito, riraga najareetejatzi ikatziyatziyatakagaemi rirori. Iroñaaka pipiriinte, pikatziyatziyawaete.

⁷Roerikakiri rakoperoki, ikatziyakiri. Intsipaeete retsiyatakotee, ishintsitanaki iitziki. ⁸Ishintsitzi ikatziyanaka, sherok. Ikatziyaperotanaka, ikatziyatziyawaetanaka. Itsipatanakari, ikyaanaki Tajorentsipankoki. Ijapopotanaka, ikantanaki:

—Kameetharini Tajorentsi. ⁹Inēeyawakirini maawaeni atziri: ranaashitanaka. Ikemaeyawakirini ikantanaki:

—Kameetharini Tajorentsi. ¹⁰Ari riyoteeyawakirini, rirotaki irika jeekawitacharini omooki, nethaapiinantawitachari koriki. Inēeyakirini retsiyatakotee, rootaki rotsikanatantanakariri. Tee riyotakotziri.

¹¹Ari roerikaperotanakiri Peetero eejatzi Jowa. Eeniro ikatziya janta ipiyotapiinteyantarinira: ro ikaapanomatakantziro iiteetziro rashi Sharamoo, rirotaki wet-sikakaantzirori paerani. Roojatzi ishiyashitantapaakari maawaeni atziri, rotsikanatapaakari. ¹²Ināawakiri Peetero, ikantawakiri ijoriiyotzinkaritepaeni:

—¿Iitarikya potsikanatantanari? ¿Iitaka paminanteeyanarini, joreririri? Eero pitashitana naaka Tajorentsi nanashitakaantaariri irika kijopookiwiwachari. Eero eejatzi piitashitana naapatziyaperotakariri nomatantaariri. ¹³⁻¹⁴Irira Tajorentsi rirotaki etsiyatakoteeriri. Paerani raapatziyapaakari Awaraama, Ijaaka, Jakoowo, eejatzi maawaeni achariniiteni. Okameethatzi pikimitagaeyarini rirori paapatziyeeyarini Tajorentsi. Rirotaki nāaperotaperotziriri Jesoshi ikantzi: “Nāakiro, ikameethaperotzi Notyomi, rantakinawo maawaeni nokowakaakiriri”. Kyaaryo osheki ikameethaperotzi Jesoshi. Rirotaki paakaantakiri. Ro ipankagaerimi Peraato, aritaki pikantakowentakiri: “Tee nokoyi pipankaeri”, omaanta pikowakiri ipankaeri owamaantatsiri. Kyaaryo ikamawenteeyerini maawaeni atziri. ¹⁵Powamaakaanakiri owañaagaeyiririni atziri. Ikamawitapaenta, roojatzi ipiriinantaari Tajorentsi. Nonēeyeerini rootaki nokanantzimiri. ¹⁶Eeniro irika shirampari: ikemakotantawakariri Jesoshi, raapatziyaperotakariri kameetha, rootaki retsiyatakotanteeri. Irika

iroñaaka piñaakiri. Tema piyoteeyirini. Ari raapatziyaperotakari Jesoshi, rootaki itekatsitantaari. Piñaakiri iroñaaka ranashitanaka.

¹⁷Eejatzi ikanteeyirini Peetero:

—Ari nojoriiyotzinkaritepaeni, iroñaaka niyotaki tee piyotawitarini Jesoshi rirotaki Rotyaantanewo Tajorentsi. Eejatzi riraga jewatatsiripaeni tee riyoteeyawitarini rootaki pikentakotakaanteeyantakaririni rirori. ¹⁸Omaanta irira Tajorentsi ishinetakimi panantakawori maawaeni iroka, pimonkaatantakawori maawaeni rojankinatakaakiri kamanantayizirorini iñaani paeraniperoroña. Tema maawaeni rojankinatakotzitarini Rotyaantanewo Tajorentsi otzimaty eikemaatsityaawo. ¹⁹Pikenkithashireeyanakaani, ero pikimita paerani, inta paapatziyeeyarini Jesoshi; roojatzi ikaminthayemi Tajorentsi; tema rowameethateeyimini, ero ikenkithashiryaaokoteemiro eejatzi kaari kameethatatsi pantayitawitarini. Eejatzi itsipateyantemirini Awinkatharite, riweshiryaaakagaeyemini. ²⁰Eejatzi iinja rotyaantemiri eejatzi Jesoshi, riraga Rotyaantanewo. Tema paeraniperoroña riyoyaakiri rotyaanteri rowawijaakoteri atziripaeni. ²¹Omaanta iroñaaka ijeekapae janta jenokinta, ikantyaani roojatzi riraga Tajorentsi rowameethatantayitapaakyaaworini maawaeni, oetarikapaeni. Tema rootaki ikantziriri paeraniperoroña riraga kamanantayizirorini iñaani Tajorentsi, riraga rowameethateeyirini rirori: rirotaki ñaawaetakagaeyiririni maawaeni. ²²Ikantzini Moeseeshi: “Riraga Pawa Tajorentsi rotyaantemiri paashini kamanantzirorini iñaani Tajorentsi, ikimitena naari rotyaantakina. Rirotaki joriiyo ikimitakae aaka. Oetarikapaeni ikamantemiri, paapatziyawakyaari. ²³Omaanta maawaeni kaari aapatziyaarini rirori, ithonkaeyerini Tajorentsi, ero rapiiteero itsipatari ijoriiyotzinkaritepaeni”.

²⁴Eejatzi rojankinatakotzitatwoni paerani Samoeri eejatzi maawaeni kamanantayizirorini iñaani Tajorentsi iroka piñaayitakirini iroñaaka. ²⁵Aritaki ipokapaaki riraga Rotyaantanewo Tajorentsi ikashiyaakari rotyaanteeri. Tema ikashiyakaanantakaririni kamanantayizirorini iñaani Tajorentsi eejatzi paejatzi-iteni riraga Awaraama, Ijaaka eejatzi Jakoowo. ²⁶Rotyaantakiri Tajorentsi aakaki, reewateeyakaeni riyotagaeyakaeroni. Eeniro panteeyironi kaari kameethatatsi, omaanta ipokashiteeyakimini rowawijaakoeyemini ero pashironkanta; ikowaki riweshiryaaakagaeyemini. Rootaki kyaaryo pikenkithashiryaaanteeyanakaarini, ero pikimitaga paerani.

Riraga yotaawakaencharipaeni ipiyotashitakari Peetero eejatzi Jowa

4 Eeniro ikenkithatzi Peetero eejatzi Jowa, ikenkithatakayiri atziripaeni. Ari ipokapaaki ñanakowenantatsiripaeni, eejatzi jewatatsiri waariryapaeni ashi Tajorentsi-panko eejatzi saroseeyopaeni. ²Ikijashireeyanakani, ikantawakaanaka:

—¿Oetakama riyotaantariri atziri? Iroka ikamantakiriri: “Ipiriintanee kamatsiripaeni: tema piriintanaa Jesoshi”. Tee okameethatzi iroka riyotaanteeyirini.

³Itsitenitzimatantanaka oorya, ragaeyanakirini, omaanta eeniro jankinar-entsi rashi rirori joriiyopaeni othañaantsita rojampitantyaariri atziri tsiteniriki, rootaki raantanakariri romonkyaagaeyapaakirini omonkyaagementotsiki, roojatzi ikitejitakoeyakini. ⁴Omaanta raapatziyaperotawakawo osheki kemaeyawakiririni Peetero, aamashitya ikaateeyakini 5.000 shirampari, aapatziyakariri Jesoshi; eejatzi okaateeyakini roori tsinanipaeni eejatzi eentsipaeni.

⁵Inkaamani ipiyoteeyani eejatzi janta Jerojareeki jewatatsiripaeni, aataperoteenchari, iyotaantzirori Iwaperite Tajorentsi. ⁶Ikaateeyirini Aanashi, riraga iwinkatharite ñaanakowenantatsiripaeni. Eejatzi itsipatari Kaejashi, paashini Jowa, Arejaantero, eejatzi maawaeni isheninka iwinkatharite ñaanakowenantatsiripaeni. ⁷Ari ikaemakaantakiri Peetero, Jowa eejatzi riraga kijopookiwiwachari rojatekakiri niyanki, rojampiteeyakirini:

—¿Ninka matakaakimirori petsiyatakotantariri irika shirampari? ¿Ninka kantakimiri? ⁸Ari iyotaakiri Ishire Tajorentsi Peetero, omatakaaperotakiri. Ikenkithatakagaeyakirini piyotawenteeyaririni ikantzi:

—Jewatatsiripaeni eejatzi aataperoteencharipaeni. ⁹⁻¹⁰¿Pininaneentakina nantakirowa kameethatsiri? Pojampitakina tsika nokantaka netsiyatakotakaantariri irika kijopookiwiwachari. Nokowaki erokapaeni eejatzi maawaeni atziri piyotawakiro. Rirotaki Jesokirishito riraga najareetejatzi etsiyatakoteeriri. Pikenkatakotakaantawitakari, omaanta ipiriinteeri Pawa Tajorentsi. Jee, imatakaakina Jesoshi netsiyatakotantariri irika iroñaaka katziyeencharika jaka etsiyatakoperotee. ¹¹Rirotaki Jesoshi oshiyakaawentachari mapitatsiri pitheenkakiri erokapaeni wetsikawitawori pankotsi, omaanta iroñaaka ipeyakiro rooperotatsiri mapi pankotsi. Ikimiwita iroka Tajorentsi ipeyakiri Jesoshi riroperotatsiri. Eerokateeyakini oshiyakariri wetsikawitawori: pitheenkakiri Jesoshi. ¹²Omaanta tekatsi paashini owawijaakotantatsini. Tee ijeeki jaka kipatsikika paashini owawijaakoteeni. Apaniroeni Jesoshi imatziro rowawijaakotee.

¹³Ikemantawori iroka rotsikanateeyanakarini riraga jewatatsiripaeni. Ari imaeritanaki ikenkithashiryaakotanakari, iñaakirira tee ithaayi. Roojatzi ikantawakaaka:

—Ñaakiro, tee ithaawanteeyarini riroripaeni. ¿Iitaka kaari ithaawanta? Eejatzi tee ithotyaperotziro Iwaperite Tajorentsi, tee niyotayiri naakapaeni, omaanta osheki riyotzi apaniroeni. ¿Tsika ikantaka riyotantakari? ¿Arima imatakiro Jesoshi, riraga kijokiro rowawitakari riyotagaeyirini? ¹⁴Ari iñeeyakirini itsipatakari riraga retsiyatakoteeri. Tekatsi ikantya ikantakoteri.

¹⁵Ari rotyaantanakiri:

—Piyowakite janta.

Ari riyowanaki. Roojatzi ikantawakagaeyanakani rirori jewatatsiripaeni:

¹⁶¿Tsika akanterika irintapaeni? Riyotanakiri maawaeni jerojareejatzi itajonkawentakiri riraga kijopookiwiwachari. Tekatsi akante: “Tee imatziro”. ¹⁷Omaanta tee okameethatzi ikenkithatakagaeyanagirini atziripaeni. Thame akantaperoteriita: “Eerotyia iroñaaka pikenkithatakotziro riraga Jesoshi. Aririka papiitero pikenkithatakoteri aritaki nowashironkaakimi”.

¹⁸Ari rapiiteeri, ikaemaeri. Ikantaperotziro:

—Eerotyia iroñaaka pikenkithatakotziro Jesoshi. Aririka papiitero pikenkithatakoteri, aritaki nowashironkaakimi.

¹⁹Rakanakiri:

—Tema iñee Tajorentsi maawaeni aari. Pikantaperotenatya: ¿Kameethama nothotyero naapatziyemi okaatzi pikantakinari? Tema irira Tajorentsi naapatziyari. ²⁰Tekatsi nokantya iroñaaka nookaero nokenkithatakotziro iroka noñaaperotakiri, eejatzi iroka nokemaperotakiri.

²¹⁻²²Ari rapiitakiri eejatzi ikantaperowitakari, roojatzi rotyaanantaari. Tekatsi rante rowashironkaantyaariri. Paerani imonkaatakiro 40 rojarentsite kijopooki-

witachari. Ari osheki ikenkithashireeyakironi atziri retsiyatakotziri Jesoshi, riyoteeyantakarini itajorentsitaki. Iñeeyakironi atziri iroka imatakaakiri, ikantapiinteeyanakini: “Kameetharini Tajorentsi, osheki imatakagaeyakirini aapatziyakariri Jesoshi”, rootaki kaari rowashironkaantari.

Ramanakiri Tajorentsi riraga aapatziyariri Jesoshi

²³ Ari roeyowaeyanakirini jewatatsiripaeni, roojatzi riyaaateeyanakini Peetero eejatzi Jowa aapatziyeeyakaririni Jesoshi. Ikamantapaakiri iroka ikantawitakariri riraga jewatatsiripaeni ñaanakowenantatsiri eejatzi aataperoteenchari. ²⁴ Ike-mantawakawori iroka, ikenkithatakagaeyakirini Tajorentsi. Ishintsipaantetziro apaani, ikantzi:

—Nowinkatharite, eeroka wetsikirori jenoki, kipatsi, inkaare, maawaeni; eejatzi piwetsikaeyakirini maawaeni tzimanteeyaworini. ²⁵ Eejatzi paerani piyotaakirini nochariniiteni Iraviiri, riraga aapatziyaperotzimiri. Iyotaakiri pishire, rojankinatantawori iroka:

“¿Iitaka ikijanteeyakarini riraga kaari yotziri Tajorentsi? ¿Iitaka ikenkithashiryaashitantawori joriiyopaeni ranteeyeroni kaari kameethatatsi?

²⁶ Riraga iwinkatharitepaeni atziri jaka kipatsiki rajaryagaeyawityaarini Tajorentsipero, eejatzi riraga Rotyaantanewo, ikowaeyawityaani ithonkaeyerinimi”.

²⁷ Jaka nampitsikika ipiyoteeyakani rajaryagaeyawitakarini pitomi Jesoshi, riraga piñaaperotziri ikameethaperotatzi. Irira piyoyaaperotakiri, eejatzi potyaantaperotakiri. Ikaateeyini ajaryaanteeyawitacharini Erooreshi, Poonshiyoy Peraato, jewatatsiripaeni joriiyopaeni, eejatzi joraaropaeni tema rirotaki paashinijatzitatsiri atziri; maawaeni. ²⁸ Paerani eeroka pikantaki: “Aritaki okantyaari”. Ari chapinki ithonkakiro imonkaatakiro irikapaeni. ²⁹ Iroñaaka, Pawa, piyotakiro iroka ikantaperotawitakina: “Eero pikenkithatakoteeri Jesoshi”. Tema naaka aapatziyaperotakimiri. Pimatakaaperotena eero nothaawanta nokenkithataperotero piñaani. ³⁰ Pitomi Jesoshi rirotaki Nowinkatharite iroñaaka, rootaki nokowan-takari imatakaaperotena notajonkakowenante, netsiyatakotantyaariri mantsiyari-paeni; nomatapiintero kaari iñaapiinteeyini, niyotakagaeyerini atziri kyaaryo irira ri-roperotaki pitomi, eejatzi piñaaperotziri ikameethaperotzi.

³¹ Aritaki ramaneeyirini Tajorentsi. Roojatzi omoyekanaka pankotsi ijeekaeyan-tarini. Otajorentsiwenteeyapaakirini Ishire, roojatzi kameetha ikenkithatantawori iñaani Tajorentsi, tee ithaawaneentzi.

Raakameethatawakagaeyakani riraga aapatziyariri Jesoshi

³² Osheki ikaatzi iroñaaka aapatziyariri Jesoshi, kameetha ijeekaeyakini, eejatzi imonkaatawakagaeyakani: oetarika ikowaeyirini eejatzi oetarika ikenkithashireeyani. Tee imashithatawakagaeyani, omaanta ipawakagaeyakawoni maawaeni tekatsitzimotakiriri. ³³ Rowaga Ishire Tajorentsi imatakaakiri riraga rotyaantanewo Jesoshi, rootaki kameetharini ikamanantapiintariri atziripaeni:

—Ikamawentakae Awinkatharite Jesoshi omaanta ipiriintakiri Pawa Tajorentsi, rañaakiri eejatzi iroñaaka.

Eejatzi ikanteeyini atziri:

—Tema ikameethateeyakini aapatziyariri Jesoshi. ^{34–35}Riraga ashitacharipaeni iipatsite eejatzi ipanko, ipimantagaanteeyini. Iroka opinayitarini, ramaeyakirini rotyaantanewo Jesoshi, ipapaakiri. Roojatzi ipagaantakiriri paashinipaeni rirori koetyeemotariri, kaari rashironkaanteeyantani aapatziyariripaeni Jesoshi.

Nokantakoteri pakiriri eejatzi amatawitantatsiri

³⁶Iroñaaka nokantakoteri aapatziyariri Jesoshi icharineeteni Rewii iitachari Josee. Paashini iitziri riraga rotyaantanewo Jesoshi: Werenawee. Akantzi aaka apaanteki: “Weshiryaaakaantachari”. Rirotaki poñaachari Cheepereki. ³⁷Rashitawitawo kipatsi, omaanta ipimantziro. Raanakiro owinawo, ipapaakiri riraga rotyaantanewo Jesoshi aritaki irirapaeni ipakiri aapatziyariri Jesoshi. Ipakiri atziri tekatsi oetarika royaari. Rootaki maawaeni aapatziyariri Jesoshi iñaaperotziri Werenawee. **5** Omaanta eeniro paashini aapatziyariri Jesoshi iwaero Ananiiyashi, ro iina Sajiira. Ipimantakiro iipatsite. ²Tee ikoyi iperi rotyaantanewo Jesoshi maawaeni iyorikite, rootaki ikanantakawori iina:

—Aririka aate apero koriki, eero akantziri tsika okaatzika ipineetakaeri. Apashitapaakyaari kashetani koriki akimitakaantero rootaki maawaeni ipineetakaeri, rootaki iñaaperotanteeri aari akameethatzi.

—Jee, aritaki.

Roojatzi riyaaanaki riraga Ananiiyashi apaniroeni, ipapaakiri rotyaantanewo Jesoshi iyorikite. Ikantapaakiri:

—Irika korikika, rootaki maawaeni owinawo noepatsiteni nopimantakiri.

³Omaanta iyotaakiri Ishire Tajorentsi Peetero:

—Ikowaki ramatawitashitemi. Ipakimi kashetani koriki rashi iipatsite. Kaari maawaeni.

Rootaki ikanantariri:

—Ananiiyashi, pishinetaakari Jatanaashi itheeyakaakimi. Pikowawitakami pamatawiteromi Ishire Tajorentsi. Pipashitakinari kashetani piyorikite. ⁴Tekirani pipimantero rowaga piipatsiteni rootaki pashi eerori. Ari pimateromi pamanantero oetarika pikowayitzirini eejatzi piperi ninkarika. ¿Iitaka pamatawitashitananari? Naaka pamatawiwitakina apaniroeni; omaanta Tajorentsi eero pimatziro pamatawitziri.

⁵Ikemantawakariri Ananiiyashi, roojatzi ityaantanaka, pog. Kamanaki. Ithaawaperoeyanakini osheki maawaeni ñeeyakiririni. ⁶Roojatzi riwetsikaeyakirini ewankari ikitateri; raanakiri, ikitateri. ⁷Ojamanitapaentzi eechonkiini, ari okyaapaaki iina roori. Tee iyotzi kamaki oemini. ⁸Ikantawakiro Peetero:

—¿Kyaaryooma pipakinari maawaeni koriki, rowaga owinawo piipatsiteni pipimantakiri?

Ari akanakiri:

—Jee, nopakimiri maawaeni.

⁹Roojatzi ikanantakawo roori:

—¿Iitaka pikimitantariri piimini, pamatawiteromi Ishire Tajorentsi? Okaakita-paaki kitatziriri piimini: roojatzi aanakimini eerori.

¹⁰Roojatzi otyaantanaka roori, pog, kamanaki. Ikyaaapae riraga ewankaripaeni, iñaapaakiro, kamaki. Ari raanakiro, ikitatero roori, otsipatapaari oemini. ¹¹Ari ithaawaeyanakini maawaeni riraga aapatziyariri Jesoshi rowashironkaerikari

Tajorentsi, eejatzi ithaawaeyanakini maawaeni kemakoeyakiririni. Ikenkithashireeyawoni: “Tee okameethatzi namatawitante. Rowashironkaanakari naari Tajorentsi”.

Retsiyatakotakiri osheki atziri

¹²⁻¹⁴ Ari ipiyoteeyakani maawaeni aapatziyariri Jesoshi janta kaapanomarentsiki iiteetziro rashi Sharamoo. Eejatzi eekiro riyaatatzi roshেকেperotanaki aapatziyariri Awinkatharite. Osheki ikaateeyini shirampari eejatzi tsinani. Osheki iñaaperoeyakirini atziripaeni riraga aapatziyariri Jesoshi, ikanteeyini:

—Ikameethataperoyini aapatziyariripaeni Jesoshi.

Omaanta riraga kaari aapatziyariri irira ithaawakaanteeyakaririni itsipateeyaarini.

Osheki itajonkawenantzi riraga rotyaantanewo Jesoshi. Osheki omatakaakiri Ishire Tajorentsi. ¹⁵⁻¹⁶ Rootaki rowapiinantakariri atziripaeni mantsiyaripaeni janta awotsiki: romaryaaytizirini shitashintsiki, okantyaata aririka rawijanaki Peetero, ipampitanakiri, eerorika ipampitanakiri aririka ramparyaatawakyaaari rootaki retsiyatakotantyaari. Eejatzi ipiyotashiteeyakani osheki atziri, poñaachari nampit-sikipaeni janta othapikiyitapaakini Jerojaree. Ramayitakinirini mantsiyaripaeni, eejatzi kyaantariri kamaari. Retsiyatakoeyerini maawaeni.

Riraga ñaanakowenantatsiripaeni ikijaperotziri rotyaantanewo Jesoshi

¹⁷ Ari ikijanakiri iwinkatharite ñaanakowenantatsiri, eejatzi paashinipaeni ñaanakowenantatsiri, tema rirotaki saroseeyotatsiri. ¹⁸ Ari raakaantakiri riraga rotyaantanewo Jesoshi, romonkyaaagakaantawitakari omonkyaaagementotsiki. ¹⁹ Omaanta niyanki tsiteniri roeyowaeri ronampiri Tajorentsi riragapaeni rotyaantanewo Jesoshi, rashitaryaapaakiniri ashitakontsi, raanakiri inkokiroeni. ²⁰ Ikantzi: —Piyaate janta Tajorentsi pankoki, pikatziyapaaki. Pikamantaperoyerini atziri tsika ikantyaari ijeekanteeyari ikanteetatyeeyaani jenokinta.

²¹ Ikantawakiri:

—Jee, ari nokamanteeyakirini.

Ari owakira okitejitanaki riyataanaki Tajorentsi pankoki, riyotaantapaaki.

Eeniro iwinkatharite ñaanakowenantatsiripaeni eejatzi tsipateeyaririni janta paashiniki pankotsi. Tekira riyotakoteri roeyoyiri rotyaantanewo Jesoshi. Roojatzi ikaemakaantakiri maawaeni paashini jewatatsiri joriyopaeni. Roojatzi ikantziri waarirya:

—Piyaate janta pomonkyaaagakitzirinta tsitenini chapinki aapatziyariri Jesoshi, pamaeyakinarini.

²² Ari riyaatashitawitakari, tee iñaapaakiri. Roojatzi ipiyantanaka, ikantapaakiri:

²³ —Tee añairi. Noñaapaakiro pankotsi, oyaawitaperotaka. Eejatzi eeniro ikatziyawitaka shentawitawori omoopaeni. Roojatzi nashitaryaantawitapaakawo omoo, nokyaawitapaaka; tekatsi noñaapaaki inthomaenta.

²⁴ Ikemantawitakariri, ikantawakagaeyanakani:

—¿Tsikarika ikinanakika?

—Taanitya. Eerokaritya.

—¿Tsika akanterika iroñaaka?

—Taanitya.

²⁵ Roojatzi ipokashitantapaakari apaani kamantapaakiriri, ikantapaeri:

—Riragapaeni shirampari pomonkyaagakaantawitakari, katziyeeyapaakani janta Tajorentsipankoki. Riyotagaeyapaakirini atziri.

²⁶ Roojatzi riyatashitantanakari iyapitaanote itsipatantanakari waariryaapaeni, ragaeyanakirini, omaanta tee ikoshekanakari ithaawantakari atziri; ikantzi:

—Kameetha aanakiri ikijakowentarikari atziri aapatziyariri Jesoshi, rompojan-teerokari mapi aaka.

Rootaki raantanakariri kameetha, tee ikijanakiri. ²⁷ Ari raanakiri, rowapaakiri janta ijeekinta jewatatsiripaeni. Ikantawakiri iwinkatharite ñaanakowenantatsiri:

²⁸ —¿Iitaka pikenkithatakantari eejatzi atziri? Tema nokaminaawitzimi: “Eero pikenkithatakotaneeri Jesoshi”. Iroñaaka eekiro piyotagaeyirini maawaeni jerojareejatzi. Ro iroka pikantakotakinari: “Irira jewatatsiripaeni owamaakaantakiriri Jesoshi; ikantashita rantashitakawo kaari kameethatatsiri”. Tee okameethatzi pikan-teeyakirini. Pimaeriteeyeni, eero pikamanantane eejatzi.

²⁹ Rakanakiri Peetero, ikantanakiri:

—Omaantakya naapatziyaperotari Tajorentsi. Eero naapatziyimi eeroka aririka pikantena: “Eero pikenkithatakotziri Jesoshi”. Inimotakiri paashinipaeni rotyaantanewo Jesoshi. ³⁰ Eeroka kyaaryootatsi powamaakaantakiri Jesoshi. Pikentakotakantakiri koroshiki. Omaanta ipiriinteeri Tajorentsipero. ³¹ Itzinagaeri rakoperoki janta jenokinta. Ipeyeeri Jewaperowenantatsiri eejatzi Owawijaakoeyakaerini. Ikwakagaeyakirini ajoriiyotzinkaritepaeni ikenkithashiryaaperotanteeyari eejatzi rookero rowaga kaari kameethatatsi ranteeyawitakarini aritaki ikaminthagaeyerini, eero ikenkithashiryaakoteero eejatzi okaatzi kaari kameethatatsi ranteeyawitakarini. ³² Aritaki noñaaperotakiro rantayitakirini Jesoshi, eejatzi niyotaki okithaatakagaeyakarini Ishire Tajorentsi maawaeni aapatziyariri Jesoshi. Rootaki nokenkithatakotapiinantariri rirori. Tekatsi nokantya nomaerite.

Roojatzi ikanteeyini paashinipaeni rotyaantanewo Jesoshi:

—Kyaaryo iroka ikantziri Peetero.

³³ Ikemanteeyawakaririni, riyotanteeyawakaworini kyaaryo ranteeyakironi kaari kameethatatsi, rootaki ikijanteeyanakaririni, ikowaeyawitanakani rowamaerimi.

³⁴ Omaanta ikatziyanaka apaani jewatatsiri iitachari Kamariyeeri. Rirotaki warijeeyo, eejatzi iyotaantzirori oetarika rojankinatzi Moeseeshi. Maawaeni atziri ñaaperoyirini. Ikantzi:

—Nojoriiyotzinkarite, nokoyi ishitowaeyakiteniita aapatziyariri Jesoshi, eero ikemantawo nokantemiri.

Ari rotyaanteeyakirini inkokironta.

³⁵ Roojatzi ikananteeyakarini:

—Nojoriiyotzinkarite. Kyaaryoowa, paamawentyaaga pantzirikarira aapatziyariri Jesoshi. ³⁶ Pikemina. Nokenkithashiryaakayemiri apite shirampari. Nokantakotziri riraga Teyoorashi, rirotaki jeekatsiri paerani, osheki ikantakaaperotani. Ari ipiyotashitawitakari osheki ratzirite, naamaashitya ikaateeyini 400. Omaanta rowamaetakiri, roojatzi rinteenaryaantanakari oyaateeyawitaririni. Ipeyashiteeyanakani, tekatsi akemakoteeri eejatzi. ³⁷ Eejatzi imawitanakawo rirori iitachari Joorashi, riraga karireeyajatzi. Janta rojankinatakoeyantani, eejatzi reewatawitanakari apaani-paeni atziri. Eejatzi rirori, rowamagaetawakiri. Rowaaganaka oyaatawitariripaeni, tekatsi akemakoteeri paashini. ³⁸ Rootaki iroñaaka nokamanantzimiri, eero pashi-

iriiri irikapaeni, ikantakaata. Rirorika otyaantziriri atziri ikenkithatzi, tema eejatzi ipeyaneeya rirori. ³⁹Rirorika otyaantziriri Tajorentsi, tekatsi pikanteri pomaerinteri. Pikijimatzirikari Tajorentsi.

⁴⁰Ari inimoeyanagirini rirori. Ikaemaeri eejatzi, ipajatakaantakiri. Roojatzi ikantaperotawitari:

—Eero eejatzi pikenkithatakoteeri Jesoshi.

Roojatzi rotyaanantaari. ⁴¹Ari riyaaateeyanakini, ikimoshireeyanakini, ikanteeyini:

—Iñaaperotee Jesoshi akameethatzi, rootaki ishinetantakaeri akemaatsitawenteeyakarini.

⁴²Maawaeni kitejiri riyotaantapiintzi janta Tajorentsipankoki, eejatzi pankot-sikipaeni. Ikantani: riyotaantapiintzi, ikamanantapiintzi. Ikamantapiintziri atziri:

—Jesoshi rirotaki riraga Rotyaantanewo Tajorentsi aamagaeyarini paerani.

Riyoyaakiri amitakotantatsini

6 Ari roshekyaantakari aapatziyariri Jesoshi, eejatzi ikijashiryaanaka riraga iyotzirori ipaante kireeshiyajatz. Ikantawakaanaka:

—Maawaeni kitejiri, aririka ipantawitya owanawontsi, tee ipaperotziro natzir-itzinkawote ashi aari: iroka kamayiteentsirini oemi. Omaanta ipaperoyirini kameetha iyotzirori ewereeyo, rowaga ipaante joriiyopaeni. ²Ari riraga rotyaan-
tanewo Jesoshi ipiyoteeyagirini maawaeni aapatziyariri Jesoshi. Ikantziri:

—Tee okameethatzi nookanakiro nokenkithatapiintziro iñaani Tajorentsi, nopan-
tayitemirorini owanawontsi. ³Iroñaaka, noyemijantzinkaritepaeni, piyoyee 7 shi-
rampari, riraga piñaaperotziri ikameethatzi. Piyoyeeri riraga iyothanetatsiri, kemi-
jantaperotzirori Ishire Tajorentsi. Akanteriita rirori rirotaki pantatsini owanawontsi.

⁴Omaanta naaka, apatziro namaneri Tajorentsi, eejatzi nokenkithatero iñaani.

⁵Inimoeyagirini maawaeni iroka ikantagiriri. Riyoyaakiri Eshiteewa, rirotaki aap-
atziyaperotariri Jesoshi, kemijantaperotzirori Ishire Tajorentsi. Riyoyaakiri ee-
jatzi Jiripi, Pirookoro, Irikanoori, Temoo, Parimeenashi. Eejatzi riyoyaakiri Niko-
raashi, riraga peyeenchari joriiyo, poñaachari Antyokiiyaki. Omaanta iroñaaka raa-
patziyaperotari Jesoshi. ⁶Roojatzi roñaagantapaakari riraga rotyaantanewo Jesoshi.
Rowakiniri rako iitoki, roojatzi ramaneeyirini Tajorentsi: “Pamitakoeyerini irika-
paeni pantayitatsirini owanawontsi”.

⁷Osheki ikaatzi kemaeyakirorini iñaani Tajorentsi. Eekiro roshekyaaper-
otanakitya aapatziyakariri Jesoshi janta Jerojareeki. Eejatzi oshekiniroña ikaatzi
ñaanakowenantatsiri ikimitakotanaari aapatziyariri Jesoshi.

Riraga Eshiteewa rirotaki riyoyaanewo Tajorentsi

⁸Osheki ramitakoperotakiri Tajorentsi Eshiteewa. Osheki imatakaakiri
Tajorentsi ikenkithatakaantakariri atziri. Osheki itajonkakaakari Tajorentsi.
Imataperotayitzinirini atziri kaari iñaapiinteeyini. Imatakaakiniri oetarikapaeni
riyoteeyantakaririni Jesoshi rirotaki Tajorentsi. ⁹Eeniro ipiyotapiinteeyantarini
janta Tajorentsipankoki atziri riraga ipimanteetawitari paerani, omaanta ipakaeri
amanantawitariri. Eejatzi janta ipiyotanta shireenejatzi, arejanteriiyajatzi,
poñaachari Shiriishiyaki, Aashiyaki. Riyaatashiteeyawitakarini Eshiteewa,
ikijatheeyawitakarini eejatzi ipiyapiyawaantetakari. ¹⁰Omaanta osheki

riyothanetzi Eshiteewa, tekatsi ikanteeyerini ipiyapiyawaantetaperoeyaarini. Eenitatsi riyotantari kameetha iñaawaetzi, tema iyotaakiri Ishire Tajorentsi. ¹¹ Ari osheki ikijeeyakirini riraganki, ikantziri paashini isheninkapaeni:

—Pamine, nokowaki pitheeyakotyaari Eshiteewa. Aririka pimateeyeroni nokantakimiri, nopinatemi koriki. Ro iroka pikantakotashityaari: “Nokemakiri Eshiteewa, itheenkimatakiri Moeseeshi. Eejatzi ikimitakiri rirori Tajorentsi, ikantzimatakiri”.

Ikantziri:

—Ari nokamanteeyerini atziripaeni.

¹² Ikemanteeyawakani atziripaeni, ikijeeyanakani eejatzi aataperoteenchari, iyotaantzirori rojankinarini Moeseeshi, maawaeni. Intsipaete riyaatashiteeyakirini Eshiteewa, raapaentziri, shepik; ragaeyanakirini janta pinkatharipaeniki ikantakotantariri. ¹³ Raanakiri eejatzi riraga theyechari, ikantapaakiri:

—Aritaki ikantaperotzi Eshiteewa, ikantapiintzi: “Tee okameethatzi Tajorentsi-panko”. Eejatzi ikimitziro rojankinarini Moeseeshi, itheenkapiintziro. ¹⁴ Noke-makiri, ikantzi: “Riraga Jesoshi, najareetejatzi, ishekiroero iroka Tajorentsi-pankoka. Ipaashinitero iroka ametayitakarini eejatzi ipaashinitayiteroni riyotaay-itakaerini Moeseeshi”.

¹⁵ Ramineeyakirini maawaeni jeekaentsiripaeni, joreririri. Ishipakiryapootanaki Eshiteewa, ikimitanakari ronampiri Tajorentsi.

7 Roojatzi rojampitantakari iwinkatharite ñaanakowenantatsiri riraga Eshiteewa: —¿Kyaaryooma iroka ikantakiri?

Eshiteewa raakowenta apaniroeni

² Ikantawakiri Eshiteewa:

—Nowinkatharitepaeni maawaeni, teewee nokantzimatzi Pawa Tajorentsi. Pikemena, nojoriiyotzinkaritepaeni. Paeraniperoroña iñaaperotantariri acharini-iteni ipinkathatzi Tajorentsi, eejatzi naari iroñaaka nopinkathatzi. Paeraniperoroña ijeekantawitarini janta Mesopotaamiyaki achariniiteni Awaraamani, roñaaga-paakari Tajorentsi riraga kameethatatsiri. ³ Ari ikantapaakiri: “Pookanakiro piipat-siteka eejatzi pisheninka, piyaate janta paashiniki kipatsi rowaga noñaayemiro”.

⁴ Roojatzi rookantanakawori iipatsite kareeyajatzi, rareetaka Araanaki. Aritaki janta ikamapaakiri iriri, roojatzi rareetakaakari Tajorentsi jaka aepatsitekika.

⁵ Omaanta, tee ipiri iipatsite, tee ipaneentziri eechonkiini ijeekantyaari. Eejatzi tekirani itzimini itomi. Omaanta ikantzitakarini Tajorentsi: “Paata ikoñaate pitomi eejatzi iinja oshekini impaetatsiri. Noperi irikapaeni iroka kipatsi”.

⁶ Eejatzi ikantakiri Tajorentsi: “Iinja riyate poyaatemini ijeeki iipatsiteki paashini-jatzitatsiri atziri rowaga Ejiipitoki. Okaate ojarentsi 400 ijeekanaki janta. Riraga ejiipitajatzi rirotaki owashironkaerini pisheninkani iinja, romperataperotakyaari osheki. ⁷ Roojatzikya nokantakotanteeyerini riraga omperatayitaririni. Omaanta irira pisheninkani, noepiyayiterini jaka kipatsikika, ari ipinkathaperotakina jaka.

⁸ Nokowaki iroñaaka pitotonayityaani pishiramparitantari riyotantyaari atziri paapatziyaperotakina eejatzi pikenkithashiryaantyaawori nokantakimiri”. Rootaki ikan-takiriri Tajorentsi Awaraama. Ari roojatzi ikoñaatapaaki itomi, riraga Ijaaka. Okaataki kitejiri 8, roojatzi itotonatantakari. Roojatzi ikoñaatapaaki itomi riraga Ijaaka, iitakiri Jakoowo. Itomipaeni riraga Jakoowo ikaateeyakini 12. Tema itoto-

natakaanteeyakirini maawaeni. Tema riroteeyakini achariniiteni. ⁹ Eekiro ikantziri Eshiteewa:

—Ari rantariteeyanakini itomipaeni Jakoowo, ikijeeyakirini apaani rirentzi, iwaero Josee. Ipimanteeyakirini, roojatzi ragaetanakirini Ejiipitoki. Omaanta kijokiro rowakiri Tajorentsi. ¹⁰ Janta rowashironkagaeyawitakarini jeekatsiri-paeni, omaanta rowawijaakotakiri rirori Tajorentsi. Ramitakotziri oetarika rantziri rootaki iñaaperotantariri iwinkatharite ejiipitojatzi iiteetziri Jarayoo. Iñaakiri otzimimotziri riyotantari, rootaki iitantanakariri riraga Josee jewaperotatsiri. Reewateeyirini maawaeni ejiipitojatzi, eejatzi isheninka Jarayooni. ¹¹ Impaetzi ari itasheyeeyanakini maawaeni ejiipitojatzi eejatzi jaka aepsiteki rowaga Kanaanaki, tsikarika ijeeki Jakoowo, eejatzi itasheyeeyanakini atziripaeni. Oshheki rowashironkaeyanakani: tekatsi raanakirowaeyarini achariniiteni. ¹² Riraga Jakoowo ikemakotakiro ari eenitatsi teriiko janta Ejiipitoki. Ritakari rotyaantakiri itomipaeni, ikantakiri: “Piyaate Ejiipitoki pamanantakite owanawontsi”.

Ari ramanantakitzi roojatzi ipiyantaa. ¹³ Rooteentsi ithonkimateero owanawontsi, eejatzi rapiiteeri rotyaanteeri itomipaeni ikantziri: “Piyaate pamanantakite eejatzi owanawontsi”. Ari riyaateeyanakini eejatzi, roojatzi iñeeyantapaakarini jewatatsiri. Ikantawakiri: “Naaka Josee pipimantakiri paerani”. Eejatzi ikantziri Josee Jarayooni: “Irika rirotaki yeeyiperopaeni naari”. ¹⁴ Roojatzi ikanantakari rirentzi: “Pikantaateri pawa ipokae jaka, eejatzi ikaateeyinira rirori”. ¹⁵⁻¹⁶ Roojatzi riyaatantana Jakoowo janta Ejiipitoki, ragaeyanakirini isheninkapaeni, ikaateeyini 75. Ari ikamapaaki janta. Roojatzi raaneeri Jakoowoni, ikitatapaeri janta Shekeemiki, ari oetari kipatsi ramanantzirini Awaraama. Irira pimantzirori kipatsi itomipaeninimoori. Ipinatakiri koriki. Eejatzi paata ikimiteeyakarini maawaeni itomipaeni riraga Jakoowoni, ikamaeyakini maawaeni rirori janta Ejiipitoki.

¹⁷ Eekiro ikantziri Eshiteewa:

—Rootaneentsi omonkaatakya ikantakiririni Tajorentsi Awaraama. Ikaatzi oshheki achariniiteni aari, roshekitanaki janta Ejiipitoki. ¹⁸ Impaetzi ipinkathariwentziri paashini Jarayoo, kaari yotakotziriri Josee. ¹⁹ Ramatawiteeyirini achariniiteni. Ishintsithateeyakirini, ragaeyakirini itomipaeni, rowamayiteeyakirini. ²⁰ Roojatzi ikoñaantantapaaka Moeseeshi. Aritaki ikanta Tajorentsi, iñaakiri rirotaki kameetha eentsi. Ikaataki 3 kashiri ikempoyaakiri ashitariri janta inthomaenta ipankoki, imanapithatakiri ejiipitojatzi. ²¹ Tee imatziri imaneri eejatzi ipankoki, rootaki riwet-sikantakanariri tsiwoonaki, imanakotawitakariri othapyaaikiini iñaaki. Okantaka rishinto Jarayoo opokaki roojatzi oñaantakariri. Ari aanakiri okempoyaakaantapaakiri onampiki, okimitakaantanakari rirotaki otomipero. ²² Riyotaaperotakiri ejiipitojatzi maawaeni okaatayitzini riyotayitzirini rirori. Kameetha iñaawaetzi. Imaperotziri oetarikapaeni rantayitzirini.

²³ Eekiro riyaatatzi ikantziri Eshiteewa:

—Ari okaatzi rojarentsite Moeseeshi 40, roojatzi riyaatantanakari rareetari ijori-yotzinkaritepaeni. ²⁴⁻²⁵ Ikenkithashiryaa riraga Moeseeshi ari reewateeyawakirini ijiiriyotzinkaritepaeni eejatzi ikenkithashiryaaawitaka ari riyoteeyawakirini rirotaki amitakoeyerini. Ikenkithashiryaaawitaka riyotemi rotyaantakiri Tajorentsi, omaanta tee riyotawakiri rirotaki jewatatsiri. Iñaakowentapaakiri apaani jori-yo, rowashironkaakiri: ipajapajaatakiri ejiipitojatzi, tak, tak. Ari ikijakowentapaakari Moeseeshi ijiiriyotzinkarite, roojatzi rowamaantapaakari ejiipitojatzi.

²⁶Inkaamani iñaakiri ijoriyotzinkarite apite, ikijathatawakaanaka. Ikowawita rirori romaereerimi. Ikantziri: “Tema pijoriyotzinkaritawakaaka. ¿Iitaka piki-jawakaanteeyakarini?” ²⁷Ari rotatsinkawakiri riraga kijaperoteenchari, ikantziri: “¿Ninkama peyakimiri iroñaaka nowinkatharite? ¿Pikowakima pomperatayitenani?” ²⁸¿Pikowakima iroñaaka powamaena naari, pikimitakaantenami riraganki ejiipitotatzi powamaakiri chapinki?” ²⁹Ikemantawakari ikantakiriri, roojatzi ishiyantana Moeseeshi, ithaawanaki. Roojatzi ijeekantapaaka nampitsinentsiki janta iipatsiteki Mariyaani. Raapaaki iina, roojatzi ikoñaatapaaki itomi apite.

³⁰Ari eekiro ikenkithatakagaeyirini Eshiteewa:

—Okaataki 40 ojarentsi ijeekimotziri Moeseeshi rikonkiri. Roojatzi roñaagantakari ronampiri Tajorentsi, janta amorekimotakiri inchashimpoki, janta okaankiitye tee oshookaperotzi inchashi okaakintawo ochempi owaero Shinayii. ³¹Raminanakiro, roojatzi rotsikanaperotanakawo ikenkithashiryaa: “Amorekawitaka inchashimpoki, omaanta tee otaaga. ¿Iitarikya?” Ari riyatashiteromi, ikowawita raminaperoteromi. Roojatzi ikemantakari Awinkatharite, ³²ikantziri: “Naaka Tajorentsi, ikantani iñaaperoeyakinani pijoriyotzinkariteni paerani: riraga Awaraama, Ijaaka, eejatzi riraga Jakoowo, maawaeni”. Jaa, omaanta riraga Moeseeshi ithaawaperotanaki, tee raminanakiro. ³³Ikantziri eejatzi Tajorentsi: “Piñaaperotena, pijapatoreeya, iroñaaka pikatziyantakawo kipatsi nowameethatani, iroka nopaashinitzi. ³⁴Noñaakiri janta Ejiipitoki pijoriyotzinkarite niyoyaayitakirini, osheki rowashironkagaeyakani. Nokemakiri ikaminthagaeyanakani, iroñaaka nokaminthagaeyirini. Rootaki nopokashitantariri nopakakowenter. Iroñaaka notyaantemi eeroka janta Ejiipitoki”. ³⁵Tema paerani itheenkawitakari riraga Moeseeshi, ikantzirini: “¿Ninkama peyakimiri nowinkatharite?” Rirotaki irira rotyaanantakariri Tajorentsi. Iroñaaka ipeyakiri jewatatsiri eejatzi owawijaakotziriri riraga achariniiteni. Rirotaki otyaantakiriri ronampiri Tajorentsi paerani iñaakiri janta inchashimpoki. ³⁶Ragaeyerini ijoriyotzinkaritepaeni, imatayitakironi kaari iñaapiinteeyini eejatzi itajonkakowenantzi. Imatayitakironi itajonkakowenantzi janta Ejiipitoki, janta ocheraaki inkaareki Kityonkari eejatzi janta okaankiitye tekatsinta atziri ipanko. Okaatzi 40 ojarentsi imatapiintayitakironi.

³⁷Eejatzi ikantzi Eshiteewa:

—Rirotaki irika Moeseeshi kantziriri ijoriyotzinkariteni: “Ikimitakinaka riyoyaakina Tajorentsi kamanantzirori iñaani, ari iinja riyoyeer paashini ajoriyotzinkarite kamananterorini iñaani”. ³⁸Paerani ikinakinatanteeyarini achariniiteni janta tekatsinta atziri ipanko, reewawenteeyakirini riraga Moeseeshi. Janta ochempiki oetachari Shinayii ikenkithatakaeri ronampiri Tajorentsi. Ikemawakiro Moeseeshi iñaani Tajorentsi, roojatzi ikamananteeyakaririni maawaeni achariniiteni, riyotaantakariri iñaani. Roojatzi ikamananteeyakaerini iroñaaka aari, rootaki ayotantakariri rirori. ³⁹Tee notheenkiri naari oetarika riyotayitakaerini Moeseeshi, inta naapatziyaperotakawo maawaeni ikantziri rirori. Omaanta paerani itheenkakiri achariniiteni, tee ikoyi raapatziyari. Ikowaeyawitani ipiyeemi Ejiipitoki. ⁴⁰Ikanteeyirini Aawooni: “Riraga Moeseeshi rirowitaka agaeyakiteerini janta Ejiipitoki, ramaeyawitakaeni jaka. Omaanta riyataki chapinki Shinayii. Iroñaaka tee ayotakotziri iitarika owakiriri kaari ipokantaa. Iroñaaka piwetsikaeyenani paashini atajorentsite, añaaperotero roori”. ⁴¹Ari riwetsikaeyakironi, roshiyakaan-

takiri ewankari tooro. Ikoyi ipeyeeromi itajorentsise. Rowamagaeyakinironi ow-
 isha, ramashiyitakanawoni, ipashiyitakawoni. Ikimoshirewenteeyashitakawoni ri-
 wetsikani. ⁴² Ijamashiryaaneentakari Tajorentsi, rookanakiri: ishineteeyakirini
 ikenkithashirya rirotaki Tajorentsi riraga oorya, kashiri, ompokiropaeni, oetarika-
 paeni. Tema rootaki rojankinatakotzirini paerani riraga Amooshini. Ro iroka rojank-
 inatzirini: “Nojoriyotzinkarite, iroka ikantzimiri Tajorentsi: ‘Icharineeteni Ishiray-
 eeri, janta okaankiitye piyeekayawitaninta paerani 40 ojarentsi. Omaanta aririka
 powamaantapiintanariri piratsi pitaantapiintanariri, ¿kyaaryooperoma pipinkathapi-
 intaperotana naari? Tee. Tee pipinkathapiintana kyaaryooperoma naaka, ⁴³ inta
 piñaaperotapiintakiri irira Marooko piitajorentsishitari ipankomawoki. Eejatzi
 pipinkathatashitakari oshiyariri ompokiro iwaero Renejaa. Pipinkathatashitakari
 piwetsikaeyirini eerori. Rootaki notyaanantyaariri inteenajatzi riraga ashiiryajatz
 ragaeyakitemini raanakimi inampiki, romperateeyemini”’. Rootaki rojankinatzirini
 paerani Amooshi.

⁴⁴ Eekiro ikantanatzi Eshiteewa:

—Ikantakoeyakinani naari nokantzimatashitakawo rootaki nanantakawori
 kaari kameethatsiri. Omaanta tee apatziro ijeeki Tajorentsi pankotsiki
 wetsikachari mapi. Paeraniperorona riraga achariniiteni riwetsikaeyakinirini
 Tajorentsi ipankomawo janta okaankiitye. Rantziro okimitaaka ikantakiriri
 Tajorentsi Moeseeshi. Riroma riyotakaakiri janta ochempiki tsikarika ikantya
 riwetsikantyaawori. ⁴⁵ Ikamantakari riraga Moeseeshi, rirotaki Joshoe
 poyaataariri reewawenteeyaneerini achariniiteni. Rareetantapaakari jaka
 aepatsitekika rootaki ikashiyakaakaeri Tajorentsi paerani, eejatzi ramaeyakironi
 ipankomawo. Rareetanteeyawitapaakarini iñeeyapaakirini paashinijatzitatsiri
 atziri jeekawitachari jaka. Imatakaakiri Tajorentsi jorriyopaeni rookakaakiri
 riroripaeni ipatsite. Rootaki ipakiriri ajorriyotzinkaritepaeni aepatsitepero. Ari
 iñaaperotziri Tajorentsi ipankomawoki, eejatzi Iraviirini iñaaperotzitakarini rirori
 janta. ⁴⁶ Riraga Tajorentsi iñaaperotziri Iraviirini ikameethatzi. Ikantawitarini
 rirori: “Pawa, tema eeroka Tajorentsipero iñaaperotzimini achariniiteni. Iroñaaka
 nokowaki pishinetena niwetsikemiro piyeekantyaari”. ⁴⁷ Omaanta riraga Tajorentsi
 tee ikowakayiri Iraviirini riwetsikero ipanko, omaanta ikowakaakiri itomi
 riraga Sharamooni rirotaki wetsikaperoteroni Tajorentsipanko. ⁴⁸ Tee apatziro
 ijeekantawo Tajorentsi riraga jenokijatz iroka Tajorentsipanko riwetsikaetziniri
 mapi. Tema ithotyakiro maawaeni kipatsi: ijeeki tsikarika. Rirotaki matakirori
 oetarika ikoyiri. Tema rirotaki wetsikakirori maawaeni, oetarikapaeni. Aritaki
 ikantzita kamanantzirorini iñaani Tajorentsi:

⁴⁹ “Ikantzi Pawa Tajorentsi: ‘Noshiyakaawentemiro. Jenokinta okimitaka
 nojeekinta. Rowaga kipatsi oshiyawitakawo shitashintsi naatzikantawo
 noetzi. ¿Tsika pikantyaaka piwetsikantenari pankotsi nojeekantyaari? ¿Arima
 nomonkaatashitakyaawo? ⁵⁰ Tema naaka wetsikaeyakirorini maawaeni
 jeekatsiripaeni”’.

Rootaki ikantziri kamanantzirorini iñaani Tajorentsi.

⁵¹ Nojoriyotzinkaritepaeni, kyaaryo noñaaperotatziri Tajorentsi eejatzi nokemi-
 jantziro rojankinarini Moeseeshi omaanta eeroka, tee pikoyi piyote. Poshiy-
 eeyakarini paashinijatzitatsiri atziri: tee pikenkithashireeya. Tee pikemijanta-
 perotziri Tajorentsi. Aritaki pikantatyaani pipiyathatakawo Ishire. Poshiyakari

achariniiteni. ⁵² ¿Eenitatsima kamanantzirorini iñaani Tajorentsi kaari ikijini achariniiteni? Teewee añiiri, tema riyotashitaka kijeeyakiririni maawaeni. Rowa-magaeyakirini maawaeni kenkithatakaanantawitacharini; riraga kantakiriri: “Iinja ipoke kameethaperotatsirini”. Tema pokawitaka, rirotaki Jesoshi, omaanta tee piñaaperoeyawakirini eeroka, inta paakaantakiri, powamaakaantakiri. ⁵³ Piyoteeyawitawoni ikaminaantziri Tajorentsi ronampiri riyotaawitariri Moeseeshi, omaanta tee paapatziyaperotawo.

Rootaki ikantziriri Eshiteewa atziri.

⁵⁴ Ari ikemaeyawakironi iroka ikantakiriri, roojatzi ikijanteeyantanakani. Osheki ikijeeyanakirini, ratsikaekitawenteeyanakarini raekiki, tyakiririri. ⁵⁵ Omaanta irira Eshiteewa, riweshiryaaawentashiryaaaperotakawo Ishire Tajorentsi. Raminap-erotanaki jenokinta, iñaakiro ishipakiryaaani Tajorentsi. Eejatzi iñaakiri Jesoshi ikatziyaka rakoperoki. ⁵⁶ Ikantanaki:

—Jaa, irinta noñaaperotakiri jenokinta, riraga Atziriperotapaentsiri janta rakoperoki Tajorentsi. Rirotaki Jesoshi.

⁵⁷ Ishintsitanaki ikaemaperoeyanakini, rashiteeyanakironi ikempita, ishiyashiiya-paakarini. Ragaeyapaentatziirini, shepik. ⁵⁸ Ragaeyanakirini jata oweyaapaakanta nampitsi. Roojatzi rompojanteeyakaririni mapiki. Riraga ompojakiriri, raatonko-ryaakiri iithaari, rowankitziro iitziki Sawoori, ikantziri:

—Paminawakinawo noethaari, nompjawakiriita.

Ikantziri:

—Ari.

⁵⁹ Ari rompojampojaatakiri Eshiteewa, roojatzi ramanantanakari Tajorentsi, ikantanakiri:

—Nowinkatharite Jesoshi, paashiretawaenawo noshire.

⁶⁰ Rotziwerowanaka, antawo ikaemanaki, ikantanaki:

—Nowinkatharite, tee okameethatzi iroka ranteeyakirini, omaanta eero piki-jawentziro iroka rantakinari inta pipeyakoteniri.

8 Rootaki ikantakiri, roojatzi ikamantanaka. Ikantanaki rirori Sawoori:

—Ariwee, kamaki; ñaa okaanteekirira.

Riyatzi aapatziyariri Jesoshi janta Jamaaryaki

Roojatziyaka ritantanakawori kijakiriri Eshiteewa ikijeeyakirini maawaeni aapatziyariri Jesoshi janta Jerojareeki. Ithonkagaanteeyanakani, ishiyeeyanakani maawaeni paashinipaeni janta Joreeyaki, eejatzi Jamaaryaki. Inta jeekaneentsiri riraga rotyaantanewopaeni Jesoshi. ² Ari ikitatakiri Eshiteewa. Riro tyaakitakotziriri aapatziyaariri Jesoshi. Osheki riraakoeyakarini. ³ Omaanta Sawoori, ikowawita ithonkaeyerinimi riraga aapatziyariripaeni Jesoshi. Riyaatashiteeyirini ipankokipaeni, inoshikaeyirini shirampari, tsinani, maawaeni. Romonkyagaeyakirini omonkyagaamentotsiki.

Raapatziyeeyakarini Jesoshi jeekatsiri paashinipaeniki nampitsi

⁴ Riraga shiyeeyaneencharini, ikinakinayitanakini paashinikipaeni nampitsi. Ikenkithateeyakotakirini Jesoshi eejatzi ikenkithateeyakironi iñaani Tajorentsi. ⁵ Riraga Jiripi rareetapaaka nampitsiki, irona Jamaaryawero. Ikamantakotapaakiri Rotaantanewo Tajorentsi raamaakari rirotaki Jesoshi. ⁶ Ikemaeyantakaririni, ee-

jatzi in̄eeyantakaririni itajonkantayitzini, raapatziyaperoyawakarini atziripaeni. ⁷Rowawijaakoeyakirini osheki kyaantawitariri kamaari, antawo ikaemaeyanakini riraga kamaaripaeni, roojatzi ishitowantanaka. Retsiyatakoeyakirini osheki kijopookitatsiri, eejatzi paashinipaeni atziri amashitachari iitziki. ⁸Roojatzi ikimoshireeyantanakani riraga jeekatsiripaeni nampitsikinta.

⁹⁻¹¹Eenitatsi janta shirampari iitachari Shimo. Paerani osheki ojarentsi isheripiyaritawitaniroña. Tema ramatawitakiri maawaeni jamaaryajatzi, ikenkithashiryaakotakiri imatakiromi kaari in̄aapiinteeyini, roojatzi rotsikanantakaariri irirapaeni, rootaki ikantakaaperotantakari osheki. In̄aaperoyawitakarini atziri: jewatatsiripaeni, atziritzinkaripaeni, maawaeni. Ikanteeyini:

—Irika Shimo ojeekantakari itajorenka Tajorentsi. Tema rirotaki jewatatsiri. Thame apinkathateri.

¹²Omaanta roojatzi raretantapaakari Jiripi, ikamantakotakiri Tajorentsi, tsika ikanta reewawenantzi. Eejatzi ikamantakotakiri Jesokirishito. Ari ikaawoshitakotakiri Tajorentsi maawaeni aapatziyeeyakaririni Jesoshi: shirampari, tsinani, maawaeni. ¹³Eejatzi ikimiwitaa riraga Shimo ikantzi: “Eejatzi naaka naapatziyari”. Eejatzi ikaawoshitakoteetakiri Tajorentsi. Roojatzi kijokiro rowantanakari Jiripi. In̄aakotayitakirini oetarika rantayitakirini, eejatzi itajonkantaperotayitzini. Roojatzi rotsikanaperotanakari in̄aakirowa rantayitakirini.

¹⁴Riraga rotyaantanewo Jesoshi, jeekatsiri Jerojareeki, ikemakoeyakirini jamaaryajatzi raapatziyeeyakawoni rirori in̄aani Tajorentsi, roojatzi rotyaanantakariri Peetero eejatzi Jowa janta. ¹⁵⁻¹⁶Riyaatanaki.

Janta Jamaaryaki tekiraata okithaatakaari Ishire Tajorentsi jamaaryajatzi; apatziro ikaawoshitawenteeyakarini Awinkatharite Jesoshi. Rootaki aririka reetakari riraga Peetero eejatzi Jowa ramanantakaariri Tajorentsi. Ikantziri: “Pikithaatakayaari riraga jamaaryajatzi Pishire. Tema rootaki matakayerini”. ¹⁷Ari rowakiniri rako iitoki riraga jamaaryajatzipaeni, roojatzi okithaatakaantakari Ishire Tajorentsi, otajonkakagaeyakirini. ¹⁸In̄aakotakiri riraga Shimo. Riyotanaki aririka rowapaakiniri rako iitoki atziri, okithaatakaakari rowaga Ishire Tajorentsi, roojatzi ikanantakari:

¹⁹—Ajaa, koriki, nokowaki piyoteena notajonkante naari, nokimitemi eerori. Nokowaki aririka noyeniri nako iitoki atziritzinkaripaeni, raashireeyantyaaworini Ishire Tajorentsi.

²⁰Omaanta ikantanakiri Peetero:

—Itspataantemiri Tajorentsi piyorikite rotyaantemi janta paamariki kaari tsiwakanitatsini. Piitakaashiwitaka eeroka ari pamanantakiro itajorenka Tajorentsi.

²¹Tekatsi pikantya pikimitena: riyotzimi Tajorentsi tee pikameethashiretzi.

²²Pikenkithashiryaagaeya, eero pikimita paerani, pookaero kaari kameethatatsi pantayitzirini. Pamaneri Tajorentsi, pikanteri: “Pikaminthagaena: pipeyakotenawo iroka kaari kameethatatsi nantakiri”. ²³Niyotakimi osheki pikantakaaperota, pikowawitaka pimonkaatenami, eejatzi ashi poyiro tee pikameethatzi. ²⁴Rakanakiri Shimo, ikantzi:

—Pikanteriita Tajorentsi ikaminthayena okantyaatakya eero niyaatanta paamariki kaari tsiwakanitatsini.

²⁵Riraga Peetero, Jowa, Jiripi ikamantakotakiro iñaani Awinkatharite, ikenkithatakotakiro. Ikinayitanakini osheki nampitsikipaeni Jamaaryaki, ikanteeyakirini jeekatsiripaeni:

—Aririka paapatziyeeyari Jesoshi, rowawijaakoteemi Tajorentsi, ragaeyanaki-mini jenokinta.

Roojatzi ipiyeeyantaani Jerojareeki.

Rapatziyaperotakari Jesoshi eteyopiiyajatzi

²⁶Ari ikantaki ronampiri Awinkatharite, ikantakiri Jiripi:

—Iroñaaka piyaatanaki, pikinanaki janta awotsiki kinachari okaankiite teenta oshookaperotzi inchashi: rowaga poñaaneenchari Jerojareeki, roojatzi areetachari janta nampitsi Kaashaki.

²⁷Ari riyaaatanaki, ikinanaki awotsiki. Itonkiyotawakari shirampari poñaachari Eteyopiiyaki. Rirojatzi owinkathatzinkarite Kantaasheshi, riraga kempoyeeyinirorini maawaeni oorikite. Rootaki roori iwinkathawote eteyopiiyajatzi. Ari chapinki riyaaatakiziti janta Jerojareeki, ipinkathaperotziri Tajorentsi. ²⁸Iroñaaka ipiyaa, ijeekaki ishiyakomentoki, iñaanatziro rojankinarini Iseeyashi, riraga kamanantzirorini iñaani Tajorentsi. ²⁹Ro Ishire Tajorentsi kantakiriri Jiripi:

—Piyaate janta, pitonkiyotawakyaawo shiyakomentotsinta.

³⁰Ishiyashitanakari, ikemapaakiri iñaanatziro. Ikantapaakiri:

—¿Pikemaperotakiro iroka piñaanatziro?

³¹Rakanakiri:

—Teewee nokemaperotziro. ¿Tsika nokantyaaka nokemaperotantyaawori? Tekatsi iyotayenani. Potetapaeya, pijeekimotapaena jaka.

³²Eeniro iroka okantziri jankinarentsi iñaanatziro:

“Aririka rowamagaeteri owisha, imaeritashitanaka. Aririka rameeteetzi ow-ishaaniki, imaeritashita. Eejatzi ikimityaari Rotyaantanewo Tajorentsi rirori, imaerite. ³³Rowashiwentagaeteri, eero okameethatzi ikantakoteetziro. Roojatzi rowamaantyaari. Eero itzimi itomipaeni”.

³⁴Rojampitziro, ikantziri:

—Pikamantenatya. ¿Ninka ikenkithatakotziri riraga kamanantzirorini iñaani Tajorentsi? ¿Rirojatzi ikenkithatakotashitacha? ¿Paashinima ikenkithatakotziri?

³⁵Roojatzi ikamanantanakari Jiripi, ikamantakotziri Jesoshi. Ritakanari okantziri rowaga Itawori Iwaperite Tajorentsi, riyotaaperotakiri. ³⁶Eekiro riyataakaatziro awotsiki, roojatzi iñaantapaakawo eteyopiiyajatzi iña. Ikantakiri:

—Eeniro iroka iña. ¿Kameetharima nokaawoshitakotyaari Tajorentsi?

³⁷Rakanakiri:

—Paapatziyaperotakaririka Jesoshi, kameetha pikaawoshitakotyaari Tajorentsi. Ikantziri:

—Naapatziyaperotakari. Niyoperotaki rirotaki Jesokirishito Itomi Tajorentsi.

³⁸Ikanta ikatziyakaapaakawo ishiyakomento. Ari rayiitapaaki, ranashiteeyanakani, itsipatawakaanaka apite, ranashaateeyakawoni iña. Roojatzi ikaawoshitawentakari Tajorentsi. ³⁹Ari ishitowanee iñaakira roojatzi Ishire Awinkatharite omapokashitanakari anakiri Jiripi inteena. Tee iñaawaeri eejatzi riraga itsipatawitari inkaaganki. Apaniroeni riyaaatane rirori, ikimoshireperotanaki.

⁴⁰ Omaanta Jiripi, aanakiri Ishire Tajorentsi iñaakotashitapaaka nampitsiki janta oetanta Ashooto. Ari rareetantapaaka, ikenkithatayitanakini nampitsikipaeni:

—Paapatziyeeyaarini Jesoshi pawijakoeyantyaarini.
Roojatzi ipiyantanaa janta Sesareeyaki.

Ipaashinitantaari Sawoori

9 Ari ashi royiroyiro ikijaperotaka Sawoori. Rajaryaawitakari rowamagaeyerinimi maawaeni aapatziyeeyaririni Jesoshi. Roojatzi riyatashitantakari iwinkatharite ñaanakowenantatsiripaeni ikantziri:

² Nokowaki pojankinateniri riraga aapatziyakaworini rojankinarini Moeseeshi jeekatsiri janta Tamaashikoki, pikanteri: “Pamitakoeyerini Sawoori eejatzi tsipatariri ragaeyerini maawaeni aapatziyariripaeni Jesoshi. Nokowaki ragaeyerini: shirampari, tsinani, maawaeni. Roojatzi roojoteeyerini, ramaeyakirini jaka Jerojareeki”.

Ari rojankinatziniri, ipakiri. ³ Roojatzi riyatantanaka, ikantanaka shok, shok: roowitapaenchami Tamaashikoki. Omapokashitapaakari oshipakiryaapaaki, ikatziyakaga Sawoori: opoñaaka jenokinta. ⁴ Pariyanaki irira kipatsiki, tereei, ikematziiro iñaani Jesoshi jenokinta:

—Sawoori, Sawoori: ¿iitaka pikijantanari?

⁵ —¿Ninkamika, Nowinkatharite?

—Naaka Jesoshi, pijani. Pikijakiri maawaeni aapatziyanari rootaki pikijantakinari naari. ⁶ Iroñaaka eero pikijana omaanta pikatziye piyaate, powaaganakya janta Tamaashikoki. Iinja ari ikanteetemi oetarika panteri.

⁷ Ari ikatziyeeyakani riragapaeni shirampari itsipateeyawitakarini, osheki imaeriyanakini. Tema ikemashitakawo paantentsi, omaanta tekatsi iñe. ⁸ Riraga Sawoori, ikatziyanaa. Rokiryaawitanaa, tee imateeya ikokichaatee, rootaki ikathatantakariri, rareetakaakari Tamaashikoki. ⁹ Okaatzi ijeekashitaka 3 kitejiri. Tee ikokichaatee, tee rowaeya, tee riree.

¹⁰ Ari eeniro janta Tamaashikoki aapatziyariri Jesoshi, iitachari Ananiiyashi. Ram-paryaatakari Awinkatharite, ikantapaakiri:

—¡Ananiiyashi!

Ikantawakiri:

—¿Iitaka, Nowinkatharite? Eenirona jaka.

¹¹ Ikantakiri:

—Iroñaaka piyaate awotsiki iiteetzirinta Tampatsikari. Pikowakowatapaakiri shirampari iitachari Sawoori, riraga taarishojatzi. Pikowakowatapaakiri janta ipankoki Joorashi. Tsitenishitakotaki. Eeniro rirori ramanana. ¹² Koñaatziro iñaaperotakiro, iñaakimi pikaashitapaakiri, pipampitapaakiri iitoki, iñaanaa etsiyatakotanaki.

¹³ Ikantawakiri:

—Nowinkatharite, osheki nokemakotziri, ikenkithatakoteetziri riraga pikantakinari. Osheki rowashironkaeyirini aapatziyeeyimirini janta Jerojareeki, ikantanakirikya. ¹⁴ Rooma rotyaantziri jaka riraga jewatayitziririni ñaanakowenantatsiripaeni rirori ragaeyantanakinani maawaeni ameenteeyimirini. Osheki nothaawantaperotakari.

¹⁵ Omaanta ikantakiri riraga Awinkatharite:

—Piyaate. Rooma rirotaki niyoyaakiri. Rirotaki kenkithatakotanakinani. Ikenkithatakagaeyerini paata joriiyopaeni, kaari joriiyo, jewawentayitziririni atziri, maawaeni. ¹⁶ Eejatzi iinja noñaayeri oetarikapaeni okaate ikemaatsitawentena.

¹⁷ Ari riyaaatanaki Ananiiyashi, ikyaaapaaki pankotsiki. Rowaapaakiniri rako iitoki, ikantziri:

—Sawoori, eerokataki noyemijantzinkarite. Rotyaantakina Awinkatharite Jesoshi, riraga oñaagakimiri janta awotsiki pikinapaakinta. Rotyaantana pikochaatantaneeyari, eejatzi okithaatakaakimi Ishire Tajorentsi.

¹⁸ Roojatzi opariyaantanaka rokikira oshiyawitawori ipentak shima, kokichaata-perotane. Ari riyaaatanaki, ikaawoshitakoteetakiri Tajorentsi. ¹⁹ Ari rowawaetaka, roojatzi ishintsitantanaa.

Apaanipaeni kitejiri ijeekimotawitanakari aapatziyariri Jesoshi janta Tamaashikoki. ²⁰ Riyataki riraga Sawoori ipiyotapiintaga joriiyopaeni, ikantapiinteyirini:

—Rioperotakiroña Jesoshi Itomi Tajorentsi.

²¹ Antawo tee riyotakotziri riraga kemaeyawakiririni. Ikanteeyini:

—Tema rirotaki riraga thonkaeyerinimi aapatziyariri Jesoshi janta Jerojareeki. Tema rootaki ipokashitantawitakariri jaka roojoteeyakiterinimi aapatziyariri Jesoshi, ragaeyanakirinimi janta ñaanakowenantatsirikinta. Omaanta iroñaaka ikantzi: “Paapatziyaperotyari Jesoshi”.

²² Eekiro riyaaatanakitzi Sawoori ikenkithataperotzi, tee ithaawantaneentaari amineeyakiririni. Tee riyotakotziriroña riraga joriiyotatsiri. Riyotakaaperotakiri, ikantzi:

—Riraga Jesoshi, rirotaki Kirishitotatsiri, riraga Rotyaantanewo Tajorentsi.

Riraga Sawoori ishiyapithatakari joriiyopaeni

²³ Ari awijanaki osheki kitejiri roojatzi rajaryaanteeyawitakarini joriiyopaeni rowamaerimi riraga Sawoori. ²⁴ Omaanta riyotakotakiri Sawoori rajaryaakari. Maawaeni kitejiriki tsiteniriki ramineeyawitakawoni joriiyopaeni ikyaaantapiintari rowaga Tamaashikoki, ikowaeyawitakani raawakirimi Sawoori, rowagaeyerinimi. ²⁵ Omaanta, tsiteniriki itsipatanakari riyotaanewopaeni otantotsiki rowaga inkitzirori pankotsipaeni; rateetakaanakiri, roojatzi rotetantakarini antawoki kantziri, roojatzi royiitakotantaari kantziriki okaankiitziira. Roojatzi ishiyantanaa, tee iñeeyawaerini owamagaeyerinimi. ²⁶ Ari rareetapaaka Jerojareeki. Ikowawitaka itsipateeyapaeyarinimi aapatziyariri Jesoshi, omaanta ithaawanteeyawakarini. Iitakashiwitakari tee raapatziyari Jesoshi.

²⁷ Roojatzi raanakiri Werenawee, itentanakari janta ijeekinta rotyaantanewo Jesoshi. Ikamantapaakiri:

—Kyaaryo, ragaeyerinimi Sawoorika ayemijantzinkarite janta Tamaashikoki, omaanta janta awotsiki iñaakiri Awinkatharite Jesoshi, ikenkithataakaakiri. Raapatziyari, roojatzi janta Tamaashikoki ikenkithatakotapiintapaakiri irira, tee ithaawantayitapaakarini theenkantatsiri.

²⁸ Ari raakameethateeyakirini aapatziyariri Jesoshi, kameetha ijeekimotakiri rirori janta Jerojareeki. Ikantani Sawoori, kijo rowaeyakirini ayemijantzinkarite. Kameetha ikenkithatakotaperotziri Awinkatharite. ²⁹ Ikenkithatakagaeyawitakarini joriiyopaeni iyotzirori ipaante kireeshiyajatzi, omaanta ipiyathateeyawakarini;

ikowaeyawitanakani rowamaerimi, ³⁰ omaanta riyotakotakiri iyemijantzinkarite, roojatzi raantanakari Sawoori janta Sesareeyaki. Roojatzi rotyaanteeyakirini Taarishoki.

³¹ Kameetha ijeekaeyini aapatziyeeyakaririni paeni Jesoshi janta Joreeyaki, Karireeyaki, Jamaaryaki. Eekiro riyataanakitzi raapatziyeeyanakarini Jesoshi. Rameteeyakawoni iñaaperoyirini Awinkatharite. Eejatzi osheki iweshiryaakaaper-oeyakarini Ishire Tajorentsi.

Itajonkantayitzini Peetero janta Riiraki

³² Ari ikinakinayitakini Peetero rareetayitarini aapatziyariripaeni Jesoshi, roojatzi rareetantakari nampitsiki iitachari Riira. Janta ijeeki osheki aapatziyariri Jesoshi. ³³ Iñaapaakiri shirampari iitachari Eneyyashi. Okaatzi ojarentsi 8, imaryaaka imaa-mentoki, ikijopookitaki. ³⁴ Ikantapaakiri:

—Eneyyashi, rirotaki Jesokirishito etsiyatakoteemini. Pikatziyanee, piwetsikaero pimaamento.

Intsipaete ipiriintanaka. ³⁵ Iñeeyakirini riirajatzi, eejatzi saronajatzzi; roojatzi maawaeni raapatziyeeyantanakarini Awinkatharite Jesoshi.

³⁶ Ojeekawita Joopeki aapatziyariri Jesoshi oetachari Tawiita. Owaero ipaan-teki kireeshiyajatzzi: Toorikashi. Kameetha iroka antayitzirini: ashi oyiro oneshi-ronkatantayitzini. ³⁷ Omantsiyatanaki, roojatzi okamantaka. Ari ikiwachempokitee-takiro owathani, roojatzi rowakiro janta shitamenkotsiki, janta jeñokiini. ³⁸ Rowaga Riira okaakintawo Joope aritaki ijeeki riraga Peetero. Riraga aapatziyariripaeni Jesoshi, ikemakotakiri rirori eeniro ijeeki janta. Rootaki rotyaantanakariri apite shirampari:

—Pishintsite, pikantakiteri Peetero ipokeeta.

Ari riyataaki, ikantaperotapaakiri:

—Intsipaete, poyaatanakina paminakitero tsinani, kamaki.

³⁹ Ari riyataanaki Peetero, royaatanakiri. Rareetakaakari, raanakiri janta pankot-siki jeñokiini. Otapotheeyawentakawoni maawaeni kamayiteentsirini oemi, iragaeyakani. Eeniro oñaapiyitakironi ookayitakirini, eejatzi oethaariperopaeni. Okanteeyakini:

—Tekirani okamini Tawiita, opayitanawoni maawaeni iroka noethaari.

⁴⁰ Ari roemishitowaeyapaakirini maawaeni atziri. Rotziwerowanaka, ikenkithatakaeri Tajorentsi. Ipithokashitanakawo kamaentsiri, ikantanakiro:

—Tawiita, pipiriintee.

Roojatzi okiryaantanaa, oñaatziiri Peetero okaakini, roojatzi opiriinantanaa. ⁴¹ Ikathawakoteero, ikatziyeero. Ikaemaeyakirini eejatzi aapatziyeeyaririni Jesoshi, eejatzi roori ikaemaeyakironi kamayiteentsirini oemi, maawaeni. Ikyapaaki, ikanteeyawakirini:

—Pamine, añaanee eejatzi.

⁴² Ari ikemakoeyakironi maawaeni joopejatzi. Ikaatzi oshekini aapatziyayi-tanakaririni Awinkatharite Jesoshi. ⁴³ Osheki kitejiri ijeeki Peetero Joopeki. Ijeeki ipankoki Shimo, riraga wetsikapiintziriri mashitsipaeni.

Koroneeryo, riraga kapitaanotatsiri, raapatziyakari Jesoshi

10 Ari eeniro ijeeki janta Sesareeyaki shirampari iitachari Koroneeryo. Riro-taki iyapitaanote osheki joraaro, poñaayitacharini Itaaryaki. ² Kaari jori-iyoyomaanta raapatziyaperotari Tajorentsi. Eejatzi ikimiteeyarini maawaeni jeekimotziriripaeni. Osheki ikaminthagaeyirini joriiyopaeni owashironkayitacharini. Ikantatyaani ikenkithatakaeri Tajorentsi. ³ Itsiteniityaanee oorya iñaashitawakari ronampiri Tajorentsi, roñaagaperotapaakari. Rokaakintapaakari, ikantapaakiri:

—Koroneeryo.

⁴ Raminaperotawakiri, joreririri. Oshekini ithaawantaperotanakari. Ikantawakiri: —¿Iitaka, Nowinkatharite?

Ikantanakiri:

—Ikemakimi Tajorentsi pamanapiintakiri, eejatzi iñaakimi pikaminthaakotapiinteyakirini atziripaeni. ⁵ Rootaki ikowantakari iroñaaka potyaante apanipaeni shirampari janta Joopeki. Pikaemakaanteri riraga Shimo, iiteetziri eejatzi Peetero. Irira ikamantemi oetaka ikowakaakimiri Tajorentsi. Pikemijantawakiri. ⁶ Irira ijeekimotziri iitachari eejatzi Shimo, riraga wetsikapiintziririni mashitsi. Eenitatsi ipanko othapyaakiini antawo inkaare.

⁷ Ari ipiyanaa ronampiri Tajorentsi, riraga kenkithawaetakaakitziriri. Ikaemakiri Koroneeryo ronampiri apite, eejatzi joraaro apaani. Riraga joraaro rirotaki aapatziyaperotariri Tajorentsi. Ikaateeyirini amitakoeyiririni Koroneeryo. ⁸ Ikamanteeyakirini maawaeni iroka ikantakiriri ronampiri Tajorentsi, roojatzi ikantziri:

—Nokowaki piyaateeyeni Joopeki, pamineri riraga Peetero.

Ari riyateeyanakini. ⁹ Inkaamani, aririka itampatsikatapaaki oorya, rokaakinantapaakawo rowaga Joope. Tekiraata rareetapaakari, riraga Peetero eeniro raeteetanaki jenoki, ikenkithatakaeri Tajorentsi. ¹⁰ Itasheyawitaka, ikowawita royaami. Eenitatsi wetsikininiriri royaari, omaanta tekira othonkiro, ari ramparyaatakari. ¹¹ Iñaakiro jenokinta inthomaenta. Ayiitakotapaaki pankotsiki oshiyawitawori tokoya antawo. Roerikakoetakiro janta okaamawotapaakinta. ¹² Rotetayitakani inthomaenta maawaeni inashiyitacharini riraga kaari rowaeta; rirotaki otetayiteenchani chaancho, maankipaeni, jenokiwiripaeni, maawaeni. ¹³ Iroñaaka ikemawakiri Tajorentsi, ikantziri:

—Peetero. Ajaa, thame powamaeri, eejatzi poyaari.

¹⁴ Ikantawakiri:

—Nowinkatharite, paerani pikantakiri nochariniitenipaeni iitarikapaeni ikameethatzi royaari, eejatzi iitarikapaeni kaari royaari. Eejatzi naari, tee nametapiintari noyaari irika kaari rowaetari pikantawitakinari nayaari iroñaaka.

¹⁵ Rapiiteeri:

—Tema naaka Tajorentsi. Nokantzimi naaka: “Kameetharini riroripaeni”. Aririka nokowakaakimiri naaka, eero pikantashitari eerori: “Tee ikameethatzi”. ¹⁶ Rapiiteeniri paashini:

—Powamaeri, poyaari.

Roojatzi itzinaakotanteetaariri jenokinta.

¹⁷ Tee riyotakotawakiro Peetero iroka iñaakirika. Ikenkithashiryaanaka: “¿Iitaka ikowakaanari Tajorentsi nanteniriri? ¿Iitakakya ikanantanari?”

Roojatzi rareetantapaaka pankotsiki rotyaantanewo Koroneeryo.
Rojampitakowentapaakiri:

—¿Tsika ipanko Shimo, riraga wetsikapiintziriri mashitsi?

Ikamanteetawakiri:

—Iroka ipankoka.

¹⁸ Ari rojampitakiri atziri inthomaenta:

—¿Arima ijeekimotzimi riraga Shimo Peetero?

Rakanakiri:

—Jee, aritaki ijeekaki.

¹⁹ Eeniro ikenkithashiryaawo Peetero iñaakiri, ari okantakiri Ishire Tajorentsi:

—Ikantaka rareeteeyapaakani 3 shirampari, kowapaakimiri. ²⁰ Payiitashiteri. Ero pikantashiryaashita, poyaateeyanakirini. Tema naaka amaeyakiririni.

²¹ Ari ranaashitashitapaakari, ikantapaakiri:

—Naaka pikoyiri. ¿Iitaka pipokashitantanari?

²² Ari rakanakiri rirori:

—Rotyaantakina Koroneeryo, riraga kapitaanotatsiri. Rashi royiro ikameethatzi, eejatzi iñaaperotziri Tajorentsi. Maawaeni joriiyotatsiri iñaaperoeyirini ikameethatzi. Ikantziri ronampiri Tajorentsi: “Pikaemakaanteri Peetero pipankoki. Pikemijantawakiro iñaani”. Rootaki rotyaanantanari jaka.

²³ Ari ikantawakiri:

—Pikyaapae.

—Ari.

Ineshironkatawakiri rojeekawakiri. Inkaamani royaatanakiri, itsi-pateeyanakirini apanipaeni aapatziyariri Jesoshi rirotaki joopejatzi. ²⁴ Apaani imagaeyanakini niyanki, roojatzi rareetantaka janta Sesareeyaki. Royaakiri Koroneeryo janta, ipiyoteeyakirini maawaeni isheninka eejatzi itsipaminthapiintee-yarini. ²⁵ Roojatzi rareetanteeyapaakarini Peetero, riyowashitanakiri Koroneeryo riwethatawakari, roojatzi rotziwerowashitawakari iitziki, ipinkathatawakiri. ²⁶ Ari ikatziyakagaari Peetero, ikantziri:

—Pikatziyane. Tee naaka Tajorentsi, rooma naaka atziri eejatzi, akimitawakaaka.

²⁷ Ari ikenkithatakaawakaapaaka, ikyapaakira pankotsiki. Iñaapaakiri osheki piyoteenchari, ²⁸ Ikantapaakiri:

—Naaka joriiyo. Piyoteeyini eerori tee ishinetana nojoriiyotzinkarite notsi-pateeyaarini paashinijatzitatsiri atziri. Eejatzi tee ishinetana nareetyaari. Nokenkithashireeyakironi tee ikowakaanawo iroka Tajorentsi. Omaanta iroñaaka riyotaakina Tajorentsi tee okameethatzi nopinkiri paashini atziri, tee okameethatzi nokante: “Tee ikameethatzi”. Niyotaki ishinetakina Tajorentsi notsipatyari paashinijatzitatsiri atziri. ²⁹ Ari pikaemakaanakina, roojatzi nopokantanaka, tee nokijotanaki. Iroñaaka nojampitemi, ¿iitaka pikaemakaanantanari?

³⁰ Ikantawakiri Koroneeryo:

—Chapinki tsitenini oorya, ikimitaka iroñaaka, namanakiri Tajorentsi jaka nopankoki. Noñaakiri ikimiwitapaakari shirampari, ikatziyimotapaakina. Ikithaatawo shipakiryatsiri iithaari. ³¹ Ikantapaakina: “Koroneeryo, ike-makiro Tajorentsi pamanakiriri. Riyotakimi osheki pineshironkatayitzirini ashironkaenkari. ³² Potyaanteri atziri janta Joopeki, ikaemakiteri Shimo, iiteetziri

eejatzu Peetero. Ijeekimotziri paashini Shimo, riraga wetsikiriri mashitsi. Ojeeki ipanko othapyaakiini antawo inkaare”.³³ Intsipaete nokaemakaantakimi, roojatzu pipokantaka. Iroñaaka nokaateeyakirini riraga Tajorentsi jaka. Nokowaeyakini nokemaeyeroni iroka ikowakaakimiri Awinkatharite.

³⁴ Ari iñaawaetanaki Peetero, ikantzi:

—Iroñaaka niyotaperotaki tee rinashitakagaeyeeni Tajorentsi atziri. Ikwakaakiri maawaeni atziri, joriyo eejatzu kaari joriyo raapatziyeeyarini Jesoshi, rootaki reentsitetantari maawaeni.³⁵ Tee ikenkithashiryakoteero inashitayitanika añaani eejatzu ametayitarini inashitacharipaeni, omaanta iñaaperoeyakirini ikameethatzu maawaeni pinkathateeyiririni, eejatzu maawaeni antapiintzirori kameethatatsiripaeni.³⁶ Naaka joriyo. Piyoteeyawakironi iñaani Tajorentsi reewateeyakinani, riyotakagaeyakinani. Kameethari iroka ikantakinari: “Aririka paapatziyaperoyerarini Jesokirishito, kameetha nojeekakagaeyemini, pikimitawakaanteeyarini”. Rooma rirotaki Awinkatharite maawaeni,³⁷ piyoteeyakironi. Reewataki Jowani kaawoshitantatsiri ikenkithatakotakiri, ikantzi: “Kameetha pikaawoshitawenteeyarini Tajorentsi”. Roojatzu ikenkithatakotakiri paashinipaeni, itanakawori janta Karireeyaki. Ikamanantakiro iñaani Tajorentsi maawaeni nampitsikipaeni janta Joreeyaki.³⁸ Ikamanteeyirini atziri tsika ikantakiri Tajorentsi Jesoshi, riraga najareetejatzu, rotyaanantakawori Ishire, eejatzu ipitakari itajorenka; rootaki ikinakinayitantakarini, ranantayitakaworini kameethatayitatsirini. Rowawijaakoeyakirini kyaantariri kamaari. Eejatzu retsiyatakoeyakirini mantsiyaripaeni. Kijokiro royiri Tajorentsi, rootaki imatantakariri.³⁹ Noñeeyakirini rantayitzirini janta inampikipaeni nojoriyotzinkaritepaeni, eejatzu janta Jerojareeki. Noñaakowenteeyakirini rowamaanteetakariri, ikentakotanteetakariri koroshiki.⁴⁰ Aritaki okaataki kitejiri 3 ipiriinteeri Tajorentsi, roñaagakinari.⁴¹ Tee roñaagari maawaeni atziri, inta naakapaeni roñaagakari. Riyoyaakina Tajorentsi, rootaki noñaantawaariri. Ikamaperotawitaka, ipiriintanaa eejatzu. Roojatzu nowakaawaari, eejatzu nirakaawaari.⁴² Rotyaantayitakinani nokenkithakoteri Jesoshi riro-taki owawijaakotantatsiri. Ikantakina: “Pikamanteeyerini atziri: ‘Ikwakaawaari Tajorentsi Jesoshi ipiriinteeri maawaeni kamatsiripaeni roojatzu ikantakowenteeyerini maawaeni atziri: añaatsiri eejatzu kamawitachari’”.⁴³ Tema paerani ikenkithatakotzirini Rotyaantanewo Tajorentsi riraga kamanantayitzirorini iñaani Tajorentsi, ikanteeyini: “Eeniro ranteeyakironi maawaeni atziri kaari kameethatatsi; omaanta aririka raapatziyeeyarini Rotyaantanewo Tajorentsi, ikaminthagaeyerini rirori, eero ikijawentziri ranteeyirini, eero rowashironkaawentziniri kaari kameethatatsiri rantawitakari, eero ikenkithashiryakoteero eejatzu”.

⁴⁴ Eeniro ikenkithatzi Peetero, roojatzu opokashitantakari Ishire Tajorentsi. Eejatzu opokashiteeyakirini maawaeni kemaeyawakirorini ikantakiriri.⁴⁵ Ari rotsikanteeyakarini riragapaeni joriyo, aapatziyariri Jesoshi: riraga tsipatariri Peetero. Ari riyoteeyanakini rotyaantaperotakiro Tajorentsi Ishire, okithaatakaakari paashinijatzitatsiri atziri. Rootaki rotsikanatantanakariri.⁴⁶ Ikemaeyawakirini isheninka Koroneeryo iñaawaetantashitakawo paashinipaeni paantentsi, tee riyotagaetziri, eejatzu ikanteeyini:

—Kameetharini Tajorentsi.

⁴⁷ Ari ikantanaki Peetero:

—Ikimitakae aari, raashireteeyakironi Ishire Tajorentsi. Rooma okameethatzi ikaawoshitakoteeyarini Tajorentsi.

Ikantziri paashinipaeni joriiyo:

—Jee, kameethataki.

⁴⁸Roojatzi ikanantariri Peetero isheninka Koroneeryo:

—Pikaawoshitawenteeyarini Jesokirishito, riyoteeyantemirini atziri piñaaperotakiri.

Ikanteeyanakirini:

—Intsipaete pikaawoshitakotenari Tajorentsi.

Ari imatakiniri. Rootaki ikantantakariri isheninkapaeni:

—Pijeekimotanakinakya apanipaeni kitejiri, piyotaaperotanakina paashini.

Ari ijeekanaki.

Ikemaeyakini jerojareejatzi raapatziyakari Jesoshi kaari joriiyo

11 Ikemakoeyakirini riraga rotyaantanewo Jesoshi eejatzi maawaeni aapatziyariripaeni Jesoshi jeekatsiri janta joreeyaki, ikemakoeyakirini Koroneeryo. Ikanteetakiri:

—Raapatziyakari Jesoshi paashinijatzitatsiri atziri; riro aapatziyakaakariri Peetero.

²Itonkaantanaari Peetero Jerojareeki, ikenkiimatashiteeyawakarini ijoriyotzinkaritepaeni: aapatziyariri Jesoshi omaanta eeniro ikenkithashiriuro eejatzi itotonatya ishiramparitantari. ³Ikanteeyawakirini:

—¿Iitaka piyaatashitantariri paashinijatzitatsiri atziri? ¿Iitaka pakiyotantariri rirori? Tee okameethatzi.

⁴Ithotyaperotakiniri Peetero, ikantziri:

⁵Iroñaaka nokamantemi. Janta nojeekakitzinta Joopeki, nokenkithatakaeri Tajorentsi. Koñaatziro noñaaperotakiro, tema noñaakiro oshiyawitawori tokoya antawomawo. Roerikaetakiro janta okaamawotayitapaakinira, opoñaaka jenokinta, ayiitzimotapaakina. ⁶Naminaperotawakiro, joreririri: noñaakiri kaari owaeyani: chaancho, maanki, jenokiweri, maawaeni. ⁷Nokemakiri Tajorentsi, ikantakina: “Iroñaaka powamaeri; poyaari”. ⁸Omaanta nokantawitakari: “Nowinkatharite, eero nowari. Tee nametari kaari rowaetari, kaari ikowakagaetana noyaari”. ⁹Rapiitakina, ikantana: “Tema naaka Tajorentsi kantzimiri: ‘Kameetharini’. Eero pikantashitari eerori: “Tee ikameethatzi”. ¹⁰Aritaki okaatzi 3 rapiitakina. Roojatzi itzinagaero jenokinta. ¹¹Ikanteeyapaakani 3 shirampari rareeteeyapaakani janta pankotsiki nojeekinta. Ipoñaanaka Sesareeyaki, rotyaanteetakinari. ¹²Roojatzi okanantakina Ishire Tajorentsi: “Poyaatanakiri, eero pikijotanaki”. Ari noyaatanakiri. Eejatzi royaatanakina irikapaeni ayemijantzinkarite, ikaateeyini 6. Nokyagaeyapaakini ipankoki riraga kaemakaantakinari. ¹³Ikenkithatakaawakina, ikamantawakina tsika ikantakari iñaantakariri ronampiri Tajorentsi. Roñaagantapaakariri, ikantziri: “Potyaanteri atziri janta Joopeki. Pikaemakaanteri Shimo: iiteetziri eejatzi Peetero. ¹⁴Rirotaki iyotaapaemironi Iwaperite Tajorentsi, pawijakotanteeyari. Eejatzi ikimitagaeya rirori maawaeni jeekayitatsirini pipankoki”. ¹⁵Nitantakawori nokenkithatakaakiri, roojatzi okithaatakaanteeyakarini Ishire Tajorentsi. Okimiteeyakaenika aari itantakaeri. ¹⁶Nokenkithashiryaanakiro iñaani Awinkatharite ikantzitakari: “Riraga Jowa ikaawoshitakotantariri Tajorentsi

iñaaki, rooma naaka ari nokithaatakaakimiro Ishire Tajorentsi".¹⁷ Paerani aapatziyanteyakaririni Awinkatharite Jesokirishito, tema ikithaatakaakaero Tajorentsi Ishire. Iroñaaka imonkaatanakiniri rirori paashinijatzitatsiripaeni atziri. ¿Arima nothañaakyaari? Tema irira rirotaki Tajorentsi.

¹⁸ Ikemaeyantawakaworini iroka, tekatsi ikantaneeri rakaneeri, inta ikanteeyanakini:

—Kameethaperotakiroña Tajorentsi. Rooma ikowakagaeyakirini eejatzi paashinijatzitatsiri atziripaeni ikenkithashiryaagaeya, raapatziyaperoyerini rirori, riyaaanteeyanakarini janta jenokinta.

Itsiparyaayitanakironi janta paashinipaeniki nampitsi

¹⁹ Riraga kijakiriri Eshiteewani, eejatzi ikijeeyanakirini maawaeni aapatziyariri Jesoshi, roojatzi ishiyeeyantanakani paashinikipaeni kipatsi: Jeniishiya, Cheepere, Antyokiiya, maawaeni. Janta tee ikenkithatakagaeyirini paashinijatzitatsiri atziri, inta rothataayitzirini ijoriyotzinkaritepaeni ikenkithatakaayitakirini.

²⁰ Eeniro itsipatayitakarini paashinipaeni aapatziyariri Jesoshi, poñaayitaneencharini Cheepereki, eejatzi Shireeneki. Rareetantayitapaakarini rirori janta Antyokiiyaki, ikenkithatakaapaakiri kireeshiyajatzi eejatzi. Ikanteeyirini:

—Paapatziyari Jesokirishito pawijakotanteeyarini.

²¹ Itajonkakowentapiintziri Awinkatharite, ikaatantakari oshekini aapatziyeyawakaririni Jesoshi, ameenteeyaririni Tajorentsi.

²² Ari janta Jerojareeki ikemakoeyakirini riraga aapatziyariripaeni Jesoshi. Rotyaantakiri Werenawee janta Antyokiiyaki. ²³ Rareetapaaka rirori, iñaapaakiri ineshironkatziri Tajorentsi antyokiiyajatzi. Ikimoshiryaapaaki, ikanteeyirini:

—Kyaaryooroña, kijokiro powaeyirini riraga Awinkatharite, pikyaaryoowenteniri maawaeni ikowakagaeyakimirini.

²⁴ Kameetharini rirori Werenawee. Kijokiro rowaperotziro Ishire Tajorentsi, ashi royiro raapatziyaperotari Awinkatharite. Eejatzi eekiro riyaatzi roshekiteeyanakini aapatziyariripaeni Awinkatharite.

²⁵ Roojatzi rowaagantanaka Werenawee Taarishoki, ikowapaakiri Sawoori. Iñaapaeri, roojatzi royaatantaariri Antyokiiyaki. ²⁶ Janta ikantani ipiyotapiintzirinta aapatziyariri Jesoshi okaatzi apaani ojarentsi. Riyotaapaakiri oshekyantzi atziri. Aritaki janta itanakawo iiteetziri aapatziyariri Jesoshi: "Kirishiteyanotatsiri".

²⁷ Roojatzi rareeteeyantapaakani Antyokiiyaki paashinipaeni kamanantayitzirorini iñaani Tajorentsi, ipoñaanaka rirori Jerojareeki. ²⁸ Eenitatsi apaani iitachari Akaawo. Ikatziyapaaka janta ipiyoteeyaninta, iyotaakiri Ishire Tajorentsi, rootaki ikanantari:

—Iinja itasheyeyanakini atziripaeni janta maawaeni Joreeyaki.

Eenironi ipinkathariwenantzi Kiraaworyo, tema monkaataka ikantzitarini Akaawo. ²⁹ Ikanteeyini aapatziyariri Jesoshi:

—Thame akaminthagaeyerini ayemijantzinkaritepaeni janta Joreeyaki, apakaanteri oetarika koetyeemotariri. ³⁰ Tsikarika okaatayitzini jeekimotayiteerini, aritaki okaate apakaantayiteririni.

Aritaki imatakiro ikantakiri. Ipiyotakiri koriki, ipawakiri Werenawee, eejatzi Sawoori. Ikantakiri:

—Ajaa, irika koriki: pagaeyanakinirini aataperoteenchari aapatziyariripaeni Jesoshi janta Jerojareeki, ikaminthagaeyantyaaririni ashironkagaeyacharini.

Ari raanakiniri jerojareejatzi, ipapaakiri rirori. Ari rowaagaeyakinirini rirori ashironkagaeyacharini.

Erooreshi Akiriipa, rirotaki kijakiriri aapatziyariri Jesoshi

12 Roojatzi riraga jewaperowenantatsiri Erooreshi, iiteetziri eejatzi Akiriipa, ikijayitakirini apaanipaeni aapatziyariri Jesoshi. ²Rowamaakaantakiri Jantyaako, ro ithatyaanteetakiriri jawiri, thatzik. Irira rirentzi Jowa. ³Riyotaki inimoeyakirini joriyopaeni, rootaki raakaanantawitakariri Peetero eejatzi. ⁴Ro raakaanantakariri apaani kitejiriki rowantapiinteetawori paa kaari tapiyacha. Itashiwitaka aririka omonkaatakya kitejiri Rawijantari achariniiteni paerani, roñaagaeyerini joriyopaeni rowamaeri. Raakiri, roojatzi ipakiri 16 joraaro, shenterini. ⁵Ari romonkyaagaetakiri. Riraga aapatziyariripaeni Jesoshi ikantatyaani maawaeni kitejiriki ramanakowentapiinteeyarini, ikantziri: “Powawijaakoteeri Peetero”.

⁶Ari otsitenitananki, ro inkaamani roeyowakaanterimi Erooreshi, rowamaakaanantyaaririmi. Ikowawita ramineeyerinimi atziri rowamaakaantakiririka. Ari omonkyaagakaantawitakariri Peetero omonkyaagementotsiki, imaanaki; rojatekakiri apite joraaro, imaaki irira. Roojotantakariri apite karenatha. Ishentawitakawo ashitakontsi paashinipaeni joraaro. ⁷Ari romapokashitapaakiri janta ronampiri Awinkatharite. Rotzinkapaakiri imerikiki, ikaakapaakiri. Ikantakiri:

—Pishintsite pipiriintee.

Roojatzi oshiryaashitantanaka karenatha apaniroeni rakokitzirira, roojotantawitakariri. ⁸Eejatzi ikantziri:

—Pikithaataneeyawo pimaatha, pijapatotaneeya.

Ari ikithaataa, ijapatotetaa. Eejatzi ikanteeri:

—Papineekakotya pijawamento poyaatanakina.

⁹Ishitowanee, royaatanakiri. Tee riyotzi Peetero kyaaryooperotakirika rowawijaakoteeri ronampiri Tajorentsi. Raamashitaka imishiwaetashitaka.

¹⁰Rawijanakiri shentawitariri apaani, eejatzi paashini rawijanakiri. Rareetakawo irona ashitakontsi, irona ikinantapiintari nampitsiki. Ashitariimotashitanakiri. Rawijaneero, rowaaganaka janta awotsiki. Roojatzi rinteentaryaanantakariri ronampiri Tajorentsi. ¹¹Riyotakotaa Peetero, ikantzi: “Iroñaaka niyoperotaki rotyaantakinari Nowinkatharite ronampiri raakowentakina rowamaenami Erooreshi. Eejatzi ikimitakowentakina, tsikarika ikantenami nosheninkapaeni”.

¹²Ikenkithashiryaanakiro, roojatzi riyaatantaka opankoki Mariiya, riniro Jowa. Iiteetziri eejatzi Marikoshi. Janta ipiyoyakaninta osheki aapatziyariri Jesoshi, ikenkithatakagaeyirini Tajorentsi. ¹³Rompojokowitapaakawo Peetero ashitakontsi, rowaga othapikitzirinta: tok, tok. Ari okatziyashitawitanakiri onampirentsi oetachari Roore. ¹⁴Iyowaantetawaeri ipaante Peetero, roojatzi okimoshiryaantaperotanaka. Omaanta tee ashitaryaanakiniri, omaanta oshiyashitanaka. Okamanteeyirini kenkithatakagaeyirini Tajorentsi:

—Pokapae Peetero omookinta.

¹⁵Ikanteeyawakironi:

—Pishinkiwentashitaka.

Eekiro okantanakitzi:

—Kyaaryooperotaki.

Ikantakiro:

—Kaari Peetero, irintakya ronampiri Tajorentsi aminakowentziriri.

¹⁶Eekiro rompojanakitziroñoña, tok, tok, roojatzi rashitaryaantaanari. Ari inēeyawaerini, rotsikanatakari, ikantawakagaeyanakani:

—¿Tsika ikinapaeka?

¹⁷Ari rakotashitanakiri, ikantziri:

—Pimaerite.

Roojatzi ikamanteeyapaerini tsika ikanteeri Awinkatharite, roeyowaantaariri. Eejatzi ikantziri:

—Pikanteri Jantyaako, eejatzi pikamanteeyerini ayemijantzinkaritepaeni.

Roojatzi ishitowantanaa, riyaatane imanapithatakari joraaropaeni. ¹⁸Okiteji-tanaki osheki ikantawakaawenteeyakarini joraaropaeni:

—¿Tsikakya ikantanakaka iroñaaka Peetero?

¹⁹Ikowakowatakaantawitakarero Erooreshi, tee ināagaeri. Rojampiiyawitakarini joraaro shentawitariri:

—¿Tsikaroña ikinaneeka?

Rakanakiri, ikantanakiri:

—Taanitya, tsikarika, tee niyotzi; tee noñaawaeri.

Ari ikijakiri Erooreshi rirori, rowamaakaanteeyakirini, shemi. Ari roojatzi rooka-neero rirori Joreeya, rowaaganaa janta Sesareeyaki, roojatzi ijeekantapaa.

Ikamantakari Erooreshi

²⁰Ari ikanta Erooreshi ikoshekawakari poñaachari Tziiroki eejatzi Shirooki ikanta ikenkithashiryaagaeyakani ikoshekanewo raakameethateeri, tema ari riyompariteeya. Rotyaanteeyakini jatashiterini rirori.

Ikanta jeekapankotziriri rirori rameentaperotanewo, iitachari Waraashito raakameethatawakiri pokashitakiriri. Ikanteeyapaakirini:

—Pikanteri Erooreshi: “Paakameethateeri tziirojatzi eejatzi shiroojatzi riyomparityaata, eero pithaṅaawo royaari”.

Ikantziri Waraashito:

—Ari, namitakoeyemini.

²¹Ari paashini kitejiri ikaemaeyakirini Erooreshi, raakameethateeyakirini. Rowa-noonkatakawo jewawenantatsiri iithaari, ijeekaki janta iwinkatharimentoki. Osheki ikantakaaperotaka ikenkithatakagaeyakirini. Ikantziri:

—Eero pikenkithashiryaashita. Nopaeyemini maawaeni koetyeemotayitakimirini.

²²Roojatzi ikimoshireeyantanakani pokaentsiri, ikanteeyanakini:

—Kaari irira atziri akemaeyakirini, inta apaani tajorentsi. Kameetharini rirori.

²³Ari osheki ikantakaaperotaka Erooreshi, riweshiryaawentakawo ikanteeyakiririni atziri. Omaanta roonakari Awinkatharite, rotyaantakiri ronampiri ikantakiri:

—Tee ināaperotana Erooreshi. Piyaate pomantsiyeeri.

Ari riyataki, roojatzi romantsiyaantakari, ikamantaka, roojatzi rowantakari chowitsi.

²⁴Omaanta riraga aapatziyariri Jesoshi ikinakaantayitanakawoni iñaani Tajorentsi. Roshekiperotanaki aapatziyeeyawakaworini. ²⁵Riraga Werenawee, eejatzi Sawoori retakotari aapatziyariri Jesoshi janta Jerojareeki. Roojatzi ipiyantanaa Antyokiiyaki, itsipatanaari Jowa, iiteetziri eejatzi Marikoshi.

Riyaatzi Sawoori eejatzi Werenawee janta Cheepereki

13 Iroñaaka janta Antyokiiyaki ikaateeyirini aapatziyariri Jesoshi matakaakiriri Ishire Tajorentsi: omatakaakiri apanipaeni kamanantayitzirorini iñaani Tajorentsi eejatzi paashini apanipaeni omatakaakiri riyotaakiri atziri Iwaperite Tajorentsi. Iwaero apani omatakaanewo Ishire Tajorentsi rirotaki Werenawee, paashini Shimo (iiteetziri eejatzi Chenkari), paashini Rooshiyo, (riraga shireene-jatzi); paashini Maneemi, (itsipamintharini pinkathari Erooreshi eenironi ikaatzini), paashini Sawoori, (iiteetziri eejatzi Paaworo), maawaeni. ²Ari paashini kitejiri ipiyoteeyani ipinkathatziri Awinkatharite ikenkithatakaakiri, itzitawenteeyakarini Tajorentsi. Roojatzi okanantakari Ishire Tajorentsi:

—Pikanteeyerini Werenawee eejatzi Sawoori: “Panteniri Tajorentsi oetarika ikowakaakimiri”.

³Ari roojatzi rowakiniri rako itoki ramanakowentakiri Tajorentsi, roojatzi ikanantanakariri:

—Piyaate pantero ikowakayimiri Tajorentsi, naakakya kanterini Tajorentsi ramitakotemi.

⁴⁻⁵Ari otyaantakiri Ishire Tajorentsi, roojatzi riyaaantakari Sereeyoshiyaki janta okaakini inkaare antawo. Raanakiri Jowa Marikoshi ramitakotantyaariri. Ari roteta-paaka pitotsiki. Otyaantakotziri tampyaa, ikinakotanaki Cheepereki, rootaki antawo othampishi. Ojeeki janta nampitsi oetachari Jaramiina: rareteanteeyapaakarini janta, ikenkithatapaakiro iñaani Tajorentsi janta ipiyotapiinteeyaninta jorriyopaeni. ⁶Roojatzi ithotyagaeyanakironi maawaeni nampitsiki janta Cheepereki, maawaeni. Roojatzi rareteeyapaakani Paajoshiki. Janta iñaapaakiri sheripiyaritatsiri, iitachari Warijesooshi, rirotaki jorriyo. Roshiiyaarimi kamanantayitzirorini iñaani Tajorentsi, ikantapiintzi:

—Naaka kenkithatzirori iñaani Tajorentsi.

Jaa, itheeyashita. ⁷Itsipatapiintari jewawenantatsiri iitachari Seerijiyo Paaworo. Eeniro riyoperotzi irira. Ikaemakaantakiri Werenawee, eejatzi Sawoori; ikowaki ikemiro iñaani Tajorentsi. ⁸Ari ikanta Sawoori ikenkithatakotapaakiri Jesoshi omaanta ithañaawitakari riraga sheripiyari; tee ikowakaawitari riraga jewawenantatsiri raapatziyari Jesoshi. ⁹Ari iyotaaperotakiri Ishire Tajorentsi Sawoori, iitachari eejatzi Paaworo. Iyotaakotakiri sheripiyari, rootaki raminaperotanakiri Paaworo, ¹⁰ikantanakiri:

—Pamatawitantaperotaki. Teeroña pikameethatzi; pikimitakari iwinkatharite ka-maari. Tee pikoyiro kameethatayitsirini, inta pikowaperotaki pamatawitanta-yiteni. Pikowaki pamatawiteeyerini maawaeni kowatsiri riyoteri Nowinkatharite. Eerowa pikenkithashiryaaenta. ¹¹Iroñaaka itajonkemi Nowinkatharite pitsiten-ishitakote. Ojamanitanaki, eero paminitaa.

Roojatzi itsitenishitakotantanaka, tee ikokichaatanee. Ipampipampitanaki, ikantanaki:

—Teewee nokokichaatzi. Pikathataneenawee.

¹² Ari iñaawakiri riraga jewawenantatsiri, rootaki rotsikanatantanakari. Roojatzi raapatziyantanakari Jesoshi. Ikantzi:

—Kameethawee iroka ikamantakotziriri Awinkatharite.

Rowaaganaa kenkithatzirori iñaani Tajorentsi janta Aashiyaki

¹³ Ipoñaaka Paaworo Paajoshiki, rotetanaka pitotsiki, roteteeyanaani eejatzi maawaeni ikaateeyirini. Ikinakotanaki janta Peerijiki, rowaga pampiiriyakiwero. Riraga Jowa Marikoshi rookanakiri, ipiyanaa rirori Jerojareeki. ¹⁴ Roojatzi paashini kitejiri rowaagaeyanaani riroripaeni eejatzi. Rareeteeyapaakani janta paashiniki Antyokiya: rowaga pishiiryawero. Saawaroki ikyeeyapaakani ipiyotapiinteeyanira joriyopaeni, ari ijeekaeyapaakani. ¹⁵ Iñaanateetziro eechonkiini rojankinarini Moeeseeshi paeraniperoroña, eejatzi eechonkiini rojankinarini kamanantayitziroirini iñaani Tajorentsi paerani. Roojatzi riraga jewawentziroirini janta ikantawakiri:

—Nojoriyotzinkarite, pikowakirika eerori pikemijantakayeri atziri jaka, pika-manteri iroñaaka.

¹⁶ Ari ikatziyanaka Paaworo, rakotashitakiri romaeryagaeyakirini. Ikantziri:

—Nojoriyotzinkarite, pikemijantena. Eejatzi eerokakya maawaeni paashinipaeni atzirika pinkathaperotakiriri Tajorentsi, pikemijanteeyawakinani. ¹⁷ Iroñaaka nokenkithatakotemiri Tajorentsi raapatziyari joriyopaeni. Paerani riyoyaakirini riragapaeni achariniiteni raapatziyari. Impaetzi, ijeekantakari rirori janta Ejiipitoki romperatantawitakaririni, roshekitakaawitakarini Tajorentsi. Itajonkawenteeyirini, roojatzi rowawijaakowenantaari ejiipitojatzi. ¹⁸ Okaatzi 40 ojarentsi ikempoyaakiri riraga achariniiteniroña janta okaankiteronkiitziro ijeekakagaeyawitakarini omaanta osheki itheenkaeyakirini Tajorentsi. ¹⁹ Ikowaeyawitakani rareeteeyaanimi Kanaanaki omaanta eenitatsi jeekawitacharinini paashinijatzitatsiri atziripaeni, otzikaeyawitawakaririni. Rinashitayitani rirori. Roojatzi itajonkawentzinirini Tajorentsi achariniiteniroña. Ithonkaeyakirini okaatzi ipaantepaeni 7. Roojatzi ipakiri achariniiteni iipatsite, ikantziri: “Ajaa, iroka piipatsite, pijeekaeyantyaarini”.

²⁰ Paerani ikashiyakaakari Tajorentsi Awaraamani ipashityaari icharineeteni iipatsite, omaanta roojatzi ijeeki irirapaeni janta Ejiipitoki. Rimpatakiri riraga Tajorentsi raantanaariri iipatsiteki. Maawaeni iroka okaataki ojamanitaki 450 ojarentsi. Janta ijeekawitanta, tekatsi jewawenantaperoeyeririni, inta riyoyaakiri Tajorentsi kantakotantatsiripaeni riyotakaantyaariri aririka rantzinirini oetarika ikowakaakiri. Roojatzi reewatakaantzi riraga kamanantziroirini iñaani Tajorentsi iwaero Samoeri. ²¹ Roojatzi ikantakiri achariniiteni Tajorentsi: “Nokowaeyakini atziri reewawentaperoeyenani”. Ari riyoyaakinirini noshametzi Sawoori itomi Shishi, reewawenantaririni achariniiteni. Riroteeyakini icharineeteni Irijamiini. Okaatzi 40 ojarentsi reewawenantaki Sawoori, ²² roojatzi ikanantaa Tajorentsi: “Eero reewawenantanee eejatzi Sawoori, tee ikameethatzi, inta reewawenantee Iraviiri, riraga itomi Isayii. Rirotaaki noñaaperotakiri ikameethaperotaki, tema ari rantakinawo maawaeni nokowakayiriri”. ²³ Rirotaaki icharineeteni Iraviirini owawijaakotakaeri: iwaero irira Jesoshi. Tema ikantzini Tajorentsi: “Riro icharineeteni Iraviirini owawijaakoeyeririni atziri”. Monkaataka iroñaaka ikantzitakaririni. ²⁴ Roojatzikya Jowa kaawoshitantatsiri ikenkithatakagaeyakiririni maawaeni ajoriyotzinkaritepaeni: “Pikenkithashiryagaeyani, eero pikimiteeyaani paerani, ari nokaawoshitakoeyemirini Tajorentsi, eejatzi rowawijaakoeyemini irira”. Roojatzi

ikenkithatapaaki riraga Jesoshi. ²⁵Eejatzi riraga Jowa rooteentsi ikame, ari ikantzi: “Tee naaka irira pikenkithashireeyawitarini. Tee naaka riraga owawijaakoeyemirini, omaantakya poyaatanari rirotaiki Jesoshi owawijaakotemini. Osheki noñaakoweenkatakiri rirori; rooma naaka tee noñaakoweenkata”.

²⁶Eekiro rowaaganakitiziniri Paaworo, ikanteeyakirini:

—Nojoriiyotzinkaritepaeni, tema asheninkateeyakarini Awaraamani, eejatzi eerokapaeni paashinijatzitatsiri atziri, thame akimitaperoeyaarini rirori, apinkathaperoeyerini Tajorentsi. Iroñaaka nokanteeyemini: aririka aapatziyeeyarini Jesoshi, ari rowawijaakoeyakaeni. ²⁷Omaanta tee riyoteeyawakirini jerojareejatzi, itheenkaeyawakirini. Eejatzi ikimiteeyakani iwinkatharitepaeni, tee riyoteeyawakirini rirotaiki Rotyaantanewo Tajorentsi. Maawaeni saawaro iñaanatapiinteeyawitawoni rojankinatayitzirini kamanantayitzirorini iñaani Tajorentsi, omaanta tee ikemaperotawakiro, rootaki kaari riyoperoeyantawoni kameetha okenkithatakotziri Jesoshi. Tema okantzi: “Rowamaeteri paata Rotyaantanewo Tajorentsi”. Ari rowamaakaanteeyakirini maawaeni atziri rirori, rooma tee riyotawakiri. ²⁸Tekatsi rantawitya, rowamaakaantashitakari. Ikantakowentashitakari Peraato riraga jewawentziriri: “Powamaakaanteri”. ²⁹Monkaateeyakani maawaeni rojankinatakotziteetakaririni: osheki rowashironkaakiri, ikentakoteetakiri koroshiki, ikamaki. Roojatzi paashinipaeni atziri royiitakoteri rowaeri janta omooki impeeta. ³⁰Ikamaperowitaka, omaanta rowañaagaeri Tajorentsi. ³¹Ari okaataki osheki kitejiri roñaagayitarini riyotaanewopaeni, riraga tsipateeyapaaririni chapinki Jerojareeki: riraga poñaachari Karireeyaki. Riroteeyakini iroñaaka kamanteeyiririni atziri:

—Piriintanaa Jesoshi. Noñaagaeyakirini.

^{32–33}Eekiro ikanteeyanakitziirini Paaworo:

—Okameethataki ikanteeyakiririni paerani Tajorentsi achariniiteni. Rojankinatakaakiri paerani ojeekantakari mampaantsi, apiteteenchari. Okantzini: “Ikanteri Tajorentsi Rotyaantanewo paata: ‘Rooma naaka kowashitacha: nopiriinanteemiri nokantaperotanteemiri notyomi’”. Iroñaaka nokanteeyemini: imatakiro Tajorentsi ikantakiririni achariniiteni: ipiriinteeri Jesoshi, ayoteeyantakarini rirotaiki Rotyaantanewo Tajorentsi. ³⁴Iroka paashini ikantakiririni Tajorentsi: “Notyomi, nomonkaataperotemiro maawaeni okaatzira nokantayitakiririni Iraviirini: notajonkakowentemi peewaperowentyaari”. Aritaki okimitakaantzi Iwaperite Tajorentsi: ikamaperotawitaka, ipiriintaneeri Iriri, eero ijeekaperotzi inthomaenta kipatsiki. ³⁵Tema rootaki iroka rojankinatakiniri paashiniki mampaantsi: “Tajorentsi, niyotaki eero pishinetziri pitomi ipathaye kipatsiki: rooma osheki piñaaperotakiri ikameethaperotzi”. ³⁶Pikenkithashireeri Iraviirini, paerani imonkaatakiniri Tajorentsi maawaeni ikowakaeriri. Roojatzi ikamantaka rirori. Ikitateetakiri, itsipatagaetakiri isheninkapaeni, roojatzi ipathaaperotantanaka. ³⁷Omaanta irira Jesoshi ipiriinteeri Tajorentsi, tee ipathaaneentzi rirori. ^{38–39}Iroñaaka, nojoriiyotzinkarite maawaeni, piyoteeyawakironi iroka. Eeniro panteeyakirini kaari kameethatatsiri, omaanta añaatsi iroñaaka Jesoshi, ikaminthagaeyakimini. Tee ikowakayimi piyaateeyeni paamariki kaari tsiwakanitatsini, inta ikowaki rowameethateeyemini, rowawijaakoeyemini. Iroka rojankinarini Moeseeshi, tekatsi okantya owameethateeyemini. ⁴⁰Kyaaryoowa,

pikimitarikari riraga ojankinatzirorini kamanantayitzirorini iñaani Tajorentsi ikantzini:

⁴¹ “Ikantzimi Tajorentsi: ‘Pamine, theenkantatsiri, pikenkithashireeyanakyaani: nothonkaeyiminikari. Iinja piñeeyinani notajonkawenantaperotanaki nomatayiteroni kaari piñaapiinteeyini. Aririka nokamantawitemi oetarika nanteri, eero pikemijantana’”. Rootaki ikantziri kamanantayitzirorini iñaani Tajorentsi. Ari nojoriyotzinkaritepaeni, iroñaaka paapatziyaari Jesoshi, ithonkaeyiminikari Tajorentsi.

Rootaki ikantakiriri Paaworo ijoriyotzinkaritepaeni.

⁴² Ari ishitowaeyanakinira, roojatzi ikantaperoyawakirini riraga paashinijatzitatsiri atziri:

—Iinja paashini saawaro pipokaeyenira eejatzi. Paashini pikenkithatakagaeyenawoni niyotaperotantanakyaari.

⁴³ Ari riyateeyanakini. Eeniro ikinanaki Paaworo awotsiki, itsipatanakari Werenawee. Royaateeyanakirini osheki aapatziyariri Jesoshi: rirotaki apanipaeni joriyopero, paashinipaeni peyachari joriyo. Ari ikantakiri Paaworo:

—Eekiro pikemijantaperotapiinteri Jesoshi ineshironkatantemiri Tajorentsi.

⁴⁴ Ari paashini saawaro ipiyoteeyakani maawaeni antyokiiyajatzi. Ipiyotawentawo ikemijantero Iwaperite Tajorentsi. ⁴⁵ Riraga jewatatsiripaeni joriyopaeni riraga kaari aapatziyariri Jesoshi iñaakirira piyoteeyencharini, roojatzi okantzimoneenantanakari. Ikanteeyini:

—Tee okameethatzi iroka ikantziri Paaworo, eejatzi tee ikameethatzi irira. Osheki ramatawitantzi.

⁴⁶ Kameetha rakaperotanakiri Paaworo, eejatzi Werenawee. Tee ithaawashiretanaki, ikantzi:

—Eerokateeyakini nitawitakari nokamanteeyawitakimironi iñaani Tajorentsi, omaanta pitheenkawakiro eeroka. Iroñaaka niyotaki tee pikoyi pikanteetateyeyaani pañaaperotee janta jenokinta. Iroñaaka niyaatashiteri niyotaakiteri irira paashinijatzitatsiri atziri, niyotaki raapatziyari Jesoshi rirori. ⁴⁷ Rootaki niyaatashitantaariri, rooma rotyaantakina Nowinkatharite ikantana: “Tema eeroka notyaantakiri maawaeni kipatsiki pikantayiterini paashinijatzitatsiri atziri, rawijakotanteeyari riroripaeni. Pikenkithatakagaeyerini maawaeni, pithoteeyanakironi maawaeni nampitsipaeni”.

⁴⁸ Ikemanteeyawakaririni riraga kaari joriyotatsi, ikimoshireeyanakini. Ikanteeyini:

—Kameetharini iñaani Awinkatharite.

Ari ijeeki osheki kaari joriyotatsi riyoyagaeyakirini Tajorentsi ijeeki jenokinta, ikanteetateyeyaani: riroteeyakini aapatziyeyakaririni Jesoshi, maawaeni. ⁴⁹ Othotyaayitanakani iñaani Awinkatharite maawaeni nampitsikipaeni janta.

⁵⁰ Omaanta irira jewatatsiri joriyo, osheki ikijeeyanakani. Riyaatashiteeyironi tsi-nanipaeni aapatziyawitariri Tajorentsi sheninkatakariri aataperoteencharipaeni, eejatzi riyaatashiteeyakirini aataperoteencharipaeni rirori. Ikanteeyirini:

—Thame akijeeyerini riraga Paaworo, eejatzi Werenawee. Tee ikameethatzi.

Roojatzi rotyaanantanakariri:

—Thame piyaateeyanakini. Eero pipokae paata jaka nonampikika.

⁵¹ Ari rirori, rotekimotanakiri kipatsi iitzikira, pakak, pakak. Ikantziri:

—Iroñaaka piyoteeyakinani eero napiiteero nopiyaa. Tee pikowaeyini pikemijante.

Roojatzi riyaatantanaka Ikoñoiki. ⁵²Omaanta ikimoshireperoyanakini aapatziyariripaeni Jesoshi janta Antyokiiyaki. Kijokiro owaperoyakinini Ishire Tajorentsi.

Rowaaganaa Paaworo janta Ikoñoiki

14 Janta Ikoñoiki ikyaapaaki Paaworo eejatzi Werenawee janta pankotsiki ipiyoteeyantapiintarinira joriiyo, ikenkithatapaaki. Raapatziyeeyawakarini Jesoshi oshekini joriiyo, eejatzi kaari joriiyotatsi. ²Riraga joriiyopaeni, kaari aapatziyari Jesoshi, riyotagaeyakinini paashinijatzitatsiripaeni atziri, ikijeeyawakinini aapatziyariripaeni Jesoshi. ³Ari ojamani ijeekapaaki Paaworo, ikenkithatakotapiintziri Awinkatharite, tee ithaawantari atziripaeni. Riraga Awinkatharite, imatakaakiri riraga Paaworo eejatzi Werenawee itajonkantayitzini, imatakaakiri oetarika kaari inaapiintayitzini. Riyotakaakiri atziri kyaaryooperotaki ineshironkatantaperotaki Tajorentsi. ⁴Omaanta ikijathatawakagaeyanakani maawaeni ikoñojatzizini. Eejatzi inashiyitanakani: apanipaeni kimitayitanakaririni jewatatsiripaeni joriiyo. Rirori paashini kimitayitanakaririni riraga Paaworo eejatzi Werenawee. ⁵Maawaeni kaari aapatziyariri Jesoshi riraga joriiyo, kaari joriiyotatsi, jewatatsiri: ikowaeyawitakani rompojanteeyarinimi mapi Paaworo, eejatzi Werenawee. ⁶Ari eenitatsi apaani kamantakiriri, rootaki ishiyeeyantanakarini janta Riishitaraki. Roojatzi rowaaganatana Teeriwiki. Rootaki nampitsipaeni rikawooniyawero. Eejatzi riyaatzi othapikitapaakinta, ⁷ikamanteeyapaakinini atziri tsika ikantyaari rawijakotanteeyari.

Riyaatzi Paaworo Riishitaraki

⁸Janta Riishitaraki ari ijeekaki shirampari amashitachari iitziki. Roojatzi ikantzitapaaka owakirani ikoñaatapaaki. Tee ranashineenta eechonkiini. ⁹Ikemijantawakiri Paaworo. Ari raminapaakiri irira riyotakotakiri, rameentakari Tajorentsi, rootaki imatantyaariri retsiyatakotantyaariri. ¹⁰Antawo itacheronkawaantetanaki ikantakiri:

—Pikatziyaperotee.

Roojatzi romyaantanaka rirori, japok, roojatzi ikatziyatziyatantanaka. ¹¹Oshhekiniwee ikaatzi ñaakirori iroka imatakiri Paaworo. Ari inaawaetanteeyawoni inaani rikawooniyajatzizini, antawo ikanteeyanakini:

—Rayiitashitapaakae tajorentsika, ikimitapaakari shirampari.

¹²Riraga Werenawee iitashitari Joopiteri. Riraga Paaworo kenkithatatakaantatsiri, rootaki iitantakariri rirori Merekooryo. ¹³Janta otsipanampitawo rotantoteetziri nampitsi ari ojeeki roori opanko Joopiteri. Eejatzi riraga ñaanakowenantatsiri irira ramaeyakinini tooropaeni, eejatzi oteyaki inchateyaki. Ramayitakinirini janta ikyaapiintziro nampitsi, ikaateeyakinini osheki isheninkapaeni. Ikowaeyawitakani rowamaenirimi tooropaeni; iperimi Werenawee eejatzi Paaworo.

¹⁴Ikemantawakari rirori, itzijagaanakiro imaatha. Ishiyashiteeyanakarini piyotawentariri. Ikaemanaki, ikantzi:

¹⁵—Atziripaeni. ¿Oetaka panteeyirini? Eejatzi akimitawakagaeyani: aaka atziri. Ro nopokantakari nokamantemiro pookaero kaari kameethatatsiri pantayitzirini. Eero ironaaka patsipetashitawo piñaaperotashitawo piwetsikayitzirini. Pikenkithashireeyerini Tajorentsipero, riraga añaaperotatsiri. Rirootaki

wetsikaeyirorini jenoki, kipatsi, inkaare, maawaeni; wetsikaeyirorini eejatzi maawaeni jeekanteeyaworini. ¹⁶Paerani ishineteeyimini maawaeni kaari joriyyotatsiri oetarika pametayitakarini pantayiterini pikowashitayitakarini eerokapaeni. ¹⁷Omaanta riwetsikakimiro Tajorentsi riyotakagaeyimirini tsikarika ikanta. Ineshironkaperoteeyakimini. Rowariyeeyakimironi inkani. Ikithokitakaapiinantawori inchatopaeni. Ikemakaapiintzimirowo poyaari. Roemoshirenkapiinteeyimini pajankaneki. Rirotaki irika nokowakaakimirini pipinkathaperoteri; eerokya pipinkathaperotashitana naaka.

¹⁸Osheki ikamantapiintawitakariroña, omaanta roowitaneencha rowamaashityaanarimi tooro. ¹⁹Roojatzi ipokantapaaka joriyyopaeni, poñaayitacharini Antyokiyyaki eejatzi Ikoñoeki. Ramatawitapaakiri osheki atziri, ikantziri:

—Osheki ramatawitantzi Paaworo; pikijeri.

Ari rompojanteeyakarini mapiki, iteeyawitakarini kamaperotaki. Inoshikanakiri, rookakitziri janta othapikitapaakinta nampitsi. ²⁰Ari riyatashiteeyakirini aapatziyariri Jesoshi, itapotheetapaakari; roojatzi piriinantanaa. Ipiyeeyanaani nampitsiki. Inkaamani rowaaganaa Paaworo Teeriwiki, itsipatanaari Werenawee. ²¹Ikenkithatakotapaakiri tsika ikantari Tajorentsi rowawijaakotantzi. Ikemijantaperotakaakiri osheki atziri. Roojatzi ipiyantaa Riishitaraki, Ikoñoeki, Antyokiyyaki. ²²Eekiro riyataanakitzi raapatziyakaaperoeyakarini aapatziyariri Jesoshi. Ikantaperotziri:

—Eero pookiro iroka paapatziyaperotakari. Osheki akemaatsitayityaawoni oetarikapaeni, roojatzikya aatanteeyaarini janta reewaperotzinta Tajorentsi; omaanta eero akantashiryaa.

²³Janta ipiyotapiinteeyanira aapatziyariri Jesoshi, riyoyagaeyakirini aataperoteencharipaeni ashi piyotaantsi. Roojatzi itzitawenteeyakarini Tajorentsi rama-neeyirini, ikanteeyirini:

—Irika aapatziyeeyakimirini. Paminakowenteeyerini eejatzi pookakaakowenteeyerini.

²⁴Ari ikinayitanakini paashiniki kipatsipaeni, ritapaakawo Pishiiriyyaki, roojatzi rareetantapaaka eejatzi Pampiiriyyaki. ²⁵Ikamanantziro iñaani Tajorentsi janta nampitsi owaero Peeriji, roojatzi rowaagantanaa janta Ataaryaki. ²⁶Roojatzi rote-tantanaka pitotsiki, ikinakotanee Antyokiyyaki. Aritaki janta rotyaanteetakirinta paerani, ikanteetzirini Tajorentsi: “Irika, pineshironkateri imatantemirori oetarika pikowakayeriri”. Rooma aritaki imatakiro.

²⁷Rareetantapaari Antyokiyyaki ipiyoteeyapaakirini aapatziyariripaeni Jesoshi. Ikenkithatakagaeyakirini maawaeni rantakagaeyakiririni Tajorentsi rirori. Eejatzi ikantakiri tsika ikantaari ishineteeyantaaririni paashinijatzitatsiri atziripaeni raapatziyeeyantaaririni rirori Jesoshi. ²⁸Ari ojamani ijeekimotaatziri iyemijantzinkaritepaeni janta.

Ipiyoeyakani aapatziyariri Jesoshi janta Jerojareeki

15 Ari rareeteeyapaakani Antyokiyyaki joriyyopaeni poñaachari Joreeyaki. Iirapaeni rirotaki aapatziyariri Jesoshi omaanta riyotaapaakiri ayemijantzinkarite, ikantapaakiri:

—Rojankinatzi Moeseeshi: “Pitotonayiteroni pishiramparitantari”. Eerorika pantziro iroka, eero pawijakotee.

²Ari ipiyathatawakari Paaworo, itsipatari Werenawee. Tee eechonkiini iñaanatawakiri: osheki riyotaawakaeyawitakawoni. Riro ikowakaakari maawaeni aapatziyariripaeni Jesoshi rotyaantakiri Paaworo, Werenawee, eejatzi apanipaeni paashini. Ikantawakiri:

—Piyaateeyeni Jerojareeki janta ijeekinta rotyaantanewo Jesoshi, eejatzi riraga aataperoteencharipaeni aapatziyariri Jesoshi. Pojampitakowentapaakiri ikantakatziro iroka. ¿Kyaaryoma ikowakagaeyakinani nototonateeyeroni noshiramparitantari?

³Ari rotyaanteeyakirini, ikinanaki Jeniishiyaki. Rowaaganaka, roojatzi Jamaaryaki. Ikamantapiintayitzirini aapatziyariri Jesoshi janta:

—Osheki raapatziyeeyarini Jesoshi iroñaaka paashinijatzitatsiri atziri, rookaeyakironi rameteeyawitakarini paerani.

Rootaki ikimoshireperotanteeyawakarini maawaeni kemaeyawakirini.

⁴Roojatzi rareteeyapaakani janta Jerojareeki, raakameethateeyawakirini maawaeni aapatziyariripaeni Jesoshi: rotyaantanewo Jesoshi, aataperoteencharipaeni ipiyotantapiinantari, eejatzi maawaeni aapatziyariri Jesoshi. Ikantapaakiri:

—Niyaatanaki inteenanta oshekiniwee inashitayitacharinipaeni nampitsipaeni. Nokantakotakiri Jesoshi nokantayitakirini paashinijatzitatsiri atziri. Osheki imatakaakina Tajorentsi naapatziyakagaeyakarini paashinijatzitatsiripaeni atziri. Iroñaaka oshekini rirori rirotaki reentsitepaeni Tajorentsi.

⁵Omaanta ikatziyayitanakani apanipaeni warijeeyo, aapatziyariri Jesoshi rirori. Omaanta ikantzi:

—Otzimatye itotonatya ishiramparitantari paashinijatzitatsiri atziri. Otzimatye athotyero rojankinarini Moeseeshi, maawaeni.

⁶Ari paashini kitejiri ipiyoteeyanaani eejatzi rotyaantanewo Jesoshi, aataperoteencharipaeni ipiyotantapiinantarira, maawaeni. Ikowaeyakini riyote oetarika ikanteriri Antyokiiyajatzi. ⁷Osheki iñaawaetantawakagaeyakawoni iroka. Roojatzi ikatziyantana Peetero, ikanteeyakirini:

—Noyemijantzinkarite. Paerani riyoyaakina Tajorentsi, piyoteeyakironi eerori: tema piñaakoeyakinani. Aritaki riyoyaakina nokamanteeyirini paashinijatzitatsiri atziri tsika ikantyaari raapatziyanteeyariri Jesoshi, rawijakotanteeyari. ⁸Tema riro Tajorentsi iyotzirori akenkithashireeyarini ajankaneki. Rirotaki otyaantziniriri paashinijatzitatsiripaeni atziri Ishire, ayoteeyantakarini rawijakoeyeeni. Rooma iroñaaka ikimiteeyakaeni aari. ⁹Kyaaryo, aritaki amonkaateeyakarini rirori. Tema eejatzi ikantzi Tajorentsi: “Pimonkaatawakagaeyakani”. Raapatziyari Jesoshi paashinijatzitatsiri atziri, rootaki rowameethashiryantari. ¹⁰Iroñaaka, ¿pikowakima pikanteri Tajorentsi: “Tee piyotzi”? Eeniro iroka pikowakiro pipomeentsitakaaperotyaa ayemijantzinkaritepaeni. Aakateeyakini joriiyo ameteeyawitakawoni paerani, omaanta tee amatziro athotyeyironi, eejatzi maawaeni achariniiteni, tee imateeyironi rirori imonkaatero. ¿Tsika ikantyaari paashinijatzitatsiri atziri imatantyaawori? Osheki opomeentsitaka. ¹¹Ineshironkatakae Jesokirishito, rootaki awijakoeyantakarini. Tema maawaeni akemijanteeyironi iroka. Eejatzi ikimitagaeya rirori paashinijatzitatsiri atziripaeni.

¹²Imaeriteeyanakini maawaeni piyoteencharipaeni. Ikemijanteeyawakirini Werenawee, eejatzi Paaworo. Ikantakiri:

—Imatakaakina Jesoshi notajonkakowentziri paashinijatzitatsiri atziri. Imatakaakina kaari iñaapiinteyini, rootaki riyoteeyantakarini kyaaryo Jesoshi rirotaki Tajorentsi.

¹³ Ikanta ithonkakiro ikamanantzi. Roojatzi ikantanaki Jantyaako:

¹⁴ —Noyemijantzinkarite, pikemijantena. Ikenkithatakaemi Shimo tsika ikanta Tajorentsi ritantakawori ineshironkateeyakirini paashinijatzitatsiri atziri. Aritaki riyoyagaeyakirini ikenkithatakotantakarini. ¹⁵ Omonkaataka iroka rojankinatzi-takarini kamanantzirorini Iñaani Tajorentsi iitachari Amooshi. Rojankinatziini:

¹⁶⁻¹⁸ “Ikantzi Awinkatharite: ‘Iinja nopiyapae kipatsiki, niwetsikapaero eejatzi in-ampini Iraviiri ishekiroryagaeyawitakarini. Niwetsikaero eejatzi maawaeni pankotsi. Nokowaki rameenteeyenani maawaeni paashinijatzitatsiri atziri, nokowaki raapatziyeeyenani’. Rootaki ikantziri Awinkatharite, wetsikirori paerani maawaeni jeekatsiripaeni”.

¹⁹ Rootaki nokanantakari naaka tee okameethatzi apomeentsitakayaari riraga paashinijatzitatsiripaeni atziri. Raapatziyaririka Tajorentsi, monkaataka.

²⁰ Omaanta, thame apakaanteri jankinarentsi. Akamanteri iroka: “Pijeekapithatero riwetsikani atziri iitajorentsitashitari: amatawitashiteeyiminikari. Eero piñaaminthatziro tsinani kaari payi. Eero powari shirikachari, powakotawokari iwatha riraa”. ²¹ Tema maawaeni saawaroki, aririka ipiyotapiinteyani ajorriyotzinkaritepaeni, ikantani ithañaapiintakawo iroka nokantzimiri: tema ithañeeyakawoni paerani Moeseeshi. Eerorika ranteeyironi iroka, ari okameethatzi raakameethateeyerini ajorriyotzinkaritepaeni.

Rootaki ikantakiriri Jantyaako.

²² Ari inimoeyakirini rotyaantanewo Jesoshi, aataperoteenchari eejatzi maawaeni aapatziyariripaeni Jesoshi, ikantzi:

—Kameethataki. Rootaki akamanteriri antyokiiyajatzi.

Ari riyoyeeyakirini apite jewawentziriri aapatziyariri Jesoshi: Joorashi Warajawaashi, eejatzi Shiirashi. Ikantakiri:

—Eerokapaeni oyaateeyaneerini Paaworo eejatzi Werenawee janta Antyokiiyaki. Pikamantapaakiri ayemijantzinkaritepaeni nokantakiri eejatzi pipapaeri jankinarentsika.

²³ Iroka okantziri jankinarentsi rojankinatziiniri:

“Nokoyi niwethatemi noyemijantzinkarite tsikarika pikanta pijeeki. Jaka Jero-jareeki nokaateeyirini rotyaantanewo Jesoshi eejatzi aataperoteenchari aapatziyariri Jesoshi. Iroñaaka nojankinateeyimironi eerokapaeni kaari jorriyotatsi, jeekatsiri janta Antyokiiyaki, Shiiryaki, eejatzi Shiriishiyaki. ²⁴ Noke-makotakiri riraga nokaateeyawitarini: osheki ikenkithatakaashiwitakimiro, ikompitakaakimiro. Ikantashiretakaanemiri. Tee naaka otyaanterini. ²⁵ Aritaki inimoteeyakinani maawaeni naari notyaanemiri irika niyoyaakirika. Itsipatanakyaari Werenawee, eejatzi Paaworo: irika nonintaperotanewo. ²⁶ Riroteeyakini kaari thaawatsini ikamawenteri Awinkatharite Jesokirishito. ²⁷ Notyaanemiri Joorashi eejatzi Shiirashi. Ikamantaperotemiro rirori, iroka nojankinatzimiri. ²⁸ Ari inimotakiro Ishire Tajorentsi, eejatzi inimotakina naari nokamantemiro iroka. Eero nopomeentsitakaanzimiro, omaanta apatziro pimatero iroka. ²⁹ Eero powari riraga rowawiitakanariri riwetsikani atziri. Eero powakotawo riraa iwathakira. Eero powari shirikachari. Aririka powakyaari,

osheki ikenkithashiryaanakya joriiyopaeni. Eero piñaaminthatziro tsinani kaari payi. Aririka pimatayitakironi irokapaeni, kameethataki. Ari kameetha pi-jeekaeyeni. Ari okaatzi nokantakimiri”.

Rootaki rojankinatziniriri Antyokiiyajatzi.

³⁰ Ari riyaateeyanakini Antyokiiyaki riraga rotyaantanewo, ipiyoteeyapaakirini aapatziyariripaeni Jesoshi, ipapaakiri jankinarentsi. ³¹ Iñaanateeyawakironi, roojatzi ikimoshireeyantanakani. ³² Rirotaki kamanantayitzirorini iñaani Tajorentsi riraga Joorashi, eejatzi Shiirashi. Osheki ikenkithatakaapaakiri ikimoshiryaakaa-paakiri, ikemijantakaaperoeyapaakirini. ³³ Ojamani ijeekimotakitziri, roojatzi ipiyantaa eejatzi Joorashi. Riwehateeyanaarini riraga iyemijantzinkaritepaeni, ikantawakiri:

—Kameethakya piyaatee.

Roojatzi ipiyantanaa kameetha janta ijeekinta otyaantakiriri. ³⁴ Omaanta riraga Shiirashi ikowaki ijeekanaki Antyokiiyaki.

Rapiitakiro ikinakinayitanakini Paaworo

³⁵ Roojatzi ijeekantapaaka Paaworo, eejatzi Werenawee. Riyotaantaki, ikamanantanakiro iñaani Awinkatharite. Itsipateeyakarini eejatzi osheki paashinipaeni, ikamananteeyini. ³⁶ Paashini kitejiri ikantzi Paaworo:

—Werenawee. Thame añaagaateri eejatzi ayemijantzinkarite janta maawaeni nampitsikipaeni: riraga paerani akamanteeyakitzirini iñaani Awinkatharite. Aminaateriita tsikarika ikanteeyakani.

³⁷ Ikowawita Werenawee raanakirimi eejatzi Jowa. Iiteetziri eejatzi Marikoshi. ³⁸ Omaanta Paaworo, ikantakiri:

—Paerani janta aatantakari Pampiiriyaki, rookanakae. Tee itsipatanakae janta akenkithatzinta. Eero iroñaaka aaneeri.

³⁹ Tee inimotanakiri, roojatzi rotsiparyaantanakari. Riraga Werenawee raanakiri Marikoshi. Rotetanaka pitotsiki, riyaataki Cheepereki. ⁴⁰ Omaantakya Paaworo, raanakiri riraga Shiirashi. Ikanteeyini aapatziyariri Jesoshi:

—Nowinkatharite, pineshironkateeyerini irika, kijokiro powanakiri kameetha.

⁴¹ Ari ikinanaki Shiiryaki, eejatzi Shiriishiyaki. Janta ikemijantakaaperoeyakirin-inta aapatziyakariri Jesoshi.

Itsipatanakari Temoteeyo riraga Paaworo eejatzi Shiirashi

16 Iinja rareetapaaka Teeriwiki, eejatzi Riishitaraki. Ijeekanaki janta aapatziyariri Jesoshi iitachari Temoteeyo. Rootaki rinirontari joriiyo. Rooma irira iriri, kaari joriiyo. Riniro rootaki kemijantzinkawo. ² Ikanteeyini aapatziyariripaeni Jesoshi janta Riishitaraki eejatzi Ikoõnoki:

—Ikameethatzi Temoteeyo.

³ Ikowaki Paaworo itsipatanakyaari. Riyotakoeyirini joriiyopaeni iriri rirotaki kaari joriiyo, ikanantariri Temoteeyo:

—Aririka pikowaki poyaatena pitotonatya pishiramparitantari, raakameethatan-teeyemirini joriiyo.

Ikantziri:

—Ari.

Ari raanakiri, itothowawentanakari joriiyopaeni, jeekatsiri janta nampitsikipaeni. ⁴Roojatzi ikinantanakari nampitsikipaeni, riyotagaeyakirini maawaeni ikantayitzirini jerojareejatzi: riraga rotyaantanewo Jesoshi eejatzi aataperoteenchari aapatziyariri Jesoshi. Ikantzi:

—Aririka raapatziyakyaaari Jesoshi paashinijatzitatsiripaeni atziri, eero akantziri: “Pipeyeeyani joriiyo”. ⁵Rootaki raapatziyakaaperotantakariri kameetha maawaeni aapatziyariri Jesoshi. Maawaeni kitejiripaeni eekiro riyaatatzi roshekiperotanakitzi aapatziyariri Jesoshi.

⁶Ikinanaki Jiriiyaki, Karaashiyaki. Tema okantzitakari Ishire Tajorentsi:

—Eero pikamanantzi janta Aashiyaki.

⁷Rareetaka Miishiyaki, ari ikowawitaka riyaatemi Witziiinyaki. Omaanta tee oshinetziri Ishire Tajorentsi. ⁸Ikinanaki Miishiyaki, roojatzi roerinkantanaka Toroowareki: ari noñaawakiriri naari. ⁹Tsiteniriki imishitakiri Paaworo apaani masheroonyajatzi. Ikatziyimotapaakari, ikantaperotapaakari:

—Pipoke jaka masheroonyaki, pamitakoeyakitenani.

¹⁰Roojatzi nokowantanaka tsika nokinanyaari nareetanyaari masheroonyaki. Niyotanaki rotyaantakina Tajorentsi janta nokamanantyaariri jeekatsiripaeni tsika ikanteeyaarini rawijakoeyanteeyaarini.

Riyaatzi Paaworo Eyeroopaki

¹¹Janta Toroowareki noteteeyanakani pitotsiki. Aakotanakina tampyaa Jamotowaashiyaki. Inkaamani eejatzi nowaaganaka Neyaaporishiki. ¹²Nowaaganaka eejatzi Jiriposhiki. Rootaki jewatakaantzirori nampitsi Masheroonyawero. Inampitapaawo iroñaaka poñaachari Oroomaki. Ari nojeekaeyapaakini apanipaeni kitejiri. ¹³Ari saawaroki noshitowanee omooki inkinagaakitzirori nampitsi, niyaatanaki janta othapyaaikiini iña. Naamaapaakari aritaki janta ikenkithatakaapiintziri joriiyopaeni Tajorentsi. Nojeekapaaki, nokenkithatakaapaakiro tsinanipaeni piyoteenchari. ¹⁴Ojeeki apaani kemawakinari oetachari Riirya. Opoñaanaka paerani nampitsiki janta Tziyateeraki. Rootaki pinkathatakiriri Tajorentsi. Opimantapiintayitzironi tokoya kityonkaneeronkari. Raapatziyashiryaaakaakawo Awinkatharite okaatzi okemawakiri ikantayitzirini Paaworo. ¹⁵Okaawoshitakotakari Tajorentsi, otsipateeyakarini maawaeni jeekatsiripaeni opankoki. Okantaperotakina:

—Piyotaakina nokemijantaperotziri Awinkatharite, piyaateeyeni nopankoki, pijeekimotakitena.

Ari okowakaakina, rootaki nokanantakari:

—Thametya.

¹⁶Ari paashini kitejiri niyaateeyanakini janta ikenkithawaetakaapiinteetzirinta Tajorentsi. Otonkiyotawakina onampirentsi, riyotakaero kamaari. Iyotashita, okenkithawaetakotzitawo oetarikapaeni tekiraatarika oñiuro. Rootaki raantayitarini osheki koriki riraga omperatawori. Ikantapiintziri atziri:

—Pikowakirika pikemero, pipinatena.

¹⁷Ari oyaateeyanakinani. Okaemanaki, okantzi:

—Irika shirampari, riroteeyakini aapatziyariri Tajorentsi, riraga jenokijatzipero. Ikamanteeyemini tsika pikantya pawijakotanteeyari.

¹⁸Aritaki okantapiintatyaani maawaeni kitejiriki. Ijamapaakawo Paaworo, ipithokashitanakawo, ikantakiri kamaari:

—Rirotaki Jesokirishito nokemijantziri, rootaki nokanantzimiri: pookaneero.

Roojatzi rookantanaawo. ¹⁹Roojatzi riyotantanaka riraga omperatawori, ikantanaki:

—Tee okameethatzi; iroñaaka tekatsi akanteeya aanteeyari koriki.

Roojatzi raantakari Paaworo eejatzi Shiirashi, shepik. Inoshikanakiri nampit-siki, niyanki: janta ijeekinta jewawentziroripaeni nampitsi. ²⁰Raanakiri jewawentziroriki ikantapaakiri:

—Ikenkithashiryaakagaeyakinani maawaeni jeekatsiripaeni jaka anampiki. Tema joriyo rirori. ²¹Ikamantakotziro iroka rametayitakarini rirori. Tee oshinetziro iroka, rowaga rojankinatziro oroomajatzi. Tema aaka asheninkateeyakarini orooma-jatzi. Rootaki kaari okameethatanta akemijantawakiro ikantakaeri, eejatzi tee okameethatzi ametayityaawoni.

²²Ikijeeyanakani maawaeni piyoteencharipaeni, roojatzi ikanantari komantaante:

—Paatonkoreeri iithaari Paaworoka, eejatzi Shiirashika; pipajamerikiteri.

²³Osheki ipajaperotakiri, roojatzi romonkyaagantakari omonkyaagementotsiki. Ikantaperotziri osheki riraga shentziriri:

—Kameethaga pishentaperoteri, ishiyakari.

²⁴Ikemakiro iroka ikaminaaperotakiriri, romonkyaagaakiri. Eejatzi rawitayitz-itakiri iitziki, rawitatantakari inchakota. ²⁵Niyankipaeteni tsiteniri, ari rama-neeyirini Tajorentsi, romampaawaetaawenteeyakarini. Ikemijanteeyirini paashini-paeni romonkyaagayitzirini. ²⁶Omapokashitanaka omoyekanaka kipatsi, eejatzi omoyekanaka pankotsi, tsikarika maawaeni otzinkamipaeni, moye, moye, moye. Intsipaete ashitareeyanakani ashitakontsipaeni. Roojatzi awitaryaantanaka inchakota, rawitanteetawitakariri iitzikira.

²⁷Ipiriintanaka shentziriri. Iñaakiro ashitakontsi, ashitareeyanakani. Iitashi-witaka shiyeeyanakani riraga romonkyaaganewopaeni, roojatzi raantanakawo ijawirite, roowiteenchami rowamashitanakyaami rirojatzi. ²⁸Ari intsipaete ikae-makotanakiri Paaworo:

—Eero powamaashitaa eeroka. Roojatzi nojeekaeyini maawaeni jaka, tee noshiya.

²⁹Ikantzi shentziriri ikantziri ronampiri:

—Pamakina ootamentotsi.

Ramakiniri, roojatzi ikyaantanaka rirori janta roojotawitakarinta. Rompetatanaka, rotziweroyimotapaakari Paaworo, eejatzi Shiirashi. ³⁰Roojatzi raantanari inkokironta. Ikantziri:

—Iyotaantatsiri, ¿tsika nokantyaaka naari nawijakotanteeyari?

³¹Ikantawakiri:

—Paapatziyeeyarini Nowinkatharite Jesoshi, rowawijaakotanteemiri. Eejatzi ikimitagaeyani maawaeni pisheninka.

³²Riyotaaperotziri iñaani Tajorentsi. Eejatzi isheninkapaeni rirori, riyota-gaeyirini. ³³Aritaki tsiteniriki raantanakari riraga shentziriri, ikiwayiteerini iroka raawyaakirira ipajatakiri, roojatzi raawinantaari. Roojatzi ikaawoshitakotantaariri Tajorentsi, ikaateeyakirini maawaeni isheninka. ³⁴Ari itsipatanakari rateetanaki ipankoki, rowakaapaakari. Raapatziyeeyarini Tajorentsi, rootaki ikimoshireeyan-tanakarini rirori eejatzi maawaeni isheninka.

³⁵Ari okitejiityaanaki, riraga jewawentzirori nampitsi rotyaantziri waariryaa:

—Piyaate omonkyaagementotsiki, pikantakiteri shentziriri roeyowaeri aapatziyariri Jesoshi.

Ari riyaataki, ikamantapaakiri shentziriri:

—Potyaanteeyeerini riyaateeta rirori.

³⁶ Roojatzi ikanantakari rirori:

—Ikantaana jewawentzirori nampitsi notyaantaneemi. Iroñaaka pishitowanee, kameetha piyaatanaki.

³⁷ Omaanta ikantziri Paaworo:

—Tema eenitatsi nowaperite nokimitantariri oroomajatzi. Tee rojampitakowentena jewawentzirori, tee riyotzi eenirorika nantani. Ipajatakaantashitakina, eejatzi romonkyaagakaantashitakina. Tema iñeeyakinani maawaeni jeekatsiripaeni rowashironkaakina: iiteeyawitani eeniro nantani. ¿Arima iroñaaka romanakiro roeyowakaantashitaana? Eerowa niyaatzi iroñaaka. Ipokeeta rirori, rirojatzitakya oeyowaatenani riyoteeyantyaarini atziripaeni tekatsi nante.

³⁸ Ari ipiyanaa waariryaa, ikamantapaeri. Riyotantakari jewawentzirori nampitsi eenitatsi Paaworo iwaperite ikimitantariri oroomajatzi, ari ithaawaeyanagini.

³⁹ Ipokapaaki, kameetha ikenkithatakaapaakiri. Roojatzi roeyowaantapaari:

—Iroñaaka piyaatee, pookaneero nonampi.

⁴⁰ Ari ishitowanee, ikinanee opankoki Riirya. Iñaapaeri ayemijantzinkaritepaeni, ikantapaakiri:

—Kameethakya pijeekaeyeni.

Roojatzi rowaagantanaka paashiniki nampitsi.

Rareetapaaka Paaworo eejatzi Shiirashi Tejawoonikaki

17 Ikinakaanakiri Paaworo Ajiiporishiki, Aporooñaki, roojatzi rareetantaka Tejawoonikaki. Ari janta ojeeki ipiyotaantapiintarira Joriyyo, ² roojatzi ikyaantapaaka. Aritaki ikantatyaani rametapiintawo ikenkithatakaapiinteeyirini joriyyo. Okaatzi 3 saawaro riyotagaeyirini okantayitzirini Iwaperite Tajorentsi. ³ Ari riyotaaperotapaakiri. Roojatzi ikantziri:

—Aritaki okantzita Iwaperite Tajorentsi: “Ikemaatsitawakyaawoota riraga Rotyaantanewo Tajorentsi. Aritaki ikamaki, roojatzi ipiriinanteeya”. Riro nokamantakotziri Jesoshi, rirotaki Rotyaantanewo Tajorentsi.

⁴ Raapatziyaperotawakari Jesoshi apanipaeni kemijantziriri, roojatzi royaa-teeyantanakaririni Paaworo, eejatzi Shiirashi. Eejatzi ikimiteeyakani osheki kaari joriyyotatsi, pinkathateriri Jesoshi eejatzi royaateeyanakirini Paaworo. Eejatzi okimitaka roori tsinani, isheninkapaeni jewatatsiripaeni. Aapatziyeyakarini Jesoshi. Rooripaeni osheki, tee apanipaeni. ⁵ Ari osheki ikijanaka joriyyopaeni, riraga kaari aapatziyarini Jesoshi; ipiyoteeyakirini antapiintziroripaeni kaari kameethatatsi, eejatzi perantzipaeni. Ikiyakagaeyakarini jeekatsiripaeni nampitsiki. Riyaateeyanagini ipankoki Jasoo, ikowaeyawitapaakarini Paaworo, eejatzi Shiirashi. Ikowawitaka raanakirimi janta ipiyoteeyakaninta atziri, ikijeeyerinimi. ⁶ Tee iñaapaeri riroripaeni, omaanta inoshikashitanakari Jasoo, eejatzi apanipaeni aapatziyariri Jesoshi. Raanakiri janta jewatatsiripaeniki nampitsi. Ikaemaeyapaakini:

—Eeniro irika kijakaanteeyakiririni maawaeni jeekatsiripaeni maawaeni nampitsiki. Eeniro irika Jasoo aakameethatawakiriri. ⁷ Ikaminaanteeyini aapatziyariri Je-

soshi, ikantzi: “Eero pimonkaatziniri Seesari ikantzimiri. Eenitatsi paashini jewawenantatsiri, riraga Jesoshi: rirotaiki pimonkaateniri rirori”.

⁸ Ikemantawakawori iroka, ikijeeyanakani atziripaeni, eejatzi riraga jewatatsiri-paeni nampitsi. ⁹ Ikantanaki Jasoo, eejatzi paashinipaeni:

—Eeniroka koriki: pikempoyaanakinari piyotantenari eero noshiyapithatzimi, tekatsi nante. Otzimerika nantani, ari paaperoteriita noorikite.

Rareetaka Paaworo eejatzi Shiirashi Wereeyaki

¹⁰ Ikanta kemijantzinkaripaeni rotyaanteeri tsiteniriki riraga Paaworo eejatzi Shiirashi, riyaate Wereeyaki. Rareetantapaakari, roojatzi riyaatantapaaka ipiyotapi-inanta joriiyo. ¹¹ Iripaeni kameethaperoteentsiri, tee roshiyari riraga tejawoonikajatz. Ikwaperotaki ikemijantero Iwaperite Tajorensi. Iñaanatapiintziro maawaeni kitejiriki riyotantyaari kyaaryooperorika iroka ikantakiriri. ¹² Oshekini raapatziy-eeyarini Jesoshi, joriiyopaeni eejatzi kireeshiyajatz. Aapatziyari tsinanipaeni kaari joriiyotatsi, rootaki isheninkapaeni pinkatharitatsiri, maawaeni. Eejatzi raapatziyari Jesoshi shiramparipaeni, tee apaanipaeni inta oshekyaantzi. ¹³ Ari riyotaantziro Paaworo iñaani Tajorensi janta Wereeyaki. Ikemakotakiri joriiyotatsiri, riraga tejawoonikajatz kaari aapatziyari Jesoshi. Ipokapaaki rirori, ikijakaapaakari atziri, ikantashiryakaakiri. Ikantzi:

—Eero pikemijanteeyirini Paaworo, inta pikijeeyerini irira.

¹⁴ Riraga aapatziyariri Jesoshi intsipaete rotyaantakiri Paaworo janta inkaareki. Omaanta irira jeekaneentsiri Shiirashi, itsipatanakari Temoteeyo. ¹⁵ Eeniro aanakiriri Paaworo janta Ateenashiki. Ikantawaeri:

—Aririka pareeteeya pinampiki, pikaemakaantapaenari Shiirashi eejatzi Temoteeyo ipokanakiita intsipaete.

Ari riyaatanaki, ikantakaantapaeri.

Rantayitapaakirini Paaworo janta Ateenashiki

¹⁶ Ari royaapaakiri Paaworo janta Ateenashiki. Rirotaiki royeeyapaakirini Shiirashi eejatzi Temoteeyo. Iñaakiro janta nampitsiki oshekini riwetsikashitayitarini iitajorensitashitayitarini, roojatzi rowashiretantapaaka. ¹⁷ Eejatzi janta osheki riyotagaeyirini joriiyopaeni eejatzi kaari joriiyotatsi: riraga pinkathateeyiririni Tajorensi. Osheki riyotaawakagaeyakani. Eejatzi ikimitakaapiintakari maawaeni atziri janta nampitsiki niyanki. ¹⁸ Riyotaapaakiri kowapiintatsiri riyote oetarika-paeni, ikaateeyirini riyotaanewopaeni Epekooreyo. Eejatzi ikaateeyirini oyaatzirori oetaka riyotaakiri riraga atziri ikanteetziri eshitoeko. Riraga Paaworo ikamantakotziri Jesoshi ikamawentakae aaka, eejatzi ikantzi:

—Ipiriintee kamatsiripaeni.

Ikantzi apaanipaeni kemawakiriri:

—¿Litaka ikantakiri irika ñaawaetashitachari?

Ikantzi paashini:

—Ikamantakotziri paashinijatz. Tajorensitatsiri.

¹⁹ Roerikakiri, raanakiri janta ipiyotapiinteeyaninta iiteetziri Areyoopawo, ikanteeyirini:

—¿Kameethama niyotero iroka pikantakiri? Nokowaeyini niyotero tsika okantakotari iroka. ²⁰Tee nokemapiintziro iroka pikantakiri. Nokowaeyini niyotero oetaka kantakotachari.

²¹Aritaki ikantari ateenashijatzi: tee ithamaetzi, inta ikowaki ikemijantashityaari kenkithatakagaeyiririni owakiratatsiri apaanipaeni kaari ikemapiinteeeyini. Eejatzi ikimiteeyani poñaacharipaeni inteena, ikenkithatakotashitayitawoni oetarikapaeni. ²²Janta ikatziyaka Paaworo niyanki, ikantziri:

—Ateenashijatzi. Niyotakotakimi eerori, ashi poyiro pikemijantaperoteeyawitani. ²³Janta nokinakinayitzininta noñaayitakironi iroka pikemijantashitayitarini. Eejatzi noñaapaakiro janta powapiintziniri pitajorentsise oetarikapaeni. Eeniro ojankinataka, okantzi: “Apinkathatantyaariri tajorentsitsatsiri kaari iyotakoetzi”. Riraga kaari piyotzi eeroka: pikemijantaperotashitari, rirotaki irika nokamantakotziri. ²⁴Riraga Tajorentsipero, rirotaki wetsikirori kipatsi. Riwetsikaeyirini maawaeni jeekantaworipaeni. Rirotaki wetsikirori jenokinta eejatzi kipatsi. Tee ijeekantawo rowaga pankotsi riwetsikiri atziri. ²⁵Inta aakakya, tekatsi akanteri etakotyaaari. Teeroña ikoyiri etakotariri. Tema rirotaki owañaayiteerini-paeni, etakoteeyakaerini rirori. Tema rirotaki pakaerori maawaeni, oetarikapaeni. ²⁶Apaani riwetsikawitaka paerani, rirotaki itakaworini; iroñaaka asheki-teeyanakini, athotyagaeyanakironi maawaeni kipatsipaeni. Rirotaki Tajorentsipero kantatsiri tsikarika ajeekaeyeni aaka maawaeni atziri, eejatzi tsikarika okaate othonkaeyantyaarini; rirotaki kantakaantzirori. ²⁷Ijeekakagaeyakaeni akowantyaari ayoteeyerini, eejatzi añaanteeyaririni iinja. Omaanta tee rinteenatee. ²⁸Rirotaki owañaagaeyakaerini. Rirotaki shewatakaayiteerini-paeni. Rirotaki jeekakaayiteerini. Rooma aritaki ikantzitani atziri pashi paerani mampaapiintachari: “Kyaaryo aakateeyakini ijeekakaani Tajorentsi”. ²⁹Aakateeyakinirika ijeekakaanipaeni Tajorentsi, tee okameethatzi pikenkithashiryakoteri Tajorentsipero roshiyari riwetsikani-paeni atziri: riwetsikaetziri ooro, peraata, mapi, oetarikapaeni. Eejatzi ero roshiyakaawentziri oetarika ikenkithashiryaaari atziri. ³⁰⁻³¹Paerani tee riyotawitani achariniiteni, tekatsi ikanteri Tajorentsi ikijawentereri rantayitzirini. Omaanta riyotzi rirori tsika okaate ikantakowenantyaariri maawaeni atziripaeni. Eenitatsi shirampari iitachari Jesoshi, ikamaperotawitaka. Roojatzi ipiriinantaari Tajorentsi, riyotanteeyaririni maawaeni atziri. Iitakiri rirori kantakowenantatsiri. Iinja ipiriinteeri atziri roojatzi kameetha ikantakowentereri. Rootaki ikananteeyaririni atziri iroñaaka: “Pikenkithashireeyanakyaani, ero pikimita paerani, inta pameenteeyaarini Tajorentsipero”. Aritaki ikanteeyirini maawaeni atziri, tsikarika ijeekakagaeyirini.

Rootaki ikantakiriri Paaworo.

³²Ikemanteeyawakaririni ikantzi: “Ari ipiriintanee kamawiteenchari”, eenitatsi apanipaeni shirontawentanakariri; omaanta ikantanakiri paashinipaeni:

—Iinja papiiteenawo iroka eejatzi.

Roojatzi riyaatantanaa Paaworo. ³³⁻³⁴Ijeekagaantanaki aapatziyawakariri Jesoshi, roojatzi royaatantanakari rirori. Iita apaani aapatziyariri Jesoshi Ironiishiyo: rirotaki jewatatsiri janta nampitsiki, ikaateeyirini ipinkathariiyini riyotaawakagaeyakani. Eejatzi okemijantzi tsinani oetachari Taamarishi. Ikaatziri eejatzi paashinipaeni aapatziyariri Jesoshi.

Riyotaantzi Paaworo janta Korintoki

18 Roojatzi rookanakiro Paaworo Ateenashi, rowaaganaa janta Korintoki. ²Janta iñaapaakiri jorriyotatsiri iitachari Akiirishi. Poontojatzi rinawita, ipoñaanaka iroñaaka Itaaryaki. Owakira rareetapaaka. Itsipatapaakawo iina, Pirishiira. Ro ipokantakari, riraga jewawenantatsiri iitachari Kiraaworyo iki-jeeyakirini joriyo jeekaeyawitacharini Oroomaki, rotyaanteeyakirini:

—Piyaateeyeni paashiniki kipatsi, eero pijeekaeyini jaka.

Ari ijeekaeyapaakini Korintoki. Roojatzi raretantapaaka Paaworo, ijeekimotapaakiri. ³Eejatzi ikimitawakagaeyakani, riyoteeyini rantziro kaawirawitzipanko riwetsikaetziro kaawirawitzi. Rootaki ijeekimotantapaakariri, itsipatawakaapaaka janta riwetsikaeyironi. ⁴Maawaeni saawaroki riyotaawakagaeyakawoni janta ipiyotaapiintanta joriyopaeni. Raapatziyakaaperoeyakarini joriyotatsiri, kaari joriyotatsi eejatzi. ⁵Ari ipoñaanaka masheroonyaki Shiirashi eejatzi Temoteeyo, raretantapaaka jaka. Iñaapaakiri Paaworo, ikenkithataakiri rirori. Ikamantapiintawitakari joriyotatsiri:

—Rirotaki Jesoshi riraga Rotyaantanewo Tajorentsi aamagaeyarini paerani.

⁶Omaanta ipiyathateeyawakarini joriyo eejatzi ikantzimaeyakirini, rootaki rotekimotantanaariri iithaari Paaworo riyoteeyantyaarini rootaki riyatee. Ikantanakiri:

—Eerokataki jatashitachani janta paamariki kaari tsiwakanitatsini: tee añihiro nantani nashi naari, tema nokamantawitakimi. Iroñaakaroña niyaatashiteri irira paashinijatzitatsiri atziri, nokenkithatakagaeyerini.

⁷Ari ishitowanaki janta, ikinanakiro ipankoki Jooshito: rirotaki pinkathateriri Tajorentsi. Itsipanampitawo pankotsi ipiyotantapiintarira. ⁸Riraga Kiriishipo rirotaki jewawentzirori janta ipiyotaantapiintari joriyopaeni. Kameetha raapatziyari Awinkatharite. Eejatzi ikimiteeyakani maawaeni jeekatsiripaeni ipankoki, raapatziyeeyarini Jesoshi. Eejatzi ikimitagaantaka osheki korintojatzi. Ikemawakiro iñaani Tajorentsi raapatziyaperotawakawo roojatzi ikaawoshitakotanteeyakarini Tajorentsi. ⁹Ari paashini tsiteniriki kimitaka imishiwaetatzi Paaworo iñaashitakari riraga Awinkatharite, ikemakiri ikantziri:

—Eero pithaayi. Eekiro piyaatatyee pikamanante, eero pimaeritzi. ¹⁰Kijokiro nowakimi. Jaka nampitsiki, tema ikaatzi osheki aapatziyanari. Tekatsi ikanteetemi rowashironkaetemi.

¹¹Roojatzi ijeekantanaka apaani ojarentsi, okyaawontsitapaaki eejatzi. Riyota-geeyakirini korintojatzi iñaani Tajorentsi.

¹²Ipinkathariwenantzi iroñaaka Kariyooni akaayajatzi. Roojatzi joriyopaeni iki-jantanakari Paaworo. Raanakiri janta ijeekinta iyotaawakaenchari. ¹³Ikantapaakiri: —Irika shirampari, ikantajeempiyaakari atziri: “Paapatziyaperoeyaarini Tajorentsi”, omaanta ikinakaashitakawo iñaani Tajorentsi.

¹⁴Roowitaneenchami iñaawaetanakimi Paaworo, ari riraga Kariyooni ikantziri joriyotatsiri:

—Eeroka joriyotatsiripaeni, pashiiryakinani. Aririkami ranteromi irika kaari kameethatatsi, aririkami rowamaantemi, aritakimikya okameethatemi pamakirimi jaka naakaki. ¹⁵Iroñaaka pikantawakaawentakawo iroka riyotaantziri. Pikantawakaawentakawo iwaeroapani. Pikantawakaawentakawo Iwaperite

Tajorentsi. Eerokaritya. Osheki pashiiryaaakinani: eero pipokashitana.
¹⁶ Piyaateeyaneeni.

Ari riyaateeyaneeni. ¹⁷ Riraga kireeshiyajatzu raagaeyakirini Sooshiteneshi, shepik; ipajeeyakirini, tak, tak. Riraga pajatakiriri rirotaki jewawentzirori janta ipiyoteeyantarintanta joriyyopaeni. Iñaakotawitakari Kariyooni ipajeeyakirini, omaanta tekatsi otzikaakotanakyaarini, tekatsi ikanteeyerini.

¹⁸ Osheki kitejiri ijeekanaki Paaworo, roojatzi ipiyanta, rookaneeri ayemijantzinkaritepaeni. Rotetapaaka pitotsiki, aakotanakiri tampyaa Shiiryaki, ikantanaka, jakiririri. Itsipatanakawo Pirishiira eejatzi oemi, Akiirishi. Eeniro ikashiyakaakiriri Paaworo Tajorentsi, rootaki rameetantawori iishi maawaeni janta Shinkereeyaki. ¹⁹ Rareeteeyantapaakarini Ejeesoki. Riyaatantanaari Paaworo, ari rookaneeri itsipatarini. Omaanta tekirani riyaateeni apaniroeni riyaatapanaatzu ipiyotapiinanta joriyyo, ikenkithatakaapaakiri. ²⁰ Ikanteeyawitawakarini:

—Ojamanitanakiita pijeekanaki, piyotagaeyanakinaniita.

Omaanta tee ikoyi rirori. ²¹ Ikantanakiri:

—Osheki nothaankitee iroñaaka; omaanta aririka ikowakaakina Tajorentsi, nopiyee iinja.

Roojatzi rotetantanaa eejatzi pitotsiki, aakotanakiri tampyaa, ikantanaka eejatzi jakiririri. ²² Rareetapaaka Sesareeyaki, roojatzi rowaagantanaka Jerojareeki, rareetapaakari ayemijantzinkaritepaeni jaga. Roojatzi rowaaganaa eejatzi Antyokiiyaki, ipoñaanakanta paerani.

Ikinayitakini Paaworo *tres-tapaentsiri*

²³ Ojamani ijeekanaki Paaworo Antyokiiyaki. Ari rapiiteero eejatzi. Ikinakinayitanakini Karaashiyaki, eejatzi Jiriiyyaki. Riyotaaperoeyakirini maawaeni aapatziyariri Jesoshi.

²⁴ Rareetaka Ejeesoki joriyyo iitachari Apooro, rirotaki arejanteriiyajatzu. Kameetha ikenkithatapiintzi, riyotantaperotziro Iwaperite Tajorentsi. ²⁵ Ikamanteetziri tsika ikantani Jowani, eejatzi tsika okantari maawaeni ikenkithatakotzirini Jesoshi, omaanta tekira ikemakoperotziro maawaeni rantayitzirini rirori. Ithotyaperoetakiro riyotaantziro maawaeni riyotayitawitarini. ²⁶ Ari ikenkithatakotaperotziro janta pankotsiki ipiyoteeyantarinira. Tee ithaayi, kameetha ikenkithatzi. Ike-mantawakari Akiirishi, eejatzi Pirishiira, ikantziri Apooro:

—Nokowaki nokenkithatakayemi eechonkiini.

Ikantzi:

—Ajaatya.

Ari eechonkiini ithotyaaakiniri, riyotagaeyakirini tsika ikantari Jesoshi, eejatzi tsika akanteeyarini aantanteeyarini janta Tajorentsi.

²⁷ Roojatzi ikantziri Apooro aapatziyariripaeni Jesoshi:

—Nokowaki niyaate iroñaaka Akaayaki, niyotagaeyerini jeekayitatsirini janta.

Ari ikanteeyawakirini:

—Kameethataki piyaate, piyotagaeyerini kameetha. Ajaa, jankinarentsi pagaeyanakinirini.

Iroka rojankinatawakiniriri iyemijantzinkarite janta: “Paakameethateeyawakiriniroña Apooro, pikemijanteeyawakirini”.

Ari paerani ineshironkatzitakari Tajorensi akaayajatz, rootaki raapatziyan-teeyakaririni Jesoshi. Iroñaaka, rareetantakari Apooro, osheki retakoeyapaakarini.²⁸ Riyotaaperotakiri riyotaperotantaari. Ikemaeyakirini atziri riyotaantaperotziri Iwaperite Tajorensi, ikantzi:

—Rirotaki Jesoshi okenkithatakotziri Iwaperite Tajorensi, rirotaki irira Rotyaantanewo Tajorensi.

Riyaataki Paaworo Ejeesoki

19 Ijeekantakari Apooro Korintoki, riraga Paaworo ikinanaki tonkaarikipaeni, rareetapaaka Ejeesoki. Iñaapaakiri apaanipaeni aapatziyariri Jesoshi.² Ikantapaakiri:

—Paerani paapatziyeeyantakaririni Jesoshi, ¿okithaatakaakimima Ishire Tajorensi?

—Tee. Tee nokemakoneentziri roori.

³—¿litakakya pikaawoshitawentari?

—Nokaawoshitawentari Jowa.

⁴Ari ikantziri Paaworo:

—Aririka ikenkithashiryaaanaky atziri, rookaero kaari kameethatatsi rantziri, ari ikaawoshitakiri Jowa riyotantyaariri atziri tee ikoyi rapiitapiintero kaari kameethatatsiri, inta ikowaki raapatziyaperotyaaari Tajorensi. Tema eejatzi ikantzitarini: “Paapatziyeeyaarini riraga impaetapaenani, rirotaki Jesoshi”.

⁵Ikemanteeyawakaworini iroka, ikaawoshitawenteeyanakarini Awinkatharite Jesoshi. ⁶Paaworo rowakiniri rako iitokipaeni aapatziyariri, roojatzi opokashitankariri Ishire Tajorensi, iñaawaetanteeyanakawoni paashinipaeni paantentsi, kaari riyoteeyini. ⁷Aamaashitya ikaateeyini 12 shirampari kaawoshitawenteeyakaririni Jesoshi.

⁸Ari riyaatapiintzi Paaworo pankotsiki ipiyotantari joriiyopaeni, ikaatzi 3 kashiri ikenkithatakaantayitakini. Tee añiiri thañaakotyaaarini. Osheki ikamantakotakiri Tajorensi, tsika ikanta ikantakowenantzi. Roojatzi osheki riyotaawakagaeyakani. ⁹Apaanipaeni, tee añiiri ikenkithashiryaaantari, tee ikoyi ikemijante. Ikanteeyirini riraga atziripaeni:

—Tee okameethatzi iroka riyotaantziri Paaworo.

Roojatzi rookantanaari Paaworo, raanakiri aapatziyariripaeni Jesoshi. Ikenkithatakaapiintziri maawaeni kitejiri janta riyotaantapiintzinta Tziraano. ¹⁰Okaatzi apite ojarensi riyotaantapiintzi, rootaki ikemantakawori maawaeni aashiyajatz iñaani Awinkatharite. Ikemaeyakironi: joriiyopaeni, kaari joriiyotatsi, maawaeni.

¹¹Itajonkantayitzini Paaworo, imatantawori kaari añaaapiintzi. Rirotaki matakakeriri osheki Tajorensi. ¹²Ipampitziziri atziri iwañoerote Paaworo, eejatzi ipewiryaaakotaga roojatzi raanakiro paashinikipaeni mansiyatzinkarikipaeninta inteenanta rootaki etsiyatakotakaakiriri. Eejatzi rowawijaakoteeri kyaantariri kamaari. ¹³⁻¹⁴Eenirowo janta joriiyo, kinakinayitatsirini, owawijaakotapiintawitariri kyaantariri kamaari: riroteeyakini itomipaeni Esheewa, ikaateeyini 7. Esheewa rirotaki joriiyo, isheninkatakari jewawenantatsiri ñaanakowenantatsiripaeni. Iñeeyawitakarini Paaworo rowawijaakotziri kyaantariri kamaari. Ikowaeyawitani ikimityaarimi, ikantashitantariri paashini kamaari:

—Eeniro Jesoshitatsiri ikenkithatakotziri Paaworo. Rirotaki amitakotanari nowawijaakoteri irika kyaantzimiri. Pookaneeri, atama pijeekantakari.

¹⁵ Rakanakiri kamaari:

—Noñiiri Jesoshi. Noñiiri Paaworo. Rooma eeroka, tee niyotzimi. ¿Iitaka nokemijanantemiri? ¹⁶ Roojatzi ijapokashitantanakariri kyaantariri kamaari, japok, japok; rantawakiri riroripaeni ranaakoeyawakirini. Roojatzi ishiyamerikiianakani, rookanakiro pankotsi. Osheki rowatsinaakiri.

¹⁷ Ikemakoeyakirini maawaeni ejeesojatzi: joriyo, kaari joriyotatsini, maawaeni. Ithaawaeyanakini eejatzi ikanteeyakini:

—Ikameethatzi Awinkatharite Jesoshi: imatakaeri aapatziyaperotariri rowawijaakotziri kyaantariri kamaari. Omaanta kantakaaperotawori, tekatsi matakayerini.

¹⁸ Roojatzi ipokapaaki osheki aapatziyariri Jesoshi, ikanteeyapaakini:

—Eeniro nantayitzirooni kaari kameethatatsi, tee nokoyi napiitero, inta nokowaki rowameethatena Tajorentsi.

¹⁹ Osheki sheripiyaritatsiri ramayitakironi jankinarentsi rashitayitarini: rootaki iyoteeripaeni isheripiyaritantari. Ipiyoteeyakironi, roojatzi itayimotantakari maawaeni atziri. Ikanteeyini:

—Tee nokoyi namatawiteeyeerini eejatzi natziritzinkaritepaeni.

Imonkaateeyakironi owinawo jankinarentsi, opineeyakani S/.11.000.000.

²⁰ Osheki ikinakayitanakironi iñaani Awinkatharite, eejatzi ijeeki osheki aapatziyeyaworini.

²¹ Roojatzi roshiretantakawo Paaworo riyaaate Jerojareeki, roojatzi riyaatantana. Ikinanaki Masherooniyaki, eejatzi janta Akaayaki. Ikantzitaka:

—Nitanakyaawo niyaate Jerojareeki, roojatzi niyaatanaki Oroomaki.

²² Rotyaantaki apite amitakotapiintziriri masherooniyajatzipaeni: riraga Temotheyo, eejatzi Eraashito. Rirori Paaworo, ojamani ijeekanaki janta Aashiyaki.

Ikijeeyanakani ejeesojatzi

²³ Tee iroñaaka eechonkiini ikantawakawentyaawo iroka akamantakotakiriri Awinkatharite. ²⁴ Ijeekinta wetsikapiintzirori peraata iitachari Rimiiteyo. Roshiyakawentapiintziro opanko Aretemiija ikemijantapiinteeyantaworini atziripaeni. Rowaga Aretemiija rootaki iitajorentsityeerini. Eeniro riraga amitakotziriri, wetsikapiintziniriri rowaga oshiyakaantsi opanko Aretemiija; ari ipinatapiintziri osheki peraata, ragaeyantarini osheki koriki. Omaanta tee iroñaaka ramananteero aapatziyariri Jesoshi, roojatzi ikenkithashiryaantanaka Rimiiteyo.

²⁵ Rootaki ipiyoteeyantakaririni maawaeni atziripaeni, ikanteeyirini:

—Antapiinteeyirorini iroka oshiyakaantsi agaeyantarini ayorikite osheki.

²⁶ Iroñaaka piñaakiri Paaworo, eejatzi pikemakotakiri: ramatawiteeyirini osheki atziri, ipaashiniteeyantaaririni asheninkapaeni. Ikantzi: “Riraga Tajorentsipero kaari iroka riwetsikayitzirini atziri”. Tee apatziro riyotaante jaka: rooteentsi ithotyero Aashiyaki riyotaantayiteni. ²⁷ Itheenkaeyanakaenikari maawaeni atziri, eejatzi itheekanakirokari maawaeni awetsikaeyakirini. Tema opinkathawoperotzi Aretemiija: raapatziyeyawitakawoni maawaeni aashiyajatzzi, eejatzi maawaeni atziri. Ipinkathateeyawitawoni iroñaaka, omaanta raapatziyeyantaririni Paaworo, rookaeyaneeroni raapatziyawowa roori.

²⁸ Ikemanteeyawakaworini iroka, ikijeeyanakani. Ikaemaeyanakini:

—Opinkathawotaperotzi Aretemiijaka, iroka pinkathariwenteezirini ejeesoatzi.

²⁹ Ikaemaeyanakini jeekatsiripaeni nampitsiki. Ishiyeeyanakani maawaeni janta rantawaetapiinteyininta. Inoshikaeyanakirini Kaayo, Arishitaariko, jererere. Irira rirotaki masherooniyajatzzi apite, tsipatapiintariri Paaworo. ³⁰ Ikwawita Paaworo royaatakowentanakirimi janta, omaanta tee ishinetziri aapatziyariri Jesoshi. ³¹ Eeniro ijeeki eejatzzi aapanipaeni jewatatsiri, poñaachari Aashiyaki, nintaperotziriri Paaworo. Rotyaantziri iyemijantzinkarite kantapaakiriri:

—Eerowa poyaatziri janta rowamaemikari.

³² Ikaemaeyanakini piyoteencharipaeni, inashitayitakani ikantayitzirini. Ikaemashiteeyanakani. Omaanta tee riyoteeyini osheki atziri oetarika ipiyotawentari. ³³ Eenitatsi janta Arejaantero, rotyaantani joriyo, rojatekakiri niyanki. Itzinaapaakiri rako rirori, riyotantyaari ikowaki ikenkithatakagaeyerinimi. ³⁴ Omaanta riyoteeyantakarini irira joriyo, ojamanitanaki ikaemapiinteeyanakini maawaeni:

—Opinkathawoperotzi Aretemiija, iroka pinkathawowentziriri ejeesoatzi.

Roojatzzi ishirinkakotantanaka oorya. ³⁵ Romaeryagaeyakirini riraga jankinatapiintatsiri janta nampitsiki. Roojatzzi ikanteeyirini:

—Natziritzinkaritepaeni. Tema aakateeyakini ñaaperoyirorini Aretemiija, eejatzzi ashentapiintziniro opanko. Tema eejatzzi ashentapiintziniro iroka oshiyakawori, pariyapaentsiri jenoki. Ayoteeyanakirini iroka, ³⁶ tekatsi kantatsini tee kyaaryoopero iroka nokantakiri. Kameetha iroñaaka pimaeriteeyanakini. Eero pishintsitzi panteri irika shiramparipaeni. ³⁷ Irika pamakiri, tekatsi ikantero opanko, eejatzzi tee ikantzimatziro atajorentsiti. ³⁸ Eeniro eejatzzi irika Rimiiteyo, ikaateeyirini paashini antzirori peraata. Ikwakirika ikantakotante apaani, kameetha raaneeri janta kantakotantatsiriki, roojatzzi riyotaawakagaeyani janta. Intsipaete riyataanaki janta ikantakowentawakaya. ³⁹ Eenitatsirika paashini pikowakiri piyoteri, ari pikanteri iinja riraga iyotaawakaachari, ipiyoteeyakanira. ⁴⁰ Jaka iroñaaka apiyoteeyakani, akijathatawakagaeyakani. Ikantakotashiteekari akijeeyakirini awinkatharite, roojatzzi tekatsi akantya akantakowenteeya aaka.

⁴¹ Ikanantawori iroka, rotyaanteeyeerini maawaeni piyoteencharipaeni:

—Iroñaaka, pipitsimaryagaeyaneeni, piyaateeyeni pipankokipaeni.

Riyaatanaki Paaworo Jerojareeki

20 Ari imaeriiyanakini ejeesoatzi. Roojatzzi rirori Paaworo ikaemaeyirini aapatziyeeyaririni Jesoshi, riyotaaperoeyirini. Roojatzzi riyaatanee, rowaaganaa Masherooniyaki. ² Janta osheki ikinakinayitanakini, osheki riyotaantayitanakini. Roojatzzi rareetantanaka Kireeshiyaki. ³ Ikaatzi 3 kashiri ijeekapaaki. Rooteentsi rotetyaawomi pitotsi riyaatantyaarimi Shiiryaki. Roojatzzi riyotakotantakariri joriyo rajaryaawitakari rowamaerimi. Roojatzzi ikenkithashiryaantanaka:

—Nopiyaneeeta janta Masherooniyaki.

⁴ Ari riyataanaki, ikaateeyanakini Soopateri itomi Piuro rirotaki wereeyajatzzi; Arishitaariko eejatzzi irira Sekoonto rirotaki tejawoonikajatzzi; Kaayo rirotaki teeriwijatzzi; Temoteeyo; Teekiko, eejatzzi Toroojimo rirotaki aashiyajatzzi, maawaeni. ⁵ Reewateeyanakinani Toroowareki, royagaeyakinani janta. ⁶ Awijanaki kitejiri rowanteetapiintawori paa kaari tapiyacha, roojatzzi nopoñaanaa Jiriposhiki, nokinakotanaki pitotsiki. Okaatzi 5 kitejiri nareetantaari Toroowareki, janta ijeekinta oyeeyakinarini. Roojatzzi nojeekantapaaka okaatzi 7 kitejiri.

⁷Otominkotapaaki. Nopiyoteeyakani nakiyoteeyantawakaakani owanawontsi nokenkithashiryaantaririni Jesoshi ikamawenteeyakaeni. Ikenkithatakagaeyakinani Paaworo. Roshiretakawo riyate inkaamani, rootaki rojamanitantanaka-wori ikenkithatanaki, wero, wero. Roojatzi niyankiiteni tsiteniri. ⁸Ijeeki oshekini ootamentotsi janta nopiyoteeyakaninta. Ro nopiyoteeyantakarini shitamenkotsi irona jeñokiininta. ⁹Ijeekaki omooki riraga ewankari iitachari Eyoteeko. Ojamani ikenkithataki Paaworo, rootaki aantapaakariri iwochokini. Roojatzi ipariyantana: ikinateenaki, sheroo, roojatzi jaawiki ompojateepaaka, tereei, janta kipatsiki. Ari nayiitashiiyanakirini, itzinaawitapaakari; irira kamapaaki. ¹⁰Ari ranashitashitapaakari Paaworo rirori. Imaechopineetapaakiri, rawithakiperotapaakiri. Ikantzi:

—Eero powashiretakotari: irika añaaage.

Ari ipiriintanaa.

¹¹Ari nateeteeyaneeni, ikagaapaakiro Paaworo paa, nowaeyakawoni nokenkithashiryaanakari Jesoshi riraga kamawentakaeri. Ikenkithatakagaeri, roojatzi okitejitantanaka. Roojatzi riyaatantanaa. ¹²Ragaetaneeri ewankari ipankoki, añaa-nee. Tee eechonkiini riweshireeyanakani.

¹³Neewatakotanaki pitotsiki, nokinakotanaki nokowaki noonthagaeyari Paaworo Ashooki; tema irira ikinanaki awotsiki. ¹⁴Ari iñaapaana Ashooki, roojatzi notetantanaariri pitotsiki. Nowaagaeyanaani Mitereeneki, nokantanaka, jakiririri. ¹⁵Inkaamani nowaaganaa eejatzi. Nomontenampitanakawo Kiiyo. Paashini kitejiri, roojatzi janta Saamoshiki. Roojatzi paashini kitejiri nareetapaaka Mireetoki. ¹⁶Ikenkithashiryaaka Paaworo rawijitanakyaawo Ejeeso, eero rojamanitapae Aashiyaki. Ikowaperotaki rareetziteeya Jerojareeki, roonthaantapaeyawori kitejiri oetachari Pentekoshiteshi.

Ikenkithatakayiri Paaworo ejeesojatzi

¹⁷Rotyaantaki Ejeesoki, ikaemakaantakiri aataperoteenchari aapatziyariripaeni Jesoshi janta.

¹⁸Ari rareeteeyapaakani ejeesojatzi, roojatzi ikanteeyantawakarini:

—Piyotakoperotakina tsika nokantari nojeekimotanteeyakimirini. Owakirani nareetaka Aashiyaki, aritaki nokantzitapaaka, roojatzitatsi iroñaaka. ¹⁹Janta osheki nantawaetapiintziniri Awinkatharite, teekya ro nokantakaaperoty. Niraakotapiintakimi. Eejatzi okantzimoneentakina janta rajaryaawitakina nojori-iyotzinkaritepaeni rowamagaeyenanimi. ²⁰Nothotyaakiro, tema aritaki nokanteeyakimironi maawaeni iroka kameethatatsiripaeni. Tee nomaeritashita. Niyotagaeyimini janta ipiyoteeyakaninta atziripaeni eejatzi janta pipankokipaeni. ²¹Nokanteeyirini joriyo, kaari joriyotatsiri, maawaeni: “Pikenkithashiryaagaeya piyoteeyantayaaririni Tajorentsi. Paapatziyari Nowinkatharite Jesokirishito”.

²²Ari iroñaaka niyaate Jerojareeki, iyaataakaanakina Ishire Tajorentsi. Tee niyotzi tsikarika ikanteetena janta. ²³Apatziro niyotakiro iroka okantakinari Ishire Tajorentsi. Maawaeni nampitsiki okantapiintana: “Kyaaryo roojoteetemi, rowashironkagaetemi”. ²⁴Omaanta tee nokowaperotzi nokanteetatyeeyaani nojeeki jaka kipatsiki, intakya nokowaperotaki nomateniri Awinkatharite Jesoshi oetarika ikowakaakinari. Eejatzi nokowaperotaki nothotyeeniri iroka nantawaetapiintziniriri. Okameethatzi iroka nokamantapiinteeyimirini: “Ineshironkateeyakaeni Tajorentsi”. ²⁵Niyotaki iroñaaka eero añaaawakagaa eejatzi. Nokaateeyawitaki-

mini, nokamanteeyakimironi tsika ikantari Tajorentsi reewawenantzi. ²⁶ Rootaki iroñaaka nokamanantzimironi iroka. Aririka rowashironkagaantemi Tajorentsi, tee naaka owashironkaakaantzimini: tema nokamantzitakimini paerani. ²⁷ Tee nothaayi, nothotyaakimiro maawaeni ikantayitzirini Tajorentsi.

Rootaki ikanteeyiririni Paaworo.

²⁸ Eeniro iroka ikanteeyiririni eejatzi:

—Kyaaryoowa, paakowenteeyerini piyemijantzinkarite janta. Tema eerokateeyakini iyoyaani Ishire Tajorentsi, paminakowentero maawaeni aapatziyariripaeni Jesoshi, petakoeyaarini. Tema riroteeyakini rowawijaakoeyakirini Jesoshi, ikamawenteeyakirini, apaatawenteeyakarini riraa. ²⁹ Iinja, niyaataneerika, ipokashitemi amatawitemini: noshiyakaawentakiri katsimatatsiri. Ero ipeyakotzimi, ikowaki rowashironkaemi. Niyotakiro iroka. ³⁰ Eenitatsi jaka pikaateeyawitanika kenkithatakawitemini, omaanta eero otampatsikataperotzi riyotagaeyemini. Rookakaemirikari piyemijantzinkarite, royaatantyaariri rirori. ³¹ Kyaaryoowa, pikenkithashireperotero. Okaatakira 3 ojarentsi niyotaapiintakimi. Nokantatyeyyaani: tsiteniriki, kitejiriki. Eejatzi niraakotapiintakimi. ³² Nokantziri Awinkatharite: “Paminakowenteeyerini ejeesoatzi, eejatzi pamitakoteri raapatziyawo piñaani”. Aritaki omataka iñaani aapatziyakaaperotakimi, owawijaakoeyakimini. Tema pikaateeyirini aapatziyeyakaririni Jesoshi riyoyagaeyakirini. ³³ Tee noñaawenatzitari iyorikite paashini atziri. Tee noñaawenatzitari iithaari. ³⁴ Piyoteeyakini naakakya antawaetantacha, naantari oetarika koetyeemotanari, eejatzi netakoeyakarini notsipateeyarini. ³⁵ Nomayitakironi maawaeni iroka piyoteeyantyaarini eerori petakotanteeyaririni paashinipaeni. Pikimiteeyenani naari, pantawaetaperoteeyeni, petakotanteeyaaririni owashironkaachari. Pikenkithashireero iñaani Awinkatharite Jesoshi, ikantzitarini: “Ro kameethaperotatsiri apashitantya. Tee apatziro okameethatzi aashityaawo oetarika ipashiteeteeri”.

³⁶ Rootaki ikanteeyakiririni Paaworo irira. Roojatzi rotziwerowanaka, ikaateeyirini ejeesoatzi maawaeni, ikenkithatakagaeyirini Tajorentsi. ³⁷ Riragaeyanakani maawaeni. Rawithakiteeyawaerini, riwethateeyawaerini. ³⁸ Rowashiretakoyanakarini ikemakirira ikantaneeriri: “Eero piñagaana eejatzi”. Rookaeyawaerini janta pitotsiki, raminawaeri riyatee.

Eekiro rowaagatya Paaworo

21 Roojatzinookaeyantanaarini aapatziyakaaperoyaririni ejeesoatzi. Noteeyanakani pitotsiki, tampatsika nokinakotanaki Kooshiki, nokantanaka jakiririri. Inkaamani nowaaganaa Roorashiki, roojatzi nowaagantanaa Paataraki. ² Noñaapaakiro janta pitotsi poñagaenchari Jeniishiyaki. Notetapaaka, nokinakotanaki. ³ Noñaantanakawori Cheepere, nokinanampitanakiro nampateki. Nanaanakiro, roojatzi Shiiryaki, naatakotapaaka Tziiroki. Janta nampitsiki royitanakiro marineero owaagawontsi. ⁴ Nokowayitapaakirini naari aapatziyariri Jesoshi. Noñaantapaakariri, nojeekimotapaakiri 7 kitejiri. Iyotagaeyakirini Ishire Tajorentsi, ikanteeyantaririni Paaworo:

—Eero piyaatzi Jerojareeki: rowashironkagaetawakimikari.

Omaanta tee ikemijantziri Paaworo. ⁵ Ari omonkaataa notetantanaari eejatzi niyaateeyaneeni. Itsipateeyanakinani aapatziyariripaeni Jesoshi roojatzi oth-

onkapaakanta nampitsi, janta othapyaaki, namaneeyakirini Tajorentsi. Roojatzi niwethatawakagaeyanaani. ⁶Notetanaawo pitotsi, ari ipiyeeyanaani rirori ipankokipaeni.

⁷Ari nopoñaanaka Tziiroki, nokinakotanaki, nowaaganaa eejatzi Toremaeraki. Nareetapaakari ayemijantzinkarite niwethatapaakari. Apaani nomaaki. ⁸Inkaamani nowaaganaa eejatzi. Nareetantapaakari Sesareeyaki, nareetapaakari Jiripi, riraga iyotaantatsiri. Aritaki ikaateeyirini riraga *siete*-tatsiri paerani, payitzirorini owana-woni kamayiteentsirini oemini. Ari osheki nojeekimotapaakari. ⁹Eenitatsi rirori rishinto okaatzi 4, jeekashitachari; okamananteeyini roori Iñaani Tajorentsi.

¹⁰Osheki nomaanaki. Ari rareetapaaka kamanantzirorini iñaani Tajorentsi iitachari Akaawo, ipoñaanaka rirori Joreeyaki. ¹¹Ipokashitapaakina, raapaakiro roojothakitari Paaworo. Rirojatzi oojotashiteenchari iitziki, rakoki. Ikantzi:

—Aritaki okantzi Ishire Tajorentsi: “Eejatzi ikimiteetakiri paata riraga ashita-worika roojothakiro. Roojoteri jorriyopaeni, riraga jerojareejatzi: shirik, shirik. Iperi kaari yotziri Tajorentsi, raanakiri”.

¹²Nokemantawakawori iroka, nokaateeyakirini maawaeni kemijantzinkaripaeni janta, nokanteeyawitarini Paaworo:

—Eero piyaatzi Jerojareeki.

¹³Rakanakina:

—¿Iitaka piraantari? ¿Iitaka pikantashiryaaakaanari? Tema naaka aapatziyaperotariri Awinkatharite Jesoshi. Roojoteetenaata janta Jerojareeki, rowamagaete-naata: tee nothaawantari.

¹⁴Tee ikemijantana, roojatzi nomaeritantanaka. Nokanteeyini:

—Omawitya oetarika ikowakayimiri Awinkatharite.

Rareeteeyanakani Jerojareeki

¹⁵Roojatzi niwethateeyanaarini sesareeyajatzi, nokinane tonkaariki, niyaatantyaari Jerojareeki. ¹⁶Itsipateeyanakinani apanipaeni aapatziyariri Jesoshi, rirotaki sesareeyajatzi. Raanakina janta ipankoki Manashoo, riraga cheeperejatzi: rirotaki itakaantawori aapatziyariri Jesoshi. Nomayimotapaakiri rirori. ¹⁷Nareetantapaakari Jerojareeki, raakameethateeyawakinani ayemijantzinkarite, ikimoshirewentawakina. ¹⁸Okitejitanaki rareetakayenari Paaworo Jantyaako, noyaatanakiri naari. Janta ipiyoteeyakaninta maawaeni aataperoteenchari aapatziyariripaeni Jesoshi. ¹⁹Niwethatawakagaeyakani, roojatzi ithotyakinirini Paaworo, ikenkithatakaapaakiri:

—Rotyaantakina Tajorentsi nokenkithatakagaeyirini oshekini paashinijatzitatsiri atziri. Ikaateeyini osheki aapatziyeeyakaririni Jesoshi.

²⁰Ikemantawakawori, ikanteeyini:

—Tajorentsi rirotaki kameethari.

Roojatzi ikanteeyirini:

—Pamine, Paaworo, amonkaatawakagaeyakani aapatziyeeyarini Jesokirishito. Raapatziyeeyakarini oshekiperoroña ajorriyotzinkaritepaeni, omaanta eejatzi ikemijantaperoteeyakironi rojankinatzirini Moeseeshi. ²¹Osheki ikemakoeyakironi pikantziriri ajorriyotzinkaritepaeni, jeekimotziriri paashinijatzitatsiri atziri: “Pookero rojankinarini Moeseeshi. Eero pithowaeeyirini pitomi. Pookaeyeeroni iroka ameteeyawitarini aari”. ²²¿Tsika pikantyaari? Aritaki

ikemakoeyakimini, areetapaakimini: ikijeeyawakimini. ²³ Pikemijantero iroka nokantemiri: eeniroka paashinijatzi shirampari, eenitatsi ikashiyakaakiriri Tajorentsi. ²⁴ Paaneeri maawaeni rirori Tajorentsi pankoki, pikanteri Tajorentsi rowameethatanteeyemirini. Pipinateniri irikapaeni oetarika, rameetantyaawori iishi. Roojatzi riyoteeyantanakyaarini ajorriyotzinkaritepaeni tee kyaaryoopero iroka ikemakotakimiri. Riyotanaki pimonkaatakiro Iwaperite Tajorentsi rojankinatakaakiriri paerani Moeseeshi. ²⁵ Omaanta riraga paashinijatzitatsiri atziri, riraga aapatziyariri Jesoshi: nopakaantakiri rirori jankinarentsi. Eeniro iroka nokantakiriri: “Eero powayitarini iwatha rowaetakinorori riwetsikaetziniri, kaari Tajorentsi. Eero powakotawo riraa iwathakira. Pityaawo pookero riraa ari poyaawo iwathapero. Eero powari shirikachari. Eero piñaaminthatziro tsinani kaari payi”. Romonkyaagaetakiri Paaworo.

²⁶ Ari ikemijantakiri Paaworo. Okitejitanaki raanakiri ewankaripaeni, ikan-teeyakirini rowameethatantyaariri, eejatzi ikyeeyapaakini Tajorentsi pankoki. Ikan-tapaakiri janta:

—Okaate 7 kitejiri nomonkaatantakyaawori nanteeyerini rowameethatantenari Tajorentsi. Roojatzi nowamayeniri piratsipaeni, notayeniri.

²⁷ Roowiteencha omonkaatyaami 7 kitejiri. Iñeeyakirini janta Tajorentsi pankoki jorriyopaeni, poñaachari Aashiyaki. Ikiyakaakari piyoteencharipaeni, roojatzi ra-gaeyakirini Paaworo, shepik. ²⁸ Ikaemaeyanakini:

—Nojorriyotzinkarite, pamitakoeyenani. Rirotaki irika kinakinatatsiri maawaeniki nampitsi amatawiteeyiririni atziri; ikanteeyakirini: “Tee ikameethatzi jorriyopaeni. Tee okameethatzi rojankinarini Moeseeshi. Tee okameethatzi Tajorentsi pankoki”. Rootaki ikanteeyiririni atziri. Paminetya iroñaaka ramakiri eejatzi jaka paashinijatzitatsiri atziri, kaari okameethatantanaa iroñaaka iroka pankotsika kameethatawitachari.

Rootaki ikanteeyakiririni. ²⁹ Chapinki iñaawakiri Paaworo janta nampitsiki, it-sipatawitari Toroojimo: riraga ejeesoatzi. Iitashiteeyawakarini rirotaki ikyaakaa-paakiri Tajorentsi pankoki, rootaki ikanantakari: “Ramakiri jaka paashinijatzitatsiri atziri”.

³⁰ Ari ikijeeyanakani maawaeni nampitsiweri, ipiyoteeyanakani janta. Raakiri Paaworo shepik, inoshikanakiri inkokironta, jerererere. Roojatzi rashitantanakawo Tajorentsi panko. ³¹ Roowiteencha rowamaerimi, omaanta ikemakotakiri riraga iy-omantaantete joraaropaeni, kaateentsiripaeni 600. Ikamanteetziri:

—Ikijeeyanakani maawaeni jerojareejatzi.

³² Ishintsitzi raanakiri joraaro, eenitatsi kapitaanotatsiri, ishiyashiteeyanakarini. Iñaanteeyawakaririni atziri, ipakaanteeyanakaririni ipajeeyiririra. ³³ Ari ipokapaaki komantaante, raapaakiri Paaworo. Roojotakaantakiri. Ro roojotantapaakariri apite karenatha. Rojampikowentapaakiri riroripaeni:

—¿Ninka irika? ¿Oetaka rantakiri pikijeeyantakaririni?

³⁴ Ipaashinitayitanakironi ikantayitanakirini. Ikaemaeyanakini, tekatsi ikantya komantaante riyotakoteri, rootaki raakaanantanakariri janta ipankoki joraaro. ³⁵ Rareetapaakawo ateetamentotsinta, osheki rotatsinkaeyanakirini. Roojatzi ratee-takaantapaakari joraaro. ³⁶ Royaatanakiri osheki atziri ikaemaeyanakini:

—Powamayeri.

³⁷Roowitapaencha ikyaakaapaakirimi Paaworo pankotsiki. Ikantziri riraga komantaante:

—¿Kameethama nokenkithatakayemi?

³⁸Ikantziri:

—¿Piyotziroma ipaante kireeshiyajatzí? ¿Tema eeroka ejiipitojatzí riraga ki-jakaakariri atziri chapinki? ¿Tema eeroka aaneeriri chapinki 4.000 owayiri janta okaankiityeenta tee oshookaperotzi oetarika?

³⁹Rakanakiri:

—Tee. Naaka joriyyo. Nopoñaanaka Taarishoki, rowaga shiriishiyawero. Iyotakotzirori nonampi. Iroñaaka nokantemi: pishinetena nokenkithatakayeri atziri.

⁴⁰Ari ishinetakiri, ikantziri:

—Intsipaete, pikenkithatakayeri.

Roojatzí ikatziyantapaaka ateamentotsiki. Roojatzí itzinayimotanakiri atziri rako. Imaeriteeyanakini, roojatzí ikenkithatakageyantakarini. Ro ikenkithatakaantariri ipaante ewereeyo, rootaki rashi joriyyopaeni.

Ikenkithatakaakiri Paaworo joriyyopaeni

22 Iroka ikanteeyiririni Paaworo:

—Nojoriyyotzinkarite. Iroñaaka naaka kantakotachani.
Pikemijanteeyawakinani.

²Ikemantawakariri iñaawaetantanakawo ewereeyo, eekiro osheki imaeritaper-oeyanakini. Ari ikantanaki:

³—Naaka joriyyo. Ari ojeekakaakina nana janta Taarishoki, irona shiriishiyawero. Jaka nampitsikika ari nantaritaki. Riyotaakina Kamariyeeri, ithotyaperotakinawo iroka ikanteeyirini achariniitani. Nokowaperotaki noshintsiteniri Tajorentsi oetarika nantziniriri, nokimitawitakimi eerori iroñaaka. ⁴Nokijaperotziri iyotaantzirori iroka owakiratatsiri, rootaki nowantayitaririni, noojotakaan-tayitakirini, eejatzí nomonkyaagakaan-tayitakirini shirampari, tsinani, maawaeni. ⁵Riyotana iwinkatharite ñaanakowenantatsiri kyaaryootaki iroka nokantakimiri. Eejatzí ikimiteeyanaani maawaeni aataperoteenchari joriyyopaeni: riraga iyotaawakaenchari, riyoteeyini. Riroteeyakini panawori jankinarentsi rojankinatziniri tamaashikojatzí. Rotyaantakina nokijeeyantyaaririni aapatziyeeyaririni Jesoshi. Niyataawitaka Tamaashikoki nayiterimi jeekatsiri janta, noojoterimi. Namakirimi jaka rowashironkaantyaaririmi ñaanakowenantatsiri.

⁶Nokinanaki awotsiki, nokaakintapaakawo Tamaashiko. Ari ikaataki tampatsika oorya. Omapokapaakina, amorekakotapaakina amorekatsiri, opoñaaka jenokinta. ⁷Notyaanaki kipatsiki, tereei. Nokemakiri ikantakina: “Sawoori, Sawoori. ¿Iitaka pikijantakinari?” ⁸Nakanakiri: “¿Ninkamika Nowinkatharite?” Ikantakina: “Naaka Jesoshi, najareetejatzí: naaka pikijakiri”. ⁹Iñeeyakironi notsipateeyarini iroka amorekatsiri, omaanta tee ikemaeyawakironi ikantakinari Jesoshi. ¹⁰Nokantziri: “¿Iitaka pikowakaakinari nanteri?” Ikantana Awinkatharite: “Pikatziyanee, piyaate Tamaashikoki. Janta ikanteetemi oetarika panteri”. ¹¹Oshipakiryaaoperotanakina amorekatsiri, rootaki kaari nokokichaatananaa. Ari ikathatanakina notsipataripaeni. Roojatzí rareetakaanakina Tamaashikoki.

¹²Ijeeki janta shirampari iitachari Ananiiyashi. Ikemijantaperotziro rojankinarini Moeseeshi. Iñaaperoyirini maawaeni joriyyo, jeekatsiripaeni

janta. ¹³Ipokashitakina, rokaakintapaakina, ikantapaakina: “Sawoori, eerokataki noyemijantzinkarite. Paminanee”. Roojatzi naminantanaa, kokichaatanana. ¹⁴Eejatzi ikantana: “Riyoyaakimi Tajorensi piyotantyaawori ikowakaakimiri rirori. Riyoyaakimi pikemaperotantyaariri. Riyoyaakimi piñaawaetantyaawori rowaga Kameethaperotatsiri. Eejatzi riyoyaakimi pikemaperotantyaariri rirori. ¹⁵Eejatzi pikenkithatakoteri. Pikanteri maawaeni atziri iroka piñaakiri eejatzi iroka pikemakiri. ¹⁶¿Litaka pojamaninkantawori? Thame, pikaawoshitakotyaaari Tajorensi. Eeniro kaari kameethatatsi pantayitzirini, omaanta aririka pameentyaari Tajorensi, rowameethateemi”.

¹⁷Ari roojatzi nopiyanaa Jerojareeki. Namanawitakari Tajorensi janta Tajorensipankoki, roojatzi okimiwitaka nomishiwaetatzii, ¹⁸tema noñaashitakari Awinkatharite. Ikantakina: “Pishintsite, pookaneero Jerojaree, pishiyanki. Eero ikemijanteetziro iroka pikenkithatakotakinari”. ¹⁹Nokantziri: “Nowinkatharite, riyoteeyakini nohotyaakiro maawaeni pankotsi ipiyoteeyantarini jorriyo, nagaeyakirini aapatziyemini. Nomonkyaagakaantakiri, eejatzi nopajatakaantakiri. ²⁰Naaka owamaakaantakiriri Eshiteewani: riraga kantakotzimiri. Nokatziyaka okaakini, nokantziri: ‘Kameetha ikame’. Naminakiniri owakiniriri imaatha”. ²¹Omaanta ikantakina: “Thame piyaate. Nokowaki notyaantemi inteena, janta ijeekinta paashinijatzitatsiri atziri”.

²²Ikemijanteeyawitakarini jorriyopaeni, omaanta ikemaeyantawakaworini iroka, ikaemaeyanakini. Ikanteeyini:

—Pookaneeri. Tee okameethatzi rañee: powamayeri, ikameeta.

²³Ikaemaeyanakini, ikijeeyanakani, rootaki raatonkoryagaeyanakawoni itzi-naatzinaatakiro imaatha jenoki eejatzi kipatsipane romanapanetakiro jenoki. ²⁴Iñaateeyakaririni komantaante ikijeeyakani, roojatzi ikanantakari joraaro:

—Paanakiri, pikyaakaanakiri janta: pipajapajaateri ikanantemiri oetarika rantakiri ikijeeyantakaririni ijorriyotzinkaritepaeni.

²⁵Ari roojotawitakari ipajatantyaaririmi. Ari ijeeki janta kapitaanotatsiri, ikantziri Paaworo:

—Eenitatsi nowaperite nokimitantariri oroomajatzi. Tekira piyotakoteeyanani eenitatsirika nantani, ¿arima pipajatakaantashitakina?

²⁶Ikematziiri, riyaatashitakiri komantaante. Ikantapaakiri:

—¿Litaka pantakayeriri? ¿Kyaaryoowa! Eenitatsi irira iwaperite roshiyantariri oroomajatzi ikimitantanari.

²⁷Ari ipokashitakiri komantaante, ikantziri:

—Pikantaperotenaata. ¿Eenitatsima piwaperite pikimitantariri oroomajatzi?

Ikantziri:

—Jee, eenitatsi.

²⁸Ikantanaki komantaante:

—Osheki nopinawentakiro nowaperite nokimitantariri naaka oroomajatzi.

Ikantzi Paaworo:

—Owakirani nokoñaataki ari otzimaki nowaperite nokimitantariri oroomajatzi.

²⁹Intsipaete rotyaantaneeri riraga pajaterinimi. Omaanta komantaante, ithaawanaki. Riyotaki roojotakaantashitakari kimitakariri oroomajatzi: tee okameethatawita roojotakaantashityaarimi.

Raanakiri Paaworo janta jewawentziriri joriiyopaeni

³⁰ Ikowaki komantaante riyotaperote oetarika ikantakotantariri joriiyopaeni Paaworo. Inkaamani roojoryaakoteeri. Ipiyotakaanteeyakirini jewawenantatsiripaeni ñaanakowenantatsiri, eeniro maawaeni jewawentziriri joriiyopaeni. Roojatzi roerinkakaantanakari Paaworo, raanakiri janta.

23 Raminaperotapaakiri maawaeni iyotaawakagaenchari. Ikantziri: —Nojoriiyotzinkarite. Niyotzi iñaaperotakina Tajorentsi. Nokantatyaani kameetha nojeeki, roojatzi iroñaaka.

² Riraga Ananiiyashi iwinkatharite ñaanakowenantatsiri, ikantziri tsipatariri janta:

—Pipajawaanteteri.

Ari, ipajawaanteteetakiri.

³ Ikantanaki Paaworo:

—Eerokataki eeroka ikijekya Tajorentsi: eeniro pantani: osheki pamatawitantzi. Iroñaaka eeniro piyeeki jaka, pikowaki pimonkaateromi Iwaperite Tajorentsi, pikantakowenantenarimi. Omaanta pipajatakaantashitakina, tee pimonkaatziro Iwaperite Tajorentsi.

⁴ Ikantanaki katziyeenchari jaga:

—Rirotaki pikantakiri iwinkatharite ñaanakowenantatsiripaeni.

⁵ Rakanakiri:

—Nojoriiyotzinkarite, tee niyotzi rirorika iwinkatharite ñaanakowenantatsiri. Okantzi Iwaperite Tajorentsi: “Eero pikantzimatziri jewawenantatsiri atziripaeni”. Niyotakimirika, eero nokantzirimi.

⁶ Opokimotapaakiri ikenkithashiryaaanaka Paaworo janta rojatzinkaakarinta ñaanakowenantatsiri, eeniro janta saroseeyopaeni eejatzi warijeeyopaeni. Ikaemanaki:

—Nojoriiyotzinkarite. Naaka warijeeyo. Naaka itomi warijeeyo. Niyotaki ipiriinteeyeeni maawaeni kamaentsiripaeni, rootaki ikijantakinari iroñaaka irikapaeni.

⁷ Ikemanteeyawakaworini iroka ikantakiriri, ikijathatawakagaeyanakani warijeeyopaeni eejatzi saroseeyopaeni. Ikijawakagaeyanakani. ⁸ Ikantapiinteeyini saroseeyopaeni: “Eero ipiriinta kamaentsiripaeni. Tee añiiri Tajorentsi ronampiri. Tee añiiri ashire aari”. Omaanta ikanteeyini warijeeyo: “Apiriinteeyaneeni. Eenitatsi ronampiri Tajorentsi. Eenitatsi ashire maawaeni”. ⁹ Ari ikijathatawakagaeyanakani. Ikatziyanaaka iyotaantzirori Iwaperite Tajorentsi, rirotaki warijeeyo. Ikantaperotanaki:

—Tekatsi nokemakoteri irika rantakiro kaari kameethatatsiri. Aririka riyotaakiri Tajorentsi. Aririka riyotaakiri ronampiri.

¹⁰ Eekirowa ikijathatawakagaeyanakani. Raamaanaka komantaante ari ichokiryagaetakiri Paaworo. Rotyaantakiri joraaro:

—Piyaate, pagaateri.

Ari ranashiteeyanakani, riyaatanaki niyanki, raapithateeyawaerini. Raaneeri janta ipankoki joraaropaeni. ¹¹ Apaani imaaki, otsitenitanee eejatzi, ikoñaatzimotapaakiri Awinkatharite. Ikantapaakiri:

—Piweshiryaaanakya. Pikenkithatakotakina jaka Jerojareeki, eejatzi pikimiteeya iinja janta Oroomaki.

Raaneeri Paaworo Sesareeyaki

¹² Ari okitejitanaki, apanipaeni joriiyopaeni, rajaryaagaeyawitakarini Paaworo rowamaerimi. Ikantawakagaeyakani:

—Iroñaaka tekiraata owamayiri, eero oyitaa, eejatzi eero iritaa amiri. Aririka amatawitawakagaeyani, tema akowatzi rowashironkagae Tajorensi.

¹³⁻¹⁴ Ikaateeyawitakani 40 shirampari ajaryaawitakariri rowamaerimi. Riyaatashiteeyakirini jewawenantatsiripaeni ñaanakowenantatsiripaeni eejatzi aataperoteencharipaeni. Ikantapaakiri:

—Tekiraata nowamaeri Paaworo, rooma eero nowanaa, eejatzi eero niranee. Eerorika nowamaeyirini, nokowaeyakini rowashironkayenaata Tajorensi. ¹⁵ Pikaateeyerini maawaeni iyotaawakagaenchari, pikantakiteri riraga komantaante: “Pamakinari Paaworo, nokowaki niyotakotaperoteri, iitarika rantakiri”. Rootaki pikantereri. Omaanta naakakya, niwetsikaeyitakyaani nowamaantawakyaariri niyanki awotsi, tekiraata rareetya.

¹⁶ Eeniro otomi ritsiro Paaworo, ikemakowentakiri rikonkiri rajaryaagaetakari rowamagaeteri. Ari riyaaanaki janta ipankoki joraaro, ikamantathatapaakiri rikonkiri. ¹⁷ Roojatzi ikaemakaanantakari rirori apaani kapitaanotsiri, ikantziri:

—Paanakiri irika ewankari janta ijeekinta komantaante. Eenitatsi ikanteriri.

¹⁸ Roojatzi raantanakari janta. Ikantapaakiri:

—Ikaemakina Paaworo, riraga omonkyaagakiriri chapinki. Ikantakina: “Paanakiniri komantaante irika. Eenitatsi ikanteriri”.

¹⁹ Ari ikathatanakiri eekitziroeni jaga. Imanakaakari, rojampitakiri:

—¿Oetaka pikoyiri pikantenari?

²⁰ Ikantziri:

—Ikantawakaaka joriiyopaeni, ikowakoeyakimini paaneeniri Paaworo janta riyotaawakagaeyakaninta. Ikwaki ramatawitemi, ikante ikowaki rojampitakowentaperoteri konki. ²¹ Omaanta, eero paapatziyari Jesoshi. Eenitatsi shirampari, ikaateeyakini 40, ajaryaakariri rowamaeri. Ikanteeyakini: “Tekiraata owamayiri, eero oyita eejatzi eero irita amiri. Eerorika owamaeri akowaki rowashironkagaeyeeni-ita Tajorensi”. Iroñaaka riwetsikaeyakani. Royagaetakimi iroñaaka panteniri iroka ikowakotemiri.

²² Ari rotyaantziri komantaante riraga ewankari. Ikantawakiri:

—Eero pikantziri paashini atziri iroka pikantakinari.

—Ari.

²³ Roojatzi ikaemiri apite kapitaano. Ikantziri:

—Aririka oniyankiitetzimatanaaki, piwetsikaeyerini 200 joraaro raanakiro ichekamentopaeni, 70 kyaakotyaarini kawayo, eejatzi 200 oerikeroni rojataamento. Riyaateeyini Sesareeyaki. ²⁴ Piwetsikeniri Paaworo kawayo, ikyaakotanakyaari. Kameetha pagaeyanakirini janta ijeekinta jewatatsiri Jeerishi.

²⁵ Roojatzi rojankinatziniri jankinarentsi, ikimitakiro iroka: ²⁶ “¿Eeniromi Jeerishi? Nokoyi niwethatemi tsikarika pikanta pijeeki. Naaka Kiraaworyo Riishiyashi ojankinatzimiro iroka. Osheki nopinkathatzimi. ²⁷ Piñaawakirira irika shirampari notyaantemiri. Roowiteencha rowamaerimi chapinki joriiyopaeni. Ikanteetana eenitatsi iwaperite ikimitantariri oroomajatzii, roojatzi niyaatashitankariri, notsipateeyanakarini joraaro, nowawijaakoteeri. ²⁸ Nokowaki niyote oetaka

ikantakotanteetariri, naanakiri janta riyotaawakagaeyakaninta. ²⁹ Nokemapaakiri, ikantawakaawenteeyawoni jankinarentsi rashi riroripaeni. Omaanta tekatsi ikantakoeteri omonkyaaganteetyaariri eejatzi rowamaanteetyaariri. ³⁰ Eenitatsi kantaapaakinari rajaryagaetakari rowamagaeteri, rootaki notyaanantakimiriri. Notyaan-temiri iinja riraga kijakiriri riyatashitemi ikantakoperoteri Paaworo". Rootaki ro-jankinatziniriri, roojatzi ipawakiri joraaro, ikantziri:

—Eenitatsi iroka nowaaritate paanakiniri Jeerishi, eejatzi paanakiniri Paaworo.

³¹ Ari ikemijantakiri joraaro, raanakiri Paaworo. Tsiteniriki rareetakaakari Anteeptazirishiki. ³² Okitejitanaki ipiyeeyanaani joraaro inampiki. Irira tsipataperotanakariri Paaworo riraga kyaakoeyanakaririni kawayo. ³³ Rareeteeyantapaakarini Sesareeyaki, ipapaakiri pinkathari jankinarentsi. Eejatzi riraga Paaworo, roñaaga-paakiri. ³⁴ İnaanatawakiro jankinarentsi, roojatzi rojampitantawakari:

—¿Oetaka piipatsite pipoñaantakari?

Rakanakiri Paaworo:

—Nopoñaanaka Shiriishiyaki.

³⁵ İkantziri pinkathari:

—İinja ipokawakiita kantakotemini, ari nokemijantanakimi.

Roojatzi ikanantakari joraaro:

—Pashitakoteri janta ipankoki Erooreshi, paminaperoteriroña.

İkantakowentziri Jeerishi riraga Paaworo

24 Okaataki kitejiri apawakooni, ari riyataanaki Ananiiyashi, riraga iwinkatharite ñaanakowenantatsiri itsipatanakari apaanipaeni aataperoteenchari. Eeniro eejatzi itsipatanakari ñaawaetakotantatsiri, iitachari Teeretoro. Riyaatashitakiri pinkathari ikantakoeyerini Paaworo. ² İkaemaetakiri, roojatzi ikenkithatzi Teeretoro. İkenkithatakaapaakiri Jeerishi, riweshiryaapaakari eejatzi ikantakotashitakari Paaworo, ikantzi:

—İroñaaka, nowinkatharite, nopaasonkiteeyimini. Kameetha pipinkathariwenteeyakinani, rootaki kameetha nojeekaeyantakarini jaka. Powameethateeyakinawoni oetarikapaeni jaka aepatsiteki, ³ pamitakoeyakinani rootaki nopaasonkiantakimiri maawaeni. ⁴ İroñaaka eero nojamanitzimiro. Aritakikya pametawo pineshironkatantzi, eechonkiini nokowaki pikemijantawakina. ⁵ Noñaakiri irika Paaworo, osheki roñaashirenkantzi. İkijakagaeyakarini joriiyopaeni maawaeni nampitsikipaeniweri. Rirotaki jewatakeriri kemijanteeyiririni riraga najareetejatzi. ⁶ Roowitaneencha ramashitanyaaawomi Tajorentsipankoki kaari kitetatsi, roojatzi nagaeyantakaririni. Roowitaneencha nomonkaateromi rojankinateeyanarini Moeeseeshi, nokantakowenanyaaririmi iroka. ⁷ Omaanta rareetapaaka Riishiyashi riraga komantaante. Rotatsinkantayitapaakinari, raapithatapaakinari. Rotyaantakina nopokantakari jaka, noñaawaetakotantanyaariri Paaworo. ⁸ İroñaaka pojampiteri, piyotantyaari kyaaryorika iroka nokantakotakiriri.

⁹ İkanteeyanakini joriiyopaeni:

—Kyaaryootaki iroka ikantakiri. Aritaki okantakari.

¹⁰ Ari riraga pinkathari ikantakiri Paaworo iñaawaete rirori, ikantzi:

—Niyotaki okaatzi iroñaaka osheki ojarentsi pipinkathariwenteeyirini natzir-itzikaritepaeni, rootaki nokimoshirentantanakari. İroñaaka naaka kantakotaachani.

¹¹ İntsipaeete, pojampitakowenteeyenani. Owakiratatsi okaatzi 12 kitejiri niyaatan-

takitari Jerojareeki. Niyaatakitzi nopinkathatakitziri Tajorentsi. ¹²Tekatsi ñeenani nokijathatawakayaani janta Tajorentsi pankoki, eejatzi tee nokijathatawakayaani janta pankotsiki nopiyoteeyaninta nampitsiki, tekatsi. Eejatzi tee nopiyoteeyirini osheki atziri. ¹³Tekatsi ikantya iroñaaka riyotakaaperotemi iroka ikantakotashitakinari. ¹⁴Iroñaaka nokamantaperotemi. Naapatziyari riraga Tajorentsi rirotaki raapatziyarini nochariniiteni paerani. Nokemijanteeyironi rojankinarini Moeseeshi, eejatzi roori rojankinarini kamanantayitzirorini iñaani Tajorentsi. Kyaaryo, eeniro riyotaakinari Jesoshi ayoteeyantyaarini aateeyanteeyarini jenokinta, omaanta ikantashiteeyakani irikapaeni tee okameethatzi aapatziyawo. ¹⁵Nokimiteeyakarini rirori, niyotaki ipiriinteeyeerini Tajorentsi maawaeni kamawiteencharipaeni: kameethatatsiri, kaari kameethatatsi, maawaeni. ¹⁶Rootaki nokowaperotantakari nowameethashiretzimotyaaari Tajorentsi, eejatzi atziri. Tema iñeeyakinani. Nokowaki nojeeke kameetha, niyotantyaari iñaaperotakina nokameethatzi. ¹⁷Nojeekawitaka janta inteena osheki ojarentsi, iroñaaka nopiyaa. Namakiniri nosheninkapaeni ipakaantashitayitakaririni jeekatsiri inashitachariki nampitsipaeni. Eejatzi nopashitapaakari Tajorentsi oetarika. ¹⁸Paminetya iroñaaka, iñaakina janta Tajorentsi pankoki, nopinkathaperotziri Tajorentsi. Tekatsi nopiyotakayaari, eejatzi tekatsi nokijakayaari. ¹⁹Ari ijeekitaka janta jorriyopaeni poñaacharipaeni Aashiyaki, rirotaki kijakagaeyakaririni atziripaeni. Eenirorikami nantayitzirini, tema ari ipokakimi rirori ikantakowentenami. ²⁰Omaanta ¿oetaka ikanteeyirini irikapaeni? ¿Oetaka riyotakotanari janta riyotaawakagaeyakaninta? ¿Eenitatsima nantakiri? ²¹Apatziro nokantakiri chapinki: “Niyotaki ipiriinteeyaneeni maawaeni kamawiteencharipaeni, rootaki pikantakowenantakinari iroñaaka”.

²²Riyotaperotzi riraga Jeerishi iroka akantakotziriri Tajorentsi. Ikantanaki:

—Aritaama iroñaaka. Iinja ipokawaeta komantaante Riishiyashi, ari nokantakowentemi.

²³Ikantziri kapitaano:

—Paaneeri Paaworo, pomonkyaagaeri: paminaperoteri, omaanta pishineteri oetarikapaeni ikoyiri. Eejatzi pishineteri tsipatapiintakariri retakotyaaari.

²⁴Paashini kitejiri ipokapaaki Jeerishi. Itsipatapaakawo iina oetachari Toroshiiya. Irowa rootaki joriiyo. Ikaemakaantziri Paaworo ikemijanantyaariri. Ikenkithatakotziro tsika akantya aapatziyantyaariri Jesokirishito. ²⁵Eejatzi ikenkithatakotziro tsika akantyaari akameethashiretane, eejatzi ajeeke kameetha. Eejatzi ikenkithatakotziri Tajorentsi, tsika ikantyaari iinja ikantakowenantyaariri maawaeni atziri. Ari ithaawanaki Jeerishi. Ikantzi:

—Iroñaaka piyaatee. Iinja tekatsirika nante, ari nokaemakaanteemi paashini.

²⁶Ari oshekitaki ikaemakaantapiintakiri, iitashitaka Jeerishi ari ipashitaneyarimi koriki ishinetantyaaririmi riyaatanteeyari. Ari ikenkithatakaapiintakiri, omaanta tee ipiri koriki. ²⁷Apite awijanaki ojarentsi. Ipoyaataari Jeerishi riraga Poorishiyo Jeeshito. Ikwaki ikimoshiretakayeri jorriyopaeni, rootaki kaari ishine-tantaari Paaworo ishitowae.

Rawentaakari Paaworo Seesari

25 Ari rareetapaaka Jeeshito janta ipinkathariwenantenta. Imaapaaki 3 Sesa-reeyaki, roojatzi rowaagantanaa Jerojareeki. ²Eeniro riraga jewawenantat-

siripaeni ñaanakowenantatsiri, eeniro jewawentziriri joriiyo, iñaawaetakoeyirini Paaworo. Ikantziri Jeeshito:

³ Pikimoshiretakayena. Pamakaantakinari Paaworo jaka Jerojareeki.

Ari rajaryaawitakari romapokawakirimi niyanki awotsi, rowamaakirimi. ⁴ Ikantziri Jeeshito:

—Ijeekawakiita Sesareeyaki. Eero ojamanitzi nopiyee. ⁵ Ari eenirorika rantani, nokowaki itsipatanakina jewatatsiripaeni ikantakotantyaariri.

⁶ Ari aamaashitya ijeekaki janta 8 kitejiri, rooma teorika 10. Roojatzi ipiyantaa Sesareeyaki. Inkaamani ijeekaki janta iwinkatharimentoki. Ikaemakaantziri Paaworo. ⁷ Rareetapaaka, ari rojatekawakiri joriiyopaeni riraga poñaachari Jerojareeki. Osheki ikantakotaperotantyaariri Jeeshito. ⁸ Rirojatzi kantakowentaacha Paaworo, ikantziri:

—Tekatsi nokantero Iwaperite Tajorentsi raapatziyawo joriiyopaeni. Tekatsi nokantero Tajorentsi panko. Eejatzi okimitaaka, tekatsi nokantzimateri Seesari.

⁹ Omaanta Jeeshito ikowaki ikimoshiryaakagaeyerini joriiyopaeni. Ikantziri Paaworo:

—Pikemaki iroñaaka ikantakoeyakimini irikapaeni. ¿Pikoyima piyaate Jerojareeki? Janta ari nokantakowenteemiri.

¹⁰ Rakanaki Paaworo:

—Eenitatsi nowaperite nokimitantariri naaka oroomajatzzi, ariwitakami jaka pikantakowentenami. Piyoperotaki tekatsi nokantziri joriiyopaeni.

¹¹ Nantakirorika kaari kameethatatsi, nokantzimatakiririka Tajorentsi, eeniro nantani rowamaanteenari, ari. Kameethataki rowamagaetenaata. Omaanta aririka ikantakotashiteeyanani, tekatsi pikantya pishinetakowentena. Nokowaki potyaantena iroñaaka Seesariki: nawentayaari, ikantakowenantenari rirori. ¹² Ari ikenkithataakiri Jeeshito riraga iyotaawakaenchari. Roojatzi ikantziri Paaworo:

—Iroñaaka pikowaki notyaantemi Seesariki. Aritaki notyaantemi riroriki, ikantakowenantemiri.

Ikenkithataakiri Jeeshito Akiriipa

¹³ Ari okaataki apanipaeni kitejiri imaaki. Areetapaaka Sesareeyaki jewawenantatsiri Akiriipa, itsipatawo Wereniishe. Ipoki rareetari Jeeshito. ¹⁴ Ijeekapaaki osheki kitejiri, ari ikenkithatakotakiri Paaworo:

—Eeniro jaka shirampari romonkyaagakiri Jeerishi. ¹⁵ Niyaatantakari Jerojareeki, ikantakotakiri joriiyopaeni: riraga jewawenantatsiripaeni ñaanakowenantatsiri, aataperoteenchari joriiyopaeni, maawaeni. Ikwakotakina nokantakowentashityaari Paaworo: “Eeniro rantani”. ¹⁶ Omaanta nokantakiri: “Naaka oroomajatzzi. Tee nametawo noshinetakaantashityaari tekiraatarika ikantakoetziri. Ike-

mawakiroota irika pikantakoteriri eerokapaeni. Rirojatzikya ñaawaetakotaacha”. ¹⁷ Roojatzi ipiyoteeyantakani jaka, ari tee nojamaninkiro. Inkaamani nojeekaki jaka nowinkatharimentoki, nokaemakaantakiri Paaworo. ¹⁸ Ari neewawitaka ikan-

teeyini rantaperotziro kaari kameethatatsi. Omaanta, tekatsi ikantakotaperoeeyerini. ¹⁹ Iki-jathatawakaawentakawo iroka raamaashiteeyakarini rirori. Eejatzi iki-jathatawakaawentakari Jesoshini. Ikamaki, omaanta ikantzi Paaworo: “Añaagae”.

²⁰ Tee niyotzi tsika nokanterori nojampitakowenantaawori iroka ikantayitzirini. Nojampiwitakari ikowakirika riyaate Jerojareeki, janta nokantakowenantaaririmi.

²¹ Omaanta ikowanaki ikantakowenteri irira Seesari, riraga Awoshito. Ari nokantakiri joraaro ishenteri, roojatzi notyaanantyaariri janta Seesariki.

²² Ikantzi Akiriipa:

—Nokowaki nokemijanteri naaka.

Ikantziri:

—Aritaki, inkaamani pikemeri.

Ikenkithatakaakiri Paaworo Akiriipa

²³ Inkaamani riyataki Akiriipa, eejatzi Wereniishe. Ari rowaneenkaperoteeyanakani apite. Ikyaanaki janta ipiyotapiinteetanta. Ikaateeyakirini komantaan-tepaeni, eejatzi pinkatharitatsiripaeni: riraga jeekatsiripaeni janta. Riraga Jeeshito, ikaemakaantakiri Paaworo. Ari ramapaakiri joraaropaeni. Ikantzi Jeeshito:

²⁴ —Pinkathariwenantatsiri Akiriipa. Maawaeni eeroka nokaateeyirini jaka. Eeniro irika. Ipokashiteeyakinani maawaeni joriiiyo-paeni: jerojareejatzi, eejatzi irika jeekatsiripaeni jaka. Ikantakotawitari irika: “Tee okameethatzi eeki-ro ijeeki”.

²⁵ Omaanta tekatsi niyotakoteri nowamaantyaariri. Eeniro iroñaaka rawentaakari Seesari, ari iroñaaka nokoyi notyaanteri riroriki. ²⁶ Omaanta tee niyotzi oetarika nokantaperoteriri awinkatharite. Rootaki nokaemakaanantakimiri eeroka, ojampitakowenantyaariri. Roojatzikya ojeeke nojankinatakotantyaariri. ²⁷ Eeniro irika nomonkyaagakiri. Tee okameethatzi notyaantashityaari, tekatsirika nokantakoteri.

26 Riraga Akiriipa ikantziri Paaworo:

—Iroñaaka noshinetemi eeroka ñaawaetakotaachani.

Roojatzi itzinaantanakawo rako Paaworo, rirotaki ñaawaetakotaacha apaniroeni:

² —Piñaakina, Pinkathariwenantatsiri Akiriipa. Iroñaaka nokantemi oeta ikijawenantakinari nojoriiyotzinkarite. Nokimoshirewentakimi, ³ tema piyotaperotziro maawaeni rametayitarini nojoriiyotzinkarite, eejatzi piyotzitawoni maawaeni ikantawakaawenteeyarini. Nokowaki pikemijantaperotena, eero pijamashiryaana.

⁴ Riyotakotziteeyakinani nojoriiyotzinkaritepaeni paerani eenironi newankaritapaeni. Nojeekini Jerojareeki, nokaateeyakirini nosheninka. Roojatzi iroñaaka riyotana. ⁵ Tema kemijantzinkari warijeeyotatsiri. Paerani nowarijeeyowitani naari, nokimitaperowitarini. Riyotaperoeeyakinani nojoriiyotzinkaritepaeni, ikowakirikami ikanteeyeminimi. ⁶ Nokowaperotaki noñeeri ikashiyakaakariri Tajorentsi nochariniiteni, rootaki iroñaaka pikantakowenantakinari. ⁷ Pinkathari Akiriipa, paerani ikoñaatantapaakarini nochariniiteni Jakoowoni itomi ikaatzi 12, ijoriiyoteeyinini. Iroñaaka ikowaeyakini maawaeni icharineeteni iñeeri riraga Rotyaantanewo Tajorentsi, rootaki rantawaetantanariri irira iroñaaka. Ikantatyaani raamagaeyawitakarini: kitejiriki, tsiteniriki. Iroñaaka nokantakiri ipokaperotaki, rootaki ikantakotantanari iroñaaka nojoriiyotzinkarite. ⁸ ¿Piitziima eero imatziro Tajorentsi ipiriinteeri kamatsiripaeni? ¿Litaka pitheenkantariri?

⁹ Nokenkithashiryaawitani naari paerani okameethatzi nokijeri riraga aapatziyeyearirini Jesoshi riraga najareetejatzi. ¹⁰ Aritaki nomatakiro janta Jerojareeki. Nomonkyaagayitawitakarini osheki riyoyaanewopaeni Tajorentsi. Rirotaki otyaantakinari jewawenantatsiripaeni ñaanakowenantatsiri. Nokowaeyawitani ikamaeyenimi aapatziyeyearirini Jesoshi. ¹¹ Aritaki osheki nowashironkaapiintawitziitarini janta nampitsikipaeni. Nokijantakariri, rootaki noyaakyaatantakariri roojatzi paashiniki nampitsiki ijeekinta paashinijatzitatsiri atziri. ¹² Rootaki

niyaatashitantawitakariri tamaashikojatzi, rotyaantana jewawenantatsiripaeni ñaanakowenantatsiri nayerimi. ¹³Ari nokantanaka niyaatanaki awotsiki, itampatsikataki oorya. Ari noñaawakiro janta awotsiki shipakiryaaatsiri opoñaanaka jenokinta, shipakiririri. Oshipakiryaaaperotapaakiroña, anaakoperotakiri oorya. Inkitapaakina, eejatzi rirori nokaateeyakinira. ¹⁴Notyagaeyanakini kipatsiki, tereei. Roojatzi nokemantakariri, ikenkithatakaana ipaanteki ewereeyo. Ikantakina: “Sawoori, Sawoori. ¿Litaka pikijantanari? Aririka nokenkithatakayemi, ¿iitaka pikijashiryaantanari? Tema eeroka kijashiteencha apaniroeni”. ¹⁵Nakanakiri: “¿Ninkami, Nowinkatharite?” Ikantakina: “Naaka Jesoshi, pijaneentani. ¹⁶Pipiriintanee, pikatziyane. Nokowaki nopeyeemi etakoeyaaririni atziripaeni, kamanteeyeririni; rootaki nokenkithatakaantzimiri iroñaaka. Pikanteri atziri iroka piñaakirika, eejatzi okaatzi noñaayemiri iinja. ¹⁷Oetarika rantakayemiri pijoriyyotzinkaritepaeni, eejatzi paashinijatzitatsiripaeni atziri, ari nowawijaakotemi: eero noshineteeyirini rowashironkaeyemini. Ro notyaanantakimiri riyoteeyanteeyarini. ¹⁸Okimitzimotawitakari otsitenitzimotawitakari: tee riyoteeyanani, tema irira Jatanaashi amatawiteeyiririni. Piyaatashiteeyerini piyoteeyerini rameenantenari, roojatzi okimitzimotyaaari ijeeki kitejiriki. Roojatzi nowameethateeyanteeyaririni, eero nokenkithashiryaakoteeri kaari kameethatatsi ranteeyawitakarini; ikaateeyerini maawaeni aapatziyeyanarini, eejatzi nojeekakagaeyerini kameetha”. ¹⁹Rootaki noñaakiri eejatzi rootaki ikantakinari Jesoshi. Tee nopiyathatari, inta nothotyaaakiniri ikantakinari. ²⁰Nitanakari riraga tamaashikojatzi, nokamantakiri. Roojatzi janta Jerojareeki nokamanantaki. Eejatzi nothotyagaeyakirini janta Joreeyaki. Nokamanteeyakirini riraga kaari yotziri Tajorentsi, maawaeni. Nokamanteeyakirini: “Pikenkithashireeyanakyaani, eero pikimita paerani, inta pameenteeyaarini Jesoshi. Kameetharōña pijeekaeyeeni, riyoteeyanteeyarini atziri kyaaryo paapatziyaperoyakarini”. ²¹Ari nokenkithatakotakiri Jesoshi, rootaki ragaeyantakinari joriyopaeni janta Tajorentsi pankoki, ikowaki rowamaenami. ²²Ikantatyaani Tajorentsi retakotana: paerani, roojatzi iroñaaka. Rootaki nomatantawori nokenkithatakagaeyirini pinkatharitatsiri, kaari pinkatharitatsini, maawaeni. Ari niyotantapiintziro rojankinarini kamanantayitzirorini iñaani Tajorentsi, eejatzi rojankinarini Moeseeshi. Nokamantakotziri ikenkithatakotziniri paerani: monkaataka ikenkithatakotziniri, añaayitakironi. ²³Tema rootaki ikantzitarini: “Ikemaatsityaawo Rotyaantanewo Tajorentsi, ikamae. Roojatzi reewawenteeyerini maawaeni kamaentsiripaeni, ipiriintanee. Ikanteeyerini joriyoo, eejatzi paashinijatzitatsiri atziri: ‘Iroñaaka piyotaperoeyerini Tajorentsi’”.

²⁴Aritaki okantari ikantakiriri Paaworo. Antawo ikaemanaki Jeeshito:

—Piñaawaetashitaka, pishinkiwentashitaka, piyojeempiyaaka.

²⁵Rakanakiri:

—Tee noñaawaetashita, niyoperotaki. Kyaaryootakiroña iroka nokantakimiri. ²⁶Irika Akiriipa riyoteeyironi iroka nokantakiri, rootaki kameetha nokenkithatakaaperotakiriri. Tekatsi nomaneri, niyoperotaki ithotyaaakiro, riyotawakiro; tee omana. ²⁷Pinkathariwenantatsiri Akiriipa, tema paapatziyakawo rojankinateeyakinirini kamanantayitzirorini iñaani Tajorentsi. Niyotaki paapatziyakawo.

²⁸Rakanakiri:

—Roowiteencha paapatziyakayenarimi Jesokirishito.

²⁹ Rakanakiri:

—Roowiteenchami pikemijante, rooma ojamanitanakirika, tee niyotzi. Omaanta nokantakiri Tajorensi pikimitanteenari naari. Eejatzi nokowakagaeyawitakarini ikimiteeyenanimi maawaeni kemaeyakinarini iroñaaka: apatziro tee nokowakayimi roojotanteetemi iroka karenatha.

³⁰ Ikatziyanaka pinkatharitatsiri: riraga Akiriipa, Jeeshito, eejatzi okimitaka Wereniishe, okatziyanaka roori. Eejatzi ikimiteeyanakani maawaeni jeekimoteeyiririni, ikatziyeyanakani. ³¹ Riyaateeyanakini, ikantawakagaeyanakani:

—Tekatsi rante Paaworo ikamantyaari. Tekatsi rantawitya, romonkyaagashiitakari.

³² Riraga Akiriipa ikantziri Jeeshito:

—Eeromi rawentaarimi Seesari, potyaanterimi riyaaeteetami.

Jataki Paaworo Oroomaki

27 Eeniro janta iyapitaanote osheki joraaro, iitachari Jooriyo. Rirotaki iyapitaanote joraaropaeni iiteetziri rashi Awoshito.^{§§} Ikanteetziri:

—Eeniro iroñaaka antawo pitotsi, paaneeri Paaworo Itaaryaki, eeniro irona paashini roojoteetziri.

Eejatzi ikanteetana:

—Pikowakirika poyaatanakiri Paaworo, potetyaawo irona pitotsinta ikinantyaari rirori. ² Ari noteteeyanakawoni pitotsi poñaachari Ataramiishiyaki, roowiteencha iyaate nampitsikipaeni janta othapyaakini Aashiya: janta owapiintanta pitotsi. Ari nokinakoyitanakini, notsipatanakari Arishitaariko. Ipoñaanaka rirori Teja-woonikaki, rowaga Masheroonyawero. ³ Okitejitanaki nareetaka Shirooki. Riraga Jooriyo, ineshironkatakiri Paaworo: ishinetakiri riyaatzi rareetantapaentari iyemijantzinkaritepaeni janta, ari retakoeyawakarini. ⁴ Roojatzi nowaagantanaa eejatzi. Ro oepiyakoteenami tampyaa, rootaki nokinantanakari okaakini kipatsi ojeeki niyankyaanini inkaare antawopero othampishi owaero Cheepere. Tema nokinakotanaki jantakirona. ⁵ Nomontyaanaawo inkaare okaakintawo Shiriishiya eejatzi Pampiiriya. Nowaaganaa, nareetapaaka Miiraki, rowaga Riishiyawero.

⁶ Ari iñaapaakiro kapitaano joraaropaeni pitotsi poñaachari Arejanteriiyaki: iyaatemi Itaaryaki, roojatzi noteteeyantanakawoni. ⁷ Okaatzi osheki kitejiri nokinakoeyanakini, eentsikiroeni. Opomeentsitzimotakinani, omaanta nokaakintapaakawo Jeniuro. Tee oshinetaana tampyaa, rootaki ninkitananakawori paashini kipatsi ojeeki niyankyaani antawopero inkaare. Nokinakotanaki jakakiroka othampishiki owaero Kereeta, ojeekira nampitsi Jaramoone. ⁸ Opomeentsitzimotakina, omaanta ninkitanakiro rowaga othampishi. Roojatzi nareetanaka irona iiteetziro Kameethari Othatapiinta Pitotsi. Okaakintakawo nampitsi oetachari Rasheeya.

⁹ Iroñaaka ojamanitanaki, tema kyaawontsitakotaki. Ari okoweenkataperotanaki nokinakotanaki, rooteentsi otampyaate, osheki omoetonkani. Ikaminaawitakari Paaworo:

¹⁰ —Nojoriiyotzinkarite, niyotaki opomeentsitzimotakae akinakoeyanakini iroñaaka. Agaekari antawo tampyaa. Otsitsiyikari pitotsi, othonkakari owaagawontsi, eejatzi apiinkaeyinikari aari.

§§27:1 Awoshito okantakotziri apaanteki aaka: jewaperowenantatsiri.

¹¹ Riraga kapitaano, tee ikemijantziri Paaworo, ikemijantaperotziri riraga jew-atziriri marineero. Eejatzi ikemijantziri riraga ashitawori pitotsi. Ikanteeyini rirori: —Thame owaagaeyaneeyani.

¹² Rootaki opokantyaari antawo tampyaa, omaanta tee okameethatzimotziri no-jeekaperoeyeni janta. Riraga oshekiteentsiri ikowaeyakini nowaagaeyaneeyani. Ikwawitaka nareetyaami Jeniishiyaki, irona Kereetawero. Janta ojeekapiintzi pitotsi, okameethatzimoteeyirini nojeekaeyenimi janta. Ikwaki janta royaawaki-rootami tampyaa, awijanakiita kyaawontsi. Okameethatzi ithatakoteromi pitotsi Jeniishiyaki: tee añaaperotziro tampyaa janta.

¹³ Ari roojatzi kameetha otajonkakiro tampyaa: iyaatzi janta noshireeyaw-itakawoninta niyaatemi. Iitashiteeyawitani ari nareeteeyami Jeniishiyaki, roojatzi nowaagantanaa. Nokinakotanaki othapyaaki othampishi Kereeta. ¹⁴ Omaanta, tee ojamanitzi, ari omapokapaakina antawo tampyaa, ikanteetziro Noreeshite. Opoñaanaka kipatsiki, ¹⁵ otyaantaperotakiro pitotsi niyankyaani; tekatsi okantya iyaate okinapaakinta tampyaa. Ari noshinetakotanaka, eekiro otyaantaperotziro. ¹⁶ Nokinakotanaki janta oetachari Kaawora. Eejatzi opoñaanaka tampyaa otapothakyaaga. Opomeentsitzimoeyawitakinani, omaanta nomatakiro noojotakotakiro pitochaani: rowaga onoshikapiintziri opatakira. ¹⁷ Roojatzi raamaashitakawo ari otsiparyaanakya taawirapaeni riwetsikantawori antawo pitotsi roojatzi roojotantakawori. Eejatzi ithaawaeyanakini ookakoeyenanimi kipatsiki, janta Shiiriteki, rootaki ragaeyantaaworini maawaeni tokoyatatsiri. Ishinetakiro pitotsi, ikantzi:

—Aanakiroota tampyaa, tekatsi akantero.

¹⁸ Okitejitanaki eekirokya otyaantakotaperoeyakinani tampyaa. Ari rowiinkaeyakironi owaagawontsi, poog, poog, poog. ¹⁹ Awijanaki apite kitejiri. Okitejitanaki rowiinkashitakawo eejatzi owaagawo pitotsi, jookatha, maawaeni. ²⁰ Ari okaatanaki osheki kitejiri: tee ikoñaatee oorya, eejatzi ompokiro, tekatsi. Okantatyeeeyani tampyaa antawo otajonkaki, moo. Noeteeyawitakani eero nawijakoteeyeeni.

²¹ Awijanaki osheki kitejiri, tee nowaeya. Ikatzianaka Paaworo, ikantaki:

—Atziritzinkari, okameethatakimi pikemijantawakinami. Eeromi ookiromi Kereeta, eero otsitsiyimi pitotsi, eero othonkami maawaeni. ²² Omaanta piweshireeyanakyani iroñaaka. Iinja otsitsiyanaki pitotsi, omaanta eero apiinkaeyini aaka. ²³ Rirootaki Tajorentsi aakowentakinari. Naapatziyari naaka eejatzi nopinkathaperotziri. Chapinki noñaakiri ronampiri romapokapaakina. ²⁴ Ikantakina: “Paaworo, eero pithaayi. Aritaki pareetakyaari Seesari, riraga oroomajatzi. Pikantakiri Tajorentsi ikaminthagaeyerini maawaeni pikaateeyakirini jaka: aritaki ikemijantakimi”. ²⁵ Iroñaaka piweshiryaanakya. Naapatziyakari Tajorentsi, niyotaki ari omonkaatakya maawaeni ikantayitakinari. ²⁶ Omaanta iinja ookakotakae tampyaa othampishiki, omaanta eero akamaeyini.

²⁷ Okaatanaki iroñaaka 14 kitejiri, iroñaaka otsitenitanaki. Nokinakotashitanaka inkaareki oetachari Ateerya. Oniyankiityaanaki, raamaaka marineero ari nokaak-intakawo othapyaakini. ²⁸ Iñaantakawo, ojaanaatzirika. Okaatzi 37 meetero. Tee ojamanitzi ari rapiitakiro. Okaatzi iroñaaka 28 meetero niyotantakari merikyaapaaki. ²⁹ Ithaawaeyanakini, ikantzi:

—Kyaaryoowa, ompojakotawokari mapi.

Janta opataki rowiinkakiro 4 othatakotantari pitotsi tenatatsiri, othatakotantakari niyankyaaki. Ikowaperotanaki okitejitee. ³⁰ Ikowaperotawitanaka riraga mari-neero rowawijaakoty, rowiinkeromi pitochaani ikinakotantyaarimi othapyaaki. Ikowawita rookaeyenanimi naaripaeni. Ikowaeyawitakani ramatawiteeyenanimi, ikanteeyawitanani:

—Nowiinkeroota othatakotantari pitotsi, irona othowakitzi. Ro naanteeyawori pitochaaniki, nowiinkero jaga, okijotantyaari antawo pitotsi.

Jaa, ikowaeyawitani rookaeyenanimi. ³¹ Riraga Paaworo ikantakiri kapitaano, ee-jatzi joraaropaeni:

—Eerorika kijokiro royiroyi marineero pitotsi, tekatsi pikantya eerori pawijakoeyeeni. Ero pishinetziri rookaeyanakaeni.

³² Roojatzi ipejantakawo joraaro jookatha: iroka othatakotantawitari pitochaani. Rowiinkakiro, poog. ³³ Rooteensi okitejitee, ikanteeyakirini Paaworo:

—Thame, powaeyawakyaaniita. Okaatzi iroñaaka 14 kitejiri pijeekashitaka, tee powaeya. ³⁴ Iroñaaka nokantaperotakimi, powaeyani. Pishintsitantaneyari. Piyoperotanaki: tekatsi oyeminiroña.

³⁵ Ikanantawori iroka, ipaasonkitakiri Tajorensi, noñeeyakirini. Ikaatakiro paa, reewataki rowaka. ³⁶ Riweshireeyanaani maawaeni rowaeyanakani. ³⁷ Nokaateeyakini maawaeni otetawori pitotsi 276. ³⁸ Ikemaeyanakani, ari rowiinkaeyakironi maawaeni teriiko, roojatzi opiyonkatantanaa pitotsi.

³⁹ Ari okitejitaperotanee, tee riyoteeyeeroni kipatsi. Omaanta iñaakiro othanthaa roojatzi janta kipatsiki, ojeekakinta impaneki. Ikowaeyawitakani raatakotapaakyaami janta. ⁴⁰ Rookaero othatakotantawitarinta inkaareki. Ari ithataryagaero jookatha oojotantawitarini oomaro. Rowankitero tokoya, rowaga othowakitzi. Aakotanakina tampyaa, ikowaeyawitani raatakotapaakyaami impanekiiteki.

⁴¹ Omaanta nawikakotapaaka niyankyaaki, ayeentapaaka eentaatzira. Awikaperotapaaka othowaki. Okijotaperotapaaki, tee eewotanee. Rowaga omoetonkaare okagaakiro opataki, watzireeii. ⁴² Ikowaeyawitani joraaro rowamagaeyerinimi maawaeni riraga romonkyaanewopaeni. Ikenkithashiryaanaka:

—Ramaatanakikari, ishiyapithatanakaekari.

⁴³ Omaanta ikowaki kapitaano rowawijaakoteri Paaworo. Tee ishinetakaantziri rowamagaeteri. Ikanteeyakirini maawaeni iyotatsiripaeni ramaatzi:

—Peewaeyeni pijapokanaki, pamaateyanakini roojatzi janta kipatsiki. ⁴⁴ Eeroka-paeni kaari yotatsi pamaate, eenitatsi iroka okotaki taawira, eejatzi kagayiteentsirini: rootaki pamaatanakyaari.

Aritaki okantakari, nawijakoeyantaarini. Naateeyapaakani janta kipatsikinta.

Ijeekaeyapaakini Maarataki

28 ¹⁻² Naateeyantapaakarini, ineshironkataperoyawakinani riraga jeekatsiri janta. Ikantawakina:

—Owaero iroka paashini othampishi Maarata: ojatekakiro inkaare antawo.

Ari roejawakinawo paamari, ikaemaeyakinani:

—Pipokanaki jaka, pakitsitapaeya paamarika.

Opariyaki inkani, okatsinkaetyaanaki. ³ Raayitapaakini Paaworo incheempeki, okaatsinatziitzi. Roejapaakiro paamariki. Ojaawaperotanaki roojatzi ishitowan-

tanaka maanki, roojatzi ratsikawakotantapaakari rakoki, thatzik. ⁴ Inēeyatziirini ithatantakari rakokira, ikantawakagaeyanakani:

—Aamaashitya rirotaki owamaantatsiri. Ikemawakiroota. Tee ipiinkatziirakya janta inkaareki, omaanta inaashityaawoota iroñaaka, roojatzi ikamantakya.

⁵ Roojatzi rotekantanakari maanki paamariki, rookakiri, pokiree; tee ikemaatsitari. ⁶ Itashiteeyawitakani ari raawaakanakirimi; intsipaete ityaanakimi, ikamanaki. Ojamani raminashiiyakarini, joreririri. Inaatziiiri ikenkithashiryaaanakani eejatzi, ikanteeyini:

—Rirotaki tajorentsitsatsiri rootaki kaari ikamanta.

⁷ Eeniro okaakini rowaga iipatsite riraga pinkathariwentziriri jeekatsiripaeni. Iwaero Poowiryoy. Raakameethateeyawakinani. Okaataki 3 kitejiri kameetha ineshironkaeyakinani. ⁸ Eeniro iriri rirori imaamentokinta. Ijaawamerikitaki, eejatzi ishiwaetaka. Rareetapaakari Paaworo irira, ramanakiri Tajorentsi, eejatzi rowakiniri rako iitoki, roojatzi retsiyatakotantaari. ⁹ Imatantakawori iroka, ipokashiteeyakirini maawaeni paashini mantsiyatatsiripaeni. Retsiyatakoeeyerini. ¹⁰ Osheki inaaperoyakinani jeekatsiripaeni. Rooteentsi niyaate, ipaeyawakinani oetarika koetyeemotakinari.

Rareetaka Paaworo Oroomaki

¹¹ Ari ikaatzi 3 kashiri, roojatzi noteteeyantanakani pitotsiki poñaachari Arejanteriiyaki. Opokantakari chapinki antawo tampyaa, eeniro ojeekaki pitotsi janta othampishiki antawo inkaare. Eeniro ikijaathowayitzironi okimitakaantayitakawoni atziri tsipantzi rowithaakotakiro janta opatakira pitotsi. Iwaero apaani Kaashitori, paashini iwaero Pooroshi. ¹² Nareetapaaka Shirakoosaki, okaatzi 3 nomaanaki. ¹³ Nowaaganaa eejatzi, ninkitaneero janta othapyaaki, roojatzi Reejyo. Okitejitanaki opoñaanaka tampyaa rampateki oorya. Roojatzi okitejitanaki nareetantakawori Poteyooriki. ¹⁴ Noñaapaakiri ayemijantzinkaritepaeni. Ikowaki nojeekimotanakiri 7 kitejiri. Ari nowaaganaka, nareetantaka Oroomaki. ¹⁵ Ari ikemakoeyawakinani ayemijantzinkaritepaeni, roojatzi ipokashiteeyantakinani, itonkiyoteeyawakinani. Ojamani ipoñaayitanakani. Apaani paeni itonkiyoteeyawakinani Jororepiyoki, eejatzi paashinipaeni janta *Tres* Taweerinashiki. Paaworo, inaantawakariri, ipaasonkitakiri Tajorentsi eejatzi riweshiryaaanaka. ¹⁶ Nareetantakari Oroomaki, ishinetakiri Paaworo ijeekapaaki ipankoki rirori. Itsipatakari apaani joraaro, aminiriri.

¹⁷ Imaapaaki 3, roojatzi ikaemakaantakiri jewatayitziririni joriiyopaeni. Ipiyoteeyantakarini, ikantakiri Paaworo:

—Nokanteeyemini, nojoriiyotzinkarite. Tee nokantzimatzi atziritzinkaritepaeni aari. Eejatzi tekatsi nokantakotziro iroka rameteeyawitarini atziripaenini paerani. ¹⁸ Omaanta rojoetakina janta Jerojareeki, ikantziri oroomajatz: “Payeri irika”. Rorjampitakowentakina pinkathariwenantatsiri, roojatzi ikowawita romishitowakaanatenami. Riyotaki tekatsi nanteri nokamantyaari. ¹⁹ Omaanta ipiyathatawakari joriiyopaeni, rootaki nawentaantakariri Seesari. Tekatsi nokantzimatzi atziritzinkaritepaeni. ²⁰ Rootaki nokaemakaanantakimiri, nokenkithatakagaeyakimini. Paerani aamagaeyawitakarini Rotyaantanewo Tajorentsi ipokantyaari. Iroñaaka nokanteeyirini atziripaeni areetaka, rootaki roojotanteetakinari karenathaki.

²¹ Rakaeyanakirini:

—Tekatsi noñi jankinarentsi poñaachani Joreeyaki, kenkithatakotemini. Eejatzi tee ijeeki ajorriyotzinkarite kantakotemini. ²²Omaanta nokowaeyakini pikantena oetarika pikenkithashiryaayitzirini. Inashitaka iroka paapatziyari Jesoshi: niyotaki osheki ikijawenteeyakawoni janta maawaeni nampitsikipaeni.

²³Ari riyotakagaeyakirini tsika okaate kitejiri ikantawakawenteeyantyaaworini. Ari osheki riyaateeyanakini ipankoki. Ikantaperotawakiri tsika ikanta Tajorentsi reewawenantzi. Ritakawo amaetyaaka, roojatzi itsiteniityaakowentakiro. Ikwaki riyotakaaperotakiri rojankinatakotziri Moeseeshini, eejatzi maawaeni kamanantayitziirorini iñaani Tajorentsi: tema rojankinatakotakiri Jesoshi. ²⁴Raapatziyakari apanipaeni, itheenkakiri paashinipaeni. ²⁵Ipiyathatawakaanaka, roojatzi rinteenaryaawakaanaka. Tekira riyaatzini, ikantaki Paaworo:

—Kyaaryo iroka okantakiri Ishire Tajorentsi. Ojankinataakiri Iseeyashini, kamanantziirorini iñaani Tajorentsi. Rojankinatakini rirori ajorriyotzinkaritepaeni. ²⁶Ikantzini:

“Piyaate janta jorriyopaeniki, pikantapaeri: ‘Eeniwitacha pikempita pikemantyaarimi, omaanta tee piyotawakiro. Eeniwitacha poki, paminantari, omaanta tee pikokichaaperotzi’. ²⁷Iroñaaka tee añañiri atziri ikenkithashiryaantari kameetha. Tee ikoyi ikemijantzi, tee ikoyi raminaperotero kyaaryooperotatsiri, ikowaperotakiro rantero kaari kameethatatsi, rootaki ikantashireeyantakarini: ‘Eero akemijantzi. Aminikari. Akemijantzikari. Ayotaperotzikari. Akenkithashiryaakari. Owawijaakotakari’”.

²⁸Piyoteeyawakironi iroñaaka: rowawijaakotantzi Tajorentsi. Iroñaaka rotyaantziiri aapatziyakariri Jesoshi riyotakagaeyerini paashinijatzitatsiri atziri. Ikemijanteeyawakini irirapaeni.

²⁹Ikemantawakawori ajorriyotzinkaritepaeni iroka ikantakiriri, riyaateeyanakini, ipiyapiyawaantetawakagaeyanakani.

³⁰Okaatzi apite ojarentsi ijeekaki Paaworo pankotsinentsiki, ipinatakiro. Raakameethateeyakirini maawaeni areeteeyaririni. ³¹Ikantatyaani ikantakotapiintakiri Awinkatharite Jesokirishito, tee imaniro. Tekatsi thañaakotyaarini ikenkithatzi.

Naaka jankinatziimirori:

Rookashi

RIRAGA PAAWORO ROJANKINATZINIRI OROOMAJATZI

1 Nokoyi niwethateeyemini, oroomajatzi, tsikarika pikanta pijeeki. Naaka Paaworo jankineeyimirrorini iroka. Rotyaantakina Jesokirishito nantawaetziniri. Ikwakaakina nokamanteeyerini atziri tsika ikantari Tajorentsi rowawijaakotantzi. Tekatsi paashini ikowakaenari. ²⁻³ Tema paerani ikamanteeyakirini Tajorentsi riraga kamanantayizirorini iñaani ipoñaakya jenokinta Itomi, ratziritapaaki, rowawijaakoeyantyaaririni maawaeni kaari kameethatayitatsirini. Ikantakirini riro-taki icharineeteni Iraviiri riraga jewawenantatsiri maawaeni joriyo paeraniperoroña. Roojatzi rojankinatakaantakaririni Tajorentsi riraga kamanantayizirorini iñaani, rootaki ojeekantakari iroñaaka Iwaperite Tajorentsi. ⁴ Roojatzi ipokantaka Jesokirishito jaka kipatsikika, rowamagaetawakiri, roojatzi ipiriinantanaa. Rootaki ayoteeyantakani eeniro itajorenka, riro-taki Itomi Tajorentsi, eejatzi okithaatakiri Ishire. Rootaki apinkathaperoeyantakaririni. ⁵ Naapatziyakari riraga Jesoshi, rootaki ikaminthaantakaririni, eejatzi rotyaanantakanarini aapatziyaka-gaeyaarini maawaeni paashinijatzitatsiri atziri. ⁶ Eejatzi eeroripaeni, ikowakaakimi pisheninkateeyaarini. ⁷ Osheki inintashireperoteeyakimini Pawa Tajorentsi janta Oroomaki, tema riyoyaakimi reentsitetantzimiri eejatzi maawaeni paashinipaeni aapatziyeyaririni. Iroñaaka nokowaki ikantyaani ineshironkaperoyemini, eejatzi kameetha ijeekakagaeyemini. Eejatzi ikimitakagaeyemini Awinkatharite Jesokirishito.

Ikwaki Paaworo rareetyaari oroomajatzi

⁸ Iroñaaka nokamantemi: tsikarika niyaatayitakini nokemakotapiintakimi pameentaperoeyakarini Jesokirishito. Ikemakoeyakimini maawaeni atziripaeni, jeekayitatsirini tsikarikapaeni, rootaki nopaasonkitantakariri Tajorentsi, tema naaka eejatzi aapatziyariri Jesokirishito. ⁹ Riyotzi Tajorentsi namanapiintziri ramitakoeyemini. Nokyaaryoowentziniri nantawaetziniri, eejatzi nokantani nokenkithatakotziri Itomi: nokamanteeyirini atziri tsika ikanta rowawijaakotantzi. ¹⁰ Eejatzi nokantziri Tajorentsi: “Nokowaki, Pawa, pikowakayenarika, nareteeyarini oroomajatzi”. ¹¹ Osheki nokenkithashireeyakimini noñeemi: nokowaki oமாகাগায়েমিনি oetarikapaeni rowaga Ishire Tajorentsi, paapatziyaperotantyaariri Jesoshi. ¹² Eejatzi aririka añaawakagaeyaani aapatziyawakaaperoyakani, ari aweshiryaakaawakagaeyaani. ¹³ Nokowaki piyoteeyeroni, noyemijantzinkarite, osheki nokowapiintawitaka niyaatashiteeyemini, omaanta tee ikowakaana Tajorentsi niyaatashitemi. Nokowawita namitakoeyeminimi, nokimitaakiro namitakoeyakirini paashinijatzitatsiri atziri janta paashinikapaeni nampitsi riyotaaperotakiri Tajorentsi ¹⁴ Nokowaperotaki nokenkithatakaapiinteri kireeshiyajatzi, riraga yotawitachari eejatzi paashinipaeni atziri; tema nokenkithatakaapiinteri maawaeni riroripaeni: riraga yotawitachari eejatzi riraga kaari yotatsi. Tema rotyaantakina Tajorentsi nokenkithatakagaeyerini maawaeni. ¹⁵ Rootaki nokowaperotantakari nokenkithatakagaeyemini eerokapaeni jaga Oroomaki eejatzi.

Ikowaki Tajorensi rowawijaakoteri maawaeni atziri

¹⁶ Tee nopashiwenta nokamanteeyirini atziri tsika ikanta Jesokirishito ikaminthagaeyakaeni. Itajonkawenteri Tajorensi maawaeni aapatziyeyaririni, rowawijaakoeyerini. Ritakari riyotaakiri joriyopaeni, eejatzi iroñaaka riraga kaari joriyotatsi. ¹⁷ Naakiro, aririka ameentaperotakyaari Jesoshi, iñaaperoeeyakaeni Tajorensi akameethatzi. Tema paerani rojankinatakaakiri irira riraga Awakookoni: “Iñaaperoeeyerini Tajorensi ikameethatzi maawaeni ameentariri kameetha ijeekanteeyaaari janta jenokinta”.

Ikijeri Tajorensi maawaeni theenkantatsiri

¹⁸ Riraga Tajorensi jeekatsiri jenokinta, riyotakagaeyakaeni ikijakiri maawaeni kaari aapatziyari, eejatzi maawaeni antapiintzirori kaari kameethatatsi, eejatzi riraga maawaeni kaari kowatsi raapatziyawo iroka kameethatatsiri.

¹⁹ Ikowakirikami riyoteeyenimi tsika ikantari Tajorensi, aritaki riyoteeyakinimi. Tee opomeentsitzimotawitari, tema riyotagaeyawitakarini. ²⁰ Paerani okoñaataki maawaeni riwetsikaeyakirini, ayoteeyantakarini eenitatsi Tajorensi, eejatzi eenitatsi itajorenka. Koñaataperotaki. Tekatsi ikanteeyaani theenkantatsiri ikanteeyeni: “Tee niyotakotziri Tajorensi”. ²¹ Tema riyoteeyawitaririni, omaanta tee ipinkathateeyirini. Ikaminthapiinteeyawitarini riraga Tajorensi, omaanta tee ipaasonkiteeyirini riroripaeni. Tee ikenkithashiryagaeyani: ratsipetashitakawo ikenkithashiryaaashitakawo oetarikapaeni ikoyiri rirori; rootaki iroñaaka kaari añaantawo riyotantari. ²² Omawitya ikanteeyawitani: “Osheki niyotzi naaka”, omaanta tee riyotziri. ²³ Ikameethaperotaki Tajorensi, ikantani ijeeki jenokinta. Omaanta tee ipinkathateeyirini atziripaeni, inta iitajorensitashiteeyakarini tsimeripaeni, oretsi, maanki, maawaeni: eejatzi iitajorensitashiteeyakawoni riwetsikanewopaeni ikimitakaantakarini atziri eejatzi paashinipaeni oetarikapaeni.

Rowashironkagaeyirini Tajorensi kaari aapatziyariri

²⁴ Osheki ikowaeyakini atziri ikenkithashiryapiinteeyakironi kaari kameethatatsi, iñaathatapiinteeyawoni tsinani; rootaki ikanantari Tajorensi: “Ari ikantakaata, tee ikoyi ikemi, ranteroota”. ²⁵ Ari paerani riyoperoeeyawitarini tsika ikanta Tajorensi, omaanta ramatawiteeyaani apaniroeni. Ipinkathatashiteeyakawoni maawaeni riwetsikaeyirini Tajorensi, iitajorensitashitari. Omaantakya riraga wetsikaeyirorini, tee ipinkathateeyirini irira. Omaanta aaka thame añaaperoeeyerini rirori, akanteetatyeyaani. Aritaki okantyaari. ²⁶ Rootaki ishinetantariri Tajorensi riraga kaari joriyo ranteeyironi oetarika ikowaeyakirini. Tee okoyi tsinani aye oemi, omaanta okowaki antatenkatawakaeyani okaateeyini otsinaninkaeteki. ²⁷ Eejatzi ikimitzitaka riraga shirampari: tee ikoyi raye iina, omaanta ikowaki rantatenkatawakaeyani ishiramparinkaeteki. Oetarikapaeni ranteeyakirini, omaanta tee riyotzi ipashiwentakayaawo. Ari rowashironkaeyakirini Tajorensi.

²⁸ Ari tee ikowaeyini ipinkatheeyerini Tajorensi eejatzi ikenkithashiryaaakotyaaari rirori, rootaki ikanantakarini Tajorensi: “Ikantyaata. Ikenkithashireeyaawoota kaari kameethatatsi, eejatzi eero ijeekimaeta kameetha”. ²⁹ Rantapiinteeyakironi kaari kameethatayitatsirini: ashi royro tee ikameethateeyini, ishirontawo kaari rayi, oshirontari kaari ayi, iñaawenatzitakarini atziri rashitayitarini,

ikowaki rowashironkaayiterini paashinipaeni, ikowawitaka ikimitakotyaa ri paashinipaeni rootaki ikijawakaanteeyakarini, rowamaawakagaeyakani, ikijathatawakagaeyakani, ramatawitantapiinteyini, ikatsimatawakagaeyakani, ikantakotantashita makaawaanteri riroripaeni, ³⁰itheeyakotawakagaeyakani, ikijeeyakirini Tajorentsi, rakawaanteteeyakirini paashinipaeni, ikantakaaper-oeyani, ikantashiteeyawitani, “Naakapero”, ikowakowayitakini ranteeyeroni paashinipaeni kaari kameethatayitatsini, ipiyatheeyakarini ashiteeyaririni, ³¹tee añeeyironi riyoteeyantarini, tee imonkaateeyironi oetarika ikanteeyawitarini, tee inintawakagaeyaani, tee riyotzi ipeyakoteniri paashinipaeni okaatzi rantziri, tema tee ineshironkatawakagaeyaani. ³²Riyoteeyawitawoni ikantziri Tajorentsi: “Maawaeni antapiinteyirorini kaari kameethatatsi riyateeyeni paamariki kaari tsiwakanitatsini”, omaanta rothataashiteeyani ranteeyironi eejatzi inimotakiri paashinipaeni antzirori iroka kaari kameethatatsi.

Riraga joriiyo eero rawijakotashiteeyaani omawitya rirotaki joriiyo

2 Naamaaka ijeeki joriiyo kantatsiri: “Ñaa, okantateekirira ikemawakiroota, tee ikameetheeyeni”. Omaanta nokamantemi: kyaaryoowa, aririka pikantakoteri paashinipaeni atziri: “Eeniro rantani”, eejatzi eerori eeniro pantani, pikimiteeyakarini riraga pikantakotawitakarira. ²Ayoteeyakini okameethatzi rowashironkagaeyirini Tajorentsi riraga antzirori kaari kameethatatsi. Tema riyotakotziri maawaeni atziri okaatzi rantziri. ³Omaanta eerori, pikantzi: “Eeniro rantanipaeni irinta”, eejatzi pikimiteeyakarini, pantapiinteyakironi eerori kaari kameethatatsi. ¿Pitashitama eerori eero rowashironkaeyimini Tajorentsi? Tema riyoperotakiro okaatzi rantziri maawaeni atziri. ⁴Pamine, osheki ineshironkateeyakimini, ikaminthaaperoeyakimini, tee intsipaete roonimi: ojamani royaakoeyawitakimini pikenkithashireeyaneeyaanimi pookaeyeronimi kaari kameethatatsi panteyirini. Omaanta, tee pookaeyironi. ⁵Tee pikenkithashiriiri ikantziri Tajorentsi, tee pikoyi pikenkithashireeyaani. Eekiro piyaatatzi pantapiinteyironi kaari kameethatatsi, rootaki rowashironkawenantemiri rirori. Kyaaryo, iinja ikijaperoeyerini maawaeni antzirori kaari kameethatatsi. Omaanta ayoteeyanakini ikameethaperotzi rirori, eero ikijashitari atziri, riyoperotakiri maawaeni, tsikarika ikanteeyani.

⁶Rowashironkaeyerini maawaeni kaari kameethatatsi, omaanta ijeekakagaeyerini kameetha janta jenokinta maawaeni kameethateeyatsirini. ⁷Aririka akowaperote añagaeyerini Tajorentsi eejatzi akowaperote akameethaperotanaki, eejatzi akowaperote akanteetatyeeyaani ajeeke jenokinta, thame akyaryoowenteeyeroni maawaeni ikowakagaeyakaerini. Roojatzi ijeekakagaeyeeni jenokinta, akanteetatyeeyaani ajeekimotapaeri. ⁸Omaanta riraga kaari kameethatatsi, kaari kowatsi riyotero ikowakaawitariri Tajorentsi inta ikowashiteeyani rantapiintero kaari kameethatatsi, tema ikijaperoeyerini rirori, rowashironkaaperoeyerini. ⁹Imonkaatawakagaeyaani joriiyo eejatzi kaari joriiyotatsi: aririka ikantyaani rantero kaari kameethatatsi, ari rashironkagaeyaani, rowashironkaeyerini Tajorentsi. ¹⁰Omaanta maawaeni antapiintzirori kameethatatsiri iñaapaeri Tajorentsi jenokinta, iñaaperotawaeri rirori, ijeekakagaeyerini kameetha: joriyopaeni, kaari joriiyotatsi, maawaeni. Amonkaatawakagaeyakyaani. ¹¹Riraga Tajorentsi tee rinashitakagaeyarini paashinijatzipaeni atziri: riyotzi akimitawakagaeyakani maawaeni.

¹²Riraga paashinijatzitatsiri atziri tee iñiuro rojankinarini Moeseeshi, omaanta eeniro rantayitzirini, eejatzi riyaaate paamariki kaari tsiwakanitatsini. Omaanta eero ikantziri Tajorentsi: “¿Iitaka kaari paapatziyantawo rojankinatzirini Moeseeshi?” Omaanta riraga joriiyopaeni iyotawitawori rojankinarini, eeniro rantayitzirini, eejatzi riyaaate rirori paamariki kaari tsiwakanitatsini; ari rowashironkaaperoteri Tajorentsi, ikanteri: “Tee paapatziyaperotawoni iroka rojankinatzirini Moeseeshi”. ¹³Eero iñaaperotashitari Tajorentsi ikameethatzi riraga kemashiteeyawitaworini iñaani, intakya iñaaperotaperoeyini ikameethatzi riraga aapatziyaperotawori iñaani: tema rootaki ikowakaakiriri. ¹⁴Pamineri riraga paashinijatzitatsiri atziri, tsika ikanteeyani. Tee iñaawitawo Iwaperite Tajorentsi, omaanta aapanipaeni eeniro rantayitakironi okantayitzirini. Ñaakiro, riyotashitayitani ijeeki kameetha. ¹⁵Aririka ijeeki kameetha, ayoteeyakini riyotawitawo rirori okantziri Iwaperite Tajorentsi. Eeniro ikenkithashiryaakari Tajorentsi rajankaneki: riyoteeyakini okameethatzirika ranteeyirini, rooma teerika. ¹⁶Iinja ikanteri Tajorentsi riraga Jesokirishito: “Eeroka yotzirori tsikarika okantari ranteeyakirini atziripaeni, pithotyaaakiro maawaeni ikenkithashireeyirini. Iroñaaka eeroka kantakoterini tsikarika riyaaateeyeni. Eeroka kantatsini aririka añaaproteri ikameethatzi, aririka owashironkayeri”. Rootaki nokamanteeyiririni naari, ikenkithashireeyantyaarini, rowawijaakoeyanteeyaarini.

Riraga joriiyo eejatzi kaminagaantsi Tajorentsi

¹⁷Omaanta, eerokarika joriiyo, kyaaryoowa. Pikantzikari: “Niyotziro naaka rojankinarini Moeseeshi. Nosheninkataperotakari naaka Tajorentsi”. Pikantakaaperoatakirira. ¹⁸Piyoteeyironi ikowakagaeyakaerini Tajorentsi. Paerani piyotawitakawoni Iwaperite Tajorentsi, rootaki piyoteeyantawitakaworini kameethatayitatsirini. ¹⁹Iroñaaka piitashiteeyawitani pimatero piyotakagaeyerini maawaeni kaari yoteeyatsini okaatzi ikowakaakimiri Tajorentsi. Kimiwitaka poorentakoeyerinimi maawaeni jeekaeyatsirini tsiteniriki, ²⁰piyotakagaeyerinimi maawaeni kaari yoteeyatsini, okimiwitaka piyotagaeyerinimi eentsipaeni. Kyaaryo piyoteeyawitawoni Iwaperite Tajorentsi, tema kameetha riyotaawitakimi, tee amatawitantzi. ²¹Pamine, piyotagaeyerinimi paashinipaeni, omaanta, ¿iitaka kaari pitantawo piyoteeya eerori? Tema okameethatawita piyotaawakagaeyaanimi eerori. Eeniro pikanteeyawitakaririni paashinipaeni: “Eero pikoshitzi”. Roojatzi pantzitanakawo eerori pikoshitzi. ²²Pikanteeyawitarini: “Eero piñaathatzimotawo piina paashini tsinani”. Roojatzi pantzitanakawo eerori, eeniro piñaathatzimotawo piina paashini tsinani. Pikanteeyawitarini: “Eero piitziro piwetsikani: ‘Rootaki Tajorentsi’. Kaarimachee”. Aririka poonari iitajorentsitashitari, ¿iitaka pikoshitantawori ashi owaa-gawo ikemijantapiinteetzinta? ²³Pikantakaaperoeyakani, pikanteeyawitani: “Niyotziro naaka iñaani Tajorentsi”. Omaanta teerika pimonkaatayitzirini okantayitzirini, tema pitheenkakiri Tajorentsi. ²⁴Eenitatsi iroka rojankinateetziniriri paejatziiteni: “Eeniro rantayitakirini ajorriyotzinkarite kaari kameethatatsi, rootaki ikantzimateeyantakaririni Tajorentsi riraga kaari joriiyotatsi, ikanteeyini: ‘Tee ikameethatzi Tajorentsi, eero aapatziyari’”.

Tee rinashitayitarini Tajorensi joriyopaeni

²⁵ Pamine, aririka pikemijantaperotero iñaani Tajorensi, tee patsipetashitawo pijorriyotzi, tema piyotakiri rirori. Omaanta teerika pikemijantaperotziro, patsipetashitakawo pijorriyotashitawita. ²⁶ Aririka rantapiintero kameethatatsiri kaari joriyotatsi, tema iñaaperotero Tajorensi rirori ikameethatzi. Ikimitakaanteeyari joriyo, aapatziyariri Tajorensi rirori. ²⁷ Eerokarika joriyo, piyotawitaworika ro-jankinarini Moeseeshi; omaanta teerika pikemijantaperotziro, ¿okameethatzi? Teewee, tee okameethatzi. Pamineri riraga kaari joriyotatsi: tee iñaaneentziro Iwaperite Tajorensi, omaanta aririka ijeeki kameetha, rantakiro ikowakaakiriri Tajorensi. Tema okameethaperotzi iroka. Eejatzi tema roñaagakiri paashinipaeni tee pikameethatzi eerokapaeni. ²⁸ Kaari joriyopero riraga kaari aapatziyarini Tajorensi. Eejatzi tee okameethatzi itotonawitakyaarika ishampirantantari, teerika raapatziyariri rirori. Ratsipetashitakawo itotonatziro. ²⁹ Omaanta riraga joriyoperotatsiri rirotaki riraga kenkithashiryaapiintziriri Tajorensi rajankaneki rootaki okithaatakaantariri Ishire Tajorensi. Tee ro iñaaperotantariri itotonatzirowa ishampirantantari, omaantakya iñaaperotantariri raapatziyakari. Eerorika iñaaperotziri atziri, omaantakya riraga Tajorensi rirotaki iñaaperoterini.

3 Naamaashitaka pikantzi: “¿Natsipetashitama nojorriyotaki? ¿Natsipetashitama nototonatziro noshampirantantari?” ² Tee patsipetawitawo pijorriyotzi. Tema irira joriyo riyotaakiri Tajorensi iñaani. ³ Kyaaryo, tee raapatziyeeyarini maawaeni, eenitatsi amatawiterinimi Tajorensi. ¿Arima ramatawitakiri Tajorensi riraga aapatziyariri? ⁴ Eero ramatawitziri. Omawitya ramatawiteeyeeni maawaeni atziri, omaanta Tajorensi tekatsi ikantya ramatawiteeyeeni rirori. Tema paerani rojankinatzi Iraviiri, ikantzi: “Kyaaryooperotaki, Tajorensi, piñaani: tee pitheeyaa. Tekatsi ikantya atziri ipiyatheeyemini”. ⁵ Naamaashita eeniro ijeeki kantashitachari: “Aririka nantero kaari kameethatatsi, roojatzi riyoteeyantanakyaani paashinipaeni ikameethaperotaki Tajorensi, tee ikimitana naari. Roojatzi aririka ipinkatheeyerini, ¿iitaka iroñaaka ikijawenantenawori Tajorensi kaari kameethatatsi nantayitzirini? Tema rootaki ipinkathatantyaariri paashinipaeni”. (Iroñaaka nokenkithatziro kimitariri kaari aapatziyariri Tajorensi.) ⁶ Tee okameethatzi iroka raamaayiwitakarini. ¿Arima ramatawitakae Tajorensi? Eero. Ikantzi rotyaanteri antapiintzirori kaari kameethatatsi paamariki kaari tsiwakanitatsini. Eeromi rantziromi iroka, eeromi imatziromi ikantakoneentawomi paashinipaeni atziri. ⁷ Ñaakiro, ¿okameethatziro notheeya niyotakaantyaariri atziri tee itheeya Tajorensi, roojatzi ipinkathatantyaariri? Teewee. Aririkami okameethatemi notheeya, eeromi ikijawentanawomi Tajorensi notheeya. Omaanta, tee okameethatzi iroka ikantziri. ⁸ ¿Okameethatziro antapiintero kaari kameethatatsi ikimoshiryaantyaari Tajorensi? Teewee, eero antziro. Okameethatzi rotyaante aaka Tajorensi paamariki kaari tsiwakanitatsini kantashitayitaworini iroka, ñaa, okantateeteri iinja iñaashitateetyaawoota. Omaanta eeniro kantakotashitakinari: “Riyotaakiri Paaworo paashini atziri rantero kaari kameethatatsi”. Itheeyashita rirori.

Aakapaeni maawaeni anteeyakironi kaari kameethatatsi

⁹Pamine, aakapaeni joriiyo. ¿Okameethatzima akante: “Tee ikameethateeyeni paashinipaeni atziri, omaantakya aaka kameethateentsiri?” Tee okameethatzi akantero iroka. Tema amonkaatawakagaeyakani, eenitatsi antanipaeni maawaeni: aaripaeni, eejatzi riraga paashinijatzitatsiripaeni atziri. ¹⁰Tema aritaki okantzi Iwaperite Tajorensi: “Tee ijeeki kameethaneentatsini apaani. ¹¹Tekatsi kowatsini riyoteri Tajorensi, eejatzi tekatsi kowatsini riyotero ikowakaawitarini. ¹²Ipiyathateeyakarini Tajorensi maawaeni, ranteeyironi maawaeni kaari kameethatatsi. Tekatsi antzirori kameethatatsiri, tekatsipero. ¹³Tee okameethatzi iñaawaetashitayitarini. Osheki otheeyakaari ineni. Osheki ikijathateeyirini paashinipaeni, ikimiwitakari maanki koweenkatatsiri atsikantaniri. ¹⁴Osheki ikatsimatakiri paashinipaeni, ikijathatapiinteeyakirini. ¹⁵Eejatzi rametakawo rowamaayitashitakarini atziri. ¹⁶Tsika rika riyaatayitakini, rowashironkaayitakirini paashinipaeni. ¹⁷Tee riyotziro ikaminthaante, ineshironkatante, ijeekantyaari kameetha. ¹⁸Tee ipinkathateeyirini Tajorensi”. Rootaki rojankinatakinirini Tajorensi maawaeni atziri paeraniperorona.

¹⁹Ayoteeyakini iroñaaka rashironkaaperoty maawaeni yoteeyawitaworini rojankinarini Moeseeshi. Riyoteeyawitakawoni oetaka ikowakaakirini Tajorensi, tekatsi kanteeyatsini: “Tee niyotzi”. Tema rowashironkagaeyerini maawaeni atziri antzirori kaari kameethatatsi. ²⁰Tekatsi ikante atziri: “Nanteeyakironi maawaeni okantziri rojankinarini Moeseeshi, iroñaaka iñaaperotena Tajorensi nokameethatzi”. Teewee, tee imatziro. Tema rootaki Rojankinarini Moeseeshi iyotagaeyakaerorini eeniro antani.

Rowawijaakoeyakirini Tajorensi maawaeni aapatziyariri Jesokirishito

²¹Iroñaaka nokamantemi: riyotagaeyakaeni Tajorensi tsika ikantya iñaaperotanteeri akameethatzi. Riraga Moeseeshini eejatzi riraga kamanantayitziroirini iñaani Tajorensi rojankinatziro ipoke Itomi Tajorensi ikamawentakae rowawijaakotanteeri. Tee ro ikamanteeri amonkaatero Rojankinarini Moeseeshi, ²²omaanta ikamanteeyakaeni aririka aapatziyakaari Jesokirishito, iñaaperoeyakaeni Tajorensi akameethatzi. Aritaki amonkaatawakagaeyakani, aakateeyakini joriiyo eejatzi paashinijatzitatsiri atziri: ²³tema eeniro anteeyakironi kaari kameethatatsi, maawaeni. Tee anteeyironi kameethatayitatsirini ikowakagaeyakaerini Tajorensi. ²⁴Ikamawentakae Jesokirishito rootaki aririka aapatziyeyakarini irira, rowawijaakoeyakaeni Tajorensi, iñaaperoeyakaeni akameethatzi. Tema ineshironkateeyakaeni: tee ikenkithashireeyeyaawoni eejatzi kaari kameethatatsi anteeyakirini. ²⁵⁻²⁶Rotyaantakiri Itomi, ikamawentakae, apaatawenteeyakaeni riraa. Iroñaaka, aririka aapatziyakaari, monkaataka, eero ikenkithashiryagaawo eejatzi anteeyakirini. Eejatzi paerani, tekiraatani ipokini jaka kipatsiki Jesoshi, tee rowashironkagaeyirini Tajorensi riraga aapatziyariri. Riyotzitanini iinja ikamawenteeyerini riraga Itomi. Rootaki ayoteeyantakarini ikameethaperotaki Tajorensi eejatzi iñaaperoeyakirini maawaeni aapatziyeyaririni Jesoshi ikameethatzi.

**Tekatsi akantya aari akantakaaperotya,
eero amatziro owawijaakoteeya apaniroeni**

²⁷ Iroñaaka tekatsi akantya akantakaaperotya. ¿Iitarikya? Tema tekatsi akantya owawijaakoteeya apaniroeni. ¿Iitaka kaari amatantawo? Tema apatziro Tajorentsi rowameethatee aakapaeni riraga aapatziyariri Jesoshi. ²⁸ Ñaakiro, aririka aapatziyaari Jesoshi, rowameethatakae Tajorentsi. Tee ikanteeyeeni: “Pimonkaateeyeroni rojankinarini Moeseeshi pawijakoeyanteeyaarini”. ²⁹ ¿Apaniroenima rowawijaakoeyirini Tajorentsi joriiyo? Teewee, tema eejatzi rowawijaakoeyakirini paashinijatzitatsiri atziri. ³⁰ Apintzi Tajorentsi, ikaminthagaeyakaeni maawaeni. Riyotaki amonkaatawakagaeyakani. Aririka raapatziyaari joriiyo, riraga Jesoshi rowawijaakoteri. Aririka raapatziyaari irira paashinijatzitatsiri atziri, rowawijaakoteri eejatzi. Roojatzi iñaakiri riraga Tajorentsi ikameethatzi maawaeni. ³¹ Aririka aapatziyakaari Jesoshi, ¿okameethatzima ookaero Iwaperite Tajorentsi? Teewee, eero ookaero. Aririka aapatziyakaari, rootaki anantyaawori okamanteeyakaerini.

Roshiyakaavenantzi Awaraamani

4 Piyoteeyakini tsika ikantani achariniiteniperoni Awaraama. Iroñaaka noka-mantemi: ² tee rowawijaakotaa apaniroeni. Rowawijaakotyaami apaniroeni, imateromi ikantakaaperotyaami, ikantemi: “Osheki nokameethataki, nawijakotantari”. Omaanta tema riyotaki Tajorentsi tee ikameethatzi Awaraamani. ³ ¿Oetaka okantziri Iwaperite Tajorentsi? Tema okantzi: “Raapatziyakaarini Awaraama Tajorentsi, rootaki iñaaperotantaririni ikameethatzi”. ⁴ Noshiyakaawentemiri: eenirorika thamaetenirini iwaatorote, tema okameethatzi ipinateri. ¿Okameethatzima ikanteri: “Irika, korikika, nopashitzimirira”? Tee okameethatzi: tema ipomeentsitakanari ithamaetziniri. ⁵ Omaanta riraga Tajorentsi, rinashita: eerorika antayitzironi kameethatayitsirini, omaanta ameentyaaririka Tajorentsi, aritaki rowameethateeyakaeni, iñaakae akameethatzi. Eero apomeentsiwentari apinateri. ⁶ Ñaakiro, tekatsi antaperote rowameethatanteeri Tajorentsi, omaanta riweshiryaakagaeyeeni, aririka aapatziyaari ari iñaaperotakae akameethatzi. Tema rootaki ikan-takirini Iraviiri:

⁷ “Ikimoshireeyakini maawaeni atziri riraga ikamintheeri Awinkatharite. Eero ikenkithashiryaaneero eejatzi kaari kameethatatsi rantayitzirini. ⁸ Kyaaryo, ikimoshiryaaperotanaki, riyotaki eero ikijawentziri riraga Awinkatharite rantayitzirini”.

⁹ ¿Ninka ikenkithatakotziri Iraviirini? ¿Apaniroenima ajorriyotzinkarite? Tema ikenkithatakotziri eejatzi maawaeni paashinijatzitatsiri atziri. Tema ayoteeyakini raapatziyakari Awaraamani, rootaki iñaaperotantakariri Tajorentsi ikameethatzi. ¹⁰ Omaanta ¿tsika okaatzika iñaaperotantakariri Tajorentsi ikameethatzi? Tema tekirani ijorriyotzini, tekirani itotonatzironi ishiramparitantari. ¹¹ Ñaakiro, tekirani itotonatzironi rameentarini Tajorentsi, rowameethatantariri. Roojatzikya itotonatzironi, riyoteeyantakarini atziripaeni ritakawo rameentakari Tajorentsi rootaki iñaaperotakiri irira ikameethatzi. Iroñaaka ayoteeyakini aritaki ikimiteeyaarini rirori paashinijatzitatsiri atziri: eero iitashita itotonatero iñaaperotantyaariri Tajorentsi ikameethatzi, omaantakya rameentzitarini irira. Tema riraga Awaraamani riyotaki itaperotakawori rameentakari rirori. ¹² Eejatzi ikimi-

teeyaarini maawaeni atziritzinkarite aari, aririka rameentyaari Tajorentsi. Eero itashita aririka itotonatero, ari rawijakotee, omaanta okameethatzi rameentyaari rawijakotanteeyaari. Ikimityaari achariniiteni Awaraama, tekira itotonatzironi ishiramparitantari paerani rirori.

Eenitatsi iroka ikashiyakaakaririni Tajorentsi Awaraamani

¹³ Ari rameentashitakari Awaraamani Tajorentsi, rootaki iñaaperotantakarini rirori ikameethatzi, roojatzi ikantakiri: “Nokowakaakimi iinja paawakiro okaatzi nokashiyakaakiriri maawaeni jeekatsiri kipatsiki”. ¿Iitaka ikanantaririni iroka? ¿Imonkaatayitakironima rojankinarini Moeseeshi? Teewee, tekirani ojeekini. Ro ikanantakarini, rameentakarini. ¹⁴ Apatzirorikami iñaaperoterimi Tajorentsi riraga kowawitachari imonkaateromi rojankinarini Moeseeshi, tema ramatawitakirimi Awaraamani okaatzira ikantakiriri. Eero okameethataneemi rameentawitakarira. ¹⁵ Rowashironkagaeyerini Tajorentsi maawaeni kaari monkaaperotzirori rojankinarini Moeseeshi, ikijiri. Omaanta eerorikami otzimimi rojankinarini Moeseeshi, tekatsimi okantya ikijawenterimi Tajorentsi. ¹⁶ Aririka ameentyaari Tajorentsi, tema imonkaatakiro ikantakaeri. Kyaaryo, ineshironkaeyakirini maawaeni kimateeyaririni Awaraamani. Tee apaniroeni ineshironkaeyerini joriyo, omaanta ineshironkaeyakirini maawaeni aapatziyariri. Tema rirotaki Awaraamani itakawori raapatziyari; aririka aapatziyari aari, akimateeyaarini irira. ¹⁷ Tema ikantakirini paerani Tajorentsi: “Eerokataki itaperotakaworini, impaetzikya ikimateeyemini osheki paashinijatzitatsiri atziri”. Rirotaki Tajorentsi kijokiro rowakiri Awaraamani tema rameentakari. Eejatzi rowañagaeri kamayitawiteencharini, tema rirojatzi tzi-makagaeyirorini maawaeni añeeyakirini.

¹⁸⁻²⁰ Riyotakotaka Awaraamani antyashiparitaki, rootzimateentsi ikame. Aamaashitya okaataki rojarentsite 100. Eejatzi riyotakiro iina antyashipawotaki, eejatzi tee iyotzi otzimeri eentsite. Tekatsi reentsite omaanta ikashiyakaakari Tajorentsi: “Aritaki roshekitaki picharineetaperoeyaarini”. Omaanta tee itheenkiri Tajorentsi, riraga Awaraama ikenkithashiryaakiro ikantakiriri, riyoperotaki kyaaryo ikantakiriri, imonkaatero maawaeni. Tekirani ijeekini ichariniitenipaeni, raapatziyakari Tajorentsi eejatzi riweshiryaawentakari, ikantzi: “Tema ikameethatki Tajorentsi”. ²¹ Riyoperotzini eenitatsi itajorenka, tekatsi pomeentsitzimotyaaari; riyoperotzini rantero maawaeni ikantakiriri. ²² Rootaki ikanantakarini Tajorentsi: “Rameentakina Awaraama, rootaki noñaaperotantariri ikameethatzi”.

²³⁻²⁴ Rootaki ikantakiririni Awaraamani, eejatzi iroñaaka ikanteeyakaerini aari; ayoteeyakini aririka ameentyaari Tajorentsi, iñaaperoeyakaeni akameethatzi, ikimitakaanteeyakaeni tee antziro kaari kameethatatsi. Tema rirotaki piriinteeriri Awinkatharite Jesoshi. ²⁵ Eeniro anteeyakirini kaari kameethatatsi, rootaki ikamawenanteeyakaerini Jesoshi. Roojatzi ipiriintanaa eejatzi, rootaki ayoteeyantakarini maawaeni iñaaperoeyakaeni akameethatzi maawaeni aapatziyariri rirori, okimitaka tee antapiintziro kaari kameethatatsi.

Iñaaperoeyakaeni Tajorentsi akameethatzi, ayoteeyantakarini ajeeke jenokinta

5 Ari ikamawenteeyakaeni Awinkatharite Jesokirishito, rowawijaakoeyantakarini. Iroñaaka ameenteeyakawoni maawaeni ikantakaeri Tajorentsi,

rootaki iñaaproeyantakaerini akameethatzi, okimitaka tee antziro kaari kameethatatsi; rootaki iroñaaka raakameethatanteeyakaerini maawaeni. ²Kyaaryo aapatziyakari Jesoshi, rootaki ineshironkatantakaeri Tajorentsi, ikantatyaani. Osheki aweshiryaawentakari, ayoteeyakini añeeyeerini janta ipinkatharitaperotzinta. ³Eejatzi, aririka akemaatsityaawo oetarikapaeni, kameetha aweshiryaawentyaari Tajorentsi. Ayoteeyakini aririka akemaatsityaawo, iyotaakaero eshiwenantyaawori oetarikapaeni. ⁴⁻⁵Eejatzi aririka eshiwentakiro, ramitakatokae Tajorentsi akyaaryoowentakiro antawaetziniri rirori. Aririka akyaaryoowentakini oetarikapaeni, ayotanaki ameentakawo ikantakaeri, eejatzi ayotanaki tee ramatawiteeyeeni. Tekatsi ikantee ramatawiteeyeeni, tema rotyaantakaero Ishire okithaataakaake, rootaki iroñaaka inintaproeyantakaerini kameetha. Aweshiryaawentakari.

⁶Ñaakiro, paerani ashironkaaproeyakani, tekatsi akantya owawijaakotashitya aaka apaniroeni. Roojatzi omonkaatantakari kitejiri ikowakiri Tajorentsi, ipokaki Jesoshi. Tee apinkathatawitarini, omaanta ikamawenteeyakaeni. ⁷Ari tekatsi añaaapiinte paashini atziri kowatsini ikamawenteri paashinipaeni kameethatatsiri, rowawijaakotantyaariri. Omaanta eenitatsirika kameethaperotatsiri atziri, amaashitya eenirorika apanipaeni kamawentziriri rirori. ⁸Omaantakya aaka tee akameethateeyini, omaanta rotyaantakiri Tajorentsi Itomi riraga Jesokirishito ikamawenteeyakaeni. Tema rootaki ayoteeyantakarini ineshironkaproeyakaeni, inintaproeyakaeni. ⁹Apaatawentakae riraa, ikamawenteeyakaeni. Tema ameentakari rootaki iroñaaka iñaaperotantakaeri Tajorentsi akameethatzi, okimitzimotawitakari tee antziro kaari kameethatatsi. Iinja, ikijeri Tajorentsi maawaeni antapiintzirori kaari kameethatatsi, inta aaka, aritaki rowawijaakoeyakaeni. ¹⁰Paerani akijawitarini Tajorentsi, omaanta ikamawenteeyakaeni Itomi, iroñaaka apinkathatakiri rirori; eejatzi irira, iñaaperotakae akameethatzi. Iroñaaka eero rapiitero ikamae eejatzi Jesoshi, inta ikantyaani rañaaperotee, imatantawori itajonkawentapiinteeyakaeni iroñaaka. ¹¹Kaari apatziro iroka, inta eejatzi ayoteeyakini aapatziyakari Awinkatharite Jesokirishito, rootaki iñaaproeyantakaerini Tajorentsi akameethatzi. Tema rootaki aweshiryaawenantariri iroñaaka.

Rantakiri Araani akamantyaari omaanta rantakiri Jesokirishito añaanntyaari

¹²Paerani ritakaantakawo kaari kameethatatsi apaani atziri, riraga Araani; rootaki ikamantakari rimpaetzi. Eejatzi akimiteeyakarini aaka eejatzi riraga maawaeni paashinipaeni atziri: anteeyakironi kaari kameethatatsi, ashi owaeyanakironi. Rootaki iroñaaka akamaniteeyantarini aari maawaeni: ashi oyiyo akamaeyini maawaeni. ¹³Paerani tekirani ojeekini rojankinarini Moeseeshi, rantapiinteeyakironi atziri kaari kameethatatsi. Omaanta tekira riyotaproeyironi kameetha oetaka ikowakagaeyakiririni Tajorentsi: ñaakiro, tekirani ojeekini rojankinarini Moeseeshi. ¹⁴Omaanta eekiro riyataanakitzi ikamaeyanakini maawaeni atziri, ritakaantanakawo owakira tzmajaantaneentsiri, riraga Araani, roojatzi ijeekantapaaka Moeseeshini. Omawitya tekiraata otzimi kaminagaantsi rashi Tajorentsi, tema riraga anteeyakirorini kaari kameethatatsi ikamaeyakini, omawitya rantakiro inashitapaeni kaari kameethatatsi. Tema owamagaeyakirini okaatzi ranteeyakirini. Riraga Araani roshiyawitakari riraga pokapaentatsiri rimpaetzi, ¹⁵omaanta rinashitaka rirori eejatzi. Eeniro rantakiri Araani aka-

maeyantakarini aakapaeni. Omaanta ikaminthaaperoeyakaeni Tajorentsi, tee ikoyi ikijawentaperoteero antayitzirini, rootaki rotyaanantakariri pokapaentatsiri: riraga Jesokirishito.¹⁶⁻¹⁷ Iroka rantakiri Araani owamagaeyakirini osheki atziri, omaanta iroka rantakiri Jesokirishito owañagaeyakirini osheki atziri. Tema ikamawentakae maawaeni aaka, rootaki iroñaaka ineshironkataperoeyirini Tajorentsi rirori, tee ikenkithashiryaakoteero anteeyakirini, omaanta iñaaperoteeyakaeni maawaeni aapatziyariri Jesokirishito akameethatzi. Rowañagaeyakaeni maawaeni, akanteetatyeyyaani ajeekae jenokinta.

¹⁸Rantakiro kaari kameethatatsi apaani shirampari: riraga Araani, rootaki maawaeni aakapaeni aateeyantyaarinimi paamariki kaari tsiwakanitatsini. Omaanta eeniro rantakiri paashini shirampari, riraga Jesokirishito. Rootaki imatantawori Tajorentsi iñaaperotakae akameethatzi, ajeekaeanteyarini jenokinta, akanteetatyeyyaani.¹⁹ Tee ikemijantaperotziri Araani Tajorentsi okaatzi ikantawitakariri, rootaki kaari akameethateeyantani. Ikemijantaperotakiri Jesokirishito Iriri, rootaki imatanteeyakaerini iñaaperoeyakaeni akameethatzi.²⁰ Rojankinataakiri paerani Tajorentsi Moeseeshi ayoteeyantakarini tee okameethatzi iroka anteeyakirini. Tee akameethaneentzi eechonkiini, omaanta osheki ineshironkaeyakaeni Tajorentsi.²¹ Ari tee akameethateeyini, rootaki akamaeyantakarini, omaanta aapatziyeyakarini Awinkatharite Jesokirishito, rootaki ineshironkatanteeyakaerini Tajorentsi. Tee ikijawenteero anteeyakirini, omaanta iñaaperoeyakaeni akameethatzi rootaki akanteetatyeyyaani ajeekimotantapaeyariri iinja janta jenokinta.

Aririka akaawoshitakoeyaarini Tajorentsi kimateeyakani atsipateeyakarini Jesoshi akamaeyakini eejatzi apiriinteeyanaani

6 Ayoteeyakini ikamawentakae Jesokirishito rookakowentakae eero omperatantane eejatzi kaari kameethatatsi. ¿Oetaka anteeyerini iroñaaka? ¿Antapiinteeyeronima kaari kameethatatsi ineshironkantapiinteeyerini Tajorentsi? ²Eero. Eero antapiinteero eejatzi kaari kameethatatsi. Okimiwitaka akamaki, eero amatantawo antapiinteero kaari kameethatatsi eejatzi. ¿Iitaka, ikanantari apaani kaminkari nantapiinteroota? Eero imatziro. ³Aapatziyantakariri Jesokirishito eejatzi akaawoshitawenteeyakarini, kimitaka akaateeyakirini akamaeyakini. ¿Tema piyotziro? ⁴Eejatzi okimitaka akaateeyakirini akitateeyakani, eejatzi okimitaka akaateeyakirini apiriinteeyanaani. Iroñaaka ajeekaeaneeni kameetha, akimateeyakarini Jesokirishito: ikamaki, ikitateetakiri roojatzi itajonkaperoteeri Ashitariri ipiriinantaariri eejatzi.

⁵Iroñaaka akimateeyakarini Jesoshi. Okimitaka akaateeyakirini akamaeyakini, eejatzi okimitaka akaateeyakirini apiriinteeyanaani: añeeyaneeni, omaanta inashiteeyanaani maawaeni aakapaeni. ⁶Paerani osheki akowapiinteeyini antapiinteeyironi kaari kameethatatsi, omaanta okimitaka atsipatakari Jesokirishito akentakoyakani koroshiki, akamaeyakini: ¿iitakama akowanteeyari eejatzi apiiteero kaari kameethatatsi? Paerani okimitaka aakateeyakini ratziritepaeni iwinkatharite kamaaripaeni, rantakaapiintakaero kaari kameethatatsi; omaanta iroñaaka okimiwitaka akamaki, tekatsi ikantya romperatee eejatzi. ⁷Ñaakiro, aririka ikame atziri, tekatsi omperateeyaarini. Iroñaaka aaka, eero anteero kaari kameethatatsi. ⁸Aririka akaateeyakirini Jesokirishito akamaeyakini,

ayoteeyini akaateeyerini eejatzi ajeekimoteri janta ijeekinta rirori. ⁹ Ayoteeyakini ikamaki, eejatzi ipiriintanaa. Ero rapiiteero ikamae eejatzi: tekatsi ikanteeya ikamae eejatzi. ¹⁰ Ikamantakari Jesoshi, ikamawentakiro kaari kameethatatsi anteeyakirini. Monkaataka: ero ikamae eejatzi. Iroñaaka añaanee: kijokiro rowaeri iroñaaka Tajorentsi, ikanteetateyeyaani. ¹¹ Eejatzi eeroripaeni, pikimiteeyakani pikamaperoeyakini, ero panantaawo kaari kameethatatsi; omaanta rañaakagaeyemini eejatzi Awinkatharite Jesokirishito tema ijeekanaki pajankaneki, rootaki, piyoteeyantaaririni piweshiryaakayaari Tajorentsi.

¹² Tema okimiwitaka pikamaki: ero iroñaaka pantapiinteero kaari kameethatatsi, ero pikenkithashiriuro roojatzi ero pantziro okowashitari piwatha. ¹³ Ari okimiwitaka pikamaki, ero pathaagakotaawo iroñaaka piwatha antakaapiinteemiro kaari kameethatatsi. Eejatzi okimiwitaka rowaṅagaemi Tajorentsi, rootaki pishine-tantyaariri rantakaayitemironi kameethatayitatsirini. ¹⁴ Ero iroñaaka panteero kaari kameethatatsi. Tekatsi okantya omperatemini pantero oetarikapaeni, tema ikaminthagaeyakimini Tajorentsi, ineshironkateeyakimini.

Noshiyakaawentemiri apaani omperataarewo

¹⁵ ¿Iitaka anteri iroñaaka? Ayoteeyakini tekatsi omperateeyeeni eejatzi ayoteeyakini ineshironkatapiinteeyakaeni Tajorentsi. ¿Okameethatzima antashitapiintyaawo kaari kameethatatsi ineshironkatantapiinteeyakaerini? Teewee, tee okameethatzi. ¹⁶ ¿Ninkama pipinkathataperoteri? Aririka pipinkathateri iwinkatharite kamaaripaeni, rantakaapiintemiro kaari kameethatatsi, omaanta rootaki piyaatantyaari paamariki kaari tsiwakanitatsini. Omaanta aririka pipinkathateri Tajorentsi, eejatzi pikemijantaperoteri, rantakaapiintemiro kameethatayitatsirini, rootaki piyaatanteeyari jenokinta Tajorentsi. ¹⁷⁻¹⁸ Kyaaryo paerani pipinkathatawitarini iwinkatharite kamaari, omaanta iroñaaka pipinkathateeri Tajorentsi. Pikemijantaperoteero maawaeni riyotagaeyeemirini irira, rootaki nopaasonkitantariri. Pantapiintawitawoni kaari kameethatatsi, omaanta oeyowakimi Ishire Tajorentsi, iroñaaka pantapiinteero kameethatayitatsirini.

¹⁹ Nokamantemiro okimitawo iñaawaetzi atziripaeni, riraga theenkatsiri pike-maeyantyaaworini. Okimitaka paerani pipinkathawitarini iwinkatharite kamaari eejatzi eekiro piyaataye panantaworini kaari kameethatatsi, okameethatzi iroñaaka pipinkathateeyerini Tajorentsi eejatzi eekiro piyaataye panteeyantyaaworini kameethatayitatsirini, pikameethaperoeyantyaarini. ²⁰ Paerani, pikemijantaperoyawitarini iwinkatharite kamaari pantawitakawo oetarikapaeni, tee pipinkathateeyirini Tajorentsi. ²¹ Omaanta osheki iroñaaka pipashiwentakagaawo panteeyawitarini: ¿iitaka ipinatemirimi kamaari? Panteeyawitanarini, rootaki piyaatantyaarimi paamariki kaari tsiwakanitatsini. ²² Iroñaaka tekatsi ikantya iwinkatharite kamaari romperateeyeeni eejatzi: tema iroñaaka pipinkathateeyerini Tajorentsi, panteeniri okaatzi ikowakayemiri. Rowameethashireeyemini rirori, ijeekakagaeyemini jenokinta pikanteetapaatyeyaani. ²³ Pantapiinteeyawitakawoni kaari kameethatatsi, piyaateeyantyaarinimi paamariki kaari tsiwakanitatsini. Omaanta paapatziyakari Awinkatharite Jesokirishito, rootaki ikaminthaantashitakimiri Tajorentsi, ijeekakagaeyashitemini jenokinta, pikanteetapaatyeyaani. Tema ikaminthaashiiyeeni ikowashita.

Aririka aapatziyaari Jesoshi tee omperateeyeeni rojankinarini Moeseeshi

7 Noyemijantzinkarite, eerokateeyakini nojoriiyotzinkarite, nokenkithatakagaeyemini. Tema piyotzi aririka ikame asheninka, tekatsi ikanteeya raapatziyeeyaawo ikantawitakaririni kaminagaantsi. ²Noshiyakaawentemiro iroka. Okantzi Iwaperite Tajorentsi: “Aririka aye tsinani oemi, kijokiro owanakiri, roojatzi ikamantakya. Tee okameethatzi ookashityaari”. Omaanta aririka ikamaki, ojeekashitanaa, omatero roori antero oetarika okoyiri. ³Omaanta eenirorika oemi, tee okameethatzi oñaathatzimotyaaari paashini shirampari. Aririka ikamaki oemi, ari okameethatzi agae paashini oemi, iroñaakakya tee oñaathatzimotari itaworini oemi. Tekatsi thañeeyaawoni ayeeta paashini. ⁴Eejatzi, noyemijantzinkarite, ikamaki Jesokirishito: eejatzi okimiwitaka pikaateeyakirini, pikamaeyakini. Iroñaaka eero omperateemi rojankinarini Moeseeshi, tema okimiwitaka kamakimi. Omaanta rañaakagaeyeemini eejatzi Tajorentsi panteeyantyaaworini maawaeni ikowakagaeyakimirini. Okimiwitaka aakiri paashini oemi, riraga Jesokirishito. ⁵Paerani aapatziyawitarini iwinkatharite kamaaripaeni. Akowapiintawitawoni antapiintero kaari kameethatayitatsini, rowaga ithañaapithatawitakaeri Tajorentsi. Aritaki akanteeyarini, antapiinteeyironi okaatzi okowakiri awatha, rootaki aateeyantyaarinimi paamariki kaari tsiwakanitatsini. ⁶Omaanta iroñaaka okimitaka akamaeyakini. Eero akenkithashiryaagaeyaawoni ikanteeyirini jorriyopaeni, rameteeyarini rirori. Iroñaaka tee antapiintziro okantzirini rojankinatzirini paerani okaatzi okowaki awatha, intakya antapiinte okowakagaeyakaerini Ishire Tajorentsi.

Akyaaryoowentero eero anantaperotawo kaari kameethatatsi

⁷¿Itaka nokanteeyimirini? ¿Nokantzimima tee okameethatzi rojankinarini Moeseeshi? Teewee, tee nokantzimi. Eeromi otzimimi, eero niyotziromi nantayitzirini kaari kameethatatsi. Eeromi okantzimi: “Eero piñaawenatawo rashitayitarini paashinipaeni”, eero niyotziromi kaarira kameethatatsi. ⁸Iyotaawitakina tee okameethatzi nokowashiryaaperoeyironi oetarikapaeni, niyotawitawo; omaanta eekiro niyaatatyee nokowashiryaaperotanakiro oetarikapaeni. Eeromi otzimimi kaminagaantsi rashi Tajorentsi, eero niyotziromi tee okameethatzi nokowashiryaawitakari. ⁹Paerani, tekirani niyotzironi Kaminagaantsi rashi Tajorentsi, nokimoshiryaashitawitakani. Omaanta roojatzi iyotaantakina eeniro nantani, rootaki nowashiretantakari. Niyotanaki niyaatemi paamariki kaari tsiwakanitatsini. ¹⁰Noetawitaka aririka nanteromi maawaeni okantziri Rojankinarini Moeseeshi nokanteetatyeeyaani nojeekemi jenokinta, omaanta tekatsi nokantya nomonkaatero. Iyotaakina iroñaaka eenitatsi nantani, rootaki niyaatantyaarimi paamariki kaari tsiwakanitatsini. ¹¹Osheki nokenkithashiryaakiro kaari kameethatatsi, amatawithawitakina, rootaki kaari nomonkaatantaworini okantziri Rojankinarini Moeseeshi. Roojatzi niyotantanaka iyaatakaatyeeenami paamariki kaari tsiwakanitatsini. ¹²Ñaakiro, okameethaperotaki Rojankinarini Moeseeshi: rootaki iñaani Tajorentsi, okameethaperotaki.

Ikantziri iitaka antapiinantawori kaari kameethatatsi

¹³ Ari okameethatzi Rojankinarini Moeseeshi, omaanta ¿iitaka niyaatantyaarimi paamariki kaari tsiwakanitatsini? ¿Rooma rojankinarini Moeseeshi jatakayenanimi? Kaari, omaanta jatakayenanimi nantakiro kaari kameethatatsi, rootaki niyaatantyaarimi. Tema iyotagaana rojankinarini Moeseeshi tee okameethatzi iroka nantawitakarini. ¹⁴ Okameethataki roori, tema Tajorentsi rirotaki jankinatakaantzirori; omaanta naaka, kantakaashitakawo tee nokameethatzi naaka. ¹⁵ Tee niyotakota oeta awijimotakinari: nokowawita nojeekemi kameetha, omaanta, tee nomatziro. Nantapiintakiro kaari nokowaperotawita nanteri. ¹⁶ Niyotaki tee okameethatzi iroka nantayitakinari, niyotaki okameethataki iroka iyotaantziri Rojankinarini Moeseeshi. ¹⁷ Tee nokowawita nanteromi oetarikapaeni, omaanta ashi noyiro tee nokameethatzi, rootaki nanantawori. ¹⁸ Niyotaki tee nokameethaperotzi nowathaki. Nokowaperotawitaka nanteromi kameethatayitatsirini, omaanta tee nomatziro. ¹⁹ Tee nantapiintziro kameethatatsiri nokowawitari nanterimi, inta eekiro nantapiintanakitziro kaari kameethatatsi kaari nokowawita nanteri. ²⁰ ¿Iitaka nantashitantawori kaari nokowawita nantero? Rooma ashi noyiro tee nokameethatzi, rootaki nantashitantakawori.

²¹ Aritaki nokantatyaani: nokowawitaka nojeekemi kameetha, omaanta omapokakina eejatztanee nantaneero kaari kameethatatsi. ²² Nokenkithashiryaaperotawitakawo najankaneki iñaani Tajorentsi, nokowaperotawitaka nanteromi kameetha ikowakaakinari. ²³ Osheki nokenkithashiryaakotaka nowathakira eenitatsi kaari shinetenani nantero kameethatatsiri. Osheki nokenkithashiryaawitakari Tajorentsi, nokowawitaka nanteromi ikowakaakinari. Omaanta tee nomatziro nantero, omapokashitanaana nantaneero eejatzi kaari kameethatatsi. ²⁴⁻²⁵ Osheki nashironkaawitaka. Nokenkithashiryaawitaka nanteromi ikantakinari Tajorentsi, omaanta ashi noyiro tee nokameethatzi. ¿Ninka amitakotenani eero nantapiinantawo eejatzi kaari kameethatatsi? Tema tee nokoyi niyaate paamariki kaari tsiwakanitatsini. Rirotaki Awinkatharite Jesokirishito amitakotenani. Rootaki iroñaaka osheki nopaasonkitantariri Tajorentsi.

Amitakoeyakaeni Ishire Tajorentsi

8 Rootaki aapatziyeeyantaririni Jesokirishito kameetha, eejatzi kijokiro oyeri, eero rowashironkagaeyeeni. Tema eero iroñaaka antapiinteeyironi kaari kameethatatsi akoyiri aari. ² Paerani ashi noyironi nantapiintzironi kaari kameethatatsi, niyaatemi paamariki kaari tsiwakanitatsini. Omaanta naapatziyakari rirori, owawijaakotantaanari Ishire Tajorentsi, owañaashiryaantaanari. Ojeekakagaena iinja janta jenokinta, nokanteetapaatyeeyaani. ³ Ñaakiro, tekatsi okantya owawijaakoeyeeni rojankinarini Moeseeshi: ashi oyiro tee akameethatzi. Tee amonkaateeyironi okantakaeri. Omaanta rowawijaakoeyakaeni Tajorentsi. Rotyaantakiri Itomi jaka kipatsiki, ratziritapaaki, ikimitaperotapaakae aari, omaanta tee rantziro kaari kameethatatsi. Ikamawentakae aaka, ipaashinitakagaee eero akimitantaa paerani. ⁴ Iroñaaka, aririka aapatziyawo Ishire Tajorentsi, ari amonkaatakiro okantakaeri Iwaperite Tajorentsi. Paerani ashi oyironi tee akameethatzi, tee amonkaatzironi okantakaeri.

⁵Riraga kaari kameethateeyatsini ikenkithashiryaaakopiintawo rantero kaari kameethatatsi. Omaanta riraga yotzirori Ishire Tajorentsi ikowaki rantero okowakaakiriri. ⁶Aririka akenkithashireero akowashitayitarini aari, aate paamariki kaari tsiwakanitatsini. Aririka akenkithashireero okowakaakaeri Ishire, ari ajeekaki kameetha eejatzi kameetha akanteetatyeyyaani ajeekimoeyerini Tajorentsi. ⁷Aririka akenkithashiryaaakotero antayiteroni akowakiri aari, atheenkakiri rirori: tee akoyi antayiteroni ikowakagaeyawitakaerini. Rootaki kaari amatantawo antero. ⁸Tee imatziro ikimoshiryaaakayeri rirori maawaeni antapiintayitzirorini oetarika-paeni ikowashitakari.

Tsika ikanta riraga kameethatayitatsirini

⁹Omaantakya eerokapaeni, tee piyeekaeyini iroñaaka okimitaaga okoyiri piwatha, inta okithaataakaapakiro eerori Ishire Tajorentsi, rootaki piyeekaeyantaarini kimitaka okowakaakimiri Ishire. Riraga kaari kithaatakotawori Ishire, tee riyotziri Jesokirishito. ¹⁰Osheki pantakiro kaari kameethatatsi, rootaki pikamaeyantayarini piwatha, omaanta pisheninkatakaririka rirori, iñaaperotakimi Tajorentsi pikameethatzi pishireki, pikanteetatyeyyaani piyeekimoteri. ¹¹Tema rowaga Ishire opiriinteeri Jesoshi. Iroñaaka aririka okithaataakaakimi roori, opiriinteeyemini eejatzi eerori, owañeeyemini pishireki eejatzi. Ro imatan-teemiri pameentakawo. ¹²Iroñaaka, noyemijantzinkarite, atsipetashiwitakawo aapatziyawitakari iwinkatharite kamaari, eejatzi atsipetashitawitakawo antero kaari kameethatatsi. ¹³Aririka pantapiintero iroka, piyaate paamariki kaari tsiwakanitatsini. Omaanta aririka paapatziyawo Ishire Tajorentsi, eero panteero eejatzi kaari kameethatatsi, roojatzikya piyeke jenokinta, pikanteetapaatyeyyaani.

Itominteyakarini Tajorentsi aapatziyariri Jesoshi

¹⁴Maawaeni atziri ikithaataakaakari Ishire Tajorentsi, riroteeyakini reentsitepaeni Tajorentsi. ¹⁵Pamine, aririka okithaataakaake roori, aakateeyakini itomipaeni rirori eejatzi rishinto. Tee akimitari romperanawo, eejatzi eero athaawantari. Eero akimitaa paerani athaawanteeyawitarini iitarikapaeni. Tema kyaaryo, akanteeri Tajorentsi iroñaaka: “Pawa nashi”. ¹⁶Aririka ayotaki okithaataakaake roori, eejatzi iyotagaeyakaeni, rootaki ayoteeyantakarini reentsiteteeyakaeni Tajorentsi. ¹⁷Aakateeyakinirika reentsitepaeni, ari ipaeyakaeni Tajorentsi maawaeni ikowakaakaeri ojeekimoeyeeni iinja, akimiteeyaarini Jesokirishito. Iroñaaka aririka akimitakoeyakaerini akemaatsityaawo oetarikapaeni, aritaki iinja akimitakoeyaarini, kameetha ajeekimoeyapaerini Tajorentsi, aweshiryaaawenteeyaarini.

Iinja eero akenkithashiri oetarika akemaatsitawitakari iroñaaka

¹⁸Iinja kameetha ijeekakaaperoeyeeni janta inampiki, kyaaryo ajeekaperote roojatzi eero akenkithashiri oetarikapaeni akemaatsitawitakari iroñaaka jaka. ¹⁹Ayoteeyakini maawaeni riwetsikaeyakaeni Tajorentsi ijeekakaaperoeyakaeni kameetha, eejatzi ipeyee iinja pinkatharitatsini. Raamagaeyaarini maawaeni ikantzi: “¿Tsika okaateka itajonkawenanteeyeerini maawaeni reentsitepaeni ayoteeyantaririni?” ²⁰⁻²¹Ratsipetashitakawo ijeekayitakini maawaeni riwetsikaeyakirini Tajorentsi: ikamapiinteeyakini rirori tsimeripaeni, pankirentsipaeni, maawaeni; eero añagaeri eejatzi iinja. Tekatsi ranteyawityaani

ikamaeyantakarini, omaanta ikamaeyantakarini rantakirini paerani Araani. Riyotaki Tajorentsi iinja eero okimitaa iroñaaka, inta rowameethaperoyeerini eejatzi maawaeni ikaatzi jeekanteeyaworini kipatsi, tema eejatzi ikimitagae aari iinja rowameethaperoyeeni: tema aakateeyakini reentsitepaeni maawaeni. ²² Ayoteeyakini rowashironkaapiinteeyakani maawaeni riwetsikani Tajorentsi, eejatzi ikamaeyini: ikantani, roojatzi iroñaaka. Tema ikimiteeyakawoni tsinani, rowashironkaapiinteeyironi, tema atsikamoonthatziro tsinani aririka okoñaawaanite eentsite. ²³ Eero apatziro okaatzi riwetsikakiro Tajorentsi oyeero kitejiri rowameethatero, inta eejatzi aaripaeni aapatziyariri Jesoshi, ashironkagaeyawitakani, oyeero. Tema eeniro akemaatsiteeyakarini, omaanta eenitatsi Ishire Tajorentsi, ojeekantakae ajankaneki amitakoeyakaeni. Omaanta akowaeyakini ikimitakaantaperoyeeni Tajorentsi aaka reentsitepaeni ipaashinitakagae aririka apiriinte. Roojatzi eero akemaatsitaawo oetarikapaeni, eero akamae eejatzi. ²⁴ Aririka ayotaki imonkaatero Tajorentsi ikantakaeri, aapatziyakari awijakotantaari. Omaanta tekira ithonkiro, tekira imonkaateeyironi maawaeni ikantakaeri aari rootaki oyaakotantyaariri. Omonkaatakyaarika, ¿arima oyaakoteero okaatzi ikantakaeri? Eero. ²⁵ Aririka ayotaperotaki imonkaateero ikantakaeri, kameetha eekiro aatatyee oyaakotero, eero akantashiryaa.

Amitakoeyakaeni Ishire Tajorentsi, okantziri Tajorentsi ramitakoeyeeni

²⁶ Tee ayoperoyeni aari, omaanta amitakoeyakaeni Ishire Tajorentsi. Tee ayoperoyeni amaneri Tajorentsi kameetha, omaanta iyotzi roori Ishire, okantakowenteeyakaeni; kameetha okenkithatakaeri, eero amatziro akimityaawo. ²⁷ Riyoperotakae Tajorentsi okaatzi akenkithashiryaaari ajankaneki, eejatzi riyotakiro oetarika okantziriri Ishire. Aririka okantakowentakae, iyotakiro maawaeni ikowakaakaeri Tajorentsi, rootaki amanantyaariri, tema rootaki Ishire kantakoteeni.

²⁸ Ayoteeyakini aririka anintaperotakiri Tajorentsi, eejatzi aririka antapiintakiro ikowakagaeyakaerini, roojatzi ikantyaani rirori itajonkawowenteeyeeni. Aririka opomeentsitzimotawitakae, omaanta eero ishinetee owashironkaeya. ²⁹ Paeraniperoroña riyotzitakaeni ari aapatziyakyaaari rootaki ikantzitantakarini: “Ikameethatanaki aapatziyeeyanarini, ikimiteeyaari Notyomi”. Tema irira riro-taki Jesokirishito. Riro-taki itomipero paeraniperoroña, ijeekitani; rimpaeeteeyakaeni aririka aapatziyeeyarini irira ari reentsiteeteeyakaeni aari, akimitaari paashini reentsite Tajorentsi. ³⁰ Paerani ikantzitakani: “Neentsiteeteeyaarini”, roojatzi reentsitetaperoyakaeni; eejatzi iñaaperoyakaeni akameethatzi ikimitakaantakae tee antziro kaari kameethatatsi. Eejatzi ikantzitakani: “Iinja kameetha ijeekimoeyenani jaka nonampikika”.

³¹ Tema okameethateeyakini iroka. Ñaakiro, itajonkawentaperoyakaeni Tajorentsi: ¿ninka iroñaaka owashironkagaeyeeni? Tekatsi. ³² Tee ithañeeyari Itomi, omaanta rotyaantakiri jaka kipatsiki ikamawenteeyakaeni. Tema ayoteeyakini eejatzi iinja ipapiinteeyeeni aaka maawaeni koetyeemoeyakaerini. ³³ Tema riyoyagaeyakaeni Tajorentsi, iñaakae akameethatzi ikimitakaantakae tee antziro kaari kameethatatsi: ¿ninka iroñaaka kantatsini eeniro antani? Tekatsikya. ³⁴ ¿Ninkama kantakoteenika: “Eeniro pantani”? Tekatsi: tema ikamawenteeyakaeni Jesokirishito rowawijaakoeyakaeni. Eejatzi ipiriintanaa, ijeekimotapaeri Ashitariri rakoperoki, ikaatziri ipinkathariwenteeyakaeni,

eejatzí raminakowentakae. ³⁵ ¿Ninkama ookakaeyerinika Jesokirishito inintaperoyakaeni? Tekatsiroña. Omawitya rowashironkagaeteerika, aririka opomeentsitzimoeyeeni oetarikapaeni, rajaryagaeteerika rowashironkagaetee, aaperoterika atashe, tekatsirika akithaayaari, athaawantayitarini oetarikapaeni, rowamagaetaakerika; omaanta ikantani Jesokirishito, inintaperoyakaeni. ³⁶ Okimita okantzitakarini rojankinateetakirini paeraniperorofña: “Naapatziyakimi Tajorensi, rootaki rajaryaantapiinteetakinari rowamagaetena. Ikitimakaantena owisha: tema rowamaapiinteetayitzirini maawaeni kitejiri rowantariri”. ³⁷ Kyaaryo osheki inintaperoyakaeni Jesokirishito, ikantani: itajonkawenteeyakaeni, ranaakotakaakaeri maawaeni kowatsiri rowashironkaakae. Tema rootaki aweshiryaawentaperoyantakaririni. ³⁸⁻³⁹ Kyaaryo, tekatsi ookakagaeyenarini ininteeyakaeni: eero imatziro ronampiri Tajorensi, kamaaripaeni, pinkatharipaeni, jenokijatzí, kipatsijatzí, maawaeni riwetsikaeyakirini Tajorensi, eero imatziro. Okantawitya aririka akamaki, eeniroka añi, eero imateeyironi iroñaaka, eejatzí eero imatziro iinja. Rooma aapatziyakari Awinkatharite Jesokirishito, iroñaaka inintaperoyakaeni, eejatzí kijokiro rowaeyakaeni maawaeni.

Tajorensi riyoyaakiri ninkarika ikowakaakiri irira

9 ¹⁻³ Osheki nokenkithashiryaaakotakiri maawaeni nojoríiyotzinkarite. Kyaaryootaki iroka nokantakiri, riyotaki Jesokirishito tee notheeya. Eejatzí okithaatakaakina Ishire, iyotakaakina kyaaryo nokantaki. Netakoperotakari nojoríiyotzinkarite, tee raapatziyari Jesoshi. Aririkami nomateromi nowawijaakoterimi riroripaeni, niyaateetami paamariki kaari tsiwakanitatsini rawijakotanteeyarinimi; niyaaterikami janta, eero noñiirimi naaka Jesokirishito. Ñaakiro, osheki nokowaperowitaka rawijakoeyeenimi ⁴ icharineeteeyakarini Ishirayeeri.* Tema irira reentsiteteeyawitakarini Tajorensi. Ineeyakirini itajonkantaki, eejatzí ike-maeyawitakawoni ikantawitariri, riyoteeyawitakawoni Rojankinarini Moeseeshi, riyoteeyawitakani tsika ikantyaami raapatziyarimi, eeniro ikashiyakagaeyakiririni aririka ikemijantaperoteri, ⁵ riyoteeyakini ichariniitenipaeni riraga itakaworini paerani, riyoteeyakini ichariniiteni paerani Rotyaantanewo Tajorensi. Tema rirotaki Tajorensi, okameethatzí akanteetateyeyaani añaperoyeerini eejatzí apinkathataperoyeerini maawaeni. Aritaki okantyaani.

⁶ Riyoteeyawitawoni Iwaperite Tajorensi, omaanta tee raapatziyeeyawoni. ¿Iitaka kaari raapatziyeeyantawoni? ¿Ramatawitakirima Tajorensi? Teewee, tee ramatawitziri. Pamine, maawaeni icharineeteni Ishirayeeri tee ikimitaperoyearini: rooma tee raapatziyeeyarini Tajorensi maawaeni, inta apanipaeni. ⁷ Eejatzí tee ikimitaperoyearini Awaraamani maawaeni icharineeteni. Tema ikantakirini paerani Tajorensi: “Apatziro picharinitaperoyaarini maawaeni icharineeteni riraga Ijaaka”. ⁸ Iroñaaka nokamantemiro iroka roshiyakawentziri. Tee reentsitetari Tajorensi maawaeni icharineeteni Awaraamani. Apatziro isheninkaeyakarini riraga icharineeteni Ijaaka. ⁹ Tema ikantakirini Tajorensi riraga Awaraama: “Awija-neentsirika apaani oarentsi roojatzí otzimantakya Jaara otomi”. ¹⁰ Paashini ojar-entsi ikoñaataki Ijaaka. Ikantaka rantaritaki, raaki iina, owaero Riweeka. Roojatzí omotzitakiri, rirotaki tsipantzi. ¹¹⁻¹³ Eenirowa rirori omotzitziri riniro, tekira

*9:4 Ishirayeeri eejatzí Jakoowo rirotaki apitetachari iwaero apaani atziri.

rantziro kameethatatsiri eejatzi tekira rantziro kaari kameethatatsi, omaanta eeniro ikowakaetakariri Tajorentsi. Irira riyoyaakiri ikantzitatkawoni rowaga Riweeka: “Riraga jewatatsini ikoñaatapaaki ipinkatheeteri riraga oyaatapaakyaarini”. Tema rootaki okenkithatakotzitaririni Iwaperite Tajorentsi: “Ikantzi Tajorentsi: ‘Nonintaperoteri Jakoowo osheki, omaanta riraga Isawoori eero nonintaperotziri osheki’”. Ñaakiro, riyotzitari Tajorentsi ikowakaetakaririni: roojatzi imatakaantakari.

Tsika ikantziriri Tajorentsi joriiyo eejatzi kaari joriiyotatsi

¹⁴ ¿Okameethatzima akante: “Tee okameethatzi iroka rantziri Tajorentsi”? Tee-wee, eero akantzi. ¹⁵ Tema paerani ikantakirini Moeseeshi: “Tema naaka kantatsiri ninkarika noneshironkateri, eejatzi ninkarika netakotyaari”. ¹⁶ Tee riro atziri kantatsini, inta Tajorentsi. Riyotzi irira ninkarika ineshironkataperoteri. ¹⁷ Tema paerani ojankinatakani ikantziririni riraga iwinkatharite ejiipitojatzi: “Nopeyemi pinkatharitatsini, riyoteeyantyaarini atziri osheki notajorentsitaki, eejatzi osheki ipinkathateeyantenarini maawaeni jeekatsiripaeni kipatsiki”. ¹⁸ Ñaakiro, tema riro-taki Tajorentsi kantatsiri ninkarika ikowakaari ineshironkateri. Tema eejatzi riro-taki kantatsiri ninkarika kijoshiretatsiri rajankaneki. ¹⁹ Naamaashita iroñaaka pikantena: “¿Arima? Kyaaryorika pikantakiri, ¿iitaka ikijawenantenawori nantayitzirini? Tema nantayitakironi rantakaakinari rirori”.

²⁰ Pamine, eero-ka atziri: tee okameethatzi pipiyathatyaari Tajorentsi, osheki ipinkatharitziri irira. Noshiyakaawentemiro kowitzi. Okantzirima wetsikirori: “¿Iitaka kaari piwetsikantana naari kameetha?” ²¹ Rowaga wetsikirori tema rootaki kowakawori tsikarika okanterori kipatsi. Apaani owatha kowitzi. Tema okameethatzi owetsikakiri apaani rooperotatsiri, omaanta paashini tee opan-taperoty. ²² Aririka ikowaki Tajorentsi, tema okameethatzi rowashironkaayiterini iinja. Tema okameethatzi riyotakagaeyerini atziri eeniro itajorenka. Omaanta tee rowashironkagaeyeririni intsipaete riraga kaari kameethateeyatsini, omaanta imaeritakotashitawo rantayitzirini, tema ikowakiri ikenkithashireeyami ikaminthaantakyaaririmi. ²³ Omaanta ikaminthaaperotakiri riraga jatatsini jenok-inta; ikowakaakiri riyoteeyeni osheki ikaminthaantzi, eejatzi osheki ipinkatharitziri. ²⁴ Riyoyaakiri apaanipaeni joriiyo riyoteeyantaaririni eejatzi riyoyaakiri apaanipaeni kaari joriiyotatsi. Aakateeyakini riyoyayitakirini, ayoteeyantaaririni. ²⁵ Tema paerani rojankinatakotzita-kaeni riraga Oseeyashi, ikantzi:

“Ikantzi Tajorentsi: ‘Kaari naawita nosheninka, omaanta iroñaaka nosheninkataari. Kaari naawita nonintanewo, omaanta iroñaaka nonintaperoteeri’”. ²⁶ Eejatzi janta tsikarika Tajorentsi ikantakiri: “Kaari naawita nosheninka”, iinja ikenkithatakoteeteeri riraga peyaachani ikanteri: “Eerokapaeni reentsitepaeni Tajorentsi, riraga añaaperotatsiri”.

²⁷ Eejatzi eenitatsi iroka rojankinatakirini Iseeyashi. Ikenkithatakotakiri joriiyopaeni ikantzi: “Ikaateeyakini icharineeteni Ishirayeeri oshekiperoña. Ikimitakawo opane impaneki roshekiperotaki. Omaanta eero roshekiperotzi awijakotaatsini. ²⁸ Iinja imonkaatero Tajorentsi maawaeni ikantakiri: romapokaeyerini maawaeni theenkantatsiri, rowashironkagaeyeririni. Ithotyaaperoeyerini, maawaeni”.

²⁹ Tema eejatzi rojankinatakini rirori, ikantzitatkani: “Eeromi ikamintheeyeenimi Tajorentsi, riraga antzirori oetarikapaeni, eeromi isheninkateeyeenimi, tema ari

ithonkaeyeenimi maawaeni, akimiteeyaarini riraga joroomajatzini eejatzi riraga komoorajatzini”.

Ikamantziri iitaka kaari raapatziyantari joriiyopaeni

³⁰ ¿Iitaka eejatzi nokamantemiri? Paerani riraga paashinijatzitatsiri atziri tee ikowaeyawitani rowameethateri Tajorentsi, omaanta iroñaaka raapatziyeyearini rootaki iñaaperotantakariri ikameethatzi. ³¹ Omaanta riraga joriiyopaeni ikowaeyawitani rirori imonkaatayiteronimi ikantayitziririni Moeseeshi ikameethatyaarimi, omaanta tee imateeyironi. ³²⁻³³ ¿Iitaka kaari iñaaperotantariri rirori ipaeni ikameethatzi Tajorentsi? Tee rameenteeyarini omaanta ikowaeyawitani rantero oetarikapaeni. Osheki ikompitakawo, tee ikowaeyini raapatziyari Jesoshi. Paerani rojankinateetzironi iroka: “Ikantakotakiniri Tajorentsi Rotyaantanewo: ‘Notyaantawityaanari joriiyopaeni notyomi, omaanta ero riyoteeyawakirini. Okimiwitaka rantziwatyaawo mapi, ipariyantyaawo; tee riyoteeyirini rirotaiki Notyaantanewo, rootaki rowashiretantyaari. Omaanta ero rowashireta riraga aapatziyariri, inta riweshiryaawentaperoeyearini”’.

10 Noyemijantzinkarite janta Oroomaki, osheki nokowaperotaki rawijakoeyeenimi maawaeni nojoriiyotzinkarite, osheki namanapiintziri Tajorentsi: “Paapatziyakagaeyearini nojoriiyotzinkaritepaeni rawijakotanteeyeari”. ² Niyotaki osheki ikowaeyawitani ikyaryoowentenirimi Tajorentsi oetarikapaeni rantziniriri, ishintsiteniri maawaeni. Omaanta tee riyoteeyini oetarika ikowakaaperoeyakiririni. ³ Tee riyoteeyini tsika ikanteeri Tajorentsi iñaaperotanteeyearini ikameethatzi. Ikowaeyawitani rowameethatashityaami apaniroeni, omaanta tee ikoyi raapatziyawo okaatzi ikantziro Tajorentsi iñaaperotantakariri ikameethatzi. ⁴ Pamine, ipokaki Jesokirishito, ikamawenteeyakaeni. Iroñaaka, aririka aapatziyakaari rirori, ari iñaaperoeyeeni Tajorentsi akameethatzi. Atsipetashitakawo iroñaaka antayiteroni ikantzirini Moeseeshi awijakotanteeyearimi.

Tsika akantya awijakoeyanteeyearini

⁵ Paerani riraga Moeseeshi ikenkithatakotakiri riraga kowatsiri rawijakotantyaawomi Rojankinarini Moeseeshi: “Eenitatsirika kowatsini imonkaayiteroni rawijakotantyaari, okameethatemi imonkaateeyeronimi maawaeni, ikanteetatyeeyaani. Eeromi ikompitawomi”. ⁶ Omaanta aririka aapatziyeyearini Jesoshi iñaaperotantariri Tajorentsi akameethatzi ero akantzi ajankaneki: “Pomeentsitaka awijakotanteeyari. Thame aatashiteri Jesokirishito janta jenokinta, aakiteri jaka rowawijaakotanteeri”. Eero akantashita; ⁷ eejatzi ero akantashita: “Thame aate tsikarika iyaatzi ishire kamaentsiripaeni inthomaenta kipatsi, apiriinantyaariri Jesokirishito, rowawijaakotanteeri”. Eero akantzi. Tema tzinaanaa paerani. ⁸ Aririka aapatziyakaari, aritaki awijakotee: ero antayitzironi pomeentsitayitacharini. Tema eeniro jaka iñaani Tajorentsi: kaari pomeentsitachani pikenkithatakotero eejatzi pameentyaawo. Rootaki iroka nokamanantapiintziri: paapatziyari Jesoshi pawijakotanteeyarini. ⁹ Aririka pikamanteri paashinipaeni atziri pipinkathatakiri rirori, eejatzi aririka pikenkithashiryaakiro pajankaneki ipiriinteeri Tajorentsi, aritaki pawijakotee. ¹⁰ Naakiro, aririka ameentyaari riraga Jesoshi ajankaneki iñaaperoeyeeni Ashitariri akameethatzi; eejatzi aririka akamanteri paashinipaeni atziri aapatziyakari rirori, aritaki awijakotee. ¹¹ Tema okantzini Iwaperite

Tajorensi: “Eero ipashiwenta riraga aapatziyariri Jesoshi, tema eero ramatawitziri”.¹² Amonkaatawakagaeyakani: joriyo eejatzi paashinijatzitatsiri atziri, apintzi Awinkatharite. Ameenteeyakarini, rootaki ipinkathariwenanteeyakaerini, ineshironkateeyantakaerini maawaeni.¹³ Tema eejatzi okantzini Iwaperite Tajorensi: “Rawijakoeyeni maawaeni ameenteeyaririni Awinkatharite”.

Osheki itheenkanteeyini joriyopaeni

¹⁴ Eerorika raapatziyari Tajorensi atziri, ¿tsikama ikantyaaka rameenantaayariri? Eero imatziro. Eerorika ikemakotziri, ¿tsika ikantyaaka raapatziyantaayariri? Eero imatziro. Tekatsirika kenkithatakaantatsini, ¿tsika ikantyaaka ikemakotantaayariri? Eero imatziro.¹⁵ ¿Arima imatakiro atziri riyate ikenkithatero iñaani Tajorensi tekatsirika otyaanterini irira? Eero imatziro. Tema okantzini Iwaperite Tajorensi: “Tema osheki aweshiryaawentakari riraga pokatsiri kenkithatziroirini iñaani Tajorensi, tema añaaperoyakirini”.¹⁶ Omaanta tee raapatziyeeyimini maawaeni. Tema rootaki ikantakirini paerani Iseeyashi: “Nowinkatharite, nokamanteeyawitakarini, omaanta eenitatsi osheki kaari aapatziyeeyimirini”.¹⁷ Eerorika ikamanteete, eero amatziro aapatziyari Jesoshi. Tema ikamanteetake ikamawentakae irira, rowawijaakotantakaeri.

¹⁸ Tema ikemaeyakini maawaeni joriyopaeni. Kyaaryo, ikemaeyawitakawoni. Tema okantzini Iwaperite Tajorensi: “Riyaataki kenkithatakaantatsiri maawaeni kipatsiki, ikemaeyakirini maawaeni jeekatsiripaeni”.¹⁹ ¿Tee riyoteeyawakironi joriyopaeni? Tema ikamantakirini paerani Moeseeshi: “Ikantzi Tajorensi: ‘Iinja paa-makotyaaari paashinijatzitatsiri atziri pimaninteeyawitakarini. Ro pikijantyaariri nowawijaakoeyeerinira’”.²⁰ Eejatzi rojankinatakini Iseeyashi: “Ikantzi Tajorensi: ‘Tee ikowawitena riyotena riraga atziripaeni, omaanta riyoteeyakinani iroñaaka: niyotakaaperoyakirini. ²¹ Omaanta riraga joriyopaeni nokantapiintawitakari, omaanta ipiyathatakina, tee ikoyi raapatziyena’”. Rootaki rojankinatakinarini riraga Iseeyashi.

Tsika ikantyaaka riraga joriyopaeni

11 Naamaashita pojampitena iroñaaka: “¿Arima? ¿Eeroma iroñaaka rookaeri Tajorensi maawaeni joriyopaeni, riraga reentsiteteeyawitarini?” Eero. Tema naaka joriyo. Nocharineeteeyakarini Awaraamani eejatzi Irijamiini.²⁻³ Naakateeyakini joriyo. Tema paerani riyoyagaeyakinani Tajorensi, roojatzi iroñaaka raakameethateeyantaanarini. Tema piyoteeyakini okantzini Iwaperite Tajorensi. Okenkithatakotakirini Iriiyashi paerani, ikenkithatakaeri Tajorensi, ikantziri: “Nowinkatharite, teewee ikameethateeyini irika nojoriyotzinkarite. Rowamaapiintayitakirini riraga kamanantayitziroirini piñaani. Rookakaayiteerini isheninka raapatziyeeyawitzimini. Iroñaaka ikowaeyakini rowamaena naari. Apaniroeni naaka naapatziyimi”.⁴ Tema piyoteeyakironi eejatzi rowaga rakanakiriri, ikantzirini: “Eenitatsi ikaatzi jeekatsiri 7.000 shirampari aapatziyaperotanari. Tee rotziwerowashitawo ipinkathatanteeyaworini rirori rowaga Waari iitajorensiteeyawitarini paashinipaeni”.⁵ Eejatzi okimitaaka iroñaaka. Eenitatsi eejatzi apanipaeni joriyo riraga riyoyaanewo Tajorensi, ineshironkaeyakirini.⁶ Naakiro, ineshironkaeyakirini, tee ikantziri rantero oetarikapaeni. Ikanteririkami rantayiteronimi oetarikapaeni, tee ineshironkatziri.

⁷ Ari, ¿tsika okantari iroñaaka? Ikowaeyawitakani iñaaperoyerinimi Tajorentsi, omaanta, tee. Iñaaperotayitakirini apaanipaeni: riraga riyoyayitakirini. Omaantakya paashinipaeni, tee ikowaeyini raapatziyaperoeaarini Tajorentsi inta romajontyaakiri rajankaneki. ⁸ Tema eejatzi okantzini Iwaperite Tajorentsi: “Ipeyapithatakiri Tajorentsi ikenkithashiryaantawitari. Iñaayitawitakawoni oetarikapaeni, ikemayitawitakawoni, omaanta tee riyotakotawakiro: tee raapatziyari Tajorentsi. Aritaki ikanteeyani, roojatzi iroñaaka”. ⁹ Eejatzi ikantzini Iraviiri: “Riweshiryaawentawitakawo oetarikapaeni, omaanta ramatawiteeyaani apaniroeni. Roojatzi ikamaeyeni, ikemaatsiwenteeyaawoni rantayitzirini. ¹⁰ Eero iinja ojeeki riyotantari, eero riyoteeyini. Ikantyaani ashi royiro rashironkaeya”.

Tsika ikantaka joriiyo eejatzi paashinijatzitatsiri atziri

¹¹ Ari itheenkaeyakini joriiyopaeni rootaki nojampitantzimiri: ¿Ikijaperoeyakirini iroñaaka Tajorentsi rirori, eero ishinetantari rawijakotya? Teewee. Omaanta ranantakawori kaari kameethatatsi rowawijaakoeyantakaririni paashinijatzitatsiri atziri ikowantyaari joriiyopaeni ikimiteeyaarini riroripaeni, raapatziyaari Jesoshi. ¹² Itheenkaeyakini, tee ikowaeyini raapatziyari irira, omaanta rawijakoeyeeni paashinijatzitatsiri atziri. Iinja, aririka raapatziyaperoeaarini joriiyopaeni rirori, tema eekiro riyaatatye raapatziyaperoeaarini eejatzi paashinijatzitatsiri atziri rawijakotanteeyaarini.

¹³ Tee eerokapaeni joriiyo. Piyoteeyini rotyaantakina Tajorentsi nokenkithatakagaeyakimini. Aririka notsipatyaari nojoriiyotzinkarite nokantani nokenkithatakotero nantawaero eejatzi pawijakotantyaari osheki eerokapaeni. ¹⁴ Nokowaki nokenkithashiryaakagaeyerini iñaani Tajorentsi nojoriiyotzinkarite eejatzi raamaawaeta kaari joriiyo, rawijakotagaananteeyarini rirori. ¹⁵ Itheenkaeyakini iroñaaka, rootaki kaari iñaaperoeyantarinimi Tajorentsi ikameethatzi; omaanta eeroka iñaaperoeyakimini pikameethatzi. Omaanta iinja iñaaperoeeyerini rirori ikameethatzi, tema okameethaperotanaki. Riyaateeyenimi oshekipero janta paamariki kaari tsiwakanitatsini, omaanta iinja riyaatagaanteeyini osheki janta jenokinta, okimiwitaka ipiriinteerimi. ¹⁶ Pamine, iñaaperotakirini Tajorentsi Awaraamani ikameethatzi, rootaki riyoyaantakariri icharineetenipaeni ratziritantyaariri. Noshiyakaawentemiro eejatzi inchato: aririka okameethataki oparitha, tema eejatzi okameethataki owaempeki roori. Okimitaka ikameethatakinimi Awaraamani, eejatzi ikimityaari iinja icharineeteni ikameethateeyanakini.

¹⁷ Iroñaaka noshiyakaawentemiro eerokapaeni kaari joriiyo rowaga inchato oetachari oriwo. Okameethataki oparitha, omaanta tee okithokitzi owaempekiki. Rootaki ichekanteetawori, rookaeteero. Rayi paashini owaempeki, omaanta roori oriiwoniro. Riyontaakiro roori, rootaki tzimatsini okithoki. Ro oparitha shookakayeroni. Rowaga owaempekini ichekaetziro oshiyakaawentziri joriiyo; rowaga owakirari oriiwoniro riyontaakiro oshiyakaawentakimi eeroripaeni, tema eeroka kaari joriiyo. ¹⁸ Iroñaaka eero pikantakaaperota eerori: “Nokameethatzi naaka, tee nokimitari riraga joriiyo”. Naakiro, tee pijeekashita apaniroeni, eero pimatziro apaniroeni, inta omatakaakimiro Ishire Tajorentsi, kimitaka oparitha oriwo amitakotakiro owaempeki oriiwoniro. Ari okanta riyotaakaero riraga joriiyopaeni ramitakotakae eejatzi riweshiryaakagaeyakaeni. ¹⁹ Naamaashita pikantzini: “Rookakiri Tajorentsi joriiyo kimitaka ichekanteetawori owaempeki oriiwo rooma

riyontaakinawo. Tema iroñaaka kijokiro royena naaka”.²⁰ Kyaaryo, omaanta itheenkakiri, rootaki rookantawitakariri. Paapatziyeeyakarini Jesoshi eeroka, rootaki kijokiro rowaeyantakimirini. Kyaaryoowa pikantakaaperotashitakarira, omaanta okameethatzi pipinkathataperoteri.²¹ Pamine, rookakiri riraga Tajorentsi riraga theenkiriri, omawitya rirotaki riyoyaawitakariri. Eejatzi eeroka, kyaaryoowa rookimikari aririka pitheenkiri.

²² Piyoteeyakini ikaminthaantaki Tajorentsi, omaanta eejatzi rowashironka-gaeyakirini riraga antzirori kaari kameethatatsi. Aririka pikantyaani paapatziyari, ari ikantyaani ikamintheeyemini. Eerorika pikantyaani paapatziyaperotari, rooka-neemi eerori.²³ Eejatzi riroripaeni: aririka rookaero itheenkirira roojatzi raapatziyeeyarini, ari ñaaperoyerini Tajorentsi ikameethatzi, tema rirotaki Pinkatharipero. Okimiwitaka riyontaakiro eejatzi oriiwoki. Tema rirotaki rirori kankawenteririni tsikarika ikanteeyerini atziri.²⁴ Paerani tee piyoteeyawitarini, omaanta iroñaaka ñaaperoyakirini pikameethatzi. Aririka raapatziyari riraga iyoyawitaririni, tema eejatzi ñaaperoyeerini rirori ikameethatzi.

²⁵ Noyemijantzinkarite, eenitatsi nokoyiri nokamantemiri kaari piyoteeyawitani. Ro nokamanantemiri tee nokoyi pikantakaaperoty. Pamine, itheenkawitani riraga joriiyopaeni iroñaaka, omaanta ero roojatzi ikantatyaani. Aririka omonkaatakya raapatziyeeyari Tajorentsi paashinijatzitatsiri atziri, roojatzi omonkaatanteeya eejatzi raapatziyanteeyariri riraga Tajorentsi eejatzi joriiyopaeni.²⁶ Kyaaryo rawijakoeyeeni iinja, maawaeni irira. Tema paerani okantzini Iwaperite Tajorentsi: “Ikantzi Tajorentsi: ‘Ijoriiyotaki riraga owawijaakoeyeririni, raapatziyakaeyaarini isheninka rookakagaeyerini itheenkantzi.”²⁷ Nomonkaatero iinja maawaeni nokantzitakaririni ichariniiteni paerani: nowawijaakoeyeririni, ero napiiteero nokijantari kaari kameethatatsi ranteeyakirini”.

²⁸ Iroñaaka ikijeeyakirini, eejatzi itheenkawitani; rootaki iroñaaka rowawijaakoeyantakimirini Tajorentsi eeroka. Omaanta inintzitarini riraga itakaantakaworini joriiyopaeni, rootaki eejatzi iroñaaka inintaperoyantakaririni maawaeni.²⁹ Tee ramatawitantzi Tajorentsi: ero raapithateero oetarika ipaeyakaerini, ero rotsiparyaagaari riraga riyoyaakiri.³⁰ Paerani tee paapatziyarini Tajorentsi, omaanta iroñaaka itheenkawitani ikirini joriiyopaeni rirori, rootaki ikaminthagaeyantakimirini eeroka.³¹ Iroñaaka tee raapatziyari joriiyo, omaanta iinja raapatziyeeyaari eejatzi, ikimiteeyeemini eerori. Roojatzi ikaminthaanteeyariri Tajorentsi, ikimitakaanteeyeemini eerori ikaminthagaeyakimini iroñaaka.³² Ikantzi Tajorentsi: “Eeniro rantanipaeni maawaeni atziri, omaanta nokowaki noneshironkaeyerini maawaeni, nowawijaakoeyeririni”.

Riraga Paaworo ñaaperoteri Tajorentsi

³³ Tema osheki ikameethaperotaki. Eenitatsi riyotantari, osheki riyotzi. Tee amatziro ayotziro ikenkithashiryaari rirori, tee ayotayitziro rantayitziro.³⁴ Tema rootaki okantzini Iwaperite Tajorentsi: “¿Eenitatsima yotzirori ikenkithashiryaari Awinkatharite? ¿Eenitatsima yoteeriri ranantayitaworini oetarikapaeni?”³⁵ ¿Eenitatsima perini Tajorentsi oetarikapaeni ipantyaariri okaatzi ikoyiri? Tekatsi. Tema irira ipakae aaka maawaeni, oetarika”.³⁶ Naakiro, rirotaki irira wetsikirori maawaeni. Itajonkakiri maawaeni, ijeekawitakarini. Tema rirotaki ashiteyaririni maawaeni

jeekaeyatsirini. Thame iroñaaka maawaeni apinkathataperoyerini, akanteetaty-
eeyaani. Aritaki okantyaari.

Okaate rantayiterini aapatziyariri Jesoshi

12 Noyemijantzinkarite, tema osheki ikaminthaaperoeyakaeni Tajorentsi. Rootaki nokowakaaperotantakimiri eero pantashitawo eerori oetarikapaeni, inta panteniri irira okaatzi ikowakayimiri. Eenirowa pañi, kameetha pijeke riweshiryaaawentemiri: rootaki ikowakagaeyakiririni maawaeni aapatziyariri Jesoshi. ²Eero pikimiteeyarini theenkantatsiri, omaanta paashini pikenkithashiryaaagaeyapiinteni. Piyotaperotero ikowakaakimiri Tajorentsi: okameethaperotaki. Aririka pantapiintero iroka, monkaataka: iñaaperoeyemini Tajorentsi pikameethatzi.

Eero pikantakaaperota

³Ikantakina Tajorentsi: “Piyotagaeyerini oroomajatzi”, rootaki nokamananteeyimrorini iroka. Eero pikantakaaperota, eero piitashita panaakoeyakirini paashinipaeni pipinkatharitz. Pikenkithashireeyaani tsika pikantari, piyoteeyeni imatakaaperotakimirika Tajorentsi paapatziyakari Jesoshi. ⁴Pamine tsika akanteeyarini: eenitatsi oki aminantari, akempita akemantari, apaante añaawaetantari, ako oerikantari, aetzi anashitantari, maawaeni. ⁵Eejatzi akimiteeyakarini maawaeni aapatziyeyaririni Jesokirishito: akaateeyakini osheki, asheninkatawakagaeyakani. Omaanta inashitayitakani anteyakirini. ⁶Tema osheki ineshironkaeyakaeni maawaeni. Imatakagaeyakaeni antayitakironi oetarikapaeni, omaanta inashitayitakani. Eero aperawentawo antayiteroni. Aririka imatakaakimiro pikenkithatakayeri atziri, paapatziyaperotyaaari kameetha pikenkithatakaantyaariri irira. ⁷Aririka imatakaakimi petakotyaaari paashinipaeni, ari pantero petakotyaaari kameetha. Aririka imatakaakimi piyotaante, ari piyotaante kameetha. ⁸Aririka imatakaakimi piweshiryaaakayaari paashinipaeni, ari kameetha piweshiryaaakagaeyaarini. Eejatzi aririka ikantemi pipashitayaarini ashironkaenkari oetarikapaeni, pipaperoteri: eero pishampitsitzi. Aririka pamitakoteri paashinipaeni, eero piperatari, inta pishintsite pamitakoteri. Aririka pineshironkateri paashinipaeni, piweshireeeyeni.

⁹Pinintaperoyerini paashinipaeni kameetha, eero pikantashitari: “Nonintakimi”, omaanta pinintaperoteri. Eero poejokirota wo kaari kameethatayitatsini, omaanta pikowaperote pantayiteroni kameethaperotatsiri. ¹⁰Pinintaperotawakagaeyaani maawaeni: tema pikimitawakagaeyakani, paapatziyeyarini Jesoshi. Pikowaperoeyeni pipinkathatawakagaeyani paashinipaeni. ¹¹Eero piperata, omaanta pikowaperoeyeni pishintsite panteniri Awinkatharite maawaeni ikowakagaeyemirini. ¹²Piyoteeyakini imatakimiro Tajorentsi maawaeni ikantakimiri: iroñaaka piweshiryaaawentyaawo. Aririka opomeentsitzimotemi oetarikapaeni, pimaeritakotashitawo inta pikanteri Tajorentsi: “Pamitakotena”. Tema okameethatzi pikantyaani pamaneri Tajorentsi. ¹³Pipapiinteri piyemijantzinkarite koetyeemotari. Paakameethatapiinteri ninkarika areetemini.

¹⁴Pikanteri Tajorentsi ikamintheeyerini kijeeyakimirini, eero pipiyatari. ¹⁵Aririka ikimoshiryaanaki atziri, pitsipatanakyaari pikimoshiryaaperotanaki eerori. Aririka rowashiretya atziri, aritaki pitsipatanakyaari powashiretya piweshiryaaantanakya. ¹⁶Paakameethatawakagaeyaani maawaeni atziripaeni. Eero

pikantakaaperota inta paakameethateri owashironkaenkaripaeni pineshironkateri. Eero pikantzi: “Naaka yotzinkaripero”.

¹⁷ Aririka rantzimotemiro pisheninka kaari inimotzimi, eero pipiyatari. Kameetha pijeeki riyoteeyantemirini atziri pikameethataki. ¹⁸ Eero pipiyawaantetari paashinipaeni. Pikowaperoeyeni paakameethateeyerini paashinipaeni, maawaeni. ¹⁹ Noyemijantzinkarite, osheki nonintaperoeyakimini. Eero pipiyatari owashironkaawitemini. Rirokya Tajorentsi piyakowentemini. Tema paerani rojankinatakaantakironi Iwaperiteki, ikantakini: “Naaka piyawenteemini, naaka owashironkagaeyeririni. Tema naaka Piwinkatharite. ²⁰ Aririka ayeri kijakimiri itashe, piperi rowanawo roya. Aririka imiritaki irira, pipakoteri imiri. Pantakirorika iroka, roojatzikya ipashiwenantanakya, eerokya rapiiteero ikijeemi eejatzi”. ²¹ Eero pathaagawo kaari kameethatayitatsini antakayemiro oetarikapaeni, omaantakya pikaminthayeri paashinipaeni, poñaayeri kameethatayitatsirini.

Okameethatzi apinkathateeyerini pinkathariwenteeyerini

13 Pathaagakoperoeyaarini maawaeni jewatatsiripaeni: tema rirotaki Tajorentsi kowakaakiriri reewawenante. Eeromi ikowakaerimi, eeromachee reewawenantzimi. ² Riraga piyathatariri jewatatsiri, eejatzi ikimitakiri Tajorentsi, ipiyathatakari irira. Tema rirotaki kowakayiriri reewawenantzi. Iinja rowashironkagaeyerini maawaeni piyathateeyakaririni. ³ Riraga jeekatsiri kameetha tee ithaawantari pinkathari, intakya riraga antapiintzirori kaari kameethatatsi. Eerorika pikoyi pithaawantyaari pinkathari, pijeeki kameetha; pijeekirika kameetha, tekatsi ikantemi. ⁴ Kyaaryo, ikowakaakiri Tajorentsi ipinkathariwenante pijeekaeyantyaarini kameetha. Omaanta teerika okameethatzi pantayitzirini, ari pithaawantakyaari. Tee ratsipetashita ipinkathariwenantzi. Ikwakaakiri Tajorentsi rowashironkagaeyerini maawaeni antzirori kaari kameethatatsi. ⁵ Tee akoyi rowashironkagaeyeeni Tajorentsi, omaanta akowaki antero inimotziriri, rootaki okameethatantari apinkathateri pinkatharipaeni.

⁶ Rootaki eejatzi pipagaanantariri pinkatharipaeni piyorikite. Pipinatakiri ranantyaawori ikowakayiriri Tajorentsi: ipinkathariwenteeyakimini. ⁷ Pipinateeyerini maawaeni okaatzira pireewitakiriri: pipaeri koriki, impoeshito oetarikapaeni. Pikemijantaperoeyerini eejatzi pipinkathateeyerini.

Kameetha anintawakaaperoeyaani, maawaeni

⁸ Eero pireewitayitzirini atziri oetarikapaeni, inta pinintaperotawakagaeyaani. Aririka anintawakagaeyaani, amonkaatayiteroni rojankinatayitzirini Moeseeshi, maawaeni. ⁹ Ikaminaakini: “Eero piñaathatzimotawo piina paashini tsinani, eero piñaathatzimotari piimi paashini shirampari, eero powamaantzi, eero pikoshitzi, eero piñaawenatawo rashitayitarini paashini atziri”. Osheki eejatzi ikantakirini. Eejatzi ikantakini: “Pikimitaaga eeroka pikaminthaaga, eejatzi pikimiteeyirini paashinipaeni pikaminthagaeyerini, pinintaperoeyerini”. Aririka anteeyakironi iroka, tema amonkaatakiro maawaeni ikantakirini Moeseeshi. ¹⁰ Aririka anintashireperoteri paashini atziri, tekatsi akantya akijashireeri tema amonkaatakiro maawaeni ikantzirini Moeseeshi.

Eero ojamanitzi ipiyashitaate Awinkatharite

¹¹Eero ojamanitzi ipiyashiteeyeni Awinkatharite ragaeyantaateerini atsi-pateeyantyaaririni. Paerani aapatziyantakaririni, aetashiteeyawitakarini, ari oja-manitanaki ipiyanteeyari. Iroñaaka aamagaeyakarini, rootaki okameethatantari ajeeke kameetha. ¹²Aririka antapiintero kaari kameethatatsi, kimitaka ajeekaki tsiteniriki, amanantawori antayitzirini. Aririka ajeeki kameetha, kimitaka ajeekaki kitejiriki, tee apashiwentakaawo antayitzirini. Ari iroñaaka oshiyawitakawo rooteentsi okitejitee, tema rootzimateentsirika ipokae Awinkatharite eejatzi. Eero antapiintziro iroñaaka kaari kameethatayitatsini, inta okameethatzi ajeekaeyeni kameetha. ¹³Thame iroñaaka kameetha ajeekaeyeni. Eero antayiteeroni kaari kameethatayitatsini, eero ashinkiteeyaani, eero añaathatawo kaari ayi, eero oñaathatari kaari ayi, eero akijawakagaa, eero añaawenataperotzitari rowaagawo paashini atziri, ¹⁴eero antayitzironi kaari kameethatatsi akowayitzirini eejatzi ak-enkithashiryaayitzirini. Omaantakya thame akanteri Awinkatharite Jesokirishito ramitakoeyeni kameetha ajeekaeyantyaarini.

Okameethatzi raakameethatawakagaeyaani maawaeni atziri

14 Ikowakirika paashinipaeni aapatziyariri Jesoshi ikaateeyemini piñaap-eroeyerini Tajorentsi, ari paakameethateeyawakirini. Tekirarika riyota-perotayiteroni maawaeni ikowakagaeyakaerini Awinkatharite, omaanta eero pipiyawaantetakotari okaatzi riyotawitari rirori. ²Noshiyakaawentemiro. Eenitatsi kantatsiri okameethatzi owaeyaari iitarikapaeni: iwatha, shinki, chochokipaeni, maawaeni. Omaanta eenitatsi paashini kaari yotaperotatsi: iitawitachari tee okameethatzi oyaari iwatha. ³Pametari eeroka powapiintari iwatha, eero pimanin-taneentziri riraga kaari owari. Eejatzi, teerika powapiintyaari iwatha, eero pikantzi: “Tee ikameethatzi riraga owariri iwatha”. Tema riroteeyakini itomipaeni Tajorentsi, iñaaperoeyakirini rirori ikameethatzi. ⁴Tema rirotaki Tajorentsi Iwinkatharite. ¿Okameethatzima pikante eerori: “Tee ikameethatzi rirori, tee raapatziyaperotari Iwinkatharite”? Tema Tajorentsi kantawenterini rirori okameethatzirika rantayitakirini, eejatzi ramitakoteri rantayitakironi kameethatayitatsirini. ⁵Eejatzi eenitatsi paashini kantayitatsirini: “Tee omonkaatawakagaeyani kitejiripaeni, inashitakagaeyawoni apanipaeni kitejiri añaaperotaperotantyaariri Tajorentsi”. Irira paashini ikantzi: “Okameethateeyini maawaeni kitejiripaeni añaaperotantyaariri, tee inashitayitani”. Ari okameethatzi piyoteeyeni oetarika pikoyiri eerori, omaanta eero pikantawakaawentawo kitejiripaeni. ⁶Riraga kantatsiri: “Ninashitakagaawo apanipaeni kitejiri noñaaperotantaariri”, tema ikowaki ipinkathateri Awinkatharite. ¿Litaka athañaakotantyaariri? Riraga paashini, rowari iwatha, ipaasonkitziri Awinkatharite, eejatzi ipinkathatzi. ¿Litaka athañaakotantyaariri? Eejatzi riraga kaari owari iwatha, ipaasonkitziri Awinkatharite eejatzi ipinkathatzi rirori. Tema eejatzi okameethatzi.

⁷Tee ajeekawaetashita apaniroeni aaka iroñaaka anantyaawori akowayitzirini. Eero akantashita oetarika antayiterini iroñaaka, eejatzi tsikarika okaate akamantyaari. ⁸Iroñaaka añeeyatyeeni aari, kameetha apinkathateeyirini Awinkatharite, anteniri rirori maawaeni ikowakagaeyakaerini. Rirotaki kowakagaeroni tsikarika okaate akame, omaanta akantatyeyaani apinkathateeyirini.

Ikantani ipinkathariwenteyirini añaatsiri eejatzi kamaentsiri, maawaeni. ⁹ Ikowaki Jesokirishito ipinkathariwenteyirini añaatsiripaeni eejatzi kamatsiripaeni, rootaki ikamantakari eejatzi ipiriinantaari. ¹⁰ ¿Litaka pikantakotantakariri piyemijantzinkarite: “Tee ikameethatzi”? ¿Litaka pikiñaanikowenantayitakaririni? Eero pipeyakotziro iroka: iinja añaageririka Tajorentsi, roojatzi ijeekanaki Jesokirishito iwinkatharimentoki ikananteeri okameethatzirika anteyyakirini aari. ¹¹ Iroka ikantzi Awinkatharite Iwaperiteki: “Nokantani nañaaperotzi naaka, kyaaryootaki iroka nokamantemiri. Iinja rotziwerowashiteeyenani maawaeni atziri ipinkathateeyenani. Ikanteeyenani: ‘Eeroka Tajorentsipero’”. ¹² Kyaaryo, añaageeyerini eejatzi, ari akamanteeyerini maawaeni okaatzika antayitakarini jaka kipatsiki, roojatzi ikantakoeyantakarini okameethatzirika antayitakarini.

Kyaaryoowa, pantakaerikari piyemijantzinkarite kaari kameethatzi

¹³ Ari iroñaaka tee okameethatzi akantakotantariri ayemijantzinkarite oetarika, akante: “Tee okameethatzi rantayitzirini rirori”. Kyaaryoowa, pipakaakaerikarira raapatziyari Jesoshi. ¹⁴ Riyotaakina Awinkatharite Jesoshi, rootaki niyotantakari okameethataki maawaeni rowaetayitarini. Okameethatzi oyaari iwatha. Omaanta riraga itashitachari: “Tee okameethatzi oyaari iwatha”, ari okameethataki eero rowantari rirori; rooma tee okameethatzimotziri aririka rowakyaari rirori. ¹⁵ Eejatzi eerori, aririka poyimotyaari piyemijantzinkarite ipinkakirira rirori, aritaki powashiretakaakyaari: tee okameethatzi. Aritaki pikenkithashiryakaanakyaari, tee pinintaperotziri. Tema ikamawentakiri Jesokirishito rirori, iroñaaka eero pitheenkakaeri. ¹⁶ Piiteeyawitani okameethatayitakini pantayitakarini, omaanta kyaaryoowa, ikantzimawentzimirokari paashinipaeni. ¹⁷ Aririka apinkathatakiri Tajorentsi, eero akenkithashiryayitziro ni owayitarini eejatzi irayitzirini; omaanta akemijantaperotero Ishire Tajorentsi akameethatantyaari, ajeekantyaari kameetha, akimoshirewenteyantyaaworini rowaga Ishire. ¹⁸ Aririka kameetha akemijantaperotakiro, ari kameetha antawaeteniri Jesokirishito. Roojatzi iñaaperoyeeni Tajorentsi eejatzi maawaeni atziripaeni akameethatzi.

¹⁹ Thame iroñaaka aakameethateeyerini ayemijantzinkarite, maawaeni; eejatzi ikimitee rirori, raakameethateeyeeni. Eejatzi ayotaawakagaeyaani kameetha aapatziyaperoyantyaaririni. ²⁰ Piyoterika ari pookakaakiri atziri raapatziyari Jesoshi tema poyimotakari iwatha, okameethatzi eero poyimotari iwatha. Kyaaryo okameethatzi oyaari iitarikapaeni, omaanta tee okameethatzi ookakayeri atziri raapatziyari Jesoshi. ²¹ Tee okameethatzi pantero oetarikapaeni pookakaantyaariri atziri raapatziyakari Jesoshi: eero powashitari iwatha, eero pirashitawo pyaarentsi eejatzi kepishaari, oetarikapaeni, maawaeni. ²² Aririka piyotaki ishinetakimiro Tajorentsi oetarikapaeni, eero pikantakowenanteeyarini riraga kaari ametawo, eero pikantawakaawentawo. Aririka piyotaperotaki okameethataki pantayitakarini, tema ari pikimoshiryaperotanaki. ²³ Omaanta piiterika tee okameethatzi oetarikapaeni rantayitzirini piyemijantzinkarite, eero pantashitawo eerori, otzimikari pantani. Teerika piyotzi ikowakaakimiro Tajorentsi pantero, tee okameethatzi pantashityaawo.

**Pikenkithashiryaaakotyaari piyemijantzinkarite, eero
pikenkithashiryaaakotashita apaniroeni eeroka**

15 Ñaakiro, aririka aapatziyaperotakyaari Jesoshi eejatzi ayoteeyakini okameethatayitakini iroka nokenkithatakotakiri, omaanta okameethatzi akenkithashiryaaakoeyaarini riraga kaari shintsishireperotatsini, tekira riyoperotzironi kameetha Iwaperite Tajorentsi. Eero antashitawo akowakaayitarini aari, ² omaanta akenkithashiryaaakoeyerini ayemijantzinkarite, ikimoshireeyantyaarini riroripaeni. Eejatzi amitakoeyerini riyoperotantyaari, raapatziyaperotantyaari. ³ Tema eejatzi riraga Jesokirishito, tee rantashitawo ikowakari irira. Tema rojankinatakotzitakani paerani: “Riraga Jesokirishito ikantziri Iriri: ‘Ikijeeyakinani maawaeni kijeeyakimirini eerori’”. ⁴ Rowaga Ishire Tajorentsi ojankinatakaakiri paejatziiteni ayoteeyantyaaworini kameethatayitatsirini antayiterini, eshiwenantyaawori pomeentsizimoyiterini oetarikapaeni, aweshiryaaawentyaariri Tajorentsi, eejatzi ayotaperotantyaari iinja ajeeke kameetha janta inampiki. ⁵ Nokowaki Tajorentsi ramitakotapiinteeyakaeni eshiwenantakawori akemaatsitayitakarini oetarikapaeni, eejatzi riweshiryaaakagaeyakaeni. Nokowaki iroñaaka ramitakoeyemini paakameethatawakagaeyaani. Rootaki ikowakagaeyakimirini Jesokirishito eejatzi. ⁶ Tema amonkaatawakagaeyakyaani akanteeyeni: “Tema ikameethataki Pawa Tajorentsi eejatzi Awinkatharite Jesokirishito”. ⁷ Tema raakameethateeyakaeni irira. Iroñaaka pikimiteeyaarini, paakameethatawakagaeyaani maawaeni, iñaaperoyantyaaririni atziri Tajorentsi ikameethatzi.

⁸ Paerani ipokantakari Jesokirishito jaka kipatsiki, retakoeyakarini ijoriy-otzinkaritepaeni riyoteeyantakarini tee ramatawiteeyirini Tajorentsi. Eejatzi riyotakagaeyakirini imonkaateeyeroni maawaeni ikantakiririni ichariniiteni paerani. ⁹ Eejatzi ikowakaakiri riyoteeyeni paashinijatzitatsiri atziri ineshironkaeyakirini, ikanantyaari rirori: “Tema ikameethataki Tajorentsi”. Rootaki okantzirini Iwaperite Tajorentsi: “Nokamanteeyerini paashinijatzitatsiri atziri: ‘Ikameethataki Tajorentsi, thame omampaawenteeyaarini’”. ¹⁰ Eenitatsi paashini Iwaperite Tajorentsi kantatsiri: “Tee eeroka naawita joriyyo, omaanta pikaateeyerini rirori piweshiryaaawenteeyaarini Tajorentsi”. ¹¹ Paashini eejatzi rojankinataki, okantzi: “Maawaeni kaari joriyyotatsi ikanteeyeni: ‘Tema ikameethatzi Tajorentsi’. Piñaaperoyeerini maawaeni”. ¹² Eejatzi riraga Iseeyashi rojankinatzi: “Itzimini icharineeteni Isayii, ipoke ipinkathariwenteeyerini paashinijatzitatsiri atziri, riyoteeyakini rowawijaakoeyerini”. ¹³ Tema ayoteeyakini imonkaateeni Tajorentsi maawaeni ikantakaeri. Pameenteeyakarini, rootaki nokowantakari roemoshirenkaeyemini, kameetha ijeekakagaeyemini. Roojatzi otajonkawenteeyemini Ishire Tajorentsi piyotaperotantyaari eero ramatawitzimi Tajorentsi, ithotyaaakimiro maawaeni ikantakimiri.

Osheki ikowaki Paaworo ikenkithate

¹⁴ Iroñaaka, noyemijantzinkarite, niyotaki pikameethateeyakini, eejatzi piyoperoyakironi iñaani Tajorentsi pimateeyantakaworini piyotaawakagaeyakawoni. ¹⁵ Iroñaaka osheki nojankinateeyakimironi, nokenkithashiretakaakimiro maawaeni iroka eero pipeyakotantawo. Kyaaryo, ineshironkatakina Tajorentsi, ¹⁶ rootaki rotyaanantakinari nokenkithatakagaeyerini riraga kaari joriyyotatsi. Nokaman-

teeyakirini atziri tsika ikanta Jesokirishito rowawijaakoeyantakaerini. Roojatzi owameethaperoeyakirini Ishire Tajorentsi maawaeni raapatziyari Jesoshi, roojatzi raakameethateeyakirini Tajorentsi. ¹⁷ Rootaki niweshiryaawenantakimiri: riyoyaakina Jesokirishito nokamanteeyakimini tsika ikanta Tajorentsi. ¹⁸ Eero nokenkithatakotashitayitawoni oetarikapaeni, apatzirokya nokenkithatakotero imatakaakinari. Riraga paashinijatzitatsiri atziri iñeeyakinani, eejatzi ikemaeyakinani, rootaki raapatziyantayitaaririni Jesokirishito. ¹⁹ Otajonkakaakina Ishire Tajorentsi, nomatayitantaworini oetarikapaeni kaari iñaapiintzi atziripaeni.

Ari nokenkithatakagaeyakirini atziripaeni janta, nitanakawo nokinanaki Jerojareeki, tema nothotyaanakiro maawaeni nampitsikipaeni roojatzi nareetantaka janta Iriiriyaki. Nokamanteeyakirini tsika ikanta Jesokirishito rowawijaakotantzi. ²⁰ Nokowaperotaki nokenkithatakagaeyerini riraga kaari iyotakoeyiririni irira. Tee nokoyi napiitakotapaeri naari tsikarika paashini atziri ikenkithatakotakiri. ²¹ Tema okantzi Iwaperite Tajorentsi: “Ikemero riraga kaari kemakowitawori; riyoteeri riraga kaari yotawitariri”. ²² Ari osheki nokenkithatakagaeyakirini kaari yotatsi, rootaki kaari nareetanta piжекira eeroni. ²³ Omaanta nothotyaagaeyakironi nampitsi jaka, nokenkithatakagaeyakirini jeekayitatsirini, eejatzi osheki ojarentsi nokowawita noñeemimi, ²⁴ rootaki niyaatantyaari iinja pinampiki. Tsikarika okaate nojeekimoeyanakimini roojatzi nawijantanakya janta Eshipaanaiki. Nokowaki eejatzi pamitakotena nowaaganakya janta.

²⁵ Omaanta nitapaentyaawoota niyaatapaente Jerojareeki, nagaeyanakinirini ayemijantzinkarite ²⁶ iyorikite ipakaantziriri riraga masherooniyajatzi eejatzi riraga akaayajatzi. Ipiyoteeyiniririni ashironkaenkari koriki. ²⁷ Aritaki ikowakaakawo ineshironkaeyerini jorriyopaeni janta Jerojareeki. Tee isheninkawitari, omaanta tema riroteeyakini itakariri ikamanteeyakirini tsika ikantyaari rawijakotan-teeyaarini. Ikanteeyini: “Tema rirotaki aapatziyakagaeyakaerini jorriyopaeni, rootaki okameethatantari iroñaaka akaminthagaeyerini rirori. Apaeyerini koriki ramananantyaawori koetyeemotakariri”. ²⁸ Aririka nopapaakiri koriki ipiyoteeyiniririni, ari niyaate pinampiki. Roojatzi nowaaganeeya, roojatzi Eshipaanaiki. ²⁹ Niyotaki aririka nareetapaakimi nokenkithatakaapaakimi piweshiryaawentaperotantyaariri Jesokirishito.

³⁰ Iroñaaka, noyemijantzinkarite, tema akimitawakagaeyakani aapatziyakari Awinkatharite Jesokirishito, eejatzi iyotagaeyakaeni Ishire Tajorentsi anintaperotawakagaeyakani. Nokowaki iroñaaka pamaneri Tajorentsi pikanteeyerini ramitakotena, ³¹ eero raantana riraga theenkantatsiri janta Joreeyaki. Eejatzi pikanteri riyotagaeyerini riraga jerojareejatzi ikimoshirewanantyaariri koriki ipakaantziriri iyemijantzinkarite. ³² Roojatzi aririka ikowakayena Tajorentsi, nareeteeyapaakimini, osheki nokimoshiretapaaki. Eejatzi osheki oemoshirenkawakagaeyaani maawaeni. ³³ Tema ijeekakagaeyakaeni kameetha Tajorentsi, maawaeni. Nokowaki kijokiro rowaeyanakimini. Aritaki okantyaari.

Riwethateeyarini oroomajatzi

16 Iroñaaka nokamantemi: iinja iyaatashitemi oñeemi ayemijantzinkawote Jeewera. Opoñaaka Shinkereeyaki, osheki etakoeyakarini aapatziyariri Jesoshi janta. ² Nokoyi paakameethateeyawakironi, tema rootaki aapatziyariri Awinkatharite. Petakoeyaawoni, pipayitawakironi maawaeni koetyeemotya-

worini. Tema etakoeyakarini osheki ayemijantzinkarite; eejatzi naari, etakotapi-intakina. ³Niwethatawo Pirishiira eejatzi riraga Akiirishi. Osheki ramitakoeyakinani rirori nantawaeteeyinirini Jesokirishito. ⁴Paerani rooteentsi rowamagaetename, omaanta owawijaakotakina Pirishiira eejatzi riraga Akiirishi. Owawijaakotantakinari, rooteentsi rowamagaeteromi roori, eejatzi oemi. Osheki nopaasonki-teeyakironi: naari eejatzi maawaeni ayemijantzinkarite jaga, riraga kaari jori-iyoteeyatsini. ⁵Niwethateeyarini maawaeni aapatziyariri Jesoshi piyotapiinteey-acharini jaga opankoki. Niwethatari eejatzi Epeneeto, nonintaperotakiri rirori. Paerani nokenkithatakaantakariri riraga aashiyajatzi, rirotaki jewateentsiri raapatziyanakari Jesokirishito.

⁶Niwethatawo Mariiya, tema osheki etakoperoeyakimini roori. ⁷Niwethateeyarini notsipaminthari Antorooniko eejatzi Jooniyashi. Paerani notsipateeyakarini romonkyaagaetakina omonkyaagementotsiki. Osheki iñaaperoeyakirini riraga rotyaantanewopaeni Jesokirishito. Reewateeyakinani naari, raapatziyaperotakari Jesoshi paerani. ⁸Niwethatari Ampiiiyashi, raapatziyakari riraga Awinkatharite, osheki nonintaperotakiri rirori. ⁹Niwethatari Orowaano, osheki ikaateeyakinani nokenkithatakotakiri riraga Jesokirishito. Eejatzi rirori Eshitaakishi, niwethatari; osheki nonintaperotakiri. ¹⁰Eejatzi niwethatari Apereeshi; riraga Jesokirishito osheki iñaaperotakiri ikameethatzi, tema osheki ikemaatsitawentziniri. Niwethatari Arishi-tooworo, eejatzi maawaeni jeekatsiri ipankoki. ¹¹Niwethatari nojoriiyotzinkarite Erooriyo. Niwethateeyarini riraga aapatziyariri Awinkatharite riraga jeekatsiri ipankoki rashi Narishiisho.

¹²Niwethateeyawoni Terijeena, eejatzi Terijoosha, tema roojatzi antawaet-ziniriri Awinkatharite. Eejatzi okimitaka Peereshira, niwethatawo. Osheki nonintaperotakiro. ¹³Niwethatari Roojo, riraga aapatziyaririroña Awinkatharite. Eejatzi niwethatawo riniro, osheki etakotakina nokimitakaantakawo ro nana. ¹⁴Niwethateeyarini Ashiinkirito, Jerekoonte, Reemashi, Patoroowashi, Eeremeshi, eejatzi maawaeni ayemijantzinkarite tsipateeyaririni. ¹⁵Eejatzi niwethateeyarini Jirooroko, Joorya, Neeryo, eejatzi ritsiro, rowaga Oriimpashi, eejatzi maawaeni aapatziyeyaririni Jesoshi tsipateeyaririni, maawaeni. ¹⁶Piwethatawakaya, paakameethaperotawakagaeyani. Riwehateeyimini maawaeni aapatziyeyaririni Jesokirishito jeekatsiri paashinikipaeni nampitsi.

¹⁷Iroñaaka nokantemi, noyemijantzinkarite: piyoteeyerini riraga iyotagaeyiririni ayemijantzinkarite ikantawakagaeyani, eejatzi piyoteeyerini antakayiriri kaari kameethatatsi, eejatzi kantzimiri: “Tee okameethatzi paapatziyawo iroka riyotagaeyakimirini”. Ero pitsipateeyarini, ero poyateeyirini. ¹⁸Tee rantziniri rirori ikowakagaeyawitaririni Awinkatharite Jesokirishito, omaanta rantashiteeyawoni ikowayitzirini rirori. Kameetha iñaawaetawita, omaanta ikowaki ramatawiteeyerini kaari tzimatsini riyotantari.

¹⁹Riyoteeyakimini atziri pikemijantaperotakiri Awinkatharite, rootaki niweshiryaawenantakimiri. Omaanta nokowaki piyotaperoyeni pantero maawaeni kameethatayitatsirini; omaanta roori kaari kameethatatsi, ero pantaneentziro eechonkiini. ²⁰Tema Tajorentsi jeekakagaeyimirini kameetha. Ero ojamanitzi ranaakotaperoteri Jatanaashi ero rantakaanteemiro eejatzi kaari kameethatatsi. Nokowaki iroñaaka ineshironkaeyemini Awinkatharite Jesokirishito. ²¹Riwethateeyimini Temoteeyo; itsipatakina nantawaeteeyinirini Jesoshi. Eejatzi riwethateey-

imini notsipaminthari Rooshiyo, Jasoo, eejatzi Soshiipatere. ²²Naaka Teereshiyo jankinatziniriri Paaworo iroka. Eejatzi naari, aapatziyariri Awinkatharite. Niwethateeyimini naari. ²³Eejatzi riwethateeyakimini rirori Kaayo. Nojeekimotziri jaka ipankoki. Eejatzi ipokapiintzi aapatziyariripaeni Jesoshi jaka ipankoki, osheki raakameethateeyakinani, ineshironkaeyakinani. Riwethateeyimini Eraashito, riraga kempoyeeyiniririni iyorikite jeekatsiri jaka. Eejatzi riwethateeyimini ayemijantzinkarite iitachari Kowaarito. ²⁴Nokoyiri Awinkatharite Jesokirishito ineshironkateeyimini maawaeni eeroka. Aritaki okantya.

Ikaatakiro rojankinari

²⁵Thame iroñaaka apinkathateeyerini Tajorentsi. Rirotaki matakaakimiri pikemijantaperotantakariri, aririka ameentaperoeyakyaawoni iroka nokenkithatakotakimiri Jesokirishito. Paeraniperoroña tee riyoteeyini riraga itakaantaworini ari ipokaki rirori rowawijaakoeyeeni. Tee ikamantzirini Tajorentsi, ²⁶omaanta iroñaaka riyotakagaeyakaeni. Rojankinatakaakirini riraga kamanantayitzirorini iñaani paerani, eejatzi iroñaaka rotyaanteeyakinani naari nokamanteeyakirini maawaeni atziripaeni: “Okameethatzi paapatziyeyyarini Tajorentsi”. Tema okameethatzi aapatziyaperotyaaari rirori, tee ikamanitzi irira, ikantatyaani rañi. ²⁷Osheki riyoperotziroña apaniroeni rirori. Thame, maawaeni aapatziyeyyarini Jesokirishito, akanteeyeni: “Tema ikameethaperotaki Tajorentsi”. Aritaki okantyaani.

Naaka ojankinatzimirori:

Paaworo

RITAKAWO PAAWORO ROJANKINATEEYAKINIRINI KORINTOJATZI

1¹⁻² Nokoyi niwethateeyimini eerokapaeni, noyemijantzinkarite janta Korintoki, tsikarika pikanta piyeeki. Naaka Paaworo jankinateeyimirrorini iroka. Tema riyoyaakina Tajorentsi, rootaki rotyaanantakinari Jesokirishito, ikowakaakina nokenkithatakoteri. Notsipatari jaka Jooshiteneshi nojankinateeyimironi maawaeni aapatziyeyaririni Jesoshi jaga. Paapatziyakari rirori, rootaki rowameethateeyantakimirini; iroñaaka pisheninkatakari Tajorentsi. Pikimateeyakarini maawaeni ameenteeyakaririni Awinkatharite, rootaki rowawijaakotantakariri. Tema iroñaaka asheninkateeyakarini maawaeni aapatziyeyaririni rirori tsikarika ijeekaeeyini.³ Nokowaki ineshironkaeyemini Pawa Tajorentsi, eejatzi nokowaki kameetha ijeekakagaeyemini. Eejatzi ikimateeyemini riraga Awinkatharite Jesokirishito.

Riweshiryaaawenteeyarini Paaworo korintojatzi

⁴ Paapatziyakari Jesokirishito, rootaki ineshironkaeyantakimirini Tajorentsi, rootaki iroñaaka nokanantariri: “Ariwee, pimatakagaeyakirini korintojatzi”.⁵ Osheki itajonkakowenteeyakimini rirori, kameetha ijeekakagaeyakimini, riyotakaaperoeyakimironi oetarikapaeni ikowakagaeyakimirini. Eejatzi imatakaakimiro piyotagaeyakirini paashinipaeni atziri tsika ikantya rirori rawijakotanteeyaari.⁶ Tema monkaataka nokanteeyakimirini paerani: kyaaryo ranteeyakimironi Jesokirishito maawaeni.⁷ Tema rirotaiki Awinkatharite: paamagaeyaari roojatzi ipokanteeya. Tema itajonkakowentakimi pimatantakawori pantziniri oetarika ikowakagaeyakimirini, tekatsi koetyeemotemini eejatzi.⁸ Ikanteetatyeeyaani ramitakatemi eekiro piyaatatye pameentyaari rirori kijokiro poyeri; roojatzi, aririka ipokae, iñaaperoeyapaemini pikameethatzi. Eero ikijawentapaemiro pantayitawitarini.⁹ Eero ramatawiteeyimini Tajorentsi, aritaki imatakimiro okaatzi ikashiyakaakimiri. Tema eeroka riyoyagaeyakimini pikempiyaminthatantyaariri Itomi Awinkatharite Jesokirishito.

Ikantziri: “Pinintaperotawakagaeya”

¹⁰ Noyemijantzinkarite, tema apinkathateeyirini Awinkatharite Jesokirishito. Rootaki iroñaaka nokantakowenteeyantzimirini kameetha inimoeyakimini maawaeni, eerokya pikenkithashiryaaantawo oetarikapaeni. Pikempiyaminthatawakagaeyani, eero pikantawakaaawenteeyawoni oetarikapaeni.¹¹ Rootaki nokanantzimiri iroka, tema ikamantapaakina okaateeyinira Koroe osheki pipiyapiyawaantetawakagaeyanakani.¹² Eenitatsi kantashitacharipaeni: “Naapatziyari naari Paaworo”. Eenitatsi paashini kantashitacharipaeni: “Riro naapatziyari Apooro”. Paashini kantashitacharipaeni ikantzi: “Riro naapatziyari Sheejashi”.[†] Paashini kantashitacharipaeni eejatzi ikantzi: “Naaka apatziro naapatziyari Jesokirishito”. Rootaki nokanantzimiri: “Eero pipiyawaantetawakagaeyani”.¹³ ¿Itsiparyaakama Jesokirishito? Tee, rirotaiki apaani. ¿Nokentakotawentakimima naaka? ¿Pikaawoshitakotakinama naaka?

[†]1:12 Sheejashi rootaki inashita iwaero Peetero.

Teewee. ¹⁴ Iroñaaka nopaasonkitziri Tajorentsi tee nokaawoshitakoteeyimirini Tajorentsi. Inta apatziro nokaawoshitakotakiri Tajorentsi Kiriishipo, eejatzi Kaayo. ¹⁵ Tekatsi kantashitachani: “Pikaawoshitakotakari Paaworo”. ¹⁶ Eejatzi nokaawoshitakotakiri Tajorentsi riraga Eshiteejana, eejatzi ikaateeyinira. Tee nokenkithashireeyari paashini nokaawoshitakotakiririka Tajorentsi.

Jesokirishito rivotaki iyothanitatsiri eejatzi itajorenka Tajorentsi

¹⁷ Tee rootaki rotyaanantenari Jesokirishito nokaawoshitakotanteri Tajorentsi, intakya rotyaanantanari nokamantakotziro kameethatatsiri. Nokamanantzirika, tee nokantakaaperothatakayaawomi noñaani. Nokantakaaperothatakayaawomi, eero okameethatzimi. Piitakaashiiyanikari ikowakaakimi Tajorentsi piyoteeyeni osheki pawijakotanteeyari. Omaanta rivotaki Jesokirishito kamawenteeyakaerini koroshiki, rootaki rowawijaakoeyantakaerini: rootaki iroka nokowakiri niyotakagaeyemini. ¹⁸ Aririka akamantawityaari riraga jatatsini paamariki kaari tsiwakanitatsini: “Ikamawentakimi Rotyaantanewo Tajorentsi koroshiki, ikowawita rowawijaakoeyeminimi”, tema ishirontawenteeyakaeni. Omaanta aaka, awijakoeyakaeni, ayoteeyakironi iroka iñaani rootaki itajorenka Tajorentsi omatantawori owawijaakoeyakaeni. ¹⁹ Aritaki rojankinateetzini: “Ikantzi Tajorentsi: ‘Nothonkiteeri riyotantawitari riraga yotayitawitacharini. Nopeyapithateeri kenkithashiryawitachari okaatzi ikenkithashiryawitari’”.

²⁰ ¿Tsika ikantyaaka iroñaaka yotzinkari? ¿Tsika ikantyaaka iroñaaka iyotaantzirori Iwaperite Tajorentsi? ¿Tsika ikantyaaka eejatzi riraga yotaawakaachari? Tema itheenkakiro Tajorentsi maawaeni riyoteeyawitarini atziripaeni. ²¹ Tema irira yotawitachari tee riyoteeyirini Tajorentsi. Omaanta irira riyotanetzi, rootaki ikowantari rowawijaakoeyerini maawaeni aapatziyawori okaatzi nokamanteeyakiririni: riraga ameenteeyakaririni. Omaanta riraga theenkantatsiri ishirontawentashitakina okaatzi nokamantawitakariri. ²² Tema ikowaki joriiyopaeni atajonkeniri oetarikapaeni riyotantyaari itsipatakae Tajorentsi. Riraga kireeshiyajatzi ikowaki riyotaashitawakaapiintyaawo oetarikapaeni. ²³ Omaanta nokamantziri atziri: “Ikamawentakae Jesokirishito koroshiki rowawijaakoeyantakaerini”, rootaki ikijantakinari joriiyo. Omaanta irira kaari joriiyotatsi, ishirontawenteeyakawoni okaatzi nokamantziriri. ²⁴ Omaanta ijeeki riyoyagaeyakirini Tajorentsi rowawijaakoteri: joriiyo, eejatzi kaari joriiyotatsi. Riyotakagaeyakirini rirori eenitatsi itajorenka Jesokirishito, rowawijaakotantyaariri. Eejatzi eenitatsi iyothanetaantsi riyotakaakae okaatzi ikowakaakaeri Iriri. ²⁵ ¿Iitaka itheenkayantaririni atziri Tajorentsi? Tema irira anaakoperotantatsiri riyotzi. Tema rirojatzi anaakoperotantatsiri ishintsitzi. Tee añiiri atziri kimityaarini.

²⁶ Pikenkithashireeyakya, noyemijantzinkaritepaeni, tsika pikanteeyawitarini ikaemanteeyakimirini Tajorentsi. Osheki itheenkayakimini patzirizinkarite, ikan-teeyini: “Tee riyotzi aapatziyariri Jesoshi”. Kyaaryo, tee peewawenteeyirini, eejatzi tee pashaaganta, rootaki itheenkayantzimirini. ²⁷ Ishirontawenteeyawitakimini atziri, tee iñaaperoeyawitzimini, tema ikenkithashiryakotawitakimi tee piyotzi, omaanta riyoyaakimi Tajorentsi rowawijaakoeyemini. Riyotakaaperoeyemi, ipey-eeyemini jewawenantatsini. Roojatzikya ipashiwenanteeyanakyaani shirontawenteeyawitzimirini, thenkaeyawitzimirini. ²⁸ Riyoyaaperotakiri Tajorentsi riraga

kaari jewatatsiri, riraga pinkimayitawitaririni atziri, riraga theenkapiintawitariri: irira reentsitetaperoeyarini rirori. Omaantakya riraga jewawenantawitachari eejatzi yoteeyawitacharini rowashironkagaeyirini.²⁹ Iroñaaka tekatsi ikantya atziri ikan-takaaperotzimotyaari Tajorentsi.³⁰ Paapatziyakari Jesokirishito, rootaki rowaña-gaeyantakimirini Tajorentsi, ijeekakagaeyemini inampiki. Tema rirotaki Jesoshi riy-otakagaeyakaeni, owameethateeyakaerini, rinashitakaakae amatantyaari ashiper-otyaari rirori, owawijaakoeyakaerini.³¹ Tema aritaki rojankinateetzironi: “Eero akantakaaperota aaka, omaantakya añaaperoteri Awinkatharite ikameethaperotzi”.

Tsika ikanta Paaworo ikenkithatakaantapiintzi

2 Eejatzi naaka, nareetantapaakimiri, noyemijantzinkarite, nokenkithatako-tapaakiri Tajorentsi. Tee nokantakaaperothatapaakawo noñaani, tee niy-otaashitayitapaemironi niyotayitzirini naaka; apatziro niyotaapaemiro ikantziri rirori.² Eenironi notsipatzimi apatziro nokowaki nokenkithatakotapaakiri Je-sokirishito, ikamawenteeyakaeni koroshiki. Tekatsi paashini nokenkithatakote.³ Nopashiwentashiryaaawitapaaka, nothaawashiryaaawitapaaka, okimityaami noki-nakashiryaaashityaawomi. Nokenkithashiryaaakotakawo, aamashitya eero nomatziro kameetha naapatziyakaakimiri Jesoshi eerokapaeni.⁴ Pamine, nokenkithatakaa-paakimi eejatzi nokamantapaakimiro iñaani Tajorentsi, omaanta tee niyotaashita-paemiro niyotayitzirini naari. Iyotaakaaperotakimi Ishire Tajorentsi kyaary-ootaki ini, eejatzi itajonkakowenteeyakimini piyotantawori kyaaryo niyotaakimiri.⁵ Rowaga riyotagaeyawitzimirini atziri, tekatsi okantya owawijaakoteeyemini, omaanta itajonkakowentakimi Tajorentsi pawijakoeyantakarini.

⁶ Aririka niyotaapiintziri aapatziyaperotariri Jesoshi riraga yoperotzirori iñaani Tajorentsi, kyaaryo nothotyaakiniri irira niyotaaperoeyirini, niyotaki ikemawakiro nokantakiriri. Omaanta tee niyotaashitari riyotayitzirini atziripaeni riraga kaari aapatziyariri Jesoshi eejatzi iwinkatharitepaeni. Eero owawijaakoeyirini roori riyotaawakaashitayitarini oetarika riyotashitari riroripaeni.⁷ Omaantakya no-kenkithatakotziro riyotayitzirini Tajorentsi. Paerani imanawitakawo, tee ay-oteeyawitawoni. Paeraniperoroña, tekirani riwetsikironi oetarikapaeni, ikantzi-tani: “Nojeekakagaeyerini kameetha jaka nonampiki maawaeni riraga pinkathap-eroeyenarini paata”.⁸ Tee riyoteeyironi paerani riraga jewatatsiri. Aririkami riy-oteeyakironimi, eeromi ikentakotakaantzirimi Awinkatharite, riraga kameethaper-otatsiri.⁹ Rootaki rojankinatanteetakawori: “Eeniro riwetsikakiri Tajorentsi kaari iñaayitzini atziri, tee ikemakotziro, tee ikenkithashiri-ro. Omaanta riwetsikini-ri maawaeni nintaperotziriri ijeekantyaari kameetha”.

¹⁰ Omaantakya riyotakagaeyakaerini Tajorentsi aaka, tema rootaki owaa-gakaerori Ishire. Iyotaaperoeyakaeroni maawaeni, tema othotyaakironi maawaeni ikenkithashiryaaakiri rirori.¹¹ ¿Ninkama yotzirori ikenkithashiryaaari atziritzinkari? Tema apatziro riyotziro rirori. Eejatzi okimitaka, tekatsi yoteroni ikenkithashiryaaari Tajorentsi: apatziro iyotzi Ishire roori.¹² Pamine, tee akemijantashitayitawoni riy-otayitzirini atziripaeni, inta akemijantakiro Ishire Tajorentsi. Rootaki ayotantaka-chori ikowaki Tajorentsi ineshironkateeyeeni, ijeekakagaeyeeni kameetha.¹³ ¿Pike-makiro ma nokantakimirini? Tee riyotziro atziripaeni, eejatzi tee riyotagaeteeroni, inta iyotagaeyakaerorini Ishire Tajorentsi. Iyotagaeyakaeni aakapaeni rowaga jeekan-tashiretariri, ikemaeyantaworini irowa.¹⁴ Riraga kaari ojeekantashireta Ishire

Tajorentsi, tee ikemawakiro okantayitzirini, inta ishirontawentakawo. Tekatsi ikantya ikemero. Ro kaari ikemantawo, tee ojeekantashiretari roori. Apatziro ike-maeyironi iñaani Tajorentsi ojeekantashiretaperotari. ¹⁵ Ikemathateeyakironi riraga atziri ojeekashiretantari, omaanta riraga theenkantatsiri tee ojeekantari, rootaki kaari riyotantawo oetarika kameethatatsiri. ¹⁶ Pamine, rojankinatakoetziro Ishire Tajorentsi okantzi: ¿Eenitatsima yotzirori ikenkithashiriiri Awinkatharite? ¿Eeni-tatsima materoni riyoteeri Tajorentsi? Tee añiirikya. Omaanta aaka ojeekantakae roori, rootaki omatero iyotakagae oetarika ikowakaakaeri Jesoshi antero eejatzi ay-otero. Omaanta niyotziro naaka ikenkithashiriiri rirori, tema riyotaakinawo.

Ikijawakagaeyakani korintojatz

3 Eejatzi naaka, noyemijantzinkarite, tee nokantzimi kimitakimi kemijan-taperotzirori Ishire Tajorentsi, inta nokantakimi kimitakimi kaari kemi-jantaperotzirori. Tema pikimitaka owakira paapatziyari Jesokirishito, pikimi-teeyakarini eentsi. ² Rootaki niyotagaeyantzimirorini paerani kaari opomeentsi-tantya. Noshiyakaawentzimiro: okimitzimotakina nirakaakimiro tenitsi; tee nopaey-imirini iwatha, tekira pimatziro powa. Roojatzi pikanta iroñaaka, tekira pimateeyironi. ³ Tekira pikemijantaperotziro Ishire Tajorentsi. Eeniro paa-makotawakaeyawoni oetarikapaeni eejatzi pikijawakagaeyakani, tee pikemijanta-perotziro rowaga Ishire. Pikimitakotakari kaari aapatziyeeyaririni Jesoshi. ⁴ Aririka ikantzi apaani: “Naapatziyari Paaworo”, eejatzi ikantzi paashini: “Naapatziyari Apooro”. Tema pikimiteeyakarini kaari aapatziyariri Jesoshi.

⁵ Pamine, ¿tsika ikantaka Apooro? Eejatzi, ¿tsika nokantari naari pikantawakaawenantanari? Naakateeyakini apatziro atziri, omaanta riyoyaakina Tajorentsi romperatena, rootaki naapatziyakaantakimirori. ⁶ Okimitzimotakina nopankitziro naari okithoki pajankaneki. Rowaga okithoki oshiyakaawentziro iñaani Tajorentsi. Paapatziyimaetakawo. Iinja Apooro, kimitawitaka thamaetatsiri, eekiro riyataki riyotaakimi iñaani Tajorentsi. Omaanta irira rirotaki aapatziyakaaperotakimiri kimitaka ishokakaayitzirorini okithoki. ⁷ Rootaki riraga pankitatsiri eejatzi riraga thamaetatsiri riyotaakiri eechonkiini; omaantakya irira Tajorentsi rirotaki shokakaayitzirorini. Tema raapatziyakari. ⁸ Eejatzi imonkaatawakaaka riraga pankitziro eejatzi riraga thamaetatsiri. Rootaki imonkaanteeyaanaririni riraga ashitawori pankirentsi ipinatanteeyaariri. ⁹ Eejatzi okimitaka, nomonkaatakari Apooro nantziniri Tajorentsi ikowakagaeyakinarini. Eerokapaeni poshiyeeyakawoni rowani Tajorentsi. Eejatzi poshiyakawo ipanko riwetsikakiri.

¹⁰ Noshiyakaawenteri yotaperotatsiri wetsikirori pankotsi. Ikantakina nokatziyero otzinkamipaeni. Roojatzi paashini atziri wetsikakaakinawori pankotsi. Tema riy-oyaakina Tajorentsi eejatzi imatakaakina nityaawo nokenkithatakaakimiri eeroka-paeni eejatzi oshekini paashini atziri iñaani Tajorentsi: naapatziyakaakari Je-sokirishito. Iinja eekiro riyaatatye riyotaakimi Apooro iñaani Tajorentsi; eejatzi eenitatsi paashini owaagawakimirori. Omaanta okameethatzi aamayawo akom-pitakarikari ayotaakiriri paashini atziri iñaani Tajorentsi. ¹¹ Otzinkami pankotsi oshiyakari Jesokirishito, irira oshiyakawori otzinkamipero. Tee añiiri paashini oshiyawoni otzinkamipanki. ¹² Riraga owaagawakirori, ¿iitaka riwetsikantyaaw-ori? Roorika ooro, roorika piraata, roorika mapi shipakiryatsiri, roorika in-

chato, roorika inchashi, roorika kompiroshi: akenkithashiryaakoperotero oetarika kijoperotatsiri. ¹³ Ari okoñaatanaki iinja aririka ipokae Jesoshi riwetsikayitzirini okameethatatsiri. Okimitaka paamari otaaga inchapanki aawiiro, inchashi, kompiroshi, irira Tajorentsi ikantakowenteri romperanawo oetarika rantakiniriri aririka rantakiro kameethatatsiri rooma rantakirorika kaari kameethatatsi. ¹⁴ Aririka okameethataperote anteenirini, oshiyakawo kijoperotatsiri awetsikantayita-worini; aritaki kameetha ipinateeyakaeni. ¹⁵ Teerika okameethatzi antayitakirini, okimityaawo awetsikantakawo kaari kijotatsini; otaanakya irowa oshiyakaawentakae tee antaperotziniri Tajorentsi kameetha. Aririka awijakotawitakya, omaanta tekatsi jeekimotaneeni apatziro aaka owawijaakotyaa. Tekatsi okantya ipinatee.

¹⁶ Tema aakateeyakini oshiyakawori Tajorentsi ipanki ijeekantari Tajorentsi. Tema eejatzi okimitaka ojeekanteeyakaeni Ishire. ¹⁷ Eerorika pikamintheeri ijeekantari rirori, eero eejatzi ikaminthayimi eerori. Okameethaperotzi ijeekantarira: tema ijeekantatziimi eerokapaeni pajankaneki.

¹⁸ Eero pamatawitashita eeroka apaniroeni. Aririka pikaateeyirini iitawitachari riyoperotzi oetarikapaeni, aritaki pikantakaaperota tee okameethatzi iroka. Aririka pikantakaaperotyaaawo piyotayitzirini, eero riyotakayimi Tajorentsi. Omaanta pikanteririka: “Tee niyotzi naaka, piyoteena”, aritaki riyotaaperotakimi.

¹⁹ Itheenkakiri Tajorentsi okaatzi riyotayitawitarini atziripaeni jaka kipatsiki. Tema aritaki rojankinatziiteetani: “Riraga iyotayitawitarini iitawitaka tekatsi ayerini, omaanta omapokapaakiri owashironkagaantsi owamaakiri. Eejatzi ikimiteeyakani maawaeni kantakaaperowenteeyaworini riyotayitzirini: romapokapaakiri Tajorentsi, rowashironkagaeyerini”. ²⁰ Eejatzi rojankinatziiteetani: “Riyotzi Awinkatharite tee okameethatzi ikenkithashireeyakirini yoperotawitachari”.

²¹ Eero pikantakaaperotashitari atziri, tee okameethatzi. Riwetsikaeyakimirorini Tajorentsi maawaeni jeekayitatsirini piweshiryaawenantaawori roori. Rootaki nokanzimiri: ²² “Rotyaantakina Tajorentsi namitakoeyantemirini, eejatzi rotyaantakiri Apooro eejatzi Peetero rirori, maawaeni ramitakoeyantemirini. Riwetsikaeyakironi maawaeni jeekayitatsirini kipatsiki, aweshiryaawenantaawori. Añaatsimirika piweshireeya, pikamakirika eejatzi piweshiryaanakya. Piweshiryaawentyaawo jeekayitatsirini iroñaaka, eejatzi jeekayitatsirini iinja. ²³ Tema pikempiyamintheeyakarini Jesokirishito, riweshiryaawentakimi. Eejatzi okimitaka, irira ikempiyaminthatakari Pawa Tajorentsi, rootaki eeroka pikempiyamintheeyakarini Pawa. Tema riweshiryaawentakari rirori eejatzi eerokapaeni”.

Rantayitakirini Rotyaantanewo Tajorentsi

4 Iroñaaka piyoteeyakinani naaka romperanari Jesokirishito. Omaanta rotyaanteeyakinani nokamantayitenirini atziripaeni iroka kaari riyotawitarini paerani: okaatzi rantakiri Tajorentsi. ² Aritaki okameethaperotaki nokyaaryoowenteniri oetarika ikowakaakinari, eero namatawitziri. Eejatzi okimitaka, maawaeni antziniriri Tajorentsi okameethatzi ikyaaryoowenteniri okaatzi ikowakaakiriri. ³ Tee nokenkithashiryaapiintawo oetarika pikantakotashiteeyanarini, eenitatsirika nantakiri; eejatzi tee nokenkithashiryaapiintawo oetarika kantakotashiteeyanarini paashini atziripaeni. Eero nokantakota naaka, tee nokantzi: “Nokameethatzi”. ⁴ Nokenkithashiryaaka naari tekatsi nantani, omaanta eero nokantashita: “Kameetha

nantakiro maawaeni”. Intakya Awinkatharite rirota kankowentenani rirori, okameethakirika oetarika nantakiri. ⁵Rootaki iroñaaka nokamanantemirori: iroñaaka tee okameethatzi akantakotashityaari paashinipaeni: “Eenitatsi rantani”; iinjakya ari ayotaperoeyanakini. Aririka ipokae Awinkatharite, ikitejitakota-paakiro maawaeni okaatzi manawitachari iroñaaka tsiteniriki. Roñaagaero oetarika akowaperoeyirini maawaeni ajankaneki. Akameethatzirika ari ikanteeyeeni Tajorensi: “Kameethatakimi”.

⁶Pamine, noyemijantzinkarite, naaka kenkithatakotacha, eejatzi nokenkithatakotziri Apooro piyotanteeyenarini eero piñaakoweenkatashitantari atziri. Aririka pikante: “Nonintaperotziri irinta”, paamawentyaawo pimanintzirikari paashini. ⁷¿Itakama pikantakaaperotakari kimitaka panaakotakiri paashini atziri? Tema Tajorensi pashiteeyimrorini maawaeni jeekimoteeyemirini. Iroñaaka ¿itakama pikantakaaperotantari, kimitaka tee ipashitzimiro?

⁸Pikimitakotawitakari ashaagantachari: piitashiteeyawitakani piyoperoyini: tee pikowaeyini riyotagaeyemini. Piitashiteeyawitakani eerokapaeni jewaperowenantatsiri, pimanintakina naari. Pikimitakaantakina naaka patzirite. Jaa, nokowawitaka peewawenantaperoeyanakinimi, atsipatawakayaami eewawenanteeyenimi. ⁹Ari nokaateeyakirini paashinipaeni rotyaantanewo Jesoshi, tema pikimitakaanteeyashitakinani onampirentsipaeni: pimaninteeyakinani. Eejatzi okimitaka rajaryaagaetakina rowamagaetena; ramineeyakinani maawaeni: ronampiri Tajorensi eejatzi atziripaeni. ¹⁰Noñaaperotakiri Jesokirishito ikameethatzi, rootaki pikanteeyantanarini: “Tee piyotzi”. Omaanta pikenkithashiryaashitaka paapatziyeyeyakarini kameetha rirori, rootaki pikanantari: “Niyoteeyakinimi naari”. Pikan-teeyashitani: “Tekatsi imatzimaetya riraga Paaworo, osheki amateeyakironi aaka”. Osheki piñaaperotashita eeroka apaniroeni pikameethatzi, omaanta naaka pimaninteeyakinani. ¹¹Osheki aapiintakinani notashe, aapiintakinani nomiri, shipaakowae-takina noethaariki, ipajapajaapiinteetanani, nokinakinayitakini; roojatzi iroñaaka. Tekatsi nashi nopanko nojeekantyaari. ¹²Nokantatyaani nopomeentsitapiintakawo nantawaetzi nakoki. Aririka ikijeetakina, nokantziri Tajorensi: “Pikaminthayeri riraga kijakinari”. Aririka ikijaperopiinteetena, eero nopiyatari. ¹³Aririka itheeyakoteetakina, kameetha nokenkithawaetakaawakiri. Kyaaryo, ipinkaetakina, ikimitakaanteetakina kaagashi, ikanteetzi: “Tee ikameethatzi Paaworo”.

¹⁴Tee ro nojankinatantzimirori iroka nopashiwentakagaeyemini, omaanta nokimitakaantakimi eeroka neentsitepaeni nonintaperotziri; nokowaki nokaminthayemi, nokaminaantemiri kameetha. ¹⁵Omawitya eenitatsi oshekiperoroña yotagaeyakimrorini iroka kameethatatsiri okantakotziri Jesokirishito, omaanta tee ijeeki osheki ashitzimirini. Pamine, nokamanteeyakimironi iroka kameethatatsiri paapatziyantakariri Jesokirishito, rootaki apaniroeni naaka nokimitakaanantakimiri eeroka notyomipaeni, nishintyopaeni. ¹⁶Rootaki nokanantaperoyantzimirini: “Poshiyakotaperoeyenawoni”. ¹⁷Rootaki notyaanantzimiriri Temoteeyo, nokimitakaantakari notyomi nonintaperotziri. Ikyaaryoowentakiniri Awinkatharite oetarika rantziniriri. Ikenkithashiryaakayemiro tsika okantari nokamantakotapiintziri Jesokirishito, tsikarika janta ipiyotawenteeyarini.

¹⁸Apaanipaeni pikaateeyinira ikantakaaperoeyakani, tema iitakaashitawitaka eero niyaatashiteeyimini naari. ¹⁹Omaanta ikowakaakaririka Awinkatharite, nokowaki intsipaete niyaatashiteeyemini. Eero naapatziyashitapaakawo

ikantayitzirini riraga kantakaaperotachari, omaanta niyotapaaki naari eenirorika imatakaakiriri Tajorentsi. ²⁰ Aririka reewawentakae Tajorentsi, eero añaawaetashiwaetawo inta antaperoeyeroni kameetha okaatzi ikowakagaeri. Tema irira rirotaki amitakotakaeri. ²¹ ¿Oetaka pikowaeyakirini? ¿Pikowaeyakinima nareetemi nowashironkaemi? ¿Rooma pikowaeyirini nareetemi noneshironkaperoeypaemini?

Itsipatayitakarini aapatziyariri Jesoshi kaari kameethatatsiri. Pookeri

5 Ikamanteetakina pikaateeyakirini ayirori iyashiyani. Raayiteeroni shirampari rinirothori raawitarini iriri. Tekatsi kimityaari: riraga kaari yoterini Tajorentsi eero rayiro raawitari iriri. ² Omaantakya eeroika pikantakaaperoeyakani kimitaka kameetha paapatziyari Jesoshi. ¿Litaka kaari powashiretakotantari okaatzi rantakiri rirori? Roojatzi aririka pipiyotawenteeyaarini Tajorentsi, piyotemi tee okameethatzi pishinetziri ipokajeempiyaashitapaeya rirori. ³ Tee nokaateeyawitzimini, omaanta nokenkithashiryaakoeyakimini. Okimitzimotakina aririka nojeekimoteeyawitakimini, nokanantzimiri tee okameethatzi rayero iyashyanipaeni. ⁴ Itajorentsi perotaki Awinkatharite Jesoshi, riro matakakinawori nokantakowenantariri riraganki. Aririka pipiyoteeyani piyoteeyeni nokenkithashiryagaeyakimini naari. ⁵ Pishineteri Jatanaashi raanakiriita, rowashironkaeriita. Roojatzi aririka ikenkithashiryagaeya, ari rawajakotee paata ipokaerika Awinkatharite Jesokirishito.

⁶ ¿Litakama pikantakaaperotantari? Tee okameethatzi. Noshiyakaawentemiro. Tema piyoteeyini ojeekirika tapiyakaawori paa eechonkiini, otsichaagan-tanakawo maawaeni paa, otapiyakaagayakawoni maawaeni. ⁷ Pookaeri riraga noshiyakaawentakimiri tapiyakaawori paa, pikimiteeyantyaaworini paa owakirari, kaari tapiyacha. Eerorika pookiri, poshiyakotanakarikari rirori. Naakiro, rowamagaetakiri Jesokirishito, roshiyakari owisha rowamaantapiinteetari rowaga kitejitatsiri rawijantakari paerani ronampiri Tajorentsi janta Ejiipitoki. ⁸ Iroñaaka, aririka aweshiryaawentyaari Tajorentsi, thame akameethatanaki: eero amatawitantzi. Eero akija, eero antapiintziro kaari kameethatatsi.

⁹ Nojankinatantawori paerani, nokanteeyawitakimini eero pitsipatari mayempitzirori tsinani kaari rayi. Eejatzi eero pitsipatawo mayempitziriri shirampari kaari ayi. ¹⁰ Tee nokenkithatakotziri kaari aapatziyariri Jesoshi mayempitzirori kaari rayi, riraga kowaperotzirori tzimimotayitziririni atziripaeni, amatawitantatsiri ikoshite, kenkithatakaawitawori riwetsikashitayitarini atziri. Tee nokantzimi: “Eero pitsipatari kaari aapatziyariri Jesoshi”. Tekatsi pikanteeyani pookawakaya, tema pikantyaani piñaapiinteri ijeeki jaka kipatsiki. ¹¹ Omaanta nojankinatakotziri riraga kantatsiri: “Naaka piyemijantzinkarite”. Omaanta eeniro imayempitziro tsinani kaari rayi, eero kijokiro powaeyirini. Eejatzi pikimiteeyirini riraga kowaperotzirori rashitayitarini paashinipaeni, eejatzi kenkithatakaashitawori riwetsikayitzirini atziri, ikowawita ipeyiromi iitajorentsite, theyawaetashitachari atziri, eejatzi shinkitzinkari eejatzi amatawitziriri atziri ikoyi ikoshiteri. Aritaki nokantakimi, eero pitsipatari rirori eejatzi eero poyimotari. ¹² ¿Arima pikantakotakiri tsika ikantyaaka kaari aapatziyarini Jesoshi? Eero. Omaanta pimateri irira pikantakowenantaariri riraga piyemijantzinkarite. ¹³ Omaantakya Tajorentsi riro-taki kantakowenterini kaari aapatziyariri Jesoshi. Iroñaaka pookaeyerini riraga

kaari kameethatsiri pitsipateeyawitakarini: eero piitakashitari raapatziyakari Jesokirishito.

6 Aririka pikijakiri piyemijantzinkarite, ¿okameethatzimotzimima pawentaa-paakyaari kaari aapatziyari Jesoshi ikantakotantemiri tsikarika pikanteeyaari? Teewee. ¿Tema okameethatemi pawentaapaakyaarimi irira piyemijantzinkarite? ²Tema piyotzi riraga aapatziyariri Jesoshi rowameethatziri Tajorensi imatero ikantakowenteeyantyaaririni maawaeni atziri, tsikarika ikanteeyaarini. Aririka pikantakowenteeyerini iinja maawaeni atziri, ¿iitakakya kaari pimatantawo iroñaaka pikantakowenteeyerini piyemijantzinkarite? Tema aritaki pimatakiro pikantakowentawakaya. ³Tema piyotzi akantakowenanteeyerini iinja ronampiri Tajorensi rinawita tsikarika ikanteeyaarini. Akantakowenteeyerinirika rirori, ¿eeroma pimatziro pikantakowenteeyerini iroñaaka atziritzinkari eerori? ⁴Eenitatsirika iroñaaka pikijawakaawentari, okameethatzi piiteri paashini piyemijantzinkarite, ninkarika, ikantakowenanteeyemirini tsikarika pikanteeyaarini. ⁵Nokantero iroka pipashiwenantyaari. ¿Tekatsima aapatziyariri Jesoshi yoteroni ikantakoteri paashinipaeni tsikarika ikantyaari? ⁶Omaanta tee apatziro pikijakiri piyemijantzinkarite, tema eejatzi pawentaakari kaari aapatziyariri Jesoshi. Pantzimotakiri kaari kameethatatsi.

⁷Patsipetashiteeyakawoni pawenteeyakarini kantakowenantatsiri riraga kaari aapatziyariri Jesoshi; tema tee ikowakaakimi Tajorensi pantero iroka. Omaanta kameethatawitachari pimaeritakotero awijashitya: omawitya ikoshiteetemiita.

⁸Omaanta eeroka tee pimaeritakotziro inta pantashiteeyakawoni: pamatawitantzi eejatzi pikoshitawakagaeyakani tema ari paanakiri pawentaanikinta kaarinta aapatziyariri Tajorensi. Osheki pantapiinteeyakirini piyemijantzinkarite. ⁹⁻¹⁰Riraga kaari kameethatatsi eero rareeta janta ipinkatharitzinta Tajorensi. Tema piyotziro, eero pikompitawo. Eero riyaatzi janta ipinkatharitzinta riraga shirontawori tsinani kaari rayi, eejatzi riraga pinkathatzirori iitajorensitashitari, eejatzi ñaathatzimotawori iina, eejatzi antatenkatawakaachari ishiramparinakaeteki, eejatzi koshintzi, eejatzi kowaperotzirori rashitayitarini rowaagawo paashinipaeni, eejatzi shinkitzinkari, eejatzi theeyawaetashitachari ratzirinkaki, eejatzi amatawitziriri ratzirinkaki ikoshitantariri. Tekatsikya ikanteeya rirori rareeteeya janta ipinkatharitzinta Tajorensi. ¹¹Aritaki pikimitayitawitarini. Omaanta rowameethateeyakimini Awinkatharite Jesokirishito, eejatzi Ishire Tajorensi; rootaki iñaaperotantakimiri Tajorensi pikameethatzi, reentsitetakimi.

¹²Ikanteetzi: “Okameethatzi nantero oetarikapaeni kaari ithañaakotee Jesoshi”, omaanta aririka antashityaawo oetarikapaeni, tee amitakotee maawaeni: tema atsipetashitakyaawo antero apaanipaeni. Tee akoyi ametaperotyawo kaari inimotziri paashinipaeni aapatziyariri Jesoshi. ¹³Eeniro owanawo akemari. Eejatzi eeniro asheetomawo ojeekantari owanawo. Omaanta iinja eero añaagaero owaeyari eejatzi asheetomawo. Ipeyero Tajorensi, eero añaagaero jenokinta. Tema atsipetashitawo añaawenaperotawo oetarikapaeni. Tee ro riwetsikantee amayempitero kaari ayi, intakya riwetsikantakaeri Awinkatharite akenkithashiryaanteeyaaririni rirori. Eejatzi ikimita, ikenkithashiryaapiinteeyakaeni aaka. ¹⁴Eenitatsi itajorenka Tajorensi, rootaki imatantawori ipiriinteeri Awinkatharite Jesoshi, eejatzi ikimitagae aari-paeni: ipiriintanee iinja.

¹⁵ Awathapaeni aari rootaki rako Jesokirishito, ikempita, roki, iitzi, maawaeni. Tema piyotakiro iroka. Aakateeyakinirika iwatha rirori, ¿okameethatzima amayempitero tsinani ñaayitziririni paashinipaeni shirampari? Tema okimiwitaka amayempitakaakiri Jesoshi tsinani. Teewee, tee ari okantakotya: tee okameethatzi. ¹⁶ Aririka imayempitziro shirampari tsinani, okimitzimotakari Tajorentsi raaperotakiro. Tema piyotziro. Rojankinateetzi, ikanteetzi: “Apite ikaatawitani shirampari eejatzi tsinani, omaanta aririka raawakakya apaani ikantanakya, tee okameethatzi rookawakagaeya”. ¹⁷ Omaanta aririka akempiyaminthatakari Awinkatharite, tema apaani akanta ashireki.

¹⁸ Eerokya pimayempitziro kaari payi, eerokya pimayempitziri kaari payi. Oetarikapaeni paashini kaari kameethatatsi pantayitakirini, powashironkaakiri paashinipaeni pisheninka; omaanta riraga mayempitzirori paashinipaeni tsinani, rowashironkaakiro iwatha rirori apaniroeni. ¹⁹ Tema piyotzi ojeekantakawo piwatha Ishire Tajorentsi. Rotyaantakimiro Tajorentsi kijokiro owantakimiri. Tee eeroka iroñaaka jewawentashitachani, inta riraga Tajorentsi jewawentzimiri. ²⁰ Rowawijaakoetanteemiri osheki opomeentsitzimotawitakari: tema rotyaantakiri Itomi ikamawentakae, rapaatawentaero riraa ipinawenantakaerori kaari kameethatatsi antakiri. Iroñaaka, oetarikapaeni pantayitakirini, pantakiniri Tajorentsi, iñaaperotanteetyaariri irira ikameethatzi.

Ikenkithatakotziri aatsini iina

7 Ari chapinki pojankinatantakinari, eenitatsi pojampitakinari piyaaritateki: okameethatzirika payi piina, piimi. Iroñaaka nakemi. Kyaaryootaki okameethataperotzi ero payi piina. ² Omaanta aririka pijeekashitya, kyaaryoowa pimayempitzirokari tsinani kaari payi; eejatzi tsinani, kyaaryoowa omayempitzirikari shirampari kaari ayi. Rootaki okameethatantari paaperoteroota piina, eejatzi aaperoteriita tsinani oemi. ³ Okameethatzi shirampari imatero iina, eejatzi okimitya roori oshinetayaari oemi. ⁴ Iina ero eewawentziro owatha roori apaniroeni, inta eejatzi reewawentziro owatha oemi. Eejatzi ikimitya rirori oemi, ero reewawentziro iwatha rirori apaniroeni, inta eewawentziro iwatha iina eejatzi. ⁵ Ero pithañaapithatawo piina; eejatzi tsinani, ero pithañaapithatari piimi. Omaanta aririka pikantawakaya: “Eeroota añaaminthatawakaa ajeekashitawakya apaanipaeni kitejiri; iyotyaata amaneri Tajorentsi”, ari kameetha okanta, omaanta aririka omonkaatapaeya roojatzi pimatanteeyaawo eejatzi. Pamine, eerorika paapiitziro rantakaemirokari Jatanaashi kaari kameethatatsi. ⁶ Tee nokantaperotawitzimi: “Paye piina”, omaanta pikowakirika paye, okameethatzi. ⁷ Nokowawitaka pikimiteeyenanimi naari,[‡] omaanta rinashitakagaeyakaeni Tajorentsi, tee amonkaatawakagaeyani. Irika apaani, eeniro imatakaakaeri. Irira paashini, inashita imatakagaeyakaerini rirori. ⁸ Riraga kaari aatsi iina, eejatzi kamaentsiri iina, nokamanteeyemini: kameetha pikimiteeyenani naari, pijeekashitya. Eejatzi okimitya tsinani, kameetha ojeekashitya roori. ⁹ Omaanta eerorika pimatziro pijeekashitya, kameetha pagae eejatzi. Kameetha paye, tee okameethatzi pikowawaetashitya paye. Eejatzi okimita tsinani, tee okameethatzi okowawaetashitya ayeeta.

[‡]7:7 Tekatsi Paaworo iina.

¹⁰ Iroñaaka nokaminaaperotero aatsiri oemi. Tee naaka kaminaaperoteroni inta Awinkatharite: tee okameethatzi pookaeri piimi. ¹¹ Aririka pookaeri, pijeekashita-peroteeya. Eerorika pijeekashita, papiiteeri pagaeri eejatzi piimentawitari. Eejatzi okimitaka, tee okameethatzi rookaero shirampari iina.

¹² Iroñaaka nokamanteri paashinipaeni, tee roo Awinkatharite kamanterini: eenirorika ayemijantzinkarite iina kaari kemijantatsini, aririka okowaki aaperoteri, tee okameethatzi rookaero. ¹³ Eejatzi tsinani, rirorika piimi kaari kemijantzinkari, aririka ikowaki kijokiro rowaperotemi, tee okameethatzi ookaeri. ¹⁴ Ojeekirika tsinani aapatziyariri Jesoshi, eejatzi oemi tee raapatziyari Jesoshi, irira tee ikimitari theenkantsiri; rinashitakari Tajorentsi, ikantzi: “Rirotaki oemi aapatziyanari. Rirotaki iriri eentsitepaeni. Nokowaperoteeyakirini raapatziyeeyenani maawaeni”. Eejatzi okimitaka iina aapatziyanari, teerika aapatziyari Jesoshi roori. Tee okimiteeyawoni theenkinkawo; rinashitakaakawo Tajorentsi, ikantzi: “Rootaki iina aapatziyanari. Rootaki riniro reentsitepaeni. Nokowakaaperotakiro aapatziyena, eejatzi nokowaperotakiri raapatziyeeyenani eentsitepaeni. Aririka rookiro aapatziyariri iina eejatzi rookakotantakiri reentsite, eero riyotakoteeri reentsitepaeni Tajorentsi. Omaanta eerorika ashitariri rookiro iina, eeniro riyotaakotziri Tajorentsi”. ¹⁵ Teerika okemijantzi iina ayemijantzinkarite, okowakirika ookaeri, ari okameethatzi ookaeriita. Eejatzi oemi ayemijantzinkawote, teerika raapatziyari rirori: ikowaerika rookaero, ari okameethatzi rookaeroota. Tekatsi iroñaaka kanterini shirampari ayemijantzinkarite kijokiro rowantyaawori rowaga kowatsiri ookaeri. Eejatzi okimityaari tsinani aapatziyariri Jesoshi aririka ikowaki oemi rookaero, tekatsi kanterini kijokiro owantyaawori. Tee ikoyi Tajorentsi akijawakagaeyaani. ¹⁶ Tsinani, aririka kijokiro poyiri piimi kaari aapatziyarini Jesoshi, tee piyotzi aririka powawijaakotakaanteeri. Eejatzi pikimita eerori, shirampari: aririka kijokiro poyero piina kaari aapatziyariri Jesoshi, tee piyotzi aririka powawijaakotakaanteero.

¹⁷ Aritaki riyoyagaeyakimini Tajorentsi. Kameetha panteeyenirini Awinkatharite oetarika ikowakaemiri eerori. Rootaki nokanteeyakiririni maawaeni aapatziyariri Jesoshi tsikarika ipiyoteeyakani. ¹⁸ Paerani riyoyagaeyakimini Tajorentsi. ¿Pitakawoma pitotonatziro pishiramparitantari? Aritapaaki, pipeyakotero. Eeroka paashini, teerika pitotonatziro, eero pikoyi iroñaaka pitotonatero, ataama. ¹⁹ Aririka pithowawityaawo pishiramparitantari, tekatsi okantemi owawijaakotemi. Eejatzi okimita, teerika pitotonatziro, tekatsi okantemi owawijaakotemi. Ro kameethaperotatsiri anteri akemijantaperotero ikanteeyeerini Tajorentsi. ²⁰ Tsikarika pikanteeyawitani paerani riyoyaantakimiri, aritaki pikantyaari. ²¹ Riyoyaantakimiri Tajorentsi, ¿eerokarika ipimanteetziri? Eero pikenkithashiryaaashitapiintawo. Omaanta ishineteemirika pipinateeya amanantawitzimiri, okameethatzi pishitowanee. ²² Riyoyaantakimiri Awinkatharite, eerokarika pimantaarewo paerani pinawita, ari iroñaaka okimitaaka riraga Jesoshi ipakaakowenteemi. Tema rowawijaakotzimi. Eerokarika kaaririka pimantaarewo pinawita riyoyaantakimiri, iroñaaka okimitaka ramananteemi Jesokirishito, iroñaaka ikantemi rirori oetarikapaeni pantayiteniririni. ²³ Kimiwitaka ramanantakimi irira, osheki piwinawo. Rooma osheki ipomeentsitawentakimi rowawijaakotantakimiri. Eero pishinetziri atziri ikantzimi oetarika panteri, omaanta panteniri Tajorentsi oetarika ikowakaakimiri. ²⁴ Rootaki, noyemi-

jantzinkarite, nokamanantzimirori iroka: tsikarika pikanteeyawitani paerani riyoyaantakimiri, aritaki pikantyaari; omaanta kijokiro powanakiri Tajorentsi.

²⁵Iroñaaka nokenkithatakotero kaari shinetaariri shirampari, eejatzi kaari matzirori tsinani. Tekatsi ikantaperotena Awinkatharite, inta nokamantemi nokenkithashiryaari naari. Ineshironkatakina, rootaki kaari namatawitantzimi. Piyoteeyironi iroka. ²⁶Rooteentsi opomeentsitzimoteeyeeni, rootaki nokenkithashiryaantakawori iroka. Tsikarika pikanteeyakani iroñaaka, aritaki pikantyaari. ²⁷Paakirika piina, eero pookaero. Pijeekashitarika iroñaaka, eero pikoyi paye piina. ²⁸Aririka paye piina, okameethatzi: tee pantziro kaari kameethatatsi. Eejatzi aririka aye oemi rowaga kaari shinetaariri shirampari, kameetha: tee antziro kaari kameethatatsi; omaanta osheki pikemaatsiteeyaani. Aririka payi, osheki opomeentsitzimotaperoyakimini. Tee nokoyi opomeentsitzimotemi, rootaki nokanantzimiri: “Eero payi iroñaaka”.

²⁹Iroñaaka nokamantemi, noyemijantzinkarite: eero ojamanitzi ipiyanteeyaari Awinkatharite. Kyaaryoowa, rookakaashiteetemirokari pantayitawitanaririni Awinkatharite ikowakaemiri. Eenirorika piina, omaanta pikyaaryoowenteniri riraga Tajorentsi ikowakaakimiri. ³⁰Aririka petakowaetya, aririka pikimoshirewaete; omaanta eero pikenkithashiriiri inta pikyaaryoowenteniri Awinkatharite panteniri. Aririka pamanantayiteni oetarikapaeni, omaanta eero ojamanitzi piñiiri pamanantayitawitarini. ³¹Eero ojamanitzi piweshiryaawentawityaawo jeekayitatsirini kipatsiki, roojatzi eero pimatziro piweshiryaawentyaawo. Kameetha pijeekawita iroñaaka, eeniro pameteeyakarini, omaanta inashitayitanakyaani maawaeni añaayitzirinika kipatsiki; iinja opomeentsitzimoteeyemini.

³²Nokowaki eero pikenkithashiryaapiintanakawo. Riraga jeekashitachari, ikenkithashiryaapiintziro ikowayitzirini Awinkatharite, ikowaki ikimoshiryaakayeri irira. ³³Omaantakya riraga aatsiri iina, ikenkithashiryaapiintziro maawaeni rantapiinteeyirini atziri eejatzi okaatzi awijimotziriri jaka kipatsiki: ikowaki ikimoshiryaakayero iina, ³⁴osheki ikenkithashiryaayitakawoni oetarikapaeni. Rowaga tsinani jeekashitachari eejatzi kaari shinetaariri shirampari: osheki okenkithashiryaagaeyeroni ikowayitzirini Awinkatharite, okamantakiri: “Oetarika pikowakaenari, ari nomatakimiro. Oetarika pikowakayenari nokenkithashireeyaari, ari nokenkithashireero”. Omaanta rowaga aatsiri oemi okenkithashiryaatziiro maawaeni rantapiinteeyirini atziri, okowaki okimoshiryaakayeri oemi. ³⁵Rootaki nokamanteeyantzimirorini iroka, nokowaki namitakoeyemini, tee nokoyi nopomeentsitakaemi. Nokowaki kameetha pijeekayeni, eejatzi piyoteeyini panteeyenirini Awinkatharite oetarikapaeni ikowakayemiri.

³⁶Pamine, eenitatsirika pishinto kaari shinetaariri shirampari, aririka piñaakiro antawotaki, pikoyi iroñaaka paakayero oemi; ari kameethataki. Ayeeta, eero añaairo pantani. ³⁷Aririka pikowaperote pithañeeyawo ari kameethataperotaki, eero pikemijantashitari riraga ashiryaayitemirini, omaanta pantero pikowaperotziri eerori, oetarika pikenkithashiryaari, okameethatzi. ³⁸Ñaakiro, aririka paakayero pishinto, okameethatzi; omaanta aririka pithañeeyawo, okameethaperotzi. ³⁹Aririka aye tsinani oemi, ari kijokiro owanakiri, roojatzi ikamakotaki. Aririka ikamaki, ari oshinetaantsiteya agae paashini oemi okowaperotzirika. Omaanta apatziro agae aapatziyariri Awinkatharite. ⁴⁰Aririka okanteetatyeeyaani ojeekashitya,

nokenkithashiryaaaka okimoshireperotanaki. Ari naamaaka riyotaakinawo Ishire Tajorentsi iroka nokamantakimiri.

Iwatha rowamagaetzinirori riwetsikashitayitarini iitajorentsitashitari

8 Iroñaaka nakemi tsika pikanteriri iwatha rowayitzinirorini riwetsikashitayitarini iitajorentsitashitayitarini pojampitakinaga chapinki. Iitakayitawitakani atziripaeni riyotaperotzi tsika ikanteriri iwatha. Omaanta, aririka ayotashitya, akantakaaperotakae. Tee ikowakaaperotee Tajorentsi ayowaetashitya, inta ikowakaaperotakae anintashireperotawakaeyani ayotaperotawakaantyaari ajeekanteeyari kameetha. ²Eenitatsirika iitakaawitachari riyotzi okaatzi kameethatatsiri rantero, apaniroeni ramatawitaa: tee riyotaperoyeni. ³Omaanta aririka anintaperoteri Tajorentsi riyotagaeyeeni irira. ⁴Pojampitakowentakiri iwatha rowaetakinirori iitajorentsitashitari riwetsikayitzirini. Ari ayoteeyini tee otajorentsitzi riwetsikashiteetari. Apatziro ijeeki apaani Tajorentsipero, tekatsi paashini. ⁵Eenitatsi jeekayitatsirini janta jeñokiinira eejatzi jaka kipatsiki iitajorentsitashitayitarini atziri. Eenitatsi osheki iitajorentsitashitayitarini, osheki iwinkatharitepaeni. ⁶Ayoteeyakini aaka apintzi Tajorentsi, riraga Pawa. Tema rajaryaakawo riwetsikero maawaeni añaaayitakinirika eejatzi aakapaeni. Eenitatsi eejatzi apintzi Awinkatharite: riraga Jesokirishito, wetsikaeyakirorini maawaeni jeekayitatsirini eejatzi aaka.

⁷Omaanta eeniro ayemijantzinkarite kaari yoteeyirorini iroka nokamantakimiri. Paerani rameteeyawoni apanipaeni ikenkithatakaawitawoni riwetsikashitayitarini atziripaeni. Aririka rowakarini iwatha rowamagaetzinirori, iitawitakarini ashipero riraga iitajorentsitashitayitarini. Tee riyotawita; aririka rowashityaari iroñaaka iwatha rowamagaetzinirori riwetsikaetziri, osheki ikenkithashiryaanakya, iitakawita tee okameethatzi royaari. Roshiyakaawitakawo rantakiro kaari kameethatatsi. ⁸Aririka oyaari iwatha, eero ikijawenteeri Tajorentsi. Oyaaririka, tekatsi ikantee. Atzityaaririka, eero rowameethashireete. ⁹Kameetha poyaari, omaanta kyaaryoowa pantakaerikari kaari kameethatatsi riraga kaari yotatsi. Omaanta pishineteri royaariita iitarikapaeni ikoyiri. ¹⁰Ineemirika kaari yotatsi powaka janta opankoki iitajorentsitashitayitarini, ikantzikari: “Riyotzi rirori. Nokimityaariita noyaari naari iwatha rowamagaetzinirori iitajorentsitashiteetari”. Rootaki rowantakawori omawitya ikenkithashiryaakotawori: “Tee okameethatzi noyaawo”. Rootaki ipakaagaanantakawori royaateri Jesokirishito. ¹¹Piyotaperotzi okameethatantari poyaari. Omaanta rirori, tee riyotzi. Aririka rowashityaari, osheki ikenkithashiryaanakya: “Teerika okameethatzi nantakirika, eeniro iroñaaka nantani”. Aririka rookaero royaatzirira Jesoshi rootaki riyaatantyaari paamariki kaari tsiwakanitatsini. Omaanta riroetaki piyemijantzinkarite, ikamawentakiri Jesokirishito. ¹²Tee okameethatzi pantakiri. Tema ikantakae riraga Jesoshi: “Pinintaperoyerini pisheninka, eero pantakayiri kaari kameethatatsi”. Aririka pantakiro iroka, tema pantzimotakiri Jesokirishito. ¹³Rootaki nokanantzimiri: aririka nowakyaari iwatha, nantakaakiri noyemijantzinkarite kaari kameethatatsi, eerowa napiiteeri nowari iwatha eejatzi. Nantakaerikari kaari kameethatatsi.

Ikantziri Paaworo: “Pikimiteeyenani naari”

9 Tema ishinetakina Tajorentsi oetarikapaeni. Tema rotyaantakina. Tema noñaaperotakiri Awinkatharite Jesokirishito. Tema riroetaki matakakinawori naa-

patziyakaantakimiri. ²Teerika riyoteeyini paashinipaeni rotyaantakina Jesoshi, omaanta eerokapaeni piyoperoeyakinani rotyaantakina. Tema eerokapaeni naapatziyakagaeyakimirini Jesoshi rowawijaakotantemiri. Rootaki piyotantari rotyaantakina Awinkatharite. ³Eenitatsi theenkakinari, ikantakowenantakinari, ikantzi: “Tee rotyaantzimi Tajorensi”. Ari eenitatsi iroka nokantawakiriri: ⁴“Tema okameethataki pamitakotena: pipena noyaari eejatzi nomiri. ⁵Aririka nokinayitanakini nokenkithatakaayiterini atziri; eenitatsirikami noena aapatziyariri Jesoshi, tema okameethatzimi notsipatanakyaawomi. Aritaki rantapiinteeyakironi paashinipaeni rotyaantanewo Jesoshi, eejatzi rirentzipaeni, eejatzi Peetero. Eejatzi okameethatzi ipakironi owanawo eejatzi omiri. ⁶¿Apaniroenima naaka eejatzi Werenawee nopomeentsiwentyaawo nopinatero nowanawo?

⁷Noshiyakaawentemiro: tema ipinakowentapiinteetziri joraaro. Aririka apomeentsiwentyaawo apankitziro oowa, tema ari athotagaantero. Aririka ashentapiinteri apirapaeni, tema irapiintziro iteni”. Rootaki nokantakiriri riraga theenkakinari. ⁸Nokenkithatakotakiro añaapiinteeyakirini, omaanta ¿oetaka okantziri rojankinatzirini Moeseeshi? ⁹Ajaatya iroka okantziri: “Eero poojopatziri tooro ayiteetziri iyatharekitho aatzikakitzirori teriiko ishaagantyaawori, omaanta pishinetziri roya”. ¿Apaniroenima waaka ikenkithashiryaaakotari Tajorensi? Tee. ¹⁰Tema eejatzi aakapaeni oshiyakaawentakae rojankinarini. Iyotagaeyakaeni oetarika anteeyakirini. Aririka atziri ikiyaapanetakiro kipatsi ipankitanyaaawori, ikowaki irira raagaantayiteeroni okithoki paata. Eejatzi ikimita riraga shaagakitzirori, ikowaki raagaantayiteeroni okithoki rirori. ¹¹Pamine, oshiyakaawentaka nopankitakimiro pishireki iñaani Tajorensi. ¿Opomeentsitzimotzimima iroñaaka pipagaantena noyaari, nokithaatyari, oetarikapaeni? ¹²Aririka pipagaantashitayityaarini paashinipaeni, tema okameethatzimi pipagaantakinami naari. Omaanta tekatsi pipena. Paapatziyakawoni paerani iroka kameethatatsiri nokamantakotziriri Jesokirishito. Osheki opomeentsitzimotakinani, omaanta tee nokoyi nookakayemiro paapatziyakarini, rootaki kaari nokowakotantzimini oetarikapaeni. ¹³Pamine. Riraga antawaetatsiri Tajorensipankoki ari ipoñaakaapiintawo rowanawo janta, royaari. Eejatzi riraga taakiniriri Tajorensi piratsipaeni janta aritaariki, rowagaantakaga rirori iwatha ipashiteetariri Tajorensi rootaki ipantakariri rirori koetyeemotariri. Tema piyotziro aritaki okantakota. ¹⁴Eejatzi okimita roori, ikantziri Awinkatharite: “Irira kemijantawakiriri okameethatzi ipashityaari koetyeemotariri riraga kenkithatzirori iroka kameethatatsiri”. ¹⁵Okameethawita naagaantemimi oetarikapaeni, omaanta tekatsi nayitemi.

Eejatzi tee ro nojankinatantzimiro pipantenari oetarikapaeni. Nokimoshiretaki tekatsi nokowakotemini; aririkami aakinani notashe, eero eejatzi nokantzimimi: “Pipena noyaari”. Ayenaata, nokameeta. Eerokya nokowakotantzimi oetarikapaeni. ¹⁶Aririka nokamantakotero iroka kameethatatsiri riyotaantari atziri ikamawentakiri Jesoshi, tekatsi nokantya nokantakaaperotya. Tekatsi nokantya nomaerite, eenitatsi nokenkithashiryaaari: “Eerorika nantero, tee nantziniri Nowinkatharite ikowakaawitakinari rootaki rowashironkaantenari”. ¹⁷Naakami kowashitachanimi niyotaante, tema ari ipinatenami Tajorensi. Omaanta tee naaka nokowawita, tema rirotaki omperatakinari. ¹⁸¿Iroñaaka oetaka ipinatenari? Okameethatawitani nokowako-

teeyeminimi, omaanta tee nokoyi pipinatena. Apatziro niweshiryaawenteeyanakimini naapatziyakagaeyakimirini Jesoshi.

¹⁹ Ipineetenarikami, nopeyakaami ratzirite pinatenanimi, ikantapiintenami oetarikapaeni nantapiinteniririmi. Omaanta nopomeentsiwentashiteeyakarini osheki atziri naapatziyakaantariri Jesoshi. ²⁰ Aririka nokaateeyakirini joriyo, nokimiteeyakarini rirori naapatziyakaantariri Jesoshi. Tema irira rirotaki aapatziyawori rojankinarini Moeseeshi, rootaki nokimitantakariri rirori, naapatziyakaantariri. Omaanta tee noñaaperotziro iroñaaka rojankinarini Moeseeshi, tee nopomeentsitawentawo. ²¹ Omaanta aririka nokaateeyakirini paashinijatzitsiriri atziri riraga kaari aapatziyawori rojankinarini Moeseeshi, nokimiteeyakarini rirori, naapatziyakaantariri Jesokirishito. Tee nokamanteeyirini ikantawitari Tajorentsi paeraniperorona; inta nokemijantakaaperoteeri ikantziri Jesokirishito. ²² Eejatzi, aririka nokaateeyakirini kaari maperotziri raapatziyawo kameetha, nokimitakowitakariri rirori, naapatziyakaantaperotakariri. Aritaki nokimiteeyawitakarini maawaeni atziripaeni naapatziyakaanteeyantakaririni Jesoshi apaanipaeni. ²³ Rootaki nokimitapiinanteeyaaririni riroripaeni raapatziyeeyantyaaworini iroka kameethatsiriri niyotagaeyakiririni. Eejatzi naari niweshiryaawentyaawo iroka kameethatsiriri kenkitharentsi amitakoterini atziri.

²⁴ Pamine, tema piyoteeyini ishiyeeyanakani osheki shirampari riyotanteeyarini ninkarika anaakotanteentsini. Ranaakotantaki apaani riraga shiyaperoteenchari, ari ipaetziri iiteetziri pereemyo riweshiryaaantyaari kameetha. Eejatzi pikimityaari eerori, pishiyaperotanaki paantyaawori pereemyo. Aririka pishintsiwenteniri ikowakaakimiri Tajorentsi, aritaki paakiro weshiryaaakayemini. ²⁵ Rirojatzi aamakowentacha maawaeni kowawitachari ranaakotante aririka ishiye. Rootaki ikaminthaantari rirojatzi imatantyaawori ishiyaperote raantyaawori amantheerentsi. Intsipaete opathayi irowa, omaanta iroka amantheerentsi ayeri aaka, eero opathaanitzi roori, rootaki okameethatantari ashintsitashiperotero aantyaawori kaari pathanitatsi. ²⁶ Eejatzi naaka tee notzipitzipitayitanakini noshiyanaka, omaantakya noshiyanaka nomatantawori nanaakotante. Paashini noshiyakaawentemiri kapojawakaachari. Ikapojawakaaperotaka riyotantyaari ninkarika anaakotantatsini. Okimiwitaka eejatzi nokapojaperotziri paashini, tee nokapojashitari; tee nantashitawo naaka oetarikapaeni inta nokyaaryoowentziniri Tajorentsi ikowakaakinari, ²⁷ noshintsitaperotakiniri; nomperata naaka. Osheki nokenkithatakagaeyirini paashinipaeni, tee nokoyi ikantena Tajorentsi paata: “Tee pantaperotanawo nokowakaawitzimiri”.

Ikenkithatakoyitzirini joriyopaeni paerani

10 Iroñaaka, noyemijantzinkarite, nokamantemi piyotantyaari tsika ikanteeyarini joriyopaeni janta okaankiityeenta paerani. Otsimankapitheeyakirini menkori ijeekantakawowa Tajorentsi: eejatzi otenkaryaganaki inkaare antawo, niyanki ranashitanteeyanakawoni piryapathatanaki. ² Janta jaawiki menkori, janta inkaareki riyotagaeyakirini Tajorentsi riyoteeyantakarini raapatziyaperoyeyakarini paerani Moeseeshi. Tema okimiwitaka ikaawoshitakotakiri Tajorentsi eeniro royaatziri Moeseeshi. ³ Rowapiinteeyakawoni rowanawo ipapiinteeyakiririni Tajorentsi. ⁴ Rirapiinteeyakironi inaa ipapiintziriri, rowaga shitowaatatsiri mapiki. Rowakiniri Tajorentsi rowaga mapi, oshiyakaawentakiri Jesokirishito, oyaa-

teeyanakiririni. ⁵Omaanta tee inimotoziri Tajorentsi. Tee riweshiryaaawenteeyarini osheki riraga atziripaeni, rootaki ikamaeyantakarini janta okaankiityeenta.

⁶Pikenkithashiryagaeyeroni iroka piyoteeyantayarini ikowakaemiri Tajorentsi. Kyaaryoowa, pikimiteeyarinikari joriiyopaeni: pikoyirokari kaari kameethatatsi. ⁷Eero paapatziyawo iitajorentsitashiteetari jaka kipatsikika. Tema imatagaantakiro paerani. Ojankinatakani: “Ijeekaeyanakini atziri, rowaeyakani eejatzi ishinkiteeyakani. Roojatzi ikatziyanteeyanakani, romampagaeyanakani, eejatzi ishiron-teeyanakawoni tsinanipaeni”. ⁸Kyaaryoowa, akimitakoeyarinikarira aakapaeni: paerani iñaaminthateeyakironi kaari iina, rootaki ikamanteeyakarini 23.000 atziri apaani kitejiriki. ⁹Iñaantagaantakari Awinkatharite, riyotantyaari aririka ikijantakyaari rantakiri, rootaki rotyaanantakanariri osheki maanki. Roojatzi ratsikanteeyakaririni, ikamayitakini. Kyaaryoowa, oshiyakotarikarira aakapaeni, añaantarikari Tajorentsi. ¹⁰Eejatzi apaanipaeni ikiñaanikowentakiri irira, rootaki rowamaagaanteeyantakaririni riraga ronampiri Tajorentsi. Kyaaryoowa, akimiteeyarinikari aaka, akiñaanikowentero.

¹¹Ro imatantayitakaworini iroka, akenkithashiryaaantanakyaari. Rojankinateet-zironi, ayoteeyantakarini iroñaaka. Rootawiteencha omonkaateeya ipokanteeyari Jesokirishito. ¹²Iroñaaka aririka pikante: “Nokantatyeeyaani naaka nokyaaryoowentero naapatziyari”, nokantzimi naari: “Paamawentyaaga, pantzirokari kaari kameethatatsi”. ¹³Eeniro akenkithashireeyironi antero kaari kameethatatsi: ashi owaeyironi maawaeni atziri antziro. Omaanta aririka ameentyaari Tajorentsi, ramitakoeyeeni eero anantawo. Ikyaryoowentakae ramitakoperoeyeeni eerokya anantawo kaari kameethatatsi akenkithashiryaaawitakari.

¹⁴Rootaki, nonintaperotanewo, nokamanantemirori iroka: “Eerokya pipinkathatziro riwetsikashiteetari iitajorentsitashitari”. ¹⁵Eeniro piyotantari, iroñaaka pikenkithashireeyeroni iroka nokantzimiri. ¹⁶Aririka akanteri Tajorentsi: “Ariwee, Pawa, eeroka panawori iroka niriri”, tema akimitawakaapiinteeyakani, aweshiryaaawenteeyawoni riraa Jesokirishito rapaatawentakae. Eejatzi aririka akagaapiintziro paa, tema akimitawakaapiinteeyakani, aweshiryaaawenteeyawoni iwatha, akenkithashireeyirini ikamawenteeyakaeni. ¹⁷Ari okaatzi owapiinteeyarini paa apaani. Eejatzi okimitawita, osheki akaateeyawitani omaanta amonkaatawakagaeyakani, asheninkateeyakarini Jesokirishito: tema apaani ikanta.

¹⁸Pikenkithashireeyeroni rameteeyakarini joriiyopaeni. Riraga ñaanakowenantsiri aririka itaakiniri Tajorentsi ipira paashini atziri janta aritaariki, tema itsipatakarira irira ipinkathateeyakirini rirori, tema ari rowakaakyaari iwatha. ¹⁹Eenitatsi iroka nojampitemiri: “¿Tajorentsima iroka riwetsikaetzirika?” Kaari. Tema ratsipetashitawo rowapiintziniro iwatha. ²⁰Eenitatsi iroka nokamantaperotemiri. Eeniro rowakiniri kaari aapatziyariri Jesoshi ipira. Omaanta kaari Tajorentsi rowakiniri, inta kamaari. Tee nokowakayimi pitsipatyaari rirori-paeni ipinkathateeyakirini kamaari. ²¹Aririka pirawentero Awinkatharite, eero pimatziro pirawentero kamaari eejatzi. Aririka powawentyaari Awinkatharite, eero pimatziro powawentyaari kamaari eejatzi. ²²¿Arima pikowaki ikijimi Awinkatharite? ¿Panaakoeyirinima pishintsitaperotzi? Teewee. Tee panaakoeyirini eejatzi rowashironkaantyaari Tajorentsi ninkarika ameentakotyaarini kamaari.

²³Ikanteetzi: “Okameethatzi nantero oetarika kaari ithañaakotee Jesoshi”, omaanta aririka antashityaawo oetarikapaeni, eero oshintsitakae maawaeni, tema atsipetagaantashityaawo. Kyaaryo amatakiro akoyiri, omaanta eerorika amitakoeyerini paashinipaeni atziri ishintsitakayeri rajankaneki, ari tee okameethatzi antashitayitawityaarini. ²⁴Eero pikenkithashiryaakotapiintziro pikowayitawitarini eerori, omaanta pikenkithashiryaakotapiinteri ikowayitzi paashinipaeni, eejatzi ikaatzi amitakoteri. ²⁵Aririka ipimantayitzi iwaatha, poyaari. Eero pojampitakowentziri: “¿Tsika ipoñaaka irika? ¿Rooma rowamagaetzinirori iitajorentsiziri?” Aririka pamananteri iwaatha, eero pojampitakowentziri, piitzikari aririka poyaari eero pikameethashiryaanaki. ²⁶Okantzini Iwaperite Tajorentsi: “Irra Awinkatharite ashitayitaworini kipatsi eejatzi maawaeni jeekanteeyaworini”.

²⁷Aririka ikaememi kaari aapatziyariri Jesoshi rowakayemi ipankoki. Aririka pikowaki piyaate, powaeyarinikya maawaeni ipaeyawakimirini. Eero pojampitakowentziri iwaatha, eero piitziri aririka poyaari, eero pikameethashiryaanaki. ²⁸⁻²⁹Omaanta ikanteetemirika: “Eenitatsi irika iwaatha, rowaetzinirori iitajorentsiziri”. Aririka eenitatsi jaga eejatzi piyemijantzinkarite kaari shintsiperotatsi rajankaneki, ari pikenkithashireeri irira iiteri tee okameethatzi royaari, eero powari eerori eejatzi. Omawitya eeroka piyotawitaka tekatsi ikantemi iwaatha, omaanta pikaminthayeri riraga kaari yotatsi.

Naamaashitaka eenitatsi kantatsini: “Ishinetana Tajorentsi noyaari oetarikapaeni, ¿iitarikya ithañaakotashitantanariri riraga kaari yotatsi? ³⁰Aririka owapiinteyarini, akantapiinteyirini: ‘Ariwee, Pawa, eeroka panaariri nowayitarini’”. Aririka apaasonkiteri, ¿iitarikya ikiñaanikowenanteeriri oyaaririka?

³¹Ari nokamantemi. Aririka powaeyani, eejatzi aririka pireeyeni; omaanta oetarikapaeni pantayiterini, panteniri Tajorentsi ikowakaemiri, riweshiryaawenantemiri. Roojatzikya ikanteeyeni atziri: “Tema ikameethatzi Tajorentsi. Kameetha ijeekakagaeyirini aapatziyariri Jesoshi”. ³²Eero pantakayiri kaari kameethatatsi riraga joriiyo, riraga kaari joriiyotatsi, eejatzi aapatziyeeyaririni Tajorentsi. ³³Oetarikapaeni nantayitziirini, nokoyi namitakoeyerini atziri. Tee naaka etakotachani apaniroeni, inta netakotapiinteyarini paashinipaeni atziri. Ro nomatapiinteyantanaririni rawijakoeyantakyaarini.

Antayitziirini tsinani kemijantayitatsirini

11 Poshiyakotenawo, nokimitaka naari nomonkaatakari Jesokirishito. ²Pikenkithashiryaapiintakina, eejatzi pikenkithashireero maawaeni niyotapiintakimirini, rootaki noñaaperotantakimirini. ³Eenitatsi iroka, piyotero: riraga Jesokirishito kanteeyiririni atziri oetarika ranteeyerini; riraga shirampari kanteeyirorini iina; eejatzi riraga Tajorentsi kantziiriri Jesokirishito. ⁴Pamine riraga shirampari, aririka ramaneri Tajorentsi, eejatzi aririka ikamanante iñaani, tee rametawo ipashikayinatya. Aririka ipashikayinatya, tema itheenkatziri Jesokirishito. ⁵Omaanta tsinani, aririka amaneri Tajorentsi, eejatzi aririka okamanante iñaani, opashikapiintaka. Teerika opashikapiinta, otheenkatziri oemi: okimitzimotakawo ametakiro oeshi, kimitaka tsinani mayempiro. ⁶Teerika okoyi tsinani opashikayinatya ari okameethatzi ameetero oeshi. Omaanta aririka opashiwentakayaawo ameeta, kameetha opashikayinatya.

⁷Riroma shirampari, eero ipashikayinata: tema ikimiwitakari Tajorentsi, ee-jatzi ipinkathatziri. Rooma tsinani, oñaaperotziri oemi. ⁸Paeraniperoroña ritakari Tajorentsi riwetsikakiri shirampari. Rootaki imeriki shirampari riwetsikakiniriri tsinani; omaanta omeriki tsinani, tee riwetsikaetziri shirampari. ⁹Riraga shirampari tee riwetsikawenteetakiniro tsinani, inta rowaga tsinani riwetsikawenteetakiniri shirampari.

¹⁰Okameethatzi opashikayinatya tsinani riyotanteeyaarini ronampiri Tajorentsi oñaaperotziri oemi. ¹¹Pamine, tee ojeekashita tsinani, tee ijeekashita shirampari. Ikwaki Awinkatharite akoetyaawakagaeyani. ¹²Irowa imeriki shirampari riwetsikakiro tsinani, eejatzi iroñaaka okoñaatapiintziri tsinani otomi. Omaanta Tajorentsi wetsikaeyiririni maawaeni. ¹³¿Oetaka pikenkithashireeyarini eeroripaeni? Aririka amaneri tsinani Tajorentsi, ¿kameethama opashikaryaayinatya? ¹⁴Aakapaeni shirampari, iroñaaka tee ametawo aeshithanthamaeshiteeyini. Aritaki apashiwentakya. ¹⁵Omaanta tsinani, tema añaaperoteeyironi oeshithanthamaeshitzi oeshi: rootaki opashikayinatantari. ¹⁶¿Eenitatsima kowatsiri ipiyapiyawaantetena? Nokamantemi: nameetakawo iroka nokamantakimiri, eejatzi rameeteeyakawoni maawaeni aapatziyeeyakaririni Tajorentsi.

Riyotaantzirowawentapiinteyarini Jesoshi

¹⁷Eenitatsi paashini nokamantemiri. Tee noñaaperotzirowawentapiinteyarini aririka pipiyoteeyani: tee okameethatzi, tee pamitakotawakaaneenta. ¹⁸Nityaawo nokamantemiro iroka. Ikamanteetana aririka pipiyoteeyani pipinkathatantapiintariri Tajorentsi, pipiyawaantetawakagaeyanakyaani, tema pikenkithashiryaatzirowawentapiinteyarini inashitachari. Naamaashita kyaaryo ikamantagaanteetakina. ¹⁹Pipiyawaantetawakagaeyanakyaani piyoteeyantakaririni ninkarika kyaaryoowentaperotzirori raapatziyari Jesoshi. ²⁰Aririka pipiyoteeyani pikenkithashiryaakoteri Awinkatharite, powaeyawitani, tema tee powakoeyarini Awinkatharite kameetha. ²¹Aririka powapiinteyani, pagaanteeyanakani powanawo eerori, powapithateeyawakaani paashinipaeni. Tee poyaawakagaeyani powantyaari maawaeni. Itasheyaki apaani-paeni, ishinkitaka paashinipaeni. ²²¿Oetakama jaga panteeyirini? Tema eeniro pipanko powantyaari, pirantyaari. ¿Pitheenkakirima riraga pokashitziriri raapatziyari Tajorentsi? ¿Pishirontawentarima riraga kaari ashaagantacha? ¿Tsikama nokantemika? ¿Arima noñaaperotemi? Teewee.

²³⁻²⁵Irira Awinkatharite iyotaanawori iroka nowaagakimirika. Paerani, tsiteniriki raakaanteeyakaririni, raakiro Awinkatharite Jesoshi paa. Ikantziri Iriri: “Ariwee, Pawa, eeroka panawori iroka noyaari”, roojatzi ikagaakiro. Ikantzi: “Eenitatsi iroka paa oshiyaawori nowatha: aririka powapiintyaawo, pikenkithashiryaapiinteyenani. Tema naaka kamawenteeyakimirini”. Ari rowaeyakawoni. Roojatzi raakiro eejatzi riramento. Ikanteeyirini: “Eenitatsi iroka awishoowaantsi oowa, aririka pirapiinteyeroni, pikenkithashireeyenani, piyoperoteeyeni apaatawenteeyemini niraa pawijakoeyanteeyarini. Aririka nokamawentemi, piyotanaki eero namatawitzimi, nomatemiro maawaeni nokamantakimiri”. Roojatzi ranashitantanaka tsiteniriki, roojatzi raanteetakari. ²⁶Aripaete powapiinteyawawoni, pirapiinteyeroni, piyotaantapiintyaariri atziri ikamawenteeyakaeni Awinkatharite. Pimatapiinteyeroni, roojatzi ipokanteeyari.

²⁷ Aririka powawentyaari, aririka pirawenteri, pikenkithashiryaakoteri: eero pan-tashitawo. Eeniro rantani riraga antashitawori: itheenkakiro iwatha Awinkatharite, itheenkakiro riraa. ²⁸ Pityaawo piyotakotya eeroka, eenirorika pantani. Piyotakotyaarika tekatsi pantani, ari poyaawo, eejatzi pirero. Eenirorika pantani ari pityaawo pookaero kaari kameethatatsi pantziri eejatzi pamaneri Tajorentsi ipeyakotemiro pantani, eejatzi pijeeki kameetha roojatzi pimatero powawentyaari Jesoshi, pirawenteri. ²⁹ Tee okameethatzi owashiwaetyaawo, eejatzi irashiwaetyaawo. Teerika akenkithashiryaaperotziri Awinkatharite, tema owashiwaetakawo, irawaetashitakawo: eeniro ojeeki antani; ari rowashironkaakae Tajorentsi. ³⁰ Rootaki pimantsiyagaantayitakarini osheki, eejatzi kaari pishintsitantayitani. Rootaki eejatzi ikamagaantayitankarini piyemijantzinkaritepaeni. ³¹ Aririka ayotakotakya eenirorika antani, okameethatzi akenkithashireeya, eero akimitagaa paerani, ookaero kaari kameethatatsi antakiri; roojatzi amentanteeyaariri Jesokirishito, eero rowashironkagae Tajorentsi. ³² Tema eejatzi okameethatzi ikan-takowentee Awinkatharite, eejatzi rowashironkae, okantyaatakya eero aatanta paamariki kaari tsiwakanitatsini. Tee ikowakagaeyeeni atsipateeyaarini maawaeni riraga thenkantatsiri.

³³ Iroñaaka noyemijantzinkarite, aririka pipiyoteeyani powawenteeyarini Awinkatharite, poyaawakaawakyaata. ³⁴ Aririka pitasheyaperotaki, pityaawo poya janta pipankoki. Eero pipiyotashiteeyani pikemantyaawori pitashe: eenirorika pantani. Aririka nareetemi nothotyapaemiro, niyotayitemironi paashini.

Ikenkithatakotziro omatakagaeyakaerini Ishire Tajorentsi

12 Iroñaaka, noyemijantzinkaritepaeni, niyoteeyemironi maawaeni omatakagaeyakimirini Ishire Tajorentsi. Tee nokoyi pikompiteeyaawoni, inta nokowaki piyoteeyawakironi. ² Piyoteeyini paerani tee paapatziyeeyawitarini Jesoshi inta pikemijantashitayitawitawoni piwetsikashitayitarini, piitajorentsi-tashitawitari. Tema omajontziteeyakini roori. Pamatawitashitaka eeroka apaniroeni. ³ Nokowaki piyoteeyawakironi iroka. Aririka oñaawaetakaakiri Ishire Tajorentsi atziri, eero ikantzi: “Tee ikameethatzi Jesoshi”. Eejatzi okimitaka, eeromi piyoteerimi, eero pikantzimi: “Irira Jesoshi rirotaki nowinkatharite”.

⁴ Inashitayitakani omatakagaeyakaerini antawaetziniri Tajorentsi, omaanta apaani Ishire Tajorentsi. ⁵ Inashitayitakani iroka anteyenirini Awinkatharite, omaanta apaani ikanta irira. ⁶ Inashitayitakani anteyakinirini Pawa Tajorentsi, omaanta rirotaki irira riyoyaakaero oetarika antayiterini eejatzi ramitakotakae amonkaatero maawaeni. ⁷ Iyotagaeyakaeni Ishire amitakotawakaantyaari kameetha ajeekimotantyaariri Tajorentsi. ⁸ Iyotakaayitakirini apaanipaeni kameetha ikaminaantakariri paashinipaeni; riro paashinipaeni iyotaakaeri kameetha riyotaantakaerori paashinipaeni. Okaatzi iyotakaayitziririni apaani: rowaga Ishire Tajorentsi. ⁹ Eejatzi omatakaayitzirini paashinipaeni rameentaperoeyakawoni ikantayitzirini Tajorentsi; paashinipaeni omatakaakiri retsiyatakotayitzirini mantsiyaripaeni. ¹⁰ Eejatzi matakayitziririni paashinipaeni itajonkantayitzini. Paashinipaeni omatakaakiri ikenkithatakotziro kameetha Iñaani Tajorentsi. Paashinipaeni iyotakaakiri riyotayiterini kenkithatakaantatsiri: rirotakirika kenkithatakaeriri kamaari, rooma kaaririka. Paashini, omatakaayitakirini iñaawaechepookitashitawo paashinijatopaeni paantentsi kaari riyotzi

rirori. Paashini eejatzi omatakaayitakirini riyotanakiro kameetha okaatzi iñaawaeteri rirori eejatzi rowaagakaeniro. ¹¹ Inashitayitakani iyotagaeyakaerini, omaanta apatziro apaani iyotagaeyiririni; rootaki Ishire Tajorentsi. Oetarika okowakaayitziririni, rootaki iyotaayitziririni, omatakaantakariri.

¹² Pamine: apaani okantawita awatha, omaanta eeniro aetzi, ako, aeki, akempita, maawaeni. Osheki okantawita, omaanta apaani okantawita awatha. Eejatzi ikimita riraga Jesokirishito. ¹³ Apaani okantawita Ishire Tajorentsi. Opokapaaki ojeekanantapaakawori ashire, rootaki asheninkatawakaanteeyantakaririni, okimitakagaeyakaeni apaani akanta. Akaateeyirini joriyo, paashinipaeni kaari joriyotatsi; omawitya apanipaeni pimantaari rinawita, paashinipaeni kaari ipimanteetzi. Kijokiro owaeyakaeni Ishire Tajorentsi: apaani akanta.

¹⁴ Noshiyakaawentemiro. Apaani okantawita awatha, omaanta eenitatsi anashitantari, oerikantari, aminantari, akemantari, osheki inashitapaeni. ¹⁵ Tee okantzi aetzi: “Tee naaka rako, tee naaka iwatha rirori”. Kyaaryo aetzi rootaki awatha, tee inashita. ¹⁶ Tee okantzi akempita: “Tee naaka roki, tee naaka iwatha rirori”. Ñaakiro, tema rootaki akempita awatha, tee inashita. ¹⁷ Iyotyaarikami awatha rootaki aminantyaarimi, ¿arima amatakiromi akemantyaawomi? Iyotyaarikami akemantyaarimi, ¿arima amatakiromi akemaenkatantyaarimi? ¹⁸ Omaanta kameetha riwetsikayitakironi Tajorentsi awatha: akemantyaari, aminantyaari, akatziyatziyawaetantyaari, maawaeni. Oetarika ikoyiri, imatakiro. ¹⁹ Iyotakyaarikami oki ojeekakimi, ¿tsika akantyaakami? ²⁰ Kyaaryo, apaani okanta awatha, omaanta eenitatsi aetzi, oki, akempita, ako, maawaeni.

²¹ Tekatsi okantya oki okantero ako: “Tee pikameethatzi”. Eejatzi aeto, tee okantziro aetzi: “Tee nokoyimi”. Teewee, tee okantziro. ²² Eenitatsi jeekantayiteerini awathakipaeni oetarikapaeni, omaanta apanipaeni tekatsi ishintsini aetakaashiwitawo ojeekashita, omaanta okameethaperotaki ojeekayitzini. ²³ Eejatzi okimita, eenitatsi apanipaeni apashiwentakaakari, omaanta okameethatzi ojeeki. Akithaatakotyaawo kameetha tee akoyiro iñaagaete. ²⁴ Tee akithaatakotawo kaari apashiwentaka. Omaanta kameetha riwetsikayitakironi maawaeni awatha riraga Tajorentsi. Okameethatzi ojeekaeyeni rowaga kaari añaaperotawita. ²⁵ Imatakiro iroka amitakotawakagaeyantyaarini aetzi, oki, maawaeni. Tekatsi okanteeyani okijawakagaeyani. ²⁶ Aririka okatsitaki eechonkiini apaani, ari akemaatsitanakyaawo maawaeni awathaki. Tekatsirika oyeroni awatha eechonkiini tema kameetha akimoshirewenteeyakironi maawaeni awatha.

²⁷ Aakateeyakini oshiyakawori iwatha Awinkatharite Jesokirishito. Aakateeyakini eejatzi oshiyakawori iitzi, rako, roki, ikempita, oetarika. ²⁸ Iroñaaka akaateeyakirini osheki aapatziyeeyaririni Jesoshi. Reewawentakae irira rotyaantagaantakae apanipaeni ikenkithate. Paashinipaeni rotyaantakiri ikamanantayitzirorini iñaani. Paashinipaeni rotyaantzi riyotaantzi. Roojatzi paashinipaeni rotyaantayitakirini itajonkantzi, paashini retsiyatakotayitzirini mantsiyatzinkari, paashinipaeni ramitakotziri paashini atziri, paashinipaeni rotyaantakiri ikantayitzirini aapatziyariri Jesoshi oetarika rantayiterini, eejatzi paashini iñaawaetashitayitawoni paashinijatopaeni paantentsi. ²⁹ ¿Rotyaanteeyakaenima akenkithate maawaeni? Teewee. ¿Akamananteeyinima iñaani Tajorentsi maawaeni? ¿Ayotaanteeyinima maawaeni? ¿Atajonkanteeyinima maawaeni? Teewee. ³⁰ ¿Etsiyatakoeyirinima maawaeni aaka mantsiyaripaeni? ¿Amateeyakironima maawaeni ayotayitakironi paashinipaeni

paantentsi? ¿Amateeyakironima maawaeni owaagakiniri asheninka iroka ikantziriri rirori? Teewee. ³¹ Omaanta kameetha pikowakotaperoteri Tajorentsi imatakayemiro rooperotatsiri antawaerontsi.

Kameetha anintaperotawakagaeyaani

Omaanta iroñaaka niyotaaperotemiro kameethaperotatsiri.

13 Aririka amatero añaawaetashiwiyaawo paashinipaeni paantentsi, eejatzi aririka amatero akemero ipaante ronampiri Tajorentsi, omaanta eerorika anintaperoyirini paashinipaeni, tema atsipetashiteeyakawoni, ayotashitayitawitakawoni añaawaetzi. Akimitawokari kampana, okantashita, toon, toon, toon. Akimitarikari tampoo ikantashita, teen, teen, teen. ² Aririka ayotzitayityaawoni kaari iñeetzi, aririka ayotzitakityaawo maawaeni imanayitawiteeni Tajorentsi, aririka amatayitakironi maawaeni riyotayitirini atziri Iwaperite Tajorentsi, eejatzi aririka akyaaryoowentaperotero aapatziyaperotyaaari Tajorentsi, rootaki amatantyaawori oshirinkayiteroni ochempipaeni: omaanta eerorika anintaperotziri paashinipaeni, atsipetashiteeyakyaawoni ayotashitawitakawo maawaeni, tee iñaaperotana Tajorentsi nokameethatzi. ³ Aririka apashitayityaarini ashironkaenkari maawaeni jeekimoteeri, aririka akyaaryoowentaperoteri kameetha Tajorentsi akenkithatakoteri, rootaki ikijanteeri atziri, itaawenanteerori; omaanta eerorika anintaperotziriri paashinipaeni, atsipetashiteeyakyaawoni maawaeni, tee iñaaperotanee Tajorentsi akameethatzi.

⁴ Aririka anintaperoyerini paashinipaeni, tema amaeritakotashityaawo oetarika awijatsini, akaminthayeri paashinipaeni, eero akijashiryaneentashitari riraga ashaagantzinkari eejatzi riraga jewatatsiri tema pikowawitaka poshiyaari, eero ajagaakotawo, eero akantakaaperota. ⁵ Aririka anintaperoteri paashinipaeni eero akantakaaperota, eero oñaashirenkiri paashinipaeni, eero antashitawo akowaperotziri aaka, inta anteniri ikowakagaeri rirori; eero akijiri intsipaete, eero akenkithashiryapiintziro kaari kameethatatsi rantayiteetzirini owashironkaakae. ⁶ Aririka anintaperoteri paashinipaeni, eero akimoshirewentziro kaari kameethatatsi ranteetziro intakya akimoshiryawentero kyaaryooperotatsiri, ⁷ akantani akempoyeeri, akantani kameetha ameentaperotyaaari, akantani akenkithashiryaaakotari ari rantakiro kameethatatsiri, omaanta amaeritakotashityaari oetarikapaeni ranteri.

⁸ Aririka anintaperoteri paashinipaeni, eero apakaero; omaanta eero akantatyaani akenkithatero iñaani Tajorentsi, eero akantatyaani añaawaetashityaawo paashinipaeni paantentsi. Eero akantyaani ayotashitawityaawo oetarikapaeni, omaantakya akanteetatyeyaani anintaperotawakagaeyani. ⁹ Tee ayotaperotawitani iroñaaka, akamanantakoteri apatziro okaatzi ayotakotakiriri. ¹⁰ Iinja ipokapaakirika kameethaperotatsiri, eero akowaero iroka kameethatayitawitacharini iroñaaka. Tema ari ayotakiro maawaeni. ¹¹ Paerani eenironi eentsitawitani añaawaetashiwaeta, ayotashitayitarini aari eechonkiini, ayotzi akenkithashiryawita eechonkiini. Omaanta iroñaaka antaritapaakika, ookanakiro antzirowa akimiwitakari eentsipaeni. ¹² Iroñaaka kimitaka aminaatakotakiri Tajorentsi ñaarontsiki, tee ikoñaataperotzi. Iinja aminapootaperotapaeri jenokinta. Iroñaaka ayoteeyawitarini eechonkiini, iinja ayotaperoyapaerini, okimitaka riyoperotakae iroñaaka. ¹³ Iroñaaka akantatyaani ameenteeyakarini Tajorentsi, ayoteeyakini eero ramatawitee rootaki ay-

otantari ari aate iinja jenokinta, anintaperotawakagaeyakani. Omaanta kameethap-
eroteentsiri anintaperotawakagaeyani.

Iñaawaetashitaworini paashinipaeni paantentsi

14 Pikowaperoeyeni pinintaperoeyerini paashinipaeni. Eejatzi pikowaperotero pantero maawaeni omatakaakaeri Ishire Tajorentsi, pikamananteeyaaririni paashinipaeni iñaani Tajorentsi. ²Eenitatsi atziri omapokashitakari iñaawaetashitanakawo paashinipaeni paantentsi. Tee ikemawakiri atziri omaantakya Tajorentsi. Tekatsi atziri kemawakironi ikantziriri. Omanawitaka iroka oñaawaetakayiri Ishire. ³Omaanta riraga iyotaantzirori iñaani Tajorentsi, riyotaakiri atziri ishintsitakaakiri rajankaneki, ikimoshiretakaakiri, riweshiryaakaakari. ⁴Riraga ñaawaetashitawori paashinipaeni paantentsi kaari riyotzi, ishintsishiretakai apaniroeni, omaanta riraga kenkithatakotziriri Tajorentsi rashiki ipaante rirori riyotagaeyakirini maawaeni iyemijantzinkarite, ishintsishiretakai irira. ⁵Nokowawita maawaeni eeroka piñaawaetero paashinipaeni paantentsi, omaantakya nokowaperoetaki pikamanantero iñaani Tajorentsi pashiki pipaante. Riraga kenkithatakirori iñaani Tajorentsi ranaakotziri riraga ñaawaetashitawori paashinipaeni paantentsi; tema ramitakotakiri paashinipaeni atziri riyoperotziri Tajorentsi. Omaanta eenirorika owaayiniriri iñaani riraga ñaawaetashitawori paashini paantentsi, okameethatzi eejatzi.

⁶Pamine, noyemijantzinkarite, noñaanatashitapaemirika paashinijatoki paantentsi tema natsipetashitapaakyaawomi eero piyotawakiro mi oetarika nokantemiri. Nokowapiintaki namitakoeyemini, tema rootaki nokamanantzimirori okaatzi kaari piyotzi apaanteki ashi, rootaki niyotakaantakimirori piyotakotantyaariri kameetha Tajorentsi. Tema nokamanantzimiro iñaani irira. Tema niyotaakimi. ⁷Noshiyakaawentemiro. Tee añi kiina, tee oshiyari atziri. Omaanta ari omatashitakyaawo opaemate aririka ijonkateetero. Aririka apatziro ijonkatashityaawo toot, toot, toot, tee ayotakotziro oetarika mampaantsi okanterimi. ⁸Pamine, itziwooteetziri joraaro riyotantyaari rooteentsi romanatya, tziiii, tziiii, tziiii. Eerorika opoemaenkatziki kameetha, ¿arima riyoteeyakini omanatachani riwetsikanteeyarini romanatantyaari? Eero. ⁹Eejatzi pikimiteeyakawoni. Aririka iñaawaetashitawityaawo kaari ikematheetzi wero, wero, ¿tsika okantyaaka ikemanteetawakyaaworini pikanterimi? Okameethatzi piñaawaetantyaawo ashi apaante akemathatakaantyaariri asheninkapaeni okaatzi pikanteriri. Tema ari patsipetashitakyaawo piñaawaetashitya. ¹⁰Jaka kipatsikika eenitatsi osheki paantentsipaeni. Inashitayitakani, omaanta tee ikompiteeyawoni riraga ashitawori ipaante. ¹¹Omaanta teerika akemaperotziro ipaante ñaawaetatsiri, kaari asheninka. ¹²Tema pikowaeyakini omatakagaeyemini Ishire Tajorentsi, ari okameethatzi pikowaperoetaki iroñaaka omatakayemi pamitakoteri piyemijantzinkarite riyotantyaariri Tajorentsi kameetha.

¹³Rootaki nokamanantzimiro iroka: aririka piñaawaetero paantentsi kaari riyotzi, okameethatzi pikanteriri Tajorentsi ramitakotemi pimatantyaawori powaayeniri piyemijantzinkarite apaante ashi pikantakiriri. ¹⁴Aririka noñaanatantyaari Tajorentsi paantentsi kaari noñaawaetantari, nokenkithatakaawitakari rirori noshireki, omaanta tee niyotziro noñaawaetashitaka. Eejatzi tee namitakotziri paashini atziri. ¹⁵¿litaka nanteri naari? Aririka namaneri

Tajorentsi okameethatzi noñaawaetantyaawo paanteentsi noshireki kaari niyotzi; omaanta eejatzi okameethatzi namaneri nopaanteki nomatantyaari nokenkithashiryakotero okaatzi nokantziri. Aririka nomampaawentyaari Tajorentsi, rooma nomampaantyaaworika paanteentsi noshireki kaari niyotzi, omaanta okameethatzi eejatzi nomampaawentyaari nopaanteki okaatzi niyotziri. ¹⁶ Pamine, aririka piñaaperoteri Tajorentsi, omaanta pinashitakyaaworika pipaante, ¿tsika ikantyaaka ikemathatantyaawori riraga owakirari tsipateeyakimirini? Eero riyotawakiro oetarikapaeni pikanterimi. ¹⁷ Aririka pipaasonkiteri Tajorentsi paashinijatotsiriki paantentsi, eejatzi itsipatzimirika paashinipaeni atziri, teorika riyotziro iroka paashini paantentsi eejatzi teorika ikemimi kameetha, tekatsi pikantya piyotayeri riroripaeni. Tee ikemawaantetzimi.

¹⁸ Nanaakoeyakimini noñaawaetantashitakawo paanteentsi nojeekira apaniroeni, kaari niyotzi, rootaki nopaasonkitantariri Tajorentsi. ¹⁹ Omaanta aririka apiyotawenteeyarini Tajorentsi, nokowaperotaki noñaawaetantyaawo niyotaperotakiri, niyotaantyaariri paashinipaeni. Aririka noñaawaetantashityaawomi osheki ñagaantsi paantentsi kaari piyotzi, eero amitakotzimi. Natsipetashitakyaawomi, wero, wero. Okameethatzi noñaawaetero apanipaeni ñagaantsi pikemaeyakirini.

²⁰ Iroñaaka, noyemijantzinkarite, eero poshiyakotari eentsi: pikenkithashiryaperotanakya. Eerokya pikenkithashiriro kaari kameethatatsi: intakya pikimiteeyarini owakira koñaatatsi, tee ikenkithashiriro kaari kameethatatsi. Omaanta aririka pikenkithashiryaperotanakya, kameetha pikimityaari antaripaeni, eenitatsi riyotantari. ²¹ Eeniro iroka okantzirini Iwaperite Tajorentsi:

“Ikantzi Awinkatharite: ‘Nokantawitakari joriyopaeni, omaanta tee ikemijantana. Iinja notyaanteniri paashinipaeni atziri, inashitayitaworini ipaante, ikamantawityaari, omaanta eejatzi rirori, eero ikemijantawakiri’”.

²² Rootaki nokanantzimiro iroka: iñaawaetashiteetakawo paashinijato paantentsi riyotantyaariri kaari aapatziyari Jesoshi. Tee iñaanatashitanari aapatziyariri Jesoshi riyotaantariri. Omaanta okameethatzi akamanteri aapatziyariri Jesoshi okaatzi riyotaakaeri riraga Tajorentsi eerorika oetarika ikowakaakaeri antero. Omaanta eero akamanteri kaari aapatziyariri Jesoshi iroñaaka: rooma eeroota aapatziyawo.

²³ Pamine, nokamantemiro: pipiyotawenteeyaririnika Tajorentsi, aririka piñaawaetantashiteeyakyaawoni paantentsi kaari piyotzi: wero, wero, wero; eero ikemiro maawaeni. Aririka ikyaapaaki paashini atziri, kaari aapatziyarini Jesoshi; tema ari ikantapaaki: “¡Sha! Pamineritya irika, ithawirentsitaki”. ²⁴ Omaanta aririka piyotaante apaanteki, ari ikemapaakiro kaari aapatziyariri Jesoshi aririka ipoki. Ikemapaakimirika, riyotantyaari tee ikameethatzi, eeniro rantani. Okenkithashiryakayeri maawaeni ikemaeyapaakirini. ²⁵ Ikenkithashiryaneero maawaeni imanawitakari rajankaneki. Roojatzi rotziwerowashitantanakari Tajorentsi, ipinkathatantyaariri. Ikantemi: “Kyaaryo, itsipataperoyakimini Tajorentsi”.

²⁶ Ñaakiro, noyemijantzinkarite. Aririka pipiyoteeyani, kameetha pomampaaya apanipaeni, riyotaante paashini, ikenkithatakaante paashini, paashini iñaawaetantashitakawo paantentsi kaari riyotzi, paashini rowaagaeyakinirini aapatziyariri Jesoshi ikantakiriri. Omaanta, oetarikapaeni panteeyerini, pantero piyotanteeyaririni piyemijantzinkarite. ²⁷ Eenitatsirika ñaawaetashityaawoni paantentsi kaari riyotzi, kameetha iñaawaete aririka ikaate apite, eerorika 3: eerokya osheki. Eero itsi-

patawakagaeyani iñaawaetantyaawo. Rityaawo apaani, rimpaetapaaki paashini. Omaanta okameethatzi ijeeki rowaagaeyakinirini pisheninka ikantakiriri.²⁸ Teerika añiiri owaagaeyakirorini ikantziri, okameethatzi imaerite, eero iñaawaetantashitawo paantentsi kaari riyotzi piyoteeyencharini, omaanta kameetha iñaawaetashirete rajankaneki, eejatzi iñaanateri Tajorentsi rajankaneki.

²⁹ Okameethatzi riyotaantero Iñaani Tajorentsi, ikaatzi kamanantayitzirorini iñaani Tajorentsi apite, eerrorika 3. Omaantakya paashinipaeni, ikenkithashiryaakotaperoyeroni ikamantayitakiririni okameethatzirika.³⁰ Aririka riyoteeri Tajorentsi paashini jeekatsiri kaari riyoteeyawitani paashinipaeni, okameethatzi imaerite. Aririka ithonkatapaakiro riraga jewatatsiri ikenkithatzi, roojatzi rirori imatananakyawo riyotaante.³¹ Okameethatzi riyotaantero iñaani Tajorentsi apaani, roojatzi rimpaete paashini, roojatzi riyoteeyantyaarini maawaeni kowatsiri, riweshiryaanteeyaarini maawaeni.³² Riraga kamanantayitzirorini iñaani Tajorentsi, kameetha imaerite, aririka ritakyaawo iñaanataki paashini. Tema imatziro atziri imaeritawakiita roojatzi ithonkantapaakyaawo itakawori roojatzi iñaawaetantanakya paashini.³³ Tee ikoyi Tajorentsi akishiyeenkatyaañaawaete eero akemaperotantawakawo iyenkithari, inta ikowaki amaeriteeyanakini kameetha, akemanteeyawakyaaworini.

Aririka ipiyotawentapiintari Tajorentsi maawaeni rowameethateeyirini, ameteeyakani³⁴ tsinani omaeriteeyakini. Tee oshinetaantsita. Kameetha okemijante, tema aritaki okantzi Iwaperite Tajorentsi.³⁵ Okoyirika iyote oetarikapaeni, kameetha ojampiteri oemi janta opankoki. Tee okameethatzi oñaawaete pipiyotawenteeyarinirika Tajorentsi.³⁶ Pamine, tee eerokapaeni itawori piyotanteeyironi iñaani Tajorentsi. ¿Piitakima apaniroeni piyotziro eerokapaeni? ³⁷ ¿Pikaateeyirinima kamanantzirorini iñaani Tajorentsi? ¿Pikaateeyirinima aapatziyaperotawori Ishire Tajorentsi? Okameethatzi riyotawakiro iroka nojankinatzimiri rootaki kaminaagaantsi rashi Awinkatharite.³⁸ Eerrorika raapatziyawo pisheninka iroka, eero paapatziyeeyarini rirori.³⁹ Rootaki, noyemijantzinkarite, pikowaperotanteeyarini pikamanteri paashinipaeni iñaani Tajorentsi. Omaanta eero pithañaapithatari iñaawaetantyaawo paantentsi kaari riyotzi.⁴⁰ Omaanta powameethatero oetarikapaeni pantayitzirini. Tee okameethatzi piñaawaeteeyini: pimaeriteeyini maawaeni, pikemijanteri apatziro apaani ñaawaetatsini.

Ikenkithatakotakiri Jesoshi ipiriinantakari, eejatzi apiriinantyaari aari

15 Iroñaaka noyemijantzinkarite, nokenkithashiryaakagaemiro eejatzi nokamantzitakimiri: tema okameethataki paapatziyitawakawoni; roojatzi iroñaaka pikanta piyotaperotzi kyaaryooperotaki, tee otheeyaantsita.² Rootaki owawijaakoeyemirini, aririka pikantatyeyyaani paapatziyantyaawo, omaanta eerrorika eekiro piyaatatyee paapatziyawo eero owawijaakotzimi.

³ Nityaawo nokamantakimiro iroka rooperotatsiri ikamantziteetakinari: eeniro anteeyakirini kaari kameethatatsi, rootaki ikamawenanteeyakaerini Jesokirishito. Imonkaatakiro okamantakotzitaririni Iwaperite Tajorentsi.⁴ Romonkyaagaetakiri omooki. Okaataki 3 kitejiri ipiriinantanaari eejatzi. Imonkaatakiro eejatzi okamantakotzitaririni Iwaperite Tajorentsi.⁵ Roñaagakari Peetero, eejatzi roñaayitapaari riraga riyotaanewopaeni.⁶ Roojatzi roñaagaeyaarini osheki ayemijantzinkarite, ipiyotawakagaeyani. Ranaakotakiri 500 ñagaeyakiririni. Ijeekaeyanakini iroñaaka os-

heki ñaakiriri rirori, omaanta ikamagaantaki apanipaeni. ⁷Roojatzi roñaagan-tari Jantyaako, eejatzi roñaagaeyaarini maawaeni rotyaantanewopaeni. ⁸Riweyaan-tanaana naari roñaagana, omaanta tee nokimitari paashinipaeni rotyaantanewo, tee nojeekakaakiri Jesoshi eejatzi paashini riyotanewo jaka kipatsiki.

⁹Rotyaantakina, omaanta tee nokimitari paashinipaeni rotyaantanewo, tee nokameethatzi; tema nokijawitarini maawaeni aapatziyariri Jesoshi. ¹⁰Ineshi-ronkatakina Tajorentsi, rootaki nokimitantariri iroñaaka. Tee ratsipetashitawo ineshironkatakina. Ipomeentsiwentaari Tajorentsi paashinipaeni riraga rotyaantakiri, omaanta nanaakoeyakirini naaka, nopomeentsiwentaperotakari nantawaeteniri. Tee nantashityaawo naari, omaanta ineshironkatakina, nomatan-takawori. ¹¹Aririka nokenkithatakagaeyemini, rirorika paashini rotyaantanewo kenkithatakagaeyemirini: tee opaashinitzi. Aritaki omonkaatawakaakya nokamanteeyimirini: aririka paapatziyawo, aritaki pawijakotee.

Ipiriinte kamaentsiripaeni

¹²Pamine, nokamanteeyakimini: “Ikamaki Jesokirishito, ipiriintanaa eejatzi”. Paapatziyeeyawakinani. ¿Iitarikya pikantagaanantakari eero ipiriinta kamaayiteentsirini? ¹³Eeromi ipiriintaami kamaentsiri, eeromi ipiriintaami riraga Jesokirishito. ¹⁴Eerokami ipiriintemi, natsipetashitakawomi noka-manantayitzini, patsipetashitakawomi eerori aapatziyeeyarini Jesoshi. ¹⁵Eejatzi piyotakimi notheeyakotakari Tajorentsi. Ñaakiro, tema nokamantakotakiri: “Ipiriinteeri Jesokirishito”, omaanta eeromi ipiriintaami kamayiteentsirini, eeromi ipiriinteerimi rirori. ¹⁶Eeromi ipiriintaami kamaentsiri, eeromi ipiriintaami Jesokirishito. ¹⁷Eeromi ipiriintaami, patsipetashiteeyakyaawonimi paapatziyeeyakarini; eeniromi ojeekimotemimi kaari kameethatatsi, ¹⁸eejatzi ikantyaami riyatapiintemi paamariki kaari tsiwakanitatsini kamaeyatsirini, eejatzimi riraga aapatziyeeyawitaririni Jesokirishito. ¹⁹Eejatzi aaka, eeromi apiriintaami, atsipetashitakawomi aapatziyawitakari iroñaaka Jesokirishito, owashironkaaperotakyaami, anaakoeyakirinimi maawaeni atziri ashironkagaeyacharinimi.

²⁰Omaanta ipiriintaperotanaa Jesokirishito, reewaeyakirini maawaeni paashini kamaeyatsirini eero ikamae eejatzi. ²¹Eeniro rantakiri riraga Araani, rootaki aka-maeyantakarini iroñaaka. Eejatzi ikimitakari, eeniro rantakiri riraga paashini shi-rampari, riraga Jesokirishito, rootaki apiriinteeyantyaarini iroñaaka. ²²Asheninka-teeyakarini Araani, rootaki akamaeyantakarini. Eejatzi okimitaka, asheninka-teeyakarini Jesokirishito iroñaaka, rootaki rowañaanteeyeerini. ²³Reewaeyakaeni rirori. Roojatzi aririka ipokae, ipiriinteeyaneeni maawaeni aapatziyeeyaririni. Ari-taki okantyaari: aririka omonkaatakya, apiriinteeyaneeni maawaeni. ²⁴Ikantziri Je-soshi ashitariri:

—Ari okaatapaaki. Tema nothonkakiri kamaaripaeni, jewatatsiripaeni irira, nantatsiripaeni, theenkantatsiripaeni eejatzi ponampiripaeni naawita piyathatakimiri paerani, maawaeni. Iroñaaka Pawa, pipinkathariwentereri eeroka maawaeni jeekaeyatsirini. ²⁵Ipinkathariwenante Jesokirishito jaka kipatsiki roojatzi ithonkaeyantyaaririni maawaeni kijeeyawitakaririni. ²⁶Roojatzi eero ikamae eejatzi atziri. ²⁷Okantzini Iwaperite Tajorentsi: “Iitakiri Tajorentsi Jesokirishito jewawentzirori maawaeni jeekaeyatsirini”. Tema okantzi:

“Maawaeni jeekaeyatsirini”, omaanta eero ipinkathariwenantzi Iriri: tema rirotaki iitakiriri pinkathariwenantatsini. ²⁸ Iinja aritaki ranaakoeyerini Jesokirishito maawaeni jeekaeyatsirini, ipinkathariwenteyerini maawaeni. Apatziro irira Iriri, tekatsi ikantya ipinkathariwenteri. Ikanteri: “Pawa, eeroa noñaaperotzimi, panaakoeyanani maawaeni pipinkathariperotaki eeroa”. Kyaaryo, Tajorentsipero irira, pinkathariwenantaperotatsiri rirori.

²⁹ Pamine, eenitatsi kaawoshitawentariri kamaentsiri. Eeromi ipiriintaami kamaentsiri, tema ratsipetashityaawomi ranteromi. ³⁰ Eejatzi, eeromi apiriintaami, tema natsipetashityaawomi nopomeentsiwentapiintawo nokenkithatzi. ³¹ Paapatziyeeyakarini Awinkatharite Jesokirishito, rootaki niweshiryaaawenan-teeyakimirini: kyaaryo iroka nokantakimiri. Eejatzi okimitaka, kyaaryo iroka nokamantemiri: tee niyotzi tsika okaateka rowamaawenteetenawo nokenkithatzi. Maawaeni kitejiri eenitatsi kowawitachari rowamaawentenawo. ³² Janta Ejeesoki ikijaperotakina jeekatsiri, osheki opomeentsitaka. Pamine, eeromi apiriintaami, tema natsipetashitakyaawomi. Eero apiriintaami, eero akenkithashirezirimi Tajorentsi: thame owaeyani, thame ashinkiteeyani; roojatzi akamantakya, ari okaatzi. ³³ Eero pishinetziri theenkantatsiri ramatawitemi. Tema kyaaryo ikan-teetzi: “Eero kijokiro poyiri theenkantatsiri: rantakaemirokari kaari kameethatatsi”. ³⁴ Pikenkithashireeya, eero papiiteero eejatzi kaari kameethatatsi. Pikaatapiin-teeyirini kaari yoteeyirini Tajorentsi: ¿iitarika kaari pipashiwenanta?

Owakirari iwatha

³⁵ Aririka rojampitee theenkantatsiri: “¿Tsika ikanteeyaka ipiriinantaneeyaari kamaentsiri? ¿Tsika okantyaaka iwatha, aririka ipiriinte?” ³⁶ Tee ikenkithashiryaa rirori. Eerorika opankita okithoki kipatsiki, roojatzi okamantakya, eero os-hooki. ³⁷ Aririka apankitero okithoki, tee apankitakotziro owatha, owaato, oshi, maawaeni: athatyero apankitziro okithoki. Aririka apankitero teriiko, aririka paashini okithoki, ³⁸ omaanta Tajorentsi ijeekakaakiro owatha, owaato, oshi, maawaeni; imatakiro ikowakaakirori. Teriiko okithokitakaero okithokipero roori. Kaniri ojeeki owathapero roori. Eejatzi okimiteeyakani maawaeni shookayitatsirini. ³⁹ Tee imonkaatawakagaeyani iwatha maawaeni añayitatsiripaeni. Eeniro atziri rashi rirori iwatha, rinashita rirori tsiimeri. Rinashita eejatzi shiwankitzinkari. Rinashita eejatzi shimapaeni. ⁴⁰ Eeniro jeekatsiri kipatsiki, eejatzi jeekatsiri jenokinta. Ikameethateeyakini, omaanta inashitayitakani, tee imonkaatawakagaeyani. ⁴¹ Ishipakiri oorya. Rinashita riraga kashiri, ikitamaashitatziri rirori. Rinashita eejatzi riraga ompokiro, ikitapookitzi. Eejatzi rinashiteeyakani ompokiropaeni: apaani kitejagaakiwitachari, omaanta paashini, tee.

⁴² Eejatzi oshiyakari aari, aririka apiriintanee: eero akimitaa iroñaaka. Ikiteetee, ari apathagaeyanakini. Apiriinteerika, eero apathaane eejatzi. ⁴³ Kitateencharika, tee okameethatzi. Apiriinteerika, eero apiiteero apathagae. Iroñaaka tee ashintsitzi, rooma apiriinteerika, ashintsitaperotanee. ⁴⁴ Iroka awatha ikitateetzi, tema ametakawo kipatsi ajeekaeyantawoni. Aririka apiriintanee inashitanakya awatha, ametantapaakyaawori ajeekaeyapaeni janta jenokinta. ⁴⁵ Okantzi Iwaperite Tajorentsi: “Añaatsiri naawitani riraga jewateentsiri paerani shirampari, riraga Araani”. Omaanta impaetapaentsiri, riraga Rotyaantanewo Tajorentsi, rirotaki owañaantaperotatsiri, eenitatsi itajorenka irira. ⁴⁶ Tema itawo iroñaaka iroka

awatha ajeekantakari jaka kipatsiki; iinja ojeekae awatha owakirataatsini, jeekatsiri jenokinta roori. ⁴⁷Riwetsikaetakiri kipatsi riraga jewateentsiri atziri iiteetziri Araani, rootaki kipatsi iwatha. Omaanta riraga apitetapaentsiri rinashita, ipoñaaka jenokinta. Tema rirotaki riraga Rotyaantanewo Tajorentsi. ⁴⁸Ijeekawitani kipatsiki Araani, eejatzi akimiteeyakarini maawaeni jeekatsiri jaka kipatsiki. Ijeeki jenokinta paashini, eejatzi akimiteeyaarini maawaeni jatatsini jenokinta. ⁴⁹Eejatzi okimitaka: oshiyaanteeyakawoni aaka iroñaaka iwatha riraga kipatsijatzi, iinja oshiyaapaakyaawo iwatha riraga Rotyaantanewo Tajorentsi riraga jenokijatzi.

⁵⁰Rootaki, noyemijantzinkarite, nokamanantzimirori iroka: tekatsi okantya iroka awathaka iyaate janta ipinkatharitzinta Tajorentsi, tema ari opathagae. Tekatsi okantya iyaate janta teenta ipathagaeyininta jeekatsiri. ⁵¹Pamine, nokamantemiro iroka manawitachari: eero akamaeyini maawaeni, omaanta apaashiniteeyanakini maawaeni. ⁵²Itziwootanteetanakya ayoteeyantyaarini monkaataka. Intsipaeete kimiwitaka amachookanakitzi apaani aaka añaatsiri apaashinitanaki. Eejatzi intsipaeete ipiriinteeyanakirini Tajorentsi maawaeni aapatziyaririni Jesoshi riraga kamaeyawiteencharini; eero ikamae eejatzi. Ari ipaashinitanaki irirapaeni eejatzi. ⁵³Ashi oyiroy apathagaeyini, omaanta eero apathagaeyeeni eejatzi. Ashi oyiroy akamaeyini, omaanta eero akamaeyeeni eejatzi. ⁵⁴Opathagaeyanakini iroka awathaka maawaeni, omaanta eenitatsi awatha kaari pathaanitatsini. Akamaeyanakini maawaeni, rooma iinja, eero akamaeyeeni eejatzi. Roojatzi omonkaatakya iroka rojankinateetziri:

“Ariwee. Eero apiitaa akamaeyeeni eejatzi. ⁵⁵Eero akenkithashiryaaga akame.

Kameethawee. Iroñaaka eero athaawanteeyaawoni akame”.

⁵⁶Aririka antayiteroni kaari kameethatatsi, ari athaawantakyaawo akame. Eeniitatsi eejatzi rojankinarini Moeseeshi, kamantakaeri: “Eeniroy pantani”. ⁵⁷Rootakikya rowawijaakoeyantakaerini Awinkatharite Jesokirishito. Ariwee. Kameetharini Tajorentsi. Eero athaawanteeyawoni akame. ⁵⁸Rootaki, noyemijantzinkarite nonintaperotziri, nokamanantemirori iroka: pikyaaryoowenteniri Awinkatharite oetarika-paeni panteniriri, eero piperashirya, pikantatyeeyaani pikyaaryoowentero. Rootaki kaari pipakaantyaawo. Piyoteeyakini eero patsipetashitawo pipomeentsiwentyaari.

Aapatziyariri Jesoshi ipiyotziniri jerojareejatzi iyorikite

16 Iroñaaka nokenkithatakoteri koriki pipiyoteniri ayemijantzinkarite ashironkagayacharini janta Jerojareeki. Iroka nokamantzimiri, nokamantakiri eejatzi aapatziyariri Jesoshi janta Karaashiyaki. ²Maawaeni tominko okameethatzi pipiyotapiinteniri jerojareejatzi piyorikite, pikempoyeniri. Tsika ikaate piyorikite, pikempoyaagaanteniri. Pityaawo pipiyotzityaanari iroñaaka, opomeentsitzimotzimikari aririka nareetapaakya. ³Eejatzi nokowaki piyoyiitya aaneenirini. Aririka nareetapaeya, nojankinateniri jerojareejatzi, riyotantawakyaariri. Roojatzi otyaanantyaariri Jerojareeki. ⁴Pikowaeyenirika niyaate naari, ari notsipateeyanakyaarini.

⁵Iinja niyaate noñeeyemini, omaanta nityaawo niyaatapaente Masherooniyaki.

⁶Aririka ojamani nojeekimoteeyemini, aririka nokyaawontsitakotaki. Roojatzi pikaminthagaeyawakinani, tsikarika niyaate eejatzi. ⁷Aririka noñaapaakimi, tee nokoyi noshintsitanaki nawijanakimi. Nokowaki ojamani nojeekimotanakimi, ishinetenarika Awinkatharite. ⁸Omaanta nojeekanakiita jaka Ejeesoki, roojatzi

omonkaatantyaari kitejitatsiri owaero Pentekoshiteshi. ⁹Ikowakagaeyakinani osheki nokenkithatakagaeyanakinirini. Osheki raapatziyeeyarini Jesokirishito. Omawitya ijeeki eejatzi osheki kijeeyakinarinini.

Riwethateeyakarini iyemijantzinkaritepaeni

¹⁰Rareetapaemirika Temoteeyo, pineshironkaeyawakirini. Tema ikimitakina naari, osheki rantawaetziniri Awinkatharite. ¹¹Eero pitheenkawakiri. Aririka omonkaatapaakya ipiyeek jaka, eejatzi kameetha pineshironkatawaeri, kameetha rareetzitanteeyaari jaka. Noyayitakinirini, eejatzi paashinipaeni ayemijantzinkarite. ¹²Eejatzi nokantawitakari ayemijantzinkarite Apooro. Nokantaperotawitakari riyaatemi ineenimimi, itsipatyaarimi paashinipaeni aapatziyariri Jesoshi. Tee ikoyi riyaaate iroñaaka. Aririka iinja riyaaatanaki.

¹³Kyaaryoowa, ramatawiteezimikari. Pikaaryoowenteeyeroni paapatziyaperoyarini Jesoshi. Eero pithaawanteeyani. Pishintsiteniri Tajorensi maawaeni. ¹⁴Thame anintaperoyerini atziripaeni, oetarikapaeni anteniriri. ¹⁵Piyoteeyirini, noyemijantzinkarite, riraga Eshiteejana eejatzi ikaateeyinira irira reewateeyirini akaayajatzi raapatziyeeyarini Jesoshi. Ikyaaaryoowentakiro ikaminthagaeyirini maawaeni ayemijantzinkarite rowameethatziri Tajorensi. Tekatsi kanterini, riyotashitaka ikaminthaawakagaeyakani. ¹⁶Ipomeentsitaka ramitakotaperoteeyimimi, oetarikapaeni rantayitzimirini. Nokowaki paapatziyeeyawakyaarini rirori, eejatzi paapatziyeeyawakyaarini maawaeni kimateeyakarini. ¹⁷Niweshiryaawentawakari riraga areeteeyacharinini riraga Eshiteejana, Jorotonaato, eejatzi Akaeko. Eeniroteeyatsini jaka, okimitzimotakina eerokateeyakinirika tsipateeyakinarinini jaka. ¹⁸Ikimoshiryaakaakimi pajankaneki chapinki, iroñaaka ikimoshiryaakaapaakina naari najankaneki. Rootaki okameethatantari piñaaperoeyawakirini rirori.

¹⁹Riwethataperoyakimini maawaeni piyotawentaririni Tajorensi jaka Aashiyaki. Eejatzi riwethateeyimini Akiirishi eejatzi roori Pirishiira, eejatzi maawaeni piyotapiinteeyacharinini janta ipankoki. Tema riyoteeyakini aapatziyeeyaririni Awinkatharite. ²⁰Riwethateeyakimini maawaeni ayemijantzinkarite kameetha.[¶] Aririka piwethatawakaakya, ari kameetha paakameethatawakaageyaani. ²¹Naaka Paaworo wethateeyimirini. Naaka jankinateeyimirorini iroka nakoki. ²²Riyaateeta paamariki kaari tsiwakanitatsini maawaeni kaari ninterini Awinkatharite. Pishintsite, Nowinkatharite, pipokae. ²³Nokowaki kameetha ineshironkaeyemini Awinkatharite Jesoshi. ²⁴Tema eeroka aapatziyeeyaririni Jesokirishito, rootaki iroñaaka nonintaperoyantzimirini. Aritaki okantyaari.

Naaka jankinateeyimirorini iroka:

Paaworo

[¶]16:20 Rametari jorriyopaeni paeraniperoroña ithowootawakaeya aririka riwethatawakaeya.

RIRAGA PAAWORO RAPIITEENIRI ROJANKINATEENIRI KORINTOJATZI

1 Naaka Paaworo nojankinateeyimironi eerokapaeni korintojatz. Nokoyi ni-wethatemi eerokapaeni tsikarika pikanta piyeeki. Paerani rotyaantakina Pawa Tajorentsi noshiyakaawenteri Jesokirishito, nokenkithatakayeri maawaeni atziri. Nojankinateeyimini maawaeni aapatziyariri Jesoshi jaga Korintoki eejatzi jaga maawaeni kipatsiki owaero Akaaya. Iroñaaka notsipatari jaka ayemijantzinkarite Temoteeyo. ²Maawaeni kitejiriki namaniri Pawa Tajorentsi, nokantziri:

—Pineshironkaeyerini aapatziyariri Jesoshi janta Korintoki eejatzi pamitakoteri ijeekanteeyarini kameetha. Eejatzi ikimiteeyemini riraga Awinkatharite Jesokirishito.

Ashironkayaarika ari ishintsitakaakae Tajorentsi ajankaneki

³Thame añaperoteri Tajorentsi, riraga Ashitariri Awinkatharite Jesokirishito. Rirotaki neshironkateeyakaerini eejatzi weshiryakagaeyerini. ⁴Aririka ashironkaeyawityaani tema ari riweshiryakagaeyakaeni. Pamine, itakawori riweshiryakagaeyakaeni aari, roojatzi ayoteeyantakarini aweshiryakagaeyaarini riraga paashinipaeni ayemijantzinkarite, aririka rashironkaeya rirori. ⁵Kyaaryo, aritaki okanta akemaatsitakyaawo ikimitaakaga paerani Jesokirishito, aritaki riweshiryakaanakae Pawa Tajorentsi. ⁶Ro nokemaatsitantakawori riweshiryaaenantemiri rirori, eejatzi rowawijaakotantemiri. Aririka riweshiryaaentakina naaka eejatzi eeroka ari riweshiryaawentetakimi, tema piyotakotakina riweshiryaaentakina irira. Ari pikantya eeroka pikemaatsitayityaawonirika, ari riweshiryakaakimi rootaki peshiwenantyaawori oetarikapaeni. ⁷Rootaki niyotantari eerokapaeni eekiro piyaatatyee pameentyaari Jesokirishito. Tema niyoperotaki aririka pikimiteeyenani pikemaatsityaawo eerori oetarikapaeni, eejatzi pikimiteeyenani piweshiryaawenteyaarini Tajorentsi.

⁸Nokowaki piyoteeyeni, noyemijantzinkaritepaeni, osheki nokemaatsitaperotayitakawoni janta Aashiyaki, tema nokenkithatakotantakariri Jesokirishito. Osheki nashironkaaka, tee eechonkiini. Nokenkithashiryaaawitaka aritaki nokamaki. ⁹Kyaaryo nokamemi; omaanta ishinetziro Tajorentsi riyotaakina tee okameethatzi ameentyaawo ashintsini aakapaeni inta ameentyaawo ishintsini rirori, riraga piri-inteeriri kamaentsiripaeni. ¹⁰Ari rowawijaakotakina riraga Tajorentsi, kaari nokamanta; eejatzi eekiro riyaatatyee rowawijaakotena irira, roojatzi ikowaki nokame. Niyotzi ikantyaani rowawijaakotapiintena, ¹¹aririka pamaneeyerini Tajorentsi ramitakotena. Roojatzi, aririka riyoteeyeni paashinipaeni ikemijantakimi rirori, rowawijaakotakina, osheki riweshiryaawenteyaarini irira eejatzi ipaasonkiteri.

Pimatero pameentyaawo nokantzimiri

¹²Niyotaki iroka: tema ramitakotakina riraga Tajorentsi, ineshironkatakina, rootaki nokyaaryoowenantanariri nantziniriri. Tee niyotashita oetarika nantziniriri, omaanta riyotaakina rirori okameethatantari nantayitakinirini. Niyotaki piñaap-erotakiro okameethataki nantayitakinirini, eejatzi ikimitaka paashinipaeni atziri, rootaki nokimoshiryaaantakari. ¹³⁻¹⁴Tee opomeentsita piñaanatero maawaeni no-

jankinatzimiri, eejatzi tee opomeentsita piyoteeyeroni. Niyotaki iroñaaka eechonkiini pikemaperotawakiro nokamantakimiri paerani, eejatzi eechonkiini paapatziyawitakina. Nokowaki eekiro piyaatayee piyotero paashini nojankinatzimiri roojatzi piyoperoeyawakironi kameetharini. Aririka ipiyee Awinkatharite Jesoshi, niweshiryaawenteeyemini, omaanta nokowaki pikemaperotero nokamantzitakimiri piweshiryaawenteeyantenarini iroñaaka.¹⁵⁻¹⁶ Ari niyotaki piweshiryaawentawitakina, piñaaperotawitakina, rootaki nokenkithashiryaantawitakari napiitaatemi na-reetaatemi. Niteeyeminimi noñagaeyaneeminimi, roojatzi nowaaganakyaami janta Masherooniyaki. Roojatzi noñaapaemimi eejatzi, roojatzikya nowaaganakyaami Joreeyaki. Apite aweshiryaawentawakagaeyaanimi.¹⁷ ¿Arima nokowaki namatawitemi? ¿Nokimitakarima amatawitantsiri kantashitachari: “Ari”, eejatzi kantashitachari: “Eero”? Tee nokimitari. Tee nokoyi naaka namatawitemi.

¹⁸Tema imonkaatziro Tajorentsi ikantziri, tee ramatawitantzi. Eejatzi naaka, nomonkaatziro ikowakaakinari, rootaki kaari nokanantapiintzimi: “Ari nantero”, roojatzi nokantashitzimi: “Eero nantziro”.¹⁹ Ari nokaatakiri Shiirashi, eejatzi Temoteeyo nokamanteeyakimini tsika ikantari Jesokirishito, riraga Itomi Tajorentsi. Tee ikantzi rirori: “Ari nantero”, roojatzi ikantashita: “Eero nantziro”. Apatziro ikantapiintzi: “Ari nomatakiro”, roojatzi rantziro.²⁰ Kyaaryo ranteeyakaeroni maawaeni ikashiyakaakaeri Tajorentsi aakapaeni atziripaeni. Tema ikamawentakae rowawijaakotanteeri. Rootaki akanteeyantaririni maawaeni atziri ikameethataki, ipinkathateeyantyaaririni rirori. Aritaki okantyaari.²¹ Aapatziyeyakarini Jesokirishito, rootaki itajonkawenantakaeri Tajorentsi asheninkatawagaeyantakarini. Eejatzi riyoyeeyanani naaka nokenkithateeyakoterini.²² Tema rotyaantakiro Ishire ojeekantakae ajankaneki. Iroñaaka ayoteeyakini itomintakae, rishintontakae, rootaki kaari rookaeyanteeni.

Ikamanteeri iitaka kaari riyaatanta iñaagaeri

²³Rootaki kaari niyaatanta noñeemi paerani, tee nokoyi nokenkithatakaawentemiro pantayitawitakarini: tee nokoyi nowashiretakagaeyemini. Riyotzi Tajorentsi tee notheeya.²⁴ Tee nokoyi nokantapiinteyemini pikemijantaperoeyenani naari, tema pikemijantaperoeyakirini Tajorentsi. Omaanta nokowaki namitakoeyemini: niweshiryaakagaeyemini maawaeni.

2 Nokenkithashiryaaka: “Iroñaaka eero niyaatzi noñeeri riraga korintojatzi. Napiitakagaarikari nowashiretakagaeyaarini, eejatzi nowashiretakotarikari naari”.² Aririka nowashiretakayemi, tema eejatzi naari ari nowashiretakoyemini. Roojatzi tekatsi janta weshiryaakagaeyenani naari. Aririka noñeeyeemini piweshireeyani, ari niweshiryaaneeya naari. Rooma eerorika piweshireeya, eero niweshiryaa naari.³ Rootaki paerani nojankinatantzimirori, nokaminaantakimiri: “Pookero iroka kaari kameethatatsi pantayitzirini”. Tema tee nokowaki nopokantyaari nowashiretakoyemini, omaanta okameethatzi niweshiryaakagaeyemini. Nokenkithashiryaakotzimi eerokapaeni pikemijantaperotena okaatzi nojankinatzimiri rootaki atsipatawakaantaari akimoshireeyeni.⁴ Paerani nojankinateeyantakimiorini, osheki nowashiretakotakimi eerokapaeni, tema osheki niraakoeyakimini. Tee nojankinatakimiro nowashiretakaantemiri, omaanta nokowakini piyoteeyenani osheki nonintaperoeyakimini.

Ipeyakotziri Paaworo riraga antawitaworini kaari kameethatatsi

⁵ Kyaaryo nowashiretakotawitakari riraga kantzimatani, omaanta tee apatziro naaka rowashiretakaawitakina inta eejatzi eeroka rowashireperotakayimi. Tee nokoyi nokantakoteri osheki, tema tee nokoyi nokantakowaetashityaari. ⁶ Ari powashironkaeyakirini rirori, rootaki rookantaawori rantawitakarini, iroñaaka monkaatapaaka. ⁷ Iroñaaka eero pikijiri eejatzi, omaanta pikaminthagaeyerini: pipeyakoteniri okaatzi rantawitakari. Eerorika pipeyakotziniri ari ikantashireperotakya, ikenkithashirya: “Eero ipeyakotantanawo Tajorentsi eejatzi okaatzi nanantawitakawori”. ⁸ Nokowaki iroñaaka piyotakayeri kyaaryo pinintaperoyekirini, pipeyakoteniri okaatzi rantawitakari. ⁹ Paerani nojankinatzi miro nokantzimi: “Powashironkaeri riraga antzirori kaari kameethatatsi”. Nokantashitzimi iroka noñaantashitzimi. Nokowaki niyote kyaaryorika pikemijantaperotakina. ¹⁰ Niyotaki ari pipeyakoteeniri okaatzi rantakiri; eejatzi naari omawitakya oetarika rantawitakari nopeyakotantakawori. Okaatzi nopeyakotakayeniriri tema nopeyakowentemiri eeroka. Riyotzi Jesokirishito kyaaryo nopeyakotakiri pimantanteeyaaworini pikimitaawakaeyani iroñaaka. ¹¹ Tema tee akoyi rantakagaeyeroni Jatanaashi kaari kameethatatsi. Ayotaki osheki ikowawita ramatawiteeyeenimi.

Ikamantakae Paaworo iitaka ipaasonkitantariri Tajorentsi

¹² Ari chapinki nareetaka Toroowashiki, nokamanteeyakirini jeekatsiripaeni tsika ikanta Jesokirishito rowawijaakotantzi. Osheki ramitakotakina Awinkatharite, osheki raakameethateeyakinani jeekatsiripaeni, eejatzi nokenkithatakotantakariri Jesoshi osheki raapatziyakari rirori. ¹³ Omawitakya osheki atziri janta raapatziyakari Jesoshi, osheki nokowawitapaakari noyemijantzinkarite Teeto, omaanta tee noñiiri. Tema nokowawitaka nokemijantakotemi eerokapaeni. Osheki nokenkithashiryaakimi, rootaki kaari nojeekaperotanta janta roojatzi nowaagaantanaari Masherooniyaki.

¹⁴ Ari nokantani naari nopaasonkitapiintziri Tajorentsi. Tema itentapiintee tsikarika aateeyini. Naapatziyeyarini Jesokirishito, rootaki itajonkakowenteeyantakinari, imatakagaeyantakinaworini maawaeni ikowakagaeyakinari. Iroñaaka niyotakaakirini maawaeni jeekatsiripaeni riyotakotantyaariri rirori. ¹⁵ Akimiwitakawo aaka kajankapaneri itagaetziniriri Jesokirishito inimotantyaariri Tajorentsi. Tema othotyaanakiro okajankaekatanaki maawaeni ikemaeyantyaaworini riraga awijakotatsini eejatzi riraga theenkantatsiri. ¹⁶ Niyotagaeyawitarini iñaani Tajorentsi omaanta apaanipaeni itheenkaeyakironi, rootaki okantakowenantyaariri riyaatantyaari paamariki kaari tsiwakanitatsini. Rowaga kamantaantsi oshiyakariri riroripaeni kaminkari shitzitatsiri. Riraga paashinipaeni niyotagaeyakirini, ari raapatziyawo rirori, rootaki riyaatanteeyaarini jenokinta, ikantyaani ijeeki. Rowaga kamantaantsi oshiyakariri riroripaeni kajankatatsiri kameetha. Osheki nokenkithashiryaaperotakirowee: noshinetzirikari riyaaateeyeni paamariki kaari tsiwakanitatsini. Eeromi ramitakotanami Tajorentsi, eero nomatziromi naapatziyakagaeyarinimi paashinipaeni. ¹⁷ Eeniro osheki iyotaantashiteeyawitaworini iñaani Tajorentsi raantyaari koriki. Tee nokimitari naaka. Rotyaantakina Tajorentsi niyotaantero iñaani, riyotaki nokowaperotaki niyotaantero kameetha. Eejatzi ramitakotakina Jesokirishito.

Ikenkithatakotziri riyotakayeriri atziri kameetha riyotaantzi

3 Nojankinatantawori iroka, ¿piitashitama napiitaatyeemiro eejatzi najagaashitaata? Tema eero. Tee nokoyi paashini atziri rojankinatakotena naaka nokameethatzi roojatzi rotyaantemi eero. Eejatzi tee nokoyi pojankinatakotena nokameethatzi potyaanantyaari paashini atziri. ²Riyaateeyanakimini riraga amatawitantatsiri ipakimi kaarita rojankinatatzi paashini atziri, okantzi: “Irika atziri kameetha riyotaantzi iñaani Tajorentsi”, omaanta otheeyashita. Omaanta naaka omawitya tekatsi kaarita rojankinatakotenari paashinipaeni atziri nopemiri eero, piyotzi kameetha niyotaantzi iñaani Tajorentsi. Tema paapatziyakawo rootaki ipaashinitantakimiri Tajorentsi, iroñaaka piyeeki kameetha, rootaki riyotantakawori paashinipaeni atziri kyaaryooperotaki okaatzi niyotaakimiri. ³Poñaaganteeyarini paashini atziri kyaaryo paapatziyari Jesoshi, tema piyeeki kameetha. Tema pikimitakawo iyaaritate rojankinatzi Jesokirishito, ikantzi: “Riraga Paaworo riyotaantziro noñaani kameetharini”. Tema niyotaakotakimiri Jesokirishito rootaki piyeekantyaari kameetha iroñaaka. Iroka kaarita kaari rojankinatantawo tziintaki paperiki, inta owameethashiretakimi Ishire Tajorentsi omatakaakimi piyeeki kameetha. Paeraniperoroña riraga Tajorentsi rojankinatakiro iñaani mapiki omaanta opeyakotakya roori. Iroka kaarita iroñaaka tee okimita iroka ojankinateenchari paerani mapiki, inta antawaetakayirini Ishire Tajorentsi ojankinatakiro pajankaneeki eerokapaeni; tema okanteetatyeeyaani ojeeki. Omawitya rojankinatakiro itakawori iñaani Tajorentsi mapiki.

⁴Niyotaki kyaaryootaki okaatzi niyotaakimiri. Nameentakari Jesokirishito rootaki ramitakotantanari Tajorentsi nantayitakironi nokantakimirika. ⁵Kyaaryo, tee nomatziro nantashitanari apaniroeni ikowakaakinari, omaanta rirotaki rirori matakakinawori. ⁶Rirotaki irira riyotakaanari owakirani inimotawakaantsi: okantana tsika ikanta iroñaaka rowawijaakotantzi. Kaari nokenkithatakoeyirini rojankinarini Moeseeshi, inta nokantakoeyirini antzirori Ishire rajankanekipaeni atziri. Tema okantakoeyirini rojankinarini Moeseeshi eeniro rantani atziripaeni, rootaki riyaatantyaari paamariki kaari tsiwakanitatsini, omaanta rowaga Ishire Tajorentsi añaakaakiri atziripaeni ikantyaani ijeeki.

Okameethatzi iroka owakirari ikashiyakaakaeri Tajorentsi

⁷Paeraniperoroña achariniiteni Moeseeshi rameentaperotakari Tajorentsi. Rootaki ikantakiri irira itonkaashitanakiri itonkiyotawakari ikenkithatakayeri janta Shinayiiki. Ro rojankinatzimotantakariri rirori mapimaanka okaatzi ikowakaakiriri atziri. Eejatzi ikantakiri Tajorentsi: “Maawaeni kaari monkaatziro okantziri rojankinarini, ari riyateeyakini paamariki kaari tsiwakanitatsini”. Iñaantakariri Moeseeshi Tajorentsi ishikapiryapaakiro irira rowaga ipoo, shipakiririri. Roojatzi roerinkantapaa ikenkithatakaantyaariri ijoriyotzinkarite iñaani Tajorentsi. Roojatzi iñaanteeyawaaririni rirori oshipakiryaka ipoo, omaanta tee imateeyironi eekiro riyaatatyee raminapooteeyerini, tema osheki ishikapiryaka: omaanta shipakiryaaantsi eentsikironi opeyimata. ⁸Riyotaantakariri riraga Moeseeshi atziripaeni ikantziri Tajorentsi ari oshipakiryaanaki rootaki oñaaganteeyarini atziri eechonkiini itajorenka Tajorentsi. Omaanta iroñaaka ayotaki itajonkawentero irira osheki aririka niyoteeyerini atziri iñaani owakirari, okantakotziro Ishire. ⁹Riraga

Tajorentsi roñaaganteeyeni eechonkiini itajorenka ishipakiryaaantapaaki ipoo Moeeseeshi riyotaantakariri iñaani rowaga kankawentakiriri maawaeni atziri riyaaete paamariki kaari tsiwakanitatsini. Ari roñaagaperotanteeyawoni itajorenka aririka ayotakagaeyerini atziri tsika ikantari Tajorentsi iñaaperoteri rirori ikameethatzi eejatzi ipeyakoteniri okaatzi rantakiri. ¹⁰Kyaaryo okameethatzi rowaga iñaani riyotaantzirini Moeseeshi eenironi ishipakiryaaaki ipoo omaanta iroñaaka tee oshintsitzi itawori iñaani Tajorentsi. Tema iroñaaka osheki anaakotakiro owakirari iñaani okantakotziro Ishire Tajorentsi. ¹¹Okameethatawitaka okaatzi riraga Tajorentsi rojankinatakaakiriri Moeseeshi tema otspatakari oshintsitzi, omaanta eero okanteetayaani ojeeki. Iroñaaka riyotaakae kameetha Jesoshi owakirari iñaani Tajorentsi, anaakotakiro itakawori ñaagantsi paerani, osheki oshintsitzi roojatzi okanteeyaani ojeeki.

¹²Tema ayotaki eero othonka roori ayotagaeyirini atziripaeni eejatzi eero ipoyataataa rootaki kaari apashiwenanta ayotagaeyantakaririni atziri. ¹³Tee akimiteeyarini Moeseeshini, ipashikapootaka rirori riyotaantakiro iñaani Tajorentsi: tee ikoyi iñeeyerini ijorriyotzinkarite opeyaneyya ishipakiryapootawitaka. ¹⁴Omawitya ishipakiryaaakiro ipoo Moeseeshi tee ikoyi raapatziyeeyawoni iñaani Tajorentsi riroripaeni, rootaki kaari ishinetantari irira raapatziyaperotyaaari. Ikantani iñaanatapiintawitawo rojankinarini Moeseeshi roojatzi iroñaaka, omaanta tee riyotakotziro. Okimiwita ipashikawo ikenkithashiryaaantari, ipakaero riyotaantziri rowaga owakirari iñaani Tajorentsi okantakotziro Jesokirishito opoyaatakawo rowaga rojankinarini Moeseeshi. Tekira ipashikaryaakaantziro riyotaantziri. Apatziro Jesokirishito matzirori ipashikaryaakaakaero aapatziyantaariri. ¹⁵Kyaaryo, roojatzi ikanteeyani iroñaaka. Aririka iñaanatero rojankinarini Moeseeshi, tee riyotakotziro: tekatsi ikantya ikemantyaawori. ¹⁶Omaanta aririka rameentyaari Awinkatharite, riyotakayeri eero ramatawitantaa rirojatzi; omaanta riyotaperotanaki Jesokirishito rirotaki owawijaakotantatsiri rotyaantakiri Tajorentsi. ¹⁷Eenitatsi Awinkatharite Ishire, iyotagaeyakaeni eero apomeentsiwentawo rojankinarini Moeseeshi. ¹⁸Iroñaaka tekatsi amatawiteeyeerini, inta eenitatsi ayoteeyirini. Ayoteeyakini ikameethaperotaki Awinkatharite. Otajonkawenteeyakaeni Ishire akimiteeyantaaririni. Iroñaaka akimiteeyawitakarini eechonkiini. Akantani apaashini-tapiintanaki. Iinja akimitaperoyapaeyaarini, akameethaperoyapaeni.

Kameetha ikenkithatakotziro Paaworo iñaani Tajorentsi

4 Tema ikaminthagaeyakinani Tajorentsi ipeyakotakinawo nantawitakari, rootaki rotyaanantanari nokenkithatakayeri atziripaeni. Rootaki iroñaaka eero nokantashiretashita eejatzi eero nopakagaero niyoteeri paashinipaeni atziri. ²Omaanta tee nokoyi namatawiteri, eero napiitero nantero oetarika kaari kameethatatsi nopashiwentakotanakawokari aririka riyotanaki rirori: tee ikameethatzi riraga paashini amatawiteeyiririni. Tee nopaashinitziro iñaani Tajorentsi, eejatzi tee nokamantashitari atziri okameethatayitakini ikowayitziro rirori: namatawitzirikari. Omaanta kyaaryo niyotagaeyakirini. Piyoteeyakini, eejatzi riyotaki Tajorentsi kyaaryo iroka nokantakimiri. ³Eenitatsirika kaari yotatsini tsika ikantyaari rawijakotanteeyaari, riroteeyakini jatatsini janta paamariki kaari tsiwakanitatsini. Tema tee ikoyi raapatziyawo iñaani Tajorentsi. ⁴Ramatawitakiri Jatanaashi kaari aapatziyariri Jesoshi. Tema rirotaki iwinkatharite maawaeni theenkantat-

siri. Tee ikowakayiri riyote tsika ikantyaari rawijakotee; tee ikowakayiri riyoteeyeni osheki ipinkatharitzu Jesokirishito, eejatzi rirotaki irira Tajorentsipero. ⁵Tee naaka kenkithatakotacha naari, inta riraga Awinkatharite Jesokirishito nokenkithatakotziri. Naapatziyakari rirori, rootaki nokowantakari netakoeyemini. ⁶Paeraniperoroña riwetsikantawori Tajorentsi kipatsi otsitenitawitani, omaanta ikantzi: “Okitejitanaki”. Roojatzi okitejitantanaka, rootaki iroñaaka amineeyantarini oetarikapaeni. Okimiwitaka iroka iroñaaka riyotakagaeyakinani iñaani Tajorentsi tsika ikantakotari Jesokirishito. Okimiwitaka iroka iroñaaka otamoreka najankaneki iyotaakina nojeekantari kameetha. Tema iroka iñaani iyotaakotakinari Tajorentsi osheki inintaperotakae eejatzi osheki ikameethatzi, tekatsi rantani, eejatzi osheki ipinkatharitzu kimitaka roñaagakaero Jesokirishito. Okimiwitaka iroka iroñaaka riyotakagaeyakaeroni tsika ikantari Jesokirishito, ayotantakari osheki ipinkatharitzu irira.

Irira Tajorentsi rirotaki matakaakaeri akenkithatzi

⁷Ayotantariri Tajorentsi eejatzi Jesokirishito kimitaka eenitatsi powaagawo pinaperotachari. Omaanta iroka pinaperotachari ojeeki awathaki. Tema roori osheki ashipetawathatzi. Riraga Tajorentsi ikowakaakaero ashipetawathate riyotanteeyaarini atziripaeni rotyaantakiro Ishire omatakaakina nokenkithatakoteri riraga Jesoshi. Eejatzi ikowaki riyotanteeyaaari riroripaeni eero amatakaa aaka apaniroeni. ⁸Nokantzimi iroka tema rowashironkaetakina riraga kijakinariipaeni. Omaanta tee ishinetziri Tajorentsi rookakaenawo nokenkithatakotziri Jesoshi. Tee niyotaperoyini oetarika nanteri omaanta niyotzi ikantani Tajorentsi ramitakoeyanani. ⁹Osheki ikijeetakina, omaanta riraga Tajorentsi tee rookana; ipajapajaatapiinteetakina, omaanta tee ishinetziri rowamaena. ¹⁰Okimitaka paerani ijeeki osheki kowapiintawiteenchari rowamaakaanteri Jesoshi, ari iroñaaka ijeeki osheki kowapiintawitachari rowamaakaanenami naari; tema niyotaakiri atziripaeni iñaani Tajorentsi. Apaniroeni Jesoshi rowawijaakotapiintakina, riyoteeyantakarini paashinipaeni atziri rirotaki Añaatsiri eejatzi ishintsitakaakina nokenkithatakotantyaawori iñaani. ¹¹Kyaaryo, eeniro nañi omaanta oshekiwitaka nokamapiintakoterimi Jesoshi. Ro nokemaatsitantapiintakawori iñaaperotanteri paashini atziri rirori rirotaki matakagaeyakinaworini eekiro niyaatyee niyotaakoteri. ¹²Nokenkithatzi, rootaki noke maatsitantakawori osheki rooteensi nokamimi, omaanta paapatziyeeyakarini Jesoshi eerokapaeni, rootaki pijeekaeyantaarini kameetha, tema riro jeekakaakimiri Jesoshi.

¹³Tema rojankinatzi paerani riraga ayemijantzinkariteni: “Naapatziyakari Tajorentsi, rootaki nokenkithatakaantariri atziri iñaani rirori”. Eejatzi nokimiteeyakarini naari: naapatziyakari Jesoshi, rootaki eekiro niyaatatyee nokenkithatakotakiri irira. ¹⁴Ayoteeyakini eeniro riraga piriinteeri Awinkatharite Jesoshi. Iinja ipiriintaperoyeeni aari eejatzi, eekiro aatakotatyee atsipateeyaarini Jesoshi. ¹⁵Osheki nokemaatsitawenteeyakimini, piyoteeyantyaarini ikamintheeyeemini Tajorentsi. Rootaki paapatziyantakariri Jesoshi pipaasonkiteeyerini eerokapaeni, pikanteeyeni: “Tema ikameethatzi Tajorentsi”. Rootaki raapatziyakaantakariri rirori atziripaeni, roojatzi iñaaperotantyaariri riraga Tajorentsi ikameethatzi.

Eero akantashiretashita

¹⁶ Iroñaakakya, osheki nokemaatsiwentakari nokenkithatakiro Iñaani Tajorentsi rootaki eenitatsi osheki paashini atziri iñaaperotantariri rirori rootaki kaari nokantashiretanta eejatzi tee nopakaero nokenkithatakotziri Jesoshi. Osheki amakoteeya-paakini, kimitaka antyaashipariteeyanakityeeni, akamaeyanakini; omaanta eero akenkithashireyironi. Tema ikantani riraga Tajorentsi riweshiryaakagaeyakaeni maawaeni kitejiriki. ¹⁷ Iroñaaka rowashironkagaeyakinani theenkantatsiri, omaanta tee natsipetashitzimaetawo nashironkaaka. Eechonkiini noñaakiro iroñaaka, omaanta riyotzi Tajorentsi, roojatzi iinja kameetha ijeekakagaeyenani janta in-ampiki. Nokanteetateyeyaani nojeeke kameetha, eero okimitaa jaka. ¹⁸ Rootaki eero nokenkithashireperoeiyroni pomeentsitayitacharini eejatzi jeekayitatsirini noñeey-erini jaka kipatsiki. Ari iinja opeyeyaani maawaeni añeeyakirini jaka. Omaanta nokenkithashiryaaperotero kaari noñaapiintzi iroñaaka: rowaga jeekaeyatsirini jenokinta. Eero opeyaa roori.

Ikenkithatakotziro akimoshireeyantaarini

5 Tema ayotzi awatha jaka kipatsiki oshiyawitawo pankotsi kaari kijotatsi intsi-paete ojoweyanaki. Eero ajeekantawo osheki ojarentsi. Omaanta ayoteeyakini aririka akamaeyeni jaka, aapatziyeeyaririka Jesoshi, ari ajeekaeyini jenokinta. Eenitatsi janta awatha kameethari jeekanitatsini riwetsikakaeniri Tajorentsi, kaari irira atziri wetsikakaeroni. Akanteetapaatyeyaani ajeeke janta. ² Iroñaaka jaka kipatsiki osheki nashironkaapiintaka roojatzi osheki nokowakiri Tajorentsi ipenawo nowatha owakirari janta jenokinta. ³ Roojatzi eero apatziro ojeeki ashire, omaanta ojeeki eejatzi awatha owakirari. ⁴ Eeniro ajeeki jaka osheki ratekaperotzi: tee akowae yawitani ookaero iroka awatha, omaanta akowaperotaki awatha owakiraraatsini. Akowaki apaashinitanee ojeekantyaari awatha owakirari kaari thonkanitachani. ⁵ Rirotaki Tajorentsi reentsitetakae ipantakaerori owakirari awatha. Omaanta eejatzi iroñaaka rotyaantakinawo Ishire niyoperoeyantarinini kyaaryo iinja itajonkawentena, ipoyaatantakinawori nowatha owakirari. ⁶ Rootaki niyoperoeyantakarini riraga Tajorentsi imonkaatero iroka. Ayoteeyakini eeniro nojeekaeyini jaka kipatsiki, tekiraata atsipataperotyaari Awinkatharite. ⁷ Tekira noñeeyerini irira, omaanta nameentaperotari rirori, niyoteeyantakarini noñeeri iinja. ⁸ Omaanta ayotakoeyakirini Tajorentsi iinja ipakaero awatha owakirari kimitaka ikantzitakaeri. Tema aweshiryaawentakawo ookero awatha kipatsijato aatantyaari jenokinta ajeekantyaari awatha owakirari atsipatantapaeyaariri Awinkatharite Jesoshi. Aweshiryaawenteeyawitarini irira jaka kipatsiki, omaanta osheki akowawitaka atsipataperotyaari janta jenokinta, anampitaperotyaawo. ⁹ Rootaki nantziri naaka eeniroka nojeeki jaka, nokowaperotaki nomonkaateeyeroni okaatzi ikowakaakini riweshiryaawenanteeyenarini. Eejatzi, aaterika janta jenokinta atsipateeyari, akowaki oemoshirenkanteeyaariri. ¹⁰ Iinja ikantakowenanteeyeeni Jesokirishito. Aririka iroñaaka antayiteroni kameethatatsiri, ipinateeyeeni; aririka antayiteroni iroñaaka kaari kameethatatsi eejatzi oetarika akowashitari aaka, eero ipinateeyeeni aritaki apashiwentakya.

Ikenkithatakotaa roirojatzi Paaworo

¹¹ Kyaaryo niyotzi Jesokirishito iinja ikantakowenanteeyeeni, rootaki osheki nopinkathateeyantakaririni, rootaki naapatziyakaanteeyakaririni atziri. Riyotzi Tajorentsi nopinkathataperotakiri, rootaki eekiro niyaatayee nokenkithatakayemiro kyaaryooperotatsiri; eejatzi nokenkithashireeya piyotakoeyakinani nokenkithatakayimiro kyaaryooperotatsiri. ¹² Tee nokoyi noñaanatakotya naaka nokameethaperotzi. Omaanta tee nokoyi eejatzi pipashiwentakotena. Riraga kantzimatakinari, osheki ikantakaaperotaka rirori, ikantakaaperotawentayitakawoni rantayitzirini, omaanta tee ikameethashiretzi. Ikantzimatakina rirori, omaanta nokowaki piyote nokenkithatziro kyaaryooperotatsiri, rootaki pimatantyaawori pikanteri: “Kaari. Riraga Paaworo riyotaakae rowaga kameethaperotatsiri”. ¹³ Aririka pikenkithashireeya noshinkiwentatya, tema eero nopakaero niyotaantziro iñaani Tajorentsi, tema ikowakaakina nantero pikenkithashireeya: ro nanantawori ikowakaakinari rirori niyotaantakiro iñaani. Aririka pikenkithashireeya ayoperotaty, antero kameethatatsiri okameethatzi, tema antero kameethatatsiri amitakotantemiri.

¹⁴⁻¹⁵ Osheki inintaperotakina Jesokirishito, ikaminthaaperotakina. Niyotaki ikamawenteeyakaeni maawaeni: iroñaaka okimiwitaka akamaeyakini maawaeni, eero antapiinantaawo eejatzi kaari kameethatatsi. Eejatzi ikowakaakae eero antawentaa aaka apaniroeni, omaanta anteniri rirori ikowakaakaeri: tema ikamawenteeyakaeni, ipiriintanaa eejatzi.

¹⁶ Paerani noetawitakari Jesoshi rirotaki atziri, tee niyotawitarini rirotaki Tajorentsi. Omaanta iroñaaka niyoperotakiri, niyotaki tsika ikanta. Eejatzi riraga ayemijantzinkarite, eero atheenkiri: tema iñaaperoyakirini Tajorentsi ikameethatzi. ¹⁷ Ninkarika aapatziyaarini Jesokirishito, ari rinashitakaakyaari rirori; eero ikenkithashiryaapiintawo ikimitaaga paerani eejatzi eero rantapiintziro rantawitarini, omaanta ipaashinitanee. ¹⁸ Rirotaki itakawori Tajorentsi rotyaantakiri Jesokirishito ikamawenteeyakaeni, rowameethateeyakaeni, rootaki imatantyaawori iñaaperotantakaeri rirori akameethatzi. Iroñaaka ikowaki akamanteri paashinipaeni atziri raapatziyari Jesoshi imatantyaariri Tajorentsi raakameethatantyaariri rirori. ¹⁹ Ñaakiro, rotyaantakiri Jesokirishito rowameethateeyeeni aaka, iñaaperoyanteerini akameethatzi. Eero ikenkithashiriro eejatzi kaari kameethatatsi anteeyawitarini. Iroñaaka rotyaanteeyakaeni aari akamanteeyerini paashinipaeni atziri, aririka raapatziyaari Jesoshi, ari reentsitakyaari rirori maawaeni. ²⁰ Kyaaryo, rotyaantakina Tajorentsi nopiyawentyaariri Jesokirishito: nokamanteemiro iñaani Tajorentsi. Rootaki niyotaantemirori okaatzi rantakiri Jesoshi okimiwitaka riyotaakimi Tajorentsi. Eejatzi riraga Jesokirishito ikowakaakimi paapatziyari iñaaperotantemiri rirori pikameethatzi. ²¹ Tekatsi rante rirori kaari kameethatatsi, omaanta rotyaantakiri Iriri ikamawenteeyakaeni. Tema rowashironkaawentashitakawo okaatzi antayitzirini. Rootaki imatantyaawori roeyowapithateero antani eejatzi iñaaperotee kimitaka tekatsi antani. Okimitzimotawitakari rantakiro rirori kaari kameethatatsi. Rootaki iroñaaka rowameethatanteeyerini Tajorentsi, iñaakae akameethatzi.

Tsika ikantapiinta Paaworo

6 Iroñaaka nantziniri Tajorentsi ikowakaakinari, rootaki nokanantzimiri: “Ikaminthaaperoeyakimini; tema paapatziyari Jesokirishito eejatzi pinetheeri ipeyakotemiro pantani. Rootaki nokanantzimiri: ‘Eero iroñaaka pitheenkiri: eero papiitziro pantapiintero kaari kameethatatsi’”. ²Eenitatsi iroka ikantziri riraga Tajorentsi Iwaperiteki:

“Pikantakina, rootaki nokemijanantakimiri; monkaataka kitejiri pawijakotantaari, rootaki namitakotantakimiri”.

Iroñaaka eejatzi naari nokamantemi: monkaataka iroñaaka kitejiri okameethatzi paapatziyari Jesoshi, pawijakotantyaari.

³Tekatsi nokantya pikijantenari; omaanta kameetha niyotagaeyakimini piyoteeyantakarini pawijakoeyeeni. ⁴Nokantani nopankinatanari Tajorentsi iñaani, nokaaryoowentakiro, piyoteeyantakarini kyaaryo nopinkathataperotakiri. Nokantani nopankinatanari iñaani, omaanta osheki nokemaatsitawentakari, nashironkaapiintaka, maawaeni. ⁵Ipajapajaatakina joraaro, romonkyaapi-intakina. Ikijapiinteeyakinani atziripaeni. Osheki opomeentsitzimotakina nokenkithatakagaeyirini atziripaeni. Nokakitapiintzi tsiteniriki. Nokemapiintakiro notashe. ⁶Omaanta kameetha nojeeki, niyotaantaperotakiro iñaani Tajorentsi, osheki nomaeritakotashitakawo ikijakina kaari kemijantatsi, nokaminthaakiri paashinipaeni. Amitakotapiintakina Ishire Tajorentsi, noneshironkaperotantakariri paashinipaeni, ⁷Kyaaryootaki iroka niyotaantapiintziri, tee notheeya. Itajonkakowentapiintakina Tajorentsi, rookakowentakina, eejatzi imatakaakina naapatziyakaakariri paashinipaeni atziri ikameethatantaari. ⁸Eekiro niyaatayee nopankinatanari Tajorentsi iñaani omawitya eenitatsirika pinkathatakinari, eenitatsirika shirontawentakinari, eenitatsirika ñaaperotakinari, eenitatsirika ookathatakinari. Naakapaeni riroperotatsiri omaanta ikantakotana notheeyashita. ⁹Tee riyoteeyanani atziripaeni, omaanta riyotakina Tajorentsi. Rajareeyawitakinani atziri rowamaenami, omaanta eeniro nañi. Osheki ipajapajaateetakina, omaanta tee nokami. ¹⁰Nowashiretakoeyakarini ajoriiyotzinkaritepaeni, omaanta niweshiryaawentakari Tajorentsi. Nashironkaawitaka naari, omaanta niyotagaeyakirini atziripaeni kameetha riweshiryaawenantaariri rirori. Tekatsi nowaagawo omaanta ipashitakina maawaeni koetyeemotakinari.

Osheki ikamintheeyakirini Paaworo riraga korintojatzi

¹¹Noyemijantzinkarite, nokamantaperoeyakimini maawaeni nonenkithashiryaaka, eejatzi maawaeni nantziro eejatzi nokamantzimi iitarika nanantawori: tekatsi nomanapithatemi. ¹²Rootaki iroñaaka eekiro niyaatayee nonintaperotakimi eerokapaeni, omaanta kimitaka eeroka tee pinintaperoeyinani kimitaka paerani. ¹³Ari nokimitakaanteeyakimini notyomipaeni, nishintyopaeni: osheki nonintaperoeyakimini. Eejatzi nokowaki poshiyakotenawo, pinintaperoeyenani naakapaeni eejatzi.

Eero kijokiro poyiri riraga kantashitachari raapatziyarimi Jesoshi

¹⁴Eero kijokiro poyiri riraga kaari aapatziyariri Jesoshi. Pamine, aririka akameethataki, ¿akimitakarima riraga kaari kameethatatsi? ¿Amonkaateeyakarini-

ima? Teewee. Okimitaka kitejiri eejatzi tsiteniri: tee omonkaatawakaaya, inashita roori. Riraga aapatziyaperotariri Jesoshi tee imatziro ijeeki kameetha aririka it-sipatakari aapatziyaperotariri Jatanaashi. ¹⁵Riraga Jesokirishito eero inimotziro oetarika rantziri Jatanaashi. Rootaki riraga ameentariri rirori eero imatziro itsipatapiintari atziri jamashiryaakariri Jesoshi. ¹⁶¿Omonkaatawakaakama Tajorentsi-pankoki eejatzi opanko tsikarika ojeeki roshiyakaawentziriri iitajorentsite atziri? Teewee. Pamine, kijokiro rowaeyakaeni Tajorentsi, riraga añaaperotatsiri, tema paerani rojankinateetzironi iñaani rirori okantzi:

“Ikantzi Tajorentsi: ‘Kijokiro nowaeyanakirini maawaeni aapatziyanari, eero nookaeyirini. Notajonkawenteeyerini, eejatzi ipinkathateeyenani”.

¹⁷Eejatzi rojankinateetzironi:

“Pitsipareeri riraga antzirori kaari kameethatatsi. Ero kijokiro powaeyirini, eero pantayitzironi kaari kameethatatsi kimitariri rirori. Apatziro pijeekanaki pi-weshiryaawentena naaka. Roojatzi naakameethaperoeyemini maawaeni eeroka nashi neentsitepaeni. ¹⁸Notominteeyemini, nishintoteeyemini, pikanteeyenani: ‘Pawa’. Rootaki ikantakiririni Awinkatharite, riraga Tajorentsipero riraga antzirori oetarika”.

7 Ari, nonintanewopaeni, ayoteeyakironi iroka ikashiyakaakaeri Tajorentsi. Ero iroñaaka antayitzironi kaari kameethatatsi, eejatzi eero ak-enkithashiryaakotawo antero, apakagaerikari ameentarira Tajorentsi. Thame akyaaryoowenteeyenirini ikowakagaeri. Eejatzi okameethatzi athaawantyaari antero oetarika kaari ikowakaakaeri.

Paaworo ikenkithatakotakiri raapatziyakari korintojatzi

²Nokowaki kameetha pameenteeyenani eejatzi pinintaperoeyanani. Piyoteeyakini tee nowashironkagaeyimini, tee nantakagaeyimironi kaari kameethatatsi, tee namatawiteeyimini. ³Tee nokantzimi: “Eeniro pantani”, teewee. Tema nokamantakimi osheki nonintaperoeyakimini. Nokantani nokenkithashireeyakimini jaka kipatsiki, eejatzi aririka nokamae, nokantyaani nokenkithashireeyapaemini janta jenokinta. ⁴Niyotaki pinintaperoeyakinani eejatzi pipinkathateeyakinani rootaki niweshiryaawenantakimiri, nokimoshirewenantakimiri. Nokantziri osheki atziri: “Riraga korintojatzi osheki raapatziyari Jesoshi”. Omawitakya osheki rowashironkaetakina, niweshiryaawentaperoeyakimini.

⁵Paerani, nareetantakari Masherooniyaki, tee nomatziro nomakoryaapae: rowashironkaapiinteetakina. Tsikarika niyaataki osheki ikowaki rookakayenawomi niyotaakiri atziri. Riraga kaari aapatziyariri Jesoshi ikijawakina osheki. Nokenkithashiryaakopiintaka najankaneki. ⁶Omaanta riraga Tajorentsi tema riweshiryaakaapiinteeyarini ninkarika kantashiretakiriri. Eejatzi naari, riweshiryaakaakina rirori rareetantakinari Teeto. Rotyaantakinari rirori, rootaki nokimoshiryaantakari. ⁷Ari niweshiryaawentakari irira itsipatakina. Eejatzi ikamantapaakina paakameethateeyawakirini chapinki, eejatzi riweshiryaawentakimi. Ikamantakina pompeteeyakinani, eejatzi pikenkithashiryaanaka: eero pa-piiteero iroka pantawitarini paerani. Eejatzi ikamantakina pinintaperoeyakinani. Nokemantawakariri ikantapaakina, osheki nokimoshiretanaki. ⁸⁻⁹Nojank-inatantakimrori paerani, nokenkithashiryaakagaeyakimini. Piñaanantantakawori nowaaritate, ari powashiretakoyawitakani. Omaanta roojatzi pookakiro pantaw-

itari, eejatzi pikantziri Tajorentsi ipeyakotemiro okaatzi pantakiro. Rootaki tee natsipetawoni nojankinateeyakimironi. Tema ikowakimi Tajorentsi powashiretakotya pantakirowa. Paerani nokenkithashireeyanakimini, omaanta iroñaaka aki-moshireeyakini.¹⁰ Aririka kameetha rowashiretakotya atziri okaatzi rantakiri kim-itaka ikowakiri Tajorentsi, ari ikantziri irira ipeyakoteniri okaatzi rantawitakari. Aritaki ipeyakotakiniri rantawitakari eejatzi rowawijaakoteri, eero ikanteetaty-eeyaani ikemaatsitanyaaawori janta paamariki kaari tsiwakanitatsini. Roojatzi eero rowashiretantanaa paashini. Omaanta riraga atziripaeni omawitya rowashiretakotyaawo okaatzi rantayitzirini, tee ikoyi inetheeri Tajorentsi ipeyakoteniri roori. Tema tee ikoyi ijeeki kameetha kimitaka ikowakaakiriri Tajorentsi. Rootaki riyaatantyaari paamariki kaari tsiwakanitatsini. Ikantatyeyaani itsipareeri Tajorentsi.¹¹ Omaanta eerokapaeni pinethaakiri irira ipeyakotemiro kaari kameethatatsi pantakiri. Iroñaaka piyotakotaa okaatzi pantakiri. Pikantakiri paashinipaeni ipakaero kaari kameethatatsi. Pikantakina iroñaaka rantakiro rirori. Tema pithaawantari Tajorentsi rowashironkaemikari. Poyaakoperotana napiitanta-atemiri nareetaatemi niyotantyaari pikowaperotaki pikemijantaperoteri Tajorentsi. Pikowaki powashironkaeri antzirori kaari kameethatatsi. Rootaki poñaagantakariri eeroka tekatsi pantani.¹² Nojankinatantakimirori paerani kaari apatziro nokowakaakimi pamitakoteri riraganki antakotziriri iriri kaari kameethatatsi, inta eejatzi iriri, pamitakoteri. Omaanta nokowakaaperotakimi piyoteeyakini pinintaperoeyakinani. Tema rootaki ikowakaakimiri eejatzi Tajorentsi.

¹³Ari iroñaaka niweshiryaawenteeyakimini, eejatzi niweshiryaawentawaari Teeto. Osheki ikimoshiryaapaaki, ikamantapaana: “Kameetha ijeekakagaeyawakinani korintojatzi”.¹⁴ Chapinki tekiraatani riyaatashitemi, nokamantawakiri: “Ikameethateeyakini korintojatzi, kameetha raakameethatawakimi”. Ari rareentanakimiri riyotaki kyaaryo nokantakiriri, tee notheeya. Eejatzi okimitaka, tee namatawiteeyimini eerokapaeni.¹⁵ Iroñaaka eenironi ikenkithashiryaakotemi, osheki inintaperoeyakimini: riyotaki pikemijantaperoeyawakirini eejatzi pipinkathateeyawakirini.¹⁶ Eejatzi naari, niweshiryaawenteeyakimini: niyotaki pantapiintakiro ikowakaakimiri Tajorentsi.

Osheki ikaminthaantzi riraga masherooniyajatzi

8 Iroñaaka, noyemijantzinkarite, nokowaki nokamantemi osheki ikamintheeyakirini Tajorentsi maawaeni ayemijantzinkarite jaka Masherooniyaki. Rootaki ikowantakari rantero okaatzi ikowakaakiriri Tajorentsi.² Osheki rowashironkagaeyawitakarini ayemijantzinkaritepaeni jaka omaanta osheki riweshiryaawenteeyakarini Tajorentsi. Eejatzi tee rashaagantaperotawita, omaanta osheki koriki ipiyoteeyinirini aapatziyariri Jesoshi janta Jerojareeki, rotyaantakiri. Riyoteeyakini rashironkagaeyakani ayemijantzinkarite janta.³ Noñaakiri rootaki nokanantakotakimiri tee eechonkiini rotyaantziri inta osheki. Tee riyoteeyini ithañeeyaari iyorikite. Tekatsi kanterini: “Pikaminthayeri ayemijantzinkarite omaanta naaka tee nomatziro”. Rirotaiki yotashitakawo apaniroeni ikamintheeri.⁴ Inethaaperoeyakinani, ikantzi: “Nokowaki namitakoeyerini noyemijantzinkarite”.⁵ Ari niyotawitaka iperi koriki, omaanta romapokakina ikanteeyakinani: “Nanteniri Tajorentsi oetarika ikowakaanari, eejatzi nantemiro oetarika pikantakinari. Pikamantena oetarika ikowakaakinari Tajorentsi”.

⁶Ari chapinki itanakawori Teeto ikantakimi: “Pipiyoteniri jerojareejatzi piyorikite”. Ari kameetha pipiyoteeyakirini. Iroñaaka notyaanteemiri rirori eejatzi ikanteemi pipiyotaperoeeyenirini eejatzi piyorikite, roojatzi potyaanteri ayemijantzinkarite janta Jerojareeki. Pikaminthaaperoeeyerini piyemijantzinkarite.

⁷Osheki panaakoeyakirini paashinipaeni piyemijantzinkarite: panaakotakiri pameentaperoeyarini Tajorentsi, pikenkithataperoeeyini, piyoperoeeyini, pikyaaryoowentaperotziniri Awinkatharite ikowakaemiri, eejatzi pinintaperoeeyakinani. Iroñaaka nokowaki panaakoeyerini pineshironkataperoeeyerini ashironkaenkari.

⁸Tee nokoyi nomperatemi pipaeyerini ashironkaenkari, omaanta aririka pipaperoteri, piyotakagaeyerini paashinipaeni kyaaryo pinintaperoeeyakirini piyemijantzinkarite. ⁹Tema eejatzi osheki inintashireeyakaeni Awinkatharite Jesokirishito. Osheki rashaagantaka janta jenokinta, eejatzi oshekipero ipinkatharitzini, omaanta ipokantakari jaka kipatsiki, rookanakiro maawaeni kameethatatsiripaeni jenokinta. Rashironkaawitapaaka: tekatsi jeekimotaneerini, itheenkaeyakirini atziri. Rashironkaawentakae aari, okantyaata kameetha ijeekakagaeyeeni janta jenokinta.

¹⁰Ari iroka nokaminaakimiri oetaka kameethatatsiri pipantyaariri piperi piyorikite. Paerani tema eeroka itaperotakawori pikowakiro pipagaanteri piyorikite eejatzi itaperotakawori pipiyotapaakiri. ¹¹Pikowaeyakini petakotyaari jerojareejatzi: iroñaaka, eenitatsirika piyorikite pipagaanteritya, ajaatya, pithonkeritya pipagaanantyaariri kameetha pipiyoteri, potyaanantyaariri. Pipagaantashiyiityaarini kameetha. ¹²Aririka pipashityaari Tajorentsi pikowashitantari pipagaantashitariri kameetha, aritaki riweshiryaawentakyaawo oetarika pipashitariri. Tekatsirika powaagawo eero ikijantzimiro rirori eerorika pipashitari.

¹³Tee nokoyi opomeentsitzimoeyemini pipantyaariri paashinipaeni eejatzi eero opomeentsitzimoeyarini paashinipaeni. Nokowaki pimonkaatawakaeyani.

¹⁴Omaanta eenitatsi iroñaaka osheki pashaaganteeyakani, okameethatzi pikaminthayeri riraga ashironkaenkari. Iinja aririka rashaagantakya rirori, eejatzi aririka pashironkagaeyakyaani eerori, roojatzikya ipiyatemi ikamintheeyemini eerori. Okameethatzi pimonkaatawakaya. ¹⁵Tema okantzini Iwaperite Tajorentsi: “Riraga piyotaperotawitakawori manaa, tee otzimimoteeri eejatzi tzimagaantapaetsiri. Omaantakya riraga aatsiri eechonkiini, tee rashironkaa rirori. Aritaki imonkaatawakagaeyakani maawaeni”.

Rootaki thame amitakotantyaariri riraga ashironkaenkari.

Rotyaanteeri Teeto iñaagaeri eejatzi korintojatzi

¹⁶Ari ikimitakina Teeto, osheki inintaperoeeyakimini, rootaki nopaasonkitantakariri Tajorentsi. ¹⁷Nokantakiri: “Piyaatashiteeri eejatzi korintojatzi, piñeeri”. Omaanta tee apaniroeni naari nokowakayeri, rirojatzi kowashitaperotachari iñaagaemi eejatzi. ¹⁸Notyaantemiri paashini ayemijantzinkarite itsipatanakyaari. Osheki ikenkithatapiintziro iñaani Tajorentsi, rootaki iñaaperoeeyantakaririni maawaeni aapatziyariri Jesoshi. Eejatzi eerori, pikemakoeyakirini. ¹⁹Eejatzi riyoyeeyakirini ayemijantzinkarite jaka itsipatanakina naari janta Jerojareeki, ramitakotena naaneniri ashironkaenkari koriki. Osheki ikamintheeyakirini ayemijantzinkarite, rootaki ikanantyaari riraga jerojareejatzi: “Ikameethataki Tajorentsi”. Eejatzi riyoteeyanakini osheki akaminthagaeyakirini. ²⁰Ari ikaataki osheki ko-

riki potyaanteniriri, osheki pikamintheeyakirini. Rootaki nokowantakari eenitatsi tsipatenani naaneeniri; tekatsi nokantya ikanteetanakari: “Pikoshitakiri”.²¹ Tee apaniroeni nokoyi iñaaperotena Tajorentsi nokameethatzi, eejatzi nokoyi iñaaper-oeenyani atziripaeni nokameethatzi.

²²Eejatzi piñaawaeri paashini ayemijantzinkarite notyaanteri. Niyotakiri, ikyaaryoowentakiro rantziniri Tajorentsi. Nokamantakiri osheki pameenteeyakari Jesoshi eejatzi osheki pikaminthaanteeyakini, rootaki ikowaperotantakari riyaaate iñeemi.²³ Riraga Teeto, kijokiro rowapiintakina, ramitakopiintakina netakoeyakimini. Eejatzi riraga itsipateeyaarini iñeemi, rirotaki rotyaantanewopaeni ayemijantzinkaritepaeni jaka. Rirotaki kameethaperotatsiri aapatziyaperotariri Jesokirishito.²⁴ Ari osheki nokantapiinteeyakirini aapatziyariri Jesoshi jaka: “Ikameethateeyakini korintojatzi”. Rootaki nokowantari pipagaanteri ayemijantzinkaritepaeni janta Jerojareeki piyorikite riyotantyaawori kyaaryo pinintaperoyakirini rirori.

9¹⁻²Tekatsi okantya nojankinatantemirori: “Pikaminthaantyaariri piyemijantzinkarite”. Tema piyoperotaki pikamintheeyakirini. Niyotaki tee pithañeeyarini piyorikite, rootaki nokamanantariri masherooniyaatzi: “Okaataki iroñaaka apaani ojarentsi ikowantakari korintojatzi eejatzi paashinipaeni atziri janta kipatsi owaero Akaaya rotyaanteniri jerojareejatzi koriki”. Riyotakoeyakimini, rootaki ikowaperoyantakarini ikimiteeyemini, retakoeyatyaaririni riroripaeni.³⁻⁴ Ari nokanteeyakirini: “Ikowaki korintojatzi rotyaanteniri jerojareejatzi iyorikite”. Iroñaaka notyaanteri riroripaeni reewatanakina, ikantemi pipiyotaperotantyaariri. Nimpaetanee naari noñeeyemini, aririka itsipatanakina paashinipaeni masherooniyaatzi. Aririka iñaapaakimi pipiyotakiniri jerojareejatzi piyorikite, riyoteeyapaakini kyaaryo nokantakiriri, eejatzi eero nopashiwenta naari.⁵ Ari nokantakiri irika ayemijantzinkaritepaeni reewatanakina, pipiyoteeyantyaaririni piyorikite. Eerokapaeni kantashitachari paerani: “Netakotyaari ashironkaenkari”, tee naaka kantaperotemini. Rootaki okameethatantari piperi kameetha.

Tajorentsi ramitakotemi oetarika aririka pamitakoteri paashini atziri oetarikapaeni

⁶Pikenkithashiryaakotero iroka: aririka pipiyoteri piyorikite, pikimiwitakari pankiwaetatsiri: aririka ipankitero osheki okithoki, rowiitero iinja osheki. Omaanta ipankiterorika eechonkiini, ari eechonkiini raye. Eejatzi eeroka, aririka piperi paashini eechonkiini piyorikite eejatzi Tajorentsi apatziro ramitakotemi eechonkiini; omaanta aririka piperi osheki ari osheki ramitakotemi.⁷ Rootaki pikenkithashiryaakoeyeroni kameetha, piyoteeyakini tsika ikaate koriki pikowakiri piperiri. Aritaki ikaataki piperiri. Eero pithañaaashiretari, eejatzi eero ish-intsitzimi paashinipaeni. Tema Tajorentsi inintashireperotakiri riraga pashitariri weshiryaawentariri. Tema ikoyi pimonkaatero iroka.⁸ Aririka kameetha piperi piyorikite, tema riyotzi Tajorentsi eejatzi ikaminthaaperotakimi kameetha. Aritaki ipakimiro maawaeni koetyeemotakimiri, ipaperotemiro ojeekantyaari, rootaki pimatanantyaawori pikaminthaantyaariri eejatzi paashinipaeni.⁹ Tema aritaki okantzini Iwaperite Tajorentsi:

“Riraga oyaatziriri Tajorentsi ipashitagaantari rowaagawo owashironkaenkari. Tee ratsipetashita ikamintheeyirini irirapaeni, eerokya ipeyakotziro Tajorentsi ikaminthaantzi. Tema Tajorentsi imatakaakiri eekiro riyaatatye ipashitari paashinipaeni”.

¹⁰ Riraga Tajorentsi ipapiintziri pankiwaetatsiri okithoki ipankitanyaaawori, eejatzi ipapiinteeyakaeni owaeyarini. Tema eejatzi roshekitanakimiro tzimimoeyemirini ojeekantyaari pikaminthagaeyantyaaririni ashironkaenkari. ¹¹ Eekiro riyaatatakaaty-eemi Tajorentsi petakotaperotantyaariri paashinipaeni. Roojatzi ipaasonkiteeyerini rirori, iñaaperotaperoeyerini.

¹² Aririka etakotantya aari, apaperoteri aapatziyariri Jesoshi riraga ashironkaenkari koetyeemotakariri. Omaanta eejatzi ayotagaeyerini ipaasonkiteeyerini Tajorentsi. ¹³ Aririka pikaminthagaeyerini piyemijantzinkarite, riyoteeyanakini rirori kyaaryo eeroka rirotaaki aapatziyaperoeyaririni Jesokirishito kimitaka pikantzi. Eejatzi riyoteeyanakini tee pithañeeyari piyorikite, omaanta osheki petakotantaka, roojatzi iñaaperoyeerini Tajorentsi. ¹⁴ Osheki ikenkithashireeyakimini, eejatzi osheki ramanapiintziri Tajorentsi ramitakoeyemini. Riyoteeyakini oshekipero ineshironkateeyakimini Tajorentsi. ¹⁵ Thame apaasonkiteeyerini irira okaatzi ipashitakaeri, tema ikaminthaaperoeyakaeniwee: rotyaantakaeri Itomi Jesoshi ikamawentakae rowawijaakotanteeri. Tee amatziro athotyero ayotero tsika okaatzika ipashitakaeri.

Ikamantakowentaa rirojatzi Paaworo

10¹⁻² Ari itsipateeyemini janta kijakinari paeni, itheeyakotana, ikantzimi: “Tee ikameethatzi Paaworo: tee rantziro ikowakaakiriri Tajorentsi. Aririka itsipateeyakimini ithaawantzimi, tee ishincheenkaperotzimiro ipaante. Omaanta aririka ijeeki inteena ipakaantakimi iyaaritate, ari ishincheenkaperotzimiro”. Omaanta tema ineshironkaeyakaeni Jesokirishito, tee ishincheenkatee: eejatzi naaka, nokoyi nokimityaari rirori. Nokantemi eerokapaeni jewawentziriri maawaeni aapatziyariri janta: “Pookeri irirapaeni kantzimiri: “Tee rantziro Paaworo ikowakaawitariri Tajorentsi, omaanta rantashitakawo ikowayitzirini rirori”. Teerika imaeritzi rirori, paminawakinakya niyaatashiteri, eero nothaawan-tapaakari, inta nokijathatapaakiri. Omaanta tee nokoyi nokijatheeyapaemini eeroka, inta nokowaki aakameethatawakagaeyaani maawaeni. ³ Jaka kipatsikika eenitatsi kamaari kijeeyakaerini: tekatsi akantya omanateri; tee ikimiteeyarini atziripaeni omanateeyantyaaririni. ⁴ Ikimitaka joraaropaeni romanatziri kijakiriri inashitzinkawokipaeni tonkamentotsi, eejatzi aakapaeni omanatantyaari kijanteerori iñaani Tajorentsi inashitzinkawokipaeni oshiyawoni tonkamentotsi. Tema riraga Tajorentsi rirotaaki tajonkakowenteeyakaerini amatantyaariri apiya-teeyantyaaririni riroripaeni, eejatzi anaakotakiri. ⁵ Eenitatsi riraga piyathatakariri Tajorentsi, eejatzi kantziriri atziri: “Eero paapatziyari Jesoshi”. Omaanta itajonkakowenteeyakaeni Tajorentsi amaeritakaantyaariri maawaeni piyatheeyaw-itakaririni, eejatzi ameentakaaperotantyaariri; eejatzi akempoyaakiro okaatzi akenkithashiryaaantari amatantyaawori akemijantaperoteri Jesoshi. ⁶ Eejatzi janta pinampiki niyotaki pikemijantaperoeyakinani, omaanta naamaashitaka itzimagaantaki apaanipaeni piyathatakinari. Omaantakya riraga piyathatakinari, nokanteri Tajorentsi rowashironkagaeyerini.

Naaka rotyaantanewo Jesokirishito

⁷Eeniro kaweyakinari, eejatzi theenkakinari. Iitawitakina tee naaka rotyaantanewo Jesokirishito. Ikantakotashitaka rorojatzzi: “Naaka rotyaantanewo Jesokirishito”, omaanta nokantemi naaka: “Naakapero rotyaantanewo”. ⁸Nokantapi-intakimi rotyaantakina, omaanta kyaaryootaki iroka nokantzimiri. Ikowakaakina Awinkatharite naapatziyakaaperoeyemirini: tee ikowakaana notheenkakagaeyemini. Nantziniri ikantakinari, rootaki kaari nopashiwenanta. ⁹Tee nojankinatakotziro paashini, tema tee nokoyi nothaawakagaeyemini nowaaritateki. ¹⁰Eenitatsi kantayitzimirini: “Ichereemotakiri Paaworo rojankinatantzimiri: ikijathatashitakimi. Aririka ipoke jaka, piñaawakiri tekatsi pipinkathatantawakyaariri. Tee riyotzi ikenkithatakaaperoeyemini”. ¹¹Pikamanteri rirori: “Aririka rareeteeyemini Paaworo, ikamantaperotapaemiro iroka rojankinateeyimirini. Eero rinashitapaawo ipaante”.

Tee okameethatzi ajagaaperotya

¹²Ari iñaaperoeyashitaani ikameethatzi rorojatzzi riraga theenkaeyanarini. ¿Iitaka nokowantyaari nokimiteeyarini irirapaeni? Ikanteeyakini: “Nomonkaatawakagaeyakani naaka, nokameethaperoeyakini”. Kyaaryo, imonkaatawakagaeyakani, omaanta tee riyoteeyini, tee añaairo riyoteeyantarini. ¹³Tee nokoyi noñaapero-tashitya naaka: apatziro nokowaki nantakiniri Tajorentsi maawaeni ikowakaakinari. Niyotaki ikowakaakina naapatziyakaaperoeyemirini eerori. ¹⁴Tee nantziro kaari ikowakaana, omaanta tema naaka rirotaki itaperotakawori nokenkithatagaeyakimini paerani. Naakakya itaperotakawori kamanteeyakimirini: “Aririka paapatziyeeyarini Jesokirishito, ari rowawijaakoeyeemini”. ¹⁵Tee nokoyi nokantashitya nantakiro naaka rantakiri rirori: tema rinashitayitakani. Nokowaki eekiro piyaateeyatyeeni eerori paapatziyaperoeyanakyarini Jesoshi. Roojatzzi nokamanteeya naari, ¹⁶nokenkithatagaeyerini paashinipaeni atziri eejatzi, riraga kaari riyoteeyirorini. Eero nimpaeziri paashinipaeni kenkithatakaantatsiri, eero nokantashita naaka aapatziyakagaeyaririni riraga raapatziyakaakari rirori. ¹⁷Tee okameethatzi ajagaaperotya antakiri aari, omaanta okameethatzi aweshiryaawentyaawo imatakagaeyakaerini Awinkatharite. ¹⁸Tee ikameethatzi ñaaperotashitachari rorojatzzi ikameethatzi, omaantakya riraga atziri iñaantakari rorojatzzi ikanantakari Awinkatharite ikameethatzi.

Riraga Paaworo ikenkithatakotaa rorojatzzi eejatzi kijakiriri

11 Nokowaki nokenkithatakoteeya naaka eejatzi. Teerika añaairo niyotantari, omaanta eero pijamaneentana. ²Omaanta niyotzi eeniro pimaeritakotana. Naamaakotapiintzimi kimitaka Tajorentsi ikenkithashiryaakopiintzimi eeroka, tema nokowaki paapatziyaperotyaari apatziro Jesokirishito. Noshiyakaawentemiro, tema ikowaperotapiintzi shirampari rayero kaari shinetariri shirampari. Aririka os-hinetaakyaari paashini shirampari ari imanintanakiro, rookaero. Eejatzi nokimitaka naari, nokowaki naapatziyakaaperotemiri Jesoshi iñaaperotantemiri Tajorentsi pikameethatzi, eero rookantzimi. ³Paerani riraga Jatanaashi ikyaantapaakari maanki ramatawitantakaworini Eewa. Tema rantakaakiro opiyathatantakariri Tajorentsi.

Iroñaaka nothaawakaakimi poshiyawokari Eewa: ramatawiteeyiminikari. Eero pishinetziri ikompitayemiro okaatzi pikenkithashiryaari, inta eekiro piyaataty pikenkithashiryaakoperotyaaari Jesokirishito. ⁴Tee pikenkithashiryaaneenta. Pikemijantashiteeyawakarini maawaeni jatashiteeyimirini. Inashita iroka ikenkithatakotakiri Jesoshi. Nokowakaakimi iyotagaeyemini Ishire Tajorentsi, omaanta ikowakaakimi rirori riyotagaeyakotemirini kamaari. Nokamanteeyakimini paapatziyari Jesoshi pawijakoeyanteeyaarini, rinashita riyotagaeyakimirini rirori amatawiteeyimirini. ¿Litaka pikemijanteeyantaririni? ⁵Riraga amatawitantsiri ikantakaaperotaka ikenkithashireeya ranaakotakina ikenkithatakotziri Tajorentsi. Omaanta tee nokenkithashiryaakotziri naaka ranaakotakina. Itheenkayawitanani rirori, omaanta ¿litaka nokowanyaari nopinkathateri rirori? ⁶Raamaawitakina tee nokenkithatzi kameetha, omaanta niyotayitzirini kameetharini iñaani Tajorentsi. Piyoteeyakinani niyotayitzirini kameetha.

⁷Pamine, paerani owakira naapatziyakaantakimirini, tekatsi nokowakoneenteeyemini, inta nantawaetzi nojeekantyaari rootaki nomatantyaawori nokenkithatakotakimiri Jesoshi ari pawijakotanteeyari. ⁸Eejatzi naaki iyorikite ipakinari paashinipaeni aapatziyariri Jesoshi, rootaki kaari nonethaakotantzimiri piyorikite nomatantawori niyotaanteeyakimini eerokapaeni. ⁹Nojeekimoeyantakimirini, nashironkaawitaka, omaanta tee nokamantzimi. Roojatzi ipoñaaka Masherooniyaki ayemijantzinkaritepaeni, ipapaakinari eejatzi koriki. Rootaki tee nokowakoeyimini koriki eejatzi tekatsipero nokowakoeyemini eerori iinja. ¹⁰Iroka nokashiyakaakimiri rootaki kyaaryooperotatsiri kimitaka kyaaryooperotatsiri iñaani Jesokirishito rootaki iroñaaka nokamanteeyeririni maawaeni akaayajatzi tekatsi nokowakoeyimirini. ¹¹¿Litaka nokamanantyaariri? ¿Piitzima tee nonintashireeyimini? Riyotzi Tajorentsi kyaaryo nonintashiryaaperoyakimini osheki. ¹²Omaanta nokowaki niyotakaaperoyemini tee nokimitari riraga paashinipaeni iyotagaeyawitzimirini, amatawiteeyimirini. Pipinatzi, rootaki riyotagaeyantakimirini rirori. Omaanta naaka, tekatsi nokowakotemi. ¹³Tee rotyaantziri riraga Tajorentsi. Ramatawiteeyakimini. Roshiyakaantashitaka rirotaki rotyaantanewo Jesokirishito. ¹⁴Aritaki ikanta, ramatawitantzi, ikimitakari Jatanaashi, ramatawitantzi rirori. Roshiyakaantashitakari rirori ronampiri Tajorentsi. ¹⁵Aritaki ikantari aapatziyariri kamaari: ikowaki roshiyakaantashitaka aapatziyariri Tajorentsi. Tema ikenkithatakotashitakari atziri ijeekantyaari kameetha. ¡Ashironkaamatsiterini! Iinja Tajorentsi rowashironkaeri rotyaanteri paamariki kaari tsiwakanitatsini.

Riraga Paaworo ranaakoeyirini kijakiriri riyotaperotzi

¹⁶Napiiteemiro: eero piitashitana tee añiiri niyotantari. Omaanta piitashitenarika kaari yotatsi, pikemina nokantemi: kimitaka pikemijantakiri riraga amatawitantatsiri. ¹⁷Tee ikamantana Awinkatharite nokenkithatakotya, tee ikowakaana nokantakaaperotashitya, kimitaka riraga amatawitantatsiri. ¹⁸Omaanta ikantakaaperoyani riraga kijeeyakinari: iroñaaka nokimitawityaari naari, nokantakaaperotyaaari. ¹⁹Tema piiteeyawitakawoni eenitatsi piyotantari. Rootaki pikemijananteeyaririni riraga amatawitantatsiri paapatziyawo theeyaantsi riyotaakimiri. ²⁰Omaantakya riraga amatawiteeyimirini, tee pitheenkiri rirori. Osheki romperateeyakimini, raapitheeyakimirini piyorikite, ikantakaaperotzimoyakimini, eejatzi ipajapooteeyaki-

mini eejatzi ikaweyeyakimini. ¿Iitakakya? ²¹ Pikowaki eerokapaeni nokimiteri irikapaeni kaari yotzinkari; omaanta kyaaryo tee niyotzi nokimityaari.

Ari riraga amatawitantatsiri eeniro osheki ikantakaaperotawentawoni okaatzi rantakiri: iroñaaka nokimiwityaari, noñaawaetakotero okaatzi awijimotakinari. ²² Ikantakaaperowentakawo ijoriiyotaki. Tema naakakya joriiyo. Isheninkatakari Ishirayeeri, riraga riyoyaanewo Tajorentsi. Eejatzi nokimitakari naari. Ikantzi: “Nosheninkatakari Awaraamani”. Eejatzi naari, nosheninkatakari irira. ²³ Ikan-tashitawita: “Nantziniiri Jesokirishito ikowakaakinari”. Omaanta naaka osheki nanaakotakiri. Osheki nokyaaryoowentakiro nantziniiri Jesokirishito ikowakaaki-nari, rootaki romonkyaaganteetapiintawitakinari omonkyaagamentotsiki, ipajapa-jaatantapiinteetakinari, omaanta riroripaeni, kaari. Osheki nokamapiintawitaka. ²⁴ Riraga nojoriiyotzinkarite ipajapajaatapiintakina, tak, tak, tak, okaatzi 39 ipa-jatakina. Paashini kitejiri eejatzi 39 ipajapajaataana, tak, tak, tak. Eejatzi ikimi-taana paashini kitejiri, okaatzi kitejiri apawakooni ipajapajaatakina. ²⁵ Paashini kitejiri rompojantapiintakinawo inchashithaki, tak, tak, tak. Okaatzi apite rapi-iteetakina. Eejatzi paashini kitejiriki rompojantaanawo mapi, pok, pok, pok. Ee-jatzi nokinakowitaa pitotsiki antawokiroña inkaare. Ari otsitsiyanaaki, roowiteen-cha nopiinkemi. Roojatzi eejatzi nokimitapiintaka napiitaki 2 inashitaka kitejiri, nopiinkemi. Apaani kitejiri nothataaga inchapankikira niyankyaanikira inkaare, opoñaaga pitotsi; roojatzi nokitejitakotaki. ²⁶ Osheki nokinakinayitanakini no-kenkithatantakari. Osheki nopiinkemi eniki. Osheki ikoshitapiintakina koshitanta-siri, rowashironkaapiintakina. Rowamaenami nojoriiyotzinkarite eejatzi paashini-jatzitatsiripaeni atziri. Rowamaenami jeekatsiri nampitsiki. Notzimpinawitaka an-tamiki ari opomeentsitzimotakina osheki janta. Roowiteencha nopiinkemi anta-wokiroña inkaare. Rowamaenami atziri itheeyashita ikantzi: “Naaka aapatziyariri Jesoshi”. Omaanta tee. ²⁷ Osheki opomeentsitzimotakina, osheki nashironkaapi-intaka. Osheki tee nomatziro nomaye tsiteniriki. Nokemapiintakiro notashe ee-jatzi nomiri. Osheki kitejiri tee otzimi noyaari. Nokemakiro nowatsinkari, tekatsi nopewiryaaakotari.

²⁸ Kyaaryo nokemaatsitawo maawaeni iroka, eejatzi nokantani no-kenkithashiryaapiintakiri ayemijantzinkarite, nokowakaaperotakiri raapatziyaari Tajorentsi kameetha. ²⁹ Aririka rowashiretaka ayemijantzinkarite, nowashiretako-takari naari. Eenitatsirika ayemijantzinkarite rantakagaetakiri kaari kameethatatsi, ari noshiyari Tajorentsi nokijawentakirori okaatzi rantzi riraga antakaakiriri ayemijantzinkarite kaari kameethatatsiri. Eejatzi nopashiwentakotyaaari antakirori.

³⁰ Nokamanteeyakimironi iroka piyoteeyantyaarini eero nokantakaaperota okaatzi nantakiri, tema tee naaka antashityaawoni oetarikapaeni, omaanta riraga Tajorentsi matakaanawori maawaeni. ³¹ Riyotaki rirori tee notheeya. Rirotaki Iriiri Awinkatharite Jesokirishito, thame akanteetatyeeyaani añaaperoteeyerini maawaeni. ³² Paerani ipinkathariwenantzini riraga Areetashi. Rotyaantziri amitakotantatsiri ipinkathariwenantzi janta Tamaashikoki. Iriira rirotaki otyaantziriri joraaropaeni jaga ashitakokira rinkiteeyakironi maawaeni nampitsi ragaetanteenarimi. Ikowakowaeyawitakinani joraaropaeni, ³³ omaanta raanakina ayemijantzinkarite janta shiirikoki inkitzirori nampitsi. Rateetakaanakina roojatzi omoo, impaetzi royiitakotaana kipatsiki kantziriki. Rootaki nomatantawori noshiyapithatakari pinkathari aakaantenanimi.

Koñaatziro iñaakiri Paaworo kimitaka jataki jenoki

12 Pamine, tee okameethawita nokenkithatakotapiintya naaka nokameethatzi, omaanta nokowaki nokamantemi noñaakiri naari. Eejatzi nokamantemiro ikamantakinari Jesokirishito. ²⁻³Okaataki iroñaaka 14 ojarentsi raanakina Awinkatharite janta jenokinta, janta oshekinta okameetheetyaaperotzi. Iyaatakirika nowatha, tee niyotzi: apatzirorika iyaataki noshire. Riyotzi Tajorentsi rirori. ⁴Tekatsi nokantya nokamantemiro maawaeni nokemakiri janta. Aririkami nomawitakyaawomi, eero ikowakaanawo Tajorentsi nokamantemiro. ⁵Osheki niweshiryaawentayitakawoni noñaayitakirini, omaanta tekatsi nokantya nokantakaaperotyaawo. Omaanta nokamantemi tee nomatziro nokameethatzi naari apaniroeni. Tekatsi nomate nanteniri Tajorentsi ikowakaakinari apaniroeni: riro-taki Tajorentsi matakaanawori oetarikapaeni, rootaki niweshiryaawenantakariri. ⁶Niweshiryaawentakyaawomi nantakiri naari, eeromi otzimimi niyotantari, eejatzi notheeyami. Ñaakiro, tekatsi nante apaniroeni. Tee nokoyi nokamantemiro nantay-itziniririka naari. Eenitatsi piñaakotakinari eejatzi pikemakotakinari: monkaataka, eero nokantzimiro paashini.

⁷Eenitatsi osheki riyotakaakinari Tajorentsi, omaanta tee ikowakaana nokantakaaperotyaawo. Rootaki ishinantakariri Jatanaashi rowashironkaakina, nokemaatsitantakawori nomantsiyataki. ⁸Okaataki 3 nonethaawitakiri Awinkatharite nokantziri: “Petsiyatakotena”, ⁹omaanta ikantakina: “Noneshironkatemi, monkaataka. Eero netsiyatakotzimi, omaanta eero nookimi: notajonkakowentemi pimatantyaawori pantero oetarika nokowakaakimiri”. Iroñaaka niweshiryaawentakawo iroka nokemaatsitakari: niyotaki iroñaaka itajonkakowentakina Jesokirishito. ¹⁰Rirotaki niweshiryaawentaperotakari. Tee noshintsitzi, ishirontawenteeyakinani paashinipaeni, nokemaatsitayitakawoni oetarikapaeni, ikijeetapiintakina, nashironkaapiintaka, omaanta niweshiryaawentakari Jesokirishito. Tema riyotzi tee noshintsitzi, eenitatsi osheki tee nomatziro nantero, omaanta imatakaakina nantero.

Kameetha ijeekaki Paaworo janta Korintoki

¹¹Ñaakiro, osheki nokenkithatakotaa naaka. Okameethatemi piñaaperotenami nokameethatzi, pikenkithatakotenami kyaaryooperotatsiri, omaanta, tee. Rootaki nokenkithatakotantaari naaka kyaaryooperotatsiri. Tee nokameethatzi naari, tekatsi nantaperote apaniroeni. Omaanta tee ranaakoeyanani riraga iyotagaeyawitzimirini piñaaperoyawitarini ikameethatzi. ¹²Okameethawita pikenkithashiryaakoperotenami naari. Paerani, eeniro notsipateeyimini, ari piñaakoeyakinani omatakaakina Ishire Tajorentsi notajonkantayitakini, nantayitakironi kaari piñaapiintzi. Tema iroka niyotakaaperoyakimini kyaaryo rotyaantaperotakina Jesoshi. ¹³Nokamintheeyakimini, maawaeni. Nokimitakaanteeyakimini maawaeni aapatziyariri Jesoshi janta paashinikipaeni nampitsi. Apatziro eeroka, tee nokanteeyemini: “Pipena koetyeemotakinari”. Tekatsikya nantziri oetarika pitheenkantanari.

¹⁴Rooteentsi niyaate noñaantaatemiri eejatzi. Okaate 3 nareetaatemi. Eero opomeentsitzimoeyimini, tekatsi nokowakoeyemini. Apatziro nokowaki pinin-taperoyenani eejatzi pipinkathatena. Nokimitakagaeyakimini neentsitepaeni.

Eentsitepaeni tee ipapiintee koetyeemoteeri, omaanta aaka apapiintziri koetyeemotariri rirori. ¹⁵Nokañaashitawo maawaeni nantakiri paapatziyaperoyantyaaririni. Oshekipero nonintaperoyawitakimini eeroka, omaanta eerori, tee pipiyatana pineshironkatena.

¹⁶Ari ikanteeyimini kijakinari: “Kyaaryo, tekatsi ikowakoeyemini Paaworo, omaanta eenitatsi riyotantari rirori. Naamaaka ramatawiteeyakimini, raapithatantzimirori oetarikapaeni”. ¹⁷¿Eenitatsima raapithatakimiri riraga notyaantakimiri? Tekatsi. ¹⁸Chapinki notyaantakimiri Teeto eejatzi notyaantakiri paashini ayemijantzinkarite. ¿Eenitatsima rayitakimiri rirori? Tema ikimitakina naari: tekatsi ikowakoeyemini.

Osheki ikenkithashiryaaka Paaworo

¹⁹¿Piitashiteeyawitakani apatziro nokowaki noñaawaetakotya naaka kyaaryooperotatsiri? Pikompitakawo iroka pikenkithashireeya. Naapatziyakari Jesokirishito, rootaki nokowantakari naapatziyakagaeyemirini. ²⁰Osheki nokenkithashiryaaka iroñaaka. Naamaashitya aririka noñeeyapaakimini eero noñaaperotaperoyapaemini. Eejatzi naamaashitya eero piñaaperotawakina naari. Naamaashitya noñaapaakimi aririka pipiyapiyawaantetawakaaka, aririka piñaawenashiryaakotawakaya aririka tee pimonkaatawakaaka, aririka pikijathatawakaaka, aririka pinashiiyaawoni pikenkithashiryaari, aririka pikantzimatawakaagayakani, aririka pithawetakotawakaagayakani, aririka pikantakaaperoyakani, aririka osheki pikantashiwaetayitakani, maawaeni; tee pijeekaeyini kameetha. ²¹Naamaashitya aririka nareeteemi eejatzi nowashiretakotapaemi. Ro nowashiretakotantemiri, riyotaakina Tajorentsi tee okameethatzi panteeyakirini. Nopashiwentakayaari riraga kaari ookironi kaari kameethatatsi rantapiintayitakirini: riraga mayempiyitzirorini tsinani, riraga shirontawentawori iina, riraga ayirori iyashiyani, maawaeni.

Ikowaki Paaworo ikemijantakaaperoyerini korintojatzii

13 Ari okaataki apite noñaantaatzimiri paerani, iroñaaka nareetaatemi eejatzi. Ari okantzini Iwaperite Tajorentsi: “Eenitatsirika apite eerorika 3, ñakoterini atziri rantakiro kaari kameethatatsi, piyoperotaki kyaaryo rantapero-takiro, rootaki okameethatantyaari powashironkaeri”. ²Paerani eenironi nareetan-takimiri apitetapaentsiri nokamineeyawitakarini ipakagaero riraga antzirori kaari kameethatatsi, eejatzi iroñaaka nojankineeyakinirini ipakaanteeyaworini ninkarika eekiro riyaatatyeerantero kaari kameethatatsi. Tema iroka apitetapaentsiri nokaminaantziri. Aririka napiitero nareetaatemi tema rootaki tres-tapaentsiri rootaki nowashironkaantapaakyaariri eerorika ipakaero rantziri. ³Rootaki piy-oteeyantanakyaarini kyaaryo naaka rotyaantanewo Jesokirishito eejatzi nokamanteeyimironi iñaani. Tee ithaawakagaeyimini irira, omaanta osheki ipinkathari-wenteeyakimini, itajorentsitaperotaki. ⁴Ikentakotanteetakirini paerani Jesoshi, tee ishintsitawita, omaanta itajonkakowentakiri Tajorentsi rañaantaari. Eenitatsi iroñaaka osheki itajorenka. Tee noshintsiteeyini naari, nokimiwitakari Jesokirishito paerani janta koroshiki. Omaanta itajonkawentakina, rootaki iroñaaka nomatantawori nanteniri oetarikapaeni ikowakaakinari namitakotantemiri.

⁵Okameethatzi piyotakoeyani eerokapaeni kyaaryorika paapatziyaperoeoyakarini Jesokirishito, eejatzi kameetha pikemijantaperoeoyakirini. Tema piyotzi okithaatakaakimi Ishire itajonkawenteeyakimini. Teerika okithaatakaakimi, tee kyaaryo paapatziyari Jesokirishito. ⁶Niyotzi aririka pikenkithashiryaakoperotyaawo okaatzi nokantzimiri eejatzi nantziro, ari piyotero kyaaryo riyoyaakina Tajorentsi nokenkithatakaantemiri eerokapaeni iñaani. ⁷Namanapiintziri Tajorentsi ramitakoeyemini eero pantziro kaari kameethatatsi. Tee nokoyi nowashironkaemi. Eejatzi tee nokowawita piñaaperotashitena, omaanta nokowaperotaki piyeeki kameetha omawitya paashini atziri ikenkithashiryaakotena natsipetashitakawo nantakiri. ⁸Aririka pantero kyaaryooperotatsiri, eero nowashironkaemi. Tema eero nomatziro nantziro kaari ikantanari Tajorentsi. Omaanta aritaki apatziro namitakotakiri aapatziyariri Jesoshi. ⁹Nokimoshirewentzimi aririka pameentaperotakyaari Jesoshi eejatzi pikemijantaperoteri. Aririka pameentaperotyaaari monkaataka, eero okantzimoneentana pitheenkanarika, tema tekatsi okantya nowashironkaemi, omawitya ikenkithashireeya amatawitantatsiri nothaawaneentatzi. Omaanta aritaki namaniri Tajorentsi ramitakoeyemini paapatziyaperoeoyarini. ¹⁰Rootaki noshintsithateeyantzimirini nojankinatakimiro iroñaaka, roojatzi aririka nareeteeyemini tekatsikya noshintsithatawentapaemiri eejatzi. Ikwakaakina Tajorentsi nopinkathariwenante, omaanta tee nokoyi nowashironkaeyantemirini, omaanta namitakoeyemini paapatziyaperotantyaariri.

Riwethateeyanaarini

¹¹Noweyaantaneemiro, noyemijantzinkarite, niwethateeyaneemini, nokowaki piweshiryaawenteeyaarini Jesokirishito. Pikenkithashireeyani, eero papiiteero eejatzi kaari kameethatatsi. Piweshiryaakaawakagaeyaani, paakameethatawakagaeyaani, roojatzi kijokiro rowaemi Tajorentsi. Tema osheki inintaperoeoyakaeni, kameetha ijeekakagaeyakaeni. ¹²Piwethatawakaeya, paakameethataperotawakagaeyaani. ¹³Riwethateeyimini maawaeni ayemijantzinkarite jaka. ¹⁴Nokowaki iroñaaka ineshironkaeyemini Awinkatharite Jesokirishito, inintashireeyakimini Pawa Tajorentsi, eejatzi ikithaatakaakimiro Ishire piyeekanteeyaarini kameetha.

Ari okaatzi

Naaka nojankinateeyimirini:

Paaworo

RIRAGA PAAWORO ROJANKINATZINIRI KARAASHIYAJATZI

1¹⁻² Nokoyi nowethatemi noyemijantzinkarite tsikarika pikanta piyeeki janta Karaashiyaki. Naaka jaka Paaworo jankinatzimirori iroka. Tee naaka rotyaantanewo atziri, tee ikantana atziri: “Pikenkithatakoteri Jesoshi”, inta otyaantakinari rirotaki Jesokirishito, nokenkithatakaapiintziriri atziri. Eejatzi Ashitariri rotyaantakina: riraga piriinteeri. Nokaateeyakirini jaka aapatziyariripaeni, notyaanteeyakimironi iroka jankinarentsi eerokapaeni.³ Nokantapiintziri Pawa Tajorentsi: “Pineshironkaeyerini karaashiyajatzi, piyeekakagaeyerini kameetha”; eejatzi rirori nokantapiintziri Awinkatharite Jesokirishito.⁴ Tema rirotaki shinetashiteencha paerani ikentakotanteetakariri, rootaki ikowakaakiriri Pawa Tajorentsi. Tee akameethawitani, rootaki ikentakowenantakaeri, rowawijaakoeyanteerini, maawaeni: eero akimitagaa paerani.⁵ Thame añaaperotaperoeyerini Tajorentsi akanteetatyeeyaani. Aritaki okantyaari.

Ijeeki apaani owawijaakotantsiri: riraga Jesokirishito

⁶⁻⁷ Nokenkithashiryaakotakimi, tsikarika pikanteeyakarini. Riyoyaayitakimini Tajorentsi, rootaki ineshironkatantakimiri Jesokirishito. Apatziro irira rirotaki owawijaakotzimiri. Rooma eeroka paapatziyakari irira. Omaanta iroñaaka netakoperotakimi, intsipaete pipeyakotakiro iroka niyotaawitakimiri. Paapatziyimaeetakari paashinipaeni janta, ikompitakagaeyakimironi. Ikowaki rantakagaeyemironimi paashini eejatzi, ikantawitzimi: “Eero imatziro Jesokirishito rowawijaakotemi apaniroeni, inta eejatzi pimonkaatero rametayitarini joriyopaeni”. Omaanta kyaaryo nokamanteeyawitakimini tsika pikantyaaka pawijakotanteeyari. Eerorika paapatziyana, eero pawijakotee.⁸ Omaanta aririka naaka nopaashiniteromi iroka nokamantzitakimiri, okameethatemi rowashironkaenami Tajorentsi, rotyaantenami paamariki kaari tsiwakanitatsini. Eejatzi ikimitya riraga ronampiri Tajorentsi, aririka ipaashiniteromi, okameethatemi eejatzi rowashironkagaeyerinimi Tajorentsi.⁹ Aritaki nokamantzitakimi, iroñaaka napiiteemiro: eenitatsirika paashiniteroni nokamantzitakimiri, aritaki rowashironkaakiri Tajorentsi.¹⁰ ¿Ninka nokowakiri nokimoshiryaakayeri? ¿Riroma atziripaeni? Kaari, tema rirotaki Tajorentsi. ¿Riroma atziri nokowaki niweshiryaakayaari? Kaari. Nokowakirikami niweshiryaakayaari atziri, tekatsi nokantyaami nantenirimi Jesokirishito.

¹¹ Iroñaaka, noyemijantzinkarite, piyoteeyakini nokamanteeyakimini tsika akan-teeyari awijakoeyantyaarini. Tee riro atziri ashityaawoni iñaani kameethatatsiri.¹² Kaari atziri iyotakaanawori iroka, tee riro iyotaanawori atziri, inta Jesokirishito iyotakaanawori maawaeni. Thame aapatziyawo apatziro iroka.

Tsika ikantaka Paaworo ipeyantaari rotyaantanewo Jesoshi

¹³⁻¹⁴ Piyoteeyakini tsika nokantawitani paerani: naaka joriyo, nanaakoeyakirini maawaeni noshiramparinkaki: nomonkaataperotawitawoni maawaeni rametapiinteeyarini nojoriyotzinkaritepaeni. Kyaaryo, nomataperotawitawoni maawaeni rameteeyarini nochariniitani paerani, rootaki nokijantawitaririni maawaeni ameen-teeyaririni Jesoshi. Najaryaagaeyawitakarini. Nokowawitani nookakagaeyerinimi ameen-teeyaririni rirori.¹⁵ Omaanta paerani, tekirani nokoñaatapaakini, riy-

otzitanani Tajorentsi. Ineshironkatzitakinani, rootaki riyoyaantaanari rowawijaakotaana. ¹⁶Riyotakaakinari itomi, rootaki niyotantariri tsika ikanta. Eeroka kaari nojoriiyotzinkarite, omaanta ikowakaakina nokamanteeyanteemirini tsika ikanteeyakaerini rowawijaakotanteeyakaerini. Tee nojampitashitari paashinipaeni atziri: “¿Oetaka nokamanteriri atziri?” ¹⁷Tema rotyaantakina Tajorentsi rirotaki irira nokenkithatakotziri. Tee niyaatzji Jerojareeki nojampiteri paashini rotyaantanewo Jesoshi: ritakari rotyaantakiri riraga Tajorentsi, inta niyaataki Araawyaki. Roojatzi nopiyanaa eejatzi Tamaashikoki.

¹⁸Ari 3 ojarentsi nojeekanaki, roojatzi niyaatanaki Jerojareeki, noñaanta-paakariri Peetero. Okaataki kitejiri 15 nojeekimotapaakiri. ¹⁹Eejatzi noñaakiri Jantyaako, riraga rirentzi Awinkatharite. Tee noñiiri paashinipaeni rotyaantanewo Jesoshi. ²⁰Iñaakina Tajorentsi, riyotaki tee notheeya. Kyaaryootaki iroka nojankinatakimiri. ²¹Roojatzi nokinayitanakini janta iipatsitekinta shiiryajatzipaeni eejatzi shiriishiyajatzipaeni. ²²Tekirani riyoteeyanani riraga aapatziyariri Jesokirishito janta Joreeyaki, ²³omaanta ikemakotashitakina naapatziyariri Jesokirishito. Ikanteeyakini: “Ikijeeyawiteeni maawaeni, ikowawitani ipakaakaerimi raapatziyakarira Jesoshi omaanta ironaaka ikamanteeyeerini atziri: ‘Paapatziyeyyarini Jesokirishito’”. ²⁴Riweshiryaawentakina maawaeni aapatziyariri janta, ikanteeyini: “Tema ikameethatzi Tajorentsi, rowawijaakotakiri Paaworo”.

Ipiyanaa eejatzi Paaworo Jerojareeki

2 Ari awijanaki okaataki 14 ojarentsi, roojatzi nopiyantanaa eejatzi Jerojareeki. Notsipatanakari Werenawee eejatzi naaneeri riraga Teeto. ²Tekatsi kaemakaan-tenani; omaanta riyotakaakina Tajorentsi okameethatzi niyaatenta. Nitakawo tee niyaatashiiyirini maawaeni aapatziyariripaeni Jesoshi janta, inta niyaatashiiyakirini riraga jewawentziriri ayemijantzinkarite. Nokantziri: “Nokamantaperotakiri paashinijatzitatsiri atziripaeni: ‘Rirotaki Jesoshi apatziro imatakiro rowawijaakotee’”. Nojampiteeyirini: “¿Okameethatzima iroka nokamantapiinteeyiririni riroripaeni? ¿Natsipetashitawoma?” Ikanteeyanani: “Jee, kameetha; tee patsipetashitawo”. ³Eejatzi Teeto, omawitya kaari joriiyo, tee ikanteeyerini: “Pitonatya pishiramparitantari”. ⁴Omaanta ijeeki paashinipaeni joriiyo kantawitachari: “Naaka piyemijantzinkarite”, omaanta kaari. Tee raapatziyaperotari Jesokirishito. Ikenkithashiryaawita: “Kameetha Jesoshi, omaanta okameethaperotzi eejatzi amonkaateeyeroni rameteeyarini achariniiteni”. Itsipateeyakarini aapatziyariri Jesoshi tsikarikapaeni iñaaperotzirinta Tajorentsi. Omaanta ro itsipatanakariri, ikowaki riyote nomonkaateeyironirika rameteeyarini ajoriiyotzinkaritepaeni, ikowaeyawitani itotonatakagaeyarinimi. Tee riyotzi awijakoeyakaeni maawaeni aapatziyariri Jesokirishito, tee romperateeyeeni Jesokirishito amateeyeroni rameteeyakarini joriiyopaeni. ⁵Omaanta naaka, tee inimotana. Tee naapatziyakoneentari eechonkiini ikantziri. Nokowaperoeyakini piyotaperotero apatziro riraga Jesoshi rirotaki owawijaakotantatsiri.

⁶Pamine, riraga jewawentziriri aapatziyariri Jesoshi rirotaki paerani riyotaanewo Jesoshi, itsipatapiintari. Rootaki riroripaeni iyoteemiri ironaaka iñaaperotantakariri. Omaanta riraga jewawentziriri aapatziyariripaeni Jesoshi tee inimotziri okaatzi riyotaantziri riraga joriiyopaeni, inta inimotakiri niyotaantziri naaka.

Rooma nokenkithawaetakaantakariri, tekatsi paashini ikantawakinari. Tee ikantana: “Ipeyeeyani paashinijatzitatsiri atziri joriyo rawijakotanteeyari”.

⁷Tekatsi romperatena, omaanta ikantaki: “Kyaaryo, rotyaantakiri Tajorentsi Paaworo ikenkithatakaeri paashinijatzitatsiri atziri, ikamanteeyirini tsika ikantyaaka rawijakotanteeyaari. Ikimitaaka rotyaantakiri Peetero ikamanteeyirini ajoriiyotzinkaritepero aari”. ⁸Kyaaryo, riraga Tajorentsi imatakaakiri Peetero ikenkithatakagaeyirini ijoriiyotzinkaritepaeni. Omaanta naakakya, imatakaakina nokenkithatakagaeyirini paashinijatzitatsiri atziri. ⁹Naakiro, reewatakantzi Jantyaako, Peetero eejatzi Jowa. Ari riyoteeyakini rirori itajonkakowentaana Tajorentsi. Inaaperoyawakinani, eejatzi inaaperoyawakirini Werenawee; ikanteeyakinani: “Kyaaryo, akimitawakagaeyakani. Okimitaka nokenkithatakagaeyirini naari ajoriiyotzinkarite, piyaateeyeni eeroka pikenkithatakagaeyirini paashinijatzitatsiri atziri”. ¹⁰Apatziro eejatzi ikantakina: “Pikaminthagaeyirini owashironkaenkari”. Tema aritaki nametakawo nokaminthaapiintziri.

Rantziri Peetero janta Antyokiiyaki

¹¹Ikanta ipokantakari Peetero Antyokiiyaki, eeniro ikompitakawo, rootaki nokanantakariri. Iroñaaka nokamantemiro tsika okantari. ¹²Rareetantapaakari rirori, rowakotapiintawitakari kaari joriiyotatsi, rootaki rowantakariri riraga kaari rowayitani joriyo. Okameethataki iroka, omaanta roojatzi rareeteeyantapaakani rotyaantanewo Jantyaako. Riraga Peetero ithaawantakari riraga kantatsiri okameethatzi amonkaateeyeroni rojankinarini Moeseeshi owawijaakotanteeri, rootaki itsiparyaantanakariri riraga rowakoeyawitakarini. Omaanta iroka rantakiri, tee okameethatzi. ¹³Roojatzi inaakoeyakirini riraga paashinipaeni joriyo rantakiri Peetero eejatzi ikimiteeyanakani: itsiparyaanteeyanakaririni iyemijantzinkarite, ipashiwentakagaeyakarini itsipateeyaneeyarini. Riyotakagaeyawitakarini paashinipaeni ayemijantzinkarite tee okameethatzi riraga joriiyopaeni rakiyoteri paashinijatzitatsiri atziri, eejatzi ikimiteeyakarini Werenawee.

¹⁴Noñaantapaakariri naaka Peetero eejatzi paashini joriiyopaeni tee itsipateeyarini paashinijatzitatsiri atziri, niyotaki tee imonkaatziro iroka kyaaryootatsiri akamanteeyiririni atziri: “Rowawijaakotashiteeyeni apatziro Jesokirishito, tee ikanteeyeni amonkaatero rametayitarini ajoriiyotzinkarite awijakotantyaari”. Roojatzi ipiyoteeyantakarini maawaeni ameenteeyaririni Jesoshi, nokantzimotakiri irira riraga Peetero: “Tema eeroka joriyo, omaanta chapinki tee pikimitaperotari ajoriiyotzinkaritepero, inta pikimitakari paashinijatzitatsiri atziri. Piyotaki apatziro Jesoshi rowawijaakotakimi; omaanta iroñaaka tee powanaawo maawaeni owanawontsi ikimitaga kaari joriiyotatsi rowayitawoni maawaeni; inta powakawo rametayitarini achariniiteni. Kimitaka pikenkithashiryakagaeyakarini tee riro Jesoshi apatziro rowawijaakotantzi. Pikenkithashiryakagaeyakarini okameethatzi eejatzi imonkaatero maawaeni rametayitarini joriiyopaeni. Tee okameethatzi iroka. ¹⁵Pamine, aakataki joriyo, ashi oyiyo ajoriiyoeyini. Tee akimitari paashinijatzitatsiri atziri: tee riyoteeyirini paerani riraga Tajorentsi. ¹⁶Riraga joriiyotatsiri ikantawita: ‘Aririka amonkaateeyeroni maawaeni rametayitarini ajoriiyotzinkaritepaeni, ari inaaperotee Tajorentsi akameethatzi’. Omaanta ayotakiro kaari iroka, inta inaaperotanteeri akameethatzi aririka ameenteeyari Jesokirishito, eero ikenkithashiryawo eejatzi kaari kameethatzi anteeyakirini.

Tema aaka ameenteeyakarini Jesoshi, aapatziyakari, rootaki iñaaperoyantakaerini Tajorentsi akameethatzi, ikimitakaantakae tee anteeyironi kaari kameethatatsi. Tee ikenkithashiriironi amonkaatakirorika rametayitarini ajorriiyotzinkarite. Tee iñaaperotashitari ikameethatzi riraga monkaateeyerorinimi maawaeni rametayitarini achariniiteni”. Rootaki nokantakiriri Peetero eejatzi maawaeni nojorriiyotzinkarite. Kyaaryo, aririka amonkaatawityaawomi rametayitarini ajorriiyotzinkarite, eero omatee owawijaakotee. Apatziro rowawijaakotantzi Jesoshi.

Eero owawijaakotee rojankinarini Moeseeshi

¹⁷ Pamine, ¿iitaka ameenantteeyakaririni Jesokirishito? Tema akowaki rowameethashireteeyeeni, rootaki apakaantawori akowawitari amonkaateromi rametayitarini achariniiteni rootaki awijakotanteeyari. Rootakima ¿rantakagaeyakaerini Jesokirishito kaari kameethatatsi? Kaari, tee rantakagaero. ¹⁸ Kyaaryo apakaantawori amonkaatawityaarimi rametayitarini achariniiteni, tee antziro kaari kameethatatsi. Omaanta nokantemirikami iroñaaka: “Thame amonkaatero rametayitarini achariniiteni owawijaakotanteeri”, tema nantakiro kaari kameethatatsi nopakaantawitawori nomonkaatawityaarimi rametayitarini achariniiteni. ¹⁹ Ñaakiro, nomonkaatakirorikami rowaga ametayitarini aaka jorriiyopaeni achariniiteni niyotanaki tee okameethatzi nameenteeyawo roori iñaaperotanteenari naari Tajorentsi nokameethatzi. Rootaki nopakaantawori, inta iroñaaka nameentaari apatziro Jesokirishito. ²⁰ Ikentakotaka Jesokirishito koroshiki, ikamaki. Iroñaaka kimiwitaka notsipatakari naari koroshiki, nokamaki. Kyaaryo, eenirona nañi, omaanta tee naaka añaashitachani apaniroeni, omaanta kijokiro rowana Jesokirishito. Iroñaaka tee nantziro nokowakaari naari, inta nantziro ikowakaakinari Jesoshi. Rirotaki Itomi Tajorentsi naapatziyakari. Inintashireperotakina, eejatzi ikamawentakina. ²¹ Tee ratsipetashitawo Tajorentsi ineshironkaeyakaeni. Omaanta, pikenkithashiryakari aririka pimonkaateeyakironimi rametayitarini nojorriiyotzinkarite ari pawijakoeyakini. Pameentakyaaworikami rowaga rametayitarini tekatsi pikantyaami paapatziyari Jesokirishito. Eerorikami paapatziyari, tema ratsipetashitakawo ikamawenteeyakimini.

Aririka aapatziyaari Jesoshi, tema akithaatakotakawo Ishire

3 Iroñaaka, karaashiyajatzi, tee añiironi piyotantari. ¿Ninkama amatawiteeyimirini? Paerani nokamanteeyakimini ikentakotawenteeyakaeni Jesokirishito rowawijaakotantakaeri. Piyotaperoyawitakawoni, iroñaaka pikompitanaawo. ² Apaani nojampiteeyemini: rowaga Ishire Tajorentsi, ¿iitaka ikithatakaantakimirori? ¿Rootakima pimonkaateeyantakaworini rametayitarini nojorriiyotzinkarite ikithaatakaantakimirori? Kaari. Tema ro ikithaatakaantakimirori paapatziyakawo nokamantzitakimiri. Tema pameentakari Jesokirishito. ³ Paapatziyantakariri paerani, ¿tsika pikantakarini pawijakoeyanteeyarini? Tema ro Ishire Tajorentsi. ¿Iitateetaka jaga pikowantakarini iroñaaka pimonkaateeyeroni rametayitarini nojorriiyotzinkarite? ¿Arima omatakagaeyakimini ikowakagaeyakimirini Tajorentsi? Eero. ⁴ Osheki pikemaatsitawentakari Jesokirishito. ¿Patsipetashitawoma? ⁵ Pamine: tema rotyaantakimiro Tajorentsi Ishire. Tema itajonkakowentapiintakimi. ¿Iitaka itajonkakowenantakimirini?

¿Rooma pimonkaatapiintakiro rametayitarini nojoriiyotzinkarite? Kaari. Tema pameentakari, rootaki itajonkakowenantakimiri.

Rameentakari Awaraama Tajorentsi, rootaki iñaaperotantakariri ikameethatzi

⁶Tema eejatzi pikimitakari Awaraamani. Rameentakawoni paeraniperoroña maawaeni ikantakiriri Tajorentsi, rootaki iñaaperotantakariri ikameethatzi, kimi-witaka tee rantziro kaari kameethatatsi. ⁷Iroñaaka ¿ninka sheninkaperotaariri Awaraamani? Tema riraga kimitaperotaariri: riraga ameentaperotariri Tajorentsi. ⁸Paeraniperoroña ikenkithashiryaakotzitarini aririka paashinijatizatsiri atziri rameenteeyaari, aritaki iñaaperotakiri Tajorentsi rirori ikameethatzi. Rootaki ikamantzitaririni iroka kameethatatsiri: “Eeroka pamitakotena iinja notajonkakowenanteyaaririni jeekaeyatsirini maawaeni kipatsikipaeni. Iinja riro-taki pisheninkani owawijaakotantatsiri”. ⁹Aritaki ikanta, itajonkakowenteeyakirini maawaeni ameenteeyakaririni Jesokirishito, ikimitakaanteeyakarini Awaraama rameentakari Tajorentsi. ¹⁰Rootaki ayotantawori iroka: maawaeni kowatsiri imonkaateeyeronimi maawaeni rojankinataririni Moeseeshi rawijakotanteeyarimi, aritaki ikantakotzitarini Tajorentsi paerani. Rooma rootaki ikantakotzitan-takaririni: tekatsi materoni imonkaatero, rootaki rowashironkaanteeyaririni, rotyaanteeyerini paamariki kaari tsiwakanitatsini. Ñaakiro, okantzi Iwaperite Tajorentsi: “Rowashironkaeyerini Tajorentsi riraga kaari monkaataperotapiinteeyirorini maawaeni rojankinayitzirini Moeseeshi”. ¹¹Ñaakiro, tekatsi akantero amonkaateeyeroni maawaeni rowaga jankinarentsi. Rootaki kaari iñaaperotanteeyeerini Tajorentsi akameethatzi, omaanta ikantakae irira: “Aririka pameenteena, ari noñaaperoeyakimini pikameethatzi, roojatzi pikanteetateyeyaani pañagaeyaneeni”. ¹²Eejatzi rowaga rojankinarini Moeseeshi tee iyotagaeyeeni ameenteeyari Tajorentsi awijakotanteeyari, apatziro rowaga iyotagaeyakaeni akantateyeyaani amonkaataperoteromi maawaeni okantayiteerini, awijakotanteeyaari.

Rantakaeniri Jesokirishito

¹³Kyaaryo rowawijaakotakae Jesokirishito rootaki kaari rowashironkaantee Tajorentsi omawitya tee amonkaatawitawo rojankinarini Moeseeshi. Omaanta Tajorentsi rowashironkaantakariri antani Jesoshi janta koroshiki ikamawentakae aaka rowawijaakotantakaeri. Tema okantzitani Iwaperite Tajorentsi: “Riraga kentakotachani inchatoki, rowashironkaanteetakari rantani. Ari ikantakaantziro pinkathari”. ¹⁴Ari ikamawenteeyakaeni Jesokirishito riraga ichari-neeteni Awaraamani. Ikamawenteeyakaeni maawaeni joriiyotatsiri eejatzi kaari joriiyotatsi, rowawijaakoeyantaaririni maawaeni ameenteeyaririni. Eejatzi Ishire Tajorentsi, tema akithaatzitakariri maawaeni ameenteeyaririni Jesokirishito. Rootaki ikashiyakaetakaririni Awaraamani paerani.

Ikashiyakaetakarini Tajorentsi Awaraamani

¹⁵Pikenkithashireero, noyemijantzinkarite, iroka ameteeyakarini. Aririka akowaki akashiyakaeri ajoriiyotzinkarite aperi oetarikapaeni, ojankinateniri akashiyakaakiriri, riyoperotantyaawori. Eejatzi ojankinatero awaero. Tekatsikya paashini ikantya atziri rowashiñeero iwaero, eero imatziro ramatawiteri riraga

akashiyakaakariri oetarikapaeni. ¹⁶ Eejatzi riraga Tajorentsi, ikantziri Awaraama: “Aririka paapatziyena ari nowawijaakoteemi”. Eejatzi ikantakiri: “Notyaanteri picharineteeyaari iinja, rowawijaakoeyerini maawaeni ameenteeyaaririni”. Pamine, tee ikantzirini: “Notyaanteeyerini osheki owawijaakoeyemini”. ¡Eero! Irira ikenkithatakotakiri apaniroeni icharineteeyari paata owawijaakotantatsini: riraga Jesokirishito. ¹⁷ Ŋaakiro, ikantakirini Tajorentsi Awaraama paeraniperoroña. Ikanantakaririni, tekirani ojeekeni rojankinarini Moeseeshi. Ari okaataki ojarentsi 430, roojatzi rojankinatakaantakari Tajorentsi Moeseeshi. Tee ipaashinitziro iroka ikamantzitaririni riraga Awaraama, tee ramatawitziri. ¹⁸ Aririkami imonkaateromi Awaraama rojankinarini Moeseeshi, rootaki rowawijaakotantakyaaririmi Tajorentsi, eeromi ikashiyakayirimi rowawijaakoterimi. Omaanta rirotaiki kowashitacha rowawijaakotashitari. Tee ro rowawijaakotantakariri Tajorentsi Awaraama imonkaatakiro rojankinarini Moeseeshi. Rooma tekatsi.

¹⁹ ¿Oetaka ojeekantakari rojankinarini Moeseeshi? Iyotakagaeyakaeni eeniro antani, rootaki akowaeyantakarini owawijaakoeyeeni. Ipokaki Rotyaantanewo Tajorentsi, iroñaaka tee akowaero rojankinarini Moeseeshi. Tema rirotaiki Jesokirishito icharineni Awaraama: riraga ikamantzitarini paerani Tajorentsi: “Notyaantemiri iinja owawijaakotemini”. Eejatzi nokamantemiro iroka: riraga Tajorentsi ikantziri ronampiri: “Pikamanteri Moeseeshi noñaani”. Ari ikantakiri. Roojatzi riraga Moeseeshi ikamanteeyakirini atziripaeni iñaani Tajorentsi. ²⁰ Omaantakya ikenkithatakaaperotakiri Tajorentsi Awaraama, tekatsi kamanterini. Apatziro ikamantakiri apaniroeni. ²¹ Paerani ikantziri Tajorentsi Awaraama: “Aririka paapatziyena, aritaki nowawijaakotakimi”. Roojatzi rojankinatakaeri Moeseeshi, otzimantakari rojankinari. ¿Inashitama iroka rojankinatakaakiriri Moeseeshi? Teewee. Iroñaaka ayoteeyini tee owawijaakoeyeeni rojankinarini Moeseeshi, tekatsi okantee owameethashireperoyeeni rootaki kaari imatantawori Tajorentsi iñaaperotee akameethatzi. ²² Omaanta iyotakagaeyakaeni rowaga rojankinarini Moeseeshi eeniro antanipaeni maawaeni. Tee amateeyironi ikowakaakaeri Tajorentsi. Omaanta eeniro ikanteeyakaerini maawaeni aaka aapatziyariri: rootaki akowantari ameenteeyaari Jesokirishito, aritaki rowawijaakoeyakaeni.

²³ Paerani, osheki omperateeyawitakaeni rojankinarini Moeseeshi, okimitakari waarirya, aririka romonkyaagakae omonkyaagementotsiki. Okimitakaantakae okempoyeeyakaeni roojatzi ipokanteeyaari riraga aapatziyeeyarini. ²⁴ Eejatzi rojankinarini Moeseeshi oshiyaakari iyotaantatsiri: iyotagaeyakaeni eeniro antani, akowanteeyakarini ameenteeyarini Jesokirishito, rowameethashiryaanteeri, iñaakae akameethatzi, ikimitaakaantee tee antziro kaari kameethatzi. ²⁵ Iroñaaka ayoteeyakirini Jesokirishito, ameentakari. Aritapaaki. Tee okempoyee iroñaaka rojankinarini Moeseeshi: tema monkaataka.

Aakapaeni aapatziyariri, akimiteeyakarini Awaraamani

²⁶ Ameenteeyakarini Jesokirishito, rootaki itominanteeyakaerini Tajorentsi. ²⁷ Pamine, eejatzi akaawoshitakotawentari Tajorentsi riyoteeyantakaerini atziri ameentakari Jesokirishito, eejatzi asheninkateeyakarini Tajorentsi. ²⁸ Iroñaaka akaateeyakirini jorriyotatsiri, kaari jorriyotatsi, eejatzi akaateeyakirini pimantaari, kaari pimantacha, shirampari, tsinani, maawaeni: amonkaatawakagaeyakani ameenteeyakarini Jesokirishito. ²⁹ Eejatzi okimitaka, aririka asheninka-

teeyakyaarini Jesokirishito, eejatzi asheninkateeyakyaarini Awaraamani. Tema Jesokirishito rirotaki icharineni. Paerani riraga Tajorentsi ikashiyakaayitakarini itajonkakowenteeyakaeni aaka, ikimitaakirira itajonkakowentakiri Awaraamani.

Tsika akantawitani paerani, tekirani ipokini Jesokirishito

4 Piyotakotziri rametayitakarini ashaagantachari. Eeniro itomi, ikowaki iperi maawaeni rashitayitarini. Eejatzi ikantziri isheninka: “Aririka nokamaki paata, pikempoyaawakiniri notyomyaaniki maawaeni nashitayitarini. Aririka rantarite, ari pipaeri maawaeni”. Ikamantakari iriri, iroñaaka rirotaki ashitanaawori itomi maawaeni, omaanta eeniro reentsitzi, ari ikimitakotawitakari omperanarentsi. ²Eenitatsi kempoyiriri, eejatzi kempoyiiniriri rashitayitarini. Aririka omonkaata-paeya ikantakiriri iririni, aritaki ishinetaageri ragaero rashaagawo. ³Aritaki akim-itawitani paerani aari, tekirani ipokini Jesokirishito. Okempoyaawiteeni rojankinarini Moeseeshi, iyotagaeyawiteeni antapiinteyironi pomeentsitayitacharini. Akemijantashitayitawitawoni ikantayitzirini atziri, rootaki omperateeyantakaerini oshiyakari omperanarentsi ikemijantaperotapiintziri omperatariri. ⁴Roojatzi areetan-tapaaka kitejiri riyoyaantakawori Tajorentsi omonkaaperotantakari ikantzitakarini rirori, rootaki rotyaanantakaririni itomi, ikoñaatantapaakawo tsinani, joriiyo rinawitapaaka. Otzimatyee ikemijantaperotapaakiro rirori rojankinarini Moeseeshi. ⁵Rootaki rotyaanantakariri Pawa Itomi ikamawentakae rapaatawentakao riraa eero omperatane rojankinarini Moeseeshi. Akimiwitarini pimantaari, omaanta rowawijaakoeyakaeni, rootaki iroñaaka itomintaperoeyantakaerini Tajorentsi.

⁶Rootaki ayotantariri aakateeyakini itomipaeni, aritaki ikanta Tajorentsi eejatzi Itomi rotyaanteeyakaeroni Ishire okithaataakaakae. Rootaki iroñaaka akan-teeyantaaririni: “Eeroka Pawa”. ⁷Tee aakapaeni iroñaaka pimantaari, inta iroñaaka aakateeyakini itomipaeni Tajorentsi. Ineshironkaeyakaeni, eeniro ikashiyaka-gaeyakaerini maawaeni.

Aririka apomeentsiwentyaawo rojankinatziniriri Moeseeshi, akimitakari pimantaari

⁸Paerani, eerokapaeni tee piyoteeyawitarini Tajorentsihero, piitajorentsi-teeyawitarini riwetsikanipaeni atziri, rootaki omperatanteeyawitakimirini. Omaanta tekatsi okanteeya otajorentsite. ⁹Omaanta iroñaaka piyoteeyakirini Tajorentsihero, eejatzi riyotaperotakimi eerori, reentsiteteeyakimini. Eejatzi iñaaperotakimi pikameethatzi. ¿Iitaka pikowaeyantakarini pikimiteeya paerani? ¿Eeniro pikenkithashiryaakawo okameethatzi pimonkaateromi rametayitarini joriiyopaeni aritaki owameethashiretakimi? ¿Iitaka paapatziyashitanyaariri kaari tajorentsitatsi? Eero imatziro rowawijaakotemi. ¿Pikowakima pikimiteeya eejatzi pimantaari? ¹⁰Eerokapaeni rirotaki paashinijatzitatsiri atziri omaanta pikimitaari joriiyopaeni: pinashitaakaapiintayitawoni kitejiripaeni, kashiripaeni, oarentsiipaeni, oetarikapaeni. Ro pinashitakaapiintayitaworini piitashitawitaka ari rowameethatakimimi. ¹¹Osheki nokantashiryaaka iroñaaka. ¿Natsipetashitakawoma nopomeentsitawentakimi niyotagaeyawitakimini?

¹²Iroñaaka, noyemijantzinkarite, osheki nokowaperotakaakimikya pikimiteeyenani: eero pipomeentsitawentaawo rojankinarini Moeseeshi. Tema nookaero naari, iroñaaka nokimiteeyemini eerori, tee pipomeentsitawentawoni paerani, tee piy-

otawitawoni. Niyaatashitantakitzimiri paerani, tee pitheenkaeyawakinani inta paakameethateeyawakinani.

¹³Eejatzi piyoteeyakini nokamanantapaakimirini tsika pikantyaaka pawijakotantyaari, omawitya noshipetawathawitya naaka. ¹⁴Pipinkimatawakinarikami noshipetawathawaetantarini. Rooma tee pipinkimatawakina, kameethapero paakameethaperotawakina kimitaka riro paakameethaperotawaki ronampiri Tajorentsi, eejatzi kimitaka riro paakameethaperotawaki Jesokirishito. ¹⁵Omaanta iroñaaka pitheenkimatakina. Pipeyakotakiro paerani pikimoshirewentawakina. Nokamantakoeyakimini paerani pikaminthaaperoeyakinani. Nokantemirikami: “Pipenawo poki”, ari pipakinawomi, aririka pimateromi. Niyotaki osheki pinintaperoeyakinani. ¹⁶Ari piyotaki kyaaryooperotaki iroka nokenkithatakagaeyakimirini. Inta eekiro nokenkithatakagaeyanakitziimironi iroka kyaaryooperotatsiri, ¿iroñaakama pikijantenawo?

¹⁷Kyaaryo: ikowaki riweshiryaaayemi riraga amatawitzimiri, omaanta eero ramitakoperotzimi. Ikowaki pitheenkaeyenani naari, paapatziyantyaariri rirori.

¹⁸Pamine, nokowaki naaka namitakoperotemi maawaeni kitejiri: aririka notsipatemi, eejatzi aririka notsiparyaneemi, nokowaki niyotaakotemiri Jesoshi, eejatzi nokowaki namitakotemi. ¹⁹Nokimiteeyakimini eeroka neentsite. Okimitaganki tsinani aririka okoñaawanite otomi, osheki okemaatsiperotanakawo kat-siri. Ari okimitzimowitakina naari, oshekipero nokemaatsitawenteeyakimini najankanekira, roojatzi pameentaperotantakyaariri apatziro Jesokirishito, maawaeni pajankaneki. ²⁰Nokowaperotawitakarōña nojeekimotanakimimi, kameetha nokenkithatakaaneemimi. Tee niyotakotzimi oetarika nokantemiri ojeekantanakyaari piyoperotantyaari.

Iroñaaka nokenkithatakotero Akaara eejatzi Jaara

²¹Aririka piitawitaka pimonkaatakiro rojankinarini Moeseeshi pawijakotantee-yari, pikamantena: ¿piyotaperotziroma okantziri rojankinarini? ²²Okantzi eenitatsi Awaraama itomi apite. Apaani ashi omperanawo iina ramanantziro. Riraga paashini ashi iinapero, tee ramanantziro irowa. ²³Riraga otomi omperanawo ikimitaperoeyakarini paashinipaeni eentsipaeni. Omaanta inashita rirotaki otomi iinapero. Ikantzitakawoni Tajorentsi: “Aritaki itzimaki pitomi paata”. Ari monkaataka ikantakirori, tzimaki iroñaaka. ²⁴⁻²⁵Eeniro oshiyakaawentakiri iroka tsinani apite. Owaero omperanawo Akaara. Oshiyakaawentakiri roori pomeentsi-wentawori rojankinarini Moeseeshi. Rojankinatakiro irira ikantakiriri Tajorentsi janta tonkaariki jeekatsiri janta Araawyaki, oetachari Shinayii. Otomi rowaga omperanawo, ikimitakawo riniro: rirotaki omperanari rirori, eeniro omperatariri. Eejatzi oshiyakaawentakiri omperanawo joriiyopaeni jeekayitatsirini iroñaaka Jerojareeki: ratsipetashitakawo ipomeentsiwenteeyakawoni rojankinarini Moeseeshi, maawaeni. ²⁶Omaanta eeniro paashini tsinani, rowaga Jaara iinapero Awaraama. Okimitakawo aniro. Oshiyakaawentakiri roori jeekayitatsini iinja paashiniki Jerojaree, jeekatsiri iroñaaka janta jenokinta. Aakateeyakini jeekatsini iinja janta, anampiteeyawoni. Tee aakapaeni omperanawo; tee apomeentsiwentawo rojankinarini Moeseeshi; eero apomeentsiperowentawo. ²⁷Rootaki rojankinatakotakirini Iseeyashi: “Pijeekashitawitaka omaanta piweshiryaanakya. Tekira itzimi pitomi, omaanta piki-

moshireperotanaki, roshekiperotanaki pijaripaeni, eero roshekiperotzi ojaripaeni omperatzimiri”.

²⁸ Iroñaaka, noyemijantzinkarite, aaka asheninkateeyakarini Jesokirishito riraga icharineni iinja Ijaaka, riraga itomi ikashiyakaakariri Tajorentsi Awaraama. Rootaki acharineteeyantakaririni eejatzi ikashiyakagaeyakaerini rirori. ²⁹ Paerani, otomi omperanawo ikijapiintakiri rirentzi: riraga Ijaaka otomi Jaara iinapero Awaraama. Riraga Ijaaka rirotaki ikashiyakaakiri Tajorentsi. Iroñaaka eejatzi okimitaaka, riraga kowatsiri amonkaateeyeroni rojankinarini Moeseeshi ikijapiinteeyakaeni aari: tema aakateeyakini ameeentakariri Jesoshi riraga icharineeteni Awaraama. ³⁰ Eeniro iroka okantziri rojankinatziniri Moeseeshi: “Ikantziri Tajorentsi Awaraama: ‘Potyaanteero rowaga pomperanawo eejatzi otomi. Riraga otomi, eero ikimitaperotari otomi piinapero. Riraga Ijaaka rashitaperoteeyawo maawaeni jeekimoteeyimirini”’. ³¹ Naakiro, noyemijantzinkarite, iñaaperotakae Tajorentsi rootaki tee ajawoteeyawoni rowaga omperanawo. Roori oshiyakaawentakiro rojankinarini Moeseeshi; rootaki kaari apomeentsiwenantawo rojankinarini Moeseeshi. Omaantakya ojaripaeni rowaga Jaara rirotaki ikashiyakagaeyakiririni Tajorentsi Awaraama. Iroñaaka akimiteeyakarini riroripaeni rootaki asheninkateeyantaririni icharineteyarini Awaraama: riraga Jesokirishito.

Piyoyagaantya: teerika inimotzimi pipeyeeya joriyo, ari paapatziyari Jesokirishito

5 Tema paerani rowawijaakotakae Jesokirishito, rootaki iroñaaka okameethatan-tari oyaataperoyerini. Tee ikoyi akimiteeyari pimantaari. Eero pikoyi romperateetemi pantayiteroni oetarikapaeni pawijakotanteeyari. ² Pikemijantaperotena. Naakatakikya naaka kamantzimirori iroka. Aririka pitotonatakaantya pishiramparitantari, ¿piitzi ari owawijaakotakimi? Eero, patsipetashitakawo pitotonatakaanta. Apatziro pameentaperotyaaari Jesokirishito, pawijakotantyaari. ³ Nokamanteemi eejatzi: aririka pitotonatakaantya pawijakotanteeyari, okameethatzi pimonkaateeyeronimi maawaeni rojankinarini Moeseeshi, pithotyero maawaeni. Eerorika pimonkaateeyeroni maawaeni, eero pawijakotzi. ⁴ Aririka pikoyi pimonkaateeyeroni rojankinarini Moeseeshi iñaaperotantemiri Tajorentsi, tee pikoyi ineshironkatemi. Pitheenkakiri Jesokirishito. ⁵ Omaanta naaka naapatziyari irira noyaataperoyakirinikya. Niyotaki eerokapaeni tee kijokiro powaeyirini rirori. Omaanta aririka ashinetero Ishire Tajorentsi iyotagaeyeeni aapatziyari Jesoshi, ayoteeyakini imonkaatero riraga Tajorentsi maawaeni ikantakaeri. Aritakikya ayoteeyakini rowameethataperoyeeni. ⁶ Aririka akempiyaaminthatakyaari Jesokirishito, ayoperotaki eero rojampitee Iriri: “¿Pitotonatama?” Eero ikenkithashiryaakotee. Omaanta ikenkithashiryaakotakae aririka ameeentaperotakyaarikya Itomi aritaki anintaperoyakirini paashinipaeni atziri. Rootaki ikowakaakaeri Tajorentsi.

⁷ Paerani kameetha paapatziyeyawitarini. Paapatziyaperoteeyawitakawoni kyaaryootayitatsirini. ¿Ninkama ookakaakimirori paapatziyawitakari? ⁸ Tee rookakaemiro Tajorentsi. Rirotaki kowakaakimirori poyaatero kyaaryooperotatsiri. ⁹ Aririka owetsikya paa ari owaetakya tapiyakaawori apatziro owaetakya eechonkiini, othotyaaanakiro maawaeni otsichaagantakawo. Eejatzi okimita roori, paapatziyakowitakarira eechonkiini ikantziri amatawitantatsiri, ari

ikenkithashiryaaakyaami atziri eekiro piyaatanakityeemi pameñaaperotanakyaawomi. Roojatzi pimataperotanteeyaami pipaashiniperoteero oetarika pikenkithashiryaaayityaarini. ¹⁰ Omaanta naaka nameentakari Tajorentsi, niyotaki ikenkithashiryaaakaaperoeyemini, eekiro piyaatatyepikimiteeyantenarini. Omaanta iinja rowashironkaeri Tajorentsi, riraga kowatsiri ikompitakaayitemironi, omawitya rirorika atziri jewatatsiri. ¹¹ Noyemijantzinkaritepaeni, eenitatsi theeyakotakinari ikantakotakina nokamantziri atziri imonkaatero rojankinarini Moeseeshi. Nokantemirikami: “Pitotonatya pawijakotanteeyarini”, eero nokamantzimimi: “Ikamawentakae Rotyaantanewo Tajorentsi koroshiki rowawijaakoeyakaeni”. Roojatzi eeromi ikijanami joriiyopaeni. Ikijaneenantakinawo osheki nokenkithatakotakirira Jesoshi ikamawentakae koroshiki omaanta rametayitarini nochariniiteni eero apomeentsitawentawo. ¹² Eenitatsi riraga kantawitzimiri pitotonatya, osheki roñaashirenkakina. Nokenkithashiryaaawita naari rirotaki oeyoyeroni iyatharekitho, aririka iyoteemi tee okameethatzi ikantzimiri.

Aririka pinintaperotawakagaeyani, ari monkaataka

¹³ Iroñaaka, noyemijantzinkarite, nokamantemi. Ikowayitakimini Tajorentsi rowawijaakoeyemini, tee ikowaperotakayimi pipomeentsiwentyaawo rojankinarini Moeseeshi. Rowawijaakoeyakimini, omaanta tee ishinetzimi pantero oetarika kaari kameethatayitatsini pikoyiri eeroka. Ikwaki pinintaperotawakagaeyaani maawaeni, eejatzi pikaminthaawakagaeyaani. ¹⁴ Eeniro iroka rojankinatzirini Moeseeshi: “Kimitaka eeroka pikaminthagaatya apaniroeni, eejatzi pikimiteeyerini paashinipaeni, pikaminthaaperoeyerini, pinintaperoeyerini”. Aririka amateeyakironi iroka; kameetha. Monkaataka. ¹⁵ Noshiyakaawentemiro iroka: aririka pikijawakagaeyaani, pikantzimatakiririka paashini atziri pitheeyakotyaaaririka kimitaka patsikawakagaeyatyaani, eejatzi pitzimpithaawakagaeyaani. Kyaaryoowa, pithonkawakagaeyanikarira: pookakaawakagaeyaawoni paapatziyarira Jesoshi.

Akowaeyawitarini aari, eejatzi okowakagaeyakaerini Ishire Tajorentsi

¹⁶ Nokamantaperotemi: pikantero Ishire Tajorentsi iyoteeyemini oetarikapaeni panteri eejatzi pimonkaaperotero maawaeni. Eerokya pantero kaari kameethatatsi pikowaeyawitarini eerori. ¹⁷ Eenitatsi kaari kameethatatsi pikowaeyirini panteeyerini eerori, eejatzi eenitatsi okowakaawitakimi Ishire Tajorentsi antakayemi. Tee omonkaatawakagaeyani. Inashitayitakani, rootaki kaari pimateeyantawoni pantero kameethatayitatsirini okowakaawitakimi Ishire. ¹⁸ Aririka aapatziyawo Ishire Tajorentsi oetarika antakagaeri, eero akenkithashiriwo amonkaatero rojankinarini Moeseeshi.

¹⁹ Ayoteeyakironi kaari kameethatatsi rantapiinteeyirini kaari aapatziyaperotawori Ishire Tajorentsi, shirampari iñaaminthatziro kaari rayi, oñaaminthatziri tsinani kaari ayi, rantaminthatawakagaeyani: ranteeyakironiwee, tee ipashiwentakaaneetawo. ²⁰ Eejatzi iitajorentsishitayitakawoni oetarikapaeni, imatsitantzi, roonawakaeyakani, ikijathatawakagaeyakani, raamaakotawakaeyani, intsipaete ikijeeyani, ininatawakaeyani, riyoshiiteeyani tee ikoyi itsipateeyarini paashinipaeni, apatziro itsipateeyarini oshiyariri. ²¹ Eejatzi iñaawenatzitayitakarini rowaagawo paashinipaeni atziri, ishinkiteeyani, osheki rowaperoteeyani, eejatzi maawaeni

paashinipaeni kimitayitaworini. Paerani nokamanantzimiri: “Kyaaryoowa. Aririka pantapiintero maawaeni irokapaeni, eero pimatziro piyaatee janta reewaperowenantzinta Tajorentsi”. Iroñaaka napiiteemiro: “Kyaaryoowa. Piyaateekari paamariki kaari tsiwakanitatsini”.

²² Omaanta aapatziyaantakawori Ishire Tajorentsi rootaki anteeyantakaworini inashitacharipaeni: tema iyoteeyakaeni anintashireperotawakagaeyakani; akimoshireeyakini; eero akenkithashiryaapiintaneero oetarikapaeni tema aritaki isipaperotakae Tajorentsi; eero ajamashiryaashitari; kaari akijathatantawakaantya; akaminthaawakagaeyakani; akameethataki, eero amatawitanti, ²³ kaari akantakaaperotantya, aamaakowentyaawo awatha aaka apaniroeni eero antayitziro ni kaari kameethatatsi akowawitari anterimi. Tema inimotakiri rojankinarini Moeseeshi maawaeni iroka. ²⁴ Riraga kentakoeyacharini koroshiki ikamaeyakini, tekatsi rantee eejatzi. Aapatziyantakariri Jesokirishito, kimitaka ari akaatakiri akentakotaka, kamakae; tekatsi akanteeya akowaeyeeni anteero kaari kameethatatsi.

Eenitatsi iroka paashini riyotaayitziro Paaworo

²⁵ Omaanta okimitzimotakae owañaagae eejatzi Ishire Tajorentsi, iyotakagaeyakaeni. Thame anteeyeroni oetarikapaeni iyotagaeyerini. ²⁶ Eero akantakaaperota, eero akijaneentziri paashinipaeni, eero akowashiriitziro rashitayitarini rashi rirori.

6 Noyemijantzinkaritepaeni, aririka piñeeri piyemijantzinkarite rantziro kaari kameethatatsi, pikantero Ishire Tajorentsi iyoteemi pikaminthaantyaariri. Kyaaryoowa, pikijirikari, eentsikironi pikanteri pikijakaarikari. Kyaaryoowa pantzirokari eero kaari kameethatatsi. ² Pikaminthaawakagaeyani eejatzi paminthakotawakagaeyani. Aririka pantero iroka, aritaki pimonkaatakiro okaatzi riyotaakiri Jesokirishito. ³ Eenitatsirika asheninka kantakaaperotachari, ramatawitashitaka apaniroeni. Tee ikameethatzi rirori. ⁴ Pikenkithashiryaakotya: piyotantyaari okameethatziro pantayitziro. Aririka okameethatzi pantayitziro, pikimoshiryaanaki. Eero pikantakaaperota, eero pitheenkiri paashinipaeni, ⁵ tema eenitatsi anteeyirini maawaeni.

⁶ Okameethatzi apagaanteeyerini okaatzi tzimimoteeri riraga yotagaeyerorini iñaani Tajorentsi eero okoetyeemotantariri rirori. Tee akoyi ikoetyaayiteroni oetarikapaeni. ⁷ Kyaaryoowa, eero pamatawiteyaani eeroka, tee ikowakagae Tajorentsi atheenkayerini. Noshiyakaawentemiro: oetarikapaeni apankitayitziro, aayiteeroni okithokipaeni roori. Rooma atheenkakiririka Tajorentsi, eero raanee jenokinta. ⁸ Oshiyakawo iroka aririka antapiintero kaari kameethatatsi akowaeyawitarini, ari aate paamariki kaari tsiwakanitatsini. Aririka antapiintero okowakaakaeri Ishire Tajorentsi, ari akanteetateyaani ajeeke jenokinta. ⁹ Eero apakayiro antapiintero oetarika okowakaakaeri Ishire Tajorentsi, rooma ari ipineeyakaeni iinja Tajorentsi. ¹⁰ Ari thame akaminthagaeyerini paashinipaeni atziri, eekiro aatate akaminthaaperoyerini ayemijantzinkaritepaeni.

Ari riweyaakiro rojankinari

¹¹ Piñaakiro, antawo nojankinatakiro naaka iroka. ¹² Riraga kowawitachari itotonatero ishiramparitantari, ikowaki riraga ijoriyotzinkarite iñaaperoyerini. Tee ikowaperotzi ikijeeyerini. Ikantemimi: “Ikamawentakimi Jesokirishito koroshiki

rowawijaakoeyeemini”, ari ikijeeyerinimi ijoriyyotzinkarite. ¹³Maawaeni riraga totonatachari tee imonkaatzironi rojankinarini Moeseeshi, omaanta ikowawitaka pitotonatya eerori ikantakaaperotantyaariri. Ikantakaaperowentemimi, ikanterimi ijoriyyotzinkarite: “Naakiro, nototonatakaakari. Ikemijanteeyakinani”. ¹⁴Omaanta tee okameethatzi nokantakaaperotya naaka, omaanta nokowaki niweshiryaawentyaari riraga Awinkatharite Jesokirishito, riraga kentakowentakaerori kaari kameethatzi antziri. ¹⁵Eero rawijakotashita maawaeni totonatachari, eejatzi eero rawijakotashita kaari totonatacha. Omaanta aririka ipaashinitakaagae Tajorentsi aapatziyanteyaririni Jesokirishito, ari owawijaakoteeya. ¹⁶Aririka pikemijantaperotakiro iroka, ari isheninkatakimi Tajorentsi, eejatzi nokowaki kameetha ijeekakayemi, eejatzi nokowaki ineshironkatemi eerokapaeni eejatzi nojoriyyotzinkaritepaeni, riraga aapatziyariri Jesoshi.

¹⁷Iroñaaka roojatzi paata tee nokoyi nokemakoteemi eejatzi pookaero kyaaryooperotatsiri. Naaka antawaetziniriri Jesoshi, rootaki ikijantakinari theenkantatsiri, rootaki nopirotantayitakarini nowathakipaeni.

¹⁸Iroñaaka, noyemijantzinkarite, nokowaki ineshironkaeyeemi eejatzi Awinkatharite Jesokirishito. Tema aritaki ikantapiinteeyemini.

Ari okaatzi.

Naaka jankinatzimirori iroka:

Paaworo

RIRAGA PAAWORO ROJANKINATEEYINIRINI EJEESOJATZI

1 Nokoyi niwethatemi eerokapaeni, ejeesoijatzi, tsikarika pikanta pijeeki. Naaka Paaworo jankinat zimirori iroka. Rotyaantakina Jesokirishito nokenkithatako-teri, tema rootaki ikowakaakinari Tajorentsi. Iroñaaka nojankinateeyakimironi maawaeni aapatziyariri Jesoshi jaga Ejeesoki: eerokapaeni reentsiteteeyakarini Pawa Tajorentsi. ²Nokowaperotaki iroñaaka ineshironkateeyemini Pawa Tajorentsi, eejatzi kameetha ijeekakagaeyemini. Eejatzi ikimitakari riraga Awinkatharite Jesokirishito.

Ikowakaakae Tajorentsi ayoteeyerini

³Thame akanteeyerini atziri tema ikameethaperotaki Tajorentsi riraga Ashitariri Awinkatharite Jesokirishito. Aapatziyakari irira, iroñaaka ikantakae Tajorentsi: “Ari piyeekimotena paata janta jenoki”. Tema eejatzi iroñaaka osheki ineshironkatakae, itajonkawentakae aweshiryaawentaperoyakarini, kimitaka ajeekimotakiri jenokinta. ⁴Paerani tekirani riwetsikironi kipatsi, riyoyagaeyakaeni, riyotzitakani rirori aritaki rowawijaakotakae Jesokirishito. Ikenkithashiryaaka: “Nowameethaaperoyerini maawaeni aapatziyaarini Notyomi”. Iroñaaka iñaaperoyakaeni akameethateeyeeni ikimitakaanteeyakaeni tee antziro kaari kameethatatsi. ⁵Inintaperotashiteeyakaeni rootaki rotyaanantakariri Jesokirishito ikamawenantakaeri. Rooma aritaki ikantzitakani paeraniperoroña: “Notomintayiteeyarini riraga aapatziyeeyakaririni Jesoshi”. Rootaki ikowakagaeyakarini maawaeni. ⁶Iroñaaka asheninkateeyakarini Itomi inintashireperotziri, rootaki ineshironkateeyantakaerini. Ikaminthaaperoyakaeni osheki. Roojatzi akantani akanteeyerini atziri: “Ikameethaperotaki Tajorentsi”. Eejatzi thame akanteeyerini Tajorentsi: “Eeroka pikameethaperotaki”. ⁷⁻⁸Ineshironkaperoyakaeni maawaeni, inintashireperoyakaeni osheki. Rotyaantakiri Itomi ikamawenteeyakaeni rapaatawenteeyakaeni riraa. Ikaminthaaperoyakaeni iroñaaka tee ikenkithashiryaakoteero eejatzi kaari kameethatatsi anteeyawitakarini. Tema aritaki rowawijaakotakae. Riyotakagaeyakaeni, otzimantakari ayoteeyantarini. ⁹Eejatzi riyotakaakaero iitarika rotyaanantakariri Jesokirishito: tee ayotawitawoni paerani. Aritaki, paerani riyoyayitakarini rotyaanteri rowawijaakotanteeri. ¹⁰Eenitatsi iroka ikowakagaeyakarini maawaeni: iinja reewawenantaperotanaki Jesokirishito. Aririka omonkaatakya iroka kitejiri, ari ipiyoteeyakaeni maawaeni: jenokijatzi eejatzi maawaeni kipatsijatzi. Roojatzi reewawenanteyakaeni, maawaeni.

¹¹Maawaeniroña okaatzika awijayiteentsirini iroñaaka, aritaki ikenkithashiryaakarini Pawa Tajorentsi paerani, tekirani riwetsikironi kipatsi. Imonkaatakiro iroñaaka ikantzitakarini paerani. Tema ikashiyakayitakaerini rotyaanteeniri Itomi Jesokirishito jaawikika ijeekashiretanteeyapaakaerini. Ari okantzimaetaka iroñaaka imonkaatakiro. ¹²Naakapaeni joriiyo jewateeyatsirini naapatziyaperoyakarini Jesokirishito. Rootaki nokowantakari noñaaperoyerini Tajorentsi, eejatzi nokanteeyerini atziri: “Ikameethaperotaki Tajorentsi”. ¹³Eejatzi eeroripaeni pikemakoeyakirini Jesokirishito pikemaki ipokashitakaeni rowawijaakoeyakaeni. Kyaaryooperotaki paapatziyakari. Paerani ikanteeyakaeni

Tajorentsi: “Aririka paapatziyakyaaari Notyomi, okithatakaanakimi noshire”. Kyaaryo iroñaaka kijokiro owakimi rootaki piyotantakari pisheninkatakari Jesokirishito. ¹⁴Aririka kijokiro owanaka, ayotanaki kyaaryoopero ithotyagaero Tajorentsi maawaeni ikantzitakaeri. Eero ramatawitee. Tema kyaaryooperotaki ragaeyaneeni jenokinta atsipateeyantapaeyaaririni rirori. Tema ikameethaperotaki. Thame akanteeyerini maawaeni atziri: “Ikameethaperotaki Tajorentsi”.

Ipaasonkitziri Paaworo Tajorentsi

¹⁵Nokemakoeyakimini eroka, paapatziyaperoyakarini Awinkatharite Jesoshi, eejatzi pinintashireperoyakirini piyemijantzinkaritepaeni. ¹⁶Nokantatyaani nopaasonkitakowenteeyimini eerokapaeni, eejatzi namaniri Tajorentsi eekiro riyaatatzi ramitakoeyemini. ¹⁷Namanapiintziri riraga Ashitariri Awinkatharite Jesokirishito. Tema ikameethaperotaki. Nokantziri: “Piyotakaaperoyeerini ejeesojatzi, piyotakagaeyerini tsikarika pikanta eerori. ¹⁸Nokowaki eejatzi riyotakaaperoyemini, piyotantyaari tsika ikanteeyani paata: tema okameethaperotakiroña janta jenokinta”. Tema rashiteeyakaeni, rootaki nokowantakari piyoteeyeni okameethaperotaki maawaeni ikashiyakagaeyakaerini. ¹⁹Oshekipero itajorentsiaperotaki, tee opeyaneenta itajorenka. Itajonkawenteeyakaeni aakapaeni maawaeni aapatziyariri. Paerani iyotakagaeyakaeni itajorentsiaperotaki, ²⁰tema ipiriinteeri Jesokirishito. Raaneeri janta jenokinta, eejatzi ijeekakagaeri janta rakoperoki ikaatapaeri reewawenantapae. ²¹Ikantakiri: “Notyomi, nokowaki peewawentaperoyeerini maawaeni jewaperoyawitacharini: jewawenantatsiri, aataperoteenchari, eewatakaantayiwitacharini, maawaeni jewatatsiri kamaari-paeni, jewataperotatsiri nonampiripaeni, maawaeni. Peewawentaperoyeerini maawaeni jeekaeyatsirini iroñaaka, eejatzi peewawentaperoyeerini maawaeni impaetayitatsini ikoñaatee paata”. Ari ranaakoeyakirini maawaeni, reewaperowenantziroña. ²²Eejatzi ikantakiri: “Notyomi, eeroka antakaantayiterorini tsikarika okantayityaarini oetarikapaeni, eejatzi peewaperowenteeyerini maawaeni aapatziyeeyemirini. ²³Iñaaperoyemini rirori. Tema pikimitakina naari, pitajorentsiaperotaki kameetha, pikantatyaani pitajonkawenteeyakirini maawaeni aapatziyeeyakimirini”.

Itajonkawenteeyakirini Tajorentsi aapatziyeeyakaririni Jesoshi

2 Paerani, eerori, tee piyotawitarini Tajorentsi, pantapiintawitawoni kaari kameethatatsi, rootaki iroñaaka piyaatantyaarimi paamariki kaari tsiwakanitatsini: omaanta rowawijaakoeyakimini Tajorentsi rootaki piyaatanteeyari jenokinta pañaaperotapae janta eero pikamanitee. ²Kyaaryo pikimiteeyawitarini paerani paashinipaeni theenkantatsiri, paapatziyawitarini Jatanaashi, riraga iwinkatharite maawaenipaeni kamaari. Rirotaki jewawenteeyiriri maawaeni piyathatayitaririni Tajorentsi, rantakaanteeyantaririni kaari kameethatatsi. ³Tema paerani akimitawitarini riraga theenkantatsiri antapiintawitawoni kaari kameethatatsi akowawitawoni. Ari akantatyaani antapiintawitawoni oetarikapaeni akowawitarini, oetarikapaeni akenkithashireeyawitarini. Rootaki ikijawenantawitakaerori Tajorentsi okaatzi antakiri, eejatzi kimitaka iroñaaka ikijantari riraga kaari aapatziyariri Jesoshi okaatzi rantziri. ⁴⁻⁵Paerani antapiintawitawoni kaari kameethatatsi ashi owaeyironi: tee ayotawitarini

Tajorentsi, eejatzi aateeyenimi paamariki kaari tsiwakanitatsini. Omaanta ashi royiroyi rirori ineshironkaperoyakaeni osheki inintashireperoyakaeni. Paerani rowañaagaeri itomi ikantatyaani iroñaaka rañi. Iroñaaka eejatzi rowawijaakoeyakaeni aari, akanteetateyeyaani ajeekimoteeyerini jenokinta. Tema ineshironkaperotakae, rootaki rowawijaakoeyanteerini.

⁶Ikamawitaka Jesokirishito, rowañaagaeri Tajorentsi eejatzi aari akimitawitakari, ipaashinitakaakae Tajorentsi, eejatzi ayotaki akaateeyerini paata janta jenokinta. ⁷Ikanteetateyeyaani riyotakagaeyeni, oshekipero ineshironkataperoyakaeni, ikaminthaaperotakae: ashi royiroyi. Rootaki ikamintheeyantakarini asheninkatakari Jesokirishito. ⁸Aapatziyaperotakari rootaki rowawijaakotantakaeri Tajorentsi. Tema osheki ineshironkataperoyakaeni. Tekatsi akanteeya owawijaakotashiteya aaka, inta riro apaniroeni owawijaakotashiteyakaerini. ⁹Aakarikami owawijaakotashitachanimi, tema ari akantakaaperotakyaami. ¹⁰Omaanta iroñaaka rowashiñaashiretakae Tajorentsi rooma aapatziyakari Jesokirishito. Ikwakaakae antayitenirini okaatzi kameethayitatsirini. Paerani tekirani atzimini aari, eenitatsi ikowakagaeyakaerini antayiterini ikowakaakae akantateyeyaani anteyironi eero apakayiro.

Amonkaatawakagaeya

¹¹Tee eerokapaeni joriiyo. Ipinkaeyakimini rirori, ikantzi: “Tee riyoteeyirini paashinijatzitatsiri atziri Tajorentsi, tee itotonatziro rirori ishiramparitantari”. Iiteeyawitakani rirotaki totonatachani, tema riyotziri riraga Tajorentsi. ¹²Pikenithashireeyerini tsika pikanteeyarini paerani: tee paapatziyeeyawitarini Jesokirishito, tee pisheninkateeyarini joriyopaeni, tee piyoteeyawitawoni ikantayitzirini Tajorentsi, eejatzi tee piyotawitarini ikashiyakagaeyakaerini. Tee piyotawitarini rirori eejatzi tee piyotawitani ikowakini ineshironkateeyemini. ¹³Kyaaryooperotaki, paerani tee piyoteeyawitarini Tajorentsi, okimitzimotawitakimi pijeekaki inteenapero. Omaanta ikamawenteeyakimini Jesokirishito, apaatawenteeyakimini riraa. Iroñaaka paapatziyeeyakarini, pisheninkateeyakarini. Rootaki piyotantaariri Tajorentsi, kijokiro powanteeyakaririni. ¹⁴Paerani naaka eejatzi maawaeni nojoriyotzinkarite nokijawitakimini: naari eejatzi rirori maawaeni pisheninkapaeni eejatzi pikijeeyawitanani naari. Omaanta rowawijaakoeyakaeni Jesokirishito ipeyakoteero akijawakawitakani, kameetha iroñaaka ijeekakagaeyakaeni. Kijokiro owawakayakani: akimitawakagaeyakani maawaeni, tee apaashinitzi. ¹⁵Ikamawentakae, eero apomeentsiwenantawo rojankinarini Moeseeshi, tekatsi okaminagaeyeni. Paerani inashitakaawitakani tee asheninkatawakaawitani omaanta iroñaaka asheninkateeyakarini Jesokirishito. Eejatzi asheninkatawakaeyakani maawaeni, kaari akijawakaanta, ¹⁶aakameethatawakaeyanani maawaeni. Rootaki aakameethatawakaanteeyanarini, asheninkataari riraga kentakotawentakaeri koroshiki. Iroñaaka añaperoyirini Tajorentsi maawaeni: nosheninkapaeni eejatzi pisheninkapaeni eerori.

¹⁷Naakapaeni joriiyo: niyoteeyawitakani tsika ikantari Tajorentsi, niyotawitawo iñaani, omaanta tee naapatziyeeyarini. Omaanta eerokapaeni tee piyoteeyawitarinironña, kimitaka pijeekakini eeroka inteena. Omaanta ipokantakari Jesokirishito, ikamanteeyakaeni maawaeni tsika akanteeyari asheninkatawakaan-

teeyarini, akimitawakaanteeyaarini: tema ajeeki kameetha. ¹⁸ Osheki imatakaeniri rirori, rootaki amateeyantakaworini akenkithatakagaeyakirini Tajorentsi. Eejatzi Ishire iyoteeyakaeni akenkithatakanteeyaririni. ¹⁹ Paerani tee piyotawitarini rirori, tee pisheninkatawitarini. Omaanta iroñaaka, osheki pipaashin- ishiretanaki; ari pikimitakoteeyakarini paashinipaeni aapatziyakariri Jesokirishito, piyoteeyakirini Tajorentsi, pisheninkateeyakarini. ²⁰⁻²² Iroñaaka noshiyakaawen- temiro. Aririka akoye awetsike pankotsi, tema ityaawo amine tsikarika okameetha- pathatzi kipatsi, roojatzi aminantakya otzinkamipanke kameetharipaeni, kijoperotatsiri eejatzi osheki inashitayitakyaani inchapankipaeni aayiterini owashiterori achempokyaatantyaawori apanko. Aririka athonkakiro pankotsi roojatzi ajeekan- takya. Eejatzi akimiwitakawo aari, aririka aapatziyakyaari Jesokirishito. Ri- takae riraga Rotyaantanewo Tajorentsi riyotaakaero iñaani Tajorentsi, eejatzi ri- raga kamanantayitzirorini iñaani Tajorentsi riyotagaeyakaeni tsika ikantari Je- sokirishito: ikameethaperotaki, imatakiro rowawijaakoeyakaeni. Tema rirotaki iroñaaka Awinkatharite. Roojatzi roshakitantanaka maawaeni aapatziyariri, ee- jatzi otajonkawenteeyakaeni Ishire Tajorentsi akimitawakaanteeyantaarini: tema asheninkateeyakarini Jesokirishito, maawaeni. Iroñaaka rashitakae Tajorentsi, ki- jokiro rowaeyakaeni.

Rantayitzirini Paaworo

3 Tee eerokapaeni joriiyo, omaanta nonintashireperoeyakimini. Nokamintha- gaeyakimini, nokantakimi: “Aririka paapatziyeeyarini Jesokirishito, ari rowaw- ijaakoeyakimini”, rootaki romonkyaanteetakinari omonkyaagementotsiki. ² Tema ineshironkatakina Tajorentsi, rootaki nomatantawori nokenkithatakagaeyaki- mini. ³ Riyotaakina kaari riyoteeyini paashinipaeni, kameetha riyotaaperotaki- na. Aritaki nojankinateeyakimironi, nokamanantakimironi ikantakinari. ⁴ Aririka piñaanatakiro iroka nojankinatakimiri piyoperoeyawakironi iroka niyotaakotakiri Jesokirishito, kaari riyotawitani paerani. ⁵ Tee riyotawitawoni riraga itakaanta- worini, omaanta Ishire Tajorentsi iyotakaakina naakapaeni rotyaantanewo Je- sokirishito riraga kameethashiretzinkari eejatzi riraga kamanantayitzirorini iñaani Tajorentsi. ⁶ Tee eerokapaeni joriiyo, omaanta iyotakaakina aririka paapatziyee- yarini Jesokirishito, ari pawijakoeyeeni. Pimonkaateeyakarini nosheninkapaeni naari: aritaki ikashiyakayitakaerini Tajorentsi rotyaanteri owawijaakoteeni aaka- paeni maawaeni. Rootaki iroñaaka asheninkatawakaanteeyantaarini. Rooma aritaki paapatziyeeyaarini Jesokirishito eerokapaeni rootaki amonkaatawakaantakariroña.

⁷ Rootaki iroka nokenkithatakotapiintakiri. Ineshironkatakina Tajorentsi, ee- jatzi itajonkawentakina nomatantakawori nokenkithatzi. ⁸⁻⁹ Ñaakiro, naapatziyaw- itari Jesoshi; omaanta tee nokimitari paashinipaeni aapatziyariri: tekatsi no- mate naari. Omaanta ineshironkatashitakina Tajorentsi, riraga wetsikaeyiririni maawaeni jeekatsiripaeni, rotyaantakina nokamanteeyakirini paashinijatzitatsiri atziri tsika ikantari Jesokirishito ikaminthaaperoeyakaeni. Tee ayotakotawitari paerani, omaanta iroñaaka iyotagaeyakaeni Ishire. Eejatzi rotyaantakina nokan- teeyakimini ikowaki rowawijaakoeyemini eeroka, eejatzi maawaeni paashinipaeni atziri. Aritaki paeraniperoroña ikowakini rowawijaakoeyemini, omaanta tee riy- otziteetani paerani rowawijaakoeyemini, owakira riyotakagaeyakaeni. ¹⁰ Iroñaaka ikowaki riyotakagaeyerini maawaeni riraga jenokiwero: riraga kantakaantayitat-

sirini eejatzi riraga jewawenantayitatsirini kamaaripaeni. Riyoteeyanakini jenokiweri osheki itajonkawenteeyakirini Tajorentsi aapatziyariripaeni Jesokirishito, roojatzi riyoteeyanakirini eeniro riyotantaroña rirori, ashi royiro riyoperotziroña.¹¹ Aritaki ikoyitakani paerani riyoteeyeni maawaeni jenokijatzi roojatzi iroñaaka. Eeniro imatayitakaerini Awinkatharite Jesokirishito, riyotantakariri riraga jenokijatzi oshekiniperoroña riyotzi Tajorentsi. Rootaki ikowakaakiriri.¹² Aapatziyakari Jesokirishito, rootaki ayotantakariri okameethataki akenkithatakayeri Tajorentsi, ari ikemakae. Eero athaawantari.¹³ Piyoteeyakini niyotagaeyakimini, rootaki osheki rowashironkaanteetakinari, omaanta eero powashiretakoeuyashitanani, inta pikimoshireeyanakini.

Paaworo ramanakoventeri Tajorentsi ejeesojatzi

¹⁴ Osheki riyotzi Tajorentsi, osheki imatakaeniri, rootaki notziwerowantanaka noñaaperotantakariri, eejatzi nokenkithatakaapiinantanakariri.¹⁵ Rirotaki ashitakaeri aakapaeni, maawaeni aapatziyayitaririni Jesoshi. Ajeekaeeyini aaka jaka kipatsikika, eenitatsi ijeeki paashini jenokinta, omaanta asheninkateeyakarini.

¹⁶ Ikameethaperotaki Pawa, itajorentsitaperotaki kameetha, rootaki nokanantakariri ikantero Ishire otajonkawentemi, oshintsitakaantemiri eejatzi iyotaaperotemi kameetha pajankaneki.¹⁷ Nokantakiri raapatziyakaantaperoyemirini pikenkithashiryaaapiinantyaariri Jesokirishito riraga kijokiro owakimiri. Eejatzi nokowaki pikenkithashireero tsika ikanta Tajorentsi inintaperoyakimini, paapatziyaperotanteeyaririni.¹⁸ Aririka paapatziyaperotakyaari, pikimityaari paashinipaeni aapatziyariri, piyoperotatye osheki inintaperoyakaeni Jesokirishito, tee eechonkiini inintee. Ashi royiro inintaperoyakaeni ikantatyaani.¹⁹ Nokowaki piyoteeyini inintashireperoyakaeni, omaanta tee ayoteeyini iitarika inintashireeyantakaerini. Aririka piyoteeyakini inintashireperoyakimini, nokowaki eejatzi pikenkithashiryaaaperoteeyanakirini Tajorentsi eejatzi nokowaki imatakaaperoteeyemini maawaeni ikowakagaeyakimirini.

Thame añaaperoyeerini Tajorentsi

²⁰ Ari itajonkawentaperoyakaeni Tajorentsi, osheki retakoeyakaeni, rowanaakeniro maawaeni koetyeemoyitakaerini. Tekatsi akantya athoteeyero akenkithashireeyironi maawaeni imatakaayitakaerini.²¹ Thame maawaeni aapatziyeyaririni Jesokirishito añaaperoyeerini Tajorentsi; akantapiinteyerini atziripaeni ikameethaperotzi, akanteetatyeyyaani. Aritaki okantyaari.

Thame akimitawakagaeyani

4 Naapatziyakari Awinkatharite, rootaki romonkyaanteetakinari jaka omonkyaagementotsikika. Iroñaaka nokanteeyemini kameetha piyeekaeeyeni; riyoyagaeyakimini rirori iroñaaka panteniri maawaeni ikowakagaeyakimirini.² Eero pikantakaaperoteeyani, pikaminthaanteeyeni, eero pijamashiryaaashitari pisheninkapaeni, inta eekirowa peshiwentatyeeri, pamawetawakagaeyaani, pinintashireperotawakagaeyaani, eero pikijiri.³ Pikanteeyeroni Ishire Tajorentsi iyotagaeyemini pikimitawakaanteeyarini kameetha paakameethatawakaanteeyarini.⁴ Maawaeni aapatziyariri Jesokirishito asheninkateeyakarini, eejatzi eenitatsi Ishire Tajorentsi apaani, rowaga kijokiro owaeyakaerini. Amonkaatawakagaeyakani:

riyoyagaeyakaeni Tajorentsi, ayotaki imatakaeniro ikantakaeri, rootaki aweshiryaawenantaperotakariri. ⁵ Apaani ikanta Awinkatharite añaaperoeyakirini, amonkaatawakagaeyakani aapatziyeeyakarini aakapaeni, eejatzi amonkaatawakagaeyakani akaawoshitawenteeyakarini Tajorentsi. ⁶ Apaani ikanta Pawa Tajorentsi: riraga ashitaperoteeri maawaeni. Ipinkathariwenteeyakaeni aaka, itajonkawentaperoyakaeni eejatzi ojeekashiretantakae ajankaneki Ishire.

Inashitayitakani imatakaayitakaerini Jesokirishito

⁷ Ineshironkateeyakaeni Jesokirishito, eejatzi imatakagaeyakaerini maawaeni amitakoeyantyaaririni aapatziyariripaeni. ⁸ Kyaaryo Iwaperite Tajorentsi okenkithatakotzitarini, okantzitakani: “Roenoakaeyaarika Jesokirishito iinja jenokinta, ranaakoeyerini maawaeni kamaari kijeeyawitakaririni; omaanta atziripaeni imatakagaeyerini oetarikapaeni”. ⁹ Jitaka okanantari: “Ari roenoakaeya Jesokirishito”? Aritaki ipoñaaka paerani jenokinta roojatzi ipokantaka jaka kipatsiki eejatzi ipiyane. ¹⁰ Riraga ayiitapaentatsiri jaka kipatsiki jatee eejatzi janta jenokinta. Janta ipinkathariwenteeyapaeni eejatzi itajonkawenteeyakaeni maawaeniroña.

¹¹ Jee, kyaaryooperotaki imatakaaperoeyakirini aapatziyeeyakaririni ranteeyakironi oetarikapaeni ikowakagaeyakiririni: apanipaeni rirotaki rotyaantanewo Jesoshi, paashinipaeni rirotaki kamanantayitzirorini iñaani Tajorentsi, paashinipaeni rirotaki kenkithatakaantzirori Iwaperite Tajorentsi, paashinipaeni rirotaki jewawentziriri aapatziyariri Jesokirishito, paashinipaeni rirotaki iyotaantatsiripaeni, maawaeni. ¹² Ari imatakagaeyakaeni aari eejatzi rirori maawaeni aapatziyeeyaririni rootaki amateeyantakaworini antziniri. Eejatzi imatakagaeyakaeni aapatziyakaaperoeyakarini maawaeni aapatziyeeyawitaririni Jesokirishito. ¹³ Ari ikantatyeeyaani imatakagaeyeroni roojatzi amonkaatawakaantyaari aapatziyaperotyaaari, eejatzi ayotaperotanteeyaririni rirori.

¹⁴ Paerani akimiwitarini eentsi, intsipaete aapatziyashiiyawitakarini amatawiteeyawitakaerini, tee ayoperotawitani. Omaanta tee ikowakagaero Tajorentsi akimityaari eentsi, ikowakaaperotakae otzimaperote ayotantari. ¹⁵ Ikwaperotaki ironaaka akaminthaaperoeyerini paashinipaeni kameetha. Akamanteeyerini iñaani: tema kyaaryooperotaki. Ikwakaaperotakae maawaeni aaka eekiro aatatyee akimiperoeyanakyaaarini Jesokirishito: riraga Awinkatharite. ¹⁶ Aapatziyeeyakarini, rootaki asheninkatawakaanteeyaarini. Eejatzi riyotagaeyakaeni amitakotawakaanteeyakarini, eejatzi riyotagaeyakaeni amateeyantakanaririni maawaeni ikowakagaeyakaerini. Eejatzi riyotagaeyakaeni anintaperotawakaanteeyakarini.

Eero pikimitagaa pikimitaaga paerani

¹⁷ Ironaaka nokamanteemiro ikantakiri Awinkatharite, nokantaperotemiro ikowakaaperotakimiri. Tee ikowakagaeyimini pikimityaari kaari aapatziyariri Jesoshi: ratsipetashiteeyakawoni rirori rantayitakironi oetarikapaeni, tee ikenkithashireeya. ¹⁸ Tee riyoperotziri Tajorentsi. Tee inintashireperoyeyini ikenkithashireeri, tee ikowaeyini riyoteri, rootaki kaari imatantawori irira rowañaaperoeyerini ijeekimotanteeyaririni janta jenokinta. ¹⁹ Rantapiin-tashitakawo kaari kameethatatsi, tee ipashiwenteeyani ishirontawo tsinanipaeni,

shirampari rantatenkatziri ikaateeyini ishiramparinkaeyini, tsinanipaeni antatenkatawakagaeyani, rotsinampaawakaeyani, maawaeni. ²⁰Riraga Jesokirishito, tee riro yotayemironi pikimityaari riraga kaari aapatziyariri. ²¹Tema pikemakotakiri Jesoshi: kyaaryo niyotagaeyakimini tsika ikantari. ²²Ari iroñaaka eero pikimitagaa paerani. Ashi poyironi tee pikameethaperotzini. Pinintaperotzironi pantayiteroni kaari kameethatatsi, rootaki pamatawitantakarini apaniroeni. ²³Eero papiiteero pikenkithashiryagaero pantawitarini paerani, omaanta pikenkithashiryagaero kameethatatsiri. ²⁴Pipaashinitaperoeyanakini: eero pantashitawo kaari kameethatatsi, omaanta pikimitaperotyaaari Tajorentsi, tema ikameethaperotaki kameetha.

Ikanteeyirini Paaworo oetarika rantayiterini

²⁵Iroñaaka eero pitheeya eejatzi, omaanta kameetha piñaawaetantyaawo oetarika pikanteriri paashinipaeni atziri. Tema asheninkatakari Jesokirishito, eejatzi asheninkatawakagaeyakani, maawaeni. ²⁶Aririka pikijashiryakya eero pantaperotziro kaari kameethatatsi. Eejatzi aririka pikijashiryakya intsipaete pipitsimaryaane eejatzi, eero pojamaninkiro, ²⁷okantyaatakya eero kya rantakaantzimiro kamaari kaari kameethatatsi. ²⁸Pikoshiwitarika paerani, iroñaaka eero papiiteero pikoshitee; inta pantawaete paantyaari eerori oetarika koetyeemotakimiri, eejatzi pikaminthayiteerini ashironkaayitacharini.

²⁹Eero piñaawaetantawo kaari kameethatatsi inta piñaawaetero ñaagantsi rooperotatsiri. Kameetha piyotaawakaya, piweshiryakagaeyarini piyemijantzinkarite. ³⁰Teerika piyeeki kameetha, owashiretaka Ishire Tajorentsi. Eero powashiretakawo: tema rootaki kempoyagaeyakimirini. Okantatyaani okempoyagaeyakimini roojatzi pareetanteeyaari janta jenokinta. Pawijakotan-taperotapaeyaari kameetha. ³¹Aritapaaki iroñaaka pikija, eero pitsimaenkata, eero pikatsimatantzi, eero pimashireyantziti, eero pikijeeri paashinipaeni. Eero pikijathapiinantzi, eero pikantzimatantashita. Eero pashiminthatawo pitheeyakotashityaari paashini atziri pikowantyaari powashiretakayaari. ³²Inta pikaminthagaeyerini, pineshironkaeyerini. Tema paapatziyakari Jesokirishito, iroñaaka tee ikijantzimiro eerori Tajorentsi pantayiwitakarini omaanta ikaminthaaperoeyakimini eejatzi pikimiteeyirini rirori pisheninkapaeni, eero pikijantari rantayitakirini, omaanta pikamintheeyerini.

5 Tema eeroka reentsitepaeni Tajorentsi inintashireperotzimi. Ari iroñaaka pikimitakoeyarini. ²Inintashireperoyakimini Jesokirishito, riro taki shine-tashiteencha apaniroeni ikentakotanteetakariri, ikamawenteeyakimini. Inimoperotakiri Tajorentsi iroka rantakiri Itomi. Kimitaka inintashireperoyakimini Jesokirishito, eejatzi pikimiteri eerori pisheninka, pinintashireperoyeerini.

³Eero pishirontawo tsinani kaari payi, eero pishirontari shirampari kaari payi, eero powashiyathatakotawo, eero powashiyathatakotayitawoni oetarikapaeni kaari kameethatatsi, eero piñaawenatakotari rashitayitarini paashinipaeni atziri oetarika tzimimotayitziririni: tee okameethatzi aapatziyariri Jesoshi rowashiyakotantya.

⁴Eero powashiyathatakotawo tsinani, eero powashiyathatakotari shirampari. Okameethatzi pipashiwentakayaawo maawaeni kaari kameethatatsi. Omaanta okameethaperotzi apaasonkiteri Tajorentsi: tema ikaminthaaperoeyakaeni. ⁵Iroka nokantemiri, piyotaperotawakiro: eero riyaatzi jenokinta riraga shirontapiinta-

wori tsinani kaari rayi, eejatzi eero iyaatzi jenokinta tsinani shirontapiintari kaari ayi, eejatzi eero riyaatzi owashiyathatakopiintaworini kaari kameethatatsi, eejatzi ñaawenatakotzitapiintariri rowaagawo paashinipaeni atziri. Riraga kowaperotzirori rashaagantya ikimitakaantakiro rootaki itajorensite inintaperotantawori. Ñaakiro, irikapaeni tee raapatziyari Jesoshi, rootaki kaari riyaatanteeyani riroripaeni janta ijeekaperotzinta Jesokirishito eejatzi Tajorensi. ⁶Eenitatsi kowawitachari ramatawitemi: osheki iñaanatashitemimi wero, wero, wero; ikantashitawiteeyemini okameethatzi pantero iroka kaari kameethatatsi, omaanta eero pikemijantaperotziri. Ari rowashironkagaeyakirini Tajorensi maawaeni kaari kemijantaperotziri. ⁷Eerokapaeni eero poshiyakotari ikimitaaga rirori.

Pijeeakaeyeni kitejiriki

⁸Paerani kimitaka pijeeakini tsiteniriki: tema pantapiintzironi kaari kameethatatsi. Omaanta rowameethateemi Jesokirishito, kimitaka ijeekakagaemi kitejiriki. Iroñaaka kameetha pijeeakae, kimitaka jeekaeemi kitejiriki. ⁹Aririka ajeekaki kitejiriki, akaminthaante, ajeeki kameetha, kameetha añaawaete oetarika kyaaryooperotatsiri. ¹⁰Piyoperoeyeroni ikowakaakimiri Awinkatharite, ari panteeyeroni. ¹¹Eero pantziro rantayitzirini maawaeni jeekatsiripaeni tsiteniriki, piyotakagaeyerini tee okameethatzi iroka ranteeyakirini rirori. ¹²Nopashiwentakaakawo nokenkithatakotziro ranteeyirini, rowaga imanakowitakari. ¹³Aririka piyotakaakiri tee okameethatzi ranteeyakirini, okoñaatzimotanakiri maawaeni ranteeyakirini. Roojatzi riyotakotantanakya tee okameethaperotzi rantziri. Roojatzi aririka ikowanee ikameethate, kimitanakya ijeekanee rirori kitejiriki. ¹⁴Rootaki ikananteetari: “Aririka pimaaki, pipiriintanee. Aririka pikamaki, pipiriintee eejatzi. Riyotakaaperotemi Jesokirishito, ijeekakagaemi kitejiriki”.

¹⁵Pikenkithashiryaaperotero oetarikapaeni pantayiterini: eero pikimitari kaari yotatsi, omaantakya okameethaperotzi ojeekaperote piyotantari. ¹⁶Oshekiperoroña rantayitakironi atziri kaari kameethaperotatsi. Omawitya opomeentsitzimotemirika, pikyaaryoowentero pantero kameethatayitatsirini. ¹⁷Eero pantashitayitawoni oetarikapaeni, inta pityaawo pikenkithashiryaaperoty. Piyoteeyeroni oetarikapaeni ikowakaakimiri Awinkatharite: roojatzi ari pimanteeyeroni ikowakaemiri. ¹⁸Eero pishinkita, rooma eero piyotaneero oeta panteri: inta pikemijantaperotero Ishire Tajorensi maawaeni oetariki iyotaanteeyantemirini. ¹⁹Osheki pikantapiinteri pisheninka: “Tema ikameethataki Awinkatharite”, eejatzi pomampaawentapiinteyarini Tajorensi, piweshiryaawentyaari maawaeni pajankaneki. ²⁰Paapatziyakari Awinkatharite Jesokirishito, rootaki itajonkakowenantakimiri Pawa Tajorensi. Iroñaaka pipaasonkitapiinteri.

Okameethatzi ikaminthaaperotero shirampari iina, eejatzi okameethatzi oñaaperoteri tsinani oemi

²¹Aririka pipinkathaperoteri Jesokirishito, pipinkathatawakagaeyani eerokapaeni maawaeni shirampari eejatzi tsinani, eejatzi paapatziyawakagaeyani.

²²Tsinani, ¿paapatziyaperotarima Awinkatharite? Ari, eejatzi pikimitari piimi, paapatziyaperotyaaari rirori. ²³Ikimitaka Jesokirishito reewawenanteeyirini aapatziyariripaeni, eejatzi ikimitya shirampari, reewawentero iina. Tema osheki ikamintheeyakaeni Jesokirishito, rootaki rowawijaakoeyantakaerini. ²⁴Maawaeni

aapatziyeeyaririni Jesokirishito ipinkathateeyanakirini, ari okimiteeyani eejatzi maawaeni tsinanipaeni tzimayitatsirini oemi, otzimatye aapatziyaperotyaaari.

²⁵Ikimitaaka Jesokirishito inintashireperoeయాenani, eeroka shiramparipaeni, kameetha pinintashireperotero piina. Ñaakiro, inintaperoeయాenani Jesokirishito, ikamawenteeyakaeni, ²⁶rootaki rowameethatanteeyakaerini. Aririka aapatziyeeyawoni iñaani Tajorentsi eejatzi akaawoshitawenteeyarini irira, ari rowameethaperoeయాenani Jesokirishito akyaryoowenanteeyaworini maawaeni ikowakagaeyaerini. ²⁷Ikowaki iñaaperoeयेeni aaka akameethatzi, eejatzi riraga maawaeni paashinipaeni aapatziyariri Jesoshi; ero ojeekimoneentee kaari kameethatatsi. Ikowaki akameethataperotanaki, ero ojeekantaneenta eechonkiini kaari kameethatatsi. Ñaakiro, osheki inintashireperoeయాenani. ²⁸Eejatzi, eeroka shirampari, pinintashireperoeयरonepi piina. Pikimitaaga pineshironkata eeroka, pineshironkatero piina. Riraga neshironkatzirori iina rirojatzi neshironkatacha apaniroeni. ²⁹Tee iñaagaetzi apaani atziri kijashitachani iwatha, inta ikaminthaa rirori. Eejatzi, ikimitakae Jesokirishito aaka, aririka aapatziyeeyarini, ³⁰tema ikaminthaakae, isheninkateeyakaeni, kijokiro rowaeyakaeni. ³¹Ayoteeyakini shirampari eejatzi iina apaani ikantana: rooma okantzi Iwaperite Tajorentsi: “Aririka raaki shirampari iina, rookanakiri iriri, eejatzi riniro, kijokiro rowanakiro iina. Riraga shirampari eejatzi iina tema kimitanaka apaani iwatha rirori: kijokiro rowawakaanaka, tee okameethaperotzi rookawakagaeya”. ³²Opomeentsiwitaka akemiro iroka, omaanta oshiyakari Jesokirishito eejatzi maawaeni aapatziyeeyakaririni, apaani akanteeyakani: asheninkatawakagaeyakani, atsipatawakagaeyakani. ³³Ari napiiteemi: kimitaka ineshironkataaga rirori shirampari, kameethaperotatsiri ineshironkataperotero iina, ikanteetateyeeyaani. Eejatzi okameethaperotzi oñaaperoteri tsinani oemi ikameethatzi.

Tsika akanteri eentsitepaeni ayotayeri

6 Eentsipaeni, paapatziyakaririka Awinkatharite, eejatzi ikowakaakimi pikemijantaperoteeyerini piri eejatzi piniro. Rootaki inimoperotziriri Tajorentsi. ²⁻³Eenitatsi ikaminaakiriri Tajorentsi paeraniperoroña itakaantakaworini, ikan-takiri: “Piñaapinkataperoteri piri eejatzi piniro, rootaki kameetha nojeekakaan-temiri: ojamani pijeeki eeroka jaka kipatsiki”. ⁴Shirampari, ero pijamaneentari peentsitepaeni, pikijakarikari eejatzi pikantashiryakaaneentarikari inta piyotagaeyerini kameetha ikantayitzirini Awinkatharite, eejatzi piyotagaeyerini ipinkathateri rirori.

Ronampiripaeni eejatzi omperatatsiri

⁵Ninkarika antawaetakayimiri, pikemijantaperoteri eejatzi pipinkathateri. Kimitaka pantakiniri Jesokirishito maawaeni ikowakaakimiri, panteniri antawaetakayimiri maawaeni ikowakaakimiri rirori. ⁶Eero pamatawitziri. Kameetha pantawaete aririka rotyaantemi apaniroeni. Eerorika raminimi pikantateyeeyaani pantawaeteniri kameetha: tema eejatzi kimitaka pantawaetatziiñiri Jesokirishito. Pikowaperotanakikya pantawaeteniri Tajorentsi maawaeni ikowakaakimiri. ⁷Tee riro pantawaetaperotziniri apatziro atziri, inta eejatzi pantawaetatziiñiri riraga Awinkatharite. ⁸Tema ayoteeyakini irira Awinkatharite pinateni okaatzira

antayitakirini kameethatayitsirini, omawitakya aakarika omperataarewo teerika romperaete. ⁹Eejatzi eerori antawaetakayiriri atziri: pikaminthagaeyerini maawaeni pantawaetakaanewopaeni eejatzi poejeekanewopaeni, tema nokantakiri ikemijantemi. Eero pikijapiintziri. Eero pipeyakoeyironi: eerokateeyakini ipinkathariwenteeyakirini Jesokirishito, eejatzi ipinkathariwenteeyakirini rirori pantawaetakaanewopaeni: pimonkaatawakaeyakani.

Aapatziyariri Jesokirishito roshiyakari joraaro

¹⁰Noweyaantemi nokantemi: noyemijantzinkarite, pikanteri Awinkatharite reewawenteeyemini eejatzi ramitakoeyemini pishintsishiretantyaari. ¹¹Ikimitaaganki joraaro rawentaawo iithaari kijotatsiri eero raawyaantari ikentziri rowayirite, ari pikimiteeyaani iroñaaka eerori pameenteeyarini Tajorentsi, eero rotsinampaantzimi iwinkatharite kamaari riraga amatawitantaneri. ¹²Tee riro owayirita atziri koñaatziro, omaanta owayiritakari kaari iñagaetzi: riraga iwinkatharite kamaaripaeni, jewawentziriri kamaaripaeni, jewawenteeyeririni maawaeni theenkantatsiri, oshekiperoroña kamaari. Ikijeeyakaeni riroripaeni maawaeni. ¹³Ikimitaaga joraaro rameentawo iithaari kijotatsiri, eejatzi eerori ari pikimitya pameentyaari Tajorentsi potsinampaantyaariri kamaari. Rowashironkaemikari inta eero imatantaperotzimi, panaakoteeyirini pithotyayeniri Tajorentsi maawaeni ikowakagaeyakimirini; eero pipakaero paapatziyaperotakarira. ¹⁴Paapatziyaperotyaaari kameetha Jesoshi, pikenkithashireeyironi kyaaryooperotatsiri eero rowashironkaantzimi kamaari: poshiyakowitakari ikimita joraaro rameentawo ishirikathakiro eero ikenantari riraga rowayirite. Pikameethaperote eerokya imatantzimi kamaari: pikimitakotyaaari joraaro, rameentawo rotzikaayitawoni kijori. ¹⁵Ikimitaaga joraaro ijapatotaka kameetha raatzikantayitarini, tsikarika riyaatayitzini, ari pikimiteeyaani eerori piwetsikashiretya kameetha, pikinakinayitanyaarini piyotayeri atziri tsika ikanteeyaari rawijakotanteeyaarini. ¹⁶Eejatzi eenitatsi joraaro rotzikaari, roepiyantawori chekopi jathowatatsiri kaari ikenanteetari. Eejatzi eerori, pameentaperotyaaari Tajorentsi, eerokya raawyaantzimi iwinkatharite kamaari rantakayemiro kaari kameethatatsi. ¹⁷Eejatzi, joraaro ramatheetakawo iitoki kijotatsiri rootaki aakowentziriri; eejatzi pikimitya eerori, paapatziyeeyaarini Tajorentsi pawijakotanteeyaarini, eerokya imatantzimi kamaari rantakayitemironi kaari kameethatatsi. Eejatzi eenitatsi ithatzinkamento kimityaawoni jawiri. Rootaki ithatzinkantariri rowayiritepaeni kaari imatantari ipiyatyaari: eejatzi okimita Iwaperite Tajorentsi oshiyakawo iroka thatzinkamentotsi, tema rootaki apiyakowenanyaaari eero imatantee kamaari. Rooma Ishire Tajorentsi rootaki amitakoteeri iyotayitakaeni amatantyaawori apiyathatantyaari kamaari oetarika ikowakaawiteeri rantakagaerimi.

¹⁸Eero pipakayiro pikenkithatatakaapiinteri Tajorentsi. Pikanteri oetarikapaeni okowakayimiri Ishire. Pikamanteri koetyeemotayitakimirini. Eero piperawentawo pamanakoeyaarini piyemijantzinkaritepaeni. ¹⁹Eejatzi pikanteri ramitakotena naari, eero nopashiwenanta nokenkithatakagaeyerini atziri. Nokamanteeyerini kaari riyoteeyawitani paerani: rowawijaakoeyerini Tajorentsi maawaeni aapatziyayiteeyaaririni. ²⁰Niyotaapiintakiri atziri, rootaki romonkyaaganteetakinari jaka omonkyaagamentotsiki. Pikanteri ramitakotenaata kameetha nokantapiinteri atziri, eero nomanantawo. Tema rootaki ikowakaakinari Tajorentsi.

²¹ Aririka rareetakya Teekiko, ikantapaakimi tsikarika nokantakari, eejatzi ikamantemi oetarika rantayitakirini. Rirotaki ayemijantzinkarite, nonintaperotziri, ikyaaryoowentaperotziniri Awinkatharite maawaeni ikowakaakiriri. ²² Rootaki notyaanantakariri, nokowaperotaki piyoteeyini tsikarika nokantaka. Eejatzi nokowaki riweshiryaakagaeyemini. ²³ Iroñaaka, noyemijantzinkarite, nokowaki kameetha ijeekakaeyemini Pawa Tajorentsi, nokowaki riyotagaeyemini paapatziyaperotanteeyaririni eejatzi pinintaperoeyerini pisheninka. Eejatzi nokowaki ikimitakayemi riraga Awinkatharite Jesokirishito. ²⁴ Aririka pikantyaani pinintaperoteri Awinkatharite Jesokirishito, nokowaki ineshironkateeyemini Tajorentsi, maawaeni.

Naaka jankinateeyimirrorini:

Paaworo

RIRAGA PAAWORO ROJANKINATZINIRI JIRIPOSHIJATZI

1 Nokoyi nowethateeyemini eerokapaeni jiriposhijatzi tsikarika pikanta piyeeki. Naaka Paaworo jankinateeyakimiorini, notsipatakari jaka Temoteeyo. Naaka antawaetziniriri Jesokirishito ikowakaakinari. Nojankinateeyimironi maawaeni noyemijantzinkarite: jewawentziriripaeni, amitakoeyiririni aapatziyariripaeni eejatzi maawaeni aapatziyariripaeni Jesoshi. ²Nokowaki eeki royaatayee ineshironkateeyemini Pawa Tajorentsi, eejatzi kameetha ijeekakagaeyemini. Eejatzi nokowaki ikimitakagaeyemini Awinkatharite Jesokirishito.

Ipaasonkitziri Paaworo Tajorentsi

³Aririka nokenkithashireeyemini, nopaasonkitapiintziri Tajorentsi. Nopaasonkitakowentzimi eerokapaeni. ⁴Aritaki nokantatyaani namanapiintziri Tajorentsi, nokantapiintziri: “Pikaminthagaeyerini jiriposhijatzi, pamitakoeyerini”, eejatzi niweshiryaawenteeyakimini. ⁵Pikantatyaani pamitakatapiinteeeyakinani akamanantakiro iñaani Tajorentsi, akamanteeyirini atziri tsika ikanteeyarini rawijakotan-teeyari. Rootaki nopaasonkitawenantzimiri. ⁶Okameethataki iroka pantapiinteeeyakirini, tema riro Tajorentsi matakaakimiro. Niyotaki ikantatyeeyaani, imatakaapiintemiro, roojatzi ipokanteeyari riraga Jesokirishito. Aririka ipokapae rirori, ari monkaatapaaka maawaeni panteeyakirini. ⁷Tema okameethataki noñaaperoyakimini, aritaki osheki nonintashireeyakimini. Eenirona nojeekaki jaka omonkyaagamentotsiki, nokenkithatakotziri Jesokirishito, eejatzi aririka roeyowaena, eejatzi nokenkithatakoteri. Nokamantapiintziri riraga pinkathariwenantatsiripaeni oetaka nokenkithatakotantariri Jesokirishito; eejatzi nokamantziri okyaaryooperotaki iñaani Tajorentsi. Omaanta pikantani eerori pikaminthaaperoyakinani, pamanakatapiinteeeyakinani ineshironkatantenari Tajorentsi. ⁸Riyotaki irira osheki nonintaperoyakimini. Osheki inintaperoyakaeni Jesokirishito, eejatzi naari nokimitakari irira osheki nonintaperoyakimini.

⁹Eejatzi namaniri Tajorentsi ramitakoeyemini, tema nokowaki eekiroyaataatye pinintaperoyerini paashinipaeni. Eejatzi nokantziri riyotagaeyemini rirori piyotaperoyantyaaririni, eejatzi otzimimoeyantemirini piyotantyaari: eekiroyaateeyanakityeeni. ¹⁰Nokowaki piyoteeyeni pantero kameethatatsiri, eerokya pantashitawo kaari kameethatatsi. Nokowaki pikameethaperoyanakini, eero ojeeki pantani; pikanteetatyeyaani, roojatzi ipokanteeyari Jesokirishito. ¹¹Tema rowameethataperoyakimini, iroñaaka nokowaki kameetha piyeekaeyeni, ramitakoeyemini rirori. Roojatzi maawaeni atziri iñaaperoyerini Tajorentsi, ikanteeyeni: “Tema ikameethaperotaki Tajorentsi”.

Ijeeki Paaworo omonkyaagamentotsiki, omaanta oshekyaanaka iñaani Tajorentsi

¹²⁻¹³Nokamantemi, noyemijantzinkarite: romonkyaagaetakina, omaanta tee natsipetashitawo nojeeki jaka omonkyaagamentotsiki. Nokantani nokamanteeyirini atziripaeni tsika ikantyaari rawijakoeyanteeyaarini. Ikemaeyakina maawaeni joraaropaeni: riraga shenteeyirorini ipanko jewawenantatsiri oroomajatzi. Eejatzi paashinijatzitatsiri atziri, ikemaeyakinani. Riyoteeyakini tekatsi nante, omaanta

romonkyaagashiteetakina; apatziro nokenkithatakowitari Jesokirishito. Eeromi nojeekimi jaka, eeromi riyoteeyeenimi tsika ikantyaari rawijakotanteeyaari. ¹⁴ Iñaapaakina ayemijantzinkarite tsika nokantari jaka, rootaki riweshiryaaawenteeyantakaririni Awinkatharite. Iroñaaka tee ithaawaeyini, omaanta ikowaperoeayanakini ikamanteeyerini maawaeni atziri iñaani Tajorentsi.

¹⁵ Eeniro osheki kenkithatakotziriri Jesokirishito. Iñaakina apanipaeni osheki naapatziyakagaeyakarini atziripaeni, rootaki ikowantanakari ranaakooyenani raapatziyakagaeyaarini atziripaeni. Omaanta eeniro paashinipaeni kaminthaaperotakinari, kameetha ikenkithatakaantakiro iñaani Tajorentsi. ¹⁶ Osheki inintashireeyakinani riroripaeni, rootaki riyotakotantakariri Jesokirishito. Riyoteeyakini nojeeki jaka omonkyaagamentotsiki nokamanteeyantyaaririni jewatatsiripaeni iitarika nokenkithatakotantariri Jesokirishito, nokamanteeyerini tsika ikantyaari rawijakotanteeyari. ¹⁷ Riraga kijakinari, tee ikowakayiri atziri raapatziyeyenani, omaanta rirotaki kowaentsiri ranaakotena raapatziyakagaeyarini atziripaeni. Tee rantawaetaperotziniri Jesokirishito, omaanta ikowashita rowashironkayenami jaka omonkyaagamentotsiki. ¹⁸ Ari, omawitya ikijawitena. Apanipaeni ikijaneentakina, riraga paashinipaeni ikaminthaakina, omaanta ikenkithatakoeyakirini Jesokirishito, rootaki niweshiryaaantakarini naari.

Nokantyaani niweshiryaaaperotanakya. ¹⁹ Tema pamanakoteeyakinani rootaki ramitakotantakinari, eejatzi amitakotakina Ishire Tajorentsi, rootaki niyotantakarini ijeekakaakina kameetha, nokimitakotantyaariri rirori. Rootaki noemoshiryaaantariri. ²⁰ Tee nokoyi nopashiwentya, omaanta nokowaperotaki naari kameetha naapatziyaperotyaari Jesokirishito; nokowaki nokimiteeya paerani, tee nothaayi. Omawitya rowamagaetenarika rooma eerorika rowamagaetana, omaanta oetarikapaeni nanteniriri, nokowaperotaki ikanteeyeni atziri: “Tema ikameethaperotaki Jesokirishito”.

²¹ Eerorika rowamagaetana iroñaaka, roojatzi nokantyaani naapatziyaperotyaari Jesokirishito. Aririka nokame, okameethaperotaki eejatzi: tema ari noñaaperotapaeri janta jenokinta; rootaki nokowaperotakiri. ²² Eerorika nokami, roojatzi nokantyaani nanteniri Awinkatharite oetarikapaeni ikowakaakinari. Tema okameethataki. Eejatzi, aririka nokame okameethataki. Tee niyotzi oetarika nokowaperoteri. ²³ Nokowaperotawitakawo apite. Nokowaki nokame, niyaatashitanteeyaariri Jesokirishito, kijokiro nowantapaeyaariri. Tema okameethaperotaki. ²⁴ Omaanta eejatzi okameethaperotaki roojatzirika nañe, nokantyaani namitakoeyantemirini eerori. ²⁵ Niyotaki iroñaaka eero rowamagaetana, eero niyaatzita jenokinta. Nojeekimoteeyanakiminiita kipatsikika namitakoeyemini paapatziyaperoeayarini Jesoshi, eejatzi piweshiryaaawenteeyaarini riraga paapatziyakari. ²⁶ Aririka niyaatashiiyemini eejatzi, piweshiryaaawentawaena, eejatzi piyoteeyanakini ikameethaperotaki Jesokirishito.

Ikantziri: “Kameetha pijeekaeyeni”

²⁷ Eenitatsi iroka nokowakaakimiri pikenkithashiryaaaperoteri: paapatziyakari Jesokirishito pawijakotantaari, iroñaaka ikowaki kameetha pijeekaeyeni, pantapiinteeyeroni maawaeni ikowakaakimiri. Aririka niyaatashiteeyemini nokowaki noñeypaemini eekiro piyaatatzi pikyaaryoowenteeyeroni paapatziyeyakawoni maawaeni. Eerorika niyaatashiiyemini, omaanta nokowaki

nokemakoeyemini eekiro piyaatatzi pikempiyaaminthatawakagaeyani, pipomeentsiwentawo pikamanteeyerini atziri: “Aririka paapatziyaari Jesokirishito, ari rowawijaakotemi”.²⁸ Eero pithaawanteeyarini riraga kijeeyawitakimirini: ari ikenkithashireeyanakaani: “¿Iitaka kaari ithaawanantana?” Ari riyoteeyanakini rirori riyateeyeni paamariki kaari tsiwakanitatsini, riyoteeyeni eejatzi rowawijaakotakimini Tajorentsi.²⁹ Ikaminthagaeyakimini Tajorentsi, ikowakagaeyakimini paapatziyeeyarini pikantyaani kijokiro poyeri Jesokirishito. Omaanta ikowakagaeyakimini iroka omawitya pikemaatsitawenteeyaarini.³⁰ Aritaki amonkaatawakagaeyakani apomeentsiwenteeyarini Jesokirishito. Paerani piñeeyakinani nopomeentsitawentakarini niyotaakoeyakimirini. Iroñaaka eejatzi pikemakoeyakinani, osheki nopomeentsitawentakarini niyotagaeyakirini paashinipaeni atziri.

**Eero pikaminthaashita eeroka apaniroeni,
omaanta pikaminthagaeyerini paashinipaeni**

2 Tema riweshiryaawenteeyimini Jesokirishito. Inintaperoyakimini, retakoeyakimini, roemoshirenkaeyakaeni. Tema pikithaatakotakawo Ishire Tajorentsi. Tema piyoteeyini ineshironkatakae Jesoshi eejatzi ikaminthaakae.² Rootaki iroñaaka nokanantzimiri: “Kameetha pijeekaeyeni, paakameethatawakagaeyani, pinintaperotawakagaeyani. Kameetha omonkaatawakagaeyani oetarikapaeni pikowayerini eejatzi oetarikapaeni pikenkithashireeyerini. Aririka panteeyerini iroka, ari nokimoshirewenteeyanakimini”.³ Oetarikapaeni panteeyerini, eero pikijawakaanteeyawoni, eero pikantakaaperoeyani. Eero pikenkithashireeyani pikameethaperotzi, eero pikenkithashireeyani panaakoeyakirini paashinipaeni, inta pikenkithashiryaakoeyaarini: “Ikameethaperoeyini paashinipaeni, ranaakoeyakinani ikameethatzi”.⁴ Okameethatawita pikaminthaya eeroka apaniroeni, omaanta okameethaperotzi eejatzi pikaminthagaeyerini paashinipaeni.

⁵ Pikimitakoeyaarini Jesokirishito: tee ikenkithashiryaakota ikaminthaya rirori, omaanta ikenkithashiryaakoeyakaeni ikaminthagaee aaka.⁶⁻⁷ Paeraniperoroña rirotaki Tajorentsipero, omaanta ikantakiri Iriri: “Pawa, niyotzi akimitawakagaeyakani, atajorentsitaperoyakini aaka, omaanta nokowaki nopeypaeya atziri, nantemiro maawaeni pikowakaakinari”. Roojatzi rookantanakawo reewawenantzi, itajorentsitantari. Roojatzi ijeekantapaakari paerani kipatsikika, ratziritaperotapaaki:⁸ ikimiteyapaakaeni aaka. Tee reewawenantawitapaaka, omaanta iñaaperotakiri Iriri. Rirotaki kowashiteencha ikentakoteetantakariri koroshiki, ikamawenteeyakaeni. Rootaki ikowakaakiriri Iriri.⁹ Omaanta paata ragaeri jenoki, kameetha ijeekakagaerikya Ashitariri. Rapiitawaeri iitawaeri Tajorentsipero: ranaakoeyapaerini maawaeni jeekaeyatsirini.¹⁰ Ikowaki Tajorentsi apinkatheeyerini Jesoshi maawaeni: riraga jenokijatzi, aakapaeni kipatsijatzi, riraga jeekatsiri inthomaenta kipatsi, maawaeni. Eekiro aataye apinkathataperoyeriniroña rirori.¹¹ Eejatzi akantaperoeyeni: “Rirotaki Jesokirishito Awinkatharite”, rootaki añaaperotaperoyeentyaaririni kameetha riraga Pawa Tajorentsi.

¹² Ari, nonintaperotanewopaeni, pikantani paapatziyaperotapiinteeyakawoni okaatzi niyotaakimiri. Notsipatantawitakimirini paapatziyaperoyakawoni. Iroñaaka tee notsipateeyemini, omaanta nokowaki paapatziyaperoyeawoni

eejatzi. Tema rowawijaakoeyakimini Tajorentsi: iroñaaka pipinkathataperoyerini, pantaperoteniri kameetha maawaeni ikowakagaeyakimirini. ¹³ Tema rirotaki kowakaashiryaaipiintakimirori pikowantapiintakari panteniri ikowakaakimiri. Rootaki imatakaantakimirori.

¹⁴ Pantaperoyeroni maawaeni ikowakaakimiri: eero piñaawaepookitzi oetarika pantayiterini, eero pipiyawaantetari oetarika ikantemiri. ¹⁵ Aririka panteniri Tajorentsi maawaeni ikowakaakimiri, eero ojeeki pantani, omaanta pikameethashiryaaanaki. Tema itominteyyakimini, rishintoeyakimini. Rowameethataperoyakimini. Jaga pinampiki pikaateeyakirini osheki theenkantatsiri: tee ikameethatzi irirapaeni, tee riyotziri Tajorentsi. Kimitaka ootamentotsi ootaka aminantari, ari pikimitya eerori, kameetha pijeekaeyeni piyotakagaeyantyaaririni riraga theenkantatsiri kyaaryo paapatziyeeyakarini Tajorentsi. ¹⁶ Napiitemiro nokantemi: kimitaka pootakawo ootamentotsi paminantari tsiteniriki, eejatzi piyotagaeyerini maawaeni jeekimoeyimirinira jaga Iñaani Tajorentsi iñaantapaeyaaworini rirori jenoki, ikanteatyeyyaani rañaapae janta. Ari pimateeyeroni iroka; roojatzi ipokanteeyari Jesokirishito, nokimoshirewenteeyakimini. Niyotanaki tee natsipetashitawo niyotagaeyakimini. ¹⁷ Iroñaaka paapatziyeeyakarini Jesoshi. Tema naaka aapatziyakaakimiri, rootaki ikowanteetakari rowamagaetena. Aririka rowamagaetena iroñaaka, niyotaki eekiro piyaataye pipinkathataperotanakiri Tajorentsi. Rootaki nokimoshiretantakari, eejatzi nokowaki pikimoshirewentena eerori. ¹⁸ Kyaaryo, okameethatzi pikimoshireyanakini, akimitawakagaeyantyaarini, akimoshireperoyantyaarini, maawaeni.

Rotyaantziri Paaworo Temoteeyo

¹⁹ Aririka ikowakayena Awinkatharite Jesoshi, nokowaki intsipaete notyaantemiri Temoteeyo. Aririka ipiye eejatzi jaka, ikamantapaena tsika pikanteeyarini, nokimoshiretantyaari. ²⁰ Tekatsi paashini kimityaarini rirori: osheki ikowaperotaki ikaminthagaeyemini kameetha pijeekaeyantyaarini. ²¹ Eeniro paashinipaeni: ikenkithashireyakironi oetarikapaeni ikowayitzirini rirori, tee ikenkithashiryaaerotero ikoyiri Jesokirishito. ²² Omaanta piyoteeyakini ikameethataki Temoteeyo, ikyaaryoowentziro ramitakotakina nokenkithataakakiri atziri: nokamanteeyirini tsika ikantyaari rawijakotantyaari. Osheki ramitakotakina, ikimitakaantakina naaka ashitariri. ²³ Rootaki nokowantakari notyaantemiri. Aririka niyotaperotaki rowamagaetena, rooma eerorika, ari intsipaete notyaanteri Temoteeyo ikamantapaemi. ²⁴ Eejatzi nameentakari Awinkatharite ishinetana niyaatashiiyemini. Eero ojamanitzi, ari nareeteeyapaemi.

Ikenkithatakotziri Epajororiito

²⁵ Chapinki potyaantakinari ayemijantzinkarite Epajororiito, osheki petakotakina. Ikaatakina, nantawaeteeyinirini Awinkatharite. Ikimitaaganki joraaropaeni ikyaaryoowentziniri iyapitaanote oetarikapaeni rantziniriri, ari nokimitaaka naaka eejatzi Epajororiito nokyaaryoowentziniri Awinkatharite maawaeni nantziniriri; tee noperatawentawo ikowakaakinari. ²⁶ Osheki ikoetyeeyakimini. Pikemakoeyawitakarini mantsiyataki, osheki powashiretakotawitakari. Iroñaaka ikenkithashiryaaakimi, tee ikoyi powashiretakotyaari. ²⁷ Kyaaryo,

imantsiyaperowitaka, roowiteencha ikamemi, omaanta ineshironkateeri Tajorentsi, retsiyatakoteeri. Eejatzi naari, ineshironkataana, tee ikowakaana ikamimotena. Riyotzi nashironkaawitaka, tee ikowakaana nowashiretakotyaaari.²⁸ Iroñaaka nokowaperotaki notyaanteemiri. Aririka piñeeyawaerini, pikimoshirewenteeyawaerini, roojatzi eero nowashiretakotantaneemi.²⁹ Rootaki paakameethatantawaeyaariri, pikimoshirewentawaeri; tema rirotaki aapatziyariri Awinkatharite. Piñaaperotawaeri eejatzi piñaaperoeyerini maawaeni kimitariri rirori.³⁰ Tema rantawaetziniri Jesokirishito, rootaki imantsiyatantakari, roowiteencha ikamemi. Osheki retakotapiintakina: ikimitakimi petakotapiinteeyenanimi eeroka, pijeekirikami jaka. Tee ikenkithashiryaaakota rirori, rootaki ikamantyaarimi.

Paamayarira riraga kowatsiri ipeyakagaeyemini joriyo

3 Eejatzi, noyemijantzinkarite, nokanteeyemini: pikimoshirewenteeyerini Awinkatharite. Ero nojamanentawo napiitemiro rowaga nojankinatakimiri, tema okameethatzi pikemapiintero.

² Paamayarira riraga kowatsiri ipeyakagaeyemini oyaatzirori rametayitarini joriyopaeni: tee ikameethatzi. Paamayarira, rowashironkaemikari, ikowawita itotonatakaemimi pishiramparitantari pawijakotanteeyari.

³ Atsipetashita atotonatziro, eero owameethatee, eero owawijaakotee. Omaanta Ishire Tajorentsi iyotagaeyakaeni apinkathaperoeyirini Tajorentsi, rootaki rowameethateeyanteerini, rowawijaakoeyanteerini. Aweshiryaawenteeyakarini Jesokirishito, ayoteeyakini tekatsi akantya owawijaakotashitya aaka.⁴ Aririkami amateromi owawijaakotyaami aaka, tema naaka owawijaakotashitachanimi.

Osheki nomatayitawitakani, nanaakoteeyawitakarini paashinipaeni.⁵ Owakira nokoñaatapaakini, 7 nomaakotapaaki, ari itotonateetakiro noshiramparitantari. Naaka icharineeteni Ishirayeerini. Eejatzi nocharinetakari Irijamiini. Tema naakapero joriyo. Nomonkaataperotakiro rojankinarini Moeseeshi, tema naakawitaka warijeeyo.⁶ Nokowaperotawitanikya osheki naapatziyarimi Tajorentsi, rootaki nokijeeyantakaririni riraga aapatziyeeyaririni Jesoshi nowamaayitakini apanipaeni. Kameetha nomonkaatakiro rojankinarini Moeseeshi, tekatsi kantenani: “Eenitatsi pantani”.

⁷⁻⁸ Niweshiryaawentawitawoni maawaeni nantziniriri paerani, nokantakaaperotawitani, nokantashiretaki, “Okameethatzi iroka nantakiniriri Tajorentsi”. Omaanta iroñaaka noyaateeri Jesokirishito, rootaki niyotantari natsipetashitawitakawoni paerani. Iroñaaka tee nokenkithashiryagaero maawaeni nantawitarini paerani. Omaantakya iroñaaka naapatziyaari Jesokirishito rootaki nookantaawori nantawitarini, nokimitakaantaawo ookirowanki kaagashi. Omaanta iroñaaka naapatziyaari Jesokirishito, nopinkathateeri. Nokoyi niyotaperoteri irira eejatzi nokoyi nanteniri oetarika ikowakaakinari.⁹ Nokowaki nosheninkataperotakyaari. Tee nokameethatashitya naari: nomonkaatayitawitawoni rojankinarini Moeseeshi, omaanta tee owameethatena. Omaantakya naapatziyakari Jesokirishito, rootaki rowameethatantakinari rirori. Aritaki rowameethateeyirini Tajorentsi maawaeni aapatziyeeyaririni.¹⁰ Nokowaki niyotaperoterikyaroña Jesokirishito. Ikimitagaerira Tajorentsi ipiriinteeri, nokowaki itajonkakowentapiintena naari. Eejatzi, okimitaka osheki ikemaatsitawenteeyakaeni, nokowaki nokemaatsitawentyaari naari;

okimitaka ikamawenteeyakaeni, nokowaki nantawaeteniri naari omawitakya rowamaawenteetenawo. ¹¹ Roojatzi aririka ipiriinteeyaneeni kamakotakirorira raapatziyakarira Jesoshi, nokowaperotaki nopiriintanee naari, notsipataperotanta-paeyaariri Tajorentsi.

Ikamantakotaa roijatzi Paaworo

¹² Tekiraata nomonkaatayitzironi iroka nokenkithatakotakiri, tekiraata nokameethaperotzi okimitaka ikowakaakinari Jesokirishito. Omaanta nokowaperotaki nomonkaataperotayitenirini, tema rowawijaakotaana irira nomonkaatantyaawori. ¹³ Ñaakiro, noyemijantzinkarite: tee nokantzimi nomonkaataperotayitakironi maawaeni nokowakiri nomonkaateri. Iroñaaka tee nokenkithashiryagaero maawaeni nantayitawitarini paerani, omaantakya apatziro nokenkithashiryaaperotziro maawaeni nanteniriri Jesokirishito, eejatzi nokowaperotaki osheki kijokiro nowanakiri rirori. ¹⁴ Naapatziyakari, rootaki ikowantakinari Tajorentsi niyaate jenokinta, nojeekimotapaeri rirori. Iroñaaka nokyaaryoowentziniri nantawaetaperotziniri, ipinatantenari iinja janta jenokinta. ¹⁵ Nokowaki pikimiteeyenani, maawaeni aapatziyaperoyeririni Jesoshi. Teerika pikimiteeyanani, riyotakagaeyemini Tajorentsi tekiraata omonkaatya paapatziyaperoyeririni. ¹⁶ Omaanta pikyaaryoowentero pimonkaataperotero maawaeni piyotakiri. Tema aritaki riyotakaakimiro.

Ikowaki Paaworo akimiteeyaarini rirori

¹⁷ Noyemijantzinkarite, pikimiteeyenani. Eejatzi pamineeyerini paashinipaeni, ikimiteeyakinarinika. Roojatzi pikimiteeyenani maawaeni: paapatziyaperoyeririni Rotyaantanewo Tajorentsi. ¹⁸⁻¹⁹ Paerani nokamantakimi eeniro osheki kijakiriri Jesokirishito: riraga kentakotawentakaeri koroshiki. Iroñaaka napiiteemiro: kyaaryo ikaatzi osheki kijakiriri. Tee iñaaperoyeririni Tajorentsi, omaanta riweshiryaawentashitawoni kaari kameethatatsi eejatzi rowayitarini: ikimitakaantakawo itajorentsi-tashitakawo iwatha okaatzira okowashitari. Okameethatemi ipashiwenteeyanimi, omaanta ikantakaaperotashiteeyakani. Apatziro ikenkithashireeyironi tsika ikan-teeyani jaka kipatsiki. Iinja riyaaateeyanakini paamariki kaari tsiwakanitatsini. Niraakoeyakarini naari. Eero poshiyari rirori. ²⁰ Omaanta aaka akowaki anampitaperotyaawo jenokinta. Iroñaaka oyaatziiri owawijaakooyeerini riraga Awinkatharite Jesokirishito. Ikinantapaakyaawo menkori ragaeyantaneerini aakapaeni jenokinta. ²¹ Ashi royiroyi itajonkantzi, imatayitzironi iitarikapaeni ikowakiri. Itajonkakowenta-paakae aari, ipaashinitapaakaeniro awatha, akimitanteeyaariri rirori. Iroñaaka ashioyiroyi apathagaeyini, akamaeyini; omaanta iinja akimiteeyaarini rirori, okameethaperotanakikya awatha: eero apathagaeyeeni, eero akamae eejatzi.

4 Rootaki noyemijantzinkarite, nonintaperoyantakimirini, osheki nokoetyaakimi, osheki niweshiryaawenteeyakimini. Kijokiro powayeririni Awinkatharite, poyaataperoyeririni. Kyaaryo, osheki nonintaperoyakimini. ² Iroñaaka nokamantero Ewoorya eejatzi Shiinteki eero okijawakaa. Kameetha okanteri Awinkatharite ramitakotero aakameethatawakagaeya. ³ Iroñaaka nokamantemi, nojoriiyotzinkarite, tema paerani atsipatawakaaka antawaetziniri Awinkatharite: iroñaaka nokowaki pamitakotero rowaga tsinani aakameethatawakagaeya eejatzi. Paerani opomeentsiwentawitawoni okamanteeyawitarini atziri

tsika ikantyaari rowawijaakotanteeyaari: okaateeyawitakinani, eejatzi rirori Kirimiintzi, eejatzi paashini amitakoeyanarini. Ojankinateeyakani iwaeropaeni riraga amitakoeyanarini janta jenokinta, rojankinatakotaka maawaeni iwaero jeekatsini jenokinta iñaanamentoki Tajorentsi.

Pikimoshirewenteri Tajorentsi

⁴Pikanteetatyeeyaani pikimoshirewenteeyerini Awinkatharite. Napiiteemi: pikimoshirewentaperoeyerini, maawaeni. ⁵Nokowaki riyoteeyeni atziri pikaminthaantaperoeeyeni. Eero pipeyakotziro: rooteentsi ipokae Awinkatharite. ⁶Eero pikenkithashiryaakopiintziro oetarika awijimotemini. Pikanteetatyeeyaani pamaneri Tajorentsi, pikanteri oetarika pikoyiri. Oetarikapaeni koetyeemotzimiri, ari pikamanteri. Eejatzi pipaasonkitapiinteeyerini.

⁷Roojatzi Tajorentsi ijeekakagaeyemini kameetha ikimoshiretakaaperoeeyemini osheki. Ranaakotaperoeyaeni aari, tee amatziro ajeekakagaeyerini kameetha paashinipaeni, tee ayotziro. Aririka paapatziyaari Jesokirishito, ikantyaani Tajorentsi ijeekakagaeyemini kameetha, riweshiryaakagaeyemini. ⁸Noyemijantzinkarite, eeniro paashini nokamantemiri. Okameethatzi pikenkithashiryaakoeyeroni okaatzi kyaaryooperotayitatsirini, okaatzi añaaperotayiterini kameethayitatsirini; maawaeni okaatzi kameethatatsiri. Kyaaryo, pikantatyeeyaani eero pikenkithashiryaakopiintawo pantero kaari kameethatatsi, inta pikenkithashiryaaperoeyaarini maawaeni okaatzi inimotziriri Tajorentsi; eejatzi okaatzi kameethatatsiri inimoeyiririni maawaeni atziri. Kyaaryo okameethatzi ashi poyiro pikenkithashiryaakotero oetarika kameethatatsiri eejatzi oetarika añaaperoteeyerini okameethatzi. ⁹Pantapiinteeyerini maawaeni niyotagaeyakimirini, maawaeni nokamanteeyakimirini, maawaeni pikemaeyawakinari. Oetarikapaeni piñaakirini nantakiri naari, ari panteeyerini eerori. Rootaki kijokiro rowantemiri Tajorentsi: ijeekakagaeyemini kameetha.

Riraga jiriposhijatzi osheki ineshironkaeyakirini Paaworo

¹⁰Paerani pikenkithashiryaawiteeyakinani, roojatzi pipeyakotawitaanani; omaanta niyotaki iroñaaka pikenkithashireeyaanani eejatzi, pikaminthagaeyakinani, rootaki nokimoshireperotantakari. Tema ikameethataki Awinkatharite. Tee pipeyakotaperotana, omaanta tee pimatawitawoni pikaminthagaeyenani. ¹¹Tee nokamantawitzimi eeniro koetyeemotakinari oetarikapaeni: tee. Tee otzimaperotawita tzimimotanari, omaanta iroñaaka nametakawo nokimoshiretashita, omawitya tekatsirika tzimimotenani. ¹²Nametakawo nojeekashita tee nashaagantya osheki, eejatzi nametakawo aririka nashitayityaawoni oetarikapaeni. Niyotayitakironi maawaeni: niyotaki nokemakawo nowanawo, eejatzi niyotakiro tsika okanta notasheyi. Niyotakiro nashaagantaka, eejatzi niyotakiro nashironkaaka. ¹³Tema kijokiro rowana Rotyaantanewo Tajorentsi, imatakaakina, rootaki nomatantawori oetarikapaeni ikowakaakinari. ¹⁴Omaanta pineshironkaeyakinani. Piyoteeyakini nowashironkaawitaka, rootaki pikaminthagaeyantakinari. Tema kameethataki okaatzi pantakiri.

¹⁵Eejatzi piyoteeyini tsika okantani paerani, owakiraani nokenkithatakaantakimirini jaga pinampiki, netakoperoeyakimini. Niyaatantaari eejatzi, nopoñaanaa Masherooniyaki, niyaatayitakini paashinipaeniki nampitsi. Apatziro eerokapaeni

petakoeyawakinani, pipashiteeyawakinawoni koetyeemotakinari. Tee ikimiteeyemini riraga aapatziyeeyaririni janta paashinikipaeni nampitsi. ¹⁶Eejatzi, nojeekantakarini janta Tejawoonikaki, potyaanteeyakinari okaatzi koetyeemotakinari. Eejatzi paashini pipakaantaana. ¹⁷Tee nokowakaawitzimi pipapiintena oetarika-paeni, omaanta nokowaperotaki pimatayiteroni kameethatatsiri, kameetha ipinata-peroeyantemirini Tajorentsi.

¹⁸Ipapaakinawo Epajororiito maawaeni pipakaantakinari. Okameethaperotzi iroka pantakiri, okimitaka riro pipakiri Tajorentsi maawaeni. Iñaaperotakiro, riweshiryaawentakimi. Iroñaaka ojeekimotaperotakina oetarikapaeni, tekatsi paashini koetyeemotenani; monkaataka. ¹⁹Pameentaperotakari Jesokirishito, rootaki retakoeyantemirini Tajorentsi, ipaeyemini maawaeni koetyeemoeyakimirini. Ashaagantzinkari rirori, tee imashithatzi. Tema reewawenantaperotzi, ikameethaperotzi.

²⁰Thame añaaperoyerini Pawa Tajorentsi, akanteetatyeeyaani. Aritaki akantaperoeyaani.

Riweyantakawo Paaworo rojankinari

²¹Nowethateeyemini, eejatzi nowethateeyarini maawaeni riraga aapatziyariri Jesokirishito. Riwehateeyakimini eejatzi maawaeni ayemijantzinkarite jaka. ²²Eejatzi riwehateeyakimini maawaeni aapatziyariri: riraga ratziritepaeni Seesari, maawaeni. ²³Nokowaki ineshironkaperoyemini Awinkatharite Jesokirishito. Piweshiryaawenteeyarini, maawaeni.

Naaka jankinatzimirori iroka:

Paaworo

ROJANKINATZINIRI PAAWORD KOROJAASHIJATZI

1¹⁻² ;Eeniromi, noyemijantzinkarite, maawaeni aapatziyariri Jesokirishito janta Korojaashikinta? Naaka Paaworo nojankinatziro. Naaka Rotyaantanewo Jesokirishito, rootaki nochenkithatakaantzimiri, rootaki ikowakaakinari Tajorentsi. Notsipatakari jaka ayemijantzinkarite Temoteeyo. Nojankinatziro maawaeni aapatziyaperotariri Tajorentsi jaga pinampiki. Nokowaki ineshironkatapiintemi eejatzi riweshiryaakayemi Pawa Tajorentsi, eejatzi rirori Awinkatharite Jesokirishito.

Ipaasonkitakowentziri Paaworo korojaashijatzi

³⁻⁵ Paerani pikemakironi iñaani Jesoshi paapatziyakawo, rootaki pawijakotantari. Kyaaryo iroka pikemakiri. Eejatzi piyoteeyawakironi kameetha ijeekakayemi riraga Tajorentsi janta jenokinta. Rootaki paapatziyantaperotakariri Awinkatharite, eejatzi osheki pineshironkaperotziri maawaeni ayemijantzinkarite. Nokemakotakimi, rootaki maawaeni kitejiri namanantapiintariri Tajorentsi, nokantapiintziri imatakaapiintemiro kameethatsiri, eejatzi noñaaperotziri Tajorentsi, riraga ashitariri Awinkatharite Jesokirishito. Eerokateeyakini nopaasonkitakowentziri. ⁶ Pikemakiro iyaatakotayitanakini iñaani Tajorentsi maawaeni nampitsikipaeni. Raapatziyeeyakarini Jesokirishito oshekini riroripaeni. Pikemantakawori eerori, piyotaperotawakiro kyaaryo ineshironkatakae riraga Tajorentsi. Paapatziyawakawo rootaki kaari pikimitanta paerani, omaanta eekiro, eekiro piyotakiro pantero ikowakiri rirori. Eejatzi ikimitakimi paashinipaeni kemaperotakirori ipaashiniperoteeyeeni. ⁷ Riroma Epaajagashi rirotaiki kenkithatakaakimirini paerani. Ikimitana, ikantani ikyaaaryoowentziniri Jesokirishito. Kameetha ikyaaaryoowentziniri, rootaki notyaanantariri ikenkithatakaantayitakimirini. ⁸ Ikamantapaakina omatakaakimiro Ishire Tajorentsi, rootaki pineshironkaperotantakariri paashinipaeni atziri.

⁹ Rootaki namanapiintariri Tajorentsi: “Pimatakayeri pikowakaakiriri maawaeni noyemijantzinkarite janta Korojaashiki”.

Roojatzi nokantani nokantapiintziri Tajorentsi: “Piyotakayeri korojaashijatzi maawaeni pikowakaakiriri kameetha raapatziyantaperotemiri”. Eejatzi nokantziri: “Nokowaki Pishire iyotaaperoteri maawaeni, iyotakaaperoteri, kameetha ikemantaperotyaaawori pikantziri”. ¹⁰ Eejatzi nokantziri imatakayemiro apatziro pikenkithashiryaapiintero pantero kameethatsiri, piweshiryaakaaperotantyaariri, eejatzi panantyaawori maawaeni kameethatsiri. Riroma rirotaiki Awinkatharite, rootaki okameethatantari anteniri iroka, iñaaperotanteeri. Nokantziri imatakayemiro apatziro pantero kameethatsiri, rootaki imatakayemiro piyotantyaariri, eekiro, eekiro piyoperoteri. ¹¹ Riroma rirotaiki Tajorentsi, ikameethaperotaki, imataperotero oetarika ikoyiri, rootaki nokanantariri imatakaantemirori pimatantapiintyaawori maawaeni kameethatsiri, eero pijamashiryaawo inta pikimoshirewentanakiri Tajorentsi. Rooma aririka rowashironkaawitemi atziri, rirotaiki matakayemironi Tajorentsi eero pipiyatantari pikijiri. ¹² Rooma rirotaiki owameethatakaeri, riwetsikashiryaakae aantantyaari janta ikashiyaakaakaenta. Rooma ari akaateeyapaakirini maawaeni ayemijantzinkarite janta okitejiperotzinta, kameetha ajeekapae. Rootaki akanantakariri Tajorentsi: “Ariwee, Pawa”.

Ikenkithatakotakiri Jesokirishito

¹³ Paerani reewawenantawitakaerini iwinkatharite kamaaripaeni rootaki akimintantawitakaririni ajeekawitani janta otsiteniperotzinta. Omaanta rowawijaakotakae Tajorentsi, rootaki iroñaaka reewawenantakaeri Itomi, riraga inintaperotanewo rirori. ¹⁴ Ikamawentakae riraga Itomi, rapaatawentakae riraa rowawijaakotantakaeri. Ineshironkaperotakae Iriri, iroñaaka eero ikenkithashiryaakoteero kaari kameethatatsi antawitakari paerani.

¹⁵ Kaari ikoñaanitzu Pawa Tajorentsi, omaanta ipokapaaki jaawikika Itomi, ikoñaatapaaki kipatsikika, rantaritapaaki jaka. Omaanta ikimitaperotari Ashitariri. Tekirani ojeekini kipatsi eejatzi maawaeni oetarikapaeni añaayitzirini, ari ijeekitani janta jenokinta rirori. ¹⁶ Rirotaki wetsikakiriri maawaeni: jenokijatzu, kipatsijatzu, koñaatatsiri, kaari koñaatatsi, maawaeni. Aritaki riwetsikakiri maawaeni rinashitayitakani ronampiri Tajorentsi. Rirotaki Jesokirishito wetsikakiriri maawaeni. Tee riwetsikashitari, inta riwetsikantayitakaririni maawaeni iñaaperoteri. ¹⁷ Rirotaki Jesokirishito itaperotakaworikya ijeekitani paerani. Ikantakiri maawaeni riwetsikani: “Aritaki pikanteeyaani”. ¹⁸ Rirotaki Jesokirishito iyoperotatsiri reewatawentakae aaka, eejatzi maawaeni paashinipaeni aapatziyariri. Tekatsimi rirori, eeromi ayotzirimi Tajorentsi, eeromi aapatziyarimi, eeromi awijakoteemi. Ipiriinteeri Itomi riraga Tajorentsi paerani, eero ikamae eejatzi. Rirotaki Jesoshi itakawori ipiriinta. Riro impaetatsini kaminkari ipiriintee aririka omonkaatapaakya ipokantaatyaari Jesoshi jaka kipatsiki. Kyaaryo ipinkathariperowenantziroña maawaeni, ¹⁹ itajorentsi perotakiroña. Rootaki ikowakaakiriri Ashitariri. ²⁰ Paerani eenitatsini kaari kameethatatsi rantawitarini maawaeni atziri, rootaki kaari riweshiryaantawita riraga Tajorentsi, omaanta rotyaantakiri Itomi ikamawentakae koroshiki, rapaatawentakae riraa. Ikamawenantakaeri kameetha atsipatanteeyaariri rirori, rootaki roemoshirenkantakaeri. Rowameethatakae eejatzi ikoyi rowameethateri maawaeni kipatsijatzu eejatzi jenokijatzu. Iroñaaka iñaaperotakae akameethatzi, eejatzi añaaperoteeri rirori.

Ikenkithatakoteri korojaashijatzu

²¹ Ari, paerani tee pikenkithashiryaapiintzirini Tajorentsi, pikijawitarini. Pikenkithashiryaawitawoni kaari kameethatatsi, eejatzi pantapiintawitawoni. ²² Omaanta ipokapaaki Jesokirishito kipatsikika, ikoñaatapaaki ikimitakotawitapaakae aaka. Roojatzi ikamawentakae koroshiki rowameethatantakaeri, rootaki iroñaaka piñaaperotantariri Tajorentsi ikameethatzi, eejatzi iñaakimi eerori pikameethaperotaki, ikimitakaantakimi tee pantziro kaari kameethatatsi. ²³ Omaanta ikowaki akantatyeeyaani aapatziyawo iñaani. Eekiro aatatyee aapatziyaperotanakyaawo. Piyotaperote kyaaryoopero atsipataperotyaaari Tajorentsi paata jenokinta. Eero pipakayiro paapatziyawo iñaani. Ñaakiro, othotyaaaka okamantakotaka iñaani Tajorentsi maawaeni nampitsiki. Eejatzi naari nokenkithatakotakiro, notsipatakari paashinipaeni kenkithatakaanantatsiri.

Riyoteeri Paaworo kaari riyotawitani paerani

²⁴ Osheki ikemaatsitakawo Jesokirishito rowawijaakotantakariri maawaeni aapatziyariri, iroñaaka ikimitakaantakae aaka inampijatzipero, rooma aapatziyakari.

Iroñaaka okimitaka maawaeni aapatziyariri ikemaatsitawentyaari paashinipaeni rawijakotantyaari, eejatzi naaka nokemaatsitawentzimi, niyotaantzimiri paapatziyaari rirori, rootaki nokimoshiryaantari. Monkaataka iroñaaka. ²⁵Ikantana Tajorentsi: “Pineshironkateri maawaeni piyemijantzinkarite, eejatzi piyotaaperoteri nokoyiri”. Ari iroñaaka niyotaakimiro. ²⁶Niyotaakimiro maawaeni kaari riyotawitani paerani ronampiripaeni Tajorentsi, eejatzi kaari riyoteeyawitani atziripaeni. Iroñaaka riyotakaakaero aaka eejatzi maawaeni paashinipaeni aapatziyariri. ²⁷Iroñaaka ikowaperotaki piyotero imatakaakimiri; okameethaperotziroña. Eeroka kaari joriiyotatsi, omaanta ikamawenteeyakimini eeroka eejatzi rootaki kijokiro rowaperotantzimiri Jesokirishito pishireki, rootaki piyotantari kameetha pijeekimotaperoteri Tajorentsi iinja. ²⁸Rirotaki Jesokirishito nokenkithatakotziri. Nokantziri maawaeni atziri: “Kyaaryoowa, pantzirokari kaari kameethatatsi”. Eejatzi niyotaaperotziri irinta riyotaperotantyaariri riraga Jesokirishito, raapatziyaperotantyaariri kameetha. Eejatzi eeroka, aririka piyoperoteri, paapatziyaperotyaariri, ari pikimitaperotyaari Tajorentsi pikameethaperotanaki. ²⁹Rootaki nopomeentsiwenantzimirori, kaari noperawenantzimi. Eejatzi rootaki niyotaantakariri maawaeni. Imatakaakina riraga Jesokirishito, rirotaki shintsitakaakinari, itajonkawentakina nomatantakawori.

2 Nokowaki piyote nokantani nopomeentsitawentzimi nokenkithatakayiri Tajorentsi. Nokantapiintziri imatakayemiro kameethatatsiri, eejatzi nokimitakowentziri ayemijantzinkarite janta Raworisheeyaki. Eejatzi nopomeentsitawentziniri maawaeni kaari ñaana, nokantapiintziri Tajorentsi imatakayeri rirori kameethatatsiri. ²Nokantapiintziri eejatzi imatakayemiro piweshiryaantyaari, pineshironkatawakaantyaari. Eejatzi nokowaki imatakayemiro pikemaperotero maawaeni rantawentzimiri Jesokirishito. Rootaki nokowakiri piyoperoteri Jesokirishito. ³Paerani tee riyotawitarini atziri irira, omaanta iroñaaka riyoteeri rirori. Jee, nokowaki piyoperoteri kameetha. Rootaki nokanantakimiri.

⁴Omaanta eenitatsi paashini atziripaeni rinashita riyotaantzi. Kyaaryoowa, ramatawiteetzimikari, rootaki niyotaantzimirori maawaeni iroka. ⁵Kyaaryo, tee notsipatawitzimi, omaanta osheki nokenkithashiryaakimi. Niweshiryaawentakimi kameetha pijeeki. Kyaaryo, pineshironkatawakaaka, eejatzi eekirowa piyaatatzi paapatziyaperotari Jesokirishito, rootaki niweshiryaantari.

Kijokiro poyeri Jesokirishito

⁶Rooma paerani paapatziyakari Awinkatharite Jesokirishito, rootaki rowawijaakotantakimiri. Rootaki iroñaaka, eekirowa piyaatatzi paapatziyaantari apatziro irira: maawaeni kitejiriki panteniri oetarikapaeni ikowakaakimiri. ⁷Noshiyakaawentemiro: rowaga pankirentsi, aririka oparithaperotaki inthomaeki kipatsi, rootaki oshookantari kameetha, eejatzi oshintsitantakari. Eejatzi pikimitanakya eerori, kijokiro poyeri Jesokirishito. Apatziro pikenkithashireeri, ari imatakayemiro kameethatatsiri, eejatzi ishintsishiretakayemi. Pikantatyeeyaani pikemijantaperoteri, rooma rootaki riyotagaetakimiri. Aritaki pikantya, eekirowa piyaatatye pipaasonkiteeyerini Jesokirishito, tema ineshironkaperotakae.

⁸Omaanta eenitatsi paashini atziripaeni inashita riyotaantzi. Kyaaryoowa, riyotaantziro theeyaantsi, rowaga maawaeni ikenkithashiryaari rirori eejatzi

maawaeni riyotashitawitari: rootaki riyotaanteeyawitarini ichariniiteni, itaperotakaworini ijeekini. Ramatawitzimikari. Eero paapatziyari. Tee riyotagaero ikan-taperotziri Jesokirishito: tema tee ikowakayimiro paapatziyaari.

⁹Inta okameethatzi paapatziyari irira. Paerani ikimitakae awatha aaka, omaanta itajorensiperotakiroña, ashi royiyo. ¹⁰Eejatzi eerori, aririka kijokiro poy-eri, paapatziyari, ikantyaani itajonkawentapiintemi, eero powashironkaantaroña, inta ipashitzimiro maawaeni koetyeemotzimiri. Ipinkathariperowenantziroña, ranaakoperotziri maawaeni paashinipaeni jewatawitachari. ¹¹Paerani ikantzini Tajorensi itotonateeyani ishiramparitantari joriyopaeni, rootaki riyotantakari atziri raapatziyakari Tajorensi. Omaanta iroñaaka aririka paapatziyari Jesokirishito, inashita ikowakayimiri. Kaari pitotonatantyaawo. Iroñaaka kimi-witaka pitotonatakiro, omaanta rowameethatakimi pishireki pipakaantaawori kaari kameethatatsi pantzirini, iroñaaka eero pikoyiro pantapiintero. ¹²Eeroka ikaa-woshitanteetakimiri, kimiwitaka itsipatakimi Jesoshi, pikamaki eejatzi kimiwitaka romonkeetakimi omookinta. Tema Tajorensi ipiriinteeri Jesoshi, eejatzi eeroka kimiwitaka ipiriinteemi. Tema paapatziyakari riraga Tajorensipero, riraga piriin-teeriri Jesokirishito, rootaki ipaashinitakaanteemiri. Iroñaaka tekatsi pikanteeyaa pantero kaari kameethatatsi, rooma kimiwitaka pikamakitzi. ¹³Paerani okimitzimotakimi tee pañi, tee pikenkithashireerini Tajorensi; inta pantapiintawitawoni kaari kameethatatsi. Tee piyotawitarini riraga Tajorensi. Iroñaakakya ineshironkatakimi, tee ikenkithashiryagaero kaari kameethatatsi pantawitarini. Rowameethatan-takimiri panteero kameethatatsiri, pikimitakari Jesokirishito. ¹⁴Paerani os-heki apomeentsiwentawitakawoni rojankinarini Moeseeshi awijakotantyaarimi, omaanta tee amonkaatzironi. Ayotaki eenitatsini kaari kameethatatsi antzirini, rootaki aatantyaarimi paamarikinta akemaatsityaawomi. Omaanta ikamawentakae Jesokirishito koroshiki, rowawijaakotakae. Iroñaaka eero apomeentsitawentawo irona jankinarentsi awijakotantyaari. ¹⁵Paerani, ikamantari Jesokirishito ko-roshiki, riyotakaakae tekatsi ikantee rowashironkae riraga iwinkatharite maawaeni kamaari eejatzi maawaeni pinkathatziriri riraga paashinipaeni kaari iñagaetzi. Ithañaakowentakae Jesokirishito, eero ishinetziri irintapaeninanta ranaakotee.

Eero pikenkithashiryawo riyotaawitzimiri atziripaeni

¹⁶Tee okameethatzi ikijantemiro atziripaeni oetarika powayitarini eejatzi pimiritayitzirini. Eenitatsi osheki kitejitatsiri rinashitakayitakarini joriyopaeni imakoryaanteeyarini. Rantzironi: maawaeni ojarentsi, maawaeni kashiri eejatzi maawaeni saawaro. Teerika pimonkaatziro eerori, eero pishinetziri ikijawentemiro. ¹⁷Paerani ikantani rametapiinteeyawoni joriyopaeni, ikenkithashiryaaantarini Tajorensi, omaanta iroñaaka rareetaka Jesokirishito. Riroperotaki apinkatheey-erini. Monkaataka, ari okaatzi: eero iroñaaka apiitapiinteero rameteeyarini joriyopaeni. ¹⁸Kyaaryoowa, eero pishinetziri riroripaeni ramatawitemi. Inashita oetarika riyotaantziri. Ikowakaemikari pikimityaari rirori, ikantzimikari: “Pipinkathateri ronampiri Tajorensi pawijakotantyaari. Noñaakiro kaari iñaapiintziri paashinipaeni, ¿piñaakiroma eerori?” Ikantakaaperotashita. Eero pikenkithashiryawo ikantawitzimiri, itheeyashita. ¹⁹Tee raapatziyaperotari riraga Jesokirishito, omaanta irira rirotaiki Jewateeni. Aakakya, aririka akenkithashireeri

irira apaniroeni, kameetha aapatziyaari. Riyotakaakae, imatakaakae kijokiro owakiri ayemijantzinkarite antaperotantyaawori ikowakaakaeri Tajorentsi.

²⁰Ikamaki Jesokirishito, eejatzi okimiwitaka itsipatakimi pikamaki eerori. Iroñaaka ero pikenkithashiryaawo riyotaawitzimiri atziripaeni, ero owawijaakotzimi. ¿Iitaka patsipetashitantawori pantashiwitakawo ikantzimiri irintapaeni? ²¹Tee okameethatzi ikantawitzimiri: “Aririka pikowaki pawijakote, ero pipampitziro okaatzi ithaawakari Tajorentsi, ero powari kaari ishinetzi Tajorentsi, ero poteeyiro ithaawakagaetari”. ²²Tee rootaki ikantziri Tajorentsi. Rooma riyotashitakawo atziripaeni iroka, riyotaashitzimiro. Pamine, riwet-sikakaero Tajorentsi maawaeni owanawontsi owaeyarini. Aririka owaeyawo, ari okaatzi, thonkapaaka. Tekatsi okantziro ashire. ²³Aririka atzityaawo owanawontsi aetakaashitakari ayotzi, aetakaashitakari aapatziyaperotakari Tajorentsi, aetakaashitakari tee akantakaaperota, aetakaashitakari ashironkaawentakari Tajorentsi. Omaanta atsipetashitakawo atzita. Aririka atzitayityaawoni owanawontsi, akantatyaani akoyiro kaari kameethatatsi, tee akoyi amaeantero, eejatzi akantakaaperotaka.

Ikanteri: “Kameetha pijeeki”

3 Paerani tee piyoteeyawityaarini Tajorentsi, piyaateeyenimi paamariki kaari tsiwakanitatsini; omaanta ikamawenteeyakimini Jesokirishito, rowawijaakoeyakimini. Roojatzi ipiriinanta; rootaki iroñaaka piyotantariri Tajorentsi, ero piyaateeyeeni paamariki, inta piyaateeyeeni jenokinta: janta ijeekinta Jesokirishito rakoperoki Ashitariri, itsipatapaari ipinkathariperotzi. Iroñaaka eekiro piyaatatyepikowaperotanaki pijeekaeyeni janta, pitsipateeyan-tapaeyaaririni. ²Rootaki kaari apatziro pikenkithashiryaantapiintawo tsika pikantyaari jaka jaawikika, inta pikenkithashiryaakotaperotyaawo jenokinta, rowaga tsika ikanta Tajorentsi, eejatzi oetarika ikowakayimiri. ³Okimitaka pikamaki, ero iroñaaka pikenkithashiryaayiteroni jeekatsiri kipatsikipaeni, ero pikimitaa paerani. Omaanta rañaakagaemi Tajorentsi, pijeekantapaeyari jenokinta. Ikempoyaaperotakimi, ikimitakaantakimi riraga Jesokirishito. ⁴Iinja ipiyeepikatsikika Jesokirishito, riraga añaakaeyakagaerini. Kameetha ipinkathariperotapaaki, akaateeyapaerini apinkatharitapae aakapaeni.

Eero papiitziro kaari kameethatatsi pantawitarini paerani

⁵Iroñaaka kimiwitaka kamakimi omaanta rowañaagaemi Tajorentsi, rootaki kaariroña papiitanteeyaawo kaari kameethatatsi pantawitarini paerani. Eeroka shirampari, ero pishirontawo tsinani kaari payi. Eeroka tsinani, ero pishirontari kaari piimi. Shirampari, ero pantatenkatawakaa pishiramparinkaki, pikimitakaantyaari riro tsinani. Tsinani, ero pantatenkatawakaa pitsinaninkaki. Ero pikowaperotziro pantero iroka, eejatzi oetarikapaeni kaari kameethatatsi. Ero piñaawenatapiintawo pipiyotaperotero pashaagawo maawaeni kitejiri. Aririka pikenkithashiryaapiin-tero pipiyotero, pikimitakaantakawo rootaki pitajorentsite. ⁶Osheki rantayitzironi atziri irokapaeni, rootaki rowashironkaantyaariri Tajorentsi inja. ⁷Paerani pantapiintawitawoni, ashi poyironi. ⁸Iroñaaka pipakaeroroña iroka: ero pikijawakaa, ero pimanintawakaa, ero powariperotawakaa, ero pikantzimatawakaa, ero powashiyakothatanta, ⁹ero pamatawitawakagaeyani, kameetha pijeeki; rooma

iroñaaka tee pikimitagaeya paerani, eero papiiteero pantawitakari, kameetha piyeeki. ¹⁰Paashinishiretayiteemini, tema rowameethateemi Tajorentsi. Iroñaaka pikameethashireperotanaki, pikimiteeyarini riraga Wetsikanakimiri paerani. Eejatzi maawaeni kitejiri tema rirotaki amitakotzimiri pantero kameethatatsiri, eekiro piyaataye piyotaperoteri kameetha. ¹¹Tee ikenkithashiryaaakotero Tajorentsi tsika akantari: omawitya rirorika joriiyotatsiri, kaari joriiyotatsiri, totonatachari ishiramparitantari, kaari totonatziro, poñaachari paashiniki kipatsi, yotzinkari, kaari yotzinkari, pimantaarewo, kaari pimantaarewo, omaanta ikenkithashiryaaakoteeri aapatziyakaririka Jesokirishito riraga Awinkatharite.

Tsika akantyaaka ajeekae aakapaeni aapatziyariri Jesoshi

¹²Pamine, ineshironkaperotakimi Tajorentsi. Rowameethatakimi pishireki, rooma riyoyaakimi reentsitetzimi. Rootaki ikowakaakimiri ashi poyero petakotantya, pikaminthaante, eero pikantakaaperota, pitsinampashirete, eero peshiwentziro. ¹³Poyaakotawakagaeyani: eero pipiyatakotari kijawitemiri, inta pipeyakoteniri eejatzi pineshironkateri. Rooma ipeyakotzimiro Awinkatharite kaari kameethatatsi pantziri. Eejatzi pikimiteri atziripaeni eerori pipeyakoteniri oetarika rantzimotawitemiri. ¹⁴Iroka kameethaperotatsiri pantaperoteri: eekiro pinintashireperotawakagaeyanakaani maawaeni. Ñaakiro, aririka anintashireperotawakaaya, aritaki aakameethatawakagaeyanakaani maawaeni.

¹⁵Piweshiryaaawenteeyarini riraga Jesokirishito. Rootaki riyoyaantakimiri Tajorentsi piweshiryaaawentyaari rirori. Roojatzi pikantyaani pipaasonkitapiinteri. ¹⁶Pikantyaani pikenkithashiryaaaperotantyaawori iñaani Jesokirishito. Pikanteri riyotakayemi kameetha piyotawakagaeyantyaarini ikowakaakimiri Tajorentsi. Eejatzi pikantawakagaani: “Thame aweshiryaaawentyaari Tajorentsi”. Ikamintheeyakimini Tajorentsi, iroñaaka pipaasonkiteeyirini. Pomampaawenteeyarini irira maawaeni pajankaneki, pomampaawaetya okantziri Iwaperite. Pomampaawentyaari Tajorentsi, eejatzi pomampaakotyawo Ishire Tajorentsi iyotashiretakaakimiri. ¹⁷Tee akowaeyeni ipashiwentakagaeyeeni Awinkatharite Jesoshi, rootaki nokowakaantakimiri powameethatayiteroni maawaeni oetarika panteri. Okameethatzi akenkithashiryaaapiinteri, apaasonkiteeyantyaaririni Tajorentsi.

Ikantziri tsika akanterika atziripaeni

¹⁸Eeroka tsinani, pikemijantaperoteri piimi, rootaki ikowakaakimiri Awinkatharite. ¹⁹Eeroka shirampari, pineshironkaperotero piina, eerokya pikijathatziro. ²⁰Eejatzi eeroka eentsi, pikemijantaperoteri piri oetarikapaeni ikantemiri. Eejatzi pikimitero piniro, pikemijantaperotero oetarikapaeni okantemiri. Tema rootaki inimotziriri Awinkatharite. ²¹Eenitatsirika pathi peentsitepaeni, kameetha pikemijantakayeri. Omaanta eero pikijathatapiintziri, pikantakaashiryaaakaneentarikari. ²²Pimantaari, pikemijantaperoteri riraga amanantzimiri, oetarikapaeni ikantzimiri. Eero pamatawitziri: omawitya eerorika raminimi, omaanta kameetha pantawaeteniri. Pipinkathatziririka Awinkatharite, ari pikyaaryoowenteniri rirori kameetha piwaatorote. ²³Oetarikapaeni panteniriri, pikyaaryoowenteniri. Pikimitakaantyaari riro Awinkatharite pikyaaryoowentziniri, tee riro atziri. ²⁴Piyoperotaki pikyaaryoowenteniri Awinkatharite Jesokirishito,

rirotaki pinatemini iinja, rañaaperotakagaemi janta Tajorentsikinta. ²⁵ Omaanta riraga antapiintzirori kaari kameethatatsi, ari rowashironkaakiri Tajorentsi. Oetarikapaeni anteeyakirini, eenitatsi ikanteeri aaka iinja, tekatsi akantya amatawiteri.

4 Eero antawaetakaanatsiri, pineshironkateri patzirite, kameetha pipinateri. Eero powashironkaashitari, kameetha pijeeki. Rooma piyotzi ijeeki janta jenokinta Piwinkatharite, riyotaki maawaeni pantziri.

Pikenkithatakaapiinteri Tajorentsi

² Pikantyaani pamanapiinteri Tajorentsi, maawaeni kitejiri. Pikenkithashiryaakoperotyari oetarika ikantziri, eejatzi ikoyiri, eejatzi pikantapiinteri: “Ariwee Pawa, paasonki”, rooma ikameethaperotaki. ³ Rooma nokamantapiintziri atziripaeni tsika ikantyaari rawijakotanteeyaari, rootaki romonkyaanteetakinari jaka omonkyaagementotsiki. Pamaneri Tajorentsi ramitakoeyenani nokamanteeyerini paashinipaeni atziri tsika ikantakaeri Jesokirishito rowawijaakotantakaeri. ⁴ Pikanteri imatakayenawo kameetha nothotyeeeniri atziripaeni, ikemaperotantyaawori. ⁵ Eejatzi aririka pitsipatyaari kaari aapatziyariri Jesoshi, nokowaki kameetha pijeeki, eero pipashiwenta. Eejatzi kameetha piyotagaeyerini, eero piperashiryaawo. ⁶ Aririka pikenkithatakayeri, pineshironkateri, kameetha ikemaperotantemiri. Eero poñaashirenkiri piñaañaatziri. Aririka rojampitemi oetarika, piyote kameetha tsika pikanteri pakeri ikowantaperotyari rirori raapatziyari Jesoshi.

Ikenkithatakotziri Teekiko

⁷⁻⁸ Iroñaaka notyaantemiri Teekiko, ayemijantzinkarite nonintashireperotziri. Ikimitakina, ikyaryoowentziniri Awinkatharite oetarikapaeni rantziri. Ikamantapaakimi tsikarika nokanta nojeekaki. Rootaki notyaanantyaari, piyotantyaari tsikarika nokanteeyarini jaka, eejatzi nokowaki riweshiryaakayemi. ⁹ Itsipatanakyaari irira Oneeshimo, poñaachari piipatsiteki. Rirotaki ayemijantzinkarite: ikyaryoowentziniri Awinkatharite oetarikapaeni rantziniriri. Nonintaperotziri. Ari ikaate apite kamantapaakimini maawaeni oetarika awijeentsiri jaka.

Riweyaantari riwethatyaari korojaashijatzi

¹⁰ Eeniro jaka eejatzi Arishitaariko, riwethatzimi. Ikaatakina nokyaaryoowentziniri Awinkatharite, rootaki romonkyaanteetakariri eejatzi naaka. Eejatzi riwethatzimi Marikoshi, riraga rirentzithori Werenawee. (Tema irika Marikoshi rirotaki nokamantakotakiri paerani. Nokantakimi: “Aririka rareetakya pinampiki, paakameethatawakiri”.) ¹¹ Eenitatsi jaka eejatzi Jesoshi, iitachari eejatzi Jooshito, riwethatzimi. Rirotaki joriiyopaeni omaanta ikaateeyakinani nokenkithatakotziri Tajorentsi tsika ikantari reewawenantee. Eejatzi osheki riweshiryaakaakina. Paashinipaeni joriiyotatsiri tee ramitakotana. ¹² Eeniro Epaajagashi riwethatzimi eejatzi. Poñaachari pinampiki. Rirotaki kyaaryoowentziniriri Jesokirishito eejatzi. Ikantani ramanapiintziri Tajorentsi imatakayemi pikimityaari, pikameethatantyaari, eejatzi pimatantyaawori maawaeni ikowakaakimiri. ¹³ Nokantemi: kyaaryo, ikyaryoowentziniriri rirori. Eejatzi ikyaryoowentziniriri

riraga raworisheeyajatzi, eejatzi riraga iyeraaporeshijatzi. ¹⁴Eejatzi riwethatzimi Rookashi, riraga aawinantatsiri noneshironkaperotziri. Eejatzi riwethatzimi irira Teemashi.

¹⁵Niwethatari maawaeni ayemijantzinkarite janta Raworisheeyaki, eejatzi niwethatawo Nijjowa, eejatzi niwethatari maawaeni kemijantapiintzirori iinaani Tajorentsi janta opankoki. ¹⁶Piinaanatawakiniri nojankinari maawaeni ayemijantzinkarite eerokakinta. Roojatzi pikanteri riraga raworisheeyajatzi iinaanatawakiniri maawaeni iyemijantzinkarite rirori. Eejatzi piinaanatawakiro nojankinatziniriri irinta. ¹⁷Iroka pikanteriri Arikiipo: “Pimonkaateniri maawaeni ikowakaakimiri Awinkatharite, eero piperawentawo”.

¹⁸Naaka Paaworo nojankinatakimiro nakoki: “Nowethatzimi”. Eenirona no-jeeki jaka omonkyaagementotsikika, eero pipeyakotziro. Nokowaki ineshironkatemi Tajorentsi.

Ari okaatzi.

Naaka jankinateeyimironi:

Paaworo

RITAKANARI PAAWORO ROJANKINATZINIRI TEJAWOONIKAJATZI

1 Nokoyi niwethatemi eerokapaeni, noyemijantzinkarite, maawaeni aapatziyariri Jesokirishito janta Tejawoonikakinta. Naaka jaka Paaworo, notsipatari Shiirashi eejatzi Temoteeyo nojankinatzi miro iroka. Tema eeroka sheninkateeyakaririni Pawa Tajorentsi eejatzi Awinkatharite Jesokirishito. Nokowaki ineshironkatapiinteeyemini eejatzi kameetha ijeekakagaeyemini.

Riraga tejawoonikajatzi osheki rameentari Jesoshi

²Nokantateyeeanyi nopaasonkitziri Tajorentsi: nopaasonkitawenteeyimini eejatzi nokantani namaniri ramitakoeyemini. ³Nokenkithashiryaaipiintzimi osheki paapatziyeeyakarini Pawa, rootaki panantanakanariri maawaeni ikowakaakimiri. Eejatzi nokenkithashiryaaikimi pineshironkateeyirini, rootaki pamitakotantariri paashinipaeni atziri, pikyaaryoowentziro, eejatzi pinintashiryaaawakaaka. Eejatzi nokenkithashiryaaikimi pikyaaryoowentziro pameentakari Awinkatharite Jesokirishito, paamaantaperotariri ipiye. ⁴Noyemijantzinkarite, ikantani ineshironkatakimi Tajorentsi. Niyotaki riyoyeeyakimini, rootaki reentsitetanteeyakimirini. ⁵Piyoteeyakini paerani nokamanteeyakimini tsika pikantyaari pawijakotanteeyarini, tee nokantashitzimi. Iyotaakimi Ishire Tajorentsi kyaaryooperotakikya nokantakimiri. Eejatzi piyotzi okameethataki maawaeni nanteeyakirini, rootaki piyotantakari kyaaryooperotakikya okaatzi nokantakiri.

⁶Oetarika piñaakotakinari nantakiri naari, aritaki pikimitanteeyakinari eerori, paapatziyawo ikantziri Awinkatharite Jesoshi. Pikemaperotantari ikantziri irira, pameentakari roojatzi pikimitakari. Osheki rowashironkaakimi kaari aapatziyari, omaanta eekiro piweshiryaaanakitya; kaari pikantashiretzi, iweshiryaaakimi Ishire Tajorentsi. ⁷Kameetha pijeekaki, rootaki ikowantakari ikimitemi maawaeni ayemijantzinkarite janta kipatsikipaeni owaero Masherooniya eejatzi Akaaya. ⁸Aritaki powaaganakiro ikantziri Awinkatharite. Tee apaniroeni ikemakotakimi riraga masherooniyajatzi eejatzi Akaayajatzi, inta ikemakotakimi maawaeni paashinipaeni atziri paapatziyaperotakari Tajorentsi. Iroñaaka tee nokamantziri naari, rooma riyotakotakimi paapatziyari Jesoshi, ⁹eejatzi ikenkithatakotashiteeyakimini. Riyoteeyakini maawaeni atziri paerani niyaatantashiteeyakimirini, niyotaakotakimiri rirori kameetha. Riyotaki pookaeyakironi maawaeni piwetsikashitawitari piitajorentsiwitari, roojatzi pameentakari Tajorentsipero, riraga Añaaperotatsiri. Iroñaaka paapatziyeeyaarini apatziro irinta: pikyaaryoowentziniri ikowakaakimiri. ¹⁰Eejatzi ikenkithatakotashitakimi pikantyaani paamayari riraga Itomi Tajorentsi. Arimachee ipokae, ipoñaakya jenokinta. Ikamaki paerani, ijeekaki 3 kitejiri omookinta. Roojatzi ipiriinteeri Tajorentsi, rañaakagaeri, roojatzi roenokantanaa jenokinta, eejatzi ipiyeenja. Ari rowashironkagaeyerini iinja maawaeni kaari aapatziyari, omaanta eero athaawantari, tema rowawijaakotakae riraga Jesoshi maawaeni aari, riraga aapatziyaperotariri.

Oetaka rantziri riraga Paaworo Tejawoonikaki

2 Piyotaki, noyemijantzinkaritepaeni, aririka nareetanteeyakimirini niyoteemi, tee natsipetashitawo. ²Piyotaki paerani tekirani niyaatzini pinampiki, ikijayitakinani janta Jiriposhiki, osheki nokemaatsitashitakawo eejatzi ishiron-teetawentakinani inji, inji, inji. Omaanta ramitakotakina Tajorentsi imatakakaakina nawo rootaki kaari nothaawanta inta niyotagaeyakimini maawaeni ikantziri Jesokirishito. Eejatzi osheki ipiyathatakina janta pinampikinta, omaanta omatakakaakina Ishire niyotaakotakimiri riraga Jesokirishito. ³Eejatzi piyotaki kameetha nokenkithatakakimiro ikantziri Tajorentsi, tee nokompitawo. Tee namatawitzimi, inta niyotaakimi kameetha: tee notheeya. ⁴Omaanta iñaantakina rirori nokemijantaperotziririka. Tema iñaakina nantakiro, rootaki rotyaanantakinari nokamanantzimiri. Tee nokowashitawitari iñaaperotena atziri, inta apatziro nokoyiri Tajorentsi iñaaperotena nokameethashiretzi. Rooma riyotzi irintapaeni maawaeni oetarika akenkithashiryaaari. ⁵Eejatzi piyotzi tee nokoyi kameetha niweshiryashiteeyemini namatawitantemiri, tee nokantashitzimi: “Pikameethaperoeyakini”. Tee nokowashita piyorikite. Riyotzi Tajorentsi nokantzimiri kyaaryooperotatsiri. ⁶Tee nokowashita piñaaperotena eeroka, eejatzi tee nokowaki iñaaperotena paashinipaeni atziri. Omawitya naaka rotyaantanewo Jesoshi, ⁷rootaki okameethatantawitari nokantemimi: “Piñaaperotena”. Omaanta tee nokowaki. Tee nokimitari peewatzinkarite. Okimitaka aririka othoteeri tsinani eentsite oteni, oneshironkatantariri, eejatzi nokimitakaapaakimi, noneshironkatakimi eerokapaeni. ⁸Osheki nonintaperoeypaakimini, rootaki niweshiryaaantapaakari nokamanantapaakimirori okaatzi ikantziri Tajorentsi. Eejatzi nokyaryoowentzimi namitakotakimi paapatziyaperotari Jesoshi. Iroñaaka oetarikapaeni nantayitakirini, nokantani nokenkithashiryaaapiintzimi.

⁹Pikenkithashireeya, noyemijantzinkarite, nojeekantzimotakimiri osheki nantawaetakiroña kitejiriki eejatzi tsiteniriki, oshekini nomaakotaperotakiwee. Tee nokoyi nonetheemi koetyeemotanari, rootaki nantawaetantari nopinatantyaawori koetyeemotanari. Tee nokoyi pipomeentsiwentenawo eerori pipashitayitenani oetarika. Nantawaetaki eenironi nokamanteeyakimironi ikantziri Tajorentsi. ¹⁰Piñeeyakinani naapatziyaperotakari Jesoshi, nomonkaatakiro ikowakaakinari rirori. Rootaki kameetha nojeekantakari, tekatsi kaari kameethatatsi nantziri, tekatsi nantani. Eejatzi iñaakina irira, kameetha nojeekimotakimi eeroka noyemijantzinkarite. ¹¹⁻¹²Iroka noshiyakaawentemiri: tema kameetha riyoteeri shirampari reentsitepaeni. Piyoteeyakini nokimitakaanteeyakimini neentsitepaeni, nokanteeyakimini paapatziyari Jesoshi, niweshiryaaakagaeyakimini, eejatzi niyotaakimi kameetha pijeekaeyeni ikimoshiryaaawentemiri Tajorentsi. Tema ikowakaakimi pathaagakotyaari rirori reewawenantemiri. Eejatzi iinja pijeekimotantyaariri janta ipankokinta, janta ishikiryaaakoeyininta maawaeni. ¹³Paerani, nokenkithatakantaapaakimirini, paapatziyaperotawakawo ikantziri Tajorentsi. Tee piitashitawakawo ro nashi nokantziri, inta piyotakiro rooperotatsiri ikantziri irira. Tema kyaaryoopero ikantziri eejatzi paapatziyeeyakawoni, rootaki opaashinitakaantakimiri, owameethashiryaaantakimiri pishireki. Rootaki nokanantakariri Tajorentsi: “Ariwee, raapatziyawo tejawoonikajatziki pikantziri”. Aritaki nokantani nokantapiintziri.

¹⁴Ari, noyemijantzinkarite, pikimiteeyakarini riraga aapatziyariri Jesokirishito janta Joreeyaki. Ikijeeyakirini ijoriyyotzinkarite ayemijantzinkarite janta, eejatzi ikimiteeyakimini kaari aapatziyariri rirori jaga pinampiki, ikijeeyakimini. ¹⁵Rowamaakaanteeyakirini joriyo Awinkatharite Jesoshi, eejatzi itakaworini icharini-iteni paerani rowamagaeyakirini kamanantayitzirorini iñaani Tajorentsi. Eejatzi rirotaki riraga joriyopaeni janta ikimitakina naari, ikijakina. Jee, rookakina romishiyakina, tee ikowakaana nonampijatzityaari. Tee okameethatzi rantziri, tee inimotziri Tajorentsi: tema ikijeeyakirini rirori maawaeni kaari joriyyotatsi. ¹⁶Jee, osheki ithañaakotapiintawitakina nokenkithatakayemi eeroripaeni, rooma eeroka kaari joriyyotatsi. Tee ikowakagaeyawitzimini paapatziyawo ikantziri Jesokirishito rowawijaakotantemiri Tajorentsi. Eekiro riyaatatzi rantziro kaari kameethatatsi, omaanta iroñaaka ikijiri irira, kyaaryo rowashironkagaeyerini.

Ikowaki riraga Paaworo rapiiteri iñaakiteri tejawoonikajatzi

¹⁷Noyemijantzinkaritepaeni, osheki nokowaki añaawakaya. Tee akaatawakaawita, tee añaawakaaga, omaanta osheki nokoetyagaemi, nokenkithashiryaapiintzimi. Pijeeki inteenanta omaanta iroñaaka osheki nokowakiroña napiitemi nareetaatemi. ¹⁸Nokowaeyawitakani nareeteeyeminimi, eejatzi nokowapiintawitaka naari niyaatashitemimi apaniroeni, omaanta rotzikaakina iwinkatharite kamaaripaeni. ¹⁹Iinja ipokae Awinkatharite Jesokirishito. Riyotaki irira niyotagaeyakimini paapatziyaari. Aririka ipokae, nokimoshirewenteeyemini eerori, tsipateeyakinariniroña akaateri aririka ikantena: “Kameetha pikenkithatakotakina eeroka piyotakaakiri raapatziyana riraga maawaeni irika tejawoonikajatzi”. ²⁰Kyaaryo, niweshiryaawentaperoyakimini eeroka iroñaaka, nokimoshireperowenteeyakimini.

3 Osheki nokenkithashiryaawitakimi, omaanta tekatsi nokanta nareetakimi naari. Naamaaka okameethatzi nojeeki apaniroeni jaka nampitsiki oetachari Ateenashi, ²notyaanantakimiriri riraga Temoteeyo. Tema rirotaki ayemijantzinkarite; ikimitakae akenkithatakotziri ikantziri Jesokirishito riraga Owawijaakotantatsiri. Ari rareetapaakimi rirori, ramitakotapaakimi paapatziyaperotyari Jesoshi, eejatzi riweshiryaakagaeyapaakimini. ³Nokowakaakimiri eeroka eero pikantashiretanaka aririka ikijakimi atziri. Piyotzi aapatziyari Awinkatharite, rootaki akemaatsiwenantariri iroñaaka. ⁴Paerani nareetantakimirini janta, nokamantakimini: “Aririka paapatziyari Jesoshi, rowashironkayemi theenkantatsiri”. Aritaki piyotaki iroñaaka monkaataka nokamantakimirini paerani. ⁵Rootaki kaari nojamanitantaka nokemakotakimi, ari notyaantakiri Temoteeyo iñaantakitemiri janta Tejawoonikakinta niyotantyaari eekirorika piyaatatzi paapatziyari Jesoshi. Naamaakowitakimi iñaantawitapaakari iwinkatharite kamaaripaeni rantakaakimiro kaari kameethatatsi. Aririka pikemijantermi irinta, natsipetashitakawomi nokantawitakimi niyotakaakimini paerani aapatziyari Jesoshi.

⁶Ari iroñaaka ipiyapaa jaka riraga Temoteeyo. Iñaapaakimi, ikamantakotapaakimi kameetha paapatziyaperotari Jesoshi, eejatzi kameetha pineshironkaperotawakaapaa. Eejatzi ikantapaakina pikowakina piñaaperotana. Eejatzi naari, osheki nokowaki noñeemi eerori. ⁷Eeniro nowashironkaaka jaka, ikijeetakina. Omaanta niyotaki, noyemijantzinkarite, pikantatyeeyaani paapatzi-

yari Jesoshi, rootaki piweshiryakaantakinari. ⁸ Iroñaaka nokimoshirewentakimi, kameetha nojeeki tema niyoteeyakini kyaaryo paapatziyari Awinkatharite Jesoshi. ⁹ Oshekipero nokimoshirewentakimiroña, rootaki nopaasonkitantakariri Pawa Tajorentsi eejatzi Awinkatharite Jesokirishito. Tema raminakoeyakaeni maawaeni. ¹⁰ Namanapiintziri riraga Tajorentsi kitejiriki eejatzi niyankipaeteni tsiteniriki. Nokantani nokantziri: “Nokowaki potyaantena napiiteeri noñeeri tejawoonikajatzi”. Rootaki nokanantari rotyaantakina eekiro niyotanteemiri paapatziyaperotantyaariri, eerokya pitheenkashiryaanta. ¹¹ Nokowaki riraga Pawa Tajorentsi eejatzi Awinkatharite Jesokirishito rareetakayena janta pinampiki. ¹² Nokowaki imatakayemi kameetha pineshironkaperotawakaya, eejatzi pineshironkaperoteri paashinipaeni. Nokowaki pimonkaatena, noneshironkaperotakimi eerori. ¹³ Nokantawentakimiri nokowaki rowameethashiryaaperotemi, pikimintantyaariri riraga Pawa Tajorentsi. Iinja ipokae Awinkatharite Jesoshi, itsipatyaari maawaeni aapatziyariri, riraga rowameethashireeyakirini. Aririka ipokae, nokowaki iñaaperotemi riraga Tajorentsi pikameethatzi: tema irira rirotaki Pawa Atajorentsise.

Okaatzi inimotziriri Tajorentsi

4 Iroñaaka, noyemijantzinkaritepaeni, nokowaki panteeyeroni iroka nokan-temiri: rootaki ikowakaemiri Awinkatharite Jesoshi. Niyotaakimi paerani tsika pikantya pijeeki kameetha, piweshiryakaantakyaariri Tajorentsi. Tema pantapiintakiro paerani; iroñaaka eekiro piyaataperotatyee pantero kameetha. ² Piyotakiro nokaminaakimiri, rootaki riyotaakinari naari Awinkatharite Jesoshi niyotaantakimiri eeroka. ³ Ikowaperotaki Tajorentsi pikameethaperoyeni. Eejatzi ikowaperotaki eeroka shiramparipaeni eero pishirontawo tsinani kaari piina. Eejatzi tsinanipaeni, eerokya pishirontari shirampari kaari piimi. ⁴ Inta ikowaki kameetha piyote eerori paaperotero pashi piinapero, kijokiro powaperotero, pineshironkaperotero. ⁵ Eero pikimitari kaari aapatziyari Tajorentsi. Tema osheki iñaaminthatziro tsinanipaeni. ⁶ Omaanta paapatziyaperotyaawo ikoyiri Tajorentsi, eero pishirontakotari iina paashini atziri. Aririka pantero, aritaki rowashironkaaperotakimi Awinkatharite. Tema nokamantaperotzitakimiro paerani. ⁷ Ñaakiro, ikowakaakae riraga Tajorentsi antero kameethatatsiri, tee ikowakaagae antero oetarika kaari kameethatatsi.

⁸ ¿litaka kaari raapatziyaperotantawo iroka nokantakimiri? Tee naaka ipiyathata inta ipiyathatakari riraga Tajorentsi, riroma rirotaki otyaantzimirori Ishire kameethatatsiri. ⁹ Pinintashiryaawakagaeyakani: tema rirotaki Tajorentsi iyotakimirori pinintashiryaawakaantari maawaeni. Tekatsi okantya nojankinateemimi eejatzi: “Pinintashireeyerini piyemijantzinkarite”, tema natsipetyaawomi. Tema pikantani pinintashiryaawakagaeyakani. ¹⁰ Jee, niyotaki pineshironkatziro maawaeni masherooniyajatzi, riraga ayemijantzinkarite, omaanta iroñaaka nokantemi eekiro piyaatatyee pineshironkaperotawakayaroña. ¹¹ Pikowakowataki pijeeki kameetha: eero pashiiriiri paashinipaeni. Eero pakita eerori inta pikenkithashiryaakotya pashi eerori. Pantawaetapiinte eerori paantyaari koetyeemotzimiri. Tema nokaminaakimironi paerani. ¹² Aririka pantero iroka, ari iñaaperotemi maawaeni kaari aapatziyariri Jesoshi, eejatzi eero okoetyeemotzimi oetarikapani.

Ipiriintaneerini kamaentsiri rañagae, aririka ipokae Jesokirishito

¹³ Iroñaaka, noyemijantzinkarite, nokowaki nokantemiro tsikarika ikanteeya riraga ayemijantzinkarite iinja, riraga kamaentsiripaeni. Nokowaki piyoperotero eero piraakoperotantari osheki. Ari papiiteri piñaagaeri. Eero pikimitari kaari iyotatsini ari ipiriinteeri Tajorentsi aapatziyariri rañagae. ¹⁴ Ayotaki ikamaki Jesoshi, eejatzi rañagae. Eejatzi ari ikimitakyaari maawaeni aapatziyariri, riraga kamaeyawiteencharini: aritaki ipiriintaneeri Tajorentsi, aririka ipokae Jesoshi itsipateeyapaeyaari. ¹⁵⁻¹⁷ Rootaki nokamantzimiri iroka riyotaakina Awinkatharite. Iinja aririka ipiye, rotyaanteri Tajorentsi apaani jewataakiriri ronampirepaeni ikaemeri paashinipaeni: “Iroñaakakya piyaate pipiyoteri maawaeni aapatziyariri Awinkatharite”. Roojatzi itziwootantakyaawo itziwoore riraga jewataakiriri ronampirepaeni, eejatzi ikaemapaaki. Roojatzi ishaawinkantapaakyaari rirori Awinkatharite, ipoñaakya jenokinta. Tekirarika akami aaka, eero eewatziri kamayiteentsirini aate jenokiini. Ipiriintawakyaata rañagae riraga aapatziyariri Jesokirishito. Roojatzikya aate, atsipatanakyaari kamawiteenchari. Ragaetanee janta menkoriki, atonkiyotawakyaari Awinkatharite janta. Impaete akanteetatyeyyaani kijokiro owanakiri. ¹⁸ Pikanteri maawaeni ayemijantzinkarite okaatzika nokamantzimiri rootaki piweshiryaaantakyaari maawaeni.

5 Ari, noyemijantzinkarite, tee nokoyi nojankinatemiro tsikarika okaate ipokantyaari Jesoshi, tema tee ayotzi. ² Riraga koshitantatsiri: aririka ipokapaaki ikoshite, ramawenatawo tsiteniriki eero añaantari. Eejatzi ikimitapaakya Awinkatharite, romapokashitapaakae tsikarika ikaate ipiyanteeyari: tema piyoteeyakironi iroka, rootaki nokamantakimiri paerani. ³ Aririka ikante atziri: “Iroñaaka kameetha ajeeki, tekatsi antenani”, roojatzi romapokapaakiri rowashironkaapaakiri Tajorentsi, eero imatziro ishiyaapithatari. Ikimityaawo tsinani motzitatsiri, omapokapaakiro atsikamoonthatapaakiro, tekatsi okantya oshiyaapithatyaawo atsikamoonthatakirowa.

⁴ Omaanta eeroka noyemijantzinkarite, piyotaki tee okimitzimotzimi piyeeki tsiteniriki romapokantapaakimiri Awinkatharite. Aririka ipokae, omawitya romapokapaakimi, eero roshiyakaantapaakimi koshitantatsiri romapokapaakimi. ⁵ Aritaki piyotaki, okimitzimotzimi eeniro piyeeki kitejiriki pantziro kameethatatsiri, rooma eeroka reentsite Tajorentsi. Tee akimitari kaari yotziriri Tajorentsi. Okimitzimotari irirapaeni ijeeki tsiteniriki rantziro kaari kameethatatsi. ⁶ Okimitaka imaakotapiintziri Awinkatharite riraga kaari aapatziyariri, tee ikenkithashiryaaakotapiintari, okimitzimotakari imaakitzi tsiteniriki. ⁷ Tema imaapiinteetzi tsiteniriki, ishinkitapiinteeta tsiteniriki. ⁸ Omaanta aapatziyari Jesoshi rootaki akinakinapiinte kitejiriki, eero antziro kaari kameethatatsi, eero ashinkita. Aririka romanatapiintya joraaro paerani, ikithaatanakyaawo kijokiperotatsiri, eejatzi iitoki. Rameentakawo, eero rojanaryaakotantari rojataamentoki owamaerinimi. Thame akimiwityaari irintapaeni omaanta thame ameentyaari Tajorentsi, rowakowenteeta: aapatziyari, anintashireperoteri, tema ayotaki aritaki rowawijaakotakae, rootaki kaari raawyaantee aaka riraga kamaari. ⁹ Tee ikoyi Tajorentsi rowashironkae aari, inta ikowaki rowawijaakotee aririka aapatziyaari Awinkatharite Jesokirishito. ¹⁰ Ikamawenteeyakaeni maawaeni, añaatsiri eejatzi kamaentsiri, atsipateeyantyaaririni rirori maawaeni.

¹¹Rootaki nokananteemiri: piyotaawakagaeyani maawaeni piweshiryantaayaari, piyoperotantaayaari. Rooma aritaki panteeyakironi ironaaka.

Oetaka ikowakaakiriri Paaworo ranteri aapatziyariri Jesoshi

¹²Noyemijantzinkarite, pipinkathateeyerini maawaeni iyotakaakimiri paapatziyariri Jesoshi, rooma ikyaaryoowentzimiro maawaeni. Riroma rirotaki Awinkatharite otyaantakiriri, rootaki reewawenantakimiri eejatzi riyotaagaantakimi. ¹³Kameetha rantawaetapiintzi, rootaki okameethatantari piñaaperoteri, pineshironkaperoteri. Eejatzi nokowaki kameetha paakameethateri paashinipaeni, eero pikijawakaa. ¹⁴Eejatzi nokantaperotemi, noyemijantzinkarite, nokowaki pikanteri perantzi rantawaete, eero iperata. Riraga owashiretzinkari piweshiryakayaari. Pikenkithatakayeri kaari aapatziyariri Jesokirishito. Eentsikironi piyoteeri maawaeni, eero pikijathatziri. ¹⁵Aririka rowashironkaemi ikijemi eero pipiyatari, inta maawaeni pikantyaani pineshironkatawakaapiintya eejatzi pineshironkatapiinteri maawaeni paashini atziri. ¹⁶Pikantyaani pikimoshirewenteriri Tajorentsi. ¹⁷Eekiro piyatatyee pamanapiinteri irira. ¹⁸Oetarika ikanteetemiri, pikanteri: “Ariwee, Pawa, rowashironkaetenaata inta eeroka nokimoshirewentzimi”. Rootaki ikowakaakimiri riraga Tajorentsi, tema eeroka aapatziyariri Jesokirishito.

¹⁹Eero pithañaawo Ishire Tajorentsi yoteemi, eero pipiyathatawo. ²⁰Eero pitheenkiro iñaani Tajorentsi ikamanteetemirika. ²¹Omaanta piñaantaperotawakyaawo maawaeni riyoteemimi paashinipaeni. Aririka okameethaperote, ari paapatziyawakyaawo. ²²Pithañaapithatyaawo maawaeni kaari kameethatatsi.

Riwethateeyanaarini Paaworo

²³Ashi royirowi riweshiryakaakae Tajorentsi. Nokowaki rowameethashiryaaeroeyemini. Nokowaki ramitakotemi powameethatero maawaeni oetarika pikenkithashiryaaapiinteri, eejatzi imatakayemiro powameethatero maawaeni oetarika pantapiintziri. Kameetha ikempoyeemi roojatzi ipokantyaari Awinkatharite Jesokirishito. ²⁴Paerani riyoyaakimi riraga Tajorentsi. Ironaaka eero ramatawiteeyemini, aritaki rantakiro maawaeni ikanteeyakimirini, rowameethateri. ²⁵Noyemijantzinkarite, nokowaki pamanapiinteyerini Tajorentsi imatakayena naari okaatzi ikowakaakinari. ²⁶Kameetha pikanteri maawaeni ayemijantzinkarite janta niwethatari. ²⁷Eejatzi nokowakaakimi piñaanateniri maawaeni ayemijantzinkarite iroka nojankinatakimirika; rootaki ikowakaakimiri Jesokirishito. ²⁸Nokowaki ikanteetatyeeyaani ineshironkateeyemini irira Awinkatharite Jesokirishito.

Ari okaatzi iroka nojankinatakimirika:

Paaworo

RAPIITAKIRO ROJANKINATZINIRI PAAWORO TEJAWOONIKAJATZI

1 Nokoyi niwethatemi, noyemijantzinkarite, maawaeni aapatziyariri Jesokirishito janta Tejawoonikakinta, tsikarika pikanta pijeeki. Naaka jaka Paaworo, nokaatakiri Shiirashi eejatzi Temoteeyo nojankinatzi-miro. Rooma eeroka aapatziyariri Pawa Tajorentsi eejatzi paapatziyari Awinkatharite Jesokirishito. ²Nokowaki ineshironkapiinteeyemini eejatzi ijeekakagaeyemini kameetha irirapaeni.

Ipaasonkitakotakiri Tajorentsi tejawoonikajatzi

³Okameethatzi nopaasonkitakowentapiintzimi, noyemijantzinkarite. Nokantapiintziri Tajorentsi: “Ariwee, Pawa, eekiro riyaatatyee raapatziyaperoyanakinini riraga tejawoonikajatzi eejatzi eekiro riyaatatzi roshkeyaanaka ineshironkaperotawakaanaka”. ⁴Kyaaryo, aririka nopiyoteeyirini paashinipaeni aapatziyariri Jesoshi nokantziri: “Pikantyaani paapatziyari Jesoshi. Osheki ikijeetzimi eejatzi osheki rowashironkaetakimi, omaanta tee pipakayiro paapatziyari irira”. ⁵Ñaakiro, kameetha reewatawentzimini Tajorentsi. Omaanta ishinetan-teeyakimirini pikemaatsitakawo maawaeni iroka, pikameethashiryaaantyaarikya pitsipateeyantyaaririni janta ipankokinta.

⁶Ikameethaperotaki Tajorentsi: aritaki ipiyakowentakimi Tajorentsi riraga owashironkagaeyakimirini, aritakikya iñaashityaawoota iroñaaka. ⁷⁻⁸Iroñaaka rowashironkaanteetawitakimiri, omaanta iinja aririka ipokae Awinkatharite Jesoshi, pikaatena naari ijeekakaakae kameetha, roojatzi eerokya akemaatsitakawo. Iinja romapokapae rirori, ipoñaanakya jenokinta, itsipatapaakyaari ronampiripaeni shintsitaperotatsiri. Ishipakiryaapaaki, ikimitapaakyaawo paamari. Kameetha itsipatee ijeekakaakae omaanta rowashironkaapaakiri riraga maawaeni kaari kowatsiri riyoteri Tajorentsi, eejatzi maawaeni kaari aapatziyawori ikantawitariri. ⁹Ikan-teetatyeyyaani ikemaatsitakayaari irirapaeni riraga Tajorentsi janta paamarikinta kaari tsiwakanitatsinikinta. Eeroroña iñiiri riraga Awinkatharite. Kyaaryo, eero iñiiri reewaperote, eero iñiiri itajonkaperotantayiteni. ¹⁰Aririka ipokae Awinkatharite, maawaeni aapatziyariri ikimoshirewentawakiri iñaaperotawakiri rirotaki riroperori. Eejatzi pikaateeyerini eerori, rooma paapatziyeyawakawoni paerani maawaeni nokantakimiri. ¹¹Ari riyoyaakimi Tajorentsi, rootaki nokantani namanakotapiinteeyemirini. Nokantziri imatakayemiro pikameethatantyaari rootaki iñaaperotantemiri pikameethatzi. Eejatzi nokantapiintziri imatakayemiro maawaeni kameethatatsiri ikowakaakimiri pikyaaryoowentemiri. Eejatzi nokantapiintziri itajonkawentemini pimataperotantyaawori ikantakimiri, tema paapatziyaperotakari. ¹²Roojatzi aririka iñaawaemi atziri pikameethatanaki, iñaaperotantyaariri riraga Awinkatharite Jesokirishito. Riyotzi atziri eeroka aapatziyariri, rootaki iñaaperotantemiri. Rooma osheki ineshironkatakae Tajorentsi eejatzi Itomi.

Ipokapae Jesoshi

2 Ari piyotaki, noyemijantzinkarite, ipiyapae Awinkatharite Jesokirishito. Ipokaerika arimache ipiyotakaapaakae aakapaeni akaatantyaariri. Iroñaaka nokoyi nokantemi: ²eero powashiretakota, eejatzi eero pithaayi. Aririka ikan-

teetemi: “Iyotaakina Ishire Tajorentsi, pokaki Awinkatharite”, eero paapatziyawo. Aririka ikanteetemi: “Noñaakiri naari”. Aririka ikanteetemi: “Noñaakiro rojankinari Paaworo okantzi areetapaaka Jesokirishito”, eero paapatziyawo. Tema ikantashita. ³Ramatawiteetzimikari. Eero paapatziyaneentawo ikantemirika. Tekira omonkaata ipokantyaari riraga Jesoshi. Tekirani ipoki, rityaawo oshekini atziri ikijeri riraga Tajorentsi, ipiyathatyaari. Roojatzi ipokantapaakya irinta shirampari riraga jataperotatsini paamariki kaari tsiwakanitatsini, riraga jewatziriri maawaeni piyathatariri Tajorentsi. ⁴Ari ikoyi rirori ipakaakayeri maawaeni aapatziyariri Jesoshi, eejatzi ipiyathatakari Tajorentsi, ikantzi:

—Naaka jewawentziriri maawaeni aapatziyariri Jesoshi. Naaka osheki nota-jorentsitati, kameetha pipinkathatena naaka. Tema naaka Tajorentsihero.

⁵Tema pikenkithashiriro paerani nareetantakimirini nokantakimironi maawaeni iroka. ⁶Iroñaaka piyotaki ipokemi riraga piyathaperotariri Tajorentsi, omaanta iroñaaka eenitatsi thañaakariri rirori, rootaki kaari omonkaatanta kitejiri riyowantyaari. ⁷Eeniro rantawitakariri iroñaaka riraga piyathatapiintariri Tajorentsi, omaanta imanakiro rantziri. Tema tee okameethatzi okaatzi rantziri. Omaanta eenitatsi thañaakariri iroñaaka rowaga Ishire Tajorentsi, rootaki kaari riyowanta rirori. Aririka omonkaatya kitejiri ipokantyaari, ari ishinetakiri iroñaaka riraga thañaakariri, ⁸⁻¹¹roojatzi ipokaperotantapaakya rirori. Ramitakotakiri riraga Jatanaashi rareetantari rirori, roshiyaakotapaakyaari irira. Eenitatsi ishintsinka, osheki ramatawitante aririka itajorentsijeempiyaawitapaakya. Ikowaki atziri rotsikaneeyawakyaarinroña. Rantapiintero kaari kameethatatsi ramatawiperotantyaariri maawaeni jatatsini paamariki kaari tsiwakanitatsini. Kyaaryo, tee ikowaki riyotero rooperotatsiri owawijaakoterinimi. Aritaki ishinetakiri Tajorentsi ramatawiteri raapatziyawo theeyaantsi. Aririka ipiyee riraga Jesokirishito ishipakiryaaokotapaakiri, roojatzi rowamaantapaakyaari itajonkapaakiri itajorenkaki. ¹²Roojatzi rowashironkaeri Tajorentsi maawaeni kaari aapatziyawori kyaaryooperotatsiri riraga weshiryaaawentawori kaari kameethatatsiri.

Eekiro piyaatatye pameentyaari Jesokirishito

¹³Omaanta ineshironkatzimi riraga Pawa Tajorentsi. Kyaaryo noyemijantzinkarite, paeraniperoroña riyoyaakimi rowawijaakotantakimiri. Owameethataperoyakimi Ishire, eejatzi paapatziyakawo kyaaryooperotatsiri, rootaki rowawijaakotantakimiri, rootaki nokanantapiintariri: “Ariwee, powawijaakotakiri tejawoonikajatzi rootaki ikameethatantakariri”. ¹⁴Nokamanantakimironi ikantziri Tajorentsi, pikemaperotakiro ikowantakimiri rowawijaakotantemiri. Ikowakimi pikimityaari Awinkatharite Jesokirishito, pikaateri peewawenante. ¹⁵Ari, noyemijantzinkarite, pikantyaani paapatziyaperotyaari Jesoshi. Eero pipeyakotziro maawaeni niyotaakimiri paerani nareetantakimiri. Eejatzi eero pipeyakotziro maawaeni nojankinatakimiri. ¹⁶Osheki ineshironkatakae Awinkatharite Jesokirishito eejatzi Pawa Tajorentsi. Ikantyaani riweshiryaaakaakae. Aririka owashironkaya omaanta ineshironkatakae rootaki ayotantakariri imatakakaero maawaeni ikantakaeri. ¹⁷Nokowaki riweshiryaaakagaeyemini pajankaneki. Eejatzi nokowaki imatakagaeyemironi eekiro piyaatatzi pantapiinteeyeroni oetarika kameethatatsiri eejatzi pikanteeyeroni oetarika kameethatatsiri.

Paashini ikowakaakiriri Paaworo aapatziyariri Jesoshi Tejawoonikaki

3 Noweyaantemiro, noyemijantzinkarite, nokoyi pamanakoeyenani Awinkathariteki imatakayenawo nokyaaryoowenantyaawori nokamanteri paashinipaeni ikantziri, eejatzi ipinkathatantyaariri maawaeni kemawakirori, ikimitemi eerori. ²Eejatzi pikanteri rirori rowawijaakowentenari irintapaeni kijapiintanari riraga kowatsiri rowashironkaena. Jee, kaari maawaeni atziri kowatsiri rameentyaari Tajorensi. ³Omaanta ero ramatawitzimi Awinkatharite, kameetha pameentyaari. Ishintsitakayemi pajankaneki piyeekantyaari kameetha, eejatzi raakowentemi, ero ishinetziri iwinkatharite kamaaripaeni rantakayemiro oetarikapaeni. ⁴Pameenteeyarini Awinkatharite ramitakoteeyemironi pantapiintero maawaeni nokaminaakimiri paerani. Aritaki pikantyaani pikemijantaperotena. ⁵Nokowaki Awinkatharite Jesokirishito imatakayemiro piyoperotero inintashireperotzimi Tajorensi eejatzi piyote ikantyaani ikyaaryoowentziniri irira maawaeni ikowakaakiriri. Nokowaki imatakayemiro pikimityaari.

⁶Iroñaaka, noyemijantzinkarite, ikowakaakina riraga Awinkatharite Jesokirishito nokaminaaperotemi iroka ikowakaakimiri: aririka iperatakya piyemijantzinkarite, ero pikimitari. Tee nokimitari naari, piñaakina tee noperata naaka. ⁷Piyotaki okameethatzimotzimi pikimitena naari. Paerani nareetantakimiri, tee noperata. ⁸Aririka pipakinawo nowari, nopinatakimiri. Arimache noshintsitzi nantawaetapiintaki kitejirikipaeni eejatzi tsitenirikipaeni. Nokyaaryoowentakiro nantawaetaki eenitatsi koetyeemotakinari: tema tee nokoyi opomeentsitzimotemi eerori. ⁹Okameethatawitaka nokowakotemimi oetarikapaeni, omaanta nokoyi niyotayemiro okameethatzi pantawaetapiinte, ero piperata. ¹⁰Nareetantakimiri nokaminaaperotakimi aririka eenitatsi kaari antawaetatsiri, ero pipiri royaari. ¹¹Nokemakotakiri ari pikaatakiri perantzi. Tee rantawaetzi, inta ikinashita iñaawae-tashita, wero, wero, wero. Tee okameethatzi iroka. ¹²Tema iñaakae Awinkatharite Jesokirishito, rootaki nokaminatzimirori iroka. Pikantaperoteri rirori imaerite, kameetha rantawaete rowantyaari.

¹³Noyemijantzinkarite, ero piperatawo pantapiintero kameethatatsiri. ¹⁴Piyoteri piyemijantzinkarite riraga kaari kemijantaperoteroni iroka nojankinatzimiri. Ero pitsipataro, rootaki ipashiwenantanakyaari. ¹⁵Omaanta ero pikijiri, inta kameetha piyotaaperoteri, tema rirotaki piyemijantzinkarite. ¹⁶Tema kameetha ijeeki Awinkatharite, iroñaaka nokowaki ijeekakagaeyeni kameetha maawaeni kitejiriki, tsikarika piyeekaeyini. Nokowaki kijokiro rowapiinteyemini.

¹⁷Naaka Paaworo wethatzimiri. Nojankinatziro iroka nakoki: “Niwethatemi”; kaari paashini atziri. Aritaki nametakawo, aririka nojankinatapiintziniri ayemijantzinkarite, nojankinatziniri naaka nowaero: kaari paashini atziri. ¹⁸Nokowaki ineshironkatapiintemi Awinkatharite Jesokirishito.

Ari okaatzi iroka nojankinatakimiri:

Paaworo

RITAKANARI PAAWORO ROJANKINATZINIRI TEMOTEEYO

1¹⁻²Nokoyi niwethatemi, Temoteeyo, tsikarika pikanta piyeeki. Naaka Paaworo jankinatimirori iroka; rotyaantakina Awinkatharite Jesokirishito nokenkithatzi, eejatzi rotyaantakina Pawa Tajorentsi. Rirotaki rirori matzirori rowawijaakoeyeeni, tema ayoperoeyini tekatsi paashini owawijaakotantatsini. Naapatziyakaakimini paerani, rootaki noshiyakaanantakimiri notyomipero. Nokowaki ineshironkatemi Pawa, ikaminthayemi, eejatzi kameetha ijeekakayemi. Eejatzi nokowaki ikimitakayemi Jesokirishito.

Kyaaryoowa, ramatawitzimikari yotaawitantachari rojankinarini Moeseeshi

³Niyaatantakari Masheroonyaki, nokaminaaperotanakimi: “Pijeekawakiita jaka Ejeesoki”. Nokowakaakimi pikanteeyerini amatawitantsiri: “Eero piyotaantziro theeyaantsi”. ⁴Pikanteeyerini ayemijantzinkarite: “Eero pikemijantashitawo ikenkithatashitayitarini”. Pikanteri eejatzi: “Eero paapatziyari ikenkithatakotashitayitarini maawaeni paejatotsiri. Patsipetashitawokari pamaashitayityaawoni oetarikapaeni. Tekatsi okantemi irokapaeni iyotagaeyemini. Eeniro ikowakaakaeri Tajorentsi: aririka aapatziyaari, ari riyotagaeyakaeroni”. ⁵¿Oetaka nokaminaantimirori iroka? Rootaki nokamanantimirori nokowaki pikameethashiretane, nokowaki piyeeki kameetha, eerokya poshiyakaawaetashita pantero, inta kameetha paapatziyaperotanakarini Jesoshi. Aririka panteeyakironi iroka, aritaki pimatakiro eejatzi pinintaperoeyaperoterini kameetha paashinipaeni. ⁶Eenitatsi apaanipaeni kompitayitakaworini, ikenkithatakotashitayitawoni riraga kaari riyotayitzi, ratsipetashitakawo ikantawitakariri. ⁷Ikowayitawitani riyotaanteromi ikantakaantziniri Moeseeshi, omaanta tee riyoperotziro ikantawitari. Tee riyoperotziro oetarika iñaawaetashita, wero, wero: roshiyakari tsirotzi.

Ikenkithatakotziro kaminagaantsi rashi Tajorentsi

⁸Ayoteeyini okameethatzi kaminagaantsi rashi Tajorentsi, omaanta akompitawokari. ⁹Piyoperotawakiro iroka nokamantemiri: aakateeyakini rowameethatani Tajorentsi, tee aaka rojankinateeteni, inta rojankinateetziniri kaari kemijantaperotzirori kaminagaantsi, riraga piyathatariri, kaari aapatziyariri Tajorentsi, antapiintzirori kaari kameethatatsi, kaari kameethatatsiri, kaari pinkathaterini Tajorentsi, owamayitziririni ashitariri, owamaantashitachari, ¹⁰mayempiriite eejatzi mayempiroete, antatenkatawakaenkari ishiramparinkaeteki, antatenkatawakaenkawo otsinaninkaeteki, noshikantatsiri, theeri, theyawaetashitachari, maawaeni. Eejatzi rojankinatziniri maawaeni kijayitziririni riraga iyotaantayitzirorini kameethatatsiri. Tema riro Tajorentsi jankinatakaakiririni Moeseeshini. ¹¹Kameetha iroka niyotantziri. Rotyaantakina Tajorentsi nokamantakoteri irira, riyotzi nomatakiniri ikantakinari. Kameetha iroka nokamantakotziriri: tema ikameethataperotzi irira.

Ikaminthaakiri Tajorentsi riraga Paaworo

¹²Riyoyaakina Awinkatharite Jesokirishito nanteniri oetarikapaeni ikowakaakinari. Riyotaki nomonkaateniri maawaeni: riyotaki eero namatawitziri.

Eejatzi imatakaakinawo nantayitziniririni, rootaki nokanantariri: “Ariwee, pi-matakaakinawo”.¹³ Paerani nokantzimatawitarini, nokantakaaperotzimowitarini, eejatzi nokijeeyawitarini maawaeni aapatziyariri. Omaanta tekirani niyotawitarini Jesokirishito, tekirani naapatziyawitarini. Tee niyotawitani oetarika nantayitzirini, rootaki ikaminthaantakinari.¹⁴ Ineshironkaperotakina osheki Awinkatharite: riyotaakina naapatziyari Jesokirishito, eejatzi riyotaakina nonintaperotziri.¹⁵ Kyaaryootaki iroka nokamantemiri, kameetha paapatziyawakyaawo. Ipokapaaki jaka kipatsikika Jesokirishito rowawijaakoeyakirini kaari kameethateeyatsirini. Nanaakoeyakimini maawaeni, tee nokameethatawitani.¹⁶ Rootaki ikaminthaantakinari, ritakina naari reshiwentanakina, tee ikijana, omawitya naaka antzirori osheki kaari kameethatatsi. Rootaki ayotantakari eejatzi ikimiteeyerini rirori maawaeni aapatziyaariri iinj: ineshironkaeyerini, ikanteetateyeyani ijeekaperoyantyaarini janta jenokinta.¹⁷ Ikanteetateyeyaani Atajorentsita reewawenteeyakaeni aari. Tekatsi ikantya ikame. Ashi royiro imana. Apaniroeni itajorentsiperotzi. Thame akanteetateyeyaani añaaperotaperoyanakirini, akamantapiinteyanakirini atziri ikameethataperotzi. Aritaki okantyaari.

Eenitatsi iroka ikantayitziririni Paaworo Temoteeyo

¹⁸ Piyotaki, Temoteeyo, noshiyakaantakimi notyomi. Paapatziyaperotyaaawo iroka nonintakayemiri. Tema paerani Tajorentsi ikaminaakirini ayemijantzinkarite: “Osheki rantenawo Temoteeyo nokowakaakiriri. Roojatzi rowaagaeyantakaerorini aari”. Iroñaaka pantero ikamantakotakimiri. Piyotzi riraga joraaropaeni ishintsiwentziniri iyapitaanote oetarika ikantziriri. Iroñaaka, pikimityaari eerori, pishintsiwenteniri Awinkatharite oetarikapaeni panteniriri,¹⁹ pameentaperotanakyaari. Aririka piyotzi okameethatzi pantero oetarikapaeni, ari pantero. Eenitatsi riraga yotawitachari rantziro kameethatatsiri oetarikapaeni, omaanta rantashitakawo kaari kameethatatsi, rootaki rookantawori raapatziyari Jesoshi.²⁰ Aritaki rantakiro Imeneeyo eejatzi Arejaantero: rookaero raapatziyari rirori. Tee okameethatzi iroka, rootaki nokanantakariri rirori: “Rowashironkayemiita Jatanaashi; roojatzi piyotantyaari paashini ajorriyotzinkarite eero pikantzimatziri riraga Tajorentsi”.

Riyotaakotziri tsika akantya apinkathatantyaariri Tajorentsi

2 Nityaawo nokamantemiro iroka: pamaneri Tajorentsi, pikanteri ramitakoeyerini maawaeni atziri, eejatzi pipaasonkitakowenterini.² Eejatzi pikanteri ramitakoeyerini jewaperowenantatsiripaeni eejatzi maawaeni paashini iwinkatharitzinkarite, kameetha ajeekaeyantyaarini, eero añaantawo ashiiryaagaeni. Eejatzi kameetha antaperotero aapatziyeyarini Tajorentsi, añaaperoyeyerini eejatzi akimityaari irira.³ Okameethatzi amanapiinterini Tajorentsi, tema rirotaki owawijaakoeyakaerini, tema rootaki ikowakaakaeri.⁴ Ikwaperotaki rirori awijakoeyeni maawaeni, eejatzi ikowaki ayoteeyeroni kyaaryootatsiri, maawaeni.⁵ Maawaeni ajeekaeyini aari jaka kipatsikika. Omaanta apintzi Pawa Tajorentsi, ijeeki janta jenokinta. Tee añaari. Eejatzi eenitatsi apatziro apaani shirampari owaagapiinterori iñaani: riraga Jesokirishito. Eejatzi apatziro irira rowaagakiniri Tajorentsi añaani aari, asheninkatantakariri.⁶ Riraga Jesokirishito rirotaki kowashiteenchari, ikantzi: “Nokowaki nokamawenteeyerini maawaeni atziri nopinawenteniri kaari kameethatatsiri rantziri nowawijaakoeyantyaaririni”. Ari imatakaeniro ay-

oteeyantakaririni. ⁷Iitakina kenkithateroni iñaani, eejatzi rotyaantakina niyotagaeyerini maawaeni paashinijatzitatsiri atziri raapatziyawo iroka kyaaryootatsiri. Tee notheeya, kyaaryootaki iroka nokantzimiri.

Tsika akantyaari akenkithatakayeri Tajorentsi

⁸Ari nokowaki amaneeyerini Tajorentsi, maawaeni. Aririka amaneri, kameetha ajeeakaeyeni: tee okameethatzi akijeri paashinipaeni, tee okameethatzi atheenkeri Tajorentsi. ⁹Eejatzi nokowaki okithaatya tsinani kameetha, omaanta tee riro okithaataashityaari shiramparipaeni iñaawenatantyaawori eejatzi tee okameethatzi okenkithashiryaaakarikari shirampari kaari kameethatatsi. Tee okameethatzi otzipiyakaantero oeshi iñaawenatanteetyaawori, eejatzi tee okameethatzi owaneenkashityaawo ooro, eejatzi peraata. Eejatzi tee okameethatzi okantakaaperotakayaawo oethaari pinaperotachari: iñaawenatawokari. ¹⁰Omaanta okameethatzi oneshironkatante paashinipaeni: ari okameethatawitari anteeyeronimi maawaeni aapatziyariri Tajorentsi. ¹¹⁻¹³Ritakari Tajorentsi riwetsikakiri Araani paerani, roojatzi roori riwetsikakiro Eewa. Okameethatzi okemijantaperoteri tsinani shirampari eejatzi omaerite, eejatzi tee okameethatzi omperatyaari oemi, omaanta okameethatzi omaerite. ¹⁴Tee ramatawitziri Jatanaashi Araani, omaanta ramatawitakiro tsinani, rootaki anantakawori kaari kameethatatsi: tee okemijantaperotziri Tajorentsi. ¹⁵Omaanta aririka okaminthayeri tsinani otomipaeni, okantatyeyyaani aapatziyariri Tajorentsi, onintaperoyerini osheninkapaeni, kameetha ojeeke, kameetha okenkithashiryaa, ari owawijaakotakya.

Tsika ikantyaari riraga jewawentziriri iyemijantzinkarite

3 Kyaaryo iroka ikanteetziri: “Aririka ikowaki shirampari reewatakagaeyerini iyemijantzinkarite, tema okameethatzi iroka ikowakiri”. ²Aririka iiteetziri amitakoeyeririni iyemijantzinkarite, tee okameethatzi ojeeke rantani. Kameetha raye iina apaani, tee okameethatzi ishinkitya, kameetha ikenkithashiryaaanakya, ikameethashirete, kameetha ineshironkatawakiri areetyaarini, kameetha riyotaperote riyotaante. ³Tee okameethatzi rirapiintero kepishaaperotatsiri, tee okameethatzi ikijya; omaanta kameetha ikaminthaante, kameetha ijeeki, tee okameethatzi ikowaperoteri koriki. ⁴Kameetha riyotaapiintero iina, kameetha riyotaapiinteyerini reentsitepaeni raapatziyanteyeririni irirapaeni, eerokya ipiyathateeyantaririni, kameetha ijeekanteeyarini. ⁵Eerorika imatziro raapatziyakayaari reentsitepaeni, eejatzi iina: ¿tsika ikantyaaka riyotaantyaari maawaeni riraga aapatziyeyaririni Tajorentsi? ⁶Tee okameethatzi reewatakaante owakira aapatziyariri Jesoshi: aririka ikantakaaperotakya. Ikimitarikari iwinkatharite kamaari, ikantakaaperotaka paerani, rootaki roepiyantaariri jaawiki Tajorentsi. ⁷Kameetha riyoteeyerini riraga kaari aapatziyeyaririni, ikanteeyeni: “Ikameethatzi riraga jewatakagaeyiririni aapatziyariri Jesoshi”. Rootaki eero imatantari ikantzimateeyerini, eejatzi eero imatantari kamaari rantakayeri kaari kameethatatsi.

Ikenkithatakotziri amitakotziriri iyemijantzinkarite

⁸Riraga amitakotapiintziriri iyemijantzinkarite: kameetha roshiyari riraga jewawentziriri iyemijantzinkarite, ikameethashiryaaanaki. Tee okameethatzi ramatawitante. Eejatzi tee okameethatzi rirero osheki pyaarentsi. Eejatzi tee okameethatzi

ikenkithashireeri koriki raapithatashitakari paashini atziri. ⁹Kameetha ikyaaryoowentero ikemijantaperotero maawaeni riyotaayitziririni Tajorentsi, eejatzi okameethatzi riyote tekatsi rantani. ¹⁰Pityaawo paminaperoteri, piyotaperoteri ikameethataperotzirika. Aririka piyoteeyakini ikameethataperotzi, ari pikanteri ramitakoeyerini maawaeni aapatziyariri Jesoshi. ¹¹Eejatzi okimityaari iina, okameethashiretanaki: okenkithashiryaa kameetha, tee okameethatzi okantimatante, tee okameethatzi oshinkitya, tee okameethatzi amatawitante. ¹²Riraga amitakotantatsiri iyemijantzinkarite, kameetha raye iina apaani. Kameetha riyote raapatziyakaaperotyaari itomipaeni: iñaaperoteri irirapaeni iriri. Eejatzi kameetha riyote raapatziyakagaeyaari maawaeni jeekimoteeyiririni. ¹³Aririka kameetha ramitakoeyerini iyemijantzinkarite, ari iñaaproeteri, eejatzi imatero ikenkithataperoteri Jesokirishito, eero ithaayi. Tema riyotzi kameetha raapatziyari irira.

Ikenkithatakotziri aapatziyeeyaririni Jesoshi

¹⁴⁻¹⁵Nokowawitaka intsipaete nareetzitapaemimi, omaanta eerorika nomatziro. Rootaki nojankinatantzimirori iroka: nokowaki piyote tsika akanteeyakani. Riyoyagaeyakaeni Tajorentsi: tema aakateeyakini aapatziyeeyaririni. Añaatsiri. Ayoteeyironi iroka kyaaryootaperotatsiri: kameetha akyaaryoowentero owaa-gayiteroni. ¹⁶Kyaaryo, tee ayotashita tsika ikantari Tajorentsi, omaanta riyotakagaeyakaeni Jesokirishito. Irira rirota Tajorentsi, omaanta ratziritapaaki. Rowaga Ishire, rootaki iyotakagaeyerini itajorentsitaki. Riraga ronampiripaeni Tajorentsi raminakowenteeyakirini Jesokirishito. Akamantakoeyakirini aari mawaeni kipatsikipaeni, raapatziyanteeyakaririni jeekatsiripaeni. Roenokaeri Iriri eejatzi jenokinta, kameetha ijeekapaekya.

Kyaaryoowa, riyotagaetzimirokari theeyaantsi

4 Eenitatsi iroka okamantaperoeyeeni Ishire Tajorentsi. Iinja, rootzimateentsi ipokanteeyari Jesokirishito, ijeeki ookaeyerorini iroka kyaaryooperotatsiri aapatziyeeyaririni. Raapatziyari amatawiteeyeririni, riraga owaagayitziririni riyotaayitziririni kamaaripaeni. ²Ramatawitante riraga atziri, omaanta ikimitakaantyaami aapatziyariri Jesoshi. Tekatsi ikantya riyote tee okameethatzi iroka ikantayitzirini. ³Ithañaapiintyaari shirampari raye iina, eejatzi ithañaakyaawo tsinani aye oemi. Eejatzi ithañaapithatakaero owaeyarini owanawontsi riwetsikakaero Tajorentsi. Aapatziyeeyarini irira, ayoteeyini kyaaryootaki riyotagaeyakaerini rirori. Aritaki ikowaki apaasonkitakoteri oyaari, roojatzi owantyaari. ⁴Okameethateeyakini maawaeni riwetsikakiri Tajorentsi. Aririka apaasonkiteri, kameetha owaeyarini, eero apinkiri. ⁵Rowameethatantakaeniriri Tajorentsi owaeyarini. Aririka apaasonkiteri, eejatzi akenkithashireero iñaani, okameethatzi owapiinteeyarini maawaeni.

Pikyaaryoowenteniri Tajorentsi maawaeni ikantayitzimirini

⁶Aririka powaagaeyenirini ayemijantzinkarite iroka nokantzimiri, okameethatzi. Tema paapatziyapiintakawo, iyotaaperotakimi. Aririka piyotagaeyerini paashinipaeni nokamantzimiri, ari ikantemi Jesokirishito: “Kameetha iroka pantakinari”. ⁷Eero paapatziyawo iroka ikenkithatashitari theyachari: tee okameethatzi

pikenkithashiryaapiintero. Omaantakya pikyaaryoowentero paapatziyaperotyari Tajorentsi. ⁸Okameethatawita pikinawaete eejatzi pithamaete, oshintsitaperotanteeyarini piwatha; omaanta okameethataperotziroña pikyaaryoowenterini Tajorentsi oetarikapaeni panteniriri. Eero patsipetawo roori: kameetha pi-jeeki iroñaaka, eejatzi kameetha pijeke iinja janta jenokinta. ⁹Kyaaryooperotaki iroka nokamantakimiri. Okameethataki raapatziyeeyawoni maawaeni atziri. ¹⁰Apomeentsitawentakari atziri, akemaatsitawentakari raapatziyeeyantyaaririni. Añaasiri Tajorentsi, ayoteeyini eero ramatawitee: rirotaki owawijaakoeyiririni maawaeni atziri. Kyaaryo, rowawijaakotaperoeयरirini maawaeni aapatziyeeyaririni Jesokirishito.

¹¹Pikaminaagaeyerini atziri ranteeyeroni iroka nokantzimiri, piyotaaperoeyerini.

¹²Eeroka ewankaritatsiri, omaanta eero pishinetayitzirini itheenkawentemiro pewankaritziri. Inta oetarikapaeni pantayitakiniririni Tajorentsi, kameetha panteeyeroni, ikimitantemiri piyemijantzinkarite: piñaawaete kameetha, pijeke kameetha, pinintaperoeयरini paashinipaeni, paapatziyari Tajorentsi kameetha, powameethatero maawaeni pikenkithashiryaayitarini. ¹³Iinja noñagaatemi. Iroñaaka piñaanatapiinterini ayemijantzinkarite Iwaperite Tajorentsi, pikenkithatapiintero iñaani Tajorentsi, piyotaapiinterini. Pikanteetatyeeyaani, roojatzi nareetantapaemi. ¹⁴Paerani ikamantakotantakimiri, eejatzi ikanantariri jewatakaantatsiri Tajorentsi ramitakotemi, eejatzi roerikayinatakimini, rootaki omatakaantakimiri Ishire Tajorentsi. Iroñaaka eero piperawentawo iroka omatakaakimiri. ¹⁵Pantapiintero iroka imatakaakimiri, riyotaperoeयanteeyarini maawaeni atziri pantaperotakiro. ¹⁶Pikenkithashiryaaperotero oetarika pantayiterini, eejatzi oetarika piyotaayiterini: pikyaaryoowenteeyeroni. Aririka panteeyeroni iroka, ari powawijaakotakaanteeyeroni maawaeni kemaeyemirini, eejatzi pawijakotee eerori.

Tsika pikanteriri paashinipaeni pisheninka

5 Eero pikijathatziri antyashipari; inta kameetha pikenkithawaetakayeri, pikimitakaantyaari rirotaki piri eerori, kameetha pikaminthayeri. Eejatzi ewankaripaeni, pikimitakaantyaari pirentzi. ²Rowaga antyashipawo, pikimitakaantero piniro. Eejatzi ewankawopaeni, pikimitakaantero pitsiro: eero pikenkithashiryaakotawo piñaawenashiryaawo ewankawopaeni. ³Aririka ojeekashiteeya kamatsiri oemi, teerika ijeeki paashini neshironkateeroni, pineshironkaterokya eeroka. ⁴Omaanta ijeekirika otomi, ishinto, rirorika ojari, kameetha ineshironkatero rirori. Rootaki ikoyiri Tajorentsi kameetha ayoteeyeni akaminthayeri asheninkapero aari. Kameetha apaeyerini ashiteeyerini koetyeemoeyakaririni. Tema paerani ipaeyakaeni maawaeni koetyeemoeyakaerini aari. ⁵Aririka ojeekashitaperotaa kamatsiri oemi, tee ijeeki paashini neshironkateroni, ari okameethatzi apaniroeni okenkithashiryaaperotziri Tajorentsi rirori. Okantani: tsiteniriki, kitejiriki, amanapiintziri Tajorentsi, okantapiintziri oetarika okowayitzirini. ⁶Omaanta eeniro paashini, inashita roori: okowaki okimoshiryaashitya. Añaawitaka, omaanta eero oñaagaeri Tajorentsi, rootaki iyaatantyaari paamariki kaari tsiwakanitatsini. ⁷Pikaminaagaeyerini maawaeni aapatziyariri Jesoshi ranteeyeroni iroka nokantzimiri, okantyaata eero ojeekanta rantani.

⁸ Okameethatzi aneshironkaeyerini paashinipaeni asheninka, eejatzi asheninkapero aari aneshironkataperoteri. Eerorika aneshironkatziri, eero akantzi: “Naapatziyakari Tajorentsi naari”. Teewee. Tee ikameethatzi theenkantatsiri, omaanta riyowita ineshironkatziri isheninkapero. Eejatzi aaka teerika aneshironkatziri asheninkapero aari, osheki tee akameethaperotzi, anaakoperoeyakirini aaka riraga theenkawitachari. ⁹ Aririka omonkaatakiro kamatsiri oemi 60 ojarentsiti, ari pikantero etakoeyarini maawaeni ayemijantzinkarite. Okameethatzi eejatzi aawitani apaani oemini, tee aminapithatzi paashini shirampari. ¹⁰ Okameethatzi piñaakoteeyakirini antayitakirini kameethatayitatsirini: etakoeyakirini otomipaeni, oneshironkaeyakirini areeteeyacharini, amitakoeyakirini maawaeni aapatziyeyaririni Tajorentsi, okaminthagaeyakirini ashironkaenkari, okyaaryoowentakiro antayitakirini kameethatayitatsirini. Aririka piñaakoteeyakirini antayitakirini iroka kameethatayitatsirini, ari okameethatzi pikantero etakoeyarini aapatziyeyaririni Jesoshi ashironkagaeyacharini. ¹¹ Omaanta eero pikantziro rowaga kamatsiri oemi kaari antyashipawotatsi. Okoyirikari shirampari antashityaari. Okoyikari agae eejatzi, ookaerokari aapatziyari Jesokirishito. ¹² Eewawitaka okantawitakari: “Nokemijantaperotemi”, omaanta roojatzi amatawitakiri. Rootaki rowashironkaantyaawori. ¹³ Eejatzi operatakari, okinakinayitzinikari pankotsikipaeni, okenkithawaetashitakari, wero, wero, otheeyantyaari. Okimitari tsirotzi. Okantakotashitarikari paashinipaeni, oñaawaetantawokari kaari kameethatatsi.

¹⁴ Rootaki nokowantakari agae eejatzi kamatsiri oemi tekiraatarika antyashipawote. Kameetha ijeeki eentsitepaeni. Kameetha onkotsiteniri oemi royaari, eejatzi eentsite. Kameetha ontyeero iithaari rashi rirori, okiweniri iithaaripaeni, maawaeni. Aririka kameetha ojeeke, tekatsikya ikantya atziri ikantzimaeyeroni. ¹⁵ Eejatzi rantayitakirini Jatanaashi apaanipaeni: rookakagaero aapatziyawitakarira Jesokirishito. ¹⁶ Ojeekirika osheninkapero kamatsiri oemi, kameetha iyotashitya okaminthayero roori. Tee okameethatzi okanteri aapatziyariri Jesoshi: “Pikaminthagaeyeronikya eeroka”. Eenitatsi paashini kamatsiri oemi, jeekatsiri apaniroeni: tekatsi osheninkapero kaminthayeroni. Irowakya roori, kameetha ikaminthagaeyeroni riraga aapatziyeyaririni Jesoshi.

Tsika akanteeyerini riraga jewatakagaeyerini

¹⁷ Kameetharika reewatakaantzi riraga jewatakagaeyiririni aapatziyariri Jesoshi, okameethatzi iñaaperoteri ikameethatzi, eejatzi ipinataperoteri. Kameetha ikemijantaperoteri eejatzi. Aririka ipomeentsiwentakawo riroripaeni ikenkithatzi eejatzi riyotaantzi, okameethatzi riraga aapatziyariri Jesoshi iñaaperoeyerini, eejatzi ipinataperoteri. ¹⁸ Aritaki okantzi Iwaperite Tajorentsi: “Eero oojopatziri riraga waaka aatzikakitzirori teriiko, pishineteri roya. Tema raatzikakitzimiro paantyaawori okithoki”. Eejatzi okantzi: “Okameethatzi ipinateeteri riraga antawaetatsiri”.

¹⁹ Eero pikemijantashitari apaani kankotashityaarini jewatakagaeyimirini, aapatziyawokari theeyaantsi. Omaanta ikaatakirika ñaaperoterini 2, eerorika 3, ari paapatziyaawo iroka ikamantemiri. ²⁰ Kyaaryoorika ojeeki rantaperotakiri, ari pikantzimoteri janta ipiyotapiinteeyaninta aapatziyeyaririni Jesoshi: “Eero papiiteero eejatzi iroka pantakiri”. Kameetha riyoteeyeroni maawaeni aapatziyariri Jesoshi iroka pikanteriri, ikenkithashireeyantyaarini, riyoteeyantyaarini

eero ranantawo rirori kaari kameethatatsi. ²¹ Ayoteeyakini ikaateeyakaeni Atajorentsise, eejatzi Jesokirishito. Eejatzi ikaateeyakaeni ronampirepaeni rirori. Rootaki nokantzimotantzimiri eekiroya piyaatayee pikanteri maawaeni antzirori kaari kameethatatsi: “Tee okameethatzi”. Eero pipinkathatashitari jewawentzimiri eerori. Omaanta okameethatzi piyoteeri ikoyiri Tajorentsi kimitaka piyoteeri maawaeni atziri.

²² Eero pishintsiwenziri intsipaete apaani shirampari reewawenteri aapatziyariri Jesoshi, eero patsipetashitawo poyiniri pako iitoki. Peewate piyotaperoteri. Eerorika piyotaperotziri aririka paata rantakiro kaari kameethatatsi: eejatzi eerori eeniro pantani. Kyaaryoowa pantzirokarira kaari kameethatatsi.

²³ Eero apatziro piroro ifaa, omaanta piroro eejatzi awishoowaantsi oowa eechonkiini. (Iroka awishoowaantsi rootaki inashitachari pyaarentsi.) Eechonkiini okaate apaani tajo, kaari osheki. Owameethateemiroota pisheetomawoki pikatizira. Aapiintakimi pimakoni, omaanta oshintsiwathatakaaneemi aririka pirapiintero eechonkiini awishoowaantsi oowa, ari etsiyatakoteemi. ²⁴ Okoñaataki kaari kameethatatsi rantayitziirini apaanipaeni atziri; riyoteeyakini ikantakoteri Tajorentsi: “Eeniro rantani”. Eenitatsi paashini manawitakawori rantayitziirini, omaanta iinja okoñaate eejatzi maawaeni rantayitziirini rirori. ²⁵ Eejatzi, aririka antayitakironi kameethatayitziirini, okoñaataki apaanipaeni, ifaaakoteeyakaeroni atziri. Omaanta tekira okoñaate maawaeni kameethatatsiri anteeyakirini: iinja okoñaaperotaki maawaeni. Aritaki okantyaapa.

Eenitatsi iroka ikanteeyirini pimantaari

6 Maawaeni riraga omperateetari pikemijantaperoteri kameetha riraga omperatziimiri, eejatzi piñaaperotaperoteri rirori kameetha. Okantyaatakya tekatsi ikanteeteri ikantzimateri Tajorentsi, eejatzi tekatsi ikantawenteetero: “Tee okameethatzi iroka riyoteeriri aapatziyariri Jesoshi”. ² Aririka raapatziyariri Jesoshi riraga omperatziimiri, tee okameethatzi pikante eeroka: “Iroñaaka eerokataki noyemijantzinkarite, amonkaatawakaaka. Eero iroñaaka noñaaperotzimi”. Omaanta okameethaperotzi pantawaetaperoteniri: tema rirotaki piyemijantzinkarite pantawaetziirini, rirotaki inintaperotanewo riraga Tajorentsi. Rootaki, Temoteeyo, piyotagaeyeririni maawaeni aapatziyariri pikanteeyerini maawaeni ranteyeroni.

Ikenkithatakotziri iyotaantziirori theeyaantsi

³ Eenitatsi paashini atziri kinakaashitakawori riyotaantzi, tee omonkaatawo iroka niyoteeriri. Tee raapatziyawo rowaga kyaaryooperotatsiri riyotaawitariri Awinkatharite Jesokirishito. Eejatzi tee raapatziyawo iroka iyotagaeyakaerini ajeekantyaari kameetha, eero anantaneentaawo kaari kameethatatsi. ⁴ Osheki ikantakaaperota, omaanta tee añiirori riyotantari. Tee riyoperotziro. Rojampitakowentashitakawo oetarikapaeni. Ifaaawaetashiwaetaka, wero, wero. Rootaki ikijashiryantakariri paashinipaeni, ikijathatawakaaka, ikantzimatawakaaka, raa maakotawakaaka rantakiro kaari kameethatatsi. ⁵ Ikijawakagaeyakani riraga kinkithashiriirori kaari kameethatatsi, tee ikenkithashiriirori kyaaryootatsiri. Ikemijantashijeempiyaaka, ikenkithashiryawitaka ari rayemi oetarikapaeni.

⁶ Omaanta aririka akemijantaperoteri Tajorentsi, eejatzi aweshiryaawentyaari, ari ajeekaperoeyanakini kameetha. ⁷ Akoñaatantapaakari paerani, tekatsi akoñaatakaapaaki. Eejatzi okimiteeya, aririka akamae, tekatsi aanee eejatzi. ⁸ Omaanta aweshiryaawentyaaririka Tajorentsi eejatzi eenitatsirika owaeyarini eejatzi akithaateeyarini aritapaaki, eero eekiro akowanakitye paashini. ⁹ Omaantakya riraga kowatsiri rashaagantya rantashitayitakawoni oetarikapaeni roshekyaaantyaawori rowaagawo. Omapokashitapaakari rantakiro oetarikapaeni. Tee ikenkithashireeya kameetha, ikowashitakawo kaari kameethatayitatsirini, roojatzi ikamakirika, riyaaate paamariki kaari tsiwakanitatsini. ¹⁰ Aririka akowaperotaki ashitayityaawoni oetarikapaeni, aritaki antakiro kaari kameethatatsi. Osheki aapatziyawitacharini rookaero raapatziyari. ¿Oetaka rookantawori? Tema ikowaki rashitayityaawoni oetarikapaeni, omaanta roojatzi osheki rowashireperotanakyaaroña.

Pikyaaryoowenteniri Tajorentsi pantawaeteniri

¹¹ Omaanta eeroka, pikyaaryowentziniri Tajorentsi oetarika ikantzimiri. Kyaaryoowa, piñaawenatawokari eerori oetarikapaeni. Pikowaperote pikameethataperotanaki eeroka. Pikowaperote pameentaperotyaaari Tajorentsi, omawitakya pomeentsitzimotayitemirini eekiro piyaataye pikyaaryowenteniri maawaeni ikowakaakimiri panteniriri; pinintaperoyeriniroña paashinipaeni, eekiro piyaatayee panteniri oetarikapaeni, eejatzi eentsikiroeni pantero oetarikapaeni, eero pithaakyaawentziro. ¹² Aririka opomeentsitzimotawitemi paapatziyaperotyaaari Tajorentsi iroñaaka, omaanta okameethataperotzi pantakiro. Pikyaaryoowenteniri ikowakagaeyimirini. Eero pipeyakotziro iroka: pikanteetateyeeyaani pañee jenokinta. Riyoyaakimi Tajorentsi rowañaanteemiri janta. Tema rootaki pikantakiri eerori, ikaateeyakini osheki kemaeyawakimirini. Kyaaryootaki pikantakiriri. ¹³ Tema riro Tajorentsi owañaagaeyerini jenokinta, maawaeni. Eejatzi paerani Jesokirishito, tee ithaawakari Poonshiyo Peraato, rirotaki owamaakaantakiriri. Ikantziri: “Kyaaryo, naaka jewawenantatsiri”. Iroñaaka ikaateeyakaeni Tajorentsi eejatzi Jesokirishito, raminakowenteeyakaeni. ¹⁴ Rootaki nokanantemirori iroka: pithotyakiro maawaeni nokaminaakimiri, eero pikompitawo. Pikantateyeeyaani, pantaperotero roojatzi ipokanteeyari Awinkatharite Jesokirishito. ¹⁵ Riyotzi Pawa Tajorentsi tsika okaate ipokanteeyari, rirotaki kantatsini. Irira apintzi ikanta, tajorentsiperotatsiri, reewatawenteeyirini maawaeni jewatawentawitariri atziri, reewatakagaeyirini maawaeni jewatakagaeyawitaririni atziripaeni. Thame añaaperoteri. ¹⁶ Apaniroeni irira eero ithonka, eero ikami. Janta ijeekinta ojeeki kitejiriroña, tekatsi akantya aatashiteri onsirokyaaari. Tekatsi ñeerini Tajorentsi. Tekatsi akantya añaagaeyerini. Okameethatzi apinkathataperoeyanakirini maawaeni. Ikantatyaaeni reewatawenantzi irira, ashi royiro. Aritaki ikanta.

Eejatzi iroka ikantziriri ashaagantzinkari

¹⁷ Pikanteri ashaagantzinkari eero ikantakaaperota. Eejatzi pikanteri eero riweshiryaawentawo rashitayitarini, tema ari opeyeeya iinja. Inta riweshiryaawentyaari Tajorentsi. Ipapiinteeyakaeni maawaeni koetyeemoteeyakaerini akimoshireeyantarini. ¹⁸ Riraga ashaagantzinkari eenitatsi osheki rowaagawo. Pikamanteri iroñaaka ineshironkaeyerini ikaateeyini ijeekaeyini,

osheki ineshironkateri. Tee okameethatzi ishampitsite. Omaanta kameetha ikaminthaante. ¹⁹Aririka imatayitakironi iroka, kameetha. Ipinateri Tajorentsi iinja janta jenokinta, janta ikanteetatyeeyaani rañaaperotapae kameetha.

Riweyaantakawo rojankinari

²⁰Iroñaaka, Temoteeyo, eeniro ikantakimiri Tajorentsi panteniriri. Ari pimonkaateniri, eero pamatawitziri. Eero paapatziyashitawo oetarikapaeni ikantashitari, wero, wero, wero. Ikenkithashiryaashitawo iyotaantsi; omaanta kaari iroka. ²¹Eenitatsi iyotaantayitawitaworini oetarikapaeni, iitakaawita riyotzi, omaanta tee riyotzi. Rootaki kaari raapatziyantaperotari Jesoshi iroñaaka.

Ari, nokowaki ineshironkateeyemini Tajorentsi.

Naaka jankinatzimirori iroka:

Paaworo

RAPIITEENIRI PAAWORO ROJANKINATEENIRI TEMOTEEYO

1¹⁻²Nokoyi niwethatemi, Temoteeyo, tsikarika pikanta pijeeki. Naaka Paaworo jankinateemirori iroka. Rotyaantakina Jesokirishito nokamanteeyerini maawaeni atziri aririka raapatziyeeyarini rirori, ari rowañaagaeyeerini jaka kipatsikika eejatzi janta jenokinta. Rootaki ikowakaakinari Tajorentsi. Notyomi, non-intaperotzimi. Nokowaki ineshironkatemi Pawa Tajorentsi, eejatzi Awinkatharite Jesokirishito. Eejatzi nokowaki ikaminthaaperotemi, ijeekakayemi kameetha.

Ipaasonkitakowentziri Paaworo Temoteeyo

³Tema paerani rantawaetzinirini riraga nochariniitenipaeni. Iroñaaka eejatzi naari nantawaetziniri. Tema namanakotapiintzimiri Tajorentsi maawaeni kitejiriki, eejatzi tsiteniriki. Oetarikapaeni nanteniriri irinta, nokowaperotaki niweshiryakayaari. ⁴Paerani, nookantanakimiranki, powashiretanaka, piraaka. Osheki iroñaaka nokoetyaakimi. Nokowawita noñeemimi eejatzi, niweshiryaawentaperoteemimi. ⁵Nokenkithashireteemi, kameetharini paapatziyaperotakari Jesoshi, pikantatyaani. Pikimitakawo pijawo Roera, eejatzi piniro Eyonishe: aapatziyaperoeayarini roori. Niyotzi eeniro paapatziyari Jesoshi, rootaki nopaasonkitakowenantzimiri.

Eero pipashiwentakaawo paapatziyakayaari atziri

⁶Paapatziyakari Tajorentsi, rootaki nokanantemiri: paerani, nowantakimirori nako, eejatzi nokanantakariri rirori ramitakotemi, eenitatsi imatakaakimiri. Iroñaaka pantaperotero maawaeni imatakaakimiri. ⁷Irinta Pawa Tajorentsi ipakaero Ishire. Roori tee okowakagae athaaye. Tee ari opoñeeya thaawaantsi Ishireki Tajorentsi, inta omatakaakaero oetarikapaeni ikowakaakaeri. Eejatzi omatakaakae anintaperoeeyerini Tajorentsi eejatzi maawaeni atziri; eejatzi omatakaakae aamakowentya apaniroeni. ⁸Rootaki kaari pipashiwentakaantyaawo pikenkithatakoteri Awinkatharite. Eejatzi, eero pipashiwentakaana; no-jeekakika omonkyaagementotsiki: nokenkithatakotakirira rirori, rootaki romonkyaaganteetakinari iroñaaka. Osheki nokemaatsitawentakari Jesokirishito, kameetha pikimitena eerori. Aritaki imatakayemi Tajorentsi maawaeni ikowakaakimiri. ⁹Paerani, tekirani riwetsikironi iroka kipatsika, riyotzitakaeni aapatziyari Jesokirishito. Riyoyagaeyitakaeni kameetha ajeekaeyantyaarini. Tee akameethatawitani paerani, omaanta eenitatsi ikowakaakaeri. Ineshironkatashiteyakaeni, rowawijaakoeyakaeni. ¹⁰Ipokapaaki kipatsikika rirori, riraga owawijaakoeyakaerini. Iroñaaka ayotaperoeyakironi maawaeni rantakaeniri Tajorentsi. Eero iroñaaka athaayi akame. Iñaani iyotakaakaero aririka akame, eero aatzi paamariki kaari tsiwakanitatsini. Kameetha iroka ikamanteeyerini: rowañaaperoeayakaeni, akanteetatyeeyaani ajeekimoeyerini inampiki.

¹¹Rotyaantakina rirori nokamanteeyerini atziri iroka kameethatatsiri, eejatzi niyotagaeyerini. ¹²Rootaki nokemaatsitantakawori maawaeni jaka omonkyaagementotsikika. Omaanta tee nopashiwenta. Niyotaperotziri riraga naapatziyari: niyotaki eero ramatawitana, rootaki nokanantakariri: “Pikempoyeena”. Niyotaperotzi ikempoyeena roojatzi ipokanteeyari. ¹³Kyaaryooperotaki maawaeni niy-

otaakimirini, tee namatawitzimi. Pimonkaatero maawaeni nokantakimiri. Paapatziyari Jesokirishito, pinintashireperoteri. Pikaaryoowentero pikenkithatakotero iñaani. ¹⁴ Okithaatakaakimi Ishire Tajorentsi. Omatakaakimiri pikempoyero iñaani kameetha eejatzi pikenkithatero.

Tsika ikanteeyiriririka Paaworo

¹⁵ Piyotzi rookaeyakinani aashiyajati: Jijeero, Eromoojeneshi, maawaeni. ¹⁶ Nokowaki ineshironkateri Awinkatharite Oneshijoro, eejatzi isheninka rirori. Retakotapiintakina rirori, tee ipashiwenta rareetaatana jaka omonkyaagementotsikika. ¹⁷ Inta raretantakari jaka Oroomaki, ikowakowayitakinani, roojatzi iñaan-tapaakinari jaka. ¹⁸ Piyoperotzi eejatzi osheki ramitakotakina janta Ejeesoki. Iinja, ipokaerika Awinkatharite, aritaki ineshironkatapaeri.

Ikantziri: “Pikanteetatyeyyaani pantawaeteniri Tajorentsi”

2 Iroñaaka, notyomi, tema ineshironkatakimi Jesokirishito, rootaki nokamantzimiri pitontashirete maawaeni pantayitenirini. ² Eenitatsi pikemakinari, tema pikaateeyakirini osheki paashini kemaeyakinari. Ari piyoyeeri apaanipaeni atziri ikyaaryoowenteniri riyoteeri paashinipaeni atziri, rowaagaeniri eejatzi paashinipaeni iroka niyotaakimiri. Rowaagaeniri eejatzi paashinipaeni iroka niyotaakimiri. ³ Riraga joraaropaeni kameethari ikemaatsitawentapiintari iwinkatharite. Pikimityaari eerori, eero pithaayi pikemaatsitawentyaari Awinkatharite Jesokirishito. ⁴ Eejatzi tee riyomparitapiinta joraaro, tee ipankiwaetzi, inta apatziro ikyaaryoowentziniri iyapitaanote ikowantakarari. ⁵ Eejatzi riraga perootatatsiri peroota ikemijantaperotziri riraga showirinkakotantatsiri. Eerorika ikemijantaperotziri, eero ipashiteetari irika ipapiintziriri anaakotantatsiri. ⁶ Eejatzi riraga pankiwaetatsiri, aririka ithamaetakotaperotero iwankiri, ari rowiitero osheki okithoki iinja. Tee ratsipetashitawo ithamaetakotziro. ⁷ Pikenkithashiryaaperotero iroka noshiyakaawentzimiri, ari riyotakaaperotemiro Awinkatharite.

Pikenkithashireeri Jesokirishito

⁸ Pikenkithashireeri eejatzi Jesokirishito, riraga icharineeteni iinja Iraviiri; rowamaetawitakari, omaanta ipiriintanaa eejatzi. Rootaki iroka nokamantapiinteyiririni atziri, rowawijaakoeyanteeyaaririni. ⁹ Nokantani nokenkithatakagaeyirini atziripaeni iroka, rootaki noñaashitantakawori iroñaaka. Roojotanteetak-inawo kareenatha, ikimitakaanteetakina naaka owamaantaniri. Omaanta tekatsi ikanteetero roojotero iñaani Tajorentsi: tema owaaganaka roori. ¹⁰ ¿Litaka noke-maatsiwentakari maawaeni iroka? Riro nokemaatsiwentari maawaeni atziri riyoy-aakiri Tajorentsi, ikanteetatyeyyaani ijeekantyaari kameetha janta jenokinta. Riro-taki Jesokirishito owawijaakoterini. ¹¹ Kyaaryootaki iroka ikantziteetari: “Eerorika akimitaga paerani aritaki akimitakotawitakari atsipatakari Rotyaan-tanewo Tajorentsi, janta koroshiki akamaeyakini. Rootaki atsipatantapaeyaariri janta jenokinta, ajeekimotapaeri. ¹² Aritaki iroñaaka apomeentsiwentakanari antayitakinirini oetarikapaeni, rootaki eejatzi akaateeyerini eewawenanteeyini. Aririka akanteri atziri: ‘Tee niyotziri Jesokirishito’, eejatzi ikantakotee paata rirori: ‘Pawa, tee niyotziri tsikarika itzimi irira’. ¹³ Aririka akenkithashireeya amatawiteri, akantashityaarika: ‘Naapatziyari’, omaanta roojatzirika akimita

paerani, eero amatawitziri Jesokirishito eejatzi eero ramatawitee rirori. Imonkaataperotero maawaeni ikantziri”.

Rootaki iinja rotyaanantyaariri kaari aapatziyarini janta paamariki kaari tsiwakanitatsini.

¹⁴Tema ikaateeyakaeni Awinkatharite. Pikantapiinteri riraga aapatziyariri Jesoshi janta eero ipiyapiyawaantetari oetarikapaeni riyotaayitawitaririni. Ratsipetashitakawo ipiyawaantetakari iroka, ikompitakaarikari riraga kemaeyeririni. ¹⁵Pantaperotayitenirini Tajorentsi, ikanantemiri: “Kameetha maawaeni pantakinari”, roojatzi eero añiuro pipashiwenantyaari. Piyotaperotziro iñaani Tajorentsi, iroñaaka piyotaantero kameetha; tema kameethari iyotaantzi roori. ¹⁶Eero paapatziyawo okaatzi ikantashityaari kaari aapatziyaariri Tajorentsi ikinakaashitanakawo, tema kaari rooperotatsini eejatzi kaari amitakoteeni, eero piñaawaetziro: pookakaaperotzirikari atziri aapatziyaririmi Tajorentsi. ¹⁷Iroka kantashitaantsi oshiyakawo pathaawontsi. Aririka aakae, othonkanakae maawaeni awathakipaeni, apathaayitanakini. Ratsipetakawo ikantawakaantawo riraga Imeneeyo eejatzi Jireeto. ¹⁸Ikompiteeyakawoni kyaaryootayitatsirini. Ikantatzi: “Monkaataka. Ipiriinteyawitaani paashinipaeni, omaanta eero apiriinteyaaeni aaka”. Rootaki ipakaagaanantanakawori raapatziyari Jesoshi kemaeyakiririni. Omaanta ipiriinteero awatha Jesoshi aririka ipiye. ¹⁹Piyotero iroka okantziri iñaani Tajorentsi: “Riyotaperotziri Tajorentsi maawaeni aapatziyeeyaririni”. Eejatzi okantzi “Eenitatsirika aapatziyaariri Jesoshi tema rookero kaari kameethatatsi rantayitzirini”. Aritaki okantakiri. Iñaani Tajorentsi oshiyakawo antawo mapi: tee opaashinitapiintee.

²⁰Janta ipankoki ashaagantzinkari eenitatsi osheki iwiratote. Eenitatsi pinaperotachari, riwetsikaetziro ooro eejatzi piraata. Eenitatsi kaari pinatacha, riwetsikaetziro inchato eejatzi tsirepathari. Rowaga pinatachari, riweshiryaawentakawo: ikowaki raminiteri maawaeni atziri. Rowaga kaari pinatacha aririka owantakyaawo ookanteeyawo roojatzi kaagashiki. ²¹Aririka powameethateeya eero, pookakirorika kaari kameethatatsi pantapiinteyirini, ari pikimityaawo pirato pinaperotachari; riweshiryaawentemi Awinkatharite, ikowaki iñaagaemi maawaeni. Tema iroñaaka pimatakiniri oetarika ikowakaakimiri.

²²Eerowa pikenkithashiriuro kaari kameethatayitatsirini rantayitzirini ewankari-paeni. Intakya pikowaperotanaki pikameethatane, pameentaperotaneyaari, pinintaperoteri paashinipaeni, pijeeke kameetha, pitsipateeyarini paashinipaeni kameethatayitatsirini: maawaeni riraga aapatziyaperotakariri Awinkatharite ijeekaperotzi kameetha. ²³Omaanta eero pikantawakaawentakawo kaari ayotaperoyini: pikijawakaantawokari. ²⁴Aaka aapatziyari Awinkatharite rootaki kaari okameethatantya akijeeyerini paashini atziri; inta kameetha akaminthayeri paashinipaeni, kameetha ayoteeri, eero ajamaneentari, ²⁵kameetha ayoteeri riraga kaari aapatziyeeyawoni kyaaryooperotatsiri. Kameetharika ayoteeri, roojatzi apaanipaeni ikenkithashiryaanakya, rookaero kaari kameethatayitatsirini ikemijanantyaawori kyaaryootatsiri. Ramitakoteri Tajorentsi. ²⁶Ramatawitawitakari kamaari: ojeekawita ikowakaawitakariri, rootaki ranantawitakanariri rirori: omaanta ayotagaeri eentsikiroeni aritaki rowawijaakoteri Tajorentsi, aririka raapatziyeeyarini.

Tsika ikantyaaka amatawitantsiri, iinja

3 Piyotero iroka: iinja, rootentsirika omonkaatakya kitejitatsiri ipokanteeyari Jesoshi, osheki opomeentsitzimotyaaari aapatziyariri Jesoshi. ²Rirojatzi riraga atziri rirotaki nintaperotaachani apaniroeni, ikowaperoteri koriki, ikantakaaperoty, ishirontawentyaari paashinipaeni, ikantzimateri Tajorentsi, ipiyathatyaaari ashitariri, eero ipaasonkitziri neshironkaterini, eero ikenkithashiriiri Tajorentsi. ³Eero riyotziro ikaminthayeri paashinipaeni, eero riyotzi ipeyakotziniri atziri rantziri, ikantzimatante, eero ipashiwentakaawo rantayiteroni tsinanipaeni, iki-janakya, itheenkayiterini kameethatayitsirini, ⁴ramatawitayiterini isheninkaperopaeni, rantashitayityaawoni oetarikapaeni, eero ikenkithashirya, ikantakaaperotanakya, ikowanaki ikimoshirewaetantyaari, eero ikoyi riyoteri Tajorentsi. ⁵Raapatziyajeempyaashityaari Tajorentsi, omaanta tee ipinkathatziri. Eero pikimitakotari eeroi eejatzi eero pitsipateeyarini. ⁶Ikyaaankoteri paashinipaeni atziri, ramatawitapaero tsinanipaeni. Tee okenkithashireperota, rootaki imatantyaawori ramatawitapaero. Osheki antayitanakironi kaari kameethatatsi, okowaperotanaki antayiteroni. ⁷Osheki okemijantashitayitakarini paashini iyotaawitawori omaanta tee riyotaaperotziro kyaaryootatsiri ikantziri Tajorentsi. ⁸Paerani riraga Jaaneshi eejatzi Jaampreshi ipiyathatakarini Moeseeshi, tee ikowakayiri joriiyopaeni raapatziyakagaeyaarini. Eejatzi ikimitakari iroñaaka riraga amatawitantsiri: tee ikowakagaerini atziri raapatziyaperotawo kyaaryootaperotatsiri. Tee okameethatzi iroka ikenkithashiryaayitakirini, ikemijantajeempyaashitaka. ⁹Eero ikantatyaaani imatero iroka. Tema paerani riyotakoeyirini riraga piyathatakaririni Moeseeshi. Eejatzi iinja riyoteeyanakini atziri kyaaryo ramatawitantaki riraga amatawitantsiri.

Pikemijantaperotero kyaaryooperotatsiri

¹⁰Omaanta piyotakotaperotakina. Piyotakiro niyotaayitzimirini. Piyotakiro nantayitzirini. Piyotakiro nokowakiri nomatayiterini naari nantayiterini. Piyotaki eejatzi nameentaperotakari Tajorentsi, nokyaaryoowentziniri maawaeni, nonintaperotakiri, tee nojamaneentawo nopomeentsitawentakari. ¹¹Eejatzi piyotzi ikijantapiinteetakinawo naapatziyari Jesoshi. Piyotaki eejatzi nokemaatsitapiintakawo janta Antyokiiyaki, Ikoonoki, eejatzi Riishitaraki. Osheki ikijeeyakinani jeekaeyatsirini janta. Omaanta rowawijaakotapiintakina Awinkatharite. ¹²Kyaaryo, ikijeetziri maawaeni aaka aapatziyariri Jesokirishito, aririka akowaperotaki raapatziyaperotyaaari. ¹³Eekiro riyaatatyee ramatawitaperotante riraga kaari kameethatatsi, eejatzi iyotaantzirori theeyaantsi. Eejatzi riraga kamaari ramatawiteri rirori. ¹⁴Omaanta eerokakya, paapatziyanakyaawo iñaani Tajorentsi eeniro pikaatzini. Roojatzi paapatziyantariri Jesokirishito ari rowawijaakotakimi. Tema piyotaki tee namatawitzimi. ¹⁵Paerani, eeniro pikaatzini, riyotagaetakimiro iñaani Tajorentsi. Tema okameethaperotaki. Rootaki iyotaakimirori paapatziyakari Jesokirishito, pawijakotantaari. ¹⁶Rirotaki Tajorentsi jankinatakantakirori Iwaperite, maawaeni. Iyotagaeyakaerori kyaaryootaperotatsiri, teerika okameethatzi antakiri, okamantakae. Iyotagaeyakaeni tsika akantyaari akameethatanteeyari, eejatzi iyotagaeyakaeni akameethaperoeyakaeni kameetha. ¹⁷Rootaki ojeekantakari Iwaperite Tajorentsi, akameethaperotanteeyari. Tekatsi

akantya akompitantyaawori, omaanta ayotaperotero antaperoyeroni maawaeni ikowakaakaeri Tajorentsi.

Riweshiryakaakari Paaworo Temoteeyo

4 Iinja ipokae Jesokirishito ipinkatharitapaaki. Aririka ipokae, ari roñaagayitapaakaeroni rantayitzirini maawaeni añeeyatsirini eejatzi maawaeni kamaeyeentsirini. Ikamanteeyeeni tsika ikanteeyeeni. Ayoteeyini ikaateeyakaeni ironaaka, eejatzi ikaateeyakaeni Pawa Tajorentsi, rootaki ironaaka, nokamanantzimirori pantero iroka. ²Pikenkithatapiintero iñaani Tajorentsi maawaeni kitejiriki. Tsikarika ikaateri oorya, tsikarika pijeeki, eerokya pimaeritzi, omaanta pikenkithatakayeri maawaeni atziri. Teerika okameethatzi iroka rantakiri, ari pikanteri, eejatzi pikanteri eero rantziro. Pikanteeyerini kameetha ijeekayeni. Eentsikiroeni piyotaaperoyerini paashinipaeni, eerokya pikijathatziri. ³Iinja, aririka kameetha ayotagaeyawityaarini atziri iñaani Tajorentsi, omaanta eerorika ikemijanteeyironi. ⁴Eero ikoyiro iñaani Tajorentsi rowaga kyaaryooperotatsiri, omaanta ikowaperote ikemashityaawo riyotagaeteri theyyaantsi ikenkithatashitayitarini atziri. ⁵Omaanta eerokakya, paamaawentya: pikimitarikari. Aririka pipomeentsitawentyaari Awinkatharite, eero petakoshiryashita. Paapatziyakayaari paashinipaeni. Pimataperotakiniri Tajorentsi maawaeni ikowakaakimiri.

Ikenkithashireeri Paaworo

⁶Ro nokamanantzimirori iroka, rooteentsi rowamagaetena, rooteentsi niyaate naari jenokinta. ⁷Nopomeentsiwentaperotakanari Awinkatharite, nomatakiniri maawaeni ikowakaakinari, tee namatawitziri. ⁸Iinja, ipokaerika Awinkatharite, ipashitayitenawoni kameethatayitsirini. Eero ipanawo apaniroeni naari, omaanta eejatzi ipaeyerini maawaeni aamagaeyakaririni. Tema kameetha ikantakowenteeyakaeni maawaeni. Riraga antapiintzirori kaari kameethatatsi riraga kaari aapatziyari Jesoshi ari rowashironkaeri. Omaanta naaka eejatzi maawaeni paashini aapatziyaperotariri eejatzi maawaeni paashini nintashireperotziriri riraga kantziriri: “Nokoyi ipiyee intsipaete”, kyaaryo ipinateeyenani kameetha.

Paashini ikamanteeriri eejatzi

⁹Pishintsite pipoke piñeena. ¹⁰Riraga Teemashi, ikowaki riweshiryawentyaawo jeekayitatsirini kipatsikika. Rookanakina, riyataanaki Tejawoonikaki. Riraga Keresheente, riyataanaki Karaashiyaki, riraga Teeto riyataanaki Taramaashiyaki. ¹¹Apaniroeni Rookashi itsipatakina. Aririka pipoke, pamakinari Marikoshi, osheki nokowaki ramitakotena. ¹²Eejatzi riyataanaki riraga Teekiko. Notyaantakiri rirori Ejeesoki. ¹³Eejatzi pamakinawo noethaari nowanakirowa Toroowareki, ojeeki janta ipankoki Kaaripo. Eejatzi pamakinawo maawaeni Iwaperite Tajorentsi, eejatzi nowaperitepaeni. ¹⁴Rowashironkaaperotakina Arejaantero, riraga wetsikapintzirori asheero. Tema itheeyakotana eejatzi okaatzi niyotaakiri atziri. Iinja rowashironkaeri Awinkatharite. ¹⁵Paamayarira eerori, rowashironkaemikari. Osheki ikijawentakinawo nokanteeyakiririni.

¹⁶Ritantakari reewawenantzi rojampitakowentana, tee ijeeki kantakowentenani, ishiyapithateeyanakinani. Tee nokoyi rowashironkaeri Awinkatharite. ¹⁷Omaan-

takya irira, kijokiro rowana. Itajonkawentakina, nomatantawori nokenkithatakagaeyirini paashinijatzitatsiri atziri, maawaeni. Tema Jatanaashi rantakaakiri rowashironkaetenamira, omaanta rowawijaakotakina Awinkatharite. ¹⁸ Aririka rowashironkaetakina eejatzi, niyotaki ari rowawijaakoteena eejatzi; ijeekakayena jenokinta, janta reewawenantaperotzinta rirori. Thame añaaperotaperoeyerini, ari-taki akanteetatyeeyaani.

¹⁹ Niwethatawo Pirishiira, eejatzi rirori Akiirishi. Eejatzi niwethatari maawaeni isheninka Oneshijoro. ²⁰ Eeniro Eraashito, ijeeki janta Koriintoki. Nawijantakawori Mireetoki, noñaaneeri Toroojimo: imansiyataki. ²¹ Pishintsite pipoke, tekiraata okyaawontsitanaki. Riwehateeyemini Eyowooro, Poreente, Riino, Kiraaworya, eejatzi maawaeni ayemijantzinkarite.

²² Nokowaki ikaminthayemi Awinkatharite, ineshironkataperotemi.

Naaka jankinatzimirori iroka:

Paaworo

RIRAGA PAAWORO ROJANKINATZINIRI TEETO

1 Nokoyi niwethatemi eeroka Teeto tsikarika pikanta piyeeki. Naaka Paaworo nojankinatziro iroka. Riyoyakina Tajorentsi nanteniri oetarika ikowakaakinari. Rootaki rotyaanantakinari Jesokirishito niyotakaaperoteri maawaeni atziri kyaaryooperotatsiri, ikyaryoowenantyaa wori rameentaperotyaa ri Jesoshi eejatzi rantero oetarika ikowakaakiriri Tajorentsi. ²Paerani, tekirani riwetsikironi kipatsi, ikantzitakani Tajorentsi: “Nañaakaaperoteri maawaeni nokoyiri, nojeekakayeri jaka jenokinta”. Tee riyotziro ramatawitantzi, rootaki ayotantari akanteetateyeyaani añaagae janta Tajorentsikinta. ³Iroñaaka monkaataka kitejiri riyoteeyantyaaworini maawaeni atziri ikantziri Tajorentsi, riraga Owawijaakotakaeri. Rootaki rotyaanantakinari nokamanteeyerini atziripaeni. ⁴Paerani niyotakaapiintzimi paapatziyari Jesoshi, rootaki, Teeto, iroñaaka nokimitakaantakimiri notyomipero eejatzi nojankinatziro iroka. Nokowaki ineshironkatapiintemi riraga Tajorentsi, riweshiryaa kayemi, eejatzi ikimitakayemi Jesokirishito, riraga Owawijaakotakaeri.

Tsika ikantyaari jematatsiri reewawenantyaa riri aapatziyariri Jesoshi

⁵Paerani nookanakimi janta Kereetaki pithonkantyaawori oetarikapaeni okaatzira tekiraga antakagaeyerini. Eejatzi nokantakimi: “Aririka pikinakinayitakini janta maawaeni nampitsikipaeni, piyoyayiteeni aataperoteenchari aapatziyeyaririni Jesoshi raapatziyakaantaperotyaa riri iyemijantzinkarite”. ⁶Iroñaaka nokamantemi. Okameethatzi riraga aataperoteenchari iyemijantzinkarite eero reewatakaantashita, rooma teerika ijeeki kameetha. Inta okameethatzi ijeeki kameetha, eejatzi apatziro rayi apaani iina, eejatzi okameethatzi maawaeni reentsite raapatziyari Jesoshi: ijeeki kameetha, eero ipiyathatari iriri, rootaki tekatsikya ikantakotashiteetyaa ri oetarikapaeni. ⁷Naakiro, aririka ikowaki rantawaeteniri Tajorentsi amitakoeyerini iyemijantzinkarite, tema okameethatzi rameentaperotari rirori. Tee okameethatzi ipiyawaantetantya, ikijya intsipaete, ishinkitya, rantawakaapiintya paashinipaeni. Tee okameethatzi ramatawiteri paashinipaeni raapithatantyaariri iyorikite eejatzi rowaagawo. ⁸Omaantakya okameethatzi raakameethatante roemaante ipankoki areeteetyaaririka; inintaperoteri maawaeni okaatzi kameethatatsiri; ikenkithashiryaa nakya kameetha oetarika ranteri eejatzi iñaawaete; kameetha ikantya; ikameethashiryaa perote; eejatzi riyote raamawentya apaniroeni eero ranantawo kaari kameethatatsi. ⁹Kameetha ikyaryoowentero raapatziyaperotyaa wo ikantziri Tajorentsi, tema kyaaryooperotaki rootaki amatantyaawori ameentyaa wo. Rootaki rowaga ayotaakiriri aaka, imatantyaawori riyotaantaperotero paashinipaeni kyaaryootatsiri. Eejatzi imatantyaawori riyotayeri riraga theenkantatsiripaeni.

Pomaereeri kereetajatzi riraga kowawitachari owameethaterinimi aapatziyariri Jesoshi

¹⁰Eenitatsi janta oshekini theenkakirori iñaani Jesoshi. Ipiyathatakari kenkithatakaantatsiri, rirotaki ñaawaetashiwaetachari, eejatzi rirotaki amatawitantatsiri maawaeni. Tema ikanteeyani riraga kantashiteeyawitaririni aapatziyariri Jesoshi: “Pikimitakoperoeyaarini kameetha joriyo”. ¹¹Nokowaki pomaereeri

maawaeni irinta. Rooma tee okameethatzi iroka riyotaantzirika, eejatzi tee okameethatzi rantakirika; osheki rookakaajeempiyaakari aapatziyawitakariri Jesoshi. Tee ikowanee raapatziyaneeyari. Ramatawitakiri. Apatziro ikowashitakawo rayitashityaari riraga aapatziyariri Jesoshi iyorikite. ¹²Paerani eenironi apaani kamanantatsiri riraga kereetajatzi kenkithatakaakiriri isheninka, ikantakiri paashinipaeni atziri: “Riraga kereetajatzi ashi rowaeyironi ramatawitantzi, kijaperotzinkari perantzi eejatzi owaagatzinkari”. ¹³Kyaaryootaki ikantakiri. Rootaki pikaminaantaperotyaariri riraganki theenkantatsiripaeni eero ranantawo inta raapatziyaperotantyaawori kyaaryooperotatsiri. ¹⁴Tee okameethatzi raapatziyawo kenkitharentsi ikenkithashiryashitayitarini jorriyotatsiri, eejatzi tee okameethatzi raapatziyawo ikantashitari riraga theenkirori kyaaryooperotatsiri. ¹⁵Aririka akameethashirete, tema ari antakiro kameethatatsiri. Omaanta irintapaeni teerika ikameethashiretzi, riraga theenkantatsiri aritaki rantakiro kaari kameethatatsiri. Kyaaryo eero imatziro ikenkithashiryawo kameethatatsiri. ¹⁶Ikantawita iriranki: “Niyotziri Tajorentsi”, omaanta tee ijeeki kameetha. Rootaki ayotantakari itheeyashita, tee riyotziri. Tee ikameethatziwee rirori, ipiyathatanta, tee riyotzi rantero kameethatatsiri.

Ikaminagaeyakirini riraga Teeto tsika ikanteeyarini aapatziyariri Jesoshi

2 Eerokakya, kameetha piyotaantaperote kyaaryooperotatsiri. ²Piyoteeri maawaeni shirampari aatzimateencharira ikenkithashiryaaakotero okaatzi kameethatatsiri ranteri roojatzi rantero imatantyaawori paashinipaeni iñaapinkathatantyaariri, raamawentya apaniroeni, eero ishinkita, kameetha ijeeki, ikenkithashireeya kameetha, rameentaperotyaari Jesoshi, ineshironkaperoteri maawaeni atziri eejatzi eekiro riyaatatyee ikyaaryoowenteniri Tajorentsi maawaeni ikowakagaeyakirini, omawitya opomeentsitzimotyaaari. ³Eejatzi pikimitzityaawo maawaeni tsinani aatzimateencharira piyotayero kameetha ojeeki, kameetha aapatziyari Jesoshi. Tee okameethatzi okantzimatante, eejatzi tee okameethatzi omiritapiintero shinchaari, oetarikapaeni. Kameetha ojeeki iyotaantawakyaariri paashinipaeni aapatziyariri Jesoshi okaatzi kameethaperotatsiri. ⁴Anteriorika iroka omatero iyotero maawaeni ewankawo oneshironkaperoteri oemi eejatzi eentsitepaeni. ⁵Eejatzi iyotero maawaeni ewankawo tsinani aamawentya apaniroeni eejatzi okameethashireperote. Eejatzi iyotero kameetha onkotsiwaete, oshirikawaete, okiwawaete, maawaeni; oneshironkatante, okemijantaperoteri oemi. Roojatzi tekatsikya ikanteetero itheenkaetero iñaani Tajorentsi.

⁶Eejatzi piyoteeri maawaeni ewankari raamawentya apaniroeni, ijeekantyaari kameetha. ⁷Eejatzi eeroka kameetha pantaperotzityaari maawaeni iroka imatantyaawori maawaeni paashini atziri riyotero tsika ikantya ijeekantyaari kameetha. Kameetha piyotaantaperote eero, tema piyoperotzi raminakotzimi Tajorentsi. ⁸Kameetha pikenkithawaetakayeri atziri eero itheenkanteetzimi. Roojatzi ipashiwenantanakya kowawitachari ithawetakotemimi, tekatsi okantya ithawetakotemimi. ⁹Piyotaaperoteri pimantaarewo ikemijantaperoteri amanantziriri, rantaperoteniri maawaeni ikanteriri. Tee okameethatzi ipiyawaantetyaari, ¹⁰tee okameethatzi ikoshite. Inta kameetha ijeekae riyotantanakyaari riraga amanantziririra eero ramatawitaneeri. Iñaakiririka kameetha ijeekae

roojatzi ikanantanakya atziri: “Tema osheki okameethaperotaki iñaani Tajorentsi ikenkithatakoteetakiri”.

Tsika ayotantakari ineshironkatakae Tajorentsi

¹¹ Okameethatzi piyoteeri maawaeni ayemijantzinkarite ijeeki kameetha kimitawori iroka nokamantzimiri. Tema ayoteeyakini ineshironkatakae Tajorentsi, rooma rotyaantakiri Itomi jaka kipatsikika rowawijaakotee aakapaeni maawaeni atziri. ¹² Kyaaryo ineshironkatakae. Iroka iyotakae ookaero kaari kameethatatsi akowashitaka aaka antero, eejatzi ookaero maawaeni rametayarini theenkantatsiri. Ayotaki okameethataki maawaeni kitejiri aamawentya apaniroeni, akameethate, ameentaperotyari Tajorentsi. ¹³ Eejatzi iyotakae maawaeni aamagaeyarini iroñaaka Tajorentsi: riraga Awinkatharite Jesokirishito. Tema rirotaiki Owawijaakotakaeri aaka maawaeni. Ayoteeyakini eero ramatawitee, aritaki ipokae, rootaki akimoshiryantari. Ari añeeyawaerini ipinkatharitapaaki. ¹⁴ Antapiinteeyawitakawoni kaari kameethatatsi, omaanta ikamawentakae, rowawijaakoeyantakaerini rowameethatantakaeri, asheninkataperoyantaaririni. Rootaki akowaperotantakari antapiinteero kameethatatsiripaeni. ¹⁵ Pikamantaperoteeyerini maawaeni atziri iroka nokantakimirika. Rooma ikowakaakimirokya Tajorentsi. Ikowakaantakimirori pithaamentakaashireeyari maawaeni atziri raapatziyaperotantyaariri Tajorentsi. Teerika okameethatzi rantziri, kameetha pikamineeri. Eero pishinetayiri itheenkemi.

Eejatzi paashini ikanteri kameetha ikemijanantyaari aapatziyariri Jesoshi

3 Pikenkithashiryakayaari maawaeni aapatziyariri Jesoshi ipinkathateeyerini maawaeni ikaatzi jewatakaanantatsiripaeni, pinkatharipaeni, ikemijantaperoteeyerini. Ikowaperoyironi riroripaeni rantero maawaeni okaatzi kameethatatsiri. ² Pikanteeyerini eero ikantzimatzi paashinipaeni atziri, inta kameetha raakameethateri maawaeni. Eero ikijantzi inta kameetha ikaminthaante, iñaaperoteri maawaeni atziri ikameethatzi. ³ Paerani aari tee akenkithashiryawitawoni eejatzi apiyathatawitakarini Tajorentsi, aateeyenimi paamariki kaari tsiwakanitatsini. Amatawitantawitani, antapiintashitawitawoni maawaeni akowashitawitawoni. Akantani akowawita akemaatsitakaawityari paashini atziri, antapiintawitawoni kaari kameethatatsi, akowapiinteeyawitakani akimitakoeyaarini paashinipaeni; tema onawakaapiinteeyawitani. ⁴ Omaanta riyotakaakae Tajorentsi, riraga Owawijaakotakaeri. Riyotakaakae, ineshironkatakae, eejatzi inintaperotakae. ⁵ Rowawijaakotashitakae. Tee anteeyawitawoni kameethatatsiripaeni, omaanta ineshironkatashitakae. Rowawijaakotantakaeri, rowameethatakae, ipaashinitakaakae owameethashiretakae Ishire, rootaki kaari akimitanta paerani, ajeekantari kameetha iroñaaka. ⁶ Aapatziyakari Jesokirishito, riraga Owawijaakotakaeri, rootaki rotyaantaperotantakaerori Tajorentsi Ishire, tee ithañeeyaawo. ⁷ Tema ashi royiro ineshironkatantzi rootaki rowameethatantakaeri. Tema paerani kashiyakaakari atziripaeni aapatziyariri aritaki ijeekae janta jenokinta. Ayotaki eero ramatawitee. Tema aapatziyari, rootaki iñaatantakaeri Tajorentsi akameethatzi, rootaki ayotantakari akanteetateyeeanyi ajeeki kameetha janta jenokinta. ⁸ Kyaaryooperotaki iroka nokantakimiriki. Nokowaki pikanteri maawaeni ameentari Tajorentsi rantero maawaeni iroka pikamantaperoteri.

Rootaki ikenkithashiryaakotantyaawori rantapiintero kameethatatsiri. Okameethaperotaki maawaeni iroka, eero ratsipetashitawo rantero.

⁹Omaanta eero pojampitakowentziro kaari riyotaperoetzi, eejatzi eero paapatziyashitawo ikenkithatakotashitari riraga itakaantaworini. Eero piñaanatawakaanteeyawoni rojankinarini Moeseeshi, eero pikijathatawakaantawo. Patsipetashitawokari, eero amitakotzimi. ¹⁰Eenitatsirika amatawiterini aapatziyariri Jesoshi ikijawakaanteeyaarini, pikamineeri eero ramatawitantzi. Eerorika raapatziyimi, apawo papiitaperoteri. Rooma eerorika raapatziyimi, pookeri, eero pishinetziri riyoteeri riraga aapatziyariri Jesoshi. ¹¹Raapatziyawo theeyaantsi irinta. Tee okameethatzi rantziri. Rirojatzi yotakotaacha eeniro rantani.

Riweyaantakawo ikantakiriri Paaworo Teeto

¹²Notyaantemiri Areteemashi, rooma eerorika irira, notyaantemiri Teekiko. Aririka piñaawakiri, pishintsitanaki piyaatanaki Nikooporishiki, aritaki piñaawakina janta. Aritaki noshiretakawo nokyaawontsitakote paata janta. ¹³Pamitakoteri irira Sheenashi, eejatzi Apooro. Riraga Sheenashi riyotziro ikantziri pinkatharipaeni. Pipawakiri maawaeni koetyeemotziriri aririka itharyaanakya. Tee okameethatzi ikoetyaawaete. ¹⁴Kameetha riyoteeyeni maawaeni ayemijantzinkarite ineshironkatante. Okameethatzi ramitakoteri riraga ashironkaenkari. Okameethatzi rantero maawaeni kameethatatsiri. ¹⁵Riwethateeyimini maawaeni aapatziyariri Jesoshi jaka. Niwethatari maawaeni aapatziyariri Jesoshi jaga, riraga nintaperoeyanarini. Nokowaki Tajorentsi ineshironkatemi maawaeni.

Ari okaatzi

Naaka jankinatzimirori:

Paaworo

ROJANKINATZINIRIRI PAAWORO JIRIMOONI

1 Nokoyi niwethatemi eeroka Jirimooni, tsikarika pikanta pijeeki. Naaka Paaworo nojankinatzimiro. Nojeeki iroñaaka jaka omonkyaagementotsikika, omaanta nanteniri Jesokirishito oetarika ikowakaanari. Notsipatakari ayemijantzinkarite Temoteeyo nojankinatzimiro iroka. Nonintaperotakimi. Pikimitakina, antziniriri Tajorensi oetarikapaeni. ²Iroñaaka niwethatyaawo Aapiya, ayemijantzinkawote. Eejatzi niwethatari Arikiipo, nokimitakaantakiri nojoraarotzinkarite. Riroma joraaropaeni ikyaaryoowentapiintziniri iyapitaanote maawaeni ikowakaakiriri. Okimitaka, eejatzi riraga Arikiipo, imonkaatakina, nokyaaryoowentziniri Tajorensi maawaeni ikowakaakinari. Eejatzi niwethatyaari maawaeni ayemijantzinkarite piyotapiintachari pipankoki. ³Nokowaki ineshironkatapiinteeyemini Pawa Tajorensi, kameetha ijeekakagaeyemini. Eejatzi ikimitakagaeyemini Awinkatharite Jesokirishito.

Riweshiryaawentari riraga Paaworo Jirimooni

⁴⁻⁵Ikamanteetapiintakina pikantani paapatziyari Awinkatharite Jesoshi, eejatzi pinintashireeyirini maawaeni aapatziyariri rowameethatanewo Tajorensi. Rootaki namanapiinantariri Atajorensite: “Ariwee Pawa, pimatakaakiri Jirimooni, eekiro piyaataye pamitakoperoteriroña”. ⁶Eejatzi namaniri ramitakotemi eekiro piyaataye paapatziyari Jesoshi eejatzi ramitakotemi piyotero maawaeni kameethaperotatsiri ipakaeri riraga aapatziyantariri. Rootaki pimatan-tari pamitakotero maawaeni aapatziyariri inaaperotantariri Tajorensi. ⁷Iroñaaka niyotaki, nonintaperotanewo, pineshironkatziri paashinipaeni aapatziyariri Jesoshi rowameethatziri Tajorensi, eejatzi piweshiryaakaakari, rootaki noki-moshiryaawenantakimiri, eejatzi niweshiryaawenantakimiri.

Ikantakowentziri Oneeshimo

⁸Niyotzi naaka rotyaantanewo Jesokirishito; ishinetakina nomperatemiro oetarika okameethatzi panteri, ⁹omaanta anintaperotawakaaka eejatzi niyotzi pinintaperotakiri ayemijantzinkarite, rootaki kaari nokowanta nokantemi: “Ajaa, iroka pantayiterini”. Rooma nantyaashiparitaki iroñaaka, eejatzi apatziro nantziro ikowakaakinari Jesokirishito. Ñaakiro, nokenkithatakotziri Jesokirishito, rootaki romonkyaagaetantakinari omonkyaagementotsikika. Rootaki nokowantari eeroka pikemijantena. ¹⁰Eenitatsi jaka atziri niyotakaakiriri Jesoshi, nokimitakaan-takiri notyomi iroñaaka. Iwaero Oneeshimo: rirotaki irika nokantakowenter. ¹¹Paerani pitawitanakari omaanta tee ikemijantaperotzimi inta ishiyaapithatakimi. Omaanta iroñaaka kameetha ikemijantaperotemi eerori ramitakotemi, eejatzi ineshironkatena naari.

¹²Notyaanteri iroñaaka ipiyashitaneemi, irika nonintaperotakiriroña. ¹³Nokowaperowitaka kijokiro rowanakinami jaka, ramitakoperotenami omonkyaagementotsikika, okimityaami arimi pijeekemi jaka, pineshironkatenamei eerori, rooma nokenkithatziro ikantziri Tajorensi, rootaki nojeekantakari jaka iroñaaka. ¹⁴Omaanta tee niyotzi oetarika pikoyiri eerori. Tee nokoyi nokantaperotemi potyaanteri patziritte ramitakotena; eeroka kantatsini.

¹⁵ Aririka riraga Tajorentsi ishinetakiri Oneeshimo ishiyapithatawitakimi eeroka eechonkiini aritaki raapatziyari rirori roojatzi ipiyashitantemiri ikantani ijeekakaakimi. ¹⁶ Paerani pamanantanewo rinawitani. Omaanta iroñaaka kaari apatziro pamanantanewo inta irira rirotaki eejatzi piyemijantzinkarite, riraga anintashiretanewo. Osheki nonintaperotakiri naari, iroñaaka pinin-taperotawaeri eerori. Okameethatzi pineshironkateri, tema atziri, omaanta okameethaperotaki pineshironkaperoteriroña, rirotaki piyemijantzinkarite. ¹⁷ Pamine, pikenkithashiryaaka aaka atsipataminthatawakaaka antawaetziniri Awinkatharite. Ari, iroñaaka nokowaki pineshironkatawaeri riraga Oneeshimo, pikimitakaantenami pineshironkatawaenami naakami areetapaenchanimi.

¹⁸ Aririka ikoshitakimi, eejatzi aririka riereewitakimi, ari pikowakotenawo naari maawaeni. ¹⁹ Naakakya nojankinatzimiro iroka nashi nako, kaari paashini atziri. Nopinatemiri oetarikapaeni riereewitakimiri. Omaanta pikenkithashireero osheki noneshironkatakimi paerani; piyotzi eeromi nojeekimi, eero pawijakotzimi. ²⁰ Rooma, noneshironkatanewo, paapatziyari Jesoshi Awinkatharite, iroñaaka nokowaki pineshironkatena naari. Rooma pikimitakina naaka paapatziyari Jesokirishito, iroñaaka nokowaki piweshiryaakayena. Pimonkaaterorika iroka nokantzimiri, ari niweshiryaanakya.

²¹ Niyotaki aritaki pikemijantaperotakina rootaki nojankinatantakimirori. Niyotaki ari pantakinawo maawaeni nokantakimiri, aritaki pantawaetakiro eejatzi paashini osheki kaari nokantzimiri. ²² Eejatzi nokowaki piwetsikenawo tsikarika nojeekantapaakyaari. Niyotaki pikantani pamaniri Tajorentsi roemishitowanteenari, rootaki niyotantakari ari noñaapaemi.

²³ Eeniro ikaatakina Epaajagashi jaka omonkyaagementotsikika. Ikimitakina ikenkithatakotziri Jesokirishito, rootaki romonkyagaetantakinari eejatzi; riwethatzimi rirori. ²⁴ Eejatzi riwethatzimi Marikoshi, Arishitaariko, Teemashi, Rookashi, maawaeni. Ikaatakina nokyaaryoowentziniri Tajorentsi oetarikapaeni. ²⁵ Nokowaki eekiro riyaatatye ineshironkatemi Awinkatharite Jesokirishito.

Ari okaatzi.

Naaka jankinatzimirori:

Paaworo

ROJANKINEETZINIRI IJORIIYOTZINKARITE

Tajorentsi rotyaantakiri Itomi ikenkithatkoteri

1 Paeraniperoroña riraga Tajorentsi riyotagaeyapiintakirini riraga kamanantay-itzirorini iñaani rirori. Apanipaeni iñaaperotziri Tajorentsi, irira paashinipaeni ikemashitakari iñaanatziri, irira paashinipaeni iñiiri ronampiri, irira paashinipaeni eejatzi imishitakaakiri. Eekiro, eekiro riyotagaeyakirini oetarika ikowakaakaeri aakapaeni. Roojatzi riroripaeni, eekiro, eekiro ikamantanakitziiri riraga acharini-itenipaeni paerani.

² Omaanta iroñaakakya, riyotaaperoeyakaeni itomipero riraga Tajorentsi. Tema iitziri irira jewawentziriri maawaeni atziri eejatzi maawaeni oetarika añaay-itzirinika. Ari ikantakiri paeraniperoroña: “Notyomi, eeroka wetsikeroni kipatsi, jenokinta, maawaeni okaatzi akowakaakari; pikanteeyeririni maawaeni”. Roojatzi imonkaantantakawo ikantakiriri. ³ Roshiyaperotakari Iriri, ishipakiryaaaperotaki, rootaki roñaagakinari Tajorentsi riroperori. Tema ranaakoeyirini atziri ipinkatharitziri. Aririka ikowanaki imatayitakirini oetarikapaeni, tema ari itajonkayitanakirini. Ari imateeyakirini maawaeni ikanteeyirini: apatziro ikantaki, matanaka oetarikapaeni. Paerani aaka atziri antayitakirini kaari kameethatatsi, rootaki kaari akameethatantawitani. Omaanta ipokapaaki rirori ikamawenteeyakaeni rowameethatanteeyakaerini. Ipiyantanaa eejatzi janta jenokinta, ijeekapae rakoperoki Tajorentsi, itsipatapaari Iriri ipinkathariteeyini.

Ranaakotakiri Itomi ronampiripaeni Tajorentsi, ipinkatharitaperotzi

⁴ Rirojatzi Itomi Tajorentsi anaakoeyiririni ronampiripaeni irira, ipinkatharitaperotzi; tema ikantziri Tajorentsi: “Notyomi”. Isheninkataperotakari. ⁵ ¡Pikenkithashiryaaakya! ¿Ikantzirima Tajorentsi ronampiri: “Eeroka notyomi, iroñaaka notomintakimi”? Tee itomintari ronampiri, intakya riraga Jesoshi. ¿Ikantzirima ronampiripaeni: “Naaka piritaperotyaaeri, Naaka notomintakimi”? Tee ikantziri. ⁶ Eejatzi ayotzi ranaakotakiri Itomi riragapaeni ronampiri, tema eejatzi paerani, ipokantakari Itomi rapintsite kipatsikika, ikantzi: “Nokowakagaeyakirini maawaeni nonampiripaeni ipinkatheeyerini Notyomi”. ⁷ Eejatzi ayotzi ranaakotakiri Itomi irirapaeni, tema ikantakotziri Iwaperiteki: “Notyaantapiintziri nonampiripaeni ikamanantyaariri atziri noñaani omaanta eero ijeekimoeyirini tema roshiyakawo tampyaa eejatzi paamari”. ⁸ Omaanta ikantakotakiri Itomi: “Osheki pipinkatharitziri, osheki pitajorentsitziri: pikanteetatyeyaaani. Okameethaperotaki piñaani, okyaaryooperotaki. ⁹ Osheki pikowakagaeyakirini atziri ijeeki kameetha; tee pikowakaaneentziri rantero kaari kameethatatsi. Rootaki niweshiryaaaperotantakimiri naaka, panaakoeyakirini maawaeni paashinipaeni piweshiryaaaperotanaka eeroka”. ¹⁰ Eejatzi ikantzi: “Eeroka Nowinkatharite, aririka owakira piwetsikimatziro oetarika, tema pitakawo piwetsikakiro kipatsi roojatzi piwetsikitakawo roori jenoki eejatzi oetarikapaeni. ¹¹⁻¹² Iinja ari roori othonkaeeyeyani omaanta eeroka pikanteetatyeyaaani pijeeki. Oshiyakaawentero maathaantsi antyashipawote eejatzi okaatzi añaayitakirinika ari antyashipawoperotanaki, roojatzi opeyimotantanakimi. Okimitaaganki maathaantsi

aririka antyashipawote rookaetziro raanteeyarini owakirari. Omaanta eeroka, eero pipaashinitzi, eero pipeya”.¹³ ¿Ikantzirima Tajorentsi apaani ronampiri: “Pijeeke nakoperoki roojatzi ipinkathariteeyantemirini kijeeyawitzimirini”? Tee ikantziri, omaanta ikantziri itomi.¹⁴ Tema riraga ronampiripaeni antayitziniririni ikowakagaeyakiririni: tema raminakowenteeyakaeni maawaeni aakapaeni owawijaakotaachanipa.

Okameethatzi akemijantaperoyerini Itomi Tajorentsi

2 Ikowakaaperoyakaeni Tajorentsi akenkithashiryaaaperotero maawaeni ikan-teeyakaerini Itomi: tema okyaaryooperotaki, tee okameethatzi apeyakotyaaowo ikantakaeri, rootakikya anantyaawori kaarira ikowakagaeri.² Paeraniperoroña ronampiripaeni Tajorentsi ramitakotakiri irira ikamantagaantakiniri Moeseeshi ikaminaakiriri riraga Tajorentsi ewereeyopaeni: rowaga ojankinatakaakirori riraga Moeseeshi. Tema okyaaryooperotaki maawaeni ikamanteeyakiririni ronampiripaeni. Ayotziro tema rowashironkagaeyakirini Tajorentsi maawaeni ronampiripaeni kaari kemijantaperoyawakirorini: ari iñaashitakawowee.³ Omaanta iroñaaka osheki ipomeentsiwenteeyakaeni Itomi rirori rowawijaakoeyantakaerini. Aririka atheenkaeyerini, ¿piitzima eero rowashironkagaeyeeni Iriri? Ritakawo Awinkatharite riyotagaeyakirini riyotaanewopaeni tsika ikanteeyaani rawijakotan-teeyaarini; roojatzikya rowaagaeyakaerini aaka riraga kemaeyakiririni.⁴ Eejatzi riraga Tajorentsi riyotakaakiri atziripaeni kyaaryooperotatsiri okaatzi riyotaakiriri Jesoshi: tema imatakaakiri itajonkantayitakini; eejatzi roori Ishire omatakagaeyirini aapatziyariri oetarikapaeni, kaari amatziri aari. Ari añeeyakirini rirori okaatzi rantayitakirini, rootaki ayoteeyantakarini kyaaryootaki ikantziri Itomi Tajorentsi.

Iinja ipinkathateeyerini maawaeni atziri Jesoshi

⁵ Ari iroñaaka nokenkithatakotero paashini kipatsi irona jenokijato: rowaga ojeekaeantapaeyaari iinja. Eero janta ipinkathariwenteeyeeni ronampiripaeni Tajorentsi, inta Itomi.⁶ Ayotzi kyaaryootaki iroka, tema paerani ikantzimini irira Iraviiri: “Tee nokimitzimi eeroka, tee notajorentsitzi naari. ¿Iitaka pikenkithashiryaaantanari? Tekatsi okantya pikenkithashiryaaakotaantenari. Tekatsi okantya paminakowiritaanantenari.⁷ Tema piwetsikakiri ponampiripaeni eejatzi atziripaeni. Omawitya ponampiripaeni ranaakotakae aaka atziripaeni eechonkiini, piitakina naakapaeni atziri jewawentziriri maawaeni piratsipaeni eejatzi tema piwetsikakina oshiyakimiri eeroka.⁸ Tema pikantziri: ‘Eerokapaeni atziri pinkathariwenteeyeririni maawaeni jeekayitatsirini: maawaeni añaaayitakirini”.

Aritaki ikantaki Iraviiri paeraniperoroña. Omaanta tekira omonkaata maawaeni.⁹ Omaanta ayoteeyakini paerani ipoñaanaka Jesoshi jenokinta, ratziritapaaki kipatsikika. Tee ipinkatharitaperotapae, tee imonkaatapaeyaari ronampiri Tajorentsi ipinkatharitziri. Osheki rowashironkaetawitakari, ikamawenteeyakaeni, rootaki kaari aateeyantyaani paamariki kaari tsiwakanitatsini. Irira rirotaki otyaantakiriri Tajorentsi ayoteeyantakarini osheki ineshironkaeyakaeni. Iroñaaka kameetha ijeekapae jenokinta, ipinkatharitaperotapae eejatzi. Tema rirotaki pinkathariwenteeyeririni maawaeni: iitarikapaeni.

Ikamantakae iitaka ikamantakari Jesoshi

¹⁰ Ari riraga Tajorensi riwetsikaeyakaeni maawaeni, eejatzi riwetsikakironi maawaeni okaatzi añeeyakirini. Tema ikowaki itajonkawenteeyeeni rootaki ajeekaeyantakarini iroñaaka. Eejatzi okameethatzi rowameethatakiri Itomi kameetha, tema osheki ikemaatsitawentakae ikamawenantakaeri. Rootaki okameethatantari apinkathateeyerini, tema rirotaki awijakoeyanteeyaarini; tema aritaki ikowaki itominteeyakaeni Tajorensi, ikowaki ragaeyeeni jenokinta. ¹¹ Ari rowameethateeyakaeni Jesoshi, iroñaaka atsipateeyarini akanteeyirini Iriri: “Pawa”. Rootaki kaari ipashiwentakaantee Jesoshi ikanteeyeeni: “Yeeyi”, eejatzi: “Choeni”. ¹² Tema okantzi Iwaperite Tajorensi:

“Ikantziri Jesokirishito Iriri: ‘Nokamanteeyerini yeeyipaeni eejatzi choenipaeni tsika pikanta; notsipateeyaarini nomampaawenteeyemini”.

¹³ Okantzi paashini Iwaperite Tajorensi:

“Kameetha eekiro niyaatatyee nameentyaari Pawa”.

Iroka paashini okantzi:

“Pawa, piñaakina jaka, nokaateeyirini pitomipaeni, eejatzi pishintopaeni. Rootaki potyaanantakinari nosheninkatanteeyakaririni”.

¹⁴ Aakateeyakini atziri itomipaeni Tajorensi, rishintopaeni; kamaniri aneeyakini. Ari ikimiteeyapaakaeni Jesoshi ratziritapaaki, ikamawenanteeyapaakaerini. Kyaaryo ikamawenteeyakaeni ithonkanteeyaririni iwinkatharite kamaari, riraga kowawitachari rowamagaeyeenimi eejatzi ragaeyanakaenimi paamariki kaari tsiwakanitatsini. ¹⁵ Paerani athaawaanteeyawitawoni akamaeyenimi, akantatyaani; omaanta iroñaaka ameentaperoeyakarini riraga Jesoshi rootaki kaari athaawanteeyanaani, omaanta eekiro aatatyee aweshiryaawenteeyanaarini. Tema ari aate jenoki atsipatantapaeyariri Tajorensi. ¹⁶ Tee irira ipokashiteri Jesoshi ronampiripaeni Tajorensi, intakya aaka maawaeni icharineeteni Awaraama ipokashiteeyakaeni. ¹⁷ Rootaki ratziritantapaakari, rirentziteeyantapaakaerini; ikimiteeyantapaakaerini aari, rootaki riyotantakari ineshironkaeyakaeni eejatzi ikantakiri Tajorensi ineshironkaeyeeni rirori. Tema roshiyakari iwinkatharite ñanakowenantatsiripaeni. Eejatzi imateeyakironi maawaeni ikowakagaeyakiririni rirori, ikamaki rowameethateeyantakaerini maawaeni aaka antzirori kaari kameethatatsi. Rootaki iroñaaka kimiwitaka iwinkatharite ñanakowenantatsiri imateri ikanteri Pawa ineshironkaeyeeni. Roojatzi iroñaaka iñaaperotan-teeyakaerini rirori akameethatzi. Eejatzi raakameethatee aaka janta jenokinta. ¹⁸ Osheki ikemaatsitakawo rirori; eejatzi iñaantawitakari riraga iwinkatharite kamaaripaeni, rantakayerimi kaari kameethatatsi. Iroñaaka aaripaeni, aririka akemaatsitayityaawoni oetarikapaeni, eejatzi aririka iñaantawitakae kamaari, riyotzi riraga Jesoshi tsika okantari. Rootaki riyotantakari ramitakotanteeri aakapaeni. Ari imatero ishintsitakagae ajankaneki amatantyaawori ero akantawo kaari kameethatatsi.

Jesokirishito ranaakotakiri Moeseeshini ipinkatharitz

3 Rootaki iroñaaka, noyemijantzinkarite, nokamanantemiri tee pikimiteeyaarini riraga kaari aapatziyaariri Jesoshi: riyoyagaeyakimini eeroka Tajorensi pitsipatantaneeyaarini janta jenokinta. Pikenkithashireeyanagirini Jesoshi, tsika ikanta:

rirotaki rotyaantanewo Tajorentsi, ikamanteeyeeroni maawaeni ikowakaakaeri irira. Eejatzi rirotaki kimitariri riraga iwinkatharite ñaanakowenantatsiripaeni paerani: rowagaeniri rirori akowakotziriri aari. ²Paerani riraga Tajorentsi ikantakiri Moeseeshi: “Kameetha piyotagaeyerini pisheninkapaeni, piyotakagaeyerini maawaeni nokowakagaeyakiririni”. Ari ikyaryoowentakirini Moeseeshi riyotagaeyakirini isheninkapaeni. Eejatzi riraga Jesoshi ikyaryoowentaperotakiniriroña Tajorentsi maawaeni ikantakiriri. ³Tema añaaperotaperotziri riraga wetsikirori ipanko: tee añaaperotaperotziro pankotsi. Tema irira riyotatziro riwetsikiro: tee iyota pankotsi apaniroeni owetsikya. Eejatzi okameethatzi añaaperotaperoteri Jesoshi, osheki ipinkatharitz; eero añaaperotaperotziri Moeseeshi, tee ipinkatharitaperotz. ⁴Eenitatsi wetsikirori pankotsipaeni maawaeni, omaanta omaperotatya riwetsikaeyakirini Tajorentsi maawaeni añeeyakirini. ⁵Ñaakiro, riraga Moeseeshi kameetha ikyaryoowentziniri rirori maawaeni ikowakaayitakiririni, omaanta ikimitakari ronampiri janta ipankoki. Ritawitakawo riyotagaeyakaeroni eechonkiini, rimpaetzi Jesoshi riyotaaperotapaakaero maawaeni.

Ikijakiri Tajorentsi theenkiriri eejatzi piyaathatariri

⁶Omaanta Jesokirishito ikyaryoowentaperotziniri Tajorentsi maawaeni ikowakaakiriri. Tema raminakowiritantakae aaka maawaeni aapatziyariri ikimitaaganki apaani atziri raminakowiritaanteri isheninkaperopaeni. Aririka akantyaani aapatziyeyarini rirori, tema ayoteeyakini asheninkateeyakarini; rootaki ayotakoeyantakaririni raanteeyaneerini janta jenokinta iinja. ⁷Eekiro piyaatatye pikenkithashiryaakotero iroka ojankinatakaakiririni Ishire Tajorentsi riraga Iraviiri:

“Iroñaaka pikemaeyawakironi ikantziri Tajorentsi. ⁸Eero pipiyathatapiintari pikimitaarikari riraga icharineetenipaeni Ishirayeerini janta okaankiitziinta rapiitapiintakiri ipiyathatakari riraga Tajorentsi. Aritaki iñaantapiintakari osheki rantapiintakiro kaari kameethatatsi riyotantakariri irira rowashironkaeririka. ⁹Ikantzini riraga Tajorentsi: ‘Kyaaryo ipiyathateeyawitakinani naari pichariniitenipaeni paerani. Okaataki 40 ojarentsi natsipetashitakawo notajonkakowentapiintziri’. ¹⁰Tema ipiyathateeyakinani, iñaanteeyakinani, rootaki nokijeeyantakaririni naari, nokantakotakirini: ‘Osheki itheenkakina, tee ikenkithashiryaana rajankaneki. Tee ikowaeyini riyoteeyeni oetarika nokowakagaeyakiririni’. ¹¹Tema nokijeeyakirini, rootaki nokantaperotakotantakariri: ‘Eero rareeteeyani janta Kanaanaki, eejatzi eero rareeteeyani jaka okameetheetziika’”.

Rootaki rojankinatziniriri paerani Iraviiri.

¹²Kyaaryoowa, noyemijantzinkarite, eero pikimitari riroripaeni pitheenkirikari Tajorentsi: tee okameethatzi. Rañaatzi rirori, ashi royironi. Omaanta aririka pitheengeri, ari pipeyakoteeri: eero pikenkithashiryaaneeri eejatzi. ¹³Okameethatzi iroñaaka eerokya pitheenkiri rirori inta pamitakotawakagaeyani eejatzi poemoshirenkawakaanteeyawoni eejatzi maawaeni kitejiri paapatziyakaaperotyaaeri Jesokirishito: iinja eerorika pimatziro. Eerorika paapatziyeyarini iroñaaka, roojatzi pikantyaani papiitapiintero kaari kameethatatsi, pametyaawo: osheki pamatawitakya apaniroeni, eerokya pikoyi paapatziyari. ¹⁴Aririka eekiro aatatyee ameentyaari Jesokirishito roojatzi akamantakya, aritaki ayoteeyanakini akaateey-

erini aateeyanakini jenokinta: eero ramatawitee. ¹⁵ Omaanta pikenkithashireteero rojankinatziniri Iraviiri: “Iroñaaka pikemaeyawakironi ikantziri Tajorentsi. Eero pimajontzishiretzi pajankaneki, eero poshiyari achariniitenipaeni paerani ipiyathateeyakarini rirori”.

¹⁶ Pikenkithashireero! Paerani riraga ejiipitajatzi osheki rowashironka-gaeyakirini maawaeni achariniitenipaeni paerani. Ari ikanteeyirini Moeseeshi: “Thame, nagaeyaneemini paashiniki kipatsi, kameethakya ajeekaeayanteeyarini”. Ikanteeyini: “Kameetha, thame aateeyeni maawaeni”. Omaanta tema riroteeyakini piyathateeyakaririni Moeseeshi eejatzi Tajorentsi. ¹⁷ Rootaki ijamakotantakariri Tajorentsi. Okaataki 40 ojarentsi ijamakotakari. Osheki ranteeyakironi rirori kaari kameethatatsi, rootaki ishinetakariri ikamaeyakini janta okaankiteronkiitziinta. ¹⁸ Okameethatzi pikenkithashiryakoteri ninkarika ikantakotziri Tajorentsi: “Eero pareeteeyani janta okameetheeeyenta”. Tema rirotaiki achariniitenipaeni paerani riraga piyathatakariri Tajorentsi. ¹⁹ Ñaakiro, itheenkaeyakirini, tee raapatziyari rootaki kaari rareeteeyantani rirori janta okameetheeeyenta.

Ikowaki Tajorentsi areeteeyaani janta okameetheeeyenta

4 Pamine, ikanteeyakaeni Tajorentsi: “Aririka paapatziyeeyenani pijeeki-moeyenani jaka nonampiki, jaka okameetheetziika”. Omaanta kyaaryoowa, pikimitarikari riraga paejatziiteni kaari areetachani. ² Okameethaperotzini rowaga ikashiyakaawitakaririni Tajorentsi, eejatzi okameethatzi iroka ikashiyaka-gaeyakaerini aari. Omaanta tee raapatziyeeyarini riroripaeni, rootaki ratsipetashitantakawori okaatzi ikamantawitakariri.

³ Aririka aapatziyaperotakyaari Tajorentsi, ari areetaperotakya janta okameetheetziinta, omaanta eero rareeta riraga kaari aapatziyari. Tema ikan-takirini Tajorentsi: “Nokijakiri, rootaki nokantaperotantariri: ‘Tee paapatziyana, rootaki kaari pareetanta janta okameetheetziinta’”. Paerani, tekirani riwetsikironi kipatsi, riwetsikawitanari ijeekantyaarimi, omaanta tee rareeteeyani. ⁴ Ayoteeyakini riwetsikaeyawitakawoni maawaeni, monkaataka. Tema okantzi Iwaperite Tajorentsi: “Okaataki 6 kitejiri riwetsikaeyantakaworini Tajorentsi maawaeni; monkaataka. Roojatzi, kitejiri 7 ipakaakiro riwetsikantakawori, ari okaatzi: makoryaapaaki”. ⁵ Ari riwetsikawitanari, omaanta tee raapatziyeeyarini riroripaeni, rootaki ikanantari eejatzi Tajorentsi: “Eerokya rareeteeyani jaka okameetheeyaaperotzika”.

⁶ Ari okameethataki iroka ikantakiririni Tajorentsi, omaanta eero rareeteeyani riraga paejatziiteni ikantakirini: ñaakiro, tee raapatziyeeyarini. Omaanta ijeeka-gaantee areetagaantaachani. ⁷ Rootaki riyoyaantakawori Tajorentsi paashini kite-jiri, ikantzi: “Iroñaakakya nokowakagaeyakirini atziri raapatziyeeyenani raree-teeyanteeyarini jenokinta”. Rootaki rojankinatakaantakaririni Iraviiri: “Iroñaaka, aririka pikemawakiri Tajorentsi ikenkithatakayemi, eero pimajontzishiretzi, eero pitheenkiri”. ⁸ Arimi rareetakaayaarimi Joshoe isheninkapaeni janta okameetheetzi-inta, ¿Arima roojatzi rojankinatakaakirimi Tajorentsi Iraviiri: “Iinja rareeteeyanaani aapatziyeeyanarini janta okameetheetziinta”? ⁹ Rootaki ayoteeyantakarini iinja aateeyeeni maawaeni aapatziyariri Jesoshi janta okameetheetziinta amakoryaapae, eero janta apomeentsitapaa antawaetapae. ¹⁰ Paerani ithonkantakawori Tajorentsi

riwetsikayitakironi, ipakaakiro, tekatsi rantee eejatzi. Eejatzi aaripaeni, aririka aateeyeni rirorikinta, akimiteeyapaeyarini, amakoreeyapaeni, tekatsi anteeyapaeni.

¹¹Thame akowaperoeyeeroni areeteeyaani janta: eero apiyathatari, eero atheenkiri akimitarikari paejatziitani. Eerorika aapatziyaperotari, eero areetaari.

¹²Kyaaryoowa, eero pikantashita paapatziyari Tajorentsi. Añaatsiri irira, osheki itajorentsiti; imataperotakiro maawaeni ikanteeyirini. Tekatsi pomeentsitzi-motyaaarini irira, eejatzi Iwaperite oshiyakawo añi: tema okyaantakae ajankaneki inashitantaawori okaatzi akenkithashiryaari kimitaka jawiri awira apitetachari othoyempitzi aririka okyaantakae inthomaenta awatha. Tema okyaantakae Iñaani ajankaneki eejatzi ashireki kimitaka jawiri okyaantakae aepatha eejatzi atonkiki. Tema rirotaiki oshiyakaawentacha Tajorentsi: riyotzi tsika okantari akenkithashiryaantari, riyotziro eejatzi ashire; riyotziroña tsika akantari. ¹³Tekatsi materini omanapithaterini: iñaaperoeyakaeni maawaeni; tsikarika ajeekaeiyini, iñeeyakaeni. Ithotyayitziro ni kipatsi; rirotaiki aminakowenteeyeerorini antakirorika kameethatatsiri, rooma teerika.

Jesokirishito ikimitawitakari iwinkatharite ñaanakowenantatsiri

¹⁴Ari riyaaatee Jesoshi janta jenokinta, itsipatapaari Iriri, riraga Tajorentsi. Iroñaaka ikantziri irira: “Pikaminthagaeyerini aapatziyeyanarini”, ikimitawitakari riraga iwinkatharite ñaanakowenantatsiripaeni, rootaki okameethatantari akanteetatyeyaaani aapatziyeyarini. ¹⁵Ratziritapaakini paerani, ikemaatsitayitakawoni oetarikapaeni, eejatzi riraga iwinkathariteni kamaaripaeni ikoyi rantakayerimi kaari kameethatatsi, omaanta tekatsi rantzi. Riyotzitantakaerori omaanta rirori maawaeni akemaatsitayitarini eejatzi tsika ikantakaeri kamaari. Riyotzi opomeentsitzi moeyakaeni, omaanta imatziro ramitakoperoeyakaeni. ¹⁶Eero iroñaaka athaawantari amaneri Tajorentsi: ayoteeyakini ineshironkaeyakaeni, ikaminthaaperoeyakaeni. Eero ishinetee owashironkagaeyaaani.

Ikowakaakiriri Tajorentsi riraga iwinkatharite ñaanakowenantatsiri

5 Ari riyoyaakiri atziri Tajorentsi iitakiri iwinkatharite ñaanakowenantatsiri, ikowakaapiintziri ramanakoeyaarini atziri. Irira taakiniriri Tajorentsi oetarika ipaeyeririni. Ranteeyironi kaari kameethatatsi, rootaki maawaeni oarentsi rowantanariri ñaanakowenantatsiri Tajorentsi apaani piratsi kameethari, itaakiniriri. Roojatzi raakameethatanteeyaariri maawaeni aapatziyariri rirori, ikimitakaanteeyakarini tee ranteeyironi kaari kameethatatsi. ²Ari ikimiteeyakaeni aari, rirotaiki atziri; tee imatziro ijeeki kameetha, omaanta rantziro rirori kaari kameethatatsi. Rootaki riyotantakariki ikaminthagaeyakirini paashinipaeni aririka rantero kaari kameethatatsi. ³Omaanta otzimatyee rirori rowamayeniri Tajorentsi rowishate, ipeyakoteniri okaatzi rantziri, ari ikimitari paashinipaeni atziri antzirori kaari kameethatatsi riraga amakiriri rowishate rowamayeniri Tajorentsi ipeyakoteniri rantani. ⁴Tee rirojatzi iitashitachani iwinkatharite ñaanakowenantatsiri, omaanta iitziro Tajorentsi; okimitaka paerani iitakiri Aawooni ñaanakowenantayitatsirini.

⁵Eejatzi ikimitaka Jesokirishito: tee rirojatzi peyashitachani kimityaarini iwinkatharite ñaanakowenantatsiri, omaanta iitakiri Pawa Tajorentsi. Tema ikantziri paerani: “Eeroka notyomi, iroñaaka kitejiri notomintakimi”. ⁶Paashini

eejatzu ikantziri Iwaperiteki: “Pikanteetatyeyyaani piñaanakowenantanaki, pikimityaari rirori Merekishereeki”.

⁷Paerani, ratziritantapaentarini Jesoshi, osheki ramanapiintziri Iriri, iraperotaka, eejatzu itacheronkawaantetanaki ikantziri: “Pawa, aririka nokame niyotaku pimateena pipiriinteena”. Ari osheki ipinkathatakiri Tajorentsi, rootaku imatakaantakariri irira ikowakaeriri. ⁸Kyaaryo, itomi Tajorentsi rini, omaanta paerani ikemijantaperotakiri ashitariri, rootaku ikemaatsitantakawori oetarikapaeni. Iroñaaka aririka aapatziyaari aaka eejatzu akemaatsiwentyaari oetarika, riyotziru rirori tsika okantari. ⁹Ari imataperotakiro maawaeni ikowakaeriri Iriri, ikemijantaperotakiri: rootaku imatantawori eejatzu rowawijaakoeyirini maawaeni aapatziyaperoyaririni rirori. Iroñaaka eero aateeyini paamariki kaari tsiwakanitatsini, inta aateeyeni jenokinta, akanteetatyeyyaani ajeekaeyapaeni. ¹⁰Rirotaku roshiyakaawentakiri Tajorentsi iwinkatharite ñaanakowenantatsiri, ikantziri: “Irira notyomi kimi-taka Merekishereeki rirori”.

Tekira pikemijantaperotziru rowaga rojankinatziri

¹¹Nokowawitaku nothotyeymiromi tsika ikantaku Jesoshi roshiyantakariri Merekishereeki, niyotaaperoeyemironimi. Eenitatsu piyotantawitari, omaanta tee pikemijantawakina kameetha, tema eentsikiroeni pinoshikawentyaawo. ¹²Okameethatemi piyotagaeyerinimi iroñaaka paashinipaeni, omaanta eenitatsu pikowaeyini iyotagaeyemirini. Pikowaeyini napiiteemiro kaari pomeentsitatsu. Pikimitakari eentsi: kowatsimi pithote, tee paawiiro patsikero poyaari. ¹³Kyaaryo, pikimiteeyakarini eentsi, kowatsimi pithote: tekira piyotaperoeyironi Iñaani Tajorentsi iyotagaeyerini tsika akantyaari akameethateeyanteeyarini. ¹⁴Piyotaperoerimi Tajorentsi, pikowaeyenimi poyaari patsikaperoterimi. Piyotakimi iitaku kameethatatsiri anteeyakirini, eejatzu piyotakiro mi kaari kameethatatsi eero pantziromi.

Ikamantziri jankinatziro ri iitaku rojankinatantanariri

6 Eero napiitapiinteemiro iroka niyotaakotapiintziriri Jesokirishito: tee opomeentsita. Eero iroñaaka pikantaana: “Papiitapiinteenawo”. Okameethatzi eekiro piyaateeyatyee ni piyotaperotanakiro maawaeni ikowakagaeyakimirini Tajorentsi. Nokantzimini paerani: “Eero pantashiyitawoni oetarikapaeni, eero owawijaakotzimi: tekatsi pikantya powawijaakoteeya apaniroeni eero ka. Okameethatzi paapatziyari Jesokirishito pawijakotanteeyarini. ²Pikaawoshitawenteeyarini riyoteeyantyaarini atziri paapatziyaari Jesoshi. Aririka pikanteri Tajorentsi ramitakoteri piyemijantzinkarite, pipampiteeyerini. Aririka akamaeyeni apiriinteeyaneeni eejatzu, roojatzu ikantakowenteeyeeni rirori”. Ari eero napiiteemiro iroka piyotzitarini, ³omaanta roori aririka ikowakayena Tajorentsi, niyoteemiro owakirari, kaari pikemapiintzi.

⁴⁻⁶Pamine. Eeniro asheninka kemawitaworini iñaani Tajorentsi, riweshiyaawentawitakari Tajorentsi, amitakotawitakari Ishire roori. Riyotawitaku okameethatzi iñaani Tajorentsi; riyotawitaku iinja ipinkathariwenteeyeeni Jesokirishito. Omaanta rookaero raapatziyawitarira. Aririka rookaero raapatziyarira Itomi Tajorentsi, okimitaku ikowaki rapiiteerimi eejatzu ikentakotakaanteeri koroshiki. Itheenkakiri, ikowaki itheenkakagaeyerini paashinipaeni atziri, ishironawenteeyantyaaririni Jesokirishito. Ari tekatsi ikanteeya raapatziyaper-

otanteeyaariri riraga kemijantawitacharini. Kyaaryoowa, poshiyarikarira eerori. ⁷Aririka kameetha opariyi inkani kipatsikira kaankipatharentsiki ari onintziro pankirentsi oshooki kameetha, rootaki rowaeyarini riraga pankitziro. Tema rirotaki Tajorentsi owameethatziroki kipatsi. Kimitawori iroka pankirentsi rirotaki oshiyakaawentachari aapatziyariri Jesoshi. ⁸Omaanta aririka añaakiro owantsiki tsirompimashi eejatzi paashinipaeni kitochee, tema pikantzi: “Tee okameethatzi, thame akiyakoyeroni, atagaeyeroni maawaeni”. Kyaaryoowa, pikimitawokari eerori, omaanta okameethatzi pikimityaawo kameethari kipatsi.

Iweshiryaakaakari riraga rojankinatziro

⁹Ari nokantawitakimi: “Pitheenkikari”, eejatzi nokantziro: “Pikimitawokari kipatsi oshookantari tsirompimashi”. Omaanta, nosheninka, noninteyakimini. Niyotakimi kameetha piyeekaeyakini, eejatzi rowawijaakoeyemini Tajorentsi. ¹⁰Tema ikameethataki, ero ipeyakotawo maawaeni pantziniriri: riyotzi pikyaaryoowentakiro ikowakaemiri, riyotzi pikaminthagaeyirini piyemijantzinkarite, pikantani. ¹¹Nokowakaaperoeyakimini pikyaaryoowenteeyeroni pinintashireeyerini paashinipaeni, pikantyaani, roojatzi omonkaatantyaari ipinatantemiri Tajorentsi. ¹²Eero piperashiryaawo ikowakaemiri Tajorentsi, inta pikimiteyarimi riraga paashinipaeni aapatziyaperotariri Jesoshi, kyaaryoowentziniriri maawaeni ikowakaageyiririni rirori. Kyaaryo iñeeyeroni maawaeni ikashiyakagaeyakiririni.

¹³Pamine, aririka akowaki ayotakaaperoteri paashinipaeni asheninka kyaaryo ani akantakiriri, akantziro: “Riyotzi Tajorentsi kyaaryo ini iroka nokantzimiri. Ranaakoeyakaeni rirori, ipinkatharitaperotzi. Aririka namatawitemi, rowashironkaenaata”. Eenitatsi iroñaaka ikantakaeri Tajorentsi, omaanta tekatsi anaakoterini rirori, tekatsi owashironkaerini rirori. Apatziro ikantziro Awaraama: “Kyaaryo iroka nokamantemiri, tema naaka Tajorentsi: eero nopaashinitayitziro niñaani”. ¹⁴Roojatzi ikantziro: “Kyaaryo, notajonkakowentemi, osheki netakotzimi; eejatzi noshekyakiri picharineeteni”. ¹⁵Riraga Awaraama eekiro riyaatatzi royaakotziro Tajorentsi imonkaatero okaatzi ikashiyakaakariri roojatzi iñaantakawo maawaeni. ¹⁶Tema aririka akowaki ayotakaaperoteri paashinipaeni asheninka kyaaryo rini akantakiriri, akantziro: “Riyotzi Tajorentsi kyaaryootaki iroka nokantzimiri. Ranaakoeyakaeni rirori ipinkatharitaperotzi. Aririka namatawitemi, rowashironkaenaata rirori”. Aririka ayotaki ipinkatharitaperotaki Tajorentsi, ari ameentaperoteeyawo ikantakaeri. ¹⁷Eenitatsi ikashiyakagaeyitakaririni Tajorentsi riraga paejatziitani. Ikowakini riyoteeyeni ero ramatawiteeyirini, rootaki ikantaperotariri: “Kyaaryo iroka nokamantemiri, tema naaka Tajorentsi: eero nopaashinitayitziro niñaani”. ¹⁸Ari okyaaryooperotaki iñaani Tajorentsi: tee riyotzi itheeya. Omaanta eejatzi ikantziro: “Kyaaryo iroka nokamantemiri”, ayotaperoyantakarini eerokya ramatawitantzi. Iroñaaka, aririka ameentyaari rowawijaakoeyakaeni, ayotaperotaki imatakaero iroka ikantakaeri: rowawijaakoperoyeeni. ¹⁹Aririka ayoteeyakini awijakotakae, tema aweshiryaaperotaka. Noshiyakaawentemiro: okimitaganki antawo pitotsi eenitatsi otenakirori jatatsiri inthomaenta iña areetakawo jaawikinta kipatsi, tema rameenteetawo ero omatantawo tampyaa onoshikero pitotsi mapimashiki ochereeteki. Eejatzi aaka oshiyakawo, tema ameentapiintari Jesoshi riraga areetakariri ijeekinta Tajorentsi. Ikimitaga iwinkatharite ñaanakowenantatsiri

ikyapaaki jantakirona Tajorentsinakiki, tema ayotaki aaka aritaki aate jenokinta atsipatapaeyari Tajorentsi. ²⁰Reewateeyanakaeni Jesoshi, ikamantakowentakae: ikimitakari riraga Merekishereeki, riraga iwinkathariteni ñaanakowenantatsiri paerani. Tema ikantani ñaanakowenantzi.

Merekishereeki rirotaki ñaanakowenantatsiri ranaakoeyakirini maawaeni isheninkani Rewii

7 Ari iroñaaka nokenkithatakoteri riraga Merekishereeki: paerani ipinkathari-wenteeyakirini riraga jareemijatzi. Eejatzi Tajorentsi, riraga jeekatsiri jenokinta, itakiri ñaanakowenantatsiri. Ari ijeeki paashiniki nampitsi Awaraama. Ra-gaeyanakirini isheninkapaeni, riyateeyanakini romanateeyirini riraga rowayirite riraga noshikiriri itominthori: osheki rineeyawitani, omaanta ithonkaeyakirini maawaeni iijanipaeni, iwinkatharitepaeni, maawaeni. Ari ipiyanaa rirori, roepiy-eri itominthori, eejatzi ramayiteeroni rowaagawoni riraga rowayirite. Ipiyantaari, itonkiyotawakari Merekishereeki, ikantziri Tajorentsi: “Pitajonkawentereri Awaraamaka kameetha ijeekantyaari”. ²Roojatzi raagaantee Awaraama owaagawontsi, ipagaantakiri rirori, ikantziri: “Iroka rashi Tajorentsi”. Otzimirika 10, ari ipakiri apaani. Akantziri Merekishereeki añaaneki: “Kameethatatsiri”. Ipinkathariwenteeyirini jareemijatzi. Akantziri Jareemi añaaneki: “Kameetha ajeekaeyini”. ³Rowaga Iwaperite Tajorentsi tee okenkithatakotziri iriri Merekishereeki. Tee okenkithatakotziro riniro, icharini, eejatzi icharineetenipaeni. Tee okenkithatakotziro itzimantakari eejatzi ikamantakari. Okimiwitaka ikantani ijeekini, rootaki roshiyantakariri Itomi Tajorentsi; ikantani rirori ñaanakowenantaperotanaki, ikantapiintziri Tajorentsi: “Pitajonkawentereri maawaeni aapatziyanari”.

⁴Ñaakiro, osheki ipinkatharitzini Merekishereeki. Itakaanteeyakaririni paerani Awaraama, omaanta ipinkathatziri, eejatzi ipagaantakiri rowaagawoni rowayiritepaeni. ⁵Pamine, roojatzikya ijeeki isheninkani Awaraamani: riraga Rewii. Rojankinataakiri Tajorentsi Moeseeshi, rowaga kaminagaantsi: “Ikowaki Tajorentsi iiterikya isheninkani Rewii ñaanakowenantatsini. Nokowaki maawaeni ijorriyotzinkarite ipagaanteri rirori rowaagawo, ipira, maawaeni: ikaaterika 10, ari iperi apaani”. Ñaakiro, isheninkani Awaraama rineeyini: isheninkani Rewii eejatzi maawaeni ijorriyotzinkarite. Isheninkatawakagaeyakani. ⁶Omaanta paerani riraga Merekishereeki tee isheninkatyaarini Rewii, rinashita rirori; omaanta raawakiro Awaraamani rowaagawo ipagaantakiriri rirori, roojatzi ikantawaeri riraga ikashiyakaakiri Tajorentsi: “Nokoyi itajonkawentemi Tajorentsi”. ⁷Ñaakiro, riraga Merekishereeki anaakotantatsiri ipinkatharitzini, rootaki ikanantariri Tajorentsi: “Pawa, pitajonkawentereri Awaraamaka kameetha ijeekantyaari”. ⁸Jaka asheninka ñeeyini riraga isheninkani Rewii, imonkaateeyakaeni aaripaeni, akamaeyini, omaanta raapiintakiri maawaeni apaeyakiririni. Omaanta paerani riraga Merekishereeki, rinashita: okimiwitaka tee ikami omaanta rirori, tee okantzi Iwaperite Tajorentsi: “Kamaki”. ⁹⁻¹⁰Paerani, ipagaanantakariri Awaraama owaagawontsi, tekirani ijeekeni Rewii: rimpaete ijeeki rirori. Omaanta arimi ijeekityaami, ipagaanterimi eejatzi rirori: tema ikimityaarimi riraga jewatatsiri ijeeki. Eejatzi ikimiteeyerinimi maawaeni isheninkapaeninini Rewii: maawaeni ñaanakowenantatsiri. Aritakimi ipinkathateeyerinimi Merekishereeki maawaeni. Ñaakiro, ajorriyotzinkarite ipinkathateeyakirini ñaanakowenantatsiripaeni,

rootaki ipagaanteeyantakaririni oetarikapaeni, omaanta riraga ñaanakowenantatsiripaeni ipinkathataperoeyakirini Merekishereeki: tema ranaakotantaki rirori ñaanakowenantaperotaki, ipinkatharitaperotaki.

Jesoshi rirotaki ñaanakowenantatsiri kimitaariri Merekishereeki

¹¹ Ari ijeekaeyawitani riraga isheninkani Rewii: riraga Aawooni eejatzi maawaeni isheninkani rirori, ñaanakowenanteeyakini; eejatzi eeniwitacha rojankinateeyinirini Moeseeshi, iyotagaeyirini oetarikapaeni anteyirini. Omaanta tekatsi ikantee riroripaeni rowameethateeyeeni, rowawijaakoeyeeni; rootaki rotyaanantakariri Tajorentsi paashini ñaanakowenantatsiri, kimitaariri riraga Merekishereeki. ¹² Ari rinashita riraga ñaanakowenantatsiri, eejatzi iroñaaka rinashita ikowakagaeyakaerini Tajorentsi. ¹³⁻¹⁴ Eeniwitacha ñaanakowenantatsiripaeni sheninkaeyakaririni Rewii, eejatzi rojankinateeyakinirini Moeseeshi, riyotagaeyirini oetarika ranteeyakirini. Omaanta riraga owakirari ñaanakowenantatsiri tee isheninkatari Rewii, omaanta rirori isheninkatakari Joraa. Tee ñaanakowenantayitzini paashinipaeni isheninkani Joraa: tee rojankinateeyinirini Moeseeshi, tee ikantziri omaanta rirori iitakya ñaanakowenantatsiri. ¹⁵ Iroñaaka ijeeki riraga kimitariri Merekishereeki, rinashita rirori, ayotantakariri rinashita ikowakaeriri Tajorentsi. ¹⁶ Tee isheninkatari Aawooni iitantakariri ñaanakowenantatsiri; omaanta itajorentsitaki eejatzi ikanteetatyaaani rañi, rootaki iitantakariri ñaanakowenantatsiri. ¹⁷ Tema ikantzirini Tajorentsi paerani: “Pikanteetatyeeyaani piñaanakowenantanaki, pikimityaari riraga Merekishereeki”. ¹⁸ Eeniwitachani iroka rojankinatziniriri isheninkani Aawooni kaminagaantsi, omaanta tee ikoyi Tajorentsi apomeentsiwentyaawo iroñaaka. Atsipetyaawomi, tekatsi okanteeyeeni owawijaakoeyeeni. ¹⁹ Amonkaateeyeronimi maawaeni, eero owameethateeyeenimi. Omaanta riraga Jesokirishito aritaki imatakae ragaeyanaeni janta Tajorentsiki. Tee atsipetashitawo aapatziyeeyakirini rirori.

Ikantzi Tajorentsi: “Kyaaryo, ikanteetatyeeyaani Jesokirishito ñaanakowenantaperotanaki”

²⁰ Tee ikantashita Tajorentsi, ikantaperotzi: “Kyaaryo iroka nokamantemiri, tema naaka Tajorentsi. Ikanteetatyeeyaani Jesokirishito ñaanakowenantaperotanaki”. ²¹ Tee ikimitari riraga isheninkapaeni Aawooni. Omaanta ikantziri Jesokirishito: “Kyaaryo iroka nokamantemiri, tema naaka Tajorentsi. Tee nokantashita, eero namatawitzimi. Eerokataki ñaanakowenantatsiri, pikanteetatyeeyaani”. ²² Rootaki ayoteeyantakarini ranaakotantaki Jesoshi ñaanakowenantaperotaki, imateeyakaeni rowawijaakoeyakaeni. ²³ Ari ikaateeyawitani osheki ñaanakowenantawitachari, omaanta kamapiinteeyakini, rookapiinteeyakironi ñaanakowenantawitani. ²⁴ Omaanta riraga Jesokirishito, ikantani ijeeki: rootaki imatantawori ñaanakowenantzi, ikantani. ²⁵ Imateeyakirini aapatziyeeyaririni: rowawijaakoperoeyakirini maawaeni kowaperotatsiri raaneeri Tajorentsiki. Ikantani rañi, rootaki imatantawori ikamantakowenteeyakaeni.

²⁶ Kyaaryo, okameethaperotzi ñaanakowentaperowente; tema Tajorentsi rini, tee añiuro rantani, tee rantziro kaari kameethatatsi; tee ikimiteeyarini riraga kaari kameethateeyatsini ijeekimoeyawitapaentarini. Iroñaaka ijeeki kameetha janta jenokinta. ²⁷ Riraga iwinkatharitepaeni ñaanakowenantatsiri, maawaeni

kitejiri rowamaapiintziniri Tajorensi ipirapaeni, itaapiintziniri. Ro rowamaapiinantariri, osheki ikenkithashiryaaikiro kaari kameethatatsi ranteeyirini eejatzi ranteeyirini rirori jorriiyotzinkarite. Tekatsi rowamaapiinte riraga Jesokirishito, omaanta apatziro ikamawenteeyakaeni: monkaataka, eero rapiiteero eejatzi. ²⁸ Ari paerani rojankinatzi Moeseeshi, ikantzi: “Iiteeyanakaeni isheninkani Aawooni ñaanakowenantatsiri”. Atziri rineeyini rirori, ranteeyironi kaari kameethatatsi. Omaanta roojatzi ikantzi Tajorensi: “Kyaaryo iroka nokamantemiri, tema naaka Tajorensi: ikanteetateeyaaeni Jesokirishito ñaanakowenantanaki”. Rirotaki Jesokirishito Itomi rirori, tee rantziro kaari kameethatatsi, omaanta ikantatyaani ikameethaperotaki.

Ñaanakowenantaperotanaki Jesokirishito janta jenokinta

8 Piyotawakiro iroka nokamantemiri: rirotaki Jesokirishito ñaanakowenteeyakaerini. Ijeekimotzi Tajorensi janta jenokinta, janta rakoperoki; ikaatziri ipinkathariteeyini. ² Riraga isheninkani Aawooni ikenkithatakaapiintzi Tajorensi janta pankotsiki riwetsikiri atziri, iitakiro Tajorensipanko. Omaanta riraga Jesokirishito ijeekaperotzi janta Tajorensiki: tee riro wetsikeroni atziri, omaanta Awinkatharite wetsikakirori ipanko janta. ³ Riraga iwinkatharite ñaanakowenantatsiri ipapiintzi Tajorensi oetarikapaeni; rowamaakirini piratsi, shemi; itaakiniri. Omaanta Jesokirishito, tee rowamaeniri piratsi; rirojatzi kowaentsi rowamagaetantakariri. Roojatzi riyatashitakiri Tajorensi, ikantapaakiri: “Naaka kamawenteeyakiririni asheninka, owawijaakoeyakiririni”. ⁴ Ijeekemi iroñaaka jaka kipatsikika, eeromi ñaanakowenantzimi; ñaakiro, tee isheninkatari Aawooni: riroteeyakini isheninkani Aawooni thotyakirori rojankinatzi Moeseeshi. ⁵ Rantawaetapiintzi janta ikanteetzi: “Ipankomawo Tajorensi”, omaanta tee janta ijeekaperote Tajorensi. Apatziro oshiyakawentziro inampipero janta jenokinta. Paerani, riwetsikantawori Moeseeshi, ikantzi Tajorensi: “Janta tonkaariki iitachari Shinayii niyotaperotakimiro tsika pikanterori pankotsi: pimonkaataperotero nokantakimiri”. ⁶ Okameethatawitaka rowaga rojankinatzi paerani Moeseeshi, ñaanatakowenantaperoyakaririni Aawooni eejatzi isheninkani, eejatzi ramitakoeyawitakarini ajorriiyotzinkarite. Omaanta iroka owakirari inimotakiri iroñaaka Tajorensi okameethaperotaki, osheki anaakotakiro rojankinatzi Moeseeshi. Eejatzi ikimitaka, osheki imataperotakaeniro Jesokirishito, osheki ranaakotakiri Aawooni.

⁷ Okameethaperotakimi rojankinatzi paerani Moeseeshi, eeromi ikantzirimi paashini Tajorensi. ⁸ Omaanta ikantzi Tajorensi paerani: “Tekira omonkaata, tee okameethaperotzi iroka rojankinatzi Moeseeshi Aawooni”. Rootaki rojankinatantaakariri paashinipaeni aapatziyaririni paerani: “Ikantzi Awinkatharite: ‘Iinja ojeeki paashini nokamanteeyeririni maawaeni jorriyopaeni, inashitanakya. ⁹ Eero okimitaawo rowaga nokantakiri riraga itakaantakaworini. Paerani ijeekawitani maawaeni jorriyopaeni Ejiipitoki, omaanta nagaeyanakirini paashiniki kipatsi. Rojankinatawitakawo Moeseeshi nokowakagaeyawitakaririni, omaanta tee raapatziyeeyanani. Rootaki kaari namitakoeyantaarini. ¹⁰ Iroñaaka eenitatsi nokamanteeyeririni maawaeni jorriyopaeni. Iinja niyotaperoyakirini maawaeni nokanteeyeririni, ikenkithashireperoyeroni, eero ipeyakoeyawoni. Ipinkathaperoyakinani, eejatzi notajonkakowenteeyerini naari. ¹¹ Eero

ratsipetashiteeyawoni riyotaawakagaeyeeyani, eero ikantawakagaeyani: “Nosheninka, piyoteri Nowinkatharite”. Aritaki riyotashiteeyenani maawaeni: pinkatharitatsiri, kaari pinkatharitatsi, maawaeni riyoteeyenani. ¹²Noneshironkaaperoeyerini maawaeni antzirori kaari kameethatatsi ari nopeyakoteeniri, eero nokenkithashiryaakoteero eejatzi rantayizirini”. Rootaki ikantzitakari paerani Tajorentsi. ¹³Ñaakiro, ikantzini: “Eenitatsi paashini nokamanteeyeririni atziri, eero okimitaawo nokantzirini paerani”. Ari iroka ikantziri iroñaaka, rootaki poyaataawori ikantzirini paerani.

Ikenkithatakotziro ipankomawo Tajorentsi rantawaetantari ñaanakowenantatsiripaeni

9 Paerani ikanteeyirini Tajorentsi itakaantaworini tsika ikanteeyani ipinkathatanteeyaaririni, eejatzi ikantziri tsika okantyaari ipankomawo Tajorentsi rantawaetantyaari ñaanakowenantatsiripaeni. ²Ari riwetsikaeyakironi ipankomawo, imonkaatakironi ikantziririni Tajorentsi. Janta rityaawo Tajorentsinaki rantawaetapiintzinta ñaanakowenantatsiripaeni. Iiteetziro Tajorentsinaki Kameethari. Eenitatsi janta rowantariri ootamentotsi, eejatzi eenitatsi meeja. Janta meejaki rowapiintziro paa, okaataki 12, akenkithashireeyantaworini ipapiinteeyakaeni Tajorentsi owaeyarini. ³Jantakironta otzikaawo ari ojeeki Tajorentsinaki inampiperotari. Tekatsi kyaapiintatsini. Iiteetziro Tajorentsinaki Kameethaperotatsiri. ⁴Ontsiryataakawo otzikaawo rowaga itaapiinantawori kajankapaneri, riwetsikaetziri ooro. Eenitatsi jaga Tajorentsinakiki rowaga kimitawori tsiwoonaki, ro ipashikantawori ooro. Jaga inthomaenta, eenitatsi kowitzi riwetsikaetziri ooro, inthomaenta iroka roteteetziro manaa. Eejatzi eenitatsi inthomaenta ikotzi Aawooni, rowaga shookashitachari paerani oshi. Eejatzi eenitatsi inthomaenta rowaga mapi rojankinatakeririni Tajorentsi Moeseeshi. ⁵Janta otatawoki kimitawori tsiwoonaki roshiyakaawentakiri apite jewatatsiri ronampiripaeni Tajorentsi iiteetziri keroowe. Roshiyakaantaka eeniro ijeekaki Tajorentsi. Ramineeyakironi otatawo kimitawori tsiwoonaki janta rowapiintziro maawaeni oarentsi iwinkatharite ñaanakowenantatsiri riraa piratsi. Okimitaka ikenkithashireeyirini kamawenteeyerini, neshironkaeyerini. Eero iroñaaka nothotyaaperotziro nokamantemiro tsika okantayitarini.

⁶Ari riwetsikaeyakironi paerani, imonkaatakiro ikantzirini Tajorentsi Moeseeshi. Roojatzi ikyaapiinteeyini ñaanakowenantatsiripaeni, rantawaetapiinteeyinirini Tajorentsi. ⁷Omaanta tee riyatapiinteeyini otzikaawoki jantakironta. Apaani riyaatzi maawaeni oarentsi riraga iwinkatharite ñaanakowenantatsiri. Reewataki rowamaeniri Tajorentsi piratsi, roojatzikya ikyaanaki apaniroeni, raaneero riraa, ipitenkakiro janta otatawoki kimitawori tsiwoonaki; ikantziri Tajorentsi: “Pawa, pikaminthagaeyenani, eero pikijawenteeyanawoni nanteeyakirini eejatzi ranteeyakirini nosheninkapaeni; eero pikenkithashiryaakoeyaanawoni eejatzi”. ⁸Ñaakiro, eenitatsi otzikaawo, otzikagaeyakiririni paashinipaeni ñaanakowenantatsiri eejatzi maawaeni joriyopaeni. Tekatsi ikanteeyani riyateeyeni janta ijeekantaperotariki Tajorentsi. Rootaki oshiyakaawenanteeeyakaerini Ishire irira, ayoteeyantakarini riraga isheninkani Rewii eejatzi paashinipaeni tekatsi ikanteeyeeni rareetakagaeyeeni janta Tajorentsikinta. ⁹Okameethatzi akenkithashireeyeroni iroñaaka ayoteeyantyaarini: maawaeni ipapiinteeyakirini Tajorentsi, eejatzi

maawaeni rowapiintziniri eejatzi itaapiintziniri, tee owameethateeyirini riraga paapiintawitariri eejatzi taapiintawitanariri. Apatziro roshiyakaawentziro. ¹⁰ Paerani riyotaashiteeyakarini oetarika rantashiteeyarini; oetarika rowagaeyarini, eejatzi oetarika imiriteeyirini; riyotaashiteeyakarini tsika ikantyaari ikiwapiintya, ikite-tantyaari. Rootaki ikowakagaeyawitakaririni Tajorentsi atziri paerani. Omaanta ari okaatzini, monkaataka. Ipokapaaki iroñaaka Jesokirishito aamagaeyarini. Iroñaaka inashita ikowakagaeyakaerini Tajorentsi aari, owakirari, kameethaperotatsiri.

Riraa Jesokirishito

¹¹ Ipokapaaki Jesokirishito roshiyawitapaari iwinkatharite ñaanakowenantatsiri, omaanta okameethaperotaki iroka rantapaakiri rirori. Rantawaetzini paashinipaeni ñaanakowenantatsiri janta pankotsiki riwetsikiri atziri; omaanta rirori, riyaataperotaki janta ipankoperoki Tajorentsi: kameethaperotaki roori janta jenokinta. ¹² Jaka kipatsiki riraga iwinkatharite ñaanakowenantatsiri riyaatapiintzi maawaeni ojar-entsi, raapiintziro riraa chiiwo eejatzi waakaaniki janta ipankomawoki Tajorentsi inthomaenta, rowaga ikanteetawitari inampitaperotari Tajorentsi. Omaanta Jesokirishito ikamawenteeyakaeni, roojatzi riyatee janta jenokinta ijeekaperotzinta Tajorentsi. Roshiyakaawentakiro raaneero riraa: kaari riraa piratsi, omaanta riraapero rirori. Ikantziri Tajorentsi: “Ñaakiro, nokamawenteeyakirini maawaeni atziri nowawijaakotantaariri, ikanteetatyeyyaani ijeekanteeyarini jaka anampikika”. Eero ratsipetashitawo rirori ipiyapiinte, apaani ikanta, ari okaatzi. ¹³ Ari paerani aririka rantzironi asheninka kaari kameethatatsi, rowamaakiri ñaanakowenantatsiri waaka, rirorika chiiwo, rirorika waakaaniki janta ipankomawoki Tajorentsi. Roojatzi riraga ñaanakowenantatsiri raakiro riraa, itsikirijantawakari riraga antzirori kaari kameethatatsi. Eejatzi itaakiri iwatha, roojatzi itsikirijantawakari shirampari itsimenkitote piratsi. Roojatzi ikanteeyirini isheninka: “Ikameethatee eejatzi irika. Okameethatzi ikaateeyeerini eejatzi aapatziyariri Tajorentsi”. ¹⁴ Omaantakya riraga Jesokirishito ikameethaperotaki rirori, okantani ojeeki Ishire amitakotziriri. Rootaki ikanantariri Tajorentsi: “Pawa, nokowaperotaki nokamawenteeyerini atziripaeni, nowawijaakoeyantyaaririni”. Ari apaatawenteeyakaeni riraapero rirori, tee ro riraa piratsi: ikamawenteeyakaeni, iroñaaka eero atsipetaawo akenkithashiriwo kaari kameethatatsi, rowaga jatakagaenimi paamariki kaari tsiwakanitatsini, omaanta anteniri Tajorentsi maawaeni ikowakagaeyakaerini. Roojatzi akanteetatyeyyaani ajeekimoeyerini janta jenokinta.

¹⁵ Ari paerani apatziro ayoteeyakironi rojankinarini Moeseeshi, eejatzi antapiinteeyakironi kaari kameethatatsi, aateeyantyaarinimi paamariki kaari tsiwakanitatsini; omaanta ikamawenteeyakaeni Jesokirishito, rowawijaakoeyantakaerini. Tema irira rirotaki ñaanatakowentakaeri owakirari inimotawakaantsi Tajorentsi. Iroñaaka inashita ikanteeyakaerini rirori: “Okameethatzi maawaeni nokashiyakagaeyakiririni aapatziyeeyanarini niyoyagaeyakirini. Ikanteetatyeyyaani riweshiryaawenteeyaaawoni”.

Riyotagaeyakaeni iitaka ikamawenteeyantakaerini Jesoshi

¹⁶⁻¹⁷ Ari pikenkithashireero rameteeyakarini asheninkapaeni. Eenitatsirika rowaagawopaeni, rojankinatzi paperiki: “Aririka nokame nokowaki rashitayiteeyawoni nosheninkapaeni”. Ari rojankinatakero iwaeropaeni ashitayiteeyawoni

rowaagawopaeni. Roojatzi, aririka ikamaki, riyoteeyanakini irira ninkarika ashiteeyawoni. Eerotzitarika ikami riraga jankinatzirori, eerotzita ragaeyironi owaagawontsi. Omaanta ikamakirika, monkaataka: roojatzikya ragaeyeroni. ¹⁸Eejatzi okimitakani paerani: eenitatsi ikantziririni Tajorentsi asheninkani paerani. Tekatsi ikantya Tajorentsi ikame, omaanta ikamapiinteeyakini tsimeri omonkaatantakari ikantziririni. ¹⁹Paerani ikamantziri Moeseeshi irira maawaeni ikaminagaeyakiririni ajoriiyotzinkariteni, roojatzi rojankinatantawori. Roojatzi ikamanteeyirini isheninka ikantziriri Tajorentsi; eejatzi rowamagaeyakiririni waakaaniki eejatzi chiiwo, raawakiro riraa, itsipataawakiro iña. Roojatzi raakiro iwitzi owisha kityonkawitzi eejatzi piyonkashinkanari, rowiinkakiro iñaaki, ijeetantariri isheninkapaeni. Eejatzi itsikirijakiro roori iroka rojankinataakiriri Tajorentsi. ²⁰Aririka itsikirijeeyakiririni, ikanteeyirini isheninka: “Ari nokamanteeyakimironi maawaeni owakirari ikamantakinari Tajorentsi. Ikantzi: ‘Aririka pikemijantaperoteeyenani, notajonkakowenteeyemini’. Eejatzi eerori pikanteeyini: ‘Kameetha’. Rootaki notsikirijanantakimironi iroñaaka riraa”. ²¹Roojatzi itsikirijakiro eejatzi ipankomawo ipinkathateeyantaririni, eejatzi itsikirijeeyakironi maawaeni jeekayitatsirini inthomaenta. ²²Ari rojankinatzi Moeseeshi: “Rootaki riraa piratsi owameethateeyirorini oetarikapaeni; eejatzi eerorika ijeeki kamawenteririni atziri, apaatawenziriri riraa, eero rawijakotee”.

Ikenkithatakotziro iitaka ikamawenantakaeri Jesokirishito

²³Ari eenitatsi oshiyakaawenziri iroka pankotsi eejatzi maawaeni jeekaeyatsirini inthomaenta. Okameethatzi itsikirijeeyakironi rowameethatantakawori. Omaanta ojeeki jenokinta iroka roshiyakaawenteeyakiririni, ijeeki eejatzi anaakotzirori riraa piratsi, owameethaperotzirori maawaeni jeekaeyatsirini jenokinta: ²⁴rirotaki Jesokirishito. Riraga ñaanakowenantatsiripaeni riyaatapiintzi janta ipankomawoki riwetsikaeyirini atziri, roshiyakaawenteetziro: “Inampitari Tajorentsi”. Omaanta riraga Jesokirishito jataperotee jenokinta ijeekimotapaeri Tajorentsi, ikantakowenteeyakaeni. ²⁵Riraga iwinkatharite ñaanakowenantatsiri riyaatapiintzi janta ipankomawoki Tajorentsi, raapiintziro maawaeni ojarentsi riraa piratsi: tee rayiro riraa rashi rirori. Omaanta riraga Jesokirishito eero rapiteero ikamawentee. ²⁶Aririkami raapiinteromi riraa Tajorentsi, okameethatemi ikamapiintemi, paerani: riwetsikantawori kipatsi, rityaawomi ikamapiintemi, roojatzi iroñaakami. Omaanta monkaataka paerani ikamantakari: apaani ikamaki, rowawijaakoeyakaeni. ²⁷Ayoteeyakini apaani akamaeyakini, ari okaatzi; tee apiitapiintziro akame. Aririka akamae, roojatzi ikantakowenteeyakaeni Tajorentsi, akameethatakirika. ²⁸Ari osheki aneeyawitani, omaanta apaani ikamawenteeyakaeni Jesokirishito; imonkaatakiro, eero ikamae eejatzi. Ari ipokae eejatzi iinja ipiyoteeyapaakaeni, raantaneeri jenokinta maawaeni aamagaeyaririni.

Tekatsi okanteeyeeni rojankinarini Moeseeshi owameethateeyeeni

10 Pamine, maawaeni rojankinatakotakiririni paerani Moeseeshi oshiyakaawentakiri riraga pokapaentatsirini, kameethaperotatsiri. Rareetapaenta, osheki itajonkawenteeyakaeni. Ikantziri Moeseeshi Aawooni: “Powamaapiinteni Tajorentsi piratsi maawaeni ojarentsi”. Ari ikantani isheninkani rowamaapiinteyawitarini, omaanta tekatsi okanteri owawijaakoeyerini riraga aapatziyaworini

rojankinatzirini Moeseeshi. ² Arimi owawijaakoeyerinimi irika rowapiintziri, tema ari ipakaakiromi rowamaapiintziniri. Eejatzi arimi rowawijaakoteeyaami roojatzi, eero ikenkithashireeyeroni eejatzi rantayitzirini. ³ Omaanta rowamaapiinteyawitarini ipira maawaeni ojarentsi, roojatzi ikanta okenkithashiryaakaapiintari rantayitzirini. ⁴ Tekatsi okanteri riraa waaka eejatzi chiiwo owameethateeyerini antzirori kaari kameethatatsi. ⁵ Ipokantakari kipatsiki paerani Jesokirishito, tema ikantziri Tajorentsi:

“Pawa, tee piñaaperotziri riraa piratsi, tee owameethateeyirini anteyirorini kaari kameethatatsi. Rootaki piwetsikantanawori nowatha nokamawenteeyantyaaririni maawaeni atziri, nowameethateeyantyaaririni. ⁶ Tee piñaaperotziri ikameethatzi maawaeni itaapiinteyawitzimirini atziri, eejatzi maawaeni rowamaapiinteyawitzimirini powameethateeyantyaaririni. ⁷ Rootaki nokananzimiri: ‘Pamine, Pawa, nopokaki jaka nanantemirori maawaeni pikowakaakinari. Nomonkaatero maawaeni rojankinatakotziteetakinari paerani’”.

⁸ Pikenkithashiryaaperotero iroka ikantzirini Jesoshi: “Tee pikoyi, Pawa, rowamaemiri atziri piratsi, itaapiinteyemirini. Tee piñaaperotawentari riraga pawitzimirini maawaeni rojankinatakotzirini Moeseeshi”. ⁹ Roojatzi ikantziri: “Pamine, Pawa, pokakina nanantemirori maawaeni pikowakaakinari”. Ikanantawori iroka, ikantzi: “Eeniwitacha maawaeni rantayitawitarini isheninkani Rewii. Eenitatsi owakirataatsini”. ¹⁰ Apaani ikamawenteeyakaeni Jesokirishito, eero rapiitaa ikamae eejatzi, imonkaatakiro. Rowameethaperoeyakaeni, eejatzi maawaeni riraga aapatziyeyaririni, ikimitakagaeyakaeni tee antziri kaari kameethatatsi.

Tee rowawijaakotantzi piratsi inta Jesoshi owawijaakotantatsiri

¹¹ Maawaeni kitejiri rantawaetapiintaki maawaeni ñaanakowenantatsiripaeni, rowamaapiintziniri Tajorentsi piratsi, itaapiintziniri, omaanta tee owameethateeyirini maawaeni antzirori kaari kameethatatsi. ¹² Omaanta apaani ikamawenteeyakaeni Jesokirishito, rowameethateeyantakaerini, monkaataka. Roojatzi ijeekapae janta rakoperoki Irii, ¹³ royaakiri imatantyaawori ikantakiririni: “Iinja nothonkaeyerini maawaeni kijeeyakimirini”. ¹⁴ Apaani ikamawenteeyakaeni maawaeni: tema riyoyagaeyakaeni Tajorentsi, rowameethaperoeyakaeni. ¹⁵ Eejatzi iyotaaperoeyakaeni Ishire Tajorentsi imonkaatakiro Jesokirishito maawaeni ikowakagaeyakiririni Irii rowawijaakotantakaeri. Tema rowaga Ishire ojankinatakayiriri paejatziiteni okaatzi ikantakiriri Pawa Tajorentsi.

¹⁶ “Tema ritakari ikantzi: ‘Tema Naaka Iwinkatharite joriyopaeni, rootaki inimotaakina pimonkaateninami nojankinatakaakiririni Moeseeshi pawijakotantanakya. Omaanta tee pimanteeyironi nokantakiriri Moeseeshi. Roojatzi inimotaantanari owakirari. Tema iinja nokenkithashiryaakagaeyemironi maawaeni nokowakagaeyakimirini pajankaneki, nothotyaakagaeyemironi, piyoperoeyantyaaworini maawaeni’”. ¹⁷ Roojatzi eejatzi ojankinatakaakiri: “Ikantzi Tajorentsi: ‘Eero nokenkithashiryaakotziteeri eejatzi kaari kameethatayitatsini ranteeyakirini’”.

¹⁸ Pamine, aririka ikaminthagaeyirini Tajorentsi antzirori kaari kameethatatsi, eejatzi teerika ikenkithashiryaakoteeri eejatzi rantakiri, eero ikowae eejatzi kamawenterini rowameethatantyaariri. Ñaakiro, iñaaperoeyakaeni iroñaaka akameethatzi.

Ikamanteeyakaeni iitaka ikowakagaeyakaerini aari

¹⁹ Noyemijantzinkarite, ikamawenteeyakaeni Jesokirishito, rapaatawenteeyakaeroni riraa rowawijaakotantakaeri. Iroñaaka ayoteeyakini iñaaperoeyakaeni Tajorentsi akameethatzi rootaki kaari athaawanantari, inta akenkithatakaapiinteeyerini Pawa. ²⁰ Paerani eenironi ojeekini ipankomawoki otzikaawo, rowaga kaari riyaatapiinteeyantani atziri janta Tajorentsinakiki: tema otzikagaeyakirini. Omaanta ikamawenteeyakaeni Jesokirishito, kaari otzimantaa iroñaaka otzikaagaeni. Añaanee eejatzi, rootaki okameethatantari iroñaaka akenkithatakaapiinteri Tajorentsi. ²¹ Iñaanakowenantaperotakae riraga Jesoshi, ipinkathariwentaperoeyakaeni aari, eejatzi maawaeni paashinipaeni aapatziyeeyaririni rirori. ²² Rapaatawenteeyakaeroni riraa, eejatzi akaawoshitawenteeyakarini. Rootaki iroñaaka kaari athaawanantari Tajorentsi, ayoteeyakini eero roepiye, omaanta raakameethaperoeyeeni. ²³ Thame eekiro aatatyee aapatziyawo rowaga kyaaryooperotatsiri. Tema ayoteeyakini imatakaeniro maawaeni ikanteeyakaerini, eero ramatawiteeyeeni: rootaki okameethatantari akamanteeyerini paashinipaeni atziri iroka aapatziyakarika.

²⁴ Thame iroñaaka oemoshirenkaeyerini paashinipaeni: anintawakagaeyani eejatzi akaminthayerini. ²⁵ Eenitatsi ayemijantzinkarite kaari pokapiintatsi ikemijante: eero pikimiteeyarini eerori, omaanta pipiyotapiinteeyaani poemoshirenkawakagaeyantyaarini maawaeni. Tema ayoteeyini eero ojamanitzi ipokanteeyari Jesokirishito, rootaki okameethatantari aweshiryaawenteeyaarini eejatzi aweshiryaakagaeyaarini paashinipaeni.

²⁶ Pamine, aririka ayoteeyakini ikamawenteeyakaeni Jesokirishito, rootaki rowawijaakotantakaeri, okameethataki ameentyaawo, akemijantaperoeyerini: tema rootaki ikantziriri Tajorentsi, okyaaryooperotaki. Tee okameethatziroña atheenkiri, tee añiiri paashini owawijaakoteeni. ²⁷ Aritaki iinja ikijeeyanakirini Tajorentsi maawaeni theenkiriri, rowashironkaaperoyerini. Tema rotyaanteeyerini maawaeni paamariki kaari tsiwakanitatsini. ²⁸ Riraga ajorriyotzinkariteni rowamaapiinteeyakirini kaari pinkathatzirori rojankinarini Moeseeshi. Eenitatsirika apite kantatsiri, aririka ikaatzi 3: “Eeniro rantani, noñeeyakirini”, ari rowamagaeyakirini isheninka. Tee ineshironkatzimaetari. ²⁹ Aririka itheenkeri atziri Itomi Tajorentsi, eejatzi ikanterika: “Ratsipetashita ikamaki Jesokirishito, ratsipetashita rapaatakiro riraa, eero rowawijaakotee”; eejatzi ikantzimeterorika Ishire Tajorentsi, rowaga kaminthagaeyerini: ¿Piitzima eero rowashironkaeri Tajorentsi? Aritaki rowashironkaaperotakiri kameetha: ikemawakiroota, kaari raapatziyantari. ³⁰ Tema ayoteeyini ikantzi: “Naaka aritaki nopiyakowenteeyaari, nowashironkagaeyerini naaka”. Eejatzi ikantzi: “Kyaaryo nokantakowenteeyerini maawaeni atziri ikameethatakirika, tema naaka pinkathariwenteyiririni”. ³¹ Aririka itheenkante atziripaeni, ikijakiri Tajorentsi, riraga añaaperotatsiri: okameethatzi ithaawantaperoeyaarini kameetha, rowashironkaerikari.

Pikyaaryoowentero paapatziyari Jesokirishito, eero pithaayi poyaantyaarini

³² Pikenkithashireeyaani tsika okantari paerani, owakira pikemakotakirini Jesokirishito. Ikijawenteeyakimironi pisheninka pikemijantzi, omaanta eekiro piyaatatzi paapatziyari rirori. ³³ Apanipaeni ishirontawenteeyakimini,

rowashironkagaeyakimini. Tema inēeyakimini osheki atziri. Omaanta paashini-paeni pitsipateeyapaakarini piyemijantzinkaritepaeni riraga owashironkaenkari. ³⁴Petakotapiintakiri riraga omonkyaagaarewopaeni. Eejatzi aririka ikoshitakimini powaagawo, pikimoshireeyakini, pikantzini: “Rayeroota. Iinja ojeekaperotayiteeni kameethatayitatsirini janta jenokinta, ero añaapae koshiteeni janta. Akanteetateyeyaani ajeekaeyeni janta okameetheetyaaperotzinta”. ³⁵Eero pipeyakotziro pikimoshirewentziri, eekiro piyaatayee pikimoshireeyanakini. Kyaaryo, ipinatemi Tajorentsi. ³⁶Okameethatzi pikantyaani pikyaaryowentero maawaeni ikowakaemiri Tajorentsi, roojatzi imatantakimirori ikantakimiri. ³⁷Tema okantzini Iwaperite Tajorentsi: “Rooteentsi ipokae Awinkatharite, ero ojamanitzi, tema ikantzi: ‘Ari nopokae. ³⁸Okameethatzi ikemijantaperoeyenani riraga nowameethatzi. Omaanta rookaerorika ikemijantzi, ero niweshiryaawentaari”. ³⁹Tee atsipateeyarini aari riraga ookaeyirorini ikemijantzi: riyateeyeni rirori paamariki kaari tsiwakanitatsini. Akemijanteeyini aaka, aateeyeni jenokinta.

Ranteeyinirini aapatziyariri Tajorentsi paerani

11 Paapatziyari Jesoshi piyotaperotantakari imataperotemiro maawaeni ikantakimiri. Eenitatsi osheki kaarira añeeyini, omaanta aapatziyari Jesoshi, rootaki ayotantakariri añeeyerini iinja maawaeni ikashiyakagaeyakaerini. ²Raapatziyari Tajorentsi riraga paejatziitene rootaki ināaperotantariri Tajorentsi ikameethatzi. ³Aapatziyari aaka, rootaki ayoteeyantakarini ināawaetakira Tajorentsi rootaki ojeekantakariri kipatsi, jenokinta, eejatzi maawaeni jeekantawori. Ināawaetaki, jeekanaki: tekatsi raashitero riwetsikantawori. ⁴Raapatziyarini Tajorentsi Aweerini, rootaki ināaperotzitantakariri Tajorentsi okameethatzi ipashitakariri; omaantakya riraga Kayeeni, tee raapatziyari, rootaki kaari ināaperotantawo okameethatzi ipashiwitakaririni rirori. Ināaperotakiri Tajorentsi Aweerini ikameethatzi, rootaki ināaperotzitantakariri ipakiriri. Ikamakini rirori paerani, omaanta okameethatzi akimiteeyaarini: aapatziyeeaarini ināaperoyanteerini Tajorentsi akameethatzi. ⁵Raapatziyari Tajorentsi Enoko, kaari ikamanta. Añaatsi rini, raaneeri Tajorentsi jenokinta. Tekatsi ñeerini eejatzi: kyaaryo, raaperotaneeri jenokinta. Tekirani raayirini, ikantzini: “Kyaaryo, noñaaperotakiri Enoko ikameethatzi”. ⁶Eerorika aapatziyari, ero ināaperoyeeni akameethatzi. Eenitatsirika kowatsiri rareetyaari Tajorentsi, okameethatzi raapatziyaperotyaaari, eejatzi riyotaperotanaki ipinateri kowaperotatsiri riyoteri.

⁷Eejatzi raapatziyari Tajorentsi Noeni. Ikantzirini rirori: “Iinja opoke osheki inkani, inkaaretanaki maawaeni. Piwetsikero antawo pitotsi pawijakotanteeyarini”. Ari ikemijantaperotakiri. Ojarentsitaperotawitani, omaanta rantaki pitotsi, rawijakotantaari, eejatzi rawijakoeyantaarini maawaeni jeekimoeyiririni ipankoki. Tee raapatziyeeyarini paashinipaeni isheninka, rootaki ikantakotantakariri, rowashironkaeyantakaririni Tajorentsi. Omaantakya riraga Noeni rowameethatzi: tema raapatziyari rirori. ⁸Eejatzi rirori Awaraamani, raapatziyarini Tajorentsi. Ikantzirini rirori: “Nokowaki piyaate paashiniki kipatsi, janta inteena: aritaki pijeekapae. Nopemiro pashitaperotyaaari eerori; eejatzi noperi pitomi, picharini, maawaeni. Thame piyaate, nokoyi noñaayemiro”. Ari riyataanaki, omaanta tee riyotzi tsikarika riyate. ⁹Rareetantakariri, ināapaakiri paashini atziri jeekatsiripaeni. Okimiwitaka kaari iipatsite, tee ijeekaperotzi, omaanta ikinayitakini; omaanta ikan-

tani raapatziyari Tajorentsi. Eejatzi ikimiteeyakani itomi Ijaaka eejatzi icharini Jakoowo: tee ijeekaperotzi, tee riwetsikaeyini kameethari ipanko, ¹⁰ omaanta ikenkithashireeyironi paashini inampi, kaari riwetsiki atziri. Riyoteeyakini iinja ragaeyaneerini Tajorentsi janta inampiki, riwetsikakiri rirori. ¹¹ Aapatziyari Tajorentsi Jaarani: antyashipawo ini, tee itzimi otomi. Roojatzi antyaashipawoperotantanaka. Ikantakiro Tajorentsi: “Iinja itzime pitomi”, roojatzi aapatziyantanakari. Okantzi: “Eero ramatawitana Tajorentsi”. Roojatzi itzimantaka. ¹² Eejatzi antyaashipariperowitakani Awaraama, oshekitaperotaki rojarentsise. Tee itzimawita apaani itomi, omaanta roojatzi iroñaaka itzimakaantakawo iina otomi. Iroñaaka ikaateeyini isheninkapaeni oshekipero, eero amatziri ayoteeyerini tsikarika ikaateeyini: ikimiteeyakarini ompokiropaeni, eero amatziri ayoteeyerini tsikarika ikaateeyini. Eejatzi ikimiteeyakawoni opane impaneki janta othapyaaki inkaare, oshekipero.

¹³ Ari ikamaeyakini riroripaeni aapatziyariri Tajorentsi: ijeekaeyawitani Kanaanaki, omaanta tee iñaaperoeyironi maawaeni ikantakiririni Tajorentsi. Inta riyoteeyakini iñaagaero iinja. Ikanteeyini: “Tee nonampitaperotawo kipatsika, tee nojeekaperotzi jaka”. ¹⁴ Rootaki ayoteeyantakarini ikowaeyakini rareteeyaani paashiniki nampitsi inampiperotantapaeyaawori. ¹⁵ Ikowaeyeenimi ipiyeeyaneenimi janta Ejiipitoki ipoñaakanta, ari riyateeyeenimi. ¹⁶ Omaanta ikowaeyakini riyateeyeni okameetheeeyenta nampitsi: rowaga jeekatsiri jenokinta. Rootaki riweshiryaawenantakariri Tajorentsi rirori: tee ipashiwentakaematari, itomintaperoeyakarini. Eejatzi riwetsikaeyenirini ijeekaeyantyaarini.

¹⁷ Ari ewankaritapaaki Ijaaka, roojatzi iñaantakarini Tajorentsi Awaraama, riyotantyaari kyaaryorika ikemijantaperotziri. Ikantziri: “Powamayenari pitomi papintzite, pitayenari”. Ikemantakariri, ikantziri: “Ari, niyaate nowamaeri”. ¹⁸ Paerani ikantzirini Tajorentsi Awaraamani: “Iroñaaka eenitatsi pitomi papintzite, pitakiri Ijaaka. Rirotaki ashitayiteyaaririni picharineetayiteeyaarini, maawaeni. Tekatsi paashini ashityaarini”. ¹⁹ Ikenkithashiryaaka: “Ikantana Tajorentsi: ‘Rirotaki ashitayiteyaaririni picharineetayiteeyaarini, maawaeni’, tekira itzime rirori. Omaanta iroñaaka ikantakina: ‘Powamaeri’. Niyotaki aririka nowamaeri, ari ipiriinteeri”. Riyaatanaki, rooteentsi rowamaerimi, omaanta ikantziri Tajorentsi: “Eero powamaeri, omaanta noñaantatziimi. Iroñaaka niyotaki pipinkathataperotakina”. Ari okimitzimotawitakarini Awaraama ipiriinteeri itomi, añaanee eejatzi.

²⁰ Eejatzi rameentakari Tajorentsi Ijaakani, rootaki ikantakowenantariri Jakoowoni eejatzi Isawoorini. Ikantziri Tajorentsi: “Pitajonkakowenterini notyomi apite”. Rootaki itajonkakowenantariri osheki. ²¹ Eejatzi ikimitani Jakoowo, rameentakari Tajorentsi. Rooteentsi ikame, omaanta ipiriinantanakawo ikotzi amitakoterini; roeyotashitakarini Tajorentsi, ikantziri: “Pitajonkakowenteeyerini itomipaeni Josee”. ²² Eejatzi rirorini Josee, rameentakari Tajorentsi. Paerani ijeekini Ejiipitoki, eejatzi maawaeni isheninka, omaanta riyotaki ragaeyaneerini riraga Tajorentsi joriyopaeni janta iipatsiteki. Rootaki ikanantariri isheninka: “Rooteentsi nokame. Iinja, aririka piyaateeyaneeni aepatsiteki aari, pagaeyaneeronikya notonki, pikitatero janta”.

²³ Paerani ikanteeyawitarini riraga iwinkatharite ejiipitotatzi: “Nosheninka, piñaakiri roshekiyanakini joriyopaeni: tee okameethatzi. Piyaateeyini powinkaeyerini maawaeni itomipaeni, owakira tzimayitatsirini”. Ari riraga iriri Moeesehi rameentakari Tajorentsi, eejatzi riniro: ipinkathateeyirini Tajorentsi, rootaki

ikanantari: “Eero apinkathatziri riraga iwinkatharite ejiipitojatzi. Ikameethataki atomi, eero ashinetziri rowiinkiteeri”. Ari imanapithatakiri, kaari rowamaantyaari. ²⁴ Ari roojatzi oñaakiri Moeseeshi rishinto pinkathari. Okenkithashiryaaka: “Eero nowamaeri, inta nokimitakaantyaari notyomi, ijeeki nopankoki”. Roojatzi rantaritanaki. Rameentakari Tajorentsi, rootaki ikanantari: “Tee nokoyi nosheninkatyaari ejiipitojatzi, naaka joriiyo”. ²⁵ Riyotaki raapatziyeeyarini Tajorentsi joriiyopaeni, rootaki rowashironkagaeyantakaririni rirori ejiipitojatzi. Ikimoshireeyawitakani irirapaeni, omaanta tee okameethatzi rantakiri, rootaki kaari ikowanta Moeseeshi isheninkateeyaarini. ²⁶ Tee ikoyiri iyorikite ejiipitojatzi ijeekimowitakari, omaanta ikowaperotaki raapatziyari Jesokirishito, ikemaatsitawentakari rirori. Riyotakini iinja ipinateri Tajorentsi. ²⁷ Rameentakari Tajorentsi, riyotaki tee ikoñaatzi irira, omaanta riyotaki kijokiro royiri; rootaki kaari ithaawanantari pinkathari, eejatzi ishiyapitheeyakarini ejiipitojatzi, ragaeyanakirini maawaeni ijoriiyotzinkarite. ²⁸ Eejatzi rameentakari Tajorentsi, riraga kantziriri: “Iroñaaka tsiteniriki notyaanteri nonampiri rowamaeri itomipaeni theenkaeyanarini, riraga jewatatsiri ikoñaatzi. Omaanta aririka powamaeri owisha, pitziritero pipanko riraa pikyaapiintzira, rawijantyaari riraga owamaantatsiri, eerokya rowamaeri pitomipaeni”. Ari raapatziyakari Moeseeshi, eejatzi raapatziyakagaeyakarini ijoriiyotzinkarite, kaari ikamaeyantyaani itomipaeni. Ro aetantawori kitejiri: “Rawijantaririni ronampiri Tajorentsi”.

²⁹ Eejatzi raapatziyeeyini maawaeni joriiyopaeni. Ishiyapitheeyakarini riraga ijoraa-rotepaeni ejiipitojatzi. Royaateeyawitanakarini irirapaeni, raawaerimi. Eeni-tatsi otzikaeyakiririni joriiyopaeni antaworoña inkaare, tekatsi ikineeyaneeni. Riyotaki Tajorentsi raapatziyeeyarini, rootaki iteenkaryaatantakawori inkaare, okipatsitanaki niyanki. Intsipaete rawijeeyanakini intatsikeronta maawaeni joriiyopaeni. Royaateeyawitapaakarini ejiipitojatzi, omaanta roepiyaagaero Tajorentsi inkaare, agaeyakirini joraaropaeni.

³⁰ Eejatzi rameentakari Tajorentsi joriiyopaeni janta Jerikooki. Rotantonakitan-teeyakawoni mapipaeni inkinagaakitakirori pankotsipaeni, rotzikagaeyakirini joriiyopaeni. Omaanta ikantziri Tajorentsi: “Pishonkaeyanakyaawoni nampitsi. Apaani kitejiri, apaani pitapoteeyaawo; paashini eejatzi, paashini eejatzi, roojatzi 7 kitejiri”. Ari monkaatapaaka kitejiri 7, roojatzi opariyantana otantonagaakitachari. Rowamagaeyakitzirini theenkiriri Tajorentsi. ³¹ Ojeeki janta tsinani, oetachari Raawa. Paerani osheki oshinetaayitarini shiramparipaeni kaari ayi. Aapatziyari Tajorentsi roori, rootaki amitakotantariri rotyaantanewopaeni Joshoe raminero nampitsi. Tee okami roori janta Jerikooki, tee okimitari paashinipaeni theenkaeyantatsirini.

³² ¿Litaka paashini nokenkithatakoteri? Oshekitanaki iroñaaka nojankinari, omaanta ijeeki oshekipero paashinipaeni ameentariri Tajorentsi: Jeryoo, Waraaka, Shaansho, Jete, Iraviiri, Samoeri, eejatzi paashinipaeni kamanantayitzirorini iñaani Tajorentsi. Eero iroñaaka nothonkimiro nokamantzimiro maawaeni rantayitzirini. ³³ Rameenteeyarini Tajorentsi paashinipaeni, rootaki ranaakoeyantawakaririni rowayiritepaeni. Rameenteeyarini paashinipaeni rootaki imatantawori kameetha ipinkathariwenteeyirini isheninka, eejatzi imatantakanariri Tajorentsi ikantakiriri. Rookawitakari manitzimashiki, omaanta rameentakari Tajorentsi, rootaki kaari rowantari. ³⁴ Paashini rookawiitari paamariki, omaanta tee itaga. Ithatyagae-terimi paashinipaeni, omaanta rowawijaakotagaantakiri Tajorentsi. Imantsiyata-

gaantaki, omaanta retsiyatakotagaantakiri, ishintsitakaagaantakiri. Imatakaagaantakiri omanatachari. Romishiyagaantakiri omanaterinimi aapatziyariri Tajorentsi.³⁵ Ameentariri tsinanipaeni, rootaki ipiriinantaari oemini, eejatzi otomipaenini.

Omaanta omawitya ameeantariri rowashironkaagaanteetakiri paashinipaeni aapatziyariri Tajorentsi, rowatsinagaanteetakiri; ikantziri: “Aririka pookaero paapatziyariri rirori, ari kameetha nopakagaemi”. Omaanta ikantziri: “Eero nookiro naapatziyariri. Iinja kameetha ijeekakayena Tajorentsi”.³⁶ Ari ishirontawentagaantakiri, ipajapajaatagaantakiri, tak, tak, tak; roojotagaantakiri kareenathaki, romonkyaagaantakiri,³⁷ itsitokagaantakiri mapiki, pog, pog, pog. Itotakiri ithakiryaaakiri, thatzik. Ithayaagaantakiri ithatyaamentoki, petzik. Paashinipaeni tee ikithaata kameetha, omaanta roori ikithaatashitakiri imashi owisha eejatzi imashi chiiwo; okoetyeemotakiri oetarikapaeni, ikijeetakiri, rowashironkaetakiri.³⁸ Ikinayitanakini teenta ijeeki atziri eejatzi tonkaariki. Imanapithayitakarini kijakiriri janta omooki impeeta. Ikameethaperoyakini, omaanta tee raakameethatziri riraga theenkantatsiri.³⁹ Ari rameenteeyarini Tajorentsi rootaki iinaaperotantakariri Tajorentsi ikameethatzi; omaanta tee iinaaperoyeroni maawaeni ikashiyakaakaririni.⁴⁰ Okameethaperotaki ikowakagaeyakaerini Tajorentsi: tee ikowakagaeyirini riraga paejatziiteni reewateeyeeni iineeyeroni, omaanta ikowaki amonkaatawakagaeyeeyaani aineeyeroni maawaeni.

Ikantziri: “Pikyaaryoowenteniri Tajorentsi ikowakaemiri, eero piperashiryawo”

12 Ari osheki raapatziyeeyakarini maawaeni irikapaeni nokenkithatakoeyakirini. Iroñaaka okimitaka ipiyotashiiyakaeni, raminakoeyakaeni riyoteeyantyaarini oetarika anteeyerini aari. Noshiyakaawentemiro: tema rameteeyawoni ewankaripaeni ishiyeeyani riyotantyaari ninkarika anaakotantatsini. Aririka ishiyeeyanakini, rookagaantanakiro iithaaripaeni ishiyaperotantyaari. Aaka oshiyakaawentacha kaari anantyaawo kaari kameethatatsi amatantyaawori anteeyeroni maawaeni ikowakagaeyerini Tajorentsi, akyaryoowentero.² Akantyaani akenkithashireeyerini Jesoshi, riraga owawijaakoeyakaerini paerani, eejatzi rirotaki agaeyaneerini iinja jenokinta. Osheki ikemaatsitawenteeyakaeni koroshiki paerani, osheki rowashironkagaeyakirini rirori. Omaanta riyotaki ijeekakagaeyeeni kameetha janta jenokinta, rootaki ikemaatsitawenantakaeri. Iroñaaka ijeeki rirori janta rakoperoki Tajorentsi, ikaateeyakirini ipinkathariwenteeyakaeni.³ Osheki paerani ikijeeyakirini theenkantatsiri, osheki rowashironkagaeyakirini. Iroñaaka okameethatzi pikenkithashiryaaperoyerini, eejatzi eero powashireta, eero pijamashiryawo.

Rowashironkaakiri Tajorentsi aapatziyariri Jesoshi antzirori kaari kameethatatsi

⁴ Aririka ikanteeyawiteeni antzirori kaari kameethateeyatsirini: “Thame ashinkitya. Thame antero oetarika akowakiri”. Kyaaryo niyotakimi pikanterika: “Eero nantziro. Eejatzi eeroka, pookaero pantayitzirini”. Omaanta tekira ikijantaperoetzimiro. Tekira rowamaanteetzimiro, tekira rowashironkaawentzimiro roojatzi pikamantakya.⁵ Pipeyakotakiroma itomintakimi Tajorentsi?

Pikenkithashiryagaero eejatzi iroka kaminaakiriri paejatziiteni: “Notyomi, aririka nowashironkagaemi, eero pikijana, tema naaka Piwinkatharite. Eejatzi aririka nowashironkayemi, eero pikantashiryashita. ⁶Aririka rantero nonintanewo kaari kameethatatsi, ari nowashironkaakiriri. Nokowaki niyotakaantyaariri tee okameethatzi rapiitapiintero. Aririka nowashironkayemi piyotantyaari notomintaperotakimi”.

⁷Aririka rowashironkaeyemini Tajorentsi, eero pikantashiryashita. Inintashireteeyakimini, itominteyakimini, rootaki rowashironkaantakimiri. Tema ameteeyawoni aari owashironkaapiinteyirini atomipaeni. ⁸Maawaeni shirampari rowashironkagaeyakirini itomipaeni. Eerorika rowashironkaemi Tajorentsi, tee eero itomi, rishinto: tee pisheninkatari. ⁹Rowashironkagaeyakaeni ashiteeyerini, omaanta tema apinkathateeyakirini. Tema eejatzi okameethatzi apinkathateeyerini Tajorentsi ashiteeyerini, akanteetatyeyaaani ajeekantyaari janta jenokinta. ¹⁰Riraga ashiteeyerini rowashironkagaeyakaeni eejatzi riyotagaeyakaeni ayoteeyantakarini ajeekaeyini kameetha jaka kipatsiki: eero ojamanitzi, ari akamaki. Omaanta tee riyoteeyini maawaeni, raamaashitawitani rirori; ikijashitee. Omaantakya riraga Tajorentsi, tee raamaashitayitani rirori, riyoperoyakaeni kameetha: kameetha rowashironkagaeyakaeni, kameetha riyotaaperoyakaeni. Rootaki atsipatanteeyaririni rirori akanteetatyeyaaani akameethaperoyapaeni. ¹¹Aririka rowashironkagae, tema owashirewitanaka, tee akimoshiryawitanaa. Omaanta roojatzi akenkithashiryaa, ayotaki riyotagaeyakaeni akimoshireeyanakini eejatzi akameethatanaki.

Piweshiryaawenteeyaarini Tajorentsi

¹²Pikimiteeyawitakani pimakoteeyatziini. Pipiriintanee, pishintsitane: piweshireeyanakaani. ¹³Pikyaaryoowentero ikowakaemiri Tajorentsi. Piweshiryaaakagaeyaarini piyemijantzinkarite owashireeyawitacharini ikemijantaperoyantyaarini rirori. ¹⁴Pikowaperoyeni paakameethateeyerini maawaeni paashinipaeni atziri, eero pikijiri. Eejatzi pikowaperotaki pijeeki kameetha: eerorika pijeeki kameetha, eero pimatziro pikemijantakagaeyerini paashinipaeni, eero riyoteeyirini Awinkatharite. ¹⁵Pamitakotawakagaeyaani, piyotaawakagaeyaani, riyoteeyantyaarini maawaeni asheninkapaeni ineshironkaeyakirini Tajorentsi. Kyaaryoowa pikijashireeyiririkari pisheninka, tee okameethatzi. Aririka pikijawakagaeyaani, eero pijeekaeyini kameetha, eejatzi pookaeyeeronikari paapatziyari. ¹⁶⁻¹⁷Piyoteeyakini iitaka rantakirini Isawoori. Rirorotaki itomi Ijaaka; Isawoori rirorotaki jewatatsiri ikoñaatzi; riraga Jakoowo, impaetatsiri. Ari rameteeyawoni ashiteeyaririni ikantakowentaperotziri jewatatsiri ikoñaatzi itomi, itajonkakowentyaariri Tajorentsi. Eejatzi ikantziri: “Eeroka poyateenani, ashitayiteeyawoni tzimimotayitanarini”. Eejatzi ikimiterimi rirori Ijaaka, ikaminthaaperoterimi Isawoori. Omaanta paashini kitejiri osheki ikemakiro riraga Isawoori itashe, roojatzi iñaakiri rirentzi eenitatsi osheki rowari. Ikantziri: “Yeeyi, pipena noyaari: aaperotakina notashe”. Ikantziri: “Aririka ikantakowentakina naaka Pawa, eejatzi ikantena nopoyateeyari, ari nopakimiro poyaaari”. Ikantziri: “Ari, eerokaritya. ¿Iitaka nokowantyaari naaka ikantakowentena iinja? Rooteentsi nokame”. Ari ipakiri rowari.

Tema piyotzi eerokapaeni, roojatzi ikenkithashiryaawitanaa Isawoori, raawitanakanari rowanawo iriri, ikantawitapaakari: “Pawa, nokowaperotaki pikanteri Tajorentsi nopoyaateemi eejatzi itajonkawentena”. Rakawakiri: “Eero. Nokantakowentakiri iroñaaka pirentzi. Eero iroñaaka napiitziro nokantakowentzimi”. Tee ikoyi Isawoori itajonkawentereri Tajorentsi paerani, tema itheenkakiri. Eero pikimitaari iroñaaka eerori.

Kameetha ikaminthagaeyakaeni Tajorentsi iroñaaka: eero akimitari paejatziiteni, riraga thaawanteeyakaririni

¹⁸ Tee piñeeyironi iñeeyakirini paejatziiteni janta tonkaariki Shinayiiki, ithaawaeyantakarini. Ikamanantakariri Tajorentsi Moeseeshi maawaeni ikowaka-gaeyakiririni, iñaakiro omapokanaka ootashitaka paamari, otsiteniityaanaki eejatzi, iñaakiro antawo tampyaa. ¹⁹ Ikemaeyakironi isheninka eejatzi ishintsitzi itziwootzi eejatzi ikemaeyantakaririni Tajorentsi, ithaawanteeyakarini osheki, ikanteeyini: “Eero piñaaneeyanani eejatzi, osheki nothaawanteeyakimini. Nokamikari”. ²⁰ Ikantzi Tajorentsi: “Tee nokoyi ipoke jaka tonkaariki atziri eejatzi ipira. Ipokerika jaka ipira, pompojeri, powamaeri”. Ari ithaawaeyanakini osheki maawaeni atziri. ²¹ Eejatzi riraga Moeseeshi, ithaawaeyanakini maawaeni iñeeyakirini; ikantzi: “Osheki nothaawanaki, rootaki nometatantanakari”. ²² Omaanta eerokapaeni, tee piyaateeyini Shinayiiki, rootaki kaari pithaawaeyantani. Omaanta okimitakawo piyaateeyakini janta paashiniki tonkaari, iitachari Shiyoo, rowaga jeekatsiri janta Jerojareeki: oshiyakawori inampi Tajorentsi. Ñaakiro, kimitaka piyaataperotaki paashiniki Jerojaree, rowaga jenokijato: pareeteeyakarini Tajorentsi, ikaminthaaperoeyakimini, rootaki kaari pithaawaeyantani. Eenitatsi janta oshekipero ronampiripaeni, ipiyotawenteeyakarini, romampaawenteeyakarini, maawaeni. ²³ Janta ijeeki maawaeni aapatziyariri Jesoshi itominteeyakarini Tajorentsi, maawaeni jeekaperotatsini janta: eeniro ojankinataka iroñaaka iwaero, maawaeni. Rirotaaki rirori, riraga kantakowenteeyakaerini aakapaeni maawaeni, antakirorika kameetha rooma teerika antziro. Eenitatsi eejatzi maawaeni riraga aapatziyeeyaririni paerani; rowameethateeyakirini Tajorentsi, kameetha ijeekaeyini iroñaaka jenokinta. ²⁴ Eejatzi okimitaka pareetaka Jesoshiki, riraga iyotagaeyerini maawaeni ikanteeyakirini Tajorentsi. Paerani rowamaakiri Kayeeni rirentzi Aweeri, rootaki rowashironkaantakariri rirori. Rowamagaetakiri eejatzi Jesoshi, rapaatawenteeyakaeni riraa. Anaakoperotantanaki rashi Jesoshi tema rootaki ayotantakari ari imatero rowawijaakotee ikaminthagaeyantakaerini Tajorentsi.

²⁵ Paapatziyeeyarinira riraga kenkithatakagaeyimirini, kyaaryoowa pipiyathatarikarira. Paerani ipiyatheeyakarini asheninkani Moeseeshi. Isheninka rinawita, omaanta tee raapatziyari, rootaki rowashironkaanteeyakaririni Tajorentsi. Kaari atziri kowatsini ikenkithatakayemi iroñaaka, omaanta riraga Tajorentsi. Osheki ranaakotantaki ipinkatharitzii. Eerorika paapatziyari Jesoshi tema ari rowashironkaaperoeyemini osheki. ²⁶ Paerani janta Shinayiiki ikenkithatakantakariri Tajorentsi Moeseeshi, omoyeka kipatsi. Omaanta ikantzirini rirori: “Iinja noweyaantawakyaawo nomoyekero eejatzi kipatsi, omaanta eejatzi nomoyekakoteri jenokijatzi maawaeni”. ²⁷ Ikantzini: “Ari noweyaantawakyaawo nomoyekero eejatzi”. Aritaki ithonkiro maawaeni

onikaeyacharini, maawaeni kaari kijotaperotatsi. Oztimagaantanaki kaari onikachani. ²⁸ Ari iinja ajeekaeyanteeyawoni janta paashiniki kipatsi, rowaga kaari thonkanitachani: janta ipinkathariwentaperoeyeeni. Rootaki okameethatantari apaasonkitaperoeyerini, akyaaryoowenteniri maawaeni ikowakaakaeri; thame apinkathataperoeyerini maawaeni. ²⁹ Tema roshiyakawo Tajorentsi paamari taantanero. Okameethatzi ithaawantaperoeyaarini maawaeni kaari pinkathatziriri rirori: tema ari ithonkaperoeyakirini maawaeni theenkaeyiririni.

Riweyaantakari ikaminaakiri

13 Ari, pinintashiryaawakaaperoeyaani: pikimitakaanteri paashinipaeni irira piyemijantzinkarite, eekiro piyaatatyee pinintashireperoteri. ² Aririka ra-reetemi kaari piñaapiintzi, paakameethatawakiri. Eeniro aakameethatawakiriri kaari iñaapiintzi, iitawitari isheninka riraga raakameethatzi: jaa, ronampiripaen-imache Tajorentsi rineeyini. ³ Pikaminthagaeyerini maawaeni ayemijantzinkarite, riraga romonkyagaetziripaeni: kimitakimi pijeekakitzi janta omonkyagamentotsiki, tema ari pikowakimi ikaminthagaeyeminimi eerori. Pikaminthagaeyerini maawaeni rowashironkagaetzirini: tema pisheninkaeyakarini. ⁴ Okameethatzi aye aena; okameethatzi rowaga tsinani aye oemi. Okameethatzi imatero shirampari iina; okameethatzi oshinetayaari tsinani oemi. Omaanta rowashironkagaeyerini Tajorentsi maawaeni kaari kinataworini iina eejatzi roori tsinani kaari kinatariri oemi. Eejatzi rirori ewankari aritaki rowashironkaeyakirini Tajorentsi ñaathatayita-worini tsinani kaari rayi. Eejatzi okimitya roori tsinani eero oñaathatari shirampari kaari ayi. ⁵ Eero pikoyi poshekeeri piyorikite, omaanta piweshiryaawentyaawo tz-imimoeyimirini. Tema ikantzi Tajorentsi: “Eero noshinetzimi pashironkaya, kijokiro nowaeyemini”. ⁶ Rootaki okameethatantari akantapiinteyeni: “Niyotaki ramitakotapiintakina Awinkatharite, eero nokenkithashiryaapiinta. Tekatsi ikantena atziri rowashironkayena”.

⁷ Pikenkithashiryaaperoteri tsika ikantari riraga aapatziyakagaeyimirini: riraga iyotagaeyimiroirini iñaani Tajorentsi. Pikenkithashiryaaperotero maawaeni imatakagaeyakimirini, roojatzi pikimiteeyaarini rirori, paapatziyaperoeyaarini Tajorentsi. ⁸ Tee ipaashinitapiintzi Jesokirishito, roojatzi ikanta: paerani, iroñaaka, roojatzi iinja. ⁹ Eero paapatziyawo riyotaantashitayitarini atziripaeni. Tema okameethatzi akemijantero riyotagaeyerini Tajorentsi, riraga neshironkaeyerini. Eenitatsi kantawenteeyerorini oetarika owaeyarinimi, omaanta ratsipetashitakawo: tee owameethateeyirini riroripaeni, eejatzi eero owameethateeyeeni aari. ¹⁰ Ikamawenteeyakaeni Jesokirishito, awijakoeyantaarini; omaantakya rirori riraga kantziriri ñaanakowenantatsiripaeni: “Pitayeniri nopira nawijakotanteeyarini”, ratsipetashiteeyakawoni, eero rawijakotee. ¹¹ Riraga iwinkatharitepaeni ñaanakowenantatsiri rowamaapiintziniri piratsi eejatzi raapiintzi riraa janta ipankoki Tajorentsi. Ikantziri: “Eeniro rantani nosheninka, rootaki nowamaantariri piratsi piyotantyaari ikowaki pikaminthayeri. Eenitatsi iroka riraa”. Roojatzi ragaeyanakirini iwatha piratsi janta inteena, itaakiri. ¹² Eejatzi ikimitakaanteriki Jesoshi, ragaeyanakirini inteena rowamaantakariri: tee ari rowamaeri nampitsiki. Omaanta ikamaki rowameethateeyantakaerini.

¹³ Aririka ishirontawentee theenkantatsiri, aririka rowashironkagaeyeeni, omaanta okameethatzi akantyaani aapatziyari Jesoshi. Tema ishirontawen-

teeyakarini rirori, rowashironkagaeyakirini. ¹⁴ Kaari anampipero iroka kipatsi, omaantakya akowaeyakini anampitaperoteeyawo janta jenokinta. ¹⁵ Aririka aapatziyari Jesokirishito, okameethatzi akamantapiinteeyerini paashinipaeni: “Osheki ikameethataki Tajorentsi, osheki nopinkathatziri”. ¹⁶ Pikantyaani pantayiteroni kameethatayitatsirini eejatzi pikaminthagaeyerini paashinipaeni: rootaki ikowakagaeyakimirini Tajorentsi.

¹⁷ Pikemijantaperoyerini riraga kenkithatakagaeyimirorini iñaani Tajorentsi, pipinkathateeyerini. Okameethatzi riyotagaeyemini rirori kameetha, pikameethashireeyanteeyarini. Iinja rojampitawakiri Tajorentsi: “¿Iitaki piyotaakiriri riraga kemijanteeyakimirini? ¿Kameethama raapatziyakimi?” Ari ikamanteri. Tema kameetha rakeri: “Jee. Kameetha raapatziyakina”. Omaanta eerorika paapatziyari ikanteri: “Tee raapatziyana”, roojatzi rowashironkaantakimi Tajorentsi. ¹⁸ Tee niyotzi eenirorika nantani, nokenkithashiryaa tee añiirori; omaanta nokowaki pamanakotena eero otzimanta nantani. ¹⁹ Eejatzi pamanakotena intsipaete nareetzitanteemiri eejatzi, añaaawakaanteeyaarini. ²⁰ Eejatzi nokanteri ramitakoeyemini eerori. Niyotaki ikemijantena Tajorentsi, tema itajonkakowenteeyakaeni: ikowaki ijeekakagaeyeeni kameetha. Paerani eejatzi ipiriintaneeri Awinkatharite Jesokirishito: riraga kankakowenteeyakaerini, aminakowenteeyakaerini. Raminakowenteeyakaeni, ikimitakari ashitariri rowishate, raminakowiritaantziri riroripaeni. Ikamawenteeyakaeni, apaatawenteeyakaeni riraa, ayoteeyantakarini kyaaryo ikantakaeri Tajorentsi: “Nowawijaakoeyemini, nojeekakayemi jaka nonampikika, pikanteetatyeeyaani”. ²¹ Iroñaaka nokantakiri: “Powameethataperoyerini nosheninka, pimatakayeri kameethatayitatsirini ranteeyantemirorini maawaeni pikowakagaeyakiririni: tema raapatziyeeyakarini Jesokirishito”. Eejatzi nokanteeyimini eerokapaeni: “Pipinkathataperoyerini Jesokirishito, pikanteetatyeeyaani. Aritaki okantyaari”.

Ithonkapaakiniri rojankinatziniriri

²² Noyemijantzinkarite, tee oshekitzi iroka nojankinateeyimirini: pikenkithashiryaaaperoyeroni. ²³ Piyoteeyakini romonkyaagaetakiri ayemijantzinkarite Temoteeyo omonkyaagamentotsiki, omaanta shitowanee iroñaaka. Aririka intsipaete rareetya jaka, notsipataneeyaari jaga pinampiki, noñeeyapaemini. ²⁴ Niwethateeyakarini maawaeni kenkithatakaantatsiri eejatzi maawaeni ayemijantzinkarite. Riwethateeyimini maawaeni itaaryajatzi, riraga aapatziyariri Jesoshi. ²⁵ Nokowaki ineshironkaeyemini Tajorentsi, maawaeni. Aritaki okantyaari.

Ari okaatzi.

JANTYAAGO ROJANKINATZINIRI IJORIIYOTZINKARITEPAENI JATAYITANEENTSIRINI

1 Nokoyi niwethatemi eerokapaeni nojoriiyotzinkarite tsikarika pikanta pijeeki. Naaka Jantyaako, roojatzi nokanta nokemijantaperotakiro ikowakaakinari Tajorentsi eejatzi nokemijantaperotakiro ikowakaakinari Jewaperowentakaeri, riraga Jesokirishito. Nojankinateeyemini eerokapaeni noyemijantzinkarite jatayitaneentsirini inteenaperoki paashinikipaeni kipatsi.

Opomeentsitzimotakimirika oetarika, pameentaperotyaaari Tajorentsi

² Iroñaaka noyemijantzinkarite, nokamantemi: omawitya opomeentsitzimotakimi oetarikapaeni, eero pikijashitari Tajorentsi, inta okameethatzi pikimoshireperotanaki. ³ Tema piyotaki aririka eero pathaagakotawo kaari kameethatatsi oñaantawitakimirika, ari piyotaperotanaki eekiro piyaatatyepameentanakyaari rirori roojatzi ari pikyaaryoowentaperotanakiro maawaeni ikowakaakimiri, omawitya pikemaatsitawentyaawo. Roojatzi pishintsishireperotantanakya. ⁴ Eekiro piyaatatyepameetha pishintsishireperoeyanakinikyapikyaaryoowenantaanariri irira ikowakaakimiri, rootaki pikameethashireperotantanakyaari piwetsikashireperoteeyaani, pimateeyantyaaworini pantero maawaeni ikowakagaeyakimirini.

⁵ Tekirarika piyotaperotziro ikowakaemiri Tajorentsi, pamaneri riyoteemi. Aritaki ikemaperotakimi, tema ipapiinteyakimini okaatzi pamanakotziriri, aritaki ipakimi kameetha yotanitaantsi, eero ithañaapithatzi miro. Rootaki pimatantyaawori okaatzi ikowakaakimiri. ⁶ Omaanta aririka pamaneri, kameetha pikenkithashiryaaperotyaaari, pikante: “Kyaaryooperotaki niyotaki ikemakina Tajorentsi, aritaki imatakinawo okaatzi nokowakotziriri”. Eero pitheenkashiretzikya pajankanekira. Eerorika pikenkithashiryaaperota pajankaneki kyaaryoopero ipakimi Tajorentsi, pikimiwitakawo rowaga otamakaari janta antawokinta inkaare. Aririka otampyaate tampyaa ookaagakiro otamakaari janta eejatzi opiyaaganaa. Eejatzi okimita, aririka pikoyi ikemijantemi Tajorentsi pikantakiriri, omaanta pikenkithashiryaarika: “Teerika ikemana aamashitya eerorika ipana”. Kyaaryo eero ipimi, tema pitheenkatziri. ⁷⁻⁸ Riraga kantashitachari: “Naaka nokemijantaperotakiri Tajorentsi”, omaanta tee imonkaatziro ikowakaakiriri, ¿piitashitama ari ikemaperotakimi Tajorentsi pikantashiwaetyaaririka, teerika pikantaperotziri irira kyaaryoopero pajankaneki? Eero ikemaperotzimaetzimi, tema tee paapatziyaperotari. Rootaki kaari iñaantzimi rirori pikameethatzi, rootaki kaari ramitakotantzimi, eero ipashitzimi oetarikapaeni pikowakowitariri. Pikenkithashiryaawaetashitakawo oetarikapaeni. Tee kameetha pikenkithashiryaaperota paapatziyari rirori.

⁹ Okameethatzi pikimoshireperotanaki, noyemijantzinkaritepaeni, kaari ashaagantacharipaeni, rooma reentsitetakimi Tajorentsi iñaaperotakimi pikameethatzi. ¹⁰ Eejatzi eeroka, noyemijantzinkarite ashaagantzinkaripaeni, okameethatzi piweshiryaawentaperotantanakyaawo riyotakimiri Jesokirishito; eero piweshiryaawentashitawo pashaagawopaeni, tema pikimiwitakawo oteyaki inchashi, tee okijotzi; eechonkiini owaneenkata, intsipaete okami. ¹¹ Paminero inchashinta. Oteyakitanaki

owaneenkaperowitaka. Aririka ijenokitapaaki oorya ijaawaperotanakirika, intsi-paete ojampiteyatanaki roojatzi opariteyatantanakya oteyaki, eero añaawaero oth-atanaa. Ari ikanta rirori ashaagantzinkari, eero ojamani ijeeki, intsi-paete ikamae, rookawentanakyaawo maawaeni tzimimowitariri.

¹² Aririka ipokimotemirika kowatsiri rantakayemiro kaari kameethatatsi omaanta tee pathaagakotawakari okaatzi rantakayemirimi, inta eekiro piyaatatyee pi-jeeki kameetha, pikyaaryoowentaperotakiniririka Tajorensi ikowakaakimiri, ari kameetha ikimoshiryaakaakimi rirori eejatzi ijeekakaantemiri iinja janta jenok-inta. Ashi poyiro pikanteetapaatyeyyaani pijeekaperotapae janta. Omawitya opomeentsizimotakae oetarikapaeni, aririka eshiwentanakiro tema iñaaperotakae Tajorensi akameethatzi.

Eero athaagakotawo ñaantaantsi

¹³ Aririka pikenkithashireeyaawo pantero kaari kameethatatsi, eero pikantashita: “Ikowakaakinawo Tajorensi”. Tee ikowakaeri Tajorensi atziri rantero kaari kameethatatsi. ¹⁴ Aririka akenkithashireero antero kaari kameethatatsi, rootaki akowantyaari antero. ¹⁵ Eekirorika aatatyee akowashireero antero aritaki antakiro. Eekirorika aatatyee antero kaari kameethatatsi rootaki apeyakotanteeyaariri Tajorensi rootaki akamantari janta paamariki kaari tsiwakanitatsini. ¹⁶ Ramatawiteemikari kamaari, noyemijantzinkaritepaeni nonintashiretanewopaeni, omaanta eero pishinetaari ramatawitemi. ¹⁷ Riraga jeekatsiri jenokinta riroperori, ikaminthaaperotakae. Opoña maawaeni kameethatatsiri janta Tajorensiki. Tema irira Pawapero rirotaki wetsikiriri kashiri eejatzi ompokiropaeni eejatzi oorya kitejijitakotantatsiri. Tee ipaashinitzi rirori, tee roepithokiro oetarika ikantziri, ashii royiroyi iñaawaetzi ikenkithashiryaa kameetha. ¹⁸ Ipakae iñaani rowaga kyaaryooperotatsiri. Aapatziyawori rootaki ikowantakari Tajorensi asheninkatyaari tema rootaki reentsitetantakaeri. Tema rowawijaakotakae, iroñaaka ashii oyiroyi akameethatantakari. Eejatzi eekiro riyatatyee reentsitetyaari oshekiniroña paashinipaeni atziri, ashii royiroyi ikameethatantanakyaari.

Paapatziyaperotyaawo okantziri Iwaperite Tajorensi

¹⁹ Noyemijantzinkaritepaeni, tema eeroka nonintashiretanewopaeni, rootaki nokanantakimiri iroka eero pipeyakotziro: eero intsi-paete piñaawaetashita oetarikapaeni pikenkithashiryaaeri eeroka; inta okameethatzi pikowanaki pikemaperotero Iñaani Tajorensi. Eejatzi eero pikijita intsi-paete. ²⁰ Pikijyaarika, ¿piitashitama inimotakiri Tajorensi? Tee inimotziri, eejatzi eero amitakotzimi pikameethashiryaaantyaari. ²¹ Rootaki nokanantakimiri: eero pompetawo kaari kameethatatsi pantawitakari, eero papiiteero panteero. Eejatzi eero pikenkithashiryaaanaawo kaari kameethatatsi. Pookaperotero maawaeni pikameethashiryaaantaperotaneeyari. Paapatziyawo kameetha okantziri Iwaperite Tajorensi, rootaki omatanteemiri owawijaakoteemi. ²² Pikemijantaperotero Iwaperite Tajorensi okantzimiri: eerokya apatziro pikemashitawo, panterorika iroka pamatawitashita apaniroeni eeroka. Tee okameethatzi pikemashityaawo, inta pantaperotero. ²³⁻²⁴ Ninkarika kemashitakawori Iwaperite Tajorensi ikimiwitakari aminapoowitachari ñaarontsikira, raminapoowitakawo ipoo riyotantyaari tsikarika ikantaka, omaanta aririka riyatane tee ikenkithashiryaaaneero,

ipeyakotanakiro tsikarika okanta ipoo. Ari ikimita riraga kemashitawakawori Iwaperite Tajorentsi, ikemawitakawo tsikarika ikantari, omaanta aririka riyaatane tee ikenkithashiryaneero, ipeyakotanakiro, ratsipetashitakawo ikemawitakawo, rooma tee ikemijantaperotziro. ²⁵Rowaga Iwaperite Tajorentsi okameethaperotaki. Rootaki okameethatantari eekiroy aatatyee añaanatapiintero oetarika okantziri. Aririka añaanatapiintero maawaeni kitejiriki, eero apeyakotantawo okaatzi okantziri inta eekiroy aatatyee antero rootaki ramitakotanteeri Tajorentsi maawaeni okaatzi antziri. Itajonkawentee, rootaki akimoshiretantari. ²⁶Eenitatsirika atziri iitakaawitachari raapatziyakari rirori ikante: “Naaka kemijantzinkaripero”, omaanta eeniro ikijathatapiintziri paashinipaeni atziri, tema ramatawitashitaka apaniroeni. Tee ikyaaryoowentaperotziro ikantziriri Tajorentsi, inta ratsipetashitakawo, raapatziyajeempiyakawo. Tema ikowakaakae riraga Tajorentsi eero ashintsithatziri asheninkapaeni. ²⁷Aapatziyaaperotakyaaririka aritaki aneshironkatakiri ookaarewo, riraga ookawentayitanakaririni rinironi eejatzirika iririni, eejatzi okamapithatantakaririni riniro eejatzi ashitariri. Eejatzi aapatziyaperotakyaaririka aritaki aneshironkatakiri roori kamaentsirini oemi. Eejatzi eero apiyakotawo akenkithashiryagaero kaari kameethatatsi. Tema rootaki ikowakagaeyakaerini Tajorentsi.

Kameetha pinintaperotawakagaeyaani maawaeni

2 Rooma iroñaaka, noyemijantzinkaritepaeni, paapatziyakari Awinkatharite Jesokirishito, riraga anaakoperotakaeri maperori ikameethaperotaki. Rootaki nokanantakimiri kameetha pinintaperotawakaeya maawaeni. Tee apatziro ikowakaemiro pikaminthaapiintashityaari ashaagantachari, omaanta eejatzi ikowakaakimi pikaminthayityaari riraga kaari ashaagantachari. Eero pimanintashiriiri paashinipaeni atziri. ²Noshiyakaawentemiro. Aririka pipiyoteeyani ipokapaakirika apite atziri, apaani kithaatawori iithaari rooperori pinaperotachari eejatzi ikyaantakari raniiyote rakoki pinaperotachari, omaanta paashini owashironkaenkari, antyashipawopookitaki imaatha; ³⁻⁴aririka eero pipashiwentakaawakyaaririka owashironkaenkari eerorika poejeekawakiri kameetha, pimanintawakiririka pikantashitakyaaririka: “Ari pikatziyapae jaga”. Teerika paakameethatawakiri kameetha, omaanta pikantakotashitakari pipinkathatawakiri riraga ashaagantachari kameetha poejeekantyaari jeekamentotsi kameethari, ¿kyaaryooperotakima paapatziyaperotakari Tajorentsi? Tee. Tee okameethatzi iroka, rooma tee paakameethaperotawakiri owashironkaenkari kameetha. Pantakiro kaari kameethatatsi, rooma pimanintawakiri owashironkaenkari pajankanekira.

⁵Pikemaperotawakina, noyemijantzinkaritepaeni. Tema riyoyaaperotakiri Tajorentsi riraga kaari ashaagantachari raapatziyaperotantyaariri rirori, kameetha ijeekanteeyaari iinja janta okameethaperotzinta. Tema rootaki ikantzitaririni: “Nojeekakagaeyerini jaka nonampiki maawaeni nintaperotanari”. ⁶Omaanta eeroripaeni pimaninteyakirini riraga kaari ashaagantacharipaeni, apatziro pipinkathatashitakari ashaagantacharipaeni. Riroma rirowitaka irintapaeni amatawitapiinteyakimirini kaari pinaperotzimiri pantawaeroki kameetha. Tema eejatzi rirotaki aapiinteyimirini romonkyakaantemi omonkyaaagementotsikinta. ⁷¿Kaarima irintapaeni kantzimatapiintziriri Jesokirishito? Jee, kyaaryo, omaanta

tema irira ikameethaperotaki, rirotaki kaminthagaeyakimirini. Tema tee okameethatzi pimaninteyerini paashinipaeni atziri.

⁸Eenitatsi rojankinatakotziteetakiririni ikantakirini Jesoshi. Ikantakini: “Pikaminthaaperoteri maawaeni atziri. Pikimitaaga pikaminthaaperotaaga eerokakya, eejatzi pikimiteri riraga paashinipaeni atziri pikaminthaaperoteri”. Pimonkaaperotakiririka iroka, kameethaperotaki. ⁹Omaanta teerika pikaminthaaperotziri maawaeni atziri inta apanipaeni pimanintakiri, ari pantakiro kaari kameethatatsi, tee pimonkaatziro ikantakiri Tajorensi. ¹⁰Pimonkaatakiririkami maawaeni okantziri rojankinarini Moeseeshi omaanta eenitatsirika apaani kaari pimonkaatziri, tema eejatzi pantakiro kaari kameethatatsi, kimitaka iroñaaka tee pimonkaataneentziro eechonkiini apaani.

¹¹Rirojatziiita Tajorensi kantatsiri: “Eero piñaaminthatziro tsinani kaari payi, eero piñaaminthatziri shirampari kaari payi”. Eejatzi ikantzi: “Eero powamaantzi”. Teerika piñaathatawo tsinani, teerika piñaathatari shirampari, omaanta powamaakiririka atziri, teekya pimonkaatziro ikantakiri Tajorensi, eeniro pantakiro kaari kameethatatsi, tema pipiyathatakari rirori. ¹²Kyaaryo ikantakowentemini iinja Jesokirishito, pimonkaaterorika okaatzi ikowakaakimiri. Rootaki kameetha pipinkathatantyaariri Tajorensi, apatziro pikenkithashireeyawo kameethatatsiri, eejatzi powameethapiintero maawaeni pantziri. ¹³Teerika pineshironkapiintziri paashinipaeni atziri eero ineshironkatzimi eeroka Tajorensi. Omaanta pineshironkaperotakiririka paashinipaeni, tekatsi pikantya pithaawantyaari Tajorensi aririka iinja areetapaakya kitejitatsiri ikantakowenanteeyaaririni maawaeni atziri ninkarika kameethateentsiri.

Kyaaryooperotakirika aapatziyaperotakyaari Tajorensi aritaki amatakiro ikowakaakaeri

¹⁴Pamine, noyemijantzinkaritepaeni, eenitatsirika kantashiwaetachari: “Naaka aapatziyaperotariri Tajorensi”, omaanta teerika rantziro ikantziri Tajorensi, ¿kyaaryooperotakima raapatziyaperotakari? Tee raapatziyaperotari. ¿Aritakima rowawijaakotakiri Tajorensi kantashiwaetachari: “Naaka aapatziyariri Jesoshi?” Eero. ¹⁵Oshiyakaawentero aririka piyotawitakya iroñaaka okoetyeemotakari piyemijantzinkarite, tee otzimimotziri iithaari eejatzi rowanawo. ¹⁶Eerorika pineshironkatziri, piñaawitakarira pikantashitawakyaaririka: “Piyaatera kameetha, ari itajonkawentakimi Tajorensi paata paanteeyari piithaari pikithaatyaaari eejatzi aritaki ipakimi powanawo paata poyaari”. ¿Piitakaawitakama kameetha paapatziyaperotakari Tajorensi? Tee paapatziyaperotari. Omaanta pantakiro kaari kameethatatsi: rooma tee pineshironkatawakiri thonkatakotachari. ¹⁷Ñaakiro, riraga maawaeni kantawaetashitachari: “Nameentakari Jesokirishito”, teerika rantziro ikantziri Tajorensi, tee kyaaryo rameentaperotari, ratsipetashitakawo ikantzi: “Nameentakari Jesokirishito”, tema tee ineshironkaperotziri owashironkaenkari.

¹⁸Eejatzi eenitatsirika kantemini: “Paapatziyashiwaetakari Tajorensi eerori, omaanta naari nantakiro ikowakaakinari”. Kyaaryootaki ikantzi. Eerorika pimonkaatziro ikowakaakimiri riraga Tajorensi, ¿tsika okantyaaka poñaagayitantenarini tsikarika pikantaka paapatziyaperotantakariri Tajorensi? Omaanta naari nomonkaatakiro ikantziri rootaki piyotantakari kyaaryo

naapatziyaperotakari. ¹⁹Pikenkithashireeyari eenitatsi apintzi Tajorentsi. Ari okameethataki, omaanta eejatzi riraga kamaaripaeni riyotzi eenitatsi apintzi Tajorentsi, rootaki ithaawantaperotakari rompetataka kamaari, tonki, tonki, tonki. ²⁰Omaanta eerori kemijantashiwitachari, ¿tekirama piyoperotziro iroka? Riraga kaari monkaatzirori ikowakaawitariri Tajorentsi raapatziyajeempiyaashitakari ratsipetashitakawo, tema tee rantziro okaatzi ikantawitari. Teerika imonkaaperotziro ratsipetashiperotakawo raapatziyawitari. ²¹Pikenkithashireeri Awaraamani, achariniiteperoni paeraniperoroña. Ikantzi Tajorentsi: “Kameethaperotaki rirori tema raapatziyaperotakina, imonkaataperotakiro nokowakaakiriri”. Rootaki ikowantawitakyaarimi rowamayerimi itomi iitachari Ijaaka. Tema ikantawitakari: “Piwetsikero aritaari janta eejatzi powamayenari pitomi Ijaaka”. Ikemijantaperotakiri rirori: rooteentsimi rowamayerimi itomipero roejawenantaayaririmi, omaanta roojatzi ikanantanaari riraga Tajorentsi: “Eero powamaeri. Iroñaaka niyoperotakini pikemijantaperotakina, rooma pimonkaatakiro maawaeni nokantakimiri”. Rootaki iñaaperotantakariri ikameethatzi, okimitaaka tee rantziro kaari kameethatatsi, tema ikemijantaperotakiri rirori. ²²Ñaakiro, Awaraamani tee apatziro ikemashitari Tajorentsi ikantakiriri, inta ikenkithashireperotantakawori, maperori imonkaaperotakiniri ikowakaakiriri. Rootaki ayotantakariri kyaaryo raapatziyaperotakari, tema imonkaaperotakiniri kameetha Tajorentsi. ²³Rootaki omonkaatantakariri jankinarentsi paerani Iwaperiteki Tajorentsi okantzi: “Awaraama raapatziyaperotakari Tajorentsi rootaki ikanantakariri: ‘Iroñaaka rirotaiki Awaraama notsipaminthatanewopero. Noñaaperotakiri ikameethatzi, rooma okimitaaka tee rantziro kaari kameethatatsi’”. ²⁴Ñaakiro, apatzirorika akemashitaworika ikantziri Tajorentsi akemijantashitaririka eero iñaaperotee akameethatzi. Ari ikantakowentee eenitatsi kaari kameethatatsi antakiri. Omaanta eejatzi amonkaaperoterorika ikowakaakaeri, ari kameetha aapatziyantaperotariri, aritaki kameetha iñaaperotee akameethatzi, eejatzi ikantakowentee kimitaaka tekatsi antakiri kaari kameethatatsi. ²⁵Eejatzi okimitaaka paeraniperoroña roorini Raawa. Ametakawo oñaaminthatapiintawitakarini shiramparipaeni, ipinatanteeyakaworini janta Jerikooki. Omaanta okemakotakirini Tajorentsi, iroñaaka okowanaki aapatziyaperotyari, rootaki okaminthaanteeyawakaririni rotyaantanewopaeni Joshoe tee aakaantziri inta omanawakiri. Roojatzi oñaagantawakari paashini awotsi ikinantanakyaari riroripaeni ishiyapithatantakariri kijakiriri. Tema amitakoeyawakirini rootaki oñaagantakariri Tajorentsi okemijantaperotakiri kameetha iroñaaka. Rootaki iñaaperotantakawori Tajorentsi okameethatzi, kimitaka tee antziro kaari kameethatatsi. ²⁶Piyoperotaki eerorika añi tema kamaperotakae, eejatzi okimiwitaaka iroka, eerorika amonkaatziro ikowakaawitakaeri Tajorentsi, tee aapatziyaperotari.

Eerorika pimonkaatziro oetarika piyotaantakiri paashinipaeni, ari ikijawentawakimiro Tajorentsi

3 Pamine, noyemijantzinkaritepaeni, tee okameethatzi osheki eerokapaeni pikowaki piyoteeri paashini atziri poshiyantenari naaka. Tema ayotaki eerorika amonkaatziro ayotaapiintakiriri paashinipaeni, eejatzi eerorika ayotagaeyirini kameetha, roojatzi omonkaatantapaakya kitejiri ikantakowenanteeri Tajorentsi antakirorika kameetha rooma teerika antziro. Tema aritaki ikantakae: “Pamine, os-

heki piyotaapiintawitakari paashinipaeni. ¿Iitaka kaari pimonkaatantawo eerori piyotaawitakariri? Okameethatemi pityaawomi eerori pimonkaatero pikantakiriri”. Okameethatawita pimonkaatero piyotaawitakariri. ²Maawaeni aaka antapiintziro kaari kameethatatsi. Omaanta eenitatsirika kaari ñaawaeteroni kaari kameethatatsi, tema rirotaki kameethaperotzinkari, riyoperotakiro rantapiintakiro kameethatatsiri, oetarika rantayitakirini. ³Pamine, pikenkithashiryaaakotyari antari kawayo: osheki ishintsini, omaanta amatakiri atzimpatakotziri jookathaki ipaanteki, kameetha ikemijanantyaawori inoshikakomento omawitya okantaka owaanini ijookathate. ⁴Eejatzi okimitaka rowaga antawo pitotsi. Antawo inawita, omaanta aawyaakiro oshintsinka tampyaa otyaantakiro. Omaanta ontsiritzirorira raawyaantakawo owaanini komarontsi rontsiritantakawo raanakiro tsikarika ikowakawo riyaaate.

⁵Eejatzi okimita roori aneni: owaanini okantawita; omaanta osheki antaka-gaeri oetarikapaeni: rootaki ayotaantyaariri atziri. Tema rootaki apaante akijantariri paashini atziri. Okimitakawo paamari aririka atayiro owantsi. Othonkaperotakiro maawaeni otaanakiro okaatzira owantsi. Omaanta okaatzini paamari itantakawori. ⁶Iroka apaanteka okimitakawo paamari. Otzinkamitakawo kaari kameethatatsi. Tema rirotaki riraga Jatanaashi iyotaakaerori ñaawaetantawori kaari kameethatatsi. Eechonkiini akantawakaaneentakya oetarikapaeni amatakiro owaariperotawakaeyakani.

⁷Amatakiro aakapaeni ametakaari piratsipaeni: riraga tsimeripaeni, maankipaeni, shimapaeni, maawaeni. Eejatzi amatakiro apiratakari rametantakaeri kameetha. ⁸Omaanta tekatsi materoni ojantzikaeroni ipaante. Rooma kaari imateetziro rojantzikagaetziro. Rootaki kaari amatantawitawo apaniroeni ñaawaetapiintero kameethatatsiri. Eejatzi okimitakawo koñaapi, aririka irakiro aritaki owamaakae. Ari okimitaka roori apaante antakaerorika kaari kameethatatsi owashironkaakae, eejatzi owashironkaantakari paashinipaeni atziri. ⁹Ñaaperotantapiintakari Pawa Tajorentsi iroka apaanteka akimoshirewentakiri, omaanta eejatzi rootaki akantzimatantapiintariri atziripaeni omawitya riwetsikakae Tajorentsi maawaeni aaka akimiwitakari rirori. ¹⁰Apinto apaante ñaawaetantawori kameethatatsiri eejatzi ñaawaetantawori roori kaari kameethatatsi. Eejatzi rootaki akimoshirewenantariri Tajorentsi, eejatzi akijathatariri atziripaeni. Noyemijantzinkaritepaeni, tee ari okantakotyari; okaanteekaata. ¹¹⁻¹²Noshiyakaawentemiro. ¿Arima omatakiro iyowaatee ñaa apaani omookira otsipatyaawo kameethatatsiri eejatzi kachotatsiri? Eero omatziro. Eejatzi ¿arima ochochokitanaki ashetoono iyeerakira eejatzi ochochokitanaki iyeera oowakira? Eero. Eejatzi akimitya aaka akyaaryootanakirika akameethashiretanaki, apatziro ñaawaetapiintanakiro apaanteki kameethatatsiri; eero atsipatayiro ñaawaetziro kaari kameethatatsi.

Ikenkithatakotakiro iyotaantsi

¹³Eenitatsirika apanipaeni eerokapaeni yotzinkari, pikemaperotakirorika tsikarika pikantya pikameethate, ari kameetha piyeeki; eero pikantakaaperota eerokakya inta pinintashireperoteri kameetha paashinipaeni. Rootaki riyotantyaari paashinipaeni kyaaryo eeroka yoperotzinkari. ¹⁴Omaanta pikijashireperotakiririka paashinipaeni, pikowashitakarika panaakoteri piyotzi, eero pikantakaaperotakya tema piyotaki tee okameethatzi pitheeya pikanantyaari: “Naaka yotzinkari”. ¹⁵Kaari Tajorentsi iyotaayimiro panantyaawori kaari

kameethatatsi, rooma opoñaaka oetarikapaeni pikenkithashiryaaari pajankanekira: aririka pikenkithashirepiintakiro oetarikapaeni kaari kameethatatsi, rootaki panantyaawori. Rirotaki iwinkatharite kamaaripaeni kenkithashiryaaakaakimirori pikenkithashiryaaantawori pantero kaari kameethatatsi. ¹⁶ Naakiro, aririka piñaawe-natakotakari eejatzi aririka pikijashiryaaawakaya pikantzimashiryaaawakaaka, rootaki pikijantapiintawakaakari eejatzi panantapiintakawori kaari kameethatatsi rootaki eero pijeekanta kameetha. ¹⁷ Omaanta rirotaki Tajorentsi ipantakimirori iyothanitaantsi, ikowakaakimi pikameethashireperotanaki, eejatzi ikowakaakimi aritapaaki pikija, eejatzi petakoperotyaaari paashinipaeni, pathaagakotyaaari. Oetarika ikantemiri, eejatzi ikowakaakimi ashi poyiro pineshironkapiinteri maawaeni, eejatzi kameetha pamitakoperoyerini paashinipaeni, eero pimaninteeयरिनि apanipaeni inta pinintaperoteeyerini maawaeni, eejatzi eero pamatawitantzi. ¹⁸ Noshiyakaawentemiro: apankiterika oetarikapaeni aritaki owiiteero apankitakiri. Eejatzi okimita iroka aririka kameetha aneshironkateri paashinipaeni atziri aritaki ajeekanaki kameetha maawaeni.

¿Iitaka kaari pikowanta pikaminthaapiinante?

4 ¿Tsika opoñaaka pikijawakaapiinteeyantarini? Tema opoñaaka inthomaeki pajankaneki pikowashiryaaantaworini oetarikapaeni, rootaki pikijawakagaeyantakarini roojatzi pikowantyaarikya powamaawakaeyantyaarini. ² Pikowaeyawitakawoni rashaagawopaeni paashinipaeni teera pimatziro payi pikowaeyawitakarini, rootaki pikijawakaanteeyakarini eejatzi powamaawakaanteeyakarini. Pikowaeyawitakawoni pikimitakotyaaarimi paashinipaeni tzimimotayitziririni. Omaanta tee pagaeयरिनि rootaki pikijawakaantapiintakari. Rootaki kaari paantaatawo pikowawitakari, tema tee pikantaperotziri Pawa Tajorentsi ramitakotemi piñeero tzimimowitemiri pikowawitari.

³ Pikantaperowitakari, omaanta rootaki kaari piñaantawo pashitari paaperotantawo, tee okameethatzi pikantaperowitariri. Apatziro pikowashiwitaka pikamintheeya eerokakya. ⁴ Pikimiwitakawo tsinani kaari kinatari oemi, inta osheki oñaathatziomotari oemi paashinipaeni shirampari. ¿Tema piyotzi pikimoshirewentakirorika rantziri kaari kemijantatsi kimitaka poonakari Tajorentsi? Rootaki nokanantakimiri iitarika kowatsiri ikimoshirewentero okaatzi rantziri kaari kemijantatsi, rirotaki oonakariri Tajorentsi tee raapatziyaperotari. ⁵ Tee okantashita rojankinatakoetakiriri Tajorentsi okantaki: “Riraga Tajorentsi rotyaantakaeniro Ishire jeekantakaerika iroñaaka ajankaneki, osheki oneshironkaperotakae kameetha. Okowakaaperotakae apatziro akimitakotyaaari rirori”. ⁶ Omaanta Tajorentsi ikaminthaaperotakae, ramitakotakae ashintsishiretantanakari. Rootaki okanantakari Iwaperite Tajorentsi: “Roonari Tajorentsi riraga kantakaaperotachari, omaanta ineshironkaperotziri riraga athaagakotariri oetarika ikowakaakari”. ⁷ Rootaki pathaagakotantyaariri Tajorentsi maawaeni ikowakaemiri panteri, omaanta iwinkatharite kamaaripaeni pipiyathatyaari oetarika ikowakaawitemiri rantakayemiri. Aririka pipiyathatyaari aritaki rookaneemi. ⁸ Pikenkithashiryaaapiinterikya Tajorentsi pameentyaaari. Irira kijokiro rowantemiri. Pantawitakawoni kaari kameethatatsi; iroñaaka pookaero maawaeni iroka eejatzi pijeekanteeyari kameetha. Osheki pitheenkakirini Tajorentsi; pikanteri iroñaaka: “Pawa, nantakiro kaari kameethatatsi, niyotzi

tee okameethatzi, tee nokoyi napiitero, pipeyakotenawo. Powameethashiretena, pikenkithashiryaaakagaenawo kameethatatsiri”.⁹ Pikenkithashiryaaakoperoteeya oetarika pantakiri, powashiretakotya, rooma tee okameethaperotzi maawaeni pantapiintakiri. Pishirontawenteeyakawoni kaari kameethatatsi, omaanta okameethatzi powashiretakotya; pikimoshirewentashitawo kaari kameethatatsi, omaanta okameethatzi powashiretakoperotanakya.¹⁰ Eero pikantakaaperota inta pikanteri Awinkatharite: “Pineshironkatena, tee nomatziro naari nowameethatya, inta eeroa materoni pamitakotena”. Pikantaperoteririka iroka ari ineshironkatemi iñaaperotemi pikameethatzi.

Eero pikantakowentziniri paashini atziri

¹¹ Eero pikantzimatawakagaeyani, noyemijantzinkaritepaeni. Pikantzimateririka atziri pikanterika: “Eeniro pantani”, tee paapatziyawo ikantakiri Jesoshi: “Pin-intaperotawakagaeyani”, omaanta pikimitashitakari pinkathariwenantatsiri pikantakowentashiteeyakarini piyemijantzinkaritepaeni. Omaanta tee ikowakayimiro Tajorentsi pantero iroka. Tema pitheenakiro okaatzi ikantakiri Jesoshi; tee pimonkaatziro.¹² Omaanta apaniroeni riraga Tajorentsipero rirotaki kantatsini oetarika kameethatatsiri anteri; eejatzi apaniroeni irira rirotaki kankowenterini paashinipaeni rantzirorika kaari kameethatatsi rowashironkaantyaariri. Tekatsi paashini kantatsini. Irira apaniroeni matakirori rowawijaakotakayeri aapatziyariri Jesoshi, eejatzi apatziro rirori kankotanteentsiri kaari aapatziyariri Jesoshi rotyaanteri paamariki kaari tsiwakanitatsini. Rootaki z̄itaka pikantakotantakariri eerori paashinipaeni powashironkaantakariri? Tema tee ikowakayimi eeroa pantero.

Kyaaryoowa, tee piyotzi oeta awijimotemini inkaamani

¹³ Pikemaeyawakinani, eero kapaeni kantashiteeyawitacharini: “Iroñaaka eerorika inkaamani aate janta nampitsikinta, ajeekakite janta apaani ojarentsi ayompariwaetakityaata, ayeeta oshekini koriki”.¹⁴ Omaanta tee okameethatzi pikantashitya iroka: tema tee piyotzimaetawo oetarika awijaneentsini inkaamani. Tema pikimiwitakawo menkoreenkaki, eechonkiini omenkoritzi omaanta tee ojamanitzi othatyeetyaanaki. Eejatzi aaka maawaeni ari akimitaka, eechonkiini añaawitakya, omaanta eero ojamanitzi tsikarika okaate akamantyaari.¹⁵ Ñaakiro, tee okameethatzi pikimitakaantashitya eeroa añaashitacha apaniroeni, tee pikenkithashiryaaakotari Tajorentsi, omaantakya kameethatatsiri pikante: “Ikowakaakaerika Tajorentsi eeniro ajeeki jaka kipatsikika, aritaki antayitakironi oetarikapaeni akowayitzirini”.

¹⁶ Omaanta eekiro pikantakaaperothatashitanaka eejatzi piñaaperotashitaka eeroa apaniroeni. Iroka pantakirika tee okameethatzi.¹⁷ Ninkarika yotawitakyawoni kameethatatsiri ikowakaakiriri Tajorentsi omaanta tee imatzimaetawo, eeniro rantzimaetawo kaari kameethatatsi.

Ikantakiri ashaagantachari

5 Iroñaaka pikemero okaatzi nokantakotakiri riraga ashaagantacharipaeni, riraga kaari aapatziyariri Jesoshi. Tema okameethatzi ikenkithashiryaaagaeya, eejatzi riraakotya, tema rantakiro kaari kamethatatsi. Aririka omonkaatapaakya kitejiri

ikantakowenantaari Tajorentsi. Eerorika ipakaero rantziri, aritaki ikemaatsitakyaawo paamari. ²Maawaeni okaatzi tzimimotziriri opathaawaetashitya, eejatzi ari ithonkiteeyerini jankori iithaaripaeni. ³Osheki ipinaperowitaka tzimimotayitakiririni, ikimita roorote eejatzi ipiraatate ipitsimentakitakaawaetashitakari. Aririka ipitsimentakiyitanakini roojatzi riyotantanakya ratsipetashitakari ikempoyaawitakari. Rootaki okantakotziri iroka: tee ramitakotanteeyarini ashironkaenkaripaeni tzimimoeyawitaririni; rootaki riyaatanteeyaari paamariki kaari tsiwakanitatsini. ⁴Pamine, ramatawiteeyakirini ratziritepaeni, tee ipinatziri rootaki ikiñaanikowenanteeyakaworini rantawaero, raantzitashiteeyakarini. Rootaki ipiyotantakawori osheki rowaagawo eejatzi iyorikite. Riraga Tajorentsi riyotakiro maawaeni iroka okaatzika rantakagaeyakiririni: tee ineshironkateeyirini; rootaki paata rowashironkaantyaari. Rirotaki Iwinkatharite maawaeni ronampiripaeni jenokinta. ⁵Ikenkithashiryaakotashitaka irira apaniroeni, tee ikenkithashiryaakotari paashinipaeni atziri, iweshiryaawentashitawitakawo rashaagawopaeni ikowakiri jaka kipatsiki. Noshiyakaawentawakimiro: eenitatsirika atziri iwaakate ikoyiri rowamaeri intsipaete, tekirarika rowamaeri, eekiro rowakaantyaari osheki paashito kameetha. Ikantaka iwathatapaaki. Riraga waaka kameetha rowa, tee ikenkithashiryaakota tsika okaatzi ikamantyaari. Roojatzi romapokashitakari rowamaakiri. Ari ikimitaka riraga Tajorentsi rantziri rirori: tee ikenkithashiryaakotari irira ashaagantzinkari eejatzi paashini atziri. Roojatzi romapokantapaakyaari rirori rowashironkayeri, rotyaanteri paamariki kaari tsiwakanitatsini. ⁶Rowashironkaaperotantakariri kameethatzinkari: tee ipashitzimaetari koetyeemoeyakaririni, rootaki ikamantakari; omaanta tee ikijawitari. Rootaki imaperotantyaari rowashironkaantyaari rirori Tajorentsi.

Peshiwentero paamyaari Jesoshi pikenkithatakaapiinteri

⁷Omaanta eeroka noyemijantzinkarite maawaeni, omawitya rowashironkaetemi eekiro piyaatatyee paamawentyaari Awinkatharite roojatzi ipokanteeya. Pikimitakotyaari irira pankiwaetatsiri. Piñaakiri, ojamani royaakotziri aririka opariyaantsitapaaki inkaani ipankiwaetantyaari pankirentsi. Eejatzi rapiitero royaakotawaeroota inkani okithokitantanakyaari kameetha. Roojatzi okithokitantanakya osheki, tema ari riweshiryaawentanakyaawo ashitawori iwankiri. ⁸Eejatzi pikimitya eeroripaeni, eero pipakaero poyaakotziri Awinkatharite inta pishintsishiretanaki paapatziyaperotyaari eero rojamanitzi ipokanteeyaari. ⁹Kaakite Tajorentsi riraga Kantakowenteeni, rooteentsi iñaapaakae. Rootaki nokanantakimiri kyaaryoowa rowashironkaetzimikarira. Eero pikiñaanikowentawakaawo ikantakowentzimirokari eerori. Ikantzimikari: “Eenitatsi kaari kameethatatsi pantziri, tee okameethatzi”. ¹⁰Pikenkithashireeri riraga kamanantayitzirorini iñaani Tajorentsi paeraniperoroña. Ikijeetakirini rowashironkaetakirini opomeentsitzimotakarini ikenkithatakotzirini Tajorentsi omaanta ikyaryoowentakiniri tee rookiro raapatziyaperotari. Eejatzi pikimitya eeroripaeni pikimitakotyaari, aririka rowashironkagaetemi omaanta pikyaaryoowentaperoteniri rirori, eero pookiro paapatziyari. ¹¹Ayotaki iroñaaka maawaeni kyaaryoowentaperotakiniriri Tajorentsi kameethatatsiri omawitakya ikijeetakimirika, aritaki ikimoshirewentakiri irira. Tema iñaakiri ikameethaperotaki. Tema pikemakotakiri Jooponi paejatziiteni ikyaryoowentaperotakiniri Tajorentsi

oetarika, tee ipakaero raapatziyari omawitya rowashironkaetakiri. Eekiro raapatziyaperotanakityaari. Roojatzi riraga Tajorentsi, iñaaperotakiri ikameethatzi: imaperotanakiri ikaminthaaperotanakiriroña. Rootaki roshekyaanatariri iroñaaka rashitayitaarini, anaakotakiro ritawitakari rashitawitakarini paerani. Piyotanaki ashi royiroyi Tajorentsi ikowaperotakikya retakoperotanta eejatzi ineshironkaperotantzi. Rootaki okameethatantari pikyaaryoowentero oetarika pomeentsitzimotemini: pikimityaari Joopo.

¹² Pamine, noyemijantzinkaritepaeni, pikemaperotena. Oetarika pikenkithatakoteri ero pitheeya, piñaawaetero kyaaryooperotatsiri. Aririka pitheeya, eerowa pikantashita: “Riyotzi Tajorentsi tee namatawitzimi”. Eejatzi ero piñaawaetakotashitawo jenokinta, pikantashitantakari: “Namatawakimirika okameethatzi rowashironkaena Jeekatsiri jenokinta”. Eejatzi okimitaaka kipatsi, ero piñaawaetakotashitawo pikantashitantakari: “Namatawakimirika kameetha rowashironkayenaata ashitawori kipatsi”. Piñaawaete kameetha, ero piñaawaetashita. Pikanterika: “Jee, aritaki”, pantaperotero pikantakiri. Eejatzi pikanterika: “Eero”, ero pantziro. Eerowa pamatawitantzi: aririka pamatawitantaki, rootaki rowashironkaantemiri Tajorentsi.

Oetarika pomeentsitzimoteeyimirini, pikenkithatakaapiinteri Tajorentsi

¹³ Eenirorika opomeentsitzimotakimi kameetha pamanapiinteri Tajorentsi ramitakotantemiri. Riraga kimoshiretatsiri okameethatzi romampaakowentyaari Tajorentsi pipaasonkitantyaariri. ¹⁴ Eenitatsirika mantsiyatzinkari, kameetha ikaemakaanteri aataperoteencharipaeni aapatziyariri Jesoshi ramanakotyaaari Tajorentsi retsiyatakotantyaariri eejatzi itziritapaakiri eechonkiini iyeenka ikante: “Ari nokowaki retsiyatakotakagaemi Awinkatharite”. ¹⁵ Ramaneririka rirori Tajorentsi riyoperotakirika kyaaryoopero irira ikemaperotakiri, aritaki retsiyatakotakiri mantsiyari, eejatzi aritaki ineshironkatakiri ipeyakoteeniri kaari kameethatatsi rantawitakari. ¹⁶ Rootaki nokananteeyimirini: aririka antakiro kaari kameethatatsi, akamantawakagaeya oetarika antzimotawakagaeyakarini, eejatzi pamaneeyerini Tajorentsi: “Petakoeyenani, netsiyatakotanteeyaari. Riraga atziri rowameethatanewo Tajorentsi, oetarika ikanteriri, aritaki kameetha raapatziyakyaari ramitakoteri tema ari imonkaateero maawaeni ikantakiriri”. ¹⁷ Paeraniperoroña Iriiyashi ikimitakae aaka. Ramanaperotakari Tajorentsi: “Eero powariyeero iroñaaka inkaani. Pikenkithashiryaakaantyaariri atziripaeni”. Okaatzi 3 oarentsi eejatzi 6 kashiri tee opariyanee inkaani jaka kipatsikika. ¹⁸ Ñaakiro, roojatzi eejatzi ramaneeri: “Iroñaaka papiiteero powariyeero inkaani”, roojatzi opariyantanaa inkani, shookaeyaneeni eejatzi iwankiripaeni maawaeni atziri jaka kipatsikika. Tema apiitanaa okithokitane. Rootaki thame amanaperoteri Tajorentsi.

¹⁹⁻²⁰ Piyoperotero, noyemijantzinkarite maawaeni, eenitatsirika aapatziyawori kyaaryooperotatsiri rookawitaworika, raapatziyawitakari Tajorentsi, aririka ramitakoteeri paashini atziri ikameethataneerika raapatziyeeyawonirika, aritaki raw-ijakotee. Eero riyaatzi paamariki kaari tsiwakanitatsini, eejatzi Tajorentsi ineshironkateeri ipeyakoteeniri rantawitakari kaari kameethatatsi.

Ari okaatzi.

Naaka jankinatzimirori:

Jantyaako

RITAKAWO PEETERO ROJANKINATZINIRIRI IYEMIJANTZINKARITE

1 Naaka Peetero jankinateeyimironi iroka. Naaka rotyaantanewo Jesokirishito nokenkithatakotziri. Nojankinateeyimironi maawaeni nojoriiyotzinkarite, riraga aapatziyeeyaririni Jesoshi, tsiparyaayitaneentsirini janta paashinikipaeni kipatsi owaero Poonto, Karaashiya, Kaparooshiya, Aashiya, Witziiiniya, maawaeni. ²Paerani riyoyagaeyakimini Pawa Tajorentsi, tema riyotzitatokotakimini paapatziyeeyarini Itomi. Rootaki ikowantakari itominteeyemini. Eejatzi owameethashireperotakimi Ishire paapatziyaperoyentakaririni rirori: ikamawenteeyakimini, rapaatawenteeyakimini riraa rowawijaakotantakimiri. Nokowaki ineshironkaperoyemini, eejatzi kameetha ijeekakaaperoyemini.

Thame apaasonkiteeyerini Tajorentsi, tema ineshironkaperoyakaeni

³Thame akamanteeyerini atziripaeni: “Ikameethaperotaki Tajorentsi: riraga Iriri Awinkatharite Jesokirishito”. Ineshironkaperoyakaeni, rashiteeyakaeni: okimiwitaka owakira añagae eejatzi, rootaki asheninkatantakariri. Ipiriinteeri Itomi, rootaki ayoteeyantakarini apiriinteeyaneeni aaka, akanteetatyeeyaani añagaeya-paeni janta jenokinta. ⁴Eeniro riwetsikaeyakimironi piyeekaeyantapaeyaarini janta jenokinta. Okanteetatyeeyaani ashi oyiro ojeeki, okameethaperotaki, eero othonkanita, eero opathagae, eero opaashinitzi, eeniro ikempoyaakimiro janta. ⁵Paapatziyeeyakarini Tajorentsi, rootaki itajonkakowenantakimiri; ikempoyeeyakimini itajorenkaki roojatzi ipokanteeya Jesoshi. Roojatzi piñeeyeroni maawaeni riwetsikaeyakimirinini.

⁶Kyaaryo, aririka opomeentsitzimoyemini oetarikapaeni iroñaaka, omaanta eero ojamanitzi roojatzi piñeeyeroni pinampi janta jenokinta. Aririka pikenkithashiryaakotyaaawo iroka, tema pikimoshirewentaperotziro osheki. ⁷Pamine, riraga wetsikirori ooro iwyaaganaka paamariki, roojatzi rookantakyaawori iipacharite. Roojatzi ijeekanaki apaniroeni ooro kameethaperotaki. Eejatzi ikimitaka irika, riraga Tajorentsi iñaantapiinteeyakaeni riyotantyaari aapatziyaperotakaririka. Rootaki opomeentsitzimotanteeri oetarikapaeni eejatzi eekiro aataye ameentaperotakari Jesokirishito eejatzi eekiro aataye ajeeki kameetha aritaki iñaaperotakae akameethatzi, tema aapatziyaperotakari. Roojatzi, aririka ipokae, ikanteeyapaakaeni: “Noñaaperoyakimini pikameethatzi: pikaateeyenani janta jenokinta, pitsipateeyenani apinkathariperoyeyini”. Ñaakiro, riraga ooro, osheki ipinawitaka, omaanta ari ipeyeeya; rooma aaka aapatziyakari, eero apeya. ⁸Iroñaaka tekira piñeeyirini, omaanta pinintaperoyakirini, paapatziyeeyakarini, pikimoshirewentaperoyakirini osheki. Tee pimanteeyeroni pikanteri paashini atziri tsika okaatzika pikimoshirewentaperotziri rirori. ⁹Pameenteeyakarini, rootaki rowawijaakotantakimiri, pisheninkatanteeyakaririni.

¹⁰Paerani riraga kamanantayitzirorini iñaani Tajorentsi ikowaeyawitakani riyotemi tsika akantyaari awijakotanteeyaarini. Rojankinatakotawitakarini Tajorentsi rowawijaakotantzi, riyoteeyawitakani ineshironkatantzi, omaanta tekira riyoperotzini kameetha. ¹¹Eenitatsi iyotagaeyakiririni Ishire Jesokirishito, omaanta tee riyotakoperoyawakironi. Iyotaakirini, okantzi: “Osheki ikemaatsityaawo

Rotyaantanewo Tajorentsi, eejatzi ikame; roojatzi ipinkatharitanteeyaari”. Ikenkithashireeyakani: “¿Ninkama okantakotziri? ¿Tsika okaateka ipinkatharitanteeyaari?” ¹² Omaanta ikamantakirini Tajorentsi: “Eero piñiiri eerori, omaantakya riraga ñiiriri rirotaki impaetatsini ijeeki iinja”. Tema aaka iroñaaka ikenkithatakotzitakae. Iroñaaka otyaantakina Ishire nokenkithatakagaeyakimini, nokamanteeyakimini rowawijaakotantzi Jesoshi, riraga Rotyaantanewo. Tema ikowaperoeyawitakani ronampiripaeni rirori riyotaperotero tsika akantyaari awijakotantyaari.

Pikameethataperoeyanakini

¹³ Rootaki iroñaaka pikenkithashiryaanteeyarini, kameetha pijeekaeyeni. Piyoteeyeni aririka ipokae Jesokirishito añeeyawaerini, eejatzi osheki ineshironka-teeyapaakaeni; ari pikimoshirewenteeyawakirini. ¹⁴ Tema irira Tajorentsi ashiteeyimirini. Iroñaaka paapatziyaperoeyarini. Paerani tee piyoteeyawitarini, rootaki panantawitaworini kaari kameethatatsi. Iroñaakakya piyoteeri: eero papiiteero pikimitaa paerani. ¹⁵ Ikameethaperotaki riraga iyoyagaeyakimirini rowawijaako-teemi: iroñaaka pikimitakoeyaarini rirori pikameethate, powameethatayitaperoteroni maawaeni pantayiterini. ¹⁶ Tema paerani rojankinateetakironi iroka ikantzitarini Tajorentsi: “Nokameethaperotaki naari, rootaki nokowakaantakimiri eerori, pikameethaperotanaki”.

¹⁷ Ari iroñaaka piriteeyakarini: okameethatzi piyoteeyeni riyoteeyakimini maawaeni pantziri, ithotyeyakimini. Rirotaki kankakowentemini, ikenkithashireeyeroni tsikarika okantari maawaeni panteeyakirini. Okameethatzirika, ari imatero iñaaperotemi pikameethatzi. Rooma teerika okameethatzi pantayizirini, rowashironkaemi. Rootaki okameethatantari iroñaaka pipinkathateeyerini, kameetha pijeekaeyeni roojatzi pareetanteeyaarini jenokinta.

¹⁸ Tema paerani patsipetashitawitakawoni pantashitayitawitakawoni rameteeyarini ajoriiyotzinkariteni, omaanta rowawijaakoeyakimini Tajorentsi. Tee ipinakowenantzimiro thonkanitachari ikimita koriki eejatzi ooro rowawijaakotantakimiri. ¹⁹ Intakya rotyaantakiri Itomi, riraga inintaperotanewokya. Ikamawentakimi rirori, apaatawentakimi riraa pawijakoteeyantaarini. Rameteeyawoni ajoriiyotzinkarite rantakirorika kaari kameethatatsi, rowamayiniri Tajorentsi owisha kameethaperotatsiri, itaakiniri eero ikenkithashiryaantanawo rantakiri. Apatziro rowamaakiniri kameethaperotatsiri owisha. Eejatzi ikimitaka riraga Jesokirishito, osheki ikameethaperotaki: tekatsi rantani. ²⁰ Paeraniperorña, tekirani ojeekini kipatsi, ikantzitarini Tajorentsi: “Notyomi, iinja notyaantemi eeroka kipatsiki, powawijaakoeyerini atziripaeni”. Ari iroñaaka ipokantapaakari rowawijaakotapaakae. ²¹ Kyaaryo ipokaki, ikamawenteeyakaeni, roojatzi ipiriinteeri Tajorentsi, raaneeri eejatzi janta okameetheeeyenta. Omaanta eeniro ijeeki jaka osheki riyotaakotakaeri Iriri. Rootaki iroñaaka piyoteeyantakarini kyaaryo ineshironkaperoyakimini, eejatzi pameenteeyakarini, piyoteeyakini rirotaki jeekakagaemini janta jenokinta.

²² Ari pikemijantaperotakiro maawaeni kyaaryootatsiri riyotagaeyakimirini Tajorentsi, tema okameethaperotaki maawaeni ikantaki. Iroñaaka rowameethashireeyakimini, eejatzi ikowakagaeyakimini pinintaperoyerini maawaeni piyemijantzinkarite. Pikyaaryoowentero, pinintawakaaperoeyaani

kameetha. ²³ Rooma paerani otzimimi piniro, ari iroñaaka pikimateeyakarini ashitzimiri, pikamaeyeni eerori. Omaanta paapatziyaperotakawo iñaani Tajorentsi, kaari thonkanitachani. Rootaki rashiteeyantakimirini, rootaki pikimateeyantaaririni rirori: pikanteetatyeeyaani piyeeki jenokinta. ²⁴ Tema okantzi Iwaperite:

“Eero akanteetatyaaani aña jaka kipatsiki, akimitawo inchashi intsipaete ojampiye.

Eejatzi maawaeni okaatzi akenkithashiryaaawitari rooperotayitatsirini, eejatzi okaatzi antayitzirini, ari othonkaeya.

Okimitakawo oteyaki inchashi, intsipaete ojampiyashitzi, opariyanaki, opathaanaki.

²⁵ Omaanta okantyaani ojeeke iñaani Awinkatharite: eero opeya roori”.

Rootaki iñaani niyotagaeyakimirini: ineshironkateeyakaeni Tajorentsi, rowawijaakoeyakaeni. Tema okameethataki.

2 Rootaki iroñaaka pookanteeyawori maawaeni kaari kameethatatsi: eero pikijantzi, eero pamatawitantzi, eero pikenkithashireeya pikameethatzi teerika pimmonkaatziro okaatzi pikantziri, eero pikijakoneentari paashini atziri teerika pimmonkaatari, eero pitheeyawentashitari paashini powakaanantyaariri ñagaantsipaeni. ² Riraga owakira koñaatapaentsi eentsi apatziro ithotapiintziro oteni riniro, rootaki ikimotatantari intsipaete. Eejatzi iroñaaka eerori, pikowaperotero Iwaperite Awinkatharite: piñaanatapiintero, pikenkithashiryaaapiintyaawo, piyoperotantyaariri kameetha rirori, oshintsiperotantyaari pishire, eekiyo piyaatayee pameentyaari Pawa Tajorentsi roojatzi raanteemi jenokinta. ³ Tema piyoteeyakini ineshironkaperoyakimini Awinkatharite.

⁴ Aririka awetsike pankotsi mapipanko, eenitatsi apaani mapi rooperori anaakotakiro maawaeni paashinipaeni, tema okijotakayero mapipaeni pankotsiki. Eerorika otzimi iroka mapi rooperori, eero okijotzi pankotsi. Riraga Rotyaantanewo Tajorentsi rirootaki oshiyakawori mapi rooperori, rooma ashi royiro rirori rañaaperotzi. Imanintaperowitakari atziripaeni, omaanta Tajorentsi iñaaperotaperotakiri ikameethatzi. Eeromi itzimimi, eero awijakoteemi. ⁵ Eejatzi eerokapaeni pikimitawo mapipaeni riwetsikantawori mapipanko omaanta rowañaakimi Jesokirishito pipiyotawenantyaawori, tema pikimitakawo pankotsi tsikarika ojeeki Ishire, tema ojeekashiretzimi pajankaneki. Eejatzi pikimitakotakari kantakaanantatsiripaeni paeraniperoroña ranantawori okaatzi ikowakaakiri janta ipankomawoki Tajorentsi, tsikarika ipinkathateetakiri irira. Eerokapaeni pikimityaari riroripaeni, pantapiinteniri Tajorentsi maawaeni okaatzi ikowakaakimiri. Roojatzi kameetha riweshiryawentemi okaatzi pantziniriri. Tema paapatziyari riraga Jesokirishito.

⁶ Rootaki ikantzitarini Tajorentsi Iwaperiteki, ikantzi:

“Pamine, notyaanteniri joriyopaeni Notyaantanewo, riraga osheki noñaaperotakiri ikameethatzi. Niyoyaakiri rowawijaakoeyerini maawaeni aapatziyeeyaririni, eero ratsipetashiteeyawoni irirapaeni”.

⁷ Eerokapaeni aapatziyeeyakaririni Rotyaantanewo Tajorentsi, tema piñaaperoyekirini ikameethatzi. Omaantakya maawaeni kaari aapatziyari, tee iñaaperotziri ikameethatzi. Okenkithatakotzitarini Iwaperite Tajorentsi, okantzi:

“Riraga wetsikawitawori pankotsi imanintakiro mapi, ikantzi: ‘Tee okameethatzi’.

Omaanta riraga Tajorentsi iñaaperotakiro. Ñaakiro, imaninteeyawakirini joriyo Rotyaantanewo rirori, omaanta riraga Tajorentsi iñaaperotakiri ikameethaperotzi”.

⁸ Eejatzi okantzi Iwaperite:

“Riraga Rotyaantanewo Tajorentsi roshiyakawo mapi rantziwatakaakari atziri ipariyantakari. Kyaaryo, tee riyoteeyawakirini, ikompiteeyawakarini”.

Ñaakiro, iroka oshiyakaawentakiri: ro kaari riyoteeyantarini, tee ikemijan-taperotziro ikantawitakariri rirori, rootaki ranantyaawori ikantakiri paerani: rowashironkaeyantyaaririni. ⁹Omaanta riyoyaaperoeyakimini rowawijaakoeyantakimirini. Pantawaeteeyinirini riraga pinkatharipero. Rowameethateeyakimini, pisheninkateeyaperotakarini Tajorentsi. Paerani tee piyoteeyawitani, okimitaka piyeekawitani tsiteniriki; omaanta riyoyagaeyakimini, riyotakaaperoeyakimini, kimitaka piyeekae kitejiriki iroñaaka. Ikwakaakimiro pikamanteeyerini atziri: “Okameethaperotaki ranteeyakaenirini Tajorentsi”. ¹⁰Paerani tee pikameethawityaani, omaanta iroñaaka pisheninkateeyakarini. Paerani tee piyoteeyawityaani ineshironkatawitakimi, iroñaaka piyoteeyeni, piweshiryaawenteeyakarini.

Kameetha piyeekimoteri paashinipaeni atziri

¹¹Nonintaperotanewopaeni, tee pisheninkaperoeyawitarini riraga piyeeki-moeyakirini jaga, tema pinampitaperotyaaawo jenokinta. Eero pantashitayitawoni kaari kameethatatsi rantayitzirini paashinipaeni atziri. Aririka pantayiteroni, eero pikameethashiretzi. ¹²Ikantashiteeyawitziminirika paashinipaeni atziri: “Tee ikameethateeyeni jorriyopaeni”, omaanta kameethapero piyeekimoeyerini, riyoteeyantyaarini kyaaryo paapatziyeeyakarini Tajorentsi. Aririka iñaakimi piyeeki kameetha, roojatzi raapatziyeeyantyaaririni rirori, eejatzi aririka ipokapae Jesokirishito, ikanteeyeni: “Tema ikameethaperotaki Tajorentsi”.

Pikemijantaperoeyerini pinkathariwenteeyiririni atziripaeni

¹³Aririka pikemijantaperotakiri Awinkatharite, okameethatzi pikemijantaperoeyerini eejatzi riraga pinkathariwenteeyimirini jaka kipatsiki. Pikemijantaperoeyerini riragapaeni pinkathariwenteeyiririni maawaeni jeekatsiripaeni, ¹⁴eejatzi pikemijantaperoeyerini maawaeni rotyaantanewopaeni rirori. Rotyaantakiri rowashironkaeyerini kaari kameethatatsi ijeekaeyeni. Omaantakya riraga kameethatatsiri ijeeki, eero ikoshekari inta kameetha iñaaproteri. ¹⁵Eenitatsi kaari yotziri Tajorentsi, ikantzimatziri aapatziyariri Jesoshi. Rootaki ikowantakari Tajorentsi kameetha piyeekimoteeyerini ikenkithashireeyantyaarini rirori, imaeriyantyaarini. ¹⁶Iroñaaka tekatsi omperatemini, rootaki nokanantzimiri: “Pantero oetarikapaeni kameethatatsiri. Eero pikantzi: ‘Nantero oetarika nokowakiri naari iroñaaka; tekatsi omperatenani’. Tee okameethatzi pikante iroka. Okameethatzi pikemijantaperoteri ashitaperotzimiri, riraga Tajorentsi”. ¹⁷Paakameethateeyerini maawaeni paashinipaeni atziri, pinintaperoeyerini ayemijantzinkarite, pipinkathateeyerini Tajorentsi, eejatzi pipinkathateeyerini riraga pinkathariwenteeyiririni atziripaeni.

Riyotagaeyirini onampirentsipaeni

¹⁸Onampirentsi, pikemijantaperoeyerini riraga omperatzimiri, pipinkathateeyerini. Eero apaniroeni pipinkathatashitari kaminthaakimiri, eejatzi neshironkatzimiri; omaanta pipinkathatziyaari eejatzi omperatzimiri, eejatzi kijimiri. ¹⁹Pamine, aririka ikijashitakimi omperatzimiri, tema riyotakiro Tajorentsi; eejatzi rowashironkaashitakimirika, riyotakiro eejatzi. Eero pipiyawaantetari

rirori. Rowashironkaashiteetakimirika eejatzi tee pipiyawaantetari tema pikenkithashiryaaawo ikowakayemiri rirori pantero, aritaki iinja ikantemi: “Pantakiro kameetha”.²⁰ Pamine, aririka pamatawiteri omperatzimiri, aririka ipajatawentemiro, eerorika pipiyawaantetari ¿kameethatakima pamatawitakirira? Tee. Tema eero iñaaperotzimi Tajorentsi pikameethatzi. Omaanta aririka ipajatashitemi riraga omperatzimiri, eejatzi teerika pipiyawaantetari, ari iñaaperotakimi rirori pikameethatzi.²¹ Rootaki ikowakaakimiri: eero pipiyawaantetari riraga kijashitzimiri. Pikenkithashireeri riraga Jesokirishito: osheki ikemaatsiwentakimi, ikowaki pikimitakotyaari.²² Tema okantakotzirini Iwaperite Tajorentsi:

“Tekatsi rante rirori kaari kameethatatsi, eejatzi tee ramatawitantzi”.

²³ Tee ipiyawaantetari riraga kijathatzirini, eejatzi tee ikijathatziri riraga owashironkagaeyiririni. Intakya ikenkithashiryaaakiri Iri Tajorentsi, riraga kantakowentzirini kameetha. Rootaki rameenantarini.²⁴ Rirootaki irira janta koroshiki ikamawenteeyakaeroni okaatzi kaari kameethatatsiri anteeyirini, eerokya ikenkithashiryaaantaawo eejatzi Tajorentsi. Iroñaakakya, eero antapiinteero eejatzi kaari kameethatatsi, inta antapiinte kameethatatsiri. Osheki ikemaatsitawenteeyakaeni, eero ashironkanta aaka.²⁵ Piyoteeyakini riraga owisha tee añiirori riyotantari: osheki ikinashitayityaani tsikarikapaeni. Eerorika ijeeki shenterini ari ipeyaagaantakya. Aritaki pikimiteeyawitarini owisha, tee piyoteeyawitani. Omaanta iroñaaka eenitatsi Shenteeyimirini, ikempoyaaperoeyakimini.

Riraga shirampari eejatzi iina, okameethatzi raakameethatawakaya

3¹⁻² Tsinani, paapatziyari piimi. Tekiririka raapatziyari riraga Jesoshi, omaanta okameethatzi iñaakimi paapatziyaperotakari irira eejatzi kameetha pijeeki. Roojatzikya iñaaperotemi, eejatzi aririka pimateri paapatziyakayaari.³ Eero apatziro pikowashitaperoty powameethatero piishi, powaneenkaty, pikithaata kameethaperotatsiri, oetarikapaeni.⁴ Omaantakya pikowaperote pikameethashiryaaanaki pajankaneki, pineshironkathateri piimi. Rootaki ikowakaaperotakimirini Tajorentsi.⁵ Aritaki okimiteeyani paejatoeteni aapatziyarini Tajorentsi: kameetha ojeekini, aapatziyari oemi.⁶ Rowaga Jaarani okemijantaperotzirini Awaraamani,[§] oetziri nowinkatharite. Aririka pijeeki kameetha, pikimitakotakawo roori, tekatsikya pikantya pithaawantyaari piimi: tema tekatsi ikijawentemi.

⁷ Eejatzi eerori, shiramparipaeni: tee omonkaatzimi piina, tee oshintsitaperotzi, rootaki nokanantzimiri pineshironkatero, piñaapinkathaperotero. Tema pimonaatawakagaeyakani, ineshironkateeyakimini Tajorentsi pijeekaeyantyaarini iinja janta jenokinta. Eerorika pikamintheero piina, eero rakimiro Tajorentsi aririka pamanawityaari.

Iinja rowashironkagaeteri antzirori kameethatatsiri

⁸ Eejatzi nokanteeyemini maawaeni: pikimitawakagaeyaani, petakotawakagaeyaani, pinintaperoeyerini piyemijantzinkarite, pineshironkatawakagaeyaani, eero pikantakaaperoeyaani.⁹ Teerika okameethatzi rantzimotakimirini paashini

§3:6 Paminero OWAKIRANI ITAJAANTANEENCHA OETARIKAPAENI kapiitoropaeni 12 roojatzi 22.

atziri, eero pipiyatari; aririka ikijathatemi, eero pipiyatari, inta pikanteri Tajorentsi ikaminthayeeeri. Tema riyoyagaeyakimini irira: ikowaki ikamintheeyemini.¹⁰ Pikenkithashireeya, okantzirini Iwaperite Tajorentsi:

“Pikowakirika pikimoshiryaanaki eejatzi pijeeki kameetha, eero pikijathatziri paashini atziri, eero pamatawitantzi.

¹¹ Eero pantayitzirini kaari kameethatayitsirini, inta pantayiterini kameethatayitsirini. Pikowaperotanaki pijeeki kameetha.

¹² Tema raminapiinteyirini Awinkatharite maawaeni aapatziyeeyaririni ishen-teeyirini. Ikemapiintziri aririka ramaneri. Omaanta eero ineshironkateeri antapiintzirori kaari kameethatatsi, inta ipinkimateri”.

Pantapiintero kameethatatsiri omawitya pikemaatsitawentyaawo

¹³ Pikowaperoterika pantapiintero kameethatatsiri, ¿eenitatsima kowatsiri rowashironkayemi? ¡Tekatsi! ¹⁴ Omawitya eenitatsirika kijashitemini, omaanta itajonkakowentemi Tajorentsi. Eero pithaawantari, eero pikantashiryaa, inta pikimoshirete, ¹⁵ tema pipinkathataperoteri Jesokirishito pajankaneki. Aririka rojampiteetemi: “¿Iitaka paapatziyantakariri Jesokirishito?” Kameetha pakanakiri, eero pikijathatziri. Pikamanteri iitaka piyoperotantakariri raaneemi jenokinta.

¹⁶ Eerokya pantziro kaari kameethatatsi inta pantero maawaeni ikowakaakimiri rirori. Roojatzi riraga kijakimiri riyotanaki rirotaki irira owameethatizimiri. Roojatzi ipashiwenantanakya, tema riyotanaki tee okameethatzi ikantzimatakimiri.

¹⁷ Aririka ishinetziri Tajorentsi rowashironkagaetemi, iñaaperotzimi pikameethatzi aririka pikemaatsitawentyaawo kameethatayitsirini pantayitzirini. Omaantakya tekatsi ikantya iñaaperotemi pikameethatzi aririka pashironkaawentyaawo kaari kameethatayitsirini pantayitzirini.

Rantayitakirini Jesokirishito

¹⁸ Ñaakiro, paerani tee akameethateeyini aari, osheki antayitakirini kaari kameethatatsi, omaantakya ikameethaperotaki riraga Jesokirishito, tekatsi rantani. Ikamawenteeyakaeni rowawijaakoeyakaeni; ikowaki añeeyanteeyaririni Tajorentsi. Ikamaperowitaka; omaanta ipiriinteeri Ashitariri. ¹⁹ Ikamantakariri, riyatashiretapaentzi janta paamariki kaari tsiwakanitatsini janta rowakirinta Tajorentsi kamaaripaeni eejatzi ishirepaeni theenkantatsirini. Ari ikenkithatakaapaentziri.

²⁰ Paerani, tee raapatziyeeyarini Tajorentsi riraga atziripaeni eenironi ijeekini Noeni. Riwetsikantakaworini irira ipito, ikantapiinteeyawitakarini atziri paerani: “Paapatziyeeyarini Tajorentsi”, omaanta tee ikowaeyini raapatziyeeyarini. Riraga Tajorentsi reshiwentawitakariri royaakoeyawitakarini ikenkithashiryaawakyaata ipakaawakiroota okaatzi kaari kameethatatsi rantakiro. Omaanta tee ikowaeyini ikenkithashireeya. Roojatzi rotyaanantanakanari rirori antawo inkani, oonkanaka maawaeni, othonkaeyakirini, kamanaki. Omaanta ikaatzi 8 awijakotaatsiri pitotsiki.

²¹ Ari roshiyeyakarini riraga kaawoshitawenteeyaririni Tajorentsi. Aririka akaawoshitawentyaari, teera akaawoshiwaetashita, omaanta oshiyakaawentziro ikamawenteeyakaeni Jesokirishito, eejatzi ipiriintanaa, rowawijaakoeyakaeni. Eejatzi oshiyakaawentziro ameentakari Tajorentsi rowameethashireeyantakaerini. ²² Ari ironaaka jatee Jesokirishito janta jenokinta, ijeekimotapaeri Tajorentsi rakoperoki: ikaatapaeri ipinkathariwenteeyapaeni. Eejatzi osheki ipinkathateeyirini ronampiri-

paeni, paashinipaeni pinkatharitawitachari, maawaeni. Eejatzi imatziro romperatari kamaaripaeni riraga owashironkaachani iinja.

4 Ari piyoteeyakini osheki ikemaatsitakawo Jesokirishito, tee ikantzi: “Tee nokoyi nokemaatsityaawo”. Eejatzi eerokapaeni, pikimitakotyaari irira. Eero pikantzi: “Tee nokoyi nokemaatsityaawo”. Pamine, aririka pikemaatsityaawo oetarikapaeni, eero pikowanee pantapiinteero kaari kameethatatsi ²okaatzi ikowaeyirini atziripaeni. Omaantakya pikowaperotanaki panteniri Tajorentsi okaatzi ikowakayemiri roojatzi pikamantakya. ³Paerani pantawitawoni rantapiintayitzirini riraga theenkantatsiri: monkaataka, eero papiiteero eejatzi. Rantapiintayitzirini riroripaeni osheki inashitapaeni kaari kameethatatsi, ikenkithashiryaaokotapiintawo ishirontayitawoni kaari rayi, ishinkitapiinta, imayempitawakaapiinteyani, ikijawakagaeyakani, ipinkathatashitakawo iitajorentsitashitawo, rantakiro osheki kaari kameethatatsi. ⁴Tee riyoteeyini rirori, ikantzi: “¿Iitaka kaari ikimitantana aapatziyariri Jesoshi?” Rotsikanateeyakimini, tee riyotakoeyironi iñaakimira pipaashiniteeyakini, rootaki ikantzimateeyantakimirini teera pikimitakotari. ⁵Omaanta iinja ipokae Jesokirishito ikantakowenteeyerini maawaeni atziri: añagaeyatsirini eejatzi kamatsiripaeni. Rojampiteeyerini theenkantatsiri: “¿Iitaka pikijantakariri aapatziyanari? Tee okameethatzi”. Eero rakiri: osheki ipashiwentanakya. ⁶Paerani ikenkithatakayiteetakarini jeekawitacharini, ikamanteeyakirini: “Aririka paapatziyari Jesoshi pikanteetatyeyyaani piyeeki janta jenokinta”. Roojatzi ikamaeyantakani: tema ranteeyakironi kaari kameethatatsi, rootaki ikamaeyantakarini, ikimiteeyakarini maawaeni atziri. Omaanta iinja ipiriinteeri Tajorentsi maawaeni aapatziyariri, ijeekakagaeyerini janta inampiki. Ikantya ikimiteeyaarini Tajorentsi: eero ikamaeyeeni eejatzi.

Thame aneshironkateri ayemijantzinkarite

⁷Pamine, rooteentsi omonkaatakya ikantakowenteeyerini Tajorentsi. Kameethapero piyeekaeyeni, pikyaaryoowentero pamanapiinteeyerini riraga Tajorentsi. ⁸Pikantani pikowaperoyeni pinintaperotawakagaeyaani. Aririka pinintawakagaeyaani, tema eero pikenkithashiriro kaari kameethatatsi rantayitzirini paashinipaeni, inta pineshironkatawakagaeyaani, pipeyakoteniri rantziri. ⁹Pikantyaani pineshironkaeyawakirini kameetha maawaeni areetemini. Eero pikantaakitzi riroripaeni. ¹⁰Tema eenitatsi omatakaakimiri Ishire Tajorentsi, rootaki iroñaaka pimatantyaawori petakotantyaariri atziripaeni. ¡Pantaperotero! Piyotakagaeyerini rirori ikamintheeyerini Tajorentsi. ¹¹Aririka piyoteeri atziri, pikyaaryoowentero pikamanteeniri iñaani Tajorentsi. Aririka petakotyaari atziri, pikanteri Tajorentsi ramitakotemi, aritaki imatakaakimiro. Rootaki riraga paashinipaeni atziri riyotakotantzimiri paapatziyaperotari Jesokirishito, roojatzi ikanteeyeni: “Tema ikameethaperotaki Tajorentsi”. Okameethatzi iroñaaka añaperoyeerini maawaeni, apinkathateeyerini: akanteetatyeyyaani. Aritaki okantyaari.

Aririka pikemaatsitawentyaari Jesokirishito, pikimoshiryaanaki

¹²Nonintaperotanewopaeni, niyotaki osheki rowashironkaetakimi. Eero potsikanatawentawo, pikenkithashiryaashita: “¿Iitarika awijantanakari iroka?” Aritaki okantyaari. Rooma rowashironkaetakiri eejatzi paashinipaeni aapatziyeeyaririni Je-

soshi. ¹³Tema eejatzi rowashironkaetakiri riraga Jesokirishito, iroñaaka pikimiteeyakarini: pikimoshireeyanakini. Iinja ipinkatharitapaaki rirori, roojatzi pikimoshirewentaperotantyaariri. ¹⁴Aririka itheenkanteetemiro paapatziyarira rirori, pikimoshiryaanaki: tema aritaki itajonkakowentakimi Tajorentsi. Okithaatakayemi Ishire, rowaga kameethaperotatsiri. ¹⁵Omaanta eero powamaantzi, eero pikoshitzi, eero pantayitzironi paashini kaari kameethatatsi, eero pimatzitawo eerori piñaawaetzi iñaanatawakaeyaarika paashinipaeni atziri rashityaawo rirori. Aririka ikijawenteetemi irokapaeni, ari pikemaatsitaperotakyaawo osheki. ¹⁶Omaanta aririka paapatziyaperotyaaari Jesokirishito, rootakirika ikijanteetemiri, eero pipashiwenta; inta pikante: “Tema ikameethataki Tajorentsi, ishinetakina nokemaatsitawentyaari Jesokirishito”.

¹⁷Pamine, rooteentsi ikantakowenteeyeeni Tajorentsi: riteeyeeni maawaeni aari itominteeyarini, roojatzikya rirori theenkaeyiririni. Aririka iroñaaka rowashironkaakae anantawori kaari kameethatatsi, tema ikowanaki ajeeke kameetha. Aririka ikenkithashiryaajankanetakaakaero antakiri eejatzi owashiyaanteero, tema iinja aate jenokinta. Omaanta riraga kaari aapatziyeeyaririni Jesoshi, tema osheki rowashironkaaperoyerini iinja. ¹⁸Tema okantzi Iwaperite Tajorentsi: “Ari rowawijaakoeyakirini Tajorentsi riraga aapatziyeeyaririni, omaantakya irira jateeyawitakani paamariki kaari tsiwakanitatsini. Omaantakya riraga theenkiriri Tajorentsi, rantapiintziro kaari kameethatatsi, ¿oetaka awijimoterini irirapaeni? Tema ari rashironkaaperoyakyaani rirori paamariki kaari tsiwakanitatsini”.

¹⁹Aririka panteniri Tajorentsi ikowakaakimiri, rootaki pikemaatsitawenantakariri, okameethataki. Pikyaaryoowentero pantayiteroni kameethatayitatsirini. Pikanteri Tajorentsi: “Pikempoyeena”. Tema rirotaki wetsikakimiri, ikempoyaaaperotemi, eero ramatawitzimi.

Peetero riyotaatziiri aataperoteenchari iyemijantzinkarite eejatzi ewankaripaeni

5 Rootaki iroñaaka nojankinatantanariri aataperoteenchari aapatziyariri Jesoshi. Tema eejatzi naaka aataperoteenchari. Paerani noñaaperotakiri Jesokirishito ikemaatsitaka osheki. Eejatzi iinja, aririka ipokae Awinkatharite ipinkathariwenantapae, notsipatyaari nopinkathariwenante. Ari iroñaaka eenitatsi nokoyiri nokamanteeyemirini: ²riraga shentziriri rowishate raminakowentziri riroripaeni. Eejatzi eerori, pikimityaari rirori, paminakowiritaantapiinteri piyemijantzinkarite, irirapaeni ikimitakari rowishatepaeni Tajorentsi. Paapatziyakaaperoyaarini Jesoshi. Omaanta pantero pikowashitari, tekatsi omperatemini. Tema ari okanta ikowakaakimiri Tajorentsi. Tee ro pikenkithatakaantapiinteyaaririni payitanyaariri iyorikite, omaanta pikowaperotantyaari kameetha paminakowiritaanteri. ³Eero pishintsitheeyirini kimitakami pinkatharipero, omaanta kameetha pijeeki, ikimiteeyantemirini rirori. ⁴Iinja ipokaerika Jesoshi, riraga iwinkatharite shentziriri rowishate, ragaeyaneeni, ijeekakagaeyapaeni janta jenokinta. Akanteetateyeyaani ajeekaeyeni janta okameethaperotzinta.

⁵Eejatzi ewankaripaeni, nokamantemi: pipinkathateeyerini maawaeni aataperoteencharipaeni. Eero pikantakaaperoyani, omaanta kameetha pineshironkatawakagaeyaani. Tema okantzi Iwaperite Tajorentsi: “Riraga Tajorentsi ikijiri riraga kan-

takaaperotzinkari, omaanta ineshironkateeyakirini kaari kantakaaperoeyachani”.⁶ Pipinkatheeyerini rirori: tema itajorentsitaperotaki, ipinkathariperotaki; roojatzi ipokaerika Jesokirishito ipinkathariwentakae.⁷ Pikanteri Tajorentsi oetarika-paeni pikenkithashiryaakopiintari, eejatzi eero pikenkithashiryaakotawo paashini oetarika-paeni, inta pameentyaari Tajorentsi. Tema raminakowentakimi.⁸ Paamawentya apaniroeni, paamayarira iwinkatharite kamaaripaeni. Osheki ikinakinay-itanakini, ikowaki ithonkaeyerinimi aapatziyeyaririni Jesoshi, maawaeni. Tema ithawetakotantariri aakapaeni: ikowanaki rookakagaero aapatziyari, apeyakoteri. Ikimitakari antari manitzi aririka itasheyaperotaki: raminiri iwathatsite royaari.⁹ Pameentaperotyaari Awinkatharite potsinampaantyaariri iwinkatharite kamaaripaeni eero rantakaantzimiro kaari kameethatatsi. Kyaaryo eeniro pike-maatsitayityaarini, omaanta tee apatziro pikemaatsitya eeroka apaniroeni, eejatzi ikimiteeyakimini rirori ayemijantzinkarite janta paashinikipaeni kipatsi.¹⁰ Eero ojamanitaperotzi pikemaatsitya: riyotzi Tajorentsi pipinkathatakiri riraga Jesokirishito, roojatzi ragaeyanakimini janta jenokinta. Pikanteetatyeyyaani pi-jeekapae janta okameetheetyaaperotzinta ashi royiro ineshironkatantzi: eekiro riyaatatye rowameethataperoyemini, riweshiryaakagaeyemini, ishintsishireeyemini pajankaneki, eero pikantashiryaapaa eejatzi.¹¹ Thame maawaeni apinkathataperoyerini, akanteetatyeyyaani. Tema osheki ikameethaperotaki. Aritaki okantyaari.¹² Ari nojankinatakimi eechonkiini nokamanantakimiri osheki ineshironkaperoyakimini Tajorentsi, kyaaryo nokantakimiri. Iroñaaka paapatziyaperotyaari irira, piweshiryaawentyaari. Eeniro irika Shiriwaano,** riotaki aaneemironi iroka nojankinari. Osheki noñaaperotziri: riotaki ayemijantzinkarite, ikyaaryoowentziro raapatziyaperotakari Jesoshi.¹³ Riwethateeyakimini maawaeni ayemijantzinkarite jaka Wawirooniyaki,†† tema rirojatzi riyoyaanewopaeni Awinkatharite raapatziyeyyarini. Eejatzi riwethateeyimini niyotaanewo Marikoshi. Tema kimitaka riro-taki notyomi.¹⁴ Paakameethatawakagaeyaani maawaeni, pineshironkatawakagaeyaani. Nokantziri Tajorentsi: “Pineshironkateeyerini maawaeni aapatziyariri Pitomi, kameetha pijeekakagaeyerini”.

Naaka jankinatzimirori:

Peetero

**5:12 Shiriwaano apite okanta iwaero, paashini okantzi Shiirashi.

††5:13 Riraga aapatziyariri Jesoshi iitziro nampitsi owaero Orooma paashini owaero Wawirooniya.

RAPIITEENIRI PEETERO ROJANKINATZINIRIRI IYEMIJANTZINKARITE

1 Naaka Shimo Peetero jankinatzimirori eerokapaeni noyemijantzinkaritepaeni. Naaka rotyaantanewo Jesokirishito, nantziniri rirori oetarika ikowakaakinari. Tema amonkaatawakagaeyakani ameenteeyakarini Jesokirishito, riraga Owawijaakoeyakaerini. Tema rirotaki Tajorentsi. Rirotaki kameethaperotatsiri. ²Ari piyoteeyakirini, rootaki nokanantariri osheki ineshironkateeyemini eejatzi kameetha ijeekakagaeyemini.

Pikañaaperotya ashi poyiro pikameethatzi

³Ari roñaagakaero Tajorentsi rirotaki kameethaperotatsiri eejatzi eenitatsi itajorenka, ikaemashiryaanteeyakaerini aapatziyaari. Aririka aapatziyaari aritaki itajonkawenteeyakaeni akanteetatyeyyaani ajeeki eejatzi oshiyaakotyaari rirori akameethashiryaantyaari. ⁴Osheki itajonkawenteeyakaeni akimoshirewenteeyantyaaririni, rantakaeniro maawaeni ikantakaeri. Ikashiyakae ramitakoeyeeni eero akowantawo antero kaari kameethatatsi jaka kipatsiki. Eejatzi ramitakoeyeeni akimiteeyantyaaririni rirori. Tee akimitari iroñaaka riraga theenkantatsiri.

⁵Tema rantakaeniro Tajorentsi maawaeni iroka, rootaki okameethatantari akañaaperotya kameetha ameentyaari Jesoshi. Aririka ameentyaari, roojatzi ari okameethatzi akameethatanaki. Aririka akameethataki, okameethatzi eejatzi ayoperotanaki oetarika ikowakaakaeri. ⁶Aririka ayotaki oetarika ikowakaakaeri, okameethatzi eejatzi aamakowentya apaniroeni anantyaawori. Aririka aamakowentanakya, okameethatzi akyaaryoowentero ikowakaakaeri. Aririka akyaaryoowentero ikowakaakaeri, okameethatzi eejatzi oshiyakotyaari Tajorentsi, antapiintziro okaatzi kameethatatsiri. ⁷Aririka oshiyakotyaari Tajorentsi, antapiintziro okaatzi kameethatatsiri, okameethatzi eejatzi anintaperoeyanakirini maawaeni ayemijantzinkarite, eejatzi okameethatzi aneshironkateeyanakirini maawaeni atziri. ⁸Aririka pantaperoeyanakironi maawaeni iroka, ari osheki pantakiniri Awinkatharite Jesokirishito, eejatzi piyotaperotanakiri. ⁹Riraga kaari anteroni irokapaeni ikimiwita kamampowaakitatsiri. Tema ipeyakotari osheki ranteeyawitakawoni kaari kameethatatsi paerani, omaanta Awinkatharite ineshironkaperotakiri, rowameethashiryaakiri, ari tee ikenkithashiriuro eejatzi kaari kameethatatsi rantzimotawitakariri.

¹⁰Iroñaaka, noyemijantzinkarite, eero pikimitari riroripaeni inta pikyaaryoowentero panteniri Tajorentsi maawaeni ikowakagaeyakimirini. Tema pikowaki piyote ikaemakimi Tajorentsi eejatzi riyoyaakimi. Aririka pantapiintakiro maawaeni iroka, eero pipakagaero paapatziyari Jesoshi. ¹¹Okantyaatakya raantaneemiri janta jenokinta, janta ikantani ipinkathariwenantzi Awinkatharite Jesokirishito: riraga owawijaakoeyakaerini.

Eero pipeyakotziro iroka nokantakimiri

¹²Tee owakira pikemaeyakironi iroka nokantakimiri: piyotziteeyawoni, eejatzi pimatayitakironi kameetha. Omaanta okameethatzi eekiro niyaatatye napiiteemiro eejatzi nokenkithashiryaakagaemiro. ¹³⁻¹⁴Riyotakaakina Awinkatharite

Jesokirishito ero ojamanitzi nokamantyaari. Omaanta okameethatzi nokenkithashiryaaagaeyemironi roojatzi nokamantakya. ¹⁵Roojatzi nokamantaka, ero pipeyakotantawo, inta pikantyaani pikenkithashiryaaapiintyaawo.

Kameetha iyotagaeyakaeni iñaani Tajorentsi

¹⁶Tema nokamanteeyakimini iinja ipokae eejatzi Awinkatharite Jesokirishito, osheki ipinkatharentsitapaaki. Kyaaryo iroka nokantakimiri, tee nokamantashiteeyemironi naamaashiteeyakarini. Tema naakapaeni ñaaperoeyakiririni Jesoshi paerani ishipakiryaaaki eejatzi itajonkantayitakini. ¹⁷⁻¹⁸Paerani riyatantakari Jesoshi tonkaariki, noyaatanakiri naaka eejatzi paashini apite riyotaanewo; noñaaperoeyakirini ishipakiryaaanaki, eejatzi nokemaeyawakirini Pawa Tajorentsi, riraga kameethaperotatsiri. Ikantzi: “Rirotaki irika notyomi nonintaperotziri, osheki noñaaperotakiri ikameethatzi”.

¹⁹Eejatzi eenitatsi iroñaaka rojankinatziiteeyanarini riraga kamanantayitziroirini iñaani Tajorentsi paerani: okyaaryooperotatzi. Okameethatzi pikenkithashiryaaaperoeyeroni okaatzi rojankinatzi; tema iyotaatziimi piyote okyaaryooperotziri okaatzi riyotaantziri paashinipaeni atziri. Okimitakawo oorentya tsiteniriki: eerorika oorenta, ero aminashita. Ari okameethatzi pikantyaani pikenkithashireeyeroni Jankinarentsipero, roojatzi kitejiriki ipokantyaari Jesoshi; roojatzi riyotakaaperoeyemini Tajorentsi, okimitzimoyemini okitejitaperotzi. ²⁰⁻²¹Nokowaki piyoperoeyeroni iroka: rowaga rojankinarini riraga kamanantayitziroirini iñaani Tajorentsi okameethaperotaki. Tee riyotawitani irirapaeni, riraga paejatziiteni, kaari ashitawori rojankinari rirori; omaanta iyotagaeyakirini Ishire Tajorentsi, rootaki rojankinatantakawori iroka.

Ikenkithatakotziri amatawitantatsiri

2 Eeniwitacha paerani kamanantawitachari ikaateeyinira ijorriyotzinkaritepaeni, omaanta ramatawitagaanteeyirini; roojatzi ijeeki iroñaaka amatawiteeyemirini eerori. Riyotagaeyemironi theeyaantsi, itheeyakotyaari Tajorentsi. Tema ayoteeyakini ikamawenteeyakaeni Jesoshi aateeyantyaarini jenokinta, omaanta ikante riraga amatawitantatsiri: “Eero apinkathatziri Jesoshi”. Rootaki kaari ojamanitanta rowashironkaaperoteri Tajorentsi. ²Eenitatsi osheki eerokapaeni rirotaki oyaaterini: pikimityaari, tema pantayitziroirini kaari kameethatatsi; rootaki itheenkanteeyaawori Ñaagantsipero kenkithatakotziri Jesokirishito. ³Osheki ramatawiteeyemini riroripaeni, riyotaashitayitemironi oetarikapaeni rayitantemiriri piyorikite. Paerani ikantzi Tajorentsi: “Aritaki nowashironkaaperoeyakirini riraga amatawiteeyeririni aapatziyanari”. Kyaaryo, ero ojamanitzi riyateeyeni paamariki kaari tsiwakanitatsini.

⁴Paerani riraga ronampiripaeni Tajorentsi ipiyathateeyakarini, rantayitakironi kaari kameethatatsi. Rootaki rowashironkagaeyantakaririni, rookaeyakirini janta jaawiki janta otsitenitaperotzinta. Aritaki ijeekanaki riroripaeni janta, roojatzi ikantakowenantaariri Jesokirishito iinja. ⁵Pamine, rowamagaeyakirini Tajorentsi riraga atziripaeni paeraniperoroña. Tee ipinkathateeyirini rirori, rootaki rotyaanantakanariri oonkawo agaeyakirini. Tekatsi paashini rowawijaakote, apatziro Noe, itomi 3 eejatzi iinapaeni, ikaateeyini 8. Tema rirotaki kenkithatakagaeyawitakaririni atziripaeni, ikanteeyawitakarini okameethatzi

pookero kaari kameethatatsi, pantero kameethatatsini. ⁶Eejatzi paeraniperoroña itagaeyakirini Tajorentsi maawaeni joroomajatzi, eejatzi maawaeni komoora-jatzi; itagaeyakironi ipankopaeni, rowaagawo, maawaeni. Ootaka maawaeni. Okameethatzi iroñaaka akenkithashiryaaakoperotyaawo rantakiri Tajorentsi, ayoteeyantyaarini ari rowashironkagaeyakirini iinja maawaeni kaari pinkathatziriri. ⁷⁻⁸Ari ikameethashiryaaakini Rooteni; ijeekawitani janta Joroomaki, omaanta osheki rowashiretakotakari ijeekimoteeyakirini, iñaakiri, ikemiri ranteeyakironi oshekipero kaari kameethatatsi. Osheki ikenkithashiryaaakotakari maawaeni kitejiri ikantzi: “¿Iitaka kaari raapatziyeeyantarini Tajorentsi? Raapatziyaarimi ari ijeekimi kameetha”. Omaanta iñaakiri Tajorentsi ikameethaperotaki riraga Roote rootaki kaari itaantari inta rowawijaakotakiri. ⁹Ñaakiro, riyotaperotzi Tajorentsi rowawijaakoeyirini pinkathateeyiririni, omaanta kaari ikimitantari theenkantatsiri. Kyaaryo, rowashironkaeeyerini irirapaeni iroñaaka eejatzi ipokaerika ikantakowenanteeyaaririni, aritaki rotyaantakiri paamariki kaari tsiwakanitatsini. ¹⁰Aritaki rowashironkagaeyakirini maawaeni kowatsiri rantero kaari kameethatatsi antashitayitaworini ikowayitzirini rirori, omaanta rowashironkaaperoeyakirini riraga ñaaminthatashitawori kaari rayi eejatzi riraga atziri rantatenkatawakaeyaani ishiramparinkaki eejatzi rowashironkaaperoeyakironi rowaga ñaaminthatashitariri kaari ayi eejatzi rowaga tsinani antatenkatawakagaeyaani otsinaninkaki. Eejatzi rowashironkaaperoeyakirini riraga theenkiriri Awinkatharite eejatzi theenkiriri maawaeni jewatatsiri.

Tema osheki ikantakaaperotatya riraga amatawitantatsiri, ikantzimatatziiri jewatatsiripaeni eejatzi ronampiripaeni Tajorentsi. ¹¹Omaanta ijeekaeyini ronampiripaeni janta Awinkathariteki, omawitya oshekipero ishintsitzi, tee ipiyatakotari riraga kantzimateeyiririni. ¹²Riraga amatawitantatsiripaeni ikimiteeyakarini tsimeripaeni, tekatsi riyote. Riraga tsimeri ijeekashiteeyaani inimoteeyakirini, roojatzi ikenteri atziri, chek, rowamayeri. Ikimiwitakari riraga theenkantatsiri ikantzimatashitayitawoni kaari riyotzi, rootaki ithonkantyaariri Tajorentsi. ¹³Kyaaryo iinja rashironkagaeyakyaani rirori, tema ikantzimatakiri paashinipaeni eejatzi ramatawitakiri. Riweshiryaaawentashitayitawoni rantero kaari kameethatatsi kitejiriki, omawitya iñaakiri paashinipaeni atziri. Kyaaryo rantzimoteemiro kaari kameethatatsi itsipatantakimiri rootaki itheenkantakimiri atziri-paeni. Tee okameethatzi ranteeyirini rirori, omaanta rantakagaeyakimironi kaari kameethatatsi pikimiteeyantyaaririni eerori. ¹⁴Tema iñaawenaperoteeyawoni ishirontawo tsinanipaeni, ikantani rantapiintziro kaari kameethatatsi: tekatsi ikantero rookaero, ashi royiro. Rantakagaeyakirini kaari kenkithashireeroni kameetha kaari kameethatatsi. Ashi royiro iñaawenaperoteeyawoni ashaagawontsi. Kyaaryo riraga Tajorentsi rotyaanantyaariri rirori paamariki kaari tsiwakanitatsini. ¹⁵Paerani ikemijantaperotaki kyaaryooperotatsiri omaanta iroñaaka rookakiro, rantashitayitawoni oetarikapaeni ikowakiri. Ikimiteeyakawoni rantakiri Waraamini, itomini Weyori. Ikenkithatawitawoni paerani iñaani Tajorentsi, omaanta iñaawenaperotakawo ashaagawontsi. Ikowawitakani ipeyiri ashaagantzinkari. Rootaki ikimoshiretantakari ipinatanteetariri ranantyaawori kaari kameethatatsi. ¹⁶Tee raapatziyaperotari Tajorentsi omaanta royaatakiri kowaentsiri ipinateri ashaagawontsi. Ari romapokashitakari iwoorote iñaanatakiri, kimitaka rirotakimi atziri. Tee riyotzi Waraami riro ñaawaetakaakiriri Tajorentsi. Ikiyaperotakiri rompojantakariri,

ipiyawaantetantakariri, roojatzi iñaakiri ronampiri Tajorentsi rootaki osheki rot-sikanatantanakariri, eejatzi osheki ikenkithashiryaaana: tee ikenkithashiryaaawitanaawo eejatzi ashaagawontsi.

¹⁷ Aririka pikeekakotero iña iyowaatantyaari tema pikowaperotaki ojeeki iña. Omaanta aririka opiryaataki, tema tee okameethatzi, tekatsi paye iña. Ari riraga amatawitantatsiri roshiyakawo piiyanarite piryaateentsiri iña: tee ikameethatzi. Osheki iñaawaetashita, wero, wero, wero, omaanta tekatsi ramitakotemi. Eejatzi ikimitawitakawo menkori, aririka piñaakiro amakiro tampyaa, pikenkithashireeya: “Oparyatyee inkani”. Omaanta kimitawitaka amatawiiwitakimi, teemaeta opariye. Eeniro ijeekaperotantyaari rirori janta otsitenitaperotzinta riwetsikakiniriri Tajorentsi. Tema rootaki paamariki kaari tsiwakanitatsini. ¹⁸ Osheki ikantakaaperota eejatzi ikantapiintzi: “Ñaakiro, nantashitayitakawoni oetarikapaeni nokowayitzirini”. Ari ramatawiyayitzirini osheki owakira aapatziyawitakariri Jesoshi: owakira rookawitakawo kaari kameethatatsi rantayitzirini, omaanta rantakagaeri eejatzi. ¹⁹ Ikanteeyirini: “Tema irira Tajorentsi owawijaakotzimiri, tee pimatziro powawijaakotya apaniroeni. ¿Iitaka kaari panantawo oetarika pikowayitzirini? Tema ineshironkatakimikya, eero ikijawentzimiro. Thame pikimitena naari”. Rootaki ikantayitawitarini, omaanta osheki ramatawitantzi. Tee imatziro rirori rantero oetarika ikowaki inta rantapiintziro kaari kameethatatsi. Tema piyotzi aririka ranaakoteetakae oetarika eero amatziro apaniroeni ookaero iroka. ²⁰ Pamine, paerani riraga amatawitantatsiripaeni rantapiinteyawitawoni kaari kameethatatsi ranteeyironi maawaeni theenkantatsiri. Roojatzi riyotaakoteetakiri Awinkatharite Jesokirishito riraga Owawijaakotakaeri, ari ipakaawitakawo rantziro kaari kameethatatsiri. Roojatzi ipiyashitantaawo rantziri paerani. Iroñaaka tekatsi ikantya ipakantyaawori eejatzi rantayitzirini, rootaki osheki rowashironkaaperotantyaari. ²¹ Naakiro, okameethawita eero riyotzimi riroripaeni ijeeki kameetha. Tema iroñaaka tee ikoyi rantero okaatzi ikaminaakiriri Tajorentsi, omawitya okameethaperotaki; rootaki tekatsi okantya rawijakotantyaari. ²² Ikanteetzini: “Riraga otsitzi roepiyeero iyamaankani, rowaawo”. Eejatzi ikanteetzini: “Atsipetashitakari akiweri chaancho, tema eejatzi ipiyanee rantaatapaero jampowatha”. Kyaaryootaki ikanteetziri. Aritaki ikimiteeyarini rirori riraga iyotakowitariri Jesoshi omaanta kaari aapatziyariri, ipiyakoteeyaawo kaari kameethatatsi.

Ikenkithatakotziri Jesoshi ipokanteeyaari ikantawentereri atziri

3¹⁻² Ari, noyemijantzinkarite, piyoteeyini nonintaperoyakimini. Paeranine nitanakimirori nojankinatakimiro, nokenkithashiryaaakaakimiro rojankinatziniriri riraga kamanantayitzirorini iñaani Tajorentsi kameethashiretatsiri paerani. Eejatzi nokenkithashiryaaakaakimiro maawaeni ikaminaakaeri Awinkatharite, riraga owawijaakotakaeri. Roojatzi rotyaanteeyakinarini aapatziyakagaeyemirini. Iroñaaka napiiteemiro nojankinateemiro pikenkithashiryaaakoperotantyaawori maawaeni okaatzi kameethatatsiri.

³ Okameethatzi piyoteeyeni eerotzitarika ipokira Awinkatharite, ijeekera osheki theenkantatsiri, rantashitayijeempiyawoni oetarikapaeni ikowayitzirini rirori. Ishirontawenteeyarini Awinkatharite, ⁴ ikanteeyeni: “¿Ikantzima Jesokirishito ari ipokae? Injii, injii, injii. ¿Iitarika iroñaaka? Tema kamaki paerani. Eero ipokae.

Paerani raamaawitakarini riraga itakaantaworini aapatziyariri roojatzi ikamaki, omaanta tee iñiiri, roojatzi iroñaaka. Paejatotaki paerani. ¿Piitzima eeroka ari piñaagaeri? Injii, injii, injii. Roojatzi okantani kipatsi, tee opaashinitzi”. Rootaki ikanteeyirini theenkantatsiri.

⁵Riyotaki itheeyashita, omaanta tee ikoyi ikenkithashireero rantayitakirini Tajorentsi. Paerani ikantaki rirori: “Otzimeeta jenoki, eejatzi otzimeeta kipatsi”, roojatzi otzimantakari. Ari riwetsikakiro kipatsi, shitowanaki niyanki inkaareki, iroñaaka otapotakawo inkaare. ⁶Aritaki okantakari paerani, omaanta roojatzi rowashironkagaeyakirini riraga atziri eejatzi piratsipaeni ikaateeyinira ijeekantakarira Noe paerani. Rootaki rowashironkaanteeyakaririni, tee ijeekaeyini kameetha. Ari opariyaki antawo inkani, oonkanaka maawaeni kipatsi, eejatzi ithonkaeyanakani theenkantatsiri. ⁷Eejatzi ikantzi Tajorentsi: “Iinja notayero jenoki eejatzi kipatsi, eejatzi notaakoeyerini maawaeni jeekantawori”. Tema paerani ikantzini: “Niwetsikero kipatsi”, roojatzi otzimantakari. Iroñaaka ikantzi: “Iinja notagaero kipatsi”, tema eejatzi rantero. Kyaaryo tekiraata omonkaatyta itaan-teeyaawori, omaanta iinja itagaero, eejatzi itaakoeyerini maawaeni theenkantatsiri, rowashironkagaeyerini.

⁸Iroñaaka, nonintanewopaeni, pikenkithashiryakooyeroni iroka: aetakaawitawo 1000 ojarentsi paeraniperorofa. Omaanta tee iitziro riraga Tajorentsi. Iñaakiro tee ojamanitzi, okimitzimotakari apaani kitejiri. Aeteeyironi tee ojamanitzi apaani kitejiri, omaantakya irira iñaakiro ojamani, okimitzimotakari 1000 ojarentsi. ⁹Naakiro, aetakaawiteeyakawoni opaeranitaki, tekira imonkaatziro ikantakaeri: tekira ipokae Awinkatharite. Omaanta tee iitziro rirori opaeranitzi. Eero ramatawitee, omaanta ojamani royeeyirini theenkantatsiri, ikowaki ikenkithashiryaaperoteeya, retakotantanakya okaatzi kaari kameethatatsi rantakiro eejatzi rookero. Ikowakiri maawaeni atziri eero riyaatanta paamariki kaari tsiwakanitatsini. ¹⁰Omaanta kyaaryo iinja romapokaperotapae Awinkatharite, ipokaerika. Okimitaaganki tee ayotzi tsika ikaatzika ipoki koshintzi eejatzi tee ayotzi tsika ikaatzika ipokae Jesoshi. Antawo otonkanaki jenoki, toon: othonkaperotanakya, thopereee. Itaaperotanakya ompokiro, oorya, kashiri, maawaeni. Eejatzi kipatsi, otaanakya; eejatzi otaakotaperoeyanakyaani maawaeni riwetsikakiri Tajorentsi jaka kipatsiki eejatzi itaakoeyanakyaani maawaeni atziri: jeeei.

¹¹Ari iroñaaka ayoteeyanakini othonkaeya maawaeni añeeyirini, rootaki okameethatantari akenkithashiryaanakya, aapatziyaperotyari Tajorentsi, kameetha ajeekaperote. ¹²Kameetha aamagaeyaarini Jesokirishito ipokae, kameetha eejatzi anteeyenirini maawaeni ikowakaakaeri ishintsitanteeyaari ipokae. Aririka omonkaatakya, otaanakya jenoki eejatzi jenokijatopaeni othonkaeyanakyaani, maawaeni, thopereee. ¹³Omaanta eenitatsi paashini ikantakaeri, ayotaki eero ramatawitee. Tema ikantzi: “Niwetsikae paashini jenoki owakirari, eejatzi kipatsi owakirari. Okameethaperotee roori, eero ijeekae antayiteeroni kaari kameethatatsi”.

Riweyaantapaakari rojankinari

¹⁴Rootaki nonintaperotanewopaeni, paamagaeyantaworini ikantakaeri. Pikañaaperoty pijeeki kameetha pikimitya Tajorentsi, eejatzi paakameethatawakagaeyaani; roojatzi aririka ipokae, iñaaperotapaakimi pikameethaperotaki,

tekatsi pantani. ¹⁵⁻¹⁶Eejatzi pikenkithatakotero iroka: kyaaryo, tekira ipokae Awinkatharite, omaanta royagaeyakirini paashinipaeni atziri raapatziyeeyarini rirori rawijakoeyanteeyaarini. Rootaki rojankinateeyakimirini Paaworo rirori, riraga anintaperoeyirini. Osheki riyotaakiri Tajorentsi irira. Roojatzi rirori ikamantakotakaero iroka maawaeni rojankinari. Eenitatsi pomeentsitagaanteenchari rojankinayitzirini. Iroñaaka riraga kaari iyotatsi, riraga kaari aapatziyaperotariri Jesoshi, ikinakaashitakawo iñaani Paaworo, tee rothatayiro ikamantakotero. Eejatzi ikinakaashitayitakawoni paashini iñaani Tajorentsi, rootaki rowashironkaeyantyaaririni iinja.

¹⁷Ari, nonintaperotanewopaeni, nokamantakimi tsika okantyaari iinja. Nokamanteeyakimini ijeeki riraga kaari kameethatayitatsini, piyathateeyaaririni Tajorentsi, riyotaantero theeyaantsi. Kyaaryoowa, paapatziyarikari, ikom-pitakaemikari. ¹⁸Eekiro piyaataye paapatziyaperotyaari Awinkatharite Jesokirishito, riraga owawijaakoeyakaerini, piyoperotantakariri. Thame iroñaaka eejatzi apinkathataperoyerini, akanteetatyeeyaani. Aritaki okantyaari.

Naaka jankinatzimirori:

Peetero

RITAKANARI ROJANKINATZINIRI JOWA RIYOTAANEWOPAENI

Riraga iyotakoperotakagaeyakaeririni Tajorentsi riyoteeyakaeni tsika akantyaari ajeekantyaari jenokinta

1¹⁻² Nokoyi niwethatemi eerokapaeni tsikarika pikanta piyeeki. Naaka Jowa jankinatzimiro iroka. Iroñaaka nojankinatakotakiri itaperotakawori iyeeki. Paeraniperoroña, tekirani otzimini kipatsi, roojatzi ijeekitani riraga Jesoshi. Itsipatarini ashitariri, riraga Pawa Tajorentsi, roojatzi ipokantapaaka jaka kipatsikika. Rirotaki iyotakoperotakagaeyakaeririni Ashitariri. Ikanta riyotagaeyakinani tsika akanteeyarini ajeekashiryaanteeyari jenokinta. Naaka maawaeni riyotaanewo nokemapiinteeyakirini, noñaapiinteeyirini, naminapiinteeyakirini, nopampitapiinteeyakirini: iroñaaka nokamanteeyemini tsika ikantari, eejatzi nokamanteeyemini tsika akantya añaperotanteeyaririni janta jenokinta.³ Irira noñaaperotakiri, nokemperotakiri, rirotaki nokenkithatakotziri. Iroñaaka nokamantaperotemi tsika pikantya pikempiyaminthatantenari kijokiro powanakina naaripaeni. Eejatzi akempiyaminthatantyaariri Ashiteeri, eejatzi Itomi, riraga Jesokirishito.⁴ Nojankinatzi iroka akimoshireperotanteeyarini kameetha.

Roshiyaperotakawo Tajorentsi kitejiri

⁵ Iroñaaka nokamantemiro ikamantakinari rirori. Maawaeni okaatzi rantziri Tajorentsi okameethatzi, rootaki roshiyaperotantakawori kitejiri koñeetyaaki kameetha: tee ikemakaaneentawo rantziro kaari kameethatzi, rootaki kaari itsitenitaneentari rirori.⁶ Akanterika: “Nokimitakari: tema kijokiro nowakiri”, omaanta eenirorika antapiintziro kaari kameethatzi, okimitaka eeniro akinaki tsiteniriki: atheeyashitaka amatawitashitakari paashinipaeni.⁷ Omaanta Tajorentsi ikameethaperotaki, ikimitakawo ikinanaki rirori kitejiriki. Eejatzi aari, aririka kameetha ajeeki, okimitaka ajeekaki kitejiriki, akimitakotakari ikimitaaga rirori: akameethatawakagaeyakani. Ikamawentakae Jesoshi, riraga itomi Tajorentsi rowawijaakotantakaeri: okimitaka rapaatawentakae riraa okitetanteeri kaari kameethatzi antziri. Rootaki iñaaperotanteeri Tajorentsi aaka kimitaka tekatsi antani.⁸ Akanterika: “Tee nantziro kaari kameethatzi”, aaka amatawitaacha apaniroeni, tekiraata ayotaperotzirota kyaaryooperotatsiri.⁹ Tee ramatawitee Tajorentsi, ikameethaperotaki eejatzi ikyaryoowentziro okaatzi ikantakaeri. Aririka athawetakotya akanteri: “Nantakiro iroka kaari kameethatzi, eero napiiteero, eero pikijawentanawo inta pipeyakotenawo”, aritaki imatakiro: kyaaryo ikaminthaakae, rowameethatakae, tema apaatawentakae riraa Jesoshi paerani okitetakaakae.¹⁰ Akanteririkami Tajorentsi: “Tee nantziro kaari kameethatzi”, kimitaka akimitakaantakari rirotaki theeri Tajorentsi. Tema ikantzi Iwaperiteki: “Maawaeni atziri rantziro kaari kameethatzi”. Akanteririkami Tajorentsi: “Tee añi-iro nantani”, rooma tekiraata ayoperotziro kameetha kyaaryooperotatsiri okantziri iñaani. Tema athañakawo okaatzi ikantakaeri.

2 Iroñaaka, niyotaanewopaeni, nojankinateeyemironi eero panantawo kaari kameethatzi. Eenitatsi Pawakinta ñaanatakowenteeyakaerini, riraga Jesokirishito, ikameethaperotaki. Aririka antero kaari kameethatzi, ari

iñaanatakowentakae. Ikanteri Ashitariri: “Pikaminthayeri riraga aapatziyanari; tema nokamawentakiri”.² Eenitatsi anteeyakirini maawaeni, rootaki ikamawenantakaeri rirori koroshiki ikowashitaka. Tee apatziro ikamawenteeyirini anampijatzipaeni aaka, inta eejatzi ikamawenteeyakirini rirori maawaeni atziri, rowameethatanteeyakaerini Tajorentsi, eejatzi riroripaeni maawaeni aapatziyariri Jesoshi. Roojatzi aapatziyaririka irira, eero ikijawenteero Tajorentsi kaari kameethatatsi anteeyakirini, eero rowashironkagae.

Aapatziyaperotariri Tajorentsi, rivotaki iyotziriri

³ Aririka akemijantaperotapiintero ikaminaakaeri Tajorentsi, ayoperoeyakini asheninkatakari. ⁴ Eenitatsi kantashitachari ikantzi: “Nosheninkatakari Tajorentsi”, omaanta tee imonkaatziro rantziniri ikaminaawitariri, rivotaki theeyinkari, riro amatawitaacha apaniroeni. ⁵ Omaanta aririka antaperotakiniri ikaminaakaeri Tajorentsi, aakaperotaki nintaperotakiriri. Rootaki ayotawakaantakariki akimitakariki. ⁶ Akanterika: “Kijokiro nowakiri Tajorentsi”, kameetha akanteetatyeeyaani akimitakotyaaeri, ajeeki kameetha ikimitaaga Jesokirishito ijeekawitani paerani.

⁷ Nonintaperotanewopaeni, kaari owakirari iroka nokaminaakimi, inta paerani pikemakiro. Paerani pitakawoni paapatziyakarini Jesoshi riraga Tajorentsi ikaminagaeyakaeroni. ⁸ Tee ayotawitani, okimitzimotawitakaeni ajeekaki tsiteniriki, omaanta ipokashiteeyakaeni riraga Jesokirishito riyotakaakae, iroñaaka okimitzimotanakae ajeekae kitejiriki. Rootaki napiitantzimirori. Ikyaaaryoowentakiro Jesokirishito inintaperoeyakaeni. Eejatzi eerori ari pikimitya pikyaaryoowentero pinintaperoeyerini paashinipaeni. ⁹ Aririka akantashitya: “Nokinaki kitejiriki, niyoperotziri Tajorentsi”, omaanta eenirorika oonari ayemijantzinkarite, tekiraata ajeeki kitejiriki, inta eeniro akimita paerani akinaki tsiteniriki. ¹⁰ Omaanta aririka anintaperoteri ayemijantzinkaritepaeni, tema eekiro aatatyee ajeeki kitejiriki, akimitakariki Tajorentsi, eejatzi eero antapiintziro kaari kameethatatsi. ¹¹ Omaanta oñaaririka rirori, kimitaka akinaki tsiteniriki, eeniro antapiintziro kaari kameethatatsi. Tee ayotzi tsikarika akinanaki, kimitaka otsitenitzimotakae, rootaki kaari añaantawo oetarika.

Eero pikowaperotziro rantapiintziri theenkantatsiri

¹² Nonintanewopaeni, eeniro panteeyawitakarini, omaanta rowawijaakoeyakimini Jesoshi. Tema ipeyakotakimiro Tajorentsi okaatzi pantawitakariki. Rootaki iroñaaka nojankinatantzimirori iroka. ¹³ Eeroripaeni yotziriri kameetha Tajorentsi oshiyariri shirampari pishintsishiretaki tema piyoteeyakirini Jesokirishito riraga itaperotawori ijeeki, rootaki nojankinatantzimirori iroka. Eeroripaeni antziniriri Tajorentsi oetarikapaeni, poshiyakari ewankaripaeni, tema panaakotakariki Jatanaaashi tee pantziniri ikowakaawitakimiri, rootaki nojankinatantzimirori iroka. ¹⁴ Kyaaryo nojankinatzimiro eeroripaeni kimitakimi neentsitepaeni, niyotaaakimiro paapatziyari Jesoshi rootaki piyoteeyakirini ashitakaeri. Eeroripaeni antaripaeni, piyotakiri riraga itaperotawori ijeekaperotzi, rootaki nojankinatantzimirori iroka. Eeroripaeni ewankari, pishintsiteeyanakini, pikyaaryoowentaperotakiro ikantziri Tajorentsi, eejatzi tee paapatziyanaari Jatanaaashi, rootaki nojankinatantzimirori iroka.

¹⁵Eero pikowaperotziro pantero rantapiintziri theenkantatsiri. Eero pikowaperotziro oetarikapaeni tee okameethatzi ikowaperotziri jeekayitatsirini kipatsiki. Aririka pikowaperotero, eero pimatziro pinintaperoteri Tajorentsi. ¹⁶Riraga kowaperotachari ijeeki kimitariri theenkantatsiri eejatzi kowashitachari rashitari oetarikapaeni tema ari ikanteeyani jaka: ikenkithashiryagaeyakironi oetarika ikowaperotakiri ranteri. Ikowaperotakiro oetarika iñaakiri, ikantakaaperotawo rashitawitaripaeni. Tee riro yoteeroni Pawa Tajorentsi, inta yotagaerori theenkantatsiri tsika ikanta ikenkithashiryaantari. ¹⁷Opeyaneeya jeekayitatsirini kipatsiki, eejatzi opeyaneeya maawaeni ikowaeyawitarini theenkantatsirini. Omaanta aririka anteniri Tajorentsi ikowakaakaeri, akanteetatyeeyaani ajeekae janta jenokinta Pawaki.

Kijaneentakiriri Rotyaantanewo Tajorentsi

¹⁸Niyotaanewo, rooteentsi ipokae Jesokirishito riraga Rotyaantanewo Tajorentsi, eero ojamanitzi. Pikemakotakiri riraga paashini pokatsini, riraga amatawitantashitachari, kantatsini: “Tee ratziritapaaki Rotyaantanewo Tajorentsi. Tee ipoñeeya jenokinta Jesoshi. Kaari irira Rotyaantanewo Tajorentsi”. Irika iiteetziri Kijaneentakiriri Rotyaantanewo Tajorentsi:‡‡ omaanta nokantemi, areeteeyakani osheki riroripaeni. Eenitatsi iroñaaka osheki amatawitantatsiri itheenkiri Jesoshi, rootaki ayoteeyantakarini eero ojamanitzi ipiyaperotanteeyarini Rotyaantanewo Tajorentsi jaka kipatsikika. ¹⁹Paerani ikaateeyawiteeni riraga amatawitantatsiri, ikemijantawitani rirori, omaanta iroñaaka rotsiparyanee. Tee ikimitaperotee. Ikimitaperotakaerikami, kijokiro rowanakaemi, omaanta rotsiparyagaeyakaeni. Iroñaaka riyotaperotanakiri maawaeni atziri tee ikimitee aaka, tee raapatziyaperotari Jesoshi. ²⁰Omaantakya eeroka, rotyaanteeyakimironi Tajorentsi Ishire, okithaataakaapaakimi. Iyotaaperotakimiro, rootaki pinashitanteeyakaworini eeroka kyaaryooperotatsiri eejatzi kaari kyaaryooperotatsi. Tee pikimitari riraga kaari yoteroni kyaaryootatsiri: tee riyotzi irinta. ²¹Piyoteeyakironi kyaaryootatsiri, rootaki nojankinatanzimirori iroka. Piyotaki amatawitantatsiri: eero ipoña Tajorentsi, tema rowaga iñaani Tajorentsi rootaki kyaaryooperotatsiri. ²²Theeyaperotachari riraga Kijaneentakiriri Rotyaantanewo Tajorentsi riraga kantashitachari: “Riraga Jesoshi, kaari Rotyaantanewo Tajorentsi”. Tema itheenkakiri Ashitakaeri eejatzi itheenkakiri Itomi. ²³Riraga theenkakiriri Itomi Tajorentsi, tee riyotziri Ashitariri eejatzi. Omaanta riraga kantaperotatsiri: “Jesoshi rirootaki Itomi Tajorentsi”, tema rirootaki yoperotziriri ashitariri. ²⁴Pikanteetatyeeyaani pikenkithashireero pajankaneki iroka kyaaryooperotatsiri pikemakiri paerani. Aririka pikenkithashiryaaperotakiro, aritaki kijokiro powanakiri Itomi Tajorentsi, eejatzi Ashitariri. ²⁵Ajaa, iroka ikashiyakaakaeri: “Okanteetatyeeyaani ojeeki pishire”.

²⁶Ari nojankinatatokakiri riraga amatawiteminimi, nokantemi: “Kyaaryoowa, ramatawizimikarira”. ²⁷Omaanta rotyaantakimiro Tajorentsi Ishire, okithaataakaapaakimi. Rootaki kaari pikowanta paashini yoteemini. Okithaantakaakimiri, omatakayemiro othotyemiro maawaeni iyotaaperotemiro. Kameetha iyotayemi, tee otheeyaniita. Rooma iyotaakae kijokiro oyeri Jesokirishito: ari kijokiro poyeri, pikantyaani.

‡‡2:18 Ipaante paashini *Peru*-jatzi okantzi “Kijaneentakiriri Rotyaantanewo Tajorentsi”: “Anticristo” eejatzi “enemigo de Cristo”.

Reentsitetakae Tajorentsi

²⁸ Iroñaaka, niyotaanewo, pikempiyaminthatakari Jesokirishito. Iinja ipokapae. Aririka pikantyaani pikempiyaminthatakari, ari piweshiryaawentawakyaari, eero pipashiwentakaawakari aririka ipokae. ²⁹ Aritaki ayotaki ikameethataki Tajorentsi. Aririka eekiro riyaatatyee rantero kameethaperotatsiri riraga atziri, aritaki ayotanakiri rirori reentsitetakari Tajorentsi.

3 Tee amatziro athotyero tsika okaatzika inintaperotakae Pawa Tajorentsi. Tema ikantakae rirori: “Eerokateeyakini notyomipaeni, nishintyopaeni”. Kyaaryo ikantzi. Ñaakiro, osheki inintaperotakae. Omaanta tee riyotziri theenkantatsiri tsikarika ikanta, rootaki kaari riyotantee aaka rashi reentsite. ² Iroñaaka, nonintaperotanewopaeni, eero itomipaeni Tajorentsi, rishintopaeni. Tekira ayotzi tsikarika akantaperotyaaari iinja. Aririka ipiyapae jaka kipatsikika Jesoshi, añaawaeri tsikarika ikantaperota. Roojatzikya akimitaperotanakyaari aaka. ³ Ayoteeyirini rirorika piyaacha, rootaki akowantakari iroñaaka akameethatanaki: akimityaari rirori, ikameethataki. ⁴ Omaanta aririka eekiro aatatyee antero kaari kameethatatsi, tee aapatziyaperotawo ikaminaawitakaeri Tajorentsi. Tee okameethatzi apiyathatyaawo ikaminaawitakaeri. ⁵ Rooma piyotaki ipokapaaki riraga Jesoshi paerani jaka kipatsikika imatakaakae eero anantawo kaari kameethatatsi. Piyotaki eejatzi tee ikemakaaneentawo rantziro rirori kaari kameethatatsi. ⁶ Rootaki aririka kijokiro owanakiri, eero antapiintziro aari kaari kameethatatsi. Omaanta riraga antapiintzirori kaari kameethatatsi tekira raapatziyari rirori eejatzi tee riyotziri tsikarika ikanta.

⁷ Rootaki nokantemiri niyotaanewopaeni, eero pishinetziri paashini rantakayemiro kaari kameethatatsi. Aririka eekiro aatatyee antapiintero kameethatatsiri, tema akameethataki: amonkaatakari Jesokirishito, ikameethataki. ⁸ Omaanta riraga antapiintzirori kaari kameethatatsi, reentsitetakari iwinkatharite kamaaripaeni: rooma rirotaaki itaperotakawori antzirori kaari kameethatatsi. Rootaki ipokantapaakari Itomi Tajorentsi. Ro ipokashitaperotziri rookakayeri maawaeni rantayitzirini iwinkatharite kamaari. ⁹ Aririka reentsitetakae Tajorentsi, eero antapiintziro kaari kameethatatsi. Reentsitetakae, rootaki okithaatakaantakaeri Ishire, akimitakari riraga Tajorentsi. Rootaki kaari antapiinantawo kaari kameethatatsi. ¹⁰ Rootaki ayotantakari asheninkatakari Tajorentsi. Riraga kaari antzirori kameethatatsiri, tee isheninkatari Tajorentsi. Eejatzi ikimita riraga kaari nintaperotziri iyemijantzinkarite eejatzi paashinipaeni atziri, tee isheninkatari Tajorentsi, rootaki ayotantariri reentsitetakari iwinkatharite kamaari. ¹¹ Ajaa, iroka ritakimiri Tajorentsi ikantakimiri paerani owakira paapatziyantakariri: “Okameethatzi anintashireperotawakagaeyaani”. ¹² Eero oshiyakotari Kayeeni, riraga jeekatsiri paeraniperorõña: reentsitetakari iwinkatharite kamaari. Tema roonakari rirentzi rootaki rowamaantakariri irira. ¿Iitaka rowamaantakariri? Ashi royiroyi tee ikameethatzi, omaanta iñaakotakirira rirentzi kameethataki okaatzi rantakiri, rootaki rowamaantakariri.

Pinintaperoteri piyemijantzinkaritepaeni

¹³ Noyemijantzinkarite, ikijemirika theenkantatsiri, eero pikenkithashiryaashita, “¿Iitaka ikijantakinari?” Rooma ashi royiroyi theenkantatsiri ikijantzi. ¹⁴ Anintaper-

otakiri ayemijantzinkarite, rootaki omawitya paerani tee ayotawitarini Tajorentsi akamashirewitaka, iroñaaka aapatziyari rootaki owañaashiretantakaeri Ishire. Ayoperotziro iroka tema rootaki anintaperotantakariri ayemijantzinkarite. Riraga kaari nintashireperotziri aapatziyariri Jesoshi, eekiro riyaatatye ikamashireperotzi. ¹⁵ Riraga oonakariri atziri, aritaki ikenkithashiryaa kotziri Tajorentsi, rootaki owamaantatsiri. Piyotaki eero ishinetziri Tajorentsi owamaantatsiri ikanteetateyeeyaani itsipatyaari inta rotyaanteri paamaariki. ¹⁶ Riraga Jesokirishito riro kowashiteencha ikamawentakae, rootaki ayotantakariri inintaperotakae. Eejatzi akimitya aari. Okameethatzi apashityaari ayemijantzinkarite oetarika koetyeemotariri omawitya roojatzi akamantakya. ¹⁷ Añaawitaririka rashironkaaka osheki ayemijantzinkarite, teerika akoyi akaminthayeri, anintaperotzirimma Tajorentsi akimita akantzi? Teewee. ¹⁸ Nonintanewopaeni, tee okameethatzi akantashitya: “Nonintaperotziri maawaeni”. Inta okameethatzi aneshironkaperoteri, eejatzi anintaperoteri amitakoperoteri maawaeni.

¹⁹ Rootaki ayoperotantakariri oyaataperotakiri Tajorentsi, tee añiuro antani. Rootaki inaaperotanteeri rirori akameethaperotee. ²⁰ Omawitya ajankaneiki okantakotakae: “Eenitatsi pantani”, tema Tajorentsi ranaakotakiro ajankane: riyotzitaakaero maawaeni, oetarikapaeni. ²¹ Eejatzi, nonintaperotanewo, aririka athawetakoty eejatzi ipeyakotenawo Tajorentsi kaari kameethatatsi antakiri, ayotziro eejatzi okameethatzi akenkithatakaapiinteri Tajorentsi. ²² Aririka akemijantaperoteri ikaminaakaeri, eejatzi amateniri ikowakaakaeri, ayotaki aririka akowakoteririka, aritaki ikemakae; tema ari ipashitakaero. ²³ Ajaa, iroka ikaminaakaeri: “Paapatziyaari notyomi Jesokirishito. Pimonkaateniri ikantakimiri rirori: ‘Pinintaperotawakaeyani’”. ²⁴ Aririka aapatziyaperotyaaawo ikantakaeri, akempiyaminthataari. Rotyaantakaeniro Ishire okithaatakaakae, rootaki ayotantakariri akempiyaminthatakariri.

Piyotaperoteri maawaeni iyotaantzirori kameethatatsiri eejatzi kaari kameethatatsi

4 Nonintaperotanewopaeni, eero paapatziyayitarini intsipaete maawaeni iyotaawitemini: ramatawitzimikari. Aririka ikantemi: “Rotyaantakina Tajorentsi”, omaanta pityaawo pojampiteri oetarika riyotagaemiri, piyotantyaariri kyaaryorika rotyaantakiri Tajorentsi. Jaka kipatsikika eenitatsi osheki kowatsiri ramatawitante. ² Ajaa, iroka piyotantyaariri otyaantanewopaeni Ishire Tajorentsi: ikanteeyemini rirori: “Ipoñaaka Jesoshi riraga Itomi Tajorentsi jenokinta ipokapaaki jaka kipatsikika ratziriperotapaaki”. ³ Omaanta tee otyaantziri Ishire Tajorentsi kowatsiri ramatawitemi riraga kaari kantatsini: “Jesoshi rirotaki Itomi Tajorentsi, ratziriperotapaaki”. Omaanta rirotaki theenkiriri irira, tema ikimitakariri riraga Kijaneentakiriri Rotyaantanewo Tajorentsi. Tema pikemakiri irira ikanteetzi: “Ipoke iinja”. Omaanta nokantemi: “Pokaki kijakiriripaeni iroñaaka”. ⁴ Niyotaanewopaeni, reentsitetakimi Tajorentsi, kijokiro rowakimi. Tema ipinkathariwenantzi irira ranaakotakiri maawaeni kowawitachari ramatawitemimi. Imatakaakimi, rootaki kaari paapatziyantaperotaari Jatanaashi, riraga theyechari jeekatsirika jaka. ⁵ Rooma reentsitetakariri irira riraga amatawitantatsiri, rootaki ikenkithashiryaa takawori ikoyiri atziri. Ikemijantawakiri atziri rirori. ⁶ Omaantakya naakaapaeni nosheninkatakariri Tajorentsi, rotyaanteeyakinani niyotaantyaariri atziripaeni

kyaaryooperotatsiri. Raapatziyakae maawaeni iyotziriri rirori, rootaki ayotantari okithaataakari Ishire Tajorentsi: rowaga yoteeriri kyaaryooperotatsiri. Riraga kaari iyoterini Tajorentsi, tee ikemijantana, rootaki ayotantakariri rirotaki amatawitantaniri.

Thame anintaperotawakaya

⁷Nonintaperotanewopaeni, thame anintaperotawakaya. Rirotaki Tajorentsi itaperotakawori riyotaakae anintaperotawakaantyaari. Aririka anintaperoteri paashini-paeni, aakaperotaki reentsitepero Tajorentsi, ⁸riraga kaari nintashireperotziri aapatziyariri Jesoshi, tee reentsitetari Tajorentsi: reentsitetyaaririkami, aritaki ikimitakyaarimi rirori, tema ashi royiroyi inintaperotantzi. ⁹Rootaki ayotantakariri inintaperotakae, rotyaantakiri Itomi rapintzite kipatsikika ikamawentakae rowawijaakotantakaeri, akanteetatyeeyaani ajeekimotantyaariri. ¹⁰¿Ninka nintaperotantatsiri? Tee aaka anintaperotziri Tajorentsi, inta inintaperoyakaeni rirori. Rotyaantakaeri Itomi, ikamawentakae, rowawijaakotantakaeri ikowashitaka. Iroñaaka tee ikenkithashiryagaero Tajorentsi antawitari, inta ipeyakoteero eero rowashironkaga: tema riraga Itomi ipinawentakero okaatzii antani janta koroshiki.

¹¹Ñaakiro, nonintaperotanewo, inintaperotakaeroña Tajorentsi. Rootaki okameethatantari anintaperotawakaya aakapaeni.

¹²Tekatsi ñeerini Tajorentsi, omaanta aririka anintaperotawakaeya, kijokiro rowanakaeri irira, imatakaakae akimitakari, rootaki eekiro aatatyee anintaperotantakariri. ¹³Rotyaantakaero Ishire, ikithaatakaero, omatakaakae akimityaari rirori. Rootaki ayotantakariri akempiyaminthatari. ¹⁴Rotyaantakiri ashitakaeri Itomi jaka kipatsikika rowawijaakotantakaerori maawaeni atziri kaari kameethatatsi antakiri. Noñeeyakirini, rootaki iroñaaka nokamantakotantakariri. ¹⁵Akanterika: “Rirotaki Jesoshi Itomi Tajorentsi”, kijokiro rowanakaeri Tajorentsi. Eejatzi akimitya aari, kijokiro owanakiri: rootaki akimitawakagaeyantyaarini maawaeni. ¹⁶Ari ayoperotaki inintaperotakae, tema aapatziyakawo. Ashi royiroyi inintaperotantzi. Aririka ashi oyiroyi anintaperotawakaya aari, akempiyaminthatari Tajorentsi, eejatzi ijeekakaakae kameetha akimitakari rirori. ¹⁷Paata aririka akamae, eero athaawantawaari Tajorentsi. Aririka aweshiryaawentyaari, ayotanaki anintaperotakiri aari, aritaki amonkaatakari riraga Jesokirishito. ¹⁸Aririka ayoperotaki anintaperotakiriroña kameetha eejatzi akemijantaperoteri rirori, ¿iitakakya athaawanantyaariri? Ayoteririkami ari rowashironkakaeri, tema aritaki athaawantakyaarimi. Riraga thaawantariri Tajorentsi, tekiraata inintaperotziri eejatzi tekiraata ikemijantaperotziri: rootaki ithaawantakariri. ¹⁹Ritakae Tajorentsi inintaperotakae, thame anintaperoteri aari iroñaaka. ²⁰Ikanterika atziri: “Nonintashireperotziri Tajorentsi”, omaanta ikijiririka atziri roonaririka, rirotaki theeri. Teerika inintaperotziri atziri, tekatsi ikanteriki inintaperoteri Tajorentsi. Ñaakiro, eerorika imatziro inintaperoteri atziri inñapiintziri, ¿tsika ikantyaaka inintaperotantyaariri Tajorentsi? Kaari inñeetzi rirori. ²¹Ajaa, iroka ikaminaakaeri irira: “Aririka anintaperoteri Tajorentsi, eejatzi akimiteri atziripaeni, anintaperoteri rirori”.

Okaataki 3 riyotakaakaeri Jesoshi rirotaki Rotyaantanewo Tajorentsi

5 Aririka ayotakiri Jesoshi rirotaki Rotyaantanewo Tajorentsi aaka reentsite Tajorentsi. Tema owañaakaero ashire rowaga Ishire rirori. Aririka anin-

taperoteri ashitariri, anintaperotzityaari eejatzi maawaeni reentsitepaeni, riraga owañaakiri ishirepaeni. ² Aririka, akemijantaperotero ikantakaeri Tajorentsi, amonkaatakari anintaperoteri, rootaki ayotantyaari anintaperotziri maawaeni reentsitetayitarini. ³ Anintaperotziririka riraga Tajorentsi, akemijantaperotero ikaminaakaeri. Tee opomeentsitaperota anteniri ikantakaeri. ⁴ Aririka rashitakae riraga Tajorentsi, eero oyaatziri theenkantatsiri. Ameentaperotakari Jesoshi, rootaki anaakotantakariri riraga theenkantatsiri: kaari oyaatantari. ⁵ ¿Ninka kaari oyaatziriri theenkantatsiri? Tema rirotaki iyoperotakiriri Jesoshi, kantatsiri: “Jesoshi rirotaki Itomipero Tajorentsi”.

⁶ Paerani, ipokantapaakari Jesokirishito kipatsikika, ikaawoshitawentakari Tajorentsi iñaaki, eejatzi ikamawentakae, ayotantakari irira rirotaki Rotyaantanewo Tajorentsi. Tee apatziro ikaawoshitawentakari Tajorentsi eejatzi ikamawentakae: rapaatawentakae riraa. Eejatzi iyotaakae Ishire Tajorentsi tsika ikantari. Kyaaryoopero iyotaakae. ⁷ Janta jenokinta okaatzi 3 kantakotziriri irira Jesoshi rirotaki Rotyaantanewo Tajorentsi: riraga Iriri, rowaga Iwaperite Tajorentsi, eejatzi rowaga Ishire. ⁸ Eejatzi jaka kipatsiki eenitatsi 3 kantakotziriri: rowaga Ishire, ikaawoshitawentakari Tajorentsi, eejatzi riraa rapaatawentakae ikamawenantakaeri. Omonkaatawakaaka, iyotakaakae tsika ikantari riraga Jesoshi. ⁹ Rooma aapatziyakawo ikantakaeri atziri, omaanta ranaakotakiri Tajorentsi atziri, kyaaryo ikanantaki rirori. Ikantakoperotakiri Itomi. ¹⁰ Aririka aapatziyaperotakyaari Itomi, akenkithashireperotakiri, eejatzi anteniri ikowakaakaeri. Riraga kaari aapatziyari Tajorentsi, tee ikenkithashirirowo ikantakotziriri Tajorentsi Itomi: itheenkakiri rirori, tee rantziniri ikowakaakiriri, inta iitziri rirori theyeinkari. ¹¹ Aapatziyakari aaka Itomi, rootaki ijeekakaanteeri Tajorentsi aaka jaka iroñaaka eejatzi iinja janta jenokinta, akanteetatyeyyaani. ¹² Aritaki akanteetatyeyyaani añaagae maawaeni ayoperotziri Itomi eejatzi akempiyaminthatari. Riraga kaari iyoperotziri, kaari owañi ishire rootaki tekatsi ikantya rareetya janta jenokinta.

Pamanapiinteri Tajorentsi

¹³ Paapatziyakari Itomi Tajorentsi, iroñaaka nojankinatzimiro piyotantyaari pikanteetatyeyyaani añaagae pishire iroñaaka eejatzi iinja janta jenokinta. ¹⁴ Eero apashiwenta akenkithatakayeri: eenitatsi ikowakaakaeri antapiinteniriri. Aririka anethayeri oetarika ikowakaakaeri tema ayotaki aritaki ikemijantakae. ¹⁵ Ayotaki oetarika akanteriri, ikemijantakae. Eejatzi ayotaki aritaki imatakaakaero iroka akan-takiriri. ¹⁶ Aririka piñeeri piyemijantzinkarite rantziro kaari kameethatatsi, omaanta teerika itheenkiri Tajorentsi, pamanakowentyaari ramitakotanteeri rookantyaawori kaari kameethatatsi rantziri ijeekantyaari kameetha. Eenitatsi rantakiri paashini theenkantaperotatsiri: aririka piñaakotakiri, piyotanaki riyaate rirori paamariki kaari tsiwakanitatsini. Tee nokantzimi pamanakowentyaari irinta. ¹⁷ Tee okameethaperotzi antero kaari kameethatatsi, omaanta eero aetakaashita maawaeni antzirori kaari kameethatatsi riyaate paamariki kaari tsiwakanitatsini.

¹⁸ Ayotaki aririka rashitakae Tajorentsi, tee antapiintziro kaari kameethatatsi. Rookakowentakae Itomi, tekatsi ikantee Jatanaashi rowashironkaeri. ¹⁹ Ayotaki asheninkatakari Tajorentsi. Omaanta maawaeni theenkantatsiri, ipinkathariwentakiri iwinkatharite kamaaripaeni. ²⁰ Ayotaki ipokaki paerani Itomi Tajorentsi, ri-

taki iyotakaakaeri, ayoperotantariri riraga Tajorentsipero. Tema eejatzi Jesoshi rirotaki Tajorentsipero. Rowañagaeyakaeni, akanteetapaatyeeyaani añagaeyapaeni janta jenokinta. Tema akempiyaminthari Tajorentsi eejatzi Itomi. ²¹Kyaaryo Jesoshi rirotaki Tajorentsipero. Rootaki niyotaanewo, kyaaryoowa pikemijantaperotzirokari iitajorentsitashitayitarini.

Ari okaatzi.

Naaka jankinatzimirori:

Jowa

RAPIITAKIRO JOWA ROJANKINATZINIRI RIYOTAANEWO

1¹⁻² Nokoyi niwethatemi, choeni, tsikarika pikanta pijeeki. Eejatzi niwethatyaari peentsitepaeni. Naaka jewawentziriri ayemijantzinkarite jaka. Niyotaki, choeni, riyoyaakimi Tajorensi eeroka eejatzi peentsitepaeni piyotantakariri. Kyaaryo, nonintaperoeyakimini. Tee apatziro naari nonintaperoeyakimini, eejatzi ikimiteeyakani maawaeni ayemijantzinkarite: inintaperotakimi. Osheki aapatziyakawo ikantziri Tajorensi, aritaki akanteetatyeeyaani, tema kyaaryooperotaki okamanteeyakaerini.³ Osheki inintaperoeyakaeni Pawa Tajorensi, eejatzi Itomi, riraga Awinkatharite Jesokirishito, kyaaryo rootaki iroka riyotagaeyakaerini. Eejatzi ikanteetatyeeyaani ineshironkatee, rowawijaakotakae, ijeekakagae kameetha.

Eenitatsi iinja oshekini theyakowentyaarini Jesokirishito

⁴ Noñaayitakirini apanipaeni peentsite osheki niweshiryawentakari. Tema kameetha ijeekayitzini, ikemijantaperotakiro kyaaryootatsiri riyotagaeyakaerini Ashiteeri Tajorensi, eejatzi rantziniri rirori maawaeni ikowakagaeyakaerini.⁵ Iroñaaka, choeni, nokowaki nokenkithashiryaaakagaemiro ritakaeri Tajorensi riyotaakaeri paerani: okameethatzi anintaperotawakaeya, maawaeni. Tee naaka ityaawoni niyoteemiro iroka.⁶ Aririka anintaperoteri Tajorensi, amonkaateniri maawaeni ikowakaakaeri. Rootaki ikowakagaeyakaerini ashi oyiro anintaperotawakagaeyaani, maawaeni, akyaaryoowentero. Tema rootaki ikanteeyakaerini paerani.

⁷ Eenitatsi iroñaaka oshekini amatawitantatsiri, riyotaantziro theyyaantsi, ikan-teeyini tee ipoñeeya Jesokirishito jenokinta, tee ratziritaperotapaaki jaka kipatsiki. Kaari irira Rotyaantanewo Tajorensi inta irira atziripero. Riraga kanteentsiri iroka rirotaki theyakowentariri Jesokirishito, ikijaneentakiri; tee ikoyi raapatziyaari.⁸ Paamayaarira: ramatawitzimikari. Kameetha pikyaaryoowentero pantapiinteniri Tajorensi ikowakaakimiri; aririka pikantyaani, eero patsipetashitawo, ari ijeekakagaeyemini janta jenokinta. Omaanta paamayaarira riraga kowatsiri ramatawitemi: aririka poyaatawitaneeyaari, patsipetashityaawo maawaeni pantawitakanariri Tajorensi, eero ijeekakayimi janta jenokinta.⁹ Kyaaryoowa, pookirikarira Jesokirishito: eerorika eekiro piyaatatye paapatziyeeyawoni riyotaakaeri rirori, tekira piyoperotziri Tajorensi. Rooma aririka pikantyaani pikenkithashireero riyotaakaeri, piyotziri irira eejatzi Ashitariri: kijokiro rowakimi Ashitakaeri eejatzi Itomi.¹⁰ Riyaatashitemirika atziri riyoteemi, okameethatzi piyotawakiri kameetharika riyotaakopiintziri riraga Jesokirishito. Teerika okameethatzi iroka ikowawitari riyoteemirimi, eero paakameethatawakiri: eero pijeekakayiri pi-pankoki, eerokya pikemijantziri.¹¹ Aririka paakameethatawakiri, aritaki pikaatakiri eerori piyotaantziro theyyaantsi. Tee okameethatziroña.

Riweyaantakawo rojankinari

¹² Eenitatsi paashini osheki nokowaki nokantemirimi, omaanta tee nokoyi nothotyayemiro nojankinatemi. Nokowaki nopoki nareetemi. Aririka añaawakagaeyaani, nothotyemiro nokamantemi maawaeni. Eejatzi akimoshireeyan-

tanakyaarini maawaeni. ¹³Eeniro jaka eentsitepaeni piremento. Tema riyoyaakiri Tajorensi. Riwethateeyakimini rirori. Ari okaatzi.

Naaka jankinatzimirori:

Jowa

RAPIITZINIRI EEJATZI ROJANKINATZINIRIRI JOWA RIYOTAANEWO

1 Nokoyi niwethatemi, Kaayo, tsikarika pikanta piyeeki. Naaka Jowa, jew-awentziriri ayemijantzinkarite jaka. Kyaaryo, osheki nonintaperotakimi.

Kameetha pineshironkateri ayemijantzinkarite

²Nokamantemi, nonintaperotanewo, namanapiintakiri Tajorentsi, nokantakowentapiintakimi: nokantziri itajonkakowentemi kameetha piyeekantyaari, eero agaemi mantsiyarentsi. Niyotaki paapatziyaperotakari, eejatzi nokantakowentzimi pishintsiwathataperotantyaari eejatzi pishintsihireperotantyaari. ³Eenitatsi areetapaenchari ayemijantzinkarite, ikamantapaakina pikyaaryoowentziro piyeeki kameetha pantapiintziro kyaaryooperotatsiri, eejatzi paapatziyaperotakari Tajorentsi, rootaki nokimoshirewenantakimiri. ⁴Nokimoshireperotaki noke-makotantakariri niyotaanewo ikempoyaaperotakiro kameetha okaatzi niyotaakiriri paerani. Tema rootaki kyaaryooperotatsiri. Kijokiro rowakiro okantziri iñaani Tajorentsi.

⁵Nonintaperotanewo, pikyaaryoowentaperotakiro pikaminthagaeyakirini ayemijantzinkarite, pithotyakiri: riraga poñaacharipaeni paashinikipaeni nampitsi, omawitya kaari piyotzi. Okameethataki. ⁶Ikamantakina naaka eejatzi maawaeni ayemijantzinkarite jaka, osheki pinintaperoyawakirini. Aririka rareetemi eejatzi pipankoki, okameethataki pamitakoteri; aririka riyaatane, pipaeyawakirini koetyeemotariri: rootaki ikowakaakimiri Tajorentsi. ⁷Ikinakinayitanakini ikenkithatakopiintziri Jesokirishito, tekatsi raawakinirini riraga kaari aapatziyariri, ⁸rootaki okameethatantari etakoeyarini aaka, amitakoeyerini imatantyaawori ikenkithatero rowaga kyaaryooperotatsiri ikantziri Tajorentsi: rootaki akimitantawakaantyaari antakiniri Tajorentsi.

⁹Eenitatsi nojankinatawitakanariri maawaeni ayemijantzinkarite janta, omaanta riraga Riyooterijeshi tee ikoyi raapatziyawakyaawo eejatzi tee ikoyi ipinkathatena. Ikowaperotaki rirotakiita jewawenterini kemijantzinkaripaeni janta. ¹⁰Nareetanteeyemirini nokenkithatakagaeyapaakimini tsikarika ikantari: itheeyakotakina, ikantzimatakina. Eejatzi, rareetantawitakariri ayemijantzinkarite janta, tee raakameethatawakiri. Eejatzi ikijakiri riraga aakameethatawakiriri areetachari, eejatzi tee ikowakagaeyirini itsipatyaari janta ipiyotapiintaga aapatziyariri Jesoshi.

¹¹Nonintaperotanewo, tee okameethatziroña iroka rantayitakirini riraganki: eero poshiyakotari. Inta poshiyakotyaari antzirori kameethaperotayitatsirini. Riraga antapiintayitziroirini kameethatatsiri, riyotziri Tajorentsi; riraga antapiintayitziroirini kaari kameethatatsi, tee riyotziri. ¹²Kyaaryo, ikameethaperotaki Rimiiteyo. Rooma iñaaperoeyakirini maawaeni aapatziyariri Jesoshi jaka ikameethatzi, eejatzi naari noñaaperotakiri ikameethatzi. Piyoperotzi okaatzi noñaawaetapiintziri rootaki kyaaryooperotatsiri.

Riveyaantakawo rojankinari

¹³Eenitatsi osheki nokowawitakariri nokamantemirimi, omaanta tee nokoyi nojankinatemi maawaeni. ¹⁴Niyotaki rooteentsi noñeemi: añaawakagaeyarika

paata janta, ari nothotyemiro, nokamantemiro maawaeni. ¹⁵Nokowaki Tajorentsi ijeekakayemi kameetha. Riwehateeyakimini maawaeni ayemijantzinkaritepaeni jaka. Eejatzi ayemijantzinkaritepaeni janta, niwehateeyarini, maawaeni.

Naaka jankinatzimirori:

Jowa

RIRAGA JOORASHI ROJANKINATZINIRIRI IYEMIJANTZINKARITE

1 Nokoyi niwethatemi, noyemijantzinkarite, tsikarika pikanta pijeeki. Naaka Joorashi jankinatzimirori iroka, naaka pankinatanariri Jesokirishito; naaka rirentzi Jantyaako. Kyaaryo niyotakimi riyoyeeyakimini Pawa Tajorentsi, rootaki paapatziyeeyantaririni, eejatzi osheki inintaperoyakimini rirori. Ikempoyaawenteeyakimini, piñaanteeyaaririni iinja Jesokirishito. ²Nokowaki osheki ineshironka-teeyemini, kameetha ijeekakagaeyemini. Eejatzi nokowaki paakameethatawaka-gaeyaani maawaeni, osheki pinintawakagaeyani.

Paamayaarira kowatsiri ramatawitemi

³Piyoteeyakini osheki nonintaperoyakimini. Tema rowawijaakoeyakaeni Tajorentsi. Inkaaganki nokenkithashiryaawitakawo nokamantemiro mi tsika ikantakaeka rirori rowawijaakotantakaeri: itajonkawenteeyakaeni, ikaminthaakae, maawaeni; omaanta iroñaaka eero nokamantzimiro iroka. Tema eenitatsi paashini nokoyi nokamantemiri. Iroñaaka nokantzimi: nokowakaakimi pikyaaryoowentero paapatziyaperotyaawo riyotagaeyakaerini Tajorentsi paerani, rooma tee opaashinitzi. Iroñaaka eero paapatziyari riraga paashinipaeni kowaeyawitacharini ramatawiteeyeminimi. ⁴Eenitatsi riraga kantatsiri: “Naapatziyari Jesoshi”, omaanta ramatawitantzi. Riyotzi ineshironkaeyakaeni Tajorentsi, rowawijaakoeyakaeni. Omaanta eejatzi ikantashiteeyakimini riraganki: “Okameethatzi anteeyeroni oetarika akowaeyirini, eero ikijee rirori”, omaanta ramatawitashitzimi. Tee ipinkathatzi Awinkatharite Jesokirishito, rootaki riyaatantyaari iinja paamariki kaari tsiwakanitatsini. Tema aritaki okantzi Iwaperite Tajorentsi.

⁵Eeniro piyoperoyakirini, omaanta nokoyi nokenkithashiryaakagaemiro eejatzi. Paerani osheki rashironkaeyakani maawaeni jorriyopaeni janta Ejiipitoki, omaanta rowawijaakoeyakirini Tajorentsi, ragaeyaneerini paashiniki kipatsi. Omaanta jorriyopaeni rirotaki theenkiriri Tajorentsi, rootaki rowamaantakaririni maawaeni riroripaeni. ⁶Eejatzi paeraniperoroña ijeekawitani jenokinta ronampiripaeni Tajorentsi, ikameethaperowitani, omaanta ipiyathatantakariri irira. Iroñaaka tee ijeekanee janta okameetheeyaaperotzinta, inta rookaeri janta jaawiki, otsiteniperotakinta. Rotsiparyaaperotanakari rirori. Aritaki ijeekaki janta roojotakitya kareenathaki, roojatzi iinja aririka omonkaatapaakya kitejitatsiri ikantakowenantaariri, rotyaanantaariri paamariki kaari tsiwakani-tatsini. ⁷Eejatzi ikimiwiteeyakani riraga joroomajatzini eejatzi komoorajatzini, eejatzi maawaeni isheninkapaeni, osheki ranteeyakironi kaari kameethatatsi. Ithawinateeyakawoni iyashiyanipaeni, ipiyaankashitawakagaeyakani; shirampari rantatenkatawakagaeyani ishiramparinkaeteki eejatzi omatzitanakawo tsinani roori. Rootaki rowashironkaanteeyakaririni Tajorentsi, maawaeni; rootaki ayotantakari ari ikemaatsitakyaawo paamari kaari tsiwakanitatsini, tema ro rowashironka-gaeyantaaririni maawaeni antapiintzirori kaari kameethatatsi: ikanteetateyeyaani ikemaatsityaawo paamari.

⁸Omaanta tee ikenkithashireeyani riraga amatawitantatsiri. Ikantatyaani ithawinatawo iyashiyani, rantatenkatawakaaka ishiramparinkaeteki eejatzi; itheenkakiri Iwinkatharite riraga Tajorentsi, ishironkawenteeyakarini; ikantzimateeyakirini ri-

raga kameethari ronampiripaeni Tajorentsi. Tema maawaeni iroka owaariperotakiri ishireki. ⁹Paeraniperoroña ikanteetzini: ikamantakarini Moeseeshi, ikowawita Jatanaashi raanakirimi janta iwatha paamarikinta kaari tsiwakanitatsini. Eejatzi ikimitaka Miyiiri, apaani jewatatsiri ronampiripaeni Tajorentsi: ikowakirimi raanakirimi rirori jenokinta. Iñaanatawakaanteeyakarini. Riraga Miyiiri riyotaki tee okameethatzi ikantakowenantaariri Jatanaashi, eejatzi tee okameethatzi itheeyakowentyaari, rootaki kaari rakakotantariri. Apatziro ikantziri: “Irra Tajorentsi piyatemini”. Rootaki ikantakiriri. ¹⁰Noyemijantzinkarite, riraga kowatsiripaeni ramatawiteeyemini tee riyotziro ijeeki kameetha, rootaki ikantzimantanteeri aaka aririka ajeeki kameetha. Tee añiuro riyotantari, ikimiteeyakarini tsimeri: rantashiteeyawoni oetarika ikoyiri. Rootaki rowashironkaeyantyaaririni Tajorentsi, rashironkaeyakyaani. ¹¹¡Ashironkaamatsiterini! Ikimiteeyakarini riraga Kayeeni, riraga owamaakiririni rirentzini. Ikimiteeyakarini riraga Waraamini: ipinateetakiri koriki, rootaki ranantakawori kaari kameethatatsi. Ikimiteeyakarini eejatzi riraga Koree eejatzi isheninkapaeni: ipiyathatakari paerani Moeseeshi. Tema rootaki rowashironkaantzitakaririni Tajorentsi. Maawaeni amatawitantatsiri eejatzi ikimiteeri iinja rowashironkaeteri. ¹²Pamine, aririka pipiyotapiinteyaani powaeyaani, pikowaeyawitani pinintashireperoyawakagaeyaanimi, pikaminthaawakagaeyaanimi. Omaanta ikaateeyapaakimini riragankipaeni, rootaki kaari pantaperotantawo kameethari. Tee riyotzi rirori ipashiwentya, osheki rowaagatashita, tee ikenkithashiriuro paashinipaeni. Irirapaeni roshiyari shentziriri rowishate kaari owakaari kameetha rowishatepaeni inta apaniroeni rowaagata rirori. Osheki iñaawaetashiwaeta wero, wero, wero, omaanta tee ramitakoeyemini. Ikimitashitakawo menkori amatawiteeyemini: amirorika antawo tampyaa, piitakaashitawitakawo opariyatyeemi inkani, omaanta eero opariyi. Ikimitakawo inchato kaari tzimatsi okithoki, tee okameethatzi akapatero; inta okameethatzi atoyero, apiyoteero, atayero. ¹³Tema piñaapiinteyironi othapyaakiini opitsishimoretzzi, tee kameetha okantya: ari ikimiteeyani riroripaeni, tee okameethatzi rantayitzirini, okameethatemi ipashiwentakagaeyawonimi. Roshiyakaantawitakariri ompokiro iyotakaemirimi tsika pikine, omaanta ramatawiteeyakimini. Tema itzimpinatashitaka, riyaatzi otsitenitzinta. Kimitaka irika ompokiro, riraga amatawitantatsiripaeni riyateeyanakini rirori janta otsitenitaperotzinta rowaga paamariki kaari tsiwakanitatsini, ikanteetateyeyaani ashi royironi ijeeki janta. ¹⁴Paeraniperoroña ikenkithatakotakirini Enoko, riraga icharineeteni Araani, ikantzini: “Ñaakiro, iinja ipokae Awinkatharite, ikaateeyerini oshekiperoño ronampiri, riraga kameethaperotatsiripaeni. ¹⁵Ikantakotakaanteeyapaakirini maawaeni kaari kameethatatsini. Riyoteeyerini maawaeni theenkaeyiririni: ipiyatheeyawitakarini, kantzimaeyawitakaririni maawaeni, rootaki rowashironkaegaeyantyaaririni”. ¹⁶Ari ikijashireeyanakani, iñaawaepookiteeyanakini, ikantzimaeyanakirini atziri, ikowaperotakiro rantapiintero kaari kameethatatsi, osheki ragaatya, tema ikowaki iñaaperotantyaariri ikameethatzi atziripaeni imatantyaariri ramatawitantyaariri.

Ikaminaakiri Joorashi aapatziyariri Jesoshi

¹⁷Omaanta, noyemijantzinkarite, osheki nonintaperoeyakimini, rootaki nokowakaantzimirori pikenkithashiryaaperotero ikantayitzimirini rotyaan-

tanewopaeni Awinkatharite Jesokirishito. ¹⁸Tema ikamanteeyakimini: “Inja piñaaperoeyawakirini theenkantaperotatsiri rantashiteeyawoni oetarikapaeni ikoyiri rirori”. ¹⁹Riroteeyakini amatawiteeyiririni paashinipaeni, rootaki ikijawakaanteeyarini; eejatzi rinashiteeyantaririni osheki itheenkanteeyini, tee okithaataakaari Ishire Tajorentsi.

²⁰Omaanta eeroa, nonintaperotanewopaeni, paapatziyaperoeyarini Tajorentsi tema kameethaperotaki, rootaki pimataperoeyantyaaworini pijeeki kameetha. Pikowaperoero Ishire iyotaaperoeyemini pamaneri rirori. ²¹Pikowaperoeyeni pikenkithashiryaakopiinteri Tajorentsi. Piyoteeyakini ineshironkateeyimini Awinkatharite Jesokirishito, ragaeyemini janta jenokinta, pikanteetatyeyaani pijeekimoteeyapaerini. ²²Pikaminthaaperoeyerini riraga kaari yoteeyiririni Tajorentsi: piyotaaperoeyerini. ²³Pawijakotakayeri paashini atziri, taachanimi janta paamariki kaari tsiwakanitatsini. Kyaaryoowa, pikimitarikari riraga paapatziyakagaeyakaririnira. Eero pantzimaetawo okaatzira rantziri rirori.

Thaamentaantsi

²⁴Athaamentawentyaari irika matzirori ikempoyaawentee eero otzimaneenanta kaari kameethatatsi. Athaamentawentyaari irika ikimoshiretakaanee atsipatyaari. ²⁵Athaamentawentyaari apintzi Tajorentsi, owawijaakoteeri. Irira eenitatsi rowaneenkawo, pinkathari iiteetziri, omaperotatya eenitatsi itajorenka, pinkatharipero rini, rirotaki itawori ijeeki, tekirani otzimini kipatsi, roojatzi ikanta iroñaaka ijeeki, ashi rowatyeeroni ikanteetatyeyani ijeekanakya. Aritaki okantyaari.

Naaka jankinatzimirori:

Joorashi

ROÑAAGAYITAKIRINI JESOSHI JOWA OETARIKAPAENI AWIJATSINI IINJA OTHONKANTAPAAKYAARI KIPATSI

Itanakawo Jowa rojankinari

1 Ritaperotakawo Tajorentsi ikamantakiri Jesokirishito oetaka awijatsini iinja, roojatzi rowaagantakanariri irira ronampiri, roojatzi roñaagantakinawo naari. Naaka Jowa riraga antziniriri Jesoshi okaatzi ikowakaakinari. Tema koñaatziro noñaakiri oetaka rootzimateentsi awijanaki. Iroñaaka nowaagaeyemironi eerori. ²Naaka Jowa, jankinatziimirori maawaeni noñaakiri eejatzi maawaeni nokemakiri. Tema ikantana ronampiri okaatzi ikantakiri riraga Jesokirishito eejatzi okaatzi ikantakiri Pawa Tajorentsi. ³Okameethatzi iñaanateeyeroni maawaeni atziri iroka ñaanamentotsi eejatzi okameethatzi ikemero maawaeni atziri okaatzi okantziri. Omaanta eero ikemashitawo, inta ikenkithashiryaakotyaawo ikimoshirewentero. Pamine, eero ojamanitzi awijanaki maawaeni iroka nokenkithatakotzimiri.

Rojankinateeyakinirini aapatziyariri Jesoshi janta 7 nampitsiki

⁴Naaka Jowa jankinatzirori iroka. Nojankinateeyakinirini jeekatsiripaeni jaka piipatsitekika owaero Aashiya,^{¶1} riraga aapatziyeeyaririni Jesoshi jaga 7 nampitsiki. Nokoyi niwethatemi eerokapaeni tsikarika pikanta piyeeki. Eenitatsi rirori, roojatzi ikanta: paerani ijeekita, roojatzi iroñaaka, roojatzi ikantyaani ijeekini iinja. Nokamantakiri: “Pineshironkateeyerini noyemijantzinkarite janta Aashiyaki, kameetha piyeekakagaeyerini”. Eejatzi ikaatakira 7 ronampiri Tajorentsi rowaga amitakotapiinteeyeerini, inewootakiri iwinkatharimentoki tema ikowaki eejatzi ineshironkatziimi Tajorentsi eejatzi ijeekakakimi kameetha. ⁵Eejatzi nokamantakiri Jesokirishito: tema kameetha ikamanteeyakaeroni aari ikantakiriri Tajorentsi. Rirotaki itawori ipiriintanaa, eero ikamae eejatzi, tema eejatzi ipinkathariwenteeyakinirini pinkatharitawitachari jaka kipatsikika.

¡O! ¡Thame añaaperoteri Jesoshi!

¡Osheki inintashireperotanteeri; tema ikamawentakae raapithatantakaerori kaari kameethatatsi antakiro!

⁶¡Tema iiteeyakaeni amitakotantaniri aririka reewawenteeyeeni!

Eejatzi iiteeyakaeni amanakotariri paashinipaeni atziri riyotanteriri Tajorentsi.

¡O! ¡Thame añaaperoteri! ¡Tema akowaki intsipaete reewawentero irira maawaeni atziri! ¡Tema akowaki ikanteetatyeyaani reewawenante! Eejatzi akowaki rantero intsipaete. Aritaki okantyaari.

⁷¡Pamine! Kyaaryo ikinapae menkoriki riraga Jesoshi. Aritaki añaeyawaerini aaka maawaeni jaka kipatsiki. Eejatzi iñaeyawaerini kentakoeyawitakaririni paerani. Rootaki ithaawanteeyawakyaarini maawaeni theenkaeyiririni, riragaeyanakyaani, jmm, jmm. Kyaaryo, aritaki okantyaari intsipaete.

⁸Tee ipaashinitapiintzi Awinkatharite, ikanteetatyaaani itajorentsitaki, roojatzi ikantani: paerani, eejatzi iroñaaka, eejatzi ikantyaani iinja. Ikantzi: “Naaka itzitaworini nojeekini, roojatzi nokantani nojeekini, notajorentsiperotzi”.

^{¶1}1:4 Paerani ijeekanaki Jowa Aashiya ari iroñaaka iiteetziro Toorokiya.

Ritakari iñaakiri Jowa

⁹Ari, noyemijantzinkarite, akimitawakagaeyakani: aapatziyeeyakarini Jesoshi, rootaki rowashironkaapiinteeyantakaeri theenkantatsiri. Ipinkathariwenteeyakaeni Jesoshi, rootaki amateeyantakaworini eshiwentakiro akemaatsitawentyaari irira. Nokenkithatziro iñaani Tajorentsi, tema nokenkithatakotakiri Jesoshi, rootaki rookanteetakinari jaka othampishiki iiteetziri Paatzimoshi.

¹⁰Apaani tominokoki omatakaakina Ishire Tajorentsi nokenkithashiryaaperotanakiri Tajorentsi, roojatzi nokemantakariri ikenkithatakaakina. Iñaanatakina, ikimitakari iwaemanka tziwoorentsi: koñeenkataki iñaani, ¹¹ikantakina:

—Pojanकिनatero maawaeni noñaagayitemirini, roojatzi pipakaanteri aapatziyeeyanarini janta Ejeesoki, Eshimiirinaki, Peerikamoki, Tziyateeraki, Jaarireshiki, Jirareerejyaki, eejatzi Raworisheeyaki. Okaatzinta nampitsi 7.

¹²⁻¹³Nopithokashitanakari riraga kenkithatakaakinari; ari noñaakotakiri ijeekantari itamorekatheeta, ikaataki 7, riwetsikaetziro ooro. Niyanki noñaakiri rojatekaka kimitariri atziri. Rirotaki Jesoshi, riraga poñagaenchari jenokinta paerani, ikoñaatapaaki jaka kipatsikika. Ikithaatakawo eepirothatzi iithaari rooperori, kimitawori ikithayitarini pinkathari; ojeekaki ichopineeki kimiwitawori ishirikathakiro, riwetsikaetziro ooro. ¹⁴Okitamaeshitaperotaki iishi, okimitakawo ampeeranki eejatzi kitamaari menkori: kitamaariroña. Okimitaka roki amoreki kiraamenkyaanikitaki. Tema riyotziro maawaeni, oetarikapaeni akenkithashiryaayitzirini. ¹⁵Oshipakiryaaki iitzi kareenatha. Ishincheenkatziki iñaawaetzi, ikimitakawo antawo opareenkaayi osheki ojootzi, joo. ¹⁶Kimitaka roerikakiri rakoperoki 7 ompokiro; okontetapaaki ipaantekira ithatyaamento, othoyempitzi apite omitzikaaki; oshipakiryaaperotaki ipoo, ikimitakari oorya, ishipakiryaaperotaki, shipakiririri. ¹⁷Noñaantakariri, okimiwitaka nokamanaki notyeemotanakiri iitzi, tereei. Tema nothaawantanakityaari. Roojatzi ipampitantakina rakoperoki, ikantakina:

—Eero pithaawantana. Naaka Jesoshi riraga itaperotanakawori maawaeni, tema najaryaakawo maawaeni paerani tekirani niwetsikiro kipatsi. Eejatzi naaka oweyaantawori maawaeni, tema aritaki nomonkaatakiro okaatzi najaryaakari.

¹⁸Ashi noyiro nañaaperotzi. Nokamaperowitapaenta, omaanta añaagaana eejatzi; iroñaaka nokanteetatyeyaaani nañe. Eero nokamae eejatzi. Naaka kantatsini tsika okaate ikame atziri; naaka kantatsini ninkarika jatatsini jenokinta eejatzi ninkarika jatatsini paamariki kaari tsiwakanitatsini. ¹⁹Iroñaaka pojanकिनatero iroka piñaakiri, rowaga awijatsini iinja. ²⁰Iroñaaka nokamantemiro kantakotachari kaari piyotzi inkaaganki. Piñaakiri 7 ompokiro noerikakiri nakoperoki: roshiyakari riraga jewawentziriri aapatziyeeyanarini janta 7 nampitsiki. Iroñaaka piyotaki nopinkathariwenteeyakirini. Eejatzi rowaga ojeekantari itamorekatheeta: oshiyakaawentakiri maawaeni aapatziyeeyanarini janta nampitsikinta. Iroñaaka piyotaki kijokiro nowaeyakirini.

Rojankinateeyakinirini aapatziyariri Jesoshi janta Ejeesoki

2 Eenitatsi eejatzi ikantakinari Jesoshi:

—Noyempyaaminthari, nokowakimi pojanकिनateniriri riraga jewawentziriri aapatziyeeyanarini janta Ejeesoki iroka noñaani pikantziri: “Iroñaaka nokamantemiro naaka riraga oerikakiriri 7 ompokiro rakoperokira: riraga anashitachari

janta ojeekantari itamorekatheeta, kaatatsiri 7. ²Nokantzimi: ‘Niyotakiro pantayitakirini, niyotakiro pipomeentsiwentakinawo nokowakaakimiri, tee pijama-neentawo. Niyotakimi tee pishinetziri piyemijantzinkarite rantapiintero kaari kameethatatsi. Eeniro jatashitawitzimiri kantashitawitachari: “Naaka Rotyaantanewo Jesokirishito”, omaanta piyotawakiri ikowawita ramatawiterimi aapatziyanari: niyotaki tee pishinetziri ikenkithatakayemi. ³Niyotaki osheki pike-maatsitawentakina, omaanta tee pijamaneentawo, pantayitakinari. ⁴Omaanta eeniro pookakiri apaani: paerani pinintaperotawitakina; omaanta iroñaakaroña tee pinintaperotanaana. ⁵Pikenkithashiryaagaeyaani tsika pikantari paerani owakirani paapatziyantakinari; tee pikimiteeyaani iroñaaka. Pikenkithashireeeyaani, petakotya, eejatzi pikimintanteeyaari pikimitaaga paerani, owakira paapatziyeeyakinani. Pikenkithashiryaaperoteeya, pinintaperotanteenari eejatzi. Eerorika pinintaperotaana, eero añaawaeri aapatziyeeyanarini jaga pinampiki.

⁶Omaanta eenitatsi noñaaperotantakimiri: poonawo rantayitakirini oyaa-teeyiririni Nikoraashi, rantashitayitakawoni kaari rayi. Eejatzi naari, noonaperotawo ranteeyirini.

⁷Aririka pikoyi piyoperotero aritaki pikemaperotawakiro iroka nokamantzimiri. Paerani ojeekaki Ereeki inchato owañaantatsiri: aririkami royaawomi paeranijatzi, ikanteetatyeeyanimi rañeemi. Iroñaaka eeniro kimitawitawori janta okameetheeyaaperotzinta, janta Tajorentsiki. Aririka kameetha pijeekaeyeni eejatzi eekiro piyaatayee pantapiintakinawo nokowakaemiri, okimitakya powakyaawo iroka chochoki jenokinta owañaaperoyemirini: kyaaryo pikanteetatyeeyaani pijeekaeyeni janta jenokinta”.

Rootaki rojankinatakaakinari Jesoshi.

Rojankinateeyinirini aapatziyariri Jesoshi janta Eshimiirinaki

⁸Eejatzi ikantakina Jesoshi:

—Eenitatsi iroka pojankinateeyeniririni riraga jewawentziriri aapatziyeeyanarini janta Eshimiirinaki: “Iroñaaka nokamantemiro naaka riraga Itaperotakawori maawaeni, tema najaryaakawo maawaeni paerani tekirani niwet-sikironi kipatsi. Eejatzi naaka riraga Oweyaantawori maawaeni, tema ari nomonkaatero okaatzi najaryaakari. Nokamaki paerani, roojatzi nopiriintanaa. ⁹Nokantzimi: ‘Niyotakiro pantayitakirini, niyotakiro osheki pikemaatsitawentakina, niyotakiro pashironkaawentakina tekatsi tzmimotemini; omaanta eero pipeyakotawo nopinataperotemi janta jenokinta. Niyotaki osheki ikantzimateeyakimini riraga kimityaarinimi aapatziyeeyanarini. Ikanteeyawitani: “Naapatziyari Jesoshi”. Omaantakya, tee raapatziyeeyanani, inta raapatziyari rirori Jatanaashi. ¹⁰Kyaaryo, rooteentsi osheki pikemaatsityaawo, omaanta eero pithaayi. Riraga iwinkatharite kamaari romonkyaagakaantemi apaanipaeni eeroka omonkyaagementotsiki, ikowaki rookakayemiro paapatziyawitakinaga. Ojamanineentapaente osheki pikemaatsitayityaawoni oetarikapaeni. Ojamanineentapaente pikyaaryoowentenawo maawaeni nokamantakimiri, roojatzi pikamantyaari; roojatzi nopinataperotemi, eejatzi pikanteetatyeeyaani pañe janta nonampiki. ¹¹Aririka pikoyi piyoperotero, iroñaaka powakempitaperotawakyaawo okaatzi nokamantemiri roojatzi panantakyaawo. Aririka kameetha pijeeke eejatzi pantapiintenawo

nokowakaemiri, eero piyaatzi eerori paamariki kaari tsiwakanitatsini. Tema iroka oshiyawori pikame apite”.

Rootaki rojankinatakaakinari Jesoshi.

Rojankinateeyakinirini aapatziyariri Jesoshi janta Peerikamoki

¹² Eejatzi ikantakina Jesoshi:

—Pojankinateniri iroka riraga jewawentziriri aapatziyeeyanarini janta Peerikamoki eekiro iñaanateniri aapatziyeeyanarini janta ikantzi: “Iroñaaka nokamantemiro naaka riraga ashitawori nothatyaamento, thoyempitatsiri omeniki eejatzi omitzikaaki. ¹³ Nokantzimi: ‘Niyotakiro maawaeni pantayitakirini, niyotaki jaga pijeekira ijeeki eejatzi osheki pinkathatziriri Jatanaashi: kyaaryo ijeeki-moeyimini rirori. Niyotaki paapatziyaperotakina, tee pookana. Paerani ijeekakini pinampiki Antzipashi: riraga kenkithatakotanari, tema ikyaryoowenantakinawo maawaeni nokowakaakiriri. Piñaakoeyakirini rowamagaetakiri, omaanta tee pookaeyironi paapatziyeeyanani. ¹⁴ Omaanta eenitatsi pantayitakirini kaari inimotana. Noshiyakaawentemiro: paeraniperoroña riraga Waraami eeniro riyotaakiririni Waraaka riraga iwinkathariteni mowawajatzi riraga kijaniri icharineetenipaeni Ishirayeeri tsika ikantyaaka rantakaantyaariri irirapaeni kaari kameethatatsi. Roojatzi irirapaeni rantakagaeyakirini rowakari iwatha ashi riwet-sikayitzirini atziri itajorentsitashitari; eejatzi ishirontapiinteyakawoni kaari iina. Eeniro iroñaaka pikaateeyakirini jaga oshiyakaririni riraga Waraami: irirapaeni rantakaagaantakimi rowakari iwatha ashi riwetsikani atziri itajorentsitashitari; eejatzi pishirontashitayitakawoni kaari payi. ¹⁵ Eejatzi eeniro itsipateeyimini oyaateeyiririni Nikoraashi. Tee okameethatzi ranteeyakirini irirapaeni: rantakagaeyimironikari rantayitzirini rirori. ¹⁶ Rootaki pikenkithashiryaanteeyaneeyaarini, eero pikimitaa chapinki. Eerorika pookaeyironi pantayitzirini, niyaatashiteeyiminikari nompojeeyapaakiminikari. Nothatzinkaeyakitziiminikari nothatyaamentoki rowaga thoyempitatsiri apite: nothonkaeyeminikari thatzik, thatzik. ¹⁷ Powakempitaperotawakya kameetha iroka nokamantzimiri. Aririka kameetha pijeeki eejatzi pantapiintakinawo nokowakaemiri, ari nopakimi poyaari kaari iñagaetzi, kimitawori nopashiteeyakarini paejatziiteni manaa. Eejatzi nopemi kitamaari mapi, jankinateenchari mapiki piwaero owakiriri: piyotero eerori piwaero, omaanta eero riyotziro paashinipaeni”.

Rootaki rojankinatakaakinari riraga Jesoshi.

Rojankinateeyinirini aapatziyariri janta Tziyateeraki

¹⁸ Eejatzi ikantakina Jesoshi:

—Pojankinateniri iroka jewawentziriri maawaeni aapatziyanari janta Tziyateeraki: “Iroñaaka nokamantemiro naaka Itomi Tajorentsi: okimitakawo noki paamari amorekaanikitzi, eejatzi oshipakiryaaaki noetzi, okimitakawo kijokitatsiri poreryaanikitatsiri. ¹⁹ Nokantzimi: ‘Niyotakiro pantayitakirini. Niyotaki pinintaperotawakagaeyakani, paapatziyeeyakinani, petakoeyakarini atziripaeni, pikyaaryoowentakinawo maawaeni nokowakagaeyakimirini. Eekiro piyaateeyatziini pantaperoeyanakironi. ²⁰ Omaanta eeniro apaani pantziro kaari inimotana: peshiwentakiro rowaga Jesaweera iyotagaeyakimironi aapatziyanari ishironteyawoni kaari iina eejatzi iyotagaeyakimirini aapatziyanari oshiron-

teeyarini kaari oemi, eejatzi raapatziyeeyakawoni riwetsikashitayitarini atziri. Okantawita: “Nokenkithatakotapiintziri Tajorentsi”, omaanta amatawitapiinteeyakirini aapatziyeeyanarini. ²¹Noyaakotawitakawo okenkithashiryaaagaeyaami; omaanta tee okoyi okenkithashireeya, tee okoyi opakayiteeroni oshirontayitarini kaari oemi. ²²Iroñaaka nokamantemi: aritaki nomantsiyatakaakiro; eejatzi eerorika ikenkithashiryaa riraga aapatziyeeyaworini, nowashironkaaperoeyerini rirori kameetha eejatzi. ²³Kyaaryo nowamagaeyerini maawaeni oyaateeyirorini Jesaweera, nothonkaeyerini maawaeni. Roojatzi riyoteeyantanakyaani maawaeni aapatziyeeyanarini niyotzitakiri ikenkithashireeyirini atziri eejatzi niyotakiro maawaeni ikowaeyakirini rajankaneki. Okameethatzirika panteeyakirini, aritaki nokaminthaaperoeyemini; omaanta teerika okameethatzi, aritaki nowashironkagaeyakimini. ²⁴Omaantakya paashinipaeni eeroka kaari aapatziyaawoni Jesaweera, eejatzi kaari antziniri Jatanaashi ikantawitariri, tekatsi nokanteeyemini; ²⁵omaanta pikantyaani paapatziyena roojatzi nopokanteeya. ²⁶Aririka pikyaaryoowentakinawo maawaeni nokowakaakimiri roojatzi nareetanteeya, ari noetakimini pinkathariwenteezirini osheki atziri. ²⁷Nokimitaka naari, ikowakaakina Pawa nopinkatharitantakari, eejatzi nokantemi eerori pipinkatharitaperotantanakyaari. Aririka opariye chomo, thonkapaaka otzimpookapaaki maawaeni, eejatzi pikimitya eerori: pithonkaeyerini maawaeni kaari aapatziyeeyanarini, thoperee. ²⁸Pipinkatharitaperotanaki, osheki nowaneenkantemi, pikimityaari kamori. ²⁹Powakempitaperotawakyaawo iroka nokamantzimiri”.

Rootaki rojankinatakaakinari Jesoshi.

Rojankinateeyinirini aapatziyariri Jesoshi janta Jaarireshiki

3 Roojatzi eejatzi ikantakina Jesoshi:

—Pojankinateniriri jewawentziriri aapatziyeeyanarini janta Jaarireshiki: paerani ikantakiri atziripaeni: “Riraga jaarireshijatzi ikemijantaperotziri kameetha Jesoshi”. Omaanta iroñaaka noñeemi naari, rooteentsi pipakayimateromi paapatziyana. ¡Pikemena, naaka piwinkatharite! Eenitatsi irika 7 jewawenterini ronampiri Tajorentsi ikemijantaperotana. Eejatzi eenitatsi nakokira noerikakiri ompokiro ikaatzi 7. Tema irira oshiyawori 7 kenkithatakaantaniri noñaani janta 7 nampitsiki. Nokantzimi: ikenkithashiryaa atziri poyaataperotana, omaanta niyotakimi pajankaneki, tee paapatziyaperotana. ²Kyaaryoowa, pitheenkap-erotanakarira, piyaateekari paamariki kaari tsiwakanitatsini. Tee inimotziri Tajorentsi pantayitakirini. ¡Pikakishirete! Paapatziyena kameetha, pantenawo nokowakaakimiri. ³Pikenkithashiryaaaperotaneero noñaani pikemakiri paerani: pikemijantaperotero, pikenkithashiryaaaneeya, pookaero pantziri. Eerorika paapatziyaperotaana, niyaatashitemi, nowashironkaemi. Tee piyoteeyini tsika okaate niyaatashitantemiri: nokimityaari koshintziranki, eero piyotzi tsika okaate ipokashitantemiri ikoshitantemiri. ⁴Osheki pitheenkanteeyini, omaanta eeniro apanipaeni aapatziyanari janta kameetha ijeekaeyini rirori. Panteeyakironi kaari kameethatatsi noshiyakaantakimiro poepatsitzirowanki piithaari; omaantakya riraga aapatziyanari kameetha, tee roepatsitziro iithaari; noñaakiro okitetaki, okitamaamawoperotaki. Kyaaryo ikameethataki noñaaperotantakariri ikameethatzi. Ijeekimotena rirori, ikithaatawo kitamaamawoperotatsiri. ⁵Maawaeni eekiro

riyaatatyeeranteeyakironi nokowakagaeyakiririni ikithaatawo rowaga kitamaaperotatsiriroña. Eeniro ojankinataka iwaeropaeni maawaeni riroripaeni noñaanamentoki tsikarika rojankinatakotapiintzirira nonampiri iwaeropaeni atziri ikan-teetateyeyaani ijeeki jenokinta. Eero noshepowakotziri iwaeropaeni. Eejatzi nokamanteri Pawa: “Rirotaki irika aapatziyanari”. Roojatzi nokamanteeyeririni maawaeni ronampiripaeni. ⁶Powakempitaperotawakyaawo iroñaaka nokanteeyimirini, iroñaakakya pantero.

Rootaki rojankinatakaakinari Jesoshi.

Rojankinateeyakinirini aapatziyariri Jesoshi janta Jirareerejyaki

⁷Eejatzi ikantakina Jesoshi:

—Pojankinateniriri jewawentziriri aapatziyeeyanarini janta Jirareerejyaki: “Iroñaaka nokamantemiro naaka Jesoshi nokyaaryoowentziniri okaatzi nokantziri, eejatzi riraga kyaaryooperotatsiri. Naaka icharineeteni Iraviiri, naaka riraga Rotyaantanewo Tajorentsi, nopinkathariwentaperotee. Naaka rirotaki yoyaanakirini ninkarika jatatsini jenokinta eejatzi ninkarika jatatsini paamariki kaari tsiwakanitatsini. Nokanterika: ‘Itsipatena irika’, tekatsi ookakayerini. Nokanterika: ‘Eero itsipatana rirori’, tekatsi amimotenarini janta nonampikinta. ⁸Nokantzimi: ‘Niyotakiro pantayitakirini. Paerani nokowakaayitakimini: “Pikenkithatero noñaani, namitakotemi”. Ari pantzitaakinawo, roojatzi iroñaaka pantakinawo: tekatsi ikanteetemi romaeryagaetemi. Tee poshekiteeyini, eejatzi tee pipinkathariteeyawityaani, omaanta pikyaaryoowenteeyakinawoni nokanteeyakimirini. Pikanteeyakirini atziri: “Naapatziyari Jesokirishito”, tee pipashiwentakayina. ⁹Eenitatsi atziri aapatziyariri Jatanaashi, rootaki ikijantakimiri, omaanta ikantawaetashita: “Naaka joriyo, tema naapatziyari Tajorentsi”. Omaanta tee raapatziyana, itheeyashita. Iinja nareetakagaeyaarini eeroriki rotziwerowashitantapaemiri, ipinkathatantapaemiri: riyoteeyanakini osheki nonin-taperoeyakimini. ¹⁰Rowashironkagaeyawitakimini, omaanta pikyaaryoowentakiro nokantakimiri, tee pijamashiryawo. Rootaki notzikakowenantakimiri iinja pipomeentsitakotanakya maawaeni kipatsiki. Opomeentsitzimoeyakyaarini maawaeni atziri; omaanta, kyaaryo naakowenteeyemini. ¹¹¡Pamine, sha! Eero ojamanitzi nareetanteemiri. Pikantyaani paapatziyeeyenani, roojatzi tekatsi thañaawakimini piyaatanaki jenokinta; pijeekapae janta, pikanteetateyeyaani. ¹²Aririka eekiro piyaatatyeeranteeyakironi maawaeni nokowakagaeyakimirini, ari nojeekakaaperotemi janta ijeekinta Tajorentsi: eero pipiyaa eejatzi. Nojataakotemi pipankaki iwaero Tajorentsi riyotanteetyaari pisheninkatakari. Eejatzi nojataakotemi owaero inampi Tajorentsi: rowaga Jerojaree owakiriri poñaachani jenokinta. Okantyaani riyotanteetyaari pinampitawo eerori. Eejatzi nojataakotemi nowaero naari, owakiriri, riyotanteetyaari asheninkatawakagaeyakani. ¹³Powakempitaperotawakya iroñaaka nokamantzimiri eejatzi pantero”.

Rootaki rojankinatakaakinari Jesoshi.

Rojankinateeyinirini aapatziyariri Jesoshi janta Raworisheeyaki

¹⁴Eejatzi ikantakina Jesoshi:

—Pojankinateeyeniririni jewawentziriri aapatziyeeyanarini janta Raworisheeyaki: “Iroñaaka nokamantemiro naaka riraga Kyaaryooperotatsiri,

owaagakimirori okaatzi ikantakinari Tajorensi. ¡Pikemina! Nokantapiintzimi kyaaryooperotatsiri. Naaka itaperotakawori niwetsikantakawori maawaeni oetarikapaeni: nantakiro maawaeni ikantakinari Tajorensi. ¹⁵Nokantzimi: ‘Niyotakiro maawaeni pantayitakirini. Pikaaryoowentenawomi nokowakaemiri, noshiyakaantemimi iñaa jaawari; pitheenkaperotenami, noshiyakaantemimi iñaa katsinkaari. Noshiya tee pitheenkaperotana omaanta ero poyaataperotana kameetha aanantakimirori jaawaneentatsiri. Tema niyotaki tee pikyaaryoowentanawo nokowakaemiri, omaanta tee pitheenkaperotana; rootaki noshiyakaanantakimirori jaawaneentatsiri. Naaka nokoyi eeroka eerorika pikoyi pijaawaperote, ari pikatsinkaate; eejatzi okimitaka, eerorika pikoyi paapatziyaperotena, ari pitheenkaperoteeta: ero pitsipateero. Noepiyaatzirokari jaawaneentatsiri. ¹⁶Tee nokoyi nirero jaawaneentatsiri: neewatakiro, ojeekiita okaanteekaata. Eejatzi eerori, tee noñaaperotzimi. Otzimatyeepantapiintero kameethatatsiri eejatzi poñaayenawo kameetha poyaataperotena. ¡Noepiyimikari! ¹⁷Pikanteeyawitani: “Naakapaeni ashaagantzinkaripaeni osheki nantayitakini, tekatsi koetyeemoteenani naaka”. Pikompitakawo: tee piyotzi ashironkaakimi; pashironkaaperotaka, tekatsi tzimimotemini, pikimitaka pikaankimerikitaki. Tee piyoperotziri Tajorensi: okimiwitaka tee piñi. ¹⁸Iroñaaka nokantemi: pamanantenari ooro kameethaperotatsiri, otzimimotantemiri pashaagananteeyaari kyaaryoopero. Eejatzi pamanantenawo kithaarentsi kitamaari pikithaantanteeyaari riyotanteetemiri kyaaryo nowameethateemi. Pamanantenawo eejatzi aawintawontsi pikaakiteeyaari pokiki, paminanteeyaari. Ñaakiro, kimitaririka irika, pamanantenari naaka aritaki nowameethatemi pajankaneki pikimitanteeyaariri ooroero ari niyotakaaperoeyakimirini Tajorensi.

¹⁹Maawaeni ikaatzi nonintaperotziri atziri, nokaminayeri eejatzi nowashironkaeri, riyotantyaari tee okameethatzi ranteero kaari kameethatatsi. Iroñaaka ero pitheenkante, omaanta pikenkithashiryaagaeya, ero pikimita paerani: pikowaperotee piyoperotena naaka. ²⁰Pamine, okimitaka nokatziyapaaka omookira ashitakontsi nokaemimi, nokoyi notsipatemi. Aririka pikemawakina roojatzi piwethatantawakina, roojatzi nokyaantapaakyaari, nojeekimotantapaakimi eejatzi nakiyotapaakimi. Nokowaperotaki atsipatawakagaeyaani. ²¹Tema nantakiniri Pawa maawaeni ikowakaakinari, rootaki nojeekimotantakariri, notsipatari nopinkathariwenantzi. Iroñaaka ari pikimitakya eerori: aririka pikyaaryoowentakinawo maawaeni nokowakagaeyakimirini, ari atsipatawakagaeyakyaani apinkathariwenanteeyeni. ²²Powakempitaperotawakyaawo okaatzi nokamanteeyimirini roojatzi pantero”.

Rootaki rojankinatakaakinari Jesoshi.

Jeekimoeyiririni jenokinta iñaaperoeyakirini Tajorensi

4 Roojatzi koñaatziro noñaakiri eejatzi, noñaaperotakiro jenokinta, inthomaenta; okimitaka ashitaryaaka ashitakontsi. Roojatzi nokemantaari eejatzi riraga noke-makiri inkaaganki, aririka iñaawaete roshiyawitakari tziwoorensi. Ikantakina:

Pipokanaki jaka jenokika. Noñaayemiro oetarika awijatsini iinja.

²⁻³Rootaki omatakaakinawo Ishire niyaatantakari jenokinta. Janta noñaapaakiri ishikipakiryaaki ikimitakawo mapi iporeryaataki kityonkari eejatzi natsiryaathari. Niyotantakariri riro Tajorensi. Iyotaakina Ishire. Eejatzi noñaakiri ijeekaki

iwinkatharimentoki. Ari rinkinagaakitakiro kimitaka oye inta apaani ikanta nat-siryathari. Ari ikanta ishipakiri. Omaanta Tajorentsi osheki ishipakiri, morek, morek, tharek, tharek, morek, tharek. ⁴Eejatzi inkitakiro ijeekantari osheki paashini jeekamentotsi, okaatzi 24. Janta ijeekaeyakini 24 aataperoteenchari, pinkathari-teeyatsirini. Ikithaateeyawoni iithaari kitamaamawori, ramantheeteeyakani. Ro ri-wetsikaetziri ramantheeri ooro. ⁵Opoñaaka iwinkatharimentoki Tajorentsi kim-itawori oñaawaepookitziranki, eejatzi tariito. Eejatzi inewootakawo ootamentotsi amorekaki, okaataki 7: oshiyakaawentaka 7 ronampiri kameethari. ⁶Eejatzi inewootakawo iwinkatharimentoki owinteniityeera omaanta shipakiryaaiki okimitakawo jiriniki koñaarini.

Eejatzi rinkitheetakiro iwinkatharimentoki Tajorentsi 4 ronampiri kameethari omampaawaetapiintzinkari. Janta ichopineetakiri apaani ronampiri kameethari, eeniro paashini itapiitaki, eeniro paashini rakoperoki, eeniro paashini rampateki. Eenitatsi rokupaeni rirori maawaeni iwathakipaeni. ⁷Roshiyakari apaani man-itzi; irira paashini roshiyakari waaka; irira paashini roshiyakari ipoo shirampari; irira paashini roshiyakari pakitha raanaki. ⁸Eenitatsi irira ishiwankipaeni okaatzi 6; osheki rokupaeni ojeekayitakini maawaeni iwathaki. Ikantatyaani romampaawenteeyarini Tajorentsi: kitejiriki, tsiteniriki; tee roshitayiro. Iroka ikantziroka romampagaeyani:

“Osheki pikameethataki, osheki pikameethataki, osheki pikameethataki eeroka
Nowinkatharite Tajorentsi:

osheki pitajorentsitaki, tekatsi pomeentsitzimotemini.

Pikantani piyeeki: paeraniperoroña, roojatzi iroñaaka, eejatzi iinja”.

⁹Roojatzi rapiitapiintziri iñaaperotantariri riraga Tajorentsi riraga ikantani iyeeki:

“Ikameethaperotzi Tajorentsi, osheki nopinkathatziri.

Osheki nopaasonkitziri riraga pinkathariwentakinari.

Ikantani rañi, eero ikamanitzi”.

¹⁰Aririka ikemapiinteeyawakirini riraga 24 aataperoteenchari, rotziwerowashitapiinteeyakarini Tajorentsi riraga añaaperotatsiri ikanteetatyeyyaani, ipinkathateeyakirini. Ragaeyakironi ramatheerepaeni royiiteeyakinirini iitziki, romampaawenteeyakarini:

¹¹“Pikameethaperotaki, Nowinkatharite, osheki pitajorentsitaki.

Okameethatzi noñaaperoyemini, nopinkathateeyemini.

Niyotaki tekatsi pomeentsitzimotemini: tema piwetsikakiro maawaeni jeekaeyatsirini.

Pikowakini paerani ojeekini oetarikapaeni, rootaki ojeekantakari iroñaaka”.

Jesoshi oshiyariri rowishate Tajorentsi

5 Ari koñaatziro noñaakiro eejatzi, noñaakiro rakoperoki Tajorentsi rapineetee-takiro Iwaperite, ojaninkataka inthomaenta eejatzi jakakiroka. Ari apineekaka eejatzi ontsirekaka kameetha, okaataki 7. ²Eejatzi noñaakiri ronampiri Tajorentsi, shintsitaperotatsiri, itacheronkawaantetapaaki ikantawita:

—¿Ninka kameethaperotatsiri imatantyaawori riyontareero iroka jankinar-entsika, rapineereero?

³Ari namineeyawitanakani, tekatsi akirini. Tekatsi materoni rapineereero. Tee imatziro jenokijatzi, kipatsijatzi, jeekatsiri tsikarikapaeni. Tekatsikya. ⁴Tekatsi

apaani kameethaperotatsini, mataperoterorini rapineereero, rootaki netakoperotan-tanakari: kyaaryo niraakoperotanakari, tekatsi kamantenawoni oeta okantakotay-itzirini jankinarentsi. ⁵ Roojatzi ikantakina apaani aataperoteenchari:

—Eero piraaga. Eenitatsi apineeryagaeroni: riraga icharineeteni Joraani; ikimi-witakari chaanari, osheki ishintsitzi. Eejatzi rirotaki icharinetakarini Iraviiri, tema osheki ipinkatharitzi. Imatakiniri Tajorentsi maawaeni ikowakagaeyakiririni, rootaki imatanteeyaworini riyontaryagaero eejatzi rapineereero Iwaperite.

⁶ Roojatzi naminakotziri Tajorentsi janta iwinkatharimentoki, eejatzi ikaatzi ronampiri kameethari 4, eejatzi riraga 24 aataperoteenchari. Eejatzi noñaakiri rojatekaka niyanki inewootziri Tajorentsi riraga Jesoshi iiteetziri Rowishate. Noñaakiri rakoki imoontawaetaka eejatzi iitziki rowamaanteetakirini paerani. Eenitatsi ichée 7, eejatzi roki 7: oshiyakaawentziro riraga 7 ronampiri Tajorentsi jewawenantatsiri rotyaantakiri ithotyaaakiro raminiri maawaeni atziri jaka kipatsikika. ⁷ Ari riyaatashitakiri Tajorentsi roerikakiro rakoperoki Iwaperite, apineekachari.

⁸ Roojatzi roerikantapaakawo, riraga 4 ronampiri omampaawaetapiintachari eejatzi riraga aataperoteencharipaeni rotziwerowashiteeyakarini riraga Rowishate Tajorentsi. Roerikaeyakironi kimitawitawori aaripa; roerikaeyakironi eejatzi kimitawitawori pajo, riwetsikaetziri ooro: ojeekaki inthomaenta kajankapaneri. Iroka kajankapanerika oshiyakawo amanaantsipaeni aapatziyeyyaririni Tajorentsi. ⁹ Roojatzi romampaawenteeyantakarini Rowishate Tajorentsi mampaantsi owakirari. Romampaawentakari iroka:

“Pikameethaperotaki poerikero Iwaperite apineekachari piyontareero; Tema paerani rowamagaetakimi, papaatawenteeyakinawoni piraá naakapaeni maawaeni atziripaeni, pipinawentakinawo okaatzi nanteeyirini.

Powawijaakoeyantakinarini nojeekimoeyantyaaririni Tajorentsi, maawaeni.

Powawijaakoeyakirini jeekayitatsirini maawaeni inashitzinkaripaeni atziri, inashitayitaworini maawaeni ipaantepaeni.

Kyaaryo, powawijaakoeyakinani poñaayitacharini maawaeni nampitsikipaeni, tsikarika nojeekayitzi.

¹⁰ Pipeyeeyakinani pinkathariteeyatsirini,

eejatzi pipeyeeyakinani ñaanakowenantapiinteeyiririni atziripaeni iroñaaka:

rootaki iinja nopinkathariwenanteeyaarini maawaeni paashinipaeni jeekatsiripaeni kipatsiki, tema namanakowenanteyaaririni ramitakoeyerini Piri.

Rootaki pimatantawori pagaero eeroka Iwaperite Tajorentsi,

eejatzi pimatantawori piyontaryaaakiro rowaga ontsirekakaga”.

¹¹ Roojatzi naminantanaa eejatzi; noñeeyakirini riraga osheki ronampiripaeni Tajorentsi: tee apaanipaeni ikanta, oshekiperoroña kameetha. Eejatzi noñeeyakirini eejatzi riraga 4 ronampiri kameethari eejatzi riraga 24 aataperoteenchari. ¹² Ishincheenkataki romampaawenteeyakarini:

“Osheki ikameethaperotaki Jesoshi iiteetziri Rowishate Tajorentsi rowamagaetaw-itakari, riyoteeyakini maawaeni jeekaeyatsirini

osheki itajorentsitaki rirori, rashiteeyakawoni maawaeni oetarikapaeni,

osheki riyotziro oetarikapaeni, maawaeni imatayitakironi oetarikapaeni.

Thame maawaeni apinkathateeyerini, añaaperoyerini, aweshiryawenteeyaarini”.

¹³ Eejatzi nokemaeyakirini maawaeni jeekatsiripaeni jenokinta, eejatzi kipatsiki, eejatzi maawaeni kamaeyawiteencharini: riraga kitatawiteenchari kipatsiki, eejatzi piinkawitachari; romampaawenteeyakarini maawaeni kameetha:

“Thame maawaeni aweshiryaawenteeyaarini Tajorentsi jeekatsiri iwinkatharimentoki eejatzi Rowishate,

apinkathateeyerini, añaaperoyerini, akanteetatyeeyaani.

Tema itajorentsitaperotaki, ikanteetatyeeyaani”.

¹⁴ Roojatzi ikanantaka riraga 4 ronampiri omampaawaetapiintachari:

“Aritaki okantyaari”.

Eejatzi rotziwerowashiteeyakarini riraga aataperoteencharipaeni ipinkathateeyakirini maawaeni.

Riyontaryagaero Iwaperite Tajorentsi

6 Ari okaataki 7 ontsirekaenchari Iwaperite Tajorentsi. Noñaakotakiri Jesoshi iiteetziri eejatzi Rowishate Tajorentsi riyontaryaakiro itanakawori api-neetachari, roojatzi nokemantakari apaani ronampiri omampaawaetapiintachari, tacheronkawaanteri iñaawaetzi, ikimiwitawo oñaawaepookitziranki, toog, toog. Ikantzi:

—¡Pipoke jaka!

² Roojatzi noñaantawakariri jewatapaentsiri: ikyaaokotapaakari kawayo kitamaari, roerikapaakiro iwyaani. Ramantheeteetakiri; jataki raminiri rowayirite romanateri, ikowaki ranaakoeyerini, romanateri ithonkeri rowamayeri.

³ Roojatzi riyontaryaantakawo rowaga apitetapaentsiri, roojatzi ikanantaka paashini ronampiri:

—¡Pipoke jaka!

⁴ Eejatzi ikinapaaki paashini kawayo, kityonkaperotatsiri. Ikanteetakiri:

—Iroñaaka ishineteetakimi piyoteeri atziri romanatawakagaeyaani, rowamaawakagaeyaani.

Ari ipaetakiri antawo ithatyaamento.

⁵ Roojatzi riraga Rowishate Tajorentsi riyontaryagaero rowaga tres-tapaentsiri roojatzi nokemantakari paashini tacheronkawaanteri ikantzi:

—¡Pipoke jaka!

Roojatzi noñaantawakari ikinapaaki chenkaru kawayo, roerikapaakiro kiyaaokotariri rotenakamento, rotenakantyaawori oetarikapaeni. ⁶ Roojatzi nokemantakari ronampiri omampaawaetapiintachari ojatekaenchari niyanki, ikantzi:

—Tee añaaperotziro osheki teriiko eejatzi shinki, rootaki pinaperotachari. Omaanta oyeenka oriwo eejatzi awishoowaantsi oowa, eero peewanatawo inta pikempoyeero kameetha.

⁷ Roojatzi riyontaryagaero paashini, okaatapaaki iroñaaka 4, roojatzi nokemantakari paashini ronampiri omampaawaetapiintachari ikantziri:

—Pipokanaki jaka.

⁸ Eejatzi noñaawakari paashini kawayo, kiteriwitziri; iita iwaero riraga kyaakotapaariri: Owamaantatsiri. Royaatapaeri itapiiki oshiyakaawentziriri kamaentsiri-paeni. Tema ishineteetakiri rowamaeyakirini oshekiperotaki atziri jaka kipatsiki: apanipaeni kamaentsiri itonkakiri rowayirite; paashinipaeni kamaentsiri aakiri

itashe; paashinipaeni aakiri mantsiyarentsi; paashinipaeni rowamaeri koweenkatat-siri piratsi.

⁹ Roojatzi riraga Rowishate Tajorentsi riyontaryaantakawo paashini, okaat-apaaki iroñaaka apawakooni; roojatzi noñaantakawo aritaari itaapiinantawori kajankapaneri. Okimitaka noñaakiri janta eenitatsi osheki aapatziyeeyaririni rirori, kamaeyawiteencharini. Paerani ikenkitheeyawitani iñaani Tajorentsi, riy-otaapiinteeyawitarini atziri tsika ikantari rirori, rootaki rowamaanteetakariri. ¹⁰ Itacheronkawaantetakiri ipaante ikanteeyini:

—Nowinkatharite, eeroka pinkathariwenteeyiririni maawaeni jeekatsiripaeni. Osheki pikameethaperotaki, pitajorentsitaperotaki. Niyotaki otampatsikataperotzi piñaani, kaari pamatawitantzi. ¿Tsika okaate pikijakowenanteenari? ¿Tsika okaate powashironkaanteeyantyaaririni riraga jeekatsiripaeni kipatsikinta, owamagaeyak-inarini? Tee nokoyi nojamanite.

¹¹ Raapatziyeeyakarini riroripaeni Jesoshi rootaki ipaeyantakaririni kithaarentsi kitamaaperotatsiri. Ikantziri:

—Pimakoryaawakiita. Tekira omonkaata nowashironkaaperoeantyaaririni owamagaeyakimirini. Eenitatsi ijeeki paashinipaeni piyemijantzinkarite rowamagaeteri. Paapatziyeeyakinani, rootaki rowamaanteetakimiri; raapatziyeeyakinani paashini-paeni, rootaki rowamaanteetyaariri rirori. Aririka omonkaatapaakya nokoyiri, ari-taki nowashironkagaeyakirini maawaeni owamaantatsiri.

¹² Roojatzi riyontaryaantakawo paashini, okaataki iroñaaka 6. Noñaanakiro omoyekaperotanaka kipatsi, antawo omoyekaka, moye, moye, moye. Itsiteniper-otanaki oorya, ikimitanakawo tsimenkito; omaanta riraga kashiri, ikityonkatero-otanaki, ikimitanakawo iraantsi, kityonkatanaki kameetha. ¹³ Eejatzi ipariy-eeyanakini osheki ompokiropaeni kipatsiki: ikimitakawo okithoki atsimiriki rowaga irakatsiri, aririka opoki antawo tampyaa, roojatzi omoyekakotanta-paakyaawori. ¹⁴ Opeyanaka jenoki, okimitakawo apineetzirowanki paperi. Opeyaka maawaeni kipatsi: tonkaaripaeni, othampishipaeni, owinteniityaanakiripaeni maawaeni; ari okaatapaaki. ¹⁵ Eejatzi noñaakiri iwinkatharitepaeni atziri, eejatzi iwinkatharitepaeni joraaropaeni, ashaagantzinkaripaeni, shintsitayitatsiriripaeni, iwaatorotepaeni atziri, eejatzi ratziritepaeni, maawaeni atziri: ishiyeeyanakani omooki impeeta. Romaneeyapaakani mapinaki janta tonkaariki. ¹⁶ Ikantziri:

—Thame amaña omooki mapinaki, eero iñaantee Tajorentsi rootaki ashiyaap-ithatantyaawori rowashironkaaperotakae riraga rowishate Tajorentsi. Tema iki-japerotakae osheki iroñaaka. ¡Oeeii! ¡Kijaka Tajorentsi! ¡Rooteentsi rowamagae! ¹⁷ Iroñaaka ikijaperoeayakinani maawaeni; iroñaaka ithonkayenani naakapaeni.

Rojataakoeyakirini osheki icharineeteni Ishirayeerini

7 Roojatzi noñaantakari ronampiripaeni Tajorentsi ikaataki 4, ikatziyeeyakani rinkitakiro kipatsi, janta othapikitapaakinta. Raatzinkakaaperotakiro shintsitatsiri tampyaa eero otampyaaperotanta osheki kipatsiki, inkaareki, inchatomashiki, tsikarikapaeni. ² Roojatzi noñaantakari paashini ronampiri Tajorentsi, ipoñaaka janta ikinapaenta oorya, ramakiro riwithaamento riwithaakotantyaariri atziripaeni. Ikaemakoeyapaakirini paashini 4 ronampiri, ishineteetziri thonkaeyerorini kipatsi eejatzi inkaare iinja. ³ Ikantakiri:

—Eeroota pithonkitawo kipatsi, inkaare, inchato, maawaeni iroñaaka. Itawakyaariita ojataakotawakiriita ipankakira joriyopaeni antziniriri Tajorentsi ikowakaakiriri.

⁴Ari nokemakowentakiri tsika ikaateeyini ojataakoeyencharini: ikaateeyini 144.000 joriyopaeni antziniriri Tajorentsi ikowakaakiriri. Maawaeni ikaateeyakirini icharineetenipaeni inashitayitacharini itomipaeni Ishirayeeri. ⁵Ari rojataakoeyakirini ipankaki:

ikaateeyakini icharineeteni Joraa 12.000,

ikaateeyakini icharineeteni Roweeni 12.000,

ikaateeyakini icharineeteni Kaara 12.000,

⁶ikaateeyakini icharineeteni Asheeri 12.000,

ikaateeyakini icharineeteni Nejatarii 12.000,

ikaateeyakini icharineeteni Manaseeshi 12.000,

⁷ikaateeyakini icharineeteni Shimiyo 12.000,

ikaateeyakini icharineeteni Rewii 12.000,

ikaateeyakini icharineeteni Ijakaari 12.000,

⁸ikaateeyakini icharineeteni Shapooroni 12.000,

ikaateeyakini icharineeteni Josee 12.000,

ikaateeyakini icharineeteni Irijamiini 12.000.

Ari rojataakoeyakirini ipankaki, maawaeni.

Osheki kithaatakawori kitamaari

⁹Roojatzi naminantanaka eejatzi, noñeeyakirini osheki kameethari atziri, ipiyoteeyakani: tekatsi akantya ayoteeyerini tsikarika ikaateeyini. Rinashiteeyakani atziripaeni, inashiteeyakani iñaanipaeni, maawaeni. Ikatziyashiteeyapaakarini inewooteeyakirini Tajorentsi, eejatzi inewooteeyakirini janta ijeekinta Rowishate Tajorentsi. Ikamawentakiri irira, rootaki ikithaateeyantakaworini kitamaari iithaari. Roerikaeyakironi kompirosi rakoki, ¹⁰Itacheronkawaantetaki maawaeni ikanteeyakini:

—Rirotaki owawijaakoeyakaerini riraga Pawa Tajorentsi jeekatsiri iwinkatharimentoki, eejatzi riraga Rowishate rirori.

¹¹Ari ijeeki okaakini Tajorentsi riraga 24 aataperoteenchari eejatzi riraga 4 ronampiri omampaawaetapiintachari. Rinkiteeyakirini irirapaeni oshekinipaeni kameetha ronampiripaeni Tajorentsi, ari iroñaaka rotziwerowashiteeyakarini ipinkathateeyakirini, ¹²ikanteeyini:

“Aritaki okantyaari.

Jee, eejatzi naakapaeni noñaaperotzimi. Tema osheki piyotzi, notajorentsite, osheki pitajorentsitzi.

Thame maawaeni aweshiryaawentapiinteeyaarini, noñaaperotapiinteeyerini, nopaasonkitapiinteeyerini, nopinkathatapiinteeyerini;

aritaki nokanteetatyeeyaani naakapaeni.

Aritaki okantyaari”.

¹³Roojatzi rojampitantakina apaani aataperoteenchari:

—¿Tee piyotziri ninka riraga kithaateeyakaworini kitamaari? ¿Tee piyotziri tsika ipoñeeyakani?

¹⁴Nokantakiri:

—Taanitya, tee niyotzi. Pikamantena: naamashita piyotzirika eeroka.

Ikantawakina:

—Riroteeyakini aapatziyeeyakaririni Jesoshi ashirokaawenteeyakaririni osheki ikemaatsitawenteeyakarini rirori, omaanta tee ipakaero raapatziyari Jesoshi riraga apaatawentakari riraa rowawijaakotantakariri. Naakiro, raapatziyaperotakari irira rootaki rowameethatantakariri rajankaneki.¹⁵ Rootaki, ipiyotawenantakariri Tajorensi, iñaaperoyantakaririni jaka inampitari. Ikantani iñaaperoyeayakirini: kitejiriki eejatzit siteniriki.

Ari kijokiro rowaeyakirini Tajorensi rirori, rookakowenteeyerini, maawaeni.

¹⁶ Rootaki kaari agaeyantyaaririni eejatzit itashe, eejatzit kaari agaeyantyaaririni imiri.

Kaari itagaeyantyaaririni eejatzit oorya,

eejatzit kaari oñaashirenkantyaari eejatzit majawiri.

¹⁷ Riraga Rowishate ikatziya inewootziri okaakini itsipatari Tajorensi:

rivotaki shenteeyeririni maawaeni kithateeyakaworini kitamaari,

papiinteyiririni maawaeni koetyeemoeyakaririni.

Roemoshirenkaeyakirini, eero riraaga eejatzit.

8 Roojatzit riyontaryaantakawo weyantapaakawori ontsirekaenchari, rowaga *si-ete*-tapaentsiri. Ari imaeriteeyanakini maawaeni jeekatsiripaeni janta jenokinta. Ojamani imaeritaperotapaentzi kameetha.

Itziwooteeyini itayitakawori ronampiri Tajorensi, kaatatsiri paashinijatzit

² Roojatzit koñaatziro noñaakiri eejatzit: tema noñaakiri 7 ronampiri Tajorensi, ikatziyeeyanakani Tajorensikira newootziriri. Ipaetakiri 7 tziwoorensi.³ Eejatzit paashini ronampiri, ikatziyimotapaakawo aritaari riwetsikaetziri ooro, itaapiintzirona kajankapaneri. Roerikakotakiro iyajankarimentoteki riwetsikaetziri eejatzit ooro. Ari itaakiniri Tajorensi kajankapaneri. Iroka oshiyakaawentakiro amanaantsipaeni aapatziyeeyaririni Tajorensi.⁴ Ari areetakari owachaarite Tajorensiki, okajankaenkatapaaki, otsipatakawo amanaantsipaeni aapatziyariripaeni. Tema osheki iñaaperotakiro okameethatzi.⁵ Okaankinakitantanakari riraga onampirensi raakiro iyajankarimentonaki royaankamenkitakiro ojeekantari kajankapaneri, roojatzit rookantakawori kipatsikira. Roojatzit omapokantanaka oñaanaki tziriririri; aamorenkanaki, morek, morek; eejatzit rookathanaka tariito, toog, toog; eejatzit antawo omoyekanaka kipatsi, moye, moye, moye.

Rowaga tziwoorensipaeni

⁶ Roojatzit riwetsikanteeyanakani ronampiri Tajorensi ikaatzi 7 itziwootantyaari.

⁷ Itziwootaki jewateentsiri, tziii, tziii, tziii; roojatzit opariyantanka kipatsiki jiriniki, eejatzit otsipatanakawo paamari. Eejatzit noñaakiro osheki iraantsi. Otaagaantaka jeekayitatsirini kipatsiki, otaagaantaka inchatopaeni; taaperotaka roori inchashi, thonkanaka maawaeni.

⁸ Roojatzit itziwootaki apitetapaentsiri onampirensi, tziii, tziii, tziii; roojatzit noñaantakawori oshiyawori antawo tonkaari, tagaenchari: rookaetakiro inkaareki, thapok. Opeyagaantaka inkaare iraantsi.⁹ Ikamagaantanaki jeekatsiri inkaareki, eejatzit othonkagaantanaka antawo pitotsipaeni.

¹⁰Roojatzi itziwootantanaka *tres*-tapaentsiri, tzihi, tzihi, tzihi; roojatzi noñaantawakari oshiyariri antari ompokiro ipariyanaki, amorekanaki, moreriririri. Ipariyapaaki iñaaki eejatzi iña. ¹¹Opeyagaantaka okepishaatanaki rootaki iitanteetariri kimitawitariri ompokiro: owaero Kepishiri. Ikamaeyanakini osheki atziri ireeyawitakaworini iña.

¹²Roojatzi itziwootantanaka *cuatro*-tapaentsiri, tzihi, tzihi, tzihi; roojatzi itsiwakaagaantayitanakini itsimankantanaka oorya eejatzi kashiri. Eejatzi itsiwakaagaantayitanakini riraga ompokiropaeni. Tema tee ikoñeetyaaperotanee kitejiriki eejatzi tsiteniriki. ¹³Ari naminanee eejatzi, noñaakiri antari pakitha rewotaka jenoki. Eejatzi nokemakiri, itacheronkawaantetaki iñaawaetzi, ikantzi:

—¡Ashironkaamatsitemiini! Osheki rashironkaaperoeyanakyaaani kameetha jeekatsiripaeni kipatsiki. Rooteentsi itziwooteeyeni riraga paashinipaeni ronampiri Tajorentsi, kaatatsiri 3, roojatzi rashironkaantaperoeyanakyaaani maawaeni atziripaeni.

Itziwootzi impaetapaentsiri 3

9 Ari itziwootaki paashini ronampiri Tajorentsi, riraga apawakoonitapaentsiri, tzihi, tzihi, tzihi. Roojatzi noñaantakariri ronampiri Tajorentsi ipoñaanaka jenoki, ipokapaaki kipatsiki. Ipaetakiri iyaawiryaaantyaawori omoo jatatsiri inthomaenta kameetha, tee añiuro tsika okaatapaaki, ²roojatzi jantoo. Roojatzi riyawiryaaantapaakawo, itaaparyaapaakiro, iyowoenkatapaaki osheki owachaarite. Iyaataki jenoki roojatzi otzikaantapaakari oorya janta jenoki roojatzi otsitenitantanaka. ³Eejatzi noñaakiri kimitariri tsitsiri, ikinantapaakawo kachaari, ithotyapaakiro kipatsi, imatakaakiri Tajorentsi ikentantzi, kimitaka kitoniro. ⁴Ikantziri ronampiri Tajorentsi:

—Eero powaaneentawo inchashipaeni, eejatzi inchatopaeni. Omaanta riraga kaari ojataakoeyacharini ipankakira ari pimateri pikenteri. ⁵Nokowaki pikemaatsitaka-gaeyaarini maawaeni kaari aapatziyeeyaririni Tajorentsi, ikaate 5 kashiri, omaanta eero powamagaeyirini.

Ikenanteeyakaririni, osheki ikatsitaki, ikimitakari kitoniro ikentakiri. ⁶Ikaatakika irika 5 kashiri ikemaatsitakari atziri ikentakiri oshiyawitariri kitoniro ari ikowaeyawitanakyaani atziripaeni ikamaeyenimi; omaanta eero imatziro ikami. Ikowaeyawitanakyaani rowamaashiteeyaanimi apaniroeni, omaanta eero añaaawero ikamanitane.

⁷Ari naminaperotakiri oshiyariri tsitsiri: roshiyakari kawayo, ikyaakotarira joraaro raantawakaantari paashinipaeni ipashikayitakawoni kijokitatsiri, eero aawyaantari okyaantyaari ojataamentotsi eejatzi chekopi. Ramantheetakawo iitoki oshiyawori ooro. Rowaga ipoopaeni oshiyakawo apoo aari. ⁸Iwitzi okimitakawo oeshi tsinani, eepeteesha. Raeki okimitakawo raeki manitzi, antawoparaeki. ⁹Ichopineeki oshiyakawo kijokitatsiri, aririka raanaki, shintsi raanaki, roshiyakari tariito ipoemaenkatziranki, tog tziriririri. ¹⁰Ishitha oshiyakawo ishitha kitoniro, eenitatsi ichée. Aririka ikentakiri atziri, osheki ikemaatsitaperotyaari, tema ironaaka ikaate apawakooni kashiri ishineteetziri ikentakiri atziripaeni. ¹¹Eenitatsi iwinkatharite tsitsiripaeni: rirootaki ronampiri Tajorentsi aminakaantzirori antawo omoona. Iita iñaaniki joriyo Awaatoni; omaanta iñaaniki kireeshiyajatzi iita Aporyooni. Akantziri añaaneki aari: Thonkantaneri.

¹² Aritaki ikantakari riraga jewateentsiri owashironkagaeyakiririni kipatsijatzi-paeni. Omaanta tekiraata eenitatsi apite yotapaenchari.

¹³ Roojatzi itziwootantaka riraga kaatapaentsiri seis-tapaentsiri tziini, tziini, tziini; roojatzi nokemantakari paashini ñaawaetatsiri. Ari opoñaaka iñaani jaga itaapi-inantaworiki kajankapaneri, riwetsikaetziri ooro. Ojeekimotakiri ichopineekira Tajorentsi. ¹⁴ Ikantziri tziwooteentsiri:

—Piyaate janta antawokiroña eni: rowaga iitachari Eyojaraate roeyowateri riraga 4 ronampiri Tajorentsi oyaakiriri janta. Aritaki monkaatapaaka kitejiri rowamaantyaariri atziripaeni.

¹⁵ Ari riyataaki, roeyowatziri ronampiripaeni, ikantziri: “Tema ikantzi Tajorentsi paerani: ‘Niyotakiro tsika okaate pithonkataganantyaariri atziripaeni. Niyotakiro tsika okaate omonkaatantyaari ojarentsi, kashiri, kitejiri, eejatzi tsika ikaate oorya’”. Iroñaakaroña omonkaataka; rootaki powamaantyaariri. ¹⁶ Riraga ronampiri reewateeyakirini oshekiperoña joraaropaeni, ikaateeyini 200.000.000. Niyotakiro, ikantakinari.

¹⁷ Eejatzi noñeeyakirini iyawayote. Ipashikachopineetawo kijotatsiri kiraatatsiri, oshiyakawo paamari, rowaga amorekaperotatsiri. Iito kawayopaeni oshiyakawo iitopaeni manitzi. Opoñaaka ipaanteki osheki paamari, eenitatsi kachaareenkatatsiri osheki, eenitatsi amorekaperotatsiri. ¹⁸ Rooteeyakini rowamagaananteeyakaririni oshekipero atziripaeni: rowaga paamari, kachaareenkatatsiri, eejatzi jankaenkatatsiri poñaachari ipaantekipaeni kawayo. ¹⁹ Rootaki rowamaantariri kawayo atziri: ipaante eejatzi ishitha. Ro ishitha oshiyakariri maanki, eenitatsi iito, ratsikantakariri atziri.

²⁰ Ari ijeekagaantaki atziri, omaanta tee ikenkithashireeyani: tee ikoyi raapatziyari Tajorentsi. Ikantani rantapiintziro kaari kameethatatsi, ipinkathatapi-inteeyirini kamaari, eejatzi ipinkathatashiteeyawoni riwetsikayitzirini: oorotayitatsirini, peraatatayitatsirini, paashini ashivotayitatsirini, mapitatsiri, inchatotayitatsirini, maawaeni. Iitajorentsitashitayitawoni, omaanta tekatsi okantya amini, okemi, eejatzi tee anashita. ²¹ Ikantani rowamaantzi, imatsitantzi, ishirontawo kaari rayi, ikoshitzi. Tee ikenkithashiriimaeta.

Ronampiri Tajorentsi eejatzi Iwaperite Tajorentsi owaanini

10 Roojatzi eekiro niyaatatzi koñaatziro noñaakiri, tema noñaakiri paashini ronampiri Tajorentsi, shintsitaperotatsiri. Ipoñaaka jenokinta, oshonkakiri menkori, eenitatsi oye iitoki jeñokiini. Ipooni oshiyakari oorya, ipori oshiyakawo paamari. ² Roerikiro Iwaperite Tajorentsi, apineeryaachari. Iitzipero raatzikaatero inkaare, omaanta roori rampate raatzikero kipatsi. ³ Ishintsitzi ikaemapaaki, ikimitakari manitzi rajootziranki, joon, joon. Roojatzi itacheronkawaantetawaki ikaataki 7, kimitaka tariito. ⁴ Nokemantakariri ikimitaka itariitotanaki; rooteentsi nojankinatemi okaatzi ikantziri, omaanta nokemakiri ikantakina jenokijatzi:

—Eero pikantziri paashinipaeni okaatzi ikantzirira tariitoteentsirira, pimanakotawakiro iroñaaka.

⁵ Ari noñaageri eejatzi ronampiri Tajorentsi, riraga aatzikirori inkaare eejatzi kipatsi: rowaankiro rakopero jenokinta, ⁶ ikantzi:

—Eenitatsi Tajorentsi añaaperotatsiri, ikantani rañi, eero ikami. Riwetsikakiro jenoki eejatzi maawaeni jeekanteeyaworini; riwetsikakiro kipatsi eejatzi maawaeni

jeekanteeyaworini; riwetsikakiro inkaare eejatzi maawaeni jeekanteeyaworini. Riyotzi rirori tee notheeya. Rooteentsi imonkaatero maawaeni okaatzi rantay-itzirini. ⁷ Roojatzi itziwootee riraga ronampiri Tajorentsi, riraga *siete*-tapaentsiri. Ari okoñaatapaaki manawitachari paerani: iroka riyoteeriri Tajorentsi aapatziyaririni paerani, kimitaka ikantzitakari riraga kamanantayitzirorini iñaani Tajorentsi paeraniperoroña.

⁸ Roojatzi nokemakiri eejatzi jenokijatzi kenkithatakaakinari inkaaganki. Ikantana:

—Piyaate, paawakiro Iwaperite Tajorentsi roerikiri nonampiri aatzikirori inkaare eejatzi kipatsi.

⁹ Roojatzi niyaatashitantakariri, nokantapaakiri:

—Pipenawo Iwaperite Tajorentsi.

Ikantawakina:

—Ajaatya, payero, poyaawo; aririka powakyaawo, ari pikemakiro opochaatzi, kimitaka iyaa pitsi. Omaanta ari opiyashiryamoonthatakimi.

¹⁰ Ari naawakiro nakoki, nowakawo. Nokemawakiro opochatawita-paaka. Opochaawitaka nopaanteki kimitaka iyaa pitsi, omaanta roojatzi opiyamoonthatantapaakina. ¹¹ Roojatzi ikantakina:

—Iroñaaka eekiro piyaatayee pikenkithatakoyiterini rowashironkaeri Tajorentsi maawaeni antapiintzirori kaari kameethatatsi. Pikamanteri maawaeni paashini-paeni atziri: inashiyitacharini ipaantepaeni, inashitachari pinkatharipaeni, kipatsipaeni, maawaeni.

Ikenkithatakotziri apite kenkithatakaantatsiri

11 Roojatzi ipantakinawo Tajorentsi inchaki, oshiyawori kotzikiirontsi, roojatzi ikanantakina:

—Ajaa, iroka monkaatementotsika. Piyaate iroñaaka pimonkaatakitero Tajorentsi-panko; eejatzi pimonkaatakitero itaapiinanteetawori kajankapaneri, eejatzi piyotakiteri tsikarika ikaateeyini maawaeni pinkathateeyanarini janta. ² Omaanta eerowa pimonkaatziro janta inkokironta: ikinapiintzinta kaari yotatsiri Tajorentsi. Ikaataki 42 kashiri^{§§} ikinayitanakini paashinijatzitatsiri atziri janta nonampiki: rowaga Jerojaree. Osheki rowashironkagaeyerini jeekatsiripaeni janta tema ari ikemaatsitakaakyaari. ³ Notyaanteri apite kenkithatakotenani, nomatakaakiri ikenkithatapiinte ikaate 42 kashiri. Ikithaatakawo ontyaachari iwitzi kaawira, tema retakoshiryakari anteyirorini kaari kameethatatsiri. Ikantapiinteyerini atziri: “Pikenkithashireeyanakyaani. Pookaero kaari kameethatatsi pantziri, roojatzi paapatziyeeyarini Jesoshi, pijeekaeyeni kameetha”.

⁴ Ikenkithatakotzitakarini paerani Jakariiyashini riraga apitetatsiri oshiyakaworika oriiwo. Eejatzi oshiyakaworika ijeekantari itamorekatheeta jeekatsiri janta Awinkathariteki. Tema rirotaki pinkathariwenteeyiririni maawaeni atziri. ⁵ Eenitatsirika kowawitachari rowashironkaerimi riraga apitetatsirira, apatziro ipoñaanakya roeyowanakiro paamari ipaanteki othonkaperoyerini, otagaeyanakirini maawaeni, pokirireei. ⁶ Osheki imatakagaeyerini Tajorentsi. Ikenkithatapiinte, omaanta ikowakirika eero opariyi inkani, eero ipariyakayiro,

§§11:2 Iroka 42 kashiri omonkaataka 1.260 kitejiri.

roojatzi ikaatantyaawori ikenkithate. Eejatzi, ikowakirika, ipeyeero iña iraantsi. Eejatzi ikowakirika, rowashironkaapiinteeyerini maawaeni jeekaeyatsirini, inashitayitacharini mantsiyarentsipaeni.

⁷ Aririka imonkaatakiro ikenkithate, eejatzi ipoñaakya omooki inthomaenta piratsitsisiri koweenkatatsiri rirori. Ikiropaeri kenkithatatsirini, ranaakotapaeri, rowamaapaeri, shemi. ⁸ Romaryagaeyashitarini kamaeyatsirini janta Jerojareeki niyanki. Roshiyakaantakiro Tajorentsi Jerojareera, Jorooma eejatzi Ejiipito; ro roshiyakanantawori, osheki rantapiinteeyironi jerojareejatzi kaari kameethatatsi. Tema aritaki ikentakoetakiriri Jesoshi jaga. ⁹ Okaate 3 kitejiri romaryagaeyaani nampitsiki niyanki, roojatzi itampatsikatanteeyarini oorya eejatzi. Maawaeni atziripaeni kipatsiki ramineeyerini kamayiteentsirini, inashitayitakyaani amineeyiririni: ipoñaayitakyaani paashinikipaeni nampitsi, inashitayitakyaani iñaanipaeni. Eero ishinetakaantziri ikitateeteri. ¹⁰ Ikimoshirewenteyanakirini maawaeni jeekaeyatsirini kipatsiki ikamakira riraga apite kamanantayitawitaworini iñaani Tajorentsi: ipashitawakagaeyakawoni oetarikapaeni. Ikanteeyeni:

—Thame akimoshireeyeni. Kamaki riraga kenkithatakowitaririni Tajorentsi: eero imateero roñaashirenkae eejatzi.

¹¹ Omaanta ikaatapaaki tampatsika oorya itajonkaeri Tajorentsi, rowañaagaeyerini apite, ikatziyeeyanaani. Roojatzi ithaawanteeyantanakarini maawaeni ñeeyawakiririni. ¹² Roojatzi ikemantakari Tajorentsi, ishintsitakiro ipaante ikantzi:

—Pipokae jaka jenokika.

Ari riyateeyaneeni jenokinta, rojatekantaneeyawo menkori shipakiryaaaperotatsiri; iñeeyawaerini maawaeni kijeeyawitakaririni. ¹³ Roojatzi omoyekantanaka kipatsika, otyaagaantanaki pankotsipaeni. Ikamaeyakini atziri 7.000. Osheki ithaawaeyanakini paashinipaeni jeekagaantaneentsiri roojatzi iñaaperoyantanakarini Tajorentsi, ikanteeyanakini:

—Tema osheki ipinkatharitzitzi Tajorentsi, itajorentsiperotzi.

¹⁴ Omonkaatapaaka apitetapaentsiri rowashironkagaeyakirini Tajorentsi atziripaeni. Omaanta iyotapaaka apaani, rowaga *tres*-tapaentsiri.

Itziwootaki weyantapaakawori

¹⁵ Roojatzi itziwootantaka riraga paashini ronampiri Tajorentsi, riraga *siete*-tapaentsiri: tziii, tziii, tziii. Nokemaeyakirini jeekatsiripaeni jenokinta, ishintsiwaan-tetakiro ipaante, ikanteeyini:

—Pikemaperote iroñaaka.

Tema iroñaakaroña ipinkathariwenteeyerini Awinkatharite maawaeni kipatsijatzi, ikaateri Rotyaantanewo ipinkathariwenteeeni, ikanteetatyeeanyi.

¹⁶ Roojatzi riraga 24 aataperoteenchari apatziro ipoñaaka iwinkatharimentoki, roojatzi rotziwerowashiteyantakaririni Tajorentsi: osheki ipinkathateeyakirini.

¹⁷ Romampaawenteeyakarini, ikantzi:

—Nopaasonkitemi Nowinkatharite, eerokapero Tajorentsiperotatsiri:

osheki pishintsitaki, osheki pipinkatharitaki.

Tee pipaashinitzi, pikantani pitajorentsitaki.

Eejatzi pipinkatharitaperotaki, iroñaaka pipinkathariwenteeyerini maawaeni atziri; eero pookaero, roojatzi pikantyaani.

Rootaki nopaasonkitanteeyimirini.

¹⁸ Ikijeeyawitakimini atziripaeni maawaeni kipatsi, omaanta iroñaakaroña monkaataka pipiyateeyantyaarini.

Pipiriinteeyeerini kamaeyawiteencharini, maawaeni pikantakotantyaarini: pipineeyerini maawaeni antzimirori pikowakagaeyakiririni, maawaeni kamanantayitzirorini piñaani, aapatziyeeyimirini, maawaeni.

Pipinkathateeyerini, pinkatharitawitacharini kipatsiki, kaari pinkatharitawitachani, maawaeni.

Kameetha pijeekakagaeyerini pinampiki.

Omaantakya riraga kijeeyawitakimirini, kaari kameethateeyatsini, powashironka-gaeyerini, pookaeyerini rirori paamariki kaari tsiwakanitatsini.

¹⁹ Roojatzi ashitaryaantanaka ipanko ijeekantari Tajorensi janta jenokinta, noñaakiro inthomaenta oshiyawitawori tsiwoo, rowaga ojeekantari rojankinari Tajorensi inthomaenta paerani. Tema ikashiyakaakariri irira ikenkithatakagaeyerini joriiiyo paeni jaga. Eejatzi noñaakiro aamorenki, morek, morek; eejatzi ishintsitzi tariito, tyaaag, tyaaag, eejatzi omoyekanaka kipatsi, moye, moye; eejatzi opariyaperotaki osheki jiriniki, chekiriririri.

Tsinani eejatzi maankitatsiri

12 Roojatzi koñaatziro noñaaperotakiro paashini. Noñaakiro apaani tsinani, kimitaka okithaatakawo oethaari oshipakiryaaiki kimitaka oorya, aatzikakiri kashiri oetziki eejatzi amantheetakotakari 12 ompokiro oetoki. Tema notsikanatakawo noñiuro. ² Omotzitaki, rooteensi otzimakote, atsikamoonthatakiro, okaemawaetaki:

—¡Akayawee! ¡Akayawee, nokamaatyeeewee!

³ Romapokashitapaaka jenoki, ipokapaaki iwinkatharite kamaaripaeni roshiya-paakari antari maanki, kityonkamanthari. Okaatzi iito 7, eejatzi ichée 10. Ramantheetayitakani iitokipaeni. ⁴ Inoshikagaanantakarini ishitha osheki ompokiro paeni; ari rookapirothatziitakotakiri kipatsiki. Ikatziyapaaka janta ojeekakira tsinani, royaawentapaakawo otzimeri otomi, rowantawakyaariri. ⁵ Roojatzi okoñaatan-takari otomi, riraga pinkathariwentaperoeyeririni maawaeni atziri; tekatsi piyathatyaarini iinja. Omaanta eentsitera raapithatanakiro Tajorensi raanakiri jenokinta, ijeekakaapaakiri iwinkatharimentoki. ⁶ Oshiyana tsinani janta okaankiityeenta tekatsinta atziri ipanko riwetsikakinironta Tajorensi ojeekantyaari. Ari roejeekawakiro kameetha janta, okaatzi 42 kashiri.

Ikoshekawakaeyakani jenokijatzi janta jenokinta

⁷ Eekiro niyaatzi koñaatziro noñaaperotakiro. Noñaakiri ikoshekawakagaeyani janta jenokinta. Riraga Miyiiri, ikaateeyakirini paashinipaeni ronampiri Tajorensi, ikoshekaeyakarini riraga Jatanaashi oshiyawentariri maanki eejatzi iyamaaritepaeni rirori; ikoshekawakagaeyakani. ⁸ Omaanta riraga maanki tee rotsinampaeri ronampiripaeni Tajorensi. Rootaki iroñaaka roemishitowantaariri jenokinta maanki eejatzi ikaateeyinira, iroñaaka Tajorensi tee ikowaeyirini ipiyimoteeyaarini jenokinta riraga Jatanaashi eejatzi iyamaaritepaeni ijeekantyaari. ⁹ Kyaaryo, rookaperoeyakirini riraga maanki iiteetziri Jatanaashi jaka kipatsiki, eejatzi maawaeni iyamaaritepaeni ikaatzi akakotayitawitaririni.

Riraga maanki rirotaki amatawitakirori Eewa paerani. Rirotaki iwinkatharite kamaaripaeni. Osheki ramatawitapiinteeyakirini atziripaeni roojatzi iroŃaaka.

¹⁰ Roojatzi nokemantakari jenokijatzi, tacheronkawaanteri ipaante, ikantzi:

“IroŃaaka rowawijaakotaperoyakirini Tajorentsi neentsiteteeyakarini, itajonkakowenteeyakirini, ipinkathariwenteeyakirini; eejatzi Itomi riraga Rotyaantanewo ipinkathariwenteeyakirini. Kameethataki.

Ikantani paerani ithawetakoeyakirini Jatanaashi, riraga maawaeni kemijantzinkari-paeni, ikowapiintawitaka rowashironkagaeyerinimi, rootaki ikantani ithawetakatantariri kitejiriki, tsiteniriki janta Tajorentsi. IroŃaakakya eero imateero Jatanaashi eejatzi.

¹¹ Irirapaeni raapatziyeeyarini Jesoshi ikamawenteeyakironi kaari kameethatatsi rantakiri, rootaki imatantakawori raakowentawakiri tema ipinawentakiro Jesoshi riraa okaatzi rantakiri rowawijaakotanteeri. Tema roŃaagakiri royaaperotziri Rowishate Tajorentsi. Tee ishiyapithatari atziri kowatsiri rowamayerimi: tema royaaperotakiri rirori.

¹² IroŃaaka akimoshireeyakini aakapaeni maawaeni jeekatsiripaeni jaka jenokinta; akantyaani akimoshireperoyanakini. Omaanta ashironkaamatsitemiini kipatsi eejatzi inkaare. Tema ijeekanaki Jatanaashi eejatzi iyamaarite jaga jaawikira iroŃaaka. Rashironkaaperoyanakyaani maawaeni kipatsijatzi. Osheki ikijaperota Jatanaashi, riyotzi eero ojamanitzi ijeeki kipatsiki, osheki rowashironka-gaeyanakyaani jeekatsiripaeni jaga”.

Riraga maanki ikijakiro tsinani

¹³ Ari rowariyeetakiri riraga maanki Jatanaashitatsiri kipatsiki jaka, osheki ikijapaakiro tsinani koŃaatakiriri otomi. ¹⁴ Omaanta itajonkakiro Tajorentsi otzimantakari oshiwanki apite, okimitakawo ishiwanki antari pakitha. Roojatzi aapithatanakiri iwinkatharite kamaaripaeni, iyaataki inteena tekatsinta atziri ipanko, riwetsikakaantakironta Tajorentsi. Ari janta retakoetawakawo ipaetakiro owanawo, ikaataki 42 kashiri ojeekaki janta. Tee imateero riraga Jatanaashi riyaaashiteero janta. ¹⁵ Roojatzi riraga maanki Jatanaashitatsiri osheki roemishitowaatakiro iŃaa ipaantekira. Ikwawita roonkakayaawomi kipatsi opiinkantyaarimi tsinani. Ikwawita ithonkaeyeronimi. ¹⁶ Omaanta ramitakotakiro ronampiri Tajorentsi, tema rirotaki ashitaryaakinirori kipatsi okyaagantaneeyaari maawaeni iŃaa kipatsiki. ¹⁷ Eekiro riyaaatzi ikijanakiro tsinani. Tee imatziro roori, rootaki riyaaashitan-tariri paashinipaeni eentsitepaeni: maawaeni riraga antziniriri Tajorentsi ikaminaakiriri, rowaga riyotaakiriri Jesoshi; tema ikowawita riraga Jatanaashi ithonkaeyerinimi riroripaeni. ¹⁸ Roojatzi noŃakiri riraga Jatanaashi ikatziyapaaka ocheraaki inkaare antawo royeeri pokatsini.

Koweenkatatsiri riyoyi antawoki inkaare

13 Roojatzi nokatziyaka naaka Jowa impanekiki, janta othapyaaki antawo inkaare. Eekiro niyaatatzi koŃaatziro noŃakiri. Tema noŃakiri piratsitatsiri koweenkatatsiri riyowapaakira inkaarekira. Eenitatsi ichee okaatzi 10, eejatzi eenitatsi iitopaeni okaatzi 7. Jaga icheekipaenira ramantheetakawo amantheerentsi, kimitawori rashi eewawenantatsiri. Eejatzi rojankinatakotaka iwaero iitokipaeni; omaanta tee okameethatzi, tema itheenkakiri Tajorentsi: iitawaetashitaka kimitaka

rirotaki inashitzinkari tajorentsi. ²Ari roshiyapaakari manitzi. Omaanta iitzi oshiyakawo iitzi maeni; eejatzi ipaante oshiyakariri ipaante chaanari. Ikantawakiri maanki:

—Iroñaaka nokowaki nomatakayemi, pikimitantenari: osheki pimatayitakironi, osheki pipinkatharitanaki, osheki pikantakaantayiterini paashinipaeni.

³Amashitaperowitaka kameetha iitoki apaani, naamaashitaka roowiteencha owamayerimi amashitakiriri. Rotsikanateeyanakarini maawaeni kipatsijatzi, ikanteeyini:

—¿Iitakakya kaari ikamanta? Ooo, pamineroty a iito, ¿iitakakya kaari owamaantari?

Kyaaryo, etsiyatakotee, rootaki rotsikanateeyantaperotanakaririni riroripaeni eejatzi ipinkathatanakiri, royaatanakiri.

⁴Roojatzi ipinkathateeyakirini maanki, ikanteeyini:

—Piñaakiri, osheki imatakaakiri koweenkatatsiri.

Eejatzi ipinkathateeyakirini koweenkatatsiri, ikanteeyini:

—Piñaakiri, osheki ishintsinka, tekatsi materini ipiyatyaari.

⁵Roojatzi riraga maanki ikantziri koweenkatatsiri:

—Iroñaaka pikijanakiri Tajorentsi pipinkatharitaperotanaki.

Ari osheki rajagaaperotaka, osheki ikantzimatakiri Tajorentsi. Omaanta eero iñaashintsiziri irira inta ishinetakiri ikantzimatakiri 42 kashiri. ⁶Ari ikantzimatakiri rirori, ikantzimatakiro inampi, eejatzi ikantzimateeyakirini jeekatsiripaeni janta.

⁷Eejatzi ikantakiri maanki:

—Pikijeeyerini maawaeni aapatziyeeyaririni Tajorentsi, powashironkagaeyerini. Eejatzi pipinkathariwenteyerini jeekatsiripaeni kipatsikipaeni, paashinitayitzirorini ipaantepaeni.

⁸Aritaki ipinkathateeyerini maawaeni atziripaeni. Apatzirokya riraga aapatziyariri Jesoshi, eero ipinkathatziri. Aritaki, tekirani riwetsikironi kipatsi, riyotzitakarini Tajorentsi maawaeni aapatziyeeyaririni. Aritaki rojankinatakironi iwaeropaeni iñaanamentoki rashi Jesoshi iiteetziri eejatzi Rowishate Tajorentsi tema riyotzitayitakarini irira kamawenteeyeririni atziripaeni. ⁹Powakempitaperotawakyaawo iroñaaka iroka nokanteeyakimirini. ¹⁰Ikantzi Jesoshi:

—Aapatziyanaripaeni, omawitya rooteentsi pikemaatsiperotatya osheki, pishintsishiretaki apaniroeni, eekiro piyaatantatyaari poyaataperotena naaka. Aririka ragaetemi eejatzi romonkyaagaetemi: omonkyaagamentotsiki, eekiro piyaatatyee pishintsishiretaki eeroka apaniroeni. Ikowakirika rowamaemi, eekiro piyaatatyee pishintsishiretaki. ¡Naminakowentemi!

Paashini koweenkatatsiri riyowapaaki kipatsiki

¹¹Roojatzi noñaakiri paashini piratsitsiri koweenkatatsiri, ipoñaaka rirori kipatsiki inthomaenta. Ikiimitawitakari owisha, eenitatsi ichée owaanini apite; ikoweenkatzi iñaawaetzi kimitaka riraga maanki Jatanaashitatsiri. ¹²Osheki ipinkatharitaki, ikiimitakari paashini koweenkatatsiri, riraga amashiwitachari iitoki. Iitzi irira riraga apitetapaentsiri amitakotantaniri. Eejatzi ikanteeyirini maawaeni jeekatsiripaeni:

—Pipinkatheeyerinira riraga amashiwitachari iitoki.

Ari ipinkathateeyawakirini. ¹³ Osheki itajonkantayitakini riraga apitetapaentsiri. Imatayitakironi kaari iñaapiinteeyini asheninkapaeni. Inēeyakirini atziri rowariyakiro paamari: opoñaaka jenokinta, roojatzi kipatsiki. ¹⁴ Osheki imatayitakironi, rootaki ramatawiteeyantakaririni osheki atziri, ikimitakaantakiri rirotaki itajorentsire. Aririka itsipatakari riraga jewatziriri, osheki imatayitakironi. Eejatzi ikanteeyakirini atziri:

—Ajaatya, poshiyakaawenteeyenarini irika jewatakinari, irika ithatyaagaetaw-itakiri apaani iitoki. Thatzik. ¡Paminateeteri! Tee ikamateetzi. Ichekawiitakarira pirotee.

¹⁵ Ari ikemijantaperoeyakirini, riwetsikaeyakironi oshiyakaantsi. Okimitaka imatakaakiri Jatanaashi itajonkakiro, añaantakari, eejatzi oñaawaetantakari. Roojatzi ikanteeyakirini atziripaeni:

—Pipinkatheeyeroni iroka awetsikaeyakirini: rootaki atajorentsire.

Ari ipinkatheeyawitakawoni. Omaantakya maawaeni kaari pinkathatzirori, rowamaakaanteeyakirini. ¹⁶ Eejatzi rojataakotakaantakiri atziripaeni, maawaeni. Rojataakoeyakani rakoperoki, rooma aririka ipankaki, maawaeni: pinkathariteeyatsirini, kaari pinkatharitatsiripaeni, ashaaganteeyacharini, kaari ashaaganteeyachani; riraga ramananteetziri eejatzi riraga kaari ramananteetzi: rojataakoeyakani maawaeni. ¹⁷ Ro rojataakoeyakirini iwaero koweenkatatsiri, amaashitya paashinipaeni rojataakoeyakirini inoomerote. Ikanteeyirini:

—Eerorika rojataakoeyani atziripaeni, eero noshinetziri ramanantayitani oetarikapaeni eejatzi eero noshinetziri ipimantayitani oetarikapaeni.

¹⁸ Noyemijantzinkaritepaeni, okameethatzi iroñaaka pikenkithashiryakotero inoomerote koweenkatatsiri. Rootaki inoomerote atziri, tema okaataki 666. Eerokarika yotzinkari, ari piyotakiro oetarika oshiyakaawentachari.

Jowa iñaakiri Rowishate Tajorentsi eejatzi omampaawaetawenteeyaririni

14 Eekiro niyaatatzi koñaatziro noñaakiri, tema noñaakiri riraga Jesoshi iiteetziri Rowishate Tajorentsi, ikatziyaka owinteniityeera ichopineekira Tajorentsi iitachari Shiyoo: ojeekaki Shiyoo Jerojareeki. Ikaateeyakirini maawaeni aapatziyeeyaririni, ojataakotacharipaeni ipankaki iwaerokira Rowishate eejatzi Iri. Ikaateeyakini 144.000. ² Roojatzi nokemaeyirini eejatzi jenokijatzi, ishintsitzi ipaante; ikimitakawo antaworoña opareenkaari, eejatzi antawo ookathata. Riroteeyakini piyompiteeyirorini omampaakayaawori oshiyawori piyompirentsi. ³ Eenitansi janta Tajorentsi, janta ijeekinta aataperoteencharipaeni eejatzi riraga 4 ronampiri omampaawaetapiintachari. Roojatzi romampaawaeteeyantanakawoni mampaantsi owakirari; okameetheenkataki, omaanta tekatsi paashini materoni riyotero mampaantsi: apaniroeni riraga kaateentsiri 144.000 atziri owawijaakoeyeencharini. ⁴ Irikapaeni tee ranteeyironi kaari kameethatatsi. Tema ikempoyaaka ikiteshoretzi, tema tee ishironawo tsinani kaari rayi; inta ikantani royaateeyakirini Rowishate, tsikarika riyaatayitakini. Apatziro ipinkathateeyakirini Tajorentsi eejatzi Rowishate. ⁵ Tee itheeyeyani, eejatzi ikameethateeyakini, tee ranteeyeroni kaari kameethatatsi.

Rooteentsi rowashironkaeyerini Tajorentsi kaari aapatziyari

⁶Roojatzi noñaakiri paashini ronampiri Tajorentsi, raayitanakini jeñokiinira. Ikenkithatakagaeyakirini maawaeni jeekatsiripaeni kipatsiki, tsikarika ojeekayitzini inampipaeni, eejatzi tsikarika okantayitarini ipaantepaeni. Ikamanteeyakirini tsika ikantyaari Tajorentsi rowawijaakoeyanteeyaaririni. Rootaki ikantapiinteeyiririni Tajorentsi maawaeni atziri paerani, tee ipaashinitziro. ⁷Itacheronkawaantetzi ikantzi:

—Pipinkatheeyerini Tajorentsi, pikanteeyerini pisheninka: “Ikameethataki Tajorentsi”. Pamine, rootzimateentsi omonkaatakya rowashironkaeyerini maawaeni kaari aapatziyeeyaririni Tajorentsi. Pipinkathataperoyerini: tema rirotaki wetsikirori jenoki eejatzi kipatsi, inkaarepaeni eejatzi ñaatenipaeni, maawaeni.

⁸Royaatanakiri paashini ronampiri Tajorentsi, ikantzi rirori:

—Paerani riraga jeekawitacharini Wawirooniyaki rantakaapiinteeyakirini paashinipaeni atziri kaari kameethatatsi, omaanta rootzimateentsi ithonki-maeyerini Tajorentsi wawirooniyajatzi. Eero imatakagaeyerini eejatzi oetarikapaeni.

⁹Roojatzi royaateeri paashini ronampiri Tajorentsi eejatzi: riraga *tres*-tapaentsiri. Itacheronkawaantetapaakiri, ikantapaakiri rirori:

—Kyaaryoowa, pipinkathatzirikari riraga koweenkatatsiri, eejatzi rowaga oshiyakaantsi. Eejatzi pishinetarikari rojataakotemi pipankaki, eerorika pakoki. ¹⁰Aririka pipinkathateri koweenkatatsiri eejatzi pishinetyaaririka rojataakotemi, ari ikijakimi Tajorentsi; ikijaperotemi, eero ikamintheemaetzimi. Pikemaatsi-taperotakyaawo paamari otsipatakyaawo opane shimashiretatsiri tema rootaki tacheronkaetyaaperotatsiri. Tema iñeeyemini maawaeni ronampiri Tajorentsi, riraga kameethaperotatsiri, eejatzi riraga Rowishate rirori. ¹¹Pikanteetatyeeyaani pikemaatsityaawo paamari; eero otsiwakanitzi, okantatyeeyaani eekiro okachaa-reenkatanakitye: kitejiriki, tsiteniriki, eero othonkanita. Aritaki ikemaatsiteeyawoni maawaeni pinkathatziriri koweenkatatsiri eejatzi oshiyakaantsi, eejatzi maawaeni ojataakoeyaworini iwaero. ¹²Rootaki riraga reentsitepaeni Tajorentsi okameethatzi eentsikiroeni royaawentya imatantawori ikemijantaperotziri okaatzi ikaminaakiriri Tajorentsi eejatzi ikyaaaryoowenantaawori royaatantyaariri Jesoshi.

¹³Roojatzi nokemakiro eejatzi Ishire Tajorentsi janta jenokinta, okantakina:

—Eenitatsi iroka pojankinateri: “Ikimoshiretakayeri Tajorentsi maawaeni kamatsiripaeni, raapatziyakaririka Iwinkatharite, roojatzi ikamantakya. Kyaaryo, ikimoshiryaakaaperotyaari Tajorentsi, tema riyotziro maawaeni ranteeyakinirini kipatsiki. Iroñaaka ijeekakagaeyakirini kameetha, imakoryaakaaperoyeerini. Eejatzi ipinateri Tajorentsi tema ikyaaaryoowentziniri rantziniri irira ikowakaakiriri roojatzi ikamantakya”.

Noñaakiri ronampiri Tajorentsi rowamaatziiri atziri

¹⁴Roojatzi eekiro niyaatatzi koñaatziro noñaakiri, tema noñaakiro menkori, okitamaamawotaperotaki. Eejatzi noñaakiri kimitakariri atziri, ijeekaki menkoriki. Ramantheetakawo wetsikachari ooro. Eejatzi roerikakiro oshiyawitawori jawiri tzipiro, othoyempitaperotaki, ithatzinkakotantyaawori raroosote jampateentsirira.

¹⁵Roojatzi noñaakiri paashini ronampiri Tajorentsi, ipoñaaka Tajorentsi pankoki. Itacheronkawaantetzi ikaemakotakiri riraga jeekatsiri menkoriki:

—Ikantzi Tajorentsi: “Monkaataka iroñaaka: poshiyakaantakiro pithatzinkakotero pankirentsi, ari pikantakiri iroñaaka powamaeri maawaeni kaari kameethatatsi jeekatsirika kipatsiki”.

¹⁶Riraga jeekawiteencharira menkoriki, ari ithatzinkakotakiro, thatzik, tema rowamagaeri maawaeni kaari kameethatatsiri.

¹⁷Roojatzi ipoñaantanaka paashini ronampiri Tajorentsi pankoki janta jenokinta. Eejatzi ramaki rirori oshiyawitawori jawiri tzipiro. ¹⁸Eejatzi ipoñaaka paashini ronampiri Tajorentsi pankoki, tema rirotaki aminawentzirori paamari janta itaapi-intzironta kajankapaneri. Itacheronkawaantetzi ikaemakotakiri isheninka oerikirori ijawirite:

—Pimonkaatakayaawo jaawiki eejatzi eeroka, powamayeri atziripaeni kaari kameethatatsi kimitaka pipejirowanki otha oowa irakaanto.

¹⁹Roojatzi kimitaka ipejantawori maawaeni oowapaeni janta kipatsiki, riraga ronampiri imonkaatakayaawo maawaeni kipatsi rowamaantyaariri atziripaeni kaari kameethatatsi. Intsipaete ipejeeyerini. Roojatzi ipiyoteeyantakyaarini raatzikatzikaantyaariri. Kimitaka iroka ari okanta rowamaantyaariri Tajorentsi riraga kaari kameethatatsiri. Tema iroñaaka yomaatapaaka rowashironkaantyaariri Tajorentsi riroripaeni. ²⁰Ari raatzikatzikaateri janta owantsiki, tee ojeeki nampitsikira. Ari opoñaanakya osheki iraantsi raatzikatzikaatakirira, oonkanakya kipatsiki; jenokyaatanaki, areetakawo ipaanteki kawayo. Othotyaaakiro iraantsi 300 kiroometero ojanthatzi.

Tajorentsi rotyaantakiri 7 ronampiri rowashironkagaeyerini atziri

15 Roojatzi koñaatziro noñaaperotakiro paashini: tema noñaakiro janta jenokinta paashini awijatsini iinja, kaari añaapiintzi. Roñaagakinawo Tajorentsi maawaeni iroka ayotantyaari tsika okantyaari iinja. Osheki nokenkithashiryaaakiro, osheki notsikanatawakawo. Noñaakiri 7 ronampiri Tajorentsi, owashironkagaeyaperoteririni atziri. Riroteeyakini weyeeroni maawaeni owashironkayeririni atziri; omonkaatapaakya ikijanakya Tajorentsi. ²Noñaakiro eejatzi inkaare koñaaganto, oshipakiryaaiki oshiyakawo otsipatawo paamari. Noñeeyakirini janta ikatziyeeyakani kaari pinkatheeyirini riraga koweenkatatsiri, eenitatsi eejatzi roshiyakaantawo rirori; riroteeyakini maawaeni kaari ojataakotacha iwaero eejatzi inoomerote. Ari roerikaeyakironi kimitawitawori iwiyompiriki ipashitakariri Tajorentsi. ³Romampaawaeteeyakawoni kimitawitawori romampaani Moeseeshi, riraga antawaetziniririni Tajorentsi paerani. Tema romampaawaeteeyakarini riraga Rowishate Tajorentsi. Iroka okantzi mampaantsi:

“Nowinkatharite, tema eeroka Tajorentsi, osheki pimatayitakironi.

Osheki pitajonkantayitakini, notsikanatakawo pantayitakirini.

Okameethaperotayitakini pantayitakirini, tee pamatawitantzi.

Kyaaryo, pipinkathariwenteeyakirini jeekatsiripaeni maawaeni nampitsikipaeni, pikantani. Eejatzi maawaeni pantzi okameethatzi.

⁴Tema, Nowinkatharite, okameethatzi nopinkathateeyemini naakapaeni maawaeni jeekatsiripaeni tsikarika.

Okameethatzi nokamanteeyerini atziri: ‘Kameethari Tajorentsi’; tema kyaaryo, pikameethataki.

Ipoñeeyanakaani atziri maawaeni nampitsikipaeni ipinkathateeyantemirini. Tema riyoteeyanakini okameethataki panteeyakirini”.

⁵ Roojatzi naminanee eejatzi, noñaakiro ashitaryanaaka ipankomawo Tajorentsi, irtonta jeekatsirinta jenokinta. Noñaaperotakiro janta inthomaeperokinta ijeekinta rirori. ⁶ Riyowanee Tajorentsiipankoki riraga 7 ronampiri, riraga owashironkagaeyeroteririni atziri. Ikithaateeyakawoni kithaarentsi okitamaamawotaperotaki. Ichopineeki eenitatsi oshiyawori ishirikathakitari, riwetsikaatzi ooro. Tema riyoyaaakiri riraga Tajorentsi riroripaeni rowashironkaeri atziripaeni. ⁷ Eejatzi eenitatsi apaani ronampiri omampaawaetapiintachari ipakoeyawakirini paashini ronampiri-paeni apanipaeni pajo. Iyeekitaki pajokipaeni owaa, owashironkaantyaariri atziri. Oshiyakaawentakiri ikijeri Tajorentsi iinja theenkayiririni. Tema ikantatyaani rañi rirori, eero ikamanitee. ⁸ Kachaarenkatanaki Tajorentsiipanko inthomaenta, ikantakaakawo ipinkatharitzira eejatzi itajorenka. Tekatsi ikanteetero ikyagaeyeroni, roojatzi imonkaatantyaawori ronampiri ikantakiriri Tajorentsi.

Tsika okantari tzimatsiri pajoki

16 Roojatzi nokemakiro Ishire Tajorentsi iñaawaetaki janta ipankoki Tajorentsi. Itacheronkawaantetzi ikantziri riraga 7 ronampiri:

—Iroñaakaroña piyaateeyeni pijakotero kipatsiki rowaga 7 pajokitzirira, rootaki oshiyakawori ikijaka Tajorentsi.

² Roojatzi riyaatantaka riraga jewatatsiri ronampiri. Ijakotakiro kipatsiki owaa, roojatzi ijoeteeyantanakani maawaeni ojataakoeyaworini iwaero koweenkatatsiri, eejatzi maawaeni pinkathatzirori oshiyakaantsi. O, osheki ijoetayitanakini; opathayitanakini, ishitziyitanakini.

³ Roojatzi riyataki apitetapaentsiri ronampiri, ijakotziro owaa janta antawokiroña inkaarepaeni. Opeyanaka, okimitakawo riraani kamaentsirini. Ikamaeyakini jeekaeyawitacharini inkaareki: shimapaeni, omanipaeni, kosshoshikopaeni, maawaeni.

⁴ Roojatzi riyataki *tres*-tapaentsiri ronampiri Tajorentsi, ijakotziro pajokira janta enikipaeni eejatzi ñaatenikipaeni. Opeyeeyanakani iraantsi. ⁵ Roojatzi ikantziri ronampiri Tajorentsi riraga jewawentzirori iña:

—Tajorentsi, osheki pikameethataki; pikantani piyeeki: paerani, roojatzi iroñaaka. Okameethataki powashironkagaeyerini maawaeni irintapaeni, iñaashiteetyaawoota; ⁶ tema riyoteeyakini owamagaeyiririni aapatziyeeyimirini eejatzi kamanantayitzirorini piñaani. Iroñaaka pipiyatakowentaari, powamagaeyakirini. Iñaashitawo rirori, tema riyoteeyakini rirotaki owamaantatsiri.

⁷ Eejatzi ijeeki paashini janta itaapiintzirona kajankapaneri. Ikantzi rirori:

—Kyaaryo, Nowinkatharite, eeroka Tajorentsi matayitzirorini maawaeni. Tema okameethataki powashironkagaeyerini, ikemawakiroota: piyotakiro powashironkaawentziriri.

⁸ Roojatzi riyataki paashini ronampiri eejatzi, riraga *cuatro*-tapaentsiri. Ijakotziro pajokitzirira janta ooryaaki, imatantakariri itagaeyakirini atziripaeni. ⁹ Ari itagaeyakirini, roojatzi ikijatheeyantakaririni Tajorentsi: riraga otyaantziriri

owashironkagaeyiririni. Tee ikenkithashireeyani. Tee ikowaeyini rookaero kaari kameethatatsi rantayitzirini, eejatzi tee ikowaeyini ipinkatheeyerini Tajorentsi.

¹⁰ Roojatzi riraga apawakoonitapaentsiri ronampiri, ijakotziro pajokitziro janta iwinkatharimentoki koweenkatatsiri. Roojatzi otsitenitananaka janta ipinkatharitzinta. Osheki oshinkotakiri atziri, tema osheki ikenkithashiryaapiinteeyanakironi, roojatzi ratsikanenetantanaka. ¹¹ Eekiro riyaatatye ikijathateeyakirini Tajorentsi, ikijawentawo ijoepaeni eejatzi maawaeni ikemaatsitayitakarini. Osheki ikantzimatakiri. Omaanta tee ikenkithashiryaani, tee ikowaeyini rookaero kaari kameethatatsi ranteeyakirini.

¹² Roojatzi riraga paashini ronampiri riraga *seis*-tapaentsiri ijakotziro iwajonekira janta antawokiroña eni oetachari Eyojaraate, roojatzi opiryaataperotantanaka. Iroñaaka tekatsi otzikaawakirini riraga pinkatharipaeni jewateeyiririni maawaeni ijoraarotepaeni. Ipoñeeyanakaani janta ikinapaenta oorya. Tema riyotzi Tajorentsi ikowaki riraga jewawenantatsiripaeni nampitsikipaeni janta ikowaki ipoke ranantawakaantyaari joraaro rirori rootaki rowiryatantakawori enini rawijantanaka kameetha. ¹³ Roojatzi noñaakiri eejatzi riraga maanki, riraga koweenkatatsiri, eejatzi riraga amatawitantatsiri; tema irira ipoñeeyakani ipaantekipaeni 3 kamaari, roshiyapaakari pirinto. ¹⁴ Kyaaryo, ikamaaritaperotaki; itajonkantajeempiyaawitaka, imatayitakironi kaari añaapiinteeyini. Riyatashiteeyirini maawaeni pinkatharipaeni maawaeni kipatsi, rajaryagaeyakarini:

—Thame atsipatawakagaeyani, amitakotawakagaeyeeyaaani omanateeyerini maawaeni oyaateeyiririni Tajorentsi, athonkaeyerini maawaeni.

Aririka ipokapae irira, riraga matzirori maawaeni, romanatawakagaeyeeyaaani riroripaeni. Ikemakoeyeroni maawaeni atziripaeni rantayitapaakirini Tajorentsi.

¹⁵ Ikantapaaki:

—Pamine, nokimitaka koshitantatsiri romapokiri rirori, eejatzi naari, nomapokaeyapaakimini. Tee piyoteeyini tsikarika okaate nopokanteeyaaari. Nokimoshiretakagaeyeerini maawaeni aamagaeyanarini, kimitaka ijaakitakitzi irirapaeni. Nokowaki ikameethateeyanakini, eero rantapiintziro kaari kameethatatsi. Ikimitakaantya ikithaata kameetha, tekatsi ñaamerikiterini eero ipashiwenanta.

¹⁶ Omaanta riraga kamaaripaeni ipiyoteeyakirini riraga maawaeni jewawenantatsiri eejatzi ijoraarotepaeni janta owinteniityeenta ikantziro ipaanteki joriyyo Arimakeroni.

¹⁷ Roojatzi riraga ronampiri *seis*-tapaentsiri: riraga kaatapaentsiri ijakotziro iwajonekira janta tampyaaki, roojatzi nokemantakari jeekatsiri janta Tajorentsi pankoki, jeekatsiri iwinkatharimentoki. Itacheronkawaantetaki, ikantaki:

—Monkaatapaaka, aritapaaki.

¹⁸ Roojatzi osheki aamorenki, morek, morek; roojatzi itonkantanaka tariito, toog, toog, tereei, tziiririri. Eejatzi antawo omoyekaka kipatsi. Tee añaitapiintawo kimityaawoni iroka, paeraninki roojatzi iroñaaka. Antawo omoyekaka: moye, moye, moye. ¹⁹ Roojatzi okotaantanaka nampitsikipaeni eejatzi maawaeni pankotsipaeni oparyaantanaka janta Wawirooniyaki, eejatzi maawaeni paashinipaeniki nampitsi, othonkaeyakani maawaeni, kaatapaaki. Ikenkithashiryaakiro Tajorentsi maawaeni ranteeyakirini wawirooniyajatz, rootaki ikijaperoyantakaririni,

rowashironkaaperoeyakirini. ²⁰Opeyeeyanakani maawaeni othampishaapaeni; ee-jatzi otzishipaeni, opeyeeyanakani, peyaka. ²¹Ajaatya eejatzi opariyaki jiriniki, omaanta antawopero ini. Okaatzi otenataki 45 kiiro: tenaperotaki. Opoñaaka jenokinta, opariyaki atziriki, osheki othonkaeyakirini. Osheki ithaawanteeyakawoni rirori, roojatzi ikijathateeyantakaririni Tajorentsi.

Jowa iñaakiro antawo nampitsi Wawirooniya

17 Roojatzi koñaatziro noñaaperotakiri ronampiri Tajorentsi oteyirori pajo inkaaganki, tema ipokashitakina ikantakina:

—Pipokanaki jaka: noñaayemiro tsika ikantakowenantaayariri Tajorentsi rowaga anteeyiririni shiramparipaeni, jeekatsiri enikipaeni, eejatzi ñaatenikipaeni. Rowashironkayero. Tema oshiyakawo rowaga antawo nampitsi owaero Wawirooniya. ²Ranteeyakironi iwinkatharitepaeni paashinipaeni atziri. Iyotagaeyakirini maawaeni atziri rantapiintziro kaari rayi. Okimitakaakari oshinkitakaakari rootaki antakaantakariri oetarika okowakaari roori.

³Roojatzi raanakina janta okaankiityeenta tekatsinta atziri ipanko, eeniro janta oñaagakinawo Ishire Tajorentsi. Koñaatziro noñaapaakiro tsinani, okyaakotakari koweenkatatsiri, kityonkatatsiri: eenitatsi 7 iito, eenitatsi ichee 10. Rojataakoetakirira maawaeni iwathaki: okantzimatziri Tajorentsi ojataakorentsira. ⁴Okithaatakawo tsinani kamoshinetatsiri eejatzi kityonkari. Rowaneenkatakaakawo ooro, eenitatsi mapipaeni shipakiriinkawo eejatzi inashita mapipaeni kitamaakiri. Oerikanakitziro omirimento, riwetsikaetziri ooro; yeekitapaaki kaari kameethatayitatsini, oshiyakaawentziro antakagaeyirini atziri raapatziyashitawo riwetsikani atziri eejatzi iyotagaeyirini imayempitantzi. ⁵Ojataakotaka opankaki: eenitatsi okantakotziri, omaanta tekira okoñaaperotzi. Okantzi ojankinatakaga: “Antawopero Wawirooniya, tema iyotagaeyironi tsinanipaeni omatakayitarini kaari ayi. Eejatzi iyotagaeyiririni osheki atziri raapatziyashitawo riwetsikashitayitarini eejatzi rantero oetarika kaari kameethatayitatsirini”. ⁶Roojatzi niyotakiro kimitaka oshinkitaka tsinani. Ro oshinkitakari riraani aapatziyawitaririni Jesoshi owamagaeyakiririni.

Osheki notsikanatanakawo, naminaperotakiro, joreririri. ⁷Omaanta rojampitana riraga ronampiri Tajorentsi:

—¿Litakaya potsikanatananakawori? Nokamantemiro kaari piyotzitziro, eejatzi nokamantemi kaari piyotzitziri riraga koweenkatatsiri okyaakotakari. ⁸Ijeekawitani riraganki, tee añiiri ironaaka, tema ijeeki omooki inthomaenta, jatatsiri jantoo. Iinja ragaeri eejatzi Tajorentsi, rotyaanantaayariri paamariki kaari tsiwakanitatsini: janta ikanteetatyeyyaani rashironkaya. Ijeekawitani, ipeyaka, ijeekae eejatzi; aririka iñeeyawakirini theenkaeyatsirini, rotsikanatawakawoni. Paerani, owakira riwetsikakiro Tajorentsi kipatsi, rojankinatakiro iwaeropaeni maawaeni jatatsininta jenokinta, omaanta tee rojankinatziro iwaeropaeni riraga theenkantatsiri.

⁹Pamine, pikenkithashiryaaoprotero iroka noshiyakaantemiri piyotantyaawori: rowaga iitopaeni okaatzi 7 oshiyakaawentziro 7 tonkaaripaeni ojeekinta tsinani. ¹⁰Eejatzi oshiyakaawentziri 7 jewawenantatsiripaeni. Ikamanaki apawakooni, ijeeki ironaaka apaani, iinja ijeeki riraga kaatapaentsiri. Eero ojamanitzi ipinkathariwenante riraga kaatapaentsirira. ¹¹Riraga koweenkatatsiri kityonkari, rirotaiki apaani pinkatharitawitachari nokantakimiri: “Ikamaki”. Omaanta ipiriinta-

nee eejatzi, ipinkathariwenantee eejatzi riraga *ocho*-tapaentsiri, roojatzi rotyaanan-takyaari Tajorentsi paamariki kaari tsiwakanitatsini.

¹²Eejatzi rowaga 10 ichee piñeeyakirini, oshiyakaantziri 10 paashinipaeni jewawenantatsiri iinja. Ikaateeyerini koweenkatatsiri, ipinkathariteeyawitanakyaani, eero ojamanitzi ipinkathariwenante. ¹³Ikimitawakagaeyeeyaani jewawenantatsiripaeni, ikanteeyerini koweenkatatsiri: “Nokenkithatakaaperoyemini eerori, nanteeyemironi oetarika pikowakaagaeyenarini”. ¹⁴Roojatzi ikijeeyerini irirapaeni Jesokirishito riraga Rowishate Tajorentsi, eejatzi oyaateeyiririni: romana-teeyawityaarini, ikowaeyawityaani ithonkaeyerinimi. Omaanta ipiyeeyaarini Jesoshi, ithonkaeyerini rirori. Irira apintzi ikanta, tajorentsi perotatsiri, reewatawenteeyirini maawaeni jewatawentaawitariri atziri, reewatakagayirini maawaeni jewatakagayawitaririni atziripaeni. Riyoyagaeyakirini maawaeni aapatziyeeyaririni, ipaashinitakagaeyerini, ari kijokiro rowaeyaneerini rirori, maawaeni.

¹⁵Eejatzi ikantakina ronampiri Tajorentsi:

—Eejatzi piñaakiro enipaeni eejatzi ñaatenipaeni ojeekantari tsinani. Oshiyakaantakiri irowapaeni maawaeni atziripaeni, riraga jeekatsiripaeni tsikarika, tsikarika okantayitarini ipaantepaeni, maawaeni. ¹⁶Riraga koweenkatatsiri eejatzi riraga 10 jewawenantatsiripaeni ikijeeyakironi tsinani: rowaga matakaapi-intariri kaari ayi. Rotziroreero maawaeni nampitsi, ikoshitero oetarika jeekatsirira, itayero maawaeni pankotsi. Eero ojeekaneentzi oetarika kameethatsiri. ¹⁷Riraga Tajorentsi ikenkithashiryakayaari ikijeeyeroni roori, imonkaatantyaa-wori okaatzi ikoyiri Tajorentsi. Rootaki ikananteeyarini riraga jewawenantatsiripaeni: “Thame apinkathateeyerini riraga koweenkatatsiri kityonkatatsiri, anteniri oetarikapaeni ikowakagaeyerini”. Aritaki ikanteeyerorini iroka omonkaatantyaa-ri ikoyiri Tajorentsi. ¹⁸Iroka tsinani piñaakiri oshiyakaanteeyakirini maawaeni jeekatsiripaeni nampitsikinta: riraga anaakoeyiririni paashinipaeni atziri ipinkatharitzi.

Aritaki ikantayitanani ronampiri Tajorentsi okaatzi okantakotya iñaayitzirini.

Itagaetakiro Wawirooniya

18 Roojatzi koñaatziro noñaakiri. Tema noñaawakiri ipokapaaki paashini ronampiri Tajorentsi, ipoñaanaka jenokinta. Osheki ipinkatharitapaaki, ishikapiryapaaki, ikitejitaperotapaakiro kipatsi, rochookyaapaakina eejatzi nothaawantanakari. ²Itacheronkawaantetapaaki ikaemapaaki:

“Rooteentsi ithonkaeyani maawaeni jeekayawitacharini Wawirooniyaki; osheki inashiwitani, osheki ipinkatharitawitani, rooteentsi ithonkaeyani.

Irira jeekapaentsiri kamaaripaeni inampityaawo, eejatzi mamawoniro, thoowoniro, peyaripaeni, maawaeni. Roshieeyakawoni rowaga tsinani, matakaapiintariri kaari ayi.

³Tee okameethatawitani ojeeke, eejatzi iyotagaeyakirini maawaeni paashinipaeni atziri ikimiteeyantakaworini rirori.

Ranteeyakironi pinkatharipaeni; osheki raagaantaki riraga pimantzirori owetsikani, kyaaryo maawaeni rantayitakironi osheki kaari kameethatayitatsini. Tema amanantaperotaka osheki”.

⁴Roojatzi nokemakiro Ishire Tajorentsi janta jenokinta, okantzi:

“Aapatziyeeyaririni Jesoshi pishitowaeyaneeni, rowaga nampitsiki: pikimitawokari, pantzirokari eerori kaari kameethatayitatsini antziri roori. Pikaateeyironikari, nowashironkagaeyiminikari.

⁵Riyotzi Tajorentsi osheki rantapiintziro kaari kameethatatsi. Eekiro riyaatatye ikenthashiryaaakotero okaatzi rantziri, eejatzi royaakotziro kitejiri rowashironkaeri. Rooteentsi monkaatapaaka. Intsipaete rowashironkagaeri”.

⁶Roojatzi ikantziri apaani ronampiri Tajorentsi inashiyitacharinipaeni:

“Paerani osheki owashironkagaeyakirini paashinipaeni roori, iroñaaka pipiyeeyawoni, eekiro piyaateeyatyeeeni powashironkaaperoeyerini. Tee okameethatzi anteyakirini.

⁷⁻⁸Iroka tsinani okenkithashiryaaaka osheki okameethaperotaki roori. Tekatsi kimityaawoni. Osheki amanantakiro oethaari rooperori eejatzi othatanepaeni owaneenkayitantaarini”.

Ajagaakawo ajankaneeki okantzi: “Tema naaka kimitawori jewawenantatsiri. Osheki nokimoshiretaka. Eero netakotzimaetawo. Eekiro niyaatatyee niweshiryaaawentyaawo”.

“Rootaki iroñaaka powashironkaantyaawori kameetha. Ari aashitakyaawopota she; pimantsiyatakaakiro; pikemaatsitakaakyaawo katsiri; ari picheraajagaakitanaki eejatzi ari pomiraakiro.

¡Omapokapaakya pitaya! Tema ishintsiperotaki Tajorentsi riraga kantakotantatsiri. Rootaki ikantakotziri ronampiri Tajorentsi”.

⁹Riraga pinkatharipaeni antayitzirorini kaari kameethatatsi eejatzi ithonkatashitakawo tsinani iyorikite, iñeeyeroni otaaya, eejatzi iñeeyeroni owacharite; roojatzi riraakoeyaantyaawoni, rowashiretakotyaawo. ¹⁰Inteena ikatziyeeyanakani; ithaawaeyanakini, raamaashitya rowashironkagaeyironi Tajorentsi rirori. Ikanteeyeni:

“O, wawirooniyajatz, pashironkagaeyakaniwee. O, antawo pinampi, osheki pikaa-teeyawitani jeekaeyawitacharini.

Romapokapaakimi Tajorentsi, intsipaete ithonkaeyakimini, maawaeni”.

¹¹Ari riraakoeyakimini pimanteeyatsirini maawaeni kipatsi, rowashiretakoyakimini. Paerani osheki piñaawenashiryagaeyawitawoni oetarikapaeni ipayitawitzimirini, omaanta eero iroñaaka pamanantee eejatzi. ¹²Tekatsi ikantya ipimantemiro ooro, piraata, shipakiryatsiri mapi, kitamaakiri mapi, riino kitamaari, kityonkama-wori, jentamawori, kiraamawori. Tekatsi ikantya ipimantemiro taawirakota inchato kajankakotari, ajawaka raeki kitamaacheekiri riwetsikaetziro oetarika kameetha, pinatachari inchato riwetsikaetziri oetarika, kijotayitatsirini, pinatachari mapi.

¹³Eejatzi tekatsi ikantya ipimantemiro majankapaneri eejatzi pochapaneri, tsipataapanetachari rowari, kajankapaneri, kajankaayitatsirini, awishoowaantsi oowa, oyeenka oriwo, opane teriiko, teriikopaeni, waakapaeni, owishapaeni, kawayopaeni, shiyakomentotsipaeni, eejatzi atziripaeni; kyaaryo, ipimantayitzirini atziri.

¹⁴Ikanteete:

“Eero powawo eejatzi chochoki pinintawitari; tee okowanee pipaante owaneeya; paerani eeniro powaneenkatawitani. ¿Tsika pimaathaaganki kityonkamaworiranki iroñaaka? Tekatsi, taaka. ¿Arima pamanante paashini? Eero. Thonkakimi eeroka”.

¹⁵Riraga pimantapiintawitaworini maawaeni iroka owaagawontsi raantapiintawitaririni osheki koriki; omaanta iroñaaka ikatziyeeyanakini inteena,

ithaawaeyanakini, raamaashitya eejatzi rowashironkagaeyerini Tajorentsi rirori. Riraanakya eejatzi ishenkatanakya. ¹⁶ Ikante:

“¡Ashironkaamatsitemiini, wawirooniyajatzi!

Pashironkaakawee. Antawo naawita pinampi, osheki pikaatawitani jeekaeyawitacharini. Pikithaateeyawitakawoni riino jentamawori, kityonkaniromawori, eejatzi kiraamawori,

powaneenkaeyawitawoni ooro, mapi shipakiryaaatsiri, eejatzi kitamaakiri mapi.

¹⁷ Romapokakimi Tajorentsi, ithonkitakimiro maawaeni, thonkapaaka”.

Eejatzi maawaeni marineero eejatzi ashiteeyaworini pitotsi aapiintzirori owaagawontsi ikatziyakoeyakyaani ipitoki inteena. ¹⁸ Inteena raminakoeyeroni owachaarite, teyariririri, roojatzi riragaeyantanakyaani. Ikanteeyeni:

“O, okameethatawitani nampitsinta, tekatsi kimityaawoni”.

¹⁹ Osheki rowashireteeyanakyaani, rootaki imaeritantakyaari eejatzi roeyotantankyaari iitoki. Osheki riraakoeyakyaawoni eejatzi rowashiretakotakyaawo, ikaemaeyanakini:

“¡Ashironkaamatsitemiini! Pashironkagaeyatyeeyaaniwee wawirooniyajatzi, antawo naawita pinampi, osheki pikaateeyawitani. Osheki iyaatapiintzini antawo pitotsi janta, ipimantziro ashitawori osheki owaagawontsi, raantari osheki koriki.

Omaanta omapokanakya othonkanakya pinampi, maawaeni”.

Ikimoshireeyanakini aapatziyeyaririni Jesoshi

²⁰ Roojatzi nokemakiri ronampiri Tajorentsi, ikanteetzi:

“Pikimoshireeyanakini, maawaeni jenokijatzi: aapatziyeyaririni Tajorentsi, rotyaantawepaeni Jesokirishito, kamanantawitacharini, maawaeni.

Paerani osheki owashironkagaeyakimini, rootaki ipiyatakowenantakimiri Tajorentsi”.

²¹ Roojatzi noñaakiri ronampiri Tajorentsi, shintsiperotatsiri. Raakiro antawo mapi, rookakiro antawokiroña inkaare, poog. Ikantzi:

“Nowiinkakiro mapi, peyaperotaka; tekatsi ñeeroni eejatzi. Eejatzi ikimiiteero Wawirooniya, ithonkaeteero roori, thonkapaaka; tekatsi ñeeroni eejatzi.

²² Eeiro akemapiintawitari chapinki piyompiwaetawitacharini, omampaawae-teeyawitacharini, showitawaetawitacharini, tziwootawaetawitacharini; omaanta iinja tekatsi kemaerini.

Eeiro naawita chapinki wetsikayitawitaworini oetarikapaeni, omaanta iroñaaka tekatsi.

Tee akemaeri iroñaaka toonkirori rowaetari, tok, tok, tok.

²³ Eero otziwootaa eejatzi itziwoomento;

eero ijeekae eejatzi aatsini iina.

Paerani riyotakoeyakirini riraga pimantayitatsirini janta Wawirooniyaki, osheki ipiyotakiri iyorikite. Riraga jeekatsiripaeni ramatawiteeyakirini jeekatsiri paashinipaeniki kipatsi,

²⁴ eejatzi rowamaakaanteeyakirini maawaeni kamanantayitziroonini iñaani Tajorentsi, eejatzi maawaeni aapatziyaririni Tajorentsi, eejatzi paashinipaeni owamagaetsiri jaka kipatsiki; rootaki ithonkanteeyemirini Tajorentsi maawaeni eerokapaeni wawirooniyajatzi”.

19 Roojatzi eekiro niyaatatzi koñaatziro noñaaperotakiro. Tema noke-maeyakirini oshekiniroña jenokijatzi, ishintsitzi romampaawaeteeyani:

“Ariwee, ikameethaperotaki Tajorentsi:
rirotaki owawijaakoeyerini.

Thame apinkathataperoyerini, tema itajorentsiperotaki.

² Okameethataki rowashironkaero matakaapiintariri kaari ayi, riyotakiro rantay-itzirini, tekatsi ikompityaawo.

Osheki iyotagaeyakirini paashinipaeni atziri imatayitzirini kaari rayi, rootaki rowashironkaantakawori; tema oñaashitakawowee roori.

Eejatzi osheki owashironkagaeyakirini aapatziyeeyaririni Jesoshi, rootaki ipiyatakowenantakariri”.

³ Roojatzi rapiiteeyeroni riroripaeni:

“¡Ikameethataki Tajorentsi!

Tema taaperotaka, okanteetateyeyaani okatziyeenkatanaki kachaari, eero opeya”.

⁴ Ari ijeekaki Tajorentsi janta iwinkatharimentoki. Rotziwerowashiteeyakarini riraga 24 aataperoteenchari eejatzi riraga 4 ronampiri omampaawaetapiintachari osheki ipinkathateeyakirini. Ikanteeyini:

“¡Aritaki okantyaari! ¡Apinkathateeyirini Tajorentsi, tema ikameethaperotaki!”

⁵ Roojatzi nokemakiro Ishire Tajorentsi, opoñaaka okaakini Tajorentsiki, okantzi roori:

“Maawaeni antawaeteeyiniririni Tajorentsi piñaaperoyerini iroñaaka, eejatzi pipinkathateeyerini.

Pinkatharipaeni, piñaaperoyerini;

eejatzi eeroka, maawaeni kaari pinkatharitawitachari, piñaaperoyerini eerori eejatzi”.

⁶ Roojatzi nokemaeyakirini osheki jenokijatzi, itacheronkawaantetzi iñaawaeeteeyini, ikimiteeyakawoni osheki opareenkaayi antawaatatsiri eejatzi ikimiteeyakarini antari tariito. Ikanteeyini:

“¡Maawaeni atziri, thame añaaperoteri Jeyowaa!

Tema ikameethaperotaki irira: tema ipinkathariwenteeyakaeni Awinkatharite, osheki itajorenka.

⁷ Thame aweshiryaawenteeyaarini, akimoshirewenteeyerini maawaeni.

Thame apinkathateeyirini maawaeni.

Iroñaaka omonkaataka kitejiri raantyaawori Rowishate Tajorentsi iina. ¡Pamine sha! Tema wetsikaka roori kameethaanikitaki tema iñaakiro rirori ayeroni okameethataki.

⁸ Okithaatakawo riinomawo kameethari, jentamawori, kitamaaperotatsiri; tee okipatsineentzi, kiteri. Tema ipashitakawo Tajorentsi.

Rowaga riinomawo kameethari roshiyakaawentakae Tajorentsi iñaakae akameethatzi tema aakapaeni reentsite rirori anteeyakirini kameethatayitatsirini ikowakaakaeri”.

⁹ Roojatzi ikantakina ronampiri Tajorentsi:

—Pojankinatera iroka: “Rooteentsi raye Rowishate Tajorentsi iina. Tema ikaemaeyerini osheki atziri rakiyoteeyerini. Okameethatzirikami maawaeni atziri ikowakimi rakiyoteeyerinimi rootaki raapatziyeeyantyaaririninimi riroripaeni.

Omaanta apatziro ikaemeri riraga aapatziyariri riraga ayirorira. Ikimoshirewenteririroripaeni”.

Roojatzi ikantakina:

—Iroka nokamantakimiri, rootaki ikantaperotakinari Tajorentsi. Kyaaryooperotatsiri ini.

¹⁰ Ari notziwerowashitawitakari ronampiri, nopinkathaterimi, omaanta ikantakina:

—Eero pipinkathatana. Tema akimitawakagaeyakani: naari, eejatzi eerori, eejatzi maawaeni piyemijantzinkarite kenkithatakotapiintziriri Jesoshi. Aritaki akimitawakagaeyakani anteeyinirini ikowakagaeyakaerini. Eero pipinkathatana, omaantakya riraga Tajorentsi pipinkathate.

Riraga kenkithatakotziriri Tajorentsi, riroteeyakini kenkithatakotziriri eejatzi Jesoshi.

Riraga kyaakotariri kawayo kitamaari. Romanatawakagaeyakani janta Arimakirooni

¹¹ Roojatzi koñaatziro noñaakiri eejatzi: tema noñaakiro jenokinta inthomaenta, eejatzi noñaakiri kawayo kitamaaperotatsiri. Noñaakiri Jesoshi ikyaakotakari, iiteetziri: Monkaatzirori Okaatzi Ikantziri; eejatzi iiteetziri: Kyaaryooperotatsiri. Ikameethataki: tee rowashironkashitari atziri, tee rowamaashitari. Riyotzi oetarikarantziri, tee ikijashitari. ¹² Roki okimitakawo paamari amoreki, ramantheetakawo osheki amantheerentsi. Rojataakotaka ipankaki iwaero, omaanta tekatsi yoteroni; apaniroeni riyotziro rirori. ¹³ Otsikirijakoteetakiri imaathakira iraantsiki; eejatzi iiteetziri: Iyoperotakotakaaneeriri Tajorentsi. ¹⁴ Rimpaeteeyapaakirini osheki joraaro jenokijatzi, ikyaakoeyakarini kawayo, rirotaki kitamaari eejatzi; ikitheeyawoni riinomawo kameethari, okitamaamawotaperotaki, tee opitsitzi. ¹⁵ Ojeeki ipaanteki jewateeyiririni ithatyaamento, thoyempitaperotatsiri ipejeeyantyaaririni kaari pinkatheeyiririni. Ipinkathariwentaperoyerini, eerowa ikaminthayiri eechonkiini. Riraga wetsikirori awishoowaantsi oowa rawishoowantakawori owaa. Aritaki ikimitakiriri riraga kyaakotakariri kitamaaperotatsiri raatzikaperoeyakirini atziri, riyoteeyantyaarini rirori ikijaperoeyakirini Tajorentsi, riraga Shintsitaperotatsiri. ¹⁶ Ojankinataka iithaariki jewateeyiririni, eejatzi iporiki, okantzi: “Irira pinkathariwenteeyiririni maawaeni jewawenantatsiripaeni, anaakoeyiririni maawaeni jeekakaanteeyantatsirini”.

¹⁷ Roojatzi noñaakiri apaani ronampiri Tajorentsi katziyeenchari ooryaaki. Itacheronkawaantetaki ikaemaeyakirini maawaeni tzijopaeni:

—Pipoke, powaeyani. Powaeyaarini iwatha ipaeyemirini Tajorentsi; eenitatsi osheki powaeyaarini. ¹⁸ Poyaari iwatha pinkathari, iwatha kapitaanotatsiri, iwatha shirampariperotatsiri, iwatha kawayo eejatzi riraga kyaakowitariri. Poyaari iwatha maawaeni atziri: pimantaarewo eejatzi amanantawitariri, pinkatharitatsiri eejatzi kaari pinkatharitatsi.

^{19–20} Roojatzi noñeeyakirini riraga koweenkatatsiri eejatzi maawaeni riraga pinkatharipaeni kipatsiki, ipiyoteeyakirini ijoraarotepaeni, maawaeni. Eejatzi royaatakiri koweenkatatsiri riraga atziri, kantawitachari: “Nokamantemi tsika ikanitari Tajorentsi”. Osheki itajorentsijeempiyawitakani, ramatawiteeyantakaririni kaari aapatziyeyaririni Tajorentsi ipinkathataneeri riraga koweenkatatsiri eejatzi

roshiyakaawero. Rojataakoeyakani ipankaki riraga kaari aapatziyariri Jesoshi. Ari riyatashiteeyawitakarini romanateeyerinimi riraga kyaakotakariri iyawayote eejatzi joraaropaeni rirori. Omaanta raawakiri apite: riraga koweenkatatsiri eejatzi riraga amatawitantatsiri. Rookakiri janta antawoki inkaare, eeniro rañi. Tema rootaki paamariki kaari tsiwakanitatsini. ²¹ Omaanta paashinipaeni, ipejeeyakirini riraga kyaakotachari, ipejeeyakirini maawaeni, thatzik, thatzik. Ro ipejantakariri ithatyaamento ipaantekira. Ari rowaeyakawoni tzijopaeni iwatha, ikemaperotakawo.

Ikenkithatakotziro 1000 ojarentsi

20 Roojatzi eekiro niyaatatzi koñaatziro noñaaperotakiro. Tema noñaawakiri rayiitapaaki paashini ronampiri Tajorentsi, ipoñaanaka jenokinta. Roerikiro iyaawiryaaantawori omoo kipatsi, jatatsiri jantoo. Eejatzi ramapaakiro antawo kareenatha. ² Raapaakiri riraga maanki, jeekitachari paerani. Rirotaki kamaari riraga iwinkatharite maawaeni paashinipaeni kamaari. Tema iiteetziri Jatanaashi. Ari roojotaperotapaakiri kareenathaki, shirik, shirik; okaataki 1000 ojarentsi roojoryaakotanteeyaririni eejatzi iinja. Tema ojamaniperotaki ramatawitakiri irira atziripaeni. ³ Roojatzi rookakiri omooki, rashitakotakiri, riyawitakotakiri. Tekatsi ikanteeya eejatzi ramatawiteeyerini atziripaeni, okaataki 1000 ojarentsi. Omaanta roojatzi riyowanee, eero ojamaniperotzi ramatawitantee eejatzi.

⁴ Roojatzi noñeeyakirini osheki jeekatsiripaeni iwinkatharimentokipaeni: riyoteeyakini ikantziri Tajorentsi: “Pikantakowenteeyerini maawaeni atziri”. Paerani tee ipinkathateeyirini riraga koweenkatatsiri eejatzi roshiyakaawero. Eejatzi tee rojatakota ipankaki eejatzi rakoki iwaero koweenkatatsiri. Ikenkithatakoeyakirini Jesoshi eejatzi riyotaanteeyironi iñaani Tajorentsi, rootaki ipejanteetakariri ikentsiki. Iroñaaka ipiriinteeyaneerini Tajorentsi, ikaateeyerini Jesokirishito okaataki 1000 ojarentsi ipinkathariwenanteeyeni. ⁵ Irika itanaawori ipiriintanaa; omaanta tekira ipiriinteeyaneeni paashinipaeni. Aririka awijanaki 1000 ojarentsi, ari ipiriinteeyaneeni riroripaeni.

⁶ Osheki ikimoshireeyanakini riraga jewataperoyatsirini ipiriinteeyaneeni: rowameethaperoteri Tajorentsi. Riyotanaki eero riyatzi paamariki kaari tsiwakanitatsini, omaanta ipinkatheeyerini Tajorentsi eejatzi Jesokirishito eejatzi rantawaeteniri kimitaka ñaanakowenantatsiri. Tema okaataki 1000 ojarentsi ikaateeyerini ipinkathariteeyanakini.

Ikaatantyaawori romanatawakaya

⁷ Aririka omonkaatapaakya 1000 ojarentsi, ari rashitaryaakoteetakiri Jatanaashi, roemishitowaeteeri eejatzi. ⁸ Roojatzi riyataanaki rirori maawaeni nampitsikipaeni, ithotyaanakiro kipatsi, ramatawiteeyerini maawaeni atziri ipiyoteeyantyaaririni jeekatsiripaeni romanatanteeyaaririni aapatziyeyaririni Jesoshi. Ikanteetziri riraga oyaateeyiririni Jatanaashi: Kogo, eejatzi Makogo. Ikaateeyanakini osheki kameetha. Okimitaka tee amatziro ayotero tsika okaatzi opane impaneki, eejatzi eero amatziro ayotero tsikarika ikaateeyini riroripaeni. ⁹ Ikineeyanakini janta opankaeteetziinta, rinkiteeyanakirini maawaeni aapatziyeyaririni Jesoshi, aritaki itapoteeyapaakawoni Jerojaree: rowaga nampitsi aninteeyakironi. Romanateeyapaakirini aapatziyeyaririni, omaanta omapokanakya opoñaanakya jenokinta antawo paamari, othonkaeyapaerini; otagaeyapaakirini, pomeei. ¹⁰ Roojatzi ragae-

teri iwinkatharite kamaaripaeni, riraga amatawiteeyiririni atziri, rookanteetyaariri janta antawoki inkaare. Tema paamariki kaari tsiwakanitatsini. Janta ikaateeyerini riraga koweenkatatsiri eejatzi riraga amatawitantatsiri, kantawitachari: “Nokenkithatakotziri Tajorentsi”. Ari osheki ikemaatsiteeyawoni: kitejiriki, tsiteniriki; ikanteetatyeeyaani.

Iñaakiro janta kitamaawoki jeekamentotsiki

¹¹ Roojatzi noñaakiro antawo iwinkatharimento, okitamaamawotaki; eejatzi noñaakiri riraga Tajorentsi riraga jeekantawori. Opeyaperotanaka kipatsi eejatzi jenoki, peyanaka. ¹²⁻¹⁵ Eejatzi noñaakiri maawaeni piinkaeyawitacharini inkaareki. Ipiriinteeyanaani tsitsiyawiteenchari eejatzi maawaeni jateeyatsirini jaawiki. Kyaaryo, noñeeyakirini: pinkatharitawitacharini eejatzi kaari pinkatharitawitachani, ikatziyimoteeyakawoni iwinkatharimento Tajorentsi. Roojatzi roepithokakiro paajinapaeni osheki Iwaperite rirori. Ojankineeyakani jankinarentsi-paeni maawaeni ranteeyinirini atziripaeni. Aririka rantaneentero eechonkiini kaari kameethatatsi ari omawitya rotyaanteri rirori irira janta paamariki kaari tsiwakanitatsiri eero ikemaatsitaperotawo katsiri. Omaanta riraga antzirori osheki kaari kameethatatsi osheki ikemaatsitaperotyawo katsiri. Eenitatsi paashini iñaanamento rashi rirori eejatzi, roepithokakiro paajinapaeni ojankinataka iwaeropaeni maawaeni aapatziyariri Jesoshi. Riraga kaari jankinatakotacha rookaeteri janta antawoki paamari: janta rookaeri Tajorentsi maawaeni theenkantatsiri eejatzi maawaeni kamaari. Iiteetziro paamari Inampi Ashironkaaperotachari: riraga kaari ñaayiterini Tajorentsi. Oshekipero ikemaatsiperotakawo katsiri janta ikowaki ikamae omaanta tee imatziro, eekiro riyaatatzi ikemaatsitaperotyawo.

Ikenkithatakotakiro Jerojaree owakirari

21 Roojatzi koñaatziro noñaakiri: tema noñaakiro paashini jenoki eejatzi paashini kipatsi, owakirari. Aritaki opeyaperotanaka rowaga itakawori, eejatzi opeyaka inkaare, tekatsikya iroñaaka. ² Eejatzi noñaakiro rowaga Jerojaree owakirari, rowaga kameethaperotatsiri inampi Tajorentsi; opoñaanaka jenokinta, ayiitapaaki kipatsiki. Osheki owaneenkayitakani, okimitakawo tsinani, rootentsirika aye oemi, owaneenkataka. ³ Nokemakiri jenokijatzi, jeekatsiri okaakini iwinkatharimentoki Tajorentsi. Itacheronkawaantetzi, ikantzi:

—Pamineeyeni: riyataki Tajorentsi jaawiki ijeekimoeyerini atziri. Kijokiro rowaeyerini, isheninkaeyantyaaririni. Eero rookaeyirini. Riroripaeni ipinkathateri apatziro rirori. ⁴ Riweshiryakagaeyarini, eero ishinetziri atziri riragaeyeyani eejatzi; eero ikamaeyeni. Eero riraakotaari eejatzi kamaentsirini, eero ishenkataa, eero ikemaatsitaawo oetarikapaeni. Aritaki othonkyaari maawaeni irokapaeni. Tekatsi.

⁵ Roojatzi ikantzi Tajorentsi:

—Pamine, nowakiratakagaero maawaeni.

Eejatzi ikantakina:

—Pojankinatero iroka: kyaaryootaki okaatzi nokantakimiri, tee namatawitzimi. Pimatero pameentyaawo.

⁶ Eejatzi ikantakina:

—Monkaataka, nomatakiro. Naaka itakaantawori maawaeni, eejatzi naaka weyeroni maawaeni. Iroñaaka eenitatsirika miritatsini, nopashityaari rireri iña owañaantatsiri; eero nokowakotziri: aritaki nopashiteeyaarini maawaeni koetyeemoeyakaririni. ⁷Eekirorika riyaatatye ranteeyenawoni maawaeni nokowakagaeyiririni, nopaperoeyerini maawaeni koetyeemoeyakaririni. Notajonkakowentapiinteeyerini, rootaki riyotantanari naaka rashi Pawa Tajorentsi eejatzi neentsitaperoeaarini. ⁸Omaantakya riraga thaantzi, tema ari intsipaete ipakaanakiro raapatziyari Tajorentsi aririka opomeentsitzimotakyaari. Riroripaeni eejatzi riraga theenkantatsiri, antayizirorini kaari kameethatayitatsini, owamaantatsiri atziri, mayempitzirori kaari rayi, matsitantatsiri, pinkathatashitayitaworini riwetsikayitzirini atziri iitajorentsitashitari, eejatzi maawaeni amatawitantatsiri, nookaeyerini antawoki paamari kaari tsiwakanitatsini. Rootaki noshiyakaanantakariri rapiiteeya ikamaeyeni.

⁹Roojatzi ipokashitakina apaani ronampiri, riraga ikaateeyirini inkaaganki 7 oerikakirori iwajoni yeekitawitachari owaa owashironkagaeyakiririni atziri. Ikantakina:

—Pipoke, noñaayemiro owakira aatsiri oemi: rootaki iina Rowishate Tajorentsi.

¹⁰Itentashiretanakina janta antawoperoki otzishi, roñaagapaakinawo Jerojaree: rowaga kameethaperotatsiri nampitsi. Opoñaanaka Tajorentsi janta jenokinta, ayiitapaaki. ¹¹Ishipakiryakaakiro nampitsi, okimitaka shipakiryaperotatsiri mapi kimitaka ishiwanki shiyentzi chamaero. ¹²Eenitatsi nampitsiki otantotsi inkitzirori, jatatsiri jenoki. Eenitatsi otantotsi 12 omoopaeni okaatzi, ikyaantapiintawo nampitsi; eenitatsi janta 12 ronampiri Tajorentsi shenteeyirorini. Ojankinataka omookipaeni apaani iwaero riraga 12 itomini Ishirayeei. ¹³Okaatzi 3 omoopaeni janta ikinapaenta oorya, okaatzi eejatzi 3 omoopaeni janta itziroryaaneenta oorya, eejatzi ojeeki omerikikipaeni omoopaeni: eenitatsi 3 jakakiroka, eenitatsi 3 jantakironta. ¹⁴Ojeeki jaawiki antawo mapipaeni kaatatsiri 12, rowankitantawori osheninkapaeni mapi. Ojankinataka antawoki mapipaeni apaani iwaero riraga 12 rotyaantawopaeni Rowishate Tajorentsi.

¹⁵Ari roerikakiro ronampiri Tajorentsi imonkaatatawori nampitsi, riwetsikaetzi ooro. Ari imonkaatakiro nampitsi eejatzi otantotsi, eejatzi omoo roori, ikyaanteeyapiintarini. ¹⁶Eenitatsi 4 otantotsi omonkaatawakagaeyakani maawaeni. Eejatzi okimitaka jenoki omonkaatawakaaka. Okaataki 2.200 kiroometero maawaeni. ¹⁷Imonkaatakiro tsika okaatzi otontaperotaki. Tema okaataki 65 meetero. Ari nojankinatakimiro ikantakinari riraga ronampiri Tajorentsi.

¹⁸Ro riwetsikantawori otantotsi mapi shipakiryayiperotatsirini, kimitawori ishiwanki shiyentzi chamaero. Omaanta roori nampitsi, ro riwetsikayitzirini ooro, omaanta okitetakiperotanee maawaeni. ¹⁹Jaga otantotsiki eeniro shipakiryaaitsiri rootaki kamaapookitatsiri antawo mapi shawitziinirira nokamantakotakiri inkaaganki. Owaneenkayitakawoni shipakiryayitatsirini mapi, pinataperotayitacharini: itanakawori eenitatsi kamaapookitatsiri kimitaka ishiwanki shiyentzi chamaero; apitetaentsiri mapi shipakiryaaitsiri rootaki kamaapookitatsiri kimitaka cheetzi; rowaga *tres*-tapaentsiri mapi shipakiryaaitsiri kimitaka oteyaki tenteritoki; rowaga *cuatro*-tapaentsiri mapi shipakiryaaitsiri kamaapookitatsiri kimitaka chokiyo; ²⁰rowaga *cinco*-tapaentsiri mapi shipakiryaaitsiri rootaki thapatonkeerikitachari kitamaari eejatzi kimitaka maankicheetzi; rowaga *seis*-tapaentsiri mapi shipakiryaaitsiri

siri rootaki kimitaka maankicheetzi; rowaga *siete*-tapaentsiri mapi shipakiryaa-siri rootaki kamaapookitatsiri kimitaka shimashiri; rowaga *ocho*-tapaentsiri mapi shipakiryaa-siri kimitaka iithoki kenthori; rowaga *nueve*-tapaentsiri kimitaka paryaantzi irakaanto; rowaga *diez*-tapaentsiri mapi shipakiryaa-siri kimitaka paryaantzi eeriki; rowaga *once*-tapaentsiri mapi shipakiryaa-siri rootaki kamaapook-itatsiri kimitaka kenthoryaaniki; rowaga *doce*-tapaentsiri mapi shipakiryaa-siri rootaki kamaapookitatsiri kimitaka tsirapateya. Okaataki rinashitayitarini mapi-paeni 12. ²¹ Rowaga ashitakontsi janta ikyaapiinantaworikinta otantotsi riwetsikae-tayitzironi mapi kitamaakiri. Ro riwetsikaetziri ashitakontsi apaani mapi. Eejatzi maawaeni awotsi janta nampitsiki riwetsikaetziro ooro, riyoshiitashitaka ooro, tekatsi itsipateerori; eejatzi okitamaataperotaki.

²² Tee noñiuro nampitsiki ipanko Tajorentsi ipinkathateeyantyaaririni jeekat-siripaeni. Aritaki ithotyaaikiro Tajorentsi eejatzi Rowishate nampitsi, aapatziy-eeyakarini jeekatsiripaeni tsikarikapaeni. Tema rirotaki Awinkatharite matay-itziirorini maawaeni. ²³ Tee ijeeki oorya roorenantyaawori nampitsi, eejatzi tekatsi kashiri kitamashiteroni: tekatsi ikowaeyantyaaririni. Tema ijeeki Tajorentsi, osheki ishikiri okitejitantari nampitsi. Eejatzi ikimita Rowishate, roorentakoeyakaeni. ²⁴ Roojatzi maawaeni atziri ikemijantaperotero okaatzi rametari atziri jaga owakirari Jerojaree, rowaga ikoyiri Tajorentsi. Maawaeni jewawenantatsiri kipat-siki ipokapae jaga ipinkathateri Tajorentsi eejatzi ipashiyitakyaarini oetarika-paeni kameethatatsiri. ²⁵ Aakapaeni joriyyopaeni ametapiinteyakani ashitapiintziro anampi tsiteniriki, omaanta janta tee rashitapiintziro: tema okantani okitejitz, tee otsitenitzimaeta. ²⁶ Kyaaryo, ipokaeyakini maawaeni atziripaeni ipinkatha-teeyakirini Tajorentsi, ikanteeyini: “Tema ikameethataki Tajorentsi”. Eejatzi ra-mayitakironi ipashityaariri pinaperotachari, rovaga owaneenkataka. ²⁷ Eero okyaa-pae janta kaari kiteshoretayitatsirini oetarikapaeni. Eejatzi eero rareetanta antay-itziirorini kaari kameethatayitatsini, tsikarika okantayitarini; eejatzi eero raree-tanta amatawitantatsiri. Omaantakya riraga areeteeyachani rirotaki jankinatakoey-acharini iwaeropaeni janta iñaanamentoki rashi Rowishate Tajorentsi. Riroteeyakini jeekatsini Tajorentsi, ikanteetatyeyaani.

22 Roojatzi roñaagakinawo ronampiri Tajorentsi antaworoña eni, jaankanaanikitatsiri, ikanteetziro: iñaawoñaantatsiri. Oshiyakaawentziirori tsika ijeekakaantee akanteetatyeyaani. Opoñaaka iwinkatharimentoki Tajorentsi eejatzi Rowishate, yowaatapaaki, shaaag. ² Okinaatanaki nampitsiki niyanki. Ojeeki othapikipaeni inchatopaeni, owañaantatsiri. Oshiyakaawentziirori tsika ijeekakaantee akanteetatyeyaani. Tema okithokitapiintzi maawaeni kashiri. Rowaga chochoki owañaaperotakaeri. Eejatzi oshi oshiyakawo aawintawontsi etsiyatakoeyiririni maawaeni atziri katsitatsiri rajankaneki. ³ Eero añiuro janta nampitsiki kaari iñaaperotziri Tajorentsi kameethatayitatsini; tema janta ijeeki rirori eejatzi Rowishate. Ipinkatheeyerini maawaeni atziri janta, tema riroteeyakini aapatziyeyaririni Jesoshi. ⁴ Iñaapooteeyerini maawaeni, eejatzi rojatakoeyakyaawoni ipankaki iwaero, maawaeni. ⁵ Eero otsitenitee eejatzi, eero akowaeyirini ootamentatsi eejatzi oorya. Rirotaki kitejitakayeroni riraga Awinkatharite Tajorentsi. Akaateeyerini rirori maawaeni, kimateeyakaeni pinkatharipaeni. Tema akanteetatyeyaani ajeeki kameetha.

Ari ithonkapaakiro Jowa rojankinari

⁶ Roojatzi ikantakina riraga ronampiri Tajorentsi:

—Kyaaryootaki iroka noñaagaeyakimirinika, tema pimatziro pameenantyaa-worini. Iroñaaka nothonkakiro noñaayemiri okaatzi awijanaki iinja, tema awijanaki intsipaete. Rirotaki riraga Tajorentsi ikanteetatyeyyaani riyotakaakiri riraga ka-manantayitzirorini iñaani otyaantakinari niyotaaantakimiri eerokapaeni okaatzi awijaneentsini paata. ⁷ Ikantzi Jesoshi:

—¡Paminetya sha! Kaakitakina. Okimoshiryaakayeri maawaeni atziri eekiro riyaatatyee raapatziyawo okaatzi nojankinatakaakiriri Jowa iroka ñaanamentotsikika.

⁸ Nowaero naari Jowa. Naaka kemakirori eejatzi ñaakirori maawaeni iroka no-jankinatakotakirika. Irida oñaagakinawori ronampiri Tajorentsi. Roñaagantakinawori, notziwerowashitawitakari, nopinkathatantakariri, ⁹ omaanta ikantakina:

—Eero pipinkathatana, akimitawakagaeyakani: tema aakateeyakini antawae-teeyiniririni Tajorentsi. Naari, eerori, eejatzi piyemijantzinkaritepaeni, riraga ka-manantayitzirorini iñaani Tajorentsi, eejatzi maawaeni aapatziyeyaworini iroka pojankinatzi: akimitawakagaeyakani. Eero pipinkathatana naari, omaantakya riraga Tajorentsi pipinkathaperoteri.

¹⁰ Roojatzi eejatzi ikantakina:

—Eero pimaniri iroka pojankinatakiri, rooteentsi omonkaatakya. ¹¹ Eerotzi-tarika omonkaata nokantakimirika, ikantyaani rapiitapiintero kaari kameethatatsi ranteeyirini, eekiro riyaatatyee. Eejatzi ikimityaari riraga kameethatatsiri: eekiro rowaagatyero rantayitzirini rirori. Riraga aapatziyaperotariri Jesoshi ikanteetatyeyyaani imataperoteniri Tajorentsi maawaeni ikowakaeriri.

¹² Ikantzi Jesoshi:

—Eero ojamanitaperotzi roojatzi nopokanteeyari. ¡Kaakitakina! Aririka nareeteeyapaakimini, tema nopinateeyapaerini maawaeni anteeyakinaworini nokowakaeriri. ¹³ Naaka itakaantawori maawaeni, eejatzi naaka weyeroni maawaeni. Nitaperotakawoni nojeekini, eejatzi iroñaaka nokanteetatyeyyaani nojeeki. ¹⁴ Noemoshirenkaeyerini maawaeni aapatziyariri Jesoshi. Noshiyakaawentemiri eerokapaeni. Tema kimitawitaka pikiwaeyironi piithaaripaeni pikameethatantari. Tema iroñaaka noshinetemi powaeyaawoni okithoki inchato owañaantatsiri, eejatzi noshineteeyemini pijeekaeyeni nonampiki: pikyagaeyapaeroni omoo ikyaapiinteeyantarini. ¹⁵ Omaanta janta nampitsiki tee ishineteetziri ijeeki theenkantatsiri, matsitantatsiri, mayempitzirorini kaari rayi, owamaeriri atziri, pinkathatzirori riwetsikashitayitarini atziri, kowatsiri ramatawitya rirojatzi, amatawiteeyiririni paashinipaeni, maawaeni. Eero rareeteeyawoni riroripaeni nonampiki. ¡Eerowa! ¹⁶ Naaka Jesoshi. Notyaantakimiri nonampiri, ikamantakimiro noñaani powagaeyantyaanaririni maawaeni aapatziyeyanarini. Naaka wetsikiriri Iraviirini, eejatzi naaka icharineeteni. Noshiyakari kamori okitejitzimataneerika.

¹⁷ Ishire Tajorentsi eejatzi roori iinathori Rowishate Tajorentsi, okanteeyirini: “Thame paapatziyari Nowinkatharite”. Thame maawaeni kemaeyirorini, pikimiteeyaawoni, pikanteeyeni: “Thame paapatziyari Nowinkatharite”. Eejatzi eerori, tsikarika pijeekaeyini: noshiyakaawentemiro. Aririka pikemakiro pimirini,

pameentyaari Nowinkatharite. Ninkarika kowaentsini rire, pameenteeyarini: tema ipakimi iñaa owañaantatsiri, tekatsi ikowakoeyemini. ¹⁸Eeniroka nokamanteeyeririni maawaeni ñaanateroni iroka jankinarentsika. Monkaataka: ari okaatzi. Tekatsikya pojankinatee eejatzi iroka ñaanamentotsika. Aririka pojankinawaetashitakyaawo oetarikapaeni, piyotaashityaaririmi inashitachari, aritaki rowashironkaaperotemi Tajorentsi: rowashironkaaperotemi okimita rowashironkaaperoeyakirini maawaeni atziri Iwaperitekika. ¹⁹Eejatzi okimitaka, kyaaryoowa pipeyeerokari jankinarentsika. Aririka pipeyeero oetarikapaeni, eero ishineteemi Tajorentsi poyaawo okithoki inchato owañaantatsiri; eejatzi eero piñiuro inampi Tajorentsi, iroka okenkithatakotzirika. ²⁰Jesoshi riraga iyotaakinawori iroka, ikantzi:

—Kyaaryo, eero ojamanitzi nopiyanteeyaari.

Nokantzi naaka:

—Aritaki okantyaari. Pipokae Nowinkatharite Jesoshi. ²¹Nokowaki Awinkatharite Jesoshi ineshironkaperoeyemini maawaeni aapatziyariri. Aritaki ikantapiintyaani.

Naaka jankinatziroori:

Jowa